

YOSĚ NANAMĚN

QUISOCRISTO ANITOTĚRINOASO'

El Nuevo Testamento
de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma chayahuita

LA LIGA BIBLICA

LAS SAGRADAS ESCRITURAS PARA TODOS

El Nuevo Testamento
de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma chayahuita

Primera edición, 1978
Segunda edición, 2008

Publicado por
© La Liga Bíblica 2008

Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

- Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la Liga Bíblica (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de su obra).
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

CONTENIDO

Matio ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë' (San Mateo)	7
Marco ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë' (San Marcos)	80
Nocasë ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë' (San Lucas)	120
Coansha ninshitërinpoa' Quisocristo nohuitatëhua' nanpimiatahuaso marë' (San Juan)	190
Quisoso ca'tano'sanënpita napopiso' (Hechos de los Apóstoles)	240
Paonori Nomaquë ya'huëpisopita ninshitërinso' (Carta a los Romanos)	305
Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitërinso' (1a Carta a los Corintios)	334
Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitantarinso' (2a Carta a los Corintios)	366
Paonori Carasiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso' (Carta a los Gálatas)	387
Paonori Ipiquoquë ya'huëpisopita ninshitërinso' (Carta a los Efesios)	399
Paonori Piriposëquë ya'huëpisopita ninshitërinso' (Carta a los Filipenses)	412
Paonori Corosasëquë ya'huëpisopita ninshitërinso' Carta a los Colosenses)	421
Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitërinso' (1a Carta a los Tesalonicenses)	429
Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitantarinso' (2a Carta a los Tesalonicenses)	435
Paonori Timotio ninshitërinso' (1a Carta a Timoteo)	439
Paonori Timotio ninshitantarinso' (2a Carta a Timoteo)	448
Paonori Tito ninshitërinso' (Carta a Tito)	454
Paonori Pirimon ninshitërinso' (Carta a Filemón)	458

Cotioro'sa' Quisocristo imapisopita ninshitërinso' (Carta a los Hebreos)	460
Santiaco ninshitërinso' (Carta de Santiago)	485
Pitrori Yosë piyapinënpita ninshitërinso' (1a Carta de San Pedro)	494
Pitrori imapisopita ninshitantarinsò' (2a Carta de San Pedro)	504
Coanshari imapisopita ninshitërinso' (1a Carta de San Juan)	510
Coanshari ninshitantarinsò' (2a Carta de San Juan)	518
Isonta' Coanshari ninshitantarinsò' (3a Carta de San Juan)	520
A'na Cotasë ninshitërinso' (Carta de San Judas)	522
A'na tahuëri ma'sha onpocaso' Coansha ninshitërinso' (Apocalipsis)	526

2 Pedro 1.21

Iraca co inahuara nohuanton, ninshitopihuë'. Yosëri acorin
nanamën anitotinpoaso marë'. Ispirito Santo nohuanton,
Yosë yonquirinso chachin ninshitopi.

Matio ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'

Quisocristo shimashonënpita

(Lc. 3.23-38)

1 ¹Quisocristo nanamën sha'huitaranquëma'. Inaso' Yosë hui'nin. Iraca quëra huarë' Yosë yonquirin ina a'paimacaso marë'. Copirno Tapico' chachin Quisocristo shimashonën. Apranconta' shimashonën chachin, iraca antico ya'huërinso'. Ya'ipi shimashonënpita iraca ya'huëpisopita sha'huichinquëma', nitotoco'.

²Iraca Apran hui'nahuanpachina, Isaco itopi. Ina quëran Isaconta' hui'nahuanpachina, Cacopo itopi. Cacoposo' na'a hui'ninpita ya'huëtërin. A'naso' Cota itopiso'. ³Cotanta' hui'nahuanpachina, Paraisë, Saro, inapita itopi. Tamara hua'huinpita inahuaso'. Ina quëran Parisë hui'nahuanpachina, Isromo itopi. Inanta' hui'nin ya'huëtantahuachina, Aramo itopi. ⁴Aramonta' hui'nahuantahuachina, Aminatapo itopi. Ina hui'nin Nasono itopi. Nasononta' hui'nahuantahuachina, Sarëmon itopi. ⁵Sarëmon yasa'apachina, Nacapa manin. Hui'nin ya'huëtöhuachina, Pooso itopi. Poososo' Rota macaton, hui'nahuanin. Opito itopi. Opitonta' hui'nahuantahuachina, Isai itopi. ⁶Isainta' hui'nahuantahuachina, Tapi itopi. Inaso' copirno ya'conin. Ina quëran Oriasëco' sa'in masahuaton, hui'nahuanin. Saromon itopi.

⁷Saromon hui'nin Nopoamo itopi. Ina hui'nin Apiasë itopi. Apiasënta' hui'nahuantahuachina, Asa itopi. ⁸Asa hui'nin Cosahuato itopi. Cosahuatonta' hui'nahuantahuachin, Coramo itopi. Ina hui'nin Osiasë itopi. ⁹Osiasënta' hui'nahuantahuachina, Cotamo itopi. Ina hui'nin Acaso itopi. Acasonta' hui'nahuantahuachina, Isiquiasë itopi. ¹⁰Ina hui'nin Manasisë itopi. Inanta' hui'nahuantahuachina, Amono itopi. Amono hui'nin Cosiasë itopi. ¹¹Ina hui'nin Iconiasë itopi. Iinpitanta' ya'huërin. Naporo' inimicoro'sa' Papironia quëran huëcatona', canapi. Minsërahuatona', napopinchin ya'huëpi'pa' quëpantapi asacatacaiso marë'.

¹²Ina piquëran Iconiasë hui'nahuanpachina, Saratiri itopi. Ina hui'nin Soropapiri itopi. ¹³Inanta' hui'nahuantahuachina, Apioto itopi. Apioto hui'nin Iriaquimo itopi. Ina hui'nin Asoro itopi. ¹⁴Asoronta' hui'nahuantahuachina, Satoco itopi. Satoco hui'nin Aquimo itopi. Ina hui'nin Irioto itopi. ¹⁵Iriotonta' hui'nahuantahuachina, Iriasaro itopi. Iriasaro hui'nin Matan itopi. Ina hui'nin Cacopo itopi. ¹⁶Cacoponta' hui'nahuantahuachina, Cosi itopi. Cosi yasa'apachina, Maria manin. Ina hua'huinso' Quisoso. Cristo itopiso'. Cristo, Yosëri a'paimarinso', tapon naporin.

¹⁷Nani Quisocristo shinpita sha'huitëranquëma'. Apran quëran Tapi copirno ya'conaquë huarë' shonca catapini shimashonënpita ya'huëtërin. Ina quëran Papironiaquë quëpaquë huarë' shonca catapini shimashonënpita ninshitantaranquëma'. Ina quëran Quisocristo nasitaquë huarë' shonca catapini chachin nininënpita ninshitantaranquëma huachi.

Quisocristo nasitërinso'

(Lc. 2.1-7)

¹⁸Apira Quisocristo nasitërinso' sha'huichinquëma', nitotoco'. Iraca nani Cosi nontërin Maria macacaso marë'. Nontopirinhuë', co'huara mashatëraso-huë', Ispirito Santo nohuanton, inaora cayorin. ¹⁹Cosi nitotahuaton, pa'yanin. Noya quëmapi ni'ton, yonquiarin. “¿Ma'cha onpo'iya? Maria nani hua'hua ma'patërin. Co maca'huaso' ya'huërinhuë'. Co piyapi'sa' sha'huitarahuë', Maria tapanpachin. Coisëichin sha'huitahuato, co masarahuë',” ta'ton, yonquirárin. ²⁰Huë'ëso', Yosë anquëninëni ya'notimarin nontacaso marë'.

—Tashita, Cosi. Carinquën nohuitë ranquën. Quëmaso' Tapico' shinquën. Pi'pian sha'huitaponquën o'marahuë. Maria noya maquë'. Co quëmapi sè'huarinhuë'. Ispirito Santo nohuanton, inaora cayorin. Napoaton noya maquë'. ²¹Huacaso' nanihuachin, quëmapia'huaya nasitapon. Nasitohuachin, Quisoso itëquë'. Quisoso, nicha'ësarinfoaso', tapon naporin. Piyapinënpita oshanëna' inquitaton, nicha'ësarín ni'ton, ina nininën acoquë', itërin anquëniri. Itahuaton, panantarin huachi.

^{22,23}Iraca Yosë nohuanton, pënëntona'pi ninorin. Ninoton, Yosë quiricanënuquë chachin ninshitërin.

A'na tahuëri nanon inaora hua'huanapon. Co quëmapi sè'huapirinhuë', hua'huanapon. Quëmapia'huaya huaihuachin, Imanino tosapi.

Yosë chachin o'maton, yacaparinpoa', tapon naporin, itërin. Iraca napopirinhuë', ipora huarë' ina pochin nasitimarin.

²⁴Cosi capayatahuaton, Sinioro anquëninën natëton, Maria manin huachi. ²⁵Mapirinhuë', co ichihuë'ërinhuë'. Hua'huin nasitërin piquëran huarë' ichihuë'ërin huachi. Quëmapia'huaya nasitohuachina, Quisoso itopi.

Tayora nitotona'piro'sa' quënanpiso'

2 ¹Quisososo' Piringuë nasitërin. Cotia parti chachin nasitërin. Naporol' Irotisëri inaquë hua'anëntërin. Ina quëran tayora nitotona'piro'sa' canquipi. Pi'i pipirin parti quëran canquipi. Canquihuachinara, Quirosarinquë pa'pi. Inaquë copirno ya'huërinso'. Inatohua' paatona', natantapi.

²—¿Insëquëta' nasha hua'an nasitërin? Cotio copirno ya'conacaso' nani nasitërin ipora. Ya'huarai parti ya'huasocoi, nasha tayora ya'norinso' quënanai. Ina nicatoi, “Yosë a'paimarinso' nasitërin huachi,” ta'toi, huë'nai ina chinotapoi, itëra'piapi.

³Ina natanahuaton, copirno Irotisë pa'yanin. Quirosarinquë ya'huëpispitanta' pa'yanpi. ⁴Copirno pa'yanaton, Cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita amatërin. Amatahuaton, natanin.

—¿Insëquëta' Yosëri a'paimarinso' nasitapon? Cristo itopiso', itërin.

⁵—Cotia parti chachin nasitapon. Piringuë nasitapon, itopi. Iraca pënëntona'pi ninoton, Yosë quiricanënuquë ninshitërin.

⁶ Cotia parti a'na ninano' ya'huërin. Pirin itopiso'. Co onpopinchin panca ninanoyahuë' niponahuë', inaquë a'na hua'an nasitapon. Na'a hua'ano'sa' Cotia parti ya'huëpirinahuë', inaso' chini chiniquën nanantapon. Ya'ipi piyapinëhuëpita hua'anëntapon. Cotioro'sa' topiso' hua'anëntapon, ténin Yosë, itërin ninshitaton, itopi.

⁷ Copirno natanahuaton, co a'ninquëchin yasha'huitërinhuë'. Po'oana quëran tayora nitotona'piro'sa' amatërin. Huë'pachinara, inaora quëparahuaton, nontërin.

—¿Ma yoquiquëta' nasha tayora ya'nana ya'norinso'? itërin.

Sha'huitohuachinara, itantarin:

⁸—Pirin'pa' nasha hua'an nasitërin ipora. Inatohua' paatoma', noyá yonico'. Hua'huasha quënanpatama', huënanta-huatama', sha'huitico canta' paato chinochi, itërin copirnori, nonpintaton.

⁹Ina natanahuatona', pa'pi huachi. Pa'sapirinahuë', a'nanaya tayora quënantapi. Ina tayora ya'huëpique ni'piso chachin inapaquë paaton, quëchitërarin. Hua'huasha ya'huërinquë aipi chiniconin huachi. ¹⁰Ina

ni'sahuatona', pa'yatatona', nóya cancantopi. ¹¹Noya cancantatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë hua'huasha quënanconpi. A'shionta' ya'huarin. Maria itopiso'. Hua'huasha quënanahuatona', isonconahuatona', chinotopi huachi. Ina quëran caposoa'huayanëpita i'soatahuatona', ma'sha pa'ton nininso' quëtopi. Oro, yonarin pochin pimochin nininso', pimo hua'sai', inapita pa'ton nininso' quëtopi. ¹²Ina quëran tashi' huë'ësahuasoi', Yosë nohuanton, hua'napi.

—Ama copirno ya'huërinquë pantatoma', sha'huitocosohuë', itërin

anquëniri. Napoaton a'na ira pa'tahuatona', ya'huëpi'pa' canconpi huachi.

Iquipito'pa' ta'arinso'

¹³Nani tayora nitotoro'sa' pa'pachinara, Cosi huë'ëpirinhuë'. Hua'narëso pochin Yosë anquëninëni ya'notërin nontacaso marë'.

—Copirno nani chinotërin hua'huasha tëpacaso marë'. Apira sontaro'sa' yaa'parin hua'huasha yonicaso marë'. Napoaton huënsërahuaaton, manoton ichita'aquë'. A'shinë chachin Iquipito'pa' quëpaquë'. Inaquë yacapatë quë'. Noya huënantacaso' nipachin, sha'huitantaranquën, itërin anquëniri.

¹⁴Natanahuaton, a'naroachin Cosi huënsëintarin. Tashi' nipirinhue', hua'huasha quëparin. A'shinë chachin ichita'arahuaaton, Iquipito'pa' pa'pi. ¹⁵Irotisë chiminaquë huarë' inaquë ya'huápi. Iraca Yosë nohuanton, pënëntona'pi ninorin. “Hui'nahuë Iquipito'pa' yacapatopirinhue', ina quëran ocoiarahuë,” ténin Yosë. Inapochachin ipora huanta' Yosë hui'nin chachin Iquipitoquë yacapatërin.

Hua'huasha yatëparinso'

¹⁶Copirno Irotisëso' nipirinhue' tayora nitotoro'sa' ninarápirinhue', co ya'nopihue'. “Nonpintërinco ipora,” ta'ton, chiniquën no'huitërin. No'huitaton, sontaro'sa' Pirin'pa' a'parin quëmapia'huayaro'sa' tëpacaiso marë'.

—“I'huá chachin tayora ya'norin,” itërinaco ni'ton, co canopia'huayaro'sáchin tëpacaso' ya'huërinhuë'. Cato' pi'ipitërinquë huarënta' tëpaco', itahuaton, a'parin. Pa'pachinara, ya'ipi quëmapia'huaya Pirinquë ya'huërinsopita tiquipi. Ya'cariyanta' yonitona', cato'

pi'lipitërinquë huarë' tēpapi. ^{17,18}Iraca ninoton, Yosë quiricanëinquë ninshité rin.

Namaquë na'a Cotio sanapi'sa' na'nërâpi, natanahuë. Na'nërâpi, ayanâpi. Hua'huinpitaco' yonquiatona', a'shina' na'nërapi. “Ama sëtocosohuë!,” itopirinahuë'. Nani chiminpi ni'ton, sëtâpi, tēnin Irimiasë.

Iraca naporinso pochachin iporanta' hua'huaro'sa' tēpantapi ni'ton, a'shina' na'nërâpi.

¹⁹Ya'huërë' Cosiso' Iquipitoquë ya'huarin. Irotisë chiminpachina, Yosë anquëninëni nontimantarin.

Hua'narinso pochin Cosi quënanin.

²⁰—Hua'huasha tēpana'pi nani chiminin ni'ton, Cotioro'sa' ya'huërinquë panantaquë'. Hua'huasha a'shinë chachin quëpan-taquë huachi, itërin.

²¹Ina natanahuaton, natërin. Quisoso a'shinë chachin quëparahuaton, Cotioro'sa' ya'huërinquë panantapi huachi. ²²Cotia parti canconahuaton, nanan natantërin. “Irotisë hui'nin ya'huërë' hua'anëntantarin huachi. Ariquirao itopiso' pa'pin ya'huërëtërin,” topi, natantërin. Ina tē'huataton, co nohuantërinhuë' inatohua' ya'huëcaso'. Naporahuaton, hua'nantarin.

—Ama copirno ya'huërinquë chachin panantaquësohuë', itërin anquëniri. Ina natanaton, Cariria parti pa'nin ya'huëcaso marë'. ²³Inatohua' a'na ninano' ya'huërin, Nasarito itopiso'. Inaquë ya'huërarin. Iraca pënëntona'piro'sa' ninopi. “Cristo huë'pachin, Nasarito quëmapi itapona',” topi. Napoaton Yosë nohuanton, inaquë ya'huaton, hui'napitërin huachi.

Coansha Paotista pënëntërinso'

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 ¹Naporo' tahuëri'sa' Coansha Paotista pënëntarin. Cotia parti pancana inotëro'sáchin ya'huërin. Co

inaquë piyapi'sa' ya'huëpihuë'. Inaquë ya'huaton, Yosë nanamën sha'huirarin. Na'a piyapi'sa' huë'pi natanapona'.

²—Yosë hua'anëntinpoaso' tahuëri, iyaro'sa', nani ya'cariarinpoa'. Napoaton co noyahuë' yonquiramasopita nanianta-toma', Yosë pochin cancantoco', itarin. Nani tahuëri ina pochin pënënarin.

³Iraca Yosë nohuanton, Isaiasë ninorin. Ninshitaton, naporin:

Co piyapi ya'huërinquëhuë' a'na quëmapi pënëntápon. “Sinioro o'macaso' tahuëri naniriarin, yonquico'. Ni'co'. Hua'an chiniquën nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisio-nën a'parin ira tapatacaso marë'. Ira otëërin noya pa'tacaso marë'. Inapochachin iporasos' cancanëma' anoyatoco' Sinioro o'main. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco',” tapon ina quëmapi, pënëntohuachin, tēnin.

Coansha ninoton, naporin.

⁴Coanshaso' co noyapiachin a'morinhuë'. Ponira pochin a'morin, camiyo anporo quëran nipiso'. Sha'huëtë quëran nitonporin. Ca'yora pochin nininso' macaton, inaya tēranta' ca'nin. Ninoi' quënanpachina, irorin. ⁵Inaquë na'a piyapi'sa' huë'pi natanacaiso marë'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huëcatona', natanpi. Cortani' ya'cariya quëraonta' huë'pi. ⁶A'naya a'naya huëcatona', —Tëhuëchachin co noyahuë' nicato, oshahuanahuë'. Catahuaco, Sinioro, nanianchi, tēnin. Ina topachina, Coanshari aporintarin. Cortaniquë aporintarin.

⁷Ina quëran na'a Parisioro'sa', Satosioro'sa', inapita huë'sapi. Yosë quiricanën nóya nitotopirinahuë', co cancanëna quëran yanatëpihuë'.

—Quiyanta' aporintocoi, itopirinahuë', Coansha co nohuantërinhuë'.

—Canpitaso' ya'huan pochin cancantatoma', co noyahuè' ninama'. Yanonpinama'. “Yosè isoro'pa' ana'intohuachin, cha'époi quiyanta',” topiramahuè', çiti? Co topinan cha'èsaramahuè'. ⁸Co noyahuè' yonquiramasopita naniantatoma', noya nico huachi. ⁹Ama canpitaora ninonpintocosohuè'. “Apran shinpitaco ni'toi, Yosè piyapinènpitacoï,” ama tocosohuè'. Yosè nohuantèrin naporini, na'piro'sa' ananpitacaso' nanichitonhuè'. Inapochachin co noyahuè' nipsisopitanta' anoyacancantacaso' nanitèrin. Nisha piyapi'sa' oshanèna' inquitaton, piyapinènpita pochin ni'sarin huachi. ¹⁰Nani Yosè yonquirin oshahuano'sa' ana'intacaso'. Ni'co'. Nararo'sa' co noya nitohuachinahuè', a'nèrè'. A'nèpatèra, pènquè tè'yatèrè' huiquitacaso marè'. Inapochachin ipora ana'intacaso' tahuèri naniriarin. Co noyahuè' nipatama', chiniquèn ana'intarinquèma huachi. ¹¹Co noyahuè' yonquiramasopita naniantohuatama', i'què aporintaranquèma'. Ca piquèranso' nipirinhue' a'na quèmapi huè'sarin. Inaso' chini chiniquèn nanantèrin. Caso' co pi'pian tèranta' ina pochin chiniquèn nanantèrahuè'. Noya noya inaso'. Tapanato, co sapatèn i'quirita'huaso tèranta' nanitarahuè'. Inaso' huè'pachin, a'naquèma' Ispirito Santo aya'coancantarinquèma'. A'naquèmaso' nipirinhue' chiniquèn ana'intarinquèma'. ¹²Ni'co'. Arosè mapatèra, to'norarè'. Ina quèran pantiarahuatè', pèiquè acorè'. Sha'huètènso' nipirinhue', pènquè ahuiquitèrè'. Inapochachin Yosè a'paimarinso' o'mahuachin, imapisopita quèpantarin huachi. Co noyahuè' nipsisopitaso' nipirinhue' pènquè ana'intarin huachi. Co onporonta' tacopiarinhue'. Parèsitàpona huachi, tènin Coansha.

Quisoso aporihuaninso'

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³Ina quèran Quisoso Cariria quèran huè'nin. Cortaniquè canquirahuaton, Coansha nontèrin aporintacaso marè'.

¹⁴—Aporintoco, itopirinhue', co Coansha nohuantèrinhuè'.

—¿Ma'marèta' napotiranco? Co aporinta'huanquènso' ya'huèrinhuè'. Quèma aporintocoso', topirahuè', itèrin.

¹⁵Napotopirinhue', Quisosori itèrin:

—Yosè nohuantèrin ni'ton, ya'ipi natèca'huaso' ya'huèrin. Napoaton ipora noya quèma aporintoco, itèrin. Ina natanahuaton, —Noyahua', itahuaton, i'què aporintèrin. ¹⁶Ina quèran nonshihuachina, a'naroachin inapaquè pi'iro'tè' ni'soatèrin. Ispirito Santo nèpè pochin nohuaraimarin, ni'nin. Nohuaraimarahuaton, Quisoso ya'coancantimarin. ¹⁷Naporo' inapa quèran Yosèri nontèrin.

—Quèmaso' ca hui'nahuènquèn. Na'con nosororanquèn. Nóya ni'nnanquèn, itèrin.

Sopairi Quisoso yaminsèpirinhue'

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 ¹Ina quèran Quisoso inotè' parti pa'nin. Inatohua' co piyapi ya'huèrinhuè'. Inaquè Ispirito Santori a'parin sopairi tènicaso marè'. Sopairi sha'huitopirinhue' ama Yosè natècaso marèhuè'.

²Catapini shonca tahuèri tashirè chachin inaquè ya'huaponahuè', co manta' ca'ninhue'. Ina quèran tanarin huachi. ³Naporo' sopairi huècapairin.

—Quèmaso' Yosè hui'ninquèn nipatan, iso na'piro'sa quèran cosharo' atarantèquè', itopirinhue',

⁴—Inca, co nohuantèrahuè'. Yosè quiricanènuè' pènèninpoa'. “Co cosharoáchin yonquicaso' ya'huèrinhuè'.

Ya'ipi Yosë noninso' yonquicaso'
ya'huërin," tënin, itërin.

⁵Ina quëran Quirosarin'pa' sopairi
quëparin. Yosë chinotopiso pëiquë
quëparahuaton, pëi' motonanquë huarë'
quëpantarahuaton, itërin:

⁶—Quëmaso' Yosë hui'ninquën
nipatan, no'paquë niiquë'. Quiricanën
quëran nani sha'huitërinquën.

Yosë nohuanton, anquëninën
a'patimarinquën, co ma'sha
onpoaranhuë'. Imirin quëran
masarinquën ama na'piquë
ya'quiamaso marëhuë',
tënin ni'ton, no'paquë niiquë'
a'painquën, itërin sopairi.

⁷—Inca, co nohuantërahuë'. Yosë
quiricanënuë pënëninpoa'. “Ama Yosë
tënicosohuë'. Ama camaicosohuë'. Ina
nohuantërinsoáchin yonquicaso'
ya'huërin,” tënin quiricanënuë, itërin
Quisosori.

⁸Ina quëran a'na motopi'pa' sopairi
quëpantarin. Inaquë ya'ipi ninanoro'sa',
ma'shanënpita, inapita a'notërin. Noyapia-
chin nininsopita ya'ipiya quënanin.

⁹—Natëhuatanco, carinquën catahuaran-
quën, ya'ipi isopita hua'anëntapon.
Isonahuaton, chinotoco chiniquën nanan
quëchinquën huachi, itërin sopairi.

¹⁰—Inca, co nohuantërahuë'. Quëmaso'
sopai hua'anquën. Paquë'. Patoco huachi.
Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoa':
“Sinioroichin chinotoco'. Inasachin
natëcaso' ya'huërin. Inaso'
hua'anëntërinpoa',” tënin, itërin Quisosori.

¹¹Napotohuachina, sopairi patërin
huachi. Patohuachina, anquëniro'sari
huëcapaimarahuatona', Quisoso
catahuaimapi.

Quisoso ya'nän pënëntërinso'
(*Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15*)

¹²Ina piquëran Coansha tashinan
pëiquë po'mopi. A'chininso marë'

napotopi. Ina natanahuaton, Quisoso
pa'nin Cariria parti. ¹³Inatohua'
pa'pirinhuë', co huachi Nasaritoquë
ya'huërinhuë'. Sono' yonsanquë paaton,
Capinaomokuë yacapatonin.
Saporonoro'sa', Nipitariro'sa', inapita
iraca ya'huëpiquë yacapatonin.

^{14,15}Iraca chachin Yosë nohuanton,
Isaiasë ninorin. Ninshitaton, naporin:

Nisha piyapiro'santa' Cariria parti
ya'huatona', imasapi huachi.

Cortani' aquëtëran ya'huëpi,
sono' yonsanquë. Inaquë iraca
Saporonoro'sa', Nipitariro'sa',
inapita ya'huëpi. ¹⁶Inapitaso' co
Yosë nohuitatonahuë', tashi
pochin cancantopirinahuë',
Yosëri anitotarin huachi.

A'pintërinso pochin nanamën
anitotarin huachi. Oshahuana-
tona', chimimiatacaiso'
ya'huëpirinhuë', Yosëri anitotarin
naya cancantacaiso marë'.
Tahuëri pochin a'pintarin huachi,
tënin iraca.

Ninorinso pochachin Quisoso inatohua'
paaton, a'chinarin huachi.

¹⁷Naporo quëra huarë' Quisosori
pënënarin.

—Iso tahuëri'sa' Yosë
yahua'anëntërinquëma'. Napoaton
ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita
naniantatoma', Yosë pochin cancant-
otoco', itëra'piarin pënënaton.

Sami camayoro'sari imapiso'
(*Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11*)

¹⁸Cariria sono' yonsanquë
pa'sahuaton, cato' sami camayoro'sa'
quënanconin. A'naso' Simon. Pitro itopi
anta'. Riti i'quë quëpararin sami
macacaso marë'. Iinë chachin pa'sarin.
Antërisë itopiso'.

¹⁹—Huëco', iyaro'sa', ca imaco
a'chinchinquëma'. Sami manamaso

pochachin piyapi'sa' masarama' Yosë imacaiso marë', itërin Quisosori.

²⁰Ina natanahuatona', riti patahuatona', Quisoso imasapi huachi. ²¹Ina quëran pantarahuaton, catoya'pi quënancoantarín. A'naso' Santiaco, a'nanta' Coansha itopiso'. Pa'pinë' montëriaquë huënsëatona', ritinënpita pasonapi. Pa'pinso' Sipitio itopi.

—Huëco' pa'ahua', ca imaco, itohuachina, ²²montëria quëran pipirahuatona', —Pa'sarai, tata, Quisoso imapoi huachi, ta'tona', Quisoso imasapi huachi.

Na'a piyapi'sa' a'chintërinso'

(Lc. 6.17-19)

²³Ya'ipi Cariria parti paaton, niyonton-piso pëiro'saquë pënëna'piarín. Noya nanan a'chinárín. —Yosë yahua'anëntarínquëma', itëra'piarín. Na'acania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin, nisha nisha caniori maninsopita. ²⁴Ya'ipi Siria parti nahuinin ni'ton, notohuaro' cania'piro'sa' quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Nisha nisha canio inquitëra'piarín. A'naquëonta' sopairi ya'coancantërin ni'ton, co huachi inaora yonquirinso' yonquirínhuë'. A'naquën a'nanaya anotaton, chiminpi pochín niconín. Sa'po sa'po niconín. A'naquën co nanitërinhuë' huanicaso'. Ya'ipiya Quisosoquë quëpahuachinara, a'naroachin anoyatërin. ²⁵Hua'huayatërahuë' piyapi'sari Quisoso imasapi huachi. Cariria quëran, Ticaporisë quëran, Quirosarin quëran, Cotia parti quëran, Cortani' aquëtëran quëran, inaquëranpita huë'pi Quisoso natanacaiso marë'.

Panënuquë a'chininso'

5 ¹Ina quëran notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi. Inapita quënanahuaton, Quisoso panënuquë pa'sahuaton, huënsëconín. Imapisopitari tancapitohuachinara, ²na'con a'chintárín.

Noya cancantopisopita

(Lc. 6.20-23)

³—Natanco, iyaro'sa', a'chinchinquëma'. Yosë huëntonënuquë yaya'conpatama', iso pochín cancantacaso' ya'huërin. “Caora co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Catahuaco, Siniore,” topatama', Yosë noya ni'sarínquëma' ni'ton, noya cancantarama'. Huëntonënuquë chachín aya'conarínquëma'. Naporahuaton, a'na tahuëri inapaquë quëpantarinquëma huachi.

⁴Sëtohuatama', Yosë achincancanarínquëma'. Oshanëma marë' sëtohuatama', Yosë noya ni'sarínquëma'. Catahuarínquëma' noya cancantacaso marë'.

⁵A'napita no'huipirínquëmaonta', co yayi'huëretohuatamahuë', Yosë noya ni'sarínquëma'. Ina nohuitatoma', nóya ya'huarama'. Naporahuaton, a'na tahuëri nasharo'paquë ya'huëmiatarama huachi.

⁶Pa'pi yamorohuatëra, i'sachín yonquirë'. Inapochachín Yosë na'con nohuantoco'. Yosë pochín cancantacasoáchin yonquihuatama', Yosë noya ni'sarínquëma'. Catahuarínquëma' nóya cancantacaso marë'. Noyá asanocancanarínquëma huachi.

⁷A'napita nosorohuatama', Yosë nosoroarínquëma' canpitanta'. Noya cancantarama huachi.

⁸Ya'ipi cancanëma quëran imapatama', Yosë nohuítarama'. Naporahuaton, a'na tahuëri ina quënancontahuatama', noyá nohuítarama huachi.

⁹Isoro'paquë na'a piyapi'sa' nino'huipirínahuë', canpitari catahuaco' noya ninonchina'. Ina marë' Yosë noya ni'sarínquëma'. Hui'nin pochín cancantarinquëma'.

¹⁰Yosë natëramaso marë' aparësito-huachínquëma', Yosë noya

ni'sarinquëma'. Huëntonëncquë chachin nani aya'coninquëma huachi. A'na tahuëri inapaquë ya'huëcontarama huachi.

¹¹Imaramacoso marë' a'naquën no'huiarinëncquëma', ahuëarinëncquëma', pinosarinëncquëma', nisha nisha nonpinapiarinëncquëma'. Napotopirinëncquëmahuë', ama sëtocosohuë'. Ina marë' Yosë noya ni'ninquëma' ni'ton, nóya cancantoco'. ¹²Iraca Yosë piyapinënpita pënëntohuachinara, a'naquën inapochachin no'huiipi. Napoaton, iyaro'sa', a'napita no'huihuachinëncquëma', noya cancantoco'. Parësitéramaso marë' Yosë'pa' na'con acanaarinquëma'. Ina yonquiatoma', capa cancantoco', itërin Quisosori.

Yamora pochin nininso'

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³—Canpitaso', iyaro'sa', yamora pochin nisarama'. Ma'sha yamoraquë acotohuatëra, co chanatërinhuë'. Inapochachin Yosë isoro'paquë acorinquëma' ama piyapi'sa' aquëtë' oshahuanacaiso marëhuë'. Nipirinhuë', yamora soquihuachina, mo'shiáchin nimirin. Co huachi noyatërinhuë'. Napoonin ni'ton, aipiran të'yatërë'. Canpitanta' co Yosë pochin cancantohuatamahüë', co a'napita catahuaramahuë' noya cancantacaiso'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma huachi.

¹⁴A'pintërinso pochin nisarama'. Yosë acorinquëma' nanamën sha'huicaso marë'. Ni'co', iyaro'sa'. Ninano' panëncquë ya'huëhuachina, ya'ipi piyapi'sari ni'sapi. ¹⁵Nanparionta' i'chinpihuatëra, co yo'mëanaquë po'morëhuë'. A'ninquëchin acorë' pëi' acoana a'pinacaso marë'. Piyapi'sa' inaquë ya'huëhuachinara, noya quënantopi. ¹⁶Inapochachin canpitanta' a'pintërinso pochin nicatora',

noyasáchin nico'. A'napita nicatora'quëma', "Ma noya Tata Yosëri catahuarín ni'ton, noya nisapi huachi," tosapi, ténin.

Iraca ninshitopiso'

¹⁷Ina quëran itantarin:

—Iraca Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita na'con pënëntopi. Pënëntatona', ninshitopi. Yosë quiricanën iraca ninshitopiso', tënëhua'. Co ina nianiantacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. No'tëquën yonquicaso marë' a'chinchinquëma'.

¹⁸Tëhuëncchachin itëranquëma'. Isoro'pa' ta'huantaquë huarë' Yosë quiricanën iraca ninshitopiso' ya'huápon. Co a'na hui'sharinso tëranta' topinan quëran ninshitopihuë'. Ya'ipi ninorinso' naniarin huachi. ¹⁹Napoaton pi'pian tëranta' co natëhuatamahüë', oshahuanama'. "Ama natëquësohuë'," itohuatama', co noya a'chinaramahüë'. "Natëcaso' ya'huërin," itohuatama', noya a'chinarama'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. ²⁰Cotio maistro'sa', Parisioro'sa', inapita Yosë quiricanën noya nitotaponaraihuë', co cancanëna quëran imapihuë'. Canpitanta' co ya'ipi cancanëma quëran huarë' imapatamahüë', co onporonta' Yosë huëntonëncquë ya'conaramahuë', ténin.

Co no'huitacaso' ya'huërinhuë'

(Lc. 12.57-59)

²¹Ina quëran itantarin:

—Iraca pënëntopiso' nani nitotërama'. Mashocoro'sa' iraca pënëncpi. "Ama tēpatocoso huë'. Tēpatohuatama', ana'intinquëmaso' ya'huërin," topirinahuë'. ²²Co tēpatërëso marëáchin ana'intinpoaso' ya'huërinhuë', ténahuë. A'na piyapi no'huihuatama', Yosë ana'intarinquëma'. Pinotohuatamanta', Cotio ansiano'sa' ana'inchinquëma'.

“Sopainquën,” itohuatama', pënquë chachin parësitacaso' ya'huërin, ténahuë.

²³Napoaton, iyaro'sa', a'naroachin nanan anoyatacaso' ya'huërin. Yosë yachinotohuatama', yonquico'. Pi'pian tëranta' nanan ya'huëhuachin, ²⁴a'naroachin paatoma', anoyatoco'. Nani nanan anoyatohuatama', naporo huarë' Yosë pëinënquë paantaco'. Yosë chinotatoma', ma'sha yaquëtëramaso' quëtoco huachi.

²⁵Ni'co', iyaro'sa'. Nihuitërëso marë' yaquëpahuachinënpora, a'naroachin nanan anoyatërë'. Co anoyatohuatërahüë', coisëquë quëparinënpo'. Coisëquë quëpahuachinënpora, sontaroquë yo'coninpo', tashinan pëiquë po'morinpo huachi. ²⁶Tashinan pëiquë po'mohuachinënpora, ya'ipiya pahuëre taquë huarë' pipirë'. Inapochachin canpitanta' co noyahuë' nipatama', a'naroachin nanan anoyatoco', Yosë ana'intochinquëma', ténin Quisoso.

Monshihuaninso'

²⁷Ina quëran itantarin:

—Isonta' mashocoro'sa' iraca pënëntopiso'. “Ama monshihuanacosohüë’,” ténin iraca, natantërama'.

²⁸Nipirinhuë', co monshihuanëso marëachin ana'intinpoaso' ya'huërinhuë', ténahuë. A'na sanapi noyapatëra, cancanënpo quëran yamonshitohuatëra, ina marënta' oshahuanë'. Monshitërëso pochachin Yosëri ni'nin.

²⁹Ma'sona tëranta' anishacancantohuachinquëma', a'poco'. Sacai' nipirinhuë', a'pocaso' ya'huërin. Co a'pohuatamahuë', parësitopiquë a'paarinquëma'. Iso pochin yonquico'. Ya'pira ya'huëtërinpoa' noya ni'tacaso marë'. Nipirinhuë', ya'pirama quëran quënamasomarë' co noyahuë' yonquihuatama', pa'pi co noyahuë'

nisarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, noya noya niitomahuë'. Somaraya nipomarahüë', Yosë'pa' pa'itomahuë'. Cato' ya'pirahuanapomarahüë', parësitopiquë të'yatohuachinquëma', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Co ya'pirama chachin ocoicasomarë' pënënpiranquë mahuë', ya'ipi anishacancantërinquëmasopita a'naroachin naniantacaso' ya'huërin, ténahuë. ³⁰Imiramanta' ya'huëtërinquëma' së'quëtacaso marë'. Nipirinhuë', imirama quëran pi'pian tëranta' co noyahuë' nipatama', oshahuanama'. Ninishitëmiratërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Apia nipomarahüë', Yosë'pa' pa'itomahuë'. Ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'poco', ténin.

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹—Isonta' iraca mashocoro'sa' pënëntopiso'. “Sa'ampo' co topinan të'yatërëhuë'. Yatë'yatohuatëra, coisëquë aninshitohuatëra, a'parë huachi. Napohuatëra, co oshahuanë huë’,” ténin iraca pënëntaton. ³²Caso' nipirinhuë' nisha pënënanquëma'. Co sa'ampo' të'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. Co sa'ampo' monshihuanpirinhuë', të'yatohuatëra, oshahuanë'. Sanapinta' so'yantahuachina, monshihuaninso pochin Yosëri ni'sarin. Nasha so'ionta' monshitërinso pochin ni'sarin. Co sa'ampo' të'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë, ténin.

No'tëquën nonacaso'

³³Ina quëran itantarin:

—Isonta' mashocoro'sa' iraca pënëntopiso'. “Yoscoarë' no'tëquën nontaranquën,” itohuatëra, no'tëquën nontacaso' ya'huërin, Yosë ana'intochuachinpoa', topirinahuë'.

³⁴No'tèquénachin nonpatèra, co Yoscoarè' ta'caso' ya'huèrinhuè'. Co onporonta' nonpintacaso' ya'huèrinhuè', ténahuè. A'naquénso' nipirinhuè' yanonpinatona', taponá: "Pi'iro'tè' ya'huarin ni'ton, no'tèquén nontèranquén," toconpi. "Ina pochin nontohuato, nonpintopirahuè', co Yosè ana'ntarincohuè'," topirinahuè'. Pi'iro'tènta' Yosè nininso'. Inapaquè ya'huaton, ya'ipiya hua'anèntarin. Napoaton co ina pochin nonacaso' ya'huèrinhuè'. ³⁵A'naquèonta' taponá. "Isoro'pa' ya'huèrin ni'ton, no'tèquén nontèranquén," topi. Yanonpinatona', napopirinahuè'. Isoro'panta' Yosèri ninin. Chini chiniquén nanantaton, isèquènta' hua'anèntarinpoa'. "Quirosarin ya'huèrin ni'ton, no'tèquén nontèranquén," toconpi a'naquèonta'. A'na tahuèri inaquè Yosèri a'paimarinsó' hua'anèntapon huachi. Napoaton co ina pochin nonacaso' ya'huèrinhuè'. ³⁶"Moto' ya'huètèrinco ni'ton, no'tèquén nontèranquén," topi a'naquèonta', yanonpinatona'. Ama ina pochin noncosohuè'. Acatohuatama', co nanitèramahuè' a'na ainèma tèranta' ayararintantacaso'. Yosèichin nanitèrin. ³⁷Ma'sona tèranta', iyaro'sa', nonpatama', no'tèquénáchin nonco'. Yosè chachin ni'sarinquèma' ni'ton, co onporonta' nonpinacaso' ya'huèrinhuè'. Co Yoscoarè' itapomarahuè', no'tèquén nontoco'. Pi'pisha tèranta' nonpintohuatama', sopai nohuanton, napoarama', ténahuè, ténin Quisoso.

Yai'huèrètòpiso'

(Lc. 6.29-30)

³⁸Ina quèran a'chintantarin: —Isonta' iraca mashocoro'sa' pènèntòpiso'. "A'na quèmapiri ahuèaton, atapirayahuachin, coisèquè quèpaquè'. Inaquè no'tèquén ana'inchin

i'huèrètacaso marè'. Natèonta' nipantohuachin, coisèquè quèpaquè' i'huèrèchin," topirinahuè'. ³⁹Co canpita capiniso' nii'huèrètacaso' ya'huèrinhuè', ténahuè. Ma'sha onpotohuachinènuquèma', ama no'huicosohuè'. Ahuèhuachinènuquèma', ama manta' i'huèrètocosohuè'. Naquèranchin ahuèantahuachinènuquèma', co naporo tèranta' i'huèrètacaso' ya'huèrinhuè'. ⁴⁰A'naquén no'huitènuquèma', coisèquè yaquèparinènuquèma'. "Nihuirancoso marè' cotonèn quètoco," itohuachinènuquèma', quètoco'. Saconta' quèpatopirinènuquèmahuè', co no'huicaso' ya'huèrinhuè'. ⁴¹Sontaro sha'huitohuachinquèma': "Pè'pètonèhuè macaton, a'na quiromitro pochin quèpatoco," itohuachinènuquèma', ama no'huicosohuè'. "Noyahua', quèpachinquén nipachin. Nohuantohuaton, cato' quiromitro quèpachinquén," itoco'. ⁴²A'naquén "Ma'sha quètoco," itohuachinènuquèma', ama apiratoma'huè', quètoco'. "Canta' ma'sha a'nanco, topirahuè'," itohuachinènuquèma', a'nanco'. Onpopionta' nosorocaso' ya'huèrin, ténin.

Inimicoro'sa'

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³—Isonta' iraca mashocoro'sa' pènèntòpiso'. "Amiconènpita nosoroco'. Inimiconènpitaso' nipirinhuè' co nosorocaso' ya'huèrinhuè'," topirinahuè'. ⁴⁴Inimiconènpitanta', iyaro'sa', nosoroco', ténahuè. Aparèsitopirinènuquèmaonta', nosorocaso' ya'huèrin. Inapita marè' noya Yosè nontoco' inahuanta' catahuain. ⁴⁵Inapotohuatama', Yosè pochin cancantarama'. Inaso' ya'ipi piyapi'sa' nosororin. Ina nohuanton, pi'i, o'nan, inapita ya'huètèrinpoa' noya nanpicaso marè'. Co imarinsopita marèáchin pi'i a'pininhuè'. Noya nipisopita, oshahuano'santa', ya'ipiya a'pintèrin.

Naporahuaton, o'naonta' napopianachin acotërinpoa' ma'sha apapotacaso marë'.⁴⁶Amiconënpitaráchin nosorohuatama', co ina marë' Yosë noya ni'sarinquëmahuë'. Oshahuano'sarinta' amiconënpita nosoropi. No'huipirinënguëmaonta', nosorocaso' ya'huërin. ⁴⁷Iyamarachin noya nontohuatama', co noya noya ninamahuë'. Quëmaro'santa' iinpitare' noya ninontopi. Nisha piyapiro'santa' noya nontoco'.⁴⁸Tata Yosë pochin cancantacaso' ya'huërin. Noyasáchin ninin ni'ton, canpitanta' ina pochin cancantatoma', noyasáchin nico', ténin.

A'napita catahuacaso' ya'huërin

6¹Naquëranchin Quisoso pënëntantarin. —A'naquën nani tahuëri nani tahuëri niyontonpiso pëiquë ya'conpirinahuë', co cancanëna quëran Yosë yonquipihuë'. Piyapi'sari nicacaiso marë' napopi. Ni'ton, co ina marë' inapaquë canaapihuë'. Ama, iyaro'sa', inapita pochin cancantocosohuë'.²Ma'sha sa'ahuaros'a' quëtohuatama', ama a'ninquëchin quëtocosohuë'. A'naquën niyontonpiso pëiquë ya'conahuatona', coriqui sa'ahuaros'a' marë' quëtopyrinahuë', a'ninquëchin quëtopi. “Ina marë' noya ni'sarinacoi,” ta'tona', napopi. Caniquënta' coriqui quëtopi piyapi'sari nicacaiso marë'. Co tëhuënchachin nosoroaponaraihuë', napopi. Piyapi'sariso' nóya ni'sapirinahuë', Yosëriso' co noyahuë' ni'nin. Co ina marë' inapaquë acanaarinhuë', ténahuë'.³Canpitaso' nipirinhuë', sa'ahuaros'a' ma'sha quëtohuatama', ama a'ninquëchin quëtocosohuë'. Ama a'naya tëranta' sha'huitocosohuë'.⁴Co piyapi'sa' nitotopirinahuë', Tata inapaquë ya'huërinso' ni'sarinquëma'. Ina acanaarinquëma', itërin.

Yosë nontacaso' a'chininso'

(Lc. 11.2-4)

⁵—Yosë nontohuatama', iyaro'sa', ama nonpina'piro'sa' pochin cancantoco-

sohuë'. Inapitaso' niyontonpiso pëiquë huanirahuatona', na'con Yosë nontopirinahuë', co cancanëna quëran huarë' nontopihuë'. Caniquënta' a'ninquëchin Yosë nontopirinahuë', piyapi'sa' nicacaiso marë' napopi. Co tëhuënchachin Yosë yonquipihuë'. Piyapi'sariso' noya ni'sapirinahuë', Yosëriso' co noyahuë' ni'nin. Co inapaquë canaapihuë'.⁶Canpitaso' nipirinhuë', Yosë yanontohuatama', canpitaoráchin onpopiyanquë tëranta' Yosë nontacaso' ya'huërin. Quëmaoraíchin Yosë nontëquë'. Co quënanpiranhuë', nataninquën. Co piyapi'sa' natanpirinënguënhuë', Yosëso' noya nataninquën. Ina acanaarinquën.⁷Yosë nontohuatama', ama inachin inachin itocosohuë'. Co Yosë imapisopitahuë' ina pochin yonquipi. “Hua'qui' nontohuato, natanatonco, catahuarincó,” topirinahuë'. Co Yosë nohuitatohuë', napopi.⁸Ama inapita pochin cancantocoahuë'. Co'huara Yosë nonchata'tërasënguëmahuë', ya'ipi pahuantërinquëmasopita nitotërin.⁹Napoaton Yosë yanontohuatama', iso pochin nontoco':

Quëma, Tata Yosë, inapaquë ya'huaponahuë', natanancoi. Hui'nán pochin ni'nancoi ni'ton, Tata itërainquën. Quëmasáchin noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënguën.¹⁰Chini chiniquën nanantëran ni'ton, ya'ipicoi natëiinquën. Inapaquë no'tëquën natërinënguën. Catahuacoí, Tata, isoro'paquënta' inapochachin natëiinquën.¹¹Nani tahuëri catahuacoí cosharo' ya'huëchincoi.¹²Co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Nosoroatoncoi, Tata, oshanëhuëi inquitocoi. Quiyanta' nanan anoyatëraiso pochachin oshanëhuëi inquitaton-

coi, anoyacancantocoi huachi.
¹³Co noyahué' yonquihuato,
 catahuacoí a'naroachin nanian-
 chii. Catahuacoí ama sopai
 minséincoisohué'. Quémasachin,
 Tata, noya noyanquén. Ya'ipiya
 hua'anéntéran. Ya'ipiya nanitapa-
 ran. Ipora quéra huaré' ya'ipiya
 natéinénquén, Amen, itoco', Yosé
 nontohuatama'.

¹⁴A'naquén ma'sha onpotopirínqué
 maonta', noya nontacaso' ya'huérin. Nanan
 anoyatohuatama', Tata Yosénta' canpita
 oshanéma' inquitariinquéma'. ¹⁵Co nanan
 anoyatohuatamahué', Yosénta' co oshanéma'
 inquitariinquémahué', itérin Quisosori.

Co coshatatonahué', Yosé nontérinso'

¹⁶Ina quéran itantarín:
 —A'naquén Yosé nontacaso maré'
 ya'ipi tahuéri co manta' coshatérinhué'.
 Inaporahuaton, co nitapamantarínhué'.
 Sétéréso pochín ya'norín a'napita
 nitotacaiso maré'. Co cancánén quéran
 chinotaponahué', a'napitari nicacaiso
 maré' naporín. Ní'pachinara, “Ma noya
 Yosé chinotérin,” topi. Piyapi'sariso'
 noya ní'sapirínahué', Yosériso' co
 noyahué' ní'nín. ¹⁷Canpitaso' nipurin-
 hué' Yosé nontacaso maré' co coshato-
 huatamahué', ama piyapi'sa'
 sha'huitocosohué'. Noya ihuiantahua-
 toma', nitapaco'. ¹⁸Ama a'napita
 nitotacaiso maréhué' inapoco'. Tata
 Yoséichín nitotarin huachi. Co quénan-
 piréhuahué', ya'ipiya ní'sarínpoa'. Ina
 maré' inapaqué acanaarínquéma', itérin.

Canamiatérehuaso'

(Lc. 12.33-34)

¹⁹—Ama, iyaro'sa', ma'sharáchin
 yonquicosohué'. Ama na'con coriqui,
 ma'sha, inapita yontoncosohué'.
 Isoro'paqué ya'ipi ma'sha a'naroachin
 mocarin, a'naroachin chanatérin.

Ma'shari pé'yarín. Ihuarínénpoa'.
 Ní'ton, isoro'paqué ya'huérinsopita co
 ya'huémiatérinhué'. ²⁰Inapaqué
 ya'huérinsopitaso' nipurínhué'
 ya'huémiatarín. Yosé na'con yonquia-
 toma', noya nico'. Ina maré' na'con
 sacatoco' inapaqué acanamiachin-
 quéma'. Inatohua' co manta' mocapon-
 hué'. Co ma'shari pé'yaponhué'. Co
 ihuaponénpoahué'. Noya noya
 ya'huémiataríhuhuachi.

²¹Ma'sharachin nohuantohuatama', co
 Yosé yonquiaramahué'. Nipurínhué',
 Yosé na'con nohuantohuatama', ina
 na'con na'con yonquiarama', ténin
 Quisoso.

Nitapicancaninso'

(Lc. 11.34-36)

^{22,23}Ina quéran a'chintantarín.

—Ya'piranpo quéran ma'sha
 quénané'. Co pétorayatohuatérahué',
 noya ní'téré'. Nitapirayahuatéra, co
 manta' quénantérehué'. Inapochachín
 canpitanta' ya'ipi cancánéma quéran
 Yosé yonquihuataama', nóya cancanta-
 rama'. Nipurínhué', ma'sharachín
 yonquihuataama', tashi pochín cancanta-
 rama'. Nitapicancantohuatama', pa'pi co
 noyahué' cancantarama huachi, itérin.

Coriqui yonquipisopita

(Lc. 16.13)

²⁴—Cato' patron
 ya'huétohuachinpoara, nisha nisha
 camairínpoa'. Co nanitérehuahué' cato
 chachín natécaso'. A'naso' nohuantaté
 hua', noya natérehua'. A'naso' nipurín-
 hué' co onpopinchín nohuantatéhua-
 hué', co natérehuahué'. Inapochachín
 canpitanta' coriquirachín yonquihua-
 tama', co nanitéramahué' Yosé
 natécamaso'. Coriquiráchin cancanto-
 huatama', co Yosé nosoroaramahué',
 ténin.

Yosë noya a'pairinpoaso'

(Lc. 12.22-31)

²⁵Ina quëran Quisosori itantarin:
—A'naquënso' ma'sharachin yonquipi.
Capacaiso', o'ocaiso', a'mocaiso', inasachin yonquipi. “Nani ma'sha ya'huëtohuachinco, nóya ya'huarahué huachi,” topirinahué' yonquinëna quëran. Ama, iyaro'sa', ina pochin cancantocoso-hué'. Yosë chachin ananpirinpoa'. Nonënpoa' quëtërinpoa'. Co capacaso marëachin isoro'paquë acorinpoahué'. Noyapiachin a'mocason'ta' co onpopinchin yonquicaso' ya'huërinhué'. Yosë na'con na'con yonquihuatëhua', catahuarinpoa' noya ya'huëcahuaso'. ²⁶Ni'co'. Nisha nisha inairaro'sa' ya'huëpirinahué', co manta' sha'pihué'. Co ma'sha sha'ninso' macatona', pëinënaquë acopihué'. Inaso' nipirinhué', Tata Yosëri catahuarin. Ina nohuanton, cosharo' quënanpi. Canpitaso' inapita quëran na'con na'con nosororinquëma'. Hui'ninpita pochachin ni'ninquëma' ni'ton, ama ma'sharachin yonquicosohué'. Yosë catahuarinquëma'. ²⁷Ina nohuanton, nisha nisha ninëhuasopita. A'naquënpoa' naporopi. A'naquënpoanta' mo'copin ninëhua'. Chiniquën yonquiapomarahué', co nanitaramahué' pi'pisha tëranta' ninapopotacamaso'. Yosëichin nanitërinso'. Inapochachin chiminacaso' tahuëri nanihuachin, co aquëtë' nanpicaso' ya'huërinhué'. Chiniquën yonquiapomarahué', co a'na tahuëriya tëranta' i'huataramahué'. Napoaton co nisha nisha yonquicaso' ya'huërinhué'. Sano cancanta-tëhua', ya'hua'ahua'.

²⁸¿Ma'marëta' nitapacasoáchin yonquirama'? Ni'co'. Yancoro'sa' topinan noya papotopi. Co sacatopihué'. Co manta' a'mocaso' nipihué'. Nipirinhué', noyapiachin yancotopi. ²⁹Iraca copirno Saromon nani ma'sha ya'huëtërin. “Ma noyapiachin-

cha a'morin paya,” topi. Yancoro'saso' nipirinhué' ina quëran noya noya ya'nopi. ³⁰Pacatëro quëra huarë' Yosëri yonquirin. A'na tahuërichin ya'huëpirinhué', ahuiquitërë huachi. Co hua'qui' ya'huëpirinhué', Yosëri yonquirin. Ina nohuanton, noya papotërin. Canpitaso' ina quëran na'con na'con yonquirinquëma'. ¿Onpoatomata' nipachin, co natëramahué'? “Yosë catahuarinco mini,” ta'caso' nipirinhué'. ³¹Ama ma'sha yonquiatoma', pa'yancosohué'. “¿Ma'cha ca'në'poya? ¿Ma'cha o'orë'poya? ¿Ma'cha a'morë'poya?” ama tocosohué'. ³²Co Yosë imapisopitahué' ina pochin yonquipi. Ma'sharachin yonquipi. Canpitaso' nipirinhué' tatanëma' inapaquë ya'huërinso' yonquirinquëma'. Ya'ipi pahuantërinquëmasopita nani nitotërin. ³³Napoaton Yosë na'con na'con yonquico'. A'napitanta' catahuaco' huëntonënuquë ya'conacaiso marë'. Yosë nontoco' noyasachin yonquicamaso marë'. Ina pochin cancantuhatama', catahuarinquëma'. Ina nohuanton, ma'sha pahuantërinquëmasopita ya'huëtërinquëma'. ³⁴Ama nani tashiraya nani tashiraya ma'pítaso' yonquiatoma', pa'yancosohué'. A'naquënso' nani tahuëri pa'yanpi. “Tashiraya ma'sha onpoapo nimara,” ta'tona', pa'yanápi. Ama inapita pochin cancantocoso-hué'. Tashirayanta' Yosë catahuarinquëma'. Ipora tahuëri ma'sha onpoapomarahué', ama sëtocosohué'. “Yosë catahuarinco,” ta'toma', capa cancancotoco', tënin Quisoso.

A'napita nocanpiso'

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 ¹Naquëranchin Quisoso pënëntantarin.

—Ama, iyaro'sa', a'napita nocancosohué'. “Paso' quëmapi co noyahué' ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin,” ama itocosohué', Yosë ana'intochinquëma'. Co nipinacaso'

ya'huërinhuë'. ²A'napita pinopatama', Yosënta' co noyahuë' ni'sarinquëma'. Piyapi chiniquën nonapihuatama', Yosë chiniquën ana'intarinquëma'. ^{3,4}Ni'co'. Cato' quëmapi ya'huëpirinhuë'. A'naso' pi'pian mo'shiri ya'conayatohuachina, a'nari nocanin. "Quëmaso' napoonin ni'tëran. Carinquën noya nicatënquën, ocochinquën," itopirinhuë', inanta' narasëratëri nani ya'conayatërin ni'ton, co pi'pian tëranta' nanitërinhuë' quënantacaso'. Co iin nocanacasohuë' nipirinhuë', nocanin. Inapochachin a'naquëma' co no'tëquën yonquiramahuë'. A'napita yapënpirama-huë', na'con na'con oshahuanama'. ⁵Canpitaso' nonpintëinquëma' ninama'. Quëmapi narasëratëri ya'conayatërinso pochin ninama'. Inaso' narasëratë' ocoitohuachina, noya quënantërin. Naporo huarë' nanitërin iin mo'shi ocoitacaso'. Inapochachin canpitanta' ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Naporo huarë' no'tëquën yonquiatoma', nanitarama' a'napita pënënacamaso', itërin.

⁶—Isonta' a'chinchinquëma'. Ni'niro'sa', coshiro'sa', inapita co yonquipihuë'. Na'pira'huaya pa'ton nininso' co quëtacaso' ya'huërinhuë'. A'notërama' naporini, co ma'paitëinquëmahuë'. Pa'ton nipirinhuë', no'paquë acorama' naporini, i'nachitonahuë'. Canpitanta' yaquëtëitëinquëmahuë'. Cosharoachin nayatona', co nohuanchitonahuë'. Inapochachin a'naquën Yosë nanamën a'chintohuatama', co pi'pisha tëranta' nohuantopihuë'. Pa'ton nininso pochin niponahuë', tēhuapi. Chiniquën no'huirininquëma'. Ina pochin cancantohuachina', tananpitatoma', nohuantopisopita a'chintoco huachi, itërin.

Yosë nataninpoaso'

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷Ina quëran itantarin:

—Nani tahuëri Yosë nontoco' natain-quëma'. Pahuantërinquëmaso'

nipatama', quëtarinquëma'. Ma'sha yonirëso pochin cancantatoma', nontáco' catahuainquëma'. ⁸Yosë nontohuatama', natanarinquëma'. Hua'qui' ma'sha yonihuatëra, quënanë'. Ya'conacaso marë' nontohuatëra, isoatërinënpo'. Inapochachin Yosë yanohuitohuatama', anohuitarinquëma'. Chiniquën ina nontohuatama', nóya catahuarinquëma'.

⁹Hui'nama' tanahuachina, noya a'carama'. "Cosharo' nayahahuë'," itohuachinquëmara, co na'pi quëtaramahuë'. ¹⁰Sami nayahuachina, co ya'huan quëtaramahuë'. Sami quëtarama'. ¹¹Canpitaso' co noyahuë' yonquiapomarahué', hui'nama' nosororama'. Noya ma'sha quëtërama'. Yosëso' noya noya ni'ton, na'con na'con nosororinquëma'. Inápaquë ya'huaponahuë', hui'ninpita pochin ni'ninquëma'. Nontohuatama', noya nininso' quëtarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso marë'.

¹²Noya ninosorocaso', iyaro'sa', ya'huërin. Canpita nohuantërama' a'napita nosoro'inquëmaso'. Napoaton canpita nohuantëramaso chachin inapitanta' nosoroco'. Ninosoroatoma', nicatahuaco'. Yosë nohuanton, Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita na'con pënënpirinëinquëmahuë', ninosorocaso' na'con na'con nohuantërin. Ninosorohuatama', noya imasarama', tēnahuë, itërin Quisosori.

Cato' ira ya'huërinso'

(Lc. 13.24)

^{13,14}—Ni'co', iyaro'sa'. Cato' ira ya'huërin. A'naso' pancana. Co sacaihuë' pa'tacaso' ni'ton, na'a piyapi'sa' ina pa'tapi. Ya'coanamënso' pancana nipirinhuë', ina pa'tohuatama', parësitopiquë pa'sarama'. Chimimiatarama huachi. A'na iraso' nipirinhuë', sacai pochin pa'tacaso'. Ya'coanamënso'

yamiyanasha'huaya. Caraichin piyapi ina quënanin. Inaquë ya'conpatama', nanpimiatarama huachi. Ina ira pa'toco huachi. Sacai' Yosë imacaso' niponahuë', chiniquën cancantatoma', imaco huachi, tënin Quisoso.

Nisha a'china'piro'sa'

(Lc. 6.43-44)

¹⁵—Ni'cona, iyaro'sa', nisha a'china'piro'sa' nonpintochinënuquëma'. “Quiyanta' imarai,” itopirinënuquëmahuë', co cancanëna quëran imapihuë'. Tanan ni'ni' yamaninpoaso pochin cancantatona', yatapicancaninquëma'. Co no'tëquën a'chinpihuë'. ¹⁶Napoaton noya yonquico'. Noya cancantohuachina', noya nisapi.

Co noyahuë' cancantohuachina', co noyahuë' nisapi. Co no'tëquën a'chintarinënuquëmahuë'. Ni'co'. Nararo'sa' nitërin quëran nohuitëre'. Nahuanso' co misëra nitërinhuë'. Naporahuaton, shihuarin quëran co quëpa manëhuë'. ¹⁷Nara noya nipachina, noya nitërin. Co noyahuë' nipachina, co nitërinhuë', napoonin. ¹⁸Nitacaso' nara nipachina, inachachin noya nitërin. A'naso' nipirinhuë', co nitacaso' narahuë' ni'ton, co onporonta' nanitërinhuë' nitacaso'. ¹⁹Co noya nitohuachinahuë', a'nëhuachinara, pënuquë ahuiquitopi huachi. ²⁰Nitërin quëran nara nohuitërehua'. Inapochachin a'china'piro'sa' nohuitërehua'. Noya yonquihuachina', noya nisapi. Co noyahuë' yonquihuachina', co noyahuë' nisapi. Co no'tëquën a'chinapihuë', itërin.

Yosë huëntonënuquë ya'conpispita

(Lc. 13.25-27)

²¹Ina quëran itantarin:

—Na'a piyapi'sa' “Imarainquën, Sinioro,” itopirinacohuë', a'naquën co

cancanëna quëran imarinacohuë'. Ni'ton, co Yosë ya'huërinquë pa'sapihuë'. Yosë natëpisopitaráchin inatohua' ya'huëcontapi huachi.

²²Ayaro' tahuëri nanihuachin, na'a piyapi'sa' nontaponaco: “Quëma nanamën, Sinioro, a'chinai. Quisoso nanan quëtërincoi, ta'toi, sopairo'sa' a'parai. Nani ma'sha sacai' nininso' ninai. Quiyanta' imarainquën,” itaponaco. ²³Cariso' nipirinhuë' itapo: “Nonpintatomaco, napopiramahuë', co noyahuë' cancantërama'. Co piyapinë huëpitanquëmahuë'. Co onporonta' imaramacohuë'. Paco huachi,” itapo, itërin Quisosori.

Cato' pëirinsó'

(Mr. 1.22; Lc. 6.47-49)

²⁴Ina quëran huachi pëñëntarin:

—Na'acquëma', iyaro'sa', natanamacoso marë' huë'nama'. Natëhuatamaco, a'na quëmapi pochin nisarama'. Ina quëmapi natëricho quëran yapëirin. Yapëihuachina, noya yonquiaton, noya pëiaquë yonirin. Na'pitë' quënanahuaton, inaquë noya pëirin. ²⁵Chiniquën o'nanpachina, panca ihuan pa'nin. Pamatohuachina, opotopirinhuë', co anotërinhuë'. Chinii' niponahuë', co yatë'yatërinhuë'. Panca ihuantapona-huë', na'pitëquë pëirin ni'ton, noya huanirin. Co yatë'yatërinhuë'.

²⁶A'naquënso' nipirinhuë' yapëihuachina, co noya yonquirinhuë'. “Inotëquë tëranta' pëi'i,” ta'ton, inaquë pëipirinhuë'. ²⁷Ina quëran panca o'nanin huachi. Pamatohuachina, chiniiri tē'yatërin. Panca ihuantohuachina, pëi' a'naroachin tē'yatërin. Ya'ipi noyá quiquirin huachi. Inapochachin topinan natanpatamaco, co natëhuatamacohuë', co cha'ësaramahuë'. Nipirinhuë', ya'ipi cancanëma quëran natëhuatamaco, noya nisarama'. Panca ihuan pa'ninso

pochin ma'sha onpotopirinquëmaonta', chiniquën cancantarama huachi, itërin Quisosori. ²⁸Ya'ipi piyapi'sa' natanahuatona', noya natanpi.

—Ma noya a'chintërinpoa'. ²⁹Co hua'anhuë' niponahuë', chiniquën nanantaton, a'chintërinpoa'. Co Cotio maistro'sa' ina pochin a'chinpihuë', topi.

Chana caniori maninso'
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 ¹Ina quëran panën quëran nohuara-huachinara, na'a piyapi'sari imasapi. ²Pa'sapirinahuë', a'na cania'pi huë'nin. Chana caniori maninso'. Ya'ipiya noyá chanatarin. Nacapirahuaton, Quisoso nantëntaquë isonquirahuaton, nontërin.

—Nohuantohuatan, Sinioro, quëma nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin. ³Quisosori sé'huarahuaton, itërin:

—Nohuantërahuë' mini, iyasha. Apira miachin anoyataranquën, itërin. Itohuachina, a'naroachin noyatërin. Canio inquirin huachi.

⁴—Ama piyapi'sa' sha'huitëquësohuë'. Corto hua'an ya'huërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquën. Naporahuaton, Moisésë sha'huirinsó' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin. Napotohuachina, pa'nin huachi.

Capitan piyapinën anoyatërinso'
(Lc. 7.1-10)

⁵Ina quëran Capinamoquë paantarin. Canconpachina, a'na capitani huëcapairin.

⁶—Piyapinëhuë, Sinioro, chiniquën caniorin. Pëinëhuëquë quëhuënarin. Co huachi nanitërinhuë' iratacaso'. Parësitá rin, itërin.

⁷—Inta nipachin, pa'sarahuë nonënta-ponquën, itërin.

⁸—Quëmaso', Sinioro, noya noyanquën. Co caso' quëma pochinco-huë'. Co pëinëhuëquë huarë' huëcamaso' ya'huërinhuë'. Topinan nontëquë' noyachin, tënahuë. ⁹Caso' hua'anëhuë natërahuë. Capitanco ni'ton, sontaro'sa' natërinaco canta'. “Paquë”, itohuatëra, pa'nin. “Huëquë”, itohuatëra, huë'nin. Piyapinëhuëpitanta' camairahuë. “Sacatëquë”, itohuatëra, sacatarin. Inapochachin quëmanta' topinan nontohuatan, a'naroachin piyapinëhuë noyatarin, tënahuë, itërin capitani.

¹⁰Quisosori natanahuaton, piyapi'sa' itërin:

—Ma noyacha iso quëmapi natërinco paya. Nisha piyapi niponahuë', Cotioro'sa quëran noya noya natërinco. ¹¹Iporaso huachi nisha nisha parti quëran huë'sapi, tënahuë. Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', imatona', Yosë huëntonënuquë ya'conapi. Inapaquë pa'pachina', Apranco', Isacoco', Cacopoco', inapita nohuitapi. Inapitarë' noya cancantapi. Noya coshatëreso pochin nóya ya'huërapí huachi, tënahuë.

¹²A'naquëmaso' nipirinhue', “Cotioro'sacoi ni'toi, Yosë piyapinënpitacoi,” topirama-huë', co natëramahuë' ni'ton, co huëntonënuquë ya'conaramahuë'. Tashinan-quë të'yatarinquëma'. Inaquë na'nëarama', chiniquën parësitarama huachi, itërin Quisosori. ¹³Ina quëran capitán itantarín:

—Ya'huëranquë, iyasha, paantaquë huachi. Natëranco ni'ton, apira miachin piyapinën noyatarin, itërin. Naporo chachin piyapinën noyatërin. Paantahuachina, sano quënanconin huachi.

Pitro a'shatën a'naroachin anoyatërinso'
(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴Ina quëran Pitro pëinënuquë pa'pi. A'shatën chiniquën sapoton, quëhuënarin, quënanconpi. ¹⁵Quisosori maimirarahuaton, a'naroachin anoyatërin. Co

huachi saporinhuë'. Huanirahuaton,
inari chachin nocomarin huachi.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶I'huaraya huarë' na'a piyapi'sa'
huëcatona', cania'piro'sa' quëpi
Quisosori anoyatacaso marë'. A'naquën
sopairi ya'coancantërin ni'ton, co inaora
yonquirinso' yonquirinhuë'. Quisosori
topinan noncharapirinhuë', sopairo'sa'
pipipi huachi. Ya'ipi cania'piro'sa'
anoyatërin huachi. ¹⁷Iraca Isaiasë
ninoton, ninshitërin. "Caniopirëhuahuë',
anoyatarinpoa'. Canio inquitarinpoa
huachi," tënin. Ipora huarë'
cania'piro'sa' anoyatarin huachi.

Ya'ipi cancanëna quëran imapiso'

(Lc. 9.57-62)

¹⁸Notohuaro' piyapi'sa' niyontonpa-
chinara, ca'tano'sanënpita itërin:

—Montëria maconco'. Aquëtëran
pa'ahua', itopirinhuë', ¹⁹Cotio maistrori
nontiirin.

—Canta', Maistro, imainquën. Insëquë
sona pa'patan, canta' pa'i, tënahüë,
itërin.

²⁰—Yaimaranco, ¿ti? Sacai'
imancoso', tënahüë. Ma'sha tananquë
ya'huërsopita huë'ëshinantën
ya'huëtërin, inaquë huë'ërin. Inairanta'
pë'pëtën ya'huëtërin. Caso' nipirinhuë'
Yosë quëran quëmapico niporahuë', co
pëi' ya'huëtërincohuë'. Pa'sápato, co
ya'huëmiatërahuë', itërin.

²¹A'narinta' huëcapairahuaton, itiirin:
—Canta' oshaquëran imainquën,
topirahuë', co apira nanitërahuë'.
Tatahuë nani noyá mashotërin. Chimin-
pachin, cari pa'pitarahuë. Ina quëran
imasaranquën huachi, itopirinhuë'.

²²Quisosori itërin:

—A'naquën co nohuantopihuë'
imainacoso'. Chimipi pochin cancantopi.

Inapitari pa'pichina'. Quëmaso' nipirin-
huë' ca na'con na'con yonquiatonco,
imaco huachi, itërin.

Ihuan a'parinso'

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³Ina quëran Quisoso montëriaquë
ya'conin. Ya'conpachina,
ca'tano'sanënpitana' ya'conpi anta'.
²⁴Paaquëya', a'nanaya panca ihuairi
manin. Pánca sono' ni'ton, co'sacairi
montëria opotó opototapirinhuë'. Nani
yamëntairapirinhuë'. Ya'huë'r'
Quisososo' huë'ësapirinhuë',
²⁵ca'tano'sanënpita të'huatona',
ochinanpi.

—Catahuacoi, Sinioro, chimiitarihua'
canpoaso', itopi.

²⁶—¿Onpoatomata' të'huaramaso'? Co
noya natëyatëramacohüë', ¿ti?
itahuaton, huënsëntarahuaton, ihuan
a'parin. Sononta' nontërin.

—Sanoquë huachi, itohuachina,
a'naroachin co'sacai' sanoirin huachi.

²⁷Ca'tano'sanënpita ni'sahuatona',
pa'yanpi.

—Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan
a'parin paya. Sononta' a'naroachin
asanoirin paya, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantopiso'

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸Ina quëran aquëtëran canconpi huachi,
Catara parti itopiso'. Inaquë cato' quëmapi
ya'huëpi. Na'a sopairo'sari ya'coancantopi
ni'ton, co huachi yonquipihuë'. Pa'pi
hua'yantopi huachi. Na'pi naninquë
chimipiro'sa' pa'pitopiquë ya'huërapí.
A'naroachin yaahuëtópi ni'ton, co
inatohua' pacacaso' ya'huërinhuë'. Quisoso
nonshihuachina, sopairi
ya'coancantërsopita na'pi nanin quëran
pipirahuatona', huë'sapi, nacapirin.

²⁹Quisoso quënanahuatona', chiniquën
nontapi.

—Nohuitèrainquèn, Sinioro. ¿Ma'ta' onpotaponcoi? Quèmaso' Yosè hui'ninquèn ni'ton, co'huara ayaro' tahuèri naniyatèrasohuè', aparèsitarancoi, ¿ti? itopi sopairo'sari.

³⁰Ina ya'cariya na'a coshiro'sa' ya'huèrin. Huèntonèn coshatarin.

³¹Inapita quènanahuatona', itantapi:

—Yaocoihuatancoi, coshiquè tèranta' a'paco'i ya'coanta'ii, itantapi.

³²—Inta nipachin, inaquè paatoma', ya'conco', itohuachina, quèmapi'sa quèran pipirahuatona', coshiro'saquè ya'concoantapi huachi. Inaquè ya'conpachinara, coshiro'santa' hua'yantatona', a'naroachin tahuan pa'topi huachi. Panca sonoquè niitahuatona', inaquè chimiitopi huachi.

³³Coshi pè'tahuana'piro'sa' ni'sahuatona', pa'yanatona', ninanoquè ta'aconpi. Inaquè ya'ipiya sha'huitonpi.

—Sopairo'sa' quèmapi'sa quèran pipirahuatona', coshiro'saquè ya'conconpi. Ya'conconpachinara,

hua'yantatona', tahuan pa'topi. Ya'ipi miachin chimiitopi huachi, itopi.

³⁴Natanahuatona', na'a piyapi'sa' huè'pi Quisoso nohuitacaiso marè'. Nani nohuitoahuachinara, tè'huatopi.

—A'na parti paquè huachi, itopi.

Apia anoyatèrinso'

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9¹Montèriaquè ya'coantarahuatona', aquètèran pèntoantapi huachi.

Quisoso ninanonènquè chachin paantapi. ²Inaquè catapini quèmapi huècatona', cania'pi quèpi. Nantètèquè quèpi. Hua'qui' co nanitèrinhuè' huanicaso', quèhuénarin. “Ma noya isopita natèrinaco,” ta'ton, Quisosori cania'pi itèrin:

—Noya cancantèquè', apia'hua. Apira miachin quèma oshanèn inquitaranquèn huachi, itèrin.

³Ina natanahuatona', Cotio maistro'sa' yonqui. “¿Ma quèmapita' isoso'?

“Oshanèn inquitaranquèn,” toconin. Yosèichin nanitèrinso',” topi, yonquiatona'. ⁴Topinan yonquinèna quèran napoapirinhue', Quisosori nitotèrin.

—¿Onpoatomata' co noyahuè' yonquiarapiramaco? ⁵“Piyapinpoa' co nanitèrè huahuè' oshanènpoa' inquitacaso',” tènana. A'naroachin anoyatacasonta' co nanitaparimahue'. ⁶Nipirinhue', Yosè quèran caso' quèmapico ni'to, nanan quètèrinco piyapi'sa' oshanèna' inquitahuaso marè'. Canpitanta' ina nitotacamaso marè' iso cania'pi anoyatahuè, tènin. Ina quèran cania'pi itantarin:

—Huaniquè', apia'hua. Nantètè' masahuaton, ya'huèranquè paquè huachi, itèrin.

⁷Itohuachina, a'naroachin huanirahuaton, ya'huèrinquè pa'nin huachi.

⁸Piyapi'sa' ni'sahuatona', pa'yanpi.

—Ma noyacha Yosèri catahuarin paya. Chiniquèn nanan quètèrin paya, nitopi.

Matio imarinso'

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹Ina quèran Quisoso paantarahuaton, Matio quènanconin. Copirno comisionèn ni'ton, ina marè' coriqui ma'patèrin. Coriqui ma'patopiso pèiquè huènsèapirinhue', Quisosori itèrin:

—Huèquè', iyasha, imaco huachi, itèrin. Itohuachina, a'naroachin huanirahuaton, imarin huachi.

¹⁰A'na tahuèri pèinènquè Quisoso coshatapatarin. Ca'tano'sanènpitarè' coshatapatarin. Na'a piyapi'sa' huè'pi Quisosorè' coshatatona' nohuitacaiso marè'. A'naquènso' copirno comisionènpita, copirno marè' coriqui ma'patona'piro'sa'. A'nanta' oshahuano'sa' itopiso'. ¹¹Parisio piyapi'sa' ina ni'sahuatona', Quisoso ca'tano'sanènpita itonpi:

—Copirno comisionënpita na'con oshahuanpi. ¿Onpoatonta' Maistronëma' oshahuano'sapitarë' coshatarin? itopi.

¹²Natanahuaton, Quisosori itërin:

—Isopitaso' tëhuëchachin nohuantë rinaco imainacoso'. Ni'co'.

Cania'piro'sari notoro nohuantopi. Nipirinhüë', "Co caniorahuë', " topatëra, co notoro nohuantërehüë'. ¹³Inapochachin oshahuano'sa' nohuantërinaco. Inapita pënëna'huaso marë' o'marahüë. "Co noyahuë' yonquiramasopita nanianatoma', Yosë pochin cancantoco'," itërahuë. A'napitaso' "Quiyaso' co oshahuancoihuë'," topiso marë' co na'con a'chintërahuë'. Paatoma', Yosë quiricanën noya nitotoco' no'tëquën yonquicamaquë. Inaquë iraca ninshito-piso'. "A'naquën topinan quëran chinotopirinacohüë'. Oshanëna marë' ma'sha tëpapurinahüë', co a'napita nosoropihuë'. Nosorocaso' na'con na'con nohuantërahuë'," tënin Yosë, itërin Quisosori.

Nasha nanan a'chininso'

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴Ina quëran Coanshari a'chintërinso'pita huëcatona', Quisoso itiiipi:

—Quiyaso' co coshatatoihuë', Yosë nontarai. Parisio piyapi'santa' inapopi. Quëma imarinënsopitaso' nipirinhüë', noya coshatapi, o'osapi, inapopi. ¿Onpoatonta' co quiya pochin imarinënhüë'? itopi.

¹⁵—Ca ya'huarahüë ni'ton, co sëtopihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachinara, capa cancantopi. Nipayarinsopita huë'pachinara, inapitarë' coshatatona', capa cancantapi. A'na tahuëriso' nipirinhüë' inimiconëni huëcatona', sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', co huachi coshatacaiso' yonquiapihuë'. Sëtap

huachi. Inapochachin canta' mapachinaco, imarinacosopita sëtapi huachi. Sëtatona', co huachi coshatacaiso' yonquiatonahuë', Yosë nontápona', tënin.

¹⁶Ina quëran a'chintantarín.

—Ni'co'. Coton noyá mocahuachina, co nasha në'mëtëquë pa'pitërehüë'. Nasha në'mëtëquë pa'pitëre' naporini, naquëranchin noshatantaitonhuë'. Napoonin ni'ton, të'yatacaso' ya'huërin. Inapochachin iraca a'chininso' co huachi imacaso' ya'huërinhuë'. Nasha a'chintaranquëma'. Co cato chachin imacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁷Sha'moronta' yonquico'. Huino sha'moro' nipachina, co sha'huëtë' morsaquë mocaro' nininquë co ta'panëhuë'. Sa'potohuachina, a'naroachin nopoitë rin. Nopoitohuachina, huino chiniarë'. Morsanta' tapirë'. Sha'moro' huinoso' nasha morsaquë ta'panë'. Huino, morsanta' noya nisarin huachi. Inapochachin canta' nasha a'chintëranquëma'. Iraca a'chininso' naniantatoma', nasha nanansáchin imaco', tënin Quisoso.

Hua'an hui'nin ananpitantarínso'

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸A'chinaquëya', a'na Cotio hua'an huë'nin. Quisoso nantëntaquë isonquirin.

—Hui'nahuë apira chiminin. Huëcaton, Sinioro, së'huaquiquë' nanpianta'in, topirahuë', itërin.

¹⁹—Inta nipachin, tosahuaton, huanirahuaton, inarë chachin pa'nin. Ca'tano'sanënpitanta' pa'pi anta'.

²⁰Paaquëya', a'na sanapiri imaquiarin. Hua'qui' panca huënai' a'parin. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhüë'. Parësitárin. ²¹"Cotonën tëranta' së'huatohuato, anoyataponco," ta'ton, pinën quëran imaquirin. Imaquiton,

coton huirotéinchin sè'huaquirin.

²²Quisosori tahuèrétahuaton, sanapi quènanin.

—Noya cancantèquè', imoya.
Natèranco ni'ton, noyataran, itèrin.
Naporò chachin noyatèrin huachi.
Huènai' no'narin huachi.

²³Ina quèran hua'an pèinènuquè canconpi huachi. Na'a piyapi'sa' quènanconpi, na'nèrápi, ayanápi. Quinatorò'santa' quènanconpi. Huinata-caiso marè' pa'pirinahuè', ²⁴Quisosori nontèrin.

—Ya'ipinquèma' pipico huachi. Co sanapia'hua chimimiatèrinhuè'. Huè'èsarin, itèrin.

—Co huè'èrinhuè'. Nani chiminin huachi. Somarayanquèn ni'ton, co ni'nanhuè', ¿ti? itopi. ²⁵Ya'ipi piyapi'sa' aipiran a'parahuaton, acopoana chimipi ya'huèrinquè ya'conin. Maimirarahuatón, ananpitantarin huachi. A'naroachin huanirin huachi. ²⁶Napohuachina, ya'ipi parti nanan nahuinin.

Cato' somaraya nininso'

²⁷Ina quèran pipirahuaton, pa'sapirinhuè', cato' somarayari imaquirin. Co manta' quènantèrinhuè'. Quisoso imaraton, chiniquèn nontarin.

—Nosorocoi, Siniro. Quèma nohuitè rainquèn. Tapico' shinquèn quèmaso'. Yosè a'paimarinquèn ni'ton, nosoroatoncoi, anoyatocoi, topiraihuè', itopi.

²⁸Pèiquè canconahuatona', Quisoso ya'conin. Somarayo'santa' ya'conpachinara, Quisosori itèrin:

—Cari anoyatarahuèso' natèramaco ipora, ¿ti? itèrin.

—Natèrainquèn mini, Siniro.
Ya'ipiya nanitaparan, tènai, itopi.

²⁹Napotohuachinara, sè'huarayarahuaton, itèrin:

—Natèramaco ni'ton, apira miachin anoyataranquèma huachi, itèrin.

³⁰A'naroachin quènantopi huachi.

—Anoyatèranquèmaso', iyaro'sa', ama insonta' sha'huitocosohuè', itopirinhuè', ³¹pipirahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitèra'piapi.

—Quisoso anoyarayatèrincoi. Noya quènantèrai huachi, itèrapì. Ya'ipi parti quèran natantopi.

Nè'huèrinso'

³²Ina quèran pa'pachina, a'napitanta' canquipi. Apia quèpi. Sopai nohuanton, co nanitèrinhuè' nonacaso'. ³³Quisosori nosoroaton, sopai a'patèrin huachi. A'patohuachina, a'naroachin noyatèrin. Noya nonsarin huachi. Piyapi'sa' ni'pachinara, pa'yanpi.

—Co onporonta' iso pochin ni'chinaihuè'. Iraca quèra huarè' co insonta' naporinhuè', topi. ³⁴Parisio piyapiro'saso' nipirinhuè', natanahuatona', co yanatèpihuè'.

—Sopai hua'ani catahuarin ni'ton, nanitèrin sopairo'sa' a'pacaso', toconpi.

Piyapi'sa' nosororinso'

³⁵Ina quèran Quisoso pa'sápaton, nisha nisha ninanoro'saquè a'chintèra'piarin. Niyontonpiso pèiro'saquè noya nanan sha'huitèra'piarin. —Yosè yahua'anèntarinquèma', itèra'piarin. Insèquèsona pa'pachina, ya'ipi caniorin-sopita anoyatèrin. Nisha nisha canio inquitèrin. ³⁶Paaton, notohuaro' piyapi'sa' quènanin. Co Yosè yonquiato-nahuè', co napinhuè' cancantopi. Ohuicaro'sa pochin inahuaso', co macariso' a'pairinhuè'. “¿Incha catahuaincoi paya?” ta'tona', nisha nisha yonquipi. Napoaton Quisosori nosororin. ³⁷Nosoroaton, ca'tano'sanènpita itèrin:

—Notohuaro' piyapi'sa' ya'huèpirinahuè', co incariso tèranta'

catahuarinhuë! Yosë pochin cancanta-caiso marë! Isoro'pa' pánca imin pochin ninin. Cayarinso' manëso pochachin piyapi'sa' manë! Yosë imacaiso marë! Notohuaro' piyapi'sa' ya'huaponaraihuë!, caraichin piyapi pënëntarin Yosë imacaiso marë!
³⁸Napoaton Yosë nontoco' a'napitanta' a'pa'in pënénchina'. Ina sha'huitërinpoa' a'chinacaso marë!, itërin Quisosori.

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinso'
(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 ¹Shonca cato' quëmapi'sa' Quisosori nani huayonin na'con na'con a'chintacaso marë! Ca'tano'sanënpita itopi. Ayontonahuatón, chiniquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso marë!. Ina nohuan-ton, nisha nisha caniori maninsopitanta' anoyatapi.

²Shonca cato' acorin nanamën a'chinacaiso marë!. Simon'ton acorin. (Pitro itopi anta'.) Iionta' acorin. Antërisë itopiso!. Santiaco, Coansha, inapitanta' acorin. (Sipitio hui'ninpita inahuaso'.) ³Pinipi, Partoromi, Tomasë, Tatio, inapitanta' nohuantaton, acorin. Mationta' coriqui copirno marë! ma'patopirinhüë!, acorin ca'tanacaso marë!. Arpio hui'nionta' acorin. Santiaco itopiso!. ⁴A'na Simonta' acorin. (Iraca copirno no'huina'piro'sa' imapirinhüë!, iporasó' Quisoso imasarin huachi.) Cotasë Iscariotinta' acopirinhüë!, a'na tahuëri inari yasha'huirapiarinso'.

A'chinacaiso marë' a'parinso'
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵Nani shonca catoya'pi acohuachina, sha'huitërin paatona' a'chinacaiso marë!. —Paatoma', iyaro'sa', noya pënëntoco!. Ama nisha piyapiro'sa'

ya'huërinquë pacosohüë!. Ama Samaria ninanoro'saquënta' ama pacosohüë!. ⁶Cotioro'saso' a'chintonco!. Ohuicaro'sa' chihuërinso pochin ni'tona!, co Yosë yonquipihuë!. Napoaton pënénacaso' ya'huërin. ⁷Paatoma', a'chintoco!. “Iso tahuëri'sa' Yosë yahua'anëntarinpoa!. A'paimarinso' nani o'marin,” itoco!. ⁸Cania'piro'sa' a'naroachin anoyatoco!. A'naquën chimimiatopirinhüë!, ananpi-tantaco!. Chana caniori maninsonta' quënanpatama!, anoyatoco!. A'napitanta' sopairo'sari ya'coancantërin ni'ton, co huachi yonquipihuë!. Pa'pi hua'yantopi. Quënanpatama!, sopairo'sa' a'patoco' piyapi'sa' noyachina!. Co manta' pahuëretapomarahüë!, Yosëso' inaora nohuanton, na'con catahuarinquëma!. Inaora nohuanton, catahuarinquëma' ni'ton, canpitanta' inapochachin a'napita catahuaco!.

⁹A'chinacamaso marë! pa'patama!, ama, iyaro'sa', coriqui quëpacosohüë!. ¹⁰Ama nasha morsa, pitana, coton, sapatë!, inapita tëranta' quëpacosohüë!. “Sacatohuatëra, a'cainënpaoso' ya'huërin,” topi. Napoaton a'chintohuatama!, a'caarinënuëma!, catahuarinënuëma' ama ma'sha pahuantinquëmaso marëhuë!.

¹¹Nisha nisha ninanoquë a'chintoco!. Ninanoquë canconpatama!, insosona noya natanpachinquëma!, ina pëinënuë yacapaco!. Inaquë yacapatohuatama!, inaquësáchin ya'huëco!. ¹²Pëinënuë ya'conpatama!, “Yosë catahuainquëma!,” itoco!. ¹³Noya nohuantohuachinënuëma!, Yosëri catahuarin. Nipirinhüë!, co noyahuë! nontohuachinënuëma!, co Yosëri catahuarinhüë!. ¹⁴A'na ninanoquë pa'patama!, “Ama isëquë huëcosohüë!. Co yanatanainquë mahüë!,” itohuachinënuëma!, patoco!. Yapa'patama!, pënëncó!. “Nani

sha'huitopiranquëmahuè'. Co nohuantë ramahuè' ni'ton, canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama!',” itoco'. Ina quëran a'na parti paco huachi. ¹⁵Tëhuënchachin itëranquëma'. Ayaro' tahuëri nanihuachin, inapitaso' chiniquën parësitàpi. Iraca Sotomaro'sa', Comoraro'sa', inapita pa'pi co noyahuè' cancantopi ni'ton, Yosëri chiniquën ana'intërin. Co natërinco'sopitasohuè' nipirinhüè', chini chiniquën ana'intarin huachi, itërin Quisosori.

Aparësitàcaiso' ninorinso'

¹⁶Ina quëran itantarin:

—Ni'co', iyaro'sa'. Ohuicaro'sa' co nanitopihüè' nia'paicaiso'. A'naroachin tanan ni'niro'sari manin. Huëntonën ni'niro'sa pochin a'naquën piyapi'sa' no'huiarinënuëma'. A'chintohuatama', no'huiarinënuëma'. Napoaton, iyaro'sa', noya yonquico'. No'huipirinënuëmaonta', ama no'huicosohuè'. Noya cancantatoma', oshaquëran nontoco'. ¹⁷Ni'cona a'naroachin ano'huitotama'. A'naquën no'huitënuëma', masarinënuëma'. Mapachinquëma', coisëquë quëpaarinënuëma'. Niyontonpiso pëiro'saquë chachin huihuarinënuëma'. ¹⁸Imaramacoso marë' hua'ano'sa' ya'huërinquënta' sha'huirapiarinënuëma'. Ca nohuanto, inaquë quëpaarinënuëma' nanamëhuë sha'huitacamaso marë'. Inaquë nisha piyapiro'santa' a'chintarama'.

¹⁹Coisëquë

sha'huirapihuachinënuëma', ama, iyaro'sa', pa'yancosohuè'. “¿Ma'cha tono'pocoya?” ama tocosohuè'. Naporo Yosë anitotarinquëma' no'tëquën a'panitacamaso marë'. ²⁰Co canpitaora yonquinëma quëran nonsaramahuè'. Ispirito Santo ayonquiarinquëma' noya nonacamaso marë'.

²¹A'naquën imasarinaco. A'naquënso' nipirinhüè' co nohuantarinacohuè' ni'ton, quëmopinënpita capini nino'huiapi. A'naquën iin chachin niponahuè', sha'huirapiarin tëpacaiso marë'. A'naquëonta' hui'nin niponahuè', imapachinco, pa'pini chachin sha'huirapiarin. A'naquëonta' a'shin chachin, pa'pin chachin niponahuè', imapachinaco, hui'ninpitari sha'huirapiapi. ²²Imaramaco ni'ton, na'a piyapi'sa' no'huiarinënuëma'. Nipirinhüè', co a'pohuatamacohuè', nicha'ësaranquëma huachi. ²³Aparësito-huachinënuëma', a'na ninanoquë paantaco'. Inaquënta' a'chiantaco'. Na'a ninanoro'sa' Cotio parti ya'huërin. Co ya'ipiya ninanoro'saquë pa'shatërasënuëmahuè', canta' huëantarahuë. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri huëantarahuë Yosë hua'anëntërinso' acoca'huaso marë'.

²⁴Ni'co', iyaro'sa'. Patron ya'huëhuachina, co piyapinënpitaso' chini chiniquën nanantërinhuè'. Canta' canpita maistrone'maco ni'ton, chini chiniquën nanantërahuë. ²⁵Napoaton no'huihuachinquëma', co ina marë' sëtacaso' ya'huërinhuè'. Nani no'huirinaco canta'. “Sopainquën,” itërinaco ni'ton, imaramacosopita ina pochachin nontarinënuëma', itërin Quisosori.

Yosë të'huatacaso' ya'huërin

(Lc. 12.2-9)

²⁶Ina quëran itantarin:

—Piyapi'sa' no'huipirinënuëmahuè', ama, iyaro'sa', të'huacosohuè'. Noya nipatama', co ipora a'napita nitotopihüè'. A'na tahuëriso' nipirinhüè' Yosëri a'ninquëchin anitotarin huachi. Naporo' noya nininsopita, po'oana quëran nininsopitanta', ya'ipiya Yosëri anitota-

rin. ²⁷Iporaso' co ya'ipi piyapi'sa' a'chintarahuè'. Carayanquëma tëranta' canpitaora quëparahuatënquëma', na'con a'chintaranquëma'. A'na tahuëriso' nipirinhüè' ya'ipi piyapi a'ninquëchin sha'huitoco' nitochina'.

²⁸Ama, iyaro'sa', piyapi të'huatocosohuè'. Tëpapurinënpoa-huënta', co hua'yanënpoa' matarinënpoahuè'. Yosëso' të'huatacaso' ya'huërin, tënahuè. Ina nohuanton, chiminè'. Co noyahuè' nipachina', parësitopiquè a'paarin huachi. Inatohua' hua'yanënarè chachin parësitomiatapi huachi. Napoaton Yosë na'con na'con të'huatacaso' ya'huërin. Co piyapi'sa' të'huatacaso' ya'huërinhuè'.

²⁹Yosëso' a'pairinquëma'. Ni'co'. Inairaro'sa' co pa'tonhuè'. Catoya a'na soroiçin pa'taponahuè', co a'naya tëranta' Yosëri naniantërinhuè'. Co ina nohuantohuachinhüè', co chiminhüè'. ^{30,31}Canpoaso' nipirinhüè' na'con na'con a'pairinpoa'. Ya'ipinpoa' a'naya a'nayanpoa' yonquirinpoa'. Ainënpoa' hua'huayatërahuè' nipirinhüè', ya'ipiya pichirin. Napoaton ama të'huacosohuè'. Ni'sárinpoa'.

³²“Quisoso imarahuè,” topatama', ayaro' tahuëri carinquëmanta' nohuantaranquëma'. “Imarinaco mini,” itarahuè Tata Yosë. ³³Nipirinhüè', a'pohuatamaco, carinquëmanta' a'poaranquëma'. “Co imarinacohuè,” itarahuè Tata Yosë, tënin Quisoso.

Nisha nisha yonquipiso'

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Ina quëran pënëantarin:
—“Cristo o'mahuachin, ya'ipiya nohuantapi,” topiramahuè', co ya'ipiya, iyaro'sa', nohuantarinacohuè'. Pënënpato, nisha nisha yonquiapi. A'naquën nohuantarinaco. A'naquënso' nipirinhüè' co nohuantarinacohuè'.

³⁵Ipora quëra huarè' a'na pëiquè ya'huëpisopita nisha nisha yonquiapi. A'na pëiquè pa'pin nohuantarin. Hui'ninso' nipirinhüè' co nohuantarinhuè'. A'na pëiquënta' hui'nin nohuantarin. Pa'pinso' nipirinhüè' co nohuantarinhuè'. Sanapi'santa' nisha nisha yonquiapi. A'shin co nohuantarinhuè'. Hua'huinso' nipirinhüè' nohuantarin. A'shatën nohuantapirinhüè', notainso' co nohuantarinhuè'. Napoapi. ³⁶Imaramacoso marè' quëmopinëma' no'huairinënquëma'. Co nishahuè' niponaraihuè', inimiconën pochin ni'sarinënquëma'.

³⁷Yaimapatamaco, iyaro'sa', ca na'con na'con nosoroco. Tatama', mamama', inapita co onpopinchachin nosorocaso' ya'huërinhuè'. Co na'con na'con nosorohuatamacohuè', co tëhuënhachin imaramacohuè'. ³⁸Imapatamaco, a'napita aparësitarinënquëma'. Yatëpapurinënquëmaonta', imamiatoco huachi. Coroséquè chiniquën parësitèrè'. Inapochachin canpitanta' imapatamaco, aparësitarinënquëma'. Co ahuantohuatamahüè', co tëhuënhachin imasaramacohuè', tënahuè. ³⁹Noya nanpicamasoachin yonquihuatama', topinan quëran naniarama'. Chimimiatarama'. Parësitopiquè pa'miatarama'. Nipirinhüè', imaramacoso marè' aparësitohuachinënquëma', noya cancantoco'. Yosë acanaarinquëma'. Tëpapurinënquëmaonta', noya noya naniamiatontarama huachi, itërin.

Yosëri noya ni'ninsopita

(Mr. 9.41)

⁴⁰—Insosona, iyaro'sa', noya natanpachinënquëma', noya natanarinaco canta'. Yosë a'paimarinco ni'ton, Yosë nanamën chachin imasapi huachi. ⁴¹A'chinamaso marè' Yosë noya ni'sarinquëma'. Inapaquè acanaarin-

quëma'. A'naquën natanpachinën-quëma', "Yosë nanamën chachin a'chintarinpoa'," ta'tona', noya natana-rinënquëma'. Ina marë' inapitanta' inapaquë canarapi. Tëhuëenchachin noya piyapi'sa' catahuacaso' ya'huërin. "Yosë imarin ni'ton, noya quëmapi inaso'," ta'toma', catahuaco'. Ina marë' Yosë acanaarinquëma'. ⁴²Inso tëranta' imapachinaco, co chiniquën nanantapona-huë', inanta' nosorocaso' ya'huërin. Imarincoso marë' i'sha tëranta' o'shitohuatama', inapaquë Yosë acanaa-rinquëma'. Tëhuëenchachin noya i'huëretarinquëma', itërin Quisosori.

Coansha Paotistari piyapi a'parinso'
(Lc. 7.18-23)

11 ¹Nani ca'tano'sanënpita sha'huitohuachina, pa'pi huachi a'chinacaiso marë'. Ina quëran Quisosonta' pa'nin. Nisha nisha ninano-quë pa'sahuaton, a'chinárin. Pënëna'piarin.

²Ya'huërë' Coansha Paotistaso' nipirinhüë' naporo' tashinan pëiquë ya'huárin. Inaquë Quisoso naporinso' natantërin. "Na'a cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin. Sopairo'sa' a'parin. Chiniquën nanantaton, pënënincoi," topi, natantërin. Ina natantaton, cato' imarinso' a'parin Quisoso natana-caiso marë'. ³Canconpachinara, Quisoso natanatona', ni'sapi. Ina quëran itopi:

—Coansha Paotista a'pairincoi.

Nonta'huainquënso marë' huë'sarai. I'huá chachin Coansha na'con sha'huitërincoi. "A'na tahuëri Cristo o'mararin, Yosëri a'paimarinso'," itërincoi. Quëmaso' Cristo nimiranquën. Pahuanarin Cristo o'macaso' nimara. Co nitotatoi huë', natanapoinquën huë'nai. Sha'huitocoi quiyanta' Coansha sha'huitoanta'ii, itopi.

^{4,5}Napotohuachinara, Quisosori itërin:

—Nani ma'sha, iyaro'sa', ni'nama', natanama'. Somaraya nininso' huë'pachina, ca nohuanto, ni'tërin. Apiaro'santa' a'naroachin anoyatërahuë. Noya iratërin huachi, ni'nama'. A'naquëonta' chana caniori maninsopita anoyatërahuë. Në'huëro'santa' ca nohuanto, noya natantopi huachi. Chiminpisopitanta' ananpitarahuë. Notohuaro' piyapi'sa' co Yosë nohuita-tonahuë', nosorotopirinhüë', iporaso huachi noya nanan a'chintarahüë huachi, natanama'. Paatoma', ya'ipiya Coansha sha'huitonco' no'tëquën nitochin. ⁶Ya'ipi cancanëma quëran natëhuatamaco, noya cancantarama huachi. Co nisha nisha pochin yonquiacasoso' ya'huërinhuë', itërin Quisosori.

Coansha noya pënëntërinso'
(Lc. 7.24-28)

⁷Ina natanahuatona', Coansha sha'huitapona' pa'pi. Nani pa'pachinara, Quisosori huanipapisopita a'chintantarin.

—Natanco, iyaro'sa', Coansha nininso' a'chinchinquëma'. I'hua canpitaso' co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'nama'. "Coansha no'tëquën pënëntërin," ta'toma', pa'nama' nicapoma'. Co inaso' nisha nisha yonquirinhüë'. ⁸Co noyapiachin a'moton a'chinhüë'. Noyapiachin a'mopisopita hua'an pëiro'saquë ya'huëpi. Coanshaso' nipirinhüë' co nani ma'sha ya'huëtërinhuë'. ⁹Pënëntërinso' natanacaso marë' pa'nama', ténahuë. Coansha tëhuëenchachin nóya pënëntërin. Co topinan quëran pënëntërinhuë'. Yosëri chachin a'parin pënëntacaso' marë'. ¹⁰Iraca quiricanënuë' ninorin.

"Co'huaa Cristo a'paimayatërasohüë', comisionë huë' a'paarahüë. Paaton, pënëntapon Cristo noya natanacaiso

marè',” tënin Yosë. Coansha ninoton, naporin.

¹¹Iraca quëra huarè' na'a piyapi'sa' pënëntopirinahuè', Coansha Paotistaso' noya noya pënëntërin. Pënëntërinso', iyaro'sa', noya, nipirinhue', inso tëranta' imapachinaco, noya noya nisarín. Yosë huëntonënquë chachin ya'conarin huachi, tënahuë.

¹²Coansha pënëntërin quëra huarè' na'a piyapi'sa' huè'sapi natanacaiso marè'. A'naquënso' nipirinhue' co nohuantopihue' Yosë huëntonënquë ya'conacaiso'. Chiniquën cancantopisopitaso' yaya'conpi huachi. ¹³Iraca quëra huarè' Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita ninopi. “Yosë yahua'anëntërinpoa'. A'na tahuëri acorinso' a'paimaarin huachi,” topi. Coanshanta' ninotona', itapona': “Co'huara Siniro tahuërinën naniyatë rasohue', Iniasëco' huëntarin pënënta-caso marè',” topi iraca. Coansha ninotona', napopi. ¹⁴Ipora huarè' Coansha pënëntarin huachi. Iniasëco' pochin cancantaton, pënëntarin, tënahuë. Nohuantohuatama', natëco huachi. ¹⁵Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico', tënin.

Nisha nisha yonquipiso'

(Lc. 7.29-35)

¹⁶—Iporaso', iyaro'sa', piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. ¿Ma'pochinso' cancantomarai'? Hua'huaro'sa' pochin cancantopi, tënahuë. Hua'huaro'sa' caniquë ya'nipihuachina', a'naquën taponal: “Huëco' pita pochin ni'tëhua', ya'nipiahua’,” ta'tona', ¹⁷quinatapurinahuë', co a'napita nohuantopihue' nansacaiso'. Ina quëran co nohuantohuachinahuë', tantapona': “Inta nipachin, huëco', chimipi pochin ni'tëhua', ya'nipiahua’,” nitantapi. Ayapirinahuë', co a'napita nohuantopi-

huë' ayacaiso'. Inapochachin ipora nisha nisha yonquiarama'. ¹⁸Coansha Paotistaso' huë'pachina, co aquëtë' cosharo' yonquirinhue'. Co noya coshatërinhuë'. Co pi'pian tëranta' huino o'orinhue'. Napopirinhue', “Inaso' hua'yantaton, naporin,” topiramahuë'. ¹⁹Caso' nipirinhue' Yosë quëran quëmapico ni'to, coshatërahue', o'orahuë. Ina marè' pinoramaco canta'. “Quisoso coshatárin, o'opatárin. Oshahuano'sarè' nipayarin,” toconama'. Nisha nisha yonquiconama'. A'naquënso' nipirinhue' noya yonquiatona', Yosë natëapi huachi. No'tëquën pënënahue' ni'ton, no'tëquën yonquiapi huachi, tënin Quisoso.

Nisha nisha ninanoquë ya'huëpisopita

(Lc. 10.13-15)

²⁰Nisha nisha ninanoro'saquë nani pënëntërin. Inaquë na'a cania'piro'sa' a'naroachianoyatërin. Ya'huëhuano'saso' ni'saponaraihuë', inachachin inachachin yonquiantapi. Co oshanëna' yaa'popihue'. Napoaton chiniquën pënënin. ²¹Corasinoquë ya'huëpisopita itapon:

—Na'con, iyaro'sa', pënënpiranquë mahuë', co natëramacohue'. Ina marè' parësitarama'. Pitsaitaquë ya'huëramasopitanta' chiniquën parësitarama'. Na'con nitotopiramahuë', co yaimaramacohue'. Tiroquë, Sitonquë, inaquëpitaso' nipirinhue' co pënëntërahue'. Co inaquë cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërahue'. Inaquë naporahuë naporini, oshanëna marè' sëtatona', na'nëitonahuë', co noyahuë' yonquipisopita nanianchitonahuë'. ²²Napoaton ayaro' tahuëri nanihuachin, chini chiniquën ana'intarinquëma'. Inapitaso' co onpopinchin ana'intarinhuë'. ²³Capinaomoquë ya'huëramasopitanta' co no'tëquën

yonquiramahuè'. "Noyacoi ni'toi, Yosè'pa' pa'sarai," topiramahuè', co ina marè' inatohua' pa'saramahuè'. Parèsitopiquè pa'miatarama huachi. Hua'qui' a'chintèranquèma'. Na'la cania'piro'sa' a'naroachin anoyatèrahuè. Nani nicapomaracohuè', co yaimaramacohuè'. Sotomaquè naporahuè naporini, natèitonacohuè'. Co oshanèna marè' Yosèri ana'inchitonhuè'. Ipora huanta' ya'huàtonahuè'. ²⁴Ayaro' tahuèri nanihuachin, chini chiniquèn ana'intarinquèma'. Sotomaro'saso' nipirinhue' co onpopinchin chiniquèn ana'intarinhue', tènahuè, itèrin Quisosori.

Pè'pèto pochin nininso'

(Lc. 10.21-22)

²⁵Naporo' noya cancantaton, Yosè nontèrin:

—Ma noyacha, Tata, yonquiran paya. Quèmaso' chini chiniquèn nanantèran. Inapaquè ya'huèrinsopita, isoro'paquè ya'huèrinsopita, ya'ipiya hua'anèntèran. A'naquèn, Tata, nani ma'sha nitotaponaraihuè', "Quiyaora noya noya nitotarai," topiso marè', co nanamèn anitotèranhuè'. Imarinacosopitaso' nipirinhue' co onpopinchin nitotaponaraihuè', "Catahuaco, Sinioro, co caora nanitèrahuè'," topachinara, quèma nanamèn chachin anitotèran. Ina marè' Yosparinquèn, itèranquèn. ²⁶Quèmaora nohuanton, Tata, naporan, itèrin, Yosè nontan.

²⁷Ina quèran piyapi'sa' a'chintantarin.

—Tata Yosè nohuanton, pènènarahuè. Ya'ipi nanamèn anitotèrinco piyapi'sa' a'chintaca'huaso marè'. Hui'ninco ni'to, inasachin noya nohuitèrinco. Inapochachin Tata Yosè nohuitèrahuè. Casachin noya nohuitèrahuè. A'naquèonta' cari anohuitoHuato, nohuitapi anta'.

²⁸Huèco' casachin imaco catahuain-

quèma'. Isoro'paquè ma'sha onporama' ni'ton, sètarama'. Naporahuaton, nisha nisha yanatèpiramahuè', co nanitèramahuè' noya cancantacamaso'. Pè'pèto quèquèn nipachina, "Onpo quèpachichanicaya," ta'toma', co napinhue' cancantarama'. Inapochachin oshahuanatoma', co noyahuè' cancama'. Napoaton huèco' catahuainquèma'. Imapatamaco, oshanèma' inquitatènuèma', anoyacancantaranquèma'. Sano cancantarama huachi. ²⁹Co carinquèma' nocananquè mahuè'. Oshaquèran pènènanquèma'. Casachin natanco a'chinchinquèma'. Nani tahuèri catahuaranquèma' noya cancantacamaso marè'. Ina pochin imapatamaco, capa cancantarama huachi. ³⁰Sha'huitohuatènuèma', catahuaranquèma' noya nicacamaso'. Catahuaranquèma' ni'ton, co sacaihuè' imasaramaco huachi, itèrin Quisosori.

Chinoto tahuèri naporinso'

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 ¹A'na chinoto tahuèri nanihuachina, Quisosoca'tano'sanènpitarè' pa'sapi. Tricoro' pèntontapi huachi. Ca'tano'sanènpita tanatona', papona pochin a'naya a'naya tricoraya maraapi. I'shorayarahuatona', ca'pi. ²Parisio piyapi'saso' ni'sapi.

—Ni'què', Maistro. Chinoto tahuèri nipirinhue', ca'tano'sanènpita tricoraya i'shorayapi, co ipora tahuèri pi'pisha tèranta' sacatacasohuè' nipirinhue'. Co Moisés pènèntèrinso' natèpihuè', itopi.

³Napotohuachinara, itèrin:

—Yosè quiricanèn nani nontèrama'. Iraca Tapi tanahuachina, ⁴Yosè pèinènuè ya'conin. Inaquè ya'conahuaton, cosharo' Yosè marè' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' tanatona', ca'pi. Corto hua'ano'saràchin ina cosharo' capacaso' nipirinhue', Tapi ca'nin. Ca'pirinhue', co ina marè' Yosèri

ana'intërinhuë'. ⁵Isonta' yonquico'. Nani chinoto tahuëri corto hua'ano'sa' Yosë pëinënguë sacatopi. Piyapi'sa' oshanëna marë' ohuicaro'sa' tëpapi. Sacatopirinahuë', Yosë pëinënguë napopi ni'ton, co ina marë' oshahuanpihuë'. Yosë quiricanënguë chachin naporin. ⁶Yosë pëinën noya nipirinhüë', caso' chiniquën nanantato, noya noya a'chinchinquëma', tënahuë. ⁷A'naquën iraca pënëntërinso' natëpirinahuë', co noya cancantopihuë'. "Ma'sha oshanëna marë' tëpapi'irinahuë', co noyahuë' yonquiipi. Ama topinan quëran chinotocosohuë'. Piyapi'sa' nosorocamaso' na'con na'con nohuantë rahuë," tënin Yosë quiricanënguë. Nontopiramahuë', co natantochinachinhuë' cancantërama'. No'tëquën yonquirama' naporini, co topinan quëran sha'huirapitomahuë'. Co tricoraya i'shorayarinso marë' oshahuanpihuë'. ⁸Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, chiniquën nanantërahuë. Ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquëma'. Chinoto tahuëri ma'sona nicacasonta' sha'huichinquëma', itërin.

Imirin tachitërinso'

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Ina quëran paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë ya'conconin. ¹⁰Inaquë a'na quëmapi quënanconin. A'na imirin tachitërin ni'ton, co pi'pisha tëranta' nanitërinhuë' së'quëcaso'. Parisio piyapi'sari inaquë nisápi. "Ipora tahuëri co piyapi'sa' anoyatacasohuë' nipirinhüë'," ta'tona', ni'sapi. Quisoso yasha'huirapirahuatona', nontopi.

—Chinoto tahuëri nipirinhüë', cania'piro'sa' anoyatacaso' ya'huërin, ¿ti? itopi.

¹¹—Ni'cochi, iyaro'sa', ohuicaro'sa' pë'tahuahuatamara, a'naya tëranta' panca nanincatëquë anotohuachina, ocoirama'. Chinoto tahuëri nipirinhüë',

masahuatoma', ocoirama'. ¹²Piyapi'saso' nipirinhüë' noya noya ni'ton, na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Napoaton chinoto tahuërinta' piyapi'sa' catahuacaso' ya'huërin, itërin.

¹³Itahuaton, apia nontërin.

—Imiran, iyasha, ihuëquë', itërin. Natëton, ihuëpachina, a'naroachin noyatërin. A'na imirin pochachin noyatërin. ¹⁴Parisio piyapi'sa' ina ni'sahuatona', pipirahuatona', ninontopi. Quisoso tëpacaiso marë' yonquiapi huachi.

Iraca ninorinso'

¹⁵Ina nitotaton, Quisoso pa'nin a'na parti. Na'a piyapi'sari imasapi. Cania'piro'sa' huë'pachina, ya'ipiya anoyatërin.

¹⁶—Ama a'napita sha'huitocosohuë' itërin. ¹⁷Iraca Quisoso ninoton, Isaiasë ninshitërin. ¹⁸Yosë yonquirinso chachin ninshitaton, naporin:

Isó quëmapí nani acorahuë
piyapi'sa' nicha'ëcaso marë'.
Noya natëarinco. Iraca quëra
huarë' yonquirahuë
a'paima'huaso marë'. Na'con
nosoroato, nóya ni'nahuë.
Hua'yanëhuë chachin
aya'coancantarahüë. Nisha
piyapiro'santa' no'tëquën
a'chintahuaton, anoyacancantarín
huachi. ¹⁹Co no'huiarinhuë'. Co
chiniquën nonsarinhuë'. Co
caniquë paaton, piyapi'sa'
ano'huitarinhüë'. ²⁰Ya'ipiya
nosoroarin. A'naquën nara
nopantërinso pochín nicatora', co
huachi chiniquën cancantopihuë'.
Inapitaso' achincancanarin. Pën
shitacopirinso pochín cancanta-
tona', pi'pianchin Yosë
shia'poapi. Co inapitanta'
no'huiarinhuë'. Nosoroaton,

catahuarin noya natètacaiso marè'. No'tèquèn a'chintahuatón, na'a piyapi'sa' anoyacancantarin. Inapotatón, sopai minséarin huachi. ²¹Nisha nisha piyapi'sa' natanahuatóna', "Inasachin nicha'ésarinpoa'," tosapi huachi, ténin Yosè quiricanénquè.

Iraca Isaiasè ninopirinhué', ipora huarè' Quisosori oshaquèran pènéarin huachi.

Sopai hua'an a'parinso'

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²²Ina quèran a'na quémapi quèpi Quisosori anoyatacaso marè'. Sopairi ya'coancantèrin ni'tón, co nanitèrinhuè' nonacaso'. Co quènantacaso tèranta' nanitèrinhuè'. Sopai a'parahuatón, a'naroachin anoyatèrin. Noya ni'tèrin. Nonacasonta' nanitèrin huachi.

²³Piyapi'sa' ni'sahuatóna', pa'yanpi.

—Ma'pitacha nanitaparin paya. Isoso' Tapico' shin. Yosè a'paimarinso' nimara, ¿ti? nitopi.

²⁴Parisio piyapi'saso' nipirinhué' natanahuatóna', co natèpihuè'.

—Satanasèri catahuarin ni'tón, nanitaparin sopairo'sa' a'pacaso'. Inaso' ya'ipi sopairo'sa' hua'anèntèrin. Co inari catahuarinhué' naporini, co nanichitonhuè', topi.

²⁵Topinan yonquirapirinhué', inaora yonquinèn quèran Quisosori nitotèrin.

—Co Satanase' catahuarincohuè' sopairo'sa' a'paca'huaso marèhuè'. Inaso' sopairo'sa' hua'anèn ni'tón, co inapita no'huirinhué'. Ni'co'. Ninanoquè ya'huèpisopita nino'huipi naporini, yanquè'itonahuè'. Co huachi inaquè ya'huè'itonahuè'. Huèntonènquè ya'huèpisopitanta' nino'huipi naporini, inapitanta' yanquè'itonahuè'. ²⁶Inapochachin Satanase' sopairo'sarè' nino'huipi naporini, co huachi hua'an niitonhuè', co huachi piyapi'sa'

hua'anèntacaso' nanichitonhuè'.

²⁷“Satanase' catahuarinquèn,” itopiramacohué', co no'tèquèn yonquiramahuè'.

Co ina catahuarincohuè'. A'naquèn a'chintèramasoarinta' sopairo'sa' yaa'papi. Macariso' catahuamara. Satanase' catahuarinco naporini, inapitanta' catahuaitonhuè', ténahuè. Inapita natanco' sha'huichinquèma'. ²⁸Ya'huèrè' caso' nipirinhué', Ispirito Santo catahuarinco sopairo'sa' a'paca'huaso'. Napoaton Yosè chachin a'paimarinco hua'anènta'huanquèmaso marè', ténahuè.

²⁹Quémapi chiniquèn nipachina, pèinèn noya coidarin. Co insonta' nanitèrinhuè' ya'conatona' ma'shanènpita matacaiso'. A'naso' nipirinhué' ina quèran chini chiniquèn ni'tón, huècapairahuatón, minsèrin huachi. Tonporahuatón, ma'shanènpita quiquitèrin huachi. Inapochachin Satanase' chiniquèn ni'tón, na'a piyapi'sa' hua'anèntarin. Caso' nipirinhué' ina quèran chini chiniquèncó ni'to, Satanase' minsèrahuato, piyapi'sa' nicha'ésarahuè huachi.

³⁰Co imapatamacohué', inimicotaramaco. Co catahuahuatamacohué', sopai natèarama huachi. Piyapi'sa' anishacancantarama' ama Yosè imacaiso marèhuè'.

³¹Pinopatama', oshanèma marè' sètohuatama', Yosè oshanèma' inquitarinquèma'. Ya'ipi co noyahuè' ninamasopita inquitarinquèma'. Nipirinhué', Ispirito Santo pinopatama', co ina oshanèma chachin co inquitarinquèmahuè'. ³²Pinopatamaco, ina marè' oshahuanpiramahuè', oshanèma marè' sètohuatama', inquitarinquèma'. Nipirinhué', Ispirito Santo pinopatama', ina a'pohuatama', co huachi yonquinèma quèran nontarinquèmahué'. Napoaton co oshanèma' inquitarinquè

mahuë'. Co onporonta' inquitariñquë mahuë', itërin Quisosori.

Nonëhuasopita

(Lc. 6.43-45)

³³Ina quëran itantarín:

—Nara noya nipachina, noya nitërin. Co noya nitohuachinahuë', napoonin, topi. Nitërin quëran nara nohuitëré'. Inapochachin piyapinpoanta' ninëhua'. Noya yonquihuatëhua', no'tëquën nonarihua'. ³⁴Canpitaso' nipirinhüë' ya'huan pochin cancantatoma', yanonpinama'. Co noyahuë' yonquia-toma', co nanitëramahuë' no'tëquën nonacamaso'. Onpopinsona yonquihuatëhua', inasáchin nonarihua'. ³⁵Noya yonquihuatëhua', noya cancantatëhua', no'tëquënáchin nonarihua'. Co noyahuë' yonquihuatëhuara, co noyahuë' nonarihua'. ^{36,37}Noya cancantohuatama', noya nonsarama'. Ayaro' tahuëri Yosë noya ni'sarínquëma'. Co noyahuë' cancantohuatama', co noyahuë' nonsarama'. Ina marë' ayaro' tahuëri ana'intarínquëma huachi. Ayaro' tahuëri nanihuachin, Yosë nontarínquëma'. Ya'ipi nonamasopitanta' aipitarínquëma'. A'naquëma' co noyahuë' nonpatama', “Co yonquiatohuë', naporahuë,” itopiramahuë', ina marënta' ana'intarínquëma', tënahüë. Co noyahuë' cancantohuatama', no'tëquën ana'intarínquëma huachi, itërin Quisosori.

Chiniquën pënëntërinso'

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸Ina quëran Parisioro'sa', Cotio maistro'sa', inapita huë'pachinara, Quisoso nontiipi.

—Yosë pochin niquë' ni'iinquën. Ina ni'patoi, natëarainquën, toconpi.

³⁹—Canpitaso' co noyahuë' cancantërama'. Co pi'pisha tëranta' Yosë

yanatëramahuë'. “Yosë pochin niquë' ni'iinquën,” itopiramacohüë', co Yosë nohuantërinhuë'. Isoíchin anitotaranquëma'. A'na tahuëri Conasë pochin nisarahüë. ⁴⁰Iraca Conasë marëquë të'yaitohuachinara, panca sami pochin nininsoari mi'tërin. Sapana pochin niponahuë', ina quëran panca panca nininso'. Inari mi'tohuachina, sami yo'nanëñquë pa'nin. Cara tahuëri tashirë chachin inaquë ya'huapirinhüë'. Ina quëran Yosë nohuanton, cara tahuëri quëran cha'ërin. Inapochachin canta' Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, chiminpató, cara tahuëri tashirë chachin acoporo' ya'huaporahuë', cha'ësarahuë huachi. ⁴¹Conasë cha'ërahuatón, Ninihuiquë pa'nin. Inaquë pënëntërin huachi. Pënëntohuachina, co noyahuë' yonquipisopita naniantopi. Napoaton ayaro' tahuëri nontarínëñquëma'. “¿Onpoatomata' co canpitaso' natëramahuë'?” itaponëñquëma'. Caso' chiniquën nanantato, noya noya pënënpiranquëmahuë', co yanatëramacohüë'. Napoaton ayaro' tahuëri Yosë na'con ana'intarínquëma'. ⁴²Inapochachin iraca Saromon hua'anëntohuachina, sanapi copirno aquë quëran huë'nin Saromon nontacaso marë'. “Nóya nitotërin,” ta'ton, huë'nin natanapon. Napoaton ayaro' tahuëri ina atapanarínquëma'. Saromon quëran caso' na'con na'con nitotato, noya noya a'chintopiranquëmahuë', co yanatëramacohüë'. Ni'ton, Yosë chiniquën ana'intarínquëma', tënin.

Sopai ya'coancantantarínso'

(Lc. 11.24-26)

⁴³Ina quëran Quisosori a'chintantarín.

—A'na quëmapí ya'huëpirinhüë'.

Sopairi ya'coancantopirinhüë', ina quëran pipirin. Pipihuachina, co piyapi

ya'huërinquëhuë' pa'sárin. Insëquësona ya'huëcaso marë' yonisapirinhüë'. Co quënanatonhuë', ⁴⁴naquëranchin ina quëmapiquë chachin huëntarin. Topinan ya'huárin quënanquiantarin. Co manta' Yosë yonquirinhüë'. Co Ispirito Santori ya'coancantërinhuë' ni'ton, sopairi naquëranchachin yaya'coancantantarin. ⁴⁵Napoaton paantarahuaton, canchisë sopairo'sa' maantarin. Aquë aquëtë' co noyahuë' nipisopita maantarin. Posa sopairo'sari chachin quëmapi ya'coancantantapi. Inaquë ya'huápi huachi. Quëmapi aquë aquëtë' co noyahuë' yonquirin huachi. Inapochachin ipora na'a piyapi'sa' sopai natëtona', co noyahuë' cancantopi. Ina quëran "Co huachi sopai natëarahüë'," taponaraihuë', co Yosë yonquiatonahuë', oshaquëran aquë aquëtë' co noyahuë' cancantantapi huachi, itërin Quisosori.

Quisoso quëmopinënpita

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶Piyapi'sa' nontaso', a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Quisoso yanontopirinahuë', na'a piyapi'sa' yamorapi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. —Quisoso yanontërai, ta'tona', aipiran huaniápirinahuë'. ⁴⁷A'na quëmapiiri sha'huitërin:

—Ni'quë', Maistro. Mamaparinquë, iyaparinquë, inapita huëcatona', aipiran huanirapi. Yanontërinëinquë, itopirinhüë', ⁴⁸Quisoso tapon:

—Co mamahuë, iyahuëpita, inapitarchin nosororahuë', itahuaton, ⁴⁹imirin quëran tasatahuaton, —Isopita imarinaco ni'ton, iyahuëpita pochachin nosororahuë'. ⁵⁰Yosë natëpisopita iyahuë pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', oshihuëpita pochin ni'sarahüë. Payaro'santa' Yosë imapachina', mamahuë pochin ni'sarahüë, tënin Quisoso.

Pa'sarayarinsó'

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 ¹Naporo' tahuëri pëi quëran pipirahuaton, sono' yonsanquë huënsëconin. ²Inaquë notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi natanacaiso marë'. Hua'huayatërahuë' tancapitohuachinara, montëriaquë ya'conahuaton, huënsëmarin. Inaquë yanponapirarin. I' yonsánshara'huayaquë piyapi'sa' yamorapi. ³Na'con a'chintërin.

Onpopinsona Yosë nanamën a'chintárin yonquicaiso marë'. A'chintaton, itapon: —A'na quëmapi sha'tapon pa'nin.

⁴Tricoraya iminquë pa'sarayarín papotacaso marë'. Pa'sarayahuachina, a'naquën ya'pirin iraquë huarë' pa'sarayarín. Iraquë huarë' anotërin ni'ton, inairari huëcapairahuaton, pë'yaquirin huachi. ⁵A'naquën ya'pirin na'piroquë pa'sarayarín. Pi'pian pi'pian no'pa' ya'huërinquë. Shimënschin no'pa' ni'ton, shiarahuaton, papotopirinhüë'.

⁶Pi'iri chiniquën pi'cahuachina, yaahuirin. Pi'pishara'huaya itëhuanin ni'ton, ahuirin huachi. ⁷A'nanta' nahuan pacatëro' ya'huërinquë pa'sarayarín. Inaquë papotopirinhüë', nahuaonta' papotërin. A'shinahuaton, imotërin huachi. Napoaton co nitërinhuë'.

⁸A'naquënso' nipirinhüë' nóyaro'paquë pa'sarayarín. Papotahuaton, a'shinahuaton, sha'nin quëran na'con na'con nitërin. A'naquën cara shonca, cara shonca nitërin. A'naquën saota shonca, saota shonca nitërin. A'naquën pasa, pasa nitërin. ⁹Huëratëhuanpata'ma', noya natanatomaco, yonquico', itërin Quisosori.

Sacai' nanan

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰Piyapi'sa' pa'pachinara, ca'tano'sanënpitari nontopi.

—¿Onpoatonta', Maistro, piyapi'sa' a'chintohuatana, sacai pochin a'chintëran? itopi.

¹¹—Yosë hua'anëntërinpoaso' co insonta' inaora yonquinën quëran nitotërinhuë'. Canpitaso' ya'ipiya a'chintaranquëma'. A'napitaso' nipirinhue' co ya'ipiya a'chintarahue'. Sacai pochin a'chintarahue'. ¹²Insosona noya natanpachinaco, Yosëri catahuarin noya yonquicaiso marë'. Na'con na'con nitotapi. A'napitaso' nipirinhue' co yanatëhuachinacohuë', Yosëri tananpitarin ni'ton, ya'ipiya naniantapi huachi. ¹³Napoaton inapita huë'pachinara, sacai pochin a'chintërahue'. Natanaponaraihuë', co natantapihuë'. Ma'sha ninahuë' sopitanta' nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'. ¹⁴Iraca Isaiasëri ninoton, naporin:

Inapitaso' tëhuë'nchachin natanaponaraihuë', co natantapihuë'. Nicaponaraihuënta', co yonquiapihuë'. ¹⁵Co natëtochinachinhue' cantantapi. Co pi'pisha tëranta' yanatanpihuë'. Yosë naniantatona', napopi. Noya ni'pi naporini, no'tëquën yonqui'itonahuë'. Noya natanpi naporini, cancanëna quëran imaitonacohue', noya natanchitonahuë'. Imarinaco naporini, anoyacancanchitohue', tënin Yosë iraca.

Ipóra huanta' na'a piyapi'sa' ina pochin cantantopi.

¹⁶Canpitaso' nipirinhue' ma noya Yosë catahuarinquëma' ni'ton, noya ni'namaco, noya natanamaco. Napoaton noya cancantarama'. ¹⁷Iraca quëra huarë' na'a pënëntona'piro'sa', noya piyapi'sa', inapita yanohuitopirinacohue', co huë'shamatërarahuë' ni'ton, co nohuitërinacohue'. Yani'pirinacohue', co ni'ninacohue'. Yanatanpirinaco-

huënta', co nataninacohue'. Canpitaso' nipirinhue' nohuitaramaco, itërin Quisosori.

Tricoraya tapon naporinso'

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸Ina quëran ca'tano'sanënpita a'chintantarin.

—Natanco, iyaro'sa', ya'pirin sha'nëso pochin nininso' a'chintanta'inquëma' no'tëquën nitotacamaso marë'. ¹⁹Tricoraya pa'sarayarëso pochin Yosë nanamën ya'ipi parti a'chintëre'. A'naquën piyapi'sa' ira pochin nipi. Nanamën natanpirinahuë', co yonquipihuë'. Inaira pochin a'naroachin sopai huë'nin. Huë'sahuaton, Yosë nanamën natanpiso' osëre'tiirin. Ananiantërin huachi. ²⁰A'naquën piyapi'saso' nipirinhue' na'piro pochin niconpi. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroachin pa'yatona', natëpirinahuë', ²¹co cancanëna quëran huarë' natëpihuë'. Co chiniquën cancantatonahuë', co natëmiatopihuë'. Ma'sha onpohuachinara, a'naroachin yaa'popi. Imapiso marë' aparësitohuachinara, a'popi huachi. ²²A'naquën piyapi'santa' nahuan pacatëro' ya'huërinso pochin niconpi. Yosë nanamën natanpachinara, yaimapirinahuë', ma'sharachin yonquiatona', naniantopi. “Na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtohuachincoi, nóya cancantarai,” topirinahuë', co ina quëran noya cancantacasohue' nipirinhue'. Napoaton nahuano'sari imotërinso pochin, ma'sharachin yonquiatona', Yosë nanamën naniantopi. Co imapihuë'. ²³A'naquën piyapi'saso' nipirinhue', nóyaro'pa pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', cancanëna quëran huarë' natëpi. Cara shonca, cara shonca nitërinso pochin a'naquën noya miachin imapi. A'naquëonta' saota shonca, saota shonca nitërinso pochin

noya noya imapi. A'naquëonta' pasa, pasa nitërinso pochin ya'ipi cancanëna quëran imatona', Yosë pocháchin cancantapi huachi, itërin.

Pacatëro' sha'tërinso'

²⁴—A'nanta', iyaro'sa', a'chintanta'inquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na patron imianatohuachina, noya trico sha'nin. ²⁵Ina quëran tashihua-china, huë'ësoi', inimico huë'nin. Huë'sahuaton, inaquë chachin pacatëro' sha'quirin anta'. Trico sha'ninso' huancanaya ina huancanaya sha'quirin anta'. Nani sha'pachina, pa'nin huachi. Co incari tëranta' ni'ninhuë'. Ina pacatëro' pichopitahuaton, tricorë' napopianachin ya'norin. Cato chachin papotopirinhuë'. ²⁶Pacatëroso' a'shinahuaton, huënsharatopirinhuë', co nitërinhuë'. Naporo huarë' nohuitopi huachi. “Isoso' co tricohuë'. Pacatëro',” topi. ²⁷Ina ni'sahuatona', piyapinëpitari sha'huitonpi. “Noyarayasachin asha'topiranhüë', ÷onporahuatonta' ina huáncana ina huancanachin pacatëro' papotarin huachi?” itonpi. ²⁸“Co'ta inimico sha'quirinpora,” tënin. Piyapinëpitari itapon: “¿Ma'cha onpotëro'po paya? Paatoi, hua'chii topiraihuë',” itopi. ²⁹“Ama napocoso-huë'. Ipora hua'tohuatama', tricon'ta' ocoiarama'. ³⁰Tanapitoco' cato chachin a'shiin. Nani macacaso' nanihuachin, sacatoro'sa' sha'huitarahuë. “Pacatëro'ton masahuatoma', tonpoco' pënuquë ahuiquitacaso marë'. Ina quëran tricosachin masahuatoma', pëinëhuëquë acotoco huachi,” itarahüë, tënin patron, itërin Quisosori.

Mostasaraya pochin nininso'

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹Ina quëran itantarin:

—Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chintanta'inquëma'. Mostasaraya pochin ninin. Ya'pirinso' pi'pira'huaya niponahuë', ³²iminquë sha'patëra, papotohuachina, panca ta'an ninin. Nani a'shinpachina, inairaro'sa' huëcatona', inaquë pëirin. Inapochachin ya'nan nipon, caraichin piyapi Yosë imapirinahuë', a'na tahuëri notohuaro' piyapi'sa' Yosë imasapi huachi, itërin.

Asho pochin nininso'

(Lc. 13.20-21)

³³—Naquëranchin, iyaro'sa', Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chintanta'inquëma'. Asho pochin anta' nininso'. To'narahuatë', huëno ayontëré'. Ayontohuatëra, oshaquëran huëno së'cotërin. Ya'ipi cashirin huachi. Inapochachin ya'nan nipon, caraichin piyapi imapirinahuë', oshaquëran a'napitanta' nohuantapi. Naporahuaton, na'a piyapi'sa' noya cancantapi huachi, itërin Quisosori.

³⁴Notohuaro' piyapi'sa' niyontonpachinara, na'a pënënto nanan sha'huitërin. Onpopinsona nininsoachin sha'huitërin. ³⁵Iraca pënëntona'piri ninoton, ninshitërin.

Piyapi'sa' a'chintahuato, onpopinsona nininso' a'chintarahüë. Iraca quëra huarë' co piyapi'sa' nitotopirinahuë', a'chintarahüë huachi, tënin iraca ninoton. Ipora huarë' ina pochin Quisosori a'chintarin.

Pacatëro' tapon naporinso'

³⁶Ina quëran piyapi'sa' patahuaton, pëiquë ya'conconin huachi. Inaquë ca'tano'sanënpitari itapona':

—Achin sacai' nanan a'chintopirancoihuë'. Pacatëro' sha'tërinso' co nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan? A'chintantacoi nitochii, itopi.

³⁷—Inta, nipachin, a'chinchinquëma'. Patron sha'tërinso pochin piyapi'sa' a'chintërahuë. Yosë quëran caso' quëmapiço ni'to, nanamën a'china'huaso marë' huë'nahuë.

³⁸Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Imarinacosopitaso' noya ya'pirin pochin nipi. Co imarinacosopitasohuë' nipirinhue' pacatëro' pochin niconpi. Co noyahuë' cancantatona', sopai natëpi. ³⁹Inimico pacatëro' sha'ninso pochin sopai chachin nohuanton, co noyahuë' nipi. Nitërinso' manëso pochachin ayaro' tahuëri naniriarin. Nanihuachin, anquëniro'sa' a'paarahue' piyapi'sa' macacaiso marë'. ⁴⁰Pacatëro' ahuiquitë rëso pochin ayaro' tahuëri pënuquë ana'intarahuë. ⁴¹Anquëniro'sa' a'pahuato, ya'ipi co noyahuë' nipsisopita ayontonarin huachi. Anishacancantopisopitanta' masapi. ⁴²Inapita masahuatona', pënuquë tël'atapi huachi. Inaquë chiniquën parësitatona', na'nërâpona huachi. ⁴³Noya cancantopisopitaso' nipirinhue' trico nitërinso pochin ni'tona', Yosëri nóya ni'sarin. Napoaton Yosë ya'huërin'pa' pantarapi huachi. Inatohua' noya noya ya'huapona huachi. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico', itërin Quisosori.

Oro pochin nininso'

⁴⁴Ina quëran itantarin:
—Isonta', iyaro'sa', a'chinchinquëma' Yosë huëntonënuquë ya'conëso' nitotacamaso marë'. A'na quëmapi ya'huëpirinhue'. A'na canpo pa'taton, oro pochin nininso' quënanconin. Acoporo' ya'huëpirinhue', quënanconin. Pa'yataton, imotahuaton, pa'nin huachi. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarahuatón, ina canpo pa'anconin huachi. "Ma'sha quënanahuëso' noya nóya," ta'ton, ina na'con

na'con nohuantërin. Ina pochachin Yosë huëntonënuquë ya'conacamaso' na'con na'con nohuantoco', tënin.

Na'pira'huaya pa'ton nininso'

⁴⁵—A'nanta' a'chinchinquëma'. A'na quëmapi pa'sárin na'pira'huaya pa'ton nininso' yonicaso marë'. ⁴⁶A'na tahuëri noya noya nininso' quënanin huachi. Na'con pa'tërin ni'ton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarahuatón, pa'anconin huachi. "Ina na'con na'con nohuantërahuë," ta'ton, pa'anin huachi. Inapochachin chiniquën yonquico' Yosë huëntonënuquë ya'conacamaso'. Ya'conpatama', noya noya cancantarama huachi, itërin.

Sami pochin nininso'

⁴⁷—A'nanta', iyaro'sa', a'chintanta'inquëma' Yosë huëntonënuquë ya'conëso' nitotacamaso marë'. Sami manëso pochin ninin. Panca riti marëquë quëpahuatëra, notohuaro' sami manë'. Nisha nisha manë'. ⁴⁸Na'a sami ya'conpachina, yonsanquë oshirë'. Ina quëran sami camayoro'sa' huënsërahuatona', sami nisha nisha yontonapi. Noya sami yo'mëquë po'morapi. Napoonin nininsopitaso' nipirinhue' tël'atapi. ⁴⁹Ayaro' tahuëri ina pochachin nisarin. Anquëniro'sa' o'marahuatona', ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha huayonapi. Yosë yonquipisopita noya acoapi huachi. A'naquënsó' nipirinhue', co noyahuë' cancantopi ni'ton, ⁵⁰pënuquë tël'atapi huachi. Inaquë chiniquën parësitatona', na'nërâpona huachi, itërin Quisosori.

⁵¹Ina quëran ca'tano'sanënpita natanin:

—Nani a'chintëranquëmaso' nitotërama', ¿ti? itërin.

—Nani nitotërai mini, itopi.

⁵²—Yosë quiricanën nani nitotarama'. Noya a'chintëranquëma'. Pëi' hua'anën

pochin nisarama'. Ni'co', iyaro'sa'. Pëi' hua'anèn noya nipachina, ya'ipi pëinèn-què ya'huèpisopita noya nocomarin. Ma'sha noya taparin. Piyapi pahuantohuachina', a'naya a'naya quètera'piarin. Inapochachin canpitanta' a'napita catahuaco' inahuanta' nitochina'. Nani na'con a'chintëranquëma' Yosë nanamèn a'chinacamaso marè'. Iraca ninshitopiso' anitotëranquëma'. Naporahuaton, a'nanta' nasha miachin a'chintëranquëma'. Ya'ipiya nitotatoma', a'chintëra'piarama', itërin Quisosori.

Ya'huërinquë chachin paantarinsò'

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³Nani a'chintohuachina, pa'nin huachi.

⁵⁴Ya'huërinquë ninanonëinquë chachin paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë a'chintantarin. Piyapi'sa' natanahuatona', nisha nisha yonquiatona', ninontopi.

—Ma'pitacha nitotërin paya. ¿Onporahuatoncha nani ma'sha nanitaparin paya? ⁵⁵Hua'huatapon quëra huarè' nohuitërëhua'. Pa'pinso' nontëcamayo. A'shinsò' Maria itopiso'. Iinpitanta' nohuitërëhua'. Santiago, Cosi, Simon, Cotasë, inapita topi. ⁵⁶Oshinpitanta' isëquë ya'huarin. Co Quisoso chiniquën nanantërinhuë'. ¿Onporahuatonta' nipachin ina pochin nitotërin? nitopi.

⁵⁷Co nitotatonahuë', co yanatëpihuë'. Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Iraca quëra huarè' napopi. “Ya'ipi piyapi'sa' pënëntona'pi noya natanpi. Ninanonëinquë ya'huèpisopitaso' nipirinhüë' co noyahuë' natanpi. Co quëmopinënpitari tëranta' yanatëpihuë',” topi iraca. No'tëquën napopi, tënin Quisoso.

⁵⁸—Co Yosë quëran o'marinhuë', toconpi ni'ton, co na'a piyapi'sa' a'naroachin anoyatërinhuë'. Cara'chin cania'piro'sa' anoyatërin.

Coansha Paotista tēpapiso'

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 ¹Ya'ipi Quisoso naporinsò' nahuinin. Cariria hua'aonta' natantërin. Irotisë itopiso'.

²—Ma'pitata' nanitaparin. Cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin. Coansha Paotistaco' nantiantarinsò' nimara. Napoaton mini nani ma'sha nanitaparin, tënin, piyapinënpita nontaton. I'hua miachin Coansha atëpatërin ni'ton, ina yonquiaton, naporin.

^{3,4}Iraca chachin Coansha narpiso', Irotisë co noyahuë' ninin. Iin sa'in osërëtërin. Pinipi sa'in chachin osërëtërin. Irotiasa itopiso'. Napoaton Coansha Paotistari chiniquën pënënin.

—Yosë co nohuantërinhuë' iyaparinquën sa'in osërëtatón macamaso', itopirinhüë'. Natanahuaton, chiniquën no'huatón, sontaro'sa' a'parin macacasó marè'. Masahuatona', tonporahuatona', tashinan pëiquë po'mopi.

⁵Chiniquën no'huitón, yatëpapirinhüë', piyapi'sa' co nohuantopihuë' tēpacaiso'. “Yosëri chachin Coansha a'parin pënëinpoaso marè',” ta'tona', noya ni'pi. Inapita tēhuatón, co hua'ani atëpatërinhuë'. ⁶Ina quëran Irotisë hua'huatërinso' tahuëri nanihuachina, pita ninin. Na'a piyapi'sa' amatërin. Naporo' Irotiasa hua'huin ya'conahuaton, ya'ipi piyapi ni'tërantapaquë nansararin. Nanon nansarinsò' ni'sahuaton, hua'ani pa'yatërin. ⁷—Ma'sona tëranta', apia'hua, nohuantohuaton, nico quëchinquën. Yoscoarè' quëchinquën, itërin. ⁸Itohuachina, a'shin natanconin.

—¿Ma'ta', mama, ma'pachi? itoconin. A'shionta' Coansha Paotistari pënëninso marè' chiniquën no'huirin. Napoaton hua'huin sha'huitërin.

—“Coansha anishitëconotahuaton, motën quëtoco,” itëquë!, itërin a'shini. Manorahuaton, hua'an ya'huërinquë paantarin. —Coansha motën nohuantë rahuë. Sënanquë acorahuaton, apira miachin quëtoco, itoconin.

⁹Natanahuaton, hua'an sëtërin. “Coansha noya quëmapi,” ta'ton, co huachi yonquirinhuë! tēpacaso!. Co yatēpapurinhuë!, “Ya'ipi piyapi'sa' nataninaco, Yoscoarë! itërahuë,” ta'ton, sontaro'sa' a'parin tēpacaso marë!.
¹⁰Pa'sahuatona!, tashinan pëiquë nishitëconotahuatona!, ¹¹sënanquë acorahuatona!, nanon quëtopi. Nanonta' a'shin quëtönin.

¹²Coansha ca'taninsopitari natantahuatona!, huë'pi. Nonën quëparahuatona!, pa'pitopi huachi. Ina quëran Quisoso sha'huitonpi huachi.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³Coansha tēparinso' natantahuaton, piyapi'sa' patahuaton, Quisoso pa'nin. Montëriaquë ya'conahuaton, co piyapi ya'huërinquëhuë! pa'sapirinhuë!. Piyapi'sa' natantahuatona!, imapi. Ira pa'tahuatona!, inahua'ton canconpi.
¹⁴Quisoso canconahuaton, nonshirahuaton, notohuaro' piyapi'sa' quënanconin. Quënanconahuaton, na'con nosororin. Noya nontaton, ya'ipi cania'piro'sa' anoyatërin. ¹⁵I'huararahuaso!, ca'tano'sanënpitari itiiipi:

—Nani i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë!. Piyapi'sa' a'paquë! ninanoro'saquë pa'ina!. Inaquë coshoro' pa'ananona' ca'ina!, itopirinahuë!.

¹⁶—Co, iyaro'sa', paacaiso' ya'huërinhuë!. Canpitari a'caco!, itërin Quisosori.

¹⁷—Capa isëquë capacaso!. A'natërapoyachin pan, catoyachin sami, inaichin ya'huëtërincoi, itopi.

¹⁸—Inaya tëranta' quëshico, itohuachina, quëtëipi.

¹⁹Ina quëran piyapi'sa' sha'huitërin pastoquë huënsëcaiso marë!. Nani huënsëhuachinara, Quisosori a'natërapoya pan, catoya sami, inapita manin. Masahuaton, inapaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin. —Ma noyaquën, Tata, ni'ton, coshoro' acotërancoi capa'huaiso!. Ina marë! Yosparinquën, itahuaton, pan, sami, inapita sè'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Piyapi'sa' quëtönco' ca'ina!, itohuachina, quëtëra'piapi. ²⁰Ya'ipi piyapi'sa' coshatopi. Natëaquë huarë! coshatopi. Ina quëran pë'sotopiso' mapi. Shonca cato' yo'më! mëntatopi. ²¹A'natërapo huaranca pochin quëmapi'sa' coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinarë chachin coshatopi anta'.

I' aipi i'narinso'

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²²Ina quëran ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Montëriaquë ya'conahuatoma!, aquëtëran paco!. Nani piyapi'sa' nontohuato, canta' pa'sarahüë, itohuachina, pa'pi huachi. Ina quëran piyapi'sa' nontërin huachi. ²³Nani nontohuachina, panënuë inaora pa'nin Yosë nontacaso marë!. Inaquë Yosë nontaso!, tashitërin. Inaora Yosë nontárin. ²⁴Ca'tano'sanënpitaso' nipirinhuë!, sono' huancana! tashitopi. Ya'ipi tashi' maitopirinahuë!, chiniquën ihuaitarin. Ihuai' huëncapiatona!, co nanitopihuë! chiniquën paacaiso!. Montëria opotó opototarin. ²⁵Co tahuëriyatërasohuë!, Quisoso huë'sapirinhuë!, co nitotopihuë!. I' aipi i'narahuaton, no'paquë pochin pa'tarin. Montëriaquë yacantirarin.

²⁶Ca'tano'sanënpitari quënanpirinahuë!.

I' aipi i'narinsó' ni'sahuatona', pa'yanpi. Hua'yan ta'ma' topirinahué'. Tè'huatatoná', —Yai, topi. Chiniquèn pa'yanpirinahué', ²⁷a'naroachin Quisosori nontèrin.

—Co'ta ca hué'sarahué. Ama, iyaro'sa', pa'yancosohué'. Chiniquèn cancantoco huachi, itèrin.

²⁸Ina natanahuaton, Pitrori itèrin:

—Quéma, Siniro, ni'quèhuarè', sha'huítoco pa'í. Canta' i' pa'tato, nacapi'inquèn, itèrin.

²⁹—Inta, nipachin, huéquè', itohuachina, Pitro montèria quèran nohuaraitahuaton, i' aipi huanirin. Quisosoíchín yonquiaton, amasha huancanai miachin noya pa'sapirinhué'. ³⁰I' chiniquèn ihuaitèrin ni'sahuaton, tè'huatèrin huachi. Tè'huataton, acopoi' pa'sapirinhué',

—Catahuaco, Siniro, itèrin.

³¹A'naroachin Quisosori maimirarahuaton, oshirahuaton, ahuaniantarin huachi.

—Co ya'ipi cancanèn quèran natèrancohué' ni'ton, acopoi' pa'sapiranhué'. ¿Onpoatonta' co nóya natèrancohué'? itèrin.

³²Ina quèran montèriaquè quèshuaton, ichiya'conin huachi. Ya'conpachina, a'naroachin ihuan sanoirin huachi.

³³Napohuachina, na'con yonquipi.

—Quémaso', Siniro, tèhuèinchachin Yosè hui'ninquèn, ta'tona', chinotopi huachi.

Na'a cania'piro'sa' anoyatèrinso'

(Mr. 6.53-56)

³⁴Ina quèran aquètèran canconahuatona', Quinisariti parti nonshipi.

³⁵Ya'huèhuano'sari nohuitahuatona', nanan a'papi.

—Quisoso nani canquirin, topachinara, na'a cania'piro'sa' quèpi anoyatacaso marè'. Nisha nisha parti quèran hué'pi.

³⁶—Quéma cotonèn piconotèranso tèranta' sè'huatoi noyachii, itopi.

—Inta nipachin sè'huaco, itohuachina, sè'huapi. Insoarisona sè'huahuachina, a'naroachin anoyatèrin huachi.

Mashocoro'sa' napopiso'

(Mr. 7.1-13)

15 ¹Ina quèran a'naquèn Parisiario'sa', Cotio maistro'sa', inapita Quirosarin quèran hué'pi Quisoso natanacaiso marè'.

²—¿Onpoatonta' ca'tano'sanènpita co quiya pochin nipihué'? Iraca mashocoro'sa' inachintopiso' a'chintèrinacoi. “Co'huara coshachatèra-sémahué', i'shaquè pi'pian niopomiratoco' ama oshahuanacaso marèhué',” topi iraca. Quémaso' nipirinhué' co ina pochin nicacaso' a'chintèranhué', itopi.

³Napotohuachinara, Quisosori itèrin:

—Yosèichin natècaso' ya'huèrin, ténahué. Canpitaso' nipirinhué' piyapi yonquirinsoáchin imatoma', co Yosè natèramahué'. ⁴Quiricanèn quèran pènèninpoa'. “Tatama', mamama, inapita noya natètoma', catahuaco'. Pinopatama', co nosoroaramahué'. Inso tèranta' pa'pina' pinopachina', tèpaco’,” ténin Moisésè iraca. ⁵Canpitaso' nipirinhué' nisha a'chinama'.

“Ma'sha ya'huètèrincoso' nani acorahué Yosè quèta'huaso marè’,” topatèra, co tatanpo' quètacaso' ya'huèrinhué', toconama'. Napoaton tatama' ma'sha pahuantohuachinara, apiratatoma', co quètèramahué'. ⁶“Co quètacaso' ya'huèrinhué’,” toconama'. Ina pochin a'chinatoma', co Yosè quiricanèn natèramahué'. ⁷“Yosè imarai,” topiramahué', co imaramahué'. Canpitaso' nonpintènquéma'. Iraca Isaiasè ninshita-ton, no'tèquèn ninorinquéma'.

⁸Yosè naporin: “Iso piyapi'sa'

nanamèna quèran noya nontopirinacohué', co cancanèna quèran

imarinacohuè'. Co ca pochin cancantapihuè'. ⁹“Yosè pënëntè rinso' a'chinarai,” topirinahuè', inahuara yonquinèna quèran a'chinpi. Napoaton topinan quèran chinotèrinaco,” ténin Yosè.

Iraca Isaiasè ninshitaton, naporin, itèrin Quisosori.

Onporahuatèhuasona oshahuanèhuaso'
(Mr. 7.14-23)

¹⁰Ina quèran piyapi'sa' pèrasahuaton, a'chintèrin.

—Ya'ipinquèma' natanco no'tèquèn yonquiamaquè. ¹¹Coshatèrèso marè' co oshahuanèhuè'. Cancanènpo quèran yonquirèso marè' oshahuanèso'. Tèhuèenchachin co noyahuè' nonpatèra, oshahuanè', itèrin.

¹²Ina quèran ca'tano'sanènpitari sha'huitiirin.

—Achin, Maistro, pënènancoi ni'ton, Parisio piyapi'sa' no'huirinènquèn, itopi.

^{13,14}—Ama ina marè' pa'yancosohuè'. Oshaquèran Yosèri ana'intarin. Ni'co', iyaro'sa'. Ma'sha sha'patèra, co pacatèro' pa'ararèhuè'. Ocoirahuatè', tè'yatèrè'. Inapochachin co nanamèn imapisopitahuè' Yosèri a'pararin huachi. Inapitaso' somaraya pochin cancantopi. Somaraya nipachina, co ina nanitèrinhuè' a'na somaraya noya quèpacaso'. Quèparin naporini, cato chachin panca naninquè anochitonahuè'. Inapochachin Parisioro'sa' co Yosè nanamèn imatonahuè', co nanitopihuè' no'tèquèn a'chinacaiso'. Inahuara yonquipisorachin a'chinatona', co no'tèquèn a'chinpihuè'. Napoaton imapisopitarè chachin chihuèrèso pochin niconpi. Chimimiatapi huachi, itèrin Quisosori.

¹⁵—Achin, Maistro, a'chintèrancoiso' a'chintantacoi quiyanta' no'tèquèn nitochii, itèrin Pitrori.

¹⁶—Co canpita tèranta' natantèramahuè', ìti? Inta nipachin, a'chinchinquèma'. ¹⁷Nani ma'sha ca'nèhuaso marè', co ina marè' oshahuanèhuahuè'. Co cosharo' cancanènpoaquè ya'coninhuè'. Chi'chirinamènpoaquè ya'conin. Ina quèran inquiantarèhua'. ¹⁸Napoapona-huè', cancanèma quèran co noyahuè' yonquihuatomara, co noyahuè' nonama'. Ina marè' oshahuanama'. ¹⁹Co noyahuè' yonquihuatomara, yamonshihuanama', sanapirachin yonquirama', ihuatèrama', nonpintèrama', pinotèrama', no'huitohuatamara, yatèpatèrama'. ²⁰Ina pochin cancanto-huatamara, oshahuanama'. Co i'shaquè niopoiratarihuarahuènta', coshatohuatèhuara, co ina marè' oshahuanè huahuè'. Cancanènpoa quèran nòya yonquicaso' ya'huèrin. Ina Yosè nohuantèrin, itèrin Quisosori.

Nisha sanapi natèrinso'
(Mr. 7.24-30)

²¹Ina quèran Cotio parti quèran pipirahuaton, nisha piyapi'sa' ya'huèpiquè pa'sarin. Tiro, Siton, inapita ya'cariya pa'sarin. ²²A'na Canania sanapi inaquè ya'huèrin. Quisoso quènanahuaton, chiniquèn nontiirin.

—Nosoroco, Siniro. Yosè chachin acorinquèn piyapi catahuamaso marè'. Hua'huahuè parèsitárin. Sopairi ya'coancantaton, chiniquèn aparèsitarin. Inquitoco, topirahuè', itèrin.

²³Quisososo' co a'panitatonhuè', pa'sapirinhue'. Sanapiriso' imariahuaton, —Nosoroco, Siniro, itèriarin. Ina ni'sahuatona', ca'tano'sanènpitari pi'pian no'huipi.

—Iso sanapi a'paquè' pa'in. Imaquitonpoa', pinatano' niriarin, itopi.

²⁴Napotohuachinara, sanapi itèrin:

—Quémaso', imoya, nisha piyapinquén. Cotioro'sa' catahua'huaso maré' hué'sarahué. Ina maré' Yosé a'parinco, Yosé piyapinépita inahuaso'. Ohuica chíhuérinso pochin nipi ni'ton, catahua'rahué, itèrin.

²⁵Sanapiso' nipirinhué' isonquirahuaton, moshaquirin.

—Nisha sanapico nipirahué', canta', Siniro, catahuaco, topirahué', ténin.

²⁶—Ni'qué', imoya. Hua'huaro'sa' a'cahuatéra, co cosharonén osèrètahuatè', ni'nira a'carèhué', itèrin Quisosori.

²⁷—Naporin mini, Siniro. Napoaponahué', pi'pian tèranta' coshoro' ataatohuachina, ni'nira'huayari capitèrin ni'ton, quiyanta' catahuaco, topirahué', ténin.

²⁸—Ma noya, imoya, natèranco. Ya'ipi cancanén quèran huaré' yonquiranco ni'ton, anoyachinquén, itèrin. Itohuachina, a'naroachin hua'huin anoyatèrin huachi.

Nisha nisha cania'piro'sa' anoyatèrinso'

²⁹Ina quèran Cariria sono' yonsanqué pa'sahuaton, a'na panénqué pantarin. Inaqué huénsécoantarin huachi. ³⁰Napohuachina, notohuaro' piyapi'sa' hué'pi. Nisha nisha caniori maninsopita quésapi. A'naquén sonpacha, a'naquén somaraya nininso'. Né'huéro'sa', apiaro'sa', inapita quésahuatona', Quisoso pirayan acoipi. Inaqué acoihuachinara, ya'ipi miachin anoyatèrin huachi. ³¹Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'yatopi.

—Ni'co'. Né'huéro'sa' nonsapi. Apiaro'sa' nani noyatopi. Sonpacharo'santa' noya iratapi. Somaraya nininsopitanta' noya quénantopi huachi. Ma noyacha Yoséso paya. Ma noyacha ni'ton, piyapinpoa' ninèhuasopita catahuarinpoa paya, topi.

Cosharo' ana'atantarinso'

(Mr. 8.1-10)

³²Ina quèran ca'tano'sanènpita pèrarin. Hué'pachinara, nontèrin.

—Piyapi'sa' nosororahué. Nani cara tahuéri pochin natanarinaco ni'ton, co huachi manta' coshoro' ya'huètopihué' capacaiso'. Co topinan yaa'parahué'. Tanarè'na' pa'pachina', tanari minséarín. Co ya'huépi'pa' cansapihué'. A'ca'ahua' pa'ina', itèrin.

³³—Ma notohuaro' piyapi'sa' yamorapi. Intohuacha coshoro' ma'té' isonapo' piyapi a'caré paya. Capa péi' isèqué. Co ya'huèrinhué', itopi.

³⁴—¿Onpo panta' ya'huètèrinquéma'? itohuachina, —Canchisèyachin pan, caraichin sami, inaíchin ya'huètèrincoi, itopi.

³⁵Ina quèran piyapi'sa' sha'huitèrin no'paqué huénsécaiso maré'. Sha'huitohuachinara, huénsèpi. ³⁶Nani huénsèhuachinara, canchisè pan, sami, inapita masahuaton, Yosé nontèrin. —Yosparinquén, Tata, itahuaton, sè'panahuaton, ca'tano'sanènpita quètèrin piyapi'sa' quètacaiso maré'. Ya'ipi piyapi'sa' quètèra'piapi. ³⁷Nani quètohuachinara, ya'ipiya coshatatona', natèpi huachi. Ina quèran pè'sotopiso' masahuatona', canshisè yo'mé' mèntatopi. ³⁸Catapini huaranca quèmapi'sa pochin coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinaré chachin coshatopi. ³⁹Ina quèran piyapi'sa' nontèrin pacacaiso maré'.

—Pa'sarahué huachi, ta'ton, montèriaqué ya'coantarahuaton, aquètèran pèntonin. Macatan parti canconin huachi.

Co yanatèpisopitahué'

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 ¹Ina quèran Cotio maistro'sa' hué'pi Quisoso nontacaiso maré', Parisioro'sa', Satosioro'sa' topiso'. Nonpintatona', nontopi sha'huirapicaiso maré'.

—Yosé a'paimahuachinquén, sacai' nininso' niqué' quiyanta' nicatoti, natèiinquén, itoonpi.

²—¿Onpoatomata', iyaro'sa', co no'tèquèn yonquiramahuè'? Ni'co'. O'nán nitoninorama'. I'huanahuanquè noyapihuayanchin nipachina, “Tashiraya noyahuantapon,” ténama'.
³Ina quèran tashirayamiachin yaratohuachina, “Ipora tahuèri o'nanapon nimara,” ténama'. Ina nitotapomarahuè', co Yosè pènèntè rinso' yonquiramahuè'. Aquè aquètè' co noyahuè' nipatama', “Yosè ana'intarinpoa',” ta'caso' nipirinhue', co ina yonquiramahuè'.
⁴Ipora ya'huéramasopita co noyahuè' cancantarama'. Co pi'pisha tēranta' Yosè yanatēramahuè'. “Yosè pochin niquè' natēiinquèn,” itopiramacohuè', co Yosè nohuanterinhue'. A'na tahuèri Conasè pochin nisarahuè' canpita nitotacamamos marè'. Inaichin anitotaranquēma', itèrin. Ina quèran patèrin huachi.

Parisioro'sa' yanonpintopiso'
(Mr. 8.14-21)

⁵Ca'tano'sanēnpita sono aquèteran pēntonpirinahuè', naniantopi pan quèpacaiso'.
⁶Ina quèran Quisosori itèrin:

—Pan asairinso pochin nininso' Parisioro'sa' ya'huètèrin. Satosioro'santa' ya'huètèrin. Ina, iyaro'sa', tananpitoco', itèrin.

⁷Natanahuatona', ca'tano'sanēnpita capini ninontapi.

—¿Ma'marèta' naporin? itèrin a'nari.

—Ahuèn. Capa pan. Co quènhuahue' ni'ton, napatèrinpoa' nimara, ténin a'nanta'.

⁸Yonquirinso' nitotaton, Quisosori itèrin:

—¿Ma'marèta' “Capa pan,” toconama'? Co noya natèyatèramacohue'.
⁹A'chintápiranquémahuè', ipora huanta' co yonquiramahuè', ¿ti? Yonquico', iyaro'sa'. I'hua chachin

a'natèrapo' paninchin nipirinhue'
 a'natèrapo huaranca piyapi ananitèrahue'. Ina naniantèrama', ¿ti? Naporo' pè'sotopiso' shonca cato' yo'mè' mēntatèrama'.
¹⁰Ina quèran canchisè paninchin nipirinhue' catapini huaranca quémapi'sa' ananitèrahue'. Naporo' canshisè yo'mè' pè'sotopiso' manama'.
¹¹¿Onpoatomata' co yonquiramahuè'? “Pan asairinso pochin nininso' tananpitoco',” itohuatēnquémara, co cosharo' yonquirahuè', itèrin.

¹²Naporo huarè' yonquipi huachi. Co pan chachin yonquiaton, naporinhue'. Cotio maistro'sa' a'chininso' yonquiaton, pēnènin. Inapitaso' co no'tèquèn a'chinpihuè'. Pi'pisha pan asairinso' po'mohuachina, a'naroachin sè'cotèrin. Inapochachin Cotio maistro'sa' nonpin nanan a'chintohuachinara, a'naroachin na'a piyapi'sa' nisha cancantopi. Ama inapitaso' natècaiso marèhuè' ca'tano'sanēnpita pēnènin.

Pitro natèrinso'

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³Ina quèran Sisaria Pinipi parti pa'pi. Inaquè ca'tano'sanēnpita natantèrin.

—Nani ma'sha nanitaparahuè' ni'ton, ¿ma'ta' piyapi'sa' yonquiarapirinaco? itèrin.

¹⁴—Nisha nisha yonquiarapirinèn. “Coansa Paotistaco' nānpiantarinso' ni'ton, nani ma'sha ninin,” ténin a'naquèn. “Co inahuè'. Tata Iniasèco' nānpiantaramara,” ténin a'naquèonta'. “Ninotona'pi iraca chiminpirinhue', nānpiantarinso' nimara. Irimiasè nimara,” ténin a'nanta'. Nisha nisha yonquipi, itopi.

¹⁵—Canpitaso' nipirinhue', ¿ma'ta' yonquirama'? itohuachina,
¹⁶Simon Pitrori itèrin:

—Quémaso' Cristonquèn. Yosè hui'nin chachinquèn. Ina nanpitan, a'paimarinquèn, itèrin.

¹⁷—Ma noya, iyasha, Yosë catahuarinquën ni'ton, naporan. Napoaton noya cancantëran. Co quëmaora yonquinën quëran nitotëranhuë'. Tata Yosë chachin anitotërinquën. Quëmaso' Conasë hui'ninquën. Simon itopirinënhuë', ¹⁸nasha nininën acoinquën. Pitro itaranquën. Pitroso' na'pi pochin tapon naporin. Chiniquën cancantëran ni'ton, napotaranquën. Ca nohuanto, na'a piyapi'sa' a'chintaran imainacoso marë'. A'chintohuatan, huëntonëhuëquë aya'conarahuë. Oshaquëran na'asarama huachi. Sopai imapisopita chiniquën no'huiarinënhuëma'. Yaminsëapirinquëma-huë', co nanitapihuë'. ¹⁹A'na tahuëri chiniquën nanan quëchinquën a'napita a'chintacamaso marë'. Yosë huëntonënhuë ya'conacaiso' a'chintaran. Pëncó i'soarë pochin piyapi'sa' catahuaran ya'conacaiso marë'. Ina quëran ma'sona noya nicacaiso' a'chintaran. Insosona co yanatëhuachinquënhuë', sha'huitëquë': "Tëhuënhachin co Yosë ya'huërin'pa' pa'saranhuë'," itëquë'. Yosërinta' inachachin sha'huitarin. A'naquënsó nipirinhuë' noya natanpi quëran cha'ësapi huachi. Yosërinta' noya ni'sarin. Natërinaco ni'ton, oshanëna' inquitarin huachi. Napoaton Yosë huëntonënhuë ya'conapi huachi. ²⁰Ca Cristoco. Yosë chachin acorinco piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë'. Nitotapomarahuë', ama, iyaro'sa', iporasó sha'huitocoso'huë', itërin.

Chiminacaso' ninorinso'
(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹Naporo quëra huarë' chiminacaso' ninoton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin.
—Quirosarinquë pa'pato, na'con parësita'huaso' ya'huërin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', maistro'sa', inapita co huachi quë'yarinacohuë'. Tëparinaco. Chimimiataporahuë', cara tahuëri

quëran Yosë ananpitarinco huachi, itërin. ²²Ina natanahuaton, a'naroachin Pitrori amasha quëparahuaton, chiniquën nontërin:

—Ama, Sinioro, napoquësohuë'. Ama Yosë nohuanchinsohuë', itopirinhuë', ²³Quisosori tahuërëtahuaton, itërin.

—Ta'tëquë', iyasha. Sopai nohuanton, napotëranco. Yaanishacancantëranco, ðti? Co Yosë pochin yonquiranhuë'. Piyapinquën ni'ton, quëmaora nohuantë ransoachin yonquiran, itërin Quisosori.

²⁴Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpita itërin:

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantoco'. Yosë nohuantërinsoachin imaco huachi. Corosëquë chiniquën parësitëre'. Canpitanta' parësitapomarahuë', imamiatoco. ²⁵Canacamasoáchin yonquihuatama', topinan quëran nanopiarama'. A'na tahuëri chimimiatarama huachi. Nipirinhuë', casáchin yonquihuatamaco, parësitapomarahuë', co topinan quëran nanopiarahuë'. Yosë nohuitatoma', noya nanopiarama'. Naporahuatoma', a'na tahuëri Yosë'pa' nanopimiatarama huachi. ²⁶Ya'ipi ma'sha isoro'paquë canapiramahuë', co hua'yanëma' cha'ëpachinhuë', co canamiataramahuë huachi. Onpóna' pahuërëtapiramahuë', co huachi hua'yanëma' nanitërinhuë' cha'ëcaso'. ²⁷Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantarahuë. Tata huënaratërinso pochin canta' huënaratarahuë. Anquëniro'sapitarë'co o'mantarahuë. Naporo' coisë pochin no'tëquën sha'huitarahuë huachi. Noya nipachina', noya acoarahuë. Co noyahuë' nipachina', ana'intarahuë huachi. ²⁸Tëhuënhachin isoro'pa' hua'anëntapo huachi. A'naquëma' co'huara chimiyantërapomahuë', hua'anëntarahuëso' ni'sarama', itërin.

Nisha pochin ya'norinso'

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 ¹Saota tahuëri quëran Quisoso pa'nin motopi'pa'. Pitro, Santiago, Coansha, inapitaráchin quëparin. ²Inapitari nicasoi', nisha pochin ya'norin. Ya'ipi ya'pirin pi'í pochin a'pinin. A'morinso' huënarachin huënarachin ninin. ³A'nanaya Moisésëco', Iniasëco', inapita quënanpi. Iraca chiminpi niponahuë', nanopiantahuatona', ya'nopi. Quisosorë' ninontapi. ⁴Ina ni'sahuaton, Pitrori itërin:
—Ma noya, Sinioro, isëquë huë'nëhua'. Nohuantohuatan, cara imënamëa'huaya nii, a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisésë marë', a'nanta' Iniasë marë', topiraihuë', itërin.

⁵Nonaquëya', chistorori imotërin. Huënarachin huënarachin ninin. Chistoro' huancana Yosëri sha'huitërin.
—Caquën hui'nahuë isoso'. Nóya ni'nahuë. Ina na'con natanaco', itërin.

⁶Ina natanahuatona', chiniquë'n pa'yanpi. Isonahuatona', nipa'copirayatahuatona', monshoápirinahuë', ⁷Quisosori së'huaquirahuaton, —Ama huachi, iyaro'sa', të'huacosohuë'. Huaniantaco', itërin.

⁸Napotohuachina, në'pë'tintapirinahuë', Quisosoráchin quënanpi.

⁹Ina quëran motopi quëran nohuaramapona pochin, Quisosori itërin:
—Achin ni'namaso' ama insonta' sha'huitocosohuë'. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri nanopiantarahuë. Naporo huarë' a'napita sha'huitoco', itërin.

¹⁰—Pi'pian, Sinioro, yanatanainquën. Maistro'sa' Yosë quiricanën a'chintohuachinpoara, sha'huitërinpoa': "Co'huara Cristo o'mayatërasohuë', Iniasëco'ton huëantarín," itërinpoa'.

¿Onpoatonta' naporin? itërin ca'taninsopitari.

¹¹—No'tëquën napopi. Inari pënëna-caso marë' huë'nin. Yosë nanamën yonquiantacaiso marë' pënënin. ¹²Nani mini huë'pirinhuë', co nohuitopihuë'. Co yanatëtonahuë', inahuara yonquinnëna quëran no'huipi huachi. Canta' Yosë quëran quëmapico nipirahuë', inapochachin aparësitarinaco, tënin.

¹³Napohuachina, ca'tano'sanënpita yonquirapi. "Tëhuë'nchachin i'hua Coansha Paotista pënëntërin. Iniasëco' pënëntërinso pochachin pënëntopirinhuë', co yanatëpihuë'," topi yonquiatona'.

Hua'huasha hua'yantërinso'

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴Nani nohuaraimantahuachinara, na'a piyapi'sa' quënanquimarin. A'na quëmapiso' huë'sahuaton, isonquirin.

¹⁵—Hui'nahuë, Sinioro, nosorotoco. Chiniquë'n parësitarin. Sopai nohuanton, no'paquë nitë'yatahuaton, sa'po sa'po niconin. Pacoro pacorotarin. A'na tahuëri pënquë anotërin. A'na tahuëri i'quë nitë'yaitërin. Naporárin.
¹⁶Ca'tano'sanënpita sha'huitopirahuë', "Sopai inquitoco," itopirahuë', co nanitopihuë', itërin.

¹⁷—Ma'huantacha ninama paya. Canpitaso' co Yosë natëramahuë'. Co natantochinachinhuë' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahuë', çonporo huárëta' yanatëramaco? itahuaton, —Hua'huasha quëshico, itërin Quisosori.

¹⁸Quëntahuachina, Quisosori sopai nontërin. —Iso hua'huasha tananpitë quë'. Pipimiatëquë huachi, itohuachina, a'naroachin sopai pipirin. Hua'huasha noyatërin huachi.

¹⁹Ina quëran inaora ya'huaso', ca'tano'sanënpitari natanquirin.

—¿Onpoatonta', Sinioro, co quiyaso' nanitëraihuë' inquitahuaiso'? itopi.

²⁰—Co ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëramacohuë' ni'ton, co nanitëramahuë'. Natëramaco naporini, catahuaitëinquëmahuë'. Yosëso' ya'ipiya nanitaparin. Pi'pian tëranta' ina natëhuatama', nontohuatama', catahuarinquëma'. Nani ma'sha nanitaparama'. “Yosë nohuanton, iso motopi chi'huinca'in,” tënama' naporini, ina nohuanton, chi'huincaitonhuë'. Inapochachin ya'ipi cancanëma quëran natëramaco naporini, sacai' nininso' catahuaitëinquëmahuë'. “Yosë na'con catahuarinco,” topatama', na'con catahuarinquëma'. ²¹Isanpi sopaiso' nipirinhüë' sacai' inquitacaso'. Co coshatatëhuë', chiniquën Yosë nontaquë huarë' inquitëre', itërin.

Chiminacaso' ninoantarinso'

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²²Cariria parti paponá pochin, Quisoso sha'huitantarin.

—Yosë quëran caso' quëmapico nipirahuë', piyapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinco, masarinaco.

²³Mapachinaco, tëpaarinaco. Chimimia-taporahuë', cara tahuëri quëran Yosë ananpitarinco huachi, itërin. Natana-huatona', pa'yanatona', sëtopi.

Coriqui Yosë pëinën marë' quëtopiso'

²⁴Capinaomocuë canconpachina, a'na comision huë'nin, Cotio hua'ano'sari a'parinso'. Huëcaton, Pitro itërin:

—Nani pi'ipi Yosë chinotopiso pëi' tapapi. Ina marë' pi'pian coriqui ya'ipinpoa' quëtacaso' ya'huërin. Quëma maistroneonta' nani pi'ipi coriqui quëtërin, ¿ti?, tënin comision.

²⁵—Naporin mini. Nani pi'ipi quëtërin, itërin Pitrori. Ina quëran pëinëncuë pa'pachina, inacuë Quisoso

quënanconin. Co'huara sha'huichatërasohuë', Quisosori ninoton, itërin:

—Pi'pian, iyasha, yonquia'a. Copinoro'sa' coriqui nohuantohuachin, ¿inpitata' ma'parin? Quëmopinënpita quëran ma'patërin, ¿ti? itërin.

²⁶—Co quëmopinënpita quëran ma'patërinhuë'. Nisha piyapi'sa quëran ma'patërin, tënin Pitro.

—Naporinchi paya. Napoaton co hui'ninpita chachin quëtacaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin Yosë pëinëncuë nicacaso' ya'huërin. Co caso' quëta'huasohuë' nipirinhüë', ²⁷ama no'huitacaiso marëhuë' carinta' quëchi. Sono' yonsancuë pa'sahuaton, yo'natë quë'. Ya'nan ohuararanso' sami nanamëncuë ni'quë'. Inacuë coriquimia quënanaran. Masahuaton, comision quëtönquë'. Catoënpa marë' naniarin, itërin. Pitro pa'sahuaton, Quisoso ninorinso' quënanconin huachi.

Chiniquën nanantacaso' nohuantopiso'

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 ¹Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari paahuara-huatona', Quisoso natanpi.

—A'na tahuëri isoro'paquë hua'anëntohuatan, ¿insota' chini chiniquën nanan quëtaran piyapi'sa' hua'anëntacaso marë'? itopi.

²—Chiniquën nanantacaso' nohuantë rama', ¿ti?, itahuaton, a'na hua'huasha përasahuaton, huáncanachin ahuaniquirin.

³—Natanco, iyaro'sa', pi'pian a'chinchinquëma'. Co no'tëquën yonquiyatëramahuë'. Hua'huasharo'sa' yonquico'. Co chiniquën nanan nohuantopihuë'. Co a'napita nocanpihuë'. Co inapita pochin cancantohuatamahuë', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'. ⁴Hua'an pochin

cancantacamaso' naniantatoma',
hua'huasha pochin sano cancantoco'.
Ina quëran Yosë noya noya
ni'sarinquëma huachi. ⁵Imaramaco
ni'ton, ya'ipiya nicatahuacaso'
ya'huërin. Hua'huaro'santa' nosorohua-
tama', nosoroaramaco canta'. Ya'ipi
hua'huaro'sa pochin cancantopisopi-
tanta' noya ni'co'.

Anishacancantërinso'

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶Hua'huasha natërinco'so' anishacan-
cantohuatama', Yosë chiniquën
ana'intarinquëma'. A'naquëonta'
imasapirinacohuë', co chiniquën
cancanchatërapihuë'. Inapitanta'
anishacancantohuatama', Yosë
chiniquën ana'intarinquëma'. Co'huara
anishacancanchatërapomahuë', marëquë
chimiitërama' naporini, noya noya
niitomahuë'. Pancara'piquë
a'soncotahuatëinquëma',
të'yaitërinëinquëma' naporini, co aquëtë'
oshahuaintomahuë'. Piyapi anishacan-
cantacaso' pa'pi co noyahuë', ténahuë.
⁷Isoro'paquë sacai' Yosë imacaso'. Nisha
nisha ya'huërin piyapi'sa' anishacancan-
tacaiso'. Ina marë' oshahuanpi.
Anishacancantona'piso' nipirinhüë'
na'con oshahuanin. Yosëri chiniquën
ana'intarin huachi.

⁸Ma'sona tëranta' anishacancantohua-
chinquëma', a'poco'. Sacai' nipirinhüë',
naniantoco'. Co naniantohuatamahüë',
chini chiniquën parësitarama'. Iso
pochin yonquico'. Imiranpoa'
ya'huëtërinpoa' së'quëtacaso marë'.
Nipirinhüë', imirama quëran pi'pian
tëranta' co noyahuë' nipatama',
oshahuanama'. Ninishitëimiratërama'
naporini, noya noya niitomahuë'. Apia
nipomarahüë', Yosë'pa' pa'itomahuë'.
Nantënpoa' ya'huëtërinpoa' iratacaso
marë'. Nipirinhüë', ma'sona marë

tëranta' co noyahuë' yonquiatoma',
iratohuatama', na'con oshahuanama'.
Ninishitërantëtërama' naporini, noya
noya niitomahuë'. Apia nipomarahüë',
co parësitopiquë pa'itomahuë'.
Ayonquica'huanquëmaso marë' napota-
ranquëma'. Co nantëma chachin
yonquiarahuë'. Insëquësona tëranta'
paatoma', yanishacancantohuatama',
ama inatohua' pacosohüë'. Ya'ipi co
noyahuë' ninamasopita a'pocaso'
ya'huërin, ténahuë. ⁹Ya'piramanta'
ya'huëtërinquëma' noya ni'tacaso marë'.
Nipirinhüë', ya'pirama quëran quënana-
maso marë' co noyahuë' yonquihua-
tama', oshahuanarama'. Ya'pirama'
ocoirama' naporini, somaraya nipoma-
rahuë', Yosë'pa' pa'itomahuë'. Noya
ya'pirama' ya'huëtërinquëma' nipoma-
rahuë', parësitopiquë
të'yatohuachinquëma', pa'pi co
noyahuë' nisarama'. Co ya'pirama
chachin ocoicasohüë' nipirinhüë',
ma'sona tëranta' ni'namaso' yanishacan-
cantohuachinquëma', ama pi'pian
tëranta' ina ni'cosohüë', itërin.

Ohuica chihuërinso pochin nininso'

(Lc. 15.3-7)

¹⁰Ina quëran Quisosori itantarin:

—Ama hua'huaro'sa tëranta' nocanco-
sohuë'. Inahuanta' Yosëri nosororin.
Nani anquëniro'sa' sha'huitërin a'naya
a'naya coidacaiso marë'. Tata Yosë'pa'
ya'huaponaraihuë', ya'ipiya ni'sápi.
Topinan piyapi'santa' noya nicacaso'
ya'huërin. ¹¹Na'a piyapi'sa' co noyahuë'
cancantatona', chihuërésö pochin
cancantopi. Yosë quëran caso' quëma-
pico ni'to, o'marahüë inapita
nicha'ëca'huaso marë'.

¹²Ni'co'. A'na quëmapi pasa
ohuicaros'a' pë'tahuapirinhüë', ya'ipiya
nosororin. Pastoquë coshatacaiso marë'
quëpahuachina, a'naya tëranta'

chihuëhuachina, yonipon pa'sarin. A'napitaso' inaquëranchin patahuaton, hua'qui' yonissarin. ¹³Quënanahuaton, pa'yatarin. Iscon shonca iscon ohuicanënpita co chihuëpirinahuë', co inapitarachin yonquirinhuë'. A'naïchin chihuërinso' quënanahuaton, na'con pa'yatërin. ¹⁴Inapochachin Tata inapaquë ya'huërinso' nososorinpoa'. Hua'huaro'santa' nosororin. Co nohuan-tërinhuë' a'naya tëranta' parësitopiquë paacaiso', tënin.

Nanan anoyatacaso' ya'huërin

(Lc. 17.3)

¹⁵Ina quëran Quisosori pënëantarin. —Imapatamaco, iyaparima pochin ninicamaso' ya'huërin. A'naquëma' ma'sha onpotohuachinquëma', paatoma', inaorachin nontoco'. Noya nontatoma', nanan anoyatoco'. Pinorinquëmahuë nipon, ma'sha ihuarinquëmahuë nipon, nonpinapirinquëmahuë nipon, nanan anoyatacaso' ya'huërin. Quëmaora paaton, nanan anoyatëquë'. Ina quëran oshaquëran pënënuë' noya yonquianta'in. Noya natëhuachinquën, oshanën marë' tëhuëenchachin sëtohuachin, noya cancantantarin. Iyaparima pochin ninosoroantarama huachi. ¹⁶Nipirinhuë', co yanatëhuachinquënhuë', cato' iyaro'sa' quëparahuaton, nontoantaquë' natanacaso marë'. Iyaro'sa' quëparansonta' noya nataina' ama pi'pian tëranta' nonpinacaso marëhuë'. Inapitarinta' pënëina'. ¹⁷Co inapita tëranta' yanatëantahuachinhuë', ya'ipi imaramasopita niyontonpachina', ya'ipiya sha'huitëquë' inahuarinta' nanan anoyachina'. Inapitarinta' pënëantapirinahuë', co inapita tëranta' yanatantahuachinhuë', ama huachi iyama pochin ni'cosohuë'. Co imarinso pochinhuë' ni'co huachi.

¹⁸Oshahuanacaso' co yananiantohuachinhuë', sha'huitëquë': “Tëhuëncha-

chin, iyasha, oshahuanan. Co naniantë ranhuë' ni'ton, co Yosë inquitarinquënhuë',” itëquë'. Yosërinta' inachachin napotapon. Nipirinhuë', oshanën marë' sëtaton Yosë yonquiantahuachin, noyatapon. “Quëma oshanën, iyasha, inquitarinquën,” itëquë'. Yosërinta' oshanën inquitaton, noya ni'sarin huachi.

¹⁹Yosë nontohuatama', catoyanquëma tëranta' napopianachin yonquihuatama', Yosë natanaton, catahuarinquëma'.

²⁰Chinotamacoso marë' niyontonpatama', canpitaro'co ya'huërarahuë. Carayanquëma tëranta' niyontonpatama', canta' inaquë ya'huërarahuë, tënin Quisoso.

²¹Ina quëran Pitrori itërin:

—A'na iyahuë, Siniro, ma'sha onpotohuachinco, nanan anoyachi, tënahuë. Nipirinhuë', naquëranchin naquëranchin ma'sha onpotantahuachinco, çonporo onporota' nanan anoyachi? Canchisëro' pochin nimara, çti? itërin.

²²—Co canchisëroichin nanan anoyatacaso' ya'huërinhuë'. Canchisë shonca canchisëro' anoyatoco', tënahuë. Co onporonta', iyasha, no'huicaso' ya'huërinhuë', tënin Quisoso.

Co nanan anoyatona'pihuë'

²³Ina quëran itantarin:

—Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chinchinquëma', natanco'. A'na hua'an pochin nininso'. Na'a piyapinëpitari nihuirin ni'ton, a'naya a'naya amatërin natanacaso marë'. ²⁴Napotohuachina, a'nara' quëntarin shonca huaranca huaranca nihuitërinso'. Co pahuërëtochinachinhuë' nihuitërin.

²⁵“Hua'huayätërahuë' nihuirinco ni'ton, co onporonta' nanitarinhuë' pahuërëincoso',” ta'ton, inpriatonën sha'huitërin. “Iso quëmapi co nanitërinhuë'

pahuëreíncoso'. Chiminaquë huarënta' sacatopirinhue', co onporonta' pahuëre rarincohue', ténahuë. Napoaton ya'ipi ma'shanënpita matonquë'. Ina quëran inaora chachionta' pa'anquë huachi. Sa'inë chachin, hui'ninpitare chachin pa'anquë' pi'pian tëranta' canai," itërin hua'ani. ²⁶Ina natanahuaton, nihuitona'pi chiniquën pa'yanin. Isonahuaton, nohuántaso' mosharin. "Nosoroco, sinioro, oshaquëran ya'ipiya pahuëre'inqüën. Ama pa'ancoisohue'," itërin. ²⁷Napotohuachina, hua'ani nosororin. Nosoroaton, ya'ipi nihuirinso' ayatërin huachi. Noya a'parin huachi. ²⁸Nihuitona'piso' nipirinhue' pipirahuaton, a'na iin quënanconin. Pasa soró'chin nihuipirinhue', maconorahuaton, chiniquën no'huirin. "Ya'ipi nihuirancoso' apira miáchin pahuëreco huachi," itërin. ²⁹Ina quëmapinta' isonahuaton, na'con mosharin. "Nosoroco, iyasha, oshaquë ran ya'ipi pahuëre'aranquën," itopirinhue', ³⁰co pi'pian tëranta' nosororinhue'. Tashinan pëiquë apo'motërin. "Pahuëre'taquë huarë' pipiin," itërin. ³¹Ya'huëre' hua'an piyapinënpitaso' ina ni'sahuatona', no'huitopi. "Ma'huantacha ninin paya. Co pi'pian tëranta' nosororinhue'," ta'tona', hua'anën ya'ipiya sha'huitonpi. ³²Ina natanahuaton, nihuitona'pi amatantarin. "Quëmaso' pa'pi co noyahuë' cancantë ran. Nosoroco, itëranco ni'ton, hua'huayatërahuë' nihuipirancohue', ya'ipiya topinan ayatëranquën. ³³Carinquën nosororanquëso pochachin a'na iyasha nosorocamaso' nipirinhue', co pi'pian tëranta' nosororanhuë', ¿ti?" itërin. ³⁴Ina quëran chiniquën no'huiton, sontaro'sa' amatahuaton, tashinan pëiquë apo'motërin anta' huachi. "Pahuëre'taquë huarë' chiniquën aparësitëquë'," itërin.

³⁵Inapochachin Tata Yosë na'con nosoroatënuquëma', ya'ipi oshanëma' yainquitopirinquëmahue', co canpita capini nanan anoyatohuatamahuë', co oshanëma' inquitarinquëmahue'. Chiniquën parësitarama'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' nanan anoyatacaso' ya'huërin, itërin Quisosori.

Sa'arinsopita yonquirinso'

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 ¹Nani a'chinahuaton, Cariria quëran pipirin. Cortani' aquëtë ran paaton, Cotia parti cancoantarin huachi. ²Notohuaro' piyapi'sa' imasapi. Inaquë na'a cania'piro'sa' anoyatërin. ³Ina quëran Parisioro'santa' huë'pirinhue'. Nonpintatona', nontopi sha'huirapicaíso marë'. ⁴—¿Ma'ta' onpohuachina, sa'anco' tël'yatacaso' ya'huërin? itopi. —Co Yosë quiricanën nitotëramahuë', ¿ti? Iraca ya'nan piyapi nipon, catoichin Yosëri ninin. A'na quëmapi, a'na sanapi, inaíchin ninin. ⁵"Napoaton quëmapi sa'apachina, pa'pin, a'shin, inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso' ya'huërin. Cato' piyapi nipirinhue', a'naichin pochin ninin huachi," tënin Yosë. ⁶Catoya'pi nipirinhue', a'naichin pochin inari ni'nin. Nani Yosëri asë'quërin ni'quëhuarë', co onporonta' sa'anco' tël'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë, itërin Quisosori. ⁷—¿Onpoatonta' nipachin, iraca Moisésë pënëninpoa' tël'yatacaso'? "Sa'anco' yatël'yatohuatëra, coisëquë aninshitahuatël', tël'yatëre'," tënin, itopi Parisioro'sari. ⁸—Co tël'yatacaso' pënëninquëmahue'. Co natantochinachinhue' cancantërama' ni'ton, napotërinquëma'. "Coisëquë ninshitaquë huarë' tël'yatëre'," itopirinquëmahue', ya'nan nipon quëra huarë' co Yosë nohuantërinhuë' tël'yatacaso'.

⁹Napoaton carinquëma' pënëinquëma'. Co sa'anco' monshihuanpirinhuë', têt'yatohuatëra, oshahuanë'. Ina quëran a'na sanapi mapatëra, co inaso' sa'andpohuë'. Monshitërëso pochin Yosëri ni'nin, itërin.

¹⁰Ina natanahuatona', ca'tano'sanënpitari itapon:

—Ina pochin nipatëra, co huachi noyahuë' sa'acaso' nimara, itopi.

¹¹—A'naquën mini Yosë nohuanon, co sa'apihuë'. Na'con na'conso' nipirinhuë' noya sa'acaso'. ¹²A'naquën apia ni'ton, co nanitopihuë' sa'acaso'. A'naquëonta' ma'sha onporin quëran co huachi nanitopihuë'. A'naquëonta' Yosë marë' na'con sacatohuachinara, co manta' sanapi yonquipihuë'. Ni'ton, co sa'apihuë'. Ina pochin nicacamaso' nohuantohuatama', inapoco', tënin Quisoso.

Hua'huaro'santa' nosororinso'
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisosori sè'huamotocaso marë'. Sè'huamotorahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Na'a hua'huaro'sa' quëntapirinahuë', ca'tano'sanënpitari co nohuantopihuë'. —Ama napotocoso-huë'. Quisoso apinama', itopi. ¹⁴Quisoso' nipirinhuë' tënin:

—Tananpitoco' hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosohuë'. Hua'huaro'sa' a'naroachin yaimarinaco. Inapita pochin cancantohuatama', Yosë huëntonënnquë ya'conarama', itahuaton, ¹⁵hua'huaro'sa' sè'huamotorahuaton, Yosë nontërin noya catahuacaso marë'. Nani Yosë nontohuachina, pa'nin huachi.

Ma'huan yaimarinso'
(Mr. 10.17-27; Lc. 18.18-27)

¹⁶Ina quëran a'na quëmapiri huëcapairin.

—Quëmaso', Maestro, noyanquën, tënahuë. ¿Ma'ta' caso' onpo'i nanpimiata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itërin.

¹⁷—¿Ma'marëta' natananco? Yosëichin noya noyaso'. Ina pochin cancantamaso' nohuantohuaton, pënëntërinso' natëquë', itërin.

¹⁸—¿Ma'ta' onpo'iso'?, tënin. —Ama piyapi tēpaquësohuë'. Ama monshihuanquësohuë'. Ama ihuatëquë sohuë'. Ama nonpinapiquësohuë'.

¹⁹Tata natëquë'. Mamanta' natëquë'. Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroquë', itërin.

²⁰—Hua'huatapo quëra huarë' inapita natërahuë. ¿Ma'ta' onpo'iso' noya noya nica'huaso marë'? itërin.

²¹—Yosë pocháchin cancantamaso' nohuantohuaton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anconquë'. Pa'anconahuaton, coriqui canaranso' sa'ahuaro'sa' quëtëquë'. Ina quëran imaquico huachi. Co huachi ma'sharachin yonquihuatanhuë', inapaquë canamiataran huachi, itërin Quisosori.

²²Ina natanahuaton, co huachi noya cancantërinhuë'. “Hua'huayátërahuë' ma'sha ya'huëtërinco,” ta'ton, sëtërin. Sëtaton, pa'nin huachi.

²³Nani pa'pachina, ca'tano'sanënpita itërin:

—Sacai quëran ma'huano'sa' Yosë huëntonënnquë ya'conpi. ²⁴Ni'co', iyaro'sa'. Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin. Camiyo panca masho ni'ton, co nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso', co pi'pisha tëranta'. Inapochachin ma'huano'sa', coriquirachin cancantatona', co nanitopihuë' Yosë huëntonënnquë ya'conacaiso', itërin.

²⁵Ina natanahuatona', pa'yanpi.

—¿Incha nicaya cha'ërë'poya? nitopi.

²⁶Ya'ipiya notëërahuaton, sha'huitërin:

—Co insonta' inaora nanitërinhuë' cha'ëcasso'. Yosëichin nanitërin

anoyacancantinquëmaso'. Ya'ipiya nanitaparín, itërin Quisósori.

Yosë acanarinpoaso'

(Mr. 10.28-31; Lc. 18.28-30)

²⁷—Ni'quëchi, Maistro. Quiyaso' ya'ipi ma'shanëhuëi patahuatoí, imarainquën huachi. ¿Ma'ta' ina marëso' canapoi? itërin Pitrori.

²⁸—Tëhuëinchachin, iyaro'sa', canaarama'. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri ya'ipiya anoyatarahuë. Nasharo'panta' ya'huapon. Naporoi' ya'ipiya hua'anëntërarahuë. Coisë pochin no'tëquën ana'intarahuë. Canpitanta' acoaranquëma' ya'ipi Cotioro'sa' sha'huitacamaso marë'. Shonca catonquëma' napotarama'. Co noyahuë' nipachina', ana'intacaso' sha'huitarama huachi. ²⁹A'naquëma' mini imacamacoso marë' ma'shanëma' patarama'. Ina marë' Yosë acanaarinquëma'. Na'con na'con quëtarinquëma'. A'naquëma' iyaparima', oshiparima', tataparima', mamaparima', sa'ama', hui'nama', inapita patarama' a'chinacaso marë'. A'naquëma' pëinëma', no'panëma', inapita patarama'. Inapita quëran ca na'con na'con yonquihuata-maco, Yosë na'con catahuarinquëma'. Ina nohuitatoma', noya nóya cancantarama'. Naporahuatoma', Yosë'pa' nanpimiatarama huachi. ³⁰Nipirinhüë', a'naquën ipora a'napita nocanpi. “Quiyaso' noya noya ninai,” topirinhüë'. Ayaro' tahuëriso' tapanapi huachi. Co Yosëri noya ni'sarinhuë'. A'napitaso' nipirinhüë' co ipora chiniquën nanantapanaraihuë', ayaro' tahuëriso' nóya cancantapi. Yosëri noya noya ni'sarin huachi, itërin Quisósori.

Sacatoro'sa' canapiso'

20¹—Natanco, iyaro'sa', Yosë hua'anëntërinquëmaso' a'chintanta'inquëma'. A'na quëmapi ya'huërin. Pancana no'pa'

hua'anëntërinso'. Inaquë opasachin sha'nin. Panca imin ya'huëtërin ni'ton, piyapi'sa' nohuanterin iminëncuë asacatacaso marë'. Tashirayamiachin pa'nin sacatoro'sa' nicapon. ²A'naquën quënanconahuaton, “Sacatoco,” itohuachina, natanpi. “¿Onpo marëta' asacatarancoi?” itohuachina, “A'napita canapiso napo' pahuëëaranquëma’,” itërin. “Noyahua'. Ina napo marë' ni'quëhuarë', sacatarai,” topachinara, iminëncuë a'parin sacatacaso marë'. ³Ina quëran yono pi'iriahuasoi, caniquë paantarin a'na sacatoro'sa' yoniantacaso marë'. A'naquën quënancoantarin. ⁴“Canpitanta' iminëhuëquë sacatoco' no'tëquën pahuëë'inquëma’,” itohuachina, “Noyahua'. Sacachii nipachin,” ta'tona', inahuanta' paantapi sacataponi'. ⁵Ina quëran camotëchin naquëranchin caniquë paantarahuaton, a'napitanta' iminëncuë a'parin sacatacaso marë'. Tëhuëëranhuaso', inapotantarin. ⁶I'huaraya huarë' naquëranchin caniquë paantarahuaton, quëmapi'sa' quënancoantarin. “¿Onpoa-tomata' topinan huaniarama'? Ya'ipi tahuëri ipora co sacatëramahuë' ni'sora,” itoonin. ⁷“Co sacachatëraraihuë'. Co inso tëranta' asacachatërarincoihuë' ni'toi, ninaarai,” itopi. “Inta nipachin, canpitanta' iminëhuëquë sacatoco’,” itërin. A'na oraichin pi'i ya'conacaso' nisapirinhüë', pa'nin sacatapon.

⁸Nani tashihuachina, hua'anëni inprietonen sha'huitërin. “Ya'ipi sacatoro'sa' amatahuaton, pahuëërequë'. I'huaraya huarë' sacatëransopita'ton pahuëërequë’,” itërin. ⁹A'na oraichin sacatopirinhüë', huë'pachinara, ya'ipi tahuëri nanirinsoi' pahuëërin. ¹⁰Tashirayamiachin sacatopisopita ina ni'sahuatona', yonquiapi. “Na'con na'con canpoaso' pahuëëarinpoa’,”

ta'tona', huè'pirinahuè'. Ina napo chachin pahuèrèrin anta'. ¹¹Coriqui ma'pataponaraihuè', hua'anèn no'huiconpi. ¹²“Paso' quèmapi'saso' a'na oraichin sacatopi. Quiyaso' nipirinuè', ya'ipi tahuèri sacatèrai. Tashirayamiachin quèra huarè' pi'i pi'carincoi. Hua'qui' sacatopiraihuè', napopianachin pahuèrèrancoi. Co no'tèquèn pahuèrè rancoihuè', itèrin a'nari. ¹³“Co'chi nonpintèranquèmahuè' paya. Ina napo coriqui marè' ya'ipi tahuèri sacatarai, itèramaco ni'ton, no'tèquèn pahuèrèranquèma'. ¹⁴Canaranso' masahuaton, paquè huachi. A'napitaso' co hua'qui' sacatopirinuè', caora nohuanto, ya'ipi tahuèri nanirinsò' pahuèrèrahuè'. ¹⁵Caoranquèn coriqui ni'ton, onposona tèranta' pahuèrèta'huaso' nipachin, no'tèquèn pahuèrèta'huaso' ya'huèrin. Inapita nosoroato, na'con quètèrahuè. Ina marè' no'huiramaco, ¿ti?” itahuaton, a'parin huachi. Inapochachin Yosènta' inaora nohuanton, piyapi'sa' nosororin. ¹⁶A'naquèn co hua'qui' imapirinuè', Yosèri noya ni'sarin. A'naquènso' nipirinuè', “Quiyaso' noyaco ni'ton, noya noya ni'sarincoi,” topirinuè', co noya ni'sarinhuè'. Na'a piyapi'sa' Yosè nanamèn natanaponaraihuè', caraichin huèntonènquè aya'conin, itèrin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huitantarino'
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷Ina quèran Quirosarinquè paantapi. Papona pochin ca'tano'sanènpita amasha miachin quèparahuaton, inapitarachin sha'huitantarin.

¹⁸—Natanco, iyaro'sa'. Quirosarinquè paantarèhua'. Inatohua' ya'huasèhua', Yosè quèran quèmapico nipirahuè', sha'huirapiarinco. Cotio hua'ano'sa', maistro'sa', inapita masahuatonaco, “Tèpacaso' ya'huèrin,” itarinaco. ¹⁹Ina

tosahuatonaco, nisha piyapiro'sa' sha'huitapi aparèsitinacoso marè'. Tèhuarahuatonaco, chiniquèn huihuairinaco. Huihuitonaco, pè'shaarinaco. Ina quèran corosèquè apatanantarinaco chimina'huaso marè'. Chimimiatapora-huè', cara tahuèri quèran nantantantarahuè huachi, itantarin ca'tano'sanènpita.

Santiaco, Coansha inapita nohuantopiso'
(Mr. 10.35-45)

²⁰Ina quèran cato' ca'tano'sanèn huè'pi Quisoso nontacaiso marè'. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. A'shinè chachin huè'pi. A'shinsò' isonahuaton, —Pi'pian, Siniro, nonchinquèn, topirahuè', itèrin.

²¹— ¿Ma'ta', imoya, nohuantèran? itèrin Quisosori. —Hua'an ya'conpatan, hua'huahuèpita chiniquèn nanan quètèquè', topirahuè'. Quèma pirayan ahuènsèquè', a'nara' inchinan quèran, a'nanta' ahuènan quèran ahuènsèquè', itèrin.

²²—Canpitaso' co ya'ipi nitochatèraramahuè' ni'ton, co no'tèquèn yonquiramahuè'. Chiniquèn, iyaro'sa', parèsitarahuè. Canpitanta' aparèsitohuachinèn-quèma', ahuantapoma', ¿ti? itèrin. —Ahuantarai, topi cato chachin.

²³—Imaramaco ni'ton, canpitanta' parèsitapoma mini. Napoaponahuè', co caso' nanitèrahuè' chiniquèn nanan quèta'huanquèmaso'. Tata Yosèichin yonquirinsò'. Inari nohuantèrinsopita acoarin huachi, itèrin.

²⁴Ina quèran oshaquèran a'napita ca'tano'sanènpitari natanpi. —Chini chiniquèn nanantacaiso' nohuantopi, ¿ti? ta'tona', no'huipi. ²⁵Quisososo' nipirinuè' ya'ipi ca'tano'sanènpita pèrasahuaton, pènènin.

—Nisha piyapiro'sa' chiniquèn nanantacaiso' pa'yatopi. Hua'ano'sari naníquèran yahua'anèntopi. Chiniquèn nanantatona', camairapi. ²⁶Canpitaso'

nipirinhue' ama inapita pochin cancan-tocosohue'. Yosë huëntonëncquë ya'conpatëra, co chiniquën nanantacaso' nohuanterëhuë'. Noya noya, iyaro'sa', yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ²⁷Piyapinën pochin cancan-toco'. Catahuacasoáchin yonquihua-tama', Yosë noya noya ni'sarinquëma'. ²⁸Canta' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co a'napita camaica'huaso marë' o'marahuë'. Piyapi'sa' catahuaca'huaso marë' o'marahuë. Chiminarahue' na'a piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë', itërin Quisosori.

Somaraya nininso'

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹Pantarahuatona', a'na ninanoquë canconpi, Quirico itopiso'. Ina quëran pipihuachina, na'a piyapi'sari imasapi. ³⁰Ya'huërë' cato' quëmapiso' ira yonsan-quë huënsëapi. Somaraya ni'tona', inaquë huënsërapi coriqui ma'patacaiso marë'. Quisoso na'huërarin natanahuatona', chiniquën përapì.

—Nosorocoi, Sinioro, quiyanta'. Quëmaso' Tata Tapico' shinquën. Yosë quëran o'maran ni'ton, nosorocoi quiyanta', itopi. ³¹A'naquëni natanahuatona', no'huipi. —Ta'toco', itopirina-huë', aquëtë chachin chiniquën nontopi. —Yosë marë', Sinioro, nosorocoi quiyanta', itantapi.

³²Ina natanahuaton, Quisosori chiniconahuaton, —Sha'huitoco' huë'ina', itërin. Napotohuachina, huë'pi.

—ëMa'ta', iyasha, onpochinquëma'? itërin.

³³—Anoyarayatocoi, Sinioro, quiyanta', ni'chii, itopi.

³⁴Itihuachina', nosoroaton, së'huarayarín. A'naroachin noya ni'topi huachi. Napotohuachina, Quisoso imapi huachi.

Hua'an pochin Quirosarinquë canconinso'

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 ¹Nani Quirosarinquë ya'caritërapi huachi.

Ya'caritahuatona', Oriposë panëncquë canconpi. Ina ya'cariya a'na ninano' ya'huërin. Pitpaqui itopiso'. Inaquë canconahuaton, cato' ca'tano'sanën sha'huitërin.

²—Paso' ninanoquë paco'. Pëi' ya'natimarinquë canconpatama', mora tonpopinan quënanconarama'. Hua'huinë chachin ya'huarin. Hua'huayaripo' nininso'. Cato chachin i'quiritahuatoma', quëshico. ³“¿Onpo-taomata' i'quiritaramaso'?” itohuachinquëma', “Sinioro nohuanterin,” itoco'. “Quëpaquë' nipachin,” itohuachinquëma', quëshico, itërin.

^{4,5}Iraca co'huara Quisocristo nasichatëraponhuë', ninotona'pi itapon:

Quirosarinquë ya'huëpisopita

sha'huitëquë': “Ni'co', iyaro'sa'.

Hua'anëma' huë'sarin catahuain-

quëmaso marë'. Yosë

a'patirinquëmaso'. Chiniquën

nanantaponahuë', topinan piyapi

pochin cancantaton, mora aipi

huënsëriarin. Hua'huayaripo' aipi

huë'sarin huachi,” itërin.

Iraca ninopirinhue', ipora huarë'

yonquirin mora aipi huëcacaso'.

⁶Ca'tano'sanënpita pa'sahuatona', mora quënanconpi. Nani nontohuachinara, i'quiritopi. ⁷I'quiritahuatona', cato chachin quëntapi. Mora aipi cotonënpita huëtöhuachinara, ina aipi Quisoso

ya'mitëontarin. ⁸Na'a piyapi'sa' quëchitahuatona', cotonëna' caniquë huëtöpi.

A'naquëonta' panpë mono pochin

nininso' masahuatona', no'paquë

huëtöpi. Inaquë Quisoso pa'sarin

huachi. Chiniquën hua'an pochin

nicatona', napopi. ⁹A'naquën quëchitë

rapi. A'naquëonta' imasapi. Papona pochin chiniquën nonsapi.

—Ma noyacha Quisososo paya. Tapico' shin inaso'. Yosë chachin a'patimarinpoa' hua'anëntinpoaso marë'. Siniorori chachin chiniquën nanan quëtërin. Ma noyacha Tata Yosëso paya, itopi.

¹⁰Quirosarinquë canconpachina, ya'huëhuano'sa' pa'yanatona', noncaroápi.

—¿Ma quëmapita' inaso' ni'ton, hua'an pochin huë'sarin? topachinara, ¹¹—Co'ta, Quisososo inaso'. Cariria parti ya'huërinso'. Nasarito quëran huëcaton, na'con pënënincoi, itopi.

Yosë pëinënquë naporinso'

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-58; Jn. 2.13-22)

¹²Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paaton, ya'conconin. Inaquë na'a nipa'antopisopita quënanconahuaton, a'parin huachi. A'naquën coriqui nicanpiarapirinahuë', misanënpitanta' pitatëra'pirahuaton, coriqui inquitërin, ta'satërin huachi. Nëpë' pa'aninsopitanta' a'paton, huënsëpiquë të'yatërin.

—Ya'ipinquëma' paco huachi. ¹³Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Ca pëinëhuë noya ya'huë'in. Ca nontamacoso marë' acotëranquëma',” tënin Yosë. Canpitaso' nipirinhüë' ihuatoro'sa' ya'huërinso pochin niconama'. Coriquirachin cancantatoma', inaporama', itërin Quisosori.

¹⁴Ina quëran na'a cania'piro'sa' Yosë pëinënquë ya'conpi Quisosori anoyatacaso marë'. A'naquën somaraya nininso'. A'naquëonta' apiaro'sa'. Inapita huë'pachinara, a'naroachin anoyatërin huachi. ¹⁵Ya'huë'rë' Cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapitaso' ni'sápi. Hua'huaro'saso' nipirinhüë' pa'yatatona', chiniquën nonsapi.

—Ma noyacha Quisososo paya. Tapico' shin inaso'. Yosë chachin a'patimarinpoaso', tosapi. Ina natanahuatona', hua'ano'sari no'huipi. ¹⁶No'huitona', Quisososo itopi:

—Ma'pitata' hua'huaro'sa' tosapi. Yosë acorinquën pochin cancantërinënquën. Co natantëranhuë', ¿ti? itopi.

—Natantarahuë mini. No'tëquën nonsapi. Yosë quiricanënquë naporin.

Quëma nohuanton, hua'huaro'sa' nóya nonapiarinënquën.

Hua'huaro'sa' niponaraihuë', “Ma noyanquëncha quëmaso paya,” itarinënquën, tënin.

Nani nontapomarahuë', co yanatëramahuë', ¿ti? itërin Quisosori.

¹⁷Ina tosahuaton, pipirahuaton, Pitaniaquë pa'nin. Inaquë huë'ëpatërin.

Nara ahuirin quëran a'chininso'

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Tahuëririniquë ninanoquë papon pochin, Quisososo tanarin. ¹⁹Aquë quëran iquirá nara quënanin, ira yonsanquë huanirinso'. “Ina tëranta' nitërinso' ma'to iro'i,” ta'ton, pa'pirinhüë'. Na'con monohuanaponahuë', co manta' nitërinhuë'. Ina ni'sahuaton, —Ipora quëra huarë' iso huayo co onporonta' nitarinhüë', tënin Quisososo. Napohuachina, nara ahuirin huachi. Inapochachin Yosë nanamën natanpatëhua', cancanënpoa quëran huarë' natëcaso' ya'huërin. Topinan quëran “Imarahüë,” topatëhua', ana'intarinpoa huachi. ²⁰Nara ahuiwachina, ni'sahuatona', ca'tano'sanënpita pa'yanpi.

—¿Onporahuatonta', Maistro, iso nara a'naroachin ahuirin? itopi.

²¹—Nara aahuicaso' sacai' tënama', ¿ti? Ni'co', iyaro'sa'. Yosë ya'ipiya nanitaparín. Ina nontohuatama', ya'ipi cancanëma quëran natëco'. “Co Yosë yacatahuarincohuë',” ama tocosohüë'.

Ya'ipi cancanëma quëran ina natëhua-tama', sacai' nininso' nanitaparama' canpitanta'. “Yosë nohuanton, iso motopi chi'huinca'in,” tënama' naporini, ina nohuanton, chi'huincaitonhuë'. ²²Yosë nontohua-tama', noya natëco'. “Tëhuëncachin Yosë catahuarinco,” topatama', na'con catahuarinquëma'. Ma'sona tëranta' nipatama', acotarinquëma', tënin.

Chiniquën nanantërinso'

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paantarin piyapi'sa' a'chintantacaso marë'. A'chinaquëya', Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', inapita huë'pi.

—¿Onporahuatonta' chiniquën nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quëtërinquën a'chinamaso marë'? Sha'huitocoi, itopi.

²⁴—Inta, nipachin, carinquëmanta' natanaranquëma'. Ina sha'huitohuatamaco, nanan quëtërinco'so' sha'huichinquëma'.

²⁵¿Incarita' Coansha nanan quëtërin piyapi'sa' aporintacaso marë'? Yosëri nanan quëtomara. Co inari quëtohuachinhuë', inaora yonquinën quëran aporintomara. ¿Ma'ta' tënama' canpita, yonquiatoma'? Sha'huitoco carinquëmanta' nanan quëtërinco'so' sha'huichinquëma', itërin Quisosori.

Natanahuatona', inahua capini nisha nisha ninontapi.

—¿Ma'ta' itahua'? “Yosëri nanan quëtërin aporintacaso',” itohuatëhua', “¿Onpoatomata' nipachin co Coansha natëramahuë'?” itarinpoa'. ²⁶Nipirinhuë', “Co Yosëri nanan quëtërinhuë'. Inaora yonquinën quëran aporintërin,” itohuatëhua', na'a piyapi'sa' no'huairinënpoa'. “Yosëri a'parin pënëntacaso',” topi ya'ipiya, nitopi.

²⁷Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona':

—Ahuën. Co quiyaso' nitotëriahuë'. ¿Incariso' Coansha nanan quëtomara? Co nitotëriahuë', toconpi.

—Inta, nipachin, co carinquëmanta' sha'huitaranquëmahuë'. Insona nanan quëtërinco'so' co sha'huitaranquëmahuë', itërin Quisosori.

Cato' hui'napi'sa'

²⁸Ina quëran itantarin:

—Apira, iyaro'sa', a'chinchinquëma', yonquico'. A'na quëmapi

ya'huëpirinhuë'. Opa sha'na'pi inaso'.

Cato' hui'nin ya'huëtërin. A'naso'

sha'huitërin: “Ipora tahuëri, conpa,

iminquë sacatonquë',” itopirinhuë',

²⁹“Inca, tata, co yasacatërahuë',” itërin.

Napotaponahuë', oshaquëran yonquian-

tarin huachi. Noya cancantaton,

sacatapon pa'nin huachi. ³⁰A'na

hui'nionta' camairin iminquë

sacatacaso'. “Noyahua', tata. Pa'i

nipachin canta' sacachi,” itaponahuë',

co pa'ninhuë'. ³¹Cato' hui'nin chachin

sha'huitopirinhuë', ¿insoarita'

natërinso'? itërin Quisosori.

—Ya'nän camairinso' pa'pin natëton,

sacatërin, itopi.

—No'tëquën tënama'. A'naso' “Pa'i

nipachin,” taponahuë', co yapa'ninhuë'.

Inapochachin coriqui ma'patoro'sa',

monshihuaninsopita, inapita co noyahue'

yonquipirinahuë', iporaso' ina nanianta-

huatona', Yosë imasapi. Imatona',

tëhuëncachin huëntonëncuë ya'conapi.

Canpitaso' nipirinhuë' co

yaya'conamahuë'. ³²Coansha Paotista

pënënpirinquëmahuë', co yanatëramahuë'.

Noya cancantacaso marë' pënënpirinquë

mahuë', co yanatëramahuë'.

Oshahuano'saso' nipirinhuë' a'naroachin

natëtona', noya cancantopi. Ina nicapoma-

rahuë', co yonquiramahuë'. Co natëtochi-

nachinhuë' cancantarama', itërin.

Inpriatoro'sa' co noyahuè' yonquipiso'*(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)*

³³—Isonta', iyaro'sa', a'chinchinquèma', natanco'. A'na quémapi pancana imianatèrin. Inaquè oparachin sha'nin. Nani pairapirahuaton, na'pi quèran nanpi ninin opa to'poitona' huino nicacaiso marè'. Naporahuaton, inapa pè'satè' pèi' ninin. Inaquè piyapinèn ya'huaton nocorarin ama ihuatacaiso marèhuè'.

Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin coidacaiso marè'. “Sacatèramaso marè' patoma nitèrinso' canpitaoranquèn marè' maco'. Patomachin canta' acotoco,” itèrin. Itahuaton, a'na parti pa'nin huachi. ³⁴Ina quèran nani nitohuachina, aquè ya'huèrin quèran piyapinènpita a'parin patoma nitèrinso' matacaiso marè'. ³⁵A'papurinhuè', inpriatonènpitari masahuatona', ahuèpi. A'naso' tèpapi. A'nanta' na'piquè tè'yaratona', tèpapi. ³⁶Topinan huènantahuachinara, naquèrachin hua'anèni a'napita a'paantapirinhuè'. Na'a piyapinènpita a'paantapirinhuè', inachachin nitantapi. Ahuèantarahuatona', topinan a'paantapi huachi.

³⁷Ina quèran huachi hua'anèni yonquiantarin. “¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papurahuè', co manta' quètòpihuè'. Hui'nahuè chachin nipachin a'pa'i. Ina tèhuèchinso' natèapona' nimara,” ta'ton, hui'nin chachin a'papurinhuè'. ³⁸Ya'caritèraso', inpriatoro'sari quènanpi. “Ni'cochi. Hui'nin chachin huè'sarin huachi. Pa'pin chiminpachin, iso no'pa chachin hua'anèntantapon. Huèco' tèpa'ahua' ya'ipi ma'shanènpita matahua’,” nitopi. ³⁹Naporahuatona', hua'anèn hui'nin masahuatona', aipiran tè'yatopi. Ina quèran tèpapi huachi. Napotohuachinara, ⁴⁰¿ma'ta' onpotintapon hua'anèni,

hui'nin chachin tèpatopi ni'quèhuarè'? itèrin Quisosori.

⁴¹—Chiniquèn no'huiton, a'naroachin tèpapon nimara. Pa'pi co noyahuè' nipi ni'ton, chiniquèn aparèsitaton, tèpaarin huachi. Ina quèran nasha inpriatoro'sa' acoantarin huachi. Inapitaso' opa nitohuachin, no'tèquèn quètapi huachi, itopi.

^{42,43}—Naporinchi paya. Canpitanta' co nohuantèramacohuè' ni'quèhuarè', Yosè a'poarinquèma'. Nisha piyapiro'sa' piyapinènpita pochin ni'sarin. Inapitaso' noya imasapi huachi. Ina chachin Yosè quiricanèn quèran sha'huitèrinpoa', nani nontèrama' ipora. Ninshitaton, naporin:

Na'pi quèran yapèihuachina, a'na na'pi quènanpirinahuè', sacatoro'sa' co nohuantopihuè'. “Napoonin,” ta'tona', tè'yatopirinahuè'. Hua'anèni maantarahuaton, “Iso na'pi na'con na'con nohuantèrahuè pèica'huaso marè',” ta'ton, noya acoantarin huachi. Yosèri chachin napotèrin. Napoaton “noya” tènèhua', tènin quiricanènquè.

⁴⁴Na'pi i'patohuatèra, anotatè', ya'panè'. A'na tahuèriso' nipirinhuè' ina na'pi chachin anotahuaton, a'naquèn ni'sharianin. Inapochachin a'naquèn piyapi natanpachincora, “Sacai' imacaso’,” toconpi. Na'pi i'patèrèso pochin cancantatona', co yaimapihuè'. Insosona co nohuantohuachinacohuè', a'na tahuèri Yosèri chiniquèn ana'intarin huachi. Ni'sharinso pochin nitarin, itèrin.

⁴⁵Natanahuatona', Cotio hua'ano'sa', Parisio piyapiro'sa', inapita yonquipi. “Canpoa' chinotatonpoa', pènènarinpoa’,” ta'tona', no'huipi. ⁴⁶No'huitona', tashinan pèiquè yapo'mopirinahuè', piyapi'sa' tè'huatatona', co mapihuè'.

Notohuaro' piyapi'sa' nani niyontonpi Quisoso natanacaiso marè'. —Yosèri chachin acorin pènèinpoaso marè', topi. Napoaton Cotio hua'ano'sa' co nanitopi-huè' macacaiso'.

Coshatapacaso marè' amatèrinsopita

22 ¹Ina quèran Quisosori pènèan-tarin.

—Yosè huèntonènquè ya'conacaso' a'chintanta'inquèma', iyaro'sa'. ²A'na hua'an naporinso pochin ninin. Hua'huayátèrahuè' piyapi'sa' hua'anèntèrinso'. Hui'nin yasa'apachina, panca pita pochin nisarin. ³Napoaton comisionènpita a'parin piyapi'sa' sha'huitacaiso marè'. Sha'huitopirinahuè', co nohuantopihuè' huècacaico'. ⁴Hua'ani natanahuaton, a'napita comisionènpita a'paantapirinahuè'. “Sha'huitonquè' manoton huè'ina'. Nani ohuaca' atèpatè rahuè. Amoshin nininsopita nani tètapi capaquèhuaso marè'. Nani huachi ya'ipi tapatèrahuè. Huèco huachi ca'ahua', itonco',” itahuaton, a'parin huachi. ⁵Pa'sahuatona', sha'huitantapirinahuè'. “Co'chi nanitèraihuè paya,” toconpi a'naya a'naya. A'naquèn iminquè pa'nin. A'naquèn ma'sha pa'anapon pa'nin. ⁶A'naquèni comisionènpita masahuatona', ahueatona', tètapi. ⁷Hua'an natantahuaton, chiniquèn no'huitèrin. Sontaro'sa' a'parin ana'intacaiso marè'. Comisionènpita tètapatopi ni'ton, pèinènpita ahuiquita-huatona', tètapi huachi. ⁸Inprietionènpita amatantarahuatona, sha'huitèrin. “Pita marè' nani tapatopiraihuè'. Amatèrahuèsopita co noya cancantato-nahuè', co nohuantopihuè' huècacaico'. Napoaton co huachi canta' nohuantèra-huè'. ⁹Nisha nisha ira pa'tatoma', a'napita piyapi'sa' quènanpatama', sha'huitonco' huè'ina'. Inso tèranta'

quènanpatama', sha'huitoco' huè'ina'. Hui'nahuè sa'acaso marè' noya pita nisarahuè huachi,” itèrin. ¹⁰Comisionènpita pa'sahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitèra'piapi. Noya nipisopita, co noyahuè' nipisopitanta', na'a piyapi'sa' sha'huitèra'piapi. Huè'pachinara, nasha nè'mètè' topinan quètapi a'motona' ya'conacaiso marè'. Noya nitapatona', ya'ipi ya'conpi. Pita pèi' noyá ya'sotopi huachi.

¹¹Hua'an pita pèiquè ya'conpachina, a'naya a'naya noya nontèrin. A'na quèmapiso' nipirinahuè' co nasha nè'mètè' a'morinhuè'. ¹²Ina ni'sahuaton, hua'ani itèrin: “¿Onpoatonta', iyasha, co nasha nè'mètè' a'moranhuè'? Noya a'motè' ya'conacaso' nipirinahuè', co ma'parancohuè', ¿ti?” itèrin. Napotopirinahuè', co manta' tèninahuè'. Tapanaton, ta'tárin. ¹³“Iso quèmapi masahuatoma', noyá tonpotoco'. Pa'on, tanpaquèn, inapita noyá tonpotoco'. Nani tonporahuatoma', tashinanquè tè'yatoco huachi. Inatohua' na'nèrapì, chiniquèn parèsitapi huachi,” itèrin piyapinènpita. ¹⁴Inapochachin notohuaro' piyapi'sa' Yosèri amatèrin huèntonènquè ya'conacaiso marè'. Na'a natanpirinahuè', caraichin ya'conpi. Yosè nohuanton, ya'conpi huachi, itèrin.

Coriqui ma'patèrinso'

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵Parisioro'sa' natanahuatona', ninontopi.

—Huèco' nonpintatèhua', nisha nisha natahuan'. Co no'tèquèn a'panihuachinpoahuè', sha'huirapiahuà', nitopi. ¹⁶Napoaton a'naquèn a'parin Quisoso natanacaiso marè'. Cotio hua'an amiconènpitanta' pa'nin. Canconahuatona', nonpintatona', noyásha nontonpi.

—Quémaso', Maistro, noyanquén. Co onporonta' nonpinanhué'. Yosé pénéninpoaso' no'téquén a'chintérancoi. Piyapi'sa' no'huipirinénquéonta', co ina yonquiranhué'. Co hua'an tēranta' tē'huatēranhué'. ¹⁷Napoaton yanatanainquén. Nomano copirno hua'anéntērinpoaso'. Inaso' nisha piyapi niponahué', ya'ipinpoa' hua'anéntērinpoa'. Nani pi'ipi coriqui ma'painpoaso maré' comisionén a'pairin. Hué'pachina, noya ipora quétacaso', ¿ti? ¿Ma'ta' Yosé nohuantē rin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii, itopi.

¹⁸Yanonpintopiso' Quisosori nitotaton, itērin:

—Canpitaso' nonpintēnquéma'. ¿Ma'marēta' yanonpintaramaco? Yasha'huirapitomaco, natanaramaco ipora ni'sora. ¹⁹Coriqui copirno quétacaso' a'notoco ni'i, itērin. Napotihuachina, coriquimia a'notopi.

²⁰—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Nomano copirno, itopi.

—¿Inta' nininēonta' iséquē ninshitopi? itantarin.

²¹—Nomano copirno chachin, itopi.

—Copirno ma'shanén inachachin quétantaco'. Copirno ni'quēhuaré', quétoco'. Naporahuaton, Yosé nininpoa'ni'ton, hua'anéntinpoaso' ya'huérin. Ya'ipi cancanēma quéran ina natéco', itērin. ²²Natanahuatona', pa'yanpi.

—Ma noyacha a'panirinpoa paya, ta'tona', tapanatona', patopi huachi.

Ananpitarinpoaso'

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³Naporo' tahuéri a'napita Cotio maistro'sa' hué'pi. Satosioro'sa' itopiso'. Inapita nisha a'chinpi. “Piyapinpoa' chiminpatēhua', co onporonta' nanopiantarihuahué',” toconpi. Inahuanta' Quisoso yanonpintatona', nontiiipi.

²⁴—Iraca, Maistro, Moiséséco' pénéninpoa'. “Quémapiri sa'in ayananpihuachin, capa hua'huin nipachin, ina iini chachin imoroén maantacaso' ya'huérin. Hui'nahuanpachin, iinco' apoin inari chachin ya'huérētacaso maré'. Ina quéran mashotohuachin, ma'shanén, no'panén, inapita maantarin,” tēnin Moiséséco', ninshitaton. ²⁵Canchisé iyaro'sa' ya'huérin. Paninanso' sa'apirinhué'. Co hui'nin ya'huéyatērasohué', sa'in ayananpirin. ²⁶Ina iini chachin maantarin. Moisésé tēninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huéyatērasohué', chimiantarin. A'na iionta' inapoantarin. Canchisé iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tēranta' hui'nahuanaponaraihué', ya'ipi taquipi. ²⁷Ina quéran sa'ionta' chiminin huachi. ²⁸Canchisé iinpita chachin sa'ara'piapirinahué'. Nanpiantacaso' tahuéri nanihuachin, ¿insoari chachincha sa'in niné'poya? itopi.

²⁹—Canpitaso' co no'téquén yonquiramahué'. Yoséso' chini chiniquén nanantopirinhué'. Co nohuitéramahué'. Quiricanēonta' nontapomarahué', co cancanēma quéran natantēramahué'. Napoaton co nanitéramahué' no'téquén yonquicamaso'. Yosé ya'ipiya nanitaparin. ³⁰Chiminpiso-pita nanopiantahuachina', co huachi sa'asapihué'. Sanapi'santa' co huachi so'yapihué'. Anquéniro'sa pochin nisapi huachi. ³¹Chiminpisopita tēhuénchachin nanopiantarapi. Moisésé nontohuachina, Yoséri chachin sha'huitērin. ³²“Caso' Yoséco. Apran chinotarino. Isaco, Cacopo, inapitanta' chinotarino,” itērin. Cara chachin iraca chiminpirinahué', naporin. Nanpiréhuasopitaráchin Yosé chinotaré hua'. Napoaton inapitanta' chiminaponaraihuénta', nanopiantarapi, itērin Quisosori.

³³Piyapi'sa' natanahuatona', pa'yatopi.

—Ma noyacha a'chintērinpoa paya, itopi.

Yosë na'con nohuantërinso'*(Mr. 12.28-34)*

³⁴Natanahuatona', Parisio piyapi'santa' niyontonpi. "Quisoso no'tëquën a'panitaton, Satosioro'sa' atapanin," ta'tona', niyontonpi ina nontantacaiso marë'. ³⁵A'na maistro iraca nanan noya nitotërinso' huë'sahuaton, Quisoso nontiirin atëhuécaso marë'.

³⁶—Pi'pian, Maistro, yanatananquën. Yosë na'con pënëninpoa'. ¿Ma'ta' na'con na'con nohuantërin nicacaso'? itiirin.

³⁷—Inta, nipachin, sha'huichinquën. Tata Yosë hua'anëntërinpoa'. Ina na'con nosorocaso' ya'huërin. "Ya'ipi cancanëma quëran nosoroco'. Inasáchin yonquiatoma', nosoromiatoco'," ténin.

³⁸Ina na'con na'con nohuantërin.

³⁹Isonta' Yosë nohuantërin. "Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco'," itërin. ⁴⁰Nosorocaso' na'con na'con nohuantërin. Ya'ipi Yosë quiricanën quëran inasachin pënëninpoaso'. Ya'ipi yonquinëma quëran nosorohuatama', Yosë yonquirinso chachin imasarama', itërin Quisosori.

Yosë a'paimarinso'*(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)*

⁴¹Parisio piyapi nani niyontonpi ni'ton, Quisosorinta' natanarin no'tëquën ayonquicaso marë'.

⁴²—Iraca Yosë quiricanëquë sha'huitërinpoa'. "A'na tahuëri a'na quëmapí acoarahuë piyapi'sa' nicha'écaso marë'. Inaso' Cristo itopiso'," ténin Yosë. ¿Inta' shin inaso'? itërin Quisosori.

—Tapico' shin inaso', topi Parisioro'sa'.

^{43,44}—Naporinchi paya. Inaso' nipirinuë', iraca Ispirito Santo nohuanton,

Tapicori chachin ninorin. Cristo ninoton, ninshitërin.

Yosëri sinioronëhuë sha'huitërin.

"Inchinanëhuë quëran huënsëquë' inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri, ténin Tapico'.

⁴⁵Shia'huain niponahuë', Cristo yonquiaton, "sinioronëhuë," ténin. Piyapi chachin nipirinuë', Tapiri chinotërin. ¿Onpoatonta' naporin? itërin Quisosori.

⁴⁶Natanaponaraihuë', co manta' a'panitopihuë'. "Yosë hui'nin chachin ni'ton, naporin," ta'caiso' nipirinuë', co yanatëpihuë'. Ina quëran tapanatona', co huachi nohuantopihuë' Quisoso natanacaiso'. Naporo quëra huarë' co huachi ina natanpihuë'.

Cotio maistro'sa' pënëninso'*(Mr. 12.38-39; Lc. 11.43,46; 20.45-46)*

23 ¹Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin.

Ca'tano'sanënpitanta' natanin.

²—Tëhuëchachin, iyaro'sa', Cotio maistro'sa', Parisio piyapi'sa', inapita na'con a'chintërinëquëma'. "Moisësë pënëninpoaso' no'tëquën a'chinchinquëma'," topi. ³Yosë nanamën a'chintohuachinquëma', noya natëco'. Nipirinuë', ama inapita nonancosohuë'. Pënënpirinenquëmahuë', co cancanëna quëran imapihuë'. ⁴Ni'co'. Panca pë'pëto quëpahuatëra, sacai' iratacaso'. Inapitaso' inapochachin a'chintërinëquëma'. Co Yosë quiricanënachin a'chinpihuë'. Inahuara yonquinëna quëran nisha pënëntopi anta'. Panca pë'pëto pochin ninatancónama'. A'chintopirinenquëmahuë', co pi'pisha tëranta' catahuarinenquëmahuë' Yosë imacamaso'. ⁵Pi'pian Yosë quiricanën ninshitahuatona', të'yainquë achinpi piyapi'sari nicacaiso marë'.

Naporahuatona', naporopi a'mopi nohuitacaiso marè'. "Inapohuatèhua', piyapi noya ni'sarinpoa'," ta'tona', napopi. Napoaponaraihuè', co aquètè' Yosè yonquipihuè'. ⁶Pita nipachina, huancanachin yahuènsèconpi. Niyontonpiso pèiquè ya'conpachinara, hua'ano'sapitarè' yahuènsèconpi. ⁷Caniquè pa'pachinara, na'a piyapi'sari noya nontopi. "Huè'cama, Maistro," itohuachinara, pa'lyatopi. ⁸Canpitaso' nipirinhue', ama inapita pochin cancantocosohuè'. "Caora no'tèquèn a'chinchinquèma', natèco," ama tocosohuè'. Iyama pochin nini'toma', ya'huèco'. Yosèichin no'tèquèn a'chintèrinpoa'. ⁹Ama a'na piyapi na'con na'con pa'lyatocosohuè'. "Quèmaso' tata pochin ni'nanquèn. Natèaranquèn huachi," ama itocosohuè'. Yosèichin natècaso' ya'huèrin. Inaso' tatanpoa' inapaquè ya'huèrinso'. ¹⁰Ama hua'an pochin chiniquèn nanan nohuan-tocosohuè'. "Ca natèco," ama tocosohuè'. Yosè chachin caso' acorinco ni'to, casachin camaiaranquèma'. ¹¹Yosè huèntonènquè ya'conpatèra, co chiniquèn nanantacaso' ya'huèrinhuè'. Noya noya yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ¹²"Caso' noya noyaco," topatama', Yosè atapanarinquèma'. Nipirinhue', "Caora co nanitèrahuè' noya nica'huaso'. Catahuaco, Sinioro," topatama', Yosè catahuaarinquèma'. Noya noya acoarinquèma huachi, itèrin Quisosori.

Nisha nisha nonpinpiso'
(Mr. 12.40; Lc. 11.52; 20.47)

¹³Ina quèran Cotio maistro'sa', Parisio piyapi'sa', inapita pènèantarin.

—Canpitaso' maistro'sanquèma' nipomarahuè', nonpintènquèma'. Co no'tèquèn a'chinamahuè' ni'ton, Yosè iranèn ya'copiatè pochin ninama'. Co

Yosè pochin cancantatomahuè', co canpita tèranta' Yosè huèntonènquè ya'conaramahuè'. A'napitanta' yaya'conpirinahuè', co catahuaramahuè' ya'conacaiso'. Canpita nonaninquèma' ni'ton, inapitanta' co ya'conpihuè'. Napoaton Yosè ana'intarinquèma'.

¹⁴Quèyorono'sa' nonpintarama'. Noya nontapomarahuè', a'naya a'naya nonpintatoma', ma'shanènpita matarama'. Ina quèran niyontonpiso pèiquè ya'conpatamara, hua'qui' Yosè nontapomarahuè', co cancanèma quèran imaramahuè'. Ina marè' aquè aquètè' ana'intarinquèma'.

¹⁵Canpitaso' nonpintènquèma'. Ira iratèrantarama' nisha piyapi'sa' a'chintacamaso marè'. Aquè paatoma', a'naya a'naya a'chintèrama' canpita pochin yonquicaiso marè'. A'chintopiramahuè', imapachinquèma', aquè aquètè' co noyahuè' cancantapi. Ya'ipinquèma' parèsitopiquè pa'sarama huachi.

¹⁶A'napita yaa'chintopiramahuè', co no'tèquèn yonquiatomahuè', somaraya pochin cancantarama'. Somaraya nininso' co pi'pian tèranta' nanitèrinhuè' a'napita quèpacaso'. Inapochachin canpitaso' co Yosè nohuitatomahuè', co nanitèramahuè' a'napita a'chintacamaso'. "Yoscoarè' topatèra, no'tèquèn nontacaso' ya'huèrin," topi ya'ipi piyapi'sa'. Canpitaso' nipirinhue' nisha nisha tènama'. "Yosè chinotopiso pèi' ya'huèrin ni'ton, no'tèquèn nontaranquèn," itopiramahuè', co no'tèquèn nonamahuè'. "Co ina marè' Yosè ana'intarinpohuè'," toconama'. "Yosè pèinènquè oro ya'huèrin ni'ton, no'tèquèn nontaranquèn, topatèra, naporo huarè' no'tèquèn nontacaso' ya'huèrin," topiramahuè'. ¹⁷Co no'tèquèn yonquiramahuè'. Yosè pèinènso' noya. Inaquè Yosè nontèrè

hua'. Oro inaquë ya'huërinso' co aquëtë' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Co pëinë-quë ya'huërinhuë' naporini, co Yosëri noya ni'itonhuë'. ¹⁸Yosë chinotopiso pëiquë misa'huaya ya'huërin. Inaquë ma'sha Yosë marë' acopi. "Misa'huaya ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën," tapomarahuë', nonpinama'. "Co ina marë' Yosë ana'intarinpoahuë'," toconama'. "Ma'sha inaquë acopiso' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën, topatëra, naporu huarë' no'tëquën nontacaso' ya'huërin," topiramahuë'. Yanonpintatoma', napotërama'. ¹⁹Somaraya pochin cancantatoma', co pi'pian tëranta' yonquiramahuë'. Co ma'sha acopiso' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë pëinëquë acopi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. ^{20,21}Ya'ipi Yosë chinotopiso pëiquë ya'huërinso' inachachin pochin yonquicaso' ya'huërin. Inaquë Yosë chinotërehua' ni'ton, noya ninin. "Yosë pëinëquë ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën," topatëra, Yosë ni'sarincó no'tëquën nontaranquën, tapon naporin. ²²Inapochachin "Pi'iro'të' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën," tapomarahuë', nonpintarama'. Inapaquë ya'huaton, Yosë chachin ni'sarinquëma' ni'ton, no'tëquën ana'intarinquëma huachi. Co onporonta' nonpintacaso' ya'huërinhuë', itërin.

**Co cancanëna quëran huarë'
natëpisopitahuë'
(Lc. 11.39-42,44)**

²³Ina quëran Quisosori itantarin:
—"Ma'sha canahuatëra, pi'pian Yosë quëtacaso' ya'huërin," itërinpoa' Moisésë. Ina natëpiramahuë', nonpintëinquëma' canpitaso'. Ma'sha sha'patamara, pi'pian quëtarama'. Ya'ipi ca'nëso' huëron tëranta' mapatamara, pi'pian quëtarama'. Inaso' noya

nipirinhuë', Yosë na'con na'con nohuan-tërinso' naniantërama'. Co no'tëquën nontëramahuë'. Co sa'ahuaro'sa' nosororamahuë'. Co cancanëna quëran huarë' Yosë natëramahuë'. Ina marë' ana'intarinquëma'. ²⁴Somaraya pochin cancantatoma', co no'tëquën a'chintëramahuë'. Ni'co', iyaro'sa'. A'naquënso' yao'opachina, noyá pansharin ama o'oso tëranta' o'ocaso marëhuë'. Ina quëran co yonquiatonhuë', ma'sha panca masho nininso' a'naroachin mi'tërin. Inapochachin canpitaso' cancantonama'. Ya'ipi mashocoro'sa' napopiso' yanatëpiramahuë', Yosë na'con na'con nohuan-tërinso' co yonquiramahuë'.

²⁵Tëhuënhachin yanonpintërama'. Ni'co'. A'naquën minë', sënan, inapita pa'mohuachinara, aipiáchin pa'motopi. Acopo' nipirinhuë', në'huënantëtërin. Inapochachin canpitaso' piyapi'sa' quënanacasoachin yonquipiramahuë'. Aipiáchin yonquirama'. Acopo' cancanëna quëran co noya yonquiramahuë'. Nonpintatoma', yaihuatarama'. Apiratarama'. Ma'sharachin cancantarama'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'. ²⁶Ma'huántacha canpitaso' ninama paya. ¿Onporahuato-macha co no'tëquën yonquiramahuë paya? Cancanëma'ton anoyatoco'. Ina quëran noya cancantatoma', noya nisarama huachi.

²⁷Yosë quiricanën a'chintopiramahuë', yanonpinama'. Ni'co'. Chimipi pa'pitoahuatëra, na'pi naninquë po'morë'. Ina quëran huiri huiríchinquë pashitëre'. Noyapiachin ya'nopirinhuë', acopo' nansë, nosha chanatërinso', inapita co nishinahuën' nisarin. ²⁸Inapochachin canpitaso' ninama'. Piyapi'sa' noya ni'pirinëinquëmahuë'. "Ma noya maistro'sa' natëpi huachi," topirinahuë'. Acopo' cancanëna quëran nonpinta-

toma', nosha chanatërinso pochin
cancantërama'. Pa'pi co noyahuë'
cancantërama', ténin Quisoso.

Yosëri ana'intërinso'

(Lc. 11.47-51)

²⁹Ina quëran Parisioro'sa' itantarin:

—Nonpintërama' ni'ton, Yosë

ana'intarinquëma'. Iraca Yosë
piyapinëpita pënëntohuachinara,
mashocoro'sari no'huitona', tëpapi.
Iporaso' nipirinhüë' pa'pitopiquë noya
taparapirama'. “Nóya quëmapi'sa'
ni'ton, pëia'huaya niahua' ama nanian-
tahuaso marëhuë'. ³⁰Iraca chachin
ya'huërai naporini, co quiyarisó'
tëpa'itiihuë',” topiramahuë'. ³¹Shipa-
rima' quëpatoma', canpitanta'
tëpatona'piro'sa pochin cancantarama'.
³²Inapita pochin yanipatama',
nisarama', na'con na'con oshahuana-
rama' canpitanta'.

³³Ya'huan pochin cancantatoma',
pa'pi co noyahuë' nisarama'. Parësitopi-
quë pa'sarama huachi. Co
cha'ësaramahuë'. ³⁴Napoaton imarina-
cosopita a'pataranquëma'. No'tëquën
yonquiataona', noya pënënapirinenquë
mahuë', no'huiarama'. No'tëquën
a'chintapirinenquëmahuë', a'naquën
tëpaarama'. A'naquën niyontonpiso
pëiquë chiniquën huihuiarama'. Nisha
nisha ninanoquë imatoma', aparësitara-
rama'. A'naquëonta' corosëquë patanan-
tatoma', tëpaarama'. ³⁵Iraca quëra
huarë' noya quëmapi'sa' pënëntopirina-
huë', na'a tëpapi. Apiri'ton noya
quëmapi nipirinhüë', iini tëparin. Ina
piquëran a'naya a'naya noya pënëntopi-
rinahuë', tëpara'piapi. Na'a pi'ipi
napopi. Napoin quëran Sacariasë tëpapi
anta'. Piriqiasë hui'nin inaso'. Yosë
pëinënquë chachin tëpapi. Ya'huërë'
canpitaso' ina nitotapomarahüë', co
natantochinachinhüë' cancantërama'.

Napoaton Yosë chiniquën
ana'intarinquëma'. ³⁶Iraca quëra huarë'
shimashonëmapita co noyahuë' cancan-
topi. Ipora huanta' canpitanta' inapita
pochachin cancantarama' ni'ton, Yosë
ná'con ana'intarinquëma huachi,
tënahüë', itërin.

Quisoso sëtërinso'

(Lc. 13.34-35)

³⁷Ina quëran itantarin:

—Ya'ipi Quirosarinquë

ya'huëramasopita yonquiätëinquëma',
chiniquën sëtërahüë'. Na'a piyapi'sa'
Yosë a'patërinquëma' pënëinquëmaso
marë'. A'papurinhüë', tëparama'.
A'naquën na'piquë të'yaratoma',
tëparama'. Ya'lipinquëma' nosoropiran-
quëmahuë', na'aro' yacatahuapiranquë
mahuë', co ca tëranta' nohuantëramaco-
huë'. Atari to'cohuëtërinso pochin
yaya'shopiraranquëmahuë', co nohuan-
tëramacohüë'. ³⁸Napoaton Tata Yosë
patarinquëma'. Co huachi catahuarin-
quëmahuë'. Noquitarama huachi.
Carinquëmanta' tananpitaranquëma'.
³⁹Co huachi quënanaramacohüë'.
O'manta'huaso' tahuëri huarë' quënan-
taramaco huachi. Naporó' a'naquëma'
nohuantaramaco. “Ma noyanquën
quëmaso'. Siniro chachin
a'paimarinquën,” itaramaco huachi,
itërin Quisosori.

Yosë pëinën ohuatapiso'

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 ¹Ina quëran chinotopiso pëi
quëran pipihuachina,
ca'tano'sanënpitari itapon: —Ni'quë',
Maistro. Ma noyapiachin Yosë pëinën,
itërin.

²—Iporaso' ya'ipiya noyapiachin
ni'piramahuë', a'na tahuëriso' ya'ipiya
ohuatapi huachi. Co a'na na'piya tëranta'
niya'huiritarinhüë huachi, itërin Quisosori.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'*(Mr. 13.3-13; Lc. 21.7-19)*

³Ina quëran Oriposë panëncuë pa'sahuaton, inaquë huënsëconin. Ca'tano'sanënpitarachin ya'huërin.

—¿Onporota!, Maistro, ohuatapi? Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, ¿ma'ta' onporahuatoti nitochii? Sha'huitocoi quiyanta' nitochii. ¿Onporota' o'mantاران? itopi.

⁴—Ni'cona, iyaro'sa', nonpintochinëncuëma'. ⁵A'naquën huë'sapirinahuë'. “Caso' Cristoco. Yosë chachin a'pairinco,” tosarín. Nonpintë' nipirinhuë', na'a piyapi'sari imasapi. ⁶Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huiapi. Niahuërahuatona', quira nisapi. Natanpatama', ama pa'yancosohuë'. Tëhuëncachin nisha nisha parti naporapi. Napoaponahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'. ⁷Nisha nisha nananquë nonpisopita nino'huitona', quira nisapi. Copirnoros'a capini nino'huitona', piyapinënpita camairapi quira nicacaiso marë'. Nisha nisha parti cosharo' pahuanpachin, tanari tiquirarin. Naporahuaton, a'na parti a'na parti ocohua pa'sarin. ⁸Inapohuachina, na'a piyapi'sa' parësitapirinahuë', co o'maca'huaso' tahuëri naniyatëraponhuë'. Pahuanarin ni'ton, na'con na'con parësitapi huachi.

⁹Naporo' tahuëri'sa', iyaro'sa', co noyahuë' piyapi'sa' masarinëncuëma'. Imaramacoso marë' aparësitarinëncuëma'. Nisha nisha piyapi'sa' no'huiarinëncuëma'. Co yaa'poramacohuë' ni'ton, a'naquëma' tëpaarinëncuëma'. ¹⁰Inapotohuachina, na'a piyapi'sa' imasapirinacohuë', co ahuantatonahuë', Yosë naniantapi huachi. Pipirahuatona', imarinsopita chachin no'huitona', sha'huirapirapi. ¹¹A'naquëonta' nonpin nanan

a'chinapon. Nonpintapirinahuë', na'a piyapi'sa' natëtona', nonpin nanan imasapi huachi. ¹²Piyapi'sa' pa'pi co noyahuë' cancantatona', na'con na'con oshahuanapi. Co huachi ninosororapihuë'. ¹³Canpitaso' nipirinhuë' noya ahuantoco'. Co a'pohuatamacohuë', noya nicha'ësaranquëma huachi. ¹⁴Yosë huëntonëncuë ya'conacaso' a'chintëranquëma'. Ina nanan chachin ya'ipi parti a'chinacaso' ya'huërin. Ya'ipi piyapi'sa' nitochina'. Naniquëran a'chintohuachina', naporo' ayaro' tahuëri naniarin huachi, itërin Quisosori.

Chiniquën parësitapiso'*(Mr. 13.14-23; Lc. 21.20-24)*

¹⁵Ina quëran itantarin:

—Iraca Naniri ninoton, ninshitërin. “A'na tahuëri a'naquën ya'huapona'. Yosë pëinëncuë ya'conahuatona', pa'pi co noyahuë' ni'tona', tapiapona'. Napotohuachina', co huachi inaquë Yosë chinotapihuë',” tënin iraca. No'tëquën ninorin ni'ton, iso quirica nontohuatama', yonquico'. ¹⁶Naniri ninorinso' nanihuachin, Cotia parti ya'huëramasopita motopi'pa' manoton ta'aco', chiniquën aparësitochinëncuëma'. ¹⁷Pë'satë' pëiquë ya'huëhuatama', ama ma'shanënpita quëpacaso marë' ya'concosohuë'. A'naroachin topinan ta'aco'. ¹⁸Iminëmaquë sacatasëncuëma' nipachin, ama a'naya tëranta' ma'shanëma' maquina-cosohuë'. Manoton ta'aco'. ¹⁹Cayorono'sa', hua'huahuaninsopita, inapitaso' sacai quëran ta'arapi ni'ton, parësitapi. ²⁰Yosë nontoco' ama o'napiquë ta'acaso' ya'huë'insohuë'. O'napiquëhuë nipon, chinoto tahuërihuë nipon, saca sacai' ta'acaso'. ²¹Ina quëran piyapi'sa' chini chiniquën parësitapi. Isoro'pa' ninin quëra huarë'

co ina pochin parësichatërapihuë'. Co onporonta' ina pochin parësitararapihuë'. ²²Yosë nohuanton, co hua'qui' aparësitapihuë'. “Ya'ipi piyapi'sa' taquihuachina',” ta'ton, co Yosë nohuantërinhuë' hua'qui' parësitacaiso'. Piyapinënpita nosoroaton, a'naquën nicha'ësarin.

²³Naporo' tahuëri'sa' nisha nisha sha'huitarinëinquëma'. “Ni'cochi, iyaro'sa', Cristo nani huë'nin. Pasëquë ya'huarin,” itohuachinquëma', ama natëcosohuë'. ²⁴Na'a nonpina'piro'sa' pënëntapona'. “Ca Cristoco. Yosë a'parinco. Nicha'ëa'huanquëmaso marë' huë'nahuë,” tosapi. A'naya a'naya napoapi. Sopairi catahuarin ni'ton, nani ma'sha nanitaparin. Sopai imacaiso marë' napoarin. Imaramacosopitanta' yanonpintapirinquëmahuë', ²⁵nani sha'huitëranquëma' ama naporo' tahuëri nonpintinquëmaso marë'huë'. ²⁶“Huëco' inotë' parti pa'ahua'.

Inatohua' Cristo ya'huarin,” itohuachinquëma', ama pacosohuë'. “Paso' pëiquë ya'huërarin,” itohuachinquëma', ama natëcosohuë'. ²⁷Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahuë. O'mantahuato, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco. O'cori' huënsha' huënsha' topachina, ya'ipi parti a'pintërin. Inapochachin a'na tahuëri huënarachin huënarachin o'mantararahuë, ni'saramaco. ²⁸Ma'sharo'sa' chiminpachina, a'naroáchin soporo'sari huëcapairin. Inapochachin chiminpi pochin cancan-topisopita ana'intacaso' ya'huapon huachi, itërin Quisosori.

O'macaso' tahuëri

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹Ina quëran itantararin:

—Nani parësitohuachina', pi'i tashitarin. Yoquinta' tacopiarin. Naporahua-

ton, na'a tayoraro'sa' anotararin. Ya'ipi inapaquë ya'huëpisopitanta' nacon nacóntapon. ³⁰Naporo' o'mantararahuë. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, inapa quëran o'mantararahuë huachi. Nisha nisha nananquë nonpisopita “Ana'intarinpooa',” ta'тона', sëtapi huachi. Chiniquën nanantato, chistoro' huancana o'mantararahuë, ni'sarinaco. Huënarachin huënarachin ya'noarahuë. ³¹O'mantarahuato, na'a anquëniro'sa' a'pararahuë. Cornita pochin nininso' pihuihuachina, ya'ipi parti pa'sapi imarinacosopita ayontonacaiso marë'. Paatona', nisha nisha parti quëra huarë' ayontonapi huachi.

³²Nara papotërin quëran nitotoco'. Nara ta'amënuë monoantahuachina, “Nani o'napi naniriarin huachi,” topi. ³³Inapochachin nani ma'sha onporahua-china', nitotarama'. “O'macaso' tahuëri naniriarin huachi,” tosarama'. ³⁴No'tëquën sha'huitëranquëma'. Co'huara ya'huëpisopita ta'huanchatërasohuë', nani ma'sha onporapi. ³⁵Isoro'pa' ta'huantararin. Pi'iro'tënta' ta'huantararin. Ca nanamë huëso' nipirinhüë' co onporonta' ta'huantarinhüë'. No'tëquën nonahuë ni'ton, ya'ipi sha'huitëranquëmaso chachin naniarin huachi.

³⁶Onporosona o'maca'huaso' tahuëri nipachin, co insonta' nitotarinhüë'. Anquëniro'santa' co nitotapihuë'. Yosë hui'ninco niporahuë', co ca tëranta' nitotërahüë'. Tata Yosëichin nitotërinso'.

³⁷⁻³⁹Iraca Noe nanpiso', na'a piyapi'sa' co Yosë natëpihuë'. Topinan ya'huëcaisoráchin cancantopi. Coshatapi, o'osapi, sa'asapi, hui'ninpitanta' asë'quëapi. Napoatona', co Yosë yonquipihuë'. Noeso' nipirinhüë', Yosë natëton, panca nancha ninin. Nani tinihuachina, inaquë ya'conin.

A'napitaso' co yonquipirinahué', a'nanaya panca pama pa'sarin. Naporo' ya'ipiya chimiitopi huachi. Inapochachin canta' a'nanaya o'mantararahué'. Na'a piyapi'sa' co yonquipirinacohué', o'mantararahué'. ⁴⁰Naporo' cato' quémapi ina iminquéáchin sacatapirinahué', a'nara' imarinco ni'ton, anquéniri quépantararin. A'naso' nipirinhué' patarin huachi. ⁴¹Cato' sanapi inaquérá chin shi'shi' pè'sanapirinahué', a'nara' imarinco ni'ton, quépantararin. A'naso' nipirinhué' patarin huachi.

⁴²Ni'cona, iyaro'sa', naniantotamaco. Onporosona o'maca'huaso' tahuéri nanihuachin, co nitotaramahué'.

⁴³Ni'co'. Ihuatè' a'nanaya huè'pachina, pèiquè ya'conin. Hua'anèn co nicasohué', ma'sha ihuarin. Onporosona huécacaso' nitotèrin naporini, hua'anèni ninaitonhué', co pèinènuè ya'conacaso' nanichitonhué'. ⁴⁴Inapochachin ninatomaco, noya ya'huéco'. Hua'quihuato, “Co yao'marinhué',” ama toscosohué'. Co nitotasènuèquémahué', a'nanaya o'mantararahué', itèrin.

Inpriato pochin nininsopita

(Lc. 12.41-48)

^{45,46}Ina quèran itantarin:

—Ni'co', iyaro'sa'. O'maca'huaso' tahuéri a'na patron pochin nisarahué'. Inaso' aquè yapa'pachina, inpriatonèn sha'huitèrin. “Piyapinènuèpita noya ni'què'. Cosharo', ma'sha, inapita pahuantohuachina', quètèra'piraquè',” itahuaton, pa'nin huachi. Inpriatoso' noya yonquiaton, no'tèquèn natèrin. Patronèni huècapaintahuachina, noya ni'sarin. Ina marè' noya cancantarin. ⁴⁷Noya natèrin ni'ton, acorarin ya'ipi piyapinènuèpita camaicaso marè'.

⁴⁸Nipirinhué', inpriatonèn co noyahué' cancantohuachin, tapon: “Patron hua'quirarin. Co a'naroachin huènantar-

rinhué',” ta'ton, ⁴⁹piyapinènuèpita ahuèapon. Pita nicacasoáchin cancantapon. No'pirápon. ⁵⁰Napohuaso', patronèni quènanquintapon. Co nitotasohué', a'nanaya canquipon. ⁵¹Co natèrinhué' ni'ton, chiniquèn ana'intarin. Inapochachin o'mantahuato, co natèrinacosopitahué' ana'intarahé huachi. Nonpintèro'sapitarè chachin parèsitopi-què pa'sapi huachi. Inaquè chiniquèn parèsitatona', na'néápona', tènin Quisoso.

Sanapi nipayarinsopita

25 ¹Naquèranchin Quisosori pènéantarin:

—Yosè huèntonènquè ya'conacaso' a'chintanta'inquéma', noya natanco. Hua'an sa'arinso pochin ninin, aquè quèran huè'ninso'. Onporosona canquicaso' co nitotopihué'. Tahuéri yananihuachina, sa'in nipayarinsopita ninarapi hua'an huécacaso marè'. “Hua'qui quèran canquipon nimara,” ta'tona', nanparinè chachin ninarapi. ²⁻⁴A'natèrapo' sanapichin noya yonquipi. Quirosin pochin orotèrinso' ta'pantatona', mèntaiquè huarè' quèpapi. A'natèrapo' sanapi'saso' nipirinhué' co yonquiatonahué', nanparin co noya ta'pantaponahué', quèpapi. ⁵Hua'an hua'quirin ni'ton, tashitopi. Yahué'ètona', ya'ipi miachin hué'èsapirinahué'. ⁶Yono tashi' a'nanaya chiniquèn nonin, natanpi. “Ma'tana, hué'sarin huachi. Huènséco' pa'ahua' nacapia'ahua',” nitopi. ⁷A'naroachin shonca sanapi chachin capayatahuatonona', nanparinènuèpita anoyatapi i'chinpicaiso marè'. ⁸Noya yonquirinsopita tapatahuatonona', a'naroachin i'chinpipi huachi. A'napitaso' nipirinhué' nanparinènuèpita mapirinahué', co ta'pantopihué' ni'ton,

co nanitërinhuè' orotacaso'.
 “Ta'pantocoi quiyanta' i'chinpi'ii. Nani tacopirin huachi,” topirinahuè'.⁹“Co'chi nanitëraihuè' ta'panta'huainquëmaso'. Ta'pantohuatëinquëma', co huachi quiyanta' orotarinhue'. Ya'ipinpoa' tacopianarihua'. Manoton paatoma', pa'anco huachi,” itopi.¹⁰Napotohuachinara, a'natërapo chachin manoton pa'pi orotërinso' pa'anapona'. Pa'pirinahuè', co'huara huè'shantatërasoihuè', hua'an canquirin huachi. A'natërapo' sanapi noya yonquirinsopitaso' imapi huachi. Imatona', pëiquè ya'conpi huachi. Inaquè sa'acaso marè' pita'huaya pochin nisapi huachi. Nani ya'conpachinara, oncorapipi huachi.¹¹Ina quëran a'napita co yonquirinsopitahuè' huënantapirinahuè'. “I'soatocoi, Sinioro, quiyanta' ya'coiin,” itopirinahuè'.¹²Hua'ani co nohuantërinhuè'. “Co canpitaso' piyapinëhuèpitanquëmahuè'. Co nohuitëranquëmahuè’,” ta'ton, co aya'coninhue'.

¹³Napoaton canpitanta' noya yonquia-toma', o'manta'huaso' tahuëri ninaco'. Onporoso' nanipon nimara, co nitotëramahuè'. Ni'cona patontatëinquëma', itërin.

Yosë acanarinso'

¹⁴—Isonta', iyaro'sa', a'chinchinquëma'. A'na quëmapi ya'huërin, aquè yapa'sarinso'. Yapa'pachina, inpriatonënpita amatërin camaicaso marè'. Huè'pachinara, itapon: “Aquè pa'pato, oshaquëran huënantarahue' huachi. Inatohua' ya'huasoco, noya sacatoco!. Apira coriquinëhuè quëchinquëma' ina quëran na'con na'con canacamaso marè!. Ma'sha pa'anatoma', oshaquëran ana'atoco huachi,” itërin.

¹⁵Itahuaton, a'naya a'naya quëtëra'piarin. Co napopianachin quëtërinhuè'. Nanitinpichin tantiaton,

nisha nisha quëtërin. A'naso' a'natërapo shonca huaranca quëtërin. A'naso' cato shonca huaranca quëtërin. A'nanta' shonca huaranca quëtërin. Nani inpriatonënpita quëtahuaton, pa'nin huachi.¹⁶Quëmapi a'natërapo shonca huaranca ma'parinso' a'naroachin natërin. Paaton, na'a ma'sha pa'anin. Ina quëran inapita pa'anaton, na'con na'con coriqui canarin. Nani tahuëri inapoaton, oshaquëran a'natërapo shonca huaranca aquëtè' canantarin huachi.¹⁷Inapochachin cato shonca huaranca quëtërinsona' noya sacatërin. Inanta' ma'sha pa'anahuaton, aquè aquëtè' canarin anta'. Cato shonca huaranca aquëtè' canantarin.¹⁸A'naso' nipirinhuè' shonca huaranca ma'parinso' co yanatërinhuè'. No'paquè ihuatahuaton, coriquinë pa'pitërin inaquè tapacaso marè'.

¹⁹Hua'qui quëran hua'anën huënantahuaton, inpriatonënpita amatantarin nontacaso marè'.²⁰Na'con na'con quëtërinso' huè'sahuaton, coriqui a'notirin. “Ni'què', sinioro, a'natërapo shonca huaranca soro quëtëpirancohuè', ina quëran a'natërapo shonca huaranca aquëtè' nani canarahue' huachi,” itërin.²¹“Ma noyacha sacatëran paya.

Natëranco ni'quëhuarè', chiniquën nanan quëchinquën na'con hua'anëntacaso marè'. Pëinëhuèquè huèquè', noya cancantahua',” itërin hua'anëni.²²Ina quëran a'nanta' huè'nin. “Ni'què', sinioro, cato shonca huaranca soro quëtëpirancohuè', nani cato shonca huaranca aquëtè' nani canarahue’,” itërin.²³“Ma noyacha quëmanta' sacatëran paya. Natëranco ni'quëhuarè', nanan quëchinquën na'con hua'anëntacaso marè'. Pëinëhuè què huèquè', noya cancantahua’,” itërin anta' hua'anëni.²⁴Topi quëtërinso' nipirinhuè' huè'sahuaton, itërin:

“Quëmaso', sinioro, co nosororancoi-huë'. Co quëmaora shacaponahuë', nitërinso' manan. Co sacataponahuë', canaran. ²⁵Napoaton tël'huatatënquën, co sacatërahuë'. Coriqui quëtërancoso' acoporoquë po'orahuë. Ma'tana, ya'huarin,” itahuaton, coriqui a'notërin huachi. ²⁶Napotohuachina, co noya ni'ninhuë'. “Quëmaso' co noyanquën-huë'. Chiroton, co natërancohuë'. Co no'tëquën yonquiranhuë'. Co sacataponahuë', canaran, itëranco, ¿ti? ²⁷¿Onpoatonta' nipachin, co coriqui pëiquë acoranhuë'? Inaquë acoran naporini, pi'pian tëranta' canaitonhuë',” itërin. ²⁸Ina quëran a'na piyapinën sha'huitërin. “Iso quëmapi topinan quëran coriqui quëtërahuë. Osërëtahua-ton, paso' quëmapi quëtëquë', na'con na'con canarinso'. ²⁹Noya natërinco ni'quëhuarë', na'con na'con quëtantarahuë. Co manta' pahuantarinhuë'. A'naso' nipirinhuë' co natërincohuë' ni'quëhuarë', pi'pian ma'sha ya'huëtërinso'pitanta' osërëtarahuë huachi. ³⁰Co noyahuë' ni'ton, tashinan-quë tël'yatëquë huachi,” itërin hua'anëni. Inapochachin Yosë sha'huitërinpoa' ina marë' sacatacaso'. Noya nipatëhua', noya ni'sarinpoa'. Nipirinhuë', insosona co noyahuë' nipachina, a'paarin huachi. Tashinan-quë sëtápi huachi. Chiniquën parësita-tona', na'nërapa huachi, tënin Quisoso.

**Nisha nisha nananquë nonpisopita
ana'intërinso'**

³¹Ina quëran Quisosori itantarin:
—Yosë quëran caso' quëmapi co ni'to, a'na tahuëri o'mantararahuë hua'anënta'huaso marë'. Ya'ipi anquëniro'sapitarë'co chachin o'mantararahuë. Huënarachin huënarachin ya'norahuato, ya'ipiya hua'anëntarahuë huachi. ³²Yosë

nohuanton, ya'ipi piyapi'sa' inaquë niyontonapi. Nisha nisha nananquë noninsopita niyontompachina', coisë pochin ana'ntarahuë huachi. Pël'tahuatona'pi pochin nisarahuë. Ni'co'. Tahuëri nipachina, ohuicaro'sa', chiporo'sa' napopianachin pa'sapi coshatacaiso marë'. Inaquërachin ya'huëpirinahuë', tashihuachina, nisha nisha acorin huachi. A'na huënton ohuicaro'sarächin acorin. Chiporo'saso' nipirinhuë' nisha acorin. Inapochachin canta' ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha acoarahuë. Cato' huënton pochin nisapi. ³³Noya cancantopisopita inchinanëhuë quëran acoarahuë. Co noyahuë' cancantopisopitasohuë' nipirinhuë' ahuënanë huë quëran acoarahuë. ³⁴Ina quëran inchinanëhuë quëran ya'huërinso'pita itarahuë: “Ya'ipinquëma' huëco huachi. Ma noyacha Tata Yosë nosororinquëma paya. Iraca quëra huarë' yonquirinquëma' huëntonëquë ya'conacamaso marë'. ³⁵Canpitaso' noya nosororamaso. Tanahuatëra, a'caramaco. Yamorohuatëra, o'shitëramaco. Co nohuitaporama-cohuë', huë'patëra, noya nontëramaco. Pëinëmaquë chachin aya'conamaco. ³⁶Capa a'moca'huaso' nipachina, quëtëramaco. Caniohuatëran'ta', huëcatoma', nosoroquiramaco. Tashinan pëiquë ya'huasoconta', ni'quiramaco. Napoaton huëco', inapaquë noya ya'hua'ahua’,” itarahuë. ³⁷Ina quëran noya nininsopita natanarinaco. “¿Onporota', Sinioro, tanaran nicatëinquën, a'carainquën? ¿Onporota' yamororan ni'ton, o'shitërainquën? ³⁸¿Onporota' co nohuitapoinquëranhuë', pëinëhuëiquë aya'conainquën? ¿Onporota', Sinioro, a'mocamaso' pahuantërainquën ni'ton, quëtërainquën? ³⁹¿Onporota' canioran ni'ton, nosororainquën? ¿Onporota' tashinan pëiquë parësitëran, ni'conainquën? ¿Onporochana

napotërainquën nicaya? Co yonquiraihuë", itarinaco. ⁴⁰"Co'ta, imarinacosopita parësïtohuachinara, catahuarama'. Topinan piyapi'sa', sa'ahuarosa', inapita ma'sha pahuantohuachinara, quëtërama'. Imatomaco, a'napita catahuarama' ni'ton, canta' catahuaramacoso pochin ni'nahuë," itarahüë.

⁴¹Ina quëran ahuënanëhuë quëran acorahuësopitaso' nipirinhüë' sha'huitarahüë. "Ya'lipinquëma' paco huachi. Tata Yosë co noyahüë' ni'ninquëma' ni'ton, ana'intarinquëma huachi. Panca pën nani acorin sopairo'sa' ana'intacaso marë'. Inaquë pën co onporonta' tacopiarinhüë'. Inaquë paco' capitanta'. ⁴²Tanapirahuë', co a'caramacohüë'. Yamoropirahuë', co o'shitëramacohüë'. ⁴³Pëinëmaquë yaya'conpirahuë', co aya'conamacohüë'. Capa a'moca'huasonta' nipirinhüë', co quëtëramacohüë'. Caniopirahuë', co huëcatoma' nosororamacohüë'. Tashinan pëiquë ya'huëpirahuë', co ni'quiramacohüë'. Napoaton parësïtopiquë paco huachi," itarahüë. ⁴⁴"¿Onporota', Siniro, tanapiranhuë', co a'carainquënhüë'? ¿Onporota' yamoropiranhuë', co o'shitërainquënhüë'? ¿Onporota' co pëinëhuëiquë aya'conainquënhüë'? ¿Onporota' ma'shanta' pahuantopirinquënhüë', co quëtërainquënhüë'? ¿Onporota' caniopiranhuë', co nosororainquënhüë'? ¿Onporota' tashinan pëiquë parësïtopiranhuë', co catahuarainquënhüë'? Co onporonta' ina pochin ni'nainquënhüë'," itarinaco. ⁴⁵"Co'ta, imarinacosopita parësïtopirinhüë', co catahuaramahuë'. Sa'ahuarosa' ma'sha pahuantopirinhüë', co quëtëramahuë'. Co inapita nosororamahuë' ni'ton, co canta' nosororamacohüë'," itarahüë. Itahuato, a'pararahüë huachi. ⁴⁶Parësïtopiquë

pa'sahuatona', inaquë ya'huëmiatapi huachi. Noya nininsopitaso' nipirinhüë' inapaquë noya ya'huëmiatontapi huachi, itërin Quisosori.

Cotiorosa' chinotopiso'

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 ¹Nani a'chintahuatón,

ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

²—Cato' tahuëriyáchin pahuanarin Pasco nanicaso'. Naporo' Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', masarinaco. Masahuatonaco, corosëquë patanantarínaco, tëpaarinaco, itërin.

³Ina quëran corto hua'ano'sa', Cotio ansiano'sa', inapita niyontónpi. Hua'an Caihuasë pëinënuë chachin niyontónpi. Inaso' chini chiniquënanantërin.

^{4,5}Inaquë niyontónahuatona', ninontapi Quisoso tëpacaiso marë'.

—Ama pita tahuëri chachin maahuasohüë', piyapi'sa' no'huihuachinënpoa'. Quisoso pa'yatapi ni'ton, ahuëarinënpoa'. Napoaton po'oana quëran maahua', nitopi.

Quisoso motënuë opomototërinso'

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Quisososo' nipirinhüë' Pitaniaquë pa'nin. Simon pëinënuë coshatapatarin. Ina Simon chana caniori mapirinhüë', anoyatërinso'. ⁷Misaquë coshatasoi', a'nara' sanapi huë'nin.

Potiria'huaya huirina'pi quëran nininso' quënin. Inaquë pimo hua'sai' ya'huërin, na'con pa'tërinso'. Quisoso nosoroaton, ya'cariconahuaton, pashimototërin huachi. ⁸Ca'tano'sanënpita ni'sahuatona', no'huitatona', ninontopi.

—¿Onpoatonta' iso hua'sai' pa'ton nipirinhüë' chiniarin. ⁹Pa'anin naporini, na'con coriqui canaitonhuë', sa'ahuarosa' quëtacaso' ya'huëitonhuë', nitopi.

¹⁰Quisosori natanahuaton, itërin:

—¿Ma'marëta' iso sanapi no'huiarama'? Tananpitoco'. Nôya nosoroatonco, inapotërinco. ¹¹Nani tahuëri sa'ahuaros'asos' ya'huërapí. Caso' nipirinhüè', co hua'quiyahuè' canpitaro'co ya'huarahüè huachi. ¹²Co'huara chimiyántërasocohüè', nosoroatonco, nonëhuè hua'saiquë pashitërinco pa'pitinacoso maré'. ¹³No'tëquën itaranquëma'. Ya'ipi parti noya nanan sha'huihuachina', iso sanapi napotërinco' sha'huirapi anta'. “Na'con nosoroaton, napotërin,” taponá'. Co naniantapihuè', itërin.

Cotasëri yasha'huirapirinsó'

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴Ina quëran Cotasë Iscarioti pa'pi co noyahuè' yonquirin. Quisoso ca'tano'sanën niponahuè', yasha'huirapirin. Corto hua'ano'sa' ya'huërinquë pa'sahuaton, itoonin:

¹⁵—Po'oana quëran Quisoso a'notohuatëinquëma', çonpo coriquita' quëtaramaco? itërin.

—Cara shonca coriqui prata quëran nininsó' quëchinquën, itohuachinara, —Noyahua'. Quëtoco nipachi, a'nochinquëma', topachina, quëtopi huachi. ¹⁶Naporo quëra huaré' Cotasë yonquirarin po'oana quëran a'nocaso maré'.

Ichichoshatërinso'

(Mr. 14.12-21; Lc. 22.7-14, 21-23;

Jn. 13.21-30)

¹⁷Pascoa tahuëri nipachina, nisha pan ca'pi, co asairinsohuè'. Ina tahuëri nanihuachina, ca'tano'sanënpitari huëcapaipi.

—¿Intohuata', Maistro, paatoi, Pascoa cosharo' tapaii capacahuaso maré'? itopi.

¹⁸—Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmapi quënanconarama'. Ina quënan-

conpatama', sha'huitonco'. “Maistro a'parincoi. Yosëri ninorinsó' nani naniriarin ni'ton, quëma pëinënquë Pascoa cosharo' yaca'nin.

Ca'tano'sanënpitarë'coi coshatarai,” itëquë', itërin ca'tano'sanënpita.

¹⁹Pa'sahuatona', Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. Quëmapi quënanconahuatona', nontopi. Nani natanconpachinara, inaquë Pascoa cosharo' taparapi capacaiso maré'.

²⁰Nani tashihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë chachin huè'pi. Huè'sahuatona', misaquë huënsëipi.

²¹Coshataponá pochin itërin:

—No'tëquën ipora itaranquëma'.

Shonca catonquëma'

ca'tanpiramacohüè', a'naquëma' sha'huirapiramaco, itërin.

²²Natanahuatona', sëtopi. Sëtatona', a'naya a'nayari Quisoso natanpi.

—¿Incoita', Sinioro,

yasha'huirapirainquën? Co cahuè' nimara, çti? itopi a'naya a'nayari.

²³—Tëhuënychachin a'naquëma' caré'quëma chachin coshatapomarahüè', yasha'huirapiramaco. ²⁴Yosë quiricanën quëran ninorincoso chachin chiminara-huè. Sha'huirapirincoso' nipirinhüè', chiniquën parësitapon. Co nasitërinhuè' naporini, noya noya niitonhuè', itërin.

²⁵Itohuachina, Cotasërinta' itërin:

—¿Incoita' yasha'huirapirainquën? Co cahuè' nimara, çti? itohuachina, —Quëma mini, itërin.

Yonquicaiso maré' coshatopiso'

(Mr. 14.22-26; Lc. 22.15-20;

I Cor. 11.23-26)

²⁶Coshatasoi', cosharo' masahuaton, Yosë nontërin. —Yosparinquën, Sinioro, itahuaton, së'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Ca'co', iyaro'sa'. Ca nonëhuè pochin iso', itërin.

²⁷Tasa'huayanta' masahuaton,
—Yosparinquën, Sinioro, itahuaton,
inanta' quëtërin.

—Ya'ipinquëma' o'oco'. ²⁸Ca huënai-
nëhuë pochin iso'. Huë'nainëhuë
pa'sarin ni'ton, nasha nanan
sha'huichinquëma'. Chiminarahüë na'a
piyapi'sa' oshanëna' inquita'huaso
marë'. ²⁹Co huachi isëquë opai'
o'osarahüë'. Chiminarahüë huachi. A'na
tahuëri Yosë hua'anëntërinso' nanihua-
chin, noya noya ya'huarigua huachi.
Naporol' ya'ipiya nasha nipon. Noyapia-
chin o'orëso pochin noya noya cancanta-
rihua huachi, itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰Ina quëran Yosë cantanën cantara-
huatona', pipipi. Pipirahuatona',
Oriposë panënuë pa'pi huachi.

³¹Inaquë Quisosori itërin:

—Iracá quiricanënuë ninoton, Yosë
naporin: “Ca nohuanto, pë'tahuatona'pi
tëpaapi. Tëpahuachina', ohuicanënpita
ta'arapi,” tënin. Inapochachin
yatëpahuachinaco, ya'ipinquëma' co
chinquëncancantatomahuë',
ta'ananpiaramaco. Ipora tashi chachin
napoarama'. ³²Napoapomarahüë',
quënancoantaramaco. Chimimiatapira-
hüë', Yosë ananpitarinco. Ananpitan-
tahuachinco, ca'ton Cariria'pa'
pa'sarahüë. Inatohua' quënancoantara-
maco, itërin.

³³—Co caso' ta'aarahüë'. A'napita
ta'ananpipirinënuëonta', co caso'
ta'aarahüë', itërin Pitrori.

³⁴—No'tëquën, iyasha, itaranquëma'.
Ipora tashi chachin co'huara atari
përashatërasohüë', cararo' nonpinapia-
ranco. “Co caso' Quisoso nohuitëra-
hüë',” toconapon, itërin Quisosori.

³⁵—Co, Sinioro, napoarahüë'. Quëma
imasaranquën ni'ton, yatëpapirinaco-

huënta', co onporonta' nonpinapiaran-
quënhüë', Yoscoarë', itërin Pitrori.

—Co quiyarionta'
ta'ananpiarainquënhüë', itopi
a'napitarinta'.

Inaora Yosë nontërinso'

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶Ina quëran nararoquë canconpi,
Quisimani itopiquë. Inaquë
ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Isëquë huënsëtaraco'. Pasëyaquë
pa'sarahüë Yosë nontapo, itërin.

³⁷Caráichin ca'tano'sanën amasha
miachin quëparin. Pitro, Sipitio
hui'ninpita inapitaso'. Naporol' sëtatón,
co noya cancantërinhuë'.

³⁸—Chiniquën, iyaro'sa', sëtërahuë.
Sëtochinachin cancantërahuë'. Isëquë
huënsëtacó'. Ama huë'ëtomahuë',
yonquico, itërin.

³⁹Amasha miachin pa'sahuaton,
isonconahuaton, no'paquë huarë'
monshomarin. Yosë nontarin.

—Quëma nohuantohuatan, Tata,
nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohüë'. Co
parësita'huaso' nohuantaporahuë',
quëma nohuantohuatan, ma'sona
yaonpotohuatanconta' noya, tënahüë.
No'tëquën yanatëranquën huachi, itërin.

⁴⁰Ina quëran huënantapirinhuë', cara
chachin huë'ësárin quënanquintarin.

—¿Onpoatomacha, iya Pitro,
huë'ësárama paya? “Ama huë'ëtomahuë',
yonquico,” itopiranguëmahüë'. Co a'na ora
tëran'ta' nanitëramahuë' ni'tacamaso', ¿ti?

⁴¹Ama huë'ëtomahuë', ni'táco'. Yosë
nontoco' ama sopai minsëinquëmaso
marëhuë'. Cancanëma quëran Yosë
yanatëpiramahuë', co canpitaora nanitara-
mahuë', itërin.

⁴²Ina quëran paantarahuaton, Yosë
nontantarin.

—Nohuantohuatan, Tata, nicha'ëco,
ama ma'sha onpo'isohüë'. Nipirinhuë',

co nohuantohuathanhuë', ma'sona yaonpotohuathanconta' noya, ténahuë. No'téquén yanatèranquén huachi, itantarin.

⁴³Ina quèran huènantapirinhüë', naquèranchin huë'èantapi, quènanquinantarin. Huë'ëi' iquitatona', huë'ésápi. ⁴⁴Tananpituatuaton, paantarin. Paantarahuaton, inachachin Yosë nontantarin. Nani cararo' inachachin Yosë nontèrin. ⁴⁵Ina quèran huènantahuaton, itèrin:
—Ipora huanta' huë'èsarama', ¿ti?
Nani ora nanirin huachi. Yosë quèran caso' quèmapico nipirahuë', sha'huirapiarinco oshahuano'sa' macainacoso marë'. ⁴⁶Huënséco huachi pa'ahua'. Ni'co', sha'huirapirincoso' nani canquiarin, itèrin.

Quisoso mapiso'

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Nontaso', Cotasë canquirin. Inanta' ca'tano'sanèn niponahuë', yasha'huirapirin. Inarë' na'a piyapi'sa' huë'sapi. Corto hua'ano'sa', Cotio ansiano'sa', inapitari a'paipiso' huë'sapi. Sahuëni, shonqui, inapita sè'quèrahuatona', huë'sapi. ⁴⁸Co'huara canshatérasohüë', Cotasëri nani sha'huitèrin Quisoso nohuitacaiso marë'.

—Cari apinorahuëso' Quisosos'. Maco huachi, itèrin.

⁴⁹Napoaton canquirahuaton, Quisoso ya'yoranquirahuaton, —Tashita, Maistro, itirahuaton, apinorin huachi.

⁵⁰—Ina marë', iyasha, huë'nan, ¿ti? itèrin Quisoso. Ina quèran piyapi'sari chiniquén masapi huachi.

⁵¹Ca'tano'sanènpita inaquë huaniapi. A'nara' sahuëninèn ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonèn ahuërin. Ahuëaton, nishitèhuëratètèrin. ⁵²Quisosos' nipirinhüë' co nohuantèrinhuë'.

—Sahuëninèn, iyasha, po'moantaquë'. Sahuëniquë niahuëhuatëra, nitèparë'.

⁵³Tatahuë nontèrahuë naporini, shonca cato huaranca anquëniro'sa' a'patimaitoncohuë'. A'naroachin catahuaitoncohuë'. Co ina nitotèranhuë', ¿ti? ⁵⁴Napoaponahuë', co nohuantèrahuë' cha'èca'huaso'. Nicha'èrinaco naporini, co Yosë natèitohuë'. Ina nohuanton, chiminarahuë. Quiricanèn quèran ninorinacoso chachin masarinaco, itèrin ca'tano'sanènpita.

⁵⁵Ina quèran piyapi'sa' itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita sè'quèrahuatoma', huëcapairamaco. Matararo pochin cancantatomaco, yamanamaco, ¿ti? Co'tana nani tahuëri Yosë pèinènquë huënséato, a'chinárahüë. Nicapomaracohüë', co manamacohüë'. ⁵⁶Napoaponahuë', Yosë nohuanton, iporas' masaramaco. Quiricanèn quèran ninorinacoso chachin masaramaco, itèrin. Ina quèran ya'ipi ca'tano'sanènpitari ta'ananpipi huachi.

Corto hua'ano'saquë sha'huirapipiso'

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Nani masahuatona', corto hua'an ya'huërinquë quèpapi. Caihuasë itopiso'. Inaquë Cotio maistro'sa', ansiano'sa', inapita nani niyontonpi Quisoso ninacaiso marë'. ⁵⁸Pitroso' nipirinhüë' aquë quèran imaquiarin. I'iratèquë huarë' imaquiarin. Pairatèrinquë ya'conahuaton, ponisario'sapitarë' huënsëquirin. “¿Ma'ta' onpotapona'?” Tèpapon'a' nimara,” ta'ton, ni'sárin.

⁵⁹Ya'ipi hua'ano'sari yatèpapi ni'ton, a'naya a'naya sha'huitopi Quisoso nonpinapicaiso marë'. ⁶⁰Nonpinapitona', nisha nisha nonpi. Co inachachin nonpihuë'. Napoian quèran catoya'piri nontipi.

⁶¹—I'hua chachin Quisoso noninso' natanai. “Yosë chinotopiso pèi'

ata'huantahuato, caora nanitërahuë anoyatanta'huaso'. Cara tahuëri quëran anoyatantarahuë," toconin, itopi.

⁶²Corto hua'an huanirahuaton, Quisoso itapon:

—Co manta' tēnanhuë', ¿ti? ¿Ma'ta' tapona' isopita, nonapiarinēnquēn? itërin.

⁶³Quisosos' nipirinhüë' co manta' tēninhüë', ta'tárin. Ina quëran corto hua'ani itantarin:

—Yoscoarë' ta'ton, no'tëquēn sha'huitocoi. Quëmaso' Cristo, Yosë hui'nin chachinquēn, ¿ti? itërin.

⁶⁴—Ca mini inaco. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri niantaramaco. Inapaquë pa'pato, Yosë inchinanēn quëran ahuënsëarinco. Ina quëran chistoro' huancana o'mantararahuë, niantaramaco huachi, itërin.

⁶⁵Corto hua'ani natanahuaton, chiniquēn no'huitaton, nioshacotonin.

—“Caso' Yosë hui'ninco,” toconin, nonpinaton. Nani natanama'. Inaora chachin sha'huitërinpoa' ni'ton, co a'napita nohuantarihuahuë' sha'huitinpoaso'. ⁶⁶¿Ma'ta' onpotahua' Quisoso? tēnin.

—Pa'pi co noya quëmapihuë' ni'ton, tēpacaso' ya'huërin, topi ya'ipiya.

⁶⁷Ina quëran ipirayatahuatona', ahuëpi. A'naquëninta' tonporayatahuatona', chiniquēn panpirayapi.

⁶⁸—¿Inta' ahuërinquēn? Quëmaso' Cristonquēn nipatan, ninoton, no'tëquēn sha'huitocoi, itopi.

Pitrori nonpinapirinsó'
(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Pitroso' nipirinhüë' aipiran huënsëaso', a'na cosona' huë'nin. Huë'sahuaton, Pitro quënanin.

—Co'ta quëmanta' Quisoso ca'tanan, Cariria quëran huë'ninso', itopirinhüë'.

⁷⁰—¿Ma quëmapita' napotëranso'? Co caso' nohuitërahuë', itërin. Ya'ipiya natanpi.

⁷¹Ina quëran pipirahuaton, ya'coanaquë huaniantaso', a'na cosonarina' quënanquiantarin. Quënanahuaton, huanipapisopita itapon:

—Iso quëmapi Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' ca'tanin anta', itantapirinhüë'.

⁷²—Co'chi nohuitërahuë', Yoscoarë', itantarin.

⁷³Ina quëran hua'qui miachin nisahuaso', a'napitarinta' itantarin:

—Co'ta quëmanta' ca'tanan. Cariria piyapi pochin nonan ni'quëhuarë', Quisoso nohuitëran, itopi.

⁷⁴—Co'chi, iyaro'sa', paya. Yosë ni'sárinco, co cariso' nohuitërahuë'. Nonpintohuatēnquëma', Yosë ana'intarinco, tēnahuë, itërin. Naporo cháchin atari përarin huachi. ⁷⁵Ina natanahuaton, Quisosori napotërinso' yonquirin huachi. “Co'huara atari përasatërasohuë', cararo' nonpinapiranco,” itërinco, ta'ton, aipiran pipirahuaton, na'nërin. Chiniquēn sëtaton, na'nërin huachi.

Pirato quëtonpiso'

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 ¹Tahuërianpitantohuachina, ya'ipi corto hua'ano'sa', Cotio ansiano'sa', inapita niyontoantapi.

—Piratoquë sha'huirapitëhua', atëpatahua', nitopi. ²Ina quëran noyá tonporahuatona', quëparahuatona', copirno Pirato ya'huërinquë quëpapi huachi.

Cotasë nitëparinso'
(Hechos 1.18-19)

³Ya'huëre' Cotasëso' nani sha'huirapiponahuë', Quisoso tonpopin quëpahuachinara, ni'sárin. Ina

ni'sahuaton, yonquirin huachi. "Ma'tana tēpacaiso marë' quēparapi huachi.

¿Onpotapocha sha'huirapirahuë paya?" ta'ton, sētopirinhüë'. Hua'ano'sa' ya'huërinquë paantarahuaton, coriqui quētōpiso' yayo'coantapirinhüë'.

⁴—Co huachi iso coriqui nohuantēra-huë'. Pa'pi co noyahuë' ninahuë'.

Quisoso nōya quēmapi nipirinhüë', sha'huirapirahuë'. Ina marë' oshahuana-huë, itoonin.

—¿Ma'marëta' sha'huitirancoi? Co huachi quiyaso' ina yonquiraihuë'. Quēma naporanso', itopi.

⁵Napotohuachinara, Yosë pēinēnquë chachin coriqui tē'yatonahuaton, pipirin huachi. Pa'sahuaton, nihuēnquëconora-huaton, nitēparin huachi.

⁶Ya'huërë' corto hua'ano'saso' coriqui maantapirinhüë', —Tēpacaiso marë' pahuërētopiso' ni'ton, co Yosë quētacasō' ya'huërinhuë'. Mapatēhua', oshahuanarë hua', ta'tona', co nohuantōpihuë'.

⁷—Ina coriquiquë no'pa' pa'ahuan' nisha piyapi'sa' pa'pitaquēhuaquë, topachina', —Noyahua', topi ya'ipiya. Napoaton pa'sahuatona', ina coriquiquë no'pa' pa'anpi. Tēshiro'pa' canpo itōpiso' pa'anpi huachi. Inaquë aquë quëran huë'pisopita chiminpachinara, pa'pitopi huachi. ⁸Napoaton ipora huanta' inaso' Huënai' No'pa', itopi.

⁹Quisoso atēpatacaiso marë' pahuërētopiquë ina no'pa' pa'anpi ni'ton, napotopi. Iraca Irimiasë ninoton, Yosë quiricanēnquë ninshitërin. "Cara shonca coriqui prata quëran nininsō' quētapi. Ina napo' Cotioro'sa' nohuantōpi ni'ton, quētapi. Ina coriqui chachin maantarahuatona', ¹⁰tēshiro'pa' canpo pa'anapi huachi. Yosë sha'huitërincoiso chachin napoapi," tēnin, ninshitaton. Iraca napopirinhüë', ipora huarë' ina napo' coriqui masahuatona', no'pa' pa'anpi huachi.

Pirato naporinsō'

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Quisososō' Pirato notēnanquë huaniárin.

—Quēmaso' Cotioro'sa' hua'anquën, ¿ti? itërin Piratori.

—Ca mini, tēnin.

¹²Corto hua'ano'sa', Cotio ansiano'sa', inapitari na'con nonpinapipirinhüë', co manta' tēninhüë'.

¹³—Nani ma'sha nonapirinhēnquën, co natananhüë', ¿ti? itōpirinhüë' Piratori.

¹⁴Co manta' tēninhüë'. Co pi'pisha tēranta' a'panitërinhuë'. "Ma quēmapita' isoso' ni'ton, co manta' yaa'panitërinhuë'," tēnin.

Tēpacaso' sha'huirinsō'

(Mr. 15.6-15; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-40, 19.1-16)

¹⁵Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pēi quëran ocoirin noya pipicaso marë'. Pita tahuëri ni'ton, copirno naporin. Piyapi'sa' nohuantōpiso' ocoirin. ¹⁶Tashinan pēiquë a'na apina'pi ya'huarin. Inaso' pa'pi co noyahuë'. Ya'ipi parti nahuininsō'. Parapasë itopi. ¹⁷Piyapi'sa' huë'pachinara, Piratori itërin:

—Ipora Pascoaquënta' a'nara' apina'pi ocoianta'i, topirahuë'. ¿Insota' nohuantërama' ocoica'huaso'? Cato chachin ya'huapi. A'na' Parapasë. A'nanta' Quisoso, Cristo itōpiso'. ¿Insochachinta' nohuantërama' ocoica'huaso'? Canpita huayonco', itërin piyapi'sa'.

¹⁸Hua'ano'sari apiratona', Quisoso mapi. Ina nitotaton, Piratori napotërin.

¹⁹Sa'ionta' nanan a'parin Quisoso ocoicaso marë'. Apina'piro'sa' nonpiso' pēiquë chachin nanan a'parin.

—Achin tashi' a'ninquëchin hua'nara-huë. Quisoso hua'nato, chiniquën

pa'yanahuë. Inaso' noya quëmapi. Co manta' onporinhuë' ni'ton, nicha'ëquë'. Co tēpacaso' ya'huërinhuë', itërin sa'ini. Ina marënta' Piratori co yatēparinhuë'.

²⁰Corto hua'ano'sa', Cotio ansiano'sa', inapitaso' nipirinhuë' a'naya a'naya piyapi'sa' sha'huitëra'piapi. —“Parapasë ocoirahuaton, Quisoso tēpaquë',” itoco', itëra'piapi. ²¹Ina quëran Piratori natanin huachi.

—¿Insochachinta' ocoi'it? itantarin. Napotantahuachina, —Parapasë ocoitocoi, itopi.

²²—¿Ma'ta' caso' onpochi Quisoso, Cristo itopiso'? itohuachina, —Corosë quë patanantëquë' chimiin, tosapi ya'ipiya.

²³—¿Ma'marëta' tēpa'it? ¿Ma'ta' onporin? itopirinhuë', aquëtë chachin chiniquën itantapi:

—Corosëquë patanantëquë' chimiin, itantapi.

²⁴Napotohuachinara, nisha yonquirin huachi. “Piyapi'sa' co yanatërinacohuë'. Chiniquën no'huitatona', yaahuërinaco,” ta'ton, co huachi yonquirinhuë' Quisoso ocoicaso'. Nipirinhuë', co ina marë' oshahuanacaso' nohuantërinhuë'. Napoaton i'sha masahuaton, piyapi'sa' ni'tërantapaquë hui'sërin.

—Iso quëmapiso' noya. Co manta' onporinhuë', tēnahuë. Co ca nohuanto, tēpaapihuë'. Co ina marë' ana'intincoso' ya'huërinhuë'. Canpita ana'intinquëmaso' ya'huërin, itaton, hui'sërin.

²⁵—Tëhuëenchachin quiya yonquirai tēpaca'huaiso'. Ana'inchincointa' nipachin Yosë. Hui'nahuëipitarë'coi chachin ana'inchincoi, topi.

²⁶Napohuachinara, Piratori sha'huitërin Parapasë ocoicaso'. Quisososo' nipirinhuë' chiniquën ahuihuitërin. Chiniquën huihuitona', pë'sha pëshatopi. Nani huihuihuachi-

nara, sha'huitërin corosëquë tēpacaiso marë'.

Sontaro'sari tēcaripiso'

(Mr. 15.16-20; Jn. 19.2-3)

²⁷Sha'huitohuachina, Pirato pëinën-quë quëpapi. Inaquë notohuaro' sontaro'sa' nani niyontonpi tēcariatona' tēhuacaiso marë'. ²⁸Cotonën ai'nampiratahuatona', quëhuan coton ai'motopi. Hua'an a'morinso pochin nininso' a'motopi. ²⁹Yancotë' nahuan quëran sihuisahuatona', ayancotopi.

—Ma'tana, huaranën maquë huachi, itatona', piquiranan asë'quëëpi. Tēcariatona', napotopi. Naporahuatona', isonconpi huachi.

—I'huata, sinioro hua'an. Quëmaso' Cotioro'sa' hua'anquën, ¿ti? itopi.

³⁰Iraiquë ipitahuatona', piquiranan matantahuatona', ahüëmototarapi.

³¹Inapotatona', tēhuapi. Nani tēhuarahuatona', quëhuan coton ocoitahuatona', cotonën chachin a'motantapi huachi. Ina quëran corosëquë tēpacaiso marë' quëpapi huachi.

Corosëquë patanantopiso'

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³²Ninano quëran pipirahuatona', a'na quëmapi nacapipi, Siriniquë ya'huërinso'. Simon itopiso'. Ina masahuatona', corosë Quisoso quëparinso' sontaro'sari apitëntopi. Inari quëpatërin huachi.

³³Pa'sahuatona', panëa'huayaquë canconpi huachi, Corocota itopiso'. Corocotaso', nansë moto' pochin tapon naporin. ³⁴Inaquë canconahuatona', huino main nimirio ayontahuatona', yao'shitopirinahuë', pi'písha pi'nirahuaton, co o'orinhuë'.

³⁵Ina quëran sontaro'sari corosëquë patanantopi. Nani patanantahuatona', ninontopi.

—Huëco', ya'nipitëhua' Quisoso a'morinso' nicanahua', nitatona', ya'nipirapi. Naporahuatona', a'naya a'naya mapi. ³⁶Nani masahuatona', inaquë huënsëapi nicacaiso marë'.

³⁷Onporinso marësona tëpapiso' nani ninshitërin. “Isoso' Quisoso. Cotioro'sa' hua'an,” tënin, ninshitaton. Nani ninshitoahuachina, corosëquë chachin achinpitopi. Motën pëtëcha achinpitopi huachi.

³⁸Ina pirayan cato' apiro'santa' patanantopi. Nisha patanantopi. A'nara' inchinan quëran, a'nanta' ahuënan quëran acopi. ³⁹Piyapi'sa' na'huëpona pochin, Quisoso tëhuaconpi.

⁴⁰—Nani ma'sha nanitaparan, ðti? I'hua naporan: “Yosë chinotopiso pëi' ata'huantohuato, cara tahuëri quëran anoyatantarahuë,” itërancoi. Inta nipachin, cha'ëquë'. Yosë hui'ninquën chachin nipatan, corosë quëran nohuarahuatona, cha'ëquë', itoonpi.

⁴¹Inapochachin corto hua'ano'sarinta' tëhuaantapi. Cotio ansiano'sa', maestro'sa', inapitanta' tëhuapi.

⁴²—A'napitaso' yanicha'ëponahuë', quëmaoraso' co nanitëranhuë' cha'ëcamaso', ðti? Cotio hua'anquën nipatan, corosë quëran nohuarahuatona, cha'ëquë'. Inapohuatan, natëarainquën huachi, toconpi. ⁴³Ina quëran ninontopi. —I'hua chachin naporin. “Yosë hui'ninco chachin ni'ton, catahuarincó,” topirinhuë'. Yacatahuahuachin, apira miachin nicha'ëin, topi tëhuatona'.

⁴⁴Ina pirayan patanantërinsona' inapochachin tëhuarin.

Quisoso chiminonso'

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵Camotëchin nisahuaso', ya'ipi parti tashirarin. I'huaraya huarë' yono tashi pochin nisarin. ⁴⁶Naporo' Quisoso

chinquën nonin. Cotio nananquë Yosë nontaton, —Iri, iri, nama sapachitani, tënin. Inaora nananquë nonaton, naporin. “¿Onpoatonta', Tata, patëranco huachi?” tapon naporin.

⁴⁷A'naquën huanipapisopita natanahuatona', —Iniasëco' përasamara, topi.

⁴⁸A'naso' manorahuaton, pi'shiro pochin nininso' manin. Ina masahuaton, huino main nininso' asë'cotërahuatona, nara'huayaquë achinpitërin. Achinpitahuaton, ihuëtatona, o'shitërin.

⁴⁹A'napitariso' nipirinhuë' co nosoropi-huë'.

—Tananpitëquë' nia'ahua'. Iniasë o'maton nicha'ëpon nimara, ta'tona', tëhuapi.

⁵⁰Quisososos' nipirinhuë' chiniquën nonsahuaton, —Nani huachi, itahuaton, chiminin huachi. ⁵¹Naporo' Yosë pëinënquë tanontën në'mëtë' pa'copitërinso' noshatërin. Inaora noshataton, catotë huarë' ninin. Inapa quëran no'paquë huarë' noshatomarin. Naporahuaton, pánca ocohua pa'nin. Na'piro'sa' inaora nopaatërin. ⁵²Nopaa-tohuachina, a'naya a'naya pa'pitopiso' nii'soatërin. A'naquën Yosë imarinsopita iraca ayarinsopita nanpiantapi huachi. ⁵³Quisoso nanpiantarinso' piquëran inapitanta' pa'pitopi quëran pipirahuatona', Quirosarinquë pa'sapi. Na'a piyapi'sari quënanapi.

⁵⁴Quisoso chiminpachina, capitana, sontaro'sarë chachin ni'sapi. Ocohua pa'ninso', na'pi nopaatërinso', inapita ni'sahuatona', chiniquën pa'yanpi.

—Tëhuëchachin iso quëmapi Yosë hui'nin, topi.

⁵⁵Sanapi'santa' aquë quëran notëërapi, Caririra quëran huë'pisopita. Quisoso imaquipi nocomacaiso marë'. Iporaso' chiminonso' ni'sapi anta'.

⁵⁶A'naso' Maria Mactarina itopiso'. A'nanta' Maria. (Inaso' Santiago, Cosi,

inapita a'shin.) A'nanta! Sipitio hui'ninpita a'shin. Inapitaso' aquë quëran notëërapì.

Pa'pitopiso'

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷I'huararapaso', a'na quëmapi huë'nin, Arimatiaquë ya'huërinso'. Così itopiso'. Ma'huan niponahuë', Quisoso imarin anta'. ⁵⁸Ina Pirato ya'huërinquë pa'nin. Co tè'huatantahuë', pa'nin Quisoso nonën natantacaso marë'.

—Quëtoco cari pa'pichi, itoonin.

Napotohuachina, —Noyahua'. Quëpaquë' nipachin, itahuaton, sontaro'sa' a'parin nonën anohuaratacaiso marë'. Anohuararahuatona', quëtopi huachi. ⁵⁹Nonën masahuaton, noya morinquë so'quëëtahuaton, ⁶⁰na'pi naninquë po'morin, nasha nininquë. Inaora marë' pa'anpirinhuë', inaquë po'morin. Ina quëran pancara'pi másho pinapirahuatona', pa'copitopi huachi. Pa'copitahuatona', patopi huachi. ⁶¹Maria Mactarina, a'na María, inapitaso' nipirinhuë' pa'pitopi notënanquë chachin huënséápi.

Sontaro'sari a'paipiso'

⁶²Tahuërinquë Pascoa tahuëri chachin ni'ton, corto hua'ano'sa', Parisioro'sa', inapita niyontonahuatona', pa'pi Pirato nontacaiso marë'.

⁶³—Quisosoco' nonpintë', tënai. Nani yonquirai. Co'huara chimiyantëraponhuë', piyapi sha'huitërin. “Tëpahuachinaco, cara tahuëri quëran nanopiantarahuë huachi,” toconin. ⁶⁴Napoaton sontaro'sa' a'paquë' pa'pitopiquë nicacaiso marë'. Cara tahuëri chachin noya ni'ina', nonën quëpahuachina'. Ca'tano'sanënpitari quëpahuachina', “Nani nanopiantarin huachi,” toconapona'. Napohuachina', aquë aquëtë' piyapi'sa' imapona', itopi.

⁶⁵—Inta nipachin, sontaro'sa' ya'huarin. Quëpaco'. Canpitari chachin paatoma', sontaro'sa' quëpaco' noya ni'ina' ama piyapi'sa' huëcatona' quëpacaiso marëhuë', itërin Piratori.

⁶⁶Napohuachina, pa'pi. Pancara'pi to'niquë noyá pa'pirapitopi. Napotahuatona', sontaro'sa' acopi.

—Noya ni'co', itahuatona', patopi huachi.

Quisoso nanopiantarinso'

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 ¹Chinoto tahuëri piquëran Maria Mactarina, a'na Mariarë' naquëranchin paantapi pa'pitopiquë nicacaiso marë'. Tomio tahuëri tashirayamiachin na'pi nanin'pa' pa'sapirinahuë'. ²A'nanaya panca ocohua pa'nin. Sinioro anquëninën inapa quëran o'marahuaton, pancara'pi pa'copitopiso' chi'huincarín huachi. Nani chi'huincarahuaton, ina aipi huënsëarin huachi. ³Huënarachin huënarachin ya'norin. O'cori pochín ya'norin. Huirichin ponira a'morin. Pi'shiro quëran huirí huirichin a'morin. ⁴Ina ni'sahuatona', sontaro'sa' pa'yanpi. Pa'pi tè'huatopi. Ropa ropátahuatona', chimipi pochín no'paquë anotopi. ⁵Ina quëran sanapi'santa' canqui huachinara, anquë'niri itërin:

—Ama pa'yancosohuë'. Quisoso yonisapiramahuë', caso' nitotërahuë. Corosëquë chimimiataponahuë', nani nanopiantarin. ⁶Co huachi isëquë ya'huërinhuë huachi. Sha'huitërinquëmaso chachin nanopiantarin huachi. Huëquë' ni'quiriquë' po'mopiquë. Capa huachi. ⁷Ina quëran manoton paatoma', ca'tano'sanënpita sha'huitonco'. “Nani nanopiantarin huachi. Ina'ton Caririaquë pa'sarin. Inatohua' quënancoantarama,” itoco'. Nani sha'huitëranquëma', itërin anquë'niri.

⁸Natanahuatona', a'naroachin na'pi nanin quëran pipipi huachi. Pa'pi pa'yanpirinahuë'. Nóya cancantahuatona', ta'arapi ca'tano'sanënpita sha'huitacaiso marë'. ⁹Pa'sapirinahuë', a'nanaya iraquë chachin Quisosori ya'notërin.

—Huë'cama, imoyaro'sa', itërin. Ina nohuitatona', ya'carionpi huachi. Monshorahuatona', nantën iporantërahuatona', chinotapi huachi.

¹⁰—Ama huachi pa'yancosohuë'. Paatoma', iyahuëpita sha'huitonco' Cariria'pa' pa'ina'. Inatohua' quënancoantarinaco, itahuaton, pa'nin huachi.

Sontaro'sa' napopiso'

¹¹Sanapi'sa' paaso', sontaro'santa' pa'pi ninanoquë. Corto hua'ano'sa' sha'huitacaiso marë' pa'pi.

—Quisoso pa'pitopiquë noya ni'sapiraihuë', a'nanaya panca ocohua pa'nin. Naporot' anquëni inapa quëran o'marahuatón, pancara'pi pa'copitërinso' chi'huincarín huachi. Ni'piraihuë', Quisoso nonën capa huachi. ¿Ma'ta' onporin nimara? Co quiyaso' nitotëraihuë', itonpi. ¹²Corto hua'ano'sa', Cotio ansiano'sa' inapita niyontónahuatona', ninontápi. Nani ninontahuatona', sontaro'sa' amatantarahuatona', na'con coriqui quëtopi.

¹³—Piyapi'sa' sha'huitoco'. “Yono tashi' Quisoso ca'tano'sanënpita huë'pi. Huë'ësocoi, nonën quëpapi,” itoco'. Ina marë' iso coriqui quëchinquëma'.

¹⁴Copirmonta' natanpachinquëma', ina marë' no'huihuachinquëma', quiyari anoyatarai ama ana'intinquëmaso marëhuë', itopi.

¹⁵—Noyahua'. Napo'ii nipachin, tosahuatona', coriqui ma'patopi.

Pa'sahuatona', piyapi'sa' nonpintopi. Hua'ano'sari sha'huitërinso chachin nonpinpi. Ipora huanta' na'a Cotioro'sa' ina nonpin nanan natëpi huachi.

Ca'tano'sanënpita pënëninso'

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Ina quëran shonca a'na ca'tano'sanënpitaso' pa'pi Cariria'pa'. A'na panënuquë pa'pi Quisosori sha'huitërinso chachin. ¹⁷Inaquë Quisoso quënanconahuatona', chinotapi huachi. A'naquënsot' nipirinhuë' pi'pian co natërinhuë'. “Co Quisoso huë' nimara,” topirinahuë'. ¹⁸Quisosori ya'carirahuaton, sha'huitërin.

—Tata Yosë nohuanton, chini chiniquënanantërahuë huachi. Inapaquë ya'huërinso'pita, isoro'paquë ya'huërinso'pita, ya'ipiya hua'anëntarahuë huachi. ¹⁹Napoaton canpita paatoma', ya'ipi piyapi'sa' a'chintoco'. Nisha nisha nananquë nonpino'pita a'chintoco' imainaco. Insosona natëhuachinaco, aporintoco'. Yosë chachin nanan quëtarinquëma' aporintacamaso'. Aporintohuatama', sha'huitoco'. “Tata Yosë imarama' ni'ton, aporintaranquëma'. Hui'nin chachin nicha'ërinquëma'. Ispirito Santo catahuarinquëma' ni'ton, aporintaranquëma',” itahuatoma', aporintoco'.

²⁰Ina quëran ya'ipi sha'huitëranquëmaso' a'chintoco' natëinaco. Insëquësona pa'patama', carinquëma' ca'tanaranquëma'. Nani tahuëri catahuaranquëma'. Ayaro' tahuëri naniquë huarë' ca'tanaranquëma'. Co onporonta' pataranquëmahuë', itërin Quisosori. Nani huachi.

Marco ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'

Coansha Paotista pënëntërinso'

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 ¹Apra, iyaro'sa', Quisocristo nanamën ninshitaranquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Iraca isoro'paquë o'marin nicha'ëinpoaso marë'.

²Co'huara o'mayatërasohuë', a'na quëmapi ninorin. Isaiasë itopiso'. Yosë nohuanton, quiricanënuë ninshitërin.

Yosëri hui'nin itërin: —Co'huara pa'shamatërasënuëhuë', comisionëhuë a'pararahuë piyapi'sa' ayonquicaso marë'. ³Co piyapi ya'huërinquëhuë' a'na quëmapi pënëntápon, “Ni'co'. Hua'an chiniquën nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionën a'parin ira tapatacaso marë'. Ira otëërin noya pa'tacaso marë'. Inapochachin iporaso', iyaro'sa', cancanëma' anoyatoco' Sinioro o'main. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco',” tapon ina quëmapi, tënin Yosë, itërin ninshitaton.

⁴Ninorinso chachin Coansha huë'nin pënëntacaso marë'. Co pëi' ya'huërinquëhuë' ya'huaton, piyapi'sa' pënënarin.

—Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë pochin cancantoco' oshanëma' inquichinquëma'. Ina quëran aporihuanco', itërarin. Na'a piyapi'sa'

aporintarin. ⁵Inaquë notohuaro' piyapi'sa' huë'pi natanapona'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huëcatona', natanapi.

—Tëhuëenchachin co noyahuë' nicatoti, oshahuanai. Catahuacoi, Sinioro, nanianchii, topachinara, Cortaniquë Coanshari aporintarin. ⁶Co inaso' noyapiachin a'morinhuë'. Ponira pochin a'morin, camiyo anporo quëran nipiso'. Sha'huëtë quëran nitonporin. Ca'yora pochin nininso' macaton, inaya tëranta' ca'nin. Ninoi' quënanpachina, irorin. ⁷Piyapi'sa' sha'huitarin.

—Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin. Inaso' chini chiniquën nanantarin. Caso' co pi'pian tëranta' ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Noya noya inaso'. Tapanpato, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'. ⁸Caso' i'quë aporintëranquëma'. Inaso' nipirinhuë' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma', tënin pënëntaton.

Quisoso aporihuaninso'

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹Naporo' tahuëri'sa' Quisoso Cariria parti quëran huë'nin. Nasaritoquë ya'huëpirinhuë', Coansha pënëntërinquë huë'nin. Huë'pachina, Coanshari Cortaniquë aporintërin. ¹⁰I' quëran nonshihuachina, a'naroachin inapaquë pi'iro'të' ni'soatarin. Ispirito Santo nëpë

pochin nohuaraimarin, ni'nin. Nohuaraimarahuaton, Quisoso ya'coancantimarin. ¹¹Naporo' inapa quëran Yosëri nontërin.

—Quëmaso' ca hui'nahuëinquën. Na'con nosororanquën. Nóya ni'nanquën, itërin.

Sopairi yaminsëpirinhuë'

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹²Ina quëran Ispirito Santori inotë' parti a'parin co piyapi ya'huërinquëhuë'.

¹³Inatohua' catapini shonca tahuëri ya'huërarin. Tanan ni'niro'sa' pa'sárinquë inaora ya'huárin. Sopai hua'ani huëcapai-rahuaton, sha'huitápirinhuë' co Yosë natëcaso marëhuë'. Co Quisoso nohuantë rinhuë' sopai natëcaso'.

—Inca, co nohuantërahuë', tënin. Nani sopai pipihuachina, anquëniro'sari o'marahuatona', Quisoso nocomapi huachi.

Noya nanan sha'huirinsó'

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴Ina quëran Coansha tashinan pëiquë po'mopi. Ina natantahuaton, Quisoso pa'nin Cariria parti pënëntapon. Noya nanan Yosë noninsó' sha'huirarin.

¹⁵—Tahuëri nani nanirin huachi. Iso tahuëri'sa' Yosë yahua'anëntarinquëma'. Napoaton ya'lipi co noyahuë' yonquira-masopita naniantatoma', Yosë pochin cancantoco'. Noya nanan natëtoco' Yosë nicha'ëinquëma', itërarin.

Sami camayoro'sari imapiso'

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶Ina quëran Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, cato' sami camayoro'sa' quënanconin. A'naso' Simon itopi. Iinë' riti quëpararin sami macacaso marë'. Iin Antërisë itopiso'.

¹⁷—Huëco', iyaro'sa', ca imaco a'chinchinquëma'. Sami manamaso

pochachin piyapi'sa' masarama' Yosë imacaiso marë', itërin Quisosori.

¹⁸Ina natanahuatona', riti patahuatona', Quisoso imasapi huachi.

¹⁹Aquë miachin pa'sahuaton, Santiago, Coansha, inapitanta' quënan-coantarin. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Pa'pinë' montëriaquë huënsëatona', ritinënpita pasonapi.

²⁰—Huëco' pa'ahua', ca imaco, itoachina, pa'pin, inpiatonënpita, inapita nonquë patahuatona', pa'pi.

—Pa'sarai, tata, Quisoso imapoi huachi, ta'tona', Quisoso imapi huachi.

Sopai a'parinsó'

(Lc. 4.31-37)

²¹Ina quëran Capinaomoquë canconpi huachi. Chinoto tahuëri nanihuachina, Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë ya'conconin. Inaquë a'chinarin. ²²Chini-quën nanantona'pi pochin a'chinarin. Co Cotio maistro'sa pochin a'chinhue'. Napoaton a'chininsó' natanahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi.

—Ma'pitacha Quisoso nitotërin paya, topi. ²³Naporo' a'nara' quëmapi inaquë ya'huërin. Sopairi ya'coancantaton, camairin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquirin. Quisoso quënanahuaton, chiniquën nontërin. Sopairi chachin ichinonin.

²⁴—Tananpitocoi. Quëmaso' Quisoso Nasaritoquë ya'huëransó'. Nohuitërain-quën. Yosë quëran o'maran. Noya noya ninan. ¿Ma'ta' quëma onpotaponcoi? Tëpaponcoi, ¿ti? itopi.

²⁵Itohuachina, Quisosori itërin:

—Ta'tëquë'. Iso quëmapi quëran pipimiatëquë huachi, itërin.

²⁶Napotohuachina, quëmapi apacoro apacorotahuaton, chiniquën toquiso', sopairi pipirin huachi. ²⁷Ya'lipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ninontapi huachi.

—Ma'pítata' Quisoso nitotërin. Nisha a'chinarin. Chiniquën nanantaton,

sopairo'sa' ocoirin. Sopairo'sa' natëtona', pipipi huachi, topi.

²⁸Shiarahuaton, Quisoso naporinso' ya'ipi Cariria parti nahuinarin.

Simon Pitro a'shatën anoyatërinso'

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipirahuatona', pa'pi Simon, Antërisë, inapita ya'huëpikuë. Santiaco, Coansha, inapitanta' pa'pi. ³⁰Simon a'shatën sapoton, quëhuánin ni'ton, Quisoso sha'huitopi.

—A'shacha saporin ta'a, itopi.

³¹Inaquë paaparahuaton, maimiraconahuaton, opatërin. A'naroachin sapo otanotërin huachi. Nani noyatahuaton, inari chachin nocomarin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³²I'huanahuanquë nani pi'i ya'conahuaso', na'a cania'piro'sa' quëpi. A'naquën sopari ya'coancantërin ni'ton, co inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Inapitanta' quëpi. ³³Ya'ipi ninanoquë ya'huëpisopita niyontonpi ya'coanaquë Quisoso nicacaiso marë'. ³⁴Na'a cania'piro'sa' anoyatërin. A'naratipita caniori maninsopita anoyatërin. Na'a sopairo'sari ya'coancantërinso' inquitërin huachi. Sano yonquipi huachi. Sopairo'sa' ina nohuitopi ni'ton, —Ama insonta' sha'huitocosohuë', itërin. Itohuachina, ta'topi huachi.

Caririaquë a'chintëra'piarinso'

(Lc. 4.42-44)

³⁵Tashírayamiachin co'huara noya huënihuayanterasohuë', huënsërahua-ton, pa'nin. Ninano quëran pipirahuaton, inaora pa'nin co piyapi ya'huërinquëhuë'. Inaquë Yosë nontarin. ³⁶Ya'huë'rë' Simon capayatopirinhuë', co Quisoso quënanpachinahuë', pa'nin

yonipon. A'napita inaquë ya'huëpiso' pa'pi anta'. ³⁷Quisoso quënanconahuatona', —Notohuaro' piyapi'sa' yonisari-nënuquën, itopirinahuë'.

³⁸—Huëco', iyaro'sa', a'na parti pa'ahua'. Ya'cariya ninanoro'saquë pa'ahua'. Inaquënta' pënënarahuë. Ina marë' Yosë a'pairinco ni'ton, huë'sarahuë huachi, itërin Quisosori.

³⁹Ina quëran ya'ipi Cariria parti pa'sahuaton, niyontonpiso pëiro'saquë pënëna'piarin. Naporahuaton, sopairo'sari ya'coancantërinso' inquitëra'piarin.

Chana caniori maninso'

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰Ina quëran cania'pi huë'nin, chana caniori maninso'. Quisoso huëcapairahuaton, isonquirin.

—Nohuantohuaton, nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin. ⁴¹Quisosori nosororahuaton, së'huarin.

—Nohuantërahue, iyasha. Apira miachin anoyataranquën, itërin.

⁴²Itohuachina, a'naroachin canio inquirin. Nani noyatërin huachi. ^{43,44}Napotohuachina, Quisosori chiniquën pënënin.

—Ama insonta' sha'huitëquësosohuë'. Corto hua'an ya'huërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquën. Moisésë sha'huirinsó' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin. Ina quëran a'parin huachi.

⁴⁵Inaso' nipirinhuë', papon pochin ya'ipi piyapi sha'huitërarin.

—Quisoso anoyatërinco, itëra'piarin. Ya'ipi naporinso' nitotopi. Napoaton piyapi'sa' ni'tërantapaquë co huachi Quisoso iratërinhuë'. Co huachi nanitërinhuë' a'ninquechin ninanoro'saquë pacacaso'. Co pëi' ya'huërinquëhuë' ya'huërarin. Ina

niponahué!, ya'ipi parti quéran hué'pi nicapona'.

Apia anoyatërinso'

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2¹Cara tahuëri quéran pochin Capinaomoquë huéantarín.

—Pëinënquë Quisoso ya'huarin, topi.

²Natanahuatona', notohuaro' piyapi niyontopi. Pëi' ya'sotahuatona', ya'coanaquë huaré' ya'shotopi. Yosë nanamën sha'huirarin, natanapi.

³Inaquë catapini quëmapi huëcatona', apia nantëtëquë quëpi. Hua'qui' co nanitërinhué' huanicaso', quëhuéánin.

⁴Quisosoquë yaquëpapurinahué', hua'huayatërahué' piyapi ni'ton, co nanitopihué' ya'conacaiso'. Ya'shotopi. Napoaton pëi' nanpëtahuatona', caraya socate' o'quirahuatona', nantëtëre chachin anohuaraimapi. Quisoso pirayan acomapi huachi. ⁵Quisosori ni'sahuaton, “Ma noya isopita natërinaco,” ta'ton, apia itapon:

—Oshanën, iyasha, inquitaranquën huachi, itërin.

⁶A'naquën Cotio maistro'sa' inaquë huënsërahuatona', cancanëna quéran yonquirápi. ⁷“¿Ma quëmapita' isoso'? Yosë yaya'huërëterin. Co ínsonta' nanitërinhué' oshanënpoa' inquitinpoaso'. Yosëichin nanitërin,” topi, yonquiatona'. ⁸Yonquirapirinahué', inaora yonquinën quéran Quisosori nitotaton, itapon:

—¿Onpoatomata' co noyahué' yonquirapiramacó? ⁹“Piyapinpoa' co nanitëre huahué' oshanënpoa' inquitacaso',” tënama'. A'naroachin anoyatacasonta' co nanitaparamahué'. ¹⁰Nipirinhué', Yosë quéran caso' quëmapico ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' oshanëna' inquitahuaso maré'. Canpitanta' ina nitotacamaso maré' iso apia anoyatara-hué, tënin. ¹¹Ina quéran apia itantarín:

—Huaniquë!, iyasha. Nantëtë' masahuaton, ya'huëranquë paquë huachi, itërin. ¹²Itohuachina, a'naroachin noyatahuaton, huanirin huachi. Quëhuëntërinso' masahuaton, ya'huërinquë paantarín. Piyapi'sa' ni'pachinara, pa'yanpi.

—Ma noyacha Yosë ni'ton, a'naroachin anoyatërin paya. Co onporonta' ina pochin ni'chinëhuahué', topi.

Nihuiiri Quisoso imarinso'

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³Naquëranchin panca sono' yonsanquë paantarín. Inaquë

hua'huayatërahué' piyapi'sa' hué'pachinara, Quisosori a'chintarin.

¹⁴Ina quéran na'huëpon pochin, Nihui quënanconin. Arpio hui'nin inaso'. (Matio itopi anta'.) Coriqui copirno maré' ma'patarin. Misanënquë huënsëarin.

—Huëquë!, iyasha, imaco huachi, itërin Quisosori. Itohuachina, huanirahuaton, Quisoso imasarin huachi.

¹⁵Ina quéran pëinënquë Quisoso amatërin coshatacaso maré'.

Ca'tano'sanënpitaré' coshatapatapi.

Na'a piyapi'sa' hué'pi coshatatona' Quisoso nohuitacaiso maré'. A'naquën copirno maré' coriqui

ma'patona'piro'sa'. A'napitanta' oshahuano'sa' topiso'. Quisosoré' coshatapatapi. ¹⁶Cotio maistro'sa',

Parisio piyapi'sa', inapitari ni'sahuatona', ca'tano'sanënpita itopi:

—Coriqui ma'patona'piro'sa' na'con oshahuanpi. ¿Onpoatonta' maistrone'ma' oshahuano'sapitaré' coshatapi? itërin.

¹⁷Natanahuaton, Quisosori itaon:

—Inapitaso' tēhuëncachin nohuantërinaco imainacoso'. Ni'co'.

Cania'piro'sa' notoro nohuantopi. “Co caniorahué',” topatëra, co notoro

nohuantèrèhuè'. Inapochachin canta' oshahuano'sa' pènèna'huaso marè' o'marahuè. "Co noyahuè' yonquirama-sopita naniantatoma', Yosè pochin cancantoco'," itèrahuè. A'napitaso' "Quiyaso' noyacoì," topiso marè' co na'con a'chintèrahuè', itèrin.

Nasha nanan a'chininso'
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸Ina quèran a'naquèn itantapi:

—Coansha imarinsopita co coshatatona-huè', Yosè nontapi. Inapochachin Parisio imarinsopita nipi. Quèma imarinen-sopitaso' nipirinhue' noya coshatapi, o'osapi, naporapi. ¿Onpoa-tonta' imarinen-sopita nisha yonquipi? itèrin.

¹⁹—Ca ya'huarahue' ni'ton, co sètapihuè'. Ni'co'. Quèmapi sa'acaso marè' piyapi'sa' amatohuachina, capa cancantopi. Nipayarinsopita huè'pachinara, coshatopi. Coshatatona', capa cancantopi. ²⁰A'na tahuèriso' nipirinhue' inimiconèni sa'ana'pi masapi. Quèpatohuachina', sètapi huachi. Co huachi yonquiapihuè' coshatacaiso'. Inapochachin canta' mapachinaco, imarinosopita sètapi huachi. Sètatona', co coshatacaiso' yonquiatonahuè', Yosè nontápona', ténin.

²¹Ina quèran a'chintantarín. —Ni'co'. Coton noyá mocahuachina, co nasha nè'mètèquè pa'pitèrèhuè'. Nasha nè'mètèquè pa'pitèrè' naporini, naquèranchin noshatanta'itonhuè'. Napohuachina, tè'yatacaso' ya'huèrin. Inapochachin iraca a'chininso' co huachi imacaso' ya'huèrinhuè'. Nasha a'chintaranquèma'. Co cato chachin imacaso' ya'huèrinhuè'. ²²Sha'moronta' yonquico'. Huino sha'moro' nipachina, co sha'huètè' morsaquè moco' nininquè co ta'panèhuè'. Inaquè ta'panè'

naporini, a'naroachin nopoichitonhuè'. Huino nichinia'itonhuè', morsanta' tapi'itonhuè'. Sha'moro' huinoso' nasha morsaquè ta'panè'. Huino, morsanta' noya niasarin huachi. Inapochachin canta' nasha a'chintèranquèma'. Iraca a'chininso' naniantatoma', nasha nanansachin imaco', itèrin Quisosori.

Chinoto tahuèri naporinso'
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³Ina quèran a'na chinoto tahuèri nanihuachina, tricolor' Quisoso pènton-tarin. Ca'tano'sanènpita papona pochin, a'naya a'naya tricoloraya maraapi.

²⁴Parisio piyapi'saso' ni'sápi. —Ni'què', Maistro, chinoto tahuèri nipirinhue', ca'tano'sanènpita tricoloraya i'shorayarapi. Co ipora tahuèriso' pi'pisha tèranta' sacatacasohue' nipirinhue'. Co Moisésè pènèntèrinso' natèpihuè', itèrin.

^{25,26}—Yosè quiricanèn nani nontèrama'. Iraca Tapi tanahuachina, Yosè pèinènquè ya'conin. Apiataro corto hua'an ni'so', ya'conahuaton, cosharo' Yosè marè' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' quètèrin, ca'pi anta'. Corto hua'ano'sáchin ina cosharo' capacaso' nipirinhue', co ina marè' Yosèri no'huirinhue'. ²⁷Piyapinpoa' nosoroatonpoa', chinoto tahuèri acorin noya ya'huècahuaso marè'. Co tahuèri chinotacaso' na'con na'con yonquirinhue'. Piyapinpoaso' na'con na'con nosororinpoa'. ²⁸Yosè quèran caso' quèmapico ni'to, chiniquèn nanantèrahuè. Ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquèma'. Chinoto tahuèri ma'sona nicacasonta' sha'huichinquèma'.

Imirin tachitèrinso'
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 ¹Naquèranchin niyontonpiso pèiquè Quisoso ya'conconin. Inaquè apia quènanconin. Imirin tachitèrin ni'ton,

co nanitërinhuè' sè'quëtacaso'.

²“Chinoto tahuëri nonënamara,” ta'tona', Parisio piyapi'sa' ni'sápi sha'huirapicaíso marè'. ³Naporo' apia itaon:

—Huanirahuaton, huancanachin huèquè', itërin Quisosori.

⁴Ina quëran piyapi'sa' itaon:

—Chinoto tahuëri noya nicacaso' ya'huërin. Co ahuëcaso', co tëpacaso', co inapita nicacaso' ya'huërinhuè'. Cania'pi tananpituhuatoso', co nosoroarahué'.

Nipirinhué', nosoroato, anoyata'huaso' ya'huërin, ténahuè caso'. ¿Ma'ta' canpitaso' yonquirama'? itërin Quisosori. Natantaponaraihuè', co manta' topihuè'.

⁵Co a'panitohuachinarahuè', a'naya a'naya ni'sarin. Co yanatantochinachinhué' cancantopi ni'ton, no'huirè pochin cancantaton, co noyahuè' ni'nin. “Co nosoropihuè',” ta'ton, pa'pi sëtërin.

—Imiran, iyasha, ihuèquè', itërin. Ihuëtohuachina, a'naroachin noyatërin huachi. Noya sanorin. ⁶Parisio piyapi'saso' no'huitatona', pipipi. Irotisë piyapinënpita quënanconahuatona', ninontapi Quisoso tëpacaiso marè'.

Sono' yonsanquë a'chininso'

⁷Ya'huërè' Quisososo' panca sono' yonsanquë paantarín. Ca'tano'sanënpitarè' pa'nin. Na'a piyapi'sa' imasapi. A'naquën Cariria parti quëran huè'pi. ⁸A'naquëonta' Cotia parti quëran huè'pi. Quirosarin quëran, Itomia quëran, Cortani' aquëtëran quëran, Tiro parti quëran, Siton parti quëran, ina quëranpita hua'huayatërahuè' huè'pi. Quisoso naporinso' natanahuatona', nicapona' huè'pi. ^{9,10}Na'a piyapi'sa' nani anoyatë rin ni'ton, ya'ipi cania'piro'sa' huè'sapi. Na'a piyapi'sa' ni'ton, ya'sëratërahuatona', huè'sapi Quisoso sè'huacaiso marè'. “Sè'huahuato,

anoyatarinco,” ta'tona', naporapi. Napoaton ca'tano'sanënpita itaon:

—Montëria amasha quëquè' inaquë huënsëato a'chinchí. Notohuaro' piyapi chiniquën ya'quëëtoachinaco, itërin.

¹¹Sopairo'sari ya'coancantërinso'pita huè'pi. Quisoso quënanahuatona', ina nocotahuataquë isonquipi.

—Quëmaso' Yosë hui'ninquën, itopi, chiniquën nontatona'. ¹²Quisososo' nipirinhué' chiniquën pënëntërin.

—Ama piyapi'sa' anohuitocosohué', itërin.

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinso'

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³Ina quëran Quisoso panënuë paantarín. Nohuantërinso'pita amatohuachina, huëcapaipi. ¹⁴Shonca cato' quëmapi huayonahuaton, acorin.

—Nani tahuëri, iyaro'sa', ca'tanco a'chinchinquëma'. Ina quëran a'pararanquëma' piyapi'sa' pënënacamaso marè'. ¹⁵Chiniquën nanan quëchinquëma' sopairo'sa' inquitacamaso marè'. Cania'piro'santa' a'naroachin anoyatarama', itërin.

¹⁶Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorin. A'naso' Simon. (Nisha nininën acoantarín. Pitro itërin.) ¹⁷Santiaco, Coansha, inapitanta' acorin. (Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Nisha nininën inapitanta' acoantarín. Chiniquën nona'piro'sa' ni'ton, Poaniquisè itërin. Huira pochin, tapon naporin.) ¹⁸Antërisè, Pinipi, Partoromi, Matio, Tomasè, Tatio, inapitanta' acorin. A'nanta' Santiaco itopi. (Arpio hui'nin inaso'.) A'na Simonta' acorin. (Iracá copirno no'huina'piro'sa' imapirinhué', iporasó Quisoso imasarin huachi.) ¹⁹Cotasè Iscariotinta' acopirinhué', a'na tahuëri inari sha'huirapiarinso'. Ina napo' Quisoso acorin ca'tanatona' noya noya nitotacaiso marè'.

Satanasë minsërinso'*(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)*

Ina quëran pëinënquë pa'pi. ²⁰Naquë ranchin notohuaro' piyapi'sa' huëcapaipi ni'ton, co nanitopihuë' capacaiso tëranta'. ²¹Quisoso quëmopinënpitari natantahuatona', —Nani yahua'yantërin, topirinahuë'. Napoaton Quisoso quëpacaiso marë' huë'pirinahuë'.

²²Cotio maistro'santa' Quirosarin quëran o'marahuatona', taponá:

—Sopai hua'ani ya'coancantërin ni'ton, nani ma'sha nanitaparín. Inari chiniquën nanan quëtërin sopairo'sa' inquitacaso marë', toconpi.

²³Ya'huëré' Quisososo' piyapi'sa' përasahuaton, pënënto nanan sha'huitërin ayonquicaso marë'.

—Tëhuënachin, iyaro'sa', Satanasë sopai hua'an ni'ton, co nohuantërinhuë' sopairo'sa' ocoicaso'. ²⁴Ni'co'. Ninanoquë ya'huëpisopita nino'huipi naporini, yanquë'itonahuë'. Co huachi inaquë ya'huë'itonahuë'. ²⁵Huëntonënquë ya'huëpisopitanta' nino'huipi naporini, inapitanta' yanquë'itonahuë'. Co huachi inaquë ya'huë'itonahuë'. ²⁶Inapochachin Satanasë sopairo'sarë' nino'huipi naporini, co huachi Satanasë hua'an niitonhuë'. Co huachi chiniquën nanan ya'huëchitonhuë'.

²⁷Quëmapi chiniquën nipachina, pëinën noya coidarin. Co insonta' nanitërinhuë' ya'conatona' ma'shanënpita matacaiso'. A'naso' nipirinhuë' ina quëran chini chiniquën ni'ton, huëcapairahuaton, minsërin huachi. Tonporahuaton, ma'shanënpita quiquitërin huachi. Inapochachin Satanasë chiniquën ni'ton, na'a piyapi'sa' hua'anëntërin. Caso' nipirinhuë' ina quëran chini chiniquën nanantërahue' ni'ton, Satanasë minsëra-

huato, piyapi'sa' nicha'ësarahue' huachi. Ispirito Santo catahuarínco ni'ton, sopairo'sa' inquitërahue' huachi.

²⁸Co noyahuë' nipatama', oshanëma marë' sëtohuatama', Yosëri oshanëma' inquitarinquëma'. Pinotohuatama', inanta' inquitarinquëma'. ²⁹Nipirinhuë', Ispirito Santo pinopatama', ina a'pohuatama', co huachi yonquinëma quëran nontarinquëmahue'. Napoaton co oshanëma' inquitarinquëmahue'. Co onporonta' inquitarinquëmahue', itërin.

³⁰“Sopairi ya'coancantërin,” topiso marë' Quisosori napopëntërin.

Quisoso quëmopinënpita pochin nininsopita*(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

³¹Ina quëran a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Pëi' aipiran huanirahuatona', Quisoso amatapi. ³²Na'a piyapi'sa' yamopi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. A'naquëni sha'huitërin.

—Ni'quë', Maistro. Mamaparinquën, iyaparinquën, inapita huëcatona', aipiranquë huanirapi. Yanontërinënuquën, itopirinhuë'.

^{33,34}—Co mamahuë, iyahuëpita, inapitarachin nosororahuë', tënin. Piyapi'sa' tahuishi miachin huësërantapaiso' ni'sarin.

—Isopita imarinaco ni'ton, iyahuëpita pochachin nosororahuë'. ³⁵Yosë natëpisopita iyahuë pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', oshihuëpita pochin ni'sarahue'. Payaro'santa' imapachinaco, mamahuë pochin ni'sarahue', itërin.

Pa'sarayarínso'*(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)*

4 ¹Naquëranchin sono' yonsanquë Quisoso a'chiantararin. Inaquë notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi natanacaiso marë'. Hua'huayatërahue'

tancapitohuachinara, montèriaquë ya'conahuaton, huënsëmarin. Inaquë yanponapirarin. I' yonsanshara'huayaquë piyapi'sa' yamorapi. ²Na'con a'chintarin. Onpopinsona Yosë nanamën a'chintarin yonquicaiso marë!. A'chintaton, itapon: ³—Natanco, iyaro'sa', imoyaro'sa', a'chinchinquëma'. A'na quëmapi sha'tapon pa'sarin. ⁴Na'a trico pa'sarayarin papotacaso marë!. Pa'sarayahuachina, a'naquën iraquë huarë! pa'sarayarin. Inainshirari huëcapairahuaton, pë'yaquirin huachi. ⁵A'naquën ya'pirin na'piroquë pa'sarayarin. Pi'pian pi'pian no'pa' ya'huërin. Shimënshin no'pa' ni'ton, shiarahuaton, papotopirinhüë!. ⁶Pi'iri chiniquën picahuachina, yaahirin. Pi'pishara'huaya itëhuanin ni'ton, ahuirin huachi. ⁷A'naquën ya'pirionta' nahuan pacatëro' ya'huërinquë pa'sarayarin. Inaquë papotopirinhüë!, nahuaonta' papotërin. A'shinahuaton, imotërin huachi. Napoaton co nitërinhuë!. ⁸A'naquënso' nipirinhüë! nóyaro'paquë pa'sarayarin. Papotahuaton, a'shinahuaton, sha'nin quëran na'con na'con nitërin. A'naquën cara shonca, cara shonca nitërin. A'naquën saota shonca, saota shonca nitërin. A'naquën pasa, pasa nitërin. ⁹Huëratë huanpatama!, noya natanatomaco, yonquico!, itërin Quisosori.

Sacai' nanan

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰Niyontonpisopita pa'pachina, a'naquën co pa'pihuë!. Ca'tano'sanënpitarë chachin co pa'pihuë!.

—Maistro, apira a'chintërancoiso' co noya natanaihuë!. ¿Ma'ta' tapon naporan? itopi.

¹¹—Yosë hua'anëntërinso' co a'napita nitotopirinhüë!, canpitaso' carinquëma'

a'chinchinquëma!. Yosë nanamën no'tëquën nitotacamaso marë! a'chinchinquëma!. A'napitaso' nipirinhüë! sacai' nanansáchin sha'huitarahüë!.

¹²Inapitaso' co yanatërinacohüë! ni'ton, natanaponaraihuë!, co nitotapihuë!. Ma'sona ninahuësonta' nicapona-raihuë!, co yonquiapihuë!. Imarinaco naporini, anoyacancanchohuë!, oshanëna' inquichitohüë!, itërin.

Tricoraya tapon naporinso'

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³Naquëranchin Quisosori ca'tano'sanënpita itantaon: —Achin sha'huitëranquëmaso' co natantëramahuë!, ¿ti? Co ina natantohuatamahuë!, ¿onporahuatomacha ya'ipiya nitotërë'pëinquëmaya? Carinquëma' a'chinchinquëma!, nitotoco!. ¹⁴Trico pa'sarayarëso pochin Yosë nanamën ya'ipi parti a'parë!. ¹⁵Ya'pirin pa'nin pochin nanamën sha'huitopirinhüë!. A'naquën piyapi'sa' ira pochin nipi. Yosë nanamën natantopirinhüë!, a'naroachin Satanase huë'nin. Yosë nanamën natanpiso' osërëtiirin. Ama natëcaiso marëhuë! ananiantërin huachi. ¹⁶Inapochachin a'naquën piyapi'sa' na'piro pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona!, a'naroachin pa'yatona!, natëpirinhüë!, ¹⁷co cancanëna quëran huarë! natëpihuë!. Co chiniquën cancantatonahuë!, co natëmiatopihuë!. Yosë nanamën yaimapi ni'ton, a'na piyapiri tëhuacanpi, no'huipi. Napohuachinara, Yosë nanamën yaa'popi. Ma'sha onpotohuachinara, a'naroachin nanamën a'popi huachi. ¹⁸A'naquën piyapi'santa' nahuan pacatëro' ya'huërinso pochin nipi. Yosë nanamën natantopirinhüë!, ¹⁹noya ya'huëcasoachin yonquiataona!, naniantopi. “Na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtohuachincoi, noya

cancantarai,” topirinahuë!, co ina quëran noya cancantacasohuë! nipirinhaüë!. Napoaton nahuano'sari imotërinso pochin, nani ma'sha nohuantatona!, Yosë nanamën naniantopi. Co imapihuë!. ²⁰A'naquënso! nipirinhaüë! noyaro'pa pochin nipi. Yosë nanamën noya natanpi. Natantahuatona!, cancanëna quëran natëtona!, noya imapi. Sharo'sa' nisha nisha nitërinso pochin natëtopi. A'naquën noya noya imapi. A'naquëonta! ya'ipi cancanëna quëran imatona!, Yosë pochachin cancantapi huachi, itërin Quisosori.

Nanparin pochin nininso'

(Lc. 8.16-18)

²¹Naquëranchin Quisosori itantarin: —Ni'co!, iyaro'sa!. Nanparin i'chinpihuatëra, co yo'mëanaquë po'morëhuë!. Co pë'saranaquë acorëhuë!. Nanparin aconanquë acorë! noya a'pintacaso marë!. Inapochachin Yosë nanamën sha'huitahua' a'napita nitochina!. ²²A'naquën po'oana quëran ma'sha onpotërin. Iporaso! co insonta! nitotërinhuë!. Ayaro! tahuëriso! nipirinhaüë! ya'ipiya nitotapi huachi. ²³Huëratë huanpatama!, noya natanatomaco, yonquico!. ²⁴Natanpatama!, noya natanco!. Na'con yonquihuatama!, Yosë aquëtë! anitotarinquëma!. ²⁵Noya natëhuatama!, na'con na'con nitotarama huachi. A'naquënso! nipirinhaüë!, “Nani nitotërahuë,” topirinahuë!, co yanatëpihuë!. Pi'pian tëranta! nitotopirinhaüë!, Yosëri ayatarin huachi, itërin.

Ya'pirin sha'nin quëran papotërinso'

²⁶Ina quëran sha'huitantarin. —Yosë hua'anëntërinso! a'chinchinquëma!. Iminquë sha'tëresö pochin ninin. ²⁷Sha'tërinso piquëran tashihuachina, hua'anën huë'ërin huachi. Tahuërihuachina, huënsëanta-

rin. Nani tahuëri naporárin. Oshaquëran sha'ninso! pichopitahuaton, papotërin huachi. Onporohuatonta! papotërinso! co nitotërehuahuë!. ²⁸Sha'patëra, inaora nohuanton, no'pa quëran papotërin huachi. Nani a'shinpachina, huënscharatërin. Nani huënscharatahuaton, nitërin huachi. ²⁹Ya'pirin yanipachina, hua'anëni sha'huitërin macacaiso marë!. Nani noya macacaso! ni'ton, mapi huachi. Inapochachin Yosë nanamën sha'huitohuatëhua!, a'naquën natëapi. Nanamën yonquiatona!, oshaquëran Yosë pochin cancantapi huachi. Tahuëri nanihuachin, Yosë ya'ipiya hua'anëntarin huachi, itërin Quisosori.

Mostasaraya pochin nininso'

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰Ina quëran sha'huitantarin. —Tëhuëenchachin Yosë yahua'anëntërinquëma!. Ma'pochinsona nininso! sha'huitanta'inquëma! canpitanta! nitotacamaso marë!. ³¹A'na ya'pirin no'paquë sha'ninso pochin ninin. Mostasa itopi. Mostasarayaso! hua'huishin. A'napita ya'pirin quëran pi'pi pi'pishara'huaya. ³²Pi'pira'huaya niponahuë!, sha'patëra, panca pánca papotërin. A'napita sharo'sa quëran panca panca ta'an ninin. Panca sè'patohuachina, inaquë inairaro'sa! na'iyatona!, inaquë pëirin. Inapochachin ya'nan nipon, caraichin piyapi Yosë imapirinahuë!, a'na tahuëri notohuaro! piyapi'sa! imasapi huachi, itërin.

Ma'pochinsona nininso'

³³Piyapi'sa! huë'pachinara, ma'pochinsona nininso! a'chintërin. Na'con ina pochin a'chintarin. Co aquëtë! nanitopihuë! natantacaiso!. ³⁴Napoaton ma'pochinsona nininso'pitarachin sha'huitërin. Ina quëran ca'tano'sanënpitarachin

ya'huëhuachinara, oshaquëran
a'chintantarin no'tëquën yonquicaiso
marë'.

Ihuan a'parinso'

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵Naporo' tahuëri chachin nani pi'i
ya'conahuaso', ca'tano'sanënpita itaon:
—Aquëtëran pa'ahua', itërin.

³⁶Quisoso montëriaquë huënsërarin.
Nani piyapi nontahuachina, montëria-
quë chachin ca'tano'sanënpitari
quëpapi. Naporo' a'napitanta' nisha
montëriaquë pa'pi. ³⁷Paaquëya', pánca
ihuani manin. Co'sacai' montëriaquë
opoto opoto itapirinhuë'. Nani
yamëntairapirinhuë'. ³⁸Ya'huërë'
Quisoso' nipirinhuë' huanconëncuë
motonan quëhuëntahuaton,
huë'ësapirinhuë'. Ca'tano'sanënpita
ihuai' të'huatatona', ochinanpi.

—Catahuaco, Maistro, chimiitarihua',
itopi.

³⁹Ni'tiintarahuaton, ihuan a'parin.
Sononta' itërin:

—Sanoquë'. Nani huachi, itohuachina,
ihuan copi tënin huachi. A'naroachin
sanoirin huachi.

⁴⁰—¿Onpoatomata' të'huataramaso'?
Co Yosë natëyatëramahuë', ¿ti? itërin.

⁴¹Pa'pi pa'yanahuatona', ninontapi.

—Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan
a'parin paya. Sononta' a'naroachin
asanoirin paya, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantërinso'

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 ¹Sono' aquëtëran canconpi huachi.
Catara parti itipiso'. ²Quisoso nani
nonshihuachina, a'na quëmapira' na'pi
nanin quëran pipirahuaton, nacapirin.
Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co
huachi yonquirinhuë'. Hua'yantërin.
³Na'pi naninquë chimipiro'sa'
pa'pitopiquë ya'huërarin. Co catinaquë

tëranata' nanitopihuë' tonpocaiso'.

⁴Ná'aro' catinaquë tonpopirinahuë'.

Tanpaquën tonpotahuatona', pa'on
tonpotopirinahuë', oshitërachinin. Co
incariso tëranata' nanitërinhuë'

minsëcaso'. ⁵Nani tashi', nani tahuëri
iratárin. Na'pi naninquë, motopiquë
pa'sápaton, chiniquën nonsarin.

Na'piquë nipë'sharárin. ⁶Quisoso aquë
quëran quënanahuaton, ta'aquirin.

Quisoso nocotahuataquë isonquirahua-
ton, monshoquirarin. ^{7,8}Napohuachina,
Quisosori nosoroaton, a'naroachin sopai
nontërin.

—Iso quëmapi quëran pipico huachi,
itërin. Ina natanahuaton, sopairi
chiniquën a'panitërin.

—¿Ma'ta' yaonpotaranco? Quëmaso'
Quisosoquën, Yosë hui'ninquën. Yosë
marë' ama apira aparësitocoisohuë',
itërin.

⁹—¿Ma'ninquënta' quëmaso'? itërin
Quisosori.

—Na'acoi ni'ton, Huaranca itërinacoi.

¹⁰Ama a'na parti a'pacoisohuë', tosapi.

¹¹Ina ya'cariya notohuaro' coshiro'sa'
ya'huërin. Huëntonën coshiro'sa'
panëncuë coshatarin.

¹²—A'paco coshiro'saquë tëranata'
ya'coanta'ii, tosapi.

¹³—Inta, nipachin, inaquë paatoma',
ya'conco', itërin. Itohuachina,
sopairo'sa' pipirahuatona',
coshiro'saquë ya'conpi. Ina quëran
ya'ipi coshiro'sa', cato huaranca
nipirinahuë', hua'yantatona', ta'api.
Tahuan pa'tatona', sonoquë niitatona',
taquiitopi.

¹⁴Coshi pë'tahuana'piro'sa'
ni'sahuatona', ta'arahuatona', ninano-
quë ya'huëpisopita sha'huitonpi. Ninano
pirayan ya'huëpisopitanta' a'naya
a'naya sha'huitëra'piapi. Natantahua-
tona', —¿Ma'ta' onporinso'? ta'tona',
pa'pi nicapona'. ¹⁵Quisosoquë canquirra-

huatona', hua'yantona'pi ni'quipi. Nani nitaparahuaton, noya huënsërarin huachi. Achin na'a sopairo'sari ya'coancantopirinahuë', noya yonquiantarin. Co huachi hua'yantërinhuë'. Napoaton pa'yanpi.

¹⁶—Quisosori anoyatërin. Sopairo'sa' a'pahuachina, coshiro'saquë ya'conconpi. Ya'conconpachinara, tahuhan pa'tahuatona', sonoquë taquiiitopi huachi, itopi ni'pisopitari.

¹⁷Natanahuatona', piyapi'sa' të'huatopi. —A'na parti paquë', itopi.

¹⁸Quisoso montëriaquë ya'conaso', quëmapi achin hua'yantërinsoari huëcapairin.

—Canta' imainquën, itërin. ¹⁹Quisoso' nipirinhue' co nohuantërinhuë'.

—Ya'huëranquë, iyasha, paantaquë'. Piyapi'sa' sha'huitonquë'. “Sinioro noya anoyatërinco. Na'con nosororinco,” itëquë', itërin Quisosori.

²⁰Napotohuachina, pa'nin. Shonca ninanoro'sa' ya'huërinso' parti sha'huira'piarin.

—Quisoso nóya anoyatërinco, itëra'piarin. Natanahuatona', —Ma'pitata' naporinso'. Ma noya catahuarin, topi ya'ipi piyapi.

Hua'an hui'nin ananpitantarinso'

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹Ya'huëre' Quisososo' aquëtëran pëntoantarahuatón, na'a piyapi'sa' quënanconin. Sono' yonsanquë huëcapairahuatona', tancapitopi. Quisoso huancanachin huaniarin.

²²Naporo' a'na Cotio ansiano huë'nin. Cairo itopi. Quisoso quënanquirahuaton, nantën pirayan isonquirin.

²³—Hui'nahuë, Sinioro, yachiminarin. Huëquë'. Së'huatitonco, anoyatoco, chiminpachin, itarin.

²⁴—Inta nipachin, tosahuaton, inarë' pa'nin. Na'a piyapi'santa' imasapi

ni'ton, Quisoso ya'quëëtërapí.

²⁵Paaquëya', a'nara' sanapiri imaquiarin. Hua'qui' panca huënai' a'parin.

Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhue'.

²⁶Na'a notorori nonënpirinhue', na'con parësitárin. Nani ya'ipi coriquinën

i'quiaponahuë', co manta' noyatërinhuë'. Aquëtë chachin nisarin. ^{27,28}Qui-

soso nahuininso' natantahuaton, pinën quëran imaquiarin. “Cotonën tëranai' së'huatohuato, anoyatarinco,” ta'ton, piyapi'sa' pënsaratërarahuaton, cotonën së'huaquirin. ²⁹A'naroachin huënai' no'narin. Canio quëran nani noyatërin ninatanin huachi. ³⁰Quisososo' co quënanaponahuë', inaora nitotërin.

“A'naso' natëtonco, së'huaquirinco. Ca nohuanto, noyatërin,” ta'ton, Quisoso a'naroachin tahuëretintarin.

—¿Inta' cotonëhuë së'huatërinco? tënin.

³¹—Ni'quëchi, Maestro, ónponta' piyapi ya'quëëtápirinquënhue', “¿Inta' së'huarincó?” tënan, ¿ti? itërin.

³²Tahuisahuaton, a'naya a'naya ni'sarin. “¿Inta' së'huarincó?” tapon, ni'sarin. ³³Sanapiso' nipirinhue', “Nani anoyatërinco,” ta'ton, Quisoso huëcapairin. Pa'yanaton, ropa ropatëriarin. Isonquirahuaton, no'tëquën sha'huitërin.

—Hua'qui' caniorahuë ni'ton, së'huaranquën, Sinioro. Së'huatënquën, a'naroachin noyatërahuë huachi, tënin.

³⁴—Natëranco ni'ton, nani, imoya, anoyatëranquën. Noya paquë huachi. Nani noyatëran huachi, itërin.

³⁵Nontaso', a'na quëmapira' Cairo pëinën quëran huë'nin.

—Hui'nan nani chiminin huachi. ¿Ma'marëta' topinan quëran Maestro quësan? itërin.

³⁶Quisososo' nipirinhue' piyapi noninso' natanaponahuë', co ina yonquirinhue'.

—Ama, iyasha, pa'yanquësohuë'.
Natëco, itërin.

³⁷—Ama a'napitaso' huë'inasohuë',
topachina, Pitro, Santiaco, Coansha,
inapitarachin pa'pi. Coanshaso' Santiaco
iin inaso'. ³⁸Cairo pëinënuquë cancona-
huatona', na'a piyapi natanconpi.
Chiniquën na'nëtona', ayanápi.
³⁹Ya'contarahuatón, inapita nontërin.

—¿Onpoatomata' na'nëraramaso'? Co
sanapia'hua chimimiatërinhuë'.
Huë'ësárin, itërin Quisosori.

⁴⁰—Co huë'ërinhuë'. Nani chiminin
huachi. Somarayanquën ni'ton, co
ni'nanhuë', ¿ti? itopi. Quisososo'
nipirinhue' piyapi'sa' aipiran a'parin.
Pa'pin, a'shin, cara ca'tano'sanën,
inapitarachin quëparin. Sanapia'hua
ya'huërinquë ya'concontarin. ⁴¹Maimi-
raconahuaton, inaora nananquë
—Tarita comi, itërin. “Huënsëquë',
apia'hua,” tapon naporin. ⁴²A'naroachin
sanapia'hua huënsërahuatón, huanirín.
Nani shonca cato' pi'ipitërin ni'ton,
iratërin huachi. Ina ni'sahuatona', ya'ipi
piyapi pa'yanpi.

—Ma'pítacha nitotaton, ananpitanta-
rin paya, topi. ⁴³Quisososo' nimirinhuë',
—Ama a'napita sha'huitocosohuë',
itahuaton, —Nanon a'caquë', itërin.

Nasaritoquë paantarínso'

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6 ¹Ina quëran pipirahuaton,
ya'huërin'pa' paantarin.
Ca'tano'sanënpita imasapi. ²Chinoto
tahuëri nanihuachina, niyontónpiso
pëiquë a'chinarín. Na'a piyapi natana-
huatona', ninontapi.

—Ma'pítacha Quisososo nitotërin paya.
¿Macariso' a'chintomara? Noya noya
yonquirin. Piyapi'sa' a'naroachin
anoyatërin. ¿Onporahuatoncha nani
ma'sha nanitaparin paya?

³Hua'huatapon quëra huarë' nohuitëre

hua'. Nontëcamayo inaso'. A'shin Maria
itopiso'. Iinpitanta' nohuitërehua'.
Santiago, Cosi, Cotasë, Simon, inapita
topi. Oshinpitanta' isëquë ya'huërin. Co
Quisososo chiniquën nanantërinhuë'.
Canpoa pochachin inanta', ta'tona', co
yanatanpihuë'. ⁴Napohuachinara,
Quisosori itaon:

—Ya'ipi piyapi'sa' pënëtona'pi noya
natanpi. Ninanonënuquë
ya'huëpisopitaso' nimirinhue' co
noyahuë' natanpi. Quëmopinënpita,
huëntonënuquë ya'huëpisopita,
inapitanta' co noyahuë' ni'pi, topi iraca.
No'tëquën napopi, tënin Quisososo.

⁵—Co Yosë quëran o'marinhuë',
toconpi ni'ton, co nanitërinhuë'
piyapi'sa' anoyatacaso'. Caráichin
cania'piro'sa' së'huarahuatón, anoyatë
rin. ⁶—¿Onpoatonta' isopita na'con
nitotaponaraihuë', co yanatërinacohuë'?
tënin.

Ina quëran ya'cariya ninanoro'saquë
pa'sahuaton, piyapi'sa' a'chintarin.

Ca'tano'sanënpita a'chinacaiso marë' a'parínso'

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷Ina quëran shonca cato'
ca'tano'sanënpita nontërin paatona'
a'chinacaiso marë'. Catoya catoya
a'parin. Chiniquën nanan quëtërin
sopairo'sa' a'pacaiso marë'.

⁸—Pa'patama', ama ma'sha quëpaco-
sohuë'. Ama pan, morsa, coriqui,
inapita tëranta' quëpacosohuë'.
Pitanarachin quëpaco'. ⁹Sapatë'
po'morahuatoma', a'naichin coton
a'moco'. Ama cato' quëpacosohuë'.

¹⁰Inso pëiquësóna yacapatohuatama',
ina pëiquërachin ya'huëco'. Ina ninano
quëran pipiamaquë huarë' inaquë
ya'huëco'. ¹¹A'na ninanoquë
ya'huëpisopita no'huihuachinquëma',
“Ama isëquë huëcosohuë'. Co

yanatanainquëmahuë',” itohuachin-quëma', patoco'. Yapa'patama', pënënc'o'. “Nani sha'huitopiranquëmahuë'. Co nohuantë ramahuë' ni'ton, canpitaora tēhuënëma-quë nina'intarama',” itoco'. Tēhuënchachin Yosëri chiniquën ana'intarin huachi, itërin Quisosori.

¹²Ina quëran ca'tano'sanënpita pa'sahuatona', piyapi'sa' pënënap'i. —Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë cancanën maco', itëra'piapi. ¹³Naporahuatona', na'a sopairo'sa' inquitapi. Na'a cania'piro'sa' tomaquë pashitatona', anoyatapi.

Coansha Paotista tēpapiso'

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴Ya'ipi Quisoso naporinso' nahuinin. Piyapi'sa' natanahuatona', nisha nisha yonquipi. Hua'an Irotisënta' natantërin. I'hua miachin inari sha'huitaton, Coansha Paotista atëpatërin ni'ton, yonquiárin.

—Iso quëmapi Coansha, i'quë aporintërinso'. I'hua chiminaponahuë', nanpiantarin. Napoaton nani ma'sha nanitaparin, topi a'naquën.

¹⁵—Co inahuë'. Iniasë nimara, topi a'naquëonta'.

—Co inahuë'. Ninotona'pi, iraca ya'huërinso pochin, topi a'naquëonta'.

¹⁶Hua'anso' nipirinhüë' co nisha nisha yonquirinhüë'.

—Inaso' tēhuënchachin Coansha nishitëconotërahuëso'. Nanpiantarin, tënin. ^{17,18}I'hua chachin Coansha nanso', Irotisë hua'an ya'conin. Copirnor'i acopirinhüë', co noyahuë' cancantërin. Iinso' Pinipi itopi. Iin sa'in chachin osëretaton, manin. Irotiasa itopiso'. Napoaton Coanshari chiniquën pënënin.

—Yosë co nohuantërinhuë' iyaparin-quën sa'in osëretaton macamaso'

nipirinhüë', itërin. Napotohuachina, sa'in nohuanton, hua'ani sontaro a'parin. Coansha masahuaton, tashinan pëiquë po'morin.

¹⁹Irotisë sa'inso' pa'pi no'huitaton, Coansha tēpacaso' nohuantopirinhüë'. ²⁰Hua'aniso' noya natanin. —Nóya quëmapi inaso'. Co oshahuanhuë', ta'ton, co nohuantërinhuë' tēpacaso'. Coansha pënënpachina, “¿Ma'ta' onpochi? Co noyahuë' ninahuë,” tënin, yonquiaton. Napoaponahuë', noya natanin. ²¹Ina quëran hua'an hua'huatërinso' tahuëri nanihuachina, pita nisarin. Na'a piyapi'sa' amatërin. Coisëro'sa', capitano'sa', ma'huano'sa' Caririaquë ya'huëpisopita, inapita amatërin. Naporo' tahuëri ya'huërin Coansha tēpacaso'. ²²Coshatasoi', Irotiasa hua'huin ya'conahuaton, nansararin. Nanon nansarin ni'sahuatona', coshatapaisopita pa'yatopi. Hua'aonta' pa'yatërin.

—Ma'sha nohuantohuaton, apia'hua, nico, quëchinquën. ²³Yoscoarë' quëchinquën. Ma'sona tëranta' nipatanco, quëtaranquën. Pancána no'pa' hua'anëntërahuë. Patomaquë huarë' quëtaranquën, itërin hua'ani. ²⁴Pipirahuaton, a'shin paahuarin.

—¿Ma'ta', mama, ma'pachi? itoonin. Coansha Paotistari pënëninso marë' chiniquën no'huirin ni'ton, hua'huin itërin:

—“Coansha nishitëconotahuaton, motën quëtoco,” itëquë', itërin.

²⁵Manorahuaton, hua'an ya'huërinquë paantarin.

—Coansha motën nohuantërahuë. Sënanquë acorahuaton, apira miachin quëtoco, itërin.

²⁶Natanahuaton, hua'an pa'pi sëtërin. Napoaponahuë', “Ya'ipi piyapi'sa' nataninaco, Yoscoarë' itërahuë,” ta'ton, co yanonpintërinhuë'. ²⁷Ina quëran

sontaro sha'huitahuaton, a'parin Coansha motën macacaso marè'. Pa'sahuaton, tashinan pèiquè nishitëco-notërin. ²⁸Sënanquè motën acorahuatton, nanon quëtërin. Nanonta' a'shin quëtonin.

²⁹Coansha ca'tano'sanënpita natana-huatona', huè'pi. Nonën quëparahuatona', pa'pitopi huachi.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰Ina quëran ca'tano'sanënpita huëantarahuatona', Quisoso sha'huitiipi.

—Nani a'chintëra'piarai.

Cania'piro'santa' anoyatërai. Noya natanpi, itiipi. ³¹Na'a piyapi huè'sapi Quisoso nicapona'. Ina quëran paantapi. A'napita ya'huèrè' huëantapi, ina quëran paantapi. Naporápi ni'ton, Quisoso ca'tano'sanënpitarè chachin co capacaiso tëranta' nanitopihuè'.

—Huèco', iyaro'sa'. Co piyapi ya'huërinquèhuè' pa'ahua'. Pi'pian chinotahua', itërin ca'tano'sanënpita.

³²Itohuachina, montëriaquè ya'conahuatona', pa'pi. Co piyapi ya'huërinquèhuè' pa'sapirinahuè'.

³³Pa'pachinara, na'a piyapi'sari notëërapi. Quisoso nohuitahuatona', na'a paahuapi. Nisha nisha ninano quëran pa'pi. Ira pa'tatona', ta'arahuatona', inahua'ton canconpi. Co Quisoso canshatërasohuè', canconpi.

³⁴Na'a piyapi'sa' yamorapi. Nonshirahuaton, Quisosori quënanconcin.

“Inahuaso' ohuica pochin, co macariso' a'pairinhuè',” ta'ton, nosororin. Nosororahuaton, na'con a'chintarin. ³⁵Nani i'huararahuaso', ca'tano'sanënpita Quisoso huëcapai.

—Nani, Maistro, i'huarin. Co mánta' isèquè ya'huërinhuè'. ³⁶Piyapi'sa' a'paquè' pa'ina'. Isosha'huaya pëiro'sa'

ya'huërin. Ninanoro'santa' co aquëya-huè'. Inatohua' pa'ina' cosharo' pa'anatona', ca'ina', itërin.

³⁷—Canpitari a'caco', itërin Quisosori.

—Pan na'a huaranca pa'tërinso' pa'anatoi, a'ca'ii, çti? itopi.

³⁸—¿Onpo panta' ya'huëtërinquëma'? Paatoma', ni'conico', itërin. Pa'sahuatona', ni'conpi.

—A'natërapoya pan, catoyachin sami, inaichin ya'huëtërincoi, itiipi.

³⁹Itohuachinara, Quisosori sha'huitërin.

—A'na huënton, a'na huënton pastoquè piyapi'sa' ahuënsëco', itërin.

⁴⁰Napotohuachina, inaquè huënsëpi.

A'naquën a'natërapo shonca, a'natërapo shonca, a'naquën pasa, pasa huënsëpi.

⁴¹Ina quëran a'natërapoya pan, catoya sami, inapita ma'parin. Inapaquè nè'pëtahuaton, Yosë nontërin.

—Ma noyanquën, Tata, ni'ton, cosharo' acotërancoi capaca'huaiso'. Ina marè' Yosparinquën, Tata, itërainquën, itahuaton, pan sè'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin piyapi'sa' quëtacaiso marè'. Samirè chachin quëtëra'piapi. Inaichin nipirinhuè', ya'ipi piyapi ananitërin. ⁴²Ya'ipi piyapi'sa' coshatapi. Natëaquè huarè' coshatapi. ⁴³Ina quëran pan, sami, inapita pè'sotopiso' mapi. Shonca cato' yo'mè' mëntatopi. ⁴⁴A'natërapo huaranca quëmapi'sa' coshatopiso'.

I aipi i'narinso'

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵Ina quëran ca'tano'sanënpita sha'huitërin:

—Montëriaquè ya'conahuatoma', aquëtëran paco'. Apira canta' pa'sarahuè. Pitsaita'pa' pa'ahua', itërin. Ca'tano'sanënpita nani pa'pachinara, piyapi'sa' nontarin ya'huèpikuè paacaiso marè'. ⁴⁶Nani nontahuaton,

inaora pa'nin panènquë Yosë nontacaso marè'. ⁴⁷Ina quëran tashitërin huachi. Ya'huërë' ca'tano'sanënpitaso' montëriaquë pa'sapirinahuë', sono' huáncoana' tashitopi. Quisososo' inaoraichin no'paquë huanirarin. ⁴⁸Ca'tano'sanënpita ya'ipi tashi' maitapirinahuë'. Ihuairi huëncapirin ni'ton, co nanitopihuë' chiniquën pacacaiso'. Canotopi huachi. Ina ni'sahuaton, co tahuëriyátarasohuë', Quisoso huë'sarin. I aipi i'narahuaton, no'pa pochin pa'tarin. Montëria ya'caririarin. ⁴⁹I aipi i'narinso' ni'sahuatona', pa'yanpi. Hua'yan ta'ma' topirinahuë'. —Yai, topi. ⁵⁰Ya'ipi ni'sahuatona', t'ë'huatopi. Nipirinhuë', a'naroachin Quisosori itërin:

—Co'ta ca huë'sarahuë. Ama pa'yancosohuë'. Chiniquën cancantoco', itërin.

⁵¹Ina quëran montëriaquë ya'conapatërin. Ya'conpachina, ihuan sanorin huachi. Ca'tano'sanënpita pa'yanpi huachi. “¿Onporahuatonta' nanitaparin?” topi yonquiatona'. ⁵²Achin pan ana'atopirinhuë', co yonquichinachinhuë' cancantopi.

Quinisariti parti pa'ninso'

(Mt. 14.34-36)

⁵³Aquëtëran canconahuatona', Quinisariti parti nonshipi. Yonsanquë montëria oshipi. ⁵⁴Nonshihuachinara, Quisoso nohuitopi. ⁵⁵Manorahuatona', ya'ipiya pëiro'saquë pa'pi. Na'a cania'piro'sa' nantëtëquë quëpi anoyatacaso marè'. —Pasëquë Quisoso ya'huarin, itohuachinara, inaquë quëpi. ⁵⁶Intohuaso tëranta' Quisoso pa'pachina, inatohua' cania'piro'sa' quëparapi. Nisha nisha ninanoquë pa'sarin. A'naquën pancana. A'naquën caraichin piyapi ya'huëpirinhuë', insëquësona pa'pachina, caniquë cania'piro'sa' acopi.

—Quëma cotonën piconotëranso tëranta' s'ë'huaton, noyachin, tosápi.

—Inta nipachin, s'ë'huainco, topachina, s'ë'huapi. Insosona s'ë'huahuachina', a'naroachin noyatopi huachi.

Mashocoro'sa' napopiso'

(Mt. 15.1-9)

7 ¹Ina quëran a'naquën Parisioro'sa', Cotio maistro'sa', inapita Quirosarin quëran huë'pi Quisoso natanacaiso marè'. ^{2,3}Quisoso ca'tano'sanënpita coshataso', quënanquiipi. A'naquën co niopoimirataponaraihuë', coshatapi. Parisio piyapi'sa', ya'ipi Cotioro'sa' co'huara coshachatëraponahuë', i'shaquë pi'pian niopoimiratopi. “Co inapohuatëhuahuë', oshahuanarihua',” topirinahuë'. Mashocoro'sa' inachintopiso' ni'ton, inapopi. ⁴Mircatoquë pa'pi quëran co'huara coshachatëraponahuë', i'quë niopoimiratopi. Tasa, huë'ëta, hua'na huë'ëta, inapita pa'mopi. Iraca quëra huarë' mashocoro'sa' napopi ni'ton, iporahuanta' hua'hua nípisopitanta' inachachin naporápi.

⁵—¿Onpoatonta', Maistro, quëma ca'tano'sanënpita co niopoimirataponaraihuë', coshatapi? Mashocoro'sa' napopi nipirinhuë', ca'tano'sanënpita co napopihuë', itopi.

⁶—Co no'tëquën, iyaro'sa', yonquiramahuë'. “Yosë imarai,” topiramahuë', co imaramahuë'. Canpitaso' nonpintënuëma'. Iraca Yosë quiricanënuë no'tëquën ninorinquëma'. Yosë naporinso'.

Iso piyapi'sa' nanamëna quëran noya nontopirinacohuë', co cancanëna quëran imarinacohuë'. Co ca pochin cancantopihuë'. ⁷“Yosë pënëntërinso' a'chinarai,” topirinahuë', inahuara yonquënëna quëran a'chinpi. Napoaton

topinan quëran chinotërinaco,
tënin Yosë.

Iraca Isaiasë ninshitaton, naporin.

⁸Inapochachin canpitanta' Yosë
pënëninpoaso' naniantahuatoma',
piyapi a'chintërinquëmaso' natërama
huachi.

⁹Tehuëenchachin Yosë pënëntërinso'
a'porama' piyapi a'chintërinquëmaso'
natëcaso marë'. ¹⁰“Tatama', mamama',
inapita noya natëtoma', catahuaco'.
Pinopatama', co nosoroaramahuë'. Inso
tëranta' pa'pina' pinopachina', tëpaco',”
tënin Moisésë iraca. ¹¹Canpitaso'
nipirinhüë' nisha a'chinama'. “Ma'sha
ya'huëtërinco' nani acorahuë Yosë
quëta'huaso marë', topatëra, co tatanpo'
quëtacaso' ya'huërinhuë',” toconama'.
Napoaton tatama' ma'sha pahuantohua-
chinara, apiratatoma', co quëtërama-
huë'. ¹²“Co quëtacaso' ya'huërinhuë',”
toconatoma', co catahuaramahuë'. ¹³Ina
pochin a'chinatoma', co Yosë quiricanën
natëramahuë'. Hui'namanta'
a'chintërama' inapochachin nicacaiso
marë'. Ina pochin a'chinpatamara, co
Yosë nanamën natëramahuë', itërin
Quisosori.

Onporahuatëhuasona oshahuanëhuaso'
(Mt. 15.10-20)

¹⁴Naquëranchin piyapi'sa' përasahua-
ton, a'chintantarin.

—Ya'ipinquëma' natanco no'tëquën
yonquicamaso marë'. ¹⁵Coshatërëso
marë' co oshahuanëhuë'. Cancanënpo
quëran yonquirëso marë' oshahuanë'.
Tëhuëenchachin co noyahuë' nonpatëra,
oshahuanë'. ¹⁶Huëratëhuanpatama',
noya natanatomaco, yonquico', itërin.

¹⁷Nani a'chintahuaton, piyapi'sa'
patahuaton, pëiquë ya'conconin.
Ca'tano'sanënpitanta' ya'conpi. Nani
ya'conpachinara, —Achin naporanso' co
natanaihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan? itopi.

^{18,19}—Co canpita tëranta' natantëra-
mahuë', ¿ti? Inta nipachin,
a'chintanta'inquëma'. Nani ma'sha
ca'nëso marë' co ina marë' oshahuanë
huë'. Co cosharo' cancanënpoquë
ya'coninhüë'. Chi'chirinamënpoquë
ya'conin. Ina quëran inquietarë'.
Napoaton ya'ipi cosharo' noya
capacaso'. Coshatërëso marë' co
oshahuanëhuë'.

²⁰Napoaponahuë', cancanënpo quëran
co noyahuë' yonquihuatëra, co noyahuë'
nonë'. Ina marë' oshahuanë'. ²¹Canca-
nënpo quëran co noyahuë' yonquirë'. Co
noyahuë' yonquihuatëra, monshihuanë'.
Ihuatërë'. Yatëpatërë'. ²²Sa'anpo'
ya'huëpirinhüë', a'na sanapi monshitë
rë'. A'na piyapi ma'shanën nohuantapa-
rë'. Co noyahuë' ninë'. Nonpintërë'.
Pënëninënposo' co pi'pisha tëranta'
natëtërëhuë'. Apirarë'. Pinotërë'. “Caso'
co a'napita pochincohüë'. Noya
noyaco,” tënë', yonquihuatëra. Co'na
yonquirëhuë'. ²³Co noyahuë' yonqui-
huatëra, ina pochin ninë'. Ina marë'
oshahuanë', itërin Quisosori.

Nisha sanapi natëtërinso'
(Mt. 15.21-28)

²⁴Ina quëran pipirahuaton, nisha
piyapi ya'huërinquë pa'nin. Tiro, Siton,
inapita ya'cariya pa'nin. Inaquë yacapa-
tërin. —Ama isëquë huë'nahuëso' a'na
piyapi'sa' sha'huitocosohüë', itopirin-
huë', ya'ipiya nahuinin. ^{25,26}Inaquë a'na
sanapi ya'huërin. Co Cotio sanapihuë'.
Nisha piyapi. Siropinisia parti
hua'huatërin. Hua'huins'o' parësitarin.
Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co
inaora yonquirinso' yonquirinhüë'.
Quisoso huë'ninso' natantahuaton,
huë'sahuaton, Quisoso nantën pirayan
isonquirin.

—Hua'huahuë, Siniro, parësitárin.
Sopairi ya'coancantaton, chiniquën

aparësitarin. Inquitoco, topirahuè', itiin.

²⁷—Ni'què', imoya. Hua'huaro'sa' a'cahuatèra, co cosharonèn osèrètahua-tè', ni'nira a'carèhuè'. Hua'huaro'sa'ton coshachin noya natèaquè huarè', itèrin Quisosori.

²⁸—Naporin mini, Sinioro. Napoap-nahuè', pi'pian tèranta' ataatohuachina, ni'nira huayari capitèrin ni'ton, quiyanta' catahuacoì topirahuè', itèrin.

²⁹—Naporinchi, imoya, paya. Ma noya natèranco ni'ton, ya'huèran'pa' paantaquè'. Nani sopai hua'huan quèran pipirin huachi, itèrin.

³⁰Sanapi pa'sahuaton, pèinènquè canconahuaton, hua'huin nóya quèhuèanin huachi, quènanconin. Nani sopai pipirin huachi.

Nè'huèro'sa' anantatèrinso'

³¹Ina quèran Tiro parti quèran pipirahuaton, Siton parti na'huètèrin. Shonca ninanoro'sa' ya'huèrinso' partinta' na'huètirahuaton, Cariria sonoquè canquirin. ³²Inaquè apia quèpi Quisosori anoyatacaso marè'. Noyá nè'huèrin. Co pi'pisha tèranta' natantè rinhuè' ni'ton, co noyahuè' nonin.

—Iso quèmapi sè'huaquè' noyachin, itopi. ³³Napotohuachinara, apiarachin amasha miachin quèparin. Quèparahuaton, sè'huahuèratèrin. Niipiimiratahuaton, nènèrain sè'huatèrin. ³⁴Inapaquè nè'pètahuaton, Yosè nontaton pochin nisarín. Ina quèran inaora nananquè —Ipata, itèrin. “Nè'huè', iyasha, inquitaranquèn huachi,” tapon naporin.

³⁵Naporo' nè'huè' inquirin huachi. Nènèrain nani noyatèrin. Noya nonin huachi.

³⁶—Ama a'napita sha'huitocosohuè', itèrin Quisosori. Piyapi'sa' nipirinhuè' pa'sahuatona', sha'huira'piapi. Na'con na'con pènènpirinhue', aquè aquètè' piyapi'sa' sha'huitèra'piapi.

³⁷—Ma'pitacha Quisoso nitotèrin paya. Nè'huèro'sa' anoyatohuachina, noya natantopi huachi. Co nonaponarai-huè', a'naroachin anoyatèrin ni'ton, noya nonsapi huachi. Ya'ipiya noya naporin, topi.

Cosharo' ana'atantarinso' (Mt. 15.32-39)

8 ¹Naporo' tahuèri'sa' na'a piyapi'sa' niyontoantapi. Capa coshoro' nipachina, Quisosori ca'tano'sanènpita pèrarin. Huè'pachinara, itèrin:

²—Piyapi'sa' nosororahuè. Nani cara tahuèri imarinaco. Co huachi manta' coshoro' ya'huètopihuè' capacaiso'. ³Co topinan yaa'parahuè'. Tanarè'na' pa'pachina', tanari minsèarin. Co ya'huèpi'pa' cansapihuè'. A'naquèn áquè quèran huè'pi, itèrin.

⁴—Capa pèiro'sa' isèquè. Notohuaro' piyapi'sa' ya'huapi. ¿Onpotahuatècha isonapo' piyapi a'carè paya? topi.

⁵Napohuachinara, Quisosori itèrin: —¿Onpo panta' ya'huètèrinquèma'? itohuachina, —Canchisèyachin ya'huètèrincoi, itopi.

⁶Ina quèran piyapi'sa' sha'huitèrin: —No'paquè huènsèco', itèrin. Napotahuaton, canchisè pan ma'parin.

—Yosparinquèn, Tata, itahuaton, pan sè'panin huachi. Sè'panahuaton, ca'tano'sanèn quètèrin piyapi'sa'

quètacaiso marè'. Ya'ipi piyapi'sa' quètèra'piapi. ⁷Caraichin saminta' ya'huètèrin. Inapita marè' —Yosparinquèn, Tata, itahuaton, ca'tano'sanèn sha'huitèrin. —Saminta' quètoco'

ca'ina', itèrin. ⁸Nani quètòhuachinara, coshatahuatona', natèpi huachi. Pè'sotopiso' masahuatona', canchisè yo'mè' mèntatopi. ⁹Catapini huaranca piyapi pochin coshatopi. Nani coshatòhuachinara, piyapi'sa' nontèrin pacacaiso marè'. ¹⁰Nani nontohuachina,

montèriaquë ya'conin.
Ca'tano'sanënpitarë' ya'conahuatona',
pa'sahuatona', Tarmanota parti
chinpiconpi.

Co Yosë natëpisoHuë'

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹Inaquë Parisio piyapi'sa'
huë'sahuatona', Quisoso no'huipi.
—Yosë a'paimahuachinquën, Yosë
pochin niquë', quiyanta' nicatëinquën
natëinquën, itoonpi.

¹²Napotohuachinara, “Co yanatërina-
cohuë’,” ta'ton, sëtërin. —¿Ma'marëta'
yani'nama'? ténahuë yonquiato. “Yosë
pochin niquë' ni'linquën,” itopiramaco-
huë', co Yosë nohuantërinhuë'
a'nota'huanquëmaso', tënin.

¹³Ina quëran montèriaquë
ya'conanpirahuaton, aquëtëran pa'sarin.

Yanonpintërinso'

(Mt. 16.5-12)

¹⁴Nani pëntonapirinahuë',
ca'tano'sanënpita naniantopi pan
quëpacaiso'. A'naichin pan montèriaquë
ya'huëtarin. ¹⁵Quisososo' nipirinhuë'
pënënarin.

—Ni'cona, iyaro'sa', Parisioro'sa'
nonpintochinëinquëma'. Pan asairinso
pochin nininso' tananpitoco'. Inapita
ya'huëtërinso'. Irotisë imapisonta' ina
pochin nininso' tananpitoco', itërin.

¹⁶Natanahuatona', ca'tano'sanënpita
capini ninontapi.

—Capa pan. Co ya'huëtërinpoahuë',
nitopi.

¹⁷Ninontopiso' Quisoso nitotërin.

—¿Ma'marëta' “capa pan,”
toconama'? A'chintápiranquëmahuë', co
yonquiyatëramahuë'. Co natantochi-
nachinhuë' cancantërama' nica.

¹⁸Ya'pirahuanapomarahuë', co
ni'namahuë'. Huëratëma'
ya'huëtöpirinquëmahuë', co yanatantë

ramahuë'. ¹⁹I'hua chachin a'natërapo'
paninchin nipirinhuë', a'natërapo
huananca piyapi ananitërahüeso'
naniantërama', ¿ti? ¿Onpo yo'mëta'
mëntatërama' pë'sotopiso'? itërin.

—Shonca cato' yo'më', itopi.

²⁰—Panso' canchisëichin nipirinhuë',
catapini huananca piyapi ananituahato,
¿onpo yo'mëta' pë'sotopiso'? itërin.

—Canchisë yo'më', itopi.

²¹—Parisio piyapi'sa' a'chininso'
yonquiato, pënënanquëma'. Ni'cona
anishacancantochinëinquëma', ténahuë'.
Co nitochatëramahuë', ¿ti? itërin
Quisosori.

Somaraya anoyatërinso'

²²Ina quëran Pitsaitaquë chinpiconpi.
Inaquë somaraya nininso' Quisosoquë
quëpi. —Së'huahuë', Sinioro, noyachin,
itopi. ²³Itohuachinara, maimirarahua-
ton, ninano aipiran quëparin. Niipiimi-
ratahuaton, së'huarayarin. Nani
së'huarayarahuatón, —¿Ma'ta', iyasha,
quënanan huachi? itërin.

²⁴—Piyapi ni'pirahuë', co
a'ninquëchin ni'nahuë'. Pa'sapirinhuë',
nara pochin ni'nahuë, itërin.

²⁵Naquëranchin

së'huarayantahuachina, noya ni'tërin
huachi. Nani noyatërin ni'ton, ya'ipi
nóya ni'tërin huachi.

²⁶—Ya'huëran'pa', iyasha, no'tëëquë'.
Ama ninanoquë paquësohuë', itërin
Quisosori.

Pitro natëtërinso'

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷Ina quëran Quisoso paantarahuaton,
Sisaria Pinipi parti pa'sarin nisha nisha
ninanoquë a'chinacaso marë'. Papona
pochin, ca'tano'sanënpita itapon:

—Nani ma'sha nanitaparahuë' ni'ton,
¿ma'ta' piyapi'sa' yonquirapirinaco?
itërin.

²⁸—Nisha nisha yonquirapirinënquën. “Coansha Paotistaco' nantantarinso' ni'ton, naporin,” toconpi a'naquën. “Co inahuë'. Tata Iniasëco' nantantamara,” toconpi a'naquëonta'. “Ninotona'pi iraca chiminpirinhuë', nantantarinso' nimara,” toconpi a'nanta', itopin.

²⁹—Canpitaso' nipirinhuë', ¿ma'ta' yonquirama'? itërin.

—Quëmaso' Cristonquën. Yosë chachin a'paimarinquën, tënin Pitro.

³⁰—No'tëquën, iyasha, naporan. Nipirinhuë', ama ipora a'napita sha'huitocosohuë', itërin.

Chiminacaso' ninorinso'
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹Naporo quëra huarë' chiminacaso' ninoton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', na'con parësita'huaso' ya'huërin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', maestro'sa', inapita co huachi quë'yarinacohuë'. Tëpararinaco. Chimimiataporahuë', cara tahuëri quëran nantantarahuë huachi, itërin Quisosori. ³²No'tëquën sha'huitochinarin. Ina natanahuaton, Pitrori amasha miachin quëparahuaton, —Ama, Sinioro, napoquësohuë', itërin. ³³Quisososo' nipirinhuë' tahuë'rerahuaton, ya'ipi ca'tano'sanënpita ni'sarin.

—Ta'tëquë', iyasha. Sopai nohuanon, naporan. Co Yosë pochin yonquiranhuë'. Piyapinquën ni'ton, quëmaora nohuantë ransoachin yonquiran, itërin.

Onporahuatësona Quisosos imacaso'

³⁴Na'a piyapi'sa' ya'cariya huaniapi.

—Amasha huëco', iyaro'sa', a'chinchinquëma', itohuachina, huë'pi natanacaiso marë'.

Ca'tano'sanënpitanta' natanapi.

—Yaimapatamaco, iyaro'sa', canpitaora nohuantëramaso' nanian-

toco'. Yosë nohuantërinso'rachin imaco huachi. Corosëquë chiniquën parësité rë'. Inapochachin canpitanta' parësita-pomarahuë', imamiatoco. ³⁵Canacamasoachin yonquihuatama', topinan quëran nantantarama'. A'na tahuëri chimimiatarama huachi. Nipirinhuë', casachin yonquihuatamaco, noya nanan a'chinamaso marë' parësita'piramahuë', co topinan quëran nantantaramahuë'. Noya noya nantantarama huachi. ³⁶Ya'ipi ma'sha isoro'paquë canapirama'huë', co hua'yanëma' cha'ëpachinhuë', co canamiataramahuë huachi. ³⁷Onponta' pahuë'rëtapirama'huë', co huachi nanitaramahuë' cha'ëcamaso'. ³⁸Ipora tinpo ya'huë'pisopita co noyahuë' cancantapi. Sa'ina' a'popiso pochachin Yosë a'popi huachi. Imapatamaco, tëhuuarinënquëma'. Tapanatoma', a'pohuatamaco, a'na tahuëri carimanta' a'poaranquëma'. Nanamëhuë' a'pohuatama', carimanta' o'mantahuato, a'poaranquëma'. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahuë. Tata pochin huënaratahuato, noya anquëniro'sapitaro'co o'mantararahuë, itërin.

9¹—Tëhuë'nchachin, iyaro'sa', Yosë isoro'pa' hua'anëntapon. Chiniquën nanantaton, hua'anëntapon, ni'sarama'. A'naquëma' co'huara chimiyantërasënquëmahuë', ni'sarama', tënin.

Quisosos nisha pochin ya'notërinso'
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

²Saota tahuëri quëran Quisosos motopiquë pa'nin. Pitro, Santiaco, Coansha, inapitarachin quëparin. Inapita nicasoi', nisha pochin ya'notërin. ³A'morinso' huënarachin huënarachin ninin. Co inso tëranta' nanitërinhuë' pë'sainaton, ina pochin huiríchin acocaso'. Huiri huiríchin

inaso'. ⁴A'nanaya Iniasëco', Moisësëco', inapita quënanpi. Iraca chiminpi. Niponaraihuë', nanopiantatona', ya'nopi. Quisosorë' ninontapi. ^{5,6}Ina ni'sahuatona', Pitro, Santiaco, Coansha, cara chachin pa'yanpi. Na'con pa'yanahuaton, Pitrori itërin:

—Ma noyacha, Maistro, isëquë huë'nëhua paya. Cara imënamëa'huaya nii, topirahuë', a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisësë marë', a'nanta' Iniasë marë', tënin. Napoaponahuë', co yonquiatonhuë', naporin. ⁷Naporo' chistorori imotërin huachi. Chistoro' huáncana Yosëri nontërinso' natanpi.

—Caquën hui'nahuë' isoso'. Nóya ni'nahuë. Ina na'con natanco', itërin.

⁸Napotasó', ca'tano'sanënpita ni'sapirinhahuë', co a'napita quënanpi-huë'. Quisosoráchin quënanpi.

⁹Motopi quëran nohuaramapona pochin, Quisosori itërin:

—Achin ni'namaso' ama insonta' sha'huitocosohuë'. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri nanopiantarahuë. Naporo huarë' a'napita sha'huitoco', itërin. ¹⁰Napoaton co insonta' sha'huitopihuë'. Inahua capini ninontapi.

—¿Onporahuatonta' nanopiantaponso'? nitopi. ¹¹Achin Iniasëco' quënanpi ni'ton, inanta' yonquiapi.

—Pi'pian, Sinioro, yanatanainquën. Maistro'sa' Yosë quiricanën a'chintohuachinpoara, sha'huitërinpoa': "Co'huara Cristo o'mayatërasohuë', Iniasëco'ton huëntarin," itërinpoa'. ¿Onpoatonta' naporin? itopi.

^{12,13}—Tëhuënhachin Iniasë'ton huë'nin pënëntacaso marë'. Yosë nanamën ayonquicaso marë' huë'nin. Nani mini huë'pirinhue', co nohuitopihuë'. Co yanatanatonahuë', inahuara yonquinëna quëran no'huipi huachi. Yosë quiricanënuë naporin. Canta'

Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', inapochachin no'huiarinaco. Aparësitarinaco. Yosë quiricanënuë iraca ninorin ni'ton, parësita'huaso' ya'huërin, tënin Quisoso.

Hua'huasha hua'yantërinso'

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴Ina quëran motopi quëran nohuaraimarahuatona', a'napita ca'tano'sanënpita quënanquimantapi. Cotio maistro'sarë' chiniquën ninontapi. Na'a piyapi'sa' yamorapi ni'quimapi.

¹⁵Quisoso quënanahuatona', —Ma'tana, Quisoso huë'sarin, ta'tona', manorahuatona', Quisoso nacapirapi.

—I'huata, Maistro, itopi.

¹⁶—¿Ma'ta' ninontaramaso'? itërin.

¹⁷A'na quëmapiri itapon:

—Hui'nahuë, Maistro, quënhuë, anoyatoco. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co huachi nanitërinhuë' nonacaso'. ¹⁸Insëquësóna sopairi mapachina, no'paquë nitë'yatahuaton, sa'po sa'po niconin. Sënëraconahuaton, pacororárin. "Sopai inquitoco," itopirahuë' ca'tano'sanënpita. Co nanitopihuë' inquitacaiso', itërin.

¹⁹—Ma'huantacha ninama paya.

Canpitaso' co Yosë natëramahuë'. Co natantochinachinhue' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahuë', ¿onporo huarëta' yanatëramaco? itahuaton, —Hua'huasha quëshico, itërin Quisosori.

²⁰Inaquë quëntapirinhue'. Quisoso quënanahuaton, sopai no'huitaton, hua'huasha apacoro apacorotarin. No'paquë anotahuaton, tanapi tanapitarin. Sa'po sa'po niconin.

²¹—¿Onporo quëra huarëta' hui'nán naporinso'? itërin.

—Hua'huatapon quëra huarë' naporin. ²²Ná'aro' pënuë sopairi të'yatërin. I'quënta' të'yaitërin tëpacaso

marè'. Nosorocoi, Sinioro. Nanitohuatana, anoyatèquè', itèrin.

²³—“Nanitohuatan,” itèranco, ¿ti? Yosè natèhuatèra, ya'ípiya nanitaparè', itèrin.

²⁴—Nani caso' pi'pian natèranquèn, Sinioro. Catahuaco noya noya natèinquèn, tènin pa'pin.

²⁵Na'a piyapi'sa' niyontonapi. Ni'sahuaton, a'naroachin sopai yaa'parin.

—Quèmaso' sopainquèn. Piyapi ya'coancantohuatana, co huachi nanitèrinhuè' nonacaso'. Co huachi nanitèrinhuè' natantacaso'. Napoaton carinquèn itaranquèn. Iso hua'huasha quèran pipirahuaton, ama huachi onporonta' ya'coancantantaquèsuhuè', itèrin.

²⁶Sopai chiniquèn nonsahuaton, apacoro apacorotèrin. Pipirin huachi. Hua'huasha chiminpi pochin ninin. Napoaton “Nani chiminin,” topirinahuè'. ²⁷Quisosori maimirahuaton, opatèrin. Hua'huasha huanirin huachi.

²⁸Ina quèran Quisoso, ca'tano'sanènpitarèachin pèiquè ya'conin.

—¿Onpoatonta', Maistro, quiyarisó' co nanitèraihuè' inquitahuaiso'? itopi.

²⁹—Isanpi sopaiso' sácai' inquitacaso'. Chiniquèn Yosè nontaquè huárè' inquitèrè', itèrin Quisosori.

Chiminacaso' ninoantarinso'

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰Ina quèran paantahuatona', Cariria parti pa'sapi huachi. —Ama huè'nahuèso' nitochinasohuè', tènin Quisoso. ³¹Ca'tano'sanènpita a'chintápaton, naporin.

—Yosè quèran caso' quèmapico nipirahuè', quèmapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinco, masarinaco. Mapachinaco, tèpararinaco. Chimimia-

taporahuè', cara tahuèri quèran nanopiantararahuè huachi, itèrin.

³²Natanaponaraihuè', co natètacaiso' nanitopihuè'. “¿Onpoatonta' ina pochin nontèrinpoa'?” topi yonquinèna quèran. Pa'yanatona', co nohuantopihuè' natanacaiso'.

Chini chiniquèn nanantèrinso'

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³Ina quèran Capinaomoquè canconpi. Pèiquè ya'conpachinara, ca'tano'sanènpita itapon:

—¿Ma'ta' iraquè huècapoma pochin ninontèrama'? itohuachina, ³⁴co manta' topihuè'. “¿Inquènpoacha ipora chini chiniquèn nanantèrè'pèhuaya'?” topiso marè', co yasha'huitopihuè'. ³⁵Napoaton inaquè huènsèrahuaton, —Huè'co', iyaro'sa', natanquico pènèinquèma'. Noya noya yanipatama', ama chiniquèn nanantacamaso' yonquicosohuè'. Moshasho pochin cancantoco'. Ya'ípi piyapi nosoroatoma', catahuaco. Ina pochin cancantohuatama', Yosè noya noya ni'sarinquèma', itèrin.

³⁶Ina quèran hua'huasha maimirarahuatón, huancanachin ahuanirin. Ina iporahuaton, ca'tano'sanènpita itapon:

³⁷—Ca imaramaco ni'ton, hua'huasha tèranta' nosorohuatama', nosoroaramaco canta'. Nosorohuatamaco, co casachin nosoroaramacohuè'. Yosènta' nosoroarama'. Inaso' isoro'paquè a'paimarinco, tènin.

Yosèri acanarinso'

(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)

³⁸—A'na quèmapi, Maistro, ni'nai. “Quisoso nanan quètèrinco,” ta'ton, sopairo'sa' a'pararin. Inaso' nipirinhue', co quiya pochin imasarinquènhuè' ni'ton, co nohuantèraihuè'. “Ama inapotèquèsuhuè',” itèrai, tènin Coansha.

³⁹—Tananpitoco', iyaro'sa'. “Quisoso nanan quëtërinco,” ta'ton, piyapi anoyatohuachina, inaso' noya, co apipora sha'huirapiarincohuë'.

⁴⁰Inosona co inimicotohuachinpoahuë', catahuarinpoa'. ⁴¹Ca Cristoco. Imaramacoso marë' piyapi catahuahuachinquëma', Yosë nitotërin. I'sha tëranta' o'shitohuachinquëma', ina marë' a'na tahuëri acanaarin. Tëhuëchachin noya i'huërtarin, tënin.

Anishacancantërinso'

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴²—Hua'huasha natërinco' anishacancantohuatama', Yosë chiniquën ana'intarinquëma'. A'naquëonta' imasapirinacohuë', co chiniquën cancanchatërapihuë'. Inapitanta' anishacancantohuatama', Yosë ana'intarinquëma'. Co'huara anishacancanchatërapomahuë', marëquë chimiitërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Pancara'piquë a'sonconotahuatënënuëma', të'yaitërinënuëma' naporini, co aquëtë' oshahuaintomahuë'. Piyapi anishacancantacaso' pa'pi co noyahuë', tënahuë.

⁴³⁻⁴⁴Ma'sona tëranta', iyaro'sa', anishacancantohuachinquëma', a'poco'. Sacai' nipirinhüë', naniantoco'. Co naniantohuatamahuë', chini chiniquën parësitarama'. Iso pochin yonquico'. Imiranpoa' ya'huëtërinpoa' së'quëtacaso marë'. Nipirinhüë', imirama quëran pi'pian tëranta' co noyahuë' nipatama', oshahuanama'. Parësitopiquë pa'patama', chiniquën parësitarama'. Inaquë pën co onporonta' tacopirarinhuë', parësítapoma huachi. Ninishitëimiratërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Apia nipomarahüë', Yosë'pa' pa'itomahuë'. Co imirama chachin nishitëtacaso' ya'huëpirinhüë', ina pochin sha'huitaranquëma' yonquicamaso marë'. Ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'pocaso' ya'huërin. ⁴⁵Nantënpoa'

ya'huëtërinpoa' iratacaso marë'.

Nipirinhüë', ma'sona marë tëranta' co noyahuë' yonquiatoma', iratohuatama', na'con oshahuanama'. Ninishitërantëtë rama' naporini, noya noya niitomahuë'. Apia nipomarahüë', co parësitopiquë pa'itomahuë'. ⁴⁶Inaquë chiniquën parësítapoma'. Pën co onporonta' tacopirarinhuë'. ⁴⁷Ya'piramanta' ya'huëtërinquëma' noya ni'tacaso marë'. Nipirinhüë', ya'pirama quëran quënanamaso marë' co noyahuë' yonquihuatama', oshahuanarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, somaraya nipomarahüë', Yosë'pa' pa'itomahuë'. Cato'

ya'pirahuanapomarahüë', parësitopiquë të'yatohuachinquëma', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Co ya'pirama chachin ocoicasohüë' nipirinhüë', ma'sona tëranta' anishacancantohuachinquëma', a'naroachin naniantoco huachi. ⁴⁸Inatohua' pa'patama', chiniquën parësitarama'. Pën co onporonta' tacopirarinhuë'. Napoaton noya yonquiatoma', ya'huëco'. ⁴⁹Pën ahuiquitërëso pochin Yosëri ya'ipi piyapi'sa' tëniarin noya noya cancantacaso marë'. Ni'co', iyaro'sa'. Ma'sha yamoraquë acotohuatëra, co huachi chanatërinhuë'. Inapochachin Yosë nanamën quëtërinquëma' anoyacancantinquëmaso marë'. ⁵⁰Yamora noya acashicaso' niponahuë', soquihuachina, mo'shiáchin nimirin. Co huachi noyatërinhuë'. Inapochachin ama topinan quëran Yosë nanamën natancosohüë'. Ya'ipi cancanëma quëran, iyaro'sa', natëco'. Noya nini'toma', ya'huëco', itërin ca'tano'sanënpita.

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 ¹Ina quëran pa'sahuaton, Cotia parti paantarin. Naporahuaton, Cortani' aquëtëran pa'nin. Inaquë naquëranchin na'a piyapi'sa' huëcapai.

Quisori a'chintantararin. Nani tahuëri huë'pachinara, noya a'chintarin.

²Parisioro'santa' huë'pirinahuë'. Nonpintatona', nontopi sha'huirapicaiso marë'.

—¿Ma'ta' onpohuachina, sa'ango' të'yatacaso' ya'huërin? itoonpi.

³—¿Ma'ta' iraca Moisésëco' pënëntë rin? itërin Quisori.

⁴—“Sa'ango' yatë'yatohuatëra, coisëquë aninshitëre'. Nani sa'ahuë te'yatarahuë, ta'caso' ninshitëre'. Ina quëran noya të'yatacaso huachi,” tënin Moisésëco', itopi.

⁵—Co të'yatacaso' pënëninquëmahuë'. Canpitaso' co natantochinachinhuë' cancantërama' ni'ton, Moisésëco' napopënëntërinquëma'. ⁶Ya'nan nipon, ina pochin nicacaso' co Yosë nohuanterinhuë'. Iraca isoro'pa' nisahuaton, cato' piyapíchin ninin. A'na quëmapi, a'na sanapi, inaichin ninin. ⁷Napoaton quëmapi sa'apachina, pa'pin, a'shin patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso' ya'huërin. ⁸Cato' piyapi nipirinhuë', a'naichin pochin ninin. Catoya'pi nipirinhuë', a'naichin pochin Yosëri ni'nin. ⁹Nani Yosëri asë'quërin ni'quëhuarë', co onporonta' sa'ango' të'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë, itërin Quisori.

¹⁰Nani pëiquë ya'compachina, naquëranchin ca'tano'sanëni itërin:

—Achin naporanso' a'chintantacoi nitochii, itopi.

¹¹—Sa'ango' të'yatohuatëra, a'na sanapi mapatëra, inaso' nipirinhuë', co sa'angohuë'. Monshitëreso pochin Yosëri ni'nin. ¹²Inapochachin sanapi'santa', so'in ta'ananpirahuaton, a'na quëmapi so'yatohuachin, inaso' nipirinhuë', co so'inhue'. Monshin pochin Yosëri ni'sarin. Ina marë' oshahuanarin, itërin.

Hua'huaro'sa marë' Yosë nontërinso'
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisori së'huamotocaso marë'.

Së'huamotorahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Na'a quëntapirinahuë', ca'tano'sanënpitaso' yaa'papi. —Ama napotocosohuë'. Quisoso apinama', itopi. ¹⁴Ina ni'sahuaton, yaa'papiso marë' co noyahuë' ni'nin. Chiniquën nontërin.

—Tananpitoco', iyaro'sa', hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosohuë'. Hua'huaro'sa pochin cancantopisopita Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. ¹⁵Tëhuëenchachin carinquëma' itaranquëma', hua'huaro'sa' a'naroachin yaimarinaco. Co'so' ina pochin cancantohuatamahuë', co onporonta' Yosë huëntonëinquë ya'conaramahuë', itërin.

¹⁶Ina quëran hua'huaro'sa' iporahuaton, së'huamotorahuaton, inapita marë' Yosë nontarin.

Ma'huan yaimarinso'
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷Ina quëran Quisoso yapaantarapirinhuë'. A'nara' quëmapi manorahuaton, isonquirin.

—Quëmaso', Maistro, noyanquën. ¿Ma'ta' caso' onpo'i nanpimiata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itiirin. ¹⁸—¿Ma'marëta' natananco? Yosëichin noya nóyaso'. ¹⁹Iraca pënëntërinso' nani nitotëran. “Ama tëpatocosohuë'. Ama monshihuancosohuë'. Ama ihuatocosohuë'. Ama nonpinapicosohuë'. Ama nonpinatoma', na'con canacosohuë'. Tatama' natëco'. Mamamanta' natëco',” tënin Yosë, pënëntaton, itërin Quisori.

²⁰—Co manta', Maistro, onporahuë'. Hua'huatapo quëra huarë' ya'ipi inapita natërahuë huachi, itërin.

²¹Ina natanahuaton, nirayarin. “Tëhuëenchachin noya yonquirin,” ta'ton, nosororin.

—Isonta', iyasha, Yosë nohuanterin. Paaton, ya'ipi ma'shanënpita

pa'anahuaton, coriqui canaranso'
sa'ahuario'sa' quëtëquë'. Ina quëran
huëquë' imaco huachi. Inapotohuatan,
a'na tahuëri Yosë'pa' canamiataran,
itërin.

²²Ina natanahuaton, co huachi noyahué'
cancantërin. "Hua'huayatërahuë' ma'sha
ya'huëtërinco," ta'ton, sëtërin. Sëtatón,
pa'nin huachi.

²³Ina quëran Quisosori
ca'tano'sanënpita ni'sahuaton, itapon:
—Sácai quëran ma'huano'sa' Yosë
huëntonënquë ya'conacaso', tënin.

²⁴Ina natanahuatona', —Ma'pitacha
naporin paya, nitopi ca'tano'sanënpita.
—Tëhuëncachin, iyaro'sa',

ma'sharachin yonquihuatëra, sacai' Yosë
huëntonënquë ya'conacaso'. ²⁵Ni'co'.
Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën
ya'huëtërin. Camiyo panca masho ni'ton,
co nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso', co
pi'pisha tëranta'. Inapochachin
ma'huano'sa' coriquirachin cancantatona',
co nanitopihuë' Yosë huëntonënquë
ya'conacaso', itërin.

²⁶Ina natanahuatona', pa'yanpi huachi.
—¿Incha nipachin cha'erë'poya? nitopi.
²⁷Ya'lipiya notëërahuaton, itapon:
—Co insonta' inaora nanitërinhuë'

cha'écaso'. Yosëichin nanitërin anoyacancan-
tinquëmaso'. Ya'lipiya nanitaparín, itërin.

²⁸—Ni'quë', Maestro, quiyaso' nani
ya'ipi ma'shanëhuëi patahuatoí,
imasarainquën huachi, itërin Pitrori.

²⁹—Tëhuëncachin, iyaro'sa', imama-
coso marë' nani ma'sha patohuatama',
na'con na'con Yosë catahuarinquëma',
tënahüë. A'naquëma' mini nanamëhuë
a'chinamaso marë' co huachi
ya'huëmiataramahuë'. Pëinëma',
no'panëma', inapita patarama'.

A'naquëma' iyaparima', oshiparima',
tatama', mamama', sa'ama', hui'nama',
inapita patarama'. ³⁰Ca marë' patohua-
tama', Yosë na'con na'con quëtantarín-

quëma'. Imaramacosopita capini noya
ninosoroarama'. Iyama pochachin
cancantarama'. Imatomaco, nóya
cancantarama huachi. Imaramacoso marë'
parësitapiramahuë', a'na tahuëri Yosë'pa'
nanpimiatarama huachi. ³¹Ni'co', iyaro'sa'.
A'naquënso' ipora a'napita nocanpi.
"Quiyaso' noya noyacoí," topirinahuë'.
Ayaro' tahuëriso' tapanapi huachi. Co
Yosëri noya ni'sarinhuë'. A'naquënso'
nipirinhuë', co ipora chiniquën nanantopi-
huë' ni'ton, a'napitari nocanpirinahuë'.
Inapitaso' ayaro' tahuëri Yosëri noya
ni'sarin. Napoaton noya noya cancantapi
huachi, itërin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huitantarinso'

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³²Ina quëran ira pa'tahuatona',
Quirosarin'pa' paantapi huachi. Ni'ton,
ca'tano'sanënpita pa'yanpi. Imapisopi-
tanta' të'huatopi. Quisososo' nipirinhuë'
quëchitërarín. Naquëranchin
ca'tano'sanënpita amasha miachin
quëparahuaton, sha'huitantarin:

³³—Quirosarin'pa', iyaro'sa',
pa'sarëhua'. Inatohua' nani ma'sha
onpotarinaco. Yosë quëran caso' quëma-
pico nipirahuë', inaquë
sha'huirapiarinco. Corto hua'ano'sa',
maistro'sa', inapita masahuatonaco,
"Tëpacaso' ya'huërin," itarinaco. Ina
tosahuatona', nisha piyapi'sa' sha'hui-
tapi tēpainacoso marë'. ³⁴Inapita
tëhuarahuatónaco, ipitarínaco.
Chiniquën huihuirarinaco,
pë'shararinaco. Ina quëran tēpararinaco.
Chimimiataporahuë', cara tahuëri
quëran nanopiantarahué huachi,
itantarin.

Santiago, Coansha, inapita nohuantopiso'

(Mt. 20.20-28)

³⁵Ina quëran Santiago, Coansha,
inapita Quisososo huëcapai.

—Pi'pian, Maistro, nonchinquën,
topiraihuë', itopi.

³⁶—¿Ma'ta', iyaro'sa', nohuantërama'?
itërin.

³⁷—Quëma hua'an ya'conpatan, chiniquën
nanan quëtocoi. A'nacoi quëma inchinan
quëran ahuënsëcoi, a'nanta' ahuënan quëran
ahuënsëcoi, topiraihuë', itopi.

³⁸—Canpitaso' nipirinhüë', co
no'tëquën yonquiramahuë'. Co ya'ipi
nitochatëramahuë'. Chiniquën,
iyaro'sa', parësitarahuë. I' imotërinposo
pochin pa'pi parësitarahuë. Canpitanta'
aparësitohuachinënquëma', ahuantapoma',
¿ti? itërin.

³⁹—Ahuantarai, topi cato chachin.

—Ca pochin parësitarama' mini. I'
imotërinposo pochin parësitapoma'
canpitanta'. ⁴⁰Napoaponahuë', co caso'
nanitërahuë' chiniquën nanan
quëta'huanquëmaso'. Tata Yosëichin
yonquirinsó'. Inari nohuantërinso'pita
inchinan quëran ahuënsëarin huachi,
itërin. ⁴¹Chiniquën nanan nohuantopiso'
natanahuatona', a'napita ca'tano'sanënpita
no'huitopi. “Chini chiniquën nanantacaiso'
nohuantopi, ¿ti?” ta'tona', no'huiipi.

⁴²Quisososó' nipirinhüë', ya'ipi
ca'tano'sanënpita përasahuaton, pënënin.

—Nisha piyapi'sa' chiniquën nananta-
caiso' pa'yatopi. Hua'ano'sari naniquëran
yahua'anëntopi. Chiniquën nanantatona',
camairapi. ⁴³Canpitaso' nipirinhüë', ama
inapita pochin cancantocosohüë'. Yosë
huëntonëinquë ya'conpatëra, co chiniquën
nanantacaso' nohuantërehüë'. Noya noya
yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'.
⁴⁴Piyapinën pochin cancantoco'. Catahua-
casoáchin yonquihuatama', Yosë noya
noya ni'sarinquëma'. ⁴⁵Canta' Yosë quëran
quëmápicó nipurahuë', co a'napita
camaica'huaso marë' o'marahüë'.
Piyapi'sa' catahuaca'huaso marë'
o'marahüë. Chiminarahuë na'a piyapi'sa'
nicha'ëca'huaso marë', itërin Quisosori.

Somaraya anoyatërinso'

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶Ina quëran paantarahuatona', Quirico-
quë canconpi. Na'a piyapi'sari imasapi.
Pipirahuatona', paaso', somaraya nininso'
ira yonsanquë huënsëarin, quënanconpi.
Timio hui'nin ni'ton, Partimio itopiso'.
Somaraya ni'ton, nani tahuëri coriqui
topinan ma'patárin.

⁴⁷—Quisoso huë'sarin, Nasaritoquë
ya'huërinso', topi, natantërin. —Nosoroco,
Siniro. Quëmaso' Tapico' shinquën. Yosë
quëran o'maran ni'ton, nosoroco canta',
itërin, chiniquën nontaton.

⁴⁸A'napitari natanahuatona', no'huiipi.

—Ta'tëquë', itopirinhüë', aquë
aquëtë chachin chiniquën nontantarin.

—Nosoroco canta'. Onpopionta'
catahuaco, itantarin. ⁴⁹Quisososó'
natanahuaton, chiniconin.

—Sha'huitëquë' huë'in, itërin. Napoto-
huachina, sha'huitopi.

—Noya cancantëquë', iyasha.

Huanirahuaton, huëquë'. Quisoso
nontiiquë'. Nani përarinquën, itopi.

⁵⁰Saconën të'yatahuaton, manorahua-
ton, Quisosoquë huë'nin.

⁵¹—¿Ma'ta', iyasha, onpochinquën?
itërin Quisosori.

—Anoyatoco, Maistro, canta' noya
ni'chi, itërin.

⁵²—Inta, nipachin, noya paquë'. Natëranco
ni'ton, carinquën anoyataranquën, itërin.
Napotohuachina, noya ni'tërin huachi.
Noyatahuaton, Quisoso imasarin huachi.

Hua'an pochin Quirosarinquë canconinso'

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 ¹Quirosarinquë
ya'caritohuachinara, Pitpa-
qui'pa' canconpi. Ina ya'cariya Pitania
ya'huërin anta'. Oriposë panëinquë
canconahuaton, cato' ca'tano'sanën
sha'huitahuaton, a'parin.

2—Paso' ninanoquë paco'. Canconpa-tama', mora tonpopinan quënanconarama'. Hua'huayaripo' nininsó'. Co incari tëranta' huënsëchatërarinhuë'. I'quiritahuatoma', quëshico. 3“¿Onpotaomata' i'quiritarama'?” itohuachinquëma', “Sinioro nohuantërin. Apiora isëquë acoquiatarai,” itoco', itërin Quisosori.

4Pa'sahuatona', mora tonpopinan ya'coanaquë quënanconpi. Cani yonsanquë huanirarin. Quënanahuatona', i'quiritonapi.

5—¿Onpotaomata' moraso' i'quiritarama'? itopi huanipapisopitari.

6—Sinioro nohuantërin, itohuachina, —Inta nipachin, quëpaquë', itopi. 7Napot-huachinara, Quisosoquë quëpi. Cotonënpita masahuatona', mora aipi huëtopi. Nani huëtöhuachinara, ina aipi Quisoso huënsëra-huatón, pa'sarin. 8Na'a piyapi'sa' quëchita-huatóna', caniquë cotonëna' huëtapi. A'napitanta' panpë mono pochin nininsó' nishitëtahuatóna', no'paquë huëtërantapi. Chiniquën hua'an pochin nicatóna', napotapi. Inaquë Quisoso pa'sarin huachi.

9Piyapi'sa' quëchitërapí. A'naquëõnta' Quisoso imasapi. Ya'ipi piyapi pa'yatahuatóna', chiniquën nonsapi.

—Ma noyacha Quisososó paya. Siniorori chachin chiniquën nanan quëtërin.

10Tapico' shin ni'ton, Yosë chachin a'patimarinpoa' hua'anëntinpoaso marë'. Ma noyacha Yosëso paya, tosapi.

11Quirosarinquë canconahuatón, Yosë chinotopiso pëiquë ya'conconin. Ya'ipi ma'sha inaquë ni'sárin. Nani i'huarin ni'ton, pipiantarin. Shonca cato' ca'tano'sanënpitarë chachin Pitania'pa' pa'pi.

Nara co nitërinsohuë' yonquiarapirinso'
(Mt. 21.18-19)

12Tahuëririnquë Pitania quëran huënantahuatón, Quisoso tanarin huachi. 13Aquë quëran iquira nara quënanin. Na'a monohuanin ni'ton, “Inaya tëranta' nitërinso' iro'i,” ta'ton, paahuapirinhuë', co

manta' nitërinhuë'. Monoquënachin quënanconin. Co tahuërinën naniyatërarinhuë' ni'ton, co nitërinhuë'.

14—Ipora quëranchin iso huayo co onporonta' nitarinhuë', tënin Quisoso. Ca'tano'sanënpita natanpi.

Nipa'antopisopita Yosë
pëinën quëran a'parinso'

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15Ina quëran Quirosarinquë canconpi. Yosë chinotopiso pëiquë ya'conahuatóna', na'a nipa'antopisopita quënanconpi. Quisosori quënanconahuatón, co noyahuë' ni'nin. Napoaton yaa'parin. A'naquën inaquë coriqui nicanpiarapirinahuë'. Misanënpita ohuëra'pirahuatón, coriqui nicanpiarapispita ta'satërin huachi. Nëpë' pa'anpisopitanta' a'parahuatón, huënsëpi-quë tël'atërin. Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' pëinën.

16—Ama nisha nisha ma'sha Yosë pëinënquë quëntacosohuë'. 17Yosë quiricanënquë sha'huitërinpoa'. “Ca nohuanto, pëinëhuë ya'huë'in ca nontinacoso marë'. Ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha nananquë nonpisopita nontinacoso marëáchin acotëran-quëma',” tënin Yosë. Canpitaso' nipirinhuë', ihuatëro'sa' ya'huërinso pochin niconama'. Coriquirachin cancanta-toma', naporama', itërin Quisosori.

18—Ma'pitacha nitotërin paya, topi ya'ipi piyapi'sa'. Napoaton corto hua'ano'sa', maistro'sa', inapita natana-huatóna', tël'huatopi. “Ya'ipi piyapi'sa' yaimasapi,” ta'tona', Quisoso tëpacaiso' chinotapi. 19I'huararahuasó', Quisoso ninano quëran pipiantarin.

Iquira nara ahuirinso'
(Mt. 21.20-22)

20Tashirayamiachin huënantahuatóna', iquira nara ni'pirinahuë', nani ahuirin huachi. Itën quëra huarë'

ahuirin huachi. ²¹Ina ni'sahuaton, Pitro yonquirin.

—Ni'quëchi, Maistro. Iquira nara i'huara yonquirapiranso' nani ahuirin huachi, ¿Onporahuatonta' naporin? itërin.

²²—Ya'ipi cancanënpoa quëran Yosë natëcaso' ya'huërin. ²³Ni'co', iyaro'sa'. Yosë ya'ipiya nanitaparin. Ina nontohuatama', chiniquën natëco'. “Co Yosë catahuarincohuë”, ama tocosohuë!. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëhuatama', catahuarinquëma'. “Yosë nohuanton, iso motopi chi'huinca'in,” tënama' naporini, ina nohuanton chi'huincaitonhuë!. ²⁴Napoa-ton Yosë nontohuatama', ma'sona nipatama', natëco'. “Tëhuënhachin Yosë catahuarinco,” topatama', na'con catahuarinquëma huachi, tënahüë. ²⁵Noya cancantatoma', Yosë nontoco!. A'na piyapi ma'sona tëranta' onpoto-huachinquëma', pi'pian tëranta' no'huihuatama', ina naniantoco!. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' nanan anoyatoco! Tata Yosë oshanëma' inquichinquëma!. ²⁶Co nanan anoyatohuatamahüë!, Tata Yosënta' co oshanëma' inquitariinquëmahuë!, itërin Quisosori.

Chiniquën nanan quëtërinso'

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷Ina quëran Quirosarinquë huëantarin. Yosë chinotopiso pëiquë ya'concoantahuachina, Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', inapitari huëcapaipi.

²⁸—¿Onporahuatonta' chiniquën nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quëtërinquën a'chinamaso marë'? Sha'huitocoi, itopi.

²⁹—Inta nipachin, carinquëmanta' natainquëma!. Ina sha'huitohuatamaco, nanan quëtërinco'so'

sha'huitaranquëma!. ³⁰¿Incarita' Coansha nanan quëtërin piyapi'sa' aporintacaso marë'? Yosëri nanan quëtomara. Co inari quëtohuachinhuë!, inaora yonquinën quëran aporintomara. ¿Ma'ta' tënama' canpita yonquiatoma'? Sha'huitoco carinquëmanta' nanan quëtërinco'so' sha'huichinquëma', itërin Quisosori.

³¹Natanahuatona', inahua capini nisha nisha ninontapi.

—¿Ma'ta' itahua'? “Yosëri nanan quëtërin,” itohuatëhua', a'paniarinpoa'. “¿Onpoatomata' nipachin co ina yanatëramahuë'?” itarinpoa!. ³²Nipirinhüë, “Co Yosëri nanan quëtërinhuë!. Inaora yonquinën quëran aporintërin,” itohuatëhua', na'a piyapi'sa' no'huiarinënpoa!. “Yosëri Coansha a'parin pënëntacaso’,” topi ya'ipi piyapi, nitopi. ³³Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona'!

—Ahuën. Co quiyaso' nitotërai huë!. ¿Incariso' Coansha nanan quëtomara? Co nitotërai huë!, toconpi.

—Inta, nipachin, co carinquëmanta' sha'huitaranquëmahuë!. Insona nanan quëtërinco'so' co sha'huitaranquëmahuë!, itërin hua'ano'sa'.

Co noya inpriatoro'sahuë'

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 ¹Ina quëran Quisosori pënënto nanan sha'huitantarin.

—A'na quëmapi pancana imianatërin. Inaquë opasachin sha'nin. Nani pairapirahuaton, na'pi quëran nanpi ninin opa to'poitona' huino nicacaiso marë!. Naporahuaton, inapa pë'satë' pëi' ninin. Inaquë piyapinën ya'huaton, nocorarin ama ihuatacaiso marëhuë!. Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin coidacaiso marë!. “Sacatëramaso marë' nitërinso' patomachin canpitaoranquën

marè' maco'. Patomachin canta' acotoco," itèrin. Itahuaton, a'na parti pa'nin huachi. ²Nitèrinso' nani cayahua-china, piyapinèn a'parin. Ya'huèrin'pa' a'papurinhuè' patoma nitèrinso' matacaiso marè'. ³Inpriatonènpitari masahuatona', ahuèpi. Ahuèrahuatona', mopinan a'papi. ⁴Naquèranchin hua'anèni a'na piyapinèn a'paantapurinhuè'. Inanta' motèn pè'shatahuatona', chiniquèn no'huipi. ⁵Ina quèran a'nanta' a'paantapurinhuè'. Inaso' huachi tēpapi. Ina quèran ná'a a'paantapurinhuè'. A'naquèn ahuèpi. A'naquèn tēpapi.

⁶Napohuachinara, hua'anèni yonquiantarin. “¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papurahuè', co manta' quètopihuè'. Hui'nahuè chachin nipachin a'pa'i. Ina tēhuèchinso' natēpona' nimara,” ta'ton, hui'nin chachin a'papurinhuè'. ⁷Inpriatonènpita nipirinhuè' hui'nin quènanahuatona', ninontapi. “Paso' hui'napi a'na tahuèri pa'pin chiminpachin, hua'anèntarin huachi. Huèco' tēpa'ahua'. Ya'ipi ma'shanènpita canpoari matahua’,” nitopi. ⁸Naporahuatona', hui'nin masahuatona', tēpapi. Aipiran tē'yatopi.

⁹Pa'pin natantohuachina, ¿ma'ta' onpotintapon, hui'nin chachin tēpatopi ni'quèhuarè'? Chiniquèn no'huitohuachin, a'naroachin huèntarahuatón, inpriatonènpita tēparahuaton, nasha inpriatoro'sa' acoapon huachi, tēnahuè. ¹⁰Iraca Yosè nohuanton, ninorin. Quiricanènquè ninshitèrinso' nani nontèrama'. Ninshitaton, naporin:

Na'pi quèran yapèihuachina, a'na na'pi ya'huèpirinhuè', sacatoro'sa' co nohuantopihuè'. “Nagoonin,” ta'tona', tē'yatopirinahuè'. Hua'anèni maantarahuaton, “Iso na'pi na'con na'con nohuantèrahuè

pèica'huaso marè’,” ta'ton, noya acoantarin huachi. ¹¹Yosèri chachin napotèrin. Napoaton “noya” tènèhua', tènin quirica-nènquè, itèrin Quisosori.

¹²Natanahuatona', Cotio hua'ano'sa' chiniquèn no'huipi. “Chinotatonpoa', pènènarinpoa',” ta'tona', Quisoso yamapirinahuè' tashinan pèiquè po'mocaiso marè'. Piyapi'sa' niyontonpisopita tē'huatona', co mapihuè'. Patopi huachi.

Copirno marè' coriqui ma'patèrinso'
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³Ina quèran Parisioro'sa' yonquiapi Quisoso nonpintacaiso marè'. A'naquèn a'papi nontapona'. Caraichin Irotisè imarinsopitanta' a'papi.

—Paatoma', Quisoso nonpintoco' copirno pinoin. Ina quèran sha'huirapihuatama', copirnoritashinan pèiquè apo'motarin, itatona', a'papurinahuè'. ¹⁴Canconahuatona', nonpintatona', noyásha nontapi.

—Ma noya, Maistro, nontèrancoi. Yosè pènèninpoaso' no'tèquèn a'chintèrancoi. Piyapi no'huipirinènquèonta', co ina yonquiranhuè'. Co hua'an tēranta' tē'huatèranhuè'. Napoaton yanatanainquèn. Nomano copirno nisha piyapi niponahuè', ya'ipinpoa' hua'anèntèrinpoa'. Nani pi'ipi coriqui ma'painpoaso marè' comisionèn a'parin. Huè'pachina', noya ipora quètacasó, ¿ti? ¿Ma'ta' Yosè nohuantèrin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii, itopi.

¹⁵Yanonpintopiso' ninoton, Quisosori itèrin:

—Canpitaso' nonpintènquèma'. ¿Ma'marèta' yanonpintaramaco? Yasha'huirapitomaco, natanaramaco, tēnahuè. Coriquimia quèshico ni'i, itèrin. ¹⁶Napotohuachina, quètopi.

—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Nomano copirno, itopi.

—¿Inta' nininëonta' isëquë ninshitopi, itantarín.

—Nomano copirno chachin, itantapi.

¹⁷—Copirno ma'shanën inachachin quëtantaco'. Copirno ni'quëhuarë', quëtoco'. Naporahuaton, Yosë nininpoa' ni'ton, hua'anëntinpoaso' ya'huërin. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëco', itërin. Natanahuatona', pa'yanpi.

—Ma noya a'panirinpoa', nitopi.

Piyapi nanpiantarapiso'

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸Ina quëran a'napita Cotio maistro'sa' huë'pi. Satorio'sa' itopiso'. Inapita nisha a'chinpi. “Piyapinpoa' chiminpatëhua', co onporonta' nanpian-tarihuahuë',” toconpi. Inahuanta' Quisoso yanonpintatona', nontiiipi.

¹⁹—Iraca, Maistro, Moisésëco' ninshitërin pënëinpoaso marë'. “Quëmapi sa'in ayananpihuachin, capa hua'huin nipachin, ina iini chachin imoroën maantacaso' ya'huërin. Hui'nahuanpachin, iinco' apoin inari chachin ya'huërëtasaco marë'. Ina quëran mashotohuachin, ma'shanën, no'panën, inapita maanta'in,” tënin Moisésëco'. ²⁰Canchisë iyaro'sa' ya'huërin. Paninanso' sa'apirinhuë'. Co hui'nin ya'huëyátërasohuë', sa'in ayananpirin. ²¹Ina iini chachin maantarin. Moisésë tëninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyátërasohuë', chimiantarin. A'na iionta' inapoantarin. ²²Canchisë iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tëranta' hui'nahanaponaraihuë', ya'ipi taquipi. Ina quëran sa'ionta' chiminin. ²³Canchisë iinpita chachin nani sa'ara'piapirinahuë'. Nanpiantacaso' tahuëri nanihuachin, ¿insoari chachincha sa'in ninë'poya? itopi.

²⁴—Canpitaso' co no'tëquën yonquiramahuë'. Yosëso' chini chiniquën

nanantopirinhuë', co nohuitëramahuë'. Quiricanëonta' nontapomarahuë', co cancanëma quëran natantëramahuë'. Napoaton co nanitëramahuë' no'tëquën yonquicamaso'. Yosë ya'ipiya nanitaparín. ²⁵Chiminpisopita nanpian-tahua-china', co huachi sa'aponahuë'. Sanapi'santa' co huachi so'yaponahuë'. Anquëniro'sa pochachin nisapi huachi. ²⁶Chiminpisopita tëhuënachachin nanpiantarapi. Ina a'chinchinquëma'. Moisésë chachin ninshitërinso' nani nontërama'. Nara'huaya nicaso', Yosëri nontërin. “Caso' Yosëco. Apran chinotarínco. Isaco chinotarínco. Cacoponta' chinotarínco,” itërin Yosëri. ²⁷Nanpirë huasopitaráchin Yosë chinotarëhua'. Napoaton Apran, Isaco, Cacopo, inapita chiminaponaraihuënta', nanpiantarapi. Co no'tëquën yonquiramahuë', itërin Quisosori.

Yosë na'con na'con nohuantërinso'

(Mt. 22.34-40)

²⁸Satosio piyapirë' ninontaso'i, Cotio maistro huë'nin. Natanahuaton, “Ma noyacha Quisososos' nitotërin paya,” ta'ton, itapon:

—Yosë na'a pënëninpoa'. ¿Ma'ta' na'con na'con nohuantërin natëcaso'? itërin.

²⁹—Inta, nipachin, iyasha, a'chinchinquën. Yosë quiricanën quëran chachin sha'huitërinpoa'. “Ya'ipi Cotioro'sanquëma', natanco. Yosëichin hua'anëntërinpoa'. Inasáchin natërëhuaso'. ³⁰Ina na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Ya'ipi cancanëma quëran nosoroco'. Inasáchin yonquiatoma', nosoromiatoco',” tënin. Ina na'con na'con nohuantërin nichahuaso'. ³¹Isonta' Yosë nohuantërin. “Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco’,” tënin. Nosorocaso' na'con na'con nohuantërin, itërin Quisosori.

³²—Tēhuēnchachin, Maistro, no'tēquēn nonan. A'naichin Yosē ya'huērin. Capa a'na'. ³³Ya'ipi cancanēnpoa quēran Yosē nosorocaso' ya'huērin. “Ya'ipi yonquinēma quēran nosoromiatoco,” tēnin. Canpora ninosororēso pochachin a'napitanta' nosorocaso' ya'huērin. Iraca Moisēsē pēnēnipoa'. “Yosē yachinotohuatama', oshanēma marē' ma'sha tēpatoma', Yosē pēinēnquē ahuiquitoco',” itērinpoa'. Inapotopirēhuahuē', co nosorohuatēhuahuē', Yosēso' co onpopinchin noya ni'sarinpoahuē'. Nosorocaso' na'con na'con nohuantērin, itērin.

³⁴—No'tēquēn, iyasha, yonquiran ni'ton, Yosē huēntonēnquē nani yaya'conaran, itērin Quisosori. Ina quēran ya'ipi piyapi tapanatona', co huachi nohuantopihuē' natantacaiso'.

Yosēri a'paimarinso'

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵Ina quēran Yosē chinotopiso pēiquē Quisosori a'chintantarin.

—Iraca quiricanēn quēran Yosē tapon: “A'na tahuēri a'na quēmapi acoarahuē piyapi'sa' nicha'écaso marē'. Inaso' Cristo,” tēnin. Cotio maistro'sa' a'chinpachinara, “Cristoso' Tapico' shin,” topi. Ina, iyaro'sa', yonquico'.

³⁶Iraca Ispirito Santo nohuanton, Tapi chachin ninshitērin. Cristo ninoton, naporin:

Yosēri sinironēhuē sha'huitērin.

“Inchinanēhuē quēran huēnsēquē' inimiconēnpita cari minsēchin-quēn,” itērin Yosēri, tēnin Tapi.

³⁷Shia'huain niponahuē', Cristo yonquiaton, “Sinironēhuē,” tēnin Tapi. Piyapi chachin nipirinhue', Tapiri chinotērin. ¿Onpoatonta' naporin? itērin Quisosori. “Yosē hui'nin chachin ni'ton, naporin,” ta'caiso' nipirinhue', co manta' topihuē'. Notohuaro' piyapi'sa'

niyontonpisopitaso' nipirinhue' nōya natanpi.

Maistro'sa' pēnēnino'

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Ina quēran Quisosori a'chintantarin.

—Ni'cona Cotio maistro'sa' nonpinto-chinēnquēma'. A'naquēn naporopi a'mopi piyapi'sari nohuitacaiso marē'.

Ina pochin a'mosahuatona', caniquē pa'pachinara, na'a piyapi'sari noya nontopi. “Huē'cama, maistro,”

itohuachinara, pa'yatapi. ³⁹Cotio niyontonpiso pēiquē ya'conpachinara, hua'ano'sapitarē' yahuēnsēconpi. Pita nipachina, huancanachin yahuēnsēpi.

⁴⁰Noya nontaponaraihuē', a'naya a'naya quēyorono'sa' nonpintatona', ma'shanēnpita matopi. Hua'qui' Yosē nontopirinhue', co cancanēna quēran natēpihuē'. Ina marē' aquē aquētē' Yosēri ana'intarin, tēnin.

Quēyoroni coriqui quētērinso'

(Lc. 21.1-4)

⁴¹Ina quēran coriqui cacon notēnanquē Quisoso huēnsērin. Piyapi'sa' ni'sárin. Notohuaro' piyapi huē'sahuatona', coriqui Yosē marē' inaquē po'moquirapi. Na'a ma'huano'saso' ná'con coriqui

po'morapirinhue'. ⁴²Ina quēran a'nara' quēyoron huē'nin, sa'ahua nininso'. Catotēra'huayaíchín coriqui po'moirin.

A'na soroíchín nanirins'o' po'moirin.

⁴³Ca'tano'sanēnpita oshaquēran pērasahuaton, Quisosori itērin:

—No'tēquēn itēranquēma'. Na'a piyapi'sa' na'con coriqui

po'morapirinhue', iso quēyoronso' nipirinhue', na'con na'con po'moirin, tēnahuē.

⁴⁴Ma'huano'saso' na'a coriqui-huanatona', ya'sotērinso' po'morapirinhue'. Iso sanapiso' nipirinhue', pi'pian ya'huēcharins'o' ya'ipi

po'moirin. Tiquirin huachi. Co huachi ya'huëtërinhuë'. Napoaton na'con na'con Yosë quëtërin, ténahuë, ténin Quisoso.

Yosë chinotopiso pëi' ohuatapiso'
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 ¹Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' quëran pipihuachina, ca'tano'sanënpitari itërin:

—Ni'quë', Maistro. Ma noyapiachin pëipiso'. Páncara'pi quëran nipi, itërin a'nari.

²—Iporaso' ya'ipiya noyapiachin ni'piramahuë', a'na tahuëri ya'ipiya ohuatapi huachi. Co a'na na'piya tëranta' niya'huiritarinhuë huachi, itërin.

Ayaro' tahuëri
(Mt. 24.3-14; Lc. 21.7-19)

³Ina quëran Oriposë panëinquë pa'sahuaton, inaquë huësëconin. Ca'tano'sanënpitarachin ya'huëpi. Aquë quëran Yosë chinotopiso pëi' notëërapí. Pitro, Santiaco, Coansha, Antërisë, inapitari itapona':

⁴—¿Onporota', Maistro, ohuatapi? Ya'ipiya yata'huantohuachina, ¿ma'ta' onporahuatoi nitochii? Sha'huitocoi, quiyanta' nitochii, itopi.

⁵—Ni'cona, iyaro'sa', nonpintochinëinquëma'. ⁶A'naquën huë'sapírinahuë'. “Caso' Cristoco. Yosë chachin a'pairinco,” tosarín. Nonpintë' nipirinhuë', na'a piyapi'sari imasapi.

⁷Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huíapi. Niahuërahuatona', quira nisapi. Natanpatama', ama pa'lyancosohuë'. Tëhuëchachin nisha nisha parti naporapi. Napoaponahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'.

⁸Nisha nisha piyapi'sa' capini quira nisapi. Copirnoros' capini nino'huítona', piyapínënpita camairapi quira nicacaiso marë'. A'na parti a'na parti ocohua pa'sarin. Cosharo' pahuan-

pachin, tanari tiquirarin. Na'con parësitapírinahuë', co o'macaso' tahuëri naniyatëraponhuë'. Na'con na'con parësitapi huachi.

⁹Ni'cona canpitanta' naniantotamaco. A'na tahuëri masarinëinquëma'. Imaramacoso marë' coisëquë sha'huirapiarinëinquëma'. Cotio niyontonpiso pëiro'saquë huíhuíarinëinquëma'. Imaramaco ni'ton, copirno ya'huërinquënta' sha'huirapiarinëinquëma'. Ca nohuanto, inaquë quëparinëinquëma' nanamëhuë sha'huitacaso marë'.

¹⁰Co'huara isoro'pa' ta'huanchatëraponhuë', nanamëhuë ya'ipi piyapi'sa' sha'huitacaso' ya'huërin. Nisha nisha nananquë nonpisopita nataina'.

¹¹Mapachinëinquëma', “¿Ma'cha tono'pocoya?” ama tocosohuë'. Coisë'pa' quëpahuachinëinquëma', naporos' Yosë catahuarínquëma' noya nonacamaso marë'. Co canpitaora nonsaramahuë'. Ispirito Santo ayonquiarínquëma' noya nonacamaso marë'. ¹²Naporos' tahuëri'sa' nisha nisha yonquiapi. A'naquën imasarinaco. A'naquënso' nipirinhuë' co nohuantarinacohuë' ni'ton, quëmopinënpita capini nino'huíapi. A'naquën iin chachin niponahuë', sha'huirapiarin tëpacaiso marë'. A'naquën huí'ninpitahuë nipon imapachinaco, pa'pini chachin sha'huirapiarin. A'naquën a'shinhuë nipon, pa'pinhuë nipon, imapachinaco, huí'ninpitari chachin sha'huirapiapi. ¹³Imaramaco ni'ton, ya'ipi piyapi no'huíarinëinquëma'. Napoaponahuë', chiminaquë huarë' imamiatohuatamaco, cha'ësarama huachi, itërin Quisosori.

Cotioros' parësitapiso'
(Mt. 24.15-28; Lc. 21.20-24)

¹⁴Ina quëran itantarin:

—Iracá Naniri ninoton, ninshitërin. “A'na tahuëri inimicoros' Yosë pëinëinquë ya'conahuatona', Yosë chachin

yaya'huërètapi. Pa'pi co noyahuè' nisapi ni'ton, co huachi inaquè Yosè chinotapi-huè',” ténin. (Iso quirica nontohuatama', noya natanco'.) Ina ni'patama', naporo' ta'aco'. Cotia parti ya'huèhuatama', motopi'pa' ta'aco'.¹⁵Pè'satè' pèiquè ya'huèhuatama', ama ma'shanènpita quèpacaso marè' ya'concosohuè'. A'naroachin topinan paco'.¹⁶Iminèmaquè sacatasèinquèma' nipachin, ama cotonèma tèranta' maquintacosohuè'. Manoton ta'aco'.¹⁷Naporo' tahuèri'sa' cayorono'sa' parèsitapona'. Hua'huahuan nipisopita sacai quèran ta'arapi ni'ton, parèsitapona'.¹⁸Yosè nontoco'. “Ama o'napiquè ta'a'huaiso' ya'huè'insohuè',” itoco'.¹⁹Naporo' tahuèri'sa' piyapi'sa' chini chiniquèn parèsitapi. Isoro'pa' ninin quèra huarè' piyapi'sa' co ina pochin parèsichatèrapihuè'. Co onporonta' ina pochin parèsitantarapihuè huachi.²⁰Yosè nohuanton, co hua'qui' aparèsitapihuè'. Hua'qui' aparèsitapi naporini, ya'ipi piyapi'sa' taqui'itonahuè'. Nipirinhue', piyapinènpita nosoroaton, co nohuantèrinhuè' hua'qui' parèsitacaiso'. A'naquèn nicha'èsarín huachi.²¹Naporo' tahuèri'sa' nisha nisha sha'huitarinèinquèma'. “Ni'cochi, Cristo nani huè'nin. Pasèquè ya'huarin,” itohuachinèinquèma', ama natècosohuè'.²²Nonpintèro'sa' ya'huapona'. “Caso' Cristoco,” toconarin a'naquèn. “Caso' ninotona'pico,” tosarín a'naquèonta'. Sacai' nininso' nisapi piyapi'sa' nonpintacaiso marè'. Ni'sahuatona', “Ma'pitata' nitotèrin. Yosè quèran o'mamara,” ta'tona', na'a piyapi'sari imasapi huachi. Yosèri huayoninsopitanta' yanonpintopirinhue'.²³Canpitaso' nipirinhue' ni'cona nonpintochinèinquèma'. Nani sha'huitèranquèma' ama naporo' tahuèri'sa' nonpintinquèmaso marèhuè', itèrin.

Quisoso o'macaso' tahuèri

(Mt. 24.29-31; Lc. 21.25-28)

²⁴—Ina quèran, iyaro'sa', nani chiniquèn parèsitohuachina', pi'i tashitarín huachi. Yoquinta' co huachi a'pinarinhue'.²⁵Naporahuaton, na'a tayloraro'santa' anotarín. Ya'ipi inapaquè ya'huèpisopitanta' nacon nacontapon. ²⁶Ina quèran ya'ipi piyapi ni'sarinaco. Yosè quèran caso' quèmapico ni'to, chistoro' huancana o'mantararahuè. Chiniquèn nanantato, huènarachin huènarachin o'mantararahuè. ²⁷O'mantahuato, anquèniro'sa' a'pararahuè Yosè imapisopita ya'ipi parti quèran ayontonacaiso marè'. Pa'sahuatona', nisha nisha parti quèra huarè' ayontonapi huachi, ténin.

Nara papotèrinso pochin ninin

(Mt. 24.32-35; Lc. 21.29-33)

²⁸Ina quèran ca'tano'sanènpita itantarín:

—Nara papotèrin quèran, iyaro'sa', nitotoco'. Nara ta'amènquè monoantahuachina, “Nani o'napi naniriarín huachi,” topi. ²⁹Inapochachin nani ma'sha onporahuachin, nitotarama'. “O'macaso' tahuèri naniriarín huachi,” tosarama'. ³⁰No'tèquèn sha'huitèranquèma'. Co'huara ya'huèpisopita ta'huanchatèraponahuè', nani ma'sha onporapi. ³¹Isoro'pa' ta'huantarín. Pi'iro'tènta' ta'huantarín. Ca nonahuèso' nipirinhue', co onporonta' ta'huantarinhue'. No'tèquèn nonahuè ni'ton, ya'ipi sha'huitèranquèmaso chachin naniarín huachi, itèrin.

Isoro'pa' ta'huantarínso'

(Mt. 24.36-44)

³²—Onporosona o'maca'huaso' tahuèri nipachin, co insonta' nitotèrinhuè'. Co

anquëniro'sa tëranta' co nitotapihuë'. Yosë hui'ninco niporahuë', co ca tëranta' nitotërahuë'. Tata Yosëichin nitotërinso'.

³³Ni'cona naniantotamaco. Onporosona o'maca'huaso' tahuëri nanihuachin, co nitotaramahuë'. Napoaton Yosë nontatoma', nináco. Noya yonquiatoma', ya'huëco'. ³⁴Quëmapi aquë yapa'ninso pochin nasarin. Yapa'pachina, inpriatonënpita camairin. A'naya a'naya sha'huitërin ma'sha nicacaiso marë'. Ya'coana ninana'pinta' sha'huitaton, "Pëi' noya ni'quë'," itërin. ³⁵Onporosona pëi' hua'anën huënantacaso' co nitotopihuë'. "I'huaraya huarë' huëcapon nimara. Yonotashi huarë' a'na' huëcapon nimara. Atari përasahuaso', huëcapon nimara. Tashírayamiachin huëcapon nimara," topi. Inapochachin canpitanta' co nitotaramahuë'. ³⁶Ni'cona a'nanaya huëcato, huë'ësënuëma' quënanquichinquëma'. ³⁷Nani a'chintëranquëma huachi. Ya'ipi piyapi nitochina'. "Ama huë'ërëso pochin cancantocoso huë'. Nináco," itarahué ya'ipi piyapi, itërin Quisosori.

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 ¹Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nancaso'. Naporo' Yosë iraca nicha'ërinso' yonquiatona', coshatapi. Pan co asairinsohuë' ca'sapi. Pascoa naniriahuachina, Cotio hua'ano'sa', maistro'sa', inapita chinotapi Quisoso macacaiso'.

—Po'oana quëran maahua'. ²Ama niyontonpiso' tahuëri chachin maahuaso-huë', piyapi'sa' no'huihuachinënpoa'. Quisoso pa'yatapi ni'ton, ahuëarinënpoa'. Napoaton po'oana quëran maahua', nitopi.

Hua'saiquë opomototërinso'
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³Ya'huëre' Quisososo' Pitaniaquë ya'huërin. Simon pëinënquë coshatapa-

tarin. Ina Simon chana caniori mapirinhüë', anoyatërinso'. Misaquë coshata-soi', a'nara' sanapi huë'nin. Potiria'huaya huirina'pi quëran nipiso' quënin. Inaquë pimo hua'sai' ya'huërin, na'con pa'tërinso'. Potiria'huaya nishincatahuaton, Quisoso motënuë hua'sai' pashimototërin. ⁴A'naquën ni'sahuatona', inahua capini ninontapi.

—¿Onpotaonta' iso hua'sai' pa'ton nipirinhüë' chiniarin? ⁵Pa'anin naporini, cara pasa tahuëri marë' pahuëërinso pochin coriqui canaitonhuë'. Sa'ahuaro'sa' quëtacaso' ya'huë'itonhuë', nitopi. Ina pochin yonquiatona', sanapi no'huipi.

⁶Quisososo' nipirinhüë' tapon:

—¿Ma'marëta' iso sanapi no'huirama'? Tananpitoco'. Noya nosoroatonco, inapotërinco. ⁷Nani tahuëri sa'ahuaro'saso' isëquë ya'huërapa. Nohuantohuatama', nosoroarama'. Napoaponahuë', caso' co hua'qui' canpitato'co ya'huarahuë'. ⁸Iso sanapi noya cancanën quëran yonquiaton, pashitërinco. Co'huara chimiyantërasoco-huë', nosoroatonco, nonëhuë hua'saiquë pashitërinco pa'pitanacoso marë'. ⁹No'tëquën itaranquëma'. Insëquësona noya nanan sha'huitohuachina', iso sanapi napotërinco'so' sha'huirapi anta'. Co naniantapihuë', tënin.

Cotasëri sha'huirapirinsó'
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰Shonca catoya'piri Quisoso ca'tanpirinhüë'. A'nara' corto hua'ano'saquë pa'nin. Cotasë Iscarioti itopiso'. Quisoso sha'huirapicaso marë' nontërin. ¹¹Natanahuatona', pa'yatopi. —Ina marë' coriqui quëchinquën, itopi. Ina quëran Cotasë yonquirarin po'oana quëran Quisoso a'nocaso marë'.

Pascoa tahuëri coshatopiso'
(Mt. 26.17-25; Lc. 22.7-14; Jn. 13.21-23)

¹²Pascoa nanihuachina, nisha pan ca'pi, co asairinsohuë'. Naporo' tahuëri

chachin ohuica iraca tēpapiso pochin tēpaantapi yonquicaiso marë'. Nani pi'ipiquë Cotioro'sa' naporapi ni'ton, Quisoso ca'tano'sanēnpitari itapona':

—¿Intohuata', Maistro, paatoi Pascoa cosharo' tapaii capaquēhuaso marë'? itopi. ¹³Napotohuachinara, cato' ca'tano'sanēn nontërin pacacaiso marë'.

—Ninanoquë paco'. A'na quëmapi nacapiarama'. Yonquë i'sha chi'yatarin. Ina imaco'. ¹⁴Pëiquë ya'conconpachin, pëi' hua'anēn natanconco'. “¿Insëquëta' coarto ya'huërin Pascoa cosharo' capa'huaiso'?” tēnin Maistro, itoco'.

¹⁵Napotohuatama', panca coarto inapaquë nininso' a'notarinquëma'. Inaquë misa, huënsēnan, inapita ya'huërarin huënsëcahuaso marë'. Nani taparin huachi. Inaquë cosharo' acoco' canpoa' capaquëhuaquë, itërin.

¹⁶Pa'sahuatona', ninanoquë canconpi. Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. Inaquë Pascoa cosharo' taparapi cacacaiso marë'.

¹⁷Nani pi'li ya'conahuaso', Quisoso ca'tano'sanēnpitarë chachin huë'pi. ¹⁸Huë'sahuatona', misaquë huënsëquipi. Coshatasoi', Quisosori itapon:

—No'tëquën, iyaro'sa', itëranquëma'. A'naquëma' carë'quëma' coshatapomahuë', sha'huirapiramaco, itërin.

¹⁹Natanahuatona', sëtopi. Sëtatona', a'naya a'nayari Quisoso natanpi. —¿Incoita', Sinioro, yasha'huirapirainquën? Co cahuë' nimara, ¿ti? topi a'naya a'naya.

²⁰—Shonca catonquëma' ca'tanapomarahuë', a'naquëma' yasha'huirapiramaco. Carë'quëma' chachin coshatapomarahuë', yasha'huirapiramaco. ²¹Yosë quiricanēnquë ninorincoso chachin chiminarahuë. Yosë quëran caso' quëmapi naporahuë', chiminarahuë. Napoapomahuë', quëmapi sha'huirapirincoso'

chinquën parësitapon. Co nasitërinhuë' naporini, noya noya niitonhuë'. Co parësichtonhuë', itërin.

Yonquicaiso marë' coshatopiso'

(Mt. 26.26-30; Lc. 22.15-20; I Co. 11.23-26)

²²Coshatasoi', cosharo' masahuaton, Yosë nontërin. —Yosparinquën, Tata, itahuaton, së'panahuaton, ca'tano'sanēnpita quëtëra'piarin.

—Ca'co', iyaro'sa'. Ca nonëhuë pochin iso', itërin. ²³Tasa'huayanta' masahuaton, —Yosparinquën, Tata, itahuaton, inanta' quëtërin.

—Ya'ipinquëma' o'oco', itërin. Quëtohuachina, ya'ipi o'opi.

²⁴—Ca huë'nainëhuë pochin iso'. Huë'nainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha nanan sha'huichinquëma'. Ca nanamë huë chachin imasarama huachi. Chiminarahuë ni'to, na'a piyapi'sa' nicha'ësarahuë huachi. ²⁵No'tëquën itaranquëma'. Co huachi isëquë opai' o'osarahuë'. Chiminarahuë huachi. A'na tahuëri Yosë hua'anëntërinso' nanihuachin, noya noya ya'huarigua huachi. Naporor' ya'ipiya nasha nipon. Noyapiachin o'orëso pochin noya noya cancantarigua huachi, itërin.

Ta'acaiso' ninorinso'

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶Nani Yosë cantanën cantarahuatona', Oriposë panënuquë pa'pi.

²⁷Inaquë Quisosori itapon: —Iraca quiricanënuquë ninoton, Yosë naporin. “Ca nohuanto, pë'tahuatona'pi tēparapi. Tēpahuachina', ohuicanēnpita ta'arapi,” tēnin. Inapochachin yatēpahuachinaco, ya'ipinquëma' co chiniquën cancantatomahuë', ta'ananpiaramaco. Ipora tashi chachin napoarama'. ²⁸Napoapomarahuë', quënancoantaramaco. Chimimiatapirahuë', Yosë ananpitarinco. Ananpitan-

tahuachinco, ca'ton Cariria'pa'
pa'sarahuë. Inatohua' quënancoantara-
maco, itërin.

²⁹—A'napita
ta'ananpipirinënquëonta', co caso'
ta'aarahuë', tënin Pitro.

³⁰—No'tëquën, iyasha, itaranquën.
Ipora tashi chachin co'huara atari
catoro' përasatërasohuë', cararo'
nonpinapiaranco. “Co caso' Quisoso
nohuitërahuë',” toconapon, itërin
Quisori.

³¹—Quëma imasaranquën ni'ton,
yatëpapirinacohuënta', co onporonta'
nonpinapiaranquënhuë', Yoscoaré',
itërin Pitrori. Inachachin topi ya'ipiya.

Quisoso sëtaton, Yosë nontërinso'

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³²Ina quëran nararoquë canconpi,
Quisimani itopiquë.

—Isëquë, iyaro'sa', huënsëtaco'. Yosë
nontëri'i, tënin Quisoso.

³³Pitro, Santiaco, Coansha, inapitai-
chin amasha miachin quëparin. Naporo'
sëtaton, pa'pi co noyahuë' cancantërin.

³⁴—Chiniquën, iyaro'sa', sëtërahuë.
Sëtochinachin cancantarahuë. Isëquë
huënsëtaco'. Ama huë'ëtomahuë',
yonquico, itërin. ³⁵⁻³⁶Amasha miachin
pa'sahuaton, isonconahuaton, no'paquë
huarë' monshomarin. Inaquë Yosë
nontarin.

—Quëma nohuantohuatan, Tata,
nicha'ëco, ama ma'sha onpo'isohuë'. Co
parësita'huaso' nohuantaporahuë',
quëma nohuantohuatan, ma'sona
yaonpotohuatanconta' noya, tënahuë.
No'tëquën yanatëranquën, itërin.

³⁷Ina quëran huënantapirinhuë', cara
chachin huë'ësápi quënanquintarin.

—¿Onpoatoncha, iya Simon,
huë'ësaran paya? Co a'na ora tëranta'
nani'tëranhuë' ni'tamaso', ¿ti? ³⁸Ama
huë'ëtonahuë', ni'táquë'. Yosë nontëquë'

ama sopai minsëinquënsosohuë'.
Cancanën quëran Yosë yanatëpiranhuë',
co quëmaora nanitaranhuë', itërin.

³⁹Naquëranchin paantarahuaton, Yosë
nontantarin. Inachachin itantarahuaton,
⁴⁰huënantapirinhuë', naquëranchin
huë'ëantapi quënanquintarin. Huë'ëi'
iQUITATONA', huë'ësápi. Tapanatona', co
nanitopihuë' ma'sha ta'caiso'. ⁴¹Naquë
ranchin paantarahuaton, Yosë nontanta-
rin. Ina quëran huënantahuaton,
ca'tano'sanën itapon:

—Ipora huanta' huë'ësarama' ¿ti?
Nani huachi. Nani ora nanirin huachi.
Yosë quëran caso' quëmapico
nipirahuë', sha'huirapiarinco
oshahuano'sa' macainacoso marë'.
⁴²Huënsëco huachi, pa'ahua'. Ni'co'
sha'huirapirincoso' nani canquiarin,
itërin.

Quisoso mapiso'

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³Naporo' nonaso', Cotasë canquirin.
Inanta' Quisoso ca'tanaponahuë',
sha'huirapirin macacaiso marë'. Inarë'
na'a piyapi huë'sapi. Corto hua'ano'sa',
Cotio maistro'sa', ansiano'sa', inapita
a'papisopita. Sahuëni, shonqui, inapita
sé'quëërahuatona', huë'sapi. ⁴⁴Co'huara
canshatërasohuë', Cotasëri nani
sha'huitërin Quisoso nohuitaicaiso
marë'.

—Cari apinorahuëso' Quisososos'. Ina
maco'. Noya a'pairatoma', quëpaco',
ta'ahuachin, itërin.

⁴⁵Canquirahuaton, Quisoso
ya'yoranquirahuaton, —Tashita,
Maistro, itirahuaton, apinorin huachi.
⁴⁶Ina quëran Quisoso chiniquën masapi
huachi.

⁴⁷Ya'huëré' a'naso' sahuëninën
ocoirahuaton, corto hua'an inpiatonën
ahuërin. Ahuëaton, nishitëhuëratëtërin.

⁴⁸Quisosori itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita sè'quëerahuatoma', huëcapairamaco. Matararo pochin cancantatomaco, yamanamaco, ¿ti? ⁴⁹Co'tana nani tahuëriya Yosë pëinënquë huënsëato, a'chináruhuë. Nicapomaracohuë', co manamacohuë'. Napoaponahuë', Yosë quiricanën quëran ninorinacoso chachin masaramaco, itërin.

⁵⁰Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari ta'ananpipi huachi.

⁵¹Ya'huërë' a'na hui'napiso' sahuana-saquërachin niso'quëëthuaton, Quisoso imasapirinhuë', yamatopi. Matopirina-huë', ⁵²sahuanasachin matohuachinara, i'nanpirapi ta'arin huachi.

Cotio hua'ano'saquë quëpapiso'

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71;

Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³Nani Quisoso masahuatona', corto hua'an ya'huërinquë quëpapi. Inaquë ya'ipi corto hua'ano'sa', ansiano'sa', Cotio maistro'sa', inapita nani niyontonpi. ⁵⁴Pitroso' nipirinhuë', aquë quëran imaquiarin. Corto hua'an i'iratënëinquë huarë' imaquirin. Pairatërinquë ya'conahuaton, ponisiaro'sapitarë' huënsëquirahuaton, napëntarin. ⁵⁵Ya'ipi hua'ano'sari yatëpapi ni'ton, a'naya a'naya sha'huitopi Quisoso nonpinapicaíso marë'. ⁵⁶Na'a nonpinapiaponaraihuë', nisha nisha nonconpi. Co inachachin nonpihuë'. ⁵⁷A'naquën huanirahuatona', taponá':

⁵⁸—I'hua chachin Quisoso naporin, nataná. “Yosë pëinën piyapi nipiso' ata'huantarahuë. Cara tahuëri quëran anoyatantarahuë. Co piyapi nipisohuë' acoantarahuë,” toconin, itopi.

⁵⁹Co inahua tëranta' inachachin nonpihuë'. Nisha nisha nonpi.

⁶⁰Corto hua'ani huáncanachin huanirahuaton, Quisoso itapon:

—¿Ma'ta' taponá' isopita nonapirinën-quën? Co manta' ténanhuë', ¿ti? itërin.

⁶¹Quisoso' nipirinhuë', co manta' téninhuë'. Ta'tárin. Ina quëran corto hua'ani itantarín:

—Quëmaso' Cristonquën, Yosë hui'ninquën chachin, ¿ti? itërin.

⁶²—Ca mini inaco. A'na tahuëri ni'saramaco. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, Yosë inchinan quëran ahuënsëarínco. Ina quëran chistoro' huáncana o'mantarahuë, niantaramaco, itërin Quisosori.

⁶³Corto hua'ani natanahuaton, chiniquën no'huitaton, nioshacotonin.

—“Caso' Yosë hui'ninco,” toconin, nonpinaton. Nani natanëhua'. Co a'napita nohuantarëhuahuë' sha'huitinpoaso'. ⁶⁴Nani huachi Yosë yaya'huërëtërinso' natanëhua'. ¿Ma'ta' onpotahua' Quisoso? ténin.

—Pa'pi co noya quëmapihuë' ni'ton, tëpacaso' ya'huërin, topi ya'ipiya.

⁶⁵Naporahuatona', Quisoso iroi-quë ipitopi. Tonporayatahuatona', chiniquën panpirayapi.

—Quëmaso' Cristonquën nipatan, ninoton, no'tëquën sha'huitocoi. ¿Inta' ahuërinquën? itoonpi. Ponisiaro'sarinta' chiniquën ahuërayapi.

Pitrori nonpinapirinso'

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-29)

⁶⁶Pitroso' nipirinhuë', i'iratëquë huanirápirinhuë'. A'na sanapira' huë'nin, corto hua'an cosonanën inaso'. ⁶⁷Pitro napëntaquëya', inari ni'nin.

Noya ni'sahuaton, —Co'ta quëmanta' Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' ca'tanan, itërin.

⁶⁸—¿Ma quëmapita' napotëranso'? Co caso' ina quëmapi nohuitërahuë', itërin. Ina quëran pipirahuaton, paira ya'coanaquë pa'nin. Naporo' atari

përarin. ⁶⁹Inaquë sanapiri quënantarin. Quënanahuaton, huanipapisopita itapon:

—Iso quëmapi Quisoso ca'tanin anta', itërin.

⁷⁰—Co'chi nohuitërahuë paya, itantarin. Ina quëran a'napitari itantapona':

—Quëmanta' Cariria piyapi pochin nonan ni'quëhuarë', Quisoso ca'tanan ipora quëmanta', itopi.

⁷¹—Co'chi nohuitërahuë'. Yoscoarë' co caso' nohuitërahuë'. Caso' nonpinto-huatënquëma', Yosë ana'intarincó, tënin.

⁷²Naporo cháchin atari përantarin. Atari natanahuaton, Quisosori napotërinso' Pitro yonquirin huachi. “Co'huara atari catoro' përashatërasohuë', cararo' nonpinapian-ranco,” itërinco, ta'ton, chiniquën sëtërin. Sëtatón, na'nërin huachi.

Piratoquë quëpapiso'

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 ¹Tahuërianpitoahuachinara, Cotio ansiano'sa', maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita niyontónahuatona', ninontapi. Ina quëran Quisoso tonporahuatona', quëparahuatona', Pirato quëtonpi.

²—Quëmaso' Cotioro'sa' hua'anquën, ¿ti? itërin Piratori.

—Ca mini, tënin Quisoso.

³Ina quëran corto hua'ano'sa' na'con nonpinapipirinahuë', co manta' tëninhuë'.

⁴—Nani ma'sha nonapipirinëinquënhuë', co manta' tënanhuë', ¿ti? itërin Piratori.

⁵Quisosos' nipirinhuë' co manta' tëninhuë' huachi. Napoachina, “Ma quëmapi'ta' isoso' ni'ton, co manta' tëninhuë',” tënin Pirato yonquiatón.

Tëpacaso' sha'huirinsó'

(Mt. 27.15-26; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin noya

pipicaso marë'. Cotio niyontónpiso tahuëri ni'ton, copirnorí napotërin. Piyapi'sa' nohuantópiso' ocoirin.

⁷Tashinan pëiquë copirno no'huipisopita ya'huëpi. Copirno piyapinënpita tëpapi ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi. A'nara' Parapasë itopiso'. ⁸Piyapi'sa' huë'sahuatona', Pirato nontiiipi.

—Ipora Pascoaquënta' apina'pi ocoitantacoi, itopi.

⁹—¿Inta' ocoichinquëma'? Hua'anëma' ocoichinquëma' nimara, itërin Piratori.

¹⁰Corto hua'ano'sari apiratona', Quisoso nani mapi. Ina nitotaton, Piratori naponontë rin. ¹¹Napoaponahuë', corto hua'ano'sari a'naya a'naya piyapi'sa' sha'huitëra'piapi. —“Co Quisosos' nohuantëraihuë'. Parapasë ocoitocoi,” itëquë', itëra'piapi. Napoaton —Parapasë ocoitocoi, tosapi.

¹²—¿Ma'ta' caso' onpochi Quisoso? “Cotioro'sanpoa' hua'anënpoa',” tënamaso', itërin Piratori. Napotohuachina, ¹³—Corosëquë patanantëquë' chimiin, itapi, chiniquën nontatona'.

¹⁴—¿Ma'marëta' tëpa'i? ¿Ma'ta' onporinsó? itopirinhuë', aquëtë chachin chiniquën itantapi:

—Corosëquë patanantëquë' chimiin, itantapi.

¹⁵Ina natanahuaton, ama piyapiri no'huicaso marëhuë' Parapasë ocoitërin. Quisosos' chiniquën huihuitona', pë'sha pë'shatopi. Ina quëran sha'huitërin corosëquë tëpacaiso marë'.

Quisoso tēhuaconpiso'

(Mt. 27.27-31; Jn. 19.2-3)

¹⁶Ina quëran sontaro'sari quëpapi. Copirno pëinënuë' ichiya'conahuatona', ya'ipi sontoro'sa' amatopi niyontónacaiso marë'.

¹⁷Niyontónpachinara, caninchin cotton Quisoso a'motopi, amasha quëhuanën. Hua'an a'morinsó pochin nininsó'. Yancotë' nahuan quëran sihuisahuatona', ayancotopi.

¹⁸—I'huata, sinioro hua'an. Quëmaso' Cotioro'sa' hua'anquën, ¿ti? itoonpi.

¹⁹Piquirananquë ahuëmotopitërapì. Ahuërahuatona', iroiquë ipirayatopi. Isonahuatona', monshoconapi. ²⁰Inapostatona', tēhuaconapi. Ina quëran caninchin coton ocoitahuatona', cotonën chachin a'motantapi huachi.

Corosëquë Quisoso patanantopiso'

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

Ninano quëran quëpapi corosëquë patanantacaiso marë'. ²¹Pipirahuatona', a'na quëmapì Sirini parti hua'huatërinso' nacapipi. Iminën quëran huëntararin. Simon itopiso'. Cato' hui'nin ya'huëtërin. Aricantro, Nopo, itopiso'. Simon nacapirahuatona', sontarori masahuatona', Quisoso corosënën apitëntopi inari quëpacaso marë'.

²²Pa'sahuatona', panëa'huayaquë canconpi huachi, Corocota itopiso'. Corocota, nansë moto' tapon naporin. ²³Huino main nimirio ayontahuatona', yao'shitopirinahuë', co o'orinhuë'. ²⁴Ina quëran sontaro'sari corosëquë patanantopi.

Ina quëran —Huëco', nicanatëhua', Quisoso a'morinso' maahua', nitatona', ya'nipirapi. Nicanatona', a'naya a'naya mapi.

²⁵Yono pi'irirahuaso', corosëquë patanantapi. ²⁶Onporinso marësona tēpapiso' nani ninshitërin. “Iso'so' Cotioro'sa' hua'an,” tēnin ninshitaton. Motën pëtëcha achinpitopi. ²⁷Quisoso pirayan cato' apiro'santa' patanantopi. Nisha patanantopi. A'nara' inchinan quëran, a'nara' ahuënan quëran acopi. ²⁸Iraca Yosë quiricanënquë ninorin. “Apiro'sapitarë' acorapi,” tēnin quiricaquë. Iraca ninorinso chachin ipora huarë' inapitarë' acorapi.

²⁹Piyapi'sa' na'huëpona pochin Quisoso tēcariatona', tēhuaconpi.

—“Yosë pëinën ata'huantohuato, cara tahuëri quëran anoyatantarahuë,” itërancoi. ³⁰Inta nipachin, corosë quëran nohuararahuatón, cha'ëquë', itoonpi.

³¹Inapochachin corto hua'ano'sa', maistro'sa', inapitanta' Quisoso tēhuaconpi.

—A'napitaso' nicha'ërin, inaora cha'ëcaso' nipirinhue' co nanitërinhuë'. ³²“Caso' Cristoco, Cotioro'sa' hua'anco,” toconin. Inta nipachin, corosë quëran nohuarain. Ina ni'patëhua', natëarihua huachi, nitopi. Ina pirayan patanantë rinsonta' Quisoso tēhuarin.

Quisoso chimininsò'

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³Camotëchi nisahuaso', ya'ipi parti tashitarin. I'huaraya huarë' yono tashi pochin nisarin. ³⁴Naporo' Quisoso chiniquën nonin.

—Iri iri nama sapachitani, tēnin. Inaora nananquë nonaton, naporin. “¿Onpoatonta', Tata, patëranco?” tapon naporin.

³⁵A'naquën huanipapisopita natanahuatona', —Natanco'. Iniasë përasamara, topi.

³⁶A'na quëmapiso' manorahuaton, pi'shiro pochin nininsò' maconin. Main huino asë'cotëtërin. Nara'huayaquë achinpitahuaton, inapaquë ihuëtahuaton, o'shitërin.

—Ninaco'. Iniasëco' huë'samara corosë quëran anohuaracaso marë', ta'tona', tēhuapi.

³⁷Ina quëran Quisososò' chiniquën nonsahuaton, chiminin huachi.

³⁸Naporo' Yosë chinotopiso pëiquë tanontën në'mëtë' pa'copitërinso' noshatërin. Inaora noshataton, catotë huarë' ninin. Inapa quëran no'paquë huarë' noshatomarin. ³⁹Quisoso chimin-pachina, capitán notëërarin. Onporahuatonsona Quisoso chimininsò'

ni'sarin. Ina ni'sahuaton, —Tëhuënchachin iso quëmapi Yosë hui'nin, ténin.

⁴⁰Sanapi'santa' aquë quëran notëërapi. A'nara' Maria Mactarina, a'naso' Saroma, a'nanta' Maria. Inaso' Cosi, nisha Santiaco, inapita a'shin.
⁴¹Quisoso Caririaquë ni'so', imatona', nocomapiso'. A'napita sanapi'santa' Quisoso notëërapi. I'hua miachin Quisoso Quirosarinquë huë'pachina, inapitanta' huë'pi.

Quisoso pa'pitopiso'

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²Ina tashiraya chinoto tahuëri ni'ton, Cotioro'sa' tapatapi chinotacaiso marë'.

⁴³I'huararahuasos', Cosi huë'nin. Inaso' Arimatiaquë ya'huërinso'. Cotio hua'an niponahuë', noya Yosë chinotarin. “A'na tahuëri Yosë o'mamarin hua'anëntinpoaso marë',” ténin yonquiaton. Napoaton co t'ë'huatatonhuë', Piratoquë pa'nin Quisoso nonën ma'patacaso marë'.

⁴⁴“Co chimiyántëramarahuë',” ta'ton, capitán amatahuaton, natantërin.

—¿Nani Quisoso chiminin? itërin.

⁴⁵—Nani mini chiminin, itërin capitani. Napotohuachina, Cosi itapon:

—Nonën quëpaquë' nipachin, itërin.

⁴⁶Morin nani pa'anahuaton, corosë quëran nonën anohuarahuatona', quëpapi. So'pinahuatona', na'pi naninquë po'mopi. Ina quëran pancara'pi masho pi'napirahuatona', pa'copitopi huachi. ⁴⁷Maria Mactarina, a'na Maria (Cosi a'shin nininso'), inapita ni'sapi. Insëquësona Quisoso acopiso' ni'sapi.

Quisoso nanpiantarinso'

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 ¹Chinoto tahuëri piquëran Maria Mactarina, Saroma, a'na Maria (Santiago a'shin nininso'), inapita

hua'sai' pa'anpi. Quisoso nonën pashitonacaiso marë' pa'anpi. ²Tomio tahuëri tashirayamiachin pi'i nëhuëcharirahuasos', na'pi nanin'pa' pa'pi. ³Inahua capini ninontapi.

—Páncara'piquë nanin pa'copitopi. ¿Incha iporasos' chi'huincatë'rë'ponpoya' nitopi.

⁴Canconahuatona', notëëpirinahuë', na'pi panca nipirinhuë', nani chi'huincarin ni'pi. ⁵Na'pi naninquë ya'conahuatona', hui'napi pochin nininso' ni'pi. Huirichin a'morahuaton, inchinan quëran huënsëarin. Ni'sahuatona', pa'yanpi. Anquë'niri itërin:

⁶—Ama pa'yancosohuë'. Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' yonisapirama-huë', co huachi isëquë ya'huërinhuë'. Corosëquë chiminaponahuë', nani nanpiantarin. Intana acopiquë ni'nicon. Capa huachi. ⁷Napoaton paatoma', ca'tano'sanënpita sha'huitonco'. Pitronta' sha'huitonco' nitochin. “Quisoso'ton nani pa'sarin Cariria'pa'. Inatohua' quënanconarama', i'hua sha'huitërinquëmaso chachin,” itoco', itërin.

⁸Pipirahuatona', na'pi nanin quëran ta'api huachi. Pa'pi pa'yanahuatona', ropa ropátërapí. Co manta' topihuë'. Pa'yanatona', co piyapi'sa' sha'huitopihuë'.

Maria Mactarina'ton ya'notërinso'

(Jn. 20.11-18)

⁹Tomio tahuëri tashirayamiachin Quisoso nanpiantarin. Nanpirahuaton, Maria Mactarina'ton ya'notërin. Ina sanapi iraca canchisë sopai Quisosori nani inquitërinso'. ¹⁰Nani Quisoso ni'sahuaton, pa'nin imapisopita sha'huitacaso marë'. Inapitasos' sëtatona', na'nëapi.

¹¹—Quisoso nani nanpiantarin. Cari ni'nahuë, itopirinhuë', co natëpihuë'.

Catoya'pi ya'notërinso'*(Lc. 24.13-35)*

¹²Ina piquëran cato' imapisopita ninano quëran pipiapi. Paaquëya', Quisosori nisha pochin ya'notërin.

¹³Nani nohuitahuatona', ayancontarahuatona', ca'tano'sanënpita sha'huitontapirinahuë', co inapita tëranta' natëpihuë'.

Ca'tano'sanënpita ya'notërinso'*(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)*

¹⁴Ina quëran shonca a'nara' ca'tano'sanënpita misaquë coshataso', Quisosori ya'notiirin.

—¿Onpoatomata', iyaro'sa', co natëtëramahuë'? Co natantochinachin cancantëramahuë'. “Quisoso nani nãpïantarin. Cari ni'nahuë,” itopirinën-quëmahuë', co natëtëramahuë', tënin.

¹⁵Ina quëran sha'huitantarin.

—Ya'ipi parti, iyaro'sa', paco'. Ya'ipi piyapi noya nanan carinquëma' sha'huitëranquëmaso' sha'huitoco'.

¹⁶Insosona noya nanan natëhuachina', cha'ësapi. Aporihuanahuatona', imapachinaco, cha'ësapi huachi. Co

nanamëhuë natëhuachinahuë', Yosëri ana'intarin huachi. ¹⁷Natëhuatama', nani ma'sha nisarama' piyapi'sa' nitotacaiso marë'. Chiniquën nanan quëchinquëma' sopairo'sa' inquitacamaso marë'. Nisha nisha nananquë nonsarama'. ¹⁸Ya'huan mapatama', co manta' onpotarinquëmahuë'. Sonimaonta' nipirinhüë', o'opatama', co chiminaramahuë'. Cania'piro'sa' topinan së'huahuatama', noyatapona', itërin Quisosori.

Inapaquë panantarinsó'*(Lc. 24.50-53)*

¹⁹Nani ca'tano'sanënpita nontahuaton, inapaquë Quisoso panantarin. Inasachin hua'anëntërinpoaso'. Yosëri quëparahuaton, inchinanën quëran ahuënsërin.

²⁰Ina quëran ca'tano'sanënpita pa'sahuatona', Quisoso nanamën sha'huirapi. Siniorori chachin catahuarin ni'ton, ya'ipi parti sha'huirapi. Yosë nohuanton, piyapi a'naroachin anoyatopi. Nani ma'sha nanitapapi ayonquicaiso marë'. Ina ni'sahuatona', —No'tëquën nontërinpoa', topi ya'ipi piyapi. Nani huachi.

Nocasë ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'

Ma'marësona ninshitërinso'

1 ¹Quisocristo isoro'paquë o'maton, nóya ninin. Na'a piyapi'sari ina naporinso' nani ninshitopi. ²Ca'tano'sanënpita iraca quëra huarë' imatona', naporinso' ni'sapi. Nani ya'ipi no'tëquën sha'huitërinacoi. ³Canta' ya'ipi nanamën nitotërahuë. Hua'qui' natanato, nani noya nitotërahuë huachi. Napoaton, iya Tiohuairo, ninshichinquën, tënahuë. Quëmaso' nóya piyapinquën ni'ton, ninshitaranquën. Ya'nán nininso quëra huarë' ya'ipiya ninshitaranquën. ⁴Na'a piyapi'sa' nani sha'huitopirinëinquënhuë', iporaso' carinquën ninshitaranquën no'tëquën nitotamaso marë'.

Coansha Paotista nasitacaso' ninorinso'

⁵Iraca Irotisë Cotio parti hua'an nipon, a'na corto hua'an ya'huërin. Sacariasë itopiso'. Ina huëntonën Apiasë itopiso'. Sa'inso' Isapira itopi. Inanta' Aaron shin, iraca corto hua'an ya'coninso'. ⁶Cato chachin noya Yosë imarin. Ya'ipi pënëntërinso' no'tëquën natërin. ⁷Sa'inso' nipirinhuë' co hua'huana'pihuë'. Co a'naya tëranta' hua'huin ya'huëtërinhuë'. Nani paíya. So'ionta' nani mashotërin huachi.

⁸A'na tahuëri Sacariasë huëntonën Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi sirihuita-caiso marë'. Naporos' tahuëri sirihuita-

caiso' ya'huërin. ⁹Nani Sacariasë huayonpi yonarin pochin nininso' a'pëcaso marë'. Acohuana ya'conahuaton, pimoton nininso' a'përin Yosë yonquicaso marë'. ¹⁰A'pëso', na'a piyapi'sa' aipiran huanirahuatona', Yosë nontapi. ¹¹Naporo' acohuana Siniro anquëninëni ya'notimarin. Misa'huaya inchinan quëran huanitimarin. ¹²Anquëni quënanahuaton, pa'yanin. Pa'pi të'huarin. ¹³Anquëneriso' nipirinhuë' noya nontërin.

—Ama pa'yanquësohuë'. Quëmaso' Sacariasëinquën, nohuitëranquën. Hua'qui' hui'nahuanacaso' nohuantopiranhuë'. Ina marë' Yosë nontëranso' nataninquën. Sa'an hua'huarin. Huaihuachin, nininën cari sha'huitaranquënso' acoquë'. Coansha itëquë'. ¹⁴Nasitohuachin, noya cancantaran huachi. Na'a piyapi'sari pa'yatapi. ¹⁵Inaso' nóya quëmapi nipon. Yosëri catahuarin ni'ton, noya noya nisarin. Naporahuaton, co pi'pian tëranta' main o'oponhuë'. Nasitërin quëra huarë' Ispirito Santori ya'coancantarin. Inasáchin natëarin huachi. ¹⁶Mashotihuachin, pënëntapon. Pënëntohuachin, na'a Cotioro'sa' Yosë natëapi huachi. ¹⁷Iraca Iniasë pënëntërinso pochin nóya pënëntarin. Ina pochin chinquën nanantarin inanta'. Siniro yao'mahuachin, pënëntapon. Pënëntohuachin, na'a piyapi'sa' noya cancanta-

pona huachi. Iraca noya imapiso pochin naquëranchin shinpita noya imapona'. Iporaso' co Yosë natëpirinahuë'. Ina natanahuatona', no'tëquën yonquiapona huachi. Inari a'chintohuachin, Siniro nohuantapona huachi, itërin anquëneri.

¹⁸—Caso' máshoco. Sa'ahuënta' nani paíya. ¿Onpotërëcha hua'huanin paya? Co'chi nanitërinhuë' hua'huanacaso', topirahuë'. No'tëquën nontohuatanco, ma'sona a'notoco no'tëquën nitochi, tënin Sacariasë.

¹⁹—Caso' Capirico. Yosë ya'huërin quëran o'marahuë. Ina a'paimarinco nonta'huanquënsó marë'. Noya nanan sha'huitopiranquënhuë'. ²⁰Co natëranco-huë' ni'quëhuarë', hua'qui' co nonsaranhuë'. Hui'nán nasitaquë huarë' co nonacamaso' nanitaranhuë'. Napoapona-huë', no'tëquën nontëranquën. Hui'nahanaran. Tahuërinën nanihuachin, sa'an huaiarin huachi, itërin anquëneri.

²¹Ya'huëré' piyapi'saso' nipirinhue' Sacariasë ninarapirinhue'.

—¿Onpoatonta' hua'quiarin? nitopi.

²²Ina quëran acohuana quëran pipipirinhue', co huachi nanitërinhuë' nonacaso'. Imirin quëran anquitaponahuë', co nanitërinhuë' piyapi'sa' nontacaso'. —Acohuana ya'compachina, Yosë nohuanton, hua'narëso pochin quënamara, nitopi.

²³Nani Yosë chinotopiso pëiquë sirihuitohuachina, Sacariasë ya'huërin'pa' paantarín. ²⁴Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' sa'in cayorin huachi. A'natërapo' yoqui pochin co intoaso' pa'ninhue'. Pëinëquë ya'huarin. ²⁵“Ma noyacha Yosëso' catahuarinco ni'ton, hua'huanarahue' paya. Ina nohuanton, co huachi tapan ya'huëtarincohuë huachi,” tënin, yonquiaton.

Anquëneri Maria nontërinso'

²⁶Nani saota yoquitohuachina, naquëranchin anquëni isoro'paquë

o'mantarin. Capiri itopiso'. Nasaritoquë Yosëri a'paimarin, Cariria parti ya'huërinso'. ²⁷Inaquë a'nara' nanon ya'huërin. Maria itopiso'. Cosi nani nontërin Maria macacaso marë'. Tata masho Tapico' shin inaso'. ²⁸Anquëni o'marahuaton, Maria itapon:

—I'huata, Maria. Siniro noya ni'ninquën. Ina chachin catahuarinquën, itërin.

²⁹Ina natanahuaton, Maria pa'yanin. “¿Ma'marëta' napotërinco?” tënin yonquinëquë.

³⁰—Ama, Maria, pa'yanquësöhuë'. Yosë noya ni'ninquën. ³¹Natanco sha'huichinquën. Quëmaso' hua'huanaran. Quëmapia'huaya hua'huanpatan, Quisoso itëquë'.

^{32,33}Mashotohuachin, chiniquën nanantarin. Inaso' Yosë hui'nin. Yosë nohuanton, hua'an ya'conarin huachi. Iraca Tata masho Tapico' Cotioro'sa' noya hua'anëntopirinhue'. Ina quëran chimin huachi. Iporaso' nipirinhue' hua'huani hua'anëntomiatarin huachi. Co onporonta' pipirarinhue', tënin anquëni.

³⁴—¿Onporahuatota' caso' hua'huanapo? Co so'yahuancohuë', tënin Maria.

³⁵—Ispirito Santo nohuanton, quëmaora hua'huanaran. Yosë yonquiarapirinhue', cayoaran. Napoaton hua'huan Yosë hui'nin chachin nisarin. Co pi'pisha tëranta' oshahuanaponhuë'. ³⁶Ni'quë'. Quëmopinën Isapira itopiso' paíya niponahuë', Yosë nohuanton, nani cayorin. Co hua'huana'pihuë' niponahuë', nani saota yoquitarin. Quëmapia'huaya huaipon. ³⁷Ya'ipiya Yosë nanitaparin, itërin anquëneri.

³⁸—Noya nipachin. Yosëichin caso' natëarahue' huachi. Ina nohuanton, hua'huahuë ya'huë'in nipachin, tënin Maria.

Napotohuachina, anquëni pa'nin huachi.

Isapira nicapon pa'ninso'

³⁹Ina quëran manorahuaton, Maria pa'nin quëmopinën nicapon. Cotia panën parti ya'huërin. Ninanoquë canconahuaton, ⁴⁰Sacariasë pëinënquë ya'conconin. Isapira quënanconahuaton, —I'huata, a'shacha, itërin Mariari.

⁴¹Isapira natanpachina, hua'huin yo'namënquë to'mo to'motarin. Isapiranta' nóya cancantërin. Ispirito Santori ya'coancantërin ni'ton, ⁴²pa'yataton, chiniquën nontërin.

—I'huata, hua'huata'hua. Ma noya Yosë catahuarinquën. A'napita sanapi'sacoï quëran noya noya ni'ninquën. Hua'huaonta' noya noya ni'sarin. ⁴³Inaso' ya'ipiya hua'anëntarinpöa'. Co caso' chiniquën nanantaporahuë', ma noyacha ina a'shinquën nicaponco huë'nán paya.

⁴⁴Quëma nontohuatancora, a'naroachin hua'huahuënta' yo'namëhuëquë to'mo to'motarin. Noya cancantaton, naporin. ⁴⁵“Yosë no'tëquën nontërinco,” tënanso marë' inaso' noya ni'ninquën. Sha'huitërinquënso chachin acotarinquën, itërin Isapirari.

⁴⁶—Naporin mini. Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënahüë. ⁴⁷Anoyacancantërinco ni'ton, nóya cancantërahuë.

⁴⁸Topinan piyapico nipirahuë', yonquirinco. Ipora quëra huarë' na'a piyapi'sa' nohuitarinaco. “Ma noyacha Yosëri catahuarin paya,” tosapi. ⁴⁹Yosëri ya'ipi nanitaparin. Inaso' nóya catahuarinco. Noya noya ninin. ⁵⁰Iraca chinotopisopita nosororin. Ipora huanta' ina chinotohuatëhua', nosoroarinpoa'.

⁵¹Chiniquën nanantaton, nani ma'sha ninin. Nocanpisopita atapantërin. ⁵²Hua'ano'santa' co noyahuë' nipachinara, ocoirin. Topinan piyapi'sa' noya

acorin huachi. ⁵³Pahuantërinsoyita catahuarin nóya ya'huëcaiso marë'. Ma'huano'saso' nipirinhüë' topinan a'parin. ^{54,55}Piyapinënpita noya catahuarin. Iraca Apranco' nontaton, “Nosororanquën. Quëma shiparinpitanta' nosoroato, catahuarahuë,” itërin Yosëri. Ina yonquiaton, ipora catahuarinpoa huachi, tënin Maria.

⁵⁶Cara yoqui pochin inaquë yacapatërin. Ina quëran ya'huërin'pa' paantarin huachi.

Coansha Paotista nasitërinso'

⁵⁷Isapira nani tahuërinën nanihuachina, huairin. Quëmapia'huaya huairin. ⁵⁸Quëmopinënpita, ya'cariya ya'huëpisopita, inapita natantopi.

—Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya huairin, ta'tona', nóya cancantopi. ⁵⁹Hua'huasha posa tahuëritohuachina, Cotio marca yaacopi huachi.

—Aporintëquë'. Sacariasë itëquë', topi a'naquën. ⁶⁰A'shinsö' nipirinhüë' co nohuantërinhuë'.

—Coansha itarai, tënin.

⁶¹—Ama nisha nininën acoquësohuë'. Quëmopinënachin apoquë'. Ina noya, itopi.

⁶²Ina quëran pa'pin ipora huanta' në'huë' ni'ton, imirin quëran nontopi nininën nitotacaiso marë'. ⁶³Pa'pinso' quirica ma'patahuaton, ninshitërin. “Coansha itarahüë,” tënin, ninshitaton. Ina nicatona', —Ma'pitacha yonquirin paya, topi. ⁶⁴Naporö' në'huë' inquirahuaton, a'naroachin noantarin huachi.

—Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, catahuarinco paya, tënin. ⁶⁵Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi. Ya'ipi Cotia parti nanan nahuinin. ⁶⁶Ina natanatona', yonquiapi.

—¿Onpoaponta' iso hua'huasha? Yosëri na'con yonquirin. Na'con na'con catahuapon, ¿ti? topi.

Sacariasë ninorinso'

⁶⁷Ina quëran Espirito Santori noyá ya'coancantohuachina, pa'pionta' tapon:

⁶⁸—Ma noyacha Tata Yosëso' hua'anëntërinpoa paya. Piyapinënpitanpoa' yonquiatonpoa', nicha'ësarínpoa'.

⁶⁹Ina nohuanton, Tata masho Tapico' shin chachin nicha'ësarínpoa'. Inaso' chini chiniquënnanantapon huachi.

⁷⁰Iraca quëra huarë' pënëntona'piro'sa' ninopi. Yosë nohuanton, sha'huitërinënpoa': ⁷¹“A'na tahuëri nicha'ësarínquëma'. Co huachi inimicoro'sa' minsëarinënnquëmahuë'. No'huipirinënnquëmahuë', nicha'ësarínquëma huachi,” tënin Yosë, itopi. ⁷²Iraca shimashonënpaopita nosoroaton, naporin. Ipora huanta' nosororinpoa'. Sha'huitërinso' co Yosëri naniantërinhuë'. ⁷³Tata masho Apranco' sha'huitërinso' yonquirarin. ⁷⁴Napoaton nicha'ësarínpoa'. Co huachi inimiconënpoa' minsëarinënpohuë huachi. Ina quëran co të'huatatëhuahuë', Yosë chinotarihua huachi. ⁷⁵Ina pochin cancantatëhua', inasachin chinotarihua'. Chiminahuaquë huarë' nóya nisarihua huachi.

⁷⁶Yosëri hui'nahuë a'pararin piyapinënpita pënëncasos marë'. Sinioro isoro'paquë yao'marin ni'ton, hui'nahuë pënëntarin piyapi'sari natëcaiso marë'. ⁷⁷Inari noya a'chintarin. “Oshanëma' inquitatënnquëma', Sinioro anoyacancantarinquëma',” itarin hui'nahuëri. ⁷⁸Yosë nosoroatonpoa', inápa quëran a'pintarinpoa'. Hui'nin chachin a'patimarinpoa'. ⁷⁹No'tëquënnanitotohuachinpoa', co huachi tashinan pochin cancantarihuahuë'. Co huachi chimimiatarihuahuë'. Anoyacancantohuachinpoa', co huachi Yosë inimicotarihua-

huë'. Noya nohuitarihua huachi, tënin Sacariasë. Espirito Santori catahuarin ni'ton, ninorin.

⁸⁰Ina quëran hui'ninso' so'sorahuaton, hui'napitarin huachi. Yosë yonquiarin ni'ton, chiniquënnancantarin huachi. Co piyapi ya'huërinquëhuë' paaton, inaquë ya'huarin. Ina quëran oshaquë ran Yosëri sha'huitërin Cotioro'sa' pënëncasos marë'.

Quisoso nasitërinso'

(Mt. 1.18-25)

2 ¹Naporo' tahuëri'sa' Nomano copirno nanan a'parin. Aocosto itopiso'. Ya'ipi parti a'parin.

—Ya'ipiniquëma' paco'. Quiricaquë nininëma' niacotoco', tënin. ²Naporo huarë' ya'ipi piyapi'sa' pichirapi. Siriniosos Siria parti hua'anëntohuachina, naporin. ³Natanahuatona', ya'ipi piyapi'sa' pa'pi nininëna' niacotacaiso marë'. Hua'huatopiso' ninanonënaquë pa'pi. Nisha nisha pa'pi. ⁴Cosiso' Cariria parti ya'huërin. Nasaritoquë ya'huëpirinhuë', ina quëran pipirahuaton, Cotia parti pa'nin. Inaquë canconahuaton, Pirin'pa' pa'nin. Iraca Tata masho Tapico' inaquë hua'huatërin. Ina shin ni'ton, inaquë pa'nin nininënniacotacasos marë'. ⁵Mariarë chachin pa'nin. Nani ina macacasos marë' nontaponahuë', co ichihuë'ëshatërarinhuë'. Yosë nohuanton, inaora cayorin. Nani naniarin huaicasos ni'ton, ⁶inatohua' ni'so', huairin huachi. ⁷Paninan huairin, quëmapia'huaya. Nëmëtërinquë so'quëëthuaton, nona'huayaquë acorin. Ohuaca coshatërinquë acorin. Huë'ëcaiso' pëi' nani ya'sotopi ni'ton, co inaquë huë'ëpatërinhuë'. Napoaton nona'huayaquë hua'huin acorin.

Ohuica pë'tahuana'piro'sa' quënanpiso'

⁸Naporo' tashi' ohuica pë'tahuana'piro'sa' pastoquë ya'huërapa.

Pirin ya'cariya ya'huèrapi. Tashirè chachin ohuicanènpita a'pairapi.

⁹Inaquè ni'soi', a'nanaya Sinioro anquèninèni ya'notimarin. Huènarachin huènarachin a'pintimarin. Yosè pochin a'pinin. Anquèni quènanahuatona', quèmapi'sa' pa'yanpi. ¹⁰Anquènririso' itapon:

—Ama pa'yancosohuè'. Noya nanan sha'huichinquèma' ya'ipi piyapi'sa' noya cancantacaiso marè'. ¹¹Ipora tashi' a'nara quèmapia'huaya nasitèrin. Pirinquè nasitèrin. Inaso' Cristo, Yosèri a'paimarinso'. Sinioro ni'ton, chinotacaso' ya'huèrin. Nani o'marin piyapi'sa' cancane'na' anoyatacaso marè'. ¹²Inaquè pa'patama', hua'huishin quènanconarama'. Nè'mètèrinquè so'quèètahuaton, ohuaca coshatèrinquè acorin. Ina quèran nohuitarama', itèrin.

^{13,14}Ina quèran a'naroachin na'a anquèniro'sari ya'notantapi.

—Ma noyacha Yosèso paya. Inapaquè ya'huaponahuè', piyapinquèma' yonquirinquèma'. Catahuarinquèma' nóya cancantacamaso'. Isoro'paquè ya'huèramasopita nosororinquèma' ni'ton, sano cancantarama'. Co huachi pa'yanacaso' ya'huaponhuè', itopi anquèniro'sari.

¹⁵Nani inapaquè panantahuachinara, pè'tahuatona'piro'sa' ninontapi.

—Pirin'pa' pa'ahua' nipachin. Sinioro anitotèrinpoaso' nia'ahua', nitopi.

¹⁶Manorahuatona', pa'pi. Canconahuatona', hua'huasha, Maria, Cosi, inapita quènanconpi. Hua'huasha ohuaca coshatèrinquè quèhuènin.

¹⁷Ni'sahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitèra'piapi. —Quèmapia'huaya nani nasitèrin. Inaso' Cristo, Yosèri a'paimarinso'. Anquèni sha'huitimarincoi, itèra'piapi. ¹⁸Natanahuatona', —Ma'pítata' itèrinpoa', topi ya'ipi piyapi. ¹⁹Mariaso' nipirinhue'

napotèrinso' na'con yonquirarin. ²⁰Ina quèran pè'tahuatona'piro'sa' ya'huèpi'pa' paantapi. —Ma'pítacha natanèhua paya. Ma'pítacha ni'nèhua paya. Anquèniro'sa' itèrinpoaso chachin quènanèhua'. Ma noyacha Tata Yosèso paya, topi.

Yosè chinotopiso pèiquè quèpapiso'

²¹Hua'huasha posa tahuèritohuachina, Cotio marca acotopi. Naporo' nininèn acopi huachi. Quisoso itopi. Co'huara hua'huayantèrasohuè', anquèniro sha'huitèrin ina nininèn accaso' ni'ton, Quisoso itopi.

²²Moisèsè iraca pènèntèrin: “Sanapi huaihuachin, a'na yoqui pochin ya'huè'in. Ina quèran Yosè chinotopiso pèiquè ya'coanta'in,” ténin. Cotioro'sa' napopiso chachin a'na yoqui pochin nanihuachina, Maria so'inè chachin Quirosarin'pa' paantarin. Hua'huin Yosè chinotopiso pèiquè quèpapi inaquè Yosè nontacaiso marè'. —Iso hua'huasha, Sinioro, noya a'paiquè' quèma piyapinèn niin, topi. ²³“Paninanso' nasitohuachin, Yosè piyapinèn ninin,” ténin Moisèsè iraca pènèntaton. Napoaton ina pochin nontèrin. ²⁴Naporo' cato' nèpè' atèpapi Yosè chinotacaso marè'. Inanta' Cotioro'sa' napopiso' ni'ton, chinotopiso pèiquè Quisoso'huaya quèpapi.

Simion sha'huirinsó'

²⁵Quirosarinquè chachin a'na quèmapi ya'huèrin. Simion itopiso'. Nóya quèmapi inaso'. Nani tahuèri Yosè chinotèrin. “A'na tahuèri Yosè nicha'èsarinpoa',” ta'ton, Cristo a'paimacaso' ninararin. Ispirito Santo noyá ya'coancantèrin. ²⁶Ina nohuanton, Simion nani ninorin. “Sinioro a'paimarinso' nohuitapo. Co'huara chimiyantèrapohuè', o'mararin,

ni'sarahuë," tënin yonquiaton.

²⁷Naporo' tahuëri Ispirito Santo nohuanton, Yosë chinotopiso pëiquë pa'nin inanta'. Cosi sa'inë' inaquë ya'conpi ni'ton, hua'huasha quënanconin. Pënëntopiso' natëtona', inaquë quëpapi, Simion quënanconin.

²⁸Hua'huasha quënanahuaton, Simion nóya cancantërin. Iporahuaton, Yosë nontërin.

—Ma noyanquëncha quëmaso', Sinioro, ni'ton, a'paimaranso' nani anohuitëranco paya, Cristo itopiso'.

²⁹Napoaton noya ipora caso' chimiin, tënahuë. Sha'huitërancoso chachin nanirin huachi. ³⁰Iso hua'huasha nani ni'nahuë. Nicha'ëincoiso marë' a'paimaran. ³¹Ya'ipi piyapi'sa' yonquiaton, a'paimaran. ³²Piyapinënpita noya noya acorarin. Nisha piyapi'santa' a'pintarin no'tëquën yonquicaiso marë', itërin.

³³Ina natanahuaton, —Ma'pítacha naporin paya, tënin Cosi. Mariana' inachachin yonquirin.

³⁴—Yosë noya a'painquëma', itërin Simioni. Ina quëran a'shin itantapon:

—Hua'huan mashotohuachin, ya'ipi parti pënëntarin. Natanahuatona', a'naquën natëtona', Yosë pochin cancantapi huachi. Na'a piyapi'saso' nipirihuë' co nohuantatonahuë', Yosë a'poapi huachi. Ina nohuitacaiso marë' no'tëquën pënëntapirihuë', chiniquën no'huiapi. ³⁵Inahuara cancanëna quëran nisha nisha yonquiapirihuë', inari a'ninquëchin anitotarin. Hua'huan no'huihuachina', quëmaso' chiniquën sëtaran huachi, itërin.

³⁶A'na sanapinta' inaquë ya'huërin. Panioro hui'nin. Ana itopi. Inaso' Asirë huënton sanapi. Yosë nohuanton, nitoninorin. Nani paíya. Nanon nipon, a'na quëmapiri manin. Canchisé pi'ipiachin so'yatopirihuë', ³⁷so'ini

ayananpirin ni'ton, nani hua'qui' quëyoron ninin. Nani posa shonca catapini pi'ipitërin. Yosë chinotopiso pëiquë ya'huëmiatarin. Tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotarin. Apira apira Yosë yonquirin. Co cosharo' yonquiatonhuë', Yosë nontárin. ³⁸Naporo' inanta' huëcaton, Quisoso'huaya ni'nin. Noya cancantaton, Yosë nontërin. —Iso hua'huasha nasitërinso marë' Yosparinquën, Sinioro, itëranquën, tënin. Ina quëran Yosë imapisopita sha'huitërin.

—Yosë nohuanton, a'paimarinsó' nani nasitërin. Inaso' nicha'ësarinpóa huachi, itërin. Inapitanta' Cristo a'paimacaso' ninarapi ni'ton, napotërin.

Nasaritoquë pantapiso'

³⁹Ya'ipi iraca pënëntopiso' nani natëhuachina, Cosi sa'inë' chachin Cariria parti paantarin huachi. Nasaritoquë ya'huantarin huachi. ⁴⁰Quisoso so'sorahuaton, chinirarin. Nóya yonquirin. Yosëri na'con catahuarin.

Hui'napitahuaton, Yosë chinotopiso pëiquë pa'ninso'

⁴¹Nani Pascoa tahuëri a'shin, pa'pin, inapita Quirosarinquë pa'mapi. ⁴²Quisoso shonca cato' pi'ipitohuachina, pa'mantapi. Quisosonta' pa'nin. Coto niyontopiso tahuëri na'huëcaiso marë' pa'mapi. ⁴³Nani na'huëhuachinara, ya'huërin'pa' paantapirihuë', Quisososo' co huachi pantarinhuë'. Hui'napi niponahuë', inaquë inaora quëparitërin. A'shinsó' co nitotërinhuë'. Cosinta' co nitotërinhuë'. ⁴⁴Na'a piyapi'sa' pa'sapi ni'ton, “Nisha huë'sarin,” ta'tona', a'na tahuërira' iratopirihuë'. I'huanahuanquë Quisoso yonisapirihuë', co quënanpihuë'. Quëmopinënpita, nohuitopisopita, inapita natanpirihuë'. ⁴⁵Co quënanpa-

chinarahuè!, yonicaiso marè! ayanquinantapi.

⁴⁶Cara tahuèri quèran Yosè chinotopiso pèiquè quènanpi huachi. Maistro'sa' a'chinpiquè huènsèrahuaton, a'chinpiso' natanarin. Natanahuaton, natantarin anta'. ⁴⁷Na'a piyapi'sa' natanpi. —Ma noyacha inaso' yonquirin paya. Nóya a'panitèrin, topi. ⁴⁸Inaquè hua'huin quènanahuaton, a'shin pa'yanin.

—¿Onpoatonta!, conpari, napotèrancoi? Ni'què!. Pa'yana moi, cara tahuèri yonisápirainquènhuè!. Ipora huarè! quènanainquè huachi, itèrin.

⁴⁹—¿Onpoatonta! yonisaramaco? Tatahuè pèinèinquè ya'huèca'huaso' co nitotèranhuè!, ¿ti? itèrin.

⁵⁰Natanaponahuè!, co nitotopihuè!.

⁵¹Ina quèran pipihuachina, a'shin, pa'pin inapitarè! ya'huèrin'pa' paantarin. Inaquè paaton, a'shin, pa'pin natèrin huachi. Naporinso' a'shini cancanèn quèran yonquirarin. ⁵²Napora huaton, Quisoso hui'napitarin huachi. Noya noya yonquirin. Yosèri noya ni'nin. Piyapi'sarinta' noya ni'pi.

Coansha Paotista pènèntacaso' ninorinso'

(Mt. 3.1-6; Mr. 1.1-6; Jn. 1.19-28)

3 ¹Naporo' tahuèri'sa' Tipirio Nomano copirno ninin. Ya'coninso' nani shonca a'natèrapo' pi'lipitèrin. Ponsio Piratonta' Cotia parti hua'anèntarin. Irotisè Cariria parti hua'anèntarin. Iin Pinipi Itoria parti, Traconiti parti, inapita hua'anèntarin. Nisaniaso' Apirinia parti hua'anèntarin. ²Anasè, Caihuasè, inapita corto hua'an ya'conpi. Naporo' Coansha pènèntarin. Sacariasè hui'nin inaso'. Co piyapi ya'huèrinquèhuè! ya'huèpirinhuè!, Yosèri sha'huitèrin paaton pènèntacaso marè!. ³Napoaton ya'ipi Cortani' parti pa'tèrin pènèntacaso marè!.

—Co noyahuè! yonquiramasopita naniantatoma!, Yosè pochin cancantoco' oshanèma' inquichinquèma!. Ina quèran aporintaranquèma!, itèra'piarin. ⁴Iraca Isaiasè ninorin. Ninshitaton, naporin:

Co piyapi ya'huèrinquèhuè! a'na quèmapi pènèntápon. “Ni'co!, iyaro'sa!. Hua'an chiniquèn nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionèn a'parin ira tapatacaso marè!. Ira otèèrin noya pa'tacaso marè!. ⁵Iconantè! mèntarotèrin. Panèn taparorin. Co'shoninso' otèèrin. Tomashin acorin huachi. Ira noya tapahua-china, hua'an pa'nin huachi.

Inapochachin iporaso' co noyahuè! yonquiramasopita naniantatoma!, cancanèma' anoyatoco' Sinioro o'ma'in.

⁶Ya'ipi piyapinpoa' nicha'èinpoaso marè! o'mararin,” tapon ina quèmapi, pènèntohuachin, ténin Isaiasè iraca ninoton.

Nani ipora inachachin Coansha pènèntarin huachi.

Coansha pènèntèrinso'

(Mt. 3.7-12; Mr. 1.7-8; Jn. 1.19-28)

⁷A'naquèn aporihuanacaiso marè! huè'pirinahué!, Coansha co nohuantèrinhuè!.

—Canpitaso' ya'huan pochin cancantatoma!, co noyahuè! ninama!. Yanonpinama!. “Yosè isoro'pa' ana'into huachin, cha'èpoi,” topiramahuè!, ¿ti? Topinan aporihuanpatama!, co cha'èsaramahuè!.

⁸Co noyahuè! yonquiramasopita naniantatoma!, Yosè pochin cancantoco!. Ina quèran noya nico!. Ama ninonpintocoso huè!. “Quiyaso! Apranco' shinpitacoi ni'toi, Yosè noya ni'nincoi,” ama tocosohuè!. Yosè nohuantèrin naporini, na'piro'sa' ananpitacaso' nanichitonhuè!. Inapochachin co noyahuè!

nipisopitanta' anoyacancantacaso' nanitërin. Nisha piyapi'sa' oshanëna' inquitahuaton, piyapinënpita pochin ni'sarin huachi. ⁹Nani Yosë yonquirin oshahuano'sa' ana'intacaso'. Ni'co'. Nararo'sa' co noya nitohuachinahuë', a'nërë'. A'nëpatëra, pënuë tël'atërë' huiquitacaso marë'. Inapochachin ipora ana'intacaso' tahuëri naniriarin. Co noyahuë' nipatama', chiniquën ana'intarinquëma huachi, tënin.

¹⁰—¿Ma'ta' onpo'ii? itërin a'naquëni.

¹¹—Piyapi ma'shanënpita pahuanto-huachina, ama apiracosohuë'. Cato' cotton ya'huëtohuachinquëma', a'nara' quëtoco' a'mo'in. Tanahuachina', a'caco' ca'in, itërin Coanshari.

¹²A'napitanta' aporihuanacaiso marë' huë'pi. Inapitaso' coriqui copirno marë' ma'patona'piro'sa'.

—¿Ma'ta', maistro, quiyaso' onpo'ii? itiipi.

¹³—No'tëquën coriqui ma'patoco'. Ama nonpinatoma', na'con na'con ma'patocosohuë', itërin.

¹⁴Sontaro'santa' huë'pi.

—¿Ma'ta' quiyaso' onpo'ii? itiipi.

—Ama piyapi ahüëatoma', coriqui ma'patocosohuë'. Canacaso marë' ama nonpinapicosohuë'. Nani pahuërëhuachinquëma', ama na'con na'con nohuantocosohuë', itërin.

¹⁵Piyapi'saso' yonquirapirinahuë'. —Ma noyacha Coanshaso' pënëntërin paya. Inaso' Cristo nimara. Nicha'ëinpoaso marë' Yosë a'paimarin nimara, çti? nitopi. ¹⁶Ina natanahuaton, Coanshari itërin:

—Aporintëranquëma mini. Nipirin-huë', co caso' Cristocohuë'. Ca piquëran inaso' huë'sarin. Chini chiniquën nanantërinso'. Caso' co pi'pisha tëranta' ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Noya noya inaso'. Tapanato, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'.

Inaso' huë'pachin, a'naquëma' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma'.

A'naquëmaso' nipirinhuë', chiniquën ana'intarinquëma'. ¹⁷Ni'co'. Arosë mapatëra, to'norarë'. Ina quëran pintiarahuatë', pëiquë acorë'. Sha'huëtënso' nipirinhuë' pënuë ahuiquitërë'. Inapochachin Cristo huë'pachin, imapisopita quëpantarin huachi. Co noyahuë' nipisopitaso' nipirinhuë', pënuë ana'intarin huachi. Co onporonta' tacopiarinhuë'. Parësità pona huachi, tënin Coansha. ¹⁸Na'a tahuëri'sa' piyapi pënënarin. Yosë nanamën a'chintárin.

Quisosonta' aporintërinso'

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

¹⁹⁻²²Na'a piyapi'sa' aporintarin. Ina quëran Quisosonta' huë'nin aporihuana-caso marë'. Nani aporihuanahuaton, Yosë nontërin. Nontaso', pi'iro'të' ni'soatërin. Ispirito Santo nëpë pochin ya'noton, nohuaraimarin. Nohuaraima-rahuaaton, Quisoso ya'coancantimarin. Naporo' inapa quëran Yosëri itërin:

—Quëmaso' hui'nahuënquën. Na'con nosororanquën. Nóya ni'nauquën, itërin.

Ina quëran Coansha pënëntantarin. Irotisënta' hua'an nipirinhuë' pënënin. —Quëmaso' pa'pi co noyahuë' ninan. Naporahuaton, iyaparin sa'in osërëta-ton, manan. Pinipi sa'in manan. Irotiasa itopiso'. Ina marë' oshahuanan, itërin. Napotohuachina, Irotisë aquë aquëtë' co noyahuë' yonquiaton, Coansha tashinan pëiquë apo'motërin huachi.

Quisoso shimashonënpitaso'

(Mt. 1.1-17)

²³Ya'n nan pënëntapon, Quisoso cara shonca pi'ipitërin. Cosi hui'nin ta'ma', topirinahuë'. Cosi pa'pin Iri itopi. ²⁴Iri pa'pin Matato itopi. Ina pa'pin Nihui

itopi. Nihui pa'pin Miriqui itopi. Ina pa'pin Cano itopi. Cano pa'pin Cosi itopi. ²⁵Cosi pa'pin Matatiasë itopi. Ina pa'pin Amosë itopi. Amosë pa'pin Naomo itopi. Ina pa'pin Isiri itopi. Isiri pa'pin Nacai itopi. ²⁶Ina pa'pin Maato itopi. Maato pa'pin Matatiasë itopi. Ina pa'pin Simi itopi. Simi pa'pin Cosi itopi. Ina pa'pin Cota itopi. ²⁷Cota pa'pin Coano itopi. Ina pa'pin Niso itopi. Niso pa'pin Soropapiro itopi. Ina pa'pin Saratiro itopi. Ina pa'pin Niri itopi. ²⁸Niri pa'pin Miriqui itopi. Miriqui pa'pin Ati itopi. Ina pa'pin Cosamo itopi. Cosamo pa'pin Irmotamo itopi. Ina pa'pin Iri itopi. ²⁹Iri pa'pin Cosoi itopi. Cosoi pa'pin Iriasiro itopi. Ina pa'pin Corimo itopi. Corimo pa'pin Matato itopi. Ina pa'pin Nihui itopi. ³⁰Nihui pa'pin Simion itopi. Ina pa'pin Cota itopi. Cota pa'pin Cosi itopi. Cosi pa'pin Conano itopi. Conano pa'pin Iriaquimo itopi. ³¹Ina pa'pin Mirio itopi. Mirio pa'pin Mainano itopi. Ina pa'pin Matato itopi. Matato pa'pin Natano itopi. Ina pa'pin Tapi itopi. ³²Tapi pa'pin Isai itopi. Ina pa'pin Opito itopi. Opito pa'pin Pooso itopi. Ina pa'pin Sarëmon itopi. Sarëmon pa'pin Nasono itopi. ³³Nasono pa'pin Aminatapo itopi. Ina pa'pin Aramo itopi. Aramo pa'pin Isromo itopi. Isromo pa'pin Parisë itopi. Ina pa'pin Cota itopi. ³⁴Ina pa'pin Cacopo itopi. Cacopo pa'pin Isaco itopi. Isaco pa'pin Apran itopi. Apran pa'pin Tari itopi. Ina pa'pin Nacoro itopi. ³⁵Nacoro pa'pin Siroco itopi. Ina pa'pin Nacao itopi. Nacao pa'pin Parico itopi. Ina pa'pin Ipiri itopi. Ipiri pa'pin Saro itopi. ³⁶Ina pa'pin Cainano itopi. Cainano pa'pin Arëpasato itopi. Ina pa'pin Simo itopi. Simo pa'pin Noe itopi. Noe pa'pin Namico itopi. ³⁷Namico pa'pin Matosarin itopi. Ina pa'pin Inoco itopi. Inoco pa'pin Carito

itopi. Ina pa'pin Marariri itopi. Ina pa'pin Cainano itopi. ³⁸Cainano pa'pin Inosë itopi. Inosë pa'pin Sito itopi. Ina pa'pin Atan itopi. Atanso' Yosëri ninin.

Sopairi yaminsëpirinhuë'

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 ¹Quisoso Cortani quëran pipirahua-ton, huëantarin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin huachi. Inasachin natërin. Naporo' ina nohuanton, co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'nin. ²Inaquë catapini shonca tahuëri ya'huërarin. Naporo' sopairi huëcapairahuaton, sha'huitopirinhuë' ama Yosë natëcaso marëhuë'. Catapini shonca tahuëri ya'huaponahuë', co manta' ca'ninhuë'. Ina piquëran tanarin. ³Tanahuachina, sopairi itërin:

—Quëmaso' Yosë hui'ninquën nipatan, iso na'pi quëran cosharo' atarantëquë', itopirinhuë'.

⁴—Inca, co nohuantërahuë'. Yosë quiricanënuë pënëninpoa': "Co cosharoáchin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Ya'ipi Yosë nanamën natëcaso' ya'huërin," tënin, itërin.

⁵Ina quëran a'na motopi'pa' sopairi quëpantarin. Ya'ipi ninanoro'sa', ma'shanënpita, inapita a'notërin. A'naroachin noyapiachin nininsopita, ya'ipi quënanin.

⁶—Cari catahuaaranquën ya'ipi isopita hua'anëntamaso'. Chiniquën nanan quëchinquën. Nohuantohuë, nanitaparahuë. Caso' piyapi'sa' camairahuë. Camaihuatëra, natërinaco. ⁷Chinotohuatanco, catahuaaranquën ya'ipiya hua'anëntamaso', itërin.

⁸—Inca, co nohuantërahuë'. Quëmaso' Satanasënuë. Paquë'. Patoco huachi. Yosë quiricanënuë sha'huitërinpoa'. "Sinioroíchin chinotëquë'. Inasachin natëcaso' ya'huërin. Inaso' hua'anëntërinpoa'," tënin, itërin Quisosori.

⁹Ina quëran Quirosarin'pa' quëparin. Yosë chinotopiso pëiquë quëparahuaton, pëi' motonanquë huarë' quëpantarin.

—Quëmaso' Yosë hui'ninquën nipatan, no'paquë niiquë'. ¹⁰Quiricanën-quë nani sha'huitërinquën:

Yosë nohuanton, anquëninën
a'paiarinquën, co ma'sha onpoa-
ranhuë'. ¹¹Imirin quëran masarin-
quën ama na'piquë ya'quicaso
marëhuë',

tënin ni'ton, no'paquë niiquë'
a'painquën, itërin sopairi.

¹²—Inca, co nohuantërahuë'. Yosë quiricanënquë pënëninpoa'. “Ama Yosë tëniquësohuë'. Ama camaiquësohuë'. Ina nohuantërinsoáchin yonquicaso' ya'huërin,” itërinpoa', tënin Quisoso.

¹³Nani hua'qui' sopairi sha'huitopirinhüë', co yanatërinhuë'. Napoaton patërin huachi. “A'na tahuëri minsëapo nimara,” ta'ton, pa'nin huachi.

Quisoso ya'nän pënëntërinso'

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Ina quëran Cariria parti Quisosori huëantarin. Ispirito Santori catahuarin nóya nicacaso'. Ya'ipi ya'huëpisopitaquë nahuinin. ¹⁵Nisha nisha niyontopiso pëiquë a'china'piarin. A'chinpachina, —Ma noyacha yonquirin paya, topi.

Nasaritoquë paantarinso'

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Ina quëran Nasaritoquë paantarin. Inaquë so'sorinso'. Chinoto tahuëri nanihuachina', niyontopiso pëiquë pa'nin. Nani simana inaquë pa'nin ni'ton, naporo' paantarin. Inaquë ya'conahuaton, Yosë quiricanën nontacaso marë' huanirin. ¹⁷Isaiasë pënëntërinso' quëtohuachina, manin. Quirica oporinahuaton, nontërin natanacaiso marë'.

¹⁸—Ispirito Santo ya'coancantërinco ni'ton, noya catahuarinco. Na'a piyapi'sa' co Yosë nohuitatona-huë', nosorotopi. Napoaton Yosë acorinco noya nanan a'chinta'huaso marë'. Sopairi minsëpirinhüë', ocoiarahuë noya yonquicaso marë'. Somaraya nininsopita anoyatarahuë. Somaraya pochin cantantopisopitanta' anoyacancantarahuë. Parësitopisopita nicha'ësarahuë. ¹⁹Ipora tahuëri'sa' Yosë nosoroaton-quëma', nicha'ësarinquëma huachi, tënahüë. Ina sha'huica'huaso marë' acorinco, tënin Isaiasë, itërin, quirica nontaton.

²⁰Quirica so'nänahuaton, a'na quëmapi quëtantahuaton, huënsëantarin. Ya'ipi inaquë ya'huëpisopita ni'sápi.

²¹—Tëhuëenchachin, iyaro'sa', iraca Isaiasë ninorincoso', ipora huarë' Yosë a'paimarinco nicha'ëa'huancuëmaso marë', itërin Quisosori. Ina quëran na'con a'chintërin huachi.

²²Ya'ipiya natantapi. —Ma'pítacha nitotaton, naporin paya. Nóya a'chintërinpoa'. Isoso' Cosi hui'nin, ¿ti? topi.

²³Ina quëran Quisosori itantarin:

—“Anoyatacaso' nitotohuatan, nonëncuë' ni'ii,” topi iraca. Ina pochachin canpitanta' yonquiarama' nimara. “Capinaomoquë na'a cania'piro'sa' a'naroachin anoyatëran. Isëquënta' anoyatëquë' ni'ii,” itëramaco, ¿ti? tënin. ²⁴Ina quëran itantarin:

—Co yanatëtomacohüë', napotëramaco. Ni'co'. Pënëntona'pi pënëntohuachina, nisha nisha parti nóya natanpi. Ninanonëncuë ya'huëpisopitaso' nipirinhüë', co noya natanpihuë'.

²⁵Tëhuëenchachin iraca Iniasëco' nanpipon, cara pi'ipi miria co pi'pian

tëranta' o'naninhuè'. Ya'ipi parti tanarotopi. Naporo' na'a quëyoronos'a Cotio parti ya'huëpirinhuè', ²⁶co Yosëri catahuarinhuè'. A'na quëyoronos'o nipirinhuè' Saripitaquë ya'huërin. Siton parti ya'huërinso'. Nisha piyapi niponahuè', Yosëri catahuarin. Inaquë Iniasë a'parin cosharonën ana'atacaso marè'. ²⁷Irisionta' yonquico'. Iraca pënëntaso', na'a chana caniori maninsopita Cotio parti ya'huëpirinhuè', co a'naya tëranta' anoyatërinhuè'. Namano itopiso' Siria piyapi nipirinhuè', Yosë nohuanton, Irisiori anoyatërin. A'naroachin canio inquirin huachi, tënin Quisoso.

²⁸Ina natanahuatona', chiniquën no'huipi. —“Yosë co yacatahuarinquë mahuè',” itërancoi, çiti? itopi. ²⁹Manorahuatona', mapi. Ninano quëran quëpapi. Ninano yonsanquë tahuan ya'huërin. Inatohua' quëpapi të'yatacaiso marè'. ³⁰Yatë'yatopirinahuè', Quisososo' huancanachin paaton, noya cha'ëantarin huachi.

Sopai a'parinso'

(Mr. 1.21-28)

³¹Ina quëran Cariria parti paantarin. Capinaomoquë paaton, chinoto tahuëri a'chiantarin. ³²Chiniquën nanantona'pi pochin a'chinarin ni'ton, natanahuatona', pa'yanpi. —Ma noyacha a'chintërinpoa paya, topi.

³³Niyontonpiso pëiquë chachin a'na quëmapi ya'huërin. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, pa'pi co noyahuè' yonquirin. Quisoso quënanahuaton, chiniquën nontërin. Sopairi chachin ichinonin.

³⁴—Tananpitocoi. Nohuitëranquën. Quëmaso' Quisoso Nasaritoquë ya'huëranso'. Yosë quëran o'maton, noya noya ninan. ¿Ma'ta' quëmaso' onpotaponcoi? Tëpaponcoi, çiti? itërin.

³⁵Itohuachina, Quisosori itërin:

—Ta'tëquë'. Iso quëmapi quëran pipimiatëquë huachi, itërin.

Sopaiso' quëmapi no'paquë të'yatahuaton, pipirin huachi. Co manta' onpotërinhuè'. ³⁶Ya'ipi piyapi'sa' nicatona', pa'yanpi.

—Ma'pítata' Quisoso nitotërin. Chiniquën nanantaton, sopairo'sa' ocoirin huachi, topi.

³⁷Naporinso' ya'ipi parti nahuinin.

Simon Pitro a'shatën a'naroachin anoyatërinso'

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipirahuaton, Simon pëinënquë pa'nin. Simon a'shatën chiniquën saporin ni'ton, Quisoso sha'huitopi. —A'shacha chiniquën saporin. Quëmari anoyatë què', itopi. ³⁹Inaquë paahuarahuaton, sapo a'naroachin inquitërin. Noyatërin huachi. Nani noyatahuaton, huanirahuaton, inapita nocomarin huachi.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰I'huanhuanquë pi'i yaya'conahuaso', na'a cania'piro'sa' Quisosoquë quëpi. Nisha nisha caniori maninsopita. A'naya a'naya sè'huarahuaton, ya'ipiya anoyatërin huachi. ⁴¹Sopairi ya'coancantërinso'pitanta' quëntapi. Quisosori nontohuachina, sopairo'sa' pipipi huachi. Pipirahuatona', ina nohuitatona', chiniquën nontapi.

—Quëmaso' Cristonquën. Yosë hui'ninquën, itopi.

—Ta'tëquë'. Ama insonta' sha'huitëquësohuè', itohuachina, ta'topi huachi.

Nisha nisha parti a'chininso'

(Mr. 1.35-39)

⁴²Tahuëririnquë tashirayamiachin Quisoso huënsërahuaton, pa'nin. Ninano quëran pipirahuaton, co piyapi

ya'huërinquëhuë' pa'pirinhuë'. Na'a piyapi'sa' ina yonipona' pa'pi. Quënanahuatona', —Ama paquësohuë'. Isëquë ya'huaton, a'chintocoi, itopirinahuë', co nanitërinhuë'.

⁴³—Nisha nisha ninanoro'saquë paca'huaso' ya'huërin. Inaquënta' Yosë nanamën a'chinci huëntonëinquë ya'coina'. Ina marë' Yosë a'pairinco, tënin.

⁴⁴Ina quëran ya'ipi Cariria parti pa'sahuaton, niyontonpiso pëiro'saquë a'chinarin.

**Quisosori catahuarin
sami macacaiso marë'**
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 ¹Ina quëran Quisoso Quinisariti sono' yonsanquë a'chinarin. Na'a piyapi'sa' yamorapi. Yosë nanamën natanacaiso marë' huë'pi. ²Chiniquën ya'quëëtopi. Napotohuachinara, cato' montëria ni'nin, yonsanquë oshirinsol. Hua'anënpita nonshirahuatona', ritinënpita pa'moapi. ³A'na montëriaso' Simonquën. Inaquë ya'conahuaton, —Amasha paquë', itërin. Itohuachina, amasha pa'nin. Inaquë huënsërahuaton, piyapi'sa' a'chintantarin huachi. ⁴Nani a'chintahuaton, Simon itapon:

—Huëquë', iyasha, amasha anpoquë pa'ahua'. Inaquë ritinën të'yatëquë' sami macamaquë, itërin.

⁵—Capa sami, Maistro. Ya'ipi tashi' riti të'yatopiraihuë', co manta' manaihuë'. Nipirinhuë', quëma sha'huitëranco ni'quëhuarë', naquëranchin të'yatanta'i, tënin Simon.

⁶Ina quëran riti të'yatohuachina, notohuaro' sami manin. Hua'huayatërahuë' ni'ton, riti yaoquirin huachi. ⁷Amiconënpita a'na montëriaquë ya'huërinso' përarin. —Huëco' catahuacoi, tënin. Itohuachina, huë'pi. Cato' montëriaquë chachin sami

amëntatopi. Napohuachina, yanocohuëitërin huachi. ^{8,9}Ina napo' sami ma'ton, Simon Pitro pa'yanin. Quisoso nantën pirayan isonahuaton, itërin:

—Ma'pítata', Sinioro, nanitaparan. Caso' topinan piyapico ni'to, oshahuanco. Co ya'cariancoso' ya'huërinhuë', itërin. ¹⁰Amiconënpitanta' pa'yanpi. Santiaco, Coansa itopiso'. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Ina quëran Simon itapon:

—Ama, iyasha, pa'yanquësohuë'. Nani catahuaranquën sami macamaso'. Ipora quëra huarë' nipirinhuë' catahuaranquën piyapi'sa' macamaso marë'. Inapitanta' imainacoso marë' masaran, itërin.

¹¹Ina quëran nonshirahuatona', ma'shanënpita patahuatona', Quisoso imapi huachi.

Chana caniori maninso'
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹²Ina quëran a'na ninanoquë paantapi. Inaquë a'na quëmapi ya'huërin, chana caniori maninso'. Noshinën noyá pë'yatërin. Quisoso quënanahuaton, nantëntaquë isonahuaton, itërin:

—Nohuantohuaton, Sinioro, nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco, topirahuë', itërin.

¹³Quisosori së'huarahuaton, itapon: —Nohuantërahuë' mini. Apira miachin anoyataranquën, itërin.

Itohuachina, a'naroachin canio inquirin huachi.

¹⁴—Ama, iyasha, piyapi'sa' sha'huitëquësohuë'. Corto hua'an ya'huërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquën. Naporahuaton, Moisésë sha'huirinso' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin.

¹⁵Napotopirinhuë', ya'ipi parti nahuinin. Ina quëran hua'huayatërahuë' piyapi'sa' huë'pi Quisoso natanacaiso

marè'. Cania'piro'santa' huè'pi anoyata-caso marè'. ¹⁶Quisososo' nipirinhue' apira apira piyapi'sa' patèrin. Co piyapi ya'huèrinquèhuè' pa'nin Yosè nontacaso marè'.

Apia anoyatèrinso'
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷A'na tahuèri Quisososo a'chintohuachina, Parisio piyapi'sa', Cotio maistro'sa', inapita inaquè chachin huènsèapi, nisha nisha ninano quèran huè'pisopita. Cariria parti, Cotia parti nininsopita. A'naquèonta' Quirosarin quèran huè'pi. Nani a'chintohuachina, cania'piro'sa' anoyatèrin. Yosèri catahuarin ni'ton, na'a cania'piro'sa' a'naroachin anoyatèrin.

¹⁸Ina quèran catapini quèmapi huècatona', cania'pi nantètèquè quèpi. Hua'qui' co nanitèrinhuè' huanicaso', quèhuéánin. Quisosoquè yaquèpirina-huè'. ¹⁹Hua'huayatèrahuè' piyapi'sa' ya'sopi ni'ton, co nanitopihuè' ya'conacaiso'. Napoaton pèi' nanpèta-huatona', caraya socate' o'quirahuatona', nantètèrè chachin anohuaramapi huachi. Huancanachin Quisososo pirayan acomapi huachi. ²⁰"Ma noya isopita natèrinaco," ta'ton, Quisosori cania'pi itapon:

—Oshanèn, iyasha, inquitaranquèn, itèrin.

²¹Ina natanahuatona', Cotio maistro'sa', Parisio piyapi, inapita yonquipi. "Ma quèmapita' isoso'. Yosè yaya'huèrètèrin. Co insonta' nanitèrin-huè' oshanènpoa' inquitinpoaso'. Yosèichin nanitèrinso'," topi, yonquiatona'.

²²Yonquiarapirinhue', inaora yonquinen quèran Quisososo nitotèrin.

—¿Onpoatonta' co noyahuè' yonquiarapiramaco? ²³"Piyapinpoa' co nanitèrè huahuè' oshanènpoa' inquitacaso',"

tènama'. A'naroachin anoyatacasonta' co nanitaparamahuè'. ²⁴Nipirinhue', Yosè quèran caso' quèmapico ni'to, nanan quètèrinco piyapi'sa' oshanèna' inquitahuaso marè'. Canpitanta' ina nitotacamaso marè' iso cania'pi anoyatarahuè, ténin.

Ina quèran cania'pi itantapon:

—Huaniquè', iyasha. Nantètè' masahuaton, ya'huèranquè paquè huachi, itèrin.

²⁵Itohuachina, a'naroachin huanirin. Ya'ipi piyapi'sa' ni'pi.

—Ma noyacha Yosèso' ni'ton, anoyatèrinco paya, ténin. Quèhuèntèrinso' masahuaton, ya'huèrinquè pa'nin huachi. ²⁶Piyapi'sa' ni'pachinara, pa'yanpi.

—Ma noyacha Yosèri catahuarin ni'ton, a'naroachin anoyatèrin paya. Ma'pítacha ipora ni'nèhua paya, nitopi.

Nihui Quisososo imarinso'
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷Ina quèran Quisososo paantarahuaton, a'na copirno comisionèn quènanconin. Nihui itopiso'. (Matio itopi anta'.) Coriqui copirno marè' ma'patona'pi. Coriqui ma'patopiso' pèiquè huènsèapirinhue'.

—Huèquè', iyasha, imaco huachi, itèrin.

²⁸A'naroachin huanirahuaton, ma'shanènpita patahuaton, Quisososo imarin huachi.

²⁹Ina quèran na'a amiconènpita amatèrin pèinènuè' coshatacaiso marè'. Quisososo nohuitacaiso marè' amatèrin. Na'a copirno comisionènpitanta' huè'pi.

³⁰Quisososo inaquè' ni'sahuatona', Cotio maistro'sa', Parisio piyapi'sa', inapita no'huitona', ca'tano'sanènpita itopi:

—Copirno comisionènpita na'con oshahuanpi. ¿Onpoatonta' oshahuano'sarè'quèma' coshatarama', o'opatarama'? itopi.

³¹Natanahuaton, Quisosori itërin:
—Inapitaso' tēhuēnchachin nohuantë rinaco imainacoso'. Ni'co'.
Cania'piro'sa' notoro nohuantopi. “Co caniorahuë',” topatëra, co notoro nohuantërehuë'. ³²Inapochachin canta' oshahuano'sa' pēnēna'huaso marë' o'marahuë. “Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë pochin cancantoco',” itërahuë. A'napitaso', “Quiyaso' noyaco'i,” topiso marë' co na'con a'chintërahuë', itërin.

Nasha nanan a'chininso'
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³Ina quëran piyapi'sari itantapi:
—Coansha imarinsopita co coshatatohuë', Yosë nontapi. Inapochachin Parisio imarinsopitanta' nipi. Quëma imarinënsopitaso' nipirinhüë' noya coshatapi, o'osapi, naporapi. ¿Onpoatonata' imarinënsopita nisha yonquipi? itërin a'naquëni.

³⁴—Ca ya'huarahuë' ni'ton, co sëtopihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachina, capa cancantapi. Nipayarinsopita huë'pachina', coshatatona', capa cancantapi. ³⁵A'na tahuëriso' nipirinhüë' inimiconëni sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', co huachi coshatacaiso' yonquiapihuë'. Sëtapi huachi. Inapochachin canta' mapachinaco, imarincosopita sëtapi huachi. Sëtatona', co coshatacaiso' yonquiatonahuë', Yosë nontápona huachi, tënin.

³⁶Ina quëran pēnënto nanan a'chintantarín.
—Ni'co'. Coton iraca nininso' noshatohuachina, co nasha coton yanorëhuë' pa'pitacaso marë'. Nasha coton yanohuatëra, tapirë'. Naporahuaton, nasha nē'mëtëquë pa'pituohuatëra, co inachachin ya'norinhüë'. Inapochachin iraca a'chininso' co huachi

imacaso' ya'huërinhuë'. Nasha a'chintaranquëma'. Co cato chachin imacaso' ya'huërinhuë'. ³⁷Huino sha'moro' nipachina, co sha'huëtë' morsa mocaro' nininquë co ta'panëhuë'. Sa'potohuachina, a'naroachin nopoitë rin. Nopoitohuachina, huino chinarië'. Morsanta' tapirë'. ³⁸Sha'moro' huinoso' nasha morsaquë ta'panë'. Huino, morsanta' noya nisarin huachi. Inapochachin canta' nasha a'chintëranquëma'. Iraca a'chininso' naniantatoma', nasha nanansáchin imaco huachi, tēnahuë. ³⁹Huino sa'potërinso' o'opatëra, co apira nipiso' nayarëhuë'. I'hua nininso' noya noya, topi. Inapochachin caso' nisha a'chinahuë. A'naquën natanahuatona', co nohuantopihuë'. “Iracá a'chininso' noya noya,” toconpi, itërin Quisosori.

Chinoto tahuëri naporinso'
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 ¹A'na chinoto tahuëri nanihua-china, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' pa'sarin. Tricoro' pëntontatona', ca'tano'sanënpita a'naya a'naya tricoraya marapi. I'shorayarahuatona', ca'pi. ²Parisio piyapi'sari ni'sahuatona', itopi:

—¿Onpoatomata' chinoto tahuëri nipirinhüë' tricoraya i'shoarama'? Co ipora tahuëri sacatacasohüë' nipirinhüë'. ¿Onpoatomata' Moisésë pēnëntë rinso' co natëramahuë'? itopi.

^{3,4}Itohuachina, Quisosori itërin:

—Quiricaquë nani nontërama'. Tata masho Tapi tanahuachina, Yosë pēnënuë' ya'conahuaton, cosharo' Yosë marë' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' tanarin ni'ton, quëtërin. Inapitanta' ca'pi. Corto hua'ano'sáchin ina cosharo' capacaso' nipirinhüë'. Tata masho Tapi chachin napopirinhüë', co ina marë' Yosëri ana'intërinhuë'. ⁵Yosë quëran

caso' quëmapico ni'to, chiniquën nanantërahuë. Ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquëma'. Chinoto tahuëri ma'sona nicacasonta' sha'huichinquëma', itërin.

Imirin tachitërinso'

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶Ina quëran chinoto tahuëri naniantahua-china, niyontopiso pëiquë paantahuaton, nanamën a'chiantarin. Inaquë a'na quëmapi ya'huërin. Imirin tachitërin ni'ton, co nanitërinhuë! së'quëtacaso'. ⁷“Chinoto tahuëri nipirinhüë!, Quisosori anoyatapo nimara,” ta'tona!, Cotio maistro'sa!, Parisio piyapi'sa!, inapita ni'sápi sha'huirapicaiso marë!. ⁸Topinan yonquiapirinhüë!, Quisosori ninorin. Napoaton apia itërin: —Huanirahuaton, iyasha, isëquë huëquë!, itërin.

Napotohuachina, huanirahuaton, inaquë pa'nin huachi. ⁹Inaquë huanihuachina, Quisosori Parisio piyapi'sa! itërin:

—Chinoto tahuëri noya nicacaso' ya'huërin. Co ahuëcaso!, co tëpacaso!, co inapita nicacaso' ya'huërinhuë!. Cania'pi tananpituahuato, co nosoroarahüë!. Napoaton anoyatacaso' ya'huërin, ténahuë caso!. ¿Ma'ta! canpitaso' yonquirama!? itërin Quisosori.

¹⁰Napotopirinhüë!, co manta' topihüë!. Co a'panitohuachinarahuë!, a'naya a'naya ni'sarin quëran apia itërin:

—Imiran, iyasha, ihuëquë!, itërin.

Ihuëtohuachina, a'naroachin noyatërin huachi. ¹¹Ina marë! Parisio piyapi'sa' chiniquën no'huitona!, inahuara capini ninontopi. —Quisoso co noyahuë! naporin. Tëpacaso' ya'huërin. ¿Onpotahuatëcha tëparë paya? nitopi.

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinso'

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²Ina quëran Quisoso motopi'pa! paantarin Yosë nontacaso marë!. Ya'ipi tashi! Yosë

nontárin. ¹³Tahuërihuachina, imarinsopita amatërin. Huë'pachinara, shonca cato' acorin na'con na'con a'chintacaso marë!.

—A'napitanta' a'chintacamaso marë' a'pararanquëma', itërin. ¹⁴A'naso' Simon. (Nisha nininën acoantarin. Pitro itërin.) Iionta' acorin. Antërisë itopiso!. Santiaco, Coansha, Pinipi, Partoromo, ¹⁵Matio, Tomasë, inapitanta' acorin. A'na Santiaconta' acorin. (Arpio hui'nin inaso'.) A'nanta' Simon itopi. (Iraca copirno no'huina'piro'sa' imapirinhüë!, iporaso' Quisoso imasarin huachi.) ¹⁶Ina quëran cato' Cotasë acorin. A'naso' Santiaco hui'nin. A'naso' Cotasë Iscarioti. (Inanta' Quisoso acopirinhüë!, a'na tahuëri sha'huirapiarinso'.) Inapitaso' Quisoso acorin ca'tanacaiso marë!.

Na'a piyapi'sa' a'chintërinso'

(Mt. 4.23-25)

¹⁷Inapitarë! nohuaraimahuaton, pastoquë a'chinarin. Na'a imarinsopita inaquë ya'huapi. Notohuaro' piyapi'sa' huë'pi Quisoso natanacaiso marë!. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huë'pi. Marë yonsan quëran a'napitanta' huë'pi. Tiro, Siton, inapita ya'cariya ya'huërinso'pitanta' huëcatona!, noya natanpi. Ina quëran cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin. ¹⁸A'naquëonta' sopairi ya'coancantërin ni'ton, parësitapi. Inapitanta' anoyatërin huachi. ¹⁹Ya'ipiya Quisoso së'huacaiso! nohuantopi. Së'huahuachinara, ina nohuanton, a'naroachin noyatopi.

Noya cancantopisopita

(Mt. 5.1-12)

²⁰Ina quëran ca'tano'sanënpita notëërahuaton, a'chintërin.

—Canpitaso' co na'a ma'sha ya'huëtopirinquëmahüë!, Yosë noya ni'ninquëma' ni'ton, noya cancantarama!. “Caora co nanitërahuë! noya nica'huaso!. Catahuaco, Sinioro,”

topatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso'. Huëntonënquë chachin aya'conarinquëma'. Naporahuaton, a'na tahuëri inapaquë quëpantarinquëma huachi.

²¹Iporaso' tanapomarahuë!, Yosë noya ni'ninquëma'. Yosë'pa' co onporonta' tanararamahuë huachi. Noya cancantarama'. Tëhuënhachin Yosë pochin cancantacasoáchin yonquihuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' ina pochin cancantacamaso marë'.

Isoro'paquë na'nëpiramahuë!, Yosë noya ni'ninquëma'. Inapaquë capa cancantarama huachi. Tëhuënhachin oshanëma marë' sëtohuatama', oshanëma' inquitarinquëma'. Capa cancantarama huachi.

²²Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, imaramaco. Imaramacoso marë' a'naquën no'huairinënquëma'. Co huachi quë'yarinënquëmahuë'. Pinosarinënquëma'. Nonpinapiarinënquëma'. Inaso' nipirinhüë!, ama sëtocosohuë!. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma' ni'ton, nóya cancantoco'. ²³Iraca Yosë piyapinënpita pënëntohuachinara, shimashocoro'sa' inapochachin no'huipi. Napoaton a'napita no'huihuachinënquëma', noya cancantoco'. Parësitëramaso marë' Yosë'pa' na'con canarama'. Ina yonquiatoma', capa cancantoco', itërin Quisosori.

Yosëri ana'intërinsopta

²⁴Ina quëran itantarin:

—A'naquëmaso' nipirinhüë' nani ma'sha ya'huëtopyrinquëmahuë', coriquirachin cancantatoma', co Yosë yonquiramahuë!. Canpitaso' "Noya cancantarëhua'," topiramahuë!, Yosë co noya ni'ninquëmahuë'.

²⁵Iporaso' noya coshatatoma', noya ya'huarama'. A'na tahuëriso' nipirinhüë' co manta' ya'huëtarinquëmahuë'.

Iporaso' capa cancantopiramahuë!, a'na tahuëriso huachi sëtatomata', na'nëarama'.

²⁶Piyapi'sa' noya nicainquëmaso marë' a'naquëma' co Yosë natëramahuë!. Co insonta' pinopachinquëmahuë!, ama ina marë' noya cancantocosohuë!. Iraca nonpin nanan pënëntohuachinara, shimashocoro'sa' pa'yatopi. Inapochachin iporanta' a'naquëma' niantarama'. Yosëso' nipirinhüë' ana'intarinquëma', tënin.

Inimicoro'santa' nosorocaso' ya'huërin

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷—Carinquëma', iyaro'sa', pënëinquëma', natanco. Ya'ipi piyapi'sa' nosorocaso' ya'huërin, tënhahuë. Inimiconënpitanta' nosoroco'. No'huipirinquëmaonta', ama i'huërëtosohuë!. Catahuaco'. ²⁸Pinopirinquëmaonta', noya nontoco'. Ahuëpirinquëmaonta', ama no'huicosohuë!. Yosë nontoco' inahuanta' imaina'. ²⁹Ahuëhuachinënquëma', ama manta' i'huërëtosohuë!. Naquëranchin acoantahuachinquëma', co naporotëranta' no'huicaso' ya'huërinhuë!. A'naquëma' saconëma' ihuarinquëma'. Cotonta' quëpatohuachinquëma', ama no'huicosohuë!. ³⁰"Ma'sha quëtoco," itohuachinquëma', ama apiracosohuë!. Quëpahuachina, ama ma'patantacosohuë!. ³¹Noya ninosorocaso' ya'huërin. Canpita nohuantërama' a'napita nosoro'inquëmaso'. Napoaton canpita nohuantëramaso chachin inapitanta' nosoroco'. Ninosoroatoma', nicatahuaco'.

³²Amiconënpitarachin nosorohuatama', co ina marë' Yosë noya ni'sarinquëmahuë!. Oshahuano'santa' inahua capini ninosoropi. ³³Noya nontërinquëmasopitarachin catahuahuatama', co ina marë' Yosë noya

ni'sarinquëmahuë'. Oshahuano'santa' inahua capini nicatahuapi. ³⁴No'tëquën pahuërëtopisopitarachin coriqui a'nanpatama', co ina marë' Yosë noya ni'sarinquëmahuë'. Oshahuano'santa' inahua capini nia'nanpi. “Oshaquëran niquëtanta'a,” ta'tona', nia'nanpi. ³⁵Canpitaso' nipirinhüë' inimiconë manta' nosoroco'. Inapitanta' catahuaco'. Piyapi'sa' pahuantohuachina', coriqui a'nanco'. “Co i'huërëtaPONCOHUë' nimara,” tapomarahüenta', a'nanco'. Ina pochin nipatama', Yosë'pa' na'con canaarama'. Yosë pochachin cancantarama'. Inaso' ya'ipi piyapi'sa' nosoroaton, catahuarin. Oshahuano'santa' nosororin. Co “Yospa-rinquën,” itopirinhüë', catahuarin. ³⁶Tata Yosëri ya'ipi piyapi nosororin. Inapochachin canpitanta' nosoroco', itërin.

A'napita nocanpiso'
(Mt. 7.1-5)

³⁷—Ama, iyaro'sa', a'napita nocancosohüë'. “Caso' noya piyapico. Paso' piyapi co noyahuë' ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin,” topi a'naquën. Ama ina pochin noncosohüë', Yosë ana'intochinquëma'. A'napita pinotoma', sha'huirapihuatama', Yosënta' inapochachin sha'huirapitëinquëma', ana'intarinquëma'. A'napita ma'sha onpotohuachinquëma', nanan anoyatoco' oshanëma' Yosë inquichinquëma'. ³⁸Ama apiracosohüë'. Ma'sha quëtoco'. Ina marë' canpitanta' Yosë acanaarinquëma'. Na'con na'con quëtarinquëma'. Co manta' nonpintarinquëmahuë'. Piyapi'sa' nosorohuatama', Yosënta' na'con na'con nosoroarinquëma'. Apirahuatama', canpitanta' co Yosë'pa' canaaramahuë'.

³⁹Isonta' a'chinchinquëma'. Somaraya nipachina, co nanitërinhuë' a'na somaraya nininso' quëpacaso'. Quëparin naporini, cato chachin panca naninquë

anochitonahuë'. Inapochachin canpitanta' co noyahuë' cancantohuatama', co nanitëramahuë' piyapi'sa' no'tëquën a'chintacamaso'. ⁴⁰Na'a maistro'sa' ya'huëpi. A'chintërinSOPITA quëran na'con na'con nitotopi. A'chintohuachina, inapochachin nisapi. Napoaton noya maistro natanco'. Inso tëranta' natanpatama', oshaquëran ina pochin yonquiarama'. Co no'tëquën a'chintohuachinquëmahuë', nonanpatama', ina pochachin cancantaramahuachi.

^{41,42}Ni'co'. Cato' quëmapi ya'huëpirinhüë'. A'naso' pi'pian mo'shiri ya'conayatohuachina, a'nari nocanin. “Quëmaso' napoonin ni'tëran. Carinquën noya nicatënuquën, ocoichinquën,” itopirinhüë', inanta' narasëratëri nani ya'conayatërin ni'ton, co pi'pian tëranta' nanitërinhuë' quënantacaso'. Co iin nocanacasohüë' nipirinhüë', nocanin. Inapochachin a'naquëma' co no'tëquën yonquiramahüë'. A'napita yapënpiramahuë', na'con na'con oshahuanama'. Canpitaso' nonpintënuquëma' ninama'. Narasëratë' ocoitohuachina, noya quënantërin. Naporo huarë' nanitërin iin mo'shi ocoitacaso'. Inapochachin canpitanta' ya'ipi co noyahuë' yonquirmasopita naniantoco'. Naporo huarë' no'tëquën yonquiatoma', nanitarama' a'napita pënenacamaso', itërin.

Nara pochin nininso'
(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Nara co noyahuë' nipachina, napoonin nitërin. Noya naraso' nipirinhüë' noya nitërin. ⁴⁴Nitërin quëran nara nohuitëre'. Nahuanso' co quëpa nitërinhuë'. Naporahuaton, shihuarin quëran co misëra manëhuë'. ⁴⁵Inapochachin piyapinpoanta' ninëhua'. Noya yonquihuatëhua', noya nirihua'. Co noyahuë' yonquihuatëhua', co noyahuë'

nirihua'. Ma'sona yonquihuatēhua', ina chachin nonēhua', ina chachin nirihua', tēnin.

Cato' pëirinsò'

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶—A'naquēma' "Imarainquēn, Siniro," itapomaracohuē', co natēramacohuē'. ⁴⁷Na'aquēma' natanamacoso marē' huē'nama'. Natēhuatamaco, a'na quēmapi pochin nisarama'. ⁴⁸Ina quēmapi natēricho quēran yapëirin. Yapëihuachina, noya yonquiaton, noya pëiaquē yonirin. Na'pitē' quēnanahuaton, na'pitēquē chachin natēricho quēran pëirin. Pamatohuachina, opotopirihuē', co anotērinhuē'. Chini' niponahuē', co yatē'yatērinhuē'. ⁴⁹A'naquēnsò' nipirihuē' yapëihuachina, co noya yonquirihuē'. "Inotēquē tēranta' pëi'i," ta'ton, inaquē pëipirihuē'. Ina quēran pamatohuachina, chiniiri a'naroachin tē'yatērin. Ya'ipi noyá quiquirin huachi. Inapochachin topinan natanpatamaco, co natēhuatamacohuē', co cha'ësaramahuē'. Nipirihuē', ya'ipi cancanēma quēran natēhuatamaco, noya nisarama'. Noya natētoma', chiniquēn cancantarama'. Cha'ësarama huachi, itērin.

Capitan piyapinēn anoyatērinso'

(Mt. 8.5-13)

7 ¹Nani a'chintohuachina, Quisosori Capinaomoquē pa'nin. ²Inaquē a'na capitan ya'huērin. A'na piyapinēn chiniquēn canioton, yachiminin. Hua'anēni noya nosororin. ³Quisoso canquirinsò' natantahuaton, Cotio ansiano'sa' amatērin. —Paaton, Quisoso sha'huitonquē' huē'in piyapinēhuē anoyachinco, itahuaton, a'parin. ^{4,5}Quisosoquē canconahuatona', nontoonpi.

—Huēquē' pa'ahua', Siniro. Paso' capitan amatērinquēn. Inaso' nisha

piyapi niponahuē', nóya quēmapi. Nosororinpoa'. Inaora coriquinēn quēran niyontonpiso pëi' ninin Yosē yonquicaiso marē'. Napoaton huēquē' piyapinēn anoyatēquē', chiminpachin, itopi.

^{6,7}Ina natanahuaton, inapitarē' pa'nin. Capitan pëinēnquē ya'caritērahuaso', amiconēnpitari nacapi. Capitani nani a'parin Quisoso nontacaiso marē'.

—Capitan sha'huitērincoi nonchinquēn. "Caso', Siniro, nontaponquēn yapa'pirahuē'. Tapanato, co pa'nahuē'. Co caso' quēma pochin noyacohuē'. Co pëinēhuēquē tēranta' ya'conamaso' ya'huērinhuē'. Topinan nontēquē' piyapinēhuē noyachin. ⁸Canta' hua'anēhuē natērahuē. Capitanco ni'to, sontaro'sa' camaihuatēra, natērinaco. Paco', itohuatēra, pa'pi. Huēco', itohuatēra, huē'pi. Piyapinēhuēpitanta' camairahuē. Sacatoco', itohuatēra, sacatopi. Napoaton natēranquēn. Chiniquēn nanantēran ni'ton, nontohuatana, a'naroachin noyatapon, tēnahuē," tēnin capitan, itiipi.

⁹Quisoso natanahuaton, nóya cancantērin. Tahuērētahuaton, piyapi'sa' itērin:

—Ma noyacha ina quēmapi natērinco paya. Nisha piyapi niponahuē', Cotioro'sa quēran noya noya natērinco. Napoaton ca nohuanto, apira miachin piyapinēn noyatarin, tēnin. ¹⁰Napotohuachina, capitan amiconēnpita ayancoantapi. Cania'pi nani noyatērin quēnanconpi huachi.

Hui'napi ananpitarinsò'

¹¹Tahuērinquē Quisoso Nainquē pa'nin. Ca'tano'sanēnpitarē' pa'nin. Na'a piyapi'sa' imasapi. ¹²Ninano ya'coanaquē ya'caritērahuaso', na'a ya'huēhuano'sari nacapirapi. Chimipi pa'pitacaiso marē' quēsapi. Hui'napi

niponahuë!, a'shin ayananpirin. A'shini imasarin. Inaichin hua'huin nipirinhue!, chiminin. So'ionta' iraca ayarin ni'ton, sa'ahua paiya inaso!. ¹³Ina quënanahuaton, Quisosori nosororin.

—Ama, imoya, na'nëquësohuë!, itërin.

¹⁴Napotahuaton, chimipi acopiquë së'huacoinin. Së'huarahuachina, quëparapisopita huaniconpi. Chimipi nontërin.

—Huënsëquë!, api, itërin.

¹⁵Napotohuachina, nantantarahuatton, huënsërin. Ina quëran nonsarin huachi.

—Ya'huëranquën, imoya, quëpantaquë huachi, itërin Quisosori. ¹⁶Ya'ipi piyapi'sa' nicatona', pa'yanpi.

—Ma noyacha Tata Yosëso paya. Ma noya quëmapi a'patimarinpoa' pënëinpoaso marë!. Nani ma'sha nanitaparin. Yosë co naniantërinpoahuë!. Catahuarinpoa huachi, topi.

¹⁷Ananpitërinso' ya'ipi Cotia parti nahuinin. Ya'ipiya natantopi.

Coansha Paotista natantërinso'

(Mt. 11.2-6)

^{18,19}Coansha imarinsopitanta' paatona', Quisoso naporinso' sha'huitonpi. Coansha natanahuaton, yonquiárin. “Quisososo' Yosëri a'paimarinso' nimara. Pahuanamara a'na' o'macaso”, ta'ton, cato' imarinso' a'parin Quisoso natanacaiso marë!.

²⁰Quisoso quënanconpachinara, itapona':

—Coansha Paotista a'pairincoi natana'huainquënso marë!. Quëmaso' Cristonquën nimara. Pahuanarin o'macaso' nimara. Co nitotëraihue!. Sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itërin.

²¹Naporo' na'a cania'piro'sa' ya'huërin. Nisha nisha caniori maninsopita. Quisosori a'naroachin anoyatërin. Sopairi ahua'yantërinso'pitanta'

huë'pachinara, sopai a'patërin. Naporahuaton, ina nohuanton, somaraya nininsopitanta' ni'tërin.

²²—Ni'co', iyaro'sa'. Ca nohuanto, somaraya nininso' ni'tërin. Apiaro'sa' a'naroachin anoyatërahuë. Noya iratërin huachi. Chana caniori maninsopitanta' anoyatërahuë. Në'huëro'santa' noya anantatërahuë. Chiminpisopita ananpitantarahuë. Notohuaro' piyapi'sa' co Yosë nohuitatonahuë!, nosorotopirinahuë!, naya nanan a'chintarahuë huachi. Ya'ipi nani ni'nama', nani natanama'. Paatoma', Coansha sha'huitonco' no'tëquën nitochin. ²³Ya'ipi cancanëma quëran natëhuatamaco, noya cancantarama huachi. Co nisha nisha yonquiamacoso' ya'huërinhuë!, itërin Quisosori.

Coansha noya pënëntërinso'

(Mt. 11.7-15)

²⁴Ina natanahuatona', Coansha sha'huitapona' pa'pi. Nani paantahuachinara, Quisosori a'chiantarin.

—Coansha naporinso' a'chinchinquëma'. I'hua canpitaso' Coansha nicapoma' pa'nama'. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'nama'. Co inaso' nisha nisha yonquirinhue!. ²⁵Co noyapiachin a'morinhue!. Noyapiachin a'mopisopita hua'an pëiro'saquë ya'huëpi. Coanshaso' nipirinhue! co nani ma'sha ya'huëtopirinhue!. ²⁶Pënëntërinso' natanacaso marë' pa'nama'. Coansha tëhuënachin noya pënëntërin. Co topinan quëran pënëntërinhuë!. Yosëri chachin a'parinso'. ²⁷Iraca quiricanëquë ninorin.

“Co'huara Cristo

a'paimayatërasohue!, comisionë huë pochin nininso' a'pararahue.

Paaton, pënëntapon Cristo noya natanacaiso marë”, tënin Yosë.

Coansha ninoton, naporin. ²⁸Iraca quëra huarë' na'a piyapi'sa' pënëntopirina-

huè', Coansha Paotistaso' noya noya pënëntërin. Pënëntërinso', iyaro'sa', noya. Nipirinhue', inquéma tëranta' imapatamaco, noya noya nisarama'. Yosë huëntonëmqüë chachin aya'conanquëma', tënin Quisoso.

Nisha nisha yonquipsopita
(Mt. 11.16-19)

²⁹Nani na'a piyapi'sari Coansha noya natanpi. Coriqui ma'pana'piro'santa' "Yosë noninso' no'tëquën pënëninpoa'," ta'tona', aporihuanpi. ³⁰Ya'huë'rë' Parisio piyapi'saso' co nohuantopihue'. Coansha no'tëquën pënëntopirinhue', co huachi nohuantopihue' Yosë pochin cancantacaiso'. Napoaton co aporihuanpihue'. Cotio maistro'santa' co yanatëpihue'. ³¹Ina yonquiaton, Quisosori itërin:

—Iporaso' piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. ¿Ma' pochinsona cancantomairai'? ³²Hua'huaro'sa pochin cancan-tonpi, ténahuë. Hua'huaro'sa' caniquë ya'nipihuachina', nino'huipi. A'naquën taponá: "Huëco' pita pochin ni'tëhua' ya'nipiahua'," ta'tona', quinatopirina-hue', co a'napita nohuantopihue' nansacaiso'. Ina quëran tantaponá: "Inta nipachin, huëco', chimipi pochin ni'tëhua' ya'nipiahua'," nitantapi.

Ayapirinhue', co a'napitaso' nohuantopihue' ayacaiso'. ³³Inapochachin ipora nisha nisha yonquirama'. Coansha Paotistaso' huë'pachina, co aquëtë' cosharo' yonquirinhue'. Co noya coshatërinhue'. Co pi'pian tëranta' huino o'orinhue'. Napopirinhue', "Inaso' hua'yantaton, naporin," toconama'.

³⁴Ina quëran caso' Yosë quëran quëmápicó ni'to, coshatërahue', o'orahuë. Ina marë' pinoramaco. "Quisoso coshatárin. O'opatárin. Oshahuano'sarë' nipayarin," toconama'. Nisha nisha yonquiconama'.

³⁵A'naquënsó' nipirinhue', noya

yonquiatona', Yosë natëapi huachi. Pënëntërahuëso' natanahuatona', no'tëquën yonquiapi huachi, tënin Quisoso.

Sanapi co noyahuë'
yonquirinsopita naniantërinso'

³⁶Ina quëran a'na Parisio quëmápiri Quisoso amatërin. —Pëinëhuëquë huëquë' coshatahua', itërin. Itohuachina, pa'nin. Pëinëquë ya'conconahuaton, misaquë huënsëconin. ³⁷A'na sanapi natantahuaton, inaquë pa'nin. Inaso' oshahuana'pi, topiso'. Pimo hua'sai' potiria'huayaquë quënin. ³⁸Quisoso ya'yoranconahuaton, oshanën marë' sëtatón, na'nërin. Na'nëhuachina, na'nëi' Quisoso nantën hui'shitërin. Ainën quëran amirantërahuaton, apinorantërin. Ina quëran pimo hua'saiquë pashirantëtërin. ³⁹Ina ni'sahuaton, pëi' hua'anën co noyahuë' ni'nin. Inaora yonquinën quëran yonquirarin. "Quisoso nitoninorin naporini, iso sanapi nohuichitonhue'. Oshahuan ni'ton, co së'huacaso' nohuanchitonhue'," tënin yonquiaton. ⁴⁰Yonquirinso' nitotaton, Quisosori itërin:

—Iya Simon, pi'pian yasha'huitëranquën, itërin.

—Inta, Maistro, sha'huitoco, itërin.

⁴¹—Cato' quëmápi ya'huëpirinhue'. Cato chachin patron nihuirin. A'naso' a'natërapo huaranca nihuitërin. A'naso' a'natërapo pasaichin nihuitërin. ⁴²Capa coriqui pahuëretacaso' ni'ton, cato chachin nihuitërinso' ayatërin. Topinan ayatërin. ¿Insoarita' patronën na'con na'con nosororin? ¿Ma'ta' quëma yonquiran? itërin Quisosori.

⁴³—Na'con na'con ayatërinso' na'con na'con nosororin, topirahuë', tënin.

—Ina mini. No'tëquën yonquiran, tënin.

⁴⁴Ina toshatuon, sanapi tasatahuaton, Simon itërin:

—Iso sanapi ni'quë'. Quëma pëinën-quë ya'conpirahuë', co i'sha tëranta' quëtërancohuë' pa'morantëcaso marë'. Iso sanapiso' nipirihuë' na'nëinën quëran pa'morantërinco. Ainën quëran amirantërinco. ⁴⁵Canquipirahuë', co iporancohuë'. Iso sanapiso' nipirihuë' apinorantërinco. ⁴⁶Ni'toro'sa' huë'pachina, tomaquë' pashimototacaso' ya'huëpirihuë', quëmaso' co pashimototërancohuë'. Co hua'an pochin ni'nancohuë'. Iso sanapiso' nipirihuë' nóya nicatonco, pimo hua'saiquë pashirantëtërinco. ⁴⁷Tëhuëenchachin na'con oshahuanaponahuë', oshanën inquitarahüë huachi. Napoaton na'con na'con nosororinco, tënahüë. A'naquënso' nipirihuë', “Co aquëtë' oshahuanahuë',” taponarahüë', co onpopinchin nosororinacohüë', tënin.

⁴⁸Ina quëran sanapi itantarin:
—Oshanën, imoya, inquitaranquën huachi, itërin.

⁴⁹A'napita natanahuatona', ninontopi.
—¿Ma quëmapita' isoso'? Oshanën inquitacaso' nanitërin, ¿ti? nitopi.

⁵⁰Quisososos' nipirihuë' sanapi itërin:
—Natëranco ni'ton, nicha'ëranquën. Noya paquë huachi, itërin.

A'chinapon pa'ninso'

8 ¹Ina quëran nisha nisha ninanoquë Quisoso pa'nin a'chinapon. A'naquën pancana, a'naquën co pancanayahuë' niponahuë', inaquënta' paaton, noya nanan a'chinarin. —Yosë yahua'anëntarinquëma', itëra'piarin. Shonca cato' ca'tano'sanënpita imasapi. ²A'naquën sanapi'santa' imasapi, canio quëran anoyatërinso'pita. A'napita sopairi ya'coancantohuachinara, hua'yantopirinahuë', nani anoyatërin huachi. A'naso' Maria Mactarina.

Canchisë sopairo'sari ya'coancantopirinhuë', Quisosori inquitërin huachi. ³Coananta' imarin. Chosa sa'in nininso'. So'inso' hua'an comisionën. Sosananta' imarin. Inapita imatona', inahuara coriquinëna quëran cosharo' pa'anpi Quisoso, ca'tano'sanënpita, inapita coshatacaiso marë'.

Sha'napi pochin nininso'

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴Nisha nisha ninano quëran huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Notohuaro' niyontonpachinara, pënënto nanan sha'huitërin.

⁵—A'na quëmapi sha'tapon pa'nin. Tricoraya iminquë pa'sarayarin papotacaso marë'. Pa'sarayahuachina, a'naquën iraquë huarë' pa'sarayarin. Inaquë piyapi'sa' iratatona', i'natërin. Inairaro'santa' huë'sahuatona', pë'yaquirin huachi. ⁶A'napita ya'pirin na'piroquë pa'sarayarin. Inaquë papotopirinhuë', pi'pian pi'pian no'pa' ya'huërin ni'ton, yanirorin. Napoaton ahuirin huachi. ⁷A'naquën ya'pirin nahuan pacatëro' ya'huërinquë pa'sarayarin. Inaquë papotopirinhuë', nahuaonta' papotërin. A'shinahuaton, imotërin huachi. Napoaton sha'ninso' chiminin huachi. ⁸A'naquën ya'pirinso' nipirihuë' noyaro'paquë pa'sarayarin. A'shinahuaton, nóya nitërin. Sha'nin quëran na'con na'con nitaton, pasa, pasa nitërin huachi. Huëratëhuanpata'ma', noya natanatomaco, yonquico', itërin Quisosori.

Sacai' nanan

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹Ina quëran ca'tano'sanënpitari natanpi. —Achin, Maestro, naporanso' co natantëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan? itopi.

¹⁰—Yosë hua'anëntërinso' co a'napita nitotopihuë'. Canpitaso' nipirinhue' ya'ipiya a'chinchinquëma'. Yosë nanamën no'tëquën nitotacamaso marë' a'chinchinquëma'. A'napitaso' nipirinhue' co ya'ipiya a'chintarahue'. Sacai pochin nininso' a'chintarahue. Co yanatëhuachinacohue', natanaponaraihuë', co nitotapihuë'. Ma'sona ninahuë sonta' nicaponaraihuë', co yonquiapihuë', itërin.

Tricoraya tapon naporinso'

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹Ina quëran itantarín:

—Apira, iyaro'sa',

a'chintanta'inquëma', nitotoco'. Yosë nanamënso' tricoraya pa'sarayarinso pochin ninin. ¹²A'naquën piyapi'sa' ira pochin ninin. Yosë nanamën natanpirinahuë'. Inaira pochin a'naroachin sopai huë'nin. Yosë nanamën natanpiso' osërëtiirin. Ama natëcaiso marëhuë' aniantërin. Natëpi naporin, Yosëri cancanëna' anoyachitonhuë'.

¹³A'naquëonta' na'piro pochin ninin. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroachin pa'yatatona', natëpirinahuë'. Co chiniquën cancantatonahuë', co natëmiatopihuë'. Ma'sha onpohuachinara, Yosë a'popi huachi.

¹⁴A'naquëonta' nahuan pacatëro' ya'huërinso pochin ninin. Yosë nanamën natantopirinahuë'. Ma'sha yaonpotërë pochin yonquiataona', co nanamën yonquipihuë'. Coriquirächin cancantonpi. Nipa'yatacasoächin yonquirapi. Nahuano'sari imotërinso pochin ma'sharachin yonquiataona', Yosë nanamën naniantopi huachi. Co huachi natëpihuë'. ¹⁵A'naquën piyapi'saso' nipirinhue' noyaro'pa pochin ninin. Yosë nanamën noya natanpi. Natanahuatona', noya cancantatona', natëtopi. No'tëquën yonquiataona', natëmiatopi

huachi. Ma'sha onpoaponaraihuë', co a'popihuë'. Oshaquëran noya noya nisapi huachi, tënin.

Nanparin pochin nininso'

(Mr. 4.21-25)

¹⁶Ina quëran a'chintantarín.

—Nanparin i'chinpituohuatëra, co yo'mëanaquë po'morëhuë'. Co pë'saranaquë po'morëhuë'. Nanparin aconanquë acorë' noya a'pinacaso marë'. Piyapi'sa' huë'pachinara, noya quënantopi. Inapochachin Yosë nanamën sha'huitahua' a'napitanta' nitochina'. ¹⁷A'naquën po'oana quëran ma'sha onporin. Iporaso' co insonta' nitotërinhuë'. Ayaro' tahuëriso' nipirinhue' ya'ipiya nitotapi huachi.

¹⁸Napoaton noya natanco'. Noya natëhuatama', na'con na'con nitotarama huachi. A'naquënso' nipirinhue', “Nani nitotërahuë,” topirinahuë', co yanatëpihuë' ni'ton, pi'pian tëranta' nitotopiso' Yosëri aniantërin huachi, itërin.

Quisoso quëmopinënpita

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Ina quëran Quisoso a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Quisoso yanontopirinahuë', na'a piyapi'sa' yamopi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. ²⁰Napoaton a'naquën sha'huitërin.

—Ni'quë', Maestro. Mamaparinquën, iyaparinquën, inapita huëcatona', aipiran ya'huapi. Yanontërinëinquën, itopirinahuë', Quisoso tapon:

²¹—Yosë natëpisopita iyahuëpita pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', mamahuë pochin ni'nahuë, itërin.

Huan a'parinso'

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²Ina quëran a'na tahuëri ca'tano'sanënpita itapon:

—Aquëtëran pa'ahua', itërin.
 Montëriaquë ya'conahuatona',
 pëntonapi. ²³Quisososol' huanconënguë
 huë'ësapirinhüë'. Paaquëya', panca
 ihuani manin. Co'sacairi montërianën
 opotó opototapirinhüë'. Nani yamëntai-
 rapirinhüë'. ²⁴Ca'tano'sanënpita
 pa'yanatona', Quisoso ochinanpi.
 —Catahuaco, Maistro, chimiitarihua',
 itopi.

Quisosori huënsërahuaton, ihuan
 a'parin. Sononta' panca
 co'sacaitapirinhüë', asanoirin.
 A'naroachin sanoirin huachi.
²⁵—¿Onpoatomata' co natëramaco-
 huë? itërin. Inapitaso' nipirinhüë'
 pa'yanatona', ninontapi.

—Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan
 a'parin paya. Sononta' a'naroachin
 asanoirin paya, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantërinso'
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Ina quëran Cariria aquëtëran canconpi.
 Catara parti itopiso'. ²⁷Quisoso nonshicon-
 pachina, a'na quëmapi nacapirin, na'a
 sopairo'sari ya'coancantopiso'.
 Ya'coancantopi ni'ton, co huachi
 yonquirinhüë'. Hua'qui' co manta'
 a'morinhüë'. Co huachi pëiquë
 ya'huërinhuë'. Na'pi naninquë
 chimipiro'sa' pa'pitopiquë ya'huarin.
^{28,29}Na'aro' sopairo'sari ahua'yantarin.
 Catinaquë tonporahuatona', pa'onta'
 tonpotopirinhüë', oquirachinin. Sopai
 nohuanton, co piyapi ya'huërinquëhuë'
 ta'antarin. Quisoso quënanahuaton,
 nocotahuataquë isonquirahuaton, monsho-
 rarín. Napohuachina, Quisosori nosoroa-
 ton, a'naroachin sopai itërin:

—Iso quëmapi quëran pipico huachi,
 itërin. Ina natanahuaton, chiniquën itërin:

—¿Ma'ta' yaonpotarancoi? Quëmaso'
 Quisosonquën. Yosë hui'ninquën. Yosë
 marë' ama aparësitocoisohüë', itërin.

³⁰—¿Ma'ninquënta' quëmaso'? itërin.
 —Huaranca itërinaco, topi.

Hua'huayatërahuë' sopairo'sa'
 ya'coancantopi ni'ton, ina nininhuatin.

³¹—Ama parësitopiquë a'pacoisohüë',
 itantapi. ³²Ina yacariya na'a coshiro'sa'
 ya'huërin. Panënguë coshatapi.

—Coshiro'saquë tëranta' a'paco
 ya'coanta'ii, itantapi.

—Ina, nipachin, inaquë ya'conco',
 itërin. ³³Itohuachina, quëmapi quëran
 pipirahuatona', coshiro'saquë ya'conpi
 huachi. Inaquë ya'conpachinara,
 coshiro'santa' hua'yantatona',
 a'naroachin tahuan pa'topi. Panca
 sonoquë niitatona', inaquë chimiitopi
 huachi.

³⁴Coshi pë'tahuana'piro'sa'
 ni'sahuatona', ta'aconpi. Ninanoquë
 sha'huitonahuatona', ninano pirayan
 ya'huëpisopitanta' a'naya a'naya
 sha'huitëra'piapi. ³⁵Natanahuatona',
 —¿Ma'ta' onporinso'? ta'tona', pa'pi
 nicapona'. Canquirahuatona', quëmapi
 hua'qui' hua'yantërinso' quënanquipi.
 Iporaso' Quisoso ya'cariya huënsëarin.
 Nani a'moanahuaton, noya yonquirin
 huachi. Co huachi hua'yantërinhuë'. Ina
 nicatona', pa'yanpi.

³⁶—Quisosori anoyatërin. Sopairo'sa'
 a'patahuaton, anoyatërin huachi. Co
 huachi hua'yantërinhuë', topi
 ni'pisopitari. ³⁷Natanahuatona',
 ya'huëhuano'sa' pa'pi të'huatopi.
 Të'huatona', Quisoso itopi:

—A'na parti paquë huachi, itopi.
 Itohuachinara, montëriaquë
 ya'coantarín huachi. ³⁸Yapa'pachina,
 quëmapi achin hua'yantërinso' itërin:
 —Canta' imainquën, topirahuë',
 tënin.

—Ama ipora huëquësohuë'.
³⁹Ya'huëranquë paantaquë'. Piyapi'sa'
 sha'huitonquë'. “Yosë noyá anoyatë
 rinco,” itëquë', itërin Quisosori.

Napotohuachina, pa'nin. Ya'ipi ninanonénquë sha'huitëra'piarin.

—Quisoso noyá anoyatërinco, itëra'piarin.

Hua'an hui'nin ananpitantarinso'

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰Quisosori aquëtëran pëntoantarahuatón, na'a piyapi'sa' quënanconin. Inaquë Quisoso ninarapi ni'ton, canconpachina, nóya nontopi. ⁴¹Naporo' a'na Cotio hua'an huë'nin. Niyontónpiso pëi' hua'an ya'coninso'. Cairo itopi. Quisoso quënanquirahuaton, nantën pirayan isonquirin.

—A'naroachin, Sinioro, pëinëhuëquë huëquë'. ⁴²Hui'nahuë yachiminarin, itërin. A'naichin hui'nin ya'huëtërinso' chiniquë caniorin. Shonca cato' pi'ipitërin. Napotohuachina, inarë' pa'nin. Na'a piyapi'sari imasapi ni'ton, Quisoso ya'quëtërapí.

⁴³Paaquëya', a'na sanapiri imaquiarin. Hua'qui' panca huënai' a'parin. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhuë'. Parësitárin. Na'a notoro'sari nonënpirinhue'. Ya'ipi coriqui i'quiaponahuë', co manta' noyatërinhuë'. ⁴⁴Quisoso pinën quëran huëcatón, coton huirotënfchin së'huaquirin. Së'hua huachina, a'naroáchin huënai' no'narin huachi.

⁴⁵—¿Inta' së'huarinco? tënin Quisoso.

—Co carinquënso' së'huaranquënhuë', topi ya'ipiya.

—Ni'quëchi, Maistro, notohuaro' piyapi'sa' ya'quëëtëriarinen. “¿Inta' së'huarinco?” tënan, ¿ti? itërin Pitrori.

⁴⁶—A'naso' natëtonco, së'huarinco. Së'hua huachincora, nitotërahuë. Ca nohuanto, noyatërin, tënin.

⁴⁷“Nani nitotërin,” ta'ton, sanapi huë'nin. Pa'yanaton, ropa ropátëriarin. Isonquirahuaton, Quisoso sha'huitërin.

—Huá'qui' caniorahuë ni'ton, së'huaranquë, Sinioro.

Së'hua huatëinquë, a'naroachin noyatërahuë huachi, tënin. Ya'ipi piyapi'sa' natanpi.

⁴⁸—Natëranco ni'ton, nani, imoya, anoyatëranquë. Noya paquë huachi, itërin.

⁴⁹Quisoso nonaquëya', a'na quëmapí Cairo pëinën quëran huë'nin.

—Hui'nan nani chiminin huachi. ¿Ma'marëta' topinan quëran Maistro quësarán? itërin.

⁵⁰Quisososopi nipirinhue' piyapi noninso' natanaponahuë', co ina yonquirinhue'.

—Ama, iyasha, pa'yanquësohue'. Natëco, hui'nan anoyachinquë, itërin.

⁵¹Pëinëncuë canconahuaton, inaora ya'conconin. Pa'pin, a'shin, Pitro, Coansha, Santiaco, inapitaichin quëparin. —Ama a'napita huë'inasohue', tënin. ⁵²Na'a piyapi'sa' na'nëtona', ayanápi.

—Ama na'nëcosohue'. Co sanapia'hua chimimiatërinhuë'. Huë'ësarín, itërin Quisosori.

⁵³—Co huë'ërinhuë'. Nani chiminin huachi. Somarayanquë ni'ton, co ni'nanhue', ¿ti? itopi. ⁵⁴Quisososopi nipirinhue' sanapia'hua maimirarahuatón, —Huënsëquë', apia'hua, itërin.

⁵⁵A'naroachin hua'yanën ya'coantahuachina, nãpíantarin huachi. Huanirin huachi. —Nanón a'caquë', tënin Quisoso. ⁵⁶A'shin, pa'pin, inapita pa'yanpi huachi.

—Ma'pitacha nitotaton, ananpitantarán paya, itopirinhue', —Ama a'napita sha'huitocohue', itërin Quisosori.

A'chinacaso marë' a'parinso'

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 ¹Shonca cato' quëmapí'sa' Quisosori nani huayonin na'con na'con a'chintacaso marë'.

Ca'tano'sanënpita itopi. Ayontónahua-

ton, chiniquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso marè'. Ina nohuan-ton, nisha nisha caniori maninsopitanta' anoyatapi.

²—Paatoma', iyaro'sa', piyapi'sa' a'chintonco'. “Yosë yahua'anëntarinquëma'. Huëntonënquë ya'conpatama', noya catahuarinquëma huachi,” itoco'. Cania'piro'santa' anoyatoco'. Catahuaranquëma' anoyata-camaso marè'. ³Pa'patama', ama manta' quëpacosohuë'. Pitana, morsa, pan, coriqui, inapita ama quëpacosohuë'. Ama cato' coton tëranta' quëpacosohuë'. ⁴Inso pëiquësona yacapatohuatama', ina pëiquërachin ya'huëco'. Ina ninano quëran pipimiataquë huarè' inaquë ya'huëco'. ⁵A'na ninanoquë pa'patama', “Ama isëquë huëcosohuë'. Co yanatanainquëmahuë’,” itohuachinquëma', patoco'. Yapa'patama', pënëncó'. “Nani sha'huitopiranquëmahuë'. Co nohuantë ramahuë' ni'ton, canpitaora tēhuënëma-quë nina'intarama',” itoco'. Ina quëran a'na parti paco huachi, itërin Quisosori.

⁶Ina quëran ca'tano'sanënpitari pa'sahuatona', noya nanan a'china'piapi. Nisha nisha ninanoquë pënëna'piapi. Na'a cania'piro'sa' anoyatopi.

Coansha Paotista tēpapiso'

(Mr. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Napopiso' ya'ipi parti nahuinin. Cararia hua'anëonta' natantërin. Irotisë itopiso'. Natanahuaton, nisha nisha yonquirin. —¿Inta' Quisososo'? itohuachinara, —Coansha Paotista nanpantarinsó' nimara, topi a'naquën. ⁸—Co inahuë'. Iniasëco' ya'noantarinsó' nimara, topi a'naquëonta'. —Co inahuë'. A'na ninotona'pi iraca chiminpirinhuë', nanpantarinsó', topi a'naquëonta'.

⁹Natantahuachina, hua'ani itërin: —Cari sontaro a'pahuatëra, Coansha

atëpatërahuë, nishitëconotopi. Iso quëmapiso' nipirinhuë', nani ma'sha nanitaparín, natantërahuë. ¿Inta' inaso' nimara? Canta' nohuichi, ta'ton, Quisoso yani'pirinhuë'.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Ca'tano'sanënpita huëantarahuatona', Quisoso sha'huitiipi.

—Nani a'chintërai. Cania'piro'santa' anoyatërai, itiipi.

—Huëco', iyaro'sa'. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'ahua', chinotahua', itërin Quisosori. Itohuachina, Pitsaita ya'cariya pa'pirinahuë'. ¹¹Na'a piyapi'sari natanahuatona', imapi. Canquihuachinara, Quisosori noya nontërin. Yosë huëntonënquë ya'conacaiso' a'chintarin. Nani a'chintahuaton, cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin.

¹²Nani i'huararahuaso', ca'tano'sanënpitari itërin:

—Nani i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë'. Piyapi'sa' a'paquë' pa'ina'. Isoshara'huaya ninanoro'sa', pëiro'sa', inapita ya'huërin. Inaquë cosharo' pa'anatona', ca'ina'. Inaquë huë'ëina', itopi.

¹³—Canpitari a'caco', itërin Quisosori.

—Capa isëquë capacaso'.

A'natërapoya pan, catoya sami, inaíchin ya'huëtërincoi. Nótohuaro' piyapi ya'huërin. Quiyaso' pa'anconahuatoi, ina nápo' piyapi'sa' a'ca'ii, ¿ti? itopi.

¹⁴A'natërapo huaranca pochín quëmapi'sa' ya'huëpi ni'tona', napopi. Ina quëran ca'tano'sanënpita itërin:

—Piyapi'sa' sha'huitoco' huënsë'ina'. A'natërapo shonca, a'natërapo shonca pochín huënsë'ina', itërin.

¹⁵Sha'huitohuachinara, ya'ipiya ahuënsëpi. ¹⁶Naporahuaton, Quisosori a'natërapoya pan, catoya sami, inapita

ma'patërin. Inapaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin: —Ma noyanquën, Tata, ni'ton, cosharo' acotërancoi capa'huaiso'. Ina marë' Yosparinquën, Tata, itërainquën, itahuaton, pan, sami, inapita sè'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Piyapi'sa' quëtonco' ca'ina', itërin.

¹⁷Quëtöhuachinara, ya'ipi piyapi coshatopi. Natëaquëhuarë' coshatopi. Ina quëran ca'tano'sanënpitari pë'sotopiso' mapi. Shonca cato' yo'më' mëntatopi.

Pitro natërinso'

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸A'na tahuëri Quisoso inaora pa'nin Yosë nontacaso marë'.

Ca'tano'sanënpitaráchin inaquë ya'huëpi. Nani Yosë nontöhuachina, Quisosori itërin:

—Nani ma'sha nanitaparahuë ni'ton, ¿ma'ta' piyapi'sa' yonquiarapirinaco? itërin.

¹⁹—“Inaso' Coansha Paotistaco' nanopiantarinso',” topi a'naquën. “Co inahuë'. Tata Iniasëco' nanopiantarinso',” topi a'naquëonta'. “Co inahuë'. A'na ninotona'pi iraca chiminpirinhuë', nanopiantarinso' nimara,” topi a'nanta', itopi.

²⁰—Canpitaso' nipirinhuë' ¿ma'ta' yonquirama'? itërin Quisosori.

—Quëmaso' Cristonquën, Yosë a'patimarincoiso', tënin Pitro.

Chiminacaso' ninorinso'

(Mt. 16.20-23; Mr. 8.30-33)

²¹—Ama ipora a'napita sha'huitocoso'huë'. ²²Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', na'con parësita'huaso' ya'huërin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', maestro'sa', inapita co huachi quë'yarinacohuë'. Tëpararinaco.

Napoaponahuë', cara tahuëri quëran nanopiantarahuë huachi, itërin.

Quisoso imamiatacaso' ya'huërin

(Mt. 16.24-28; Mr. 8.34-9.1)

²³Ina quëran piyapi'sa' pënëntarín.

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantoco'. Yosë nohuantërinso'ráchin imaco huachi. Corosëquë chiniquën parësitëre'. Canpitanta' parësítapomarahuë', nani tahuëri imamiatoco. ²⁴Canacamasoachin yonquihuatama', topinan quëran nanopiarama'. A'na tahuëri chimimiatarama huachi. Nipirinhuë', casáchin yonquihuatamaco, parësítapomarahuë', co topinan quëran nanopiaramahuë'. Yosë nohuitatoma', noya nanopiarama'. Naporahuatoma', a'na tahuëri Yosë'pa' nanopimiatantarama huachi. ²⁵Ya'ipi ma'sha isoro'paquë canapiramahuë', co hua'yanëma' cha'ëpachinhuë', co canamiataramahue'. Ónponta' pahuëre tapiramahuë', co huachi hua'yanëma' nanitërinhuë' cha'ëcaso'. ²⁶Imapatamaco, tēhuaarinēnquēma'. Tapana-toma', a'pohuatamaco, a'na tahuëri carinquëmanta' a'poaranquëma'. Nanamëhuë a'pohuatama', carinquë manta' o'mantahuato, a'poaranquëma'. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, o'mantararahuë. Tata huënaratërinso pochin canta' huënaratarahuë. Noya anquëniro'sapitaro'co o'mantararahuë. ²⁷No'tëquën itaranquëma'. Yosë isoro'pa' hua'anëntapon, ni'sarama'. A'naquëma' co'huara chimiyantërasomahuë', ni'sarama', itërin.

Nisha pochin ya'norinso'

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Posa tahuëri quëran Quisoso motopiquë pa'nin. Pitro, Coansha, Santiaco, inapitarachin quëparin. Yosë nontacaso marë' pa'nin. ²⁹Yosë

nontaquëya', nisha pochin ya'noarin. A'morinsonta' huënarachin huënarachin ninin. Huiri huiríchin. ^{30,31}A'nanaya Moisésëco', Iniasëco', inapita ya'nopi. Inahuanta' huënarachin huënarachin nipi. Quisosorë' ninontapi. —Quirosarinquë pa'pato, tëpararinaco, itërin Quisosori. ³²Ya'huërë'

ca'tano'sanënpitaso' huë'ëi' iquitatona', huë'ësápirinahuë'. Capayatantahuachinara, Quisoso huënarachin nininso' quënanpi. Moisésëco', Iniasëco', inapitanta' quënanpi. ³³Inapitaso' yapanantohuachina, Pitrori itërin:

—Ma noyacha, Maistro, isëquë huë'nëhua paya. Cara imënamëa'huaya nii, a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisésë marë', a'nanta' Iniasë marë', topirahuë', tënin. Co yonquiatonahuë', naporin. ³⁴Nonaquëya', chistorori imotërin. Ya'ipiya imotërin ni'ton, pa'yanpi. ³⁵Chistoro' huancana Yosëri nontërin, natanpi.

—Ca hui'nahuë isoso'. Nöya ni'nahuë. Ina na'con natanco', itërin.

³⁶Nani nontohuachinara, ni'sapirinahuë', co a'napita quënanpihuë'. Quisosoráchin quënanpi. Ina yonquiatona', co manta' topihuë'. Nani ni'pirinahuë', naporu' tahuëri'sa' co insonta' sha'huitopihuë'.

Hua'huasha hua'yantërinso'

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷Tahuëririnquë motopi quëran nohuaraimantarahuatona', na'a piyapi'sa' quënanquimapi. Quisoso yonipona' huë'pi. ³⁸A'naya'piri nontiiirin.

—Huëquë', Maistro, hui'nahuë nitiico. Inaíchin hui'nahuë nipirinhuë', ³⁹a'nanaya sopairi ya'coancantohuachina, huiyon tënin. Onporosona sopairi mapachina, no'paquë nitë'yatërin. Sa'po sa'po

niconin. Pacororarin. Napóin quëran sopai patohuachina, noyá iquirorin. ⁴⁰Ca'tano'sanënpita nontopirahuë', “Sopai inquitoco,” itopirahuë', co nanitaparinhue', itërin.

⁴¹—Ma'huantacha ninama paya. Canpitaso' co Yosë natëramahuë'. Co natantochinachinhue' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahuë', ñonporo huárëta' yanatëramaco? tënhuë. Hua'huasha quëshico, itërin Quisosori.

⁴²Inaquë quëntapirinhuë', no'paquë sopairi ataatërin. Apacoroantarín. Quisosori ni'sahuaton, sopai itërin:

—Hua'huasha tananpitëquë'. Pipimia-tëquë huachi, itërin. A'naroachin sopai pipirin. Hua'huasha noyatërin huachi.

—Pëinënuquë, iyasha, quëpantaquë', itërin. ⁴³Ya'ipi piyapi'sa' nicatona', pa'yanpi.

—Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, sopai a'parin paya, topi.

Chiminacaso' ninoantarínso'

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ya'ipiya pa'yanatona', anoyatërinso' yonquirápirinahuë', ca'tano'sanënpita itantarín:

⁴⁴—Noya, iyaro'sa', natanco'. Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', a'na tahuëri piyapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinco, masarinaco. Ina yonquiráco', itërin.

⁴⁵Natanaponaraihuë', co natëtacaiso' nanitopihuë'. “¿Onpoatonta' ina pochin nontërinpoa'?” topi yonquinëna quëran. Pa'yanatona', co nohuantopihuë' natanacaiso'.

Chini chiniquënanantërinso'

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Ina quëran ca'tano'sanënpita capini ninontopi. —¿Inquënpoa'ta' ipora chini chiniquënanantërhua'? nitopi. ⁴⁷Co

natanaponahuë', inaora yonquinën quëran Quisoso nitotërin. Napoaton hua'huasha maimirarahuaton, ya'cariya ahuanirin.

⁴⁸—Chiniquën nanan nohuantërama', ðti? Ama chiniquën nanantacamaso' yonquicosohuë'. Co hua'huasha tëranta' nocanacaso' ya'huërinhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' nosoroatoma', catahuaco'. Ina pochin cancantohuatama', Yosë nõya ni'sarinquëma'. Imaramaco ni'ton, hua'huasha nosorohuatama', nosoroaramaco canta'. Nosorohuatamaco, co casachin nosoroaramahuë'. Yosënta' nosoroarama'. Co hua'huaro'sa' nosorohuatamahuë', co Yosënta' nosoroaramahuë'. Inaso' isoro'paquë a'paimarinco, itërin Quisosori.

Pi'pian nisha imarinso'
(Mr. 9.38-40)

⁴⁹—A'na quëmapi, Maistro, ni'nai. “Quisoso nanan quëtërinco,” ta'ton, sopairo'sa' a'pararin. Inaso' nipirinhue', co quiya pochin imasarinquënhuë' ni'ton, co nohuantëraihue'. “Ama inapotëquësohuë’,” itërai, tënin Coansha.

⁵⁰—Tananpitoco' sopai a'pa'in. Insosona co inimicotohuachinpoahuë', catahuarinpoa', itërin.

Ca'tano'sanënpita no'huipiso'

⁵¹Nani ya'caritëriarin Quisoso inapaquë panantacaso'. Napoaton —Quirosarinquë pa'sarahuë huachi, tënin. ⁵²Yapa'paton, catoya'pi a'parin. —Paso' ninanoquë pa'i, topirahuë'. Paaton, sha'huitonquë' tapachinpoa', itërin Quisosori. Inaquë Samaria piyapi ya'huëpirinahue'.

⁵³Natanahuatona', co Quisoso huëcacaso' nohuantopihuë'. “Quirosarinquë paaton, Cotioro'sarachin a'chintarin,” ta'tona', co Quisoso nohuantopihuë'. ⁵⁴Ina marë' Santiago no'huirin. Coanshanta' no'huirin.

—Yosë nonchii, Sinioro, inapa quëran pën a'paimain isopita huiquichin. Iraca Iniasë inapochachin naporin ni'ton, quiyanta' napo'ii, topirahuë', itërin.

⁵⁵Tahuëretahuaton, —Ama, iyaro'sa', napocosohuë'. Co noyahuë' yonquirama'. Tananpitoco', tënahue'. ⁵⁶Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, co piyapi'sa' ata'huanta'huaso marë' o'marahuë'. Piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë' o'marahuë', itërin. Ina quëran a'na ninanoquë paantarin.

Ya'ipi cancanën quëran imacaso' ya'huërin
(Mt. 8.19-22)

⁵⁷Papona pochin a'na quëmapi nacapirin.

—Canta', Sinioro, imainquën. Insëquë sona pa'patan, canta' pa'i, topirahuë', itërin.

⁵⁸—Yaimaranco, ðti? Sacai' imancoso', tënahue'. Ma'sha tananquë ya'huërinsopita huë'ëshinantën ya'huëtërin huë'ëcaiso marë'. Inairanta' pë'pëtën ya'huëtërin. Caso' nipirinhue' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co pëi' ya'huëtërincohuë'. Pa'sápato, co ya'huëmiatërahuë', itërin.

⁵⁹A'nanta' huë'pachina, —Imaquico, itopirinhue', co nohuantërinhuë'.

—Oshaquëran, Sinioro, imainquën. Tatahuë nani noyá mashotërin. Chiminpachin, cari pa'pitarahuë. Ina quëran imainquën, topirahuë', tënin.

⁶⁰—A'naquën co nohuantopihuë' imainacoso'. Chiminpi pochin cancan-topi. Inapitari pa'pichina', tënahue'. Quëmaso' nipirinhue' ca na'con na'con yonquiatonco, Yosë nanamën sha'huiquë', itërin Quisosori.

⁶¹A'na quëmapinta' huë'pirinhue'.

—A'na tahuëri canta', Sinioro, imasaranquën. Ipora quëmopinëhuëpita nontëri'i. Nani nontohuato, imainquën, itopirinhue', ⁶²Quisosori itërin:

—Ama, iyasha, nisha nisha yonquiquè sohuè'. Ni'què'. A'nètohuatèra, noya nicatè' ahuèhuatèra, no'tèquèn ahuèrè'. Ni'què notètahuatè', ahuèhuatèra, co noya ahuèrèhuè'. Inapochachin yaimapatamaco, ya'ipi cancanëma quèran imamiatoco. Nisha nisha yonquihuata'ma', co Yosè nohuantarinquëma-huè'. Inaso' yahua'anèntèrinpoa' ni'ton, ya'ipi cancanëma quèran imamiatacaso' ya'huèrin, ténin.

Canchisè shoncaya'pi a'parinso'

10 ¹Ina quèran a'napitanta' sha'huitèrin pènèntacaiso'. Canchisè shonca quëmapi'sa' huayonahuaton, catoya catoya a'parin. Nisha nisha ninanoquè a'parin. Oshaquèran ina ninanoro'saquè chachin pa'sarin ni'ton, inapita'ton a'parin pènèntacaiso marè'.

²—Tèhuèenchachin, iyaro'sa', isoro'pa' pánca imin pochin ninin. Cayarinso' manèsò pochachin piyapi'sa' manè' Yosè imacaiso marè'. Na'a piyapi'sa' ya'huèrapi Yosè imacaiso marè'. Ya'huèpirinahué', caraichin piyapi pènèntarin. Napoaton Yosè nontoco' a'napitanta' a'pa'in pènèchina'. Ina sha'huitèrinpoa' a'chinacaso marè'. ³Iporaso', iyaro'sa', a'paranquëma'. Ni'co'. Ohuicaros'a' co nanitopihuè' nia'paicaiso'. A'naroachin tanan ni'niro'sari manin. Inapochachin a'naquèn piyapi'sa' ni'niro'sa pochin cancantatona', no'huiarinèinquëma'. A'chintohuatama', no'huiarinèinquëma'. Napoaton, iyaro'sa', noya yonquico'. No'huipirinquëmaonta', ama no'huicosohuè'. Noya cancantatoma', oshaquèran nontoco'. ⁴Pa'patama', iyaro'sa', ama manta' quèpacosohuè'. Ama morsa, coriqui, sapatè tèranta' quèpacosohuè'. Piyapi'sa' nacapihuatama', ama hua'qui' ninontocosohuè'.

Manoton paco'. ⁵A'na pèiquè canconpatama', hua'anèn nontoco'. “I'huata, iya. Yosè imapatan, catahuainquèn,” itoco'. ⁶Noya natanpachinquëma', Yosè catahuarini mini. Co'so' natanpachinquëmahuè', co Yosèri catahuarinhué'. ⁷Nohuantohuachinquëma', ina pèinènuquè yacahuatoco'. A'cahuachinquëma', ca'co'. O'shitohuachinquëma', o'oco'. A'chintarama' ni'ton, topinan ca'co'.

Ama cosharoachin yonquiatoma', nisha nisha pèiquè pacosohuè'. ⁸A'na ninanoquè pa'patama', noya nontohuachinquëma', inaquè a'chintoco'. Ma'sona a'cahuachinquëma', iyaro'sa', ca'co'. ⁹Cania'piro'sa' inaquè ya'huèhuachina', anoyatoco'. “Yosè a'patimarinpoaso' nani o'marin. Ina imaco' noya hua'anènchinquëma',” itoco'. ¹⁰A'naquèn piyapi'saso' nipirinhué' co nohuantarinquëmahuè'. Ina ninanoquè canconpatama', caniquè paco'. Inaquè paatoma', pènèntoco'. ¹¹“Nani pènèpiranquëmahuè'. Co nohuantohuatama-huè', canpitaora tèhuènëmaquè nina'intarama'. Co natèapomarahué', Yosè yahua'anèntarinquëma'. A'paimarinso' nani o'marin huachi,” itoco'. ¹²Ayaro' tahuèri nanihuachin, inapitaso' chiniquèn parèsitapi, ténahuè. Iraca Sotomaro'sa' pa'pi co noyahué' ni'ton, Yosèri chiniquèn ana'intèrin. Co natèrinacosopitaso' nipirinhué' chini chiniquèn ana'intarin, itèrin Quisosori.

Nisha nisha ninanoquè ya'huèpisopita (Mt. 11.20-24)

¹³Ina quèran nisha nisha ninanoro'saquè ya'huèpisopita pènèntarin. Corasinoquè ya'huèpisopita itapon: —Na'con, iyaro'sa', pènènpiranquëmahuè', co natèramacohué'. Ina marè' parèsitarama'. Pitsaitaquè ya'huèramasopitanta' chiniquèn

parësitarama'. Na'con nitotopiramahuë', co yaimaramacohuë'. Tiroquë, Sitonquë, inaquëpitaso' nipurinhuë' co pënëntërahüë'. Co inaquë cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërahüë'. Inaquë naporahuë naporini, oshanëna marë' sëchitonahuë', na'nëtona' co noyahuë' yonquipisopita nanianchitonahuë'.

¹⁴Napoaton, iyaro'sa', ayaro' tahuëri nanihuachin, chini chiniquën ana'ntarinquëma'. Inapitaso' co onpopinchin ana'ntarinhuë'. ¹⁵Capinao-moquë ya'huëramasopitanta' co no'tëquën yonquiramahuë'. “Noyacoi ni'toi, Yosë'pa' pa'sarai,” topiramahuë', co ina marë' inatohua' pa'saramahuë'. Parësitopiquë pa'miatarama huachi, tënin.

¹⁶Ina quëran yaa'parinsopita itantarin:

—Iporaso', iyaro'sa', pënëntacamaso marë' a'pararanquëma'. Ca ya'huërenamën pënëntarama'. Noya natanpachinquëma', natanarinaco canta'. Co'so' nohuantohuachinquëmahüë', co canta' nohuantaracohüë'. Co nohuantohuachinacohüë', co Yosënta' nohuantapihuë', itërin Quisosori. Itohuachina, pa'pi huachi. Nisha nisha ninanoquë pënëntëra'piapi.

A'parinsopita huëantapiso'

¹⁷Nani pënëntohuachinara, canchisë shoncaya'pi chachin nóya cancanta-tona', Quisosoquë huëantapi.

—Sopairo'santa', Siniro, nontërai. “Quisocristo nanan quëtërincoi ni'ton, a'paranquën huachi,” itohuatëira, pipirin huachi, itopi.

¹⁸Napotohuachinara, Quisosori itërin:

—Sopai nani minsërahuë mini. Inápaquë ya'huëpirinhuë', Yosëri të'yatërin. A'naroachin pipirin, ni'nahuë. Co minsëinquëmaso' ya'huërinhuë'. ¹⁹Nani nanan quëtëran-

quëma' canpitanta' sopai minsëcamaso marë'. Ca yonquiatomaco, sopairo'sa' nontohuatama', patarinquëma'. Ya'huan yaquëtërinposo pochin sopainta' yaacoringuëma'. Canpitariso' nipirinhuë' minsëarama'. Co manta' nanitërinhuë' minsëinquëmaso'. ²⁰Sopairo'sa' a'papiramahuë', ama ina marëachin noya cancantocosohüë'. Imaramaco ni'ton, Yosë'pa' pantarama'. Inatohua' nininëma' nani ninshitërinquëma'. Ina marë' tëhuënachachin nóya cancantoco', itërin.

Tata Yosë anitotërinpoaso'

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹Naporo' Ispirito Santo nohuanton, Quisoso nóya cancantërin. Noya cancantaton, Yosë nontarin.

—Ma noyacha, Tata, yonquiran paya. Quëmaso' chini chiniquën nanantëran. Inapaquë, isoro'paquë, ya'ipi parti hua'anëntaran. Quëma nohuanton, a'naquën nani ma'sha nitotaponaraihuë', co nanamën nitotopihuë'. “Quiyaora noya noya nitotarai,” topiso marë', co nanamën anitotëranhuë'. Imarinacosopitaso' nipirinhuë' catahuaran. “Catahuaco, Siniro, co caora nanitërahüë’,” itohuachinën, quëma nanamën chachin anitotëran. Ina marë', Tata, Yosparinquën itëranquën, tënin, Yosë nontaton.

²²Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin.

—Tata Yosë nohuanton, chiniquën nanantërahüë. Ya'ipi nanamën anitotërinco piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Hui'ninco ni'to, tatahuësáchin noyá nohuitërinco. Inapochachin canta' Tata Yosë nohuitërahüë. Casachin noyá nohuitërahüë. A'naquën piyapi'santa' caora nohuanto, anohuitërahüë. Inapitanta' Yosë nohuitapi huachi, itërin.

²³Nani a'chintohuachina, ca'tano'sanënpita amasha quëparahua-ton, sha'huitërin:

—Isoro'paquë o'mato, nani ma'sha naporahuë. Ma noya Yosë nosororinquëma' ni'ton, ni'nama'. ²⁴Iraca quëra huarë' na'a hua'ano'sa', pënëntona'piro'sa', inapita yanohuitopirinacohuë', co huë'shamatërarahuë' ni'ton, co nohuitërinacohuë'. Yani'pirinacohuë', co quënaninacohuë'. Yanatanpirinacohuënta', co nataninacohuë'. Canpitaso' nipirinhuë' nohuitaramaco, itërin.

Yosë na'con na'con nosorocaso'

²⁵Ina quëran a'na coisë huanirin Quisoso nontapon. Tënicaso marë' itërin:

—¿Ma'ta', Maistro, onpo'iso' nanpimiata'huaso marë'? itërin.

²⁶—Iraca Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. ¿Ma'ta' téninso'? itërin.

²⁷—“Tata Yosë hua'anëntërinpoa'. Ina nosoroco'. Ya'ipi cancanëma quëran nosoroco'. Inasachin yonquiatoma', nosoromiatoco'. Canpita iyama capini ninosororamaso pochachin a'napitanta' nosoroco',” tënin, itërin coisëri.

²⁸—No'tëquën naporan. Ina pochin nipatan, Yosë pochin cancantaton, nanpimiataran huachi, itërin Quisosori.

²⁹—Ina nitotaporahuë', ¿ma'ta' onpo'i? ¿Inpitaquë huarëta' nosoro'i? itantarín.

Nosorona'pi naporinso'

³⁰—Inta nipachin, a'chinchinquën.

A'na Cotio quëmapi Quirosarinquë ya'huërin. A'na tahuëri Quiricoquë pa'sapirinhuë', paaso', matararo'sari mapi. Ahuëatona', ihuatopi.

Ai'nanpiratopi. Yachimianin patopi huachi. ³¹Ina quëran Cotio corto hua'an ina ira chachin pa'tapirinhuë'. Quëmapi quënanconaponahuë', na'huëtërin. Co catahuarinhuë'. ³²Ina piquëran a'na quëmapi'na pa'sarin. Inaso' Nihui

huënton quëmapi ni'ton, corto hua'an catahuarinso'. Inarinta' quënanconaponahuë', na'huëtërin. ³³Ina quëran Samaria piyapi ira pa'taponahuë', quënanconin. Nisha piyapi niponahuë', nosororin. ³⁴Ya'cariconahuaton, catahuarin. Pë'sharinso' tomaquë pashitërin. Huinoquënta' pashitërin. Noya pashitahuaton, pë'sharinso' tonpotërin. Ina quëran inaora cahuario-nëquë acorahuaton, huë'ëpatacaso pëiquë quëparin. Inaquë nocomarin.

³⁵Tahuërinquë pi'pian coriqui pëi' hua'anën quëtërin. “Paso' ninanoquë pa'sarahuë. Quëmari nocomaquë'. Coriqui pahuantohuachin, huënantahuato, quëtanta'inquën,” itërin.

³⁶Ni'quë', iyasha. Caraya'piri ahuërinso' quënanconin. ¿Insota' iyaparin pochin nosororin? itërin Quisosori.

³⁷—Nisha piyapi nosororinso', tënin. —Ina mini. Paaton, quëmarinta' inapochachin nosoroquë', itërin.

Maria naporinso'

³⁸Ina quëran paantahuaton, a'na ninanoquë canconin. Inaquë Marta ya'huërin. —Huëquë', Sinioro, ni'quicoi, itohuachina, ya'conapatërin. ³⁹Marta cain ya'huëtërin. Maria itopiso'. Quisoso huë'pachina, ya'cariya huënsëquirin. A'chininso' noyá natanarin. ⁴⁰Martaso' nipirinhuë' sacatárin. A'naratipita cosharo' nisarín. Nisha nisha yonquiaton, Quisosoquë huëcapairahuaton, itërin:

—Caihuë, Sinioro, topinan huënsëárin. Caora cosharo' nisarahuë. Sha'huitëquë' catahuainco, itërin.

⁴¹—Nisha nisha ma'sha, imoya, yonquiaton, co noya cancantëranhuë'. ⁴²Casachin natanancoso' na'con na'con nohuantërahüë. Mariaso' natanatonco, noya noya nisarín. Na'con yonquirinco ni'ton, noya cancantomiatarin huachi, itërin Quisosori.

Yosë nontacaso' a'chininso'*(Mt. 6.9-15)*

11 ¹A'na tahuëri Quisosori Yosë nontarin. Nani nontohuachina, ca'tano'sanëni itërin:

—A'chintocoi, Sinioro, Yosë nonta'huaiso'. Coanshari imarinënsopita a'chintërin. Quiyanta' a'chintocoi nontohii, itërin.

²—Inta, nipachin, a'chinchinquëma'. Yosë yanontohuatama', iso pochin nontoco'.

Quëma, Tata Yosë, inapaquë ya'huaponahuë', natanancoi. Hui'nän pochin ni'nancoi ni'ton, Tata itërainquën. Quëmasachin noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinëinquën. Chini chiniquën nanantëran ni'ton, ya'ipicoi natëiinquën. Inapaquë no'tëquën natërinëinquën. Catahuacoi, Tata, isoro'paquënta' inapochachin natëiinquën. ³Nani tahuëri catahuacoi cosharo' ya'huëchincoi. ⁴Co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Nosoroatoncoi, Tata, oshanëhuëi inquitocoi. Quiyanta' nanan anoyatëraiso pochachin oshanëhuëi inquitatoncoi, anoyacancantocoi huachi. Co noyahuë' yonquihuato, catahuacoi a'naroachin nanianchii, itoco', Yosë nontohuatama', tënin.

Apira apira Yosë nontacaso' ya'huërin*(Mt. 7.7-11)*

⁵Ina quëran a'chintantarin.

—Ni'co', iyaro'sa'. Ni'toro'sa' huë'pachina, capa a'cacaso' nipachina, a'na piyapi pëinëinquë pa'në'. Yono tashi' nipirinhuë', ma'sha nitonë'. “Cosharo' quëtoco, iyasha. ⁶Amiconë huë huë'pirinhuë', co manta' a'ca'huaso' ya'huëtërincohuë',” tënë'. ⁷Yono tashi'

ni'ton, co nohuantaponhuë' nimara.

“Paquë', iyasha. Co caso' nanitërahuë'. Nani chinotarai huachi.

Hui'nahuëpitanta' huë'ësäpi. Co nanitërahuë' quëta'huanquënso',” tapon nimara. ⁸In niponahuë', co nohuantopirinhuë'. Naquëranchin naquëranchin nitantohuachina, ami ami natanpachin, huënsëintarahuaton, cosharo' quëtapon nimara. Ina pochin a'naquën piyapi'sa' niconpirinahuë', Yosëso' na'con nosororinpoa'. ⁹Napoaton nani tahuëri Yosë nontoco' catahuainquëma'. Pahuantë rinquëmaso' nipatama', quëtarinquëma'. Ma'sha yonirëso pochin cancantatoma', nontáco' na'con catahuainquëma'.

¹⁰Yosë nontohuatama', catahuarinquëma'. Hua'qui' ma'sha yonihuätëra, quënanë'. Ya'conacaso marë' nontohuätëra, i'soatërinënpol. Inapochachin Yosë yanohuitohuatama', anohuitarinquëma'. Chiniquën ina nontohuatama', nöya catahuarinquëma'.

¹¹Hui'nama' tanahuachina, noya a'carama'. “Cosharo' nayarahuë,” itohuachinquëma', co na'pi quëtaramahuë'. Cosharo' quëtarama'. “Sami nayarahuë,” itohuachinquëma', co ya'huan quëtaramahuë'. Sami quëtarama'. ¹²Ataricayonta' nipachinquëma', co yonpinca quëtaramahuë'. Noya cosharo' quëtarama'. ¹³Canpitaso' co noyahuë' yonquiapomarahuë', hui'nama' nosororama'. Noya ma'sha quëtërama'. Yosëso' noya noya ni'ton, na'con na'con nosororinquëma'. Inápaquë ya'huaponahuë', hui'ninpita pochin ni'ninquëma'. Nontohuatama', “Ispirito Santo aya'coancantoco,” itohuatama', aya'coancantarinquëma', itërin.

Satanasë minsërinso'*(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)*

¹⁴Ina quëran a'na quëmapi huë'nin. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co nanitërinhuë' nonacaso'. Quisosori

quënanahuaton, sopai a'parin. Nani a'pahuachina, quëmapi noya noantarin huachi. Piyapi'sa' nicatona', pa'yanpi.

—Ma noyacha ni'ton, a'naroachin sopai a'parin paya, topi. ¹⁵A'naquënso' nipirinhue' nisha yonquirin.

—Satanasë ya'ipi sopairo'sa' hua'anëntërin. Inari catahuarin ni'ton, nanitaparin sopai a'pacaso', toconpi.

¹⁶A'napitarinta' Quisoso itërin: —Yosë pochin niquë' ni'inqüen, itonpi. Tënicaiso marë' napotopi. ^{17,18}Quisoso' nipirinhue' yonquirinso' nitotaton, itërin:

—Co Satanasë catahuarincohuë' sopairo'sa' a'pacaso'. Inaso' sopairo'sa' hua'anën ni'ton, co sopairo'sa' no'huirinhue'. Ni'co'. Nïnanocuë ya'huëpisopita nino'huipi naporini, yanquë'itonahuë'. Co huachi inaquë ya'huë'itonahuë'. Huëntonënuë ya'huëpisopitanta' nino'huipi naporini, yanquë'itonahuë'. Inapochachin Satanasë sopairo'sarë' nino'huipi naporini, co huachi hua'an niitonhuë'. ¹⁹A'naquën a'chintëramasoarinta' sopairo'sa' yaa'papi. Macariso' catahuamara. Satanasë catahuarinco naporini, inapitanta' catahuitonhuë', ténahuë. Napoaton natanco' sha'huichinquëma'. ²⁰Ya'huërë' caso' nipirinhue', Yosë catahuarinco sopairo'sa' a'paca'huaso'. Ina nohuanton, a'parahuë. Napoaton Yosë chachin a'paimarinco hua'anënta' huanquëmaso marë', ténahuë.

²¹Quëmapi chiniquën nipachina, pëinën noya coidarin. “Sahuëni, irapa, inapita ya'huëtërinco ni'ton, co insonta' nanitërinhuë' ma'shanëhuë ihuainacoso',” tënin. ²²A'naso' nipirinhue' ina quëran chini chiniquën ni'ton, huëcapairahuaton, minsërin huachi. Sahuëni, irapa, inapita manin. Ma'shanënpitanta' quiquirahuaton,

amiconënpita quëtëra'piarin. Inapochachin Satanasë chiniquën ni'ton, na'a piyapi'sa' hua'anëntërin. Caso' nipirinhue' chini chiniquëncó ni'to, Satanasë minsëato, piyapi'sa' nicha'ësarahuë huachi.

²³Insosona co imapachinacohuë', inimicotarinaco. Co catahuahuachinacohuë', sopai natëapi huachi. Piyapi'sa' anishacancantapi ama Yosë imacaiso marëhuë', itërin.

Sopai ya'coancantantarinso'

(Mt. 12.43-45)

²⁴Ina quëran a'chintantarin.

—A'na quëmapi ya'huëpirinhue'. Sopairi ya'coancantopirinhue', ina quëran pipirin. Pipihuachina, co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'sárin. Insëquësóna ya'huëcaso marë' yonisapirinhue'. Co quënanatonhuë', naquëranchin ina piyapiquë chachin huëantarin. ²⁵Topinan ya'huárin, quënanquiantarin. Co cancanën quëran Yosë yonquirinhue'. Co Ispirito Santori ya'coancantërinhuë' ni'ton, sopairi yaya'coancantantarin. ²⁶Napoaton paantarahuaton, canchisë sopairo'sa' maantarin, aquë aquëtë' co noyahuë' nipisopita. Posa sopairo'sa' chachin inaquë ya'coancantantapi. Inaquë ya'huápi huachi. Quëmapi aquë aquëtë' co noyahuë' yonquirin huachi. Napoaton Yosë na'con yonquico', sopai minsëchinquëma', itërin.

Yosë noya ni'ninsopita

²⁷Na'a piyapi'sa' natanapi. A'na sanapi natanahuaton, itërin:

—Ma noya a'chintërancoi. Mamaparinquën hua'huarinquën ni'ton, ma noya Yosëri ni'nin. Aso'sorinquën ni'ton, nóya cancanchin, ténahuë, tënin, chiniquën nonaton.

²⁸—Napoaponahuë', insosona Yosë nanamën natanpachin, inaso' noya noya cancantarin. Natëhuatama', Yosë noya

noya ni'sarinquëma', tënahuë, itërin Quisosori.

Co Yosë imapisopitahuë'

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹Na'con na'con piyapi'sa' huë'pachinara, pënëantarin.

—Iporaso' na'a piyapi'sa' co noyahuë' yonquipi. “Yosë pochin niquë' ni'iuinquën. Ina ni'patoi, natëarainquën,” itopirinacohuë', co Yosëri nohuantërinhuë' ina pochin nica'huaso'. Isofchin anitotaranquëma'. A'na tahuëri Conasë pochin nisarahuë. Iraca Yosë nohuanton, Conasë chimirin quëran cha'ërin. ³⁰Ninihuïro'sa' co noyahuë' nipachinara, Yosëri a'parin pënënacaso marë'. Chimirin quëran nicha'ërin ni'ton, natëpi. Inapochachin iporaso' Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, chimirin quëran Yosë nicha'ësarinco canpitanta' yonquicamaso marë'.

^{31,32}Ayaro' tahuëri nanihuachin, Ninihuïro'sa' sha'huirapiarinëinquëma'. “Conasë pënënpachincoi, oshanëhuëi marë' sëtërai. Ina naniantatoi, Yosë cancanën manai. Canpitaso' nipirinhüë' noya noya pënënpirinquëmahüë', co natëramahuë'. Napoaton na'con na'con oshahuanama',” itarinëinquëma'. Inapochachin Saromon hua'anëntohuachina, áquë quëran sanapi hua'an huë'nin ina natanacaso marë'. “Noya nitotërin,” ta'ton, natanapon huë'nin. Napoaton ayaro' tahuëri inanta' atapanarinquëma'. Saromon quëran caso' na'con na'con nitotopirahuë', co yanatëramacohuë'. Ina marë' na'con na'con oshahuanama', itërin Quisosori.

Tashi pochin cancantopisopita

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³Ina quëran a'chintantarin:

—Nanparin i'chinpihuatëra, co ma'sha acohuana po'orëhuë'. Co yo'mëanaquë po'morëhuë'. Nanparin

aconanquë acorë'. Ina quëran piyapi huë'pachina, noya quënantërin huachi. ³⁴Ya'piranpo' nanparin pochin ninin. Ina quëran ma'sha quënanë'. Noya ya'piranpo' nipachina, noya quënantë rë'. Ya'piranpo' co noyahuë' nipachina, co noyahuë' quënantëre'. Inapochachin noya yonquihuatëra, noya cancantëre'. Co noyahuë' yonquihuatëra, tashi pochin cancantëre'. ³⁵Napoaton ni'cona tashi pochin cancantotama'. No'tëquën a'chintopiranquëmahüë', co noya natanpatamahüë', tashi pochin cancantarama huachi. ³⁶Noyasachin yonquihuatama', co tashi pochin cancantaramahuë'. Noya orotërinso pochin nisarama'. Noyápiachin cancantarama huachi, itërin.

Parisioro'sa' pënëninso'

(Mt. 23.1-28; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷Nani a'chintohuachina, a'na Parisio piyapiri amatërin coshatapacaso marë'. Pëinënuquë pa'sahuaton, coshatacaso marë' huënsërin. ³⁸Parisioro'saso' yacoshatohuachinara, i'shaquë pi'pian niopoiratopi. “Inapohuatëhua', oshanënpoa' inquirëhua',” topi. Quisososo' nipirinhüë' yacoshatohuachina, co ina pochin nininhüë'. Ina marë' pëi' hua'anën pa'yanin. “¿Onpootonta' topinan coshatërin?” ta'ton, yonquirarin. ³⁹Yonquirinso' Quisosori ninoton, itërin:

—Canpitaso' ma'sha quënanacasoachin yonquipiramahuë', acopo' cancanënpoa quëran yonquirëhuaso' na'con na'con Yosëri ni'nin. Ni'co'. A'naquën minë', sënan, inapita pa'mohuachinara, pinënáchin pa'mopipi. Acopo' nipirinhüë' në'huënantëtërin. Inapochachin canpitaso' “Co quiya pochin niopoiratohuatamahüë', oshahuanarama',” topiramahuë'. Ina pochin

a'chinapomarahué', cancanëma quëran co noyahué' yonquirama'. Nonpintatoma', yaihuatarama'. Apiratarama'. Pa'pi co noyahué' cancantarama'. ⁴⁰Co no'tëquën yonquiramahué'. Co nonënpoáchin Yosë acotërinpoahué'. Cancanënpoanta' acotërinpoa'. ⁴¹Co noyahué' yonquiramasopita naniantoco'. Ina quëran a'napita nosorohuatama', noyapiachin cancantarama huachi.

⁴²“Ma'sha canahuatëra, pi'pian Yosë quëtacaso' ya'huërin,” itërinpoa' Moisésë. Ina natëpiramahué', co noya ninamahué'. Ma'sha sha'patamara, pi'pian quëtarama'. Ya'ipi ca'nëso' huëron tëranta' mapatamara, pi'pian quëtarama'. Napoaponahué', co Yosë nosororamahué'. Piyapi'santa' co nosororamahué'. Yanonpintërama'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'. Ma'sha Yosë quëtacaso' noya nipirinhue', nosorocaso' na'con na'con nohuantërin.

⁴³Canpitaso' niyontonpiso pëiquënta' piyapi nocanama'. Hua'ano'sapitarë' yahuënsëconama'. “Ma noyacha quëmaso' nitotërama’,” itohuachinquëma', pa'yatarama'. Caniquë pa'patama', “Huë'cama, maistro,” itohuachinquëma', pa'yatarama'. ⁴⁴Canpitaso' nonpintëinquëma'. Chimipi pa'pitopiso pochin niconama'. Ni'co'. Chimipi pa'pitoahuatëra, co marca acotohuatërahue', co nohuitërehue'. Inaquë pa'pitopirinhue', co a'napita nitotopihue'. Inapochachin canpitaso' piyapi'sa' nonpintërama'. “Noya piyapicoi,” topiramahué', co noyahué' cancantërama'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma', itërin Quisosori.

Cotio maistro'santa' pënëninso'
(Mt. 23.4, 29-36)

⁴⁵A'na Cotio maistro natanahuaton, no'huirin.

—Chiniquën pënënancoi quiyanta', Maistro, itërin.

⁴⁶—Yosë ana'intarinquëma' canpitanta'. Na'con piyapi'sa' pënëpiramahué'. Nani ma'sha natëcaiso' sha'huitopiramahué', co canpitaso' cancanëma quëran Yosë imaramahué'. Co pi'pisha tëranta' catahuaramahué' Yosë imacaiso'.

⁴⁷Iraca Yosë piyapinënpita pënëntopirinhue', canpita shimashonëmapita co natëtonahué', tëpapi. Canpitanta' pa'pitopiso' taparapiapomahué', co pënëntërinso' natëramahué'. ⁴⁸Napora-huaton, shimashonëma pochin cancantërama'. Tëpapiso marë' noya cancantarama'.

⁴⁹Yosë no'tëquën ninorinquëma'. Iraca quiricanënuë ninshitërin. “Na'a quëmapi'sa' a'pararahue' pënëinquë maso marë'. A'chintapirinënuëmahue', no'huitoma', ahuëarama'. A'naquën tëpaarama’,” itërinquëma'. ^{50,51}Isoro'pa' ninin quëra huarë' noya quëmapi'sari pënëntopirinhue', na'a tëpapi. Apiri'ton noya quëmapi nipirinhue', iini tëparin. Ina piquëran a'naya a'naya noya pënëntopirinhue', tëpara'piapi. Na'a pi'ipi napopi. Napoin quëran Sacariasë tëpapi anta'. Yosë chinotopiso pëiquë chachin tëpapi. Ya'huëre' canpitaso' ina nitotapomarahue', co natantochinachinhue' cancantërama'. Napoaton Yosë na'con na'con ana'intarinquëma'.

⁵²Quiricanën quëran Yosë nohuitëre'. Nipirinhue', co no'tëquën a'chintëramahué' ni'ton, co piyapi'sa' Yosë nohuitopihue'. Co canpita tëranta' ina nohuitëramahué'. A'napitanta' imacaiso' co nohuantëramahué', tënin Quisoso.

⁵³Ina quëran pa'nin huachi. Parisioro'sa', maistro'sa', inapitaso' chiniquën no'huipi. No'huitatona', nisha

nisha Quisoso natantopi atëhuëcaiso marë'.

⁵⁴—Co no'tëquën nonpachinhuë', sha'huirapiahua' tashinan pëiquë po'moina', nitopi.

Po'oana quëran nipiso'

12¹Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' niyontonpi Quisoso natanacaiso marë'. Na'a huaranca yamorapi ni'ton, nipiquërapì. Ca'tano'sanënpita a'chintarin.

—Tëhuëncachin, iyaro'sa', Parisioro'sari nonpintopi. “Noya piyapicoi,” topirinahuë', co Yosë cancanën mapihuë'. Asairinso pochin niconpi. Së'cotërinso pochin a'naroachin piyapi'sa' anishacancantopi. Ni'cona anishacancantochinquëma'.

²A'naquën po'oana quëran co noyahuë' nipi. A'na tahuëriso' nipirinhuë' ya'ipi piyapi'sa' nitotapi huachi. Yosë aipitarinpoa'. ³Tashi' napopirinahuë', Yosëri anitotarin. Pëi' acoana sacarotopirinahuë', a'na tahuëri a'ninquëchìn sha'huitarin. Ya'ipi piyapi'sa' nitotapi huachi. Yanonpintopirinahuë', topinan quëran napopi. Co insonta' nanitërinhuë' Yosë nonpintacaso', tënin.

Yosë të'huatacaso' ya'huërin

(Mt. 10.28-31)

⁴—Ama, iyaro'sa', piyapi'sa' të'huatocosohuë'. Tëpapirinënpoa-huënta', co hua'yanënpoa' matërinënpoahuë'. ⁵Yosëso' të'huatacaso' ya'huërin, tënhuë. Co noyahuë' nipatama', chiminpatama', parësitopiquë a'pamiatarinquëma'. Napoaton ina na'con na'con yonquico'. Co piyapi'sa' të'huatacaso' ya'huërinhuë'.

^{6,7}Yosëso' a'pairinquëma'. Ni'co'. Inairaro'sa' co pa'tonhuë'. A'natërapopi cato' soróichin pa'topirinhuë', co a'naya tëranta' Yosëri naniantërinhuë'.

Canpitaso' na'con na'con yonquirinquëma'. Noya noya a'pairinquëma'. Noyá nohuitërinquëma'. Ainëma' hua'huayatërahuë' nipirinhuë', ya'ipi pichirin. Napoaton ama të'huacosohuë'. Ni'sárinquëma', itërin.

Ispirito Santo a'popisopita

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸—Tëhuëncachin, iyaro'sa', “Quisoso imarahuë,” topatama', ayaro' tahuëri canta' nohuantaranquëma'. “Imarinco mini,” itarahuë Yosë'pa'.

Anquëniro'santa' natanapi. ⁹Nipirinhuë', Yosë quëran caso' quëmapico nipirahuë', a'pohuatamaco, carinquë manta' a'poaranquëma'. “Co nohuitërinacohuë’,” itarahuë Yosë'pa'.

¹⁰A'naquën no'huitonaco, pinorinaco. Ina quëran oshanëna marë' sëtohuachina', Yosëri oshanëna' inquitarin. A'naquënso' nipirinhuë' Ispirito Santo no'huitona', pinosapi. Ina pinopachina', co huachi yonquinëna quëran nontarinhuë'. Napoaton co oshanëna' inquitarinhuë'.

¹¹A'na tahuëri mapachinquëma', Cotio hua'ano'saquë quëpaarinquëma'. Inaquë quëpahuachinquëma', “¿Ma'cha tonopocoya?” ama tocosohuë'.

¹²Naporo' Ispirito Santo catahuaarinquëma' noya a'panitacamaso', itërin Quisosori.

Nani ma'sha nohuantopiso'

¹³Na'a piyapi'sa' natanasoi', a'nara' huëcapairin.

—Maistro, tatahuë nani chimin. Nani ma'sha ya'huëtopirinhuë', patërin huachi. Iyahuë nipirinhuë' apiratërinco. Co nohuantërinhuë' nipatomatacaso'. Sha'huitëquë' patomachinco, tënin.

¹⁴—Co caso' coisëcohuë'. Co ina pochin sha'huita'huaso' ya'huërinhuë', itërin.

¹⁵Napotahuaton, ya'ipiya pënënin.
—Ama, iyaro'sa', ma'sha canacaso-
chin yonquicosohuë'. Nani ma'sha
ya'huëtöhuachinquëma', inapitarachin
yonquihuatama', co noya nanpiarama-
huë'. Topinan ya'huarama'. ¹⁶Ni'co'.
A'na ma'huan ya'huërin. Ma'sha
sha'pachinara, hua'huayatërahuë'
nitërin. ¹⁷Napoaton ya'ipi pëinënpita
ya'sotopi huachi. “¿Insëquëcha ma'sha
aco'iyá?” ta'ton, yonquirin. ¹⁸Yonqui-
huachina, tapon: “Pëiro'sa' i'quitahuato,
a'na pëiro'sa' niantarahuë. Panca panca
nisarahuë huachi. Inaquë ya'ipi
ma'shanëhuëpita acoarahuë huachi.
¹⁹Na'a ma'sha ya'huëtërinco. Co apïpora
nohuantarahuë'. Co huachi sacatara-
huë'. Noya coshatapo. Noya o'opo. Capa
cancantato, nóya ya'huapo huachi,”
tënin yonquinën quëran. ²⁰Napopirin-
huë', Yosëri itërin: “Quëmaso' co manta'
yonquiranhuë'. Ipora tashi chachin ca
nohuanto, chiminara. Nani ma'sha
canapiranhuë', ya'ipiya pataran huachi.
A'napitari masarin huachi,” itërin.
²¹Canpitanta' nani ma'sha canapamara-
huë', co Yosë yonquihuatomahuë', ina
ma'huan pochin nisarama'. Co manta'
ya'huëtömiatarinquëmahuë'. Co Yosëpa'
canamiataramahuë', tënin Quisoso.

Yosë noya a'pairinpoaso'

(Mt. 6.25-34)

²²Ina quëran ca'tano'sanënpita
pëñëntarin.
—A'naquën ma'sharachin yonqui.
Capacaiso', o'ocaiso', a'mocaiso',
inasachin yonqui. “Nani ma'sha
ya'huëtöhuachinco, nóya ya'huarahuë
huachi,” topirinahuë' yonquinëna
quëran. Ama, iyaro'sa', ina pochin
cancantocosohuë'. ²³Yosë chachin
ananpirinpoa'. Nonënpoa' quëtërinpoa'.
Co capacaso marëachin isoro'paquë
acorinpoahuë'. Noyapiachin

a'mocasonta' co onpopinchin yonqui-
caso' ya'huërinhuë'. Yosë na'con na'con
yonquihuatëhua', catahuarinpoa' noya
ya'huëcaso'. ²⁴Ni'co'. Inairaro'sa' co
ma'sha sha'pihuë'. Co imin
ya'huëtërinhuë'. Cosharo' tapacaso
marë' co pëi' ya'huëtöpirinahuë', Yosëri
catahuarin. Ina nohuanton, coshoro'
ya'huëtërin. Canpitaso' inapita quëran
na'con na'con nosororinquëma'.
Hui'ninpita pochachin ni'ninquëma'
ni'ton, ama ma'sharachin yonquicoso-
huë'. Yosë catahuarinquëma'. ²⁵Ina
nohuanton, nisha nisha ninëhuasopita.
A'naquënpoa' naporopi.
A'naquënpoanta' mo'copin ninëhuaso'.
Chiniquën yonquiapomarahuë', co
nanitaramahuë' ninaporopitacamaso'.
Yosëichin nanitërinso'. Inapochachin
chiminacaso' tahuëri nanihuachin, co
aquëtë' nanopicaso' ya'huërinhuë'.
Chiniquën yonquiapomarahuë', co a'na
tahuëriya tëranta' i'huataramahuë'.
²⁶Canpitaora co manta' nanitaparama-
huë'. Yosë nohuanton, noya
ya'huërama'. Napoaton ama nisha nisha
yonquicosohuë'.

²⁷Ni'co'. Yancoro'sa' co sacatopihuë'.
Co manta' a'mocaso' nipihuë'. Nipirin-
huë', noyápiachin yancotopi. Iraca
copirno Saromon nani ma'sha
ya'huëtërin. “Ma noyapiachincha
a'morin paya,” topi. Yancoro'saso'
nipirinhuë' ina quëran noya noya
ya'nopi. ²⁸A'na tahuërichin
ya'huëpirinhuë', tahuëririnque
anotöhuachina, ahuirin huachi. Ina
quëran ahuiquitopi huachi. Co hua'qui'
ya'huëpirinhuë', Yosëri yonquirin. Ina
nohuanton, noya papotërin. Canpitaso'
ina quëran na'con na'con yonquirin-
quëma'. Ina nohuanton, a'mocamasonta'
ya'huëtërinquëma'. ¿Onpoatonta'
nipachin co natëramahuë'? “Yosë
catahuarinco mini,” ta'caso' nipirinhuë'.

^{29,30}Co Yosë imapisopitahuë' ma'sharachin yonquipi. Ma'sha capacaso', o'ocaso', ina na'con na'con yonquipi. Canpitaso' nipirinhüë' ama inapita pochin cancantocosohuë'. Tata Yosë nosororinpoa'. Ma'sha pahuantohuachinpoa', nitotërin. ³¹Yosë na'con na'con yonquico'. A'napitanta' catahuaco' huëntonëncüë ya'conacaiso marë'. Ina pochin cancantohuatama', Yosë catahuarinquëma'. Ina nohuanton, ma'sha pahuantërinquëmasopita ya'huëtarinquëma'.

Canamiatërëhuaso'

(Mt. 6.19-21)

³²Ama, iyaro'sa', pa'yancosohuë'. Caraichinquëma' nipomarahuë', Yosë noya ni'sarinquëma'. Huëntonëncüë chachin aya'coninquëma'. ³³Ama na'con ma'sha yontoncosohuë'. Ma'sha ya'huëtohuachinquëma', sa'ahuario'sa' quëtoco'. Inapotohuatama', Yosë acanaarinquëma'. Isoro'paquë ma'sha a'naroachin mocarin. Ihuarinenpoa'. Ma'shari pë'yarín. Inapaquëso' nipirinhüë' Yosë acanahuachinpoa', ya'huëtomiatarinpoa huachi. ³⁴Ma'sharachin nohuantohuatama', co Yosë yonquiaramahüë'. Nipirinhüë', Yosë na'con nohuantohuatama', ina na'con na'con yonquiarama', itërin.

Huë'ërëso pochin cancantopisopita

^{35,36}Ina quëran a'chintantarin. —Ni'co', iyaro'sa'. Patron aquë quëran yahuëntantahuachina, piyapinënpitari nianacaso' ya'huërin. Nitaparahuatë', nanparin i'chinpirahuatë', ninarë'. Canquihuachina, onconan pi'nihuachina, a'naroachin i'soatërë'. ³⁷Piyapinënpita ninarapi quënantahuachina, hua'anëni nóya ni'sarin. Inari chachin pa'yatatón, piyapinënpita nocomarin. ³⁸Inapochachin canta' co

nitotasëncüëmahüë', a'nanaya o'mantararahüë. Yono táshihuë nipón, tahuëri ya'cariyahüë nipón, o'mantararahüë. Napoaton nináco. Ama huë'ërëso pochin cancantocosohüë'. Noya ninahuatamaco, nóya ni'saranquëma'. ³⁹Co ninahuatamaco-hüë', co noya cancantaramahüë'. Ni'co'. Ihuatë' a'nanaya huëcatón, pëiquë ya'conin. Hua'anëncüë nicasohüë', ma'sha ihuarin. Onporosona huëcacasó' nitotërin naporini, hua'anëni ni'itonhuë', co ma'shanënpita ihuaitonhuë'. ⁴⁰Inapochachin ninatomaco, ya'huëco'. Hua'quihuato, “Co a'naroachin o'mantararinhuë',” tosapi a'naquëncüë. Co nitotasëncüëmahüë', a'nanaya o'mantararahüë, itërin Quisosori.

Inpriato pochin nininso'

(Mt. 24.45-51)

⁴¹—¿Inta', Sinioro, pënënanan? ¿Quiyasachin pënënanancoi? itërin Pitrori.

⁴²—Ya'ipi piyapinënhüëpita nontarahüë. O'maca'huaso' tahuëri a'na patron pochin nisarahüë. Inaso' aquë yapa'pachina, inpriatonëncüë sha'huitërin. “Piyapinënhüëpita noya ni'quë'.” Cosharo', ma'sha, inapita pahuantohuachina, quëtëra'piraquë', itahuaton, pa'nin huachi. Inpriatoso' noya yonquiatón, no'tëquëncüë natërin. ⁴³Patronëni huënantahuachina, noya ni'sarin. ⁴⁴Noya natërin ni'tón, acorin ya'ipi piyapinënpita camaicaso marë'. ⁴⁵Nipirinhüë', inpriatonëncüë nisha cancantohuachin, tapon: “Patron hua'quirarin. Co a'naroachin huëntaponhuë',” ta'tón, piyapinënpita ahuëapon. Cosonanënpitanta' ahuëapon. Pita nicacasoáchin cancantapon. No'pirápon. ⁴⁶Napohuasó', a'nanaya patronëncüë huënantapon. Co nitotasohüë', a'nanaya canquipón. Co

natërinhuë' ni'ton, ana'intarin. Ocoira-huaton, chiniquën ahuihuitarin huachi.

⁴⁷Patronëni sha'huitopirinhuë', co yonquirinhuë'. Noya nitotaponahuë', co natërinhuë'. Co ma'shanënpita noya tapatërinhuë'. Napoaton chiniquën ahuihuitarin. ⁴⁸A'naquënso' nipirinhuë' co onpopinchin nitotërinhuë'. Co noyahuë' nipachina, co chiniquën ahuihuëtërinhuë'. Inapochachin canpitanta' na'con a'chintëranquëma' ni'ton, noya natëco. Na'con nitotohuatama', noya noya natëcaso' ya'huërin, tënin.

Nisha nisha Quisoso yonquirapipiso'
(Mt. 10.34-36)

^{49,50}—Tëhuëchachin, iyaro'sa', pën matohuachina, a'naroachin huiquitërin. Inapochachin piyapi'sa' a'chintohuato, nisha nisha yonquiapi. A'naquënso' no'huiapirinacohuë', pënënta'huaso marë' o'marahuë. Napoaton noya, tënahüë. Canta' chimina'huaso' ya'huërin. Ina yonquiato, sëtërahuë. A'naroachin nipachin napochinaco. Ina quëran noya cancantantarahuë huachi. ⁵¹“Cristo o'mahuachin, ya'ipiya nohuantapi,” topiramahuë', co ya'ipiya nohuantarinacohuë'. Pënënpato, nisha nisha yonquiapi. A'naquën nohuantarinaco. A'naquënso' nipirinhuë', co nohuantarinacohuë'. ⁵²Ipora quëra huarë' a'na pëiquë ya'huëpisopita nisha nisha yonquiapi. Yosë nanamën natanpachina', patoma nohuantapi, patoma co nohuantapihuë'. ⁵³A'na pëiquë pa'pin nohuantarin. Hui'ninso' nipirinhuë' co nohuantarinhuë'. A'na pëiquë hui'nin nohuantarin. Pa'pinso' nipirinhuë' co nohuantarinhuë'. Sanapi'santa' nisha nisha yonquiapi. A'shin nimara co nohuantarinhuë'. Hua'huinso' nipirinhuë' nohuantarin. A'shatën nohuantarin. Notainso' nipirinhuë' co nohuantarinhuë', tënin.

**Ana'intacaso' tahuëri
yonquicaso' ya'huërin**
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' a'chintantarin.

—No'tëquën, iyaro'sa', yonquico'. Tashinantohuachina, “O'nanapon nimara,” tënama'. Ina quëran o'nanin. ⁵⁵Chiniquën ihuantoahuachina, “Sëhuën huë'sarin,” tënama'. Naporol' sëhuën huë'nin. ⁵⁶O'nan, sëhuën, inapita noya ninorama'. Yosë pënëntërinso' nipirinhuë' co natanamahuë'. Aquë aquëtë' co noyahuë' nipatama', “Yosë ana'intarinpoa',” ta'caso' nipirinhuë', co ina yonquiramahuë'. “Noya yonquirai,” topiramahuë', co natëtomacohuë', co no'tëquën yonquiramahuë', tënin.

Nanan anoyatacaso'
(Mt. 5.25-26)

⁵⁷—¿Onpoatomata' canpitaora cancanëma quëran co no'tëquën yonquiramahuë'? ⁵⁸Ni'co', iyaro'sa', nihuitëreso marë' no'huihuachinpora, nanitohuatëra, a'naroachin nanan anoyatëre'. Co anoyatohuatërahuë', coisëquë quëparinpo'. Coisëquë quëpahuachinpora, sontaroquë yo'coninpo', tashinan pëiquë po'morinpo'. ⁵⁹Tashinan pëiquë po'mohuachinpora, ya'ipiya pahuëre'taquë huarë' pipirë'. Inapochachin canpitanta' co noyahuë' nipatama', a'naroachin nanan anoyatoco', Yosë ana'intochinquëma'. Co ya'ipi oshanëma' inquitohuachinquëmahuë', parësitopiquë pa'miatarama huachi, tënin Quisoso.

**Co noyahuë' yonquipisopita
naniantacaso' ya'huërin**

13 ¹A'na piyapi huë'sahuaton, Quisoso sha'huitërin.
—Caririaro'sa' Yosë pëinënquë chinotopirinahuë'. Pirato huëcaton, inaquë chachin tëpatirin, itërin.

2—“A'napita quèran na'con na'con oshahuanpi ni'ton, Yosë nohuanton, tēpatērīn,” topiramahuë', ÷ti? Co inapita na'con na'con oshahuanpihuë'. 3Canpitanta' co noyahuë' yonquirama'. Co ina naniantohuatamahuë', ana'intarinquëma' canpitanta'. Chimimiatarama huachi. 4Siroiquënta' a'na tori anotaton, shonca posa piyapi tēparin. Inapitanta' co na'con na'con oshahuanpihuë'. Na'a piyapi'sa' Quirosarinquë inachachin oshahuanpi. 5Canpitanta' co Yosë cancanën mapata-mahuë', parësitätoma'. Co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco huachi, itērīn Quisoso.

Nara co nitērīnsohuë'

6Ina quèran pënento nanan sha'huitērīn.
—A'na quëmapi imianatohuachina, inaquë huayonta' sha'pirinhuë'. Papoto-huachina, a'shinpirinhuë', hua'qui' co nitērīnahuë'. 7Ina quèran inpriatonën itērīn: “Iso huayo napoonin. Nani a'shinaonahuë', cara pi'ipi co manta' nitērīnahuë'. Topinan quèran sha'nahuë. A'nëquë' inaquë a'na ma'sha sha'i,” itopirinhuë', 8“Ama, sinioro, ipora a'nëquësöhuë'. A'na pi'ipira' tananpitë quë'. Iso pi'ipi noya pacarapiarahuë. Ma'sha acotarahuë noya nitacaso marë'. 9Iso pi'ipi nitapon nimara. Co nitohuachinhuë', a'nëarahuë huachi,” itērīn inpriatonëni. Inapochachin Yosënta' co a'naroachin ana'intarinhuë'. Na'con nosoroatëinquëma', yacatahuarinquëma'. Nipirinhuë', co Yosë cancanën mapata-mahuë', ana'intarinquëma huachi, itērīn Quisosori.

Chinoto tahuëri apia anoyatērīnso'

10Chinoto tahuëri nanihuachina, niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, piyapi'sa' a'chintarin. 11Inaquë a'na

sanapi quënanconin, apia nininso'. Nani shonca posa pi'ipi monconpirin. Co nanitērīnahuë' no'tëpicaso'. 12Quisosori quënanahuaton, përarin.

—Isëquë huëquë', itērīn. Huëcapai-huachina, —Nani, imoya, noyataran, itērīn.

13Së'huapihuachina, a'naroachin no'tëquën huanirin.

—Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatë rino paya, tënin. 14Cotio ansianoso' nipirinhuë' no'huitērīn. Chinoto tahuëri anoyatērīn ni'ton, no'huirin. Napoaton piyapi'sa' itapon:

—Saota tahuëri sacatacaso' ya'huërin. Naporo' huëco' noyatinquëmaso marë'. Chinoto tahuëri co noyahuë' anoyatacaso', itērīn Cotio ansianori.

15Quisoso natanahuaton, itērīn:

—Canpitaso' nonpintëinquëma'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. Ohuaca' pë'tahuahuatama', chinoto tahuërinta' i'quiritërama'. I' ya'huërinquë quëparahuatoma', o'shitërama'. 16Iso sanapiso' nipirinhuë' Yosë piyapinën niponahuë', hua'qui' parësitērīn. Nani shonca posa pi'ipi Satanasëri aparësitopirinhuë', ipora huarë' nicha'ërahuë. Chinoto tahuërinta' anoyatacaso' ya'huërin, tënin.

17Natanahuatona', inimiconënpita tapanpi. A'napita piyapi'saso' pa'yatopi.

—Ma noyacha Quisoso nanitaparīn paya, topi.

Yosë hua'anëntērīnso' (Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18—“¿Ma' pochinta' Yosë hua'anëntērīnso'?” tënama'. Inta, a'na pënento nanan sha'huitanta'inquëma' canpitanta' nitotamaquë. 19Mostasaraya pochin ninin. Ya'pirin hua'huishin niponahuë', iminquë sha'patëra, panca ta'an ninin. Nani a'shinpachina, inairaro'sa' huëcatona', inaquë pëirin.

Inapochachin ya'nan nipon, caraichin piyapi Yosë imapirinahuë', a'na tahuëri hua'huayatërahuë' imasapi huachi, tënin.

Asho pochin nininso'

(Mt. 13.33)

²⁰—Yosë hua'anëntërinso' a'chintanta'inquëma'. ²¹Asho pochin anta' nininso'. To'narahuatëra, huëno ayontëre'. Nanshitohuatëra, oshaquëran së'cotërin. Ya'ipi huëno cashirin huachi. Inapochachin ya'nan nipon, caraichin Yosë imapirinahuë', oshaquëran a'napitanta' nohuantapi. Naporahuaton, na'a piyapi'sa' nóya cancantapi huachi, tënin Quisoso.

Ya'coana pochin nininso'

(Mt. 7.13-14; 21-23)

²²Ina quëran nisha nisha ninanoquë pa'sahuaton, a'chintëra'piarin. Quirosarinquë huarë' pa'sarin.

²³A'chintohuachina, a'na quëmapiri itapon:

—¿Onpo piyapita' cha'ëpona'? Carayachin nimara, ¿ti? itërin.

²⁴—Yosë huëntonën pëi pochin ninin. Ya'coananënso' yamianasha. Na'a piyapi'saso' yaya'conpirinahuë', co noyahuë' cancantatona', co nanitopi huë' ya'conacaiso'. Canpitaso' nipirinhuë' Yosë pochin cancantatoma', ya'conco'. ²⁵Ayaro' tahuëri nanihuachin, hua'anëni ya'coananën oncotarin huachi. Aipiran huanirahuatoma', yaya'conpiramahuë'. “I'soatocoi, Sinioro,” tosapiramahuë', co nohuantarinhuë'. “Co nohuitëranquëmahüë'. Co canpitaso' piyapinëhuëpitanquëmahüë',” itarinquëma'. ²⁶“Co'ta nohuitërancoi. Quëmaro'coi coshatërai, o'orai. Quiyataquë a'chintërancoi,” tosapiramahuë'. ²⁷“Co' mini nohuitëranquëmahüë'. Co noyahuë' ninama' ni'ton, co piyapinëhuëpitanquëmahüë'. Paco

huachi,” itahuatënuquëma', a'paarinquëma huachi. ²⁸Parësitopiquë pa'sahuatoma', na'nëarama', chiniquëen parësitarama'. Apranco', Isacoco', Cacopoco', ya'ipi Yosë piyapinëpita Yosë'pa' ya'huërapa, ni'sarama'. Canpitaso' nipirinhuë' co ya'conamahuë' ni'ton, sëtarama'. ²⁹Nisha nisha parti quëran huëcatona', Yosë ya'huërinquë ya'conapi. Inaquë noya coshatëresó pochin nóya ya'huërapa huachi. ³⁰A'naquëen iporasó a'napita nocanpi. “Quiyaso' noyaco ni'toi, Yosë noya ni'sarincoi,” topirinahuë'. Ayaro' tahuëriso' tapanapi huachi. Co Yosë'pa' pa'sapihuë'. A'naquënsó nipirinhuë' topinan piyapi'sa' ni'tona', a'napitari nocanpirinahuë', ayaro' tahuëri noya cancantatona', Yosë'pa' pa'sapi huachi. Yosëri nóya ni'sarin huachi, itërin Quisosori.

Quirosarinquë ya'huëpisopita yonquiaton, sëtërinso'

(Mt. 23.37-39)

³¹Naporo' a'naquëen Parisioro'sa' Quisosoquë huë'nin.

—A'naroachin ta'aquë'. Irotisë yatëparinquëen, itërin.

³²—Inca. Co yapa'nahuë'. Irotisë nonpintë'. Paaton, sha'huitonquë'. Nani Yosë sha'huitërinco ma'sha nica'huaso'. Iporaso' natëto, sopairo'sa' a'parahuë. Na'a cania'piro'sa' anoyatarahuë. Cara tahuërichin pochin pahuanarin tiquia'huaso'. Ina sha'huitonquë' nitochin. ³³Co ina tëpaarincohuë'. Cara tahuëri pochin a'chianta'huaso' ya'huërin. Ina quëran Quirosarinquë pa'sarahüë huachi. Iraca quëra huarë' na'a piyapi'sa' inaquë pënëntopirinahuë', tëpapi. Inaquë tëpaarinaco canta', tënin.

³⁴Ina quëran ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita yonquiaton, sëtërin.

—Tèhuëinchachin, iyaro'sa', yonquia-tënquëma', chiniquën sëtarahuë. Na'a piyapi Yosëri a'patërinquëma' pënëinquëmaso marë'. A'papiirnhuë', tëparama'. A'naquën na'piquë t'ëyaratoma', tëparama'. Ya'lipinquëma' nosoropiranquëmahuë'. Na'aro' yacatahuapiranquëmahuë', co ca tëranta' nohuanterëramacohuë'. Atari to'cohuëtërinso pochin yaya'shopipiranquëmahuë', co nohuanterëramacohuë'. ³⁵Napoaton Tata Yosë patarinquëma'. Co huachi catahuarinquëmahuë'. Noquitarama huachi. Carinquëmanta' tananpitaranquëma'. Co huachi quënanaramacohuë'. O'manta'huaso' tahuëri huarë' quënantaramaco huachi. Naporo' a'naquëma' nohuanterëramaco. “Ma noyanquën quëmaso!. Sinioro chachin a'paimarinquën,” itaramaco huachi, itërin Quisosori.

Chinoto tahuëri anoyatantarinsol

14 ¹A'na hua'ani Quisoso amatërin coshatapacaso marë'. Parisio piyapi inaso!. Amatohuachina, inaquë pa'nin. “Chinoto tahuëri nipirinhue' piyapi anoyatamara,” ta'tona!, ni'sápi. ²Naporo' a'na cania'pi Quisosoquë huë'nin, panca pomatërinso!. ³Cotio maestro'sa', Parisioro'sa', inapita notëërahuaton, Quisosori itërin:

—Noya chinoto tahuëri cania'pi anoyatacao!, ¿ti? ¿Ma'ta' tënama' canpitaso'/? itërin.

⁴Natanahuatona!, ta'tápi. Co manta' topihuë'. Co a'panitohuachinarahuë', cania'pi s'ë'huarahuaton, a'naroachin anoyatërin. —Noya paquë huachi, itërin. ⁵Ina quëran piyapi'sa' pënëantarin.

—Ohuacaro'sa', moraro'sa', inapita pë'tahuahuatama!, topinan ma'sharo'sa' pë'tahuaramasopita. Posoquë anotohua-

china, chinoto tahuëri nipirinhue', a'naroachin ocoiantarama!. Inapita quëran na'con na'con iso quëmapi nosorocaso' ya'huërin, tënahue', itërin.

⁶Parisioro'saso' nipirinhue' co nanitopihuë' a'panitacaiso!.

Pita pochin nininsol

⁷Yacoshatohuachinara, misaquë pa'pirinahuë'. Na'a piyapi'sa' hua'an pirayan yahuënsëpi. “Hua'an pirayan huënsëhuato, chiniquën nanantona'pi pochin ni'sarinaco,” ta'tona!, inaquë huënsëconpi. Ina ni'sahuaton, Quisosori itërin:

⁸—Natanco, iyaro'sa', pi'pian pënëinquëma'. A'na tahuëri quëmapi yasa'apachina, amatërinquëma' coshatapacaiso marë'. Hua'ano'sa', maestro'sa', inapitaso' hua'anën ya'cariya ahuënsëpi. Inaquë amatohuachinquëma!, ama hua'an pirayan huënsëcosohuë'. Taponal a'na quëmapi chini chiniquën nanantërinso' huë'samara. ⁹Huë'pachin, hua'an itarinquën: “Po'shaquë' iso quëmapi huënsë'in. Pasëquë tëranta' huënsëconquë',” itohuachinquën, tapanaran.

¹⁰Napoaton amatohuachinquën, piyapimia ya'huërinquë huënsëquë'. Hua'an huë'pachin, noya nontarinquën. “Huëquë!, iyasha, isëquë noya huënsëiquë',” itohuachinquën, ya'ipi piyapi'sa' noya noya ni'sarinquën. ¹¹“Caso' noya noyaco,” topatama!, Yosë atapanarinquëma!. Nipirinhue', “Caora co nanitërahuë'. Catahuaco, Sinioro,” topatama!, Yosë catahuarinquëma!. Noya noya acoarinquëma huachi, itërin Quisosori.

Sa'ahuaro'santa' nosorocaso' ya'huërin

¹²Ina quëran pëi' hua'anën pënënaton, itantarin:

—Coshatapacaso marë' piyapi amatohuatama!, ama quëmopinënpita,

amiconënpita, inapitarachin ama amatocosohuè'. Ma'huano'sa' amatohuatama', inapitanta' amatantahuachinquëma', i'huërëtarinënquëma'.¹³ Sa'ahuaro'sa', apiaro'sa', somaraya nininsopita, inapitanta' nosoroatoma', amatoco'.¹⁴ Ina quëran noya cancantarama'. Inapitaso' co nanitopihuè' amatanta'inquëmaso'. Co i'huërëtopirinquëmahuè', Yosëso' i'huërëtarinquëma'. Noya ninama' ni'ton, ayaro' tahuëri ananpitanthuahachinquëma', acanaarinquëma huachi, itërin.

Yosë amatërsopita

¹⁵Inaquë coshataso', a'naso' natanahuaton, Quisoso itërin:

—Yosë chachin

hua'anëntohuachinpoa', nóya coshatarihua'. Noya noya cancantarihua huachi, itërin.

¹⁶Napotohuachina, pënënto nanan sha'huitërin. —A'na quëmapiri na'a piyapi'sa' amatërin coshatapacaiso marè'.¹⁷ Tahuëri nanihuachina, inpriatonën a'parin sha'huitantacaso marè'. “Huëco huachi. Nani taparin huachi,” itërin.¹⁸ Nani amataponahuè', co huachi nohuantopihuè'. “Co'chi nanitëraihuè’,” toconpi a'naya a'naya. “No'pa' nani pa'anahuë. Nahuitapo pa'sarahuë. Napoaton co nanitërahuè’,” tënin a'naso'.¹⁹ “Na'a miachin ohuaca' pa'anahuë. Tënipo pa'sarahuë. Napoaton co ipora nanitërahuè’,” tënin a'nanta'.²⁰ “Ihuara sa'arahuë. Napoaton co canta' nanitërahuè’,” tënin a'nanta'.²¹ Inpriato ayanahuaton, hua'anën sha'huitiirin. “Co huachi nohuantopihuè’,” itërin. Natanahuaton, no'huitërin. “Manoton pantaquè'. Caniquë tëranta' paaton, piyapi maconquè'. Sa'ahuaro'sa', apiaro'sa', somaraya nininsopita, inapita maconquè’,” itërin.

Itohuachina, pa'sahuaton, macontarin huachi.²² Huënantahuaton, sha'huitiantarin. “Nani maconpirahuè'. Ipora huanta' na'a cosharo' ya'huërin. Pahuanarin piyapiri nanitacaso’,” tënin inpriatonën.²³ “Ninano quëran pipirahuaton, macoantaquè'. Nisha nisha ira pa'taton, sha'huitonquè' huè'ina'. Na'a piyapi'sa' nohuantërahuë.²⁴ Ya'n'an amatërahuësopitaso' nipirinhuè' co huachi nohuantërahuè'. Co manta' coshatapatapihuè’,” itërin hua'ani. Inapochachin ipora na'a piyapi'sa' co Yosë yonquicaiso' nohuantopihuè'. Ayaro' tahuëri nipirinhuè' nohuantaponaraihuè', co huachi nanitapihuè' ya'conacaiso'. Yosëri a'paarin huachi, tënin Quisoso.

Sacai' imacaso'

²⁵Ina quëran Quisoso paantarin. Na'a piyapi'sa' imasapirinahuè', tahuërëtahuaton, itapon:

²⁶—Yaimapatamaco, ca na'con na'con nosoroco. Tatama', mamama', inapita co onpopinchin nosorocaso' ya'huërinhuè'. Sa'ama', hui'nama', iyaparima', oshiparima', inapitanta' co onpopinchin nosorocaso' ya'huërinhuè'. Canpitaora nohuantëramasonta' nianiantatoma', casáchin imaco huachi. Co na'con na'con nosorohuatamacohuè', co tëhuënychachin imaramacohuè'.

²⁷Imapatamaco, a'napita aparësitariënquëma'. Yatëpapirinënquëmaonta', imamiatoco huachi. Corosëquë chiniquën parësitëré'. Inapochachin canpitanta' imapatamaco, aparësitariënquëma'. Co ahuantohuatamahuè', co tëhuënychachin imaramacohuè'.²⁸ A'na quëmapi panca pëi' nohuantohuachin, co a'naroachin nininhuè'. Pa'tërinso'ton yonquirin.²⁹ Ina quëran coriquinën nanihuachina, pëiarin huachi. Co coriquinën nanihuachinhuè', co

pëirinhüè'. Patomaíchin a'canin naporini, a'napitari téhuaitonahuè'.³⁰“Ni'co'. Panca yapëipirinhüè', co nanitërinhuè' a'canacaso',” nichitona-hüè'. Canpitanta', iyaro'sa', no'tëquën yonquico'. Sacai' nipirinhüè', ya'ipi cancanëma quëran huarè' imamancoso' ya'huërin. ³¹A'na copirnonta' ya'huërin, shonca huaranca sontaro'sa' ya'huëtërinso'. Inimiconënso' nipirinhüè' cato shonca huaranca sontaro'sa' camairin. Ina napo' huè'pachinara, copirnosos' co a'naroachin ahuëpon pa'sarinhuè'. “Sacai' minsëcaso',” ta'ton, yonquirarin. ³²“Co'chi nanitërai huè' minsëcaso'. Comisionëhuè' a'pa'i,” tapon. Co canquiyatërasoihuè', nanan anoyatacaso marè' a'pa'itonhuè'. Inapochachin pënënanquëma'. Sacai' imamancoso', tënahüë. Napoaton yonquiatoma', imaco. ³³Ama ma'sharáchin yonquicosohuè'. Yosë na'con na'con nohuantoco'. Casáchin yonquihuatomaco, téhuënchachin imaramaco, tënin Quisoso.

Yamora pochin nininso'

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴—Yamora noya acashicaso' niponahuè', soquihuachina, mo'shisachin nimarín. Co huachi cashirinhüè' ni'ton, co huachi noyatërinhuè'. ³⁵Napoonin huachi. Co insonta' nohuantërinhuè'. Të'yatërè'. Canpitanta' co Yosë pochin cancantohuatamahuè', co Yosë nohuantarínquëmahuè'. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico', itërin Quisosori.

Ohuica chihuërinso'

(Mt. 18.10-14)

15 ¹Nisha nisha piyapi'sa' huè'pi Quisoso natanacaiso marè'. Coriqui ma'patona'piro'sa', oshahuano'sa', inapitanta' huè'pi. ²Ina

ni'sahuatona', Parisioro'sa', Cotio maistro'sa', inapitari no'huipi.

—¿Ma quëmapita' Quisoso ni'ton, oshahuano'sa' pa'yatërin? Inapitarè' coshatarin, co napocasohuè' nipirinhüè', toconpi.

³Ina natanahuaton, Quisosori a'na pënënto nanan sha'huitërin ayonquicaso marè'.

⁴—A'na quëmapi pasa ohuicaro'sa' pë'tahuapirinhüè', ya'ipiya nosororin. Nani tahuëri aquë quëparin panpatëro' capacaiso marè'. A'naya tëranta' chihuëhuachina, yonipon pa'sarin. A'napitaso' inaquëranchin patahuaton, hua'qui' yonisarin. Quënanaquë huarè' yonisárin. ⁵Quënanahuaton, pa'yatarin huachi. Pitënanahuaton, quëmantarín huachi. ⁶Canquiantahuachina, amiconënpita sha'huitarin huachi. “Ohuicanëhuè' chihuëpirinhüè', quënanahuë. Ina marè' nóya cancantahua',” itërin. Chihuërinso' quënanahuaton, na'con na'con pa'yatërin. ⁷Inapochachin Yosë ni'ninpoa'. Noya piyapi ya'huëhuachin, Yosëri noya ni'sarin. Nipirinhüè', oshahuano'santa' nosororin. A'naya tëranta' co noyahuè' yonquirinso' naniantohuachina, Yosëri ná'con pa'yatarin huachi, itërin Quisosori.

Coriqui ayatërinso'

⁸Ina quëran a'na pënënto nanan sha'huitantarín.

—A'na sanapi shonca coriqui prata quëran nininso' ya'huëtopyirinhüè', a'nara' ayatërin. Nanparin i'chinpitahuaton, noyá huitëtërin. Quënanaquë huarè' yonisárin. ⁹Quënanahuaton, amiconënpita sha'huitërin. “Coriquinëhuè' ayatopyirahuè', quënanahuë. Ina marè' noya cancantahua',” itërin. ¹⁰Inapochachin a'na piyapi tëranta' co noyahuè' yonquirinsopita naniantohuachina, anquëniro'santa' noya cancantapi huachi, itërin.

Oshahuana'pi huëntarinso'

¹¹Ina quëran Quisosori a'chintantarin. —A'na quëmapi cato' hui'nin ya'huëtopirinhüè'. ¹²Hua'hua nininso' pa'pin itërin: “A'na tahuëri ya'ipi ma'shanënpita nipatomatarancoi. Caso' nipirinhüè' apira nohuantërahuë. Ipora, tata, quëtoco, topirahuë',” itërin. Itohuachina, ma'shanënpita nipatomatë rin. ¹³Cara tahuëri quëran pochin hua'hua nininso' yapipirin. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarinso' masahuaton, aquë pa'nin huachi. Inaquë no'pirárin, nansarárin, monshihuanárin. Na'a coriquinën i'quirin huachi. ¹⁴Inapoápaton, ya'ipi coriquinën i'quihuachina, inaquëso' tanarotopi ni'ton, co manta' capacaso' ya'huërinhuë'. Inanta' tanarin huachi. ¹⁵Napoaton a'na patronquë pa'nin. “Canta' sacachi, topirahuë',” itërin. “Noyahua'. Sacatëquë' nipachin,” toshuaton, pastoquë a'parin coshinën-pita a'paicaso marë'. ¹⁶Inaquë paaton, coshiro'sa' a'cararin. Tanaton, coshi ca'ninso' nayapirinhüè', co insoari tëranta' cosharo' quëtërinhuë'. ¹⁷Ina quëran yonquirin huachi. “Ma'huántacha ninahuë paya. Tata piyapinënpitaso' noya coshatapi. Caso' nipirinhüè' tana yatëparinco ta'a. ¹⁸Tatahuëquë paato, nonchi. “Co noyahuë', tata, ninahuë. Nonpintëranquën. Co Yosë natëtohuë', oshahuana-huë. ¹⁹Co noyahuë' ninahuëso marë' co huachi hui'nan pochin cancantancoso' ya'huërinhuë'. Piyapinën pochin tëranta' ni'co huachi,” ichi, tënin yonquinënnquë. ²⁰Ina quëran pa'pin ya'huërin'pa' paantarin. Ya'caritëriahuaso', aquë quëran pa'pini quënanin. Quënanahuaton, na'con nosoroaton, ta'aparín. Iporahua-ton, apinorin huachi. ²¹“Co noyahuë'

ninahuë, tata. Nonpintëranquën. Co Yosë natëtohuë', oshahuanahuë. Co noyahuë' ninahuëso marë' co huachi hui'nan pochin cancantancoso' ya'huërinhuë',” itërin pa'pin. ²²Napoto-pirinhüè', pa'piniso' na'con nosororin. Piyapinënpita camairin. “Manoton paaton, noyapiachin coton nininso' maconahuaton, a'motiquë'. Po'moitërantá' noyapiachin nininso' po'motiquë'. Sapatënta' matonquë' po'moin. ²³Ina quëran ohuaca'huaya amoshin nininso' ma'toma', tëpaco' ca'ahua'. Capa cancantahua'. ²⁴Iso hui'nahuë chiminin pochin niponahuë', iporaso' ya'noantarin huachi. Ayatë' pochin nipirinhüè', iporaso' niantarahüë,” itërin. Ina quëran pita pochin nisapi huachi.

²⁵Paninanso' nipirinhüè' iminquë sacatërin quëran huëntararin. Pëiquë ya'caritëriahuaso', musica natanin. Pi'nirarin. Pita nicatona', capa cancantapi, natanin. ²⁶Natanahuaton, pa'yanin. Piyapinën përasahuaton, “¿Onpoatonta' pita pochin nisapi?” itërin. ²⁷“Co'ta, iyaya nani huënantarin. Noya canquintarin ni'ton, tata pa'yatërin. Ohuaca'huaya amoshin nininso' atëpatë rin capacaso marë',” itërin. ²⁸Natana-huaton, no'huitërin. No'huitaton, co yaya'coninhüë huachi. Pa'pini pipirahuaton, itërin: “Huëquë', conpa, capa cancantahua',” itopirinhüè'. ²⁹“Inca, tata. Na'a pi'ipi quëma marë' chiniquën sacatërahuë. Sha'huitohuatancora, ya'ipiya natëranquën. Napoaponahuë', co chipo tëranta' quëtërancohuë' pita nica'huaso marë'. ³⁰Iso hui'nanso' nipirinhüè' aquë paaton, no'piárin. Monshihuanárin. Coriquinën quëtopiranhüè', ya'ipi i'quirin huachi. Ina quëran huëantahuachina, quëmari nosoroaton, pa'yataran, ohuaca'huaya amonshin nininso'

atëpatëran coshatacaso marë'. Co caso' ina pochincohuë' nipirahuë', co nosororancohuë', itërin. Napotohuachina, pa'pini itërin: ³¹“Nosororanquën mini, conpa, quëmanta'. Ya'huëmiataran. Ya'ipi ma'shanëhuëpita quëchinquën. Ya'ipiya quëmaquën nisarin huachi. ³²Iyaparinquënso' nipirinhuë' nani huënantarin. Chiminin pochin niponahuë', ya'noantarin. Ayatëreso pochin nipirinhuë', niantarëhua'. Ina marë' noya cancantacaso' ya'huërin,” itërin pa'pini. Inapochachin Yosë nosororinpoa'. Oshahuano'santa' co noyahuë' yonquirinsopita naniantohuachina', na'con nosororin anta', tënin Quisoso.

Inpriato na'con yonquirinso'

16 ¹Ina quëran ca'tano'sanënpita a'chintantarin.

—A'na ma'huan ya'huërin. Inpriatonën chiniquën nanan quëtërin piyapinënpita camaicaso marë'. Inari asacatërin. Chiniquën nanantaton, nihuirinso' ninshitërin. Inaso' nipirinhuë', nonpintaton, inaora marë' coriqui masarin. ²Ma'huanso' natantahuaton, amatërin. “Quëmaso' nonpintaranco, natantërahuë. Coriqui quëtëranquënso' quëmaora marë' manan ni'quëhuarë', ocoiaranquën. Ya'ipi nihuirinacoso' ninshitoco nitochi,” itërin. ³Inpriatonën pipirahuaton, yonquirarin. “¿Ma'cha onpo'i paya? Hua'anëhuë ocoiarinco. Co nanitërahuë' chiniquën sacata'huaso'. Tapanato, co nohuantërahuë' coriqui topinan ma'pata'huaso'. ⁴Na'a amiconë huëpita hua'anëhuë nihuiipi. Iporaso' inapita catahuarahuë patoma nihuitopiso' ayatacaiso marë'. Ina quëran hua'an ocoihuachinco, inahuanta' catahuarinaco nampica'huaso marë'. Inapitaquë yacahuatarahuë,” tënin yonquiaton. ⁵Naporahuaton, co'huara hua'ani ocoiyatërasohuë', nihuitërinso-

pita amatërin. A'naya a'naya huë'pi. A'naso' huë'pachina, natanin. “¿Onpota' hua'an nihuiran?” itërin. ⁶“Pasa lata toma' ma'parahuë ni'ton, ina napo' nihuirahuë,” tënin. “Inta nipachin, catahuaranquën. A'natërapo shonca lataíchin ninshitëquë'. Canta' hua'an quiricanënuë inachachin ninshitarahuë. Iporaso' a'natërapo shonca lataíchin marë' nihuitëran,” itërin. Itohuachina, pa'nin huachi. ⁷Ina quëran a'nanta' huë'nin. Huë'pachina, itërin: “¿Onpota' quëmanta' nihuitëran?” itërin. “Arosë ma'parahuë ni'ton, pasa costaro marë' nihuirahuë,” tënin. “Inta nipachin, catahuaranquën. Posa shonca ninshitëquë'. Canta' isëquë inachachin ninshitarahuë. Iporaso' posa shonca marëáchin nihuitëran,” itërin. Inapo'tëra'pirahuaton, na'a amiconënpita catahuarin ama na'con nihuicaico marëhuë'. ⁸Hua'ani natantahuaton, amatantarin. “Naquëranchin nonpintaranco. Nipirinhuë', ma noyacha mototëran paya, tënahuë,” itërin hua'anëni. Ni'co', iyaro'sa'. Na'a piyapi'sa' co noyahuë' nipisopita na'con yonquipi nonpinacaiso marë'. A'naquëmaso' nipirinhuë', imapiramacohuë', co onpopinchin yonquiramahuë' noya ninicatomá' ya'huëcaso marë'. Canpitanta' yonquico' noya nicacamaquë.

⁹Coriqui ya'huëtöhuachinquëma', ama topinan quëran i'quicosohuë'. A'napita pahuantohuachina', quëtoco'. Inapohuatama', Yosë'pa' na'con canaarama'. Chiminpatama', Yosë inapaquë quëpantarinquëma'. Coriquinëma' patopiramahuë', inatohua' canaarama'. ¹⁰Ni'co', iyaro'sa'. Hua'anëma' sha'huitöhuachinquëma', natëcamaso' ya'huërin. Pi'pian tëranta' sha'huitopirinquëmahuë', natëhuatama', noya ni'sarinquëma'. Chini chiniquën

nanan quëtarinquëma', noya noya natëarama huachi. Co'so' natëhuatama-huë', co chiniquën nanan quëtarinquë mahuë'. "Nonpintarinco," ta'ton, co huachi natëarinquëmahuë'. ¹¹Inapochachin Yosë nitarinquëma'. Ya'ipi coriquinëma' canpitaora marë' i'quihuatama', co Yosë noya ni'sarinquëmahuë'. Na'con yacatahuapirinquëmahuë', "Co yanatëri-nacohuë'," ta'ton, tananpitarinquëma'. ¹²Iporaso' Yosë nohuanton, ma'sha, coriqui, inapita ya'huëtarinquëma'. A'naninquëmaso pochin quëtërin-quëma'. Topinan quëran i'quihuatama', co Yosë'pa' acanaarinquëmahuë'.

¹³Cato' patron camaihuachinquëma', co nanitëramahuë' cato chachin natëcamaso'. A'na natëhuatama', a'naso' co huachi natëaramahuë'. Inapochachin canacamasoáchin yonquihuatama', co nanitaramahuë' Yosë natëcamaso'. Coriquiráchin cancantohuatama', co Yosë nosoroaramahuë'. Ya'ipi cancanëma quëran Yosë nosorohuatama', co onpopinchin coriqui yonquia-ramahuë', itërin Quisosori.

Quiricanën quëran pënëninpoaso'

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁴Parisoro'sa' coriquiráchin cancan-topi. Napoaton Quisoso a'chininso' natanahuatona', tēhuapi. ¹⁵Tēhuapirina-huë', Quisosori itërin:

—Canpitaso' Yosë imaramaso pochin nipomarahuë', co tēhuëchachin imaramahuë'. Nonpintërama'. Yonquiramaso chachin Yosë nitotërin. Piyapi'sa' noya ni'pirinëinquëmahuë'. Cancanëma quëran nonpintërama' ni'ton, Yosë co pi'pian tëranta' noya ni'sarinquëmahuë'.

¹⁶Iraca Moisésë pënëntërin. Ina piquëran a'naya a'naya pënëntona'piro'sa' pënëntopi nani ma'sha natëcaso'. Coansha Paotistaso' nipirinhüë' noya nanan sha'huirin. Ina

quëra huarë' Yosë huëntonëncuë ya'conacaiso' a'chintarainquëma huachi. Na'a piyapi'sa' nohuantomiatatona', ya'conapi huachi. ¹⁷Quiricanën quëran Yosë no'tëquën pënëninpoa'. Isoro'pa', pi'iro'të', inapita ta'huantapirinahuë', ya'ipi Yosë nanamënso' ya'huëmiatápon huachi. Co a'na hui'sharinso tëranta' topinan quëran ninshitopihuë'.

¹⁸Quiricanën quëran sa'ahuano'sa' pënënin. "Co sa'ampo' tē'yatacaso' ya'huërinhuë'. Noya nichinpitacaso' ya'huërin," tēnin. Napoaton sa'ama' tē'yatohuatama', a'na sanapi maantahuatama', oshahuanarama'. Monshihuaninso pochin Yosë ni'sarinquëma'. Inapochachin sanapinta' co so'in chinpitohuachinhüë', a'na quëmapiri mapachin, monshitërinso pochin Yosëri ni'sarin, cato chachin, itërin Quisosori.

Ma'huan parësitërinso'

¹⁹Ina quëran a'chintantarin.

—A'na ma'huan ya'huërin. Nani ma'sha ya'huëtërin. Morin pa'ton nininso' a'morin. Noyapiachin a'moton, nani tahuëri nóya coshatërin. Co manta' pahuantërinhuë'. ^{20,21}Ina ya'cariya a'na quëmapinta' ya'huërin, sa'ahua nininso'. Nasaro itopiso'. Apia ni'ton, co nanitërinhuë' sacatacaso'. Ma'sha topinan ma'pataton, nanpirin. Ma'huan pëinën aipiran acopi. Inaquë quëhuënarin. Tanaton, ma'huan pë'sotërinso tëranta' nayapirinhüë', co manta' quëtëtopihuë'. Ta'tarachin niconin ni'ton, ni'niro'sari huëcatona', irotiipi. ^{22,23}Napoin quëran Nasaro chimin huachi. Chiminpachina, Yosë'pa' anquëniro'sari quëparin. Apran pantarinquë chachin pantarin inanta'. Ina quëran ma'huaonta' chiminin. Pa'pitopi huachi. Co Yosë'pa' pa'ninhüë' inaso'. Parësitopiquë paaton, parësitá rin. Nè'përahuaton, aquë quëran Nasaro

quënanin. Tata Apran pirayan huënsëarin. ²⁴Napoaton përarin. “Tata Apran, nosoroco canta!. Pënuë parësitarahuë. Nasaro a'patimaco i'sha pi'pian tëranta' api'nichinco,” itopirinhüè. ²⁵“Co'chi nanitërahuë paya. Ni'quë!. Quëmaso' nanpipon, nani ma'sha ya'huëtopirinquënhüè!, inasachin yonquiran ni'ton, iporasos' parësitaran. Nasaroso' nimirinhüè' nanpipon, parësitàpirinhüè!, iporasos' noya ya'huarin huachi. ²⁶Naporahuaton, Yosë'pa' pa'patëra, co onporonta' pipirëhuë!. Inapochachin parësitopiquënta' pa'patëra, co onporonta' Yosë'pa' pa'nëhuë!,” itërin. ^{27,28}Napopotirinhüè!, itantarin: “A'natërapo' iyahuëpita ipora ya'huërapo. Nasaro a'paquë! iyahuëpita pënënacaso marè!. Co nohuantërahuë! isëquë huëcacaiso!. Parësitarahuë,” itërin. ²⁹Napohuachina, Aprani itërin: “Co'ta Yosë quiricanën ya'huëtopi. Inaquë Moissësë, pënëntona'piro'sa!, inapita ninshitopi nontatona' nitotacaiso marè!. Inapita natëina,” itërin Aprani. ³⁰“Nani nontaponaraihuë!, co natëpihuë!. Nipirinhüè!, chimininsos' nanopiantahuachin, pënënconpachin, natëpona' nimara. Co noyahuë! yonquipisopita naniantatona!, Yosë pochin cancantapona' nimara, topirahuë!,” tënin. ³¹“Co Yosë quiricanën natëhuachinhüè!, chimininsonta' nanopiantapirinhüè!, co onporonta' natëapihuë!,” itërin Aprani, tënin Quisoso.

Anishacancantopisopita

(Mt. 18.6-7; 21-22; Mr. 9.42)

17 ¹Ina quëran ca'tano'sanënpita pënëantarin.

—Nisha nisha ma'sha ya'huërin anishacancantinpaso!. Nipirinhüè!, anishacancantona'piso! pa'pi co noyahuë!. Co noyahuë! nipatama!,

a'napitanta' nonanpachinquëma!, co noyahuë! nisapi. Ina marè! Yosë chiniquën ana'intarinquëma!. ²A'naquën imasapirincacahuë!, co chiniquën cancanchatërapihuë!. Inapita anishacancantohuatama!, Yosë ana'intarinquëma!. Co'huara anishacancanchatërapomahuë!, marëquë chimiitërama! naporini, noya noya niitomahuë!. Pancara'piquë a'sonconotahuatënuëma!, të'yaitërinënuëma! naporini, co aquëtë! oshahuaintomahuë!. Hua'huaro'santa! anishacancantacaso! pa'pi co noyahuë!, tënahüë. ³Napoaton noyasáchin nico! a'napitanta' nonanainquëmaso marè!.

Iyaya nonpinapihuachinquëma!, pënëncos!. Nonpinapirinquëmaso marè! sëtuhuachina, nanan anoyatoco!. ⁴A'na tahuëriyáchin nipirinhüè!, canchisëro! nonpinapihuachinquëma!, canchisëro chachin “Co noyahuë!, iyasha, ninahuë,” itohuachinquëma!, noya nontantaco!. Co onporonta' no'huicaso! ya'huërinhuë!, tënin.

Ya'ipi cancanëna quëran natëcaso! ya'huërin

⁵Ina quëran ca'tano'sanënpitari itopi: —Catahuacoi, Siniro, Yosë noya noya natë'ii, itopi.

⁶—Pi'pian tëranta' Yosë natëtoma!, nontohuatama!, noya catahuarinquëma!. “Yosë nohuanton, iso nara no'pa quëran pipirahuaton, marëquë pa'in,” tënama! naporini, ina nohuanton, pa'itonhuë!. Inapochachin “Yosë no'tëquën nontërinco,” topatama!, sacai! nininsos' nanitaparama!, itërin.

Yosë chini chiniquën nanantërinso!

⁷Ina quëran itantarin:

—Patron ya'huëhuachina, piyapinënpita camairin. Camaihuachina, iminënuë quë sacatopi. Pë'tahuanënpitanta! a'paipi. Nani sacatohuachina, imin

quëran huënantahuachina, patroni co a'naroachin a'carinhuë'. ⁸Patron'ton yacoshatërin. Napoaton piyapinën sha'huitërin. "A'cotëquë huachi. Ina quëran nitaparahuaton, o'huintoco ca'i. Nani coshatahuato, o'shitoco huachi," itërin. Nani coshatohuachina, piyapinënpitanta' coshatopi, o'opi. ⁹Piyapinënpita camaihuachina, natëpi huachi. "Ma noyanquëma' ni'ton, natëramaco," co téninhuë'. Piyapinënpita ni'ton, natëcaiso' ya'huërin. ¹⁰Tëhuëinchachin, iyaro'sa', Yosë hua'anëntërinquëma'. Piyapinënuëma' ni'ton, natërama'. Co chiniquën nanantaramahuë'. "Topinan piyapinënpoa' ni'tëhua', natërehua'," nitoco'. Ya'ipiya natëcamaso' ya'huërin, itërin Quisosori.

Chana caniori maninsopita anoyatërinso'

¹¹Ina quëran Cariria parti na'huëtahuaton, Quirosarinquë pa'sarin. Samaria yonsan ya'cariya pa'nin.

¹²Inaquë paaton, a'na ninanoquë canconin. Canconpachina, shonca quëmapi quënanconin. Shonca chachin chana caniori maninso'. Ina caniori manin ni'ton, co nanitopihuë' ya'caritacaiso'. Napoaton aquë miachin huanirahuatona', ¹³chiniquën nontopi.

—Quiyanta', Maistro, nosoroatoncoi, anoyatocoi, topiraihuë', itopi Quisoso.

¹⁴Napotohuachinara, ni'sahuaton, itapon:

—Anoyataranquëma', iyaro'sa'. Paatoma', corto hua'an nia'notoco' noyatëramaso' nitochin, itërin. Itohuachina, pa'pi.

Paaponara, a'nanaya canio iniquipi. Noyatopi huachi. ¹⁵"Nani noyatërahuë huachi," ta'ton, a'nara' ayanquintarin. Iratapon pochin —Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërinco paya, tosarín.

¹⁶Quisosoquë huënantahuaton, nantën-

taquëchin isonquirin. Isonquirahuaton, —Yosparinquën, Siniro, itërin. "Inaso' Samaria piyapi niponahuë', natërinco," ténin Quisoso yonquiaton. Napoaton ca'tano'sanënpita itërin:

^{17,18}—Co'ta shoncaya'pi anoyatërahuë. Nipirinhuë', a'naichin huënantahuaton, "Yosparinquën," itërinco. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë yonquirin. A'napitaso' nipirinhuë' co "Yosparinquën," co itirínacohuë', ténin.

¹⁹Ina quëran itantarin:

—Huanirahuaton, iyasha, noya paquë huachi. Natëranco ni'ton, anoyatomiaté ranquën huachi, itërin.

O'macaso' tahuëri naniarinso'

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰Ina quëran Parisio piyapi'sa' huëcapairahuatona', natanquipi. —¿Onporota' Yosë isoro'paquë o'mahuachin, hua'anëntarinpoa'? itopi.

—Yosë hua'anëntohuachinquëma', iyaro'sa', co a'ninquechin ya'norinhuë'.

²¹Ya'coancantohuachinquëma', hua'anëntarinquëma'. Napoaton co quënanëhuë'. "Pasëquë ya'huarin," co ta'caso' ya'huërinhuë', itërin.

²²Ina quëran ca'tano'sanënpita itantarin:

—A'na tahuëri, iyaro'sa', paantarahuë. Naporo' nohuantaramaco. Yosë quëran caso' quëmápicó ni'to, o'mantararahuë. "Manoton o'manta'in," tosápiramáhuë', co naporo' quënanaramacohuë'. ²³A'naquën yanonpintarinënuëma'. "Nani o'mantarin. Pasëquë ya'huarin," itarinquëma' a'naquën. "Trópa' ya'huarin, quiyaso' nitotërai," itarinënuëma' a'naquëonta'. Ina pochin nontohuachinquëma', ama natëcosohuë'. Ama inapita imacosohuë'.

²⁴A'nanaya o'mantararahuë. O'cori' huënsha' huënsha' topachina, ya'ipi parti a'pintërin. Inapochachin a'na

tahuëri ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco.
²⁵Iporaso' nipirinhue' chiniquèn
 parësita'huaso' ya'huërin. Na'a
 piyapi'sa' co nohuantarinacohue'.
 No'huiarinaco. ^{26,27}Iraca Noe pënëntopi-
 rinhue', co natëpihue'. Co natëtonahue',
 topinan ya'huëcaisoráchin cancantopi.
 Coshatapi, o'osapi, sa'asapi,
 hui'ninpitanta' asë'quëapi. Napoatona',
 co manta' Yosë yonquipihuë'. Noeso'
 nipirinhue' Yosë natëton, panca nancha
 ninin. Nani tinihuachina, inaquë
 ya'conin. A'napitaso' co yonquipirina-
 hue', a'nanaya panca pacon pa'sarin
 huachi. Naporo' ya'ipiya chimiitopi
 huachi. Inapocháchin a'na tahuëri
 topinan ya'huaso!', a'nanaya
 o'mantararahue' huachi. ²⁸Lotonta' iraca
 Sotomaquë ya'huëpirinhue'. Inaquë
 a'napitaso' topinan ya'huatona',
 coshatapi, o'osapi, nipa'antapi, ma'sha
 sha'sapi, pëiapi. Ma'sharáchin yonquia-
 tona', inahuaso!', Lotoso' Yosëri itërin:
²⁹“Ninano quëran pipiquë' piyapi'sa'
 ana'inchi,” itërin Yosëri. Loto pipihua-
 china, naporo' tahuëri chachin inapa
 quëran pën a'paimarin. A'nanaya
 ta'huantopi huachi. ³⁰Inapochachin
 canta' a'nanaya o'mantarahuato, ayaro'
 tahuëri naniriarin huachi. Naporo'
 ana'intacaso' ya'huapon huachi.

³¹Nanihuachin, co ma'shanëmapita
 yonquicaso' ya'huaponhue'. Inapa
 pë'satëquë ya'huëhuatama', ama ma'sha
 macacaso marë tëranta' ya'concosohue'.
 A'naroachin ta'aco'. Iminquë
 ya'huëhuatama', ama pënëmaquë
 paantacosohue'. Topinan paco'. ³²Iraca
 Loto sa'in ma'shanënpita yonquiaton, co
 a'naroachin ta'arinhue'. Napoaton co
 cha'ërinhue'. Ina yonquiatoma', ama
 ma'sharáchin cancantocosohue',
 ana'intochninquëma'. ³³Canacasoáchin
 yonquihuatama', topinan quëran
 nanpiarama'. A'na tahuëri chimimiata-

rama huachi. Parësitopiquë pa'sarama
 huachi. Nipirinhue', casachin yonqui-
 huatamaco, noya cancantarama'.
 Imaramacoso marë' aparësitohuachinën-
 quëma', co topinan quëran nanpiarama-
 hue'. Yosë acanaarinquëma'. Tëpapiri-
 nënquëmaonta', noya noya nanpimia-
 tontarama huachi.

³⁴O'mantahuato, cato' quëmapihuë
 nipon, ina pëiquëáchin
 huë'ësapirinhue', a'nara' imarincó
 ni'ton, anquëni inapaquë quëpantara-
 rin. A'naso' nipirinhue' patarin huachi.
³⁵Cato' sanapi shi'shi' pë'sanapirinhue',
 o'mahuato, a'nara' quëpantararin.
 A'naso' nipirinhue' patarin huachi.
³⁶Cato' quëmapi ina iminquëáchin
 sacatapirinhue', a'nara' quëpantararin,
 a'nara' patarin huachi, tënin Quisoso.

³⁷—¿Insëquëta', Sinioro, patarin?
 itopi.

—Ma'sha chiminpachina, sopori
 ca'nin. Inapochachin chimipi pochin
 cancantopisopita Yosëri ana'intarin
 huachi, itërin.

Coisë naporinso'

18 ¹“Chiniquèn cancantatë', apira
 apira Yosë nontacaso'
 ya'huërin,” ta'ton, pënënto nanan
 sha'huitantarin ama amitona' a'pocaiso
 marëhue'.

²—A'na ninanoquë a'na coisë
 ya'huërin. Co manta' Yosë
 të'huatërinhue'. Piyapi'santa' co nosoro-
 rinhue'. ³Ina ninanoquë chachin a'na
 quëyoron ya'huëpirinhue', inimiconëni
 na'con ihuarin. Napoaton coisëquë
 pa'nin. “Paso' quëmapi ihuarinco.
 Sha'huitëquë' quëtanta'inco.
 Ana'intëquë huachi,” itopirinhue', co
 nohuantërinhue' catahuacaso'. Nani
 tahuëri paantahuaton, inachachin
 inachachin itantarin. ⁴Hua'qui' co
 coisëri ana'intopirinhue', nani tahuëri

sha'huitërin ni'ton, ami ami natanin. “Co' mini Yosë t'ë'huatërahuë'. Piyapi'santa' co nosoropirahuë'. ⁵Iso quëyoronso' apinincó. Apira apira huëcapaihuachincora, pinatanahuë. Co huachi ahuantarahuë'. Napoaton inimiconën ana'intarahuë huachi,” itërin.

⁶Ni'co'. Coisë co noyahuë' niponahuë', napoin quëran quëyoron catahuarin. ⁷Yosëso' nipirinhüë' nóya ni'ton, piyapinënpita na'con na'con cathuachi ahuantarahuë'. Napoaton inimiconën ana'intarahuë huaahuarin. A'napita aparësitohuachinquëma', Yosëri ana'intarin. Tahuërirë chachin, tashirë chachin ina nontërama' ni'ton, catahuarinquëma'. Co naniantarinquëmahuë'. ⁸Tahuëri nanihuachin, aparësitërinquë masopita a'naroachin ana'intarin huachi. Napoaponahuë', o'mantahuato, na'a piyapi'sa' co huachi imasapihuë'. Canpitaso' nipirinhüë' imamiatoco huachi, itërin Quisosori.

Cato' piyapi Yosë nontërinso'

⁹A'naquën piyapi'sa' ya'huëpirinahuë'. “Quiyasáchin no'tëquën Yosë natërai. A'napitaso' co quiya pochin natëpihuë',” topirinahuë'. ¹⁰Inapita pënënacaso marë' Quisosori itërin:

—Cato' quëmapi Yosë chinotopiso pëiquë pa'nin Yosë nontacaso marë'. A'naso' Parisio piyapi. A'nanta' coriqui copirno marë' ma'patërinso'. ¹¹Parisio piyapi huanirahuaton, sacaroën Yosë nontopirinhuë'. “Quëma, Tata Yosë, yanontëranquën. Caso' noyaco. Ina marë' noya ni'nanco ni'ton, noya cancantërahuë. Co a'napita piyapi'sa pochincohuë'. Co ihuatërahuë'. Co nonpinahuë'. Co monshihuanahuë'. Paso' quëmapi co noyahuë'. Caso' nipirinhüë' co ina pochincohuë'. ¹²Nani

simana catoro' na'nahuë. Pasa coriqui canahuato, shonca quëtantaranguën. Naporahuë,” itërin, Yosë nontaton. ¹³A'naso' nipirinhüë' co ya'caritërinhuë'. Tapanaton, monshoarín. Oshanën marë' sëtërin. “Caso', Tata Yosë, oshahuanco. Nosoroatanco, oshanëhuë inquitoco,” itërin. ¹⁴Ina oshanën inquitaton, Yosëri noya ni'nin. Parisio piyapiso' nipirinhüë' co noyahuë' ni'nin. A'napita nocanpatama', a'na tahuëri Yosë atapanarinquëma'. Nipirinhüë', “Caora co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Catahuaco, Sinioro,” topatama', nóya acoarinquëma huachi, tënin Quisoso.

Hua'huaro'sa' nosororinso'

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisosori s'ë'huamotocaso marë'. S'ë'huamotorahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Na'a quëpirinahuë', ca'tano'sanënpita co nohuantopihuë'.

—Ama napotocosohuë'. Quisosó apinama', itopi. ¹⁶Quisososo' nipirinhüë' itërin:

—Tananpitoco' hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosohuë'. Hua'huaro'sa pochin cancantohuatama', Yosë huëntonënuquë ya'conarama'. ¹⁷Tëhuëenchachin itëranquëma'. Hua'huaro'sa' a'naroachin yaimarinaco. Co'so' inapita pochin cancantohuatama-huë', co Yosë huëntonënuquë ya'conaramahuë', itërin.

Ma'huan yaimarinso'

(Mt. 19.16-26; Mr. 10.17-27)

¹⁸Ina quëran a'na hua'ani Quisosó huëcapairin.

—Quëmaso', Maistro, noyanquën, ténahuë. ¿Ma'ta' caso' onpo'i nanpimiata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itërin.

¹⁹—¿Ma'marëta' natananco?
Yosëichin noya noyaso'. ²⁰Iraca pënëntë
rinso' nitotëran. “Ama monshihuancoso-
huë'. Ama piyapi tēpacosohuë'. Ama
ihuatososohuë'. Ama nonpinapicoso-
huë'. Tatama' noya nicatoma', natëco'.
Mamamanta' natëco',” tēnin Yosë iraca
pënëntaton, itërin.

²¹—Hua'huatapo quëra huarë' ya'ipi
natërahuë, itërin.

²²Ina natanahuaton, Quisosori
itantarín:

—Isonta' Yosë nohuanterin. Paaton,
ya'ipi ma'shanënpita pa'anconquë'.
Coriqui canaranso' sa'ahuario'sa' quëton-
quë'. Ina quëran imaquico huachi.
Inapotohuatan, Yosë'pa' na'con
canamiataran huachi, itërin.

²³Ina natanahuaton, co huachi noya
cancantërinhuë'. “Hua'huayátërahuë'
ma'sha ya'huëtërinco,” ta'ton, sëtërin.
Sëtaton, pa'nin huachi. ²⁴Napohuachina,
Quisosori itërin:

—Sacai quëran ma'huano'sa' Yosë
huëntonëncuë ya'conpi. ²⁵Ni'co',
iyaro'sa'. Nahuan huëratën
pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin.
Camiyo panca masho ni'ton, co
nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso', co
pi'pisha tëranta'. Inapochachin
ma'huano'sa', coriquirachin cancanta-
tona', co nanitopihuë' Yosë huëntonën-
quë ya'conacaiso', itërin.

²⁶Ina natanahuatona', pa'yanpi.

—¿Incha nicaya cha'ërë'poya? itopi.

²⁷—Co insonta' inaora nanitërinhuë'
cha'ëcaso'. Yosëichin nanitërin
anoyacancantinquëmaso'. Ya'ipiya
nanitaparín, itërin Quisosori.

Yosë'pa' canapisopita
(Mt. 19.27-30; Mr. 10.28-31)

²⁸—Ni'quë', Maestro, quiyaso' ya'ipi
ma'shanëhuëi patahuatoi, imasarin-
quën huachi, itërin Pitrori.

²⁹—Tëhuëenchachin, iyaro'sa', Yosë
natëcaso marë' nani ma'sha patohua-
tama', na'con na'con Yosë catahuarin-
quëma', tēnahuë. A'naquëma' Yosë
imarama' ni'ton, quëmopinënpitari
no'huirinëncuëma'. Iyaparima', tatama',
mamama', inapita patërama'.
A'naquëmanta' Yosë nanamën
a'chinacamaso marë' pëinëma', sa'ama',
hui'nama', inapita patarama'. ³⁰Natëca-
macoso marë' quëmopinëmapita,
ma'shanëmapita, inapita patohuatama',
Yosë na'con na'con quëtantarinquëma'.
Ina nohuitatoma', noya noya cancanta-
rama'. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa'
nanpimiatarama huachi, itërin
Quisosori.

Chiminacaso' sha'huitantarínso'
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹Ina quëran ca'tano'sanënpita
amasha miachin quëparahuaton,
sha'huitantarín.

—Yosë quëran caso' quëmapico ni'to,
iraca pënëntona'piro'sa' ninotonaco,
ninshitopi. “Yosë quëran o'mahuachin,
chiniquën parësitarin,” topi, ninshita-
tona'. Iporaso' Quirosarinquë pa'pato,
chiniquën parësitarahuë mini.

³²Hua'ano'sa' masahuatonaco, nisha
piyapi yo'conarinaco. Tëhuuarinaco,
no'huarinaco, ipitarinaco. ³³Nani
huihuirahuatonaco, tēpararinaco.
Napoaponahuë', cara tahuëriya quëran
nanpiantararahuë huachi, tēnin
Quisosori.

³⁴Natanaponaraihuë', co natëpihuë'.
“Cristo co parësitaponhuë',” ta'tona', co
natantopihuë'.

Somaraya nininso' anoyatërinso'
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵Ina quëran Quiricoquë
ya'caritohuachina, a'na quëmapi
quënanconin. Ira yonsanquë huënsëarin.

Somaraya ni'ton, nani tahuëri inaquë huënsëaton, coriqui topinan ma'patarin.

³⁶Na'a piyapi'sa' iratapi, natanin.

—¿Inta' huë'sarin? itohuachina,

³⁷—Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' huë'sarin, itopi. ³⁸Ina natanahuaton, chiniquën nontërin:

—Nosoroco, Sinioro, canta'. Quëmaso'

Tata Tapico' shinquën. Yosë quëran o'maran ni'ton, nosoroco canta', itërin.

³⁹A'naquën quëchitopiso' natanahuatona', no'huipi. —Ta'tëquë', itopirinahuë', aquëtë chachin chiniquën nontërin.

—Nosoroco, Sinioro, canta'. Yosë marë' catahuaco, itantarin.

⁴⁰Quisosos' chiniconahuaton, itërin:

—Paso' quëmapi sha'huitëquë' huë'in, itërin. Itohuachina, quëpi.

⁴¹—¿Ma'ta', iyasha, onpochinquën? itërin.

—Anoyarayatoco, Sinioro, canta' ni'chi, itërin.

⁴²—Inta nipachin. Natëranco ni'ton, carinquën anoyarayataranquën, itërin.

⁴³Itohuachina, a'naroachin noya ni'tërin huachi.

—Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyarayatërinco, ta'ton, Quisoso imarin. Piyapi'santa' pa'yatopi.

—Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyarayatërin paya, topi.

Saquio anoyacancantërinso'

19 ¹Quiricoquë canconahuaton, ninano huancana pa'sarin.

²Inaquë a'na ma'huan ya'huërin. Saquio itopi. Coriqui copirno marë'

ma'patona'piro'sa' hua'anën ni'ton, chiniquën nanantërin. ³Quisoso inaquë huë'pachina, na'a piyapi'sa' yamorapi. Saquionta' "Canta' Quisoso nohuichi," ta'ton, huë'pirinhuë'. Mo'copiya ni'ton, co nanitërinhuë' quënanacaso'. ⁴Napoa-ton ta'aconahuaton, piyapi

na'huëtërahuaaton, naraquë nanpëconin. "Isëquëchin Quisoso huë'sarin," ta'ton, inaquë huënsëarin Quisoso nococaso marë'. ⁵Quisosos' inaquë canconahuaton, në'pëconin.

—Iya Saquio, manoton nohuaraqüë'. Ipora tahuëri quëma pëinënquë yacahuaranquën, itërin.

⁶Napotohuachina, manorahuaton, nohuaraimarin. Pa'yataton, —Noya, Maestro. Huëquë' ni'quico, itërin. Ina quëran pëinënquë quëparin huachi. ⁷Piyapi'sa' quënanahuatona', ninontapi.

—¿Onpoatonta' oshahuan pëinënquë yacahuatonin? nitopi. ⁸Saquioso' nipirinhuë' Quisoso a'chininso' natanahuaton, noya natërin huachi. Napoa-ton itapon:

—Nani ma'sha, Sinioro, ya'huëtërinco. Ipora patoma sa'ahuaro'sa' quëtarahuë. Iraca a'naya a'naya nonpintato, coriqui ma'patopirahuë', piyapi ihuarahuëso' na'con na'con quëtantarahuë. Shonca ihuahuaato, catapini shonca quëtantarahuë, itërin.

⁹Itohuachina, Quisosori itërin:

—Ipora tahuëri chachin Yosë anoyacancantërinquën. Apran pochin cancantëran ni'ton, Yosë piyapinën chachin nisaran huachi. ¹⁰Na'a piyapi'sa' co Yosë natëtonahuë', chihuëpi pochin nipi. Inapita yonica'huaso marë' o'marahuë. Cancanëna' anoyacancanta'huaso marë' o'marahuë, tënin Quisoso.

Canacaso marë' coriqui quëtërinso'

¹¹Na'a piyapi'sa' natanapi. Paatona', Quirosarinquë ya'caritëriapi. A'naquënso' nipirinhuë' co no'tëquën yonquiapihuë'. "Hua'qui' Nomanoro'sa' hua'anëntopirinënpoahuë', ipora tahuëri'sa' Yosë nicha'ësarinpooa'. Ina nohuanton, Nomanoro'sa'

të'yatahuaton, Quisoso hua'anëntarinpua huachi," topirinahuë'. Ina nitotaton, Quisosori itantarín:

12—A'na hua'yan ya'huërin. Aquë yapa'sarin hua'an ya'conacaso marë'. Yapa'pachina, piyapinënpita itapon: "Inatohua' pa'pato, copirno chiniquën nanan quëtarínco naro'pa' hua'anënta'huaso marë'. Oshaquëran chiniquën nanan quëtohuachinco, huëantarahuë," itaton, 13shonca inprietonën amatërin. Huë'pachinara, a'naya a'naya coriqui quëtërin. Napopinachin quëtëra'piarín. "Iporaso' aquë pa'sarahuë. Iso coriqui quëchinquëma' na'con na'con canacamaso marë'. Ma'sha pa'anatoma', na'con na'con canarama'," itërin. Itahuaton, pa'nin huachi. 14A'naquën piyapinënpitaso' nipirínhuë' co nohuantopihuë'. No'huipi. Napoaton comisionën a'papi copirno sha'huitacaiso marë'. "Ina quëmapi co nohuantëraihuë' hua'anëntincoiso'. Ama acoquësuhuë'," itoonpi. 15Copirnosos' nipirínhuë' co piyapinënpita natëtonhuë', chiniquën nanan quëtërin. Napotohuachina, ya'huërinquë huëantarín huachi. Canquirahuaton, inprietonënpita amatantarín. Huë'pachinara, "¿Onpota' canarama'?" itëra'piarín. 16A'naso' huë'sahuaton, itërin: "Huaranca soro quëtëranco. Pa'anato, nani shonca huaranca canarahuë," itërin. 17"Ma noya sacatëran. Natëranco ni'quëhuarë', hua'an aco'inquën. Shonca ninanoro'sa' hua'anëntaran huachi," itërin. 18Ina quëran a'na inprietonën huë'pachina, itërin: "Huaranca soro quëtëranco canta'. Pa'anato, a'natërapo huaranca canarahuë," itërin. 19"Natëranco ni'quëhuarë', quëmanta' hua'an aco'inquën. A'natërapo' ninanoro'sa' hua'anëntaran," itërin. 20,21A'naso' nipirínhuë' huë'sahuaton, itërin:

"Quëmaso', sinioro, co nosororancoihuë'. Co sacataponahuë', canaran. Canahuato, topinan osëretarínco, ta'to, co sacatërahuë'. Huaranca soro quëtëranco' panioquë so'pinahuato, taparahuë. Ma'ta ya'huarin," toconin. 22"Quëmaso' co noyanquënhuë'. Co pi'pisha tëranta' natërancohuë'. Co no'tëquën yonquiranhuë'. "Co sacataponahuë', canaran," itëranco, ¿ti? 23¿Onpoatonta' nipachin co coriqui pëiquë acoranhuë'? Inaquë acoran naporini, pi'pian tëranta' canaitonhuë'," itërin. 24Ina quëran piyapinënpita sha'huitërin. "Iso quëmapi topinan quëran coriqui quëtërahuë. Coriqui osëretahuaton, paso' quëmapi quëtëquë', na'con na'con canarínso'," itërin. 25"Co'ta, nani shonca huaranca soro ya'huëtërin. A'nanta' quëtanta'i, ¿ti?" itërin piyapinëni. 26"Ina mini quëtëquë'. Noya natërinco ni'quëhuarë', na'con ya'huëtarín. Na'con na'con quëtantarahuë. A'naso' nipirínhuë' co natërincohuë' ni'quëhuarë', pi'pian ya'huëtërinso tëranta' osëretarahuë," tënin. Inapochachin Yosë nanamën yonquicaso' ya'huërin. Noya natëhuatama', noya noya cancantarama huachi. A'naquënso' nipirínhuë', "Nani nitotërahuë," topirinahuë', co yanatëpihuë'. Napoaton pi'pian tëranta' noya yonquirínso' ayatarín. Co manta' canamiatarínhuë'. 27Ina quëran piyapinënpita co nohuantopisohuë' hua'ani ana'intërin. Amatahuaton, inaquë chachi atëpatërin huachi, itërin Quisosori.

Quirosarínquë canconínso'

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28Ina tosahuaton, paantarín. Quirosarínquë ya'caritëriarín huachi.

29Ya'caritahuaton, Oriposë panënnquë canconín. Ina ya'cariya cato' ninano' ya'huërin. A'naso' Pitpaqui itopi. A'nanta'

Pitania itopiso'. Inaquë canconahuaton, cato' ca'tano'sanën sha'huitërin.

³⁰—Paso' ninanoquë paco'. Pëi' ya'natirinquë canconpatama', mora tonpopinan quënanconarama'. Hua'huayaripo'. Co incari tëranta' huënsëchâtërarinhuë'.

I'quiritahuatoma', quëshico. ³¹“¿Onpotaomata' i'quiritarama'?” itohuachinquëma', “Sinioro nohuantërin,” itoco', tënin Quisoso.

³²Itohuachina, pa'pi huachi. Pa'sahuatona', mora tonpopinan quënanconpi. Quisoso ninorinso chachin quënanconpi. ³³I'quiritaquëya', —¿Onpotaomata' moraso' i'quiritarama'? itërin hua'anëni.

³⁴—Sinioro nohuantërin, itohuachina, —Inta nipachin, quëpaquë', itërin.

³⁵Quisosoquë quëpapi huachi. Mora aipi cotonënpita huëtohuachinara, ina aipi Quisoso huënsërahuaton, pa'sarin. ³⁶Na'a piyapi'sa' quëchitahuatona', cotonëna' caniquë huëtöpi. Chiniquën hua'an pochin nicatona', napopi. Inaquë Quisoso pa'sarin huachi. ^{37,38}Oriposë panën quëran nohuararahuatona', imarinsopita chiniquën nontapi.

—Ma noyacha Quisososo paya. Ma'pítata' nitotërin. Yosë nohuanton, na'a cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin, ni'nai. Sinioro chachin chiniquën nanan quëtërin. Ina nohuanton, hua'anëntarinpöa'. Ma noyacha Yosëso paya. Nanan anoyatërinpöa' ni'ton, noya yonquirinpöa', itöpi. Noya cancantatona', napopi. ³⁹Parisio piyapi'sa' tatanahuatona', no'huipi.

—Imarinënsopita, Maistro, sha'huitëquë' ta'china', itöpi.

⁴⁰—Ta'tapi naporini, na'piro'sa' tëranta' chiniquën nointonahuë', tënin Quisoso.

Cotioro'sa' yonquiaton, sëtërinso'

⁴¹Ina quëran Quirosarinquë canconpi huachi. Canconpachina, piyapi'sa'

yonquiaton, Quisoso sëtërin. Sëtaton, na'nërin.

⁴²—Hua'qui' pënënpiranquëmahuë', co yanatanamacohuë'. Ipora tëranta' no'tëquën yonquirama' naporini, noya cancanchitoma-huë'. Iporaso' nipirinhue' co huachi nanitaramahuë'. Co natantochinachinhue' cancantërama'. ⁴³Napoaton a'na tahuëri parësitarama'. Inimiconënpita huëcapairahuatëinquëma', tancapitarinëinquëma'. Ya'ipi parti quëran ahuëarinëinquëma huachi. Pairapitë rinso' inapaquë niponahuë', ma'sha a'mitë a'mitëtapi ninanoquë ya'conacaiso marë'. ⁴⁴Ya'conahuatona', pëinëmapita ohuatapi huachi. Co a'na na'pi tëranta' niya'huiritarinhue'. Ya'ipinquëma' ta'huantarama huachi.

Nicha'ëa'huanguëmaso marë' o'mapirahuë'. Co nohuantëramacohuë' ni'ton, Yosë ana'intarinquëma huachi, tënin Quisoso.

**Nipa'antopisopita Yosë
pëinën quëran a'parinso'**

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë ya'conahuaton, nipa'antopisopita a'parin.

—Ya'ipinquëma' paco huachi. ⁴⁶Quiricannë quëran Yosë tapon: “Ca nohuanto, pëinëhuë ya'huë'in ca nontinacoso marë',” tënin. Canpitaso' nipirinhue' ihuatoro'sa' ya'huërinso pochin niconama'. Coriquirachin cancantatoma', inaporama', itërin Quisosori. Itahuaton, a'parin huachi.

⁴⁷Ina quëran nani tahuëri inaquë a'chinin. Corto hua'ano'sa', Cotio maistro'sa, ninano' hua'ano'sa', inapitaso' no'huitona', Quisoso yatëpapurinahuë'. ⁴⁸Na'a piyapi'sa' nöya natanpi ni'ton, co nanitöpihuë' macacaiso'.

Chiniquën nanantërinso'

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 ¹Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë paantarahuaton, piyapi'sa' a'chintantarin. Noya nanan pënëntaquëya', Cotio ansiano'sa', Cotio

maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita hué'pi.

²—¿Onporahuatonta' chiniquén nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quètèrinquén a'chinamaso'? Sha'huitocoi, itopi.

³—Inta, nipachin, cariquémanta' natanaranquéma'. Ina sha'huitohuatamaco, nanan quètèrin-coso' sha'huichinquéma'. ⁴¿Incarita' Coansha nanan quètèrin piyapi aporintacaso maré'? Yosèri nanan quètomara. Co inari quètohuachinhué', inaora yonquinén quèran aporintomara. ¿Ma'ta' ténama' canpita yonquiatoma'? Sha'huitoco carinquémanta' nanan quètèrincoso' sha'huichinquéma', itèrin Quisosori.

⁵Natanahuatona', inahua capini nisha nisha ninontopi.

—¿Ma'ta' itahua'? “Yosèri nanan quètèrin aporintacaso’,” itohuatèhua', Quisoso a'paniarinpoa'. “¿Onpoatomata' nipachin co Coansha natèramahué'?” itarinpoa'. ⁶Nipirinhué', “Co Yosèri nanan quètèrinhué'. Inaora yonquinén quèran aporintèrin,” itohuatèhua', na'a piyapi'sa' chiniquén no'huairinènpoa'. Na'piqué tè'yaratona', tèpamarinpoa'. “Yosèri a'parin pènèinpoaso maré’,” topi ya'ipiya, nitopi.

⁷Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona':

—Ahuén. Co quiyaso' nitotèraihué'. ¿Incariso' Coansha nanan quètomara? Co nitotèraihué', toconpi.

⁸—Inta, nipachin, co carinquémanta' sha'huitaranquémahué'. Insona nanan quètèrincoso' co sha'huitaranquémahué', itèrin Quisosori.

Inpriatoro'sa' co noyahué' yonquipiso'
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹Ina quèran pènènto nanan sha'huitantarin:

—A'na quémapi pancana imianatèrin. Inaqué opasachin sha'nin. Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin coídacaiso maré'. “Sacatèramaso maré' nitèrinso' patomachin canpitaoranquén maré' maco'. Patomachin canta' acotoco,” itèrin. Itahuaton, a'na parti pa'nin huachi. Hua'qui' inaqué ya'huèrin. ¹⁰Nitèrinso' nani cayahua-china, piyapinén ya'huèrin'pa' a'parin. Patoma nitèrinso' ma'caso maré' pa'pirinhué', inpriatonènpitari masahuatona', ahuépi. Ahuèrahuatona', topinan a'papi. ¹¹A'na piyapinén ya'huèrè', a'pantapirinhué'. Inanta' chiniquén no'huitona', ahuètantapi. Ahuèatona', topinan a'papi. ¹²A'nanta' a'pantapirinhué'. Pè'sharahuatona', a'papi inanta'.

¹³Napoin quèran hua'anèni yonquirin. “¿Ma'cha onpochi paya? Na'aya'pi a'papiarahué'. Ahuèrahuatona', topinan a'papi. Hui'nahué nosoropirahué', ina huachi a'paarahué'. Ina natèapona' nimara,” ta'ton, hui'nin chachin a'papiirinhué'. ¹⁴Inpriatonènpitaso' hui'nin quènanahuatona', ninontopi. “Paso' hui'napi a'na tahuèri pa'pin chiminpachin, iso no'pa chachin hua'anèntapon huachi. Huécco' tèpa'ahua'. Ya'ipi ma'shanènpita canpoari matahua huachi,” nitopi. ¹⁵Naporaahuatona', hui'nin masahuatona', aipiran quèparahuatona', tèpapi. Pa'pin natantohuachin, ¿ma'ta' onpotintapon, hui'nin chachin tèpatopi ni'quèhuaré'?

¹⁶A'naroachin huèntarahuatón, inpriatonènpita tèparahuaton, nasha inpriatoro'sa' acoantararin huachi, ténahué, itèrin Quisosori.

Napotohuachina, —Ama napo'insohué', topi.

¹⁷Napohuachinara, itantarin:

—Chiniquén ana'intarin mini. Iraca Yosè nohuanton, ninorin. Ninshitaton, naporin:

Na'pi quëran yapëihuachina, a'na
na'pi ya'huëpirinhuë'.
Sacatoro'sa' co nohuantopihuë'.
“Nagoonin,” ta'tona',
të'yatopirinahuë', hua'anëni
maantarin. “Iso na'pi na'con
na'con nohuantërahuë
pëica'huaso marë',” ta'ton, noya
acoantarin huachi, tënin.

¹⁸Ina na'pi i'patohuatëra, anotatë',
ya'panë'. Ina na'tahuëriso' nipirinhuë' ina
na'pi chachin anotahuaton, a'naquën
ni'sharianin. Inapochachin a'naquën
piyapi natanpachincora, “Sacai'
imacaso',” toconpi. A'na tahuëriso'
nipirinhuë', insosona co nohuantohua-
chinacohuë', Yosëri chiniquën
ana'intarin huachi. Ni'sharirinsö pochin
nitarin huachi, itërin QuisöSORI.

Copirno marë' coriqui ma'patërinso'
(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Natanahuatona', corto hua'ano'sa',
Cotio maistro'sa', inapita no'huipi.
“Chinotatonpoa', pënënarinpoa',”
ta'tona', yamapirinahuë'. Tashinan
pëiquë yapo'mopirinahuë'. Piyapi'sa'
imapisopita të'huataton', co mapihuë'.
²⁰Ninarapi macacaiso marë'. Napoaton
a'naquën quëmapi'sa' amatahuatona',
itapona':

—Nonpintatona', Quisösoquë paco'.
Yaimaramaso pochin nicatoma', ina
nontoco' copirno pino'in. Ina quëran
sha'huirapihuatama', copirnorio sontaro
a'paarin ina macacaso marë'. Tashinan
pëiquë po'moapi huachi, itopi. ²¹Itohua-
chinarä, pa'pi Quisöso nontapona'.

—Ma noya, Maistro, nontërancoi.
No'tëquën a'chinnan. Co'na hua'an
tëran'ta' të'huatëranhuë'. Yosë nanamën
no'tëquën a'chintërancoi. ²²Napoaton
yanatanainquën. Nomano copirnosö'
nisha piyapi niponahuë', ya'ipinpoa'
hua'anëntërinpoa'. Nani pi'ipi coriqui

ma'painpoaso marë' comisionën a'parin.
Huë'pachina', noya ipora quëtacaso',
¿ti? ¿Ma'ta' Yosë nohuantërin
nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii,
itërin.

²³Quisöso'so' nipirinhuë' yonquirinsö-
pita nitotërin.

—¿Onpoatonta' yanonpintopiramaco-
huë'? ²⁴Coriquimia quëshico ni'i, itërin.
Napohuachina, quëtöpi.

—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohua-
china, —Nomano copirno, itopi.

—¿Inta' nininëonta' isëquë
ninshitopi? itantahuachina, —Nomano
copirno chachin, itopi.

²⁵—Copirno ma'shanën inachachin
quëtantaco'. Copirno ni'quëhuarë',
quëtoco'. Naporahuaton, Yosëso'
nininpoa' ni'ton, hua'anëntinpoaso'
ya'huërin. Ya'ipi cancanëma quëran ina
natëco', itërin.

²⁶Na'a piyapi'sa' natantopirinahuë',
co nanitopihuë' Quisöso atëhuëcaiso'.
—Ma noya a'panitërin, ta'tona', co
huachi natanpihuë'.

Piyapi nanpian'tarapiso'
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷Ina quëran a'napita Cotio
maistro'sa' huë'pi. Satösioro'sa' itopiso'.
Inapita nisha a'chinpi. “Piyapinpoa'
chiminpatëhua', co onporonta' nanpian-
tarëhuahuë',” toconpi. Inapitanta'
Quisöso yanonpintatona', huëcapaiipi.

²⁸—Iracä, Maistro, Moisésëco' pënënin-
poa': “Quëmapi' sa'in ayananpihuachina,
capa hua'huin nipachina, ina iini chachin
imoroën maantacaso' ya'huërin.
Hui'nahuanpachin, iinco' apo'in inari
chachin ya'huëretacaso marë'. Ina quëran
mashotohuachin, ma'shanën, no'panën,
inapita maantacaso marë',” tënin Moisésëco',
ninshitaton. ²⁹Canchisë iyaro'sa' ya'huërin.
Paninansö' sa'apirinhuë'. Co hui'nin
ya'huëyatërasohuë', sa'in ayananpirin. ³⁰Ina

iini chachin maantarín. Moisésë téninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyatérasohué', chimiantarin. ³¹A'na iionta' inapoantarín. Canchisë iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tēranta' hui'nahuanaponarahué', ya'ipi taquipi. ³²Ina quēran sa'ionta' chiminin huachi. ³³Canchisë iinpita chachin sa'ara'piapirínahué'.

Nanpiantarinso' tahuēri nanihuachin, çinsoari chachincha sa'in ninē'poya? itopi.

³⁴—Co no'téquēn, iyaro'sa', yonquirama-hué'. Isoro'paquē piyapi'sa' sa'api, so'yapi, inapopi. Ina quēran chiminpi huachi.

³⁵A'naquēn Yosēri noya ni'ninsopita inapaquē pantarapi. Nanpiantahuachina', co huachi sa'apihué'. Sanapi'santa' co so'yapihué huachi. ³⁶Inatohua' co huachi chiminarihuahué'. Anquēni pochin nisarihua'. Yosē ananpitarinpoa' ni'ton, hui'nin pochin nirihua'. ³⁷Chiminpisopita tēhuēnchachin nanpiantarapi. Ina a'chinchinquēma'. Moisésë chachin ninshitérinso'. Nara'huaya nicaso', Yosēri nontērin: “Caso' Yosēco. Apran nohuaitonco, chinotarínco. Isaconta' chinotarínco. Cacoponta' inapochachin chinotarínco,” tēnin Yosē. ³⁸Nanpirēhuasopitaráchin Yosē chinotarēhua'. Napoaton inapitanta' chiminaponaraihuēnta', nanpiantapi. Chiminpirēhuahuēnta', ina imapatēhua', nanpimiatarinhua huachi, itērin Quisosori.

³⁹Cotio maistro'sa' natanahuatona', pa'yanpi.

—Ma noyacha, Maistro, yonquiran paya, tēnin a'na'.

⁴⁰Ina quēran huachi co huachi tēnicaiso marē' natanpihué'.

Yosē a'paimarinso'

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹Ina quēran Quisosori itapon: —Iracá Yosē quiricanēnquē sha'huitērinpoa'. “A'na tahuēri a'na quēmapi acoarahué piyapi'sa'

nicha'écaso marē'. Inaso' Cristo,” tēnin Yosē iraca. Cotio maistro'sa' a'chintohuachinara, “Cristoso' Tapico' shin,” topi. Napoaponaraihué', ⁴²iraca Ispirito Santo nohuanton, Tapiri chachin Cristo ninorin. Sarmoquē ninshitatón, naporin:

Yosēri sinioronēhué sha'huitērin:

“Inchinanēhué quēran huēnséquē'

⁴³inimiconēnpita cari minséquēn-quēn,” itērin Yosēri, tēnin Tapi.

⁴⁴Shia'huain niponahué', Cristo yonquiatón, “sinioronēhué,” tēnin Tapi. Piyapi chachin nipirínahué', Tapiri chinotērin. ¿Onpoatonta' naporin? itērin Quisosori. Natanaponaraihué', co manta' a'panitopihué'.

Cotio maistro'sari yanonpintopiso'

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵Ya'ipi piyapi'sa' natantapaquē, ca'tano'sanēnpita pēnēnin.

⁴⁶—Ni'cona Cotio maistro'sa' nonpinto-chinquēma'. “Noya noyacoí,” ta'tona', naporopi a'mopi piyapi'sari nicacaiso marē'. Caniquē pa'pachinara, na'a piyapi'sari nontopi. “Huè'cama, maistro,” itohuachinara, pa'yatapi. Niyontonpi pēiquē ya'conahuatona', hua'ano'sapitarē' yahuēnséconpi. Pita nipachina, huancanachin yahuēnséconpi. ⁴⁷Noya nontaponaraihué', a'naya a'naya quēyorono'sa' nonpintatona', ma'shanēnpita matopi. Niyontonpiquē hua'qui' Yosē nontaponaraihué', co cancanēna quēran natēpihué'. Ina marē' aquē aquētē' Yosēri ana'ntarin huachi, itērin.

Quēyoroni coriqui quētērinso'

(Mr. 12.41-44)

21 ¹Yosē chinotopiso pēiquē a'na cacon ya'huērin. Inaquē coriqui Yosē marē' po'mopi. Quisosori notēerahuaton, na'a ma'huano'sa' ni'nin. Na'con coriqui inaquē po'mopirínahué'.

²Ina quëran a'nara' quëyoron huë'nin. Sa'ahua nininso'. Catotëra'huayaíchin coriqui po'moirin. ³Ina ni'sahuaton, Quisosori itërin:

—No'tëquën itëranquëma', na'a piyapi'sa' na'con coriqui po'morapirinahuë', iso quëyoronso' nipirinhaüë' na'con na'con po'moirin. ⁴Ma'huano'saso' na'a coriquihuanatona', ya'sotërinso' po'morapirinahuë'. Iso sanapiso' nipirinhaüë' pi'pian ya'huëcharinso', ya'ipi po'moquirin. Tiquirin huachi. Co huachi ya'huëtërinhuë'. Napoaton na'con na'con Yosë quëtërin, tënahüë, tënin Quisosos.

Yosë pëinën ohuatapiso'

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Huanipapisopita ninontapi. —Ma noya Yosë chinotopiso pëi'. Noyapiachin na'pi quëran nipi. A'na na'piro'sa' noyapiachin ninshitërinso', piyapi'sari nicanapiso', tënin a'naquën.

⁶Napohuachinara, Quisosori itërin: —Iporaso' ya'ipiya noyapiachin ni'piramahuë', a'na tahuëri ya'ipi ohuatapi huachi. Co a'na na'piya tëranta' niya'huiritarinhuë huachi, itërin Quisosori.

⁷—¿Onporota', Maistro, ohuatapi? Ina tahuëri'sa' nanirihuachin, ¿ma'ta' onporahuato, nitochii? Sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itopi.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'

(Mt. 24.3-8; Mr. 13.3-8)

⁸—Ni'cona, iyaro'sa', nonpintochinë-quëma'. A'naquën huë'sapirinahuë', “Caso' Cristoco. Yosë chachin a'pairinco,” tosarín. A'nanta' nonpin nanan sha'huirarin. “Nani o'macaso' tahuëri nanirarin, nitotërai,” tosarín. Ama inapita natëcosohüë'. ⁹Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huiaji. Niahuëra-

huatona', quira nisapi. Ina natanpa-tama', ama pa'yancosohüë'. Piyapi'sa' co noyahuë' nicatona', na'a quira nisapi. Napoaponahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'.

¹⁰Nisha nisha piyapi'sa' capini quira nisapi. Copirnoros'a' capini nino'huitona', piyapinëpita camairapi quira nicacaiso marë'. ¹¹A'na parti a'na parti panca ocohua pa'sarin. Cosharo' pahuantohuachin, tanari tiquirarin. Nisha nisha parti chiniquën canio matarin. Na'a taquirapi. Yosë nohuan-ton, nisha nisha ma'sha inapaquë ya'norapi. Quënanahuatona', piyapi'sa' pa'yanapi. Ya'ipiya të'huatapi huachi. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, ayonquicaso marë' ya'norapi, itërin.

Parësitacaiso' ninorinso'

(Mt. 24.9-14; Mr. 13.9-13)

¹²Ina quëran itantarin:

—Co'huara ma'sha onpoyatërasohüë', masarinëinquëma'. Imaramacoso marë' aparësitarinëinquëma'. Cotio niyontopiso pëiquë sha'huirapiarinëinquëma'. Tashinan pëiquë po'morarinëinquëma'. Imaramacoso marë' copirno ya'huërinquë quëpararinëinquëma'.

¹³Naporo' inapitanta' Yosë nanamën sha'huitohuatama', natanapi huachi.

¹⁴Mapachinëinquëma', “¿Ma'cha tonon'pocoya?” ama tocosohüë'.

¹⁵Catahuanquëma' noya nonacamaso'. Ca nohuanto, noya yonquiarama'.

Inimiconënpita co nanitapihuë' a'paniinquëmaso'. ¹⁶Tataparima' co imatonahuë', sha'huirapiarinëinquëma'. Iyaparima', quëmopinëmapita, amiconë mapita, inapita sha'huirapiarinëinquëma'. A'naquëma' tëpararinëinquëma'. ¹⁷Imaramacoso marë' na'a piyapi'sa'

no'huirarinëinquëma'. ¹⁸Napoaponahuë', Yosë ni'sarinquëma'. Co inquëma

tëranta' chimimiataramahuë'. ¹⁹Noya imamiatohuatamaco, cha'ësarama huachi, itërin.

Cotioro'sa' parësitapiso'

(Mt. 24.15-28; Mr. 13.14-23)

²⁰—Notohuaro' sontaro'sa' nisha parti quëran huëcatona', Quirosarin tancapi-tapi. Ina ni'patama', nani ora nanirin huachi, nitotarama'. “Quirosarin ata'huantapi huachi,” tosarama'.

²¹Naporo' ta'acaso' ya'huërin. Cotio parti ya'huëhuatama', motopi'pa' ta'aco'. Ninanoquë ya'huëhuatama', a'naroachin pipico'. Iminënuquë ya'huëhuatama', ama ninanoquë ayancontacosohuë'. ²²Ina tahuëri'sa' nanihuachin, na'con parësitapi. Iraca Yosë quiricanënuquë ninorin. Naporo huarë! Yosëri chiniquën ana'intarin huachi. ²³Cayorono'sa', hua'huahuano'sa', inapita sacai quëran ta'arapi. Ya'ipi piyapi'sa' parësitapi. Yosëri no'huiton, Cotioro'sa' ana'intarin huachi. ²⁴Inimicoro'sa' huëcatona', na'a piyapi sahuëniquë teparapi. Nisha nisha sontaro'sari ya'huërinquë quëparapi asacatacaiso marë'. Nisha piyapi'sa' Quirosarinquë ya'conahuatona', camairapi huachi. Hua'qui' inaquë ya'huërapi. Oshaquëran Yosë nohuan-ton, pipiapi huachi. Pipihuachina', Cotioro'sa' ya'huantapi. Hua'qui quëran ya'huantapi huachi, itërin.

Quisoso o'macaso' tahuëri

(Mt. 24.29-35; 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵—Ina quëran pi'iso huachi tashiarin. Co huachi yoqui a'pianinhuë'. Tayora inapa quëran anotarín. Marë pánca co'sacaitapon ni'ton, tënëntapon. Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanapona huachi. ²⁶Inapaquë ya'huërinso-pita nacon nacontapon. Piyapi'sa' nisha nisha yonquiatona', t'ëhuatapona'. “¿Ma'cha onporo'poya?”

ta'tona', pa'yani yatëpapon. ²⁷Ina quëran ni'sarinaco huachi. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, chistoro' huancana o'mantararahuë. Chiniquën nanantato, o'mantararahuë. Huënarachin huënarachin ya'noarahuë.

²⁸Napoaton nisha nisha quira nisahuachina', nisha nisha ma'sha onporahuachina', ama pa'yancosohuë'.

O'ma'huaso' tahuëri naniriarin ni'ton, nóya cancantoco'. O'mantahuato, noya nicha'ësaranguëma huachi. Yosë'pa' quëpantaranquëma huachi, itërin Quisosori.

²⁹Ina quëran pënënto nanan sha'huitërin.

—Nara papotërin quëran nitotoco'.

³⁰Nara ta'amënuquë monoantahuachina, “Nani o'napi naniriarin huachi,” topi.

³¹Inapochachin nani ma'sha onporahuachina', nitotarama'. “O'macaso' tahuëri naniriarin. Yosë hua'anëntarinpoa huachi,” tosarama'.

³²No'tëquën itëranquëma'. Co'huara ya'huëpisopita ta'huanchatëraponahuë', nani ma'sha onporapi. ³³Isoro'pa' ta'huantarin. Pi'iro'tënta' ta'huantarin. Ca nanamëhuëso' nipirinhuë' co onporonta' ta'huantarinhuë'. No'tëquën nonahuë ni'ton, ya'ipiya sha'huitëranquëmaso chachin naniarin huachi, itërin.

Imamiatacaso' ya'huërin

³⁴—Ni'cona, iyaro'sa', naniantotamaco.

Ama pita pa'yatocosohuë'. Ama no'piscosohuë'. Ama ma'sharachin yonquicosohuë'. Ina pochin cancantohuatama', co aquëtë' yonquiamacohuë'.

A'nanaya o'mantararahuë. Co noya ninahuatamacohuë', tapanatoma', pa'yanarama'. ³⁵O'mantahuato, ana'intarahuë huachi. Ya'ipi piyapi'sa' ma'sona tëranta' onpopisopita aipitarahuë.

³⁶Napoaton, iyaro'sa', noya cancantatoma',

Yosë nontoco' achinicancainquëma' cha'ëcamaso marë'. Yosë quëran caso quëmápicó ni'to, co imápisopitahuë' ana'ntarahué huachi. Apira apira Yosë nontohuatama', naporo' tahuëri co tapanatomahuë', noya huaniparamaco, ténin Quisoso.

³⁷Nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë a'chinin. Tashi' nipachina, Oriposë panëinquë huë'ëcaso marë' pa'nin. ³⁸Tashírayamiachin na'a piyapi'sa' chinotopiso pëiquë pa'pi Quisoso natanacaiso marë'.

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'
(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11;
Jn. 11.45-53)

22 ¹Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporo' Cotioro'sa' niyontonpi Yosë iraca nicha'ërinso' yonquicaiso marë'. Ina tahuëri nanihuachina, nisha pan ca'sapi, co asairinsohuë'. ²Corto hua'ano'sa', Cotio maestro'sa', inapita chinotapi Quisoso macacaiso'. Piyapi'sa' të'huatatona', co nanitopihuë' a'ninquëchin macacaiso'. —¿Onpota-huatëhuacha manë'poquëhuaya? nitopi.

³Shonca catoya'piri Quisoso ca'tanpirinhuë', a'nara' sopairi ya'coancantërin, Cotasë Iscarioti itopiso'. Sopairi ya'coancantohuachina, ⁴corto hua'ano'saquë pa'nin. Cotio sontaro'santa' nontërin Quisoso sha'huirapicaso marë'.

⁵Natanahuatona', pa'yatopi.
—Ina marë' coriqui quëchinquën, itopi.

⁶—Inta nipachin, a'nochinquëma', ta'ton, Cotasë yonquirarin po'oana quëran a'nocaso marë'.

Pascoa marë' tapapiso'
(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30)

⁷Pascoa tahuëri'sa' nipachina, nisha pan ca'sapi, co asairinsohuë'. Naporo' tahuëri chachin ohuica iraca tëpapiso pochin tëpantapi yonquicaiso marë'.

Nani pi'ipiquë Cotioro'sa' naporapi ni'ton, Quisosonta' yonquirin ina pochin capacaso'. ⁸Napoaton Pitro, Coansha, inara' sha'huitërin.

—Paatoma', Pascoa cosharo' tapaco' capaquëhuaquë, itërin.

⁹—¿Intohuata' paatoí tapachii? itërin.

¹⁰—Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmápira' nacapiarama'. Yonquë i'sha chi'yatarin. Ina imaco'. Pëiquë ya'conconpachin, canpitanta' ya'conco'.

¹¹Pëi' hua'anën quënanconpatama', natanconco'. “Maistro a'pairincoi. ¿Insëquëta' coarto Pascoa cosharo' coshata'huaiso'? ténin Maistro,” itoco'.

¹²Napotohuatama', panca coarto a'notarinquëma', inapaquë nininso'. Misa, huënsënan, inapita nani ya'huërarin huënsëcahuaso marë'. Inaquë cosharo' acoco' canpoa' capaquë huaquë, itërin Quisosori.

¹³Itouhuachina, paatona', ninanoquë canconpi. Quisoso sha'huitërinso chachin quënanconpi. Inaquë Pascoa cosharo' acopi capacaiso marë'.

Yonquicaiso marë' coshatopiso'

¹⁴Ora nanihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' huë'pi. Huëcatona', misaquë huënsëquiipi.

¹⁵—Apira Pascoa cosharo' ca'sarëhua'. Pa'pi nohuantërahüë canpitato'co ina capa'huaso'. Ipora tëranta' ca'ahua' co'huara chimianahuë. ¹⁶Yosë natëto, chiminarahuë. Iporáchin Pascoa cosharo' ca'sarahuë. Ina quëran co huachi ina ca'sarahuë'. A'na tahuëri Yosë hua'anëntërinso' nanihuachin, ya'ipi ninorinacoso' naniarin huachi. Naporo huarë' noya noya ya'huarihua huachi. Noya coshatëresó pochin nóya cancantarihua huachi.

¹⁷Tasa'huaya masahuaton, Yosë nontërin. —Yosparinquën, Tata, itahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Canpitanta' o'oco'. Pi'pian pi'pian o'ora'piaco'. ¹⁸Ipora quëra huarë' co huachi huino o'osarahüë'. Co hua'quiya quëranhuë huachi Yosë hua'anëntërinso' naniarin huachi. Nanihuachin, noya noya cancantarihua huachi, itërin.

¹⁹Ina quëran cosharo' masahuaton, —Yosparinquën, Tata, itërin. Së'panahuaton, a'naya a'naya quëtërin.

—Ca nonëhuë pochin iso'. Canpita marë' chiminarahuë. Ca chinotatomaco, ca'co', itërin.

²⁰Nani coshatohuachinara, tasa'huaya maantarin.

—Huënainëhuë pochin iso'. Huënainë huë pa'sarin ni'ton, nasha nanan sha'huichinquëma'. Iraca quëra huarë' pënëntërinso' nanan ya'huërin. Iporaso' nipirinhüë' nasha nanan sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Huënainëhuë quëran nicha'ësarancquëma huachi itërin. Ina quëran itantarin:

²¹—A'naquëma' carë'quëma' coshata-pomarahüë', sha'huirapiramaco.

²²Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', ina nohuanton, chiminarahüë. Napoaponahuë', sha'huirapirincoso' chiniquën parësita-pon. Yosëri ana'intarin huachi, tënin Quisoso.

²³—¿Inquënpoa'ta' yasha'huirapirëhua'? nitopi.

**Chini chiniquën nanantacaso'
nohuantopiso'**

²⁴Ina quëran inahua capini ninontopi. —Quisoso hua'anëntahuachin, çinquënpoata' chini chiniquën nanantarihua'? nitopi. Ya'ipiya chiniquën nanan nohuantatona', pi'pian nino'huipi.

²⁵Napoaton Quisosori itërin:

—Nisha piyapi'sa' co Yosë nohuitopi-hüë'. Hua'anënpita chiniquën nanantatona', piyapinënpita camaipi. “Caso'

noyaco ni'ton, Coidatona'pi itoco,” toconpi. ²⁶Canpitaso' nipirinhüë' ama ina pochin yonquicosohüë'. Insozona chiniquën nanantohuachin, a'napita na'con na'con catahuacaso' ya'huërin. Hua'an yanipatama', piyapinëma pochin cancantoco'. ²⁷Ni'co'. Hua'anso' huënsërahuaton, coshatarin. Piyapinënpitaso' nipirinhüë' sacatapi. Co hua'anën pochin chiniquën nanantopi-hüë'. Caso' nipirinhüë' piyapimia pochin cancantërahuë. Apira apira a'napita catahuarahüë, nonanco.

²⁸Canpitaso' noya imaramaco. Parësitopiramahuë', co a'poramacohüë'. ²⁹Ina marë' Yosë'pa' canaarama'. A'na tahuëri Yosë nohuanton, hua'anëntarahüë huachi. Naporo' canpitanta' acoaranquëma' hua'an pochin nicamaso'. ³⁰Yosë'pa' noya ya'huëcontarama huachi. Inaquë catahuaramaco ya'ipi Cotioro'sa' hua'anëntacaso'. Co noyahuë' nipachina', ana'intacaso' sha'huitarama huachi, itërin.

Pitro pënëninso'

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹Ina quëran Simon Pitro pënënin chiniquën cancantacaso marë'.

—Tëhuënchachin, iya Simon, sopai yaminsërinquëma'. Inari nani Yosë natanin. “Tëni'i, topirahuë',” itërin. “Inta, nipachin, tëniriquë',” itërin Yosëri. Napoaton sopai chiniquën sha'huitarinquën naniantancoso marë'.

³²Caso' nipirinhüë' nani Yosë nontërahuë, iyasha. Ama a'poancoso marëhuë' Yosë nontárahüë. Co naniantomiatarancohuë'. Yosë pochin cancantantahuatan, iyanpita catahuaquë' noya noya imainaco, itërin.

³³—A'napita ta'ananpipirinhüënta', co caso' ta'arahüë'. Tashinan pëiquë

po'mohuachinquën, canta' ya'co'in.
Yatëpapirinacohüenta', co caso'
të'huarahuë', ténin Pitro.

³⁴—No'tëquën, iyasha, itaranquën.
Ipora tashi chachin, co'huara atari
përashatërasohuë', cararo' nonpinapia-
ranco. “Co caso' Quisoso nohuitëra-
huë',” toconapon, itërin Quisosori.

Tëniarinso'

³⁵Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpita
itërin:

—Iracá a'chinacaso marë'
a'paranquëma'. Pa'patamara, co coriqui,
morsa, sapatë', co inapita tëranta'
quëparamahuë'. Topinan pa'patamara,
co manta' pahuantërinquëmahuë', ¿ti?
itërin.

—Co manta' pahuantërincoihuë'.
Noya pa'nai, itopi.

³⁶—Iporaso' nipirinhüë' sacai' nipon.
Napoaton ama topinan pacosohuë'.
Coriqui, morsa, inapita
ya'huëtohuachinquëma', quëpaco'. Co
sahuëni ya'huëtohuachinquëmahuë',
sacónën pa'anatoma', sahuëni pa'anco'.

³⁷Iracá Yosë quiricanën quëran
ninorinco. “Apiro'sarë' acorapi,” ténin.
Ipora huarë' ina pochin yonquiarinaco
huachi. Na'a ninorinacoso' nani naniria-
rin. Tëpararinaco huachi, ténin.

³⁸—Ni'quë', Maistro. Cato' sahuëni
ya'huëtërincoi, itohuachina, —Ama ina
yonquicosohuë'. Nani huachi ipora.
Pa'ahua', ténin Quisoso.

Quisoso sëtaton, Yosë nontërinso'

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹Ina quëran pipirahuaton, pa'nin
huachi. Oriposë panënuë paantarin.
Na'a tashi' inaquë huë'ëpatarin.
Ca'tano'sanënpitanta' imapi. ⁴⁰Inaquë
canconpachinara, itërin:

—Yosë nontoco', iyaro'sa', ama sopai
minsëinquëmasohuë'.

⁴¹Ina quëran amasha miachin
pa'sahuaton, isonahuaton, inaora Yosë
nontarin.

⁴²—Quëma nohuantohuaton, Tata,
nicha'ëco, ama ma'sha onpo'isohuë'. Co
parësita'huaso' nohuantaporahuë',
quëma nohuantohuaton, ma'sona
yaonpotahuatanconta' noya, tënahüë.
No'tëquën yanatëranquën huachi, ténin,
Yosë nontaton.

⁴³Nani nontohuachina, anquëni inapa
quëran o'marahuaton, achinirin. ⁴⁴Ina
quëran sëtaton, chiniquën Yosë nontan-
tarin. Oncainën huënai pochin no'paquë
anoirin.

⁴⁵Nani Yosë nontohuachina,
ca'tano'sanënpita paahuantapirinhüë'.
Huë'ësápi quënanconin. Sëtatona',
huë'ësapirinhüë'.

⁴⁶—¿Onpoatomata', iyaro'sa',
huë'ësarama'? Huënsëatoma', Yosë
nontoco' ama sopai minsëinquëmaso-
huë', itërin.

Quisoso mapiso'

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Nontaso', na'a piyapi'sa' canquipi.
Cotasë quëchitëriarin. Inanta' ca'tanapo-
nahuë', a'notiarin huachi. Quisoso
ya'yoranquiahuaton, apinorin.

⁴⁸—¿Ma'marëta', iya Cotasë,
huë'saran? Yosë quëran caso' quëma-
pico nipirahuë', sha'huirapitonco,
apinoranco, ¿ti? itërin.

⁴⁹Ca'tano'sanënpitari quënanahua-
tona', “Quisoso yamasapi,” ta'tona',
yaahuëpi.

—¿Sahuëniquë, Sinioro, ahuë'ii?
itopirinhüë'.

⁵⁰Co'huara a'panichatërasohuë',
a'naso' corto hua'an piyapinën ahuëpi-
rinhuë'. Inchinan huëratën nishitëhuëra-
tëtërin.

⁵¹—Tananpitëquë', iyasha. Ama
ahuëquësohuë', itërin Quisosori. Ina

quëran së'huahuëratëahuaton,
a'naroachin anoyatërin. ⁵²Ina quëran
corto hua'ano'sa', capitano'sa',
ansiano'sa', inapita itërin:

—Sahuëni, shonqui, inapita
së'quëerahuatoma', huëcapairamaco.
Matararo pochin cancantatomaco,
yamanamaco, ¿ti? ⁵³Co'tana nani
tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë
pa'nahuë. Nicapomarcóhuë', co
manamacóhuë'. Napoaponahuë', Yosë
nohuanon, iporasó' masaramaco. Tashi
pochin cancantarama' ni'ton, sopai
camairinquëma' co noyahuë' nicacaso',
itërin.

Pitróri nonpinapirínso'

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72;
Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Quisoso masahuatona', corto hua'an
pëinënuë quëpapi. Pitróri aquë quëran
imaquiárin. ⁵⁵I'iratëquë huarë' imaqui-
rahuaton, pairatërinquë ya'conin.
Inaquë ponisiario'sa' nani a'pëtópi
napëntacaiso marë'. Panaquë huënsëra-
huaton, inanta' napëntarin. ⁵⁶Napënta-
quëya', a'na cosonari ni'nin. Noyá
ni'sahuaton, —Co'ta, quëmanta'
Quisoso imaran, itërin.

⁵⁷—Co, imoya, caso' nohuitërahuë',
itërin.

⁵⁸Ina quëran a'na ora pochin
nisahuaso', a'na quëmapiri niantarin.

—Quëmanta' Quisoso imaran,
topirahuë', itërin.

—Co'chi, iyasha, imarahuë', itantarin.

⁵⁹A'na ora pochin nisahuaso',

a'narinta' itantapon:

—Quëmanta' Cariria piyapi pochin
nonan ni'quëhuarë', Quisoso ca'tanan,
itërin.

⁶⁰—Co'chi, iyasha, paya. Co cariso'
nohuitërahuë', itantarin.

Nonaso', atari pëarin. ⁶¹Naporo
chachin Quisosori tahuëretahuaton,

Pitro notëërin. Ni'sarin ni'ton,
ninorinso' Pitróri yonquirin. “Co'huara
atari përasatërasóhuë', cararo'
nonpinapiaranco,” itërinco, ta'ton,
⁶²aipiran pipirahuaton, na'nërin.
Chiniquën sëtaton, na'nëarin huachi.

Quisoso tëhuapiso'

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Ina quëran Cotio hua'ano'sa',
ponisiario'sa', inapita Quisoso tëhuapi.
Tëhuarahuatona', ahuëpi. ⁶⁴Tonporaya-
tahuatona', ahuërayapi.

—¿Inta' ahuërinquën? Ninoquë', itópi.

⁶⁵—Quëmaso' hua'anquën, ¿ti?
itatona', nisha nisha tëhuapi.

Cotio hua'ano'saquë sha'huirapipiso'

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶Tahuërihuachina, Cotio ansiano'sa',
corto hua'ano'sa', Cotio maistro'sa',
inapita niyontónpi. Niyontónahuatona',
Quisoso quëpapi. Cotio hua'ano'sa'
ya'huërinquë quëpapi.

⁶⁷—“Yosë a'paimarínco,” ténan, ¿ti?
No'tëquën sha'huitócoi, itópi.

—Sha'huitóhuatënuëma', co natëara-
macóhuë'. ⁶⁸Iraca ninorinacoso' natanpa-
tënuëma', co a'paniantaramacóhuë'.

⁶⁹Nipirínhuë', Yosë quëran caso'
quëmapico ni'to, a'na tahuëri Yosë
ínchinanën quëran huënsërahuë. Inaquë
hua'anëntarahuë huachi, itërin.

⁷⁰—Quëmaso' Yosë hui'ninquën, ¿ti?
itópi.

—Ca mini inaco, itërin.

⁷¹—Co huachi aquëtë' sha'huirapicaiso'
nohuantarihuahuë'. Nani Yosë
yaya'huëretërin, natanëhua huachi, nitópi.

Piratóquë quëpapiso'

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 ¹Huanirahuatona', pipirahu-
tona', Piratóquë Quisoso
quëpapi. ²Inaquë sha'huirapipi.

—Iso quëmapi piyapi'sa' nonpintarin. “Nomano copirnoru coriqui yama'pahuachinquëma', ama quëtoco-sohuë'. Caso' hua'anco. Yosë a'paimarinco hua'anënta'huaso marë’,” toconin, itopi.

³—Quëmaso' Cotioro'sa' hua'anquën, ðti? itërin Piratori.

—Ca mini, itërin.

⁴Nonapipiso' natanaponahuë', co Piratori natërinhuë'.

—Iso quëmapi noya, tënahuë. Co manta' onporinhuë'. Co ana'intacaso' ya'huërinhuë', itopirinhuë', ⁵aquëtë' no'huitatona', itantapi:

—A'chintohuachina, piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. Naporahuaton, copirno yano'huipi. Ya'ipi parti a'chinárin. Cariria parti quëran huëcaton, ya'ipi Cotio parti pa'tërin. Isëquënta' a'chinarin, itopi.

Irotisëquë a'parinso'

⁶—Cariria parti quëran huë'nin, ðti? itërin Piratori. ⁷—Ina quëran mini, itopi. I'hua miachin Cariria hua'an Quirosarinquë huë'nin nicapon. Irotisë itopiso'. Inaquë ya'huarin ni'ton, Quisoso yaa'parin Irotise nontacaso marë'. “Ina piyapinën ni'ton, inari ana'inchin,” ta'ton, a'parin. ⁸Inaquë canconpachina, Irotisë pa'yatërin. Hua'qui' Quisoso yani'pirinhuë', co nohuichatërarinhuë'. Nani ma'sha naporinso' nani natantërin. “Yosë pochin ninin. Piyapi a'naroachin anoyatërin,” topi natantërin. “Anoyatohuachin, canta' ni'i,” tënin. ⁹Napoaton Quisoso canquihuachina, hua'qui' nontopirinhuë', co a'panitërinhuë'. Na'con natanpirinhuë', ta'tárin. ¹⁰Corto hua'ano'sa', Cotio maistro'sa', inapita huëcatona', Quisoso sha'huirapiapirinahuë', co manta' tëninhuë'. ¹¹Napohuachina, Irotisë tëhuarin. Sontaronënpitarinta' tëcaripi.

Noyapiachin ponira hua'an a'morinso pochin nininso' a'motahuaton, Piratoquë a'paantarin. ¹²Nani hua'qui' Pirato Irotisërë' nino'huipirinahuë', naporu' co huachi niinimicotopihuë', noya ninontantapi huachi.

Tëpacaiso' sha'huirinso'

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

¹³Ina quëran Piratori piyapi'sa' amatërin. Corto hua'ano'sa', Cotio hua'ano'sa', inapitanta' ayontonahuaton, itërin:

¹⁴—Canpitaso' na'con Quisoso sha'huirapirama'. “Piyapi'sa' sha'huitarin niahuëcaiso marë’,” itopiramacohuë'. Nani hua'qui' nontërahuë, canpitanta' natanama'. Iso quëmapi noya. Sha'huirapirapirama'huë', co manta' onporinhuë', tënahuë. ¹⁵Irotisënta' inachachin naporin. Nani a'paantarinco huachi. Co tēpacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁶Ahuihuitahuato, ocoi'i, topirahuë', itërin.

¹⁷Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin picacaso marë'. Iso pi'ipinta' a'nara' ocoicaso' ya'huërin. ¹⁸Piyapi'saso' nipirinhuë' chiniquën nontopi.

—Quisososo' tēpaquë'. Parapasë ocoitocoi, itopi.

¹⁹Parapasëso' co noya quëmapihuë'. Tēpatona'pi inaso'. Ninanoquë piyapi'sa' sha'huitërin niahuëcaiso' ni'ton, tashinan pëiquë nani po'morin.

²⁰—Quisoso ocoi'i, topirahuë', itantarin Piratori.

²¹—Corosëquë patanantëquë' chimi'in, itantapi. Chiniquën nontapi.

²²—¿Ma'marëta'? Nani natantopirahuë'. Co manta' onporinhuë'. Co tēpacaso' ya'huërinhuë', tënahuë. Ahuihuitahuato, ocoi'i, topirahuë', itantapirinhuë'.

²³—Corosëquë patanantëquë' chimi'in, itantapi. Chiniquën nontapi

ni'ton, —Inta, nipachin, atëpatarahüë, itërin. ²⁴Naporahuaton, sontaro'sa' sha'huiterin corosëquë patanantacaiso marë'. ²⁵Parapasëso' tëpatona'pi nipirin-huë', tashinan pëi quëran ocoirin. Piyapi'sari huayonpi ni'ton, ocoirin. Quisososo' nipirinhüë' co ocoirinhüë'. Tëpacaiso marë' sha'huiterin. Cotioro'sa' nohuantopiso chachin naporin.

Tëpacaiso marë' quëpapiso'
(Mt. 27.32; Mr. 15.21; Jn. 19.17)

²⁶Ninano quëran quëparahuatona', a'na quëmapira' nacapipi. Siriniquë ya'huërinso'. Simon itopiso'. Imin quëran huëntaso', nacapipi. Sontaro'sari masahuatona', corosë apitëntopi. Quisoso piquëran quëpatërin.

²⁷Na'a quëmapi'sa' imasapi. Sanapi'santa' imasapi. Quisoso yatëpapi ni'ton, chiniquën sëtatona', na'nërâpi.

²⁸Tahuëretahuaton, Quisosori itapon:
—Ama, imoyaro'sa', ca marë' na'nëcosohüë'. A'na tahuëri canpitaso' na'con parësitarama'. Hua'huanpitanta' parësitapi. Ina yonquiatoma', sëtoco'.

²⁹Naporo' tahuëri'sa' hua'huahuaninsopita na'con na'con pa'yanapi. Hua'huinpita yonquiatona', parësitapi. Co hua'huaninhüë' naporini, noya noya niitonhuë'. Co onpopinchin parësichitonhuë'. ³⁰Chiniquën parësitapi ni'ton, “Motopi quëran na'piro'sa' imotërinpoa', chiminëhua' naporini noya niitonhuë',” tosapi. ³¹Ni'co', imoyaro'sa'. “Nanpimë' co huëyarinhüë', yanimëso' nipirinhüë' a'naroachin huëyarin,” topi. Inapochachin canta' nanpimë pochin nisarahuë. Co oshahuanpirahuë', tëpararinaco. Oshahuano'saso' nipirinhüë' ana'intacaso' ya'huërin. Yanimë' huëyarinso pochin na'con na'con parësitapi huachi, itërin Quisosori.

Corosëquë patanantopiso'

(Mt. 27.33-37; Mr. 15.22-32; Jn. 19.18-27)

³²Cato' apiro'santa' quëpapi inanta' tëpacaiso marë'. ³³Pa'sahuatona', a'na panëa'huayaquë canconpi. Nansë moto' itopiso'. Inaquë canconahuatona', corosëquë patanantopi. Cato' apiro'santa' nisha patanantopi. A'na ahuënan quëran, a'na inchinan quëran. Quisoso ahuancanapipi. ³⁴Patanantopirinahuë', Yosë nontërin.

—Tëparinacoso marë', Tata, ama na'intëquësohüë'. Co nohuitatonaco-hüë', napotarinaco, itërin.

Ina quëran sontaro'sa' capini ninontopi. —Huëco', ya'nipitëhua', Quisoso a'morinso' nicanahua', nitatona', ya'nipirapi. Naporahuatona', a'naya a'naya manin. ³⁵Na'a piyapi'sa' inaquë ni'sapi. Cotio hua'ano'sariso' tëhuapi.

—A'napitaso' yanicha'ëponahuë', quëmaoraso' co nanitëranhuë' nicha'ëcamaso', ëti? Yosë chachin a'paimahuachinquën, quëmaora corosë quëran nohuararahuaton, cha'ëquë', itonpi.

³⁶Sontaro'santa' tëhuapi. Ya'cariahuatona', huino main nininso' ihuëtopi.

—O'oquë', Maestro. ³⁷Quëmaso' Cotioro'sa' hua'anquën nipatan, corosë quëran nohuararahuaton, cha'ëquë', itonpi.

³⁸Onporinso marësona tëpapiso' nani ninshitërin. “Cotioro'sa' hua'an,” ténin ninshitaton. Nani ninshitohuachina, corosëquë chachin achinpitopi. Motën pëtëcha achinpitopi huachi.

Cato' apiro'sa'

(Mt. 27.38-44; Mr. 15.32)

³⁹Cato' apiro'santa' corosëquë parësitapi. A'nara' Quisososo no'huirin.

—“Cristoco,” tēnan, ¿ti? Inta nipachin, corosē quēran nohuararahuatona, cha'èquē'. Quiyanta' nicha'ècoi, itērin.

⁴⁰A'nariso' nipirinhue' co yatēhuarin-hue'.

—Ta'tèquē'. Co pi'pisha tēranta' Yosē tē'huatēranhuē', ¿ti? Tēparinquēn quēmanta'. ⁴¹Canposo' co noyahue' ninē'. Napoaton no'tèquēn coisē ana'intērinpo'. Iso quēmapišo' nipirinhue' nōya. Co manta' onporinhue', tēnin.

⁴²Ina quēran Quisoso itapon:

—Quēmaso' hua'anquēn mini. Hua'an ya'conpatan, yonquico, itērin.

⁴³—Tēhuēnchachin, iyasha, ipora tahuēri chachin carē'quēn Yosē'pa' ya'huēcontaran, itērin.

Quisoso chiminiso'

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴Camotēchin nisahuaso', ya'ipi parti tashiarin. I'huaraya huarē' yono tashi pochin nisarin. ⁴⁵Naporo' Yosē pēinēn acoana tanontēn nē'mētē' noshatērin. Yosē caconēn ya'huērinquē pa'copitērinso'. Inaora catotē huarē' noshatomarin. ⁴⁶Napohuachina, Quisoso chiniquēn nontērin.

—Apira, Tata, chiminarahuē. Hua'yanēhuē quēpaquē huachi, itahuaton, chiminin huachi. ⁴⁷Ina ni'sahuaton, capitani Yosē chinotērin huachi.

—Tēhuēnchachin iso quēmapi co manta' onporinhue', nōya nipirinhue', tēnin.

⁴⁸Na'a piyapi'sa' Quisoso chiminiso' ni'sapi. Nani chiminpachina, pa'yanpi. Sētatona', ya'huēpi'pa' paantarapi huachi. ⁴⁹Imarinsopitaso' nipirinhue', aquē quēran notēerapi. Sanapi'santa' Cariria parti quēran imaquipirinhue', inaquē ni'sápi.

Quisoso pa'pitopiso'

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

^{50,51}A'na Cotio hua'an ya'huērin. Cosi itopiso'. Arimatiaquē ya'huērinso'. Cotio hua'an niponahuē', noya quēmapi. Yosē no'tèquēn chinotērin. “A'na tahuēri Yosē acorinso' isoro'paquē hua'anēntapon,” ta'ton, Yosē chinotērin. A'napitari Quisoso yatēpahuachinara, —Ama tēpacosohue', itopirinhue', co yanatēpihuē'. ⁵²Quisoso chiminpachina, Piratotaquē pa'nin. —Quisoso nonēn quētoco pa'pichi, itohuachina, —Noyahua', quēpaquē', itērin. ⁵³Itohuachina, pa'nin. Corosē quēran nonēn anohuarahuatona', morinquē so'quēētopi. So'quēētahuatona', na'pi naninquē po'mopi. Inaquē co insonta' chimipi po'moyatērarinhue'. Quisoso po'moconahuatona', na'piquē pa'copitopi huachi. ⁵⁴Ina tashiraya chinoto tahuēri ni'ton, pi'i yaya'conahuaso', manoton pa'pitopi huachi.

⁵⁵Sanapi'santa' Cariria quēran imaquipiso' pa'sahuatona', na'pi nanin quēnancopi. Po'mopiso' ni'pi. ⁵⁶Nani ni'pachinara, ya'huēpi'pa' paantapi. Inaquē no'morain pimóton nininso' tapapi. Pimo hua'sainta' tapapi Quisoso nonēn pashitacaiso marē'. Chinoto tahuēri nanihuachina, chinotopi. Moisésē sha'huirinsoco chachin chinotopi.

Quisoso nanpiantarinsoco'

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 ¹Tomio tahuēri nanihuachina, tashírayamiachin sanapi'sa' pa'pi. Pimo hua'sai', no'morain pimoton nininso' inapita quēpatona', na'pi naninquē pa'pi. ²Canconpachinara, páncara'pi pa'copitopiso' nani chi'huincarín ni'conpi. ³Na'pi naninquē ya'conpirinhue', Quisoso nonēn co

quënanpihuë'. ⁴“¿Ma'ta' onporin nimara?” ta'tona', huaniapirinahuë', a'nanaya cato' anquëniri ya'notimarin. Piyapi pochin niponahuë', a'morinso' huënarachin huënarachin ya'norin. ⁵Sanapi'sa' pa'yanpi. Të'huataton'a', monshoapi.

—¿Onpoatomata' chimipi po'mopiquë Quisoso yonirama'? Nanpiárin. ⁶Co isëquë ya'huërinhuë huachi. Nani nanopiantarin. Caririaquë ya'huaso', sha'huitërinquëma'. Co yonquirama-huë', ¿ti? ⁷“Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', ina nohuanton, oshahuano'sa' masarinaco. Corosëquë patanantarinaco. Tëpapirinacohuë', cara tahuëri quëran nanopiantarahuë huachi,” itërinquëma', tënin anquëni.

⁸Itohuachina, yonquipi huachi. ⁹Chimipi po'mopi quëran pipirahuatona', shonca a'na ca'tano'sanënpita, imapisopita, inapita sha'huitonpi. —Quisoso nonën capa. “Nanpianntarin huachi,” itërincoi anquëni, itopi. ¹⁰Maria Mactarina, Coana, Maria (Santiago a'shin), a'napita sanapi'santa' napopi. Quisoso ca'tano'sanënpita sha'huitápirinahuë', co natëpihuë'. ¹¹—Inahuara yonquinëna quëran napopi, toconpi.

¹²Pitroso' nipirinhuë' a'naroachin na'pi nanin'pa' ta'aconin. Monshorahuaton, nëhuëconin. Morin so'pinpisoráchin quënanconin. Capa mini. “¿Ma'ta' onporinso'?” ta'ton, ya'huërin'pa' paantarin.

Catoya'pi iratapon pochin quënaninso'
(Mr. 16.12-13)

¹³Naporo' tahuëri chachin cato' imarinsopita Quirosarin quëran pipirahuatona', ninanonënuë paantapi. Imaosë itopiquë paantapi. Shonca a'na quiromitro aquërinso'. ¹⁴Papona pochin ninontapi.

—Quisoso tëpapi mini. Na'pi naninquë nani po'mopi. Inaso' nipirinhuë', “Nani nanopiantarin,” tënin Maria. ¿Ma'ta' onporinso' nimara? nitopi.

¹⁵Ninontaso', Quisoso chachin ya'caritirin. Inapitarë' iratopirinhuë', ¹⁶Yosë nohuanton, co nohuitopihuë'.

¹⁷—Iratapoma pochin ¿ma'ta' ninontë riarama'? itërin Quisosori. Sëtatona', chiniconpi.

¹⁸—Ma'cha co nitotëranhuë paya. Quirosarinquë yacapapiranquënhuë', i'hua naporinso' co nitotëranhuë', ¿ti? itërin Criopasëri.

¹⁹—¿Ma'ta' onporin? itërin Quisosori.

—Co'ta, Quisoso Nasarinoquë ya'huërinso' tëpapi. Nóya quëmapi nipirinhuë', tëpapi. Ma noya Yosë nanamën a'chintërincoi. Cania'piro'sa' nosoroaton, a'naroachin anoyatërin. Yosëri nóya ni'nin. Piyapi'santa' noya ni'pirinahuë'. ²⁰Corto hua'ano'sa' ansiano'sa', inapitari mapi. Masahuatona', Piratoquë quëpapi tëpacaiso marë'. Sha'huirapihuachinara, corosëquë apatanantërin. Nani chiminin huachi. ²¹Ina ta'ma' Cotioro'sacoi nicha'ësarincoi, topiraihuë'. Nani chiminin huachi. Nani cara tahuëritërin. ²²Tashírayamiachin cara sanapi'sa' imapisopita ni'ton, na'pi naninquë po'mopiquë pa'pirinahuë'. ²³Co nonën quënanpihuë'. Huënantarahuatona', sha'huitirinacoi. “Anquëniro'sa' quënanai. Quisoso nani nanopiantarin, itërincoi anquëni,” tënin. ²⁴A'napitanta' natantahuatona', na'pi naninquë pa'pi. Sanapi'sa' sha'huitërinacoiso chachin quënanconpirinahuë', co Quisoso quënanpihuë', tënin. Quisoso nontapona-huë', co nohuitërinhuë'.

²⁵—Canpitaso' co yonquiramahuë'. Iraca quëra huarë' pënëntona'piro'sa' ninopirinahuë', co yanatëramahuë'.

²⁶Cristo parësitacaso' ya'huërin. Ina

quëran hua'anëntarin huachi, itërin Quisosori.

²⁷Ina quëran Yosë quiricanënuë ninorinso' a'chintarin. Moisësë'ton ninoton, Yosë quiricanënuë ninshité rin. Ina piquëran na'a pënëntona'piro'sa' ninoantapi. Ya'ipiya Cristo ninopiso' no'tëquën a'chintarin.

²⁸Ninanonënuë ya'caritohuachina, Quisoso yana'huëpirinhuë'.

²⁹—Nani i'huarin. Huëquë', iyasha, quiyataquë huë'ëquiquë', itërin.

—Noyahua', toshuaton, pëinënuë pa'nin. ³⁰Yacoshatohuachina, Quisosori cosharo' manin. —Yosparinquën, Tata, itahuaton, së'panin. Së'panahuaton, quëtërin. ³¹Pan së'panaso chachin, Yosë nohuanton, Quisoso nohuitopi huachi. Ni'sapirinahuë', ina quëran chachin ayarin. Capa huachi. ³²Napotohuachina, ninontopi.

—Huëcapon pochin Quisoso cháchin nontërinpo'. Ma noya Yosë quiricanën a'chintërinpo'. Ma noyásha natanë paya, nitopi.

³³A'naroachin Quirosarinquë ayanconpi. Ca'tano'sanënpita ya'huërinquë pa'pi. Inaquë a'napita imarinsopitanta' nani huë'pi.

³⁴—Tëhuëenchachin Siniro nanopiantarin. Iya Simon nani ni'nin, itopi.

³⁵—Quiyanta' ni'nai. Paasocoi, ya'notirincoi. Hua'qui' a'chintopirincoihuë', co nohuitëraihuë'. Ina quëran yacoshatohuaitëira, pan së'panin. Së'panpachina, a'naroachin nohuitërai huachi, itopi.

Ca'tano'sanënpita ya'notërinso'

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Ninontasoi!, a'nanaya Quisosori ya'notërin. Huancanachin huanirahuaton, —Tashita, iyaro'sa'. Sano cancantoco', itërin.

³⁷Ina quënanahuatona', pa'yanpi. Hua'yan ta'ma', topirinahuë'. Pa'pi të'huatopi.

³⁸—¿Ma'marëta' pa'yanama'? ¿Onpoatomata' nisha nisha yonquirama'? ³⁹Ca mini. Imirahuë ni'co'. Nantëhuënta' ni'co'. Ohuaninacoso' nicatoma', nohuitoco huachi. Co hua'yancohuë'. Së'huaco. Hua'yanso' co nonën ya'huëtërinhuë'. Caso' ya'huëtërinco, itërin.

⁴⁰Ina toshuaton, imirin, nantën, inapita a'notërin. ⁴¹Ina ni'sahuatona', pa'pi pa'yatapi. —Tëhuëenchachin quëma, ¿ti? itopi.

—¿Ya'huërin capacaso'? itërin.

⁴²—Ya'huarin, toshuaton, sami quësharinso' quëtërin. ⁴³Masahuaton, inapitari nicasoi', ca'nin.

Inapaquë yapanantahuachina, pënëantarinso'

⁴⁴—Nani i'hua chachin, iyaro'sa', sha'huitëranquëma'. Yosë quiricanënuë na'con ninorinaco. Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita ninorinaco. Sarmoquënta' ninshitopi. Iraca ninorinacoso', ipora huarë' chiminaporahuë', nanopiantarahuë huachi, itërin.

⁴⁵Yosë quiricanënuë naporinsopita a'chintantarin. A'chintaton, catahuarin no'tëquën yonquicaiso marë'.

⁴⁶—Iraca ya'ipi ninotonaco, ninshitopi. “Cristo parësitaton, chiminapon. Chiminapohuë', cara tahuëri quëran nanopiantarin huachi,” tënin. ⁴⁷Chiminahuë ni'ton, noya nanan sha'huicaso' ya'huërin. “Co noyahue' yonquiramasopita naniantohuatama', oshanëma' inquitariquëma',” itoco'.

Quirosarinquë sha'huicaso' ya'huërin. Ina quëran nisha nisha parti sha'huicaso' ya'huërin. ⁴⁸Canpitaso' ni'namaco. Natanamaco. Ya'ipiya sha'huitonco'.

⁴⁹Ispirito Santo a'patimaranquëma' ya'coancantinquëmaso marë'. Tatahuënta' nani sha'huitërinquëma'. “Ispirito Santo a'patimarahuë,” tënin iraca. Napoaton isëquë ninaco'. Ispirito Santo

ya'coancantohuachinquëma', catahuaarin-
quëma' noya noya nicacamaso'. Nani
ya'coancantohuachinquëma', noya nanan
sha'huitonco huachi, itërin Quisosori.

Inapaquë panantarinso'

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Ninano quëran quëparahuaton, Pitania
pirayan pa'nin. Canconpachinara, imirin

ihuëtahuaton, Yosë nontërin. —Isopita, Tata,
noya a'paiton, noya catahuaquë', itërin.

⁵¹Nonin quëran chachin inapaquë pananta-
rin huachi. ⁵²Ina ni'sahuatona', Quisoso
chinotopi huachi. Nóya cancantatona',
Quirosarinquë ayamantapi. ⁵³Nani tahuëri
Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi. —Ma
noyacha Yosëso paya, tosapi. Nani
ninshitëranquëma huachi.

Coansha ninshitërinpoa' Quisocristo nohuitatëhua' nanpimiatahuaso marë'

Iraca Quisocristo Yosë'pa' ya'huërinso'

1 ¹Quisocristo iraca quëra huarë' ya'huërin. Inasáchin Yosë anohuitë rinpoa'. Nanamënpoa quëran ninohuitë rëhuaso pochachin anohuitërinpoa'. Iraca co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', Quisocristo ya'huërin. Yosërë' ya'huërin. Yosë pocháchin ninin. ²Iraca antico Yosë'pa' ya'huarin. ³Naporo' Yosë yonquirin ya'ipi ma'sha acocaso'. Ina nohuanton, hui'nini acorin. Ya'ipiya ninin. Co a'naya tëranta' inaora ya'huërinhuë'. Co acorinhuë' naporini, co manta' ya'huë'itonahuë'. ⁴Iraca quëra huarë' ya'huaton, piyapi ninin. Inariáchin nanpicaso' quëtërin. Yosë nohuitacahuaso marë' Quisocristo acotërinpoa'. Ma'sha a'pintërinso pochin inasáchin no'tëquën anitotërinpoa'. ⁵Tashinantë rinso' a'pinto huatëra, a'naroachin tahuëri pochin ninin. Tashi' a'paatë pochin ninin. Co tashiri tacopitërinhuë'. Inapochachin co noyahuë' nicatëhua', tashinan pochin cancantopirëhuahuë', Quisocristo a'pintërinpoa'. Co noyahuë' nininsopitari yaminsëpirinahuë', co nanitapapihuë'.

⁶A'na quëmapi ya'huërin. Ca pochachin Coansha itopiso'. Yosëri a'parin a'pininso' sha'huitinpoaso marë'. ⁷“A'na quëmapi huë'sarin Yosë anohuitinpoaso marë',” itëra'piarin. Ya'ipi

piyapi'sari natëcaiso marë' naporin.

⁸Coanshaso' co a'pintërinpoahuë'.

Yosëri a'parin a'pininso' anohuitinpoaso marë'. ⁹Sha'huitërinpoaso chachin Quisocristo isoro'paquë o'marin huachi. O'marahuaton, ya'ipi piyapinpoa' a'pintimarinpoa'. Inasáchin no'tëquën anitotërinpoa huachi.

¹⁰Isoro'paquë o'marin. Iraca ya'ipiya ninin. Inari hua'anëntacaso' nipirinhue', co piyapi'sari nohuitopihuë'.

¹¹No'panënuquë chachin o'mapirinhue', co piyapinënpitari nohuantopihuë'.

Nipirinhue', ¹²Quisocristo cancanë mapatëhua', hui'nin pochin Yosë ni'ninpoa'. Natërëhuasopitarachin huëntonënuquë aya'coninpoa huachi.

¹³Ya'ipinpoa' piyapi quëran nasitëre huaso' nipirinhue', co ina quëran Yosë huëntonënuquë ya'conëhuahuë'. Co piyapi nanitërinhuë' aya'co'inpoaso'. Co canpoara nohuanton, ya'conëhuahuë'. Yosëichin aya'coninpoa'. Ina quëran hui'ninpita pochin ni'ninpoa huachi.

¹⁴Quisocristo isoro'paquë nasitimarin.

Yosë niponahuë', piyapi chachin

nasitërin. Canpoarë chachin ya'huërin.

Quiyaso' ni'nai. Inaso' nóya, tënai. Yosë

pocháchin ninin. Inaíchin hui'nin inaso'.

Tëhuëinchachin nosororinpoa'. No'tëquën nontërinpoa'. ¹⁵Coansharinta' ni'nin.

Ni'pachina, piyapi'sa' sha'huitërin:

—I'hua chachin sha'huitëranquëma'.

“Ca piquëran a'na quëmapi' huë'sarin.

Co'huara ca nasichatërapohuë', inaso' Yosë'pa' ya'huërin. Napoaton ca quëran chini chiniquën nanantërin inaso',” itëranquëma'. Nani o'marin huachi, itërin.

¹⁶Yosë hui'nin chachin ni'ton, ya'ipi nanitaparín. Pa'pi nosororínpoa'. Nosoroatonpoa', na'con catahuarínpoa'. Co canpoara nanitopirëhuahuë', ina imapatëhua', nani tahuëri catahuarínpoa'. ¹⁷Iraca Yosë nohuanon, Moisésë pënëntërin nani ma'sha natëcaso'. Pënëntopirínhuë', co ya'ipiya anitotërinpoahuë'. Quisocristoso' nipirínhuë' nosororínpoa'. No'tëquën nonaton, ya'ipi nanamën anitotërinpoa'. ¹⁸Co inquënpoa tëranta' Yosë quënanëhuahuë'. Hui'ninso' nipirínhuë' noyá nohuitërin. Inaichín hui'nin nininso'. Inasáchin Yosë anohuitërinpoa huachi.

Coansha Paotista sha'huirínso'
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹Coansha pënëntohuachina, corto hua'ano'sa', catahuarínsopita, inapita pa'pi nontacaiso marë'. Cotio hua'ano'sari a'papi ni'ton, Quirosarin quëran pa'sahuatona', Coansha natanconpi.

—¿Inquënta' quëmaso'? itoonpi.

²⁰—Ca inaco. Co caso' Cristocohuë'. A'naquën napotopirínacohuë', co caso' inacohuë', itërin Coanshari.

²¹—Quëmaso' Iniasënquën, iraca chiminaponahuë', nantiantamaranquën, ¿ti? itërin.

—Co caso' inacohuë', tënin.

—Quëmaso' pënëntona'pinquën ninarainquënso' nimara, ¿ti? itërin.

—Co caso' inacohuë', tënin.

²²—Inta nipachin, ¿inquënta' quëmaso'? Sha'huitocoi hua'ano'sa' sha'huichii. ¿Ma'marëta' pënëntaran? itërin.

²³—Yosë nohuanon, pënëntarahuë'. Iraca Isaiasëco' ninorincoso chachin.

Ipora huarë' co piyapi ya'huërinquëhuë' ya'huato, pënëntarahuë'. “Ira co'shon co'shon toconpachina, otëëcaso' ya'huërin. Inapochachin cancanëma' anoyatoco' Sinioro o'ma'in,” itarahuë, itërin Coanshari.

²⁴Ina quëran Parisio piyapiri itantarín:

²⁵—Co quëmaso' Cristonquënhuë'. Co Iniasënquënhuë'. Co pënëntona'pinquën ninarainquënsohuë'. ¿Onpoatonta' nipachin, piyapi aporintaran? ¿Inta' nanan quëtërinquën aporintamaso'? itërin.

²⁶—I'quë mini aporintarahuë. Nipirínhuë', iporasos' a'na quëmapi ya'huërin. Co nohuitëramasohuë'. ²⁷Inaso' chini chiniquën nanantërin. Caso' co ina pochin chiniquën nanantërahüë'. Noya noya inaso'. Tapanato, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'. Ca piquëran ina pënëntipon, itërin.

²⁸Cortani' aquëtëran Coanshari aporintarin, Pitania itopiquë. Inaquë Cotioro'sari natanconpi.

Quisoso anohuitërinso'

²⁹Tahuëririnquë inaquë Quisoso huë'sarin. Coanshari quënanahuaton, piyapi'sa' itërin:

—Paso' quëmapi ni'co'. Yosëri a'paimarínso'. Inaso' Yosë ohuicanën pochin, tënahüë. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminapon. ³⁰I'hua chachin sha'huitëranquëma'. “Ca piquëran a'na quëmapi' huë'sarin. Co'huara ca nasichatërapohuë', inaso' Yosë'pa' ya'huërin. Napoaton ca quëran chini chiniquën nanantërin inaso',” itëranquëma'. Nani o'marin huachi. ³¹Co canta' nohuitopirahuë', nani nohuitërahüë. Yosë a'parinco ya'ipi piyapinënpita anohuita'huaso marë'. Ina marë' pënëntato, i'quë aporintarahüë.

^{32,33}Co Quisoso nohuichatërapohuë', Yosë sha'huitërinco. “A'na tahuëri

Ispirito Santo o'mararin. A'na quëmapi motoanshiranënuë chachin huanitimararin, ni'saran. Quëmaso' i'quë aporintë ran. Ina quëmapiso' nipirinuë! Ispirito Santo aya'coancantarinquëma!," itërinco Yosë. Ispirito Santo inapa quëran o'mahuachina, ni'nahuë. Nëpë pochin ya'noton, o'marahuaton, Quisoso motoanshiranënuë chachin huaniimararin. ³⁴Cari ni'nahuë. Napoaton nohuitato, sha'huitaranquëma!. Iso quëmapi Yosë hui'nin, ténahuë, itërin Coanshari.

Ya'nan Quisoso imapiso'

^{35,36}Tahuëririnquë Quisoso na'huëso', Coanshari quënantarin. Quënantarahuatton, catocoi imaraiso' nontërincoi.

—Paso' quëmapi ni'co!. Inaso' Yosë ohuicanën pochin, ténahuë. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminapon, itërincoi. ³⁷Natanahuattoi, Quisoso imarai. ³⁸Ina quëran tahuëremarahuatton, quënanincoi.

—¿Onpoapomata'? itërincoi.

—Yanohuitërainquën, Maistro. ¿Insëquëta' ya'huaran? itërai.

³⁹—Huëco' ni'quico, nohuitiico, itërincoi. Pa'sahuattoi, ya'huëririnquë canconai huachi. I'huaraya ni'ton, inaquë i'huatërai. Hua'qui' ninontárai.

⁴⁰Catoya'picoi Coansha natanahuattoi, Quisoso imaraiso!. A'naso' Antërisë itopi. Simon Pitro iin inaso!. ⁴¹Shiarahuatton, iin quënanconin.

—Iya Simon, Cristo nani quënanai, Yosëri a'paimarinso', itërin.

⁴²Itahuatton, Quisosoquë quëparin. Quisosori notëërahuatton, itërin:

—Carinquën nohuitëranquën. Quëmaso' Simonquën. Coansha hui'ninquën. Nisha ninin aco'inquën huachi. Pitro ichinquën huachi, itërin. Pitroso!, na'pi tapon naporin. Chiniquën cancantapon ni'ton, napotërin.

A'napitanta' imapiso'

⁴³Tahuëririnquë Quisoso Caririauquë yapa'sarin. Pa'sahuatton, Pinipi quënanconin.

—Huëquë!, iyasha, imaco huachi, itërin. Itohuachina, imarin huachi.

⁴⁴Pinipiso' Pitsaitaquë ya'huërin. Ina ninanoquërachin Antërisë, Pitro, inapitanta' ya'huëpi. ⁴⁵Pinipiri Natanino quënanconahuatton, itërin:

—Nani, iyasha, Cristo nohuitërai. Yosë quiricanën quëran ninopiso!. Moisésë, pënëntona'piro'sa!, inapita ninotona!, inaquë ninshitopi. Inaso' Quisoso, Cosi hui'nin. Nasaritoquë ya'huërin, itërin.

⁴⁶—Nasaritoro'sa' pa'pi co noyahuë' piyapi'sa!. Co'chi inaquë noya piyapi ya'huërinhuë paya, tënin Natanino.

—Huëquë! pa'a, nohuitonquë!, itërin.

⁴⁷Natanino ya'carirahuaso!, Quisosori quënanin.

—Paso' quëmapi ni'co!. Noya Cotio piyapi inaso!. Co pi'pisha tëranta' nonpininhuë!, itërin Quisosori.

⁴⁸—¿Onporahuatonta' nohuitëran-coso'? itërin.

—Co'huara Pinipi nonchatërasën-quënhuë!, ninoto, quënananquën. Iquira naranaguë huënsëasënuën, quënananquën, itërin. Aquë ni'ton, co ya'pirin quëran chachin quënanaponahuë!, napotërin ni'ton, Natanino pa'yanin.

⁴⁹—Quëmaso!, Maistro, Yosë hui'ninquën. Cotioro'sa' hua'anquën, ténahuë, itërin.

⁵⁰—Ninoto quënananquënso marë' natëranco, ¿ti? Noya noya nininso' ni'saran. ⁵¹No'tëquën itëranquëma!. Iraca Cacopo nappiso!, pi'iro'të' ni'soarin. Ni'soatohuachina, anquëniro'sari huëcapaimapi. Huëcapaimarahuattona!, panantarapi huachi. Inapochachin iporasos' Yosë quëran caso'

quëmápicó ni'to, o'marahué Yosë anohuita'huanquëmaso marë', itërin Quisosori.

Yosë pochin nininso'

2¹Cara tahuëri quëran Canaquë canconin, Cariria parti ya'huërinso'. Inaquë a'na quëmápi pita pochin nisarin sa'acaso marë'. Inatohua' Quisoso a'shin ni'tapon pa'nin. ²Quisosonta' amatopi. Pa'nin inanta' ni'tapon.

Ca'tano'sanënpitacoí imarai. ³Huino ta'quihuachinara, a'shini Quisoso nontërin.

—Capa huino o'ocaso'. Ta'quipi huachi, itërin.

⁴—¿Ma'marëta', mama, napotëranco? Pahuanarin piyapi'sa' nohuitinacoso', itërin Quisosori.

⁵Napotohuachina, inpriatoro'sa' quënanahuaton, a'shini sha'huitërin:

—Ma'sona Quisoso sha'huitohuachinquëma', natëco', itërin.

⁶Inaquë saota orinan ya'huërin, na'pi quëran nininso'. Pánca orinan, a'na orinainchin catapini lata pochin ya'coninso'. Cotioro'sa' hui'sëcaiso marë' acopiso'. ⁷Ina quëran inpriatoro'sa' sha'huitërin:

—I'sha mëntaitoco', itërin Quisosori. Natëtona', huirotënuquë huarë' i'sha mëntaitopi.

⁸—Pi'pian macaton, pita hua'anën api'nitëquë', tënin Quisoso. Napotohuachina, masahuaton, api'nitonin. ⁹Orinan quëran masapirinhuë', pita hua'anën co nitotërinhuë'. Inpriatoro'sarächin nitotopi. I'sharächin ta'panpirinahué', nani huino taranin. Napoaton pi'nirahuaton, sa'ana'pi amatërin.

¹⁰Huë'pachina, itërin:

—Ma'pitacha ninan paya. Iso huinoso' noya noya, yashin yashin o'ocaso'. Ya'ipi piyapi'sa' noya noya huino nininso'ton o'shitopi. Ina quëran nani

natëhuachinara, co onpopinchin noyahuë' nininso' o'shitantarapi huachi. Quëmaso' nipirinhuë' ipora huarë' noya noya huino o'shitërancoi, itërin. Quisoso naporinso' co nitotatonhuë', naporin.

¹¹Naporo huarë' Quisoso Yosë pochachin ninin piyapi'sa' natëcaiso marë'. Canaquë naporin. “Tëhuënachin Yosëri catahuarin ni'ton, nanitaparin,” topi. Ca'tano'sanënpitacoí ni'sahuatoí, natërai huachi. “Quisososo' Yosëri a'paimarinso',” tënai.

¹²Ina quëran Capinaomoquë pa'marin. A'shin, iinpita, quiyanta' imarai. Cara tahuëri pochin inaquë ya'huërarai.

Nipa'antopisopita Yosë chinotopiso pëi quëran a'parinso'

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³Pascoa tahuëri Cotioro'sa' niyontonpi Yosëri Iquipito quëran nicha'ërinso' yonquiantacaiso marë'. Ina naniriahuachina, Quirosarinquë paantarai. ¹⁴Yosë chinotopiso pëiquë pa'sahuatoí, nipa'antopisopita quënanconai. Ohuaca', ohuica, nëpë', inapita pa'antopi. Yosë chinotatona' tëpacaiso marë' pa'antopi. A'naquëonta' misaquë huënsëatona', coriqui nicanpiarapi.

¹⁵Inapita quënanconahuaton, Quisosori co noyahuë' ni'nin. Nonin masahuaton, sihuirintahuaton, ohuica, ohuaca', inapita huënitaton, a'parin huachi. Pa'aninsopitanta' Yosë pëinën quëran a'parin. Coriqui nicanpiapisona' misanën quëran ta'sarin. Coriqui ta'sarahuaton, misanëonta' të'yatërin.

¹⁶Nëpë' pa'aninsopita sha'huitërin:

—Isopitanta' quëpaco'. Ama Tatahuë pëinën mircato pochin nicosohué'. Isëquë ina yonquicaso marë' nipirinhuë', itërin Quisosori.

¹⁷Yosë quiricanënuquë ninshitërinso' chinotërai. “Ya'ipi piyapi'sa', Tata,

chinochinquën, tēnahüë. Ina na'con yonquiato, quēma pēinēn apiratērahuë. Ina marë' no'huairinaco,” tēnin quirica-quë.

¹⁸Ina quëran Cotioro'sari huëcapai. —¿Onpoaponta' hua'an pochin nisaran? Chiniquën nanantohuatan, Yosë pochin niquë' quiyanta' natēiin-quën, itopi.

¹⁹—Iso pëi' ata'huantohuatama', cara tahuëri quëran anoyatantarahüë, itërin Quisori.

²⁰—Yosë chinotopiso pëi' catapini shonca saota pi'ipi quëran tinipi. Cara tahuëri quëran naquëranchin anoyatan-taran, ¿ti? itopi Cotioro'sari.

²¹Quisoso' nipirinhüë' co ina pëi chachin yonquirinhüë'. Inaora nonën pëi pochin yonquirin. Cara tahuëri quëran nanpiantacaso' ninoton, naporin. ²²Quisoso nanpiantahuachina, naporins'o yonquirai. Cara tahuëriya quëran nanpiantarin ni'ton, “Yosë quiricanën quëran no'tëquën ninorin,” tēnai. Quisoso noninsonta' natërai huachi.

Yonquipisonta' nitotërin

²³Pascoa tahuëri inaquë ya'huasocoi, Quisoso Yosë pochachin ninin. Piyapi'sa' a'naroachin anoyatërin. “Yosëri catahuarin,” ta'tona', a'naquën natëpirinahuë'. ^{24,25}Quisoso' nipirinhüë' ya'ipiya noyá nohuitërin. Co piyapiri sha'huitopirinhüë', yonquipiso chachin nitotërin. Napoaton “Co natëmiatërinacohüë',” ta'ton, co inapita natërinhuë'.

Nicotimo a'chintërinso'

3 ^{1,2}Tashi' nisahuaso', a'na quëmapi huë'nin Quisoso nontacaso marë'. Nicotimo itopiso'. Cotio hua'an inaso'. Parisio piyapi niponahuë', Quisoso nontiiirin huachi.

—Yosë, Maistro, a'pairinquën a'chintancoiso marë'. Yosë pochin ninan, sacai' nipirinhüë'. Napoaton Yosë a'pairinquën, tēnai. Co Yosë catahuarinquënhüë' naporini, co quëma nanitapai-tonhuë', itërin.

³—No'tëquën, iyasha, sha'huitëranquën. Co nasitantahuatan-hüë', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaranhuë', itërin.

⁴—Nani mashotohuatëra, co huachi mamapo' yo'namënuë ya'conëhuë'. ¿Onporahuatëta' nasitantarë'? itërin.

⁵—No'tëquën sha'huitëranquën. I'quë amarëso pochin cancanëma' anoyatacaso' ya'huërin. Oshanëma marë' sëtöhuatama', ya'ipi co noyahüë' yonquiramasopita naniantoco'. Ina naniantohuatama', Ispirito Santo anoyacancantohuachinquëma', nasitantarë pochin nisarama'. Ina quëran, iyasha, Yosë hua'anëntërinquë ya'conarama huachi. ⁶Piyapi quëran nasitohuatëra, piyapi pochin cancantë rë'. Ispirito Santo quëranso' nasitohuatëra, Yosë pochin cancantë rë'. ⁷Napoaton nasitantacaso' ya'huërin. Ama ina natanaton, pa'yanquësöhuë'. ⁸Ni'quë'. Ihuan inaora nohuanon, pa'nin. Natanarihuarahüë', ¿intohua quëranso' ihuan huë'mara? ¿Intohuas'o' pa'mara? Co nitotërhüahuë'. Co quënanpirëhuahuë', natanëhua'. Inapochachin Ispirito Santo co quënanpiramahuë', ya'coancantarinquëma' noya cancantacamaso marë'.

Ya'coancantohuachinquëma', nasitantarëso pochin nasha cancan quëtarinquëma huachi, tēnin.

⁹—¿Onporahuatëta' nasitantarë'? itantarin.

¹⁰—Quëmaso' Cotio maistrinquën niponahuë', co nitotëranhuë', ¿ti?

¹¹No'tëquën itaranquën. Nitotatoi,

a'chintarainquëma'. Ni'naiso' sha'huitarainquëma'. Canpitaso' nipirinhüë' co natëramacoihuë'. ¹²Isoro'paquë nininsó' nani a'chintopiranquëmahüë', co natëramacohüë'. Inapaquë ya'huërinsona' yaa'chintopiranquëmahüë'. Co nanitaparamahuë' natëcamaso'.

¹³Co inso piyapi tëranta' inapaquë pantarahuatón, o'mantarinhüë'. Casáchin ina quëran o'marahüë. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, inapa quëran o'marahüë. Napoaton casachin inapaquë ya'huërinso' a'chintaranquëma'. ¹⁴Iraca mashocoro'sa' inotë' parti paasoí, na'a piyapi'sa' ya'huanarin. Co noyahuë' cancantopi ni'tón, Yosëri ana'intërin. Na'a ya'huano'sa' huëcatona', quëtëra'piapi. Ina quëran Moisésë ya'huan nonanpiso' ninin. Hua'na quëran nisahuatón, naraquë achinpirin. Achinpirahuatón, inapaquë ahuanirin. "Ina në'pëhuachina', noyatapi," tënin Yosë. Ina natëtona' në'pëhuachinara, noyatopi huachi. Inapochachin Yosë quëran quëmapico niporahuë', a'na tahuëri inapaquë achinpiarinaco. ¹⁵Natëhuatamaco, Yosë nohuitatoma', nanpiarama huachi. Ina marë' achinpiarinaco, itërin Quisosori.

Yosë nosororinpoaso'

¹⁶Yosëri ya'ipi piyapi'sa' pa'pi nosoromiatërin. Napoaton a'naichin hui'nin nipirinhüë', isoro'paquë a'paimarin chiminacaso marë'. Ina natëthua', "Ca marë' chiminin," topatëhua', co parësitopiquë pa'sarëhuahuë'. Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarëhua huachi. ¹⁷Co ana'intinpoaso marëhuë' hui'nin a'paimarin. Nicha'ëinpoaso marë' a'paimarin. Hui'nin quëran cha'ërihua'.

¹⁸Hui'nin natëhuatëhua', co Yosë ana'intarinpoahuë'. Co natëpisopitahuë'

nani Yosëri yonquirin ana'intacaso'. Inaichin hui'nin nipirinhüë', co natëpihuë'. Napoaton ana'intarin huachi. ¹⁹Quisoso isoro'paquë o'matón, oshanënpoa' anitotërinpoa'.

A'pintërinpoaso pochin oshanënpoa' anitotërinpoa'. A'naquënisó' nipirinhüë' co nohuantopihuë' Quisoso nohuitacaiso'. Co noyahuë' nicacaisoachin pa'yatopi. Tashi pochin cancantopi. Co yanatëpihuë' ni'tón, Yosëri ana'intarin huachi. ²⁰Co noyahuë' nipisopita co tahuëri nohuantopihuë'. A'pininquë co nohuantopihuë' huanicaiso'. Tahuëri nipachina, ma'sha co noya nipisohüë' quënanë'. Quisocriso a'pintërinpoa' ni'tón, co ina yanohuitopihuë'.

²¹Nipirinhüë', noya yonquihuatëhua', Quisoso yanohuitarihua'. Ina quëran a'napita nicatónpoa', "Ma noya Yosëri catahuarin ni'tón, noya nisapi," tosapi.

Naquëranchin Coansha sha'huirinso'

²²Ina quëran Quisoso Cotia parti pa'nin. Ca'tano'sanënpitacoí imarai. Inaquë ya'huëconahuatói, piyapi'sa' aporintërai. Quisoso sha'huitohuachincoi, aporintërai.

²³Coanshanta' Inonquë aporintarin. Sarimo ya'cariya inaso'. Inaquë na'a i' ya'huërin ni'tón, inaquë aporintarin. Na'a piyapi'sa' huë'pachinara, aporintarin. ²⁴Naporo' Coansha noya pa'sarin. Co tashinan pëiquë po'moyatërapihuë'.

²⁵Quisoso sha'huitohuachincoira, aporintërai. Ya'huëre' Coanshanta' aporintarin. Napoaton a'na Cotio quëmapi huëcatón, Coansha ca'taninsopita itërin: —¿Insota' noya noya aporintërinso'? itërin. Nisha nisha ninontopi. ²⁶Ina quëran Coansha sha'huitonpi.

—Ni'quë', Maistro, Cortani' aquëtëran ya'huasëquëhua', inaquë Quisosonta' ya'huërin. Anohuitërancoi. Iporaso'

inanta' aporintarin. Na'a piyapi'sari imasapi huachi. Co ina napo' imasari-nënquënhuë', itopi.

²⁷—Co Yosë nohuantërinhuë' naporini, co napo'itonahuë'. Ya'ipinpoa' Yosë acorinpoa' ma'sona nicacahuaso'. ²⁸Nani sha'huitëranquëma'. “Co caso' Cristocohuë',” itëranquëma'. Inaso' Yosëri a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Co'huara ina huë'shatëraponhuë', Yosë a'parinco piyapi'sa' pënëna'huaso marë'. Ina imacaiso marë' pënënarahuë. ²⁹Ni'co!. Quëmapi yasa'apachina, amiconëonta' noya cancantërin. Noya nipayapi ni'ton, ina natantaton, nóya cancantërin. Inapochachin canta' ninahuë. Na'con piyapi'sa' Quisoso imapi ni'ton, nóya cancantërahuë. ³⁰Co caso' nohuantërahuë' piyapi'sa' yonquii-nacoso!. Quisoso na'con na'con yonqui'inaso!, tënin Coansha.

Inapa quëran o'marinso'

³¹Cristo inapa quëran o'maton, chini chiniquën nanantërin. Noya noya ninin. Piyapinpoaso' nipirinhüë' isoro'parachin nohuitërehua'. Inasachin nohuitatëhua', nisha'huitërehua'. Cristoso' nipirinhüë' inapa quëran o'maton, chini chiniquën nanantërin. ³²Yosëquë ya'huërinsopita nohuitërin. Nani ni'nin, natanin. Ina nohuitaton, sha'huitarinpoa'. Sha'huitopirinpoahuë', notohuaro' piyapi'saso' co natëtopihuë'. ³³A'naquënpoo' nipirinhüë' natëtërehua'. “Yosë no'tëquën nonin. Inari a'paimarin,” ta'tëhua', natëtërehua huachi. ³⁴Quisoso Yosë nanamën chachin nonin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, no'tëquënáchin nonin. ³⁵Tata Yosëri hui'nin pa'pi nosororin. Chini chiniquën nanan quëtërin ya'ipiya hua'anëntacaso marë'. ³⁶Hui'nin natëpisopita Yosë nohuita-tona', nanpimiatapi huachi. Hui'nin co

natëpisopitahuë' co nanpiantarapihuë'. Co Yosë'pa' pantapihuë'. Nani Yosëri yonquirin ana'intacaso marë'. A'na tahuëri parësitopiquë a'pararin huachi.

Quisoso Cariria parti paantarinso'

4 ^{1,2}I'huaso' na'a piyapi'sa' Coansha imapi. Na'a aporintërin. Iporaso' na'con na'con Quisoso imasapi. Ina sha'huitohuachincoi, ca'tano'sanënpitacoi aporintarai. Na'con na'con aporintarai. Ina natanahuatona', Parisio piyapi'sari apiratapi. ³Ina nitotaton, Quisoso pa'nin. Cotia parti quëran pipirahuaton, Cariria parti paantararin huachi.

Samaria sanapi sha'huitërinso'

⁴Paaton, Samaria parti na'huëcaso' ya'huërin. ⁵Inatohua' a'na ninano' ya'huërin. Sicarë, itopi. Ina ya'cariya Cosi iminën ya'huërin. Iraca Cacopori hui'nin quëtërinso'. ⁶Inaquë poso ya'huërin. Cacopo posonën itopi. Camotëchin inaquë canconai. Quisoso canotaton, posoquë huënsëconarin.

^{7,8}Ca'tano'sanënpitacoi ninanoquë pa'nai cosharo' pa'ana'huaiso marë'. Nani paasocoi, Samaria sanapi huë'nin i'sha mapon. Nani mapachina, Quisosori nontërin.

—I'sha matoco canta' o'oi, itërin Quisosori.

⁹—Caso' Samaria sanapico nipirahuë', “I'sha matoco canta' o'oi,” itëranco, ¿ti? itërin. Cotioro'sa' Samariaro'sarë' co noya ninontopihuë' ni'ton, napotërin.

¹⁰—Yosë yanicanapirinhüë', co quëmaso' nitotëranhuë'. “I'sha matoco canta' o'oi,” itëranquën nipirinhüë', co nohuitërancohuë'. Nohuitëranco naporini, niitoncohuë', carinquën nanpirin i'sha quëchitënhüë', itërin Quisosori.

¹¹—Quëmaso', siniro, co manta' ya'huëtërinquënhüë' i'sha macamaso'.

Acopo' i'sha ya'huërin. ¿Onporahuatë cha nanpirin i'sha manë'ponquënya?

¹²Iraca Tata Cacopoco' iso poso ninin. Isëquëran i'sha macaton, o'orin. Hui'ninpita, pë'tahuapisopitanta' isëquë o'opi. Inaso' noya quëmapi, chiniquën nanantërin, topi. Ina quëran na'con na'con quëmaso' nanitapanan, ¿ti? itërin sanapiri.

Nanpirin i'sha

¹³—I'shamia, imoya, o'opatëra, naquëranchin yamoroantarë'. ¹⁴Nisha i'sha carinquën quëtaranquën. Ina ya'huëtöhuachinquën, co huachi yamororë pochin cancantaranhuë'. Ni'quë'. Pancai' no'pa quëran pipihua-china, noyapiachin pipirárin. Co onporonta' yanimarinhue'. Inapochachin nanpirin i'sha quëtöhuatënquën, acopo' cancanënuquë chachin ya'huëtarinquën. Inaquë ya'huápon huachi. Yosë nohuitaton, ina pochin cancantaran huachi, itërin.

¹⁵Ina natanaponahuë', co yonquirinhue'. —Ina i'sha, sinioro, quëtoco ama yamoroto, i'sha masa'isohue', itërin.

¹⁶—Paquë', imoya, so'yan maconquë huë'in, itërin.

¹⁷—Co caso' so'yahuancohuë', itërin. —No'tëquën naporan. Co so'yahuanquënhue'. ¹⁸Nani a'natërapo' quëmapi so'yataponahuë', iporaso' quëmapi yacapananso' co so'yanhuë'. No'tëquën nontëranco, itërin.

¹⁹—Quëmaso', sinioro, ninotona'pinquën, ténahuë. ²⁰Napoaton ma'sona sha'huitoco no'tëquën nitochi. Paso' motopiquë shimashonëhuëpita Yosë chinotopi. Cotioro'sanquëma' nipomarahue', Quirosarinquërachin Yosë chinotacaso' ya'huërin, ténama'. ¿Insëquëta' noya noya chinotacaso'? itërin.

²¹—Natanco, imoya. A'na tahuëri Yosë yachinotöhuachina', co paso'

motopiquë pa'sapihuë'. Co Quirosarinquë tëranta' pa'sapihuë huachi. Cancanëna quëran chachin Yosë chinotacaso' ya'huërin. ²²Canpita Yosë chinotopiramahuë', co nohuitëramahuë'. Cotio piyapicoi nipoirahuë', Yosë nohuitërai. Cotio quëmapi nicha'ësarinquëma' canpitanta'. ²³Ipora quëra huarë' Yosë yachinotöhuatama', ya'ipi cancanëma quëran huarë' chinotoco'. No'tëquën yonquiatoma', ina chinotoco'. Ina pochin Yosë nohuan-tërin chinotacaso'. ²⁴Yosë co nonën ya'huëtërinhuë'. Co quënanarihuarahue', ya'ipi parti ya'huërarin. Hua'yanënpoa quëran nohuitarëhua'. No'tëquën yonquiatëhua', ya'ipi cancanënpoa quëran ina chinotacaso' ya'huërin, itërin Quisosori.

²⁵—A'na tahuëri Cristo huë'sarin, Yosëri a'paimarinso'. Ina huë'pachin, ya'ipiya a'chintarinpoa', ténin.

²⁶—Caso' Cristoco, sha'huitaranquëma', itërin.

Ma'sha nitërinso pochin nininso'

²⁷Naporo chachin ca'tano'sanënpitacoi o'mantarai. Sanapi nontarin, quënanquimarai.

“¿Ma'marëta' iso sanapi nontarin? ¿Ma'ta' nohuan-tërin?” ta'toi, yonquinë huëi quëran pa'yanpiraihuë', co natanaihuë'. ²⁸Sanapiso' nipirinhue' yonën patahuaton, manoton ninanoquë paantarin. Pantarahuaton, piyapi'sa' sha'huitërin.

²⁹—Huëco' pa'ahua'. Pasëquë quëmapi nohuitoco'. Co nohuitaponco-rahue', “Nani a'natërapo' so'yahuanquën,” itërinco. Ya'ipiya ninorin. Inaso' Cristo nimara, ¿ti? itërin.

³⁰Natanahuatona', na'a ya'huëhuano'sa' pa'pi Quisoso nicapona'. ³¹Co'huara canchitërasoihuë', Quisoso yaa'capiraihuë'.

—Ca'quë', Maistro, itopiraihuë', co nohuantërinhuë'.

³²—Cosharo pochin nininso' ya'huëtërinco, co nohuitëramasohuë'. Ina achinirinco, itërincoi.

³³—A'napitari coshoro' quëtiimara, nitopiraihuë', co coshachatërarinhuë'.

³⁴—Yosë a'paimarinco. Nani sha'huitërinco piyapi'sa' catahua'huaso marë'. Ya'ipiya yanatërahuë'. Ina yonquiato, co huachi coshoro' yonquirahuë'. Cosharo pochin achinirinco, itërin Quisosori. Ina quëran itantarin:

³⁵—“Iporaso' catapini yoqui pahuanarin nitërinso' macacaso',” topi. Caso' nipirinhüë' nisha yonquirahuë. Ni'cochi. Isoro'pa' pánca imin pochin ninin.

Cayarinso' manëso pochachin piyapi'sa' manë' Yosë imacaiso marë'. Ipora tahuëri'sa chachin na'a piyapi'sa' ya'huërarin Yosë imacaiso marë'. Inapita a'chintacaso' ya'huërin. ^{36,37}Piyapi'sa' a'chintohuatama', Yosë'pa' canaarama'. Noya noya nimpimiatarama huachi. Cato' piyapi sha'tërinso pochin nisarama'. “A'naso' ma'sha sha'nin. Nitohuachina, a'na piyapiri manin. Mapachina, nipatoma-tatona', cato chachin canapi,” topi. Inapochachin Yosë nanamën a'chinë'.

A'naso' ya'nan a'chintopirinhüë', co a'naroachin yanatëpihuë'. Ina quëran a'nari a'chintantohuachina, imasapi huachi. Napohuachina, cato' a'china'piro'sa chachin nóya cancantapi.

³⁸Na'a piyapi'sa' ya'huërin, co Yosë nohuitopisohuë'. A'naquëni nani a'chintopirinhüë', co yanatëpihuë'. Iporaso' nipirinhüë' a'paranquëma' a'chintacamaso marë'. Yosë huëntonëncuë ya'conacaiso marë' a'chintoco'. A'chintohuatama', imasapi huachi, itërincoi. Ina quëran ya'huëhuano'sa' huë'pi Quisoso nohuitacaiso marë'.

³⁹Na'aya'pi Quisoso natëpi. Sanapiri “Ya'ipi ninorinco,” itërinso marë' natëpi

huachi. ⁴⁰Nontohuachinara, —Huëquë'. Isëquë yacapairahuatoncoi, a'chintocoi, itopi. Itohuachinara, cato' tahuëri inaquë i'huatërai. A'chintarin.

⁴¹A'chintohuachina, na'con na'con piyapi'sa' natërapí. ⁴²Sanapi itopi:

—I'hua quëma sha'huitërancoi ni'toi, pi'pian Quisoso natërai. Iporaso' nipirinhüë' quiyanta' nohuitatoti, cancanëhuëi quëran huarë' natërai huachi. Tëhuëncachin inaso' Cristo, nicha'ërinpoaso'. Insosona imapachina', oshanëna' inquitaton, anoyacancantarin huachi, tënai, itopi.

Capitan hui'nin anoyatërinso'

⁴³Cato' tahuëri quëran paantarai huachi. Paantarahuatoti, Cariria parti canconai huachi. ^{44,45}Caririaro'sari nohuitatona', noya natanpi. I'hua chachin niyontonpiso' tahuëri na'huëhuachina', inahuanta' Quirosarinquë pa'pi. Naporo' Quisoso nohuitopi. Nani ma'sha Yosë pochin ninin ni'ton, iporaso' a'chintohuachina, noya natanpi. Ya'huërin ninanonëncuë chachinso' nipirinhüë' co a'chininhüë'. “Ya'huërinquë chachin pënëntona'pi co yanatëpihuë',” ta'ton, co inaquë a'chininhüë'.

⁴⁶Ina quëran Canaquë canconai. Inaquë i'hua i'sha huino atarantërin. Inaquë canconpatëira, a'na capitani natantërin. Copirno inpriatonën inaso'. Hui'ninso' quëmapia'huaya nininso' chiniquën caniorin. Capinaomoquë ya'huëpirinhüë', nanan nahuinin. ⁴⁷“Quisososo' Cotia parti quëran pipirahuaton, Cariria parti canquirin,” topi, natantërin. Natantahuaton, Quisoso paahuarin.

—Huëquë', Maistro, hui'nahuë anoyatimaco. Nani yachimnin, itërin.

⁴⁸—Canpitaso' co a'naroachin natëramacohüë'. Co'so' Yosë pochin nipatohüë', co natëramacohüë', itërin.

⁴⁹—Manoton, Sinioro, huëquë', hui'nahuë chiminpachin, itërin.

⁵⁰Napotohuachina, itërin:

—Ya'huëran'pa' pa'mantaquë'.

Hui'nan co chiminaponhuë'. Noyatarin huachi, itërin. “No'tëquën nontërinco,” ta'ton, ya'huërin'pa' pa'mantarin huachi. ⁵¹Yacanconahuaso', inpriato-nënpitari nacapipi.

—Hui'nan nani noyatërin, itërin.

⁵²—¿Insëchinta' pi'i nisahuaso' noyatërinso'? itërin.

—I'huara camótëchin sapo otanotërin huachi, itërin.

⁵³—Naporó chachin Quisoso nontërinco. “Hui'nan noyatarin,” itërinco, ta'ton, Quisoso natërin huachi. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopitanta' natëpi huachi.

⁵⁴Nani catoro' inaquë Yosë pochin niantarin piyapi'sari nohuitacaiso marë'. I'hua chachin i'sha huino atarantërin. Iporaso' capitan hui'nin a'naroachin anoyatërin. Cotia parti quëran pipirahuaton, Caririaquë huëcaton, inapoquirin.

Apia anoyatërinso'

5 ¹Ina quëran Cotio niyontonpiso' tahuëri naniriarin. Naporó' Quisoso Quirosarinquë paantarin. ²Inaquë i'sha'huaya no'pa quëran pipirin. Cotio nananquë Pitista itopi. A'na ninano' ya'coana pirayan ya'huërin. Ohuica ya'coananën topiso'. I'sha'huaya pirayan a'natërapo' imënamë pochin nininso' ya'huërin. ^{3,4}Inaquë na'acania'piro'sa' quëhuënarin. A'naquën somaraya. A'naquën sonpacha. A'naquën nantën tachitërin ni'ton, co nanitërinhuë' huanicaso'. Inaquë ninarapi. “Hua'qui quëran hua'qui quëran Sinioro anquëninën o'maton, i'sha aco'sacaitërin,” topi. “Napohuachina, inso'tona i'quë ya'compachina,

a'naroachin noyatërin,” ta'tona', ninarapi. ⁵Inaquë a'na quëmapi ya'huërin. Nani cara shonca posa pi'ipi caniorin. Co nanitërinhuë' huanicaso'. ⁶Inaquë quëhuënápirinhuë', Quisosori quënanquirin. “Nani hua'qui' caniorin,” ta'ton, apia nontërin.

—¿Nohuantëran noyatamaso', ¿ti? itërin.

⁷—Nohuantopirahuë', Sinioro. Sa'ahuaco. Co insonta' ya'huërinhuë' i'quë po'moitincoso'. I'sha co'sacaitohuachina, yaya'conpirahuë'. A'na'ton ya'conin, itërin.

⁸Napotohuachina, —Huaniquë', iyasha. Quëhuëntëranso' masahuaton, iratëquë huachi, itërin.

⁹Napotohuachina, a'naroachin apia noyatërin huachi. Quëhuëntërinso' masahuaton, iratërin huachi. Chinoto tahuëri chachin naporin.

Cotioro'sari no'huipiso'

¹⁰Cotio hua'ano'sari quënanahuatona', apia huëcapaipi.

—Ipora tahuëri chinoto tahuëri ni'ton, co ma'sha quëpacaso' ya'huërinhuë', itopi.

¹¹—A'nara quëmapi nani anoyatërinco. Inaso' sha'huitërinco. “Quëhuëntëranso' masahuaton, iratëquë huachi,” itërinco, tënin.

¹²—¿Ma quëmapi'ta' ina sha'huitërinquënso'? itërin.

¹³—Ahuën. Co nohuitërahuë', tënin. Hua'huayatërahuë' piyapi inaquë ya'huërin ni'ton, nani Quisoso pa'nin huachi. ¹⁴Ina quëran anoyatërinso' Yosë pëinënquë pa'nin. Inaquë Quisosori quënanahuaton, itërin:

—Ni'quë', iyasha. Nani quëmaso' noyatëran. Ama huachi oshahuanquësohuë', na'con na'con ma'sha onpotan, itërin.

¹⁵Ina natanahuaton, Yosë chinotopiso pëi quëran pipirahuaton, Cotioro'sa' sha'huitonin.

—Quisoso anoyatërinco, itërin.

¹⁶Napoaton Quisoso no'huirapi. Chinoto tahuëri anoyatërinso marë' co quë'yapihuë'. ¹⁷Quisosorisso' nipirinhüë' itërin:

—Tatahuëso' co ipora huanta' chinotë rinhuë'. Sacatárin piyapi'sa' catahua-caso marë'. Canta' co chinotërahuë'. Nani tahuëri piyapi'sa' catahuarahuë, ténin.

¹⁸Chinoto tahuëri piyapi anoyatërin ni'ton, Cotioro'sari yatëpapi. —“Yosëso' tatahuë,” topachina, Yosë pochachin niconin, ta'tona', aquë aquëtë' yatëpapi.

Yosë hui'nin ni'ton inachachin nininso'

¹⁹Ina quëran Quisosori itantarin:

—No'tëquën itaranquëma'. Caora yonquinhüë quëran co manta' ninahuë'. Tatahuërächin nonanahuë. Hui'ninco ni'to, inapochachin canta' ninahuë. ²⁰Tatahuë na'con nosororinco. Nosoroatonco, yonquirinso chachin anitotërinco. A'na tahuëri catahuaarinco saca sacai' nininso' nica'huaso'.

Canpitaso' ni'patama', pa'yanarama'.

²¹Tatahuë chimipi ananpitantarin.

Inapochachin canta' nohuantohuato, ananpitarahuë. ²²A'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' natanarahuë. Coisë pochin nicato, oshahuano'sa' no'tëquën ana'intarahuë. Tatahuëri co ana'intarinhuë'. Nani nanan quëtërinco ana'inta'huaso marë'. ²³Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' noya ni'sarinaco. Tatahuë ni'piso pochachin ni'sarinaco. Ina marë' nanan quëtërinco. Co noya ni'patamacohüë', Tatahuënta' co noya ni'namahuë'. Ina a'paimarinco.

²⁴No'tëquën itaranquëma'. Yosë chachin a'paimarinco. Noya natanpata-maco, cancanëma quëran huarë' ina imapatama', nanpimiatarama huachi. Co onporonta' ana'intaranquëmahuë'. Co chimimiataramahuë'. Nani Yosë

nohuitarama' ni'ton, a'na tahuëri Yosë'pa' nanpiantarama huachi. ²⁵Caso' Yosë hui'ninco. Iporaso huachi a'naquën chimipi pochin nipisopita natanarinaco. Tëhuënychachin na'a piyapi'sa' oshahuana-tona', chimipi pochin nipi. Co Yosë nohuitopihuë'. Inapita noya natanpachinaco, Yosë anohuitarahuë. Ina nohuito-huachina', nanpimiatapi huachi. ²⁶Tata Yosë inaora nohuanton, nanpirin. Inari ananpicaso' quëtërin. Inapochachin canta' ina nohuanton, nanitaparahuë ananpita'huaso'. ²⁷Naporahuaton, Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' ana'inta'huaso marë'. ²⁸Ama ina yonquiatoma', pa'yancosohüë'. A'na tahuëri ya'ipi chiminipisopita natanarinaco. ²⁹Natanpachinaco, po'oro quëran pipirahuatona', nanpiantarapi. Noya nipisopita noya noya nanpiantarapi huachi. Co noyahuë' nipisopitaso' nipirinhüë' ana'intarahuë huachi, ténin Quisoso.

Yosë a'paimarinso'

³⁰—Co caora nohuanto manta' ninahuë'. Tata Yosë

sha'huitohuachincora, inachachin sha'huirahuë. Co caso' nisha yonquirahuë'. Tata yonquirinsorächin nohuantë rahuë. Napoaton no'tëquën ana'intarahuë. ³¹Caso' Cristoco. Yosë quëran o'marahuë, ténahuë. Casachin naporahuë naporini, co natëitonacohüë'. ³²Nipirinhüë', Coanshanta' inachachin sha'huitarinquëma'. “Yosëri a'paimarinso',” ténin. No'tëquën nonin, ténahuë. ³³Piyapi a'parama' Coansha natanacaso marë'. “Co caso' Cristoco-hüë'. Inaso' Cristo, Yosë a'paimarinso',” itërin. No'tëquën naporin. ³⁴Caso' co piyapi noninsoachin yonquirahuë'. Nipirinhüë', ina sha'huitëranquëma' canpita natëtoma' cha'ëcamaso marë'. ³⁵Coanshaso' noya quëmapi. Huaroro

noya orotërinso pochin ni'ton, noya anitotërinquëma'. Ya'n nan natanpatama', noya natanpiramahuë'. Ina quëran a'porahuatoma', co natëmiatëramahuë'.

³⁶Coansha no'tëquën sha'huitërinquëma'. “Yosëri chachin Quisoso a'paimarin,” itërinquëma'. Nipirinhüë', co inasachin naporinhüë'. Yosënta' anitotërinquëma'. Ina a'paimarincoso' anitotërinquëma'. Ina catahuarinco ni'ton, sacai' nininso' ninahuë. Cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërahuë. Yosë nohuanton, ina pochin ninahuë. Ina marë' na'con na'con natëamacoso' ya'huërin.

³⁷Tatahuënta' quiricanën quëran nani sha'huitopirinquëmahüë'. Co natanchinamahuë'. Co ni'chinamahuë'. ³⁸Nanamënso' co cancanëma quëran natëramahuë'. A'patimampirincohuë', canpitaso' co natëramacohüë'. ³⁹Yosë quiricanën nontáco'. “Ina nontohuatëhua”, Yosë nohuitarëhua huachi,” tënama'. Napopiramahuë', co tëhuëchachin natëramahuë'. Quiricaquë chachin ninorinaco.

⁴⁰No'tëquën ninopirincohüë', co yaimaramacohüë'. Ananpitanta'huanquëmaso' nipirinhüë', co nohuantëramacohüë'.

⁴¹Co noyahuë' ni'piramacohüë', co ina yonquirahuë'. ⁴²Nani nohuitëranquëma'. Co cancanëma quëran Yosë nosororomahuë', tënahüë. ⁴³Yosë chachin a'paimarincos ni'ton, o'mapirahuë', co nohuantëramacohüë'. A'naquënso' nipirinhüë' inaora yonquinën quëran a'chintohuachinquëma', nohuantarama'. ⁴⁴Canpita capini nipa'yatatoma', co pi'pian tëranta' Yosë yonquiramahuë'. Napoaton co natëramacohüë'. ⁴⁵Co carinquëma' Yosëquë sha'huirapiaranquëmahüë'. Moisésëso' sha'huirapiarinquëma'. Ina imapiramahuë', co natëramahuë' ni'ton, sha'huirapiarinquëma'. ⁴⁶Iraca

ninotonco, ninshitërin. Ina natërama' naporini, canta' natëitomacohüë'.

⁴⁷Ninshitopirinhüë', co natëramahuë'. Carinquëmanta' a'chintopiranquëmahüë', “Co no'tëquën nonanhuë”, itëramaco, itërin Quisosori, Cotio hua'ano'sa' nontaton.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 ¹Ina quëran panca sono' aquëtëran pëntonin. Quiyanta' pa'nai. Ina sonoso' cato' nininhuan. Canpoaso' Cariria sono' tënëhua'. Nisharo'sariso' Tipiria sono' itopi. ²Aquëtëran pa'patëira, notohuaro' piyapi'sa' imasarinacoi. Na'a cania'piro'sa' Quisosori a'naroachin anoyatërin. Ina ni'sahuatona', imasapi huachi. ³Nonshirahuatoi, panënuë pomosocontarai. Inaquë huënsëconpatëira, a'chintárincoi. ⁴Pascoa tahuëri naniriarin. Naporo' Cotioro'sa' niyontonpi Yosë yonquicaiso marë'. ⁵Quisoso natanacaiso marë' notohuaro' piyapi'sa' canquirapi. Inapita quënanahuaton, Quisosori itapon:

—¿Intohuacha coshoro' pa'anë paya isopita capacaiso marë'? itërin Pinipi.

⁶Nani yonquirin coshoro' ana'atacaso' niponahuë', Pinipi natanin tënicaso marë'.

⁷—Na'a huaranca pa'tërinso' pa'anëhua' naporini, co pi'pian tëranta' nanitonahuë', itërin Pinipiri.

⁸Antërisënta' ya'huarin. Simon Pitro iin inaso'. Natanahuaton, itërin:

⁹—A'na hua'huasha quënanahuë. Pi'pian coshoro' ya'huëtërin. A'natërapoichin pan nisahuaton, catoyachin sami ya'huarin. Inaichin nipirinhüë', co iso napo' piyapi nanirarinhuë', itërin.

¹⁰—Inaya tëranta' noya. Piyapi'sa' sha'huitoco' huënsë'ina', itërincoi

Quisoso. Inaquë noya pastoa'huaya ya'huërin. Sha'huitohuatëira, inaquë huënsëpi. A'natërapo huaranca quëmapi'sa pochin huënsëpi. Notohuaro' sanapi'sa', hua'huaro'sa', inapitanta' ya'huëpi. ¹¹Quisosori a'natërapopíchin pan masahuaton, Yosë nontërin. —Ma noyanquën, Tata, ni'ton, coshoro' ya'huërin capa'huaiso'. Yosparinquën, Tata, itahuaton, piyapi'sa' quëtërin capacaiso marë'. Samirë chachin quëtëra'piarai. Ya'ipiya ca'pi natëaquë huarë'. ¹²Nani natëhua-chinara, ca'tano'sanënpitacoi nontërin-coi.

—Pan, sami, inapita pë'sotopiso' maconco', chiniahuchina', itërincoi.

¹³Napoaton pë'sotopiso' masahuatoi, shonca cato' yo'më' mëntatërai.

¹⁴Coshoro' ana'atërin ina napo' piyapi'sa' capacaiso marë'. Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' ninontopi.

—Tëhuëchachin iso quëmapi Yosëri a'paimarinso'. Hua'qui' ninápirëhua-huë', nani o'marin huachi, nitopi.

¹⁵—Huëco' maahua', hua'an acoa'ahua huachi, topi a'naquën. Co Quisosori natanaponahuë', inaora yonquinën quëran nitotërin. Nitotaton, “Co ina marë' o'marahuë',” ta'ton, inaora panënuë pantarin.

I' aipi i'narinso'

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶Quisosoro' panënuë pa'sahuaton, inaora i'huatërin. Ca'tano'sanënpitacoi'so' ya'huapiraihuë', i'huanaquë sono' yonsanquë pa'mantarai. ¹⁷Montëriaquë ya'conahuatoi, Capinaomoquë pëntonapiraihuë'. Huancoanai' tashitërai. Co Quisoso huë'shatërasohuë', ¹⁸huancoanai' panca ihuan manincoi. Panca co'sacaitërin. ¹⁹Saota quiromitro pochin nani maitopiraihuë', Quisoso huë'sarin

quënanapoirahuë', co a'naroachin nohuitëraihuë'. I' aipi i'narahuaton, no'pa pochin huë'sshirarin. Montëria ya'caririarin. Ina ni'sahuatoi, pa'yanpiraihuë'.

²⁰—Co'ta ca huë'sarahuë. Ama pa'yancosohuë', itërincoi. ²¹Ina quëran noya cancantatoi, —Ya'conquiquë', itërai. Ya'conin huachi. Ya'conpachina, a'naroachin Capinaomo yonsanquë canconai huachi.

Quisoso yonisapirinahuë'

²²Piyapi'saso' nipirinhaü' ina quëran-chin quëparitopi. Tahuërininquë Quisoso yonisapirinahuë'. Co quënanatonahuë', ninontopi.

—¿Intohuaso' pa'mara? I'huara a'naichin montëria ya'huëpirinhaü'.

Inaquë ca'tano'sanënpita ya'conahuatona', pa'pi huachi. Quisosoro' nipirinhaü' co pa'ninhaü', nitopi. ²³Co Quisoso quënanpirinahuë', cara montëria pochin quënanconpi, Tipiria quëran huë'piso'. Quisoso coshoro' ana'atërinquë ya'cariya ya'huëpi. ²⁴Co ca'tano'sanënpitacoi ya'huaraihuë' ni'ton, —Huëco' pa'ahua', Quisoso yoniahua', nitatona', montëriaro'saquë ya'conpi. Ya'conahuatona', Capinaomoquë pa'pi Quisoso yonipona'.

Coshoro pochin nininso'

²⁵Inaquë nonshirahuatona', Quisoso quënanconpi huachi.

—¿Onporota', Maestro, isëquë huënan? itopirinahuë'. ²⁶Natanapona-huë', pënëntarin.

—No'tëquën itëranquëma'. I'huara coshoro' ana'atërahuë nohuitamacoso marë'. Nipirinhaü', co aquëtë' yanohuitë ramacohuë'. Natëaquë huarë' coshatë rama' ni'ton, yoniramaco. Coshoro' yonquiatoma', yoniantaramaco.

²⁷Cosharomia a'naroachin chanatërin. Ama inasachin nohuantocosohuë'. Cosharo pochin nininso' ya'huërin. Cancanëma marë' quëtaranquëma'. Ina co onporonta' chanatarinhuë'. Ya'huëtöhuachinquëma', Yosë nohuitatoma' nanpiarama huachi. Ina na'con na'con yonquico'. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, quëtaranquëma'. Ina marë' Tata Yosë acorinco. Ina nohuan-ton, nani ma'sha nanitaparahuë nohuitamacoso marë', itërin.

²⁸—¿Ma'ta' Yosë nohuantërin noya nica'huaiso'? itopi.

²⁹—Tëhuëenchachin Yosë yanatëhuatama', imaco. Ina a'paimarinco ni'ton, cancanëma quëran huarë' imaco. Ina Yosë nohuantërinso', itërin Quisosori.

^{30,31}—Inta nipachi, Yosë pochin niquë'. Ina nicatoi, natë'linquën. Co topinan natëa'huainquënso' ya'huërinhuë'. Iraca shimashonënpoapita Iquipitoquë parësitapirinahuë', Moisésëri quëpahuachina, noya cosharo' quëtërin. “Cosharo' inapa quëran o'marinso' quëtërin capacaiso marë',” tënin Yosë quiricanënguë. Inotë' parti pa'pachinara, nani tahuëri quëtërin, coshatopi. ¿Iporaso' ma'ta' quëmaso' onpoaran? itopi.

³²—No'tëquën itëranquëma'. Cosharo' inapa quëran o'marinso' co Moisésëri quëtërinhuë'. Tata Yosëri quëtërinso'. Iporaso' noya noya nininso' quëtarinquëma'. ³³Inapa quëran a'patimarinquëma' piyapi'sa' ina pochin nanpicaíso marë', itërin.

³⁴—Inanpi cosharo', Siniro, quëtocoi. Nani tahuëri capatoi, noya nanpii, itopi.

³⁵—Ca inaco. Caso' cosharo pochin ni'to, piyapi'sa' achinicananarahuë. Imapatamaco, co huachi tanarëso pochin cancantaramahuë'. Natëhuatamaco, co huachi yamororëso pochin cancantaramahuë'. Yosë nohuitohua-

tama', sano cancantarama huachi.

³⁶Nipirinhuë', nani sha'huitëranquëma'. Natanpiramacohuë', co natëramacohuë'.

³⁷A'naquën Tata Yosë nohuan-ton, imasarinaco. Insosona imapachinaco, co onporonta' a'pararahuë'. ³⁸Co caora nohuanto, ma'sha ninahuë'. Inapa quëran o'marahuë Tata Yosë natëca'huaso marë'. ³⁹A'naquën Yosë nohuan-ton, imasarinaco. Inapitaso' noya a'paiarahuë ama sopairi minsëcaso marëhuë'. Ayaro' tahuëri ananpitararahuë huachi. Ina Yosë nohuantërin.

⁴⁰“Quëmaso' tëhuënchin Yosë hui'ninquën,” itohuatamaco, imapatamaco, Yosë nohuitatoma' nanpiarama huachi. Ayaro' tahuëri ananpitaranquëma'. Ina tëhuëenchachin Yosë nohuantërin, itërin Quisosori.

⁴¹Ina natanahuatona', Cotioro'sa' no'huipi. “Caso' cosharo pochin ninahuë. Inapa quëran o'marahuë,” tëninso marë' no'huipi. No'huitona', ninontapi.

⁴²—Co'ta inaso' Quisoso. Cosi hui'nin. A'shionta' nohuitërehua'. ¿Onpoatonta' “Inapa quëran o'marahuë,” toconin? nitopi.

⁴³—Ama no'huitomaco, ninontocoso-huë'. ⁴⁴Co insonta' inaora nanitërinhuë' imaincoso'. Tata Yosëri huayoninsopitaráchin imasarinaco. Ayaro' tahuëri inapitaso' ananpitararahuë huachi. ⁴⁵Pënëntona'piro'sa' iraca ninshitopi. “Ya'ipi piyapi'sa' Yosëri a'chintarin,” topi, ninshitatona'. Tatahuë natanpatama', ina natëhuatama', imasaramaco.

⁴⁶Co insonta' Tata Yosë quënaninhuë'. Casáchin quënanahuë. Ina ya'huërin quëran o'marahuë. ⁴⁷No'tëquën sha'huitëranquëma'. Imapatamaco, Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama huachi. ⁴⁸Ca cosharo pochinco. Piyapi'sa' anoyacancantarahuë Yosë nohuitacaiso marë'. ⁴⁹Shimashonënpoapita inotë'

parti ya'huëconahuatona', cosharo' Yosë acorinso' ca'pi. Mana itopiso' ca'pirinahuë', nani iraca chiminpi.
⁵⁰Nisha cosharo' inapa quëran o'marinsol' ya'huëtouhachinquëma', co chimimiataramahuë'.
⁵¹Ca cosharo pochinco. Inapa quëran o'mato, noya noya ananpitarahuë. Ca nonëhuë chachin quëtarahuë. Ya'ipi piyapi'sa' anoyacancanta'huaso marë' chiminapo. Ni'ton, cancanëma quëran huarë' imapatamaco, nanpiantarama huachi. Coshatërëso pochin nohuantomiatoco ya'coancanchinquëma', itërin.

Co natantopisohuë'

⁵²Cotioro'sa' nisha nisha yonquiatona', ninontopi.
 —“Ca nonëhuë chachin quëtarahuë,” toconin. ¿Onporahuatoncha nonën quëtërë'ponpoa paya? nitopi.
⁵³—No'tëquën itëranquëma'. Caso' Yosë quëran quëmapico ni'to, ya'ipi cancanëma quëran yonquico huachi. Tëhuëchachin coshatërëso pochin ninin. Cancanëmaquë chachin ya'coancanchinquëma'. Ni'co'. Huënai' capa nipachina, co huachi nanpirëhuë'. Inapochachin canpitanta' co imamiatohuatamacohuë', co pi'pian tëranta' Yosë nohuitaramahuë'.
⁵⁴Coshatërëso pochin yaya'coancantarinquëma'. Ina quëran Yosë nohuitatoma' nanpiarama huachi. Ayaro' tahuërinta' ananpitaranquëma huachi.
⁵⁵Nonëhuë cosharo pochin ni'ton, achinicananaranquëma'. Huënaïnhuë pa'sarin ni'ton, imapatamaco, anoyacancantarinquëma'.
⁵⁶Tëhuëchachin cosharo pochin ninahuë. Ya'coancantohuatëinquëma', noya ninohuitarihua huachi.
⁵⁷Tatahuë nanpimiatarin. Ina a'paimarinco. Catahuarinco noya nanpica'huaso marë'. Inapochachin imamiatohuatamaco, catahuanranquëma' Yosë nohuitatoma'

nanpimiatacaso marë'.
⁵⁸Ca cosharo pochinco. Inapa quëran o'marahuë. Shimashonënpoapita cosharo' Yosë acorinso' ca'pirinahuë', iraca chiminpi. Nipirinhuë', nohuitohuatamaco, nanpimiatarama huachi, itërin.

⁵⁹Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë naporin, Capinaomoquë ya'huërinso'.

Ca'tano'sanënpita imamiatopiso'

⁶⁰Na'a piyapi'sa' Quisoso imasapirinahuë'. Ina nanan natanahuatona', a'naquën nisha yonquipi.

—A'chininso' sacai' imacaso'. ¿Incari-cha nitotohuachin, natërë'poya? nitopi.

⁶¹Napohuachinara, Quisoso inaora nitotaton, itërin:

—A'chintopiranquëmahuë', yaa'poramaco, ¿ti? ⁶²Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, a'na tahuëri Yosë ya'huërin'pa' panantarahuë. Ina ni'patama', ¿ma'ta' yonquiarama'?

⁶³Ispirito Santoráchin anoyacancantarinquëma'. Piyapiso' inaora co nanitarinhuë'. Yosë yonquirinso chachin sha'huitëranquëma'. Ina natëhuatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama huachi.
⁶⁴Nipirinhuë', a'naquëma' co natëramacohuë', itërin. Iraca quëra huarë' ya'ipi piyapi'sa' yonquirinsopita nitotërin. A'naquën co yanatëtopihuë'. A'nanta' yasha'huirapirin. Ina nitotaton, napotërin.
⁶⁵Ina quëran itantarin:

—Napoaton itaranquëma'. Co Yosë nohuantohuachinhuë', co insonta' nanitapihuë' imainacoso', itërin.

⁶⁶Naporo quëra huarë' na'a miachin co huachi imapihuë'. Pipipi huachi.

⁶⁷Napohuachinara, ca'tano'sanënpitaco itaponcoi:

—Co canpitanta' pipipomahuë' ipora ¿to? itërincoi.

⁶⁸—Co, Sinioro, pipiarihuë'. Co a'na ya'huërinhuë' imaca'huaiso'. Quëma nóya a'chintarancoi Yosë nohuita'huaiso marë'.

⁶⁹Nani natërainquën huachi. Quëmaso' noya noyanquën. Yosë acorinquën, tënai huachi, itërin Simon Pitrori.

⁷⁰—Shonca catonquëma' acoran-quëma' imacamacoso marë'. A'naquëmaso' nipirinhüë' sopai pochin cancantërin, itërincoi. ⁷¹Cotasë Iscarioti yonquiaton, naporin. Inarinta' ca'tanpirinhüë', yasha'huirapiarin.

Quisoso iinpita napopiso'

7 ¹Ina quëran hua'qui miachin Cariria parti ya'huërarai. Inaquë papon pochin, Quisosori a'chintëra'piarin. Cotioro'sari yatëpapi ni'ton, Cotia parti co yapa'ninhüë'. ²Ina quëran a'na Cotio niyontompiso' tahuëri naniriarin. Naporo' tahuëri'sa' piyapi'sa' Quirosarinquë paatona', na'a imënamë' nipi simana pochin inaquë ya'huëcaiso marë'. Shimashonënpita iraca ira iratërantapiso' yonquicaiso marë' napopi. ³Napoaton iinpitari itapona':

—Quëmanta' Cotia parti paaton, Yosë pochin niquë' imarinëquënsopita ni'ina'. ⁴Po'oana quëran ma'sha nipatan, piyapi'sa' co nohuitarinëquënhüë'. Yosë pochin yanipatan, a'ninquëchin niquë' ya'ipi piyapi ni'inëquën, itopi.

⁵Iinpitari tëranta' co natëyatërapihüë'.

⁶—Pahuantarincó caso' paca'huaso'. Yosë nohuantohuachin, naporo huarë' pa'sarahüë. Canpitaso' nipirinhüë' onporosona yapa'patama', noya paco huachi. ⁷Piyapi'sa' co no'huirinhëquëmahüë'. Caso' nipirinhüë' no'huirinaco. “Co noyahüë' ninama'” itërahuëso marë' no'huirinaco. ⁸Napoaton paatoma', niyontompiso' tahuëri na'huëco'. Co yapa'shatërarahuë'. Pahuanarin, itërin.

⁹Ina toshatuon, Cariria parti ya'huërárin.

Quisosonta' Cotia parti pa'ninso'

¹⁰Iinpita nani pa'pachinara, Quisosonta' pa'nin niyontompiso'

tahuëri na'huëcaso marë'. Pa'pirinhüë', co piyapi'sa' ni'tërantapaquë pa'ninhüë'. Pa'ninso' co nitotopihüë'. ¹¹Inaquë Cotioro'sari yonisapirinhüë'.

—¿Intohuata' Quisoso? tosapí.

¹²Nisha nisha yonquiatona', ninontopi.

—Inaso' noya quëmapi, itërin a'naquëni.

—Coaso' noyahüë'. Yanonpintërin-poa', tënin a'naquëonta'.

¹³Napopirinhüë', hua'ano'sa' të'huatataona', oshaquëran ninontopi.

Yosëri anitotërinso'

¹⁴Simana huancana Quisoso Yosë chinotopiso pëiquë pa'nin. Inaquë a'chinarin. ¹⁵Cotio hua'ano'sari natana-huatona', pa'yanpi.

—¿Onporahuatonta' iso quëmapi co canpoa pochin na'con estudiaponahuë', na'con nitotërin? topi.

¹⁶Napohuachinara, Quisoso inaora nitotaton, itërin: —Co caora yonquinë huë quëran a'chinahuë'. Tata Yosë sha'huitohuachincora, canta' a'chinarahuë. ¹⁷Cancanëma quëran huarë' Yosë yanatëhuatama', no'tëquën anitotarinquëma'. Co caora yonquinë huë quëran a'chinahuë'. Yosë nanamën chachin a'chinarahuë. Tëhuëenchachin yanatëhuatamaco, Yosë nohuanton, natëaramaco huachi. ¹⁸A'naquënsó inaora yonquinën quëran a'chinpachina, co Yosë yonquirinhüë'. Piyapi'sari noya nicacaiso marë' nohuantërin. Caso' nipirinhüë' Yosëfchin yonquiato, no'tëquën a'chinahuë'. Yosëfchin imaina', tënahüë. Co nonpintëranquë mahüë'. ¹⁹Moisësë iraca pënëntopirinhüë', co natëramahuë'. ¿Onpoatonta' yatëparamaco? itërin.

²⁰—Quëmaso' sopai

ya'coancantërinquën ni'ton, hua'yantëran. Co insonta' yatëparinquënhüë', itopi.

21—Chinoto tahuëri a'na quëmapì anoyatërahuë. “Chinoto tahuëri nipirinhuë', co chinotërinhuë',” ta'toma', canpitaso' pa'yanama'. Pa'yanatoma', no'huiramaco. 22Ni'cochi. Co canpita tëranta' ya'ipi chinoto tahuëri chinotë ramahuë'. Iraca shimashonënpoapita sha'huitërinpoa' Cotio marca acocaso'. “Hui'nanpita posa tahuëritohuachina', Cotio marca acotoco',” itërinpoa' Moisësënta'. Posa tahuëri nanihuachina, marca acotërama'. Chinoto tahuërinta' acorama'. 23Chinoto tahuëri niponahuë', Cotio marca niacotërama'. Pënëntërinso' natëcaso marë' naporama'. Inaso' nipirinhuë', chinoto tahuëri caso' quëmapì noyá anoyatërahuë ni'ton, no'huiramaco. 24Ama quënanamasorá chin yonquiatoma', sha'huirapicosohuë'. Yonquinënpoa quëran huarë' Yosë ni'sarinpoa'. Ina nitotatoma', no'tëquën yonquico'. Co topinan quëran sha'huirapiamacoso' ya'huërinhuë', itërin hua'ano'sa'.

Cristo inapa quëran o'marinso'

25Ina quëran ya'huëhuano'sari Quisosos quënanahuatona', ninontopi. —Iso quëmapì yatëpapiso', ¿ti? itërin a'naquëni.

—Ina mini, itopi.

26—Ni'cochi. A'ninquëchin a'chinapirinhuë', co incarisso tëranta' no'huipihuë'. Hua'ano'sarinta' natëmarai'. “Inaso' Cristo, Yosë a'paimarinso',” tomarai', nitopi, ninontatona'.

27—Napomara, nipirinhuë', ninanonën nohuitërehua'. Pa'pin, a'shin inapita nohuitërehua'. Cristo inapa quëran o'mahuachin, co pa'pin, a'shin, inapita nohuitarihuahuë', nitopi.

28Quisosos' nipirinhuë' Yosë chinotopiso pëiquë chiniquën a'chiantarin.

—Nohuitëramaco, ¿ti? “Ninanonën nohuitërehua'. A'shin, pa'pin, inapita

nohuitërehua',” itopiramacohuë', co tëhuëenchachin nohuitëramacohuë'. Co caora nohuanto, o'marahuë'. Yosë nohuanton, o'marahuë. Inaso' no'tëquën nonin. Nipirinhuë', inanta' co nohuitë ramahuë'. 29Caso' nipirinhuë' ina nohuitërahuë. Inaquë ya'huëpirahuë', isoro'paquë a'paimarinco, itërin.

30Ina topachina, hua'ano'sari yamapirinahuë'. Tashinan pëiquë yapo'mopirinahuë', co mapihuë'. Yosë nohuanton, co chiminacaso' naniyatërarinhuë'. 31Hua'ano'sariso' no'huipirinahuë', na'a piyapi'sari Quisosos yanatëpi huachi.

—“Cristo o'mahuachin, Yosë pochachin niquimapon,” topi. Quisosos' inachachin nisarin. Inaso' Cristo nimara, nitopi.

Tashinan pëiquë yapo'mopiso'

32Ninontopiso' Parisio piyapi'sa' natantopi. Natantahuatona', Cotio hua'ano'sa' sha'huitonpi. Napoaton sontaro'sa' a'papi Quisosos macacaiso marë'. 33Huë'pirinahuë', Quisosori itërin:

—Co hua'qui' isëquë ya'huarahuë huachi. Pa'miatarahuë. Yosë nohuanton, o'marahuë. Inaquë chachin panantarahuë huachi. 34Yonisapiramacohuë', co quënanaramacohuë huachi. Inatohuaso' pa'pato, canpitaso' co nanitaramahuë' pacacamaso', itërin.

35Hua'ano'sa' capini ninontopi.

—¿Intohuata' yapaaton naporinso'? “Co quënanaramacohuë',” tënin. Nisha piyapi'sa' ya'huërin parti yapaaton, Cotioro'sa' yacapaton, a'chintapon nimara. Nisha piyapi'santa' a'chintapon nimara. 36Ma'pitata' naporin. “Yonisapiramacohuë', co quënanaramacohuë'. Inatohuaso' pa'pato, co canpita nanitaramahuë' pacacamaso',” toconin. ¿Ma'ta' tapon naporin? nitopi.

Nanpirin i'sha

³⁷Niyontonpiso' tahuëri yana'huëhuachina, na'con na'con piyapi'sa' niyontonpi. Naporo' Quisosori huanirahuaton, chiniquën itërin:

—Yamororëso pochin cancantohuatama', huëco' imaco huachi, sano cancantama-quëma'. ³⁸Natëhuatamaco, cancänëmaquë nanpirin i' ya'huëtarinquëma'. Inaquë ya'huápon ayoacancantinquëmaso marë'. Ni'co'. Pancai' no'pa quëran pipihuachina, noyapiachin pipirárin. Co onporonta' yanimarinhue'. Inapochachin canpitanta' imapatamaco, noyapiachin cancantarama huachi. Yosë quiricanënuë naporin, itërin.

³⁹Quisoso imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantarinpoa'. Ina yonquiaton, napotërin. Naporo' Quisoso co inapaquë pa'shantatërarinhue'. Napoaton Ispirito Santo co ya'coancanchatërarinpoahuë'. Ina ya'coancantohuachinpoa', na'con catahuarinpoa' noya cancantahuaso marë'. Ina quëran a'napitanta' Yosë anohuitarihua huachi.

Nisha nisha yonquipiso'

⁴⁰Quisoso natanahuatona', nisha nisha yonquipi.

—Tëhuëchachin inaso' pënëntona'pi. Yosëri a'pairinso', topi.

⁴¹—Inaso' Cristo, ténahuë, ténin a'naquën.

—Co inahuë' nimara. Cristo co Cariria parti nasitaponhue'. ⁴²“Tapico' shin ni'ton, ina ninanonënuë chachin nasitapon. Pirinquë nasitapon,” ténin Yosë quiricanënuë, topi a'naquëonta'. ⁴³Ina pochin ninontatona', nisha nisha yonquipi. ⁴⁴A'naquëni tashinan pëiquë po'mocaiso marë' yamapirinhue', co mapihue'.

Hua'ano'sa' co natëpisohe'

⁴⁵Ina marë' sontaro'sa' nani a'papi. Hua'ano'sari chachin a'papurinhue', topinan huënantapi.

—¿Onpoatomata' co manamahuë' itërin.

⁴⁶—Co'ta nóya a'chinin. Co insonta' ina pochin a'chinchininhue', itërin.

⁴⁷—Nonpintërinquëma' ni'ton, canpitanta' natërama', ¿ti? ⁴⁸Ni'cochi. Hua'ano'sari co a'nayari tëranta' natëpihuë'. Parisio piyapicointa' co natëraihue'. ⁴⁹Topinan piyapi'sariachin natëpirinhue', inapita Moisése pënëntërinso' co nitotopihuë' ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin, ténai, itopi.

⁵⁰Nicotimonta' inaquë ya'huërin. I'huapo' tashi' Quisoso nicapon pa'ninso'. Inanta' Cotio hua'an ni'ton, itërin:

⁵¹—Moisése pënëntërinso' natërehua'. Nani pënëninpoa'. “Ama topinan quëran ana'intocosohe'. No'tëquën nitotaquë huarë' ana'intacaso' ya'huërin,” ténin Moisése. Napoaton canpoanta' Quisoso a'chininso' natahuan'. Naporinsonta' nitotahua'. Co topinan quëran ana'intacaso' ya'huërinhue', ténahuë, itërin Nicotimori.

⁵²—Quëmantá' Cariria piyapi pochin ni'ton, imaran, ¿ti? Yosë quiricanë nontëquë'. Pënëntona'pi co onporonta' Caririaquë nasitërinhue', itopi. ⁵³Ina quëran piyapi'sa' yanquëërahuatona', ya'huëpi'pa' paantapi huachi.

Oshahuana'pi sha'huirapirinso'

8 ¹Ya'huëre' Quisososo' Oriposë panënuë pa'sahuaton, huë'ërin. ²Tahuëririnquë tashirayamiachin Yosë chinotopiso pëiquë paantarin. Na'a piyapi'sa' huë'pi ina natanacaiso marë'. Inaquë huësërahuaton, a'chintopirinhue'. ³Parisio piyapi'sa', quirica nitotoro'sa', inapita huë'pi. A'na sanapi quëpi. So'yahuan nipirinhue', nisha quëmapiri ichihue'ërin. Nani quënanpi ni'ton, masahuatona', Quisosoquë quëpi. Sanapi huancanachin ahuanirahuatona', Quisoso itapona':

4—Maistro, iso sanapi so'yahuan nipirinhue', nisha quemapiri ichihue'ërin, quënanai. ⁵Iraca Moisésëco' pënëninpoa'. “Monshihuanpisopita na'pique t'ë'yaratoma', t'ëpaco',” t'ënin. ¿Ma'ta' t'ënan quëma ipora? T'ëpa'ii, ¿ti? itopi.

⁶Quisoso sha'huirapicaíso marë' natanapi. Yanonpintopi. Quisososopi nipirinhue' i'chorahuaton, imirin quëran no'paquë ninshitërin.

⁷—¿Ma'ta' quiyaso' onpochii? Sha'huitocoi, itantahuachinara, huaniantarin.

—Noyahua'. Insonquëma t'ërant'a' co pi'pian t'ërant'a' oshahuanpatamahue', inari'ton na'pique t'ë'yarain, itërin.

⁸Ina quëran i'choantarahuaton, ninshitantarin. ⁹Ina natanahuatona', yonquinëna quëran yonquipi. “Canta' oshahuanahuë,” ta'tona', a'naya a'naya pa'pi huachi. Mashoro'sa'ton pa'nin. Ina quëran a'naya a'naya pa'pi huachi. Ya'ipiya pa'pachinara, sanapíchin huaniantarin. ¹⁰Quisoso huaniantarahuatón, itapon: —¿Insëquëta', imoya, quemapi'sa' yaana'intërinëinquënsó'? Co huachi no'huirinëinquënhue', ¿ti? itërin.

¹¹—Nani capa, Sinioro, itërin.

—Co carinquëonta' ana'intaranquënhue'. Paaton, ama huachi aquëtë' co noyahuë' niantaquë sohuë huachi. Noya huachi niquë', itërin. Napotohuachina, pa'nin huachi.

Quisoso a'pintërinpoaso'

¹²Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin.

—Ma'sha a'pintëreso pochin ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën anitotarahue'. Yosë chachin anohuitaranquëma'. Imapata-maco, co huachi tashinan pochin cancantaramahuë'. Tahuëri pochin cancantarama'. Ina pochin cancantohuatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama huachi. ¹³Parisio piyapi'sari natanahuatona', itapona':

—Quëmaora yonquinën quëran naporan. Co natëca'huainquënsó' ya'huërinhuë', itopi.

¹⁴—Tëhuëenchachin caso' naporahuë, no'tëquën nonahuë. Caso' intohua quëransona o'marahue' nohuitërahue'. A'na tahuëri inatohua chachin panantarahue'. Casáchin ina nohuitërahue'. Canpitaso' nipirinhue' co nohuitëramahuë'. Napoaton natëcamacoso' ya'huërin. ¹⁵Canpitaso' yonquinëmará chin yonquiatoma', sha'huirapiramaco. Caso' nipirinhue' co insonta' sha'huirapirahuë'. ¹⁶Sha'huitohuatëra, no'tëquën nonahuë. Co carimarachin sha'huitëranquëmahue'. Tatahuënta' ina pochachin sha'huitarinquëma'. Ina a'paimarinco. ¹⁷Moisésë pënëntërinso' ya'huëtërinquëma'. Inaquë iraca ninshitërin. “A'na piyapiáchin sha'huitohuachina, nonpimara. Nipirinhue', cató' piyapi inachachin sha'huitohuachinpora, natëtacaso' ya'huërin,” t'ënin. Quiricaquë naporin. ¹⁸Carinquëma' nani sha'huitaranquëma'. Tatahuënta' inachachin anitotarinquëma'. Ina a'paimarinco, itërin Quisosori.

¹⁹—¿Insëquëta' tata? itopi.

—Canpitaso' co nohuitëramahuë'. Canta' co tëhuëenchachin nohuitëramacohue'. Nohuitëramaco naporini, tatahuënta' nohuichitomahuë', itërin.

²⁰Yosë chinotopiso pëiquë a'chintahuaton, napotërin. Coriqui cacón notënanquë a'chintarin. Yosë nohuanton, co chiminacaso' naniyatërarinhue'. Napoaton co insoari t'ërant'a' maninhue'.

Quisoso pa'miatarinso'

²¹Ina quëran sha'huitantarin:

—A'na tahuëri pa'miatarahuë. Ina quëran nohuantapiramacohue', co quënanaramacohue'.

Oshanëmarë'quëma chachin chiminarama'. Caora pantahuato, co canpitaso' nanitaramahuë' inatohua' pacacamaso', itërin. ²²Ina tëninso marë' Cotioro'sa' ninontopi.

—Yanitëparin, ¿ti? nitopi.

²³—Caso' inapa quëran o'marahuë ni'to, Yosë pochin yonquirahuë. Canpitaso' nipirinhüë', isoro'paquë ya'huatoma', co Yosë pochin yonquiramahuë'. ²⁴Napatoon napotëranquëma'. Co natëhuatamacohüë', oshanëmarë'quëma chachin chiminarama', itërin.

²⁵Napohuachina, —¿Inquënta' quëmaso'? itopi.

—Nani iraca quëra huarë' sha'huitëranquëma'. Ca inaco, tënahüë.

²⁶Nani ma'sha yasha'huitëranquëma'. Co noyahuë' ninamaso marë' sha'huirapia'huanquëmaso' ya'huëpirinhüë', pahuanarin coisë pochin nica'huaso'. A'paimarincoso' no'tëquën nonin. Ina sha'huitohuachincora, inachachin sha'huitaranquëma', tënin.

²⁷Tata Yosë tapon naporinso' co nitotopihuë'.

²⁸—Yosë quëran caso' quëmapico niporahuë', inapaquë achinpiarinaco. Naporo huarë' nohuitaramaco. “Tëhuënchachin co inaora yonquinën quëran co a'chininhüë'. Pa'pini a'chintërinso chachin a'chinin,” tosarama'. ²⁹Tatahuë a'paimarincoso ni'ton, ca'tanincoso. Ina nohuanterinsorachin no'tëquën natërahuë ni'ton, co patarincohuë', itërin.

³⁰Itohuachina, na'a piyapi'sari “No'tëquën nontërinpoa’,” ta'tona', yaimapi huachi.

Sopairi camairinso'

³¹Ina quëran nasha imarinsopita sha'huitantarin:

—Carinquëma' a'chintëranquëmaso'. Noyá natëhuatamacoso, noya imasaramaco huachi. ³²Imamiatohuatamacoso, no'tëquën yonquirarama huachi. Co insonta' camaiarinquëmahüë huachi, itërin.

³³—Quiyaso' Apranco' shinpitacoi. Co onporonta' a'napita camairinacoihuë'. ¿Onpoatonta' “Co insonta' camaiarinquëmahüë’,” itërancoi? itopi.

³⁴—No'tëquën itëranquëma'. Co noyahuë' nipatama', sopai hua'an camaiarinquëma'. Co canpitaora nanitaramahuë' oshanëma' naniantamaso'. Sopai camaihuachinquëma', co noyahuë' nisarama huachi. ³⁵Ni'co'. Patron ya'huëhuachina, piyapinën co chiniquën nanantërinhuë'. Patronëni nohuantohuachina, ocoiantarin. Co ya'huëmiatarinhüë'. Hui'ninso' nipirinhüë' ya'huëmiatarin. Inapochachin canta' Yosë hui'ninco ni'to, chiniquën nanan quëtërinco. ³⁶Yosë hui'ninco ni'to, catahuahuatënhüëma', cha'ësarama'. Co huachi sopai hua'an camaiantarinquëmahüë'. ³⁷Canpitaso' Apranco' shinpitanquëma' nipomarahüë', yatëparamaco. A'chintopiranquëmahüë', nonahuëso' co yanatëramahuë'. Co cancanëhuë manamahuë'. ³⁸Tatahuë anitotohuachinco, sha'huitëranquëma'. Canpitaso' nipirinhüë', ma'sona tatanëma' camaihuachinquëmara, natërama huachi, itërin Quisosori.

³⁹—Tata mashonëhuëi Apranco' natëtoi, imarai. Co a'napita natëraihuë', itopi.

—Apran pochin cancantërama' naporini, ina pochin noya niitomahuë'. ⁴⁰Yosë anitotërinco chachin no'tëquën sha'huitopiranquëmahüë', yatëparamaco. Apranso' co ina pochin yonquirinhüë'. Yosë nanamën noya natanin. ⁴¹Canpitaso' nipirinhüë' tatanëma' nonanama', itërin.

—Co'chi quiyaso' nisha piyapicoihuë paya. Apranco' shinpitaco'i ni'ton, Yosë chachin tatanëhuëi. Inasáchin natërai, itopi.

⁴²—Yosëso' tatanëma' naporini, nosoro'itomacohuë'. Yosë quëran o'marahuë. Co caora nohuanto, o'marahuë'. Yosë a'paimarinco.
⁴³A'chintopiranquëmahuë', co natantë ramahuë'. Co natantochinachinhuë' cancantërama' ni'ton, co nanitëramahuë' natanamacoso'. ⁴⁴Sopai hua'anso' tataparinquëma'. Ina pochin cancantatoma', inasachin natëarama'. Iraca quëra huarë' piyapi'sa' tëpana'pi inaso'. Co no'tëquën nitononinhuë' ni'ton, co pi'pisha tëranta' natëcaso' ya'huërinhuë'. Pa'pi nonpintë' inaso'. Inachin, nonpinacasoráchin cancantërin. Ina nohuanton, nonpinë'. ⁴⁵No'tëquën pënënanquëma' ni'ton, co yanatëramacohuë'. ⁴⁶Co caso' oshahuancohuë', tënahuë. “Co no'tëquën nonatonhuë', oshahuanan,” itohuatamaco, co no'tëquën nonamahuë', nonpinarama'. Caso' no'tëquën nontaranquëma', nipirinhüë', ñonpoatomata' co natëramacohuë'? tënahuë. ⁴⁷Yosë piyapinënpita ina nanan noya natanpi. Canpitaso' nipirinhüë' co Yosë piyapinënquëmahuë' ni'ton, co yanatanamahuë', itërin.

Apran naporinso'

⁴⁸Napotohuachina, hua'ano'sari itantapi:

—Quëmaso' Samaria piyapinquën. “Sopai ya'coancantërinquën ni'ton, hua'yantëran,” topatëira, no'tëquën napotërainquën, itopi.

⁴⁹—Co sopai ya'coancantërincohuë'. Caso' Yosë natërahuë huachi. Canpitaso' nipirinhüë' nocanamaco. Pinoramaco. ⁵⁰Co noyahuë' ni'piramacohuë', co ina yonquirahuë'. Yosë noya ni'ninco. Inaso'

no'tëquënáchin yonquirin. ⁵¹No'tëquën itëranquëma'. Natëhuatamaco, co onporonta' chimimiataramahuë', itërin hua'ano'sa'.

⁵²—Sopai mini nani ya'coancantërinquën. Co huachi yonquiranhuë'. Apranco' nani chiminin. Pënëntona'piro'santa' chimipi anta'. Quëmaso' nipirinhüë', “Natëhuatamaco, co onporonta' chimimiataramahuë',” itërancoi. ⁵³Tata Apranco', pënëntona'piro'sa', inapita chiminpi. Inapita quëran chini chiniquën nanantë ran, ¿ti? ¿Inquënta' nipachin quëmaso'? itantapi Cotioro'sari.

⁵⁴—Casachin sha'huirahuë naporini, topinan quëran napo'itohuë'. Nipirinhüë', Tata Yosë noya ni'ninco. Canpitanta' “Ina chinotërai,” topiramahuë'. ⁵⁵Co nohuitëramahuë'. Nonpintë rama'. Caso' nipirinhüë' nohuitërahuë. Ya'ipi noninso' natërahuë. Co canpita pochin nonpinahuë'. ⁵⁶Tata Apranco' yonquirinco. “A'na tahuëri Yosëri a'paimarinso' o'mararin,” ta'ton, noya cancantërin. Nani ni'ninco ni'ton, noya cancantërin huachi, itërin Quisosori.

⁵⁷—Co quëmaso' a'natërapo shonca pi'ipichatëraponahuë', Apranco' ni'nana, ¿ti? itopi.

⁵⁸—No'tëquën sha'huitëranquën. Co'huara Apran nasichatërasohuë', caso' ya'huërahuë, itërin.

⁵⁹Ina quëran na'piro'sa' masahuatona', yatë'yarapi. Quisososo' nipirinhüë' na'pirahuaton, Yosë chinotopiso pëi quëran pipirin huachi.

Somaraya nininso' anoyatërinso'

9 ¹Quisoso pa'sahuaton, a'na quëmapi quënanconin, somaraya nininso'. Hua'huatërin quëra huarë' co manta' ni'tërinhuë'.

²Ca'tano'sanënpitaco'i imarai ni'ton, quiyanta' ni'nai.

—¿Onpoatonta', Maistro, iso quëmapi apia nasitërin? ¿Inta' oshanën marë' po'ninso'? Inaora oshanën marë' nica. A'shin, pa'pin oshanëna marë' nica. Sha'huitocoi nitochii, itërai.

³—Co inso oshanën marë' ina pochin nasitërinhuë'. Yosë nohuanton, ina pochin hua'huatërin. Anoyatacaso marë' naporin. Piyapi'sa' ni'pachina', na'con na'con Yosë yonquiapi. “Ma noyacha Yosëso' nanitaparín paya,” tosapi. ⁴Ipora chachin catahuarahuë. Yosë natëto, ina marë' sacatarahuë. Co hua'qui' isoro'paquë ya'huarëhuahuë'. A'na tahuëriachin pochin ninëhua'. Shiarahuaton tashihuachin, co huachi nanitarihuahuë' ma'sha nicacaso'. ⁵Isoro'paquë ya'huasoco, ya'ipi piyapi'sa' a'pintarahuë, itërincoi.

⁶Tosahuaton, no'paquë ipirin. Pi'pian shipiro' masahuaton, somaraya pashirayatërin.

⁷—Paaton, Siroiquë nipa'morayaquë', itërin. Siroi', a'parinquë i', tapon naporin. Inaquë no'pa quëran i'sha pipiarin. Itohuachina, pa'nin. Inaquë nipa'morayaconahuaton, noya ni'tërin huachi. Noya ni'tahuaton, ya'huërin'pa' pa'nin huachi.

⁸Ya'cariya ya'huëpisopitari quënanahuatona', pa'yanpi. Nani hua'qui' huënsëaton, coriqui ma'patërin. Somaraya ni'ton, topinan quëtopi. Napoaton na'a piyapiri nohuitopi. Inapitanta' quënanahuatona', pa'yanpi.

—Iso quëmapi i'hua coriqui ma'patë rinso', topirahuë', itopi.

⁹—Ina mini, tënin a'naquën.

—Co'chi inahuë' niponahuë', ina pochin ya'norin paya, topi a'naquëonta'.

—Ca mini, co nishacohuë', tënin quëmapi.

¹⁰—¿Onporahuatonta' ipora noya ni'tëran huachi? itopi.

¹¹—A'na quëmapi ya'huërin. Quisoso itopiso'. Ina no'paquë ipitahuaton,

shipiro' masahuaton, pashirayatërinco. Ina quëran sha'huitërinco. “Paaton, Siroiquë nipa'morayaquë',” itërinco. Inaquë pa'sahuato, nipa'morayaconahuato, ni'tërahuë huachi, itërin.

¹²—¿Intohuata' ipora inaso'? itopi.

—Ahuën. Co caso' nitotërahuë', tënin.

Nani anoyatohuachina, natantopiso'

¹³Itohuachina, Parisio piyapi'saquë quëpapi. ¹⁴Chinoto tahuëri chachin Quisosori no'paquë ipitahuaton, shipiroquë pashirayataton, anoyarayatërin. ¹⁵Parisio piyapi'sari quënanahuatona', itopi:

—¿Onpotahuatëinquënta' anoyarayatë rinquën? itopi.

—Quisoso shipiroquë pashirayatë rinco. Nipa'morayarahuato, noya ni'tërahuë huachi, itërin.

¹⁶—Ni'quëchi. Chinoto tahuëri nipirinhüë', co Quisoso chinotërinhuë'. Napoaton co Yosë quëran o'marinhuë', topi Parisio piyapi'sa'.

—Napoaponahuë', somaraya nininso' a'naroachin anoyatërin. Quisoso oshahuan naporini, co nanitapaitonhuë', topi a'naquën. Nisha nisha yonquiipi.

¹⁷Napoaton quëmapi itantapona':

—Nani anoyarayatërinquën ni'quëhuarë', ¿ma'ta' quëma yonquiran? itopi.

—Yosëri acorin pënëntacaso marë', tënahüë, itërin.

¹⁸Hua'ano'saso' nipirinhüë' co natëpihuë'.

—Iso quëmapi co somaraya hua'huataponahuë', nonpiámara, itopi. Napoaton a'shin, pa'pin amatopi natanacaiso marë'. ^{19,20}Huë'pachina, natanpi.

—Isoso' hui'nan, somaraya hua'huatërinso', ¿ti? itopi. Itohuachinara, —Iso mini hui'nahuë. Somaraya hua'huatërin, itërin.

—¿Onporahuatonta' ipora noya ni'tèrin huachi? itopi.

²¹—Co quiyaso' nitotèraihuè'.

¿Incariso' anoyarayatomara? Nani mashotèrin. Ina natanquè' sha'huichinquèn, ténin pa'pin.

²²Cotio hua'ano'sa' tè'huataton, napotèrin. I'hua chachin hua'ano'sa capini ninontopi Quisoso imarinsopita ana'intacaiso marè'. “Quisoso' Cristo chachin,” topachina', ocoia'ahua'. Ocoihuatèhua', co huachi nanitapihuè' niyontonpiso pèiquè huècacaiso', nitopi.

²³Napoaton “Nani mashotèrin. Ina natanquè',” itèrin pa'pini.

²⁴Ina quèran pa'pin a'parahuatona', hui'nin amatantapi.

—Yosè ni'sarinquèn ni'quèhuarè', no'tèquèn sha'huitocoi. Quisoso' co noyahuè' ni'ton, oshahuanin, ténai, itopi.

²⁵—Ahuèn. Oshahuamara. Co ina nitotèrahuè'. Nipirinhue', anoyarayate rinco. I'hua co manta' quènantopirahuè', nani noya ni'tèrahuè huachi. Inaichin nitotèrahuè, itèrin.

²⁶—¿Ma'ta' onpotahuatèinquèn, anoyarayatèrinquèn? itopi.

²⁷—Nani sha'huitopiranquèmahuè', co yanatèramacohuè'. ¿Onpoatomata' naquèranchin yanatantaramaco? Canpitanta' Quisoso yaimarama', ¿ti? itèrin.

²⁸Napohuachina, no'huipi.

—Quèmari imasaran. Co quiyaso' nohuantèraihuè'. Moisésè imarai.

²⁹Yosèri iraca Moisésè nontèrin. Quisoso' nipirinhue' intohua quèranso' huè'mara. Co nitotèraihuè', itopi.

³⁰—Ma'pitata' isoso'. Co ina nitotopiramahuè', anoyarayatèrinco.

³¹Oshahuano'sari Yosè nontopirinhue'. Co natanatonhuè', co catahuarinhue'. Nipirinhue', Yosè chinotohuatèhua',

noya natèhuatèhua', natanarinpoa'. Ina nitotèrahuè'. ³²Somaraya hua'huatohuachina, co onporonta' anoyarayatèrahuè'. ³³Co Yosè quèran o'marinhue' naporini, co anoyarayachitoncohuè', ténahuè, itèrin.

³⁴Ina natanahuatona', chiniquèn no'huipi huachi.

—Quèmaso' hua'huatapon quèra huarè' oshahuanaponahuè', yaa'chintopirancoihuè', ¿ti? itopi. Ina quèran ocoirahuatona', a'papi huachi.

Somaraya pochin nipiso'

³⁵Hua'ano'sari ocoirinsos' natantahuaton, Quisoso pa'nin yonipon. Quèmapi quènanconahuaton, itèrin:

—Quèmapi Yosè quèran o'marinsos' natèran, ¿ti? itèrin.

³⁶—¿Inta', Sinioro, inaso'? Yanatèpirahuè', itèrin.

³⁷—Nani nohuitèranco ipora. Caso' inaco mini, itèrin.

³⁸—Natèranquèn, Sinioro, itahuaton, isonahuaton, Quisoso chinotèrin huachi.

³⁹Napotohuachina, Quisosori itèrin:

—Isoro'paquè o'marahuè piyapi'sa' no'tèquèn sha'huita'huaso marè'. A'naquèn natanpachinaco, natèarinaco. “Co quiyaso' nanitèraihuè'. Catahuacoi, Sinioro,” itohuachinaco, inapitaso' catahuarahue', anoyacancantarahue'.

A'naquènso' nipirinhue' “Quiyaora nitotèrai. Co manta' pahuantèrincoihuè'. Noya ninai,” topirinhue', co yanatèrinacohue' ni'ton, somaraya pochin cantantapi huachi. Ina pochin cantantona', co noyahuè' yonquipi, itèrin.

⁴⁰A'naquèn Parisio piyapi'sa' inaquè huanirahuatona', Quisoso natanapi.

—“Canpitanta' somaraya pochin cantantarama',” itèrancoi, ¿ti? itopi.

⁴¹—“Somaraya pochin cantèrai ni'ton, catahuacoi,” itèramaco naporini, co oshahuaintomahuè'. Nipirinhue', “Co

somaraya pochin cancantëraihuë'. Quiyaora noya nitotërai," tënama' ni'ton, oshahuanama huachi, itërin.

Ohuicaro'sa pochin nininsopita

10¹Ina quëran Quisosori a'chintantarin.
—Ohuicaro'sa pochin nininso' no'tëquën sha'huitaranquëma'.
Ohuicaro'sa' a'paicaiso marë' pairapipi. A'naichin ya'coana ya'huërin. A'naquën huëcaton, co ya'coana quëran ya'coninhuë'. Nanpërahuaton, ya'conin. Inaso' co hua'anënhuë'. Ihuatëro'sa', matararo, inapita ina pochin ya'conpi ohuica ihuatacaiso marë'.²Hua'anënso' nipirinhüë' ya'coana quëran ya'conahuaton, ohuicanënpita a'pairin.
³Ina huë'pachina, ya'coana ni'na'piso' nohuitaton, i'soatërin. Ohuicanënpitanta' natanahuatona', nohuitopi. A'naya a'naya nininën përatohuachina, co të'huatatonahuë', a'naroachin huë'pi. Huë'pachinara, quëparin panpatëro' capacaiso marë'.⁴Ohuicanënpita quëpahuachina, quëchitërarin. Noninso' nohuianantatona', imapi huachi.⁵Nisha piyapiri yaquëpahuachina, co yaimapihuë'. Co nohuitatonahuë', ta'ananpipi, itërin Quisosori.

⁶Pënënto nanan sha'huitopirinhüë', co nitotopihuë'.

—¿Ma'ta' tapon naporin? itopi.

⁷Napoaton a'chintantarin.

—Tëhuëenchachin caso' ya'coana pochin ninahuë'. Ohuica pairapipiquë yaya'conpatëra, ya'coana quëran ya'conë'. Inapochachin Yosë huëntonënhquë yaya'conpatama', carinquëma' aya'conaranquëma'.⁸A'napitaso' ihuatëro'sa pochin nipi. Anishacancantacaiso marë' a'chinapi. Imarinacosopitaso' nipirinhüë' co inapita natëpihuë'.⁹Casachin ya'coana pochin ninahuë'. Ca quëran ya'conpatama', cha'ësarama'.

Ohuicaro'saso' pipirahuatona', noya coshatopi. Ina quëran ya'coantapi huachi. Inapochachin imarinacosopita noya pa'sapi. Co manta' pahuantapihuë' Yosë pochin cancantacaiso marë'.

¹⁰Ihuatëro'sa' co noyahuë' yonquipi. Ihuatacaiso', tëpatacaiso', inapita nicacaisorachin yonquipi. Inapochachin nisha a'china'piro'sari parësitopiquë yaquëpapi. Caso' nipirinhüë' o'marahuë imarinacosopita Yosë nohuitacaiso marë'. Noya noya nanpicaiso marë' o'marahuë'.

Ohuica hua'anën pochin nininso'

¹¹Caso' ohuica hua'anën pochin ninahuë'. Imarinacosopita noya a'pairahuë'. Hua'anën noya nipachina, ohuicanënpita a'paiton, co chiminacaso' të'huatërinhuë'. Inapochachin canta' imarinacosopita marë' chiminarahuë'.¹²Pa'pini' huë'pachina, inpriatonëni quënanahuaton, ohuicaro'sa' ta'ananpirin. Pa'piniri a'nara' macaso', ya'ipi ohuicaro'sa' yanquëëpi. Inpriatoso' co hua'anënhuë' ni'ton, co ohuicaro'sa' a'pairinhüë'.¹³Canacaso marëachin sacatërin ni'ton, co inapita yonquiatonahuë', ta'ananpirin.

¹⁴Caso' nipirinhüë' noya hua'anën pochin ninahuë'. Imarinacosopita nohuitërahuë'. Canta' nohuitërinaco.¹⁵Tatahuë'rë'co ninohuitëraiso pochin ninohuitërai. Nosoroato, inapita marë' chiminarahuë'.¹⁶A'napita piyapi'santa' oshaquëran imasarinaco. Nisha piyapipro'sa' niponaraihuë', yaimarinaco. Inapitanta' nohuantërahuë' imainacaso marë'. A'chintacaso' ya'huërin. Nanamë huë natanpachina', natëarinaco. Ya'ipi imarinacosopita a'na huëntona' nisapi. Carisachin hua'anëntarahuë huachi.

¹⁷Imarinacosopita nosoroato, caso' chiminarahuë noya noya nanpianta'huaso marë'. Napoaton

Tatahuë noya ni'ninco. ¹⁸Caora nohuanto, imarinacoso marè' chiminarahuë. Co nohuantèrahuë' naporini, co tēpainacoso' nanichitonahuë'. Tatahuë sha'huitèrinco ni'ton, chimina'huaso' nohuantèrahuë. Ina nohuanton, nanopiantararahuë huachi, itèrin.

Quisoso no'huipiso'

¹⁹Ina natanahuatona', Cotioro'sa' nisha nisha yonquipi.

²⁰—Sopairi nani ya'coancantèrin ni'ton, hua'yantèrin. ¿Ma'marèchana natanama paya? topi a'naquën.

²¹A'naquënso' nipirinhüë' noya natanpi.

—Co sopairi ya'coancantèrinhuë'. Noya a'chintèrinpoa'. Hua'yantona'piso' co ina pochin noninhuë'. Sopairi co nanitèrinhuë' anoyarayatacaso', topi.

²²Ina quèran a'na Cotio niyontonpiso' tahuëri naniantarin. Naporo' Yosë pèinën iraca anoyatopiso' yonquiatona', “Yosparinquën, Sinioro,” itopi. Ina marè' na'a piyapi'sa' Quirosarinquë huë'sapi. Quisosonta' Yosë pèinënquë pa'nin. ²³O'napi tahuëri ni'ton, patoanaquë pa'sarin. Iraca Saromon acorinso'. ²⁴Na'a Cotioro'sa' canquirahuatona', Quisoso ahuancanapipi.

—Na'aro' natanpirainquënhüë', co yasha'huitèrancoihuë'. Quëmaso' Cristonquën nipatan, no'tëquën sha'huitocoi nitochii, itopi.

²⁵—Nani sha'huitopiranquëmahuë', co yanatèramacohüë'. “Tata Yosë chachin catahuarincó,” ta'to, sacai' nininso' ninahuë canpita nohuítamacoso marè'. ²⁶Nipirinhüë', co imaramacohüë' ni'ton, co natèramacohüë'. ²⁷Caso' ohuica pè'tahuana'pi pochin ninahuë. Imarinacosopita ohuicanèhuëpita pochin ni'nahuë. Nohuitèrahuë. Noya nataninaco. Nontohuatèra, natètonaco, imarinaco. ²⁸Imarinacosopita ananpi-

tantararahüë huachi. Co parèsitopiquë pa'sapihuë'. Noya a'pairahuë. Co insonta' osèrètarinacohüë'. ²⁹Tata Yosë nohuanton, imarinaco. Inaso' chini chiniquën nanantèrin. Co insonta' nanitèrinhuë' Yosë quèran osèrècaiso'. ³⁰Tatahuë, ca inachachincoi, itèrin Quisosori, hua'ano'sa' nontaton.

Yatèpapiso'

³¹Ina natanahuatona', naquèranchin na'piro'sa' maantapi. Tèpacaiso marè' maantapirinhüë', ³²Quisosori itantarin:

—Tata Yosë sha'huitèrinco ni'ton, na'a piyapi'sa' anoyatèrahuë, nóya ninahuë. Ina marè' na'piquë yatèparamaco, ¿ti? itèrin.

³³—Co ina marè' na'piquë yatèparainquënhüë'. Yosë yaya'huèrètèranso marè' napotarainquën. Quëmaso' piyapi chachinquën niponahuë', “Yosë pochinco,” toconan. Ina pochin nonan ni'ton, Yosë yaya'huèrètèran, itopi.

^{34,35}Napotohuachinara, itantarin:

—Yosë quiricanëquë ninshitèrinso' canpitanta' nitotèrama'. Ya'ipi Yosë quiricanënso' no'tëquën. Co pi'pisha tèranta' nonpininhüë'. Quiricanëquë Yosëri hua'ano'sa' itapon: “Canpitaso' Yosë pochin ninama,” itèrin. Piyapi'sa' hua'anèntacaso marè' Yosëri acorin. Napoaton ina pochin nontèrin. ³⁶Tata Yosë chachin acorinco nanamën a'china'huaso marè'. Ina marè' acohuachincora, isoro'paquë a'paimarinco. “Caso' Yosë hui'ninco,” topatèra, no'tëquën nonahuë. Co ina marè' no'huíamacoso' ya'huèrinhuë'. ³⁷Co Yosë pochin ninahuë' naporini, co natècamacoso' ya'huë'itonhuë'. ³⁸Co yanatèpiramacohüë', nani ma'sha Yosë pochin ninahuë ni'ton, natèco huachi. Ina quèran nitotarama huachi. Tata Yosëso' tatahuë chachin. Ina pochachinco canta' ninahuë, itèrin.

³⁹Ina natanahuatona', naquëranchin tashinan pëiquè po'mocaiso marè' yamantapirinahuè', cha'ërin.

⁴⁰Ina quëran Cortani' aquëtëran paantarin. Iraca Coansha aporintërinquë ya'huërarin huachi. ⁴¹Na'a piyapi'sa' ina nicapona' pa'pi. Ina ni'sahuatona', ninontopi.

—Coanshaco' co piyapi'sa' a'naroachin anoyatopirinhue', no'tëquën sha'huitërincoi. “Quisososos Yosëri a'paimarinso',” itohuachincoira, no'tëquën nonin, nitopi. ⁴²Na'a piyapi'sa' inaquë paatona', Quisoso natërapì huachi.

Nasaro chimininso'

11 ^{1,2}Pitaniaquë a'na quëmapi ya'huërin. Nasaro itopiso'. Cato' oshinpita ya'huëtërin. Maria, Marta itopiso'. (Ina Maria a'na tahuëri Quisoso pa'morantëarin. Hua'sai' pa'ton nininsoquë pa'morantërahuaton, ainën quëran amirantërarin.) Co'huara pa'morantëyatërasohuè', yo'in chiniquën caniorin. ³Caniohuachina, oshinpitari piyapi a'parin Quisoso sha'huitacaso marè'.

—Nosororanso', Sinioro, chiniquën caniorin. Huëcaton, ni'quiquè', itërin.

⁴Ina natanahuaton, Quisosori itërin:

—Tëhuënychachin yo'in chiniquën canioponahuè', co chimimiatacaso marè' caniorinhue'. Noyatohuachin, na'a piyapi'sari nicatona', na'con na'con Yosë yonquiapi. “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërin paya,” tosapi. Canta' ina hui'ninco ni'ton, noya ni'sarinaco. Ina marè' caniorin, itërin.

⁵Nasaro, Marta, Maria, inapita nóya nosororin. Cara chachin nosororin.

⁶Napoaponahuè', caniorinso' natantahuaton, cato' tahuëri ya'huërinquë i'huatantarin. ⁷Ina quëran ca'tano'sanënpitacoì itaponcoi:

—Huëco', iyaro'sa', Cotia parti paanta'ahua', itërincoi.

⁸—I'hua miachin, Maistro, inaquë ya'huëpisopita “Na'piquè tè'yaratëhua', tèpa'ahua',” itopirinënquënhue', naquëranchin inatohua' yapaantaran, èti? itërai.

⁹—Co iporaso' tèpaarinacohuè'. Yosë quëtërinpoa' nanpicaso'. Ina nohuantohuachina, nanpirëhua'. Ina nohuantohuachina, chiminëhua'. Tahuëri pochin nininso' yonquico'. Shonca cato' ora quëran i'huarin. Tahuëri iratohuatëra, co i'parëhuè'. Noya quënantatè', noya pa'nè'. ¹⁰Tashiso' nipirinhue' iratohuatëra, i'parè'. Capa a'pininso' ni'ton, i'parè'. Inapochachin canpoanta' co chiminacaso' tahuëri nanitohuachinpoarahue', noya pa'nëhua', ma'sha ninëhua', itërincoi.

¹¹Ina quëran itantarincoi:

—Iya Nasaro huè'ësapirinhue', ochinanonapo, itërincoi.

¹²—Huè'ëpachin, Sinioro, noyatapon, itërai.

¹³Topinan huè'ësarín ta'ma', topiraihuè'. Nani chimininso' nitotaton, naporin. ¹⁴Napoaton no'tëquën sha'huitantarincoi:

—Nasaro nani chiminin. ¹⁵I'huara aquëtëran co paatorahuè', co anoyatërahuè'. Canpita na'con na'con natëamacoso marè' isëquë ninarahuë. Inaso' noya ténahuë. Iporaso' nipirinhue' huëco' inatohua' pa'ahua', itërincoi.

¹⁶—Huëco', iyaro'sa', pa'ahua' canpoanta' inarè'quënpoa' chiminaquë huaquë, itërincoi Tomasë, catopia'hua nininso'.

Marta nontërinso'

¹⁷Napotohuachincoira, Pitaniaquë pa'nai huachi. Inaquë canconpiraihuè', nani Nasaro chiminin quënanconai. Nani catapini tahuëri po'oroquë

ya'huërin. ¹⁸Quirosarin ya'cariya ya'huërin. Cara quiromitro pochin aquërinso' ya'huërin. ¹⁹Ina quëran na'a Cotioro'sa' nani huë'pi. Marta, Maria, inapita nicapona' huë'pi. Yo'in chimininsó marë' nontapi ama aquëtë' sëtacaiso marëhuë'.

²⁰—Quisoso nani huë'sarin, topachinara, Marta pa'nin nacapiapon. Mariaso' nipirinhüë' pëinënuë huënsëárin.

²¹Quisoso nacapirahuaton, Martari itapon:

—I'hua, Sinioro, isëquë ya'huëran naporini, co yo'yohuë chimiintonhuë'.

²²Chimimiatopirinhüë', natëranquën, Sinioro. Ma'sona Yosë nipatan, acotarinquën, ténahuë, itërin.

²³—Yo'yoparinquën nanopiantararin, itërin Quisosori.

²⁴—Nanpicaso' tahuëri nanihuachin, nanopiantararin, nitotërahuë, ténin Marta.

²⁵—Cari ananpitarahuë. Casachin Yosë pochin nanpicaso' quëtërahuë. Insopitasona natëhuachinaco, chiminapona'ihuë', nanopiantarapi huachi.

²⁶Natërinacosopita co tëhuëncachin chimimiatapihuë'. Nanpiantarapi huachi. Co onporonta' ta'huantapihuë'. No'tëquën nontaranquën. Natëranco, ðti? itërin Quisosori.

²⁷—Natëranquën mini, Sinioro. Tëhuëncachin quëmaso' Cristo. Yosë hui'ninquën. Isoro'paquë a'paimarinquënso', itërin.

Nasaro chimininsó marë' sëtópiso'

²⁸Ina tosahuaton, pa'nin cain sha'huitapon. Canconahuaton, oshaquë ran sha'huitërin.

—Maistro nani huë'nin. Yanontërinquën, itërin.

²⁹Ina natanahuaton, a'naroachin huanirahuaton, nontapon pa'sarin.

³⁰Martari nacapirinquë Quisoso

quëparitërin. Co ninanoquë canshatëraninhüë'. ³¹Maria manorahuachina, Cotioro'sa' huë'pisopitari ni'sapi.

—Po'oroquë na'nëconapon pa'samara, ta'tona', imapi.

³²Ya'huë'rë' Mariaso' Quisosoquë canconahuaton, nantën pirayan isonconin.

—I'hua, Sinioro, isëquë ya'huëran naporini, yo'yohuë co chimiintonhuë', itërin.

³³Ina tosahuaton, na'nërárin. Cotioro'santa' na'nërapí. Ina ni'sahuaton, Quisoso co noyahuë' cancantërin. “Co tëhuëncachin natërinacohüë',” ta'ton, chiniquën sëtërin.

³⁴—¿Insëquëta' pa'pitopi? itërin.

—Huëquë', Sinioro, ni'quiquë', itërin.

³⁵Inapita nosoroaton, Quisosonta' na'nërin.

³⁶—Ni'co'. Na'nërin anta'. Pa'pi nosororin inarinta', itopi.

³⁷—Somaraya a'naroachin anoyarayatërin. Isëquë ya'huërin naporini, Nasaro co chimiintonhuë', anoyachitonhuë', topirahuë', topi a'naquën.

Nasaro ananpitararinso'

³⁸Quisoso sëtaton, pa'pitopiquë pa'nin, na'pi naninquë pa'pitópiso'. Pancara'piquë nani pa'copitopi.

³⁹—Na'pi chi'huincaco', itërin Quisosori.

—Co', Sinioro. Nani anarotarin. Nani catapini tahuëritërin, itërin oshini, Marta itopiso'.

⁴⁰—Ama, imoya, ina pochin yonquiquë sohuë'. Nani sha'huitëranquën. Yosë ya'ipiya nanitaparin. Natëhuatanco, Yosë pochin ninahuëso' ni'saran, itërin. ⁴¹Ina quëran na'pi chi'huincatopi. Quisoso inapaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin:

—Nani, Tata, nontëranquën catahuan-coso marë'. Nani natananco. Natana-

tonco, catahuaranco mini. Ina marè' Yosparinquèn, itèranquèn. ⁴²Nani tahuèri natanatonco, catahuaranco noya nica'huaso marè'. Quèma chachin isoro'paquè a'paimaranco. Caso' nitotopirahuè', co isopita nitotopihuè'. Inapita natèinacoso marè' a'ninquèchin nontaranquèn, tènin.

⁴³Ina toshuaton, chimipi chiniquèn nontèrin.

—Iya Nasaro, pipirahuaton, huèquè', itèrin.

⁴⁴Napotohuachina, chimipi nanopiantarahuaton, pipirin. Pa'on, imirin, inapita nè'mètèrinquè ya'ipi so'pinpinan pipirin. Ya'pirionta' panioquè tonporayatopinan. Cotioro'sa' inachintèrinso' ni'ton, ina pochin pa'pitopi.

—I'quiritoco' pa'in, itèrin Quisosori. Napotohuachina, i'quiritopi huachi.

Hua'ano'sa' chinotopiso'

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵Cotioro'sa' huanipapisopitanta' ni'pi. Nanpianarinsò' ni'sahuatona', na'a natèpi huachi. “Tèhuèenchachin Quisoso Yosèri a'paimarinso' ni'ton, naporin,” topi.

⁴⁶A'naquènso' nipirinhue' paatona', Parisio piyapi'sa' sha'huitonapi. ⁴⁷Ina natanahuatona', ya'ipi Cotio hua'ano'sa' niyontonpi. Parisio piyapi'sa', corto hua'ano'sa', inapita niyontonpi ninontacaiso marè'.

—¿Ma'ta' onpotahua'? Ina quèmapa na'a piyapi'sa' a'naroachin anoyatarin. Iporanta' a'na piyapi chiminpirinhue', ananpitanarin. “Yosèri chachin catahuarin,” topi. ⁴⁸Tananpituhatè hua', ya'ipi piyapi'sari natèrapi huachi. Natètona', hua'an pochin yaacoapirinhue'. Napotohuachina', Nomanò copirno no'huihuachin, sontaro'sa' a'pairin. Huè'pachina', Yosè chinotopiso pèi' ohuatahuatona', hua'anpoa' ocoiarinènpoa'. Ya'ipi Cotioro'sanpoa' ata'huantarinènpoa' nimara, nitopi.

⁴⁹Ina quèran hua'ani nontèrin. Caihuasè itopiso'. Naporò' pi'iquè inaso' chini chiniquèn nanantèrinso'. Ya'ipiya natanahuaton, inari itèrin:

—Co canpitaso' yonquiramahuè'.

⁵⁰Tèpacaso' ya'huèrin, ténahuè. Co ina tèpahuatèhuahuè', na'anpoa' chiminarihua'. Copirnorì sontaro'sa' a'paihuachin, tèpaarinènpoa'. Ama ya'ipinpoa' chiminahuso marèhuè' ina chimi'in, ténahuè, itèrin hua'ani.

⁵¹Co inaora yonquinèn quèran naporinhue'. Corto hua'an ni'ton, Yosè nohuanton, ninorin. Tèhuèenchachin Quisoso Cotioro'sa marè' chiminarin.

⁵²Nipirinhue', co Cotioro'sa marèrachin chiminarinhue'. Ya'ipi piyapinpoa' ya'huèrènamènpoa' chiminarin. Natèhuatèhua', Yosè hui'ninpita pochin ni'sarinpoa'. Nisha piyapi'santa' aquè ya'huèpirinhue', imapachina', a'na huèntona pochin nisarèhua', ténahuè caso'. ⁵³Naporò' tahuèri quèra huarè' Cotio hua'ano'sa' yonquipi Quisoso tèpacaiso marè'.

⁵⁴Napoaton Quisoso co huachi nohuantèrinhue' Cotio ninanoro'saquè paacaso'. Inotè' parti pirayan paaton, Ipirainquè yacapatarin. Inaquè ca'tano'sanènpitacointa' yacapatonarai.

⁵⁵Pascoa tahuèri nanirihuachina, na'a piyapi'sa' Quirosarinquè pa'pi. Co'huara Pascoa naniyatèrasohue', Yosè chinotopiso pèiquè pa'pi. “Nisha nisha Moisèsè pènèntèrinso' natècaiso' ya'huèrin. Ina natèhuatèhua', co oshahanarihuahuè',” ta'tona', napopi. Ina marè' pa'pi. ⁵⁶Inatohua' pa'sahuatona', Quisoso yonisápi. Chinotopiso pèiquè ya'conahuatona', ninontonpi.

—Pascoa na'huèpon Quisoso huè'samara, topi a'naquèn.

—Co a'na' huè'samarahuè', topi a'naquèonta'.

⁵⁷Parisio piyapi'sa', corto hua'ano'sa', inapita nani sha'huitopi:

—Quisoso quënanpatama', sha'huitocoi maii, itopi. Tashinan pëiquë po'mocaiso marë' napotopi.

Hua'saiquë pashirantëtërinso'
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

12¹Saota tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporos Quisoso Pitaniaquë paantarín. Inaquë Nasaro ya'huërin, ananpitarínso'. ²Inaquë canconpatëira, piyapi'sa' amatërinacoi coshatapata'huaiso marë'. Quisoso nosoroatona', napopi. Martaso' cosharo' o'huinarin. Nasaronta' inaquë coshatapatarin. ³Naporos Mariaso' panca potiria manin, noya hua'sai' mëntai' nininso'. Pa'ton nipirinhue', inaquë Quisoso nantëquën pashirantëtërin. Ina quëran ainën quëran amirantërin. Ya'tipi pëi' pimoanarin. ⁴Cotasë Iscariotiso' nipirinhue' co noyahuë' ni'nin. Inaso' Quisoso ca'tanpirinhue', yasha'huirapirin. ⁵—¿Onpoatonta' iso hua'sai' chiniarin? Pa'anin naporini, cara pasa tahuëri marë' pahuërrinso pochin coriqui canaitonhue'. Canarin sa'ahuario'sa' quëchitonhue', itërin Cotasëri.

⁶Nipirinhue', co sa'ahuario'sa' yonquirinhue'. Yaihuataton, naporin. Inari chachin ya'tipi coriquinën a'pairin. Coriqui morsa a'pairin ni'ton, pi'pian pi'pian ihuatarin. ⁷Napopirinhue', Quisosori itërin: —Iso sanapi tananpitëquë'. Noya napotarínco. Co hua'quiya quëranhue' chiminapo. Nosoroatónco, ina marë' pashirantëtërinco. ⁸Nani tahuëri sa'ahuario'saso' ya'huërarin. Caso' nipirinhue' co isëquë ya'huëmiatarahuë', itërin.

Nasaronta' yatëpapiso'

⁹Quisoso Pitaniaquë ya'huarin, na'a Cotioros'a' natantopi. Ina natantahua-

tona', huë'pi Quisoso nicapona'. Naporahuaton, Nasaronta' yani'pi. Quisosori ananpitarin ni'ton, yani'pi. ^{10,11}Ananpitarínso marë' na'aya'pi co huachi Cotio hua'ano'sa' yanatëpihuë'. Inapita a'porahuatona', Quisoso imasapi huachi. Napoaton hua'ano'sari yonquipi Nasaronta' tëpacaiso marë'.

Hua'an pochin Quirosarinquë canconinso'
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹²Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' Quirosarinquë pa'sapi. Pascoa na'huëcaiso marë' inatohua' pa'sapi. Tahuëririnquë Quisosonta' inatohua chachin pa'sarin. Ina natantahuatona', ¹³mëremë pochin nininso' masahuatona', nacapiapona' pa'sapi. Pa'yatahuatona', huërintahuatona', chiniquën nontapi.

—Ma noyacha Quisososos paya. Siniro chachin chiniquën nanan quëtërin. Ina nohuanton, hua'anëntarinpoa'. Ma noya hua'an nizarin. Ma noyacha Tata Yosëso paya, tosapi.

¹⁴Mora quënanconahuaton, ina aipi Quisoso huënsërin. Iraca Yosë quiricanëncuë ninotona'pi ninshitërin Quirosarinquë ya'huëpisopita nitotacaiso marë'.

¹⁵Ama, iyaros'a, pa'yancosohue'. Ni'co'. Hua'anëma' huë'sarin. Mora aipi huënsërahuaton, huë'sarin huachi, itërin ninshita-ton.

¹⁶Yosë quiricanën quëran ninorin. Ca'tano'sanënpitacoiso' nipirinhue' co ina yonquiraihuë'. Quisoso nanopiantahuachina, naporos huarë' yonquirai huachi. “Mora aipi chachin huënsërahuaton, Quirosarinquë huë'nin,” tënëi.

¹⁷Nasaro ananpitarínso' ni'pisopita ipora huanta' sha'huirapi. —Tëhuëenchachin chimimiatopirinhue', catapini tahuëri quëran Quisosori ananpitarin

huachi. Pa'pitopi quëran apipirin huachi. Quiyari ni'nai, tosapi. ¹⁸Ina marë' notohuaro' piyapi'sa' Quisoso nacapiapona' pa'pi. ¹⁹Natanahuatona', Parisio piyapi'sa' ninontopi.

—Topinan quëran pënënpirëhuahuë', co piyapi'sa' pi'pisha tëranta' natërinën-poahuë'. Ni'cochi. Na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi huachi, nitopi, ninontatona'.

Cricoro'sari Quisoso yanontopiso'

²⁰A'naquën Crico piyapinta' Quirosarinquë huë'pi. Nisha piyapi niponahuë', Yosë yonquiapi anta'. Niyontonpiso' tahuëri ni'ton, Yosë chinotacaiso marë' huë'pi. ²¹Quisoso yanohuitatona', Pinipi nontipi. Pinipiso' Cariria Pitsaitaquë hua'huatërin ni'ton, itipi:

—Quiyanta', iyasha, Quisoso yanontopiraihuë', itopi.

²²Ina natanahuaton, Antërisë sha'huitonin. Naporahuaton, cato chachin paaton, Quisoso sha'huitonin.

²³Natanahuaton, itërin:

—Noya, iyashahua'. Nani tahuëri nanirin huachi. Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, na'a piyapi'sa' noya ni'sarinaco. Nisha piyapi'santa' nohuitarinaco huachi. ²⁴No'tëquën sha'huitëranquëma'. Tricoraya co sha'patërahue', co na'arinhuë'. Inasachin nisarin huachi. Napoapona-huë', sha'patëra, chiminin pochin niponahuë', papotantahuachina, noya nitërin huachi. Inapochachin canta' chiminarahuë' ni'ton, na'con na'con piyapi'sa' nicha'ësarahue' huachi.

²⁵Canpitanta' isoro'paquë ya'huëinsopitarachin yonquihuatama', topinan quëran nanopiarama'. Nipirin-huë', Yosë na'con na'con yonquihuatama', ina nohuitatoma' nanopiarama huachi. Canpitaora nohuantëramasochin naniantohuatama', a'na tahuëri

inapaquë nanopimiatarama huachi.

²⁶Yaimapatamaco, ca pochin cancantoco'. Insëquësona pa'pato, piyapinëhuë' pita imasarinaco, nonanarinaco. Canpitanta' Yosë marë' sacatohuatama', nóya ni'sarinquëma huachi, itërin Quisosori.

Chiminacaso' ninorinso'

²⁷Ina quëran itantarin:

—Iporaso' sëtchinachin cancantërahue'. ¿Ma'ta' Yosë ichi? tënahue', yonquiato. Co parësita'huaso' nohuantopirahuë', “Catahuaco, Tata, ama parësichisohuë’,” co itarahue'. Chimina'huaso marë' o'marahue', itahuaton, Yosë nontërin.

²⁸—Catahuaco, Tata, no'tëquën natëinquën. Ina quëran piyapi'sa' nóya ni'sarinëinquën, itërin, Yosë nontatón. Itohuachina, inapa quëran Yosëri itërin:

—Nani catahuanquën. Natëranco ni'ton, piyapi'sa' nóya ni'ninaco. Iporaso' catahuaantaranquën. Natëran-coso marë' noya noya ni'sarinaco, itërin Yosëri.

²⁹Piyapi'sa' natanahuatona', ninontopi.

—Huiratarin, topi a'naquën.

—Co huirahuë'. Anquënniri nontërin nimara, topi a'nanta'.

³⁰Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Co ca marërachin inapa quëran nontërincohuë'. Canpitanta' natëamacoso marë' nontërinco, natanama'. ³¹Iporaso' co natëpisopitahuë' no'huairinaco ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin huachi. Hua'qui' sopairi piyapi'sa' camaipirinhuë', cari minsërahuito, ocoiarahuë huachi. ³²Co hua'quiya quëranhuë' inapaquë achinpiarinaco. Ina quëran nisha nisha piyapi'sa' imasarinaco huachi, itërin.

³³“Corosëquë chachin chiminapo,” ta'ton, naporin. ³⁴Ina quëran nataninso-pitari itapon:

—Cristo nanpimiatarin. Co onporonta' chimianinhuè', ténai. Yosè quiricanèn-què naporin, nontèrai. Quèmaso' nipirinhue' nisha nonan. “Yosè quèran caso' quèmapico niporahuè', inapaquè achinpiarinaco,” ténan. ¿Onpoatonta' naporan? ¿Ma quèmapinquènta' quèmaso'? itopi.

³⁵—Iporáchin tahuèri pochin a'pintaranquèma'. Co hua'qui' ya'huarahuè'. Pa'miatarahuè huachi. A'pininso pochin no'tèquèn anitotèran-quèma'. Anitotohuatènquèma', noya nico'. Ni'cona tashinan pochin cancantotama'. Tashinanquè iratohuatèra, chihuèrè'. Inapochachin tashinan pochin cancantohuatama', co noyahuè' yonquiarama'. ³⁶Carinquèma' a'pintaranquèma'. Co'huara pa'shantatèrasocohuè', natèco. Natèhuatamaco, canpitanta' tahuèri pochin cancantarama huachi, itèrin. Ina tosahuaton, pa'nin huachi. Co huachi a'ninquèchin iratèrinhuè'.

Tanshirèso pochin cancantopisopita

³⁷Nani na'a piyapi'sa' a'naroachin anoyatèrin. Cosharo' ana'atèrin. Yosè pochin nininso' ni'saponaraihuè', co yanatèpihuè'. ³⁸Iraca Isaiasèco' ninshitérinso'.

A'chintopirahuè', Sinioro, co yanatèrinacohuè'. Quèma nohuanton, sacai' nininso' nani a'notopirahuè', co yanatèpihuè', ténin.

No'tèquèn ninorin. ³⁹Napoaton co nanitopihuè' natètacaiso'. Isaiasèco chachin itantarin:

⁴⁰Yosèri tananpitèrin ni'ton, tanshirèso pochin cancantatona', co natètchinachinhuè' cancantopi. Hua'qui' co yanatèpihuè' ni'ton, napotèrin. Noya ni'pi naporini, quènanchitonahuè'.

Noya natanpi naporini, natanchitonahuè'. Imarinaco naporini, anoyacancanchitohuè', ténin.

⁴¹Iraca co'huara Quisoso isoro'paquè huè'shamatèrasohuè', Isaiasècori hua'narèso pochin ninorin. Quisososo' Yosè pochachin nóya ni'ton, ina yonquiaton, naporin.

⁴²Na'con Cotio hua'ano'sa' co natèpirinahuè', na'a miachin pi'pian natèapi. “Inaso' Yosè hui'nin,” taponaraihuè', Parisio piyapi'sa' tè'huatatona', co piyapi'sa' sha'huitopihuè'. “Yosè pèinèn quèran ocoihuachinènpoa',” ta'tona', ta'tápi. ⁴³Yosèachin pa'yatacaso' nipirinhue', piyapi'sa' pa'yatacaiso' na'con na'con yonquipi.

Co natèpiso marèhuè' ana'intarinso'

⁴⁴Ina quèran Quisosori chiniquèn a'chintantarin ya'ipiya natanacaiso marè'.

—No'tèquèn a'chintèranquèma'. Natèhuatamaco, co casachin natèaramacohuè'. Tata Yosènta' natèarama anta'. Ina a'paimarinco. ⁴⁵Ca nohuitohuatamaco, Yosènta' nohuitarama'. ⁴⁶Carinquèma' a'pintèranquèma'. Imapatamaco, co tashinan pochin cancantaramahuè huachi. Ina marè' isoro'paquè o'marahuè. ⁴⁷A'naquèma' natanpiramacohuè', co natèramacohuè'. Co natèhuatamacohuè', co apira ana'intaranquèmahuè'. Co ina marè' o'marahuè'. Piyapi'sa' nicha'èca'huaso marè' o'marahuè. ⁴⁸Co nohuatohuatamacohuè', a'chintèranquèmasonta' co natèhuatamacohuè', canpitaora tèhuèné maquè nina'intarama'. Nitotapomarahuè', co natèramacohuè' ni'quèhuarè', ayaro' tahuèri ana'intarinquèma huachi. ⁴⁹Co caora yonquinèhuè quèran a'chinahuè'. Tata Yosè sha'huitèrinco nani ma'sha a'china'huaso'. ⁵⁰Yosè a'chininso' imapatama', ina nohuita-

toma' nanopiarama huachi, tēnahuē.
Sha'huitohuachincora, inachachin
carinquēmanta' sha'huitaranquēma',
tēnin Quisoso.

**Quisosori ca'tano'sanēnpita
pa'morantērinso'**

13¹Pascoa tahuēri naniriarin. A'na
tahuēríchín pahuanarin
nancaso'. Tashiraya Quisoso chimina-
rin. Chimpinachín, Tata Yosé'pa'
pantararin. Ina nitotaton, na'con
nosororincoiso' anitotarincoi huachi.
Tēhuēnchachin ya'ipi imarēhuasopita
na'con nosororinpoa'.

^{2,3}Inaro'coi coshatarai. Sopai hua'ani
nani Cotasē Iscarioti ayonquirin Quisoso
sha'huirapicaso maré'. Simon hui'nin
inaso'. Quisoso' nipurinhué' ya'ipi
nitotērin. Yosé ya'huērin quēran nani
o'marin. Co hua'quiya quēranhué'
naquēranchin inatohua' panantararin. Tata
Yosēri chini chiniquēn nanan quētērin
ya'ipiya hua'anēntacaso maré'. Inanta'
nitotaton, coshatasocoi, ⁴Quisoso misa
quēran huaniantarín. Aipi a'morinsol
ocoirahuaton, paniocara masahuaton,
niso'nantērin. ⁵Ina quēran i'sha panticaquē
oporahuaton, nantēhuēi
pa'morantēra'piarincoi. A'naya a'naya
pa'morantēatoncoi, paniocaraquē amirantē
rincoi. Moshashoíchin inapocaso'
nipirinhué', nosoroatoncoi, Quisoso
chachin napotērincoi.

⁶Ya'huéré' Simon Pitroso' nipurinhué'
yapa'morantēpirinhué', co nohuantērin-
hué'.

—Quēma, Sinioro,
yapa'morantēranco, ¿ti? itērin.

⁷—Ma'marēsona
yapa'morantēpiranquēnhué', co ipora
nitochatēranhué'. Oshaquēran
nitotaran huachi, itērin.

⁸—Co onporonta' caso'
pa'morantērancohué', itērin Pitrori.

—Co napotohuatēnquēnhué', co ca
pochin cancantaranhué', itērin
Quisosori.

⁹—Inta nipachin, ama, Sinioro,
nantēhuērachin pa'motocosohué'.
Imirahué, motohuēnta', inapita ya'ipi
pa'motoco, itērin.

¹⁰—Co ina nohuantērehué'. Nani
amahuatēra, co huachi nē'huētērehué'.
Nantēichin pa'morantēré'. Inapochachin
nani anoyacancantēranquēma'. Ina
piquēran co noyahué' nipatama', inanta'
inquitantaranquēma'. Ina quēran noya
cancantantarama huachi. Canpitaso'
noyapiachin cancantarama'.
A'naichinquēma' co noyapiachin
cancantaramahué', itērin.

¹¹Cotasēri yasha'huirapirinsol
ninoton, naporin. Napoaton
“A'naichinquēma' co noyapiachin
cancantaramahué',” tēnin.

¹²Nani ya'ipicoi
pa'morantēra'pirahuatoncoi,
a'moantarahuatón, huēnsēantarín.
Huēnsēantarahuaton, a'chintērincoi.

—Ma'marēsona
pa'morantēranquēmasol, iyaro'sa',
a'chinchinquēma'. ¹³Canpitaso' nontohua-
tamaco, “Maistro” itēramaco. “Sinioro”
itēramaco inanta'. No'tēquēn yonquia-
toma', napotēramaco. Canpita maistrónē
maco mini. Sinioroco ni'to, natēramaco.
¹⁴Canpita maistrónēmaco niporahué',
pa'morantēranquēma'. Napoaton canpita
capininta' ina pochachin cancantoco'.
Nipa'morantēreso pochin nicatahuaco'
noya noya cancantacamaco maré'.

¹⁵Moshasho pochin cancantato,
pa'morantēranquēma'. Canpitanta' ca
pochin cancantatoma', ninosoroatoma'
nicatahuaco'. ¹⁶Tēhuēnchachin, iyaro'sa',
nonanamacoso' ya'huērin. Ni'cochi.
Patronso' chiniquēn nanantērin.
Piyapinēnpitasol nipurinhué' co onpopin-
chín chiniquēn nanantērinhué'. Comisio-

nëonta' co hua'an pochin chiniquën nanantërinhuë'. Napoaton ama hua'an pochin nicacamaso' yonquicosohuë'. Ca pochin cancantoco'. ¹⁷Nani nitotërama' ipora. Ca pochin nipatama', nõya cancantarama huachi.

¹⁸Co ya'ipiima' noya cancantaramahuë'. Shonca catoya'pinquëma' acoranquëma' ca'tanamacoso marë'. Ya'ipiima' noyá nohuitëranquëma'. Yosë quiricanënguë iraca naporin: "A'nara' carë' coshatapona-huë', sha'huirapiarincos," tënin. ¹⁹Apira nitotato, sha'huitëranquëma'. Ma'sha onpotohuachinco, yonquiarama huachi. "Inaso' tëhuënhachin Cristo ni'ton, ninorin," tosarama'. ²⁰No'tëquën sha'huitëranquëma'. Carinquëma' a'paranquëma' piyapi'sa' a'chintacamaso marë'. Natëhuachinquëma', natëarinaco canta'. A'paranquëma' ni'ton, natëinënguëma'. Insosona natëhuachinco, Yosënta' natëarin huachi. Ina a'paimarincos, itërincoi.

Cotasëri sha'huirapicaso' ninorinso'

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹Naporo' Quisoso sëtërin. Chiniquën sëtárin.

—No'tëquën sha'huitëranquëma'. Shonca catonquëma' ca'tanpiramacohuë', a'naquëma' yasha'huirapiaramaco, itërincoi.

²²Ina natanahuato, a'naya a'nayaco nini'nai. "¿Inquënpocha yasha'huirapirëhua' nicaya?" tënai, yonquiato. ²³Caso' Quisoso inchananënguë quëran coshatërahuë. Na'con nosorincos ni'ton, inaquë coshatërahuë.

²⁴Simon Pitrori imirin quëran përasahuatonco, —Nataniquë'. ¿Incarita' yasha'huirapirincos? itërinco.

²⁵Itohuachinco, amasha ya'carirahuato, oshaquëran natanahuë.

—¿Inta', Sinioro, yasha'huirapirincos? itërahuë.

²⁶—Iso cosharo' i'shirahuato, quëtërahuë. Insosona quëtëhuato, yasha'huirapiarincos' nitotëquë', itërinco, osháquëran nontatonco. Ina tosahuaton, i'shirahuaton, Cotasë Iscarioti quëtërin. Simon hui'nin inaso'. ²⁷Ina ma'pahuachina, sopairi ya'coancantërin huachi. Naporo' Quisoso'i itapon:

—Ma'sona yaninanso', manoton niquë', itërin.

²⁸Itohuachina, natanpiraihuë', ma'marësona nontërinso' co nitotëraihuë'. ²⁹Cotasëri coriqui morsa a'pairin ni'ton, cosharo' pa'anacaso marë' a'pamara, topirinhue' a'naquën. Sa'ahuaros'a' nicanacaso marë' a'pamara, topirinhue' a'naquën. Pascoa tahuëri naniriarin ni'ton, naporin, topiraihuë'. Hua'ano'sa' yaa'notërinso' co nitotëraihuë'. ³⁰Ya'huëre' Cotasëso' nipirinhue' cosharo' quëtërinso' nani ma'parahuaton, pipirin huachi. Naporo' nani tashiarin. Tashi' pa'nin huachi.

Ninosorocaso' pënëinso'

³¹Cotasë nani pipihuachina, Quisoso itantarincos:

—Yosë quëran caso' quëmapico ni'to, apira no'tëquën Yosë natërahuë.

Napoaton nõya ni'sarincos. Piyapi'sa' ni'pachinaco, "Ma noyacha Yosëso' ni'ton, na'con catahuarinpoa paya," tosapi. ³²Ina hui'ninco chachin ni'ton, piyapi'sa' nitotatona', na'con na'con Yosë yonquiapi. Ina quëran Yosë noya noya acoarincos huachi. Co hua'quiya quëranhuë' inapotarincos huachi.

³³Hui'nahuëpita pochin ni'piranquëmahue', co huachi hua'qui' ya'huapohuë'. Pa'miatarahuë huachi. Yonisapiramacohuë', intohuaso' pa'pato, co nanitaramahuë' pacacamaso'. I'hua inachachin Cotioro'sa' sha'huitërahuë.

³⁴Iporaso' nasha pochin pënëaran-

quëma' noya ninosorocamaso marë'. Nosororanquëmaso pochachin imarama-cosopita capininta' ninosoroco'. ³⁵Ninosorohuatama', imaramacoso' nohuitapi huachi. "Quisoso imatona', noya noya ninosoroapi huachi," tosapi huachi, itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶—¿Intohuata', Sinioro, pa'saran?
Canta' pa'i topirahuë', itërin Simon Pitrori.

—Intohuaso' pa'pato, co ipora nanitëranhuë' imaancoso'. A'na tahuëri canpitanta' inatohua' pa'sarama', itërin.

³⁷—¿Onpoatonta', Sinioro, co apira nanitërahuë' ima'huanquënso'? Imaranquën ni'ton yatëpapirinacohüenta', imamiataranquën huachi, itërin.

³⁸—Yatëpapirinënquënhüenta', imamiataranco, ¿ti? No'tëquën sha'huitaranquën. Ipora tashi chachin co'huara atari përasatërasohuë', quëma cararo' nonpinapiaranco. "Co canta' Quisoso nohuitërahuë'," toconapon, itërin, Pitro nontaton.

A'na tahuëri Yosë'pa' niquënantarihua'

14 ¹—Ama, iyaro'sa', pa'yancosohuë'. Amana sëtocosohuë'. Yosë natëco'. Canta' natëco. "Co naniantarincoihuë'," ta'toma', nani tahuëri natëco. ²Tatahuë ya'huërinquë na'a pëi' ya'huërin. Co ya'huërinhuë' naporini, sha'huichitënuquëmahuë'. Inatohua' panantarahuë canpita ya'huëcamaso marë' tapachinquëma'. ³Inatohua' pa'pato, tapatontahuatënuquëma', o'mantararahuë. O'mahuato, maquimaranquëma'. Carë'quëma' ya'huapoma huachi. Ina marë' o'mantararahuë. ⁴Intohuata' pa'sarahuëso' nitotërama'. Onporahuatomata' canpitanta' inatohua' pacacamaso' nitotërama' ipora, itërin.

⁵—¿Intohuata', Sinioro, pa'saranso'? Co nitotëraihuë'. ¿Onporahuatoita' ira nohuichii? itërin Tomasëri.

⁶—Ca ira pochinco. Ya'ipiya no'tëquën a'chintëranquëma'. Casächin nanpicaso' quëtëranquëma'. Imaramacoso-pitarachin Yosë'pa' cancontarama huachi. ⁷Noyá nohuitëramaco naporini, Tatahuënta' nohuichitomahuë'. Ipora quëra huarë' ina nohuitarama'. Ca nohuitëramacoso pochin nohuitarama', itërincoi.

⁸—Tata a'notocoi ni'ii. Ina ni'pato, Sinioro, nóya cancantarai huachi, itopirinhuë' Pinipiri.

⁹—Isonápo' pi'ipi, iyasha, canpitaro'co ya'huëpirahuë', co nohuichatëramacohuë', ¿ti? Ni'patamaco, tatahuënta' nohuitarama'. ¿Onpoatonta' nipachin, "Tata a'notocoi ni'ii," itëranco? ¹⁰Yosëso' ca Tatahuë. Ina pocháchinco ninahuë. Co ina, iyasha, natëyatëranhuë', ¿ti? A'chintohuatënuquëmara, co caora yonquinëhuë quëran a'chinahuë'. Yosë yonquirinso chachin yonquiato, a'chintaranquëma'. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparahuë. ¹¹Tatahuë pochinco caso'. Napoaton ya'ipinquëma' natëco. Piyapi'sa' a'naroachin anoyatë rahuë. Nani ma'sha nanitaparahuë. Ina yonquiato, natëco huachi, itërincoi.

Espirito Santo catahuarinpoaso'

¹²—Natanco', iyaro'sa', no'tëquën sha'huitaranquëma'. Tëhuënnachachin imapatamaco, ca pochin nani ma'sha nanitapaarama'. Tata Yosë ya'huërin'pa' panantarahuë ni'ton, saca sacai' nininso' nanitapaarama'. Ya'ipinquëma' catahuaaranquëma' nanamëhuë a'chinacamaso marë'. Canpitari a'chintohuatama', na'con na'con piyapi'sa' imasarinaco huachi. ¹³Ca pochin yonquiuhuatama', nanan quëchin-

quëma' Tatahuë nontacamaso marë'. "Hui'nan chachin nanan quëtërinco," ta'toma', ina nontoco'. Ina pochin nontatoma', ma'sona nohuantëramaso' nico' acotaranquëma'. Catahuaranquëma' ni'ton, Tatahuë noya noya nohuitarama huachi. "Ma noyacha Yosëso paya," tosarama'. ¹⁴Ca pochin yonquirhuatama', ma'sona nipatamaco, acotaranquëma'.

¹⁵Nani pënënanquëma'. Nosorohuata-maco, natëaramaco huachi. ¹⁶Inapaquë panantahuato, Tata sha'huitarahuë, Ispirito Santo a'patimarinquëma'. Ca pochachin catahuarinquëma', achinicananarinquëma'. Co onporonta' patarinquëmahuë'. ¹⁷Ispirito Santos' no'tëquënachin nonin ni'ton, no'tëquënanitotarinquëma'. Inaso' Yosë hua'yanën chachin. Co imarinosopitasohuë' nipirihuë' co ina natëpihuë'. Napoaton co nohuitapihuë'. Canpitaso' nipirihuë' nohuitarama'. Nani tahuëri catahuarinquëma'.

Ya'coancantarinquëma'. ¹⁸Co patomiataranquëmahuë'. Ca nohuanto, Ispirito Santo ya'coancantarinquëma'. Ca pochachin catahuarinquëma'. ¹⁹Co hua'qui' isëquë ya'huarahuë'. Pa'pato, co imarinosopitahuë' co huachi quënanarinacohuë'. Canpitaso' nipirihuë' quënantaramaco. Cancanëma quëran nohuitaramaco huachi. Nanpian-tarahuë ni'ton, Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama huachi. ²⁰Nani nanpiantahuato, noya noya nohuitaramaco huachi. Tëhuënachin Tata Yosë yonquirinso chachin yonquirahuë. Imamiataramaco ni'ton, canpianta' yonquirahuëso pochin yonquiarama'. Carinquëmanta' ya'coancantaranquëma' ni'ton, nóya ninohuitarihua huachi.

²¹Nani pënënanquëmaso' nitotohuatama', natëhuatamaco, tëhuënachin nosoroaramaco, tënahüë. Nosorohuata-

maco, Tata Yosënta' nosoroarinquëma'. Carinquëmanta' nosoroaranquëma'. Inapaquë panantaporahuë', cancanëma quëran nontaranquëma'. Noya noya nohuitaramaco huachi, itërin Quisosori.

²²—¿Onpoatonta', Siniro, quiyariachin noyá nohuitarainquë? Co ya'ipi piyapi'sa' nohuitarinënuëhuë', itërin Cotasëri. A'na Cotasë inaso'. Co Cotasë Iscariotihuë'.

²³Napotohuachina, Quisosori itërin: —Co ya'ipi piyapi'sa' nanitopihuë' nohuitinacoso'. Insosona nosorohuachinaco, natëarinaco. Natëhuachinaco, Tata Yosëri nosoroarin. Ispirito Santori ya'coancantarin ni'ton, Yosë noya nohuitapi huachi. Canta' noya nohuitarinaco. ²⁴Co'so' nosorohuachinacohuë', co natëarinacohuë'. Co caora yonquinë huë quëran sha'huitëranquëmahuë'. Tata Yosë sha'huitohuachincora, inachachin sha'huitëranquëma'. Ina a'paimarinco.

²⁵Co'huara pa'shantatërasohuë', sha'huitëranquëma'. ²⁶Inapaquë pantahuato, tatahuë nontarahuë, Ispirito Santo a'patimarinquëma'. Ca ya'huërenamëhuë o'mararin. Inaso' catahuaarinquëma'. Ya'ipi Yosë nanamë a'chintarinquëma'. Catahuaarinquëma' a'chintëranquëmaso' ama naniantacamaso marëhuë'. Catahuahuachinquëma', nóya yonquiarama huachi, tënin.

Asanocancaninpoaso'

²⁷Ina quëran Quisoso sha'huitantarinco:

—Pantaporahuë', asanocancanaranquëma'. Tata Yosë natëto, co manta' të'huatërahüë'. Catahuaaranquëma' ca pochachin cancantacamaso marë'. Piyapi'sa' inahuara co sano cancantopihuë'. A'naroachin pa'yanpi. Carinquë maso' nipirihuë' catahuaaranquëma' sano cancantacamaso marë'. Ama

pa'yancosohuë'. Ama të'huacosohuë'.
²⁸Nani sha'huitëranquëma'. Inapaquë
 pantaporahuë',
 ya'coancantimaranquëma'. Tëhuënchachin
 nosorohuatamaco, Tatahuëtaquë
 panantarahuë ni'ton, noya cancanta-
 rama'. Inaso' chini chiniquën nanantë
 rin. ²⁹Co'huara pa'shantatërapohuë',
 sha'huitaranquëma'. Inapaquë
 pantahuato, yonquiarama huachi.
 "Tëhuënchachin ninoton,
 sha'huitërinpoa'," ta'toma', noya noya
 natëaramaco huachi. Ina marë'
 sha'huitaranquëma'.

³⁰Co huachi hua'qui' nontaranquëma-
 huë'. Sopai hua'an nohuanton, masari-
 naco. Inari camairin ni'ton, nani
 huë'sapi macainacoso marë'. Co caso'
 pi'pian tëranta' ina camaincosohuë'
 nipirinhüë', ³¹co ta'ararahuë'. Tata Yosë
 nosoroato, ina no'tëquën natërarahuë.
 Ina nohuanton, ma'sha onpoarahuë.
 Piyapi'sa' nicatonaco, "Tëhuënchachin
 Yosë nosoroaton, natërin," ta'caiso
 marë' co ta'ararahuë'. Huëco' pa'ahua
 huachi, itërincoi Quisoso.

Nara'huaya nitërinso pochin nininso'

15 ¹—Canpitaora, iyaro'sa', co
 nanitëramahuë' noya nicaca-
 maso'. Casáchin catahuahuatënuëma',
 nóya cancantarama'. Nara'huaya
 nitërinso pochin ninin. Ni'co', iyaro'sa'.
 Opa nara'huaya noya nitërin. Ca ina
 pochinco. Imaramacosopita nara sè'pa
 pochin ninama'. Tata Yosëso' hua'anën
 pochin ninin. ²A'na sè'paquën co
 nitohuachinahuë', nishitëtahuatë',
 të'yatëré'. A'naquënso' nipirinhüë'
 pi'pian nitërin. Ina sè'para'huain pi'pian
 niquitëré' na'con na'con nitacaso marë'.
 Co niquitohuatërahüë', co noya
 nitërinhuë'. Inapochachin a'naquën
 "Imarai" topirinahuë', co natërinacohüë'
 ni'ton, Yosëri co yohahuë' ni'nin.

Nipirinhüë', insosona tëhuënchachin
 imapachinaco, Yosëri noya ni'sarin.
 Nara niquitëréso pochin, ina nohuanton,
 pi'pian ma'sha onporin noya noya
 cancantacaso marë'. ³Carinquëma' nani
 anoyacancantëranquëma'.
 A'chintëranquëmaso' natërama'. Ina
 yonquiatoma', noyapiachin cancanta-
 rama'. ⁴Imamiatatomaco, nani tahuëri
 yonquiráco catahuainquëma'. Noya
 nichinpitërinso pochin nico'. Nara sè'pa'
 nohuishatohuachina, co nitërinhuë'.
 Inapochachin co imamiatohuatamaco-
 huë', co nanitaparamahuë' noya
 nicacamaso'.

⁵Ca nara ya'huë pochinco. Canpitaso'
 nara sè'pa pochinquëma'.
 Ya'coancantaranquëma'. Nani tahuëri
 yonquihuatamaco, catahuaraanquëma',
 noya nisarama huachi. Nara noya
 nitërinso pochin noya nisarama'.
 Canpitaora co nanitaramahuë' Yosë
 pochin cancantacamaso'. ⁶Nara sè'pa'
 nohuishatohuachina, ahuirin. Masahua-
 tona', pënuë të'yatopi, ahuiquitopi
 huachi. Inapochachin co imamiatohua-
 tamacohüë', Yosë a'poarinquëma'.
 Ana'intarinquëma huachi.

⁷Casáchin yonquihuatamaco, na'con
 catahuaraanquëma'.
 A'chintëranquëmasonta' ama naniantoco-
 sohuë'. Ina yonquiatoma', Yosë nontoco'.
 Tëhuënchachin imamiatohuatamaco,
 ma'sona nohuantohuatama', sha'huitoco
 acochinquëma'. ⁸Nara na'con nitërinso
 pochin canpitanta' noya noya nico'. Yosë
 pochachin nico'. Ina quëran a'napitanta'
 nicatënuëma', Yosë yonquiapona huachi.
 Naporahuatoma', noya noya imasaramaco
 huachi, itërincoi.

Ca'tano'sanënpita iinpita pochin ni'ninso'

⁹Ina quëran itantarincoi:

—Tata Yosë nosororincoso pochachin
 nosororinquëma'. Ina na'con yonquico'.

¹⁰Tata Yosë no'tëquën natërahuë ni'ton, pa'pi nosororinco. Inapochachin natëhuatamaco, carinquëmanta' pa'pi nosoroaranquëma'.

¹¹Ya'ipi cancanëhuë quëran Tatahuë natërahuë ni'ton, nóya cancantërahuë. Natëhuatamaco, ca pochachin noya cancantarama'. Co pi'pisha tëranta' sëtaramahuë'. Ina marë' a'chintëranquëma'. ¹²Nani pënënanquëma' noya ninosorocamaso marë'. Carinquëma' nosoroaranquëmaso pochachin canpitanta' ninosoroco'. Ina pa'pi nohuantërahuë nicacamaso'. ¹³Ni'co', iyaro'sa'. Na'con nosororinquëma'. Iyaparin pochachin yonquirinquëma'. Na'con nosoroatnquëma', canpita nicha'ëca'huanquëmaso marë' chiminarahuë. Co a'napita ina pochin nosororinquëmahuë'. ¹⁴Natëpatamaco, tëhuëchachin iyaparin pochin ni'saranquëma'. ¹⁵Co caso' patron pochin cancantëranquëmahuë'. Patronso' piyapinëpita camairin. Camaipirinhuë', yonquirinso chachin co sha'huitërinhuë'. Iin chachinso' nipirinhuë' sha'huitërin. Inapochachin carinquëmanta' ya'ipiya sha'huitëranquëma'. Co piyapinëhuë pochin ni'nanquëmahuë'. Nipayarahüeso pochachin ni'nanquëma'. Ya'ipi Tatahuë sha'huitërinco sopita anitotëranquëma'. ¹⁶Co canpitaora nohuanton imaramacohuë'. Ca nohuanto, imaramaco. Carinquëma' huayonanquëma' piyapi'sa' anohuitamaco marë'. Acoranquëma' ni'ton, paatoma', nanamëhuë a'chintoco' a'napitanta' imainacoso marë'. Noya a'chintoco' imamiachinaco huachi. “Quisoso nanan quëtërinco,” ta'toma', Yosë nontoco' catahuainquëma'. Ca pochin yonquihuatama', ma'sona nipatama', acochinquëma'. ¹⁷Nani pënënanquëma'. “Canpita imaramacoso-

pita capini ninosoroco',” itëranquëma huachi, tënin.

Piyapi'sa' no'huirinënpoaso'

¹⁸Ina quëran sha'huitantarincoi: —Co imarinacosopitahuë' no'huihuachinënquëma', ama pa'yancosohuë'. Ca'ton no'huirinaco, nitotërama'. ¹⁹Co noyahuë' cantantërama' naporini, noya ni'itënenquëmahuë'. Inahua capinirá chin nipa'yatopi. Nipirinhuë', nani nicha'ëranquëma'. Ca nohuanto, co inapita pochin cancantëramahuë'. Imaramaco ni'ton, no'huirinënquëma'. ²⁰No'huirinaco ni'ton, canpitanta' no'huirinënquëma'. Nani sha'huitëranquëma': “Hua'anëmaco ni'ton, co canpitaso' noya noya ni'sarinënquëmahuë',” itëranquëma'. Aparësitërinaco ni'ton, canpitanta' aparësitarinënquëma'. Ya'ipi piyapi'sa' natërinaco naporini, canpitanta' natëitënenquëmahuë'. Co ya'ipiya natërinacohuë'. Ina yonquico'. ²¹Tata Yosë a'paimapirincohuë', co ina nohuitopihuë'. Napoaton imaramacoso marë' no'huirinënquëma', aparësitari-nënquëma'.

²²Co o'mato, a'chintërahuë' naporini, co a'porinacoso marë' oshahuaintonahuë'. Nani a'chintopirahuë'. Co natëtonacohuë', oshahuanpi. Ni'ton, Yosëri ana'intarin huachi. ²³Insopitaso' no'huihuachinaco, Tata Yosënta' no'huirapi. ²⁴Na'a piyapi'sa' a'naroachin anoyatërahuë. Nani ma'sha Yosë pochin ninahuë. A'napita piyapi'saso' co nanitapapihuë'. Yosë anohuita'huaso marë' sacai' nininso' a'notërahuë. Co a'notërahuë' naporini, co ina marë' oshahuaintonahuë'. Nani nicaponaracohuë', no'huirinaco. Tata Yosënta' no'huipi. ²⁵Iraca Yosë quiricanënnquë ninshitopi. “Topinan quëran

no'huirinaco,” tēnin ninshitatōn.
Iporaso' naporinso chachin topinan
quēran no'huairinaco.

²⁶Yosē'pa' pantahuato, Ispirito Santo
a'patimaranquēma'. Inaso' catahuaarin-
quēma'. No'tēquēnachin nonin. Yosē
quēran o'marahuatōn, piyapi'sa'
ayonquirarin huachi. Nonahuēso
chachin no'tēquēn ayonquimarinquēma
huachi. ²⁷Canpitanta' a'chinarama'
a'napitanta' nohuitinacoso marē'. Iraca
quēra huarē' nohuitēramaco ni'ton,
naporahuēso' sha'huitarama', itērincoi
Quisoso.

Imarinsopita aparēsītacaiso' ninorinso'

16 ¹Ina quēran Quisoso itantarin-
coi:

—Chiniquēn cancantatoma', iyaro'sa',
imamiatoco. Co'huara ma'sha onpocha-
tērasēnēnquēmahuē',
sha'huitaranquēma' ama pa'yanatoma'
a'pocamacoso marēhuē'. ²Niyontonpiso
pēi quēran ocoiarinēnquēma'. A'na
tahuēri yatēpararinēnquēma'. “Yosē
pinorin ni'ton, tēpahuato, Yosē noya
ni'sarincō,” ta'tona', a'naquēma'
tēpararinēnquēma'. ³Co Tata Yosē
nohuitōpihuē'. Hui'ninconta' co nohuitē
rinacohuē' ni'tona', aparēsitarinēn-
quēma'. ⁴Napoaton, iyaro'sa', ama
pa'yancosohuē'. Nani
sha'huitēranquēma'. A'na tahuēri
aparēsitōhuachinēnquēma', ina
yonquiarama'. “Tēhuēnchachin
no'tēquēn ninotōn, sha'huitērinpoa'”
tosarama'. Iraca co ina pochin
sha'huitēranquēmahuē'. Canpitaro'co
ya'huato, catahuaaranquēma'. Napoaton
ipora huarē' sha'huitaranquēma'.

Ispirito Santo a'patimarinso'

⁵—Iporaso' “Yosē'pa' pantararahūē,”
itōpiranquēmahuē', “¿Onpoaponta'?” co
itēramacohuē'. ⁶“Pantararahūē,”

itēranquēmaso marē' chiniquēn
sētāpiramahuē'. ⁷No'tēquēn
itēranquēma'. Panta'huaso' noya,
tēnahuē. Co pantahuatōhuē', Ispirito
Santo co o'mararinhuē' catahuainquē
maso marē'. Nipirinhuē', pantahuato,
ina a'patimaranquēma'. ⁸Ispirito Santo
isoro'paquē o'mahuachin, oshahuano'sa'
ayonquiarin. “Yosēso' noyasāchin
cancantērin. Piyapinquēmaso' nipirin-
huē' co noyahuē' nīcatōma', oshahua-
nama'. Ina marē' ana'intarinquēma',”
itarin. ⁹“Co Quisoso natēramahuē'
ni'ton, pa'pi oshahuanama',” itarin
piyapi'sa', pēnēnpachin. ¹⁰Ca chimin-
pato, inapaquē pantahuato, co huachi
quēnanaramacohuē'. Nipirinhuē',
imapatamaco, Yosē noya ni'sarinquēma
huachi. Ispirito Santo o'mahuachin,
oshahuano'sa' na'con ayonquirarin
imainacoso marē'. ¹¹Sopai hua'ani
hua'qui' piyapi'sa' hua'anētopirinhuē',
Yosēri ocoiarin. Ana'intarin huachi.
“Ni'cona ana'intochinquēma'
canpitanta',” itarin Ispirito Santōri.

¹²Na'con yaa'chintōpiranquēmahuē',
co ipora nanitaramahuē' ya'ipiya
yonquicamaso'. ¹³Nipirinhuē', Ispirito
Santo o'mahuachin, ya'ipi nanamēhuē
a'chintarinquēma'. No'tēquēn anitōta-
rinquēma'. Co inaora yonquirinso'
a'chintarinquēmahuē'. Yosē yonquirinso
chachin a'chintarinquēma'. A'na tahuēri
ma'sha onpocaisonta' anitōtarinquēma'.
¹⁴Ca nonahuēso chachin
a'chintarinquēma' ni'ton, noya noya
ni'saramaco. ¹⁵Ya'ipi tatauē yonqui-
rinso' nitōtērahūē. Ina chachin yonqui-
rahuē canta'. Napoaton ca nonahuēso'
a'chintarinquēma', tēnin.

Sēto inquitarinso'

¹⁶Ina quēran itantarincoi:
—Pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Co
quēnanaramacohuē'. Ina quēran co

hua'quiya quëranhuë' quënantaramaco, itërincoi. ¹⁷Ca'tano'sanënpitacoï ninontë rai.

—¿Ma'ta' tapon? “Pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Co quënanaramacohuë'. Ina quëran quënantaramaco,” tënin. “Tatahuë ya'huërin'pa' pantararahuë,” tënin anta'. ¹⁸“Co hua'quiya quëranhuë' quënantaramaco,” topachina, co nitotërëhuahuë'. ¿Ma'ta' tapon naporin? tënai ninontatoi.

¹⁹Yanatanpiraihuë', tapanatoi, co natanaihuë'. Quisososoi' nipirinhuë' nitotërin. Napoaton itërincoi:

—“¿Ma'ta' tapon naporin?” ta'toma', yanatanpiramacohuë', co natanamacohuë'. Tëhuëenchachin pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Co quënanaramacohuë'. Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' quënantaramaco. ²⁰Tëhuëenchachin, iyaro'sa', chiminpató, na'nëarama', sëtarama'. Co natërinacosopitasohuë' nipirinhuë' “Nani chiminin huachi,” ta'tona', capa cantapí. Ya'huë'rë' canpitaso' sëtapiramahuë', co hua'qui' sëtaramahuë', a'naroachin noya cancantarama huachi. ²¹Ni'cochi, iyaro'sa'. Sanapi yahuaihuachina, iquitaton, co noyahuë' cancantërin. Nani huaihuachina, a'naroachin nóya cancantërin. Co huachi iquitërinso' yonquirinhuë'. “Hua'huahuë nani huairahuë,” ta'ton, nóya cancantërin. ²²Inapochachin canpitanta' ipora sëtapiramahuë'. Naquëranchin quënantaramaco. Naporoi' nóya cancantarama huachi. Ina quëran ma'sha onpotopirinëinquëmaonta', nóya cancantomiatarama huachi.

²³Naporoi' co huachi natanaramacohuë'. Cancanëma quëran Yosë anitotërinquëma huachi. No'tëquë sha'huitëranquëma'. Ca pochin yonquiatoma', Tata Yosë nontoco'. “Quisoso nanan quëtërincoi,” ta'toma', ma'sona nipatama', acotarinquëma'. ²⁴Iraca co

tëhuëenchachin nohuitëramacohuë'. Yosë nontohuatama', co tata pochin nontëramahuë'. “Quisoso imarai ni'ton, hui'n'an pochin ni'nancoi,” co itëramahuë'. Iporaso' nipirinhuë' ca pochin yonquiatoma', ma'sha nitëreso pochin Yosë nontoco' catahuainquëma'. “Quisoso nanan quëtërincoi,” ta'toma', nani tahuëri nontáco' nóya cancantacamaso marë', itërincoi.

Sano cancantacaiso marë' sha'huitërinso'

²⁵—Sacai' nananquë nani a'chintëranquëma'. A'na tahuërisoi' nipirinhuë' co sacai' nananquë a'chintëranquëmahuë'. A'ninquëchin tatahuë nininso' sha'huitëranquëma'. ²⁶Naporoi' ca pochin yonquiatoma', tatahuë nontarama'. Ca pochin nontarama' ni'ton, “Catahuaquë', Tata,” co ita'huaso' ya'huërinhuë'. ²⁷Tatahuë chachin nani nosororinquëma'. Nosororamacoi' ni'ton, nosororinquëma'. Ina a'paimarincosoi' natërama' ni'ton, nosororinquëma' canpitanta'. ²⁸Tatahuë quëran o'mato, isoro'paquë ya'huëpirahuë'. Co hua'qui quëranhuë' tatahuë ya'huërin'pa' panantararahuë huachi, itërincoi.

²⁹—Iporaso' co sacai' nananquë nontërancoihuë'. A'naroachin natanai. ³⁰Quëmasoi' ya'ipi nitotëran. Yosë quëran o'maran, tënai. Co huachi natanahuainquënsó' ya'huërinhuë', itërai.

³¹—Nani natëramaco, ¿ti? Napoapohanahuë', carinquëma' itëranquëma'. ³²Ipora tashi chachin ya'ipinquëma' ta'ananpiraramaco. Yanquëërahuatoma', pëinëmaquë pa'sarama'. Patopiramacohuë', co caora ya'huapohuë'. Tatahuë ca'tanárinco. ³³Nani na'con sha'huitëranquëma' sano cancantacamaso marë'. Casachin yonquihuata-maco, sáno cancantarama'. Co

pa'yanaramahuè'. Piyapi'sa' aparèsitopi-rinènquémahuè', chiniquèn cancantoco'. Sopai natèpisopita nani minsëarahuè huachi, itèrincoi Quisoso.

Quisosori Tata Yosë nontèrinso'

17 ¹Ina toshuaton, inapaquë nè'pëthuaton, Yosë nontèrin. Nosoroatoncoi, inaquë chachin nontèrin natana'huaiso marè'.

—Nani, Tata, ora naniarin chimina'huaso'. Aparèsitohuachinaco, catahuaco quëma pochachin cancantato, noya natëinquën. Ina quëran a'napita nicatonaco, noya noya yonquiarinën-quën. Quëma hui'nanco ni'to, napotaranquën. ²Chiniquën nanan, Tata, nani quëtërango ya'ipi piyapi'sa' hua'anënta'huaso marè'. Quëma nohuanton, a'naquën imasarinaco. Inapitaso' anoyacancantërahuè quëma nohuitatënën nanpimiatacaiso marè'. ³Quëmasachin Yosënquën. Isoro'paquë a'paimaranco. Piyapi'sa' nohuitohuachinënquën, canta' nohuitohuachinaco, noya noya cancantatona', nanpimiatapi huachi.

⁴Piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marè' a'paimaranco. Ya'ipi sha'huitërancoso' natëarahuè. Ya'ipi tiquiarahuè huachi. Quëmasachin natëranquën ni'ton, piyapi'sa' noya ni'sarinënquën. ⁵Iraca co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuè', quëmaro'co nóa ya'huëpirahuè', a'paimaranco, o'marahuè. Iporaso', Tata, quëmataquë naquëranchin acoantaco quëmaro'co chachin ya'huanta'i huachi, itèrin Yosë.

Ca'tano'sanënpita marè' nontèrinso'

⁶Ina quëran Yosë itantarin:

—Quëma nohuanton, a'naya a'naya imasarinaco. Isoro'paquë ya'huëpirinahuè', huayonan imainacoso marè'. Ni'ton, imasarinaco huachi. Nani

a'chintërahuè huachi. Onpopinsona quëma cancantëran nani anitotërahuè ni'ton, nohuitërinënquën. Inapitaso' quëma piyapinënpita. Iraca quëra huarè' yonquiran imainacoso'. Quëma nohuanton, imasarinaco huachi. Quëma nanamën natëpi huachi. ⁷Caora yonquinëhuè quëran co manta' ninahuè'.

Quëma sha'huitohuatancora, natëranquën huachi. Ina nitotopi.

⁸Sha'huitohuatancora, inachachin a'chintërahuè. Natëtopi huachi. Quëma quëran o'marahuè. Quëma chachin a'paimarancoso' natëpi huachi.

⁹Imarinosopita marè' chiniquën nontaranquën. Hui'nanpita pochin ni'nanso'. Iraca quëra huarè' yonquiran imainacoso'. A'napitaso' co imarinosopitahuè', co ipora inapita marè' nontaranquënhuè'. ¹⁰Ya'ipi imarinosopita imarinënquën quëmanta'. Quëmari hui'nanpita pochin cancantëran. Napopianachin imarinënpo'. Noya natërinaco ni'ton, piyapi'sa' noya ni'sarinaco.

¹¹Co hua'quiya quëranhuè' quëmataquë panantararahuè. Isoro'paso' patarahuè huachi. Imarinosopitaso' nipirinhuè' isëquë ya'huapona'. Quëma nohuanton, imasarinaco. Quëmaso', Tata, nóyanquën ni'ton, noya a'paiquë' imamiachinaco. Ya'ipiya nanitaparan ni'ton, catahuaquë' napopianachin yonqui'ina'. Canpo' ninosororëso pochin ninosoro'ina'.

¹²Inapitaro'co ya'huasoco, quëma nanamën a'chintërahuè, pënënahuè, na'con catahuarahuè imamiatinacoso marè'. Noya a'pairahuè. Co a'naya tëranta' a'poarinacohuè'. Cotasëichin pipirin. Inaso' co onporonta' tëhuëinchachin imarincuhuè'. Parèsitopiquë pacacaso' ya'huërin. Quëma quiricanëncuë ninoranso chachin inaquë parèsitomiatarin huachi. Ya'huèrè' a'napitaso' noya a'paiarahuè imamiatinacoso marè'.

¹³Iporaso' nipirinhue' ya'huëranquë panantarahuë huachi. Co'huara pa'shantatërapohue', natantaso', nontaranquën natanatona' noya cancantacaiso marë'. Pa'sapirahuë', ya'ipi cancanehuë quëran natëranquën ni'ton, noya cancantërahuë. Catahuaquë' ca pochachin noya cancanchina'. ¹⁴Quëma nanamën chachin nani a'chintërahuë. Co imarinacosopitarihuë' no'huipi. Co inapita pochin cancantopihuë' ni'ton, no'huipi. Imarinacosopitaso' nipirinhue' ca pochin cancantatona', co oshahuana-caiso' nohuantopihuë'. ¹⁵Co nohuantërahuë' isoro'pa quëran ocoicamaso'. Isëquë ya'huëpirinahuë', catahuaquë' ama sopairi minsëinsohuë'. ¹⁶Na'a piyapi'sa' co noyahuë' nipirinhue', co caso' inapita pochin cancantërahuë'. Imarinacosopitanta' co inapita pochin cancantopihuë'. ¹⁷Catahuaquë', Tata, noya noya cancanchina'. No'tëquën ayonquiquë' noya nicaiso marë'. Quëma nanamën quëran no'tëquën anitotëran. ¹⁸Isoro'paquë, Tata, a'paimaranco. Inapochachin inapitanta' a'pararahuë piyapi'sa' a'chintacaiso marë'. ¹⁹Imarinacosopita yonquiato, quëmasachin natëranquën. Inapita marë' chiminarahue' anoyacancanta'huaso marë'. Anoyacancantohuato, inapitanta' no'tëquën yonquiato, noya natëinënquën, itërin.

Ya'ipi imarinsopita marë' nontërinso'

²⁰Ina quëran huachi itantarin:

—Co isopita marëachin, Tata, nontaranquënhue'. A'na tahuëri a'chintohuachina', a'napitanta' imasarinaco. ²¹Inapitanta' catahuaquë' napopianachin yonqui'ina'. Canpo' ninosororëso pochin ninosoro'ina'. Quëma hui'nanco ni'to, yonquiranso chachin yonquirahuë. Inapitanta' catahuaquë' canpo pochachin

yonqui'ina'. Ina quëran a'napitanta' natëarinaco. “Yosë hui'nin imatona', napopianachin yonquiapi,” tosapi. ²²Quëma nohuanton, noyapiachin cancantërahuë. Imarinacosopitanta' ya'coancantarahuë noyapiachin cancantacaiso marë'. Ina quëran a'na huënton pochin napopianachin yonquiapi. Canpo pochachin cancantapi huachi. ²³Quëma pochachin yonquiato, inapita ya'coancantërahuë canpo pochachin yonquicaiso marë'. Ina quëran a'napita nicaatona', “Tëhuëchachin Yosëri hui'nin a'paimarin. Hui'nin nosororinso pochin imarinsopitanta' nosororin,” tosapi.

²⁴Quëma, Tata, nohuanton, imasarinaco. Inapita nohuantërahuë carë' ya'huëcaiso'. Iraca quëra huarë' quëma nosororanco. Co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', nosoroatonco, nóya acoranco. Inatohua' inapitanta' pantahuachina', noya noya ni'sarinaco huachi. Ina na'con nohuantërahuë. ²⁵Quëma, Tata, noya cancantëran. Co imarinacosopitahuë' co nohuitërinënquënhue'. Caso' nipirinhue' nohuitëranquën. Quëma isoro'paquë a'paimaranco. Imarinacosopita nitotopi huachi. ²⁶Quëma nanamën nani a'chintërahuë nohuitinënquënso marë'. Ipora huanta' catahuarahue' ni'ton, noya noya nohuitarinënquën. Quëma nosororanco pochachin inapitanta' ninosoro'ina'. Carinta' nosoroato, ya'coancantarahuë huachi. Nohuitoahuachinënquën, ca pochachin cancantapi huachi, tënin Quisoso, Yosë nontaton.

Quisoso mapiso'

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 ¹Nani Yosë nontohuachina, pipirai huachi. Pa'sahuato, i'shanantë' aquëtëran pa'nai. Sitron itopiso'. Inaquë nara tëtëpiroa'huaya ya'huërinquë pa'nai.

²Inatohua' pa'patëira, na'aro' niyontonai. Napoaton Cotasërinta' nohuitërin. Inariso' yasha'huirapirinso'. ³Corto hua'ano'sa', Parisioro'sa', inapita nani sha'huitoonin. Natanahuatona', sontaro'sa', ponisia, inapita a'papi Quisoso macacaiso marë'. Nansa, sahuëni, inapita quëpapi. Tashi' ni'ton, nanparin, yonarin, inapitanta' quëpapi. Cotasëri quëparahuaton, a'notërin. ⁴Quisoso' ya'ipiya ninoponahuë', co ta'arinhuë'. Nacapiapon pa'nin.

—¿Inta' yonisarama'? itërin.

⁵—Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso', itopi.

—Ca inaco mini, itërin. Cotasënta' inaquë huaniarin anta'.

⁶—Ca mini inaco, itohuachina, pa'yanpi. Pinën quëran ninantërarahuatona', anotopi.

⁷Ina quëran naquëranchin itantarin:

—¿Inta' yonisarama'? itantarin.

—Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso', itantapi.

⁸—Nani sha'huitëranquëma'. Ca mini. Ca nohuanthuatamaco, isopitaso' tananpitoco' pa'ina', itërin. ⁹Achin Yosë nontaton, nani itërin: “Quëma nohuanton, isopita imasarinaco. Noya a'pairahuë. Co a'naya tëranta' a'poarinacohuë',” itërin. Co chiniquën canchanatërapihuë' ni'ton, “Tananpitoco' pa'ina',” itërin. ¹⁰Napopirinhuë', Simon Pitroso' sahuëninën ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonën ahuërin, Marco itopiso'. Nicoitaton, inchinan huëratën quëran nishitëhuëratëtërin. ¹¹Quisoso' nipirinhuë' co nohuantërinhuë'.

—Sahuëni, iyasha, po'moantaquë'. Tananpitëquë' mainaco. Tatahuë nohuanton, masarinaco, itërin.

Corto hua'an pëinënquë quëpapiso'

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹²Ina quëran sontaro'sa', capitan, Cotio ponisia, inapita huë'sahuatona',

Quisoso mapi. Masahuatona', tanpaquën noyá tonporahuatona', ¹³Anasëtaquë quëpapi. Inaso' corto hua'an mi'sën. Naporo' pi'ipi Caihuasë corto hua'an ya'conin. ¹⁴!hua inaso' Cotioro'sa' sha'huitërin: “Quisoso tëpacaso' ya'huërin, tënahuë. Co ina tëpahuatë huahuë', na'anpoa' chiminarihua'. Ya'huërenamënpoa' chimi'in,” itërin. Inaquë quëpapi natanacaiso marë'.

Pitrori nonpinapirinso'

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵Ca'tano'sanënpita pa'pi huachi.

Ya'huëre' Simon Pitroso' nipirinhuë' Quisoso imaquirin. Canta' imaquirahuë'. Caso' corto hua'an piyapinënpita nohuitërinaco ni'ton, Quisoso acoana quëpahuachinara, pairanaquë chachin ya'conahuë canta'. ¹⁶Pitroso' nipirinhuë' ya'coana aipiran huaniapirinhuë'. Napoaton pipiahuato, sanapi ya'coana a'pairinso' nontërahuë Pitronta' ya'conacaso marë'. Nontohuatëra, ya'conai huachi. ¹⁷Pitro ya'conpachina, sanapiri itërin:

—Quëmarinta' iso quëmapi imamaranquën, ¿ti? itërin.

—Co caso' nohuitërahuë', itërin.

¹⁸Naporo' tashi' sëhuën ni'ton, ponisia, inpriatonënpita, inapita pëyara quëran nani a'pëtopi. Inaquë huanirahuatona', napëntapi. Pitronta' inaquë napëntarin anta'.

Corto hua'ani nataninso'

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹Ya'huëre' Quisoso' natanapi huachi.

—¿Ma'ta' a'chintaran? ¿Inpitata' imarinënquën? itërin corto hua'ani.

²⁰—Co'ta a'ninquëchin piyapi'sa' a'chintërahuë. Niyontonpiso pëiquë, Yosë chinotopiso pëiquë, inaquëpita Cotioro'sa' niyontonpachinara,

a'chintèrahuë. Co po'oana quèran a'chintèrahuë'. ²¹¿Onpoatonta' natananco? Na'a piyapi'sa' nataninaco, nani nitotopi. Inapita nataniquè' sha'huichinquèn, itèrin.

²²Itohuachina, ponisiari imirin quèran ahuèrayarin.

—Inaso' corto hua'an nipirinhue', ina pochin a'paniran, ¿ti? itèrin ponisiari.

²³—Nonpinahuè naporini, a'napita no'tèquèn sha'huirapitonacohuè'. Nipirinhue', no'tèquèn nontèrahuë. ¿Onpoatonta' ahuèranco? itèrin.

²⁴Ina quèran hua'ani a'parin Caihuasè nontacaso marè'. Tonpopinan quèpapi huachi.

Naquèranchin Pitro nonpiantarinso'

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵Ya'huèrè' Simon Pitroso' huaniton, napèntarin.

—Quèmarinta' iso quèmapi imamaranquèn, ¿ti? itèrin ponisiari.

—Co'chi nohuitèrahuè paya, itantarin.

²⁶Ina quèran Cotio hua'an piyapinèni quènanin. Ina quèmopinèn chachin Pitrori nani nishitèhuèratètèrinso' ni'ton, pi'pian nohuitèrin. Pitro quènanahuaton, itèrin:

—Co'ta Quisosorè'quèn ya'huèran. Mapiquè quènananquènpora, itèrin.

²⁷—Co'chi caahuè paya, itantarin Pitrori. Naporo' atari pèrarin, natanin.

Pirato quètonpiso'

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸Ya'huèrè' Quisososo' hua'qui' natanapi. Ina quèran nani Caihuasèri natanpachina, ina pèinèn quèran quèpapi. Tashírayamiachin nisahuaso', copirno pèinènquè quèpapi.

Cotioro'saso' nipirinhue' co inaquè ya'conpihuè'. “Nisha piyapi pèinènquè ya'conpatèhua', oshahuanarihua'. Ina quèran co nanitarihuahuè' Pascoa

cosharo' capacaso',” topi. ²⁹Napoamon Pirato pipirahuaton, inapita nontèrin.

—Iso quèmapiso', ¿ma'ta' onporinso'? itèrin.

³⁰—Pa'pi co noya quèmapihuè'. Noya ninin naporini, co quèchitèinquènhuè', itopi.

³¹—Canpitari quèpaco'. Iraca quèra huarè' nipènenamaso' co natèhuachinhue', ana'intoco', itèrin.

—Co quiyaso' nanitèraihuè'. Co Nomano copirno nohuantèrinhuè' piyapi tèpaca'huaiso', itopi.

³²I'hua Quisososo nani sha'huitèrin: “A'na tahuèri inapaquè achinpiarinaco,” tènin. Corosèquè tèpacaiso' ninorin. Cotioro'saso' ana'intoahuachina', co onporonta' corosèquè tèpapihuè'.

Nomano piyapiáchin corosèquè tèpatopi. Napoaton Yosè nohuanton, copirnoquè sha'huirapipi corosèquè tèpacaiso marè'. Co corosèquè tèpapihuè' naporini, co ninorinso pochin inapaquè achinpi'itonahuè'.

³³Quisososo yatèpapiso' natantahuaton, Pirato yonquirarin. “Iso quèmapi hua'nan yaya'comara,” tènin yonquinènquè. Napoaton pèiquè ya'coantarahuaton, Quisososo itapon:

—Quèmaso' Cotio hua'anquèn, ¿ti? itèrin.

³⁴—¿Inta' napotèrinquènso'?

Quèmaora yonquinèn quèran natamaranco, ¿ti? itèrin.

³⁵—Co caso' Cotio piyapicohuè'. Nishaco. Cotioro'sa'

sha'huirapirinènquèn. Corto hua'ano'sa chachin quèma quètirinaco ana'inta'huanquènso marè'. ¿Ma'ta' onporan ni'ton, yatèparinènquèn? itèrin.

³⁶—Co isoro'paquè copirno yaya'conahuè'. Ina nohuantèrahuè naporini, imarinacosopita sontaro'sa pochin niitonahuè'. Ama Cotioro'sa'

maca'inacoso marëhuë' chiniquën ahuë'itonahuë'. Caso' nipirinhüë' nisha pochin hua'anëntarahüë, itërin.

³⁷—Quëmaso' hua'anquën, ¿ti? itërin Piratori.

—Hua'anco mini. Ina marë' nasitimarahuë. O'marahüë no'tëquën pënënta'huaso marë'. No'tëquën yonqui-pisopita natëarinaco, itërin.

³⁸—¿Onpoahuatëcha no'tëquën yonquirë paya? tënin Pirato.

Piratori co yatëparinsohüë'

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Lc. 23.13-25)

Ina toshuaton, pipiantarahuaton, Cotioro'sa' itantarin:

—Iso quëmapi noya, tënahüë. Co manta' onporinhüë'. Co ana'intacaso' ya'huërinhuë'. ³⁹Napoaton sha'huichinquëma'. Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirahuë pipicaso marë'. Iporaso' Cotio hua'an ocoichinquëma', topirahuë', itërin. ⁴⁰Natanahuatona', chiniquën a'panitantapi.

—Ama ina ocoiquësohüë'. Parapasë ocoiquë huachi, itopi. Inaso' matararo nipirinhüë' napotopi.

Chiniquën huihuipiso'

(Mt. 27.27-31; Mr. 15.16-20)

19 ¹Ina natanahuaton, sontaro'sa' camairin Quisoso huihuicaico marë'. Ina masahuatona', chiniquën huihuitona', pë'sha pë'shatopi. ²Yancotë' nahuan quëran sihuisahuatona', ayancotopi. Nahuan ni'ton, ohuanin. Naporahuaton, caninchin coton a'motopi, amasha quëhuanën. Hua'an a'morinso pochin a'motopi tëhuacaiso marë'.

³—I'huata, Siniro hua'an. Quëmaso' Cotioro'sa' hua'anquën, ¿ti? itopi. Napotahuatona', imirin quëran ahuërayarapi. ⁴Ina quëran Pirato pipiantarahuaton, piyapi'sa' nontantarin.

—Iso quëmapi a'notantaranquëma', ni'co'. Co manta' onporinhüë', tënahüë, itërin.

⁵Naporo' Quisosonta' pëi quëran pipirin. Yancotë' nahuan quëran nipisopita ayancotopi. Caninchin coton a'motopi, pipirin.

—Ni'co' iso quëmapi, sa'ahua, itërin piyapi'sa'. Nosoroicaiso marë' ahuihuipirinhüë', co nosoropihuë'.

Tëpacaso' sha'huirinso'

(Mt. 27.24-26; Mr. 15.15; Lc. 23.23-25)

⁶Corto hua'ano'sa', ponisario'sa', inapitari quënanahuatona', chiniquën nonpi.

—Corosëquë patanantëquë' chimiin, itopi. Inachachin inachachin itantapi.

—Canpitari quëpaco'. Corosëquë patanantatoma', tëpaco'. Co caso' nohuantërahüë' tëpa'huaso'. Co manta' onporinhüë', tënahüë caso', itërin Piratori.

⁷—Iraca pënëntërinso' co natërinhuë' ni'ton, chimi'in. Topinan piyapi niponahuë', “Yosë hui'ninco,” toconin, itopi hua'ano'sari.

⁸Ina natanahuaton, Pirato chiniquën pa'yanin. ⁹Ya'coantarahuaton, Quisoso itërin:

—No'tëquën sha'huitoco. ¿Intohua quërinta' huë'nan? itërin. Quisososo' nipirinhüë' co manta' tëninhuë'.

¹⁰—Copirnoco nipirahuë', co yanontë rancohüë', ¿ti? Ca nohuantohuato, ocoiaranquën. Nohuantohuato, atëpataranquën. Co ina nitotëranhuë', ¿ti? itërin.

¹¹—Co Yosë nohuantërinhuë' naporini, co manta' quëma nanitapaitoncohuë'. Tëpahuatanco, ina marë' oshahuanaran. Nipirinhüë', Cotio hua'ano'sa' na'con na'con oshahuanapi, itërin. ¹²Ina quëran Pirato yaocoipirinhüë', Cotioro'sari itantarin:

—Iso quëmapi ocoipatan, Nomano copirno no'huiarinquën. “Ca hua'anco,” téninso marè' copirno inimiconën nisarin. Atèpatèquë', itèrainquën, itopi.

¹³Ina natanahuaton, “Co'chi nanitèrahuë' Quisoso ocoica'huaso paya,” ta'ton, aipiran quèpantarin. Quèpantarahuaton, ana'intacaso' shiranènuquë huënsèrin huachi, shancoriro' huancanaquë ya'huërinso'. Quiya nananquë Capata, itèrai. ¹⁴A'na tahuërichin pahuinarin Pascoa nanicaso'. Naporò' tahuëri chachin Pirato sha'huitèrin tèpacaiso marè'. Camotèchin nisahuaso', Cotioro'sa' itèrin:

—Canpita hua'anëma' ni'co', itèrin.

¹⁵—Co quiyaso' nohuantèraihuë'. A'naroachin atèpatèquë'. Corosèquë apatanantèquë' chimiin, itopi hua'ano'sari.

—Canpita hua'anëma' nipirinuë', atèpachi, ¿ti? itèrin.

—Nomano copirno'ichin natèrai quiyanta'. Co a'na hua'an ya'huëtèrincoihuë', itopi.

¹⁶Napotohuachinara, Piratorì itèrin:

—Inta nipachin, Quisoso quèparahuatoma', corosèquë patanantoco', itèrin sontaro'sa'.

Tèpacaiso marè' quèpapiso'

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

Quisoso masahuatona', quèpapi.

¹⁷Corosè apitèntoahuachinara, inaora quèparin. Pa'sahuatona', a'na panèa'huayaquë canconpi, Corocota itopiso'. Corocota, nansè moto' tapon naporin. ¹⁸Inaquë corosèquë patanantopi. Cato' apiro'santa' tèparapi anta'. Nisha patanantopi. A'na' ahuënan quèran, a'nanta' inchinan quèran patanantopi. Quisoso ahuancanapipi. ¹⁹Ina quèran Pirato aninshitèrin ma'sona onporinso' nitotacaiso marè'. Nani ninshitahuatona', corosèquë

chachin achinpitopi. Motèn pètècha achinpitopi. “Isoso' Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso'. Cotioro'sa' hua'an,” ténin, ninshitaton. ²⁰Cotio nananquë, Nomano nananquë, Crico nananquë, cara nananquë chachin ninshitèrin. Ya'lipi piyapi'sa' inahuara nananquë nontacaiso marè' naporin. Ninano ya'cariya ni'ton, na'a Cotioro'sa' ina nontopi.

²¹Corto hua'ano'saso' nipirinuë', co noyahuë' ni'pi.

—Ama “Cotioro'sa' hua'an,” ninshitè quësohuë'. “Cotioro'sa' hua'anco toconinso',” ninshitèquë', itonpi Pirato.

²²—Co nohuantèrahuë'. Nani ninshitè rahuë huachi. Co huachi a'na ninshitarahuë huachi, itèrin. ²³Ya'huëri sontaro'saso', nani Quisoso patanantahuatona', a'morinso' mapi, nipatomatopi. Catapini sontaro'sa' ni'ton, a'naya a'naya manin. Cotonènso' nipirinuë', co pipitèrinso' ya'huërinhuë'. Ya'ipitè' a'nantèrinso'.

²⁴—Ama oshahuasohuë'. Huëco' ya'nipitèhua' a'morinso' nicanahua', ta'tona', ya'nipirapi. Naporahuatona', a'nara' manin. Iraca pènèntona'pi ninoton, Yosè quiricanènuquë ninshitèrin. “A'morahuëso' nipatomatapi. Cotonèhuë matainacoso marè' nicanarapi,” ténin ninshitaton. Ipora huarè' ninorinso chachin mapi.

²⁵Corosè ya'cariya catapini sanapi huaniapi. A'naso' Quisoso a'shin. A'nanta' a'shatèn. Criopasè sa'ionta' inaquë huaniarin, Maria itopiso'. A'nanta' Maria Mactarina. ²⁶Canta' inaquë huaniarahuë. A'shin, ca quènanahuatoncoi, a'shin itèrin:

—Iso quëmapi, mama, hua'huan pochin ni'quë'. Ina ni'sarinquën huachi, itèrin Quisosori. ²⁷Ina quèran nontèrinco.

—Quëmanta', iyasha, Mamahuë mamaparinquën pochin ni'quë',

itërinco. Naporo' tahuëri ca pëinëhuë quë quëparahuë ya'huëcaso marë'. Inaquë ya'huëmiatarin huachi.

Quisoso chimininso'

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸Nani Quisoso nontahuatoncoi, yachimianin huachi. "Nani ya'ipi Yosë sha'huitërinco' natërahuë huachi," ta'iton, —Yamororahuë, tënin. Yosë quiricanëquë ninorinso chachin naporin.

²⁹Huino main nininso' tasonquë ya'huërin. Pi'shiro pochin nininquë ashipitahuaton, nara'huayaquë achinpitërin. Ihuëtahuaton, Quisoso nanamënuquë paquëanantërin. ³⁰Pi'pian o'osahuaton, —Nani ya'ipiya natërahuë huachi, itërin. Monshorahuaton, chiminin huachi.

Sontarori ohaninso'

³¹Ina tashiraya chinoto tahuëri ni'ton, Cotioro'sa' co nohuantopihuë' inaquëranchin chimipi patacaiso'. Pascoa tahuëri chachin inaso'. Napoaton Pirato paahuantapi.

—Sontaro'sa' sha'huitëquë' tonaina' nipanchina', a'noroachin chimiina'. Chiminpachina', quëparahuatona', pa'pichina', itopi hua'ano'sari. ³²Napotohuachinara, —Noyahua', itahuaton, sontaro'sa' a'parin tonaina' nipantacaiso marë'. Pa'sahuatona', cato' apiro'sa chachin nipantonatonpi. ³³Ina quëran Quisoso huëcapaipirinahuë', nani chiminin quënanquipi. Napoaton co nipantonatopihuë'.

³⁴A'na sontaroso' nipirinhue' nansaquë nininpitën ohuantërin. Huënai' i'shapatarë chachin pipirin huachi. ³⁵Cari chachin ni'nahuë. No'tëquën sha'huitaranquëma' canpitanta' nitotatoma' natëcamaso marë'. ³⁶Iraca Yosë quiricanëquë

ninshitërin. "Co a'na nansë tëranta' nipantapihuë'," tënin. ³⁷A'nanta' ninshitërin. "A'na tahuëri ohuanpiso' ni'sapi," tënin Yosë quiricanëquë. Ipora huarë' ninorinso chachin napotopi.

Quisoso pa'pitopiso'

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸Ina quëran Cosi Arimatiaquë ya'huërinso' pa'nin Pirato nontapon. Inanta' Quisoso imapirinhue', Cotioro'sa' të'huataton, co a'ninquëchin sha'huirinhue'. Inaso' nipirinhue', chiniquën cancantaton, pa'nin copirno nontapon.

—Quisoso nonën nohuantërahuë. Quëtoco cari pa'pichi, itërin. Itohuachina, —Noyahua'. Quëpaquë', itërin. Napotohuachina, pa'nin nonën corosë quëran anohuaracaso marë'. Anohuararahuatona', quëpapi huachi. ³⁹Nicotimonta' huë'nin. Inaso' iraca Quisosoquë paaton, tashi' nontonin. Ina huë'pachina, no'morain pimóchin nininso' quënin nonën pashitacaso marë'. Cara shonca quiro pochin quë'ninso' quënin. ⁴⁰Quisoso nonën masahuatona', morinquë noya so'pinpi. No'morain pimóchin nininsoquë noya pashitahuatona', so'pinpi. Inapotatona', Cotioro'sa' chimipi pa'pitopi, inachintopiso'. ⁴¹Ina ya'cariya imia'huaya ya'huërin. Inaquë na'pi nanin nani ihuapi po'mocaiso marë'. Co insonta' chimipi po'moyatërapihuë'. ⁴²Nani i'huararin. Tahuëririnquë Pascoa tahuëri chachin ni'ton, manorapi. Tëpapiso' ya'cariya ni'ton, inaquë po'morapi. Pancara'pi pinapirahuatona', pa'copitopi huachi.

Maria pa'pitopiquë pa'ninso'

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 ¹Tomio tahuëri nipachina, tashiyachin Maria Mactarina pa'nin Quisoso pa'pitopiso' nicapon. Co

noya tahuëriyatërasohuë', canconin. Canconahuaton, ni'pirinhuë'. Na'pi pa'copitopiso' chi'huincapinan quënanconin. ²“Quisoso nonën nani quëpapi huachi,” ta'ton, ta'aquirahuaton, sha'huitiirincoi. Simon Pitro, ca catoya'picoi sha'huitiirincoi.

—Sinioro nonën pa'pitopi quëran nani quëpapi. Capa huachi. ¿Intohuata' ipora quëpapi? Co nitotëraihuë', itërincoi.

Pitro, Coansha, inapita quënanpiso'

³Napotohuachincoira, pa'pitopi'pa' pa'nai. ⁴Napopianachin ta'apiraihuë', Pitro na'huëtërarahuato, ca'ton canconahuë. ⁵Monshorahuato, nëhuëconahuë. Morinquë so'pinpisoachin quënanconahuë. Nipirinhuë', co ya'conahuë'. ⁶Ca piquëran Simon Pitro canconahuaton, ya'conin. Morinquë so'pinpiso' quënanin anta'. ⁷Paniocara so'pinayapisonta' quënanin. So'pinayapiso' nisha quëhuëanin. Inanta' so'pinpinan. ⁸Ina quëran canta' ya'conahuë. Në'mëtë' so'pinpiso' inachachin nisarin. Ina ni'sahuato, natërahuë huachi. “Tëhuëenchachin Quisoso nanopiantarin huachi,” tënahuë. ⁹Yosë quiricanënuquë iraca ninshitopirinhuë'. “Nanpiantarin,” itopirinhuë', co yonquiyatëraraihuë'. ¹⁰Nani ni'patëira, ya'huërai'pa' paantarai huachi.

Maria ya'notërinso'

(Mr. 16.9-11)

¹¹Ya'huëre' Mariaso' nipirinhuë' huëantarahuaton, Quisoso pa'pitopi pirayan huaniquiantarin. Chiniquënan n'nerarin. Na'nëárin quëran monshorin na'pi naninquë nëhuëcaso marë'.

¹²Nëhuëpirinhuë', cato' anquëniro'sa' quënanin, huirichin a'mopiso'. Quisoso nonën acopiquë huënsëarin. A'na' motën quëran huënsëarin. A'nanta' nantën parti quëran huënsëarin.

¹³—¿Onpoatonta' na'nëaran? itërin anquëniro.

—Sinioronëhuë nonën nani quëpapi. ¿Intohuata' quëpapiso'? Co nitotëraihuë', itërin.

¹⁴Tahuëreconahuaton, Quisoso chachin quënanpirinhuë', co nohuitërinhuë'.

¹⁵—¿Onpoatonta', imoya, na'nëaran? ¿Inta' yonisan? itërin Quisosori. Sacatona'pi ta'ma', topirinhuë'. Napoaton itërin:

—Quëmari, imoya, Quisoso nonën quëpahuatan, sha'huitoco maconta'i, itërin Mariari.

¹⁶—Maria, itërin Quisosori. Tahuëre tintarahuaton, nohuitërin huachi. Cotio nananquë nontaton, —Raponi, itërin. “Quëma mini, Maistronehuënuquë,” tapon naporin.

¹⁷—Ama huachi së'quërantëcosohuë'. Co tatahuë ya'huërin'pa' yapa'shantatërarahuë'. Ora nanihuachin, pantararahuë huachi. Apira paaton, ca'tano'sanëhuëpita sha'huitonquë' nitochina'. Iyahuëpita pochin ni'nahuëso'. Yosë ya'huërin'pa' pantarahuë huachi. Ina chinotëramaso chachin. “Tata” itërahuë. Canpitanta' imaramaco ni'ton, “Tata” itarama'. Inatohua' pantarahuë huachi, tënin Quisoso, itonquë', itërin Maria.

¹⁸Ina natanahuaton, Maria sha'huitiirincoi:

—Sinioro chachin nani ni'nahuë, itërincoi. Ya'ipi sha'huitërinso' chachin sha'huitiirincoi.

Ca'tano'sanënpita ya'notërinso'

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-39)

¹⁹Naporo' tahuëri Tomio tahuëri. Tashihuachina, pëiquë ya'huarai. Cotioro'sa' të'huatatoi, ya'coana noya oncotopiraihuë', Quisoso a'naroachin huancanachin huaniquirin.

—Tashita, iyaro'sa'. Ca mini huè'sarahuè. Ama pa'yancosohuè'. Sano cancantoco', itèrincoi.

²⁰Itahuatoncoi, imirin a'notèrincoi. Nininpitèonta' a'notèrincoi. Ohuanpiso' ni'nai. Siniro chachin ni'sahuatoi, pa'yanai. “Ina mini,” ta'toi, nóya cantèrai huachi.

²¹—Oshanëma', iyaro'sa', nani inquitè ranquëma' ni'ton, sano cancantoco'. Tatahuè a'parancoso pochachin canpitanta' a'pararanquëma'. Piyapi'sa' a'chintacamaso marè' a'pararanquëma', itèrincoi.

²²Ina quèran pihuirahuaton, —Ispirito Santo ya'coancanchinquëma', ténahuè. Ya'coancantohuachinquëma', catahuarinquëma' ni'ton, ²³nanan quètaranquëma' paatoma' pènèntacamaso marè'. Insosona natèhuachinquëma', “Oshanèn, iyasha, Yosè inquitarinquèn,” itoco'. Inquitarin mini. Nipirinhue', co yanatèhuachinquëmahuè', “Co oshanèn, iyasha, inquitarinquènhuè,” itoco'. Tèhuèchachin co inquitarinhuè', itèrincoi. Itahuatoncoi, pa'nin huachi.

Tomasëri quènanaton, natèrinso'

²⁴Naporo' shoncayachincoi ya'huèrai. Tomasè co ya'huèrinhuè'. Catopia'hua itopiso'. Quisoso quènanahuatoi, Tomasè sha'huitonai.

—Siniro ni'nai, itopiraihuè', co yanatèrincoihuè'.

²⁵—Co'so' imirin ohuanpiso' ni'patohuè', co natèarahuè'. Ina sè'huata'huarè' natèarahuè. Nininpitèonta' ohuanpiso' co'so' sè'huatohuatuohuè', co natèarahuè', itèrincoi Tomasè.

²⁶Posa tahuëri quèran niyontoantahuatoi, Tomasènta' ya'huèrin. Naquèranchin ya'coana noya oncotantapiraihuè'. Quisoso a'naroachin huanacachin huaniquiantarin. —I'huata, iyaro'sa'. Sano cancantoco', itèrincoi.

²⁷Ina quèran anquirahuaton, Tomasè itèrin:

—Imirahuè, iyasha, ni'què'. Sè'huaquè'. Nininpitèhuènta' sè'huatoco. Ama nisha nisha yonquiquèsohuè'. Natèco huachi, itèrin.

²⁸—Quëma mini Sinioronèhuè. Natèranquèn. Yosènquèn ni'ton, chinotaranquèn huachi, itèrin.

²⁹—Ni'nanco ni'ton, iyasha, natèranco. A'napitaso' co nicaponacora huè', natèarinaco. Inapitaso' nóya cancantapi huachi, itèrin.

Ma'marësona Coanshari ninshitèrinso'

³⁰Quisoso nani ma'sha Yosè pochin ninin piyapi'sari natècaiso marè'. Ca'tano'sanènpitaco'i ni'piraihuè', co ya'ipiya isèquè ninshitèranquëmahuè'.

³¹Isopita nani ninshitèranquëma' Quisoso natècamaso marè'. —Inaso' tèhuèchachin Cristo, Yosè hui'nin chachin. Ina a'paimarinso', ta'toma', ina imaco huachi. Imapatama', Yosè nohuitatoma' nanpimiatarama huachi.

Yonsanquè ya'notantarinso'

21 ¹Ina quèran Tipiria sono' yonsanquè Quisoso ya'notantarincoi. Ni'naiso' sha'huichinquëma'. ²Inaquè canchisèyachincoi ya'huèrai. A'naso' Simon Pitro. A'nanta' Tomasè, catopia'hua itopiso'. A'nanta' Natanino, Canaquè ya'huèrinso'. Sipitio hui'ninpitacointa' ya'huèrai. A'napitanta' Quisoso imapisopita, catoya'pi nininso', inapitaro'coi canchisècoi ya'huèrai.

³—Yo'natapo pa'sarahuè, itèrincoi Simon Pitro.

—Pa'sarai quiyanta', itèrai. Montèriaquè yanquirahuatoi, pa'nai. Pa'piraihuè', ya'ipi tashi' riti tè'yatopiraihuè', co manta' manaihuè'. ⁴Pi'i yapipirahuaso', Quisoso yonsan-

quë huaniarin, ni'piraihuë'. Co noya quënanatoihuë', co nohuitëraihuë'.

⁵—Co, iyaro'sa', manta' manamahuë', çti? itërincoi.

—Co'chi, iyasha, manaihuë paya, itërai.

⁶—Inchinan quëran riti të'lyatoco'. Inaquë tëhuëncinso' a'naroachin masarama', itërincoi. Ina quëran inchinan quëran të'lyatohuatëira, notohuaro' sami manai. Na'a ni'ton, co nanitaparaihuë' oshica'huaiso'. ⁷Naporo' Sinioro nohuitërahuë huachi.

—Pasoso' Sinioro chachin, itërahuë Pitro.

Itohuatëra, i'nanpirapi sacatarin ni'ton, cotonën a'naroachin masahuaton, a'morin. Manorahuaton, i'quë niitërin manoton yonsanquë canconacaso marë'. ⁸A'naquënciso' montëriaquë pa'nai. Riti ohuararahuatoï, yonsai'pa' quëparai. Co aquëyahuë'. Pasa mitro pochin aquërinso'. ⁹Nonshiconahuatoï, pën quënanconai. Inaquë sami chinsarin, ni'conai. Panonta' ya'huarin.

¹⁰—Sami achin manamaso' caraichin maconquë', itërincoi Quisoso.

¹¹Simon Pitro montëriaquë ya'conahuaton, riti yonsanquë oshirin. Pasa a'natërapo shonca cara sami ya'huërin, panca samisachin. Ina napo' niponahuë', co riti oquirinhuë'. Caraya masahuaton, Quisoso quëtonin, chinsarin. Ina quëran nani pi'ipachina, ¹²—Huëco', iyaro'sa', coshatahua', itërincoi Quisoso.

—¿Inquënta' quëmaso'? co itapoirahuë', Sinioro nohuitërai. ¹³Pan masahuaton, quëtërincoi. Saminta' quëtërincoi. Ca'nai.

¹⁴Nanpiantarin piquëran nani cararo' ca'tano'sanënpitacoï quënanai.

Pitro nontërinso'

¹⁵Nani coshatohuatëira, Quisosori itërin:

—Iya Simon, isopita quëran na'con na'con nosoromiatëranco, çti? itërin.

—Nosororanquën, Sinioro, ina nitotëran, itërin.

—Imarinacosopita ohuica'huaya pochin ni'nahuë. Patohuato, co incariso' a'pairarinhuë'. Quëmari noya a'chintëquë', itërin. ¹⁶Ina quëran itantarin:

—Nosoromiatëranco, çti? itërin.

—Nosororanquën mini, Sinioro, ina nitotëran, itantarin.

—Imarinacosopita a'paiquë' noya imamiachinaco, itërin. ¹⁷Ina quëran naquëranchin itantarin:

—Iya Simon, tëhuëncachin nosororanco, çti? itantarin. Cararo' natanin ni'ton, Pitro sëtërin.

—Ya'ipi, Sinioro, nitotëran. Nosororanquën mini, ina nitotëran, itërin.

—Imarinacosopita noya a'paiquë'. ¹⁸No'tëquën, iyasha, itaranquën.

Quëmaso' hui'napitapon, quëmaora nohuanton, ma'sha ninan. Intohuaso' yapa'patana, nitaparahuaton, pa'nan. Nipirinhue', a'na tahuëri mashotohuan, ma'sha onpotarinëquën. Catoquë ranchin anquiran'so' tonpoarinëquën. Co quëmaora nohuantopiranhuë', quëpararinëquën, itërin Pitro. ¹⁹A'na tahuëri Yosë imarin ni'ton, inapotatona', tëparapi. Ina ni'pachina', na'a piyapi'sa' Yosë imasapi huachi. Ina ninoton, Quisoso naporin. Ina quëran —Imamia-toco huachi, iyasha, itërin.

Coansha napocaso'

²⁰I'hua coshatapoi, Quisoso ya'cariya huënsërahuë. Naporo' “¿Inta', Sinioro, sha'huirapiarinquënso'?” itërahuë Pitro nitotacaso marë'. Iporaso' sono' yonsanquë Pitro tahuërerahuaton, quënaninco. ²¹Quënanahuatonco, Quisoso itapon:

—Iso quëmapiso', Sinioro, çma'ta' onpo'inso huachi? itërin Pitro.

²²—Ama ina, iyasha, yonquiquëso-huë'. Ca o'manta'huarë' nanpiapon nimara. Co'so' nohuantohuatohuë', chiminapon nimara. Co ina yonquica-maso' ya'huërinhuë', itërin.

²³Naporo quëra huarë' imapisopita ninontopi. —Coanshaso' co onporonta' chiminarinhuë', nitopi. Quisososo' nipirinhüë' co naporinhüë'. “Ca o'manta'huarë' nanpiapon nimara. Co'so' nohuantohuatohuë', chiminapon nimara. Co ina yonquica-

maso' ya'huërinhuë',” itërin Quisosori.

²⁴Nani carinquëmaso' sha'huitëranquëma'. No'tëquën ninshitë ranquëma huachi. Ya'ipiya nicatoi, nitotërai.

²⁵Na'con Quisoso a'chinin. Nani ma'sha ninin. Co insonta' nanitaparinhüë' ya'ipiya ninshitacaso'. Ina napo' quirica ninshitërai naporini, co isoro'pa tëranta' nanichitonhuë', topirahuë'. Nani huachi.

Quisoso ca'tano'sanënpita napopiso'

Quisoso nãpïantarahuaton, imãpisopita ya'notërinso'

1 ¹I'huata, iya Tiohuïro. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Noya canta' ya'huarahué. A'na quiricaquë nani ninshitëranquën. Ya'ïpi Quisoso nãporinso' sha'huitëranquën. A'chininsonta' anitotëranquën. ²Ya'ïpiya inapaquë panantaquë huarë' nãporinso' ninshitëranquën no'tëqun nitotamaso marë'. Iporaso' naquëran-chin ninshitantëranquën. Quisoso inapaquë panantaponahuë', co nãnantë rinpoahuë'. Ca'tano'sanënpita acorin pënëntacaiso marë'. Inari catahuanin ni'ton, noya pënëntopi, notohuaro' piyapi'sa' imasapi huachi. “Inanta' sha'huichi,” ta'to, ninshitantëranquën, nitotëquë'. Co'huara Quisoso inapaquë pa'shantatëraponhuë', ca'tano'sanënpita sha'huitërin paatona' a'chinacaiso marë'. Ispirito Santo nohuanon, sha'huitërin. ³Inaso' tëhuëinchachin chimimiatopirinhuë', nãpïantarin huachi. Ina piquëran catapini shonca tahuëri isoro'paquë ya'huantarin. Ca'tano'sanënpita ya'notëra'piarin. Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chintantarin. “Nãpïantarahué ni'ton, huëntonënuquë chachin aya'conanquëma',” itërin.

⁴A'na tahuëri inapitarë' coshataso', sha'huitërin:

—Ama a'naroachin Quirosarin quëran pipicosohué'. Isëquë ninaco' Ispirito

Santo o'main. “Ispirito Santo a'patimaranquëma',” tënin Tata Yosë. I'hua chachin sha'huitëranquëmaso'. ⁵Coanshaso' i'quë aporintërinquëma'. Co noyahuë' yonquiramasopita nãnantohuatamara, aporintërinquëma huachi. Iporaso' nipirinhuë' Ispirito Santo aya'coancantëranquëma' catahuainquë maso marë'. Co hua'qui quëranhuë' ya'coancantërinquëma huachi, itërin ca'tano'sanënpita.

⁶Ina quëran niyontoantëranhuanon, Quisoso natantapi:

—Iraca, Sinioro, Cotioro'sa' pancana hua'anëntopirinahuë'. Iporaso' chiniquën nanantaton, inapochachin acoantëran, ¿ti? itopi.

⁷—Co ina, iyaro'sa', yonquicamaso' ya'huërinhuë'. Tata Yosëichin chini chiniquën nanantërin. Inaora nohuanon, ma'sha acorin. Ma tahuëriso' acoamara. Onporosona nãporinso' co Yosë nohuanantërinhuë' canpita nitotacamaso'. ⁸Iporaso' nipirinhuë' Ispirito Santo na'con catahuaninquëma'. Ya'coancantohuachinquëma', noya pënëntarama'. Ina nohuanon, nani ma'sha nanitaparama'. Ya'ïpi naporahuëso' ni'nama', nani nitotërama'. A'napitanta' sha'huitoco'. Quirosarinquë chachin sha'huitoco'. Ina quëran ya'ïpi Cotia parti paatoma', sha'huitonco'. Samaria partinta' sha'huitonco'. Ya'ïpi parti paatoma', sha'huitëra'piaco', tënin Quisoso.

Inapaquë pantarinso'

⁹Ina topachina, Yosëri inapaquë quëpantarin huachi. Ca'tano'sanënpitari nicasoi', inapaquë pantarin huachi. Në'përâpirinahuë', chistorori imotërin. Co huachi quënanpihuë'. ¹⁰Inâpaquë pantaquëya', në'përâpirinahuë', a'nanya catoya'piri ya'notiimarin, huirîton a'morinso'.

¹¹—¿Ma'marëta', Caririaro'sa', inapaquë në'pëtapiramahuë'? Quisoso nani pantarin huachi. Yosëri inâpaquë quëpantâpirinhuë', ina chachin o'mantararin. Inapaquë pa'ninso pochachin a'na tahuëri o'mantararin huachi, itërin.

¹²Ina natanahuatona', Oriposë panën quëran nohuaramarahuatona', Quirosarinquë paantâpi. Co aquëyahuë'. A'na quiromitro pochin aquërinso'. ¹³Canconahuatona', a'na pëiquë pa'pi. Inapa pë'satë' pëi' ni'ton, nanpëpi. Inaquë naporo' yacapatâpi. Pitro, Coansha, Santiaco, Antërisë, Pinipi, Tomasë, Partoromi, Matio, inapita ya'huërapî. A'nanta' Santiaco. (Arpio hui'nin inaso'.) A'na Simonta' ya'huërin. (Iraca copirno no'huina'piro'sa' imâpirinhuë', iporasos' Quisoso imarin huachi.) A'na Cotasënta' ya'huërin. (Santiaco hui'nin inaso'.) ¹⁴Inâpitaso' siempre niyontonatona', Yosë nontâpi. Quisoso iinpitanta' huë'pi Yosë nontacaiso marë'. Sanâpi'santa' inaquë huë'pi. A'naso' Maria, Quisoso a'shin inaso'. Napopianachin yonquiatona', inaquë na'con Yosë nontâpi.

Matiasë acorinso'

¹⁵Ina quëran na'a Quisoso imâpisopita niyontonpi. Pasa cato shonca piyâpi'sa pochin ya'huëpi. Pitro huancanachin huanirahuaton, itërin:

^{16,17}—Shonca catoya'picoi, iyaro'sa', Quisoso nani acorincoi a'napita

a'chinta'huaiso marë'. Cotasë acopirinhuë'. Quiyarë' Quisoso ca'tanpirinhuë', inimiconënpitari yamapachina, Cotasëri sha'huirâpirin. A'notonpachina, mapî. Iraca Ispirito Santo nohuanton, Cotasë napocaso' ninorin. Tapicori ninoton, Yosë quiricanënuë' ninshitërin. Iraca ninorinso chachin naporin.

¹⁸Sha'huirâpirinso marë' coriqui quëtopi. Ina coriquinënuë' no'pa' pa'anin. Cotasëso' nitëparahuaton, no'paquë anotaton, ya'poinin. Chi'chin pipirin huachi. ¹⁹Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita natanpi. Natanahuatona', ina no'pa' nininën acopi. Inahuara nananquë Aquirama topi. Aquiramaso' Huëna' No'pa' tapon naporin. ²⁰Yosë quiricanënuë' ninoton, ninshitërin.

Ama insonta' pëinënuë' ya'huë'insohuë'. No'panën tananpitëquë' pantachin. Ina quëmâpi ocoirahuaton, a'na acoantaquë', tënin Sarmo quiricaquë.

^{21,22}Napatoon, iyaro'sa', a'na quëmâpi acoanta'ahua' Cotasë ya'huëretacaso marë'. Iraca Coansha âporintaso', Sinioro Quisoso caniaririn a'chinacaso'. Naporo' na'a miachincoi Quisoso imarai. Nani tahuëri ca'tanai. Inapaquë panantaquë huarë' ca'tanai. A'nara' Quisoso ca'tanëhuaso chachin acoanta'ahua'. “Quisoso nanpîantarin. Canta' ni'nahuë,” ta'caso marë' acoa'ahua', tënin.

²³Cato' huayonpirinahuë'. A'naso' Matiasë. A'nanta' Cosi Parsapa. Costo itopi anta'. ²⁴Ina quëran Yosë nontopi.

—Quëmasachin, Sinioro, ya'ipi cancanëhuëi yonquiraiso' nitotëran. ¿Insota' nohuantëran acoa'huaiso', ²⁵ina paaton, a'napita a'chintacaso marë anta'? Cotasë co huachi nanitërinhuë'. Nani a'porinquën inaora yonquirinso' imacaso marë' ni'ton, parësitopiquë pa'nin huachi, itopi.

²⁶Ina quëran cato' piyapi nininënpita na'pitëa'huayaquë ninshitopi. Yontëra'huayaquë po'morahuatona', pa'tan pa'tantahuatona', Matiasë nininën chachin ocoipi huachi. Shonca a'nara' ca'tano'sanënpita ya'huëpirinahué!, iporaso huachi shonca cato' ca'tano'sanënpita ya'huantapi huachi.

Ispirito Santo o'marinso'

2¹Ina quëran a'na simana pochin nisahuaso', Penticosti tahuëri nanirin huachi. Naporo' ya'ipi Cotioro'sa' Quirosarinquë niyontonpi. Ma'sha nitërinso marë! "Yosparinquën, Sinioro," itopi. Ina tahuëri chachin Quisoso imapisopitanta' nani niyontonpi. ²A'nanaya panca ihuan pochin natanpi. Tënëntërimarin. Inapa quëran o'mararin. Ya'ipi pëiquë ya'huëpisopita natanpi. ³Ina quëran pën pochin nënërinso' ya'noimarin. Ya'ipiya a'naya a'naya motoanshirainquë ya'noimarin. ⁴Napohuachina, Ispirito Santosos' ya'ipiya ya'coancantërin. Ina quëran inari catahuarín nisha nisha nananquë nonacaiso marë!. Co nitotaponaraihuë!, a'naroachin nonpi huachi.

—Ma noyacha Tata Yosëso paya. Hui'nin chachin a'paimarin nicha'ëinpoaso marë!, tosapi. Ispirito Santo nohuanton, napopi. A'naya a'naya nisha nisha nananquë nonsapi.

⁵Ina ninanoquë chachin na'a Cotioro'sa' ya'huërin, Yosë chinotopiso'. Nisha nisha parti quëran huë'pi ni'ton, nisha nisha nananquë nonpi. ⁶Quisoso imapisopita nisha nisha nananquë nonsapi, natanpi. Natanahuatona', notohuaro' piyapi niyontonpi. A'naya a'naya inahuara nananquë nonpiso' natanahuatona', pa'yanpi. ⁷Chiniquën pa'yanatona', ninontopi.

—Ma'pitata' natanëhuaso'. Isopita Cariria piyapi'sarächin, topirëhuahuë!.

⁸¿Onporahuatonata' canpoa' nisha nisha nananquë nonëhuaso pochachin inahuanta' a'naroachin nonpi anta'? topi. ⁹Nisha nisha parti ya'huëpisopita nani huë'pi. Partiaro'sa', Miriaro'sa', Irano'sa', Misapotamiaquë ya'huëpisopita, Cotia parti ya'huëpisopita, Capatosiaro'sa', Pontoro'sa', Asiaro'sa', inapita natanapi. ¹⁰Priquiaro'sa', Panpiriaro'sa', Iquipitoro'sa', Nipiario'sa' (Sirini pirayan ya'huërinsopita), inapitanta' nani huë'pi. Ni'toro'sa' Noma quëran huë'pisopitanta' natanapi. A'naquën Cotioro'sa', a'naquën nisha piyapi'sa' niponaraihuë!, Yosë chinotopi.

¹¹Critaro'sa', Arapiaro'sa', inapitanta' huëcatona', natanapi.

—Nisha nishanpoa' nicarihuarahué!, canpoa' nanamënpoaquë chachin nontarinpoa'. Yosë nóya naporinso' sha'huitarinpoa', natanëhua'.

¹²Ma'pitata' napopi. ¿Onporahuatonata' naponontërinënpoa'? ta'tona', pa'yanpi.

¹³A'naquënso' nipirinhué! tēhuarahuatona', —No'pitona', napoapi, toconpi.

Pitro pënëntërinso'

¹⁴Shonca cato' ca'tano'sanënpitaso' nipirinhué!, co té'huatopihuë!. Pitroso' huanirahuaton, chiniquën sha'huitërin ya'ipiya natanacaiso marë!.

—Noya natanco, iyaro'sa'. Ya'ipiima' Quirosarinquë ya'huëramasopitanta' natanco, no'tëquën sha'huichinquëma'.

¹⁵“Isopita no'pipi,” topiramahuë!, co no'piraihuë!. Co yono pi'iyätërarinhué!. Co tashirayamiachin no'pirëhuë!.

Ispirito Santo ya'coancantërincoi ni'ton, naporai. ¹⁶Iraca Coiro iso' ninoton, ninshitërin. Yosë noninso chachin ninshitaton, naporin:

¹⁷“A'na tahuëri Ispirito Santo a'pamarahuë nisha nisha piyapi'sa' ya'coancantacaso

marë'. Ina nohuanton, hui'nanpita ninorarin. Mashoro'sa' hua'nararin. Hui'napi'santa' co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin quënanarin. Yosëri anitotërinso' quënanarin. ¹⁸Naporo' ya'ipi natërinacosopita Ispirito Santori ya'coancantararin. Ina nohuanton, nanamëhuë sha'huirarin huachi. ¹⁹Ca nohuanto, ma'sha inapaquë ya'norarin. Quënanpachina', pa'yanapi. Isoro'paquënta' ma'sha acoarahuë piyapi'sa' ayonquicaso marë'. Huënai', pën, conai' tomontarinso', inapita ni'sapi," tënin Yosë. Inapita ni'pachina', "Tëhuëchachin Yosëri acorin," tosapi. ²⁰Sinioro o'macaso' tahuëri na'con yonquicaso' ya'huërin. Co'huara naniyaterasohuë', nani ma'sha onporapi. Pi'i tashirarin. Yoqui quëhuashin huënai pochin nisarín. Yosë yonquicaiso marë' inapoarin. ²¹"Nicha'ëco, Sinioro," topachina', nicha'ësarín. Anoyacancantahuaton, nicha'ësarín huachi, tënin Coiro, iraca ninshitatón.

²²Natanco, iyaro'sa'. Canpitanta' Cotioro'sanquëma' ni'ton, Yosëri nanamën anitotarinquëma'. Quisoso naporinso' sha'huichinquëma', nitotoco'. Inaso' Nasaritoquë ya'huërinso', nani ma'sha nanitaparín. Piyapi a'naroachin anoyatërin. Co ina pochín ni'chinëhuahuë'. Yosëri catahuarin ni'ton, naporín. Napoaton, "Tëhuëchachin Yosë quëran o'marin," topi. Canpitanta' nicatora', nitotërama'. ²³Napoaponahuë', canpitari atëpatërama'. Masahuatoma', nisha piyapi'sa' quëtonama' corosëquë tëpacaiso marë'. Co Yosë natëpihuë'

ni'ton, tëpapi. Iraca Yosëri yonquirin hui'nin chiminacaso'. Ina nohuanton, oshanënpoa marë' chiminín. Co nohuantërinhuë' naporín, co macacamaso' nanichitomahuë'. Canpitari atëpatopirama'huë', ²⁴Yosëri ananpitararin. Chimirin quëran nicha'ërin. Co chimirín minsërinhuë'. ²⁵Ina yonquiatón, Tapico' iraca naporín:

Nani tahuëri Sinioro ca'tanarínco.

Inchínanëhuë quëran ya'huërin achinancaincoso marë'. Catahuarinco ni'ton, co pa'yanahuë'. ²⁶Napoaton noya cancantërahuë. Yosë nohuanton, co chimimiatarahuë'. Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënahüë. "Co naniantaríncohuë'," ta'to, co chimina'huaso' t'ëhuatërahuë'. ²⁷Yosë yonquiato, nontarahüë. "Hua'yanëhuë, Sinioro, co chimirínquë patarancohuë'. Quëmasachín natëranquën ni'ton, co nohuantëranhuë' nonëhuë chana-tacaso'. ²⁸Quëma iranën a'notëranco. A'chintëranco quëma nohuitatënuë nóya nanpica'huaso'. Nani tahuëri ca'tananco ni'ton, nóya cancantarahüë," tënin Tapico', iraca ninshitatón, itërin Pitrori.

Quisocristo naniantacaso' ninorínso'

²⁹Ina quëran Pitrori itantarín: —Ni'cochi, iyaro'sa'. Tata Tapico' nani chiminín. Iraca nani pa'pitopi. Pa'pitopiso' ipora huanta' ya'huërin. ³⁰Iraca Yosëri itërin: "A'na tahuëri quëma shiparínquën acoarahuë hua'anëntacaso marë'. Quëma ya'huërenamën hua'anëntarín. Caso' Yosëco ni'to, co nonpintaranquënhüë'," itërin Tapico'. Napoaton shia'huain ninoton, ninshitërin. ³¹Quisocristo naniantacaso' ninorín. "Chimirínquë

co patarancohuë'. Co nonëhuë chanatarinhuë', ténin iraca ninoton. ³²Iporaso' Quisoso chachin Yosëri ananpitarin. Quiyari ni'nai. ³³Ina quëran Yosëri inapaquë quëpantarin. Chiniquën nanantarin ni'ton, inchinan quëran ahuënsërin huachi. Ahuënsërahuatón, sha'huitërin: "Ispirito Santo a'pamaquë' piyapi'sa' ya'coancanchin. I'hua sha'huitëranquënsó'," ténin Yosë. Ina quëran Quisosori Ispirito Santo a'paimarin, ya'coancantërincoi. Napoaton nisha nisha nananquë nonai, natanama'. ³⁴Tapico' co nanopiantaton, inapaquë pantarinhuë'. Nipirinhuë', ninshitërin.

Yosëri sinioronëhuë sha'huitërin: "Inchinanëhuë quëran huënsëqui-quë' ³⁵inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri, ténin ninshitaton.

³⁶Yosë hui'nin chachin, iyaro'sa', corosëquë apatanantërama'. Quisoso atëpatopiramahuë', Yosëri noya noya ni'nin. "Inaso' Cristo, a'paimarahuëso'. Sinioro ni'ton, natëcaso' ya'huërin," ténin Yosë. No'tëquën, iyaro'sa', nani sha'huitëranquëma', ténin Pitro.

A'napitanta' imapiso'

³⁷Piyapi'sa' natanahuatona', na'con sëtöpi.

—Co noyahuë' ninai. ¿Ma'ta' onpo'iiso'? itöpi ca'tano'sanënpita.

³⁸Napotohuachinara, Pitrori itërin:

—Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë pochin cancantoco'. "Quisocristo imarahuë," ta'toma', aporihuanco'. Ina imapatama', Yosë oshanëma' inquitariquëma'. Ina quëran Ispirito Santo aya'coancantariquëma' canpitanta'.

³⁹Yosë nohuanton, Ispirito Santo a'patimarinpoa'. Canpitanta' ya'coancantariquëma'. Hui'nanpitanta'

ya'coancantarin. A'naquëonta' aquë ya'huëpirinahuë', Yosë nohuanton, imasapi. Imapachina', Ispirito Santori ya'coancantarin inahuanta', itërin.

⁴⁰Itahuaton, na'con pënënin.

—Ipora ya'huëpisopita co manta' Yosë yanatëpihuë'. Ina marë' ana'intarin huachi. Canpitaso' nipirinhuë' ama inapita pochin cancantocosohuë'. Yosë nontoco' anoyacanchinquëma'. Ina quëran cha'ësarama huachi, itërin.

⁴¹Napotohuachina, na'a natëtöpi huachi. Naporahuatona', i'quë aporihuampi. Naporo' tahuëri cara huaranca pochin piyapi'sa' ya'conpi. Quisoso imasapi huachi. ⁴²Ca'tano'sa' a'chinpachina', pa'yatöpi natanacaiso'. Noya natanatona', natëpi huachi. Noya nini'tona', ya'huërapa. Quisoso chiminiso' yonquiatona', coshatapatapi. Naporahuatona', apira apira Yosë nontapi.

⁴³Siniorori catahuahuachina, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a piyapi'sa' a'naroachin anoyatöpi. Ya'ipi piyapi'sa' nicatona', pa'yanpi.

—Tëhuëenchachin Yosëri catahuarin, topi. ⁴⁴Ya'ipi Quisoso imapisopita niyontönapi. A'naya a'naya ma'sha pahuantohuachinara, nicatahuapi. Co niapiratöpihuë'. ⁴⁵A'naquënsó' ma'shanënpita pa'anahuatona', coriqui ma'patöpi' ca'tano'sanënpita quëtöpi. Ina quëran a'naquëonta' pahuantohuachinara, quëtöpi huachi. ⁴⁶Nani tahuëri Yosë chinotöpi pëiquë niyontönpi. Quisoso chiminiso' yonquiatona', a'naya a'naya pënënsquë coshatapatapi. Co apiratonahuë', noya cancantapi. Nóya cancantatona', coshatapatapi.

⁴⁷—Ma noyacha Yosëso paya, tosapi. Ya'ipi piyapi'sari noya ni'pi. Nani tahuëriya a'napitanta' imasapi ni'ton, Yosëri anoyacantërin. Ina nohuanton, inapitanta' ya'conpi huachi.

Apia anoyatërinso'

3 ¹A'na tahuëri pi'i tëhuërenahuaso', Pitro pa'sarin Yosë chinotopiso pëiquë. Naporo' ora niyontonatona', Yosë nontapi. Coansharë' pa'sapirinhuë'. ²Inaquë a'na quëmapi quënanconin. Nasitërin quëra huarë' co nanitërinhuë' iratacaso'. Nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë quëpapi. A'na ya'coanaquë acopi, noyapiachin topiso'. Inaquë acopi coriqui ma'patacaso marë'. Piyapi'sa' Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpachinara, coriqui ma'patërin. ³Pitro, Coansha, inapita ya'conaso!', apiari quënanin.

—Yosë marë' coriqui quëtoco, itërin.

⁴Pitro Coansharë' ni'sápi.

—Ni'coi, iyasha, itërin Pitrori.

⁵“Coriqui quëtarinco,” ta'ton, notëëarin. ⁶Pitroso' nipirinhuë' itërin:

—Co coriqui ya'huëtöpirincohuë', nanitato, anoyataranquën. Quisocristo Nasaritoquë ya'huërinso' nanan quëtërinco ni'ton, anoyataranquën. Ina nohuanton, noyataran huachi. Huanirahuaton, noya iratëquë huachi, itërin.

⁷Inchinan imira quëran masahuaton, ahuanirin huachi. A'naroachin ca'yopirain nantërë chachin chinirin huachi. ⁸Chinirahuaton, pashitëquintarahuaton, huanirin huachi. Iratarin huachi. Pitro, Coansha, inapita Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpachinara, apianta' ya'conin anta'. Noya irataton, niirin huachi.

—Ma noyacha Yosëso paya, tosárin.

⁹Inapohuachina, ya'ipi piyapi'sari ni'pi.

—Ma noyacha Tata Yosë catahuarinco paya, ta'ton, iratárin huachi.

¹⁰Ni'sahuatona', piyapi'sari nohuitopi ni'ton, pa'yanpi.

—Iso quëmapi Yosë chinotopiso pëiquë ya'coanamënquë huënsërahua-ton, coriqui ma'patërinso'. ¿Onporahuatoncha noya iratërin paya? nitopi.

Pitro Yosë chinotopiso pëiquë pënëinso'

¹¹Apia anoyatërinso' nipirinhuë', “Ama patocosohuë’,” ta'ton, Pitro, Coanshanta' co a'porinhuë'. Cara chachin Saromon patoanamënquë pa'pachinara, notohuaro' piyapi'sa' manorahuatona', inaquë niyontopni. “Ma noyacha ni'ton, apia a'naroachin anoyatërin paya,” ta'tona', pa'yanpi huachi. ¹²Inapita ni'sahuaton, Pitrori chiniquën pënënarin.

—¿Onpotapomata', iyaro'sa', iso quëmapi nicatoma', pa'yanama'? ¿Onpoatomata' ni'saramacoi? Co quiyaora nanitaparaihuë' anoyata'huaiso'. Co quiyaso' noya noyacoihuë'. Yosë nohuanton, noyatërin, iratarin huachi. ¹³Iraca shimashonënpoapita Apranco', Isacoco', Cacopoco', inapita Yosë chinotopi. Ina Yosëri chachin Quisoso a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Ina quëran noya noya acorin huachi. Inaso' Yosë hui'nin nipirinhuë', canpitari masahuatoma', hua'ano'sa' quëtonama'. Piratori yaocoi-pirinhuë', co canpita nohuantëramahuë'. ¹⁴Quisososo' noyasachin ninin. Co pi'pisha tëranta' oshahuanpirinhuë', co nohuantë ramahuë'. “¿Inta' ocoichinquëma'?” itohuachinquëmara, tëpatona'pi huayonama'. ¹⁵Quisoso ananpirinpoaso' nipirinhuë' atëpatërama'. Inasachin catahuarinpoa' Yosë nohuitatëhua' nanpicaso' nipirinhuë', atëpatërama'. Tëpapurinahuë', Yosëri ananpitantarin. Quiyaso' ni'nai. ¹⁶“Quisoso catahuarincoi,” ta'toi, iso apia nohuitëramaso' anoyatërai. “Quisocristo nanan quëtërincoi ni'ton, anoyataranquën,” itohuatëira, noyatërin huachi. “Inaso' catahuarinco mini,” ta'ton, noya pa'sarin huachi. Ni'nama' canpitanta'.

¹⁷Quisoso Yosë quëran o'mapirinhuë', co nitotëramahuë'. Napoaton, iyaro'sa', tëparama'. Hua'anëmanta' co nitotopihuë'.

¹⁸Iraca pënëntona'piro'sa' ninotona', ninshitopi. “A'na tahuëri Cristo parësita-pon,” topi. Yosë nohuanton, ninopi. Ninopiso pochachin parësitérin. ¹⁹Napoa-ton, iyaro'sa', ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë pochin cancantoco' oshanëma' inquichinquëma'. Ina quëran achincancanarinquëma' noyapiachin cancantacamaso marë'.

²⁰Quisocristo imapatama', a'na tahuëri Quisocristo chachin a'patimantarinquëma'. Canpita marë' nani acorin. ²¹Iraca quëra huarë' Yosë nohuanton, noya pënëntona'piro'sa' ninorin. “A'na tahuëri Yosëri ya'ipiya anoyatarin,” topi. Anoyataquë huarë' inapaquë Quisoso ya'huantarin. ²²Iraca Moisésëri ninoton, sha'huitërin: “A'na tahuëri Yosë nohuanton, a'na pënëntona'pi ya'huapon, ca pochin nininso'. Cotio quëmapi inaso'. Pënënpachinquëma', ya'ipi natëco'. ²³Insosona co natëhuachinhuë', Yosëri ana'intomiatarin huachi,” tënin Moisésë.

²⁴Ya'ipi pënëntona'piro'sa' Cristo o'macaso' tahuëri ninopi. Samoiro quëra huarë' naporin. ²⁵Yosë nohuanton, ninshitërinëinquëma', nitotarama'. Yosë chachin naporinso' natanama'. Shimashonënpita nontohuachina, yonquirinquëma' canpitanta'. Iraca Apran itërin: “Caora nohuanto, catahuanquëma'. Quëma shinparin quëran ya'ipi piyapi'sa' noya cancantapi huachi,” itërin Yosëri.

²⁶Canpita'ton yonquiatëinquëma', hui'nin isoro'paquë a'paimarin. Ina catahuahuchinquëma', co noyahuë' ninamasopita naniantarama'. Ina quëran noya cancantarama huachi. Ina marë' Quisoso a'paimarin, itërin Pitrori.

Cotio hua'ano'sari mapiso'

4 ¹Pitrori a'chintahuachina, na'a piyapi'sa' natanápi. Coansharinta' pënënin. Pënëntaso!', Cotio hua'ano'sa' canquipi. Capo Yosë chinotopiso pëi'

a'pairinso', Satsio piyapi'sa', inapitanta' canquipi. ²Piyapi'sa' a'chintërinso marë' no'huipi. “Quisoso nantiantarin ni'ton, nantiantacaso' ya'huërin,” tëninso marë' no'huirápi. ³Napoa-ton Pitro Coansharë chachin mapi. I'huaraya ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi. “Tashiraya natahuan’,” ta'tona', po'mopi. Naporó' tashi' inaquë tahuërianpitopi. ⁴Na'a piyapi'saso' nipirinhuë' nanamën natanahuatona', natëpi huachi. Nani a'natërapo huaranca pochin quëmapi'sa' Quisoso imasapi huachi. Na'a sanapi'santa' imasapi.

⁵Tahuëririnquë ya'ipi Cotio hua'ano'sa' niyontonpi. Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', maestro'sa', inapita huë'pi. Quirosarinquë chachin niyontonpi. ⁶Nisha nisha corto hua'ano'sa' huë'pi. Anasë chini chiniquën nanantërinso', Caihuasë, Coansha, Aricantro, inapita huë'pi. Hua'an quëmopinënpitarë chachin niyontonpi. ⁷Pitro, Coansha, inapita maconahuatona', ahuananapipi natanacaiso marë'.

—¿Onporahuatomata' chiniquën nanantatoma', apia anoyatërama'? ¿Inta' nanan quëtërinquëma' anoyatacamaso'? itopi.

⁸Ispirito Santo nani ya'coancantërin ni'ton, a'naroachin catahuanin noya a'panitacaso marë'.

—Natanco, sinioro hua'ano'sa'.

⁹Tëhuëinchachin co quiyaora nanitëraihuë' apia anoyata'huaiso'. “¿Onporahuatomata' anoyatërama'?” itëramacoi ni'ton, ¹⁰no'tëquën sha'huitarinquëma', nitotoco'. Ya'ipi Cotioro'sa' nitochina'. Quisocristo Nasaritoquë ya'huërinso' nanan quëtërincoi anoyata'huaiso'. Ina catahuanincoi ni'ton, anoyatërai. Yosëri a'paimapirinhuë', canpitaso' atëpatërama'. Tëpapuramahuë', Yosëri ananpi-

tantarín. Quisocrísto nohuanton, iso quémapi nani noyatèrin huachi. Isèquè huanirarin. ¹¹Ni'cochi. Sacatoro'sa' pèihuachina', a'na na'pira' quènanpiri-nahuè', co nohuantopihuè'. “Napoonin,” ta'tona', tè'yatopirínahuè'. Hua'anèni maantarahuatón, “Iso na'pi na'con na'con nohuantèrahue' pèica'huaso marè',” ta'ton, noya acoantarín huachi. Quisocrísto' ina na'pi pochín. Canpita co nohuantopiramahuè', Yosèri noya noya ni'nin. ¹²Quisocrístoichín anoyacancantèrinpoa'. Co a'na nanitèrinhuè' nicha'èinpoaso'. Inaíchín nanitèrin nicha'èinpoaso', itèrin Pitrori.

Hua'ano'sa' pa'yanpiso'

¹³Ina natanahuatona', Cotio hua'ano'sa' ninontopi. “Isopita topinan piyapi. Co maistrohuè'. Co na'con quirica nitotapona-huè', co tè'huatèrinpoahuè'. Ma'pitacha nitotèrin paya. Quisoso ca'tanpi ni'ton, ina pochín cancantapi,” nitopi. ¹⁴Quémapi nani noyatèrinso' inaquè huanirarin ni'ton, co nanitopihuè' “Nonpintarínpoa',” ta'caiso'. ¹⁵Pitro, Coansha, inapita aipiran a'parahuatona', inahua capini ninontapi.

¹⁶—¿Ma'ta' onpo'iiso'? Apia nani anoyatèrin. Ya'ipi Quirosarínquè ya'huèpisopita nitotopi. Nani ni'pi. Co nanitèrèhuahuè' “Nonpintèrinpoa',” ta'caso'. ¹⁷Nipirínhuè', ama aquètè' piyapi'sari natècaiso marèhuè' pènènahua'. “Ama huachi Quisoso nanamèn sha'huitocosohuè',” itahua', nitopi.

¹⁸Ina quèran amatantarahuatona', pènèmpi.

—Ama aquètè' a'chintantacosohuè'. Ama Quisoso nanamèn sha'huitantacosohuè', itopi. ^{19,20}Napotopirínahuè', Pitro Coansharè chachín co yanatètèrinhuè'.

—Yosè natètoi, co nanitèraihuè' canpita natèca'huainquémaso'. Co quiyaso' nanitèraihuè' tonica'huaiso'.

Ni'naiso' sha'huitarai. Natanaisonta' sha'huitarai. “Co Yosè natècaso' ya'huèrinhuè',” tènama', ¿ti? itèrin.

^{21,22}—Co natèhuatancoihuè', ana'intarínquèn, itahuatona', a'papi huachi. Apia anoyatèrinso' nani catapini shonca na'con pi'ipitèrin ni'ton, ya'ipi piyapiri pa'yatopi.

—Yosèichín nanitèrin anoyatacaso'. Ma noyacha Yosèso paya, topi ya'ipi piyapi. Napaoton hua'ano'sa' co nanitopihuè' ana'intacaiso'.

Yosè nontopiso'

²³Nani Pitro, Coansha, inapita a'pahuachinara, imapisopitaquè paantarahuatona', sha'huiconpi huachi.

—Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita chiniquèn pènèninacoi ama a'china'huaiso marèhuè', tènin. ²⁴Ina natanahuatona', napopianachín yonquiatona', Yosè nontapi.

—Quémásachín, Sinioro, chini chiniquèn nanantèran. Isoro'pa', inapaquè ya'huèrinsopita, iiro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita acoran. ²⁵Quèma nohuanton, iraca Tata Tapico' ninshité rin. Inaso' noya natèrinquènso'. Ispirito Santori ayonquirin ni'ton, no'tèquèn ninshitaton, naporin:

¿Onpoatonta', Sinioro, nisha piyapi'sa' chiniquèn no'huipirínènhuè'? Topinan quèran chinotopirínènhuè', co nanitopihuè' minsèinènhuè'. ²⁶Copirnoros'a' chinotopirínènhuè'. Hua'ano'santa' niyontonahuatona', yainimicoto-pirínènhuè'. A'paimaransonta' co què'yapihuè', tènin Tapico', iraca ninshitaton.

²⁷Iso ninanoquè chachín, Sinioro, piyapi'sa' yonquipi hui'nán tèpacaiso marè'. Inaso' nòya nipirínhuè', tèpapi. Quèmari acoranso' nipirínhuè', co

què'yapihuè'. Irotisë, Ponsio Pirato, nisha piyapiro'sa', Cotioro'sa', inapita Quisoso no'huipi. ²⁸Quèmaso' nipirinhue' chini chiniquèn nanantèran. Co nohuantèranhuè' naporini, co nanitapai-tonahuè'. Iraca quèra huarè' yonquiran chiminacaso' ni'ton, aparèsitopi. ²⁹Iporaso', Sinioro, quiyanta' no'huiarinacoi, nitotèran. Quèmasachin yanatèrainquèn ni'ton, catahuacoi chiniquèn cancantatoì, quèma nanamèn sha'huichii. ³⁰Cania'piro'sa' quèmari anoyatèquè'. “Yosè hui'nin chachin nanan quètèrincoi,” topatoi, catahuacoi piyapi'sa' anoyachii. Ina ni'pachina', “Yosèri catahuarin mini,” tosapi, itopi, Yosè nontatona'.

³¹Nani Yosè nontohuachinara, ina nohuanton, pèi' nacontarin. Ispirito Santori ya'ipiya ya'coancantèrin. Chiniquèn cancantatona', Yosè nanamèn sha'huitapi huachi.

Imapisopita ninosoropiso'

³²Ya'ipi Quisoso natèpisopita noya nini'tona', ya'huèpi. Napopianachin yonquipi. A'naya a'naya pahuantohuachinara, niquètopi. Co manta' niapirato-pihuè'. ³³Quisoso ca'tano'sanènpita na'con sha'huirapi. “Sinioro Quisoso nanpiantarin. Nani ni'nai,” topachinara, na'a piyapi'sa' noya natanpi. Yosèri ya'ipiya catahuarin. ³⁴Napohuachina, co a'naya tèranta' ma'sha pahuantèrinhuè'. A'naya a'naya no'panèn, pèinèn, ma'shanèn, inapita ya'huètohuachinara, pa'antopi. ³⁵Pa'anahuatona', coriqui canapiso' ca'tano'sanènpita quètopi piyapi'sa' quètacaiso marè'. A'naya a'naya pahuantohuachinara, quètopi. ³⁶Naporo' a'na quèmapi ya'huèrin. Cosi itopiso'. Ca'tano'sari nisha nininèn acorin. Pirnapi itopi. Pirnapiso' achincancana'pi tapon naporin. Inaso' Nihui huènton quèmapì, Chipriquè

hua'huatèrinso'. ³⁷Inanta' no'panèn pa'anin. Pa'anahuaton, ya'ipi coriqui canarinso' ca'tano'sa' quètèrin pahuantè rinsopita quètacaso marè'.

Ananiasè nonpininso'

5 ¹Ya'huèrè' a'na quèmapiso' nipirinhue', co ya'ipi cancanèn quèran imarinhuè' ni'ton, yanonpintèrin. Ananiasè itopiso'. Sa'in Sahuira itopi. Inanta' no'panèn pa'ampirinhue', co nohuantèrinhuè' ya'ipi canarinso' yocacaso'. ²Napoaton sa'inè' ninontèrin.

—Coriqui quètontahuatè', onposona canarèso' ama sha'huitasohue'. Ya'ipi miachin quètèrèso pochin quèta noya ni'inènpò', itèrin sa'in.

—Inta nipachin, inapota, topachina, patoma coriqui canarinso' po'orahuaton, taparin. Napopinchin ca'tano'sa' quètontarin huachi. Sa'ionta' nitotèrin. ³Ya'huèrè' Pitroso' co sha'huitopirinhue', Yosè nohuanton, nitotèrin. Nitotaton, Ananiasè itèrin:

—¿Onpopinta' cancantaton, iyasha, naporanso'? ténahuè. Sopai ya'coancantèrinquèn ni'ton, Ispirito Santo yanonpintèran ipora. Patoma coriqui canaranso' quèmaora marè' taparan. ⁴Co'huara pa'ayantèraponhuè', no'panèn quèmaquèn. Quèmaora nohuanton, pa'ananso'. Ina quèran nani pa'anpatan, coriqui canaranso' quèmaquèn. Co nohuantohuatanhuè', co ya'ipi quètacaso' ya'huèrinhuè'. “Ya'ipi miachin coriqui Yosè quètarahue,” topatana, nonpinan. ¿Onpoatonta', iyasha, naporan? ténahuè. Co piyapiá chin nonpintèranhuè'. Yosènta' yanonpintopiranhuè', co nanitèranhuè' ina nonpintacaso', itèrin.

⁵Ananiasè natanahuaton, a'naroachin no'paquè anotèrin, chiminin huachi. Piyapi'sa' ni'pachinara, pa'yanpi. A'napitanta' natanahuatona', pa'pi

tè'huatopi huachi. ⁶Ina quèran hui'napi'sari nonènso' so'pinahuatona', quèparahuatona', pa'pitopi huachi.

⁷Cara ora pochin nisahuaso', sa'ionta' huè'nin. So'in chimininsò' co nitochatè rarinhuè'. ⁸Huè'pachina, Pitrori itèrin:

—Pi'pian, imoya, yanatananquèn.

Achin so'yan isonapo' coriqui quètirin-coi. Isonapo' soro marè' no'panèma' pa'anama', çti? itèrin Pitrori.

—Inanapo marè' mini pa'anai, tènin sanapi.

⁹—¿Onpoatonta', imoya, canpita capini ninontatoma', Ispirito Santo yanonpintèrama'? “Co ina ana'intarinpohuè’,” ta'toma', napopirama-huè'. Natanquè'. Quèmapi'sa' so'yan pa'pitopisopita nani huènantarapi. Quémanta' quèpantarinenquèn

pa'pitainènquènso marè', itèrin Pitrori.

¹⁰Itohuachina, a'naroachin chiminatón, inaquè chachin anotèrin anta'. Hui'napi'sa' huèantarahuatona', chimipi quènanquinantapi. Inanta' quèpantarahuatona', so'in pirayan pa'pitopi huachi.

¹¹Ya'ipi Quisoso huèntonènquè ya'conpisopita tè'huatopi. A'napitanta' natanahuatona', “Ana'intohuachinpoa' canpoanta’,” ta'tona', pa'pi tè'huatopi.

Yosè pochin nipiso'

¹²Naporo' tahuèri'sa' Yosè nohuanton, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a cania'piro'sa' sè'huarahuatona', a'naroachin anoyatopi. Piyapi'sari ni'pachinara, —Tèhuèenchachin Yosèri catahuarin, topi. Ya'ipi imapisopita Saromon patoanamènquè niyontonapi. ¹³Imapisopitarachin inaquè niyontonpi. A'napitaso' “Ana'intohuachinpoa’,” ta'tona', co inaquè niyontonpihuè'. Napoaponahuè', —Inapitaso' nóya piyapi, topi ya'ipiya. ¹⁴Naporahuaton, na'con na'con piyapi'sari Quisoso natètona', imasapi anta'. Na'a

quèmapi'sa' sanapi'sarè chachin ya'conachinpi. ¹⁵“Quisosori catahuarin ni'ton, ca'tano'sanènpita nani ma'sha nanitaparin,” ta'tona', na'a cania'piro'sa' quèntarahuatona', caniquè acoonpi anoyatacaiso marè'. A'naquèn nantètèrè chachin acoonpi.

A'naquèonta' sahuanasaquè tèranta' aquèhuènpì. “Pitrori sè'huahuachina, noyatapon. Pa'pachin, hua'yanèn tèranta' tashinantohuachin, noyatapon nimara,” ta'tona', quèntapi. ¹⁶Nisha nisha ninano quèran huè'sapi. Ya'cariya ya'huèpisopitanta' Quirosarinquè huè'sahuatona', cania'piro'sa' quèsapi. Sopairi ahua'yantèrinsopitanta' quèsapi. Yosè nohuanton, ya'ipiya anoyatopi.

Cotio hua'ano'sari no'huiantapiso'

¹⁷Napohuachina, corto hua'an chini chiniquèn nanantèrinso' no'huitèrin huachi. “Na'con na'con Quisoso imasapi,” ta'ton, apiratèrin. Satsio piyapi'sarinta' no'huiapi. ¹⁸Napoaton ca'tano'sanènpita masahuatona', tashinan pèiquè po'mopirinahuè'. ¹⁹Yono tashi' Sinioro anquèninèn huè'sahuaton, pèncò i'soatiirin. Ca'tano'sanènpita aipiran quèparahuaton, sha'huitèrin:

²⁰—Yosè pèinènquè paco'. Inaquè pa'sahuatoma', piyapi'sa' a'chintoco' nasha pochin narpicaiso marè', itèrin anquèniiri.

²¹Ina quèran tashirayamiachin Yosè pèinènquè pa'pi. Piyapi'sa' huè'pachinara, a'chintapi huachi. Ya'huèrè' corto hua'an, Satsio piyapi'sa', inapitaso' co nitotopihuè'. Niyontonahuatona', ya'ipi Cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita amatopi. Huè'pachinara, ponisia a'papi.

—Tashinan pèiquè paatoma', apiro'sa' maconco', itahuatona', a'papi.

²²Ponisiario'saso' tashinan pèiquè

pa'pirinahué', co insonta' quënanpihué'. Huëantarahuatona', sha'huitiipi.

²³—Tashinan pëi' noya niahuitopinan quënanconai. Pëncocuë sontaro'sa' a'pairápirinahué'. I'soapiraihué', capa piyapi huachi, itiipi.

²⁴Natanahuatona', corto hua'ano'sa', capo, inapita pa'yanpi. Pa'yanahuatona', ninontopi. “¿Intocha pacaiya? ¿Ma'ta' onpoapon naporin?” nitopi. ²⁵Naporo' a'na quëmapi huë'sahuaton, sha'huitiirin.

—Quëmapi'sa' tashinan pëiquë po'moramaso' Yosë chinotopiso pëiquë ya'huarin. Piyapi'sa' a'chintarin, itërin.

Ca'tano'sa' parësitopiso'

²⁶Ina quëran capo ponisario'sarë' pa'sahuatona', macoantapi. Piyapi'sa' të'huatatona', co ahuëpihué'. “Na'piquë të'yarahuachinpoa',” ta'tona', oshaquë ran mapi. ²⁷Hua'ano'sa' niyontopiquë quëpapi. Inaquë quëpahuachinara, hua'ani chiniquën no'huirin.

²⁸—Nani pënënanquëmapora. “Ama huachi Quisoso nanamën a'chincosohué’,” itopiranquëmahué', aquë aquëtë' a'chinarama'. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita natanapi huachi. Inapotohuatama', Quisoso chimininso marë' na'intaramaco, itërin.

²⁹—Pënënpiramacoihué', Yosë na'con na'con natëcaso' ya'huërin. Napoaton canpitaso' co nanitëraihué' natëca'huainquëmaso'. Yosëichin natëraai huachi. ³⁰Tëhuëenchachin corosëquë patanantatoma', Quisoso tëpapiramahué', Yosëri ananpitantarin. ³¹Ananpitarahuaton, nóya nicaton, inchinan quëran acorin huachi. Inaso' hua'anënpoa', natëraai. Nicha'ëinpoaso marë' acorin. Cotio piyapinpao' yanicha'ërinpoa'. Co noyahué' yonquirë huasopita naniantohuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. ³²Ina nitotatoi,

sha'huitarai. Ispirito Santonta' inachachin anitotarin huachi. Yosë natëraai ni'ton, Ispirito Santo aya'coancantërincoi huachi, itërin Pitrori.

³³Cotio hua'ano'sari natanahuatona', chiníquën no'huiantarahuatona', yatëpapirinahué'.

³⁴—Ama napocosohué', tënin a'na hua'an. Inaso' Cotio maistro. Camariro itopi. Parisio piyapi niponahué', “Noya quëmapiaso',” topi ya'ipi piyapi. Inaso' huanirahuaton, itërin:

—Isopita aipiran ocoiquë' pi'pian nonchinquëma'. Apira huënanta'ina', itërin. ³⁵Nani ocoihuachinara, pënënin.

—Ni'cona, iyaro'sa', co noyahué' nitama'. Co isopita tëpacaso' ya'huërinhué', tënahué'. ³⁶Ni'cochi. Iraca Tiotasë ya'huërin. “Ca hua'an ya'coanahué’,” topachina, catapini pasa pochin quëmapi'sari imasapirinahué'. Tëpahuachinara, ya'ipi imapisopita yanquëërahuatona', pipimiatopi huachi.

³⁷Ina quëran copirno sha'huitërinpoa' nininënpoa' niacotacaso'. Naporo' a'nanta' ya'huërin. Cotasë Caririaquë ya'huërinso'. “Huëco' quira niahua’,” topachina, na'con miachin piyapi'sari imasapirinahué', inanta' chiminin. Imapisopitari yanquëënanpipi huachi. ³⁸Napoaton ama isopita tëpacosohué'. Tananpitoco', tënahué. Inahuara yonquinëna quëran a'chintohuachina', oshaquëran imapisopita pipimiatapi huachi. ³⁹Nipirinhué', Yosëri catahua-huachin, co canpita nanitaparamahué' apipicamaso'. Ni'cona Yosë inimicoto-tama', itërin. Itohuachina, hua'ano'sari natëtona', co tëpapihué'.

⁴⁰Quisoso ca'tano'sanënpita naquëran-chin amatantarahuatona', chiniquën huihuirapi.

—Ama huachi insonta' Quisoso nanamën sha'huitocosohué',

itahuatona', a'papi huachi.

⁴¹A'pahuachinara, pipipi huachi. “Yosë noya ni'nincoi ni'toi, Quisoso marë' parësitarai,” ta'tona', nóya cancantapi huachi. Co manta' sëtópihuë'. ⁴²Nani tahuëriya Yosë chinotopiso pëiquë a'chinapi. Co tonipihuë'. Pëiro'saquënta' Quisocristo nanamën sha'huirapi.

Catahuacaso marë' acopiso'

6 ¹Naporo' tahuëri'sa' Quisoso imapisopita na'sapi. Notohuaro' ya'huapi huachi. A'naquën Cotio nananquë nonpi. A'naquënso' nipirinhüë' Crico nananquë nonpi. Inapitanta' Cotioro'sa' niponaraihuë', Crico parti hua'huatopi ni'ton, inahuara nananquë nonpi. Inapitari Cotio nananquë nonpisopita no'huipi.

—Nani tahuëriya quëyoronos'a' huë'pachinara, a'naya a'naya cosharo' ma'patopirinhüë', co napopianachin quëtópihuë', apiratërinacoi. Crico quëyoronos'a' pahuantarin, ténin Crico piyapiri. ²Ina natanahuatona', ca'tano'sanënpitari ya'ipi Quisoso imapisopita ayontonpi. Niyontonpachinara, itopi:

—Natancoi, iyaros'a', pi'pian sha'huichinquëma'. Yosë nanamën a'china'huaiso marë' Quisocristo acorincoi. Inaso' nipirinhüë', nani tahuëri cosharo' quëtápatoi, co nanitëraihüë' Yosë nanamën a'china'huaiso'. Co a'chinpatoihuë', co noyahuë' inapocaso', ténai. ³Napoaton, iyaros'a', canchiséya'pinquëma' huayonahuatën-quëma', aco'inquëma' catahuancoiso marë'. Ispirito Santori ya'coancantërinso' huayonco', noya yonquipiso'. Noya quëmapisáchin acoa'ahua' cosharo' yocacaiso marë'. ⁴Quiyaso' nipirinhüë' Yosë nonta'huaisoáchin yonquiarai. Yosë nanamën a'china'huaisoáchin yonquiarai huachi, topi ca'tano'sa'.

⁵Natanahuatona', —Noyahua' nipachin, acoa'ahua', topi ya'ipiya. Ina quëran Istipan huayonpi. Inaso' Yosë nóya natërin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërinso'. Pinipi, Procoro, Nicanoro, Timon, Parminasë, Niconasë, inapitanta' huayonpi. Niconasëso' Antioquiaquë hua'huatërin. Co Cotio quëmapihuë' niponahuë', Cotioro'sa pochin Yosë chinotërin. Iporaso' Quisoso imasarin anta'. Ina canchiséya'pi huayonpiso'. ⁶Inapita huayonahuatona', Quisoso ca'tano'sanënpitaquë quëpi. Yosë nontahuatona', së'huamotopi acocaiso marë'. Inapotatona', acopi huachi.

⁷Ina quëran ca'tano'sanënpita nani tahuëri pënëntapi. Yosë nanamën a'chinápi. Aquë aquëtë' nahuinin. Quirosarinquë na'con na'con piyapi'sa' imasapi huachi. Na'a corto hua'ano'santa' Quisoso nanamën natëpi huachi.

Istipan mapiso'

⁸“Istipanso' nóya pënëntërin,” topi ya'ipiya. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, sacai' nininso' nanitaparin. Piyapi a'naroachin anoyatohuachina, “Tëhuëenchachin Yosëri catahuarin,” topi. ⁹A'naquën Cotioro'saso' nipirinhüë', nisha niyontonpiso pëi quëran huëcatona', Istipan no'huipi. Inapitaso' Sirini quëran, Aricantria quëran, ina quëranpita huë'pi. Patron quëran pipipisopita, topi. A'napitanta' Sirisia parti, Asia parti, inatohua' ya'huëpirinhüë', Quirosarinquë ya'huëiapi huachi. Inapitanta' Istipan no'huipi. Hua'qui' ninontapi.

¹⁰Ya'huëre' Istipanso' nóya yonquiaton, noya noya nontërin. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, no'të no'tëquën nonin. Co nanitopihuë' a'panicaiso'.

¹¹Napoaton po'oana quëran quëmapi'sa'

pahuërètopi sha'huirapicaiso marè'. Inapotohuachinara, sha'huirapipi huachi.

—Iso quèmapiso' co noyahuè'. Moisésè pinorin. Yosènta' pinorin anta', natanai, tosápi. ¹²Itatona', na'a piyapi'sa' ano'huipi. Cotio ansiano'sa', Cotio maestro'sa', inapitanta' ano'huipi. Co huachi Istipan noya ni'pihuè'. Napoaton maconpi. Maconahuatona', quèpapi Cotio hua'ano'sari natanacaiso marè'. ¹³Nani niyontonpachinara, naquèranchin sha'huirapiantapi. Nonpinatona', co no'tèquèn sha'huirapipihuè'.

—Iso quèmapi siempre Yosè pinosarin. Yosè chinotopiso pèi' noya chinotacaso' nipirinhue', ina yonquiaton, co noyahuè' nonsarin. “Moisésè iraca pènèntèrinso' co natècaso' ya'huèrinhuè',” toconin. ¹⁴Quisoso Nasaritoquè ya'huèrinso' imaton, naporinso' a'chinárin. “A'na tahuèri Quisosori Yosè chinotopiso pèi' ata'huantarin. Moisésè pènèninpoasonta' ananiantatonpoa', nisha a'chintarinpoa',” toconin Istipan, natanai, topi, sha'huirapitona'.

¹⁵Ina quèran hua'ano'sari Istipan ni'sapi. Ya'pirin anquèni pochin ni'tèrin.

Istipan sha'huirinso'

7 ¹Ina quèran Cotio hua'an chini chiniquèn nanantèrinso' natantèrin huachi.

—Tèhuèchachin naporan nonapon, ¿ti? itèrin Istipan.

²—Co onporonta', api, Yosè pinorahuè'. Natanco, apiro'sa'. Iyaro'santa', natanco no'tèquèn sha'huichinquèma'. Iraca quèra huarè' shimashonènpoapita Yosè imapi. Canta' ina imarahuè. Ni'cochi. Tata Yosèso' noya noya. Inaora nohuanton, anohuitèrinpoa'. Iraca Tata Apranco' nisha no'paquè

ya'huèrin. Misopotamiaquè ya'huèpirinhue', inaquèya Yosèri ya'notimarin. ³“Ya'huèran quèran pipimiatèquè'. Quèmopinènpitanta' patomiatèquè'. A'na parti paaton, inaquè ya'huèquè'. Carinquèn a'notaranquèn, inaquè ya'huèmiatèquè huachi,” itèrin Yosèri. ⁴Natanahuaton, Apran pipirin. Carètia parti quèran pipimiatèrin huachi. Caranquè paaton, inaquè ya'huèpirinhue'. Ina quèran pa'pin chiminpachina, Yosè nohuanton, Canaan parti huè'nin. Ya'huèrèhuaquè chachin huè'nin huachi. ⁵Huè'pirinhue', Yosè nohuanton, co no'pa' ya'huètèrinhuè'. Co pi'pisha tèranta' hua'anèntèrinhuè'. “A'na tahuèri Canaan parti ya'huèmiatarama'. Quèma shiparinpita na'asahuatona', ina no'pa' hua'anèntapi huachi,” itèrin Yosèri. Co hui'nahuayantèrasohuè', napotèrin. Co manta' no'pa' hua'anèntopirinhue', “Yosè no'tèquèn nontèrinco. Co nonpintarincohuè',” ta'ton, noya cancantèrin. ⁶Ina quèran Yosèri itantarin: “A'na tahuèri quèma shiparinpita nisha parti yacapatonapi. Inaquè nisha piyapiri chiníquèn asacatapi. Co pahuèrèapona-huè', asacatapi. Catapini pasa pi'ipi aparèsitapi. ⁷Nipirinhue', nisha piyapiri asacatopisopita ana'intarahuè huachi. Ina quèran shiparinpita pipirapi. Isèquè chachin huènantahuachina', yonquirarinaco,” itèrin Yosèri. ⁸Ina quèran Cotio nanan sha'huitèrin huachi. “Caora nohuanto, catahuaranquèn. Hui'nanpita, ya'ipi shiparinpita, inapitanta' catahuarahuè huachi. Piyapinèhuèpita pochin ni'saranquèma'. Nóya a'pairanquèma'. Napoaton Cotio marca niacotoco' imaramacoso' anitotacamaso marè'. Ya'ipi shiparinpitarinta' hui'ninpita Cotio marca acochina',” itèrin. Ina quèran Apran hui'nin ya'huètèrin huachi. Isaco itèrin. Posa tahuèritohua-

china, Cotio marca acorin. Isaco mashotohuachina, hui'nin ya'huëtërin. Cacopo itopi. Ina quëran inanta' hui'ninpita ya'huëtantarin. Shonca cato' ya'huëtërin. Ya'ipiya Cotio marca niacotëra'piapi. Inapita quëran shonca cato' huënton Cotioro'sa' ya'huërarin huachi. Ni'ton, inapitaso' shimashonën-poa', tënëhua'.

⁹A'nara' Cosi itopi. Iinpitari apirata-tona', no'huipi. Iin chachin nipirinhue', co quë'yapihue'. Napoaton nisharo'sa' ya'nohuachinara, pa'antopi asacatacaiso marë'. Nisha piyapiri Iquipito'pa' quëpapi. Yosëriso' nipirinhue' catahuarin. ¹⁰Parësitopirinhue', nicha'ërin. Ina nohuanon, Iquipito copirnorin noya ni'nin. "Cosi noya quëmapi. Noya yonquirin," ta'ton, chiniquën nanan quëtërin. Ya'ipi copirno ma'shanënpita coidarin. Ya'ipi Iquipito piyapi'sa' camairin.

¹¹Naporo' Iquipito parti cosharo' co noya papotërinhue'. Hua'qui' co manta' papotërinhue' ni'ton, tanarotopi. Canaan partinta' capa cosharo'. Shimashonënpoa' co manta' ya'huëtöpihue' capacaiso'. Parësitäpi. ¹²"Iquipito parti trico ya'huarin," topiso marë' Cacopori hui'ninpita a'parin cosharo' pa'anacaiso marë'. Iin quëran chachin ma'patonpirinhue', nani mashotërin ni'ton, co nohuitöpihue'. Ina pa'anatona', ya'huëpi'pa' cosharo' quëpaantapi capacaiso marë'. Ina capatona', nanpipi huachi. ¹³Ina quëran pë'yahuachinara, pa'pini a'paantarin. Naporo' Cosiri sha'huitërin. "Ca co nishacohue'. Cosico. Iyaya, itoco," itërin. Copirnonta' iinpita anohuitërin. ¹⁴Ina quëran Cosiri pa'pin amatërin. Ya'ipi quëmopinënpitanta' amatërin. Ya'ipi quëran canchisë shonca a'natërapo' piyapi ya'huërin. ¹⁵"Huëquë', tata, isëquë ya'hua'ahua

huachi," itohuachina, Cacoponta' Iquipito'pa' pa'marin. Ya'ipiya pa'mapi. Aquë nisharo'paquë pa'sapirinhue', Yosëri ni'sarin. Co naniantërinhue'. Inatohua' Cacopo chiminin. Ya'ipi hui'ninpitanta' inaquë ya'huëmiatopi quëran chiminpi huachi. ¹⁶Inaquë chiminpirinhue', nonëna' isëquë chachin quënantapi pa'pitacaiso marë'. Siquinquë pa'pitopi huachi. Ina no'pa chachin iraca Apranco' pa'aninsol. Camoro'sa' pa'antopiso', itërin Istipani, hua'ano'sa' nontahuaton.

Moisësë nasitërinso'

¹⁷Ina quëran itantarin: —Iraca napopiso', iyaro'sa', nitotopiramahuë', sha'huitantarinquëma' yonquicamaso marë'. Yosëri nani Apran sha'huitërin Canaan parti hua'anëntacaso'. Nipirinhue', shinpita co a'naroachin panantapihue'. Hua'qui' Iquipitoquë ya'huapi huachi. Inaquë na'asapi huachi. Panantacaiso' tahuëri ya'caritohuachina, notohuaro' Cotioro'sa' ya'huërapihue'. ¹⁸Naporo' Iquipito parti nisha copirno ya'conin. Cosiso' iraca chiminin ni'ton, co nohuitërinhue'. ¹⁹Co ina yonquiaton, Cotioro'sa' nosororinhue'. Napoaton inapita nonpintaton, chiniquën aparësitërin. Ahuihuitahuaton, chiniquën asacatërin. Naporahuaton, "Sanapi'sa' huaihuachinara, hua'huinpita aipiran të'yatoco' chimiin," itërin. ²⁰Naporo', iyaro'sa', Moisësë nasitërin huachi. Yosëri noya ni'nin. Pa'pini nosororin ni'ton, cara yoqui po'orahuaton, pëinëquë acanopitërin. ²¹Ina quëran aipiran acohuachina, Yosë nohuaton, copirno hui'nini chachin manin aso'socaso marë'. Hua'huin pochin ni'nin. ²²Iquipito maistrori noya a'chintërin. Ya'ipi nitotërinso'pita a'chintërin. Inapotohuachina, noya noya nonin. Nani ma'sha nitotërin. ²³Catapini shonca pi'ipitohuachina, a'napita Cotioro'sa' yonquiaton, pa'nin ni'tapon. ²⁴Inaquë a'na Cotio quëmapi

quënanconin. Co manta' onpopirinhüè', Iquipito quëmapiri ahüëaton, shitëparin, quënanconin. Quëmopinën yacatahuarín ni'ton, "Cari i'huërchí," ta'ton, Iquipito quëmapí ahüëaton, tëparin huachi. ²⁵"Cotioro'saso' iyahuëpita. Yosë catahuaarínco inapita nicha'ëca'huaso'," ténin Moisésë yonquinënguë. Cotioro'saso' nipirinhüè' nicha'ëcaso' co nitotopihüè'. ²⁶Tahuërinquë cato' Cotioro'sa capini nino'huirapi, Moisésëri quënanconin. "¿Onpoatonta', iyasha, iyaparin nipirinhüè', niahuëarama'? Nanan anoyatoco'," itërin. ²⁷Ahuëtona'piso' nipirinhüè' co nohuanterinhüè' natëcaso'. "¿Inta' hua'an acorinquë'n? Co coisë pochín sha'huitancoiso' ya'huërinhuè'. ²⁸I'huara Iquipito quëmapí tëparan. Inapochachin canta' yatëparanco, ¿ti?" itërin. ²⁹Ina natanahuaton, të'huatërin. "Copirno natantohuachín, no'huiarínco," ta'ton, ta'arin. Pipimiatërin huachi. Mitian parti yacapatërin. Inaquë sa'aton, cato' hui'nin ya'huëtërin, ténin Istipan.

Moisésë a'parínso'

³⁰Ina quëran hua'ano'sa' itantarín:
—Catapini shonca pi'ipi Moisésë inaquë ya'huërin. Ina quëran a'na tahuëri co piyapi ya'huërinquëhuè' pa'nin. Sinai motopi ya'cariya ni'so', nara'huaya orotarínso' quënanin. Inaquë chachin, iyaro'sa', anquëniri ya'notimarin. ³¹Ina ni'sahuaton, pa'yanin. "¿Ma'ta' inaso' nimara?" ta'ton, ya'cariconin. Naporo' Yosëri nontërin. ³²"Ca Yosëco. Quëma shimashonënpita chinotërinaco. Apran, Isaco, Cacopo, inapita chinotërinaco," itërin. Moisésë të'huataton, ropa ropatarin. Monshorarin huachi. ³³Napohuachina, Yosëri itantarín: "Sapatën ocoiaton, ca chinotoco huachi. Apira

ma'sona nicacamaso' sha'huichinquën, natanco. Isëquë nontaranquën ni'ton, isëquë chachin chinotancoiso' ya'huërin, tënahüè. ³⁴Piyapinëhuëpita Iquipitoquë ya'huëpirinahuè', parësítapi, ni'nahuè. Chiniquën aparësitopi ni'ton, tarëtápi, natanahuè. Napoaton nicha'ësarahuè huachi. Huëquë' inatohua' a'painquën nicha'ëcamaso marè'," itantarín.

³⁵Napoaton, iyaro'sa', inatohua chachin paantarín huachi. Iraca Cotioro'sa' yacatahuapirinhüè', co yanatëpihuè'. "¿Inta' hua'an acorinquën? Co coisë pochín sha'huitancoiso' ya'huërinhuè'," itopi. Yosëso' nipirinhüè' Moisésë chachin hua'an acorin. Nara'huaya quëran anquëniri ya'notaso', Yosëri sha'huitërin Cotioro'sa' nicha'ëcaso marè'. ³⁶Ina quëran Iquipitoquë paantarahuaton, nani ma'sha Yosë pochín ninin, sacai' nininsopita. Ina ni'sahuatona', "Tëhuënchachin Yosë a'patiríncoi," topi. Inapotaton, Cotioro'sa' Iquipito quëran ocoirahuaton, nicha'ërin huachi. Inapochachin Quëhuai marëquë, inotè' partinta' Yosë pochín ninin. Catapini shonca pi'ipi inotè' parti paatona', inapotarin. ³⁷Moisésëri chachin Cotioro'sa' itërin: "A'na tahuëri Yosë nohuanon, a'na pënëntona'pi ya'huapon, ca pochín nininso'. Cotio quëmapí nisarín inanta'. Yosëri acoarin ni'ton, natëco huachi," ténin Moisésë. ³⁸Iraca inotè' parti shimashonënpoa' niyontonpachinara, Moisésëri Yosë nanamën anitotërin. Sinai motopiquë pa'pachina, anquëniri nontërin. Yosë nanamën sha'huitërin noya nanpicaíso marè'. Canpoa marënta' sha'huitërin.

³⁹Shimashonënpaso' nipirinhüè' co Moisésë natëpihuè'. Yaa'popi. Iquipito parti na'huatona', inatohua' yapaantapi. ⁴⁰Napoaton Moisésë motopiquë ya'huaso', iin chachin, Aaron itopiso',

nontopi. “Mamanshi niquè!, ina imahua!. Moisésè Iquipito quèran ocoipirinpoahuè!, ìntoahuaso' pa'mara?” ta'tona!, mamanshi nipi.

⁴¹Ohuaca'huaya pochin nininso' nipi. Ma'sha tèparahuatona!, mamanshi moshapi. Inahuara nipiso' niponahuè!, pa'yatopi. ⁴²Napoaton Yosèri tananpitè rin huachi. Tananpitohuachina, ma'sha inapaquè ya'huèrinsopita moshapi. Pi'i, yoqui, tayora, inapita moshapi huachi. Pènèntona'pi iraca Yosè quiricanènquè ninshitanon, naporin:

Cotioro'sa' catapini shonca pi'ipi inotè! parti pa'sápirinahuè!. Nani ma'sha tèpápirinahuè! chinotina-coso marè!, co tèhuèenchachin chinotèrinacohuè!. ⁴³Nisha piyapiro'sa' moshapiso' yonquirapi. Moroco artaronèn quèparahuatona!, ina chinotapi. A'na tayora Yosè pochin chinotapi, Ninpan itopiso!. Mamanshi piyapiri nipisopita moshapi. Napoaton ana'ntarahuè huachi. Ca nohuanto, inimicoro'sa' huè'sahuatona!, minsèapi huachi. Minsèrahuatona!, Papironia parti aquètèran quèparapi huachi, tènin Yosè, itèrin pènèntona'piri ninshitanon.

Nisha nisha moshatopi ni'ton, ana'intèrin huachi, itèrin Istipani, hua'ano'sa' nontaton.

Pa'sápatona!, Yosè chinotopiso'

⁴⁴Ina quèran itantarín:

—Isonta!, iyaro'sa!, sha'huirapirinaco. Yosè chinotopiso pèi! yonquiaton, co noyahuè! nonin, itopirinacohuè!, co naporahuè!. Iraca shimashonènpoa' co panca pèiquè na'pi quèran nipiquè chinotopihuè!. Inotè! parti ya'huapona!, nè'mètè! pèi! quèparapi inaquè Yosè chinotacaiso marè!. Yosèri chachin

Moisésè sha'huitèrin ina pochin nicatona!, chinotacaiso marè!.

A'notèrinso pochachin nipi. Inaquè Yosè chinotopi huachi. ⁴⁵Ina quèran hui'ninpitanta' inachachin pèi! ya'huètopi. Nisha piyapi'sa' isèquè ya'huèpirinahuè!, Yosè nohuanton, a'papi huachi. Cosoiri minsèhuachina, a'papi isèquè ya'huècaiso marè!. Ina nè'mètè! pèi chachin isèquè quèpi Yosè chinotacaiso marè!. Tapi hua'an ya'conaquè huarè! ina pèiquè Yosè chinotopi. ⁴⁶Yosèri noya catahuarin ni'ton, Tapi noya hua'anèntèrin. Inaso' pancana yapèimarè!. Ina nè'mètè! pèi chachin isèquè quèpi Yosè cpirinhuè! inaquè Yosè chinotacaiso marè!, co Yosèri nohuantèrinhuè!. ⁴⁷Ina quèran hui'ninso!, Saromon itopiso!, panca pèi! ninin inaquè chinotacaiso marè!.

⁴⁸Nipirinhuè!, Yosèso' chini chiniquèn nanantèrin. Co nipiso' pèiquèrachin ya'huèrinhuè!. Pènèntona'pi inachachin sha'huitèrinpoa!.

⁴⁹“Inápaquè huènsèrahuè hua'anènta'huaso marè!.
Ya'ipiro'pa' ya'huènanèhuè i'natèrahuèso pochin ni'nahuè.
¿Onpopin chachinta' yapèirapipi-ramacohuè!/? Co pèiquèrachin ya'huèca'huasohuè! nipirinhuè!.
⁵⁰Cari ya'ipi ma'sha ninahuè,” itèrin Yosèri, tènin.

Quiricanèn quèran naporin. Cancanènpoa quèran huarè! ina chinotacaso' ya'huèrin, tènahuè.

⁵¹Canpitaso' nipirinhuè! co pi'pisha tèranta' yanatètèramahuè!. Co natantochinachinhuè! cancantèrama!. Co onporonta' Ispirito Santo yanatèramahuè!. Iraca shimashonèmapita co noyahuè! cancantopi. Inapita quèparama!. Inapochachin cancantarama!. ⁵²Na'a pènèntona'piro'sa' pènèntopirinahuè!, shimashonèmapitari aparèsitopi. “A'na

tahuëri noya noya nininso' o'mararin. Inaso' Yosëri a'paimarinso', itatona', no'tëquën ninopirinuahuë', tëpapi. Ina quëran Cristo chachin o'mahuachina, canpitanta' sha'huirapitoma', atëpatërama'. ⁵³Yosë iraca pënëntërinso' anquëni sha'huitopirinquëmahuë', canpita co natëtëramahuë', itërin Istipani.

Istipan tëpapiso'

⁵⁴Natanahuatona', chiniquën no'huitona', yatëpapi. ⁵⁵Istipanso' nipirinhue' Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, inapaquë në'pëtërin. Yosë ya'huërinso' chachin ni'nin. Huënarachin huënarachin ya'norin. Quisoso Yosë inchinanën quëran huaniárin, ni'nin.

⁵⁶—Ni'cochi, iyaro'sa', inapaquë nii'soatërin, ni'nahuë. Quisocriso chachin Yosë inchinanën quëran huaniarin, quënanahuë, itërin Istipani.

⁵⁷Ina natantahuatona', nipicopihuëra-tëtopi. Chiniquën no'huitona', toquirahuatona', a'naroachin maconpi.

⁵⁸Ninano quëran quëparahuatona', na'piquë të'yaratona', tëparapi huachi. Sha'huirapirinsopita cotonën ocoirahuatona', Saono quëtopi coidacaso marë'. Inanta' —Tëpaco', tënin. ⁵⁹Na'pira masahuatona', të'yararapi. Istipanso' chiniquën parësitaponahuë', co tëpayatë rasoihuë', Quisoso itërin:

—Hua'yanëhuë, Sinioro, matahuatonco, quëpaquë', itërin.

⁶⁰Ina quëran isonahuaton, chiniquën itantarin:

—Tëparinacoso marë', Sinioro, ama isopita ana'intëquësöhuë'. Nosoroquë', itërin. Ina tosahuaton, chiminin huachi.

Saonori aparësitërinso'

8 ¹Naporo quëra huarë' Cotio hua'ano'sa' no'huitatona', Quisoso huëntonëinquë ya'conpispitapa chiniquën

aparësitopi. Quirosarinquë napopi. Aparësitatona', ayanquëëpi. Ya'ipi Cotia parti, Samaria parti, inaquëpita yanquëë rapi. Quisoso ca'tano'sanënpitarachin co pa'pihuë'. Istipan tëpahuachinara, Saononta' ni'sarin. Inanta' —Tëpaco', tënin. ²Nani tëpahuachinara, Yosë chinotërinso'pitari pa'pitopi. Sëtatona', na'nërápi. ³Ya'huëre' Saonoso' nipirinhue' Quisoso huëntonëinquë ya'conpispitapa yatëpahuachina, pëinënpitaquë ya'cona'piarin. Quëmapi'sa' masahuaton, tashinan pëiquë po'morin. Sanapi'santa' inaquë po'morin.

Samaria parti noya nanan sha'huirinso'

⁴A'naquënsa' nipirinhue' yanquëërahuatona', pa'sapi. Yosë nanamën sha'huirapi. ⁵Pinipiso' Samariaquë pa'nin. Inaquë Quisocriso naporinso' sha'huirarin.

—Yosë a'paimarinso' imaco' canpitanta', itarin. ⁶Na'a piyapi'sa' niyontonahuatona', natanapi. Nöya natanpi. A'chintohuachina, cania'piro'santa' huë'sapi. Yosë nohuanton, Pinipiri anoyatërin. Ni'sahuatona', aquë aquëtë' yaimapi. “Yosëri catahuarín ni'ton, a'naroachin anoyatërin,” topi. ⁷A'naquën sopairi ya'coancantohuachina, hua'yantaton, co yonquirinhue'. Pinipiri sha'huitohuachina, sopairo'sa' chiniquën nonsahuatona', pipira'piapi. A'naquëonta' caniorin quëran co huachi nanitërinhuë' iratacaso'. Quëhuënarín. A'naquën apia ni'ton, sonparin. Inapitanta' huë'pachinara, anoyatërin. ⁸Napoaton inaquë ya'huëpispitapa nöya cancantapi huachi.

Nisha Simon pënotërinso'

⁹Inaquë a'na quëmapi ya'huërin. Simon itopi. Co'huara Pinipi huë'shatërasöhuë', na'con pënotërin.

Nani hua'qui' piyapi'sa' nonpintërin. “Casò' chiniquën nanantërahüè,” tëninso marè' pa'yatopi. ¹⁰Ya'ipi Samariaquë ya'huëpisopita natëpi. Ya'ipiya, hua'ano'sa quëran huarè' natëpi.

—Iso quëmapi Yosë pochin ninin. Nani ma'sha nanitaparin, topi.

¹¹Hua'qui' pënotaton, piyapi'sa' nonpintarin. Napoaton natëpi.

¹²Nipirinhuë', Pipipiri noya nanan sha'huitohuachina, noya natanpi.

—Yosë yahua'anëntërinpoa'.

Quisocristo inapa quëran o'maton, canpoa marè' chiminin. Ina imaco' canpitanta', itohuachina, natëpi huachi. Ina quëran quëmapi'sa' sanapi'sarë chachin aporihuanpi. ¹³Simonta' natëpirinhuë', co cancanën quëran huarè' imarinhuë'. Aporihuanahuaton, Pinipi ca'tanin huachi. Pinipiri cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin. Nani ma'sha nanitaparin.

—Tëhuëchachin Yosëri catahuarin, topi. Ina ni'sahuaton, Simon pa'yanin. “Ma'pitacha nanitaparin paya,” tënin, yonquiaton.

¹⁴Naporo' Quisoso ca'tano'sanënpita Quirosarinquë ya'huëpi. “Samaria piyapi'santa' Yosë nanamën natëpi huachi,” natantopi. Natantahuatona', inahua capini ninontopi.

—Pitro Coansharë chachin pa'matona', ni'ina', nitopi. Nitohuachinara, pa'mapi nicapona'.

^{15,16}Samariaro'sa' nani aporihuanpi.

—Quisocristo imarai, ta'tona', aporihuanaponaraihuë', Ispirito Santori co ya'coancanchatërarinhuë'. Napoaton Pitro o'marahuaton, Yosë nontërin Ispirito Santori ya'coancantacaso marè'.

¹⁷Ina quëran së'huamototohuachina, Ispirito Santori ya'coancantërin. Ina nohuanon, a'naya a'naya nisha nananquë nonsapi.

Simon nohuantaparinso'

^{18,19}Simonta' ni'nin. “Ca'tano'sari së'huamotorahuaton, Ispirito Santo aya'coancantërin,” ta'ton, Pitro nontërin.

—A'chintoco canta' quëma pochin nii. Ina marè' coriqui quëchinquën. Ispirito Santo aya'coancanchi canta', topirahuë', itërin.

²⁰—Ma'pitacha yonquiran paya.

Coriqui marè' Ispirito Santo yama'paranco, ¿ti? Co ina marè' Yosë quëtërinpoahuë'. Co inaso' pa'anëhuë'. Ina pochin yonquihuatan, parësitopiquë pa'saran. Coriquirë'quën chachin inaquë pa'saran. ²¹Co Yosë pochin cancantëranhuë' ni'ton, co pi'pisha tëranta' Yosë nanamën imaranhuë'. ^{22,23}Pa'pi co noyahuë' yonquiran. Catinaquë tonporëso pochin sopai nitërinquën ni'ton, co pi'pian tëranta' Yosë yanatëranhuë'. Napoaton co noyahuë' yonquiransopita naniantaton, Yosë nontëquë' oshanën inquichinquën, itërin Pitrori.

²⁴—Quëmari Yosë nontëquë' ama ana'inchincosohuë', itërin. Chiniquën pa'yanaton, naporin.

²⁵Ina quëran Pitro Coansharë chachin piyapi'sa' a'chintantapi. Quisocristo naporinso' anitotapi. Ya'ipi Yosë nanamën sha'huitantapi. Nani sha'huitohuachinara, Quirosarinquë paantarapi. Samaria parti paatona', a'naya a'naya ninanoro'saquë noya nanan sha'huitëra'piapi. Inaporatona', ya'huëpiquë canconpi huachi.

Itiopia quëmapi natërinso'

²⁶Ina quëran Siniro anquëninëni ya'notimarahuaton, Pinipi sha'huitërin:

—Huanirahuaton, patoro'pa' paquë'. Paso' ira pa'tëquë', Casa'pa' pa'ninso', itërin. Quirosarin quëran huë'pachinara,

ina ira pa'topi huachi. Inatohua'
inotërachin ya'huërin.

²⁷Sha'huitohuachina, pa'nin.

Pa'sapirinhue', a'na quemapi quënancon-
nin, Itiopiaquë ya'huërinso'. Inaso'
chirinchi. Itiopia copirnori nani acorin
ya'ipi coriquinën a'paicaso marë'.
Copirnosó' sanapi, Cantasi itopiso'.

Chirinchiso' Quirosarin quëran nani
huënantarin. Aquë ya'huëpirinhue',
inaquë pa'nin Yosë chinotacaso marë'.

²⁸Torona'huaya cahuariori quëparinquë
paantararin. Inaquë huënsëaton, Yosë
quiricanën nontarin. Isaiasë iraca
ninshitërinso' nontapirinhue'. ²⁹Ispirito
Santori Pinipi sha'huitërin:

—Manoton ya'yoranconahuaton,
imaraaquë', itërin.

³⁰Pinipiso' ta'aquirahuaton,
ya'yoranquirin. Isaiasë ninshitërinso'
nontaquëya', natanquirin.

—Nontëranso', iyasha, nitotëran, ¿ti?
itërin Pinipiri.

³¹—Co'chi, iyasha, nitotërahue' paya.
Co insonta' a'chintërincohuë' ni'ton, co
nanitërahue'. Huëquë', iyasha, huënsëi-
quë'. Sha'huitoco nitochi, itërin.

—Noyahua', itahuaton, inaquë
huënsërin. Papona pochin ninontërapí.

³²—Iso', iyasha, nontapirahuë', ma'ta'
tërinso' co nitotërahue', itahuaton,
quirica nontërinso' a'notërin nontacaso
marë'. Yosë quiricanën masahuaton,
Pinipiri nontërin. Nontaton, itapon:

Tëhuënachachin co tëpacaso'

ya'huëpirinhue', yatëpahuachina',
co manta' taponhuë'. Ohuica
pochin ta'tápon. Ni'cochi. Ohuica
tëpahuachinara, co na'nërinhue'.
Ohuica'huayanta' ya'ihuachinara,
co na'nërinhue'. Inapochachin ina
quemapi yatëpahuachina', co
manta' taponhuë'. ³³Ina nonpina-
pipi ni'ton, coisë co no'tëquën
sha'huirinhue'. Tëpapi ni'ton, co

a'na hui'nin tëranta'
ya'huërërinhue', tënin quirica-
nënquë.

³⁴—¿Ma quemapita' yatëpapiso'?
Isaiasë chachin nimara. A'na quemapi
nimara. Co caso' nitotërahue'.
Sha'huitoco canta' nitochi, itërin.

³⁵—Quisoso ninoton, Isaiasë ninshitë
rin, itërin Pinipiri. Itahuaton, ina
quirica chachin nontaton, ya'ipi Quisoso
nanamën a'chintërin. ³⁶Nani
a'chintohuachina, ira pa'tapona pochin
i' quënanconpi.

—Ni'quë', iyasha, i' ya'huërin. Canta'
aporintoco, topirahuë', itërin
chirinchiri.

³⁷—Ya'ipi cancanën quëran huarë'
natëhuatan, aporintaranquën, itërin.

—Quisocriso Yosë hui'nin chachin,
tënahue', itërin chirinchiri.

³⁸—Noyahua', itohuachina, torona'huaya
asanorin huachi. Nohuararahuatona', cato
chachin i'quë pa'mapi. Inaquë aporintërin
huachi. ³⁹Nonshipirinhue', a'nanaya Pinipi
ayarin, capa huachi. Ispirito Santori quëparin
ni'ton, chirinchiri co huachi quënaninhue'.
Co quënanaponahuë', noya cancantaton,
pa'sarin huachi. ⁴⁰Ya'huëre' Pinipiso' a'na
ninano'pa' ya'huërin. Ispirito Santo
nohuanton, Asotoquë ya'huërin huachi. Ina
quëran pa'sahuaton, ninanoro'saquë noya
nanan sha'huitëra'piarin. Sisariaquë huarë'
sha'huira'piarin huachi.

Quisosori Saono ya'notërinso'

9 ¹Saonosó' nipirinhue' no'huitárin.
Quisoso imapisopita no'huíton,
yatëparin. Napoaton corto hua'anquë
pa'nin. ²—Quirica ninshitoco piyapi
maca'huaso marë'. Tamascoquë quëpara-
huato, Cotio ansiano'sa' quëtarahuë.
Inaquë Quisoso imapisopita quënanpato,
masarahue'. Quëmapi'sa' tonporahuato,
isëquë chachin quësarahuë. Sanapi'saquë
huarë' masarahue', tënin Saono. Napohua-

china, quirica ninshitahuaton, quëtërin.
³Ina quëran Tamascoquë pa'sapirinhüë'.
 Ya'caritërahuaso', a'naroachin inapa
 quëran huënarachin huënarachin
 a'pintërin. ⁴No'paquë anotahuaton, inapa
 quëran nontërinso' natanin.

—Saono, Saono, ÷onpoatonta' aparësi-
 tëranco? itërin.

⁵—¿Ma'ninquënta' quëmaso', Sinioro?
 itërin Saonori.

—Ca Quisosoco, aparësitáranco'.
 Imarinacosopita aparësitáran ni'ton,
 canta' aparësitáranco. ⁶Iporaso'
 huanirahuaton, ninanoquë paquë'.
 Inaquë a'na quëmapi sha'huitarinquën
 ma'sona nicamaso', itërin.

⁷Ca'taninsopitaso' pa'yanatona', co
 manta' topihuë'. Nontërinso' natanapona-
 raihuë', co manta' quënanpihuë'. ⁸Saono
 huaniintarahuatón, ni'topirinhüë', co
 quënantërinhuë'. Napoaton a'napitari
 matanparahuatona', sël'quërahuatona',
 Tamascoquë quëpapi. ⁹Cara tahuëri co
 quënantërinhuë'. Co manta' ca'ninhüë'. Co
 manta' o'orinhüë'. Inaquë ya'huaton, Yosë
 nontárin.

Saono imarinso'

¹⁰Ina ninanoquë chachin a'na
 quëmapi ya'huërin, Quisosoco imarinso'.
 Ananiasë itopiso'. Yosë nohuanton, co
 huë'ëponahuë', hua'narëso pochin
 ni'nin. Nontërinsona' natanin.

—Ananiasë, itërin Quisosori.

—Isëquë, Sinioro, ya'huarahuë, itërin.

¹¹—A'na caniquë paquë'. No'tëquën
 itopiso'. Inatohua' Cotasë pëinën ya'huërin.
 Inaquë a'na quëmapi yacapatarin. Saono
 itopiso', Tarsoquë ya'huërinso'. Apira
 inaso' nontárinco. ¹²Inanta' hua'narëso
 pochachin quënanarinquën. Quëmari
 sël'huarayahuatan, ni'tintarahuatón,
 quënantárin huachi, itërin Quisosori.

¹³Ananiasëso' nipirinhüë' co
 yapa'ninhüë'.

—Ina quëmapišo', Sinioro, pa'pi co
 noyahuë', topi natantërahuë. Quirosar-
 rinquë quëma imarinëinquënsopita
 chiniquën aparësitërin. ¹⁴Corto hua'ani
 chiniquën nanan quëtërin isëquënta'
 piyapi macacaso marë'. Nontërinquën-
 sopita tonporahuaton, tashinan pëiquë
 yapo'morin, itërin Ananiasëri.

¹⁵—I'hua mini co noyahuë' yonquipirin-
 huë', nani imasarinco huachi. Napoaton
 paaton, nontëquë'. Nani huayonahuë ca
 nanamëhuë a'chinacaso marë'. Nisha nisha
 piyapi'sa' a'chintarin imainacoso marë'.
 Hua'ano'sanënpitanta' sha'huitarin.
 Cotioro'santa' a'chintarin imainacoso
 marë'. ¹⁶Nanamëhuë a'chinacaso marë'
 na'con parësitápon. Inanta' cari anitotara-
 huë. Paaton, sha'huitëquë' nitochin, itërin
 Quisosori.

¹⁷Ina natanahuaton, Ananiasë pa'nin.
 Cotasë pëinëinquë ya'conconahuaton,
 Saono quënanconin.

—I'huata, iya Saono. Quisosoco imaran
 ni'ton, iyahuëi pochin ni'nainquën. Sinioro
 Quisosoco a'pairinco catahua'huanquënso
 marë'. Iraquë ya'notërinquënso chachin
 sha'huitërinco, huë'nahuë. Ina nohuanton,
 apira noya ni'taran huachi. Naporahuaton,
 Ispirito Santo ya'coancantarinquën ipora
 quëra huarë' catahuainquënso marë'. Ina
 marë' a'pairinco, itërin. Itahuaton,
 sël'huarayarin.

¹⁸Naporo chachin ma'sha ya'pirin
 quëran anotërin. A'naroachin noya
 ni'tantárin huachi. Ina quëran huaniin-
 tarahuaton, aporihuanin. ¹⁹Nani
 coshatahuaton, chiniquën cantantá-
 rin huachi. Hua'qui miachin inaquë
 Quisosoco imapisopitaquë yacapatarin.

Saono ya'nán pëinëntërinso'

²⁰Naporo' Cotio niyontónpiso pëiquë
 pa'sahuaton, pëinëntárin huachi.

—Quisosoco Yosë hui'nin, ta'ton, na'con
 a'chinarin huachi. ²¹Ya'ipi piyapi'sa'

natanahuatona', ina nohuitatona',
pa'yanpi.

—Quirosarinquë ya'huapon, Quisoso
imapisopita chiniquën aparësitérin.
Isëquënta' huë'nin imapisopita
macacaso marë'. Tonporahuaton, corto
hua'anquë quëpararin, topiraihuë'.
Ni'quëchi. Nani a'chinarin inanta', topi.

²²Saonoso' chiniquën cantantaton,
nóya a'chinarin. Cotioro'saso' nipirin-
huë' natanahuatona', co yanatëpihuë'.

—Quisosoco' co Yosë hui'ninhuë',
toconpi. Saonoso' nipirinhue' noya noya
a'chinarin.

—Tëhuëenchachin Yosëri Cristo
a'paimarin. Inaso' Quisoso chachin.
Yosë quiricanën quëran anitotërinpoa',
tënin. Ina quëran quiricanën na'con
a'chintaton, Cotioro'sa' minsërin. Co
huachi nanitopihuë' a'panitacaiso'.

²³Napoaton hua'qui miachin quëran
Cotioro'sari tëpacaiso' yonquipi huachi.

²⁴Yatëparinso' natanaton, Saono co
huachi a'ninquëchin paacaso' nohuantë
rinhuë'. Nani tahuëri ninano'
ya'coanamënuquë sontaro'sa' ninarapi
Saono tëpacaiso marë'. Tashirë chachin
ninarápi. ²⁵A'na tashiso' nipirinhue'
imapisopita huëcatona', Saono quëpapi.
Natëricho tahuirin quëran anohuara-
mapi. Yo'më pochin nininquë anohuara-
mapi, pa'nin huachi.

Saono Quirosarinquë paantarinso'

²⁶Quirosarinquë cancanahuaton,
Quisoso imapisopita ya'huërinquë
pa'pirinhue'. “Co tëhuëenchachin
Quisoso imamarahuë',
sha'huirapihuachinpoa',” ta'tona',
të'huatopi.

²⁷Ya'huë'rë' Pirnapiso' natërin.
Natëton, Saono quëparin Quisoso
ca'tano'sanënpita nontacaso marë'.

—Saono ira pa'taso', Quisoso
quënanin. Nontërinso' natanin inanta'.

Tamascoquë chiniquën cantantaton,
Quisoso nanamën sha'huitërin, itërin.

²⁸Ina quëran ca'tano'sanënpitaquë
Saono yacapatarin huachi. Imapisopita-
rë' nica'tanaton', pa'sapi huachi.

²⁹Inaquë co të'huatonahuë', Sinioro
nanamën sha'huirárin. A'naquën
Cotioro'saso' Crico nananquë nonpi.
Saonori chiniquën pënënpachina,
no'huitona', yatëpapi. ³⁰Yatëpapurina-
huë', imapisopita natanahuatona',
Sisariaquë quëpapi. Ina quëran
Tarsocoquë a'papi. Yosë nohuanton,
inaquë pa'nin huachi.

Iniasë anoyatërinso'

³¹Ina quëran Quisoso huëntonënuquë
ya'conpispita noya ya'huapi huachi. Co
huachi insoari tëranta' aparësitérinhuë'.
Cotia parti, Cariria parti, Samaria parti,
inaquëpita sano ya'huatona', noya noya
imasapi huachi. “Sinioro chiniquën
nanantërin,” ta'tona', nóya natëpi
huachi. Ispirito Santori catahuanin
ni'ton, na'aya'pi ya'conpi huachi.

³²Ya'huë'rë' Pitroso' nisha nisha parti
pa'sarin imapisopita nicacaso marë'.
Nitaquë canconpachina, imapisopita
quënanconin. ³³Inaquë a'na quëmapi
ya'huërin. Iniasë itopi. Posa pi'ipi
quëhuënarín. Co nanitërinhuë'
huanicaso'.

³⁴—Iya Iniasë, Quisocristo anoyatarin-
quën. Huanirahuaton, sahuanaso
so'nanquë huachi, itërin Pitrori. Napoto-
huachina, a'naroachin huanirin.

³⁵Inaquë ya'huëpispitari ni'pi. Saron-
quë ya'huëpispitanta' ni'pi. Napoaton
na'a piyapi'sa' iraca yonquipispita
naniantatona', Quisoso imasapi huachi.

Tapita ananpitarinso'

³⁶Copëquë a'na sanapi ya'huërin.
Tapita itopi. Crico nananquë Torëcasa
itopi. Inanta' Quisoso imarin. Noya

sanapi ni'ton, sa'ahuario'sa' nosoroaton, nani tahuëri catahuarin. Pahuantohuachinara, ma'sha topinan nicanarin.

³⁷Naporo' ina sanapi caniorahuaton, chiminin huachi. Nonën pa'morahuatona', a'moantapirinahuë'. Pitro yonquiatona', co a'naroachin pa'pitopihuë'. Inapa pa'cotë' nininquë acopi. ³⁸Pitroso' Nitaquë ya'huarin, natantopi. Co aquëyahuë' ni'ton, cato' quëmapi a'papi. Canconahuatona', —Manoton huëquë', itopi.

³⁹Napoaton Pitro imatiarin. Canqui-huachina, inapa pa'cotëquë quëpantapi. Inaquë na'a quëyoronos'a' chimipi huaniparahuatona', na'nërapì. Coton, ponira Tapitaco' i'hua pipitërinso' sa'ahuario'sa' quëtacaso marë' a'notopi.

⁴⁰—Ya'ipinquëma' pipico' Yosë nontëri'i, itohuachina, pa'pi. Nani pa'pachinara, isonahuaton, Yosë nontërin. Ina quëran nonën tahuërëtahuaton, nontërin.

—Imoya Tapita, huënsëquë huachi, itërin. A'naroachin ni'tintarin. Pitro quënanahuaton, huënsërin. ⁴¹Pitrori maimirarahuatona', ahuanirin. Ina quëran imapisopita përarin. Quëyoronos'a', a'napitanta' huë'sahuatona', nanpirin quënanquipi huachi. ⁴²Ya'ipi ninanoquë nahuinin huachi. Na'a piyapi'sa' Quisoso natëpi huachi. ⁴³Inaquë hua'qui' Pitro yacapatarin. Simon pëinënquë yacapatarin. Sha'huëtë' tapanapi inaso'.

Cornirio quënaninso'

10 ¹Sisariaquë a'na quëmapi ya'huërin. Cornirio itopi. Inaso' capitan. Itariano sontaro'sa' camairin. ²Nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopitanta' Yosë chinotopi. Cotioro'sa' ma'sha pahuantohuachinara, nosoroaton, topinan quëtërin. Nani tahuëri Yosë

nontërin. ³Pi'i tëhuërënahuasos', co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin quënanin. A'nínquëchin quënanin. Yosë anquëninëni huëcapaimarin.

—Cornirio, itërin.

⁴Ni'sahuaton, pa'pi të'huatërin.

—¿Ma'ta', Siniro, nohuantëran? itërin.

—Quëmaso' na'con Yosë nontëran, nataninquë. Sa'ahuario'sa' nosoroaton, ma'sha topinan quëtëran. Ni'ton, co Yosë naniantërinquënhuë'. ⁵Napoaton Copëquë piyapi a'paquë' Simon Pitro maconta'in. ⁶Sha'huëtë' tapanapi pëinënquë yacapatarin, Simon itopiso'. Marë yonsanquë ya'huërin. Ina huë'pachin, noya natanquë', itërin.

⁷Anquëni pa'pachina, cato' piyapinë amatërin. A'na sontaronta' amatërin, nani tahuëri camairinso'. Inanta' Yosë chinotërin. ⁸Anquëniri nontërinso' sha'huëtahuaton, Copëquë a'parin, pa'sapi huachi.

Pitrori quënaninso'

⁹Tahuërininquë yacamotëriahuasos', intoyanquë canquirapi huachi. Naporo' Pitro inapa pa'cotëquë pa'nin Yosë nontacaso marë'. ¹⁰Tanaton, yacoshatopirinhuë'. A'na piyapiri cosharo' nitahuasos', Pitro hua'narëso pochin quënanin. ¹¹Pi'iro'të' ni'soatarin, ni'nin. Panca ta'na pochin nininso' o'mamarin. Catapini yonsantën quëran huëntënimarin. ¹²Inaquë nani ma'sha ya'huërin. Tananquë ya'huërinsopita, pëhuara pochin nininsopita, anpiantëhuano'sa', inapita ya'huërin, ni'nin. ¹³Ina quëran noninso' natanin.

—Huëquë', Pitro, tëpaton, ca'quë', itërin.

¹⁴—Inca, Siniro. Sopai inapitaso'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuë'. Iraca Moisésëco' pënenincoi ama ina pochin capa'huaiso marëhuë', itërin Pitrori.

¹⁵—Noya capacaso', ténahuë. Ma'sona Yosëri noya ni'ninso', ama quëmarì “sopai” itëquësohuë'. Co huachi tananpitacaso' ya'huërinhuë', itërin.

¹⁶Cararo' inachachin sha'huitantarín. Ina quëran inapaquë ta'na pochín nininso' quëpanantarín huachi.

¹⁷Pitroso' yonquirarin. “Yosë nohuanton, hua'narëso pochín quënanahuë. ¿Ma'ta' onpotaonco napotërinco?” ténin yonquinëñquë. Naporo' Corniriori a'parinsopita canquirapi. “¿Insëquëta' Simon pëinën?” ta'tona', natantirahuatona', Simon ya'coanamënquë canquiipi. ¹⁸Canquirahuatona', natanpi. —Simon Pitro isëquë ya'huarin, ¿ti? topi. ¹⁹Ya'huëré' Pitroso' co nataninhuë'. Co nohuaramayatërarínhuë'. Hua'narëso pochín ni'ninso' yonquirárín. Yonquiaso', Ispirito Santori itërin:

²⁰—Apira cara quëmapi canquiapi. Amatarinquën. Nohuaramarahuatón, paquë'. Ama nisha nisha yonquiatónahuë', imaquë'. Ca nohuanto, huë'pi ni'ton, noya imaquë', itërin.

²¹Pitro nohuaramarahuatón, piyapi nontërin.

—Ca Simon Pitroco. ¿Onpoapomata' huë'namaso'? itërin.

²²—Capitan Cornirio a'pairincoi. Inaso' nóya quëmapi. Nisha piyapi nipónahuë', Yosë chinotërin. Ya'ipi Cotioro'sari noya ni'pi. I'huara ya'huaso', a'nanaya anquëniri ya'notimarahuatón, sha'huitimarin. “Piyapi a'paquë' Pitro maconta'in. Ina a'chintarinquën, noya natanquë',” itërin ni'ton, a'pairincoi, huë'nai, itërin. ²³Napotohuachina, —Ya'cointaco', iyaro'sa'. Isëquë huë'ëpatoco', itërin Pitrori. Napotohuachina, ya'coontapi. A'cahuachinara, huë'ëpatopi huachi.

Capitan nicapon pa'ninso'

Tahuëririnquë paantahuachinara, Pitronta' pa'nin. A'napitanta' Quisoso imapisopita Pitro imasapi.

²⁴Ina tashiraya Sisariaquë canconpi. Inaquë Corniriori ninararin, quënanconpi. Quëmopinënpita, nipayarínso-pita, inapita amatohuachina, nani niyontónpi natanacaiso marë'. ²⁵Pitro canconpachina, Corniriori isonapairahuatón, moshapirínhuë'. ²⁶A'naroachin Pitrori ahuaniantarin.

—Huaniquë', iyasha. Co caso' moshancoso' ya'huërinhuë'. Piyapico canta', itërin.

²⁷Ninontahuatóna', pëiquë ya'conpi. Inaquë na'a piyapi'sa' niyontónpi quënanconpi. ²⁸Nani ninontohuachinara, Pitrori itërin:

—Cotioro'sacoi inachintëraiso', iyaro'sa', nani nitotërama' ipora. Co onporonta' nisha piyapiro'saquë ni'tapoi pa'naihuë'. Co inapitaro'coi niyontónaihuë'. “Co Yosë nohuantërinhuë’,” topiraihuë'. Iporaso' nipirínhuë' Yosë nani anitotërinco. Insosona Yosëri noya ni'pachina, canta' noya ni'i. Ya'ipi piyapi napopianachin noya nica'huaso' ya'huërin, ténahuë. ²⁹Napoaton amatohuatancora, noya huë'nahuë. ¿Ma'marëta' amatëranco? itërin.

³⁰Napotohuachina, capitani itërin:

—I'huapo' isëquë Yosë nontarahuë. I'huaraya nontasoco, a'na quëmapi ya'notirínco. A'morínso' huënaráchin ni'nahuë. ³¹Ya'notirahuatónco, itërinco: “Quëmaso' na'con Yosë nontëran, nataninquën. Sa'ahuario'sa' nosoroaton, ma'sha quëtëran. Ni'ton, co Yosë naniantërinquënhuë'. ³²Napoaton Copëquë piyapi a'paquë' Simon Pitro maconta'in. Sha'huëtë' tapana'pi pëinënquë yacapatarín, Simon itopiso'. Marë yonsanquë ya'huarin,” itërinco. ³³Napoaton amatëranquën. Ma noyanquën ni'ton, huë'nán. Iporaso' ya'ipicoi niyontónai. Yosënta' ni'sarincoi. ¿Ma'ta' ina sha'huitërinquën natëca'huaiso marë'? Yanatanai, itërin.

Cornirio a'chintërinso'

³⁴Itohuachina, Pitrori itërin:

—Tëhuëchachin Yosëri ya'ipi piyapi nosororin. Co quiyasáchin nosororincoihuë'. Cancanënpoaquë yonquirëhuasopita nitotaton, no'tëquën yonquirinpoa', ténahuë. ³⁵Nisha piyapinquëma' nipomarahuë', cancanëma quëran huarë' ina chinotohuatama', nohuantarinquëma'. Noya cancantohuatama', noya ni'sarinquëma huachi. ³⁶Quisocristo nanamën nani natantërama' canpitanta'. Iraca Cotioro'sacoi noya nanan sha'huitërincoi. Piyapinënpita pochin nicatoncoi, Yosë anitotërincoi. Oshahuanëhua' ni'ton, co Yosë natëpirë huahuë', Quisocristo a'paimarin nanan anoyatinpoaso marë'. Inaso' ya'ipi piyapinpoa' yahua'anëntarinpoa'. Anoyacancantohuachinpoa', sano cancantarihua huachi. ³⁷Caririaquë nanan nahuinin. Ina quëran ya'ipi Cotia parti nahuinin ni'ton, canpitanta' natantërama'. Yosë nohuanton, Coansha pënëntërin co noyahuë' yonquipisopita naniantacaiso marë'. Piyapi'sari natëhuachinara, aporintërin. ³⁸Ina piquëran Quisocristo chachin huë'nin, Nasaritoquë ya'huërinso'. Yosë nohuanton, Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. Napoaton nani ma'sha nanitaparín nicacaso'. Nisha nisha parti paaton, nóya ninin. Na'a cania'piro'sa' a'naroachin anoyatërin. A'naquën sopairi ya'coancantërin ni'ton, chiniquën parësitopirinahuë', inari anoyatërin. Yosëri catahuarin ni'ton, a'naroachin anoyatërin. ³⁹Quirosarinquë naporin. Ya'ipi Cotioro'sa' ya'huëpique inaporin. Ina quëran corosëquë patananatona', tëpapi. Ya'ipiya quiyari ni'nai. ⁴⁰Chimimiatopirinhuë', cara tahuëri quëran Yosëri ananpitarin huachi. Nanpiantahuachina, Yosë nohuanton,

ya'notërincoi. ⁴¹Co ya'ipi piyapi ni'pihuë'. Yosë nohuanton, quiyaso' ni'nai a'napita sha'huita'huaiso marë'. Nani nanpiantahuachina, quiyarë' coshatërin, o'orin. Quisocristo tëhuëchachin nanpiantarin, tënai. ⁴²Naporo' sha'huitërincoi paatoi pënënta'huaiso marë'. “Paatoma', ca nanamëhuë sha'huitoco' imatonaco noya cancanchina'. Yosë chachin acorin ni'ton, a'na tahuëri coisë pochin nipato, piyapi'sa' ana'intarahuë. Nanpipisopita, chiminpisopita, ya'ipiya co noyahuë' nipachina', ana'intarahuë huachi. Inanta' sha'huitoco' nitochina',” itërincoi ni'ton, sha'huirárai. ⁴³Iraca quëra huarë' pënëntona'piro'sa' Quisoso ninotona', sha'huitërinënpoa' ina natëcaso marë'. Cancanënpoa quëran huarë' ina natëcaso' ya'huërin. Oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, imapatëhua', ya'ipi oshanënpoa' inquitarinpoa'. “Ca oshanëhuë marë' mini Quisocristo chiminin,” topatëhua', inquitarinpoa huachi, itërin Pitrori.

Nisha piyapi'santa' ya'coancantërinso'

⁴⁴Noninso' natanatona', ya'ipiya natëpi huachi. Nontaso', Ispirito Santori ya'coancantërin huachi. ^{45,46}Ina nohuanton, nisha nisha nananquë nonsapi. Co nitotaponaraihuë', Ispirito Santo nohuanton, napoapi.

—Ma noyacha Yosëso paya, tosapi. Natanahuatona', Cotioro'sa' Pitro imaquipisopita pa'yanpi.

—Nisha piyapi niponaraihuë', Yosë nohuanton, Ispirito Santori ya'coancantërin, topi.

⁴⁷—Isopitanta' canpoa pochin Ispirito Santori ya'coancantërin ni'ton, aporihuaina', ténahuë. ⁴⁸“Quisocristo imarai huachi,” topachina', aporintë quë', itërin Pitrori. Napotohuachina, aporintopi huachi.

—Isëquë, iyaya, yacapatoncoi, hua'qui miachin a'chintocoi, itopi. Napohuachinara, inaquë hua'qui miachin yacapatarin huachi.

Pitro Quirosarinquë natanpiso'

11¹Nisha piyapi'santa' Yosë nanamën natëpi ni'ton, Cotia parti a'naroachin nahuinin. Quisoso ca'tano'sanënpita natantopi. Ya'ipi imapisopita inaquë ya'huëpiso' nitotopi.

²Napoaton Pitro Quirosarinquë huë'pachina, a'naquën Cotioro'sari no'huipi. Moisësë pënëntërinso' pa'yatatona', Pitro yano'huipi.

³—Nisha piyapiquë yacapatëran, ¿ti? Co inapitaso' ma'sha a'popihuë'. ¿Onpoatonta' inapitarë'quën coshatë ran? itërin.

⁴Pitroso' nipirinhüë' ya'ipiya sha'huitërin.

⁵—Natanco, iyaro'sa', no'tëquën sha'huichinquëma'. Co caora nohuanto, pa'nahuë'. Yosë sha'huitërinco ni'ton, pa'nahuë. Copëquë ya'huëpirahuë', Yosë nontasoco, co huë'ëporahuë', hua'narëso pochin quënanahuë. Panca ta'na pochin nininso' inapa quëran o'mararin. Catapini yonsantën quëran huëntënimarin. ⁶Ca pirayan o'marin. Noyá nicato, nani ma'sha quënanahuë. Tananquë ya'huëinsopita, tanan ni'ni pochin nininso', pëhuara pochin nininso', nisha nisha anpiantëhuano'sa', inapita quënanahuë. ⁷Nontërinco'so' natanahuë. “Huëquë', Pitro, tëpaton, ca'quë',” itërinco. ⁸“Inca, Sinioro. Sopai inapitaso'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuë'. Iraca Moisësëco' pënënincoi ama ina pochin capa'huaiso marëhuë',” itohuatëra, ⁹inapa quëran itantarinco: “Ma'sona Yosëri noya ni'ninso' ama quëmari “sopai” itëquësöhuë'. Co huachi tananpitacaso' ya'huërinhuë',” itërinco. ¹⁰Cararo'

inachachin sha'huitantarinco. Ina quëran inapaquë quëpanantarin huachi.

¹¹Naporo' cara quëmapi Simon pëinënquë canconpi. Sisaria quëran huë'pi. Capitan Corniriori a'parinso'. ¹²Ispirito Santo sha'huitërinco: “Inapita imaquë'. Ama nisha nisha yonquiatonhuë', noya paquë',” itërinco. Napoaton pa'nahuë. Isopita iyaro'sa' ca'taninaco, saotaya'pi chachin ca'taninaco. Pëinënquë canconahuato'i, ya'conai.

¹³Ya'conpatëira, Cornirio itërincoi: “Pëinëhuëquë Yosë nontasoco, anquëni ya'notirinco, ni'nahuë. “Copëquë piyapi a'paquë' Simon Pitro maconta'in.

¹⁴Inaso' nanan sha'huitarinquën cha'ëcamaso marë'. Ina natëhuatan, Yosë anoyacancantarinquën. Quëmopinënpitanta' anoyacancantararin huachi,” tënin anquëni, itërinco. ¹⁵Quisoso nanamën sha'huitasoco chachin, inapitanta' Ispirito Santori ya'coancantërin. Ya'n'an canpoa' ya'coancantërinpoa pochachin inapitanta' ya'coancantërin. ¹⁶Sinioro sha'huitërincoiso' yonquiarahuë. “Coanshaso' i'quë aporintërinquëma'. Co noyahuë' yonquiramaspita nanian-tohuatamara, aporintërinquëma huachi. Iporaso' nipirinhüë' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma' catahuainquë maso marë'. Co hua'qui quëranhuë' ya'coancantarinquëma huachi,” itërincoi Quisoso. ¹⁷Sinioro Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. Inapitaso' nisha piyapi'sa' niponarihuë', imapachinara, inapochachin Ispirito Santori ya'coancantërin. Yosëri noya ni'pachina, inapochachin canta' noya ni'i, tënanahuë. Co caso' nanitërahuë' nisha yonquia'huaso', itërin Pitrori.

¹⁸Natanahuatona', co huachi no'huipihuë'.

—Tëhuëenchachin Yosë nohuanton, nisha piyapi'santa' co noyahuë' yonqui-

pisopita naniantatona', imasapi. Inari catahuarin ni'ton, nanpimiatapi huachi. Ma noyacha Yosëso paya, itopi.

Antioquiaquë imapiso'

¹⁹I'hua chachin Istipan tēpahuachinara, Quisoso imapisopita aparësitopi. Ni'ton, aquë yanquëëpi. A'naquën Pinisia parti pa'pi. A'naquëonta' Chipriquë pa'pi. A'napitanta' Antioquiaquë'pa' pa'pi. Panca ninano' inaso'. Nisha nisha parti paatona', Quisoso nanamën sha'huitopi. Sha'huitaponaraihuë', Cotioro'sarachin sha'huitopi. ²⁰A'naquënso' nipirinhüë' Antioquiaquë canconahuatona', nisha piyapi'santa' sha'huitopi. Quisoso naporinso' a'chintopi. —Inaso' yahua'anëntërinquëma'. Oshanëma' inquitatonquëma', anoyacancantarinquëma huachi, itopi. Chipri quëran huë'pisopita, Sirini quëran huë'pisopita, inapita napotopi. ²¹Yosëri catahuarin ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtona', imapi. Iraca yonquipiso' naniantahuatona', Quisoso imasapi huachi.

²²Quirosarinquë nahuinin. Quisoso huëntonënquë ya'conpispopita natantahuatona', Pirnapi a'papi Antioquiaquë ya'huëpisopita nicacaso marë'. ^{23,24}Inaquë canconahuaton, "Tëhuënchachin nisha piyapi'santa' imasapi. Yosëri na'con catahuarin," ta'ton, noya cancantërin. Pirnapiso' noya quëmapi. Yosë noya natërin huachi. Espirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, piyapi'sa' pënënin:

—Ama Sinioro a'pocosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran imamiatoco huachi, itërin. Pënënpachina, a'napitanta' Quisoso imapi huachi.

²⁵Ina quëran Pirnapi paantarin Tarsoquë Saono yonipon. Inaquë yoniraton, quënanin huachi.

—Huëquë' pa'a Antioquiaquë a'chinta, itohuachina, —Inta nipachin

pa'a, ta'ton, imarin. Antioquiaquë paantapi huachi. ²⁶A'na pi'isa' inaquë ya'huërapa. Quisoso huëntonënquë ya'conpispopita pënënarin. Na'a piyapi'sa' a'chintarin. Inaquë chachin Quisoso imapisopita nisha nininën acoantapi. "Quisocristo piyapinënpita," itopi.

Coriqui a'papiso'

²⁷Naporo' tahuëri'sa' ninotona'piro'sa' Antioquiaquë huë'pi. Quirosarin quëran huë'pi. ²⁸A'nara' Acapo itopiso'. Espirito Santo nohuanton, ninorin.

—Co hua'qui quëranhuë' ya'ipi parti tanarotapi, itërin ninoton. Ina quëran Craotio copirno ya'conaso', tēhuënchachin tanarotopi. ²⁹Napohuachina, imapisopita taponal':

—Iyaro'sa' Cotia parti ya'huëpisopita parësitapi. Inahuanta' imasapi ni'ton, catahuahua' ama aquëtë' pahuanchinasohuë', nitatona', ya'ipi imapisopita coriqui quëtopi a'pacaiso marë'. Coriquihuano'sa' nininso' na'con quëtopi. Co coriquihuano'sahuë' nininso' pi'pian quëtopi. ³⁰Nanitopiso' quëtopi huachi. Nani yontonahuatona', Pirnapi, Saono, inapita quëtopi quëpacaiso marë'. Quirosarinquë quëparahuatona', ansiano'sa' quëtonpi pahuantërinso' quëtacaiso marë'.

Hua'an Irotisë aparësitërinso'

12 ¹Naporo' tahuëri'sa' a'na hua'an ya'huërin. Irotisë itopiso'.

Quisoso huëntonënquë ya'conpispopita no'huiton, a'naquën maconin aparësitacaso marë'. ²Santiaconta' maconin. Inaso' Coansa iin. Quisoso ca'taninso' inanta'. Ina masahuaton, sahuëniquë atëpatërin. ³Tëparin ni'ton, Cotio hua'ano'sa' pa'yatopi. Ina natantahuaton, Pitronta' hua'ani maconin. Naporo' Cotioro'sa' niyontonapi nisha pan

capacaiso marë'. Co asairinsohuë'
ca'sapi. Pascoa ya'caritëriahuaso', Pitro
manin. ⁴Masahuaton, tashinan pëiquë
po'morin. Shonca saota sontaro'sa'
acorin a'paicaiso marë'. Catapini,
catapiniri ni'sarin. Niya'huërëton,
tashirë chachin ni'sarin. "Pascoa
na'huëhuachin, piyapi'sa'
ni'tërantapaiquë, Pitro ana'intarahuë
huachi," ténin hua'an yonquiaton.
⁵Pitro tashinan pëiquë ya'huapirinhüë',
Quisoso huëntonëinquë ya'conpispota
Yosë nontapi. Pitro marë' chiníquën
Yosë nontapi.

Pitro tashinan pëi quëran nicha'ërinso'

⁶Tashiraya pochin hua'ani
ana'intacaso' nisahuaso', Pitro
huë'ësarín. Cato' sontarori ahuancoana-
pipi. Cato' catinaquë tonpopi. Ahuënan
quëran a'na sontarori nitonpotanpatë
rin. Inchinan quëran a'narinta' nitonpo-
tanpatërin. Inapotahuatona', ya'ipi
huë'ësapí huachi. Ya'coanamëinquë cato'
sontaro'sa chachin tashinan pëi'
ni'sapirínahuë'. ⁷A'nanaya Siniore
anquëninën inaquë ya'notimarin.
Huënarachin a'pinin. Pitro pichianahua-
ton, ochinanin.

—Manoton huënsëquë' pa'a, itërin.
Napotohuachina, tanpain quëran catina
inaora nii'quitërin. Cato quëran chachin
nii'quitërin huachi.

⁸—Nitonporahuaton, sapatë'
po'moquë', itërin. Itohuachina,
inaporin.

—Sañonë a'mosahuaton, imaquico,
itërin.

⁹Ina quëran pipirahuaton, imarin
huachi. "Co'ta'ma' anquëni ocoiarinco-
huë'. Topinan hua'namaraco," topirin-
huë'.

¹⁰Sontaro ya'natontarinso' na'huëtirin.
Ina quëran a'na ya'huërë',
na'cotiantarin. Pëianshínanquë huarë'

canquirin. Inaquë pëncó hua'na quëran
nininso' ya'huëpirinhüë', inaora pëncó
ni'soatërin. Pipirahuaton, a'na caniquë
pa'nin. Inaquë a'naroachin anquë'niri
patërin huachi. ¹¹Naporo' Pitro
no'tëquën yonquirin huachi.

—Co hua'namaracohüë'. Siniore
chachin anquëninën a'patimarinco
nicha'ëincoso marë'. Irotisë, Cotio
hua'ano'sa', inapita yatëpaperinacohüë',
nicha'ërinco huachi, ténin.

¹²Ina yonquiaton, Maria pëinëinquë
pa'nin. Coansha Marco a'shín inaso'.
Inaquë na'a imapisopita niyontónahua-
tona', Yosë nontapi. ¹³Paira tahuirínquë
canconahuaton, ya'coanamëinquë
pi'nitonin. Pi'nitohuachina, a'na nanon
huë'nin. Rota itopiso'. ¹⁴Pitro noninso'
nohuianantahuaton, pa'yanarin.

Pa'yanaton, co pëncó i'soaponahuë',
ta'acontarahuatón, pëiquë ya'coontarin.
—Pitro aipiran huaniarin, tocontarin.

¹⁵—Quëmaso' hua'yantëran, itopirina-
huë'.

—Co hua'yantërahüë'. Tëhuëinchachin
Pitro inaquë huaniarin, itërin.

—Co inahuë'. Hua'yanën nimara, itopi.

¹⁶Ya'huërë' Pitroso' pi'niantarin.
Naporo huarë' i'soatopi huachi. Pitro
quënanahuatóna', pa'yanpi. ¹⁷Pitroso'
nipirinhüë' imirin quëran anquitërin
ama noncarotacaiso marëhuë'.

—Siniore chachin anquëninën
a'patimarinco. Tashinan pëi quëran
ocoirinco. Iya Santiago sha'huitonquë'
nitochin. Ya'ipi imapisopita
sha'huitonquë', itërin. Ina quëran a'na
partí pa'nin huachi.

¹⁸Tahuërihuachina, sontaro'sa' pa'pi
pa'yanpi.

—¿Intocha Pitro pacaya? nitopi.

¹⁹Ya'huërë' hua'anso' —Pitro
maconquë', itopirinhüë'.

—Capa huachi, itohuachina, a'na
sontaro a'na sontaro natanpirinhüë'. Co

nitotohuachinarahuë', —Tëpaquë', itërin. Napoaton sontaro'sa' Pitro a'paipisopita tëpapi huachi. Ina quëran hua'anso' Cotia quëran pipirahuaton, Sisariaquë pa'nin huachi. Inaquë ya'huërarin huachi.

Irotisë chiminso'

²⁰Hua'an ya'huërinquë nisha nisha piyapi'sa' huëcatona', cosharo' pa'anquipi. A'naquënso' cosharo' yapa'anpirinahuë', hua'ani chiniquën no'huiton, co nohuantërinhuë' quëtacaso'. Tiroquë ya'huëpisopita, Sítontquë ya'huëpisopita, inapita no'huirárin. Napoaton niyontonahua-tona', inaquë huë'pi. Po'oana quëran inpriatonën nontipi. Prasto itopiso'.

—Quëmari hua'an nontëquë' ama huachi no'huiincoisohuë'. Ina marë' coriqui quëchinquën, itopi.

—Noyahua', tosahuaton, pa'sahuaton, hua'anën nontoonin.

²¹—Sha'huitëquë' huënta'ina' nonchi, itërin hua'ani. Niyontonpachinara, saconën noyápiachin nininso' a'morin. Hua'an shiranënquë huënsërahua-ton, piyapi'sa' nontárin. ²²Piyapi'sari natana-huatona', chiniquën nontapi.

—Ma noyanquëncha quëmaso paya. Yosë chachin pochin chinotarainquën, itopi.

²³Topinan piyapi niponahuë', natana-hua-ton, hua'ani pa'yatërin. Yosëfchin chinotacaso' nipirinhuë'. Napoaton a'naroachin Siniro anquëninëni acaniorin. Chiniquën canioton, shonari pë'yarin. Parësitérarin quëran chiminin huachi.

²⁴Yosë nanamënso' nipirinhuë' nahuinarin. Nisha nisha parti sha'huirarin ni'ton, na'a piyapi'sa' natëpapi huachi.

²⁵Pirnapi, Saono, inapitaso' nani yonquipi Antioquiaquë paantacaiso'.

Imapisopita coriqui a'papiso' nani quëtonpi ni'ton, Quirosarin quëran pipirahuatona', paantapi. Coansa Marco quëparahuatona', paantapi huachi.

Pirnapi Saonorë' a'chinacaso marë' pa'piso'

13 ¹Antioquiaquë na'a Quisoso huëntonënnquë ya'conpispopita ya'huëpi. Na'a niyontonahuatona', Yosë chinotapi huachi. A'natërapo' quëmapi'sa' ansiano pochin nipi.

A'naquënso' Quisoso nanamën sha'huitona', pënëntapi. A'naquëonta' imapisopita a'chintapi noya imacaiso marë'. Pirnapi, Simon, Nosio, Manain, Saono, inanapo' ya'huëpi. Simonso' yanarona quëmapi. Nosio Sirini quëran huë'nin ni'ton, Crico nananquë nonin anta'. Manainso' hua'an Irotisë pëinën-quë so'sorinso'. Saonosio' Nomano nananquë Paono itopi. Ina nininën na'con na'con nohuitopi ni'ton, Paono itarahuë huachi, ninshitatonquëma'. ²A'na tahuëri co coshatatonahuë', Siniro chinotopi. Napohuachina, Ispirito Santori sha'huitërin.

—Pirnapi nohuantërahuë paaton, piyapi'sa' a'chintacaso marë'. Paononta' nohuantërahuë. Ina marë' inapita acorahuatoma', a'paco' a'chinchina', itërin.

³Napoaton co coshatatonahuë', inapita marë' chiniquën Yosë nontopi. Nani Yosë nontohuachinara, së'huamotorahuatona', acopi paatona' a'chinacaiso marë'. Ina quëran a'papi huachi.

Nisha nisha parti a'chinpiso'

⁴Ispirito Santo nohuanton, pa'sapi. Siriosiaquë pa'pi marë pa'tacaiso marë'. Ina quëran ihuan botiquë pa'sahuatona', Chipri parti canconpi. Panca so'ton

inaso'. Inaquè na'a ninano' ya'huërin.
⁵Saraminaquè nonshirahuatona', Cotio
 niyontonpiso pèiquè pantarahuatona',
 Yosè nanamèn sha'huitopi. Nisha nisha
 niyontonpiso pèiquè sha'huitèra'piapi.
 Coansha Marconta' pa'nin catahuacaso
 marè'. ⁶Inaquè sha'huirahuatona', ya'ipi
 Chipri parti pa'topi. A'chintèra'piapi.
 Inapotatona', Paposèquè huarè'
 canconpi. Inaquè a'na pènoton quènan-
 conpi. Inaso' Cotio quèmapi, Parquisoso
 itopiso'. Crico nananquè Irimasè
 itopiso'. “Yosè catahuarinco no'tèquèn
 ninoca'huaso',” itaton, piyapi'sa'
 nonpintarin. ⁷Inaso' chirinchi pèinènquè
 ya'huèrarin. Chirinchiso' Sirquio Paono
 itopiso'. Inaso' noya yonquirin. “Canta'
 Yosè nanamèn natain,” ta'ton, Pirnapi,
 Paono, inapita amatèrin. ⁸Pènotonso'
 nipirinhue' co nohuanterinhue'.

—Ama natèquèsohue', toconin.
⁹Ya'huèrè' Paonoso' pènoton notèèrin.
 Spirito Santori noyá ya'coancantèrin
 ni'ton, ninorin.

¹⁰—Quèmaso' sopai pochin cancantèran.
 Yosèso' noya noya nipirinhue', yainimicotè
 ran. Tèhuènachachin nonpintènquèn, pa'pi
 co noya quèmapinquènhue'. Sinioro
 no'tèquèn sha'huitopirinpoahuè', quèmari
 nonpintaton, a'napita anishacancantaran.
¹¹Napoaton apira miachin Yosè nohuan-
 ton, co manta' quènantaranhue'. Hua'qui
 miachin co pi'i quènanaranhue', itèrin.

Napotohuachina, a'naroachin pènoton
 chistoro pochin ni'tèrin. Tashitaton, co
 manta' quènantèrinhue'. Si'pinantápirinhue'.
 A'naya'pi nohuanterin matanpaquirahuaton,
 quèpacaso marè'. ¹²Chirinchiri ni'sahuaton,
 “Yosèri napotèrin mini,” ta'ton, natèrin.
 Sinioro nanamèn natanahuaton, pa'yanin
 huachi. “Inaso' chiniquèn nanan,” ténin.

Caratas parti pènèntèrinso'

¹³Ina quèran Paono a'na parti pa'sarin
 huachi. Ca'taninsopitarè chachin

pa'sarin. Botiquè ya'conahuatona', marè
 pa'tantapi huachi. Panpiria parti
 nonshirahuatona', a'na ninanoquè pa'pi.
 Piriqui itopiso'. Coansha Marcoriso'
 nipirinhue' co huachi ca'taninhue'.
 Quirosarinquè ayamantarin. ¹⁴Ya'huèrè'
 Paonoso' Pirnapirè chachin paantapi.
 Piriqui na'huètahuatona', aquè iratopi.
 Pa'sápatona', nisha Antioquiaquè
 canconpi, Pisitia parti ya'huèrinso'.
 Chinoto tahuèri nipachina, Cotio
 niyontonpiso pèiquè pa'pi. Inaquè
 ya'conahuatona', huènsèpi. ¹⁵Cotio
 ansiano'sa' quirica nontapi. Moisèsè
 iraca pènèntèrinso', pènèntona'piro'sa'
 ninshitopiso', inapita nani nontohua-
 china', natanpi.

—Yapènpatancoi, iyaro'sa',
 sha'huitocoi nataiin, itèrin.

¹⁶Napotohuachina, —Inta nipachin,
 carinquèmenta' pèinèinquèma', ta'ton,
 Paono huanirin. Huanirahuaton, imirin
 quèran tasatèrin piyapi'sari natanacaiso
 marè'.

—Natanco, iyaro'sa'. A'naquèmenta'
 nisha piyapinquèma' nipomarahuè',
 Yosè chinotèrama'. Canpitanta' natanco.
¹⁷Iraca quèra huarè' Cotioro'sanpoa'
 Yosè chinotèrèhua'. Iraca chachin
 shimashonènpoapita acorin piyapinèn-
 pita nicacaiso marè'. Iquipitoquè
 yacaponá', Yosè nohuanton, na'api
 huachi. Ina quèran Yosè chachin
 chiniquèn nanantaton, catahuarin
 Iquipito quèran cha'ècaiso marè'.
¹⁸Catapini shonca pi'ipi inotè' parti
 pa'pachinara, Yosèri nosoroaton, co
 no'huirinhue'. Co yanatèpirinahuè',
 na'con catahuarin. ¹⁹Ina nohuanton,
 Canaan parti pa'pi huachi. Inatohua'
 nisha nisha piyapiro'sa' ya'huèpi, nisha
 nisha nananquè nonpisopita. Canchisè
 ya'huèpirinahuè', co Yosè natèpisopita-
 hue'. Ina nohuanton, ta'huantopi.
 Inaquè chachin shimashonènpoapita

ya'huëpi huachi. Yosëri catahuarin ni'ton, ina no'pa' hua'anëntopi huachi. ²⁰Inaquë catapini pasa a'natërapo shonca pi'ipi ya'huëpi. Yosë nohuanton, hua'ano'sa' acopi noya ya'huëcaiso marë'. Ina piquëran Samoirona' piyapi'sa' pënënarin. ²¹Ina quëran “Copirno nohuanterai huachi,” topachinara, Yosëri Saono acorin. Inaso' Mincamin huënton piyapi, Quisë hui'nin. Catapini shonca pi'ipi Saono hua'an ya'coninso'. ²²Ina quëran ina ocoirahuaton, Tapi acorin huachi. Isai hui'nin inaso'. Nóya quëmapi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. “Tapiso' ca pochin cancantërin. Noya ni'nahuë. No'tëquën natëarincó,” ténin Yosë. ²³Iraca chachin Yosëri sha'huitërin: “A'na tahuëri Tapico' shin nicha'ësarinquëma',” itërin shimashocoro'sa'. Iporaso', iyaro'sa', nani Quisoso a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Sha'huitërinso chachin a'paimarin. ²⁴Co'huara Quisoso huë'shatërasohué', Coansha pënëntarin. Na'a Cotioro'sa' pënënarin. “Co noyahuë' yonquiramasopita nanianta-toma', Yosë pochin cancantoco'. Ina quëran i'quë aporintaranquëma',” itërin. ²⁵Coansha nani hua'qui' pënëntohuachina, itërin: “Quëmaso' Cristonquën, itopiramacohué', co caso' inacohué'. Nipirinhué', ca piquëran huë'sarin. Inaso' noya noya ni'ton, chini chiniquën nanantarin. Co caso' ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Tapanato, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë',” itërin. Coansharinta' Quisoso natërin, ténin Paono.

Apran shinpita

²⁶Ina quëran itantarin:

—Canpoa', iyaro'sa', Apran shinpitanpoa' ni'tëhua', Yosëri nanan a'patirinpoo' nicha'ëinpoaso marë'. Nisha piyapinquëmanta' Yosë chinoto-

huatama', nicha'ësarinquëma' canpitanta'. Napoaton ya'ipinquëma' sha'huitaranquëma'. ²⁷Quirosarinquë ya'huëpisopita co Quisoso nohuanpohué'. Ni'pirinhué', co nohuitopihué'. Co hua'ano'sari tëranta' nohuitopihué'. Pënëntona'pi ninshitërinso' nani chinoto tahuëri nontopi, natanpirinhué', co yonquipihué'. “Quisoso tëpaquë',” itopi. Iraca ninorinso chachin yatëpapi. ²⁸Co tëpacasohué' nipirinhué', Pirato sha'huitopi: “Tëpaquë',” itopi. ²⁹Tëpapi huachi. Ina quëran ya'ipi Yosë quiricanënnquë ninorinso' nanihuachina, corosë quëran anohuararahuatona', pa'pitopi. ³⁰Pa'pitopirinhué', Yosëri ananpitantarin huachi. ³¹Nanpiantarahuatón, a'na yoqui miria pochin ya'huantarahuatón, ca'taninsopita ya'notëra'piarin. Co'huara chimiyantërasohué', na'a Caririaquë ya'huëpisopita ca'tanapi. Quirosarinquë huarë' imapi. Quisoso nanpiantahuachina, inapitari quënanpi. Quënanahuatona', ya'ipi piyapi sha'huitapi huachi. “Nanpiantarin mini. Quiyari ni'nai,” tosapí.

³²Quiyanta', iyaro'sa', noya nanan sha'huitarainquëma'. Iraca Yosëri sha'huitërinso chachin. Shimashonënpoopita nontaton, naporin. ³³Nani Quisoso a'patimarinpoa'. Shinpitanpoa' ni'tëhua', canpoanta' yonquirinpoo'. Yosë quiricanënnquë iraca ninshitërin. “Quëmaso' hui'nahuënnquën. Ipora chachin acoaranquën hua'anëntacaso marë',” ténin Tapi. Sarmo catoquë naporin. ³⁴Yosëri ananpitantacaso' ninorin. Co nonën chanatomiatarinhué'. Iraca quiricanën quëran itërin: “Tapi no'tëquën nontërahuë. Nosoroaton, na'con catahuarahuë. Quëmanta' inapochachin catahuanquën,” ténin Yosë. ³⁵Napoaton Tapiri ninshitantarin. “Quëmasachin natëranquën ni'ton, co nohuanteranhué' nonëhuë

chanata'huaso',” tënin, Yosë nontaton. Sarmo quiricaquë naporin. ³⁶Ya'huërë' Tapiso' Yosë natëton, piyapi'sa' catahuarin. Ina quëran chiminin. Shimashonënpita pırayan pa'pitopi. Nani chanatërin huachi. ³⁷Quisososo' nipirinhüë' Yosëri ananpitarin huachi. Co nonën chanatërinhuë'. Quisoso nonën chachin ninoton, Tapico' iraca ninshitërin.

³⁸Napoaton, iyaro'sa', sha'huichinquëma'. Quisosoichin nanitaparin oshanëma' inquitinquë maso'. ³⁹Iraca pënëntërinso' Moisésëri ninshitopirinhüë'. Ina imapatama', co oshanëma' inquitariinquëmahuë'. Nipirinhüë', Quisoso natëhuatëhua', oshanënpoa' inquitariinpoa'. Oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, inquitariinpoa'. Ina quëran Yosë noya ni'sarinpoa huachi. ^{40,41}Nani natanamacoma' ni'ton, a'naroachin, iyaro'sa', natëco'. Ni'cona naniantotama'. Iraca quiricanën quëran Yosëri itërin:

Canpitaso' na'con tëhuaconama'. Iso tahuëri'sa' ca nohuanto, na'con ma'sha onpoarama'. Yonquirahuëso' sha'huitarinëinquëma'. Natanapomarahüë', co natëtëramahuë'. Napoaton pa'yanatoma', yonquico'. Chiniquën ana'intaranquëma' ni'ton, ta'huantarama huachi, tënin Yosë.

Pënëntona'pi nani ninshitërin. Canpitanta' ni'cona inapochachin ana'intochinquëma', tënin Paono, pënëntaton.

Nisha piyapi'sa' yanatanpiso'

⁴²Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipihuachina, —A'na chinoto tahuëri inapochachin a'chintantacoi, itopi. ⁴³Piyapi'sa' noquitopirinhüë', na'a Cotioro'sari Paono imasapi. Nisha

piyapi'santa' Cotioro'sa pochin Yosë chinotopisopita imasapi. Imapachinara, Paono, Pirnapi cato chachin a'chintantapi.

—“Yosë nosororinpoa',” ta'toma', imamiatoco huachi, itopi.

Cotioro'sari no'huipiso'

⁴⁴A'na chinoto tahuëri nanihuachina, ya'ipi ninanoquë ya'huëpisopita niyontonpi Yosë nanamën natanacaiso marë'. Caraichin piyapi co pa'pihuë'.

⁴⁵Cotioro'saso' nipirinhüë' notohuaro' piyapi ni'sahuatona', apiratopi. “Isopitaso' nisha piyapi'sa' ni'ton, co canpoa pochin iraca pënëntërinso' natëpihuë',” ta'tona', no'huitopi.

—Paono co no'tëquën a'chininhüë'. Inaso' nonpintë', itopi. ⁴⁶Paonosoma' nipirinhüë' chiniquën cancantaton, co të'huatërinhuë'. Pirnapi' chiniquën cancantërin.

—Canpita'ton Yosë nanamën sha'huita'huantquëmaso' ya'huëpirinhüë', a'porama'. Yosëichin catahuarinpoa' ina nohuitatëhua' nanpimiatacaso'. Co nohuantëramahuë' ni'ton, co nanitëramahuë' nanopiantacamaso'. Napoaton canpita a'porahuatëinquëma', nisha piyapi'sa' a'chintarai huachi. ⁴⁷Siniro sha'huitërincoi.

Quëmaso' acoranquën nisha piyapi'sa' a'chintaton anohuitancoso marë'. A'pinëso pochin nanamëhuë anohuitaran. Ya'ipi parti paaton, piyapi'sa' a'chintëra'piapon cha'ëcaiso marë', itërincoi, tënin Paono.

⁴⁸Nisha piyapi'sa' natanahuatona', pa'yatopi.

—Ma noyacha Yosë sha'huitërinpoa paya, topi. A'naquën Yosë nohuanton, natëtona', Quisoso imasapi huachi. Ina nohuitatona', nóya nanpiapi huachi.

⁴⁹Ya'ipi Pisitia parti Sinioro nanamën nahuinin. ⁵⁰Ya'huëre' Cotioro'saso' nipirinhue' ninano' hua'ano'sa' nontopi. Sanapi'santa' chiniquën nanantopisopita nontopi, Yosë chinotërsinopita nininso'.

—Paono co noya quëmapihuë'. Pirnapinta' co noyahuë'. Co isëquë nohuantërehuahuë', toconpi. Napotatona', aparësitahuatona', a'papi huachi.

⁵¹—Tëhuëenchachin co natëramahuë' ni'ton, Yosë ana'intarinquëma', itahuatona', Iconioquë pa'pi huachi. ⁵²Patopirinhahuë', nani a'chintopi ni'ton, Quisoso imapisopitaso' noya cancantapi huachi. Ispirito Santori nani ya'coancantërin.

Nisha piyapi'sa' a'chintantarinsö'

14 ¹Paono, Pirnapi, inapita aquë pa'sapi Quisoso nanamën sha'huicaíso marë'. Aquë iratahuatona', Iconioquë canconpi huachi. Inaquënta' chinoto tahuëri nanihuachina, Cotio niyontonpiso pëiquë ya'conpi. Nöya a'chinpí ni'ton, na'a Cotioro'sa' natëpi huachi. Na'a nisha piyapi'santa' Quisoso imasapi. ²A'naquën Cotioro'saso' nipirinhue' co yanatëpihuë'. Ni'ton, nisha nisha nonsapi.

—Quisoso imapisopita co noya piyapihuë', itopi. Napoaton a'naquën co yaimatonahuë', imapisopita no'huipi. ³Hua'qui' inaquë Paono yacapatarin. Pirnapirë chachin inaquë ya'huarin. Chiniquën cancantatona', Sinioro nanamën sha'huirápi.

—Quisoso na'con nosoroatonpoa', yacatahuarinpoa', itapi. Inari catahuahuachina, piyapi'sa' a'naroachin anoyatërin. Ni'sahuatona', —Tëhuëenchachin Yosë catahuarinquën, itopi. ⁴Napoaponahuë', nisha nisha yonquipi. A'naquën Cotioro'sa pochin cancantopi. Ya'huëre' a'naquënso' Quisoso ca'tano'sanënpita pochin cancantopi.

⁵Paono, Pirnapi, cato chachin noya nipirinhue', a'naquëni chinotopi ahuëcaíso marë'. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa' inahua capini chinotopi ahuëcaíso'. Hua'ano'sarinta' no'huipi. Na'piquë yatëpapiirinhahuë', ⁶natantahuatona', ta'api. Niconia parti pa'pi huachi. Inaquë cato' ninano' ya'huërin, pancana nininso'. A'na Nistra, a'na Tirpi itopiso'. ⁷Inatohua' paatona', noya nanan sha'huiantarapi.

—Quisoso o'marin anoyacancantinpooíso marë', itërapí. Ya'cariyanta' sha'huirapi.

Pirnapi yamoshapiso'

⁸Nistraquë apia ya'huërin. Co nanitërinhuë' iratacaso'. Nasitërin quëra huarë' co onporonta' huanirinhue'.

⁹Paonori a'chintohuachina, nöya natanarin. Napohuachina, Paonori notëërin. “Iso quëmapi noya natëtërin. Quisocristo nanitërin anoyatincoso', tëninsö marë' anoyatarahuë,” tënin yonquinënuë. ¹⁰Napoaton chiniquën nontërin:

—Huaniquë', iyasha, itërin.

A'naroachin huanirahuaton, noya pa'sarin huachi. ¹¹Piyapi'sa' ni'sahuatona', Niconia nananquë ninontopi.

—Yosëro'sa' isëquë o'maton, piyapi taranarin huachi, itopi. ¹²Inaquë ya'huëpisopita co Tata Yosë nohuitopi-hue'. “Nisha nisha yosëro'sa' ya'huërin,” topirinhahuë'. Pirnapi masho masho ni'ton, —Inaso' Copitiro nimara, nitopi. Paono na'con na'con a'chinin ni'ton, —Inaso' Mircorio chinotërehuaso', nitopi. Inahuara nananquë ninontapi ni'ton, Paono co nataninhue'. Co Pirnapi tëranta' nataninhue'. Napoaton piyapi'sa' yonquipiso' co nitotërinhuë'. ¹³Ninano' intonquë Copitiro moshatopiso pëi' ya'huërin. Ina hua'anën

ohuaca' masahuaton, yancoro'sa' sihuisahuaton, apè'pèconotèrin. Ya'coanaquè quèparahuaton, inaquè yatèparin Pirnapi moshacaiso marè'.

¹⁴Naporo huarè' Pirnapi, Paono, inapita nitotopi huachi. Natanahuatona', "Tata Yoséichin chinotacaso' nipirinhue'," ta'tona', nioshacotonpi. Huancanachin ta'aconahuatona', chiniquèn nontopi.

¹⁵—Ama, iyaro'sa', moshacoisohuè'. Tèhuèenchachin co quiyaso' moshancoiso' ya'huèrinhuè'. Quiyanta' piyapicoi, canpita pochachin ninai. Noya nanan sha'huita'huanquèmaso marè' huè'nai. Quisoso nanamèn, iyaro'sa', a'chinchinquèma', natanco. Mamanshi topinan quèran mosharama'. Yosèso' nipirinhue' nanpirarin. Ama huachi mamanshi moshacosohuè'. Inapita naniantatoma', Yosè imaco huachi. Isoro'pa', inapaquè ya'huèrinsopita, marèro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita inari ninin. ¹⁶Traca piyapi'sa' co Yosè nohuitopihuè'. Ma'sona yonquihuachinara, moshatopi. Naporo' Yosèri tananpitèrin inahuara yonquipiso' imacaiso marè'. ¹⁷Nipirinhue', nosoroatonpoa', nani ma'sha acotèrinpoa' ina nohuitacaiso marè'. Ina nohuanton, o'nanin. Ina nohuanton, ma'sha papotèrin. Ina nohuanton, cosharo' ya'huètèrinpoa' capatèhua' noya cancantahuaso marè'. Inapotaton, noya yonquirinpoaso' anitotèrinpoa'. Napoaton, iyaro'sa', canpitanta' Tata Yosè imaco huachi, tènin Paono.

¹⁸Ina topachina, na'a moshatacaiso' nohuantopirinhue', oshaquèran natètona', co huachi ohuaca' tèpapihuè', co moshatopihuè'.

Na'piquè tè'yarapiso'

¹⁹Napoaponahuè', co hua'qui quèranhuè' nisha cancantatona', Paono

no'huipi huachi. Cotioro'sari huècapirahuatona', anishacancantopi. A'naquèn Antioquia quèran huè'pi. A'napitanta' Iconio quèran huè'pi. Huè'sahuatona', Paono, Pirnapi, inapita sha'huirapipi.

—Isopita nonpintèro'sa'. Huèco' tèpa'ahua', itopi.

—Noyahua', topachinara, Paono mapi. Masahuatona', na'piquè tè'yaratona', tèpapurinhue'. Ohuararahuatona', ninano' intonquè tè'yatopni. "Nani chiminin huachi," ta'tona', inaquè patopi huachi. ²⁰Quisoso imapisopitari huè'sahuatona', nocoirapi. Sètápirinhue', a'nanaya nanpiantarahuaton, huaniantarin huachi. Ninanoquè paantarin. Tahuèrinquè Tirpique' pa'nin. Pirnapinta' pa'nin.

²¹Inaquè noya nanan sha'huitahuachina, na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi huachi. Ina quèran Paono Pirnapirè' ninontopi.

—Huèquè' paanta'a nisha nisha ninanoquè a'chinèquè imapisopita nianta'a chiniquèn cancanchina', nitopi. Nitatona', Nistraquè ayamantapi. Ina quèran Iconioquènta' paantahuatona', Antioquiaquè cancoantapi huachi. ²²Cara ninanoquè chachin Quisoso imapisopita pènèna'piapi.

—Ama, iyaro'sa', Quisoso a'pocosohuè'. Noya imaco huachi. A'napita aparèsitari-nènpoa'. Parèsitacaso' ya'huèrin. Parèsitatè hua', Yosè huèntonènquè ya'conarèhua'. Napoaton noya ahuantoco', itopi. Pènènpachinara, chiniquèn acancantopi.

²³Yapa'pachinara, a'naya a'naya Quisoso imapisopitaquè ansiano'sa' acora'piapi. Noya nipisopitaráchin acora'piapi. Co coshatatonahuè', Yosè nontapi. Yosè nontahuatona', acopi huachi. Ina quèran Yosè nontantapi.

—Ya'ipi isopita, Sinioro, noya natèrinènquèn. Noya a'paiquè', itopi. Cara ninanoquè chachin napopi.

Hua'qui quèran ya'huèpiquè paantapiso'

²⁴Ina quèran paantahuatona', Pisitia parti na'huècoantarahuatona', Panpiria parti cancontapi. ²⁵Piriquiquè Yosè nanamèn sha'huitantarahuatona', Atariaquè pa'pi huachi. ^{26,27}Ina quèran botiquè pa'sahuatona', Antioquiaquè paantapi. Ya'huèpiquè chachin paantapi huachi. Canquirahuatona', Quisoso imapisopita ayontonahuatona', ya'ipi sha'huitopi.

—Nani hua'qui quèran a'paramacoi. “A'na parti ya'huèpisopita sha'huitonco'. Insèquèsone pa'patama', Yosè noya catahuainquèma',” itohuata-macoira, pa'nai. Nani sha'huitèrai. Yosè nòya catahuarincoi. Ina nohuanton, nisha piyapi'santa' Quisoso natètona', Yosè huèntonènquè ya'conapi huachi, itopi. ²⁸Inaquè hua'qui' ya'huèrapi. Imapisopitarè' ninontatona', noya ya'huèrapi huachi.

Iraca pènèntèrinso'

15 ¹Ina quèran a'naquèn quèmapi'sa' Cotia parti quèran canquipi. Quisoso imasaponaraihuè', Moisésè pènèntèrinsonta' imasapi. Napoaton Antioquiaquè canquihuachinara, imapisopita nisha a'chintapi.

—Iraca Moisésè pènèninpoa' Cotio marca niacotacaso'. Co ina natèhuata-mahuè', co Yosè anoyacancantarinquè mahuè', itopi. ²Paonosos' nipirinhuè' co ina pochin yonquirinhuè'.

—Co niacotacaso' ya'huèrinhuè', tènin Pirnapinta'. Napoaton ni'toro'sarè' ninontápi. “Co no'tèquèn a'chintaramahuè',” nitatona', chiniquèn ninontapi. Napoaton imapisopitari itapona':

—Quirosarinquè paco'. Quisoso ca'tano'sanènpita, ansiano'sa', inapita natanco'. ¿Ma'tama'

sha'huichinquèmapa'? ta'tona', Paono, Pirnapi, a'napitanta' a'papi.

³A'pahuachinara, pa'pi. Pinisia parti, Samaria parti, inaquèpita pa'sahuatona', sha'huira'piapi.

—Nisha piyapi'santa' Quisoso imasapi huachi, itèra'piapi. Quisoso imapisopita natanahuatona', nòya cancantapi huachi.

Quirosarinquè ninontopiso'

⁴Quirosarinquè canconahuachinara, ya'ipi Quisoso huèntonènquè ya'conpisopita noya nontapi. Ca'tano'sanènpita, ansiano'sa', inapitanta' noya nontapi. Ina quèran Paonori ya'ipi sha'huitèrin:

—Aquè, iyaro'sa', pa'nai Quisoso nanamèn sha'huita'huaiso marè'. Yosè noya catahuarincoi. Nisha piyapi'santa' Quisoso imasapi huachi. Nisha nisha ninanoquè niyontonapi huachi, itèrin. ⁵Ina natanahuatona', a'naquèn yanontatona', huanipi. Parisio piyapi'sa' niponaraihuè', Quisoso imasapi huachi. Inapita huanirahuatona', itopi:

—Nisha piyapi'sa' yaimapachina', Cotio marca acotacaso' ya'huèrin. Ya'ipi Moisésè iraca pènèntèrinso' imacaso' ya'huèrin. Inapitanta' a'chintoco' imaina', itopi.

⁶Napoaton Quisoso ca'tano'sanènpita, ansiano'sa', inapita niyontonapi nisha nisha yonquipiso' natanacaiso marè'. ⁷Hua'qui' ninontohuachinara, Pitro huanirahuaton, itèrin:

—Canta', iyaro'sa', pi'pian sha'huichinquèma'. Nani iraca Yosè acorinco nisha piyapi'sa' sha'huita'huaso marè'. Ina nohuanton, Quisoso nanamèn sha'huitèrahuè. Nisha piyapi'santa' natanahuatona', natèpi huachi. Natètona', imasapi. Ina nitotèrama' canpitanta'. ⁸Ya'ipi yonquirèhuasopita Yosè nitotèrin. “Inapitanta'

cancanëna quëran noya natërinaco huachi,” ta'ton, Ispirito Santo aya'coancantërin. Canpoa' ya'coancantërinpoaso pochachin inapitanta' ya'coancantërin. ⁹Ya'ipinpoa' napopianachin nosororinpoa'. Nisha piyapi'santa' nosororin. “Quisocristoichin imasarahuë,” topachinara, cancanëna' anoyatërin. ¹⁰Moisësë pënëntërinso' iraca nisha'huitopirinhuë'. Shimashonënpoa' co nanitopihuë' no'tëquën natëcaiso'. Canpoanta' co nanitaparëhuahuë'. ¿Ma'marëta' nipachin nisha piyapi a'chintëre'? ténahuë. Yosëri noya ni'pachina, co canpoari nisha ayonquicaso' ya'huërinhuë'. Quisoso imapisopita tananpintahua', Yosë ana'intohuachinpoa'. ¹¹Sinioro Quisoso natëhuatëhua', nicha'ësarinpoa'. Nosoroatonpoa', oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, anoyacancantërinpoa'. Inapochachin nisha piyapi'sa' co iraca pënëntërinso' natëpirinahuë', anoyacancantërin, ténin Pitro.

Napopianachin yonquipiso'

¹²Ina natanahuatona', ya'ipi ta'tápi. “No'tëquën nonin,” ta'tona', co a'panipihuë'. Ina quëran Pirnapi, Paono, inapitanta' sha'huitantarín.

—I'hua pa'patëira, Yosë na'con catahuarincoi. Quisoso nanamën sha'huitohuatëira, na'a nisha piyapi'sari natëpi. Inapitanta' caniohuachinara, Yosë nohuanton, anoyatëra'piarai. Ni'sahuatona', “Tëhuëchachin Yosëri catahuarin,” topi, ténin Paono.

¹³Nani nontohuachina, Santiaconta' tapon:

—Natanco, iyaro'sa'. ¹⁴Simon Pitro nani sha'huitërinpoa'. Yosë nohuanton, ina'ton nisha piyapi'sa' a'chintërin. A'chintohuachina, a'naquën imasapi, Yosëri huëntonëquë aya'conin.

Inapitanta' piyapinënpita pochachin ni'sarin. ¹⁵Inacháchin pënëntona'piro'sa' ninshitërin. Iraca Yosë quiricanënuë ninshitaton, naporin:

¹⁶Yosëri chachin itërin: “A'na tahuëri huëantarahuë. Tapico' shinpita catahuantarahuë. Inapitasa' naniantërinaco ni'tona', pëi' mocarínso pochin nisapi. Co noya cancantopirinahuë', cari anoyacancantantarahuë. Noya acoantarahuë ¹⁷a'napita piyapi'santa' nohuitinacoso marë'. Nisha piyapi'santa' nohuitohuachinaco, chinotarinaco. Ca nohuanto, a'naquën imasarinaco huachi,” ¹⁸tënin Yosë. Iraca quëra huarë' yonquirin nisha nisha piyapi'sa' nicha'ëcaso'. Ina yonquiaton, anitotërinpoa', ténin pënëntona'pi.

¹⁹Napoaton nisha piyapi'sa' Yosë imapachina', noya nia'ahua', ténahuë. Ya'ipi Moisësë pënëntërinso' ama a'chinta'huasohuë'. ²⁰Nipirinhuë', pi'pian pënënacaso marë' ninshitahua'. Nisha piyapi'sa' ma'sha tëpapi mamasshi moshacaiso marë'. Ina nosha Quisoso imapisopita tananpichina'. Naporahuatona', a'naquën maconorahuatona', ma'sha tëpapi. Co huëninën noya inquipihuë'. Inapitanta' ama ca'inasohuë'. Naporahuatona', ama monshihuainasohuë', Inaichin pënëahuan'. ²¹Iraca quëra huarë' Moisësë pënëntërinso' ya'huërin. Na'a ninanoquë a'chintapi. Nani chinoto tahuëri niyontonpiso pëiquë nontapi. Napoaton ama Cotioro'sa' pinoinpoaso marëhuë' iso quirica a'patahua' Quisoso imapisopita pënënacaso marë', itërin.

²²—Noyahua'. Ina pochin ninshitahua', topi ya'ipiya. Ina quëran ca'tano'sanënpita, ansiano'sa', inapita yonquipi catoya'pi a'patacaiso marë'.

—Paono, Pirnapi, inapita panantahua-china', inahuanta' ca'taina', topachi-nara, —Inanta' noya, topi ya'ipi imapisopita. Napoaton cato' quëmapi'sa' nóya nininsopita huayonpi paatona' sha'huitacaiso maré'. A'naso' Sirasë. A'nanta' Cotasë. Parsapasë itopi anta'.²³Ina quëran quirica ninshitopi Antioquiaquë ya'huëpisopita quëtontacaiso maré'.

Pënënacaiso maré' ninshitopiso'

“I'huata, iyaro'sa'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya quiyanta' ya'huarai. Quiyaso' Quisoso ca'tano'sanënpitacoi ninshitarainquëma'. Ansiano'saro'coi chachin quirica a'patarainquëma', ni'co'. Co Cotioro'sanquëmahué' nipomarahué', canpitanta' Quisoso imarama' ni'ton, iyahuëpita pochin ni'nainquëma'. Ya'ipi imaramasopita Siria parti, Sirisia parti, inatohua' ya'huëramasopita iso nanan chachin a'patarainquëma' nitotacamaso maré'.²⁴I'hua a'naquën isëquëran pa'pachinara, nisha a'chintërinëinquëma'. “Co Moisésë pënëntërinso' natëhuatamahué', co Yosë huëntonëinquë ya'conaramahué',” itërinëinquëma'. Co quiyari a'papurahué', pa'pi. Natanatoma', nisha nisha yonquiarama'. Pirnapi Paonorë chachin huëcaton, nani sha'huitirincoi. Ipora huarë' nitotatoi, ninshitarainquëma'.²⁵Napoaton niyontonpatëira, catoya'pi sha'huitatoi, a'patarainquëma'. Pirnapi, Paonorë chachin ya'huëramaquë pa'pachina', inapitanta' pa'sapi. Pirnapi, Paono cato chachin nóya quëmapi'sa', tënai.²⁶Sinioro Quisocriso nanamën sha'huipiso maré' na'con parësitopi. A'naquën no'huitona', pi'pishachin shitëpapi.²⁷⁻²⁹Nani, iyaro'sa', ninontërai. Ispirito Santo catahuarincoi

no'tëquën yonquica'huaiso maré'. Napopianachin yonquiatoi, ninshitarainquëma'. Co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' natëcaso' ya'huërinhué', tënai. Pi'pisha sha'huichinquëma' natëcamaso maré'. Ama, iyaro'sa', monshihuancosohué'. Co Yosë nohuantërinhué' monshihuancaso'. Ya'ipi cosharo' noya capacaso' nipirinhué', a'na piyapi ma'sha tëpapi mamanshi moshatacaiso maré'. Ina nosha tananpitoco', tënai. Naporahua-ton, a'naquën maconorahuatona', ma'sha tëpapi. Co huënainën noya inquipirinhué', ca'pi. Ina noshanta' ama ca'cosohué'. Moisésë na'con pënëntopirinhué', inaíchin natëcaso' ya'huërin, tënai. Cotasë, Sirasë, inapitaso' inachachin pënënarinëinquëma'. Natëhuatama', iyaro'sa', noya nisarama'. Nani huachi,” topi quiricatatona'.

Antioquiaquë paantapiso'

³⁰Nani a'pahuachinara, pa'sahuatona', Antioquiaquë canconpi. Piyapi'sa' niyontonpachinara, quirica quëtopi.³¹Nani nontohuachinara, —Ma noyacha pënëninpoa paya, ta'tona', nóya cancon-topi.³²Cotasë, Sirasë, inapitaso' pënëntona'piro'sa' ni'ton, hua'qui' Quisoso imapisopita pënënpí. Noya pënënpí ni'ton, noya noya imasapi huachi.³³Hua'qui miachin imapisopitaquë yacapatapi. Ina quëran ya'huërin'pa' yapanantahuachinara, —Osharan paco huachi, itopi.³⁴Sirasëso' nipirinhué' —Co yapa'nahué', ta'ton, co pa'ninhué'. Cotasëichin paantarín huachi.

Naquërachin a'chinacaso maré' paantapiso'

³⁵Ya'huëré' Paonosó' Pirnapirë chachin hua'qui' Antioquiaquë ya'huërapí. A'chinápi. Sinioro nanamën

sha'huirapi. A'napitarë chachin a'chinapi.

³⁶Nani hua'qui miachin ya'huëhuachinara, Paonori itërin: —Huëquë' pa'a, iyasha. I'hua na'a ninanoquë Sinioro nanamën sha'huitëré'. Paatë', Quisoso imapisopita nianta'a. Onpopita'mahua' ni'coantara'a, itërin.

³⁷—Noyahua', iyasha. Pa'a nipachin. Coansha Marconta' quëpanta'a, itërin Pirnapiri.

³⁸—Co', iyasha. Ama quëpa'asohuë'. I'hua pi'ipi Panpiriaquë canconpatëra, patërinpo'. Co yacatahuarinpohe'. Ya'huërin'pa' paantarin huachi. Napoaton co nohuantërahuë', itërin Paonori. ³⁹Hua'qui' ninontapirinahuë', co napopianachin yonquiatonahuë', nisha nisha pa'pi. Pirnapiso' Coansha quëparahuaton, botiquë pa'sahuatona', Chipriquë paantapi. ⁴⁰Paonoso' nipirinhuë' Sirasë nontërin ca'tanacaso marë'. Yapa'pachina, Quisoso imapisopitari Yosë nontopi.

—Isopita pa'pachina', Sinioro, a'paiquë' noya pa'ina'. Nosoroaton, catahuaquë' noya a'chiina', itahuatona', a'papi. A'pahuachinara, pa'pi huachi. ⁴¹Ya'ipi Siria parti pa'tatona', nisha nisha ninanoquë pa'pi. Quisoso imapisopita pënëna'piarin chiniquën cancanta-caiso marë'. Sirisia partinta' paantatona', inachachin pënëantapi. Quisoso nanamën sha'huitatona', imapisopita chiniquën acancantopi huachi.

Timotio ca'taninso'

16 ¹Ina quëran Tirpiquë pa'pi. Inaquë a'chintahuatona', paantarahuatona', Nistraquë canconpi. Inaquë a'na hui'napi quënanconpi. Timotio itopiso'. Inanta' Quisoso imarin. A'shinsos' Cotio sanapi. Quisoso imarin anta'. Pa'pinso' nipirinhuë' Crico piyapi.

²—Timotio nóya quëmapi, topi ya'ipi Quisoso imapisopita. Nistraquë ya'huëpisopita, Iconioquë ya'huëpisopitarinta' napotopi. —Noya imarin, itopi.

³—Huëquë', api, imaquico, itërin Paonori.

—Noyahua', pa'i canta', tënin. Inaquë na'a Cotioro'sa' ya'huërin ni'ton, Cotio marca acotërin. Pa'pin Crico quëmapi ni'ton, naporin. ⁴A'na ninanoquë, a'na ninanoquë pa'sahuatona', pënëna'piapi. Quisoso ca'tano'sanënpita, ansiano'sa' Quirosarinquë ya'huëpisopita, inapita ninshitopiso' sha'huirapi. —Ina imahua', itërapí. ⁵Ina quëran Quisoso huëntonënnquë ya'conpisopita natëtona', noya noya imasapi huachi. Nani tahuëri a'napitanta' ya'conapi huachi.

Ispirito Santo nohuanton, hua'narinso'

⁶Asia parti Yosë nanamën yasha'huipirinhuë', Ispirito Santo co nohuantërinhuë' inaquë a'chinacaso'. Napoaton Priquia parti pa'sahuatona', Carasia partinta' canconpi. ⁷Misia parti ya'caritonahuatona', Pitinia parti yapa'sapirinahuë'. Naquëranchin Ispirito Santori ya'copirin. “Co Quisoso nohuantërinhuë' inaquë a'china'huaiso',” ta'tona', co inatohua' pa'pihuë'. ⁸Napoaton Misia parti na'huëtahuatona', Troasëquë canconpi huachi. ⁹Inaquë Yosë nohuanton, tashi' Paono hua'narin. Masitonia piyapi huanirarin, quënanin. —Huëquë' isëquë. Nosoroatoncoi, catahuacoí, itërin. ¹⁰Ina natanahuaton, —Yosë nohuantërincoi inatohua' noya nanan sha'huica'huaiso', ta'toi, manorai inatohua' paca'huaiso'.

Sanapi'sa' noya natanpiso'

¹¹Marë yonsanquë ya'huërai ni'ton, ihuan botiquë ya'conai paca'huaiso marë'. Ya'conahuatoí, pipirai. Panca

so'ton huancoanai' niningüë canconai. Samotrasia itopiso'. Inaquë huë'ëpatërai. Tahuëririnüë pantarahuato, Niaporisëqüë canconai. Inaquë nonshirai. ¹²Nani Masitonia parti canconpatëira, ira pa'tatoi, Piriposëqüë canconai. Inaso' pánca ninano'. Copirnorí acorinso' ni'ton, inaquë ya'huëpisopita piyapinënpita pochín ni'nin. Napoaton Nomanoro'sa' itopi. Hua'qui miachin inaquë ya'huarai. ¹³Chinoto tahuëri nanihuachina, ninano quëran pipirahuato, i' yonsanqüë pa'nai.

—Inaquë Yosë chinotapi, topi natantërai. Sanapi'sa' nani niyontonpi, quënanconai. Inaquë huënsërahuato, a'chintërai. ¹⁴A'na sanapi inaquë Yosë chinotarin. Niria itopiso'. Tiatira quëran huë'nin. Inaso' tintahuan. Canínton në'mëtë' pa'ton nininso' pa'anin. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin ni'ton, Paonorí a'chintohuachina, nóya natanin. Yosë nohuanton, a'naroachin cancanëñ quëran huarë' yaimarin huachi. ¹⁵Quisocriso imarin ni'ton, aporintërin. Pëinëñqüë ya'huëpisopitarë chachin aporihuarin.

—Canta' Sinioro imarahüë ni'ton, huëco' pëinëhuëqüë yacapaco, itërincoi. Na'con itohuachincoira, inaquë huachi yacaparai.

Sopai a'papiso'

¹⁶A'na tahuëri yonsanqüë paantarai Yosë chinota'huaiso marë'. Paasocoi, a'na nanon quënanconai. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, ninotërin. Ina sanapiso' a'napitari pa'anpi asacatacaiso marë'. Ninotërinso marë' hua'anënpita na'con canapi. ¹⁷Nanonso' quënanahuatoncoi, imaquirincoi. Imaratoncoi, chiniquëñ nonsarin ya'ipi piyapi'sa' natanacaiso marë'.

—Isopita quëmapi'saso' Yosë piyapinënpita. Yosë chini chiniquëñ nanantërinso' nohuitatona', natëpi. A'chintarinëñqüëma' canpitanta' nitotatoma' cha'ëcamaso marë', itërarin.

¹⁸Na'a tahuëri imatoncoi, naporarin. Ya'huëre' Paonosoi' yonquirarin. “Co Yosë nohuantërinhuë' sopairi anonacaso',” ta'ton, no'huire' pochín cantantërin. Tahuëremarahuatón, sopai ya'coancantërinso' nontërin.

—Quisocriso nanan quëtërinco ni'ton, a'paaranqüëñ huachi. Iso sanapi quëran pipimiatëqüë huachi, itërin. Naporo chachin pipimiatërin huachi. Pipihuachina, nanonso' sano yonquirin huachi. Co huachi sopairi aparësitërinhuë'.

¹⁹Hua'anënpitasoi' nipirinhüë' no'huitopi. “Co huachi ninorinhüë' ni'ton, co huachi canarëhuahuë',” ta'tona', Paono, Sirasënta' mapi. Caniquë quëparahuatona', hua'ano'sa' sha'huitonpi. ²⁰Ina quëran chirinchiquë quëpapi.

—Isopita quëmapi'saso' Cotioro'sa'. Apisarinpoa'. Nisha a'chintohuachinara, ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha yonqui. ²¹Canpoaso' nipirinhüë' Nomanopi' ya'huërinhuë', itopi.

²²Huanipapisopitanta' no'huitatona', Paono ahuëpi. Chirinchirosarinta' camaipi.

—Ai'nanpiratahuatoma', ahuëpico', itopi. Ai'nanpiratahuatona', naraqüë ahuëpipi. Chiniquëñ ahuëpipi. ²³Chiniquëñ ahuëpirahuatona', tashinan pëiquë po'mopi. Po'mohuachinara, capo sha'huitopi.

—Noya a'paiqüë', ta'ahuachin, itopi. ²⁴Ina natanahuaton, huancanachin po'morin. Nantëñ naraqüë acatëntahuaton, catinaqüë niahuitërin.

Tashinan pëiquë cantapiso'

²⁵Parësitaaponaraihuë', co sëtópihuë'. Cato chachin Yosë nontápi. Yosë chinota-

tona', cantarapi. Prisoro'sa' natantapi. Yono tashi' nisahuaso', ²⁶a'nanaya pánca ocohua pa'nin. Tashinan pèi' nacon nacontarin. Na'pi paquëmarinquë huaré' nacon nacontarin. Naporo' Yosë nohuan-ton, pëncoro'sa' inaora nii'soatarin. Ya'ipi prisoro'sa' catinanën nii'quiritopi. ²⁷Capo ochinanin. Pëncoro'sa' nani nii'soarin, ni'nin. "Ya'ipi prisoro'sa' capa, nani ta'api huachi. Ina marë' aparësitatonaco, tëpaarinaco," ta'ton, sahuëninën ocoirahuaton, yanitëparin. ²⁸Paonoriso' nipirinhüë' a'naroachin nontërin.

—Ama, iyasha, nitëpaquësöhuë'. Co ta'araihuë', itërin Paonori, chiniquën nontaton.

²⁹Ina natanahuaton, "Naporin, ¿ti?," tosahuaton, pa'yanin huachi. —Nanparin quëshico ni'i, itohuachina, piyapinënpitari quëtiipi. Manorahuaton, ya'conin. Pa'yanaton, ropa ropatarin. Paono pirayan isonahuaton, mosharin. ³⁰Ina quëran Paono, Sirasërë chachin ocoirin huachi.

—¿Ma'ta', iyaro'sa', onpo'i cha'ëca'huaso marë'? itërin.

³¹—Quisocristoichin nicha'ërinpoa'. Ina natëhuatan, cha'ësan. Sa'anë'quën chachin natëco' anoyacancanchin-quëma'. Ya'ipi hui'nanpitarë'quën chachin imaco huachi. ³²Ina tosahuaton, Quisocristo nanamën a'chintárin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita natanapi. ³³Capori noya natanahuaton, natërin huachi. Tashi' nipirinhüë', quëparahuaton, pë'sharinso' pa'mopirin. Napohuachina, Quisoso imapi huachi ni'ton, ya'ipiya aporintërin. ³⁴Nani aporihuanpachinara, pëinënquë quëparin huachi. Inaquë a'carin huachi. Yosë natëtona', ya'ipiya noya cancantapi huachi.

Nomano quëmapi ni'ton pa'yanpiso'

³⁵Ya'huërë' chirinchirosaso' co nitotopihuë'. Tahuërihuachina, sontaro'sa' amatahuatona', itopi:

—Capo sha'huitonco' catoya'pi i'huara po'moraiso' ocoi'in pa'ina', itohuachinara, pa'pi capo sha'huitapona'. ³⁶Ina natanahuaton, Paono sha'huitërin:

—Chirinchi nanan a'patirincocoia'huanquëmaso marë'. Napoaton huëco huachi, noya pipico huachi, itërin capori.

³⁷Paonoso' nipirinhüë' sontaro itërin:

—Co po'oana quëran pa'saraihuë'.

Quiyaso' Nomano piyapicoi nipiraihuë', ahuërinacoi. Co coisëquë sha'huirapiponaracoihuë', caniquë chachin ahuërinacoi. Ina quëran tashinan pëiquë po'morinacoi. Nomano piyapicoi co topinan ana'intinacoisohüë' nipirinhüë'. Iporaso' po'oana quëran yaocoiantarinacoi. Co nohuanteraihuë'. Sha'huitëquë' inapita chachin huë'ina'. A'ninquëchin ocoi'inacoi, itërin.

³⁸Sontaro'sa' paantarahuatona', chirinchirosaso' sha'huitonpi.

—Inapita Nomano piyapi, topachinara, pa'yanpi. Co topinan quëran Nomano piyapi ahuëcasohüë' nipirinhüë', ahuëpi. ³⁹Napoaton tashinan pëiquë pa'sahuatona', noya nontopi.

—Canpitanta' Nomano piyapinquëma', ¿ti? itohuachina, —Inacoi mini, tënin Paono.

—Co'chi nitotërai huë' paya. Co nitotatoihuë', ahuërainquëma', co ahuëca'huainquëmasohüë' nipirinhüë', itërin. Ina quëran noya ocoirahuatona', —A'na parti paco huachi, itopi. ⁴⁰Napotohuachinara, tashinan pëi quëran pipipi huachi. Pipirahuatona', Niria pëinënquë paantapi. Quisoso imapisopita quënantarahuatona', pi'pian pënëantapi. —Chiniquën cancantatoma', imamiatoco huachi, itopi. Ina quëran pa'pi huachi.

Tisaronicaquë a'chininso'

17 ¹Ina quëran Anpiporisëquë na'huëtërahuatona', Apononia-quënta' na'huëtërantarahuatona',

Tisaronicaquë canconpi huachi. Inaquë Cotioro'sa' niyontonpiso pëi' ya'huërin. ²Nani simana a'chinárin ni'ton, inaquënta' paaton, Yosë quiricanën a'chinarin. Cara chinoto tahuëri inaquë a'chinin.

³—Quisocristo imaco' canpitanta'. Inaso' inapa quëran o'marin. Yosëri a'paimarin. Ina nohuanton, oshanënpoa marë' chiminin. Chimimiatopirinhuë', Yosë nohuanton, nanpiantarin huachi. Iraca quiricanën quëran ninorinso chachin naporin. Inaso' Cristo, Yosë acorinso', ténin.

⁴A'naquën natanahuatona', natëpi. Natëtona', imasapi huachi. Na'a Crico piyapinta' imasapi huachi. Nisha piyapi niponaraihuë', Yosë chinotopi ni'ton, nanamën natanatona', Quisoso imasapi. Na'a miachin sanapiro'santa' chiniquën nanantopisopita imasapi. ⁵A'naquën Cotioro'saso' nipirinhue', co yanatëpi-hue'. "Na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi huachi," ta'tona', apiratopi. Apirata-tona', no'huipi. Caniquë pa'sahuatona', no'huitërayaro'sa', chiroterö'sa', inapita nontonpi.

—Huëco'. Paono, Sirasë, inapita maahua'. Ana'intahua', ta'tona', piyapi'sa' aniyontonapi. No'huitërarahuatona', Casono pëinën-quë pa'pi. Inaquë Paono yacaparin ni'ton, macacaiso marë' pa'pi. Ya'coana papaatahuatona', ya'conpirinahue', ⁶co Paono ya'huërinhuë'. Co ina quënanatohue', Casono mapi. A'napitanta' Quisoso imapisopitanta' masahuatona', hua'ano'saquë quëpapi.

—Paono ya'ipi parti pa'sárin. A'chintaton, notohuaro' piyapi'sa' anishacancantarin. Sirasënta' inachachin nisarin. ⁷Isëquënta' huë'pachinara, Casonori pëinënquë aya'conin ni'ton, inaquë yacapapi. Isopitanta' imatona', co huachi Nomanó

copirno natëtonahuë', nisha imasapi. "A'na copirno ya'huarin. Inaso' Quisoso," toconpi, itopi. ⁸Piyapi'sa' natanahuatona', pa'yanpi. Hua'ano'santa' pa'yanahuatona', Casono, a'napita imapisopita, inapita chiniquën pënëpi.

⁹—Cato chachin sha'huitoco' ama aquëtë' a'chinacaiso marëhuë', itopi hua'ano'sari. —Noyahua', topachinara, hua'ano'sari coriqui ma'parin ama nonpinacaiso marëhuë'. Nani pahuëre' tohuachinara, a'papi huachi.

Yosë quiricanën na'con nontopiso'

¹⁰Quisoso imapisopita pipirahuatona', ya'huëpi'pa' paantapi. Naporo' tashi' Paono, Sirasë, inapita a'papi. Piriaguë a'papi huachi. Inaquë canconahuatona', Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë pa'pi a'chinacaiso marë'. ¹¹Inaquë ya'huëpisopita nóya piyapi'sa'. Co Tisaronicaquë ya'huëpisopita pochinhue'. Paono a'chintohuachina, nóya natanpi. "Paono no'tëquën a'chimara," ta'tona', nani tahuëri Yosë quiricanën nontapi no'tëquën nitotacaiso marë'. ¹²Naporahuatona', na'a Cotioro'sa' natëpi huachi. Na'a miachin Crico sanapi'santa' chiniquën nanantopisopita natëpi. A'naquën Crico quëmapi'santa' imapi huachi. ¹³Tisaronicaquë nahuinin. Cotioro'sa' natanahuatona', "Piriaguënta' Paonori Yosë nanamën a'chintarin anta'," ta'tona', inatohua' pa'pi. Canconahuatona', Paono sha'huirapitona', piyapi'sa' ano'huipi. ¹⁴Napohuachinara, Quisoso imapisopitari Paono a'papi huachi. A'naroachin a'papi. A'naquëni ca'tanapi, marë yonsanquë'pa' pa'pi. Sirasë, Timotio, inapitaso' nipirinhue' co pa'pihuë'. ¹⁵Atinasë'pa' Paono quëpapi. Yapanantohuachinara, —Sirasë, Timotio, cato chachin sha'huitonco' manoton huë'ina',

itërin Paonori. Napotohuachina, ya'huëpi'pa' pa'pi huachi.

Nisha nisha moshapiso'

¹⁶Ya'huërë' Paonosó' nipirinhuë' Atinasëquë ninararin. Inaora ya'huaton, ninano' conitaton, notohuaro' mamanshi quënanin. Inapita quënanahuaton, sëtóchinachin cancantërin. ¹⁷Napoaton na'con pënëntërin. Niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, Cotioro'sa' a'chintërin. Cotio pochin chinotopisopitanta' natanapi. Quisoso nanamën a'chintohuachina, ninontápi. Naporahuaton, nani tahuëriya caniquë pa'nin. Inaquë a'naya a'naya huë'pachinara, nontarin. Nisha piyapi'santa' natanapi. ¹⁸Inaquë maistro'santa' huë'pi, nisha nisha yonquipiso'. A'naquën Ipícorioro'sa' itopi. Pa'yatacasoachin yonquipiso'. A'naquëonta' Istoicoro'sa' itopi. Inapitaso' nisha a'chinpi. “Capa cancantacaso' co ya'huërinhuë',” topi. Paono quënanahuatona', ninontopi.

—¿Iso quëmapi ma'ta' tapon na'con na'con nonsárin? itopi a'naquën.

—Ahuën. Nisha moshatacaso' a'chinamara, itërin a'naquën. “Quisoso chinotacaso' ya'huërin. Naporahuaton, Yosë ananpitarinpoa',” téninso marë' napopi. ¹⁹A'naquën natanahuatona', panca niyontonpiquë quëpapi. Ariopaco itopiquë Paono quëpapi. Inaquë maistro'sa', coisëro'sa', inapita niyontonpi nisha nisha nanan a'chininso' natanacaiso marë'. Paono inaquë quëparahuatona', itopi:

—Ma nisha nanancha a'chinan nicaya. Yanitotërai quiyanta'. ²⁰Co onporonta' natanchinaihuë'. A'chintocoi quiyanta' nitochii, topi.

²¹Inaquë ya'huëpisopita nasha nanano'sa' pa'yatopi. Nisha nisha a'chininso' yánatanpi. Nisha piyapi'sa' huë'pisopitanta' nanan natanapi.

Yosë nohuitacaso marë' sha'huirinso'

²²Paono inaquë huanirahuaton, Atinasëquë ya'huëpisopita itërin: —Natanco, iyaro'sa', pi'pian sha'huichinquëma'. Canpitaso' ya'ipinquëma' na'con moshatërama', tënahüë. ²³Caniquë pa'patëra, ya'ipi moshatëramaso' ni'nahuë. A'na artaro quënanahuë. Inaquë ninshitërama'. “Iso Yosë co nohuitërhuasohüë' moshahua',” tënama' ninshitatoma'. Co nohuitatomarahuë', moshatarama'. Co nohuitopiramahuë', apira cariima' a'chinchinquëma', nohuitoco huachi.

²⁴Ina Yosëso' chini chiniquën nanantë rinso'. Iraca isoro'pa' acorin. Ya'ipi ma'sha isëquë acorin. Inaso' hua'anënpoa'. Isoro'paquë ya'huërinso'pita, inapaquë ya'huërinso'pita, ya'ipi miáchin hua'anëntarinpoa'. Moshatopi pëiquë piyapiri nipiquë co Yosë ya'huërinhuë'. ²⁵Co piyapi ma'shanënpita nohuantërinhuë'. Inaráchin ya'ipi ma'shanënpoa' quëtërinpoa'. Ina nohuanton, nanpirë hua'. Ina nohuanton, cosharo', ma'sha, inapita ya'huëtërinpoa'.

²⁶Iraca a'na quëmapi' ninin. Inaya quëranchin ya'ipi piyapi'sa' na'api. Nisha nisha nipisopita na'api. Co'huara ya'huëyatërasëhuahuë', yonquirinpoa'. Nisha nisha parti ya'huëcahuaso marë' acorinpoa'. Onporosona nanpicahuasonta' yonquirin. Ina nohuanton, nanpirëhua'. ²⁷Ya'ipinpoa' acorinpoa' ina nohuitahuaso marë'. Co quënanarihuarahuë', ina na'con yonquicaso' ya'huërin. Co inaso' aquë patërinpoahuë'. Co ipora nianiantërinpoahuë'. ²⁸Ina nohuanton, nanpiarëhua', pa'nëhua', ya'huarëhua'. A'naquëma' ninshitatoma', naporama'. “Canpoaso' Yosë hui'ninpita pochin ninëhua',” ténin ninshitona'pi.

²⁹Napoaton Yosënta' canpoa pochin nanpirárin anta'. Co inaso' mamanshi pochinhué'. Mamanshiso' nipirinhué' piyapi'sari inahuara yonquinéna quéran nipi. Oro quéran, prata quéran, na'pi quéran, ina quéranpita nipi. Ama Yosëso' mamanshi pochin cancantocoso-hué'. ³⁰Iraca co Yosë nohuítopi hué' ni'ton, co Yosëri ana'intërinhué'. Iporaso' nipirinhué', ya'ipi piyapinpoa' pënëninpoa': "Ya'ipi co noyahué' yonquiramaso' naniantatoma', casachin chinotoco huachi," itërinpoa' Yosë. ³¹A'na tahuëri co noyahué' nipisopita ana'intarin. No'tëquën ana'intarinpoa'. Nani Quisoso acorin coisë pochin nicacaso'. Inaso' quëmapi chachin ni'ton, chimimiatopirinhué', Yosëri ananpitarin. Napoaton ina Yosë acorinso', tënëhua', tënin Paono.

³²"Ananpitarin," tëninso marë', —Tëhuëchachin ta'ma' ananpitëca, ta'tona', tëhuapi a'naquën. A'naquënso' nipirinhué' co tëhuapihué'.

—A'na tahuëri a'chintantacoi, itopi.

³³Ina quéran Paono pa'nin huachi. ³⁴A'naquënso' nipirinhué' natëtona', imapi. Quisoso natëpi huachi. A'naso' Tionisio, Ariopacoquë coisë ya'coninso'. A'nanta' sanapi, Tamarisa itopiso'. A'napitanta' imasapi huachi.

Corintoquë sacatërinso'

18 ¹Ina quéran Paono pipirahuaton, Corintoquë pa'nin huachi. ²Inaquë a'na Cotio quëmapi quënanconin. Aqiro itopi. Pontoquë nasitërinso'. Sa'inso' Prisira itopi. I'hua miachin Itaria parti ya'huëpi. Nomaquë chachin ya'huëpirinahué', copirno Craotiori camaihuachina, ya'ipi Cotioro'sa' pipipi huachi. Aqiroso' ina quéran pipirahuaton, Corintoquë huë'nin. Ina pëinënquë Paono pa'nin ni'tapon. ³Paonosos' në'mëtë' pëiro'sa' ninin pa'anacaso

marë'. Aqironta' në'mëtë' pëi' nina'pi ni'ton, inaquë yacapatërin. Nicatahuapi. ⁴Nani chinoto tahuëri Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, Cotioro'sa' a'chintarin. Crico piyapi'santa' a'chintarin. Ninontápi.

—Quisoso natëco' canpitanta', itërin.

⁵Ina quéran Sirasë Masitonia parti quéran huë'nin. Timotionta' ina quéran chachin canquirin. Canquihuachinara, Paono na'con na'con a'chinarin huachi. Nani tahuëri Quisoso nanamën a'chinárin.

—Yosë a'paimarinso' ninarápirama-hué', nani o'marin huachi. Inaso' Quisoso, Cristo itërhüaso', itërin Cotioro'sa'. Na'con pënënin. ⁶Inapitaso' nipirinhué' no'huipi. No'huítona', Paono pinopi huachi. Napoaton tananpitërin huachi.

—Tëhuëchachin Yosë ana'intarinquëma'. Nani ya'ipi a'chintopiranquëmahué', co yanatërahahué' ni'ton, canpitaora nina'intarama huachi. Iporaso huachi nisha piyapi'sa' a'chintarahué huachi, tënin Paono.

Hua'narin quéran Quisocristo achinicananinso'

⁷Ina quéran co huachi Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë a'chintërinhué'. Pipirahuaton, Costo pëinënquë pa'nin. Inaso' nisha piyapi niponahué', Yosë chinotërin. Niyontonpiso pëi' pirayan ya'huërin. Ina pëinënquë pa'nin a'chinacaso marë'. ⁸Cotio niyontonpiso pëi' hua'aonta' natanahuaton, natërin. Crispo itopiso'. Ina pëinënquë ya'huëpisopitanta' Quisoso imasapi huachi. Na'a ya'huëhuano'sa' Yosë nanamën natanahuatona', natëtopi huachi. Natëtohuachinara, aporihuanpi huachi. ⁹A'na tashi' Paono huë'ësapirinhué', Yosë nohuanton, hua'narin. Hua'nahuachina, Quisosori chachin itërin:

—Ama të'huaton, tananpitèquèsòhuè'. A'chináquè'. ¹⁰Carinquèn catahuaranquèn. A'naquènso' no'huipirinènquènhuè', noya a'pairanquèn. Co insonta' nanitapaponquènhuè' ahuèinquènso'. Na'a piyapi isèquè yaimarinaco. Napoaton a'chintáquè', itèrin.

¹¹Inaquè a'na pi'ipi miria ya'huaton, Yosè nanamèn a'chinárin.

¹²Ina quèran Cariono Acaya parti hua'anèntarin, copirnorì acorinso'. Naporo' Cotioro'sari Paono no'huitona', niyontonpi. Ina masahuatona', hua'ano'saquè quèpapi ana'intacaiso marè'.

¹³—Moisèsè iraca pènèincoiso pochin Yosè chinotèrai. Iso quèmapiso' nipirinhuè' nisha a'chinarin. Piyapi'sa' anishayonquiarin, itopi.

¹⁴Paonori yanontapirinhuè', hua'ani itapon:

—Canpita Cotioro'sanquèma' co yanatananquèmahuè'. Paso' quèmapi co noyahuè' ninin naporini, nata'intoshuè'. Ihuatèrin naporini, ahuètèrin naporini, tèhuènchinso' natanacaso' ya'huè'itonhuè'. ¹⁵Nipirinhuè', topinan quèran nino'huirama'. Nisha nisha nanan Cotioro'sanquèma' ya'huètèrinquèma'. Canpita capini nipènènamaso' co caso' yayonquirahuè'. Canpitaora yonquico', itèrin.

¹⁶Itahuaton, a'parin huachi. ¹⁷Na'a piyapi'sari ni'sapi. Ni'sahuatona', Cotio niyontonpiso pèi' hua'an mapi, Sostinisè itopiso'. Masahuatona', inaquè chachin ahuèpi. Carionori ni'saponahuè', co manta' tèninhuè'. Co ina yonquirinhuè'.

Ya'huèpiquè paantapiso'

¹⁸Hua'qui' Paono inaquè ya'huantarin. Ina quèran Quisoso imapisopita nontahuaton, pa'nin huachi. Aquiro sa'inè chachin pa'nin anta'. Ihuan

botiquè ya'conahuaton, Siria parti yapantapirinhuè'. Sincrisèquè canconahuaton, inaquè nonshirin. Nani Yosè nontèrin ma'sha nicacaso'. “Yoscoarè' napoarahuè,” ta'ton, niya'irin. Iraca Cotioro'sa' inachintopiso'. ¹⁹Ina quèran botiquè ya'coantarahuatona', pantarahuatona', Ipiשוquè canconpi. Inaquè nonshipi. Aquirosos inaquè quèparitèrin. Sa'inè chachin inaquè ya'huèrarin huachi. Ya'huèrè' Paonosos' yapaantarin huachi. Co'huara pa'shatèraponhuè', Cotio niyontonpiso pèiquè ya'conahuaton, a'chintèrin. Cotioro'sarè' ninontapi. ²⁰—Hua'qui' ya'huaton, a'chintantacoi, itopirinahuè', co nanitèrinhuè'.

²¹—A'na tahuèri Yosè nohuantohuachin, huèantarahuè, toshuaton, botiquè ya'coantarahuaton, paantarin huachi.

Naquèranchin a'chintèra'piarinso' Iporasos' cararos' pa'ninso'

²²Sisariaquè nonshiconahuaton, Quirosarinquè pa'nin. Ya'ipi Quisoso imapisopita inaquè ya'huèpiso' nontèrin. Ina quèran Antioquiaquè paantarin huachi.

²³Hua'qui miachin inaquè ya'huèrin. Ina quèran naquèranchin yonquirin paaton nasha imapisopita nicacaso marè'. Carasia parti pa'sahuaton, pènèna'piarin. Naporahuaton, Piquia partinta' pa'sahuaton, pènèna'piarin. A'naya a'naya ninanoros' saquè Quisoso imapisopita achinicancana'piarin. Achinicanpachina, noya noya imasapi huachi.

Aporosè Ipiשוquè pènèntèrinso'

²⁴Naporo' tahuèri'sa' a'na Cotio quèmapi Ipiשוquè pa'nin. Aporosè itopiso'. Aricantriaquè nasitèrin. Cotio quèmapi niponahuè', Quisoso imarin. Inasos' noya nitotèrin a'chinacaso'. Yosè

quiricanën na'con nontaton, noya nitotërin. ²⁵Hui'napitaon quëra huarë' Yosë nanamën a'chintopi ni'ton, noya nitotërin. Ya'ipi cancanën quëran a'chinin. Quisoso naporinso' no'tëquën a'chintopirinhüë', Coansha aporintërin-soráchin nitotërin. Ya'ipi Quisoso nanamën co nitochatërarinhüë'. ²⁶Cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë ya'conahuaton, chiniquën cancantaton, a'chinpirinhüë'. Prisira, Aquiro, inapita natanahuatona', "Co ya'ipi Quisoso nanamën nitochatërarinhüë'," ta'tona', pëinënquë quëpapi. Inaquë ya'ipi Quisoso nanamën a'chintopi no'tëquën nitotaton, Yosë iranën pa'tacaso marë'. Ina natanahuaton, natërin huachi. ²⁷Ina quëran Acaya parti yapa'sarin a'chinacaso marë'.

—Acaya parti a'chinchin, topirahuë', topachina, —Noya, iyasha. Noya paquë huachi, itopi Quisoso imapisopitari. Naporahuatona', quirica ninshitopi quëtontacaso marë'. "I'huata, iyaro'sa'. Aporosë huë'pachin, noya nontoco'. Inanta' Quisoso imarin ni'ton, noya natanco'," itopi ninshitatona'. Quirica ma'patahuaton, Acaya parti pa'nin huachi. Inaquë Quisoso imapisopita quënanconin. Yosëri catahuarin ni'ton, Quisoso imapi huachi. Inapita quënanconahuaton, noya a'chintaton, achinicananarin. ²⁸Piyapi'sa' niyontonpachinara, Yosë quiricanën a'chinárin.

—Iracá quëra huarë' Cristo o'macaso' ninopi. Iporaso' nani o'marin huachi. Inaso' Quisoso, tënin. Quiricanën quëran anitotërin huachi. Noya noya nonin ni'ton, Cotioro'sa' co nanitopihüë' a'panicaiso'.

Ipisoquë cato' pi'ipi a'chininso'

19 ¹Aporosë Corintoquë ya'huaso', Paono panën ira pa'tahuaton, Ipisoquë canconin. Inaquë na'a miachin quëmapi'sa' quënanconin.

—Quisoso imarai, topachinara, Paonori itërin:

²—Quisoso natëhuatama', Ispirito Santo ya'coancantërinquëma', çti? itërin.

—Co Ispirito Santo nohuitërai huë'. Co ina a'chintërinacoihuë', itopi.

³—¿Ma'ta' onpoapomaso' aporihuanama'!? itërin.

—Coansha pënëntërinso' natëtoi, aporihuanai, itopi.

⁴—Coansha pënëninquëma' co noyahuë' yonquiramaso' naniantacamaso marë'. Ina quëran aporintërinquëma'. Nipirinhüë', co inasachin sha'huirinhüë'. Ina quëran a'chiantarin. "Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin, Yosë a'paimarinso'. Ina imaco huachi," itërin anta'. Napoaton Quisoso imaco huachi, itërin Paonori. ⁵Ina natanahuatona', —Quisoso imasarai. Ina natëraai huachi, ta'tona', aporihuanpi. ⁶Ina quëran Paonori së'huamotohuachina, Ispirito Santori ya'coancantimarin. Ina nohuanton, nisha nisha nananquë nonpi. Co nitotopisopitahuë' a'naroachin nonpi anta'. Naporahuaton, Ispirito Santori catahuarin Yosë yonquirinso chachin sha'huicaiso marë'. ⁷Shonca catoya'pi pochin napopi.

⁸Hua'qui' inaquë Paono ya'huërin.

Cara yoqui pochin Cotioro'sa' a'chintárin. Nani simana niyontonpiso pëiquë pa'nin. Co tē'huatonahuë', a'chintarin. Nani a'chintohuachina, ninontapi.

—Yosë yahua'anëntarinpao'. Ina marë' Quisoso a'paimarin. Ina imaco huachi, itarin. ⁹A'naquënso' nipirinhüë' co natantochinachinhüë' cancantopi. Co yanatëtopihüë'. Piyapi'sa' niyontonpachinara, no'huítopi. —Co Quisoso imacaso' ya'huërinhuë', toconpi. Napoaton Paono pipirin huachi. Quisoso imapisopita quëparahuaton, escuela

pëiquë pa'nin. Tirano a'chinquë pa'nin. Inaquë nani tahuëri a'chintarin. ¹⁰Cato' pi'ipi inaquë ya'huaton, a'chintarin. Siniro nanamën ya'ipi Asia parti nahuinin. Cotioro'sa' natantopi. Na'a nisha piyapi'santa' natantopi. ¹¹Yosë nohuanton, Paono nani ma'sha nanitaparin. Cania'piro'sa' sè'huahuachina, a'naroachin noyatopi. ¹²Panionën, a'morinso', inapita tëranta' quëparahuatona', cania'piro'sa' quëtonpachinara, a'naroachin noyatopi. Sopairo'santa' pipipi huachi.

Canchisëya'piri sopai yaa'papiso'

^{13,14}Ya'huërë' a'naquën Cotioro'saso' nisha nisha ninanoquë pa'sápatona', na'con pënotapi. Sopairo'sa' yaa'papi anta'. Paono nícatoná', yanonanpi. A'naquënso' Cotio ansiano hui'ninpita, Isipo itopiso'. Canchisë hui'ninpita chachin napopiso'. Co Quisoso imaponaraihuë', sopairi ya'coancantërinso' nontopi.

—Quisoso Paono a'chininso' nanan quëtërincoi ni'ton, a'paarainquën. Pipiquë huachi, tënai, itopirinahuë', ¹⁵sopairi a'panirin.

—Quisoso nohuitërahüë. Paononta' nohuitëranquëmahuë'. ¿Ma'marëta' yaa'papirocohuë'? itërin. ¹⁶Ina toshuatón, quëmapi hua'yantërinso' niirin. Niitahuaton, canchisëya'pi chachin manin. Chiniquën ahuëaton, pë'sharin. Huënai' a'patërin. A'naya'piáchin niponahuë', canchisëya'pi minsërin. A'mopisonta' oshato oshatotërin. I'nanpirapi ta'api huachi. ¹⁷Ya'ipi ninanoquë nahuinin. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa', ya'ipiya natanahuatona', pa'yanpi huachi.

—Siniro Quisoso chini chiniquën nanantërin, topi.

¹⁸Ina quëran na'a miachin Quisoso imapisopita huë'pi.

—Quiyanta' pënotopiraihuë'. Co noyahuë' ninai, a'poarai huachi, itopi. ¹⁹A'naquënso' pënoton quirica ya'huëtopi. Inapita a'porahuatona', quëntapi ahuiquitacaiso marë'. Na'a piyapi'sa' nicasoi', ahuiquitopi huachi. —¿Onpota' pa'tërinso'? itohuachina, pichirin. A'natërapo pasa huaranca soro pa'tërinso' ahuiquitopi huachi. ²⁰Pënotono'santa' pënotopiso' a'porahuatona', cancanëna quëran huarë' imasapi ni'ton, Siniro nanamën ya'ipi parti nahuinin. Na'con na'con imasapi huachi.

²¹Ina quëran Paono yonquirin a'napita imapisopita ni'coantacaso marë'. “Masitonia parti ni'coantarahuë. Acaya partinta' nisha nisha ninanoquë imapisopita niantarahuë. Nani pënëan-tahuato, Quirosarinquë paantarahuë huachi. Ina quëran Nomaquë'pa' paca'huaso' ya'huërin,” tënin yonquiaton. ²²Timotio, Irasto, inapita inaquë catahuapirinahuë', Paonori a'parin Masitonia parti imapisopita sha'huitacaso marë'. Ya'huërë' inaso' nipirinhuë', hua'qui miachin Asia parti quëparitantarin.

Tiana moshapiso'

²³Naporo' na'a piyapi'sa' Siniro imasapi ni'ton, mamanshi moshana'piro'sa' no'huitopi. ²⁴Inaquë moshapiso' Tiana itopi. Na'a mamanshi nina'piro'sa' ya'huëpi. Artaroa'huaya prata quëran nipi Tiana moshacaiso marë'. Ina pa'atanona', na'con canapi. A'nara' Imitirio itopi. ²⁵Nari ya'ipi mamanshi nina'piro'sa' ayontonin. A'napita ma'sha nina'piro'santa' amatërin. Ya'ipi niyontonpachinara, nontërin.

—Ni'co', iyaro'sa'. Mamanshi ninëhua quëran na'con canarëhua'. ²⁶Paonosoi' nipirinhuë' isëquë huëcaton, pënëntarin.

“A'naichin Yosë ya'huërin. Piyapi nipiso' co inaso' Yosëhuë’,” tosarín, natanama' canpitanta'. Ya'ipi Asia partinta' nahuinín. Na'a piyapi'sa' natanahuatona', natëpi huachi. Natëtatona', mamanshi a'popi huachi. ²⁷Napohuachina', co huachi noya ni'sarinënpohuë'. Co onpopinchin canarihuahuë'. Tianaonta' naniantapi huachi. Inaso' chini chiniquën nanantë rin. Ya'ipi Asiaro'sa' moshapiso'. Ya'ipi parti quëran nohuitopi. Aquëtë chachin Paono natëhuachina', co huachi moshato pëiquë huë'sapihuë'. Tiana nóya nipirínhuë', co huachi moshapihuë', itërin.

²⁸Natanahuatona', Paono chiniquën no'huipi.

—Ma noyacha Tianaso paya. Ina chinotërrëhuaso', tosapi, chiniquën nonatona'.

Co imapisopitahuë' no'huipiso'

²⁹Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' noncaroapi. No'huitatona', Paono ca'taninsopita mapi. Acayo, Aristarco itopiso'. Inapitaso' Masitonia quëran huë'pirínahuë', chiniquën masahuatona', niyontonpiso i'iratëquë quëpatona', huëntëntërarapi.

³⁰Paononta' yapa'pirínhuë' piyapi'sa' nontacaso marë'. Quisoso imapisopitari to'shitëatona', ya'copiapi.

—Ama paquësohuë', itopi. ³¹A'naquën Asia chirinchiro'santa' Paono nosoroaton, nanan a'papi.

—Ama niyontonpiso' i'iratëquë paquësohuë', itopi inahuarinta'.

³²Piyapi'saso' noncaroápi. Nisha nisha nonsápi.

—¿Ma'marëcha niyontoanëhua' nicaya? topi a'naquën. ³³Ina quëran Cotioro'sari pa'yanatona', Aricantro sha'huitopi piyapi'sa' nontacaso marë'. Napoaton huancanachin huanirahuaton,

anquirarin piyapi'sa' ta'tacaiso marë'. ³⁴“Inaso' Cotio quëmapi,” ta'tona', co yanatanpihuë'.

—Ma noyacha Tianaso paya. Ina chinotërrëhuaso', tosapi, chiniquën nonatona'. Cato' ora pochin naporápi.

³⁵Napoin quëran chirinchiri atonirin huachi:

—Tëhuëenchachin, iyaro'sa', Tiana chini chiniquën nanantërin. Iraca mamanshi inapa quëran anotimarin. Iso ninanonënpoaquë chachin anotimarin. Canpoari chachin a'pairëhua'. Ya'ipi parti nahuinín ni'ton, ³⁶ya'ipi piyapi'sa' nitotopi. Napoaton ama huachi no'huitocosohuë'. Ama ahuëtocosohuë'. ³⁷Iso quëmapi'sa' quëpiramahuë'. Co Tiana sha'huirapipihuë'. Co moshato pëiquë ihuatopihuë'. ³⁸Imitirio, mamanshi nina'piro'sa', inapita yasha'huirapihuachina', coisëquë pa'ina'. Hua'ano'santa' ya'huërarín. Inaquë quëparahuatona', sha'huirapiina'. ³⁹Ya'ipiima' aquëtë' yasha'huirapihuatama', niyontonpiso tahuëri sha'huirapico'. ⁴⁰Ipóra tahuëri topinan quëran noncaroarama'. Co manta' onpocasohuë' nipirínhuë', naporama'. Ni'cona, copirno no'huihuachinpoa'. ⁴¹Ya'huëramaquë paco huachi, topachina, yanquëëpi huachi.

Ya'ipi Masitonia parti a'chiantarinso'

20 ¹Piyapi'sa' nani yanquëëhuachinara, co huachi no'huitantapihuë'. Ina quëran Paono yapantarin huachi. Ya'ipi imapisopita amatahuaton, achincanacánin. Ina quëran —Pa'sarahuë huachi, topachina, —Osharan paquë', itohuachinara, Masitoniaquë pa'nin huachi. ²Masitonia parti pa'taton, pënëna'piarín achincanacánacaso marë'. Inapotaton, Crisia parti canconin huachi. ³Inaquë cara yoqui

yacapatërin. Ina quëran Siria parti yapa'pirinhuë'. Botiquë yaya'conaso', Cotioro'sari yatëpapiso' natantërin. Napoaton co botiquë pa'ninhuë'. “Masitonia parti paantarahuë,” ta'ton, ira pa'tërin huachi. ⁴Na'a piyapi'sari ca'tanapi. Timotio, Sopatiro (Piriaquë ya'huërinso'), Aristarco, Sicono, (Tisaronicaquë ya'huëpiso'), Acayo (Tirpique ya'huërinso'), Tiquico, Tropimo (Asiaquë ya'huëpiso'), inapita Paono ca'tanpiso'. ⁵Inapitaso' quëchitë rahuatona', Troasëquë ninarinaco. ⁶Pascoa tahuëri nanihuachina, Piriposë quëran pipirai. Botiquë ya'conahuato, marë pa'tërai. A'natërapo' tahuëri quëran Troasëquë canconahuato, inapita quënanconai. Inaquë a'na simanara' i'huatërai.

Hui'napi inapa quëran anotërinso'

⁷Tomio tahuëri nanihuachina, niyontonai. Quisoso chinotatoï coshata'huaiso marë' niyontonai. Niyontonahuato, Paonori a'chintarin. “Tashiraya pa'sarai huachi,” ta'ton, yono tashiquë huarë' a'chintarin. ⁸Inapa pë'satë' pëiquë nani niyontonai. Inaquë na'a nanparin orotarin. ⁹A'na hui'napi huintanaquë huënsëapirinhuë'. Iotico itopiso'. Paono hua'qui' nontohuachina, huë'ëi' iquitaton, huë'ërin huachi. Cara pa'cotë quëran anotërin. Piyapi'sa' nohuararahuatona', chiminin quënamapi. ¹⁰Paono nohuararahuaton, masahuaton, iporin huachi.

—Ama pa'yancosohuë'. Nanpiarin, itërin. ¹¹Ina quëran pëiquë nanpëonan-tarin. Quisoso chimininso' yonquiatona', coshatopi. Nani coshatohuachinara, ninontatona', tahuërianpitopi. Napora-huaton, pa'nin huachi. ¹²Ya'huëre' hui'napiso' nanopiantahuachina, quëpanantapi. Napoaton co sëtopihuë'. Noya cancantopi huachi.

Botiquë pa'piso'

¹³Nani Paono sha'huitërincoi:

—Canpita'ton botiquë paco'. Asonquë ninataco, itohuachincoira, pa'nai. Inaso' nipirinhuë' ira pa'tërin. ¹⁴Asonquë canconahuato, ninarai. Paononta' canconpachina, botiquë ya'conahuarincoi. Ina quëran Mitirini-quë canconai. ¹⁵Tahuëririnquë Quio notënanquë na'huërai. Ina tashiraya Samosëquë canconai. Ina tashiraya Miritoquë nonshirai huachi. ¹⁶“Quirosarinquë Pinticostisë tahuëri yana'huërahuë,” ta'ton, co Paono nohuantërinhuë' Asia parti hua'quicaso'. Napoaton manorahuato, co Ipiisoquë nonshiraihuë'.

Ansiano'sa' pënënhuaton, patërinso'

¹⁷Miritoquë nonshirahuaton, Ipiisoquë nanan a'parin. —Ya'ipi ansiano'sa' sha'huitëquë' huë'ina', itërin. Sha'huitonpachina, a'naroachin huë'pi Paono nicacaiso marë'.

¹⁸Huë'pachinara, Paonori nontërin chiniquëncancantacaiso marë'.

—Iporaso', iyaro'sa', pi'pian nonchin-quëma', noya natanco. Ya'nana canpita-taquë pa'nahuë quëra huarë' nohuitëramaco. Ya'ipi ninahuëso' ni'nama'. Ya'ipiya nitotërama'. Co caso' chirorahuë'. Nani tahuëri pënënanranquëma'. ¹⁹Quisocrostoichin natëto, Yosë marë' sacatërahuë. Co a'napita nocanahuë'.

“Caso' noya noyaco,” co tēnahuë'. A'naquënco noyahuë' nipachinara, sëtato, na'nërahuë. Cotioro'sa' na'con chinotërinaco tēpainacoso marë'. Chiniquëncaparësitërinaco. ²⁰Inaso' niponahuë', ahuantato, pënënanran-quëma'. Co tē'huarahuë'. Quisoso nanamēnco tēquëncsha'huitëranquëma' noya imacamaso marë'. Niyontonpata-mara, a'chintëranquëma'. Naporahua-

ton, a'naya a'naya pëinëmaquënta' paato, a'chintantaranquëma'. ²¹Co Cotioro'sarachin pënënahué'. Cricoro'santa' pënënárahué. "Co noyahué' yonquiramasopita nanianta-toma', Yosë pochin cancantoco'. Sinioro Quisocristo natëco huachi. Inasachin anoyacancantërinpoaso'," itëranquëma'. Ya'ipinquëma' a'chintëranquëma'. ²²Iporaso' nipirinhué', iyaro'sa', Quisolarinquë pa'sarahué. Ispirito Santo natëto, pa'sarahué. Ma'so' onpotaponaco nimara, co caso' nitotërahué'. ²³A'naya a'naya ninanoquë pa'pato, Ispirito Santo nohuanton, sha'huitëra'piarinaco. "Quisolarinquë pa'patan, tashinan pëiquë po'moarinhëquën, chiniquën aparësitärinhëquën," itërinaco. ²⁴Yatëpapirinaco-huënta', co caso' të'huatërahué'. Co ina yonquirahué'. Sinioro Quisoso natëa'huasoáchin cancantërahué. Iraca ina sha'huitërinco a'china'huaso maré'. "Yosëri ya'ipi piyapi nosoroaton, anoyacancantacaso' nohuantërin. Ina noya nanan chachin a'chintonquë'," itërinco. Napoaton paato, a'chintárahué. Co chimina'huaso' të'huatërahué'. ²⁵Hua'qui' ya'huëramaquë pa'sápato, Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chintopiranquëmahué', apira pa'sarahué huachi. Co huachi quënanaramacohué'. ^{26,27}Ya'ipi Yosë yonquirinpoaso' nani sha'huitëranquëma'. Napoaton no'tëquën itëranquëma'. Insosona co natëhuachinahué', ina maré' Yosë co ana'intarincohué'. Inahuara tëhuënënaquë nina'intapi, parësitopiquë pa'sapi huachi. ²⁸Canpitanta' ni'cona pi'pian tëranta' Yosë naniantotama'. Quisoso imapisopitanta' noya ni'co'. Ispirito Santo nani acorinquëma' hua'anën pochin nicacamaso maré'. Inapitanta' Yosë huëntonënhëquë ya'conpi. Quisoso

chiminaton, aya'coninpoa'. ²⁹Nani pa'pato, co noyahué' quëmapi'sa' hué'sapi. Canoniri ma'sha maninso pochachin yaocoiarinënhëquëma'. Pa'sápatona', anishacancantapi. Co nosoroarinënhëquëmahué'. ³⁰A'naquëonta' Quisoso imaponaraihué', a'porahuatona', nisha a'chinapona huachi. Yanonpintarinënhëquëma'. Inahuara yonquinëna' imacamaso maré' napotarinënhëquëma'. ³¹Napoaton, iyaro'sa', ni'cona nonpintochinënhëquëma'. Cara pi'ipi catahuanquëma'. Tahuërirë chachin, tashirë chachin pënënanquëma'. Na'con nosororanhëquëma' ni'ton, na'nëto, a'naya a'nayanquëma' pënënanquëma'. Ina yonquiatomaco, nipënenco', nicatahuaco', itërin Paonorí, ansiano'sa' nontaton.

Tëhuënhachin catahuaninpoaso'

³²Ina quëran itantarin:

—Pa'pato, Yosë noya a'painquëma'. Quiricanën quëran nontarinquëma'. Ina quëran nosororinpoaso' anitotarinhëquëma'. Ina natëhuatama', achinicananarinquëma'. Oshaquëran noya noya cancantarama huachi. Quisocristo imarëhua' ni'ton, anoyacancantërinpoa huachi. Ina nohuanton, a'na tahuëri inapaquë noya noya ya'huëcontarihua huachi. ³³A'chintohuatënhëquëmara, co aquëtë' coriqui yonquirahué'. A'na piyapi coriquinën co nohuantapatërahué'. Coni ma'shanëna tëranta' co noyapatërahué'. ³⁴Caora sacatonëhuë quëran coshatërahué, ma'sha pahuantërinco' pa'anahuë. Ca'tanincosopitanta' quëtërahué. Ina nitotërama'. ³⁵Canpitanta' nonanco. Sacatatoma', pahuantë rinsopita ma'sha quëtoco'. Sinioro Quisoso noninso' yonquico'. "A'napitari ma'sha topinan quëtohuachinquëma', noya cancantërama'. Nipirinhué',

canpitari nosoroatoma', topinan quètohuatama', aquètè huarè' noya noya cancantarama huachi," ténin Quisoso, itèrin Paonori.

³⁶Ina quèran isonahuatona', Yosè nontopi. ³⁷Sètatona', na'nèapi. Paono iporahuatona', apinopi. ³⁸"Co huachi quènanaramacohuè'," téninso marè' na'con sètopi. Ina quèran botiquè huarè' imapi huachi.

**Co tè'huatonahuè',
Quirosarinquè paantarinsò'**

21 ¹Imapisopita nani nontahuatoì, botiquè pipirai. Cosèquè notèèrai. Tahuèrinqùè Notasèquè canconai. Ina quèran Pataraquè canconahuatoì, nonshirai. ²Inaquè a'na boti quènancoantarai, Pinisia parti yapa'sarinso'. Inaquè ya'conahuatoì, paantarai. ³Chipri quènanconahuatoì, ahuènan quèran na'huètèrai. Pa'sahuatoì, Siria parti canconai huachi. Tiroquè ma'sha oshicaso' ni'ton, inaquè nonshirai. ⁴Quisoso imapisopita quènanconahuatoì, inaquè a'na simana pochin yacapatonai. Ispirito Santo nohuanton, Paono pènèmpi:

—Ama Quirosarinquè paquèsahuè', aparèsitochinèn, itopirinhuhè'. ⁵Simana nanihuachina, paantarai. Yapa'patèira, ninano yonsanquè imarinacoi. Ya'lipiya sa'inarè chachin, hui'ninpitare' chachin imarinacoi. Yonsanquè isonconahuatoì, Yosè nontèrai. ⁶Ina quèran ninontahuatoì, botiquè ya'coantarai. Ya'huèrè' hu'huèhuano'saso' ya'huèpi'pa' paantapi huachi.

⁷Pipirahuatoì, Torimaitaquè canconai. Imapisopita nontahuatoì, a'na tahuèrira' i'huatonai. ⁸Tahuèrinqùè pipiantarahuatoì, Sisariaquè canconai. Inaquè nonshirahuatoì, Pinipi pènènquè yacapatonai. Inaso' iraca Quirosarinquè acopi ca'tano'sanènpita catahuacaso

marè'. Canchisèya'pi acohuachinara, inanta' acopi. Iporaso huachi Sisariaquè noya nanan sha'huirárin. ⁹Catapini hui'nin ya'huètèrin. Nanono'sa' niponarahuhè', co so'yahuayantèrapihuhè'. Ispirito Santori catahuarin Yosè yonquirinso chachin sha'huicaiso'. ¹⁰Inaquè hua'qui miachin ya'huasocoi, a'na pènèntona'pi o'marin. Cotia parti quèran o'marin. Acapo itopiso'. ¹¹Huè'sahuaton, Paono sintononèn ocoirahuaton, inaora tanpaquèn nantènè chachin nitonporin.

—Ispirito Santo nohuanton, iyasha, ninorahuè. Quèma sintononquè nitonporahuèso pochachin tonpoarinènquèn. Quirosarinquè pa'patan, inapochachin Cotioro'sa' tonpoarinènquèn. Nisha piyapi'saquè yo'coaninènquèn ana'intiinènquènso marè', itèrin. ¹²Natanahuatoì, —Ama Quirosarinquè paquèsahuè', itopirinhuhè'. Inaquè ya'huèpisopitanta' inachachin napotopirinhuhè', co yanatèrincoihuhè'.

¹³—Na'nèrama' ni'ton, sètèrahuè. Ama huachi na'nècosohuè'. Inatohua' pa'pato, yatonpoarinaco. Nipirinhuhè', yapa'sarahuè. Siniro Quisoso imarahuèso marè' yatèpapirinacohuènta', pa'sarahuè huachi, itèrin. ¹⁴Hua'qui' nontopirinhuhè', inachachin yonquirin ni'ton, —Noyahua'. Siniro nohuantohuachin, paquè huachi, itèrai.

Quirosarinquè canconinsò'

¹⁵Ina quèran ma'shanèhuècipita taparahuatoì, Quirosarinquè paantarai huachi.

¹⁶Paatoì, a'naquèn imapisopita ca'taninacoi. Mason pènènquè quèparinacoi yacapata'huaiso marè'. Inaso' Chipri quèran huè'nin. Nani na'a pi'ipi Quisoso imarin.

Santiago nontèrinso'

¹⁷Quirosarinquè canconpatoi, imapisopita nòya nontèrinacoi.

Huè'naiso marè' noya cancantopi.

¹⁸Tahuèrinqüè Paono pa'nin Santiaco nicapon. Quiyanta' pa'nai. Ya'ipi ansiano'sa' inaquè nani niyontonpi.

¹⁹—Huè'cama, iyaro'sa'. Nicapon-quèma' huè'sarai, ténin Paono.

—Huèquè!, iyasha, ni'quicoi. Noya ya'huarai, itèrincoi Santiaco.

—Nani hua'qui!, iyaro'sa', Quisocristo nanamèn a'chinai. A'na parti a'na parti pa'nai. Yosè catahuarincoi, nisha piyapi'sa' a'chintèra'piarai. Na'a imasapi huachi, itèrin. Ya'ipi a'chininso' sha'huitèrin.

²⁰Natanahuatona', —Ma noyacha Yosèso' ni'ton, nisha piyapi'santa' imasapi paya, topi a'naya a'naya. Ina quèran itantapi:

—Noya, iyasha, nipirinhüè!, isèquè na'a huaranca Cotioro'sa' Quisoso imaponaraihuè!, Moisèsè iraca pènèntè rinso' yanatèpi anta'. “Inanta' natècaso' ya'huèrin,” topi. ²¹Inapitaso' nonpin nanan natantopi. “Paono nisha piyapi ya'huèrinqüè paaton, Cotioro'sa' inaquè ya'huèpisopita nisha a'chintèrin. “Moisèsè pènèntèrinso' a'poco huachi. Ama huachi hui'nanpita Cotio marca acotocosohüè!,” ténin Paono pènèntaton. Co nohuantèrinhuè! iraca napopiso' natècaiso!,” topi, natantopi. ²²¿Ma'ta' iporaso' onpoa'ahua' naporanso' no'tèquèn nitotacaiso'? topiraihuè!. Nani huè'nanso' nitotopi. ²³Nani yonquirai ni'ton, natancoi sha'huichinquèn ma'sona nicamaso'. Catapini quèmapa isèquè ya'huèpi. Nani Yosè nontopi ma'sha nicacaso'. ²⁴Isò quèmapa'sa' quèparahuaton, catahuaquè! iraca pènèntèrinso' natècaiso marè!. Yosè chinotopiso pèiquè quèparahuaton, pahuèrèrapitèquè! ma'sha Yosè marè! tèpacaiso!. Ina quèran niya'irapi huachi. Inapotohuan, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinènquèn.

“Paononta' Moisèsè pènèntèrinso' natèrin. Nonpin nanan natantèrèhua!,” tosapi. ²⁵Ya'huèrè! nisha piyapi'saso' nani ninshitèrai. “Quisocristo imapatama', co iraca pènèntèrinso' natècamaso' ya'huèrinhuè!. Isoichin sha'huichinquèma' ama nicacamaso marèhuè!. A'na piyapi ma'sha tèpapi mamanshi moshacaiso marè!. Ina noshaichin tananpitoco'. Naporahuaton, a'naquèn maconorahuatona', ma'sha tèpapiso'. Co huènnainèn noya inquipi-huè!. Inapitanta' ama ca'cosohüè!. Naporahuaton, ama monshihuancosohüè!. Cotioro'sacoi pènèntèraiso' na'con ya'huèpirinhüè!, inaichin natècamaso' ya'huèrin,” tènai, nisha piyapi'sa' ninshitato!, itèrin Santiacori.

Paono mapiso'

²⁶Itohuachina, —Noyahua'. Napo'i nipachi, itèrin Paonori. Tahuèrinqüè catapiniya'pi quèparin. Iraca pènèntè rinso' natèrahuatona', Yosè chinotopiso pèiquè ya'conpi. Ya'conahuatona', sha'huitopi.

—A'na simana pochin huèantarai. Huènantahuato!, ma'sha quèsapì tèpacaiso marè!, ténin Paono. ²⁷Simana naniriahua-china, Yosè chinotopiso pèiquè paantapi. Inaquè Asiaro'sari quènanpi. Cotioro'sa chachin inapitanta'. Paono quènanahuatona', mapi. Ya'ipi piyapi'sa' ano'huitapi.

²⁸—Huèco!, iyaro'sa', catahuaco!. Iso quèmarin ya'ipi parti paaton, nisha a'chinarin. “Cotioro'saso' co no'tèquèn a'chinpihuè!. Moisèsè pènèntèrinso' a'poco huachi,” ténin. Naporahuaton, Yosè chinotopiso pèi! co huachi noya ni'ninhüè!. Ni'cochi. Crico piyapi isèquè chachin ichiya'conin ni'ton, Yosè pèinèn atapiarin. Co inapita ya'conacasohüè! nipirinhüè!, toconpi.

²⁹I'hua Paonori Tropimo quèparahuaton, ninano' pa'tèrin, Cotioro'sari

quënanpi. Ipiשוֹקֵי ya'huërin ni'ton, Crico piyapi inaso'. Nisha piyapi nipirinhue', Yosë pëinënquë ichiya'conin, topirinhue'. Napoaton chiniquën nontopi.

³⁰Natanahuatona', notohuaro' piyapi'sari no'huipi. Yosë pëinënquë ta'aquirahuatona', Paono mapi. Masahuatona', ohuararachinpi, ocoipi huachi. Nani ocoihuachinara, pëncō oncotopi. ³¹Paono yatëpapirinhue', capitano'sa' hua'anëni natanin. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita yaniahue' rapi, natantërin. ³²Natantahuaton, sontaro'sa', capitano'sa', inapita amatahuaton, quëparin. Ta'arahuatona', piyapi'sa' niyontonpiquë pa'sapi. Sontaro'sa' ya'caritërahuachinara, Cotioro'sari quënanpi. Quënanahuatona', co huachi Paono ahuëpihuë'.

³³Capitano'sa' hua'anën canconahuaton, Paono maconin.

—Cato' catinaquë tonpotanpatëquë', itohuachina, a'na sontaro nitonpotanpatërin. A'na tanpain quëraonta' a'na sontarorinta' nitonpotanpatërin.

—¿Ma'ninta' iso quëmapi? ¿Ma'ta' onporinso'? itopirinhue'. ³⁴Chiniquën nonatona', nisha nisha sha'huítopi. Noncaroapi ni'ton, co nanitërinhuë' no'tëquën natanacaso'. Napoaton, —Sontaro'sa' ya'huëpiquë quëpaco', itërin.

^{35,36}Quëpahuachinara, ya'ipi piyapi'sari imasapi.

—Tëpachinaco', itërapí. Pëi' nãnpënanquë canconahuatona', na'con na'con no'huítopi. Napoaton sontaro'sari Paono a'mitërahuatona', quëpapi huachi.

No'huítona'piro'sa' nontërinso'

³⁷Pëiquë yaya'conpachinara, Paonori itërin:

—Siniro capitán, pi'pian yanontopí-ranquënhue', itërin.

—Crico nananquë nonan, ¿ti? itërin.

—Ina nananquë mini nonahuë, itërin.

³⁸—Quëmaso' Iquipito piyapinquën ta'ma', topirahuë'. Inaso' i'hua miachin copirno no'huítton, catapini huaranca matararo'sa' camaiton, inotë' parti quëpapirinhue'. Inanquën ta'ma', topirahuë', itërin.

³⁹—Co inacohue'. Caso' Cotio quëmapico. Tarsoquë nasitërahuë'. Inaso' panca ninano', Sirisia parti ya'huërinso'. Ya'ipi piyapi nohuítopi. Piyapi'sa' nonchi, topirahuë', itërin.

⁴⁰—Inta nipachin, nontëquë', itërin. Paono nanpënanquë huanirahuaton, anqui anquita'parin. Piyapi'sa' ni'sahuatona', copica topi huachi. Napohuachina, Paonori Cotio nananquë nontërin.

Paono iraca naporinso'

22 ¹—Natanco, iyaro'sa', apiro'sa', yasha'huítëranquëma'. Co caso' manta' onporahuë', tënin. ²Cotio nananquë nonin, natanahuatona', ta'tápi. Napohuachinara, itantarín:

³—Canta', iyaro'sa', Cotio piyapico. Tarsoquë nasitërahuë. Sirisia parti nasitopirahuë', isëquë huëcato, hui'napitërahuë. Maestro Camariro a'chintërinco. Shimashonënpoa' pënëntë rinso chachin ya'ipi a'chintërinco. Hua'huatapo quëra huarë' chiniquën Yosë yonquirahuë. A'naya tëranta' nisha yonquihuachinara, canpita pochachin no'huirahuë. ⁴Iraca na'a Quisoso imapisopita aparësitërahuë. Yatëparahuë. Quëmapi'sa' tonporahuato, tashinan pëiquë po'morahuë. Sanapi'sa' quëran huarë' inaquë po'morahuë. ⁵Yanatanpatama', corto hua'aonta' inachachin itarínquëma'. Cotio ansiano'santa' nitotopi. Inapitaso' quirica ninshitërinaco iyaro'sa' Tamascoquë ya'huëpisopitaquë

quëtona'huaso marè'. Inatohua'
pa'nahuë Quisoso imapisopita
maca'huaso marè'. “Tonporahuato,
Quirosarinquë quëmaarahüë
ana'intacaiso marè',” ta'to, pa'nahuë,
tënin.

Quisoso ya'norinso' sha'huiantarinso'
(*Hechos 9.1-19; 26.12-18*)

⁶Ina quëran itantarin:

—Pa'patëra, camotëchin nisahuaso',
Tamascoquë ya'caritërapasoco,
a'naroachin inapa quëran a'pintërinco.
Huënarachin huënarachin a'pintërinco.
⁷No'paquë anotahuato, inapaquë
noninso' natanahuë. “Saono, Saono,
¿onpoatonta' aparësitaranco?” itërinco.
⁸“¿Ma'ninquënta' quëmaso', Sinioro?”
itërahuë. “Ca Quisosoco, aparësitaran-
coso',” itërinco. Iraca Nasaritoquë
ya'huërinso chachin nontërinco, natana-
huë. ⁹Ca'tanincosopitanta' a'pininso'
ni'pi. Nipirinhüë', nontërinco' co
natanpihuë'. ¹⁰“¿Ma'ta', Sinioro,
onpo'iso'?” itërahuë. “Huanirahuaton,
ninanoquë paquë huachi. Inaquë a'na
quëmapi sha'huitarinquën ma'sona
nicamaso',” itërinco. ¹¹Huënarachin
huënarachin a'pintërinco ni'ton, co
manta' quënantërahuë'. Napoaton
ca'tanincosopita matanparahuatonaco,
së'quëatonaco, Tamascoquë quëpari-
naco.

¹²Ina ninanoquë chachin a'na
quëmapi ya'huërin, Yosë noya chinotë
rinso'. Ananiasë itopiso'. Moisësë iraca
pënëntërinso' no'tëquën natërin. “Inaso'
noya quëmapi,” topi ya'ipi Cotioro'sa'.
¹³Yosëri sha'huitërin ni'ton, yacapara-
huëquë huë'nin. Huëcaparahuatonco,
nontirincoco. “I'huata, iya Saono. Sinioro
nohuanon, apira noya ni'taran huachi,”
itërinco. Naporo chachin ni'tahuato, ina
quënanahuë huachi. ¹⁴Ina quëran
sha'huitërinco: “Yosë chinotërehuaso'

nani huayoninquën nohuanantërinso
chachin nitotamaso marè'. Ina nohuan-
ton, Quisoso ya'notërinquën. Noyasa-
chin inaso'. Nontërinquënso' natanan.
¹⁵Yosë acorinquën ya'ipi piyapi'sa'
sha'huitamaso'. Ni'nanso', natananso',
inapita sha'huiaran. Ina marè'
ya'notërinquën. ¹⁶Napoaton ama
hua'quiquësohüë'. Apira miachin
huaniquë'. “Quisoso imasarahüë
huachi,” ta'ton, aporihuanquë'. Ina
nontohuaton, oshanën inquitaringquën,”
itërinco, tënin Paono.

**Nisha piyapi'sa' a'chintacaso
marè' a'parinso'**

¹⁷Ina quëran sha'huitantarin:

—Quirosarinquë paantahuato, Yosë
chinotopiso pëiquë pa'nahuë. Inaquë Yosë
nontasoco, hua'narëso pochin ni'nahuë.
¹⁸Quisoso nontantarinco. “Manorahuaton,
Quirosarin quëran pipiquë huachi. Ca
nanamëhuë sha'huitohuaton, co natëarinën-
quënhuë',” itërinco. ¹⁹“Isopita, Sinioro,
nohuitërinaco. A'na parti a'na parti pa'pato,
ya'ipi niyontonpiso pëiro'saquë
ya'conahuato, imarinëinquënso'pita
ahuërahuë. Tashinan pëiquë po'morahuë.
²⁰Istipan quëma nanamën a'chininso marè'
tëpahuachinara, canta' ni'nahuë. “Tëpaco',”
itërahuë carinta'. Tëpatona'pi cotonënpita
ocoirahuatona', quëtërinaco, ni'nahuë.
Ya'ipiya nohuitërinaco ni'ton,
sha'huitahuato, natëarinaco, topirahuë',”
itërahuë. ²¹“Ina nipirinhüë', paquë'. Aquë
yaa'paranquën nisha piyapi'sa' a'chintamaso
marè',” itërinco. Napoaton nisha piyapi'sa'
a'chintarahüë, tënin Paono.

Capitan hua'ani maninso'

²²Piyapi'sa' noya natanpirinahuë'.
“Nisha piyapi'sa' a'chintarahüë,”
topachina, no'huiipi huachi.
—Tëpachinaco'. Pa'pi co noya quëma-
pihuë'. Chiminchina'in, itopi. ²³Chini-

quèn nonsapi. No'huitatona', cotonëna-pita pa'porinapi. Inapaquë mo'shiquëpita pa'satapi, chiniquën no'huitatona'. Cotioro'sa' inachintopiso'.
²⁴Capitan hua'ani ni'sahuaton, itërin:

—¿Ma'marëcha no'huitopiya? Pëiquë quëparahuaton, huihuiquë! no'tëquën sha'huichincoi, itërin. ²⁵Inaquë quëparahuatona', tonpopi huihuicaiso marë'.

Tonpopirinahuë', naporor' Paonori itapon:

—Caso' Nomano piyapico nipirahuë', yahuihuiramaco, co napotinacosohuë' nipirinhüë'. Co coisëquë tëranta' sha'huirapiponacorahuë', huihuiaramaco, ¿ti?, itërin Paonori.

²⁶Ina natanahuaton, capitan hua'an sha'huitapon pa'nin.

—Paso' quëmapi Nomano piyapi nipirinhüë', yahuihuitëran. Ni'quëna copirno no'huihuachinquën, itërin.

²⁷Napotohuachina, capitan hua'ani huëcapairin.

—Quëmaso' Nomano piyapinquën, ¿ti? itiirin Paono.

—Inaco mini, tënin.

²⁸—Na'con pahuërëtatón, Nomano piyapi ya'conahuë, itërin capitani.

—Caso' nipirinhüë' nasitërahuë quëra huarë' Nomano piyapico caso'. Tatahuë Nomano piyapi ni'ton, canta' inapochachin ninahuë, tënin Paono.

²⁹Ina natanahuatona', sontaro'sa' co huachi yahuihuipihuë'. Patopi huachi. Capitan hua'aonta' të'huarin. Nomano piyapi nipirinhüë', catinaquë tonporinso marë' copirno të'huatërin.

Capitan hua'ani amatërinso'

³⁰Tahuëririnquë capitan hua'an yanatantërin. “¿Ma'marëta' Cotioro'sa' sha'huirapipi?” ta'ton, Paono ocoirin. Ocoirahuaton, Cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita amatërin. Nani niyontonpachinara, inaquë Paono quëparin natanacaiso marë'.

Cotio hua'ano'sa' Paonori sha'huitërinso'

23 ¹Paono ya'conahuaton, hua'ano'sa' no'tëërahuaton, itërin:

—Ipora, iyaro'sa', pi'pian nonchinquëma', natanco. Hua'huatapo quëra huarë' noya ninahuë. Yosë ni'sarinco, co manta' onporahuë', itaquëya',

²—Ahuëananquë', tënin corto hua'anën, chini chiniquën nanantërinso'. Ananiasë itopiso'. Huaniparinsoari ahüëananin. Napotohuachina, Paonori itapon:

³—Noyasha nonaponahuë', quëmaso' nonpintëinquën. Yosë ahüëarinquën quëmanta'. “Moisësë pënëntërinso' natëto, ana'intarahuë,” topiranhüë', sha'huitëran ahüëncoso'. Moisësë chachin pënëninpoa' ama topinan quëran ahüëcaso marëhuë', itërin Paonori.

⁴—Ama corto hua'anën no'huiton, nonapiquësohuë'. Ina Yosëri acorinso', itopi.

⁵—Co'chi, iyaro'sa', nohuitatorahuë', naporahuë paya. Tëhuëncachin Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Co hua'anënpo' nonapicaso' ya'huërinhuë’,” tënin, itërin Paonori.

⁶Cotio hua'ano'sa' huë'pisopita co napopianachin yonquipihuë'. Patoma Satasio piyapi topi. Patoma Parisio piyapi topi. Ina yonquiaton, Paonori itantarin:

—Caso', iyaro'sa', Parisio piyapico. Shimashonëhuëpitanta' Parisio piyapi'sa chachin. “Yosë ananpitarinpoa',” tënahuëso marë' isopita sha'huirapirinaco, itërin.

⁷Ina natanahuatona', Parisio piyapi'sa', Satasio piyapi'sa', inahua capini nino'huipi. Nisha nisha yonquipi huachi. ⁸Satosioro'saso' co natëtona'piro'sahuë'. “Co Yosë ananpitarinpoahuë'. Co hua'yanënpoa'

ya'huëtèrinpoahuè'. Co anquëniro'sa tëranta' ya'huëpihuè',” toconpi. Parisio piyapi'saso' nipirinhue' natëpi. “Hua'yanënpoa' ya'huëtèrinpoa' ni'ton, Yosë ananpitarinpoa'.

Anquëniro'santa' ya'huërin,” topi.

⁹Napoaton ninontatona', noncaroapi. Parisio maistro'sa' huanirahuatona', chiniquën nontopi.

—Iso quëmapi noya, tënai. Co manta' onporinhue'. Anquëni noninso' natana-mara. Yosë nohuanton, piyapi hua'yanëni nontomara, tënin a'naquën. Napohuachinara, Satorio'sa' no'huitopi. ¹⁰Chiniquën nino'huitona', niahuërapi. Napoaton capitani sontaro'sa' camairin.

—Maconco', tēpahuachina', itërin. Napotohuachina, sontaro'sa' pa'pi. Paono osërësahuatona', sontaro'sa' ya'huëpiquë quëpantapi.

¹¹Naporo' tashi' Siniorori ya'notimarin. Ya'notimarahuaton, Paono itërin:

—Ama tē'huaquësohuè'. Chiniquën cancantëquë'. Quirosarinquë nanamë huè nani sha'huitëran. Inapochachin Nomaquë'panta' paaton, sha'huitantaran huachi, itërin.

Paono yatëpapiso'

¹²Tahuëririnquë a'naquën Cotioro'sa' chinotopi Paono tēpacaiso'.

—Ama huachi ca'ahuasohuè'. Ama o'ahuasohuè'. Paono tēpaquë huarè' ca'ahua huachi. Yoscoarè' tēpaarëhua', nitopi. ¹³Catapini shoncaya'pi pochin napopi. ¹⁴Naporahuatona', paatona', Cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita nontopi.

—Nani huachi ninontërai. Co huachi coshataraihuè'. Paono tēpaquë huarè' coshatarai. Yoscoarè' tēpaarai, tënai. ¹⁵Napoaton capitán sha'huitoco' Paono quënta'in. “Tashiraya yanontantarai

no'tëquën nitota'huaiso marè',” itoco'. Quiyaso' nipirinhue' na'pitato, ninaarai. Yacanquihuachin, a'naroachin masahuatoí, tēpaarai huachi, itopi.

¹⁶Paono apia'huainso' nipirinhue' yatëpapiso' natanin. Oshin hua'huini nataninso'. Natanahuaton, sontaro pëiquë paaton, Paono sha'huitërin.

¹⁷Sha'huitohuachina, a'na capitán amatërin.

—Iso hui'napi hua'anënuë quëpaquë' nanan sha'huichin, itërin.

¹⁸Napohuachina, hua'anënuë quëparahuaton, itonin:

—Tashinan pëiquë Paono amatërinco. “Iso hui'napi hua'anënuë quëpaquë' nanan sha'huichin,” itërinco ni'ton, quënahuë huachi, tënin.

¹⁹Capitán hua'ani matanparahuaton, amasha miachin quëparin ama piyapiri natanacaiso marëhuè'.

—¿Ma'ta' yasha'huitërancoso'? itërin.

²⁰—Cotio hua'ano'sa' nani chinotopi Paono amatacaiso marè'. “Tashiraya Paono quënantaquë' nontanta'ii. No'tëquën yanatanai,” itarinënuë. ²¹Nipirinhue', ama natëquësohuè'. Catapini shonca na'con piyapiri chinotopi tēpacaiso marè'. Po'oana quëran ninarapi tēpacaiso marè'. Co huachi coshatapihuè'. Co o'osapihuè'. Paono tēpai huarè' coshatacaiso' yonquipi. Iporaso' quëma ninarinën sha'huicamaso marè', itërin.

²²—Sha'huitërancoso', api, ama insonta' sha'huitëquësohuè', itahuaton, hui'napi a'parin huachi.

Paono a'na parti quëpapiso'

²³Ina quëran cato' capitán amatërin.

—Apira ma'sha tēpaquë' Sisariaquë pacacamaso'. Cato pasa sontaro'sa' sha'huitonquë' pa'ina'. Cahuarioquë pa'na'piro'sa' canchisë shonca

quëpaquë'. Nansahuano'sa' cato pasa quëpaquë'. Ya'ipi tapatëquë' yayonotashirahuaso' pacamaquëma'. ²⁴Paono cahuarioquë acorahuatoma', quëpaco'. Noya a'pairahuatoma', copirno Pirisë quëtonco huachi, itërin. ²⁵Ina quëran quirica ninshitërin copirno quëtacaiso marë'.

²⁶“I'huata, Copirno Pirisë. Ca Craotio Nisiasëco ninshitaranquën, ni'quë'. Quëmaso' chiniquën nanantëran ni'ton, pi'pian sha'huichinquën. ²⁷Iso quëmapi a'pataranquën, Cotioro'sari mapiso'. Yatëpapirinhue', quënanahuato, sontaro'sa' a'parahuë osëretacaiso marë'. Inaso' Nomano quëmapi ni'ton, osëretërahue'. ²⁸“¿Ma'marëta' sha'huirapipiso?” ta'to, Cotio hua'ano'saquë quëparahuë nitota'huaso marë'. ²⁹“Cotio pënëntërinso' co natërinhuë”, toconpi. Inaichin sha'huirapipi. Co manta' onporinhue'. Co chiminacaso' ya'huërinhuë'. Coni tashinan pëiquë tëranta' po'mocaso' ya'huërinhuë'. ³⁰Ina quëran Cotioro'sa' chinotopi tëpacaiso', natantërahue'. Napoaton a'naroachin yaa'pataranquën. Cotioro'sa' nani sha'huitërahue' ya'huëranquë paatona' sha'huirapicaiso marë'. Nani huachi, itërin, ninshitaton.

³¹Ina quëran sontaro'sa' natërahuatona', Paono quëpapi. Tashi' nipirinhue', Antipatrisë'pa' quëpapi. ³²Tahuërihuachina, sontaro'sa' ya'huëpiquë ayanconantapi. Cahuarioquë pa'na'piro'saichin Paono quëparapi huachi. ³³Sisariaquë canconahuatona', quirica copirno quëtonpi. Paononta' quëtonpi. ³⁴Ya'huë'rë' copirnosos' quirica nontahuaton, itapon:

—¿Inso partita' hua'huatëranso'? itërin.

—Sirisia parti hua'huatërahue', tënin Paono.

³⁵—Sha'huirapirinënsopita canqui-huachina', ya'ipiya natanarahuë, itërin.

Ina tosahuaton, sontaro'sa' camairin Paono quëpacaiso marë'.

—Irotisëco' pëiro'sanënuquë quëparahuatona', a'paico', ta'ahuachin, itërin.

Copirnorio Paono nataninso'

24 ¹A'natërapo' tahuëri nanihuachina, corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' canquirin. Ananiasë itopiso'. A'naquën Cotio ansiano'sari ca'tanpi. A'na coisënta' huë'nin. Tirtoro itopiso'. Inaso' noyá nitotërin a'na piyapi marë' copirno nontacaso'. Copirno ya'huërinquë huë'sahuatona', Paono sha'huirapipi. ²Paono quëntahuachinara, Tirtorori itërin:

—Ipora, sinioro copirno, pi'pian nonchinquën, natanco. Ma noya quëmaso' piyapitërancoi ni'ton, nóya ya'huarai. Co noyahuë' hua'ano'sa' nani ocoirahuaton, no'tëquën ana'intëran. ³Ina marë' ya'ipicoi nóya ni'nainquën. Yosparinquën itëranquën. Quëmaso' tëhuëchachin chiniquën nanantëran. ⁴Apira pi'pisha yanontaranquën, noya natanco. Co hua'qui' nontaranquënhue'. ⁵Iso quëmapi Paono itopiso' pa'pi co noyahuë', tënai. Ya'ipi parti paaton, piyapi'sa' nisha nisha ayonquirin. A'chinpachina, Cotioro'sa' nino'huipi. Ya'ipi parti naporin. Nisha imarin. Nasarinoro'sa' nohuitëran. Inapitaso' Quisococo' imapisopita. Paononta' ina imaton, na'a piyapi'sa' a'chintarin imacaiso marë'. ⁶Yosë chinotopiso pëionta' yatapirin. Nisha piyapi inaquë yaquëpapirinhue', co ya'conacashuë' nipirinhue'. Naporo' quiyari manai. Quiyaora coisëquë yaquëpapiraihuë' ana'intacaso marë'. ⁷Capitan Nisiasëco' nipirinhue' huë'sahuaton, manin. Osëretërincoi. ⁸“Copirno ya'huërin'pa' paatoma', sha'huirapico”, itërincoi. Napoaton isëquë huë'nai. No'tëquën

sha'huirapirai. Quëmari Paono natanquë' inachachin sha'huichinquën, itërin Tirtorori.

⁹Cotioro'sa' huë'pisopitanta' inachachin napotopi.

—No'tëquën sha'huitërinquën, itopi.

¹⁰Ina quëran copirnorori imirin quëran përarin Paono nontacaso marë'. Napoto-huachina, Paonori itërin:

—Na'a pi'ipi, sinioro copirno, quëma piyapitërancoi. Napoaton co të'huatatëinquënhuë', nontaranquën.

¹¹I'hua miachin Quirosarinquë paantarahuë Yosë chinota'huaso marë'. Shonca cato' tahuërichin nisarin pa'nahuëso'.

A'napita natanpatan, inachachin sha'huitarinëinquën. Co hua'quiyatërarahuë'. ¹²Yosë chinotopiso pëiquë pa'patëra, co insonta' no'huirahuë'.

Niyontopiso pëiquënta' noya pa'nahuë. Co caniquë tëranta' chiniquën a'chinahuë'. Piyapi'sa' niyontonpachinara, co sha'huitërahuë' nino'huicaiso'.

¹³Topinan quëran nonpinapirinaco.

¹⁴“Nisha imarin,” topi. Inaichin no'tëquën nonpi. Tëhuëinchachin nisha imaporahuë', Yosë no'tëquën chinotërahuë'. Shimashonëhuëpita chinotopiso chachin chinotërahuë' canta'. Ya'ipi Yosë quiricanën natërahuë'. Iraca pënëntë rinso', pënëntona'piro'sa' ninshitopiso', inapita yonquirahuë'. ¹⁵“Yosë no'tëquën nontërinpoa',” ta'to, natërahuë'. “A'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' ananpitararahuë. Noya piyapi'sa', co noyahuë' piyapi'sa', ya'ipiya ananpitararahuë,” tënin Yosë. Ina tahuëri caso' ninarahuë'. Isopitanta' ina ninarapi. ¹⁶Napoaton nani tahuëriya Yosë no'tëquën yanatërahuë' huachi. Piyapi'santa' co yanonpintë rahuë'.

¹⁷Iraca Quirosarinquë ya'huëpirahuë'. Na'a pi'ipi a'na parti pa'nahuë quëran i'hua miachin inaquë paantarahuë. Iyaro'sa' nosoroato, coriqui quëta'huaso

marë' pa'nahuë. Ma'sha Yosë quëta'huaso marënta' pa'nahuë. ¹⁸Iraca pënëntërinso' natëto, Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpirahuë', co manta' onporahuë'. Co piyapi'sa' ayontonahuë'. Co ca nohuanto nino'huipihuë'. Inaquë Asiaro'sa' quënanconinaco. ¹⁹Inapita yasha'huirapihuachinaco, isëquë huë'ina', topirahuë', co huë'pihuë'. ²⁰I'hua ansiano'sa' niyontonpachinara, amatërinaco. Isopita nataninaco. Ma'sona onporahuëso' sha'huichinën. ²¹Naporo' isoichin napotërahuë. “Yosë ananpitararinpoa' tënhuëso marë' ipora sha'huirapirinaco,” itërahuë, tënin Paono.

Copirnorori co yaocoirinsohuë'

²²Ina natanahuaton, —Noyahua'. Nani huachi natananquën huachi.

Capitano'sa' hua'an o'mahuachin, iso nanan yonquiantarahuato, sha'huichinquëma', tënin copirno. Quisoso imapisopita a'chinins'o' noya nitotaton, co aquëtë' natantërinhuë'.

²³Ina quëran capitán sha'huitërin:

—Paono noya a'paiquë' ama ta'ainsohuë'. Nipirinhuë', ama tonpoquë sohuë'. Nipayarinsopita huë'pachina', noya ya'coina'. Cosharo' quëpahua-china', a'ca'ina', itërin copirnorori.

²⁴Hua'qui miachin quëran Paono amatantarin. Sa'inë chachin yanatantarin. Sa'inso' Cotio sanapi. Torosira itopiso'. Paono huë'pachina, itapon:

—¿Ma'ta' imaranso'? Sha'huitocoi nitochii, itohuachina, —Quisocriso imarahuë'. Inasachin natëcaso' ya'huërin, tënhuë. ²⁵Yosë sha'huitërinpoa' noya cancantacaso marë'. Ina catahuarinpoo' co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantacaso'. A'na tahuëri coisë pochin nicaton, ya'ipi piyapi'sa' natanarin huachi. Co noyahuë' nipisopita ana'intarin huachi,

ténin Paono. Napotohuachina, copirno pa'pi pa'yanin.

—Nani huachi ipora. Paquë huachi. A'na tahuëri yanontantahuatênquën, amatantaranquën, itërin.

²⁶“Paono pahuërerarincó pipicaso marë' nimara,” ta'ton, hua'qui quëran hua'qui quëran amatantarin nontacaso marë'. Na'aro' Paono nontopirinhuë'. ²⁷Cato' pi'ipi nanihuachina, nisha copirno ya'coantarin huachi. Porsio Pisto itopiso'. Pirisë pipirin huachi. Pipiponahuë', co Paono ocoirinhuë'. “Cotioro'sa' no'huihuachinaco,” ta'ton, co ocoirinhuë'.

Nomano copirno yanontërinso'

25 ¹Nasha copirnosó' canquirin huachi. Pisto itopiso'. Sisariaquë huëcaton, cara tahuëri i'huatërin. Ina quëran Quirosarinquë pa'nin.

²Inaquë pa'pachina, Cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapitari Paono sha'huirapi. ³—Quirosarinquë quënantaquë', natanta'ii, topiraihuë', itopi. Nani chinotopi na'pirahuatona', iraquë tēpacaiso marë'. ⁴Napoto pirinahuë', co nohuantërinhuë'.

—Inca. Co yaa'paquirahuë'. Sisariaquë a'pairapi. Co hua'qui quëranhuë' inaquë canta' paantarahuë. ⁵Napoaton pa'pato, caraichin hua'anquëma' huëco' pa'ahua', tēnahuë. Paono co noyahuë' nipachin, inaquë sha'huirapico', itërin.

⁶Inaquë shonca tahuëri pochin i'huatantarahuaton, Sisariaquë paantarin huachi. Tahuëririnquë hua'an shiranēnquë huēsërahuaton, Paono amatërin. ⁷Cotioro'sa' Quirosarin quëran nani o'mapi ni'ton, Paono huë'pachina, ahuanapanirahuatona', na'con sha'huirapiapi. Nisha nisha sha'huirapipirinahuë', co insonta' ni'ninsó' ya'huërinhuë'. “Cari ni'nahuë,” co topihuë' ni'ton, co natëcaso'

ya'huërinhuë'. ⁸Ina quëran Paonori itërin:

—Iraca quëra huarë', siniro copirno, noya ninahuë. Co manta' onporahuë'. Moisësë pënëntërinso' Cotioro'sari natëhuachinara, co ina marë' no'huira-huë'. Yosë chinotopiso pëinta' co tapirahuë'. Co nisha piyapi ichiya'conahuë'. Nomano copirmonata' natërahuë. Co onporonta' piyapi'sa' sha'huitërahuë' ina no'huicaisó'. Topinan quëran sha'huirapirinaco, itërin.

⁹No'tëquën nontopirinhuë', copirno co nohuantërinhuë' Cotioro'sa' ano'huicaisó'. Napoaton Paono itërin:

—Quirosarinquë pa'ahua'. Inaquë sha'huirapihuachinën, cari natanpato, sha'huitaranquën, itërin.

¹⁰—Co nohuantërahuë'. Quëma Nomano copirno coisēnēnquën ni'ton, nontaranquën. Sha'huirapihuachinaco, isëquë sha'huitancoso' ya'huërin. Co manta' Cotioro'sa' onpotërahuë'. Nani sha'huitëranquën, nitotëran. ¹¹Tēpatona'pi, copirno no'huitona'pi, inapita tēpacaso' ya'huërin. Ina pochinco canta' naporini, tēpainacoso' ya'huë'itonhuë'. Nipirinhuë', nonpinapihuachinaco, co Cotioro'saquë yocancoso' ya'huërinhuë', tēnahuë.

Nomano copirno chachin yanontarahuë. Ina nataincoso' ya'huërin, itërin Paonori.

¹²“Nomano copirnosó' chini chiniquën nanantërin ni'ton, co topinan a'parëhuë,” ta'ton, coisēnēnpita nontërin. Nani nontohuachina, Paono itantarin:

—Nomano copirno yanontëran, çti? Noyahua'. Ina ya'huërin'pa' a'paaranquën. Aquë nipirinhuë', inatohua' a'paaranquën, nontonquë', itërin.

Hua'an Acripa canquirinso'

¹³Hua'qui miachin nisahuaso', a'na hua'an chiniquën nanantërinso' canquirin. Acripa itopiso'. Sisariaquë huë'nin

copirno nicapon. A'na sanapinta' hué'nin, Pirinisa itopiso'. ¹⁴Hua'qui' inaqué yacapatarin ni'ton, copirnoritèrin:

—Tashinan pèiqué a'na quémapi ya'huérin. Paono itopiso'. Iraca Piriséri po'morinso'. ¹⁵I'hua Quirosarinqué ya'huasoco, Cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapitari na'con sha'huirapipi. “Chiniquén ana'intèquè’,” itèrinaco. ¹⁶Ina itohuachinaco, cari itapo: “Nomano piyapicoi co topinan quèran ana'intèraihuè'. Piyapi ma'sha onpohuachina, cato chachin coisèquè quèparahuatè', sha'huirapihuatèra, piyapinta' a'panitèrin. Ina quèran coisèri noya yonquiaton, no'tèquén nipachina, ana'intèrin. Inachincoi Nomano piyapicoi naporaiso',” itèrahuè. ¹⁷Napoaton isèquè huè'pachina', co hua'quirahuè'. Tahuèririnquè hua'an shiranèinquè huènsèrahuato, Paono amatèrahuè. ¹⁸Ina quèran Cotioro'sari sha'huirapipi. Paono co copirno natèrinhuè' ni'ton, sha'huirapirapi ta'ma', topirahuè', co ina sha'huitèrinacohuè'. ¹⁹“Paono co quiya pochin Yosè chinotèrinhuè'. Quisoso chimimiatopirinhue', nani nanopiantarin huachi, toconin,” itèrinaco. ²⁰Cotioro'sa' moshapiso' co pi'pisha tèranta' nitotèrahuè'. Napoaton Quirosarinquè yaquèpapirahuè' aquètè' natanta'huaso marè'. “Inaquè sha'huirapiarinèn,” itopirahuè', co nohuanterinhue'. ²¹“Nomano copirno yanontarahue'. Ina nataincoso' ya'huérin,” tènin. Napoaton tashinan pèiqué po'moantarahue'. Nanitohuato, Nomano copirno nontacaso marè' a'paarahue huachi, tènin copirno.

²²—Canta' nata'in, tènin hua'an.

—Noyahua'. Tashiraya natana'a, itèrin.

²³Tahuèririnquè Acripa Pirinisarè chachin hué'nin. Noya nitaparahua-

tona', natanacaiso pèiqué ya'conin. Piyapi'sa' moshatatè pochin nisapi. Capitano'sa', ninano' hua'ano'sa', inapitanta' ya'conpi. Naporahuatona', Paono amatèrin. ²⁴Huè'pachina, copirnoritapon:

—Noya, sinioro hua'an, huè'nan. Canpitanta', iyaro'sa', noya huè'nama'. Ya'ipinque'ma' yanontaranque'ma', natanco. Iso quémapi ma'ta' onporin ni'nama'. Ya'ipi Cotioro'sari no'huipiso'. Quirosarinquè ya'huèpisopita, isèquè ya'huèpisopitanta', ya'ipiya sha'huitèrinaco. “Co noya quémapihuè'. Atèpatèquè',” itopirinaohuè'. ²⁵Sha'huitohuachinacora, natanpirahuè'. Co manta' onporinhue'. Co tèpacaso' ya'huèrinhuè', tènahue'. “Nomano copirno yanontarahue',” itèrincooso marè' inaquè yaa'papirahuè', co nanitèrahuè' topinan a'paca'huaso'. ²⁶Quiricanta' yaa'papirahuè'. Co nitotèrahuè' ma'sona onporinso' ninshita'huaso' nipirinhue'. “¿Ma'ta' Nomano copirno ichi?” ta'to, Paono amatèrahuè natanamaso marè'. Quémari, sinioro hua'an, noya natanquè'. Nani natanpatan, catahuaco ninshichi, topirahuè'. ²⁷Co topinan quèran a'pacaso' ya'huèrinhuè'. Sha'huirapito ninshichi, tènahue', itèrin.

Hua'an Acriparinta' nataninso'

26 ¹Ina quèran hua'ani itapon: —Sha'huitocoi. ¿Ma'ta' onporanso'? itèrin. Itohuachina, Paono anquitahuaton, nontèrin.

^{2,3}—Inta nipachin, sinioro hua'an, nonchinquén, natanco. Cotioro'sa' nani na'a sha'huirapirinaco ni'ton, cari no'tèquén yasha'huitaranquén. Quèmaso' Cotioro'sa' a'chininso' noya nitotèran. Nisha nisha inachintèrèhuaso' ya'ipiya nitotèran. Napoaton noya cancantato, sha'huitaranquén. Ama no'huitatonahuè', noya natanco.

⁴Hui'napitapo quëra huarë'
Cotioro'saquë ya'huërahuë. Quirosarin-
quë ya'huërahuë. Naporo quëra huarë'
Cotioro'sa' nohuitërinaco. ⁵Caso' Pariso
piyapico. Quiyaso' Cotioro'sa' pënëntë
rinso' no'të no'tëquën natërai. Ya'ipi
Cotioro'sa' nitotopi. Nohuantopi
naporini, inachachin
sha'huichitënëquënhuë'. ^{6,7}Iraca Yosë
sha'huitërinpoa'. Shimashonënpoa
chachin itërin: “A'na tahuëri
nicha'ësaranguëma', nanpimiatarama
huachi,” itërin Yosëri. Ya'ipi
Cotioro'sanpoa' ina ninarëhua'. Nani
tahuëri Yosë chinotërehua'. Tashirë
chachi ina chinotatëhua', ninarëhua
huachi. Canta' ina ninarahuë. Ina marë',
sinioro hua'an, Cotio hua'ano'sa'
sha'huirapirinaco. ⁸A'na tahuëri Yosë
ananpitarinpoa', tënai. ¿Onpoato-
mata' canpitaso' co yanatëramahuë?
tënhuë.

⁹Canta' iraca co Quisoso imarahüë'.
Imapisopitanta' no'huirahuë.
Aparësitahuaso' ya'huërin, topirahuë'.
¹⁰Quirosarinquë ya'huasoco, Quisoso
cancanën mapisopita tashinan pëiquë
po'morahuë. Cotio hua'ano'sa' nanan
quëtërinaco po'moa'huaso marë'.
Yatëpahuachinara, carinta' “Tëpaco’,”
itërahuë. ¹¹Niyontonpiso pëiquë
ya'conahuato, na'aro' aparësitërahuë.
Quisoso a'pocaiso marë' aparësitopira-
huë', co yaa'popihuë'. Chiniquën
no'huito, nisha piyapi'sa' ya'huëpiquë
paato, aparësitërahuë, itërin, hua'an
nontaton.

Paono ya'nán imarinso'
(Hechos 9.1-19; 22.6-16)

¹²Ina quëran itantarín:
—A'na tahuëri Cotio hua'ano'sa'
nanan quëtërinaco Tamascoquë
paca'huaso marë'. Imapisopita
maca'huaso marë' pa'sapirahuë',

¹³camotëchin iratërasoco, inapa quëran
chiniquën a'pintimarincoi. Pi'i quëran
chini chiniquën a'pintërincoi. Huënara-
chin huënarachin ni'nahuë.
Ca'tanincosopitanta' ni'pi. ¹⁴Ya'ipicoi
no'paquë anotasocoi, Quisoso
nontërinco. Cotio nananquë nontërinco,
natanahuë. “Saono, Saono, ¿onpoatonta'
aparësitaranco? Ni'quë'. Cahuario
yaa'pahuatëra, nara'huaya inëshin
nininquë ohuänë'. Cahuariori
no'huítaton to'tahuachina, aquëtë'
iquitërin. Inapochachin quëmanta'
no'huiranco ni'ton, aquë aquëtë' co
noyahuë' cancantaran,” itërinco.
¹⁵“¿Ma'ninquënta' quëmaso', Sinioro?”
itërahuë. “Ca Quisococo, aparësitaran-
coco'. ¹⁶Iporaso' nipirinhüë' huaniquë'.
Nani acoranquën piyapi'sa'
sha'huitamaso'. Nani ni'nanco. A'na
tahuëri ya'notantaranquën. Ni'nanso'
sha'huitonquë'. Ina marë'
ya'notimaranquën. ¹⁷Cotioro'sa' yatëpa-
huachinëquën, nicha'ësaranguën.
Nisha piyapi'sa' ya'huëpiquënta'
a'paaranquën. Inapitanta' yatëpahuachi-
nëquën, nicha'ësaranguën. ¹⁸Nisha
piyapi'santa' a'chintëquë' nanamëhuë
nitochina'. Somaraya pochin cancanta-
tona', co nohuitërinacohüë'. Nanamë
huë a'chintohuatan, nohuitarinaco
huachi. Iporaso' tashi pochin cancan-
topi. Nohuitoahuachinaco, tahuëri
pochin cancantapi huachi. Iporaso'
sopai hua'ani camaihuachina, natëpi.
A'na tahuëriso' Yosë natërapí huachi.
Imapachinaco, oshanëna' Yosëri inquita-
rin huachi. Ya'ipi natërinacosopita
nasha cancan quëtarahuë. A'na tahuëri
noya noya ya'huërapí huachi,” itërinco
Quisoso, tënin.

Paonori natërinso'

¹⁹—Napoaton, sinioro hua'an, Quisoso
inapa quëran ya'notimarinco ni'ton,

a'naroachin imarahüë. Ya'ipi sha'huitohuachincora, no'téquën natërahuë huachi. ²⁰Tamascoquë ya'huëpiso'ton sha'huitërahuë. Ina quëran Quirosarinquënta' sha'huiantarahuë. Ya'ipi Cotia partinta' inachachin sha'huiantarahuë. Nisha piyapi'santa' a'chintërahuë. “Co noyahuë' yonquiramasopita nanianta-toma', Yosë imaco huachi. Ina quëran Yosë pochin cancantatoma', noya nico huachi,” itërahuë. ²¹Ina a'chinahuëso marë' Cotioro'sa' no'huirinaco. Yosë chinotopiso pëiquë masahuatonaco, yatëpapurinacohüë', ²²Yosëso' catahuarinco, cha'ërahuë. Napoaton ipora huanta' natërahuë huachi. Ya'ipiya sha'huitarahuë. Hua'ano'sa quëra huarë' sha'huitarahuë. Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita ninopisorá chin a'chinarahuë. ²³Yosë nohuanton, Quisocristo chiminin. Chimimiatopirinhuë', Yosëri ananpitantarin huachi. Ina'ton nantiantarin huachi. Ina quëran a'chintërinpoa' tahuëri pochin cancanta'huaso marë'. Co Cotioro'sarachin nicha'ërinhuë'. Nisha piyapi'santa' nicha'ësarín huachi, ténin.

Hua'aonta' imacaso' Paono nohuantërinso'

²⁴Ina pochin nontahuachina, copirnori chiniquën itërin:

—Paono, quëmaso' hua'yantëran. Na'a quirica nontaton, hua'yantëran, itërin.

²⁵—Co hua'yantarahuë', sinioro copirno, no'téquën nonahuë. Sano yonquiato, nontaranquëma'. ²⁶Ya'ipi sha'huitëranquëmaso' hua'an Acripa nani nitotërin. Co po'oana quëran napopihuë'. Ya'ipi piyapi nitotopi. Inanta' nani natantërin. Napoaton co të'huatohüë', ina nontarahuë.

²⁷Quëmanta', sinioro hua'an,

pënëntona'piro'sa' ninshitopiso' natëran, ténahuë, itërin Paonori.

²⁸—Pi'pian nontopirancohüë', quëma pochin canta' Quisoso imai, çti? itërin.

²⁹—Pa'pi nohuantërahuë ca pocháchin nicamaso'. Ya'ipinquëma' natanamacosopita ca pochachin nicamaso' nohuantopirahuë'. Catinaquëachin tonpoinëmaso' co nohuantërahuë'. Ina marë' pi'pian nontaranquëma'. Hua'quinta' yanontaranquëma' imacamaso marë', itërin Paonori.

³⁰Ina natanahuaton, hua'an huanirin. Copirno, Pirinisa, ya'ipi inaquë huënsëpisopita huanipi huachi. ³¹Pipira-huatona', inahuara capini ninotopi.

—Iso quëmapi co manta' onporinhuë'. Co tashinan pëiquë tëranta' po'mocaso' ya'huërinhuë', nitopi.

³²Ina quëran copirno itapon: —Co Nomano copirno nontapon yapa'ninhuë' naporini, ocoicaso' ya'huë'itonhuë', itërin hua'ani.

Nomaquë Paono a'parinso'

27 ¹Ina quëran copirnori Paono yaa'parin huachi. Nomano copirno Itaria parti ya'huërin ni'ton, “Ithuan botiquë a'pa'i,” ta'ton, a'na capitan nontërin inatohua' quëpacaiso marë'. Orio itopiso'. Aocosto sontaro'sa' camairin. Ina amatahuaton, copirnori itapon:

—Paono, prisoro'sa', inapita quëpaquë huachi, itohuachina, —Noyahua'. Quëpa'i nipachin, ténin. ²Inaquë boti ya'huërin, Atramitio quëran huë'ninso'. Asia parti yapa'sarin. A'naya a'naya ninanoquë yanonshirarin. Inaquë ichiya'conahuato, pipirai huachi. Aristarco ca'tanincoi. Inaso' Tisaronica-quë ya'huërin, Masitonia parti nininso'. ³Tahuëririnquë Sitonquë nonshirai.

Inaquë Paono nosoroaton, capitani itërin:

—Nipayaransopita ya'huërinquë yapa'patan, noya paquë', itërin. Pa'patëira, noya a'carinacoi. Pahuantë rincoiso' quëtërinacoi. ⁴Ina quëran pipirahuato, Chipriquë canconai. Ihuan pitarincoi ni'ton, coninan huë'shirai. ⁵Ina quëran notëënan quëran pëntonai. Sirisia parti, Panpiria parti, inapita pirayan pëntonai. Pëntonahuato, Nisia parti canconai. Miraquë nonshiconai huachi.

⁶Inaquë capitani a'na boti quënanin, Aricantria quëran huë'ninso'. Itaria parti yapa'sarin ni'ton, inaquë ichiya'conincoi. Panca boti inaso'. Notohuaro' piyapi'sa' ya'coninso'. ⁷Pipirahuato, sacai' pa'nai. Oshaquëran paato, na'a tahuëri quëran Nitoquë canconai. Ihuan huëncapirincoi ni'ton, Crita ya'cariya pa'tërai ama ihuan huëncapicaso marëhuë'. Sarmona ya'cariya pa'nai. ⁸Inaquë yonsai' pa'tërai. Sacai' pa'sahuato, Puerto Buenoquë canconai. Ya'cariya a'na ninano' ya'huërin. Nasia itopiso'.

⁹Hua'quirai ni'toi, pi'ipi shina'huëanatërai. Naporo quëra huarë' co noyahuë' marë pa'tacaso'. Napoaton Paonori sha'huitërin.

¹⁰—Ama, siniororo'sa', pa'ahuasohuë', ma'sha onpohuatëhua'. Pa'patëhua', boti tapirarin. Ma'sharo'sa' ayaitarin. Piyapinpoanta' chimiitarihua' nimara, itërin.

¹¹Capitanso' nipirinhüë' co natëtërin-hüë'. Boti hua'anën, boti quëpana'pi, inapita manorapi.

—Pa'ahua', itohuachinara, —Noya-hua', pa'ahua' nipachin, tënin capitani. ¹²O'napi naniriarin. —Iso nonshinanquë co noyahuë' o'napi na'huëanatacaso'. Pinisiquë tëranta' canconamarëhua'. Inaquë o'napi na'huëanatahua', topi.

Napoaton manorapi. Pinisiso' Crita parti ya'huërin. Nonshinanën quëran pi'i pipirinsu parti notëërin.

Panca ihuairi maninso'

¹³Ihuan ahuënan quëran huisohuanta-huachina, “Iporaso' noya pacacaso',” topachina, pipirai huachi. Crita yonsai' pa'tërai. Noya pa'sapiraihuë'. ¹⁴Shiarahuaton, panca ihuai' manincoi. Pi'i pipirinsu parti quëran huë'nin. ¹⁵Chiniquën mapachincoira, co nanitëraihuë' notëca'huaiso'. Topinan huënsërahuaato, ihuansachin quëpaconincoi. ¹⁶Marë huancoanai' so'ton ya'huërin. Craota itopiso'. Co pancanayahuë' niponahuë', insëquëchinsona co ihuan chiniquën pa'nintaquëchinhuë' pa'nai. Ina pa'tasocoi, sacai' niponahuë', montëria quëparaiso' a'sonai ama ihuani oshitëcaso marëhuë'. ¹⁷Ohuararahuatona', botiquë po'mopi. Ina quëran caporin quëran boti a'sonpi ama ya'pacaso marëhuë'. Ina ya'cariya panca sa'mairo' ya'huërin. Inotërachin ninin. Sirti itopiso'. Nohuitatona', ama inaquë pacacaso marëhuë' panca në'mëtë' ahuanipiso' amasha ayaporitomapi. Inapotohuachinara, ihuai' quëpantarincoi. Tópinan pa'nai. ¹⁸Tahuëririnquë co'sacairi chiniquën ayanpon yanpontarin. Chiniquën ihuai' ni'ton, ma'shanënpita quëpapiso' inquirasapi. ¹⁹Ina tashiraya boti ma'shanënpitanta' inquirai huachi. ²⁰Ina quëran na'a tahuëri co pi'i quënanaihuë'. Tayoranta' co ya'norinhüë'. Intohuaso' quëparincoi nimara. Co nitotëraihuë'.

Chiniquën ihuatarin ni'ton, “Tëhuënachin chimiitarihua',” topiraihuë'.

²¹Nani hua'qui' co coshatëraihuë'. Chiniquën manincoi ni'ton, co nanitërai-hüë'. Co huachi chiniraihuë'. Ya'huëre' Paonosu' huancanachin huanirahuaton, achinicanaincoiso marë' nontërincoi.

—Natanco, iyaro'sa', no'tëquën sha'huichinquëma'. Ni'co'. Critaquë

quëparitahuaso' nipirinhüè', co natëramacohuè' ni'ton, huè'nëhuahua'. Co huè'nëhuahuè' naporini, co ma'sha onpo'itërihuahuè'. Co ma'sha aya'ittonhuè'.²²Iporaso' nipirinhüè' chiniquën cancantoco'. Co inquënpoaso tëranta' chimirihuahuè'. Botisáchin ayatarihuahua'.²³Caso' Yosë natërahuè. Inasachin imarahuè. Ina nohuanton, achin tashi' anquëninën ya'notimarinco.²⁴Ya'notimarahuatonco, itërinco: “Ama, Paono, të'huaquësöhuè'. Co chimiranahuè'. Yosë nohuanton, a'na tahuëri Nomano copirno ya'huërin'pa' cansaran copirno chachin nontamaso marè'. Yosë nontëran ni'ton, ya'ipi botiquè ya'huëramasopita nanpiarama'. Co a'nayanquëma tëranta' chiminapomahuè'” itërinco anquëni.²⁵Napoaton, iyaro'sa', chiniquën cancantoco'. Tëhuëenchachin Yosë natërahuè. Co inaso' nonpintërinpoahuè'. Sha'huëtërinco chachin co a'nayanpoa tëranta' chimirihuahuè'.²⁶Nipirinhüè', a'na no'pa'huayaquè ihuai' të'yatarinpoa', itërincoi Paono.

No'pa' quënanpiso'

²⁷Nani cato' simana nanirihuaso', Atria marëquè yanponarai. Ipora huanta' ihuai' quëpararincoi. Yono tashi pochin —No'pa' ya'cariarëhua', topi boti quëpana'piro'sa'.²⁸Napoaton caporin quëran paniitërin. —Cara shonca saota mitro anpotërinso', tënin. Amasha miachin pa'sahuato, ina pochachin paniitoantarín. —Cato shonca canchisè mitroichin anpotërinso', tënin.²⁹“Na'piquè ya'parapihuatëhua'” ta'tona', huanconën quëran catapini hua'na moto' të'yaitopi ama pacacaso marëhuè'. —¿Onporohuarëcha tahuëri anpitararè'poquëhuaya? topi.³⁰Boti quëpana'piro'saso' nipirinhüè' yata'ananpipirinaoihuè'. —Motonanquè a'na hua'na moto' a'pamarai, ta'tona', montëria i'què

anohuaraimantapirinhüè'.³¹Napohuachinara, Paonori nicaton, capitan, sontaro'sa', inapita itërin:

—Iso quëmapi'sa' pipihuachina', co canpitanta' cha'ëpomahuè', itërin.

³²Ina natanahuatona', sontaro'sa' manorahuatona', caporin nishitëtahuatona', montëria pitapi huachi.

³³Tahuëri ya'caritohuachina, Paono itantaríncoi:

—Iporaso', iyaro'sa', cato' simana co chinotatoma', coshatëramahuè'.

³⁴Napoaton coshatoco huachi chiniamaquëma'. Co chimirihuahuè'. Co manta' onpoarihuahuè', itërincoi.

³⁵Itahuatoncoi, cosharo' manin. Ya'ipiya ni'tërantapaiquè, Yosë nontërin.

—Yosparinquën, Tata, itahuaton, së'panahuaton, ca'nin.³⁶Napohuachina, ya'ipicoi chiniquën cancantatoi, coshatërai huachi.³⁷Cato pasa canchisè shonca saotaya'picoi botiquè ya'huërai.³⁸Nani ya'ipiya natëhuachinara, trico pë'sotërinso' inqui. Inquihuachinara, boti niotëintarin.

Boti quëran cha'ëpiso'

³⁹Tahuërihuachina, no'pa' quënanpirinahuè', co nohuitopihuè'. Coninanquè inotè' quënanpi.

—Nanitohuatëhua', paso' inotëquè chinpia'ahua', nitopi.⁴⁰Napoaton hua'na moto' nishitëtatona', i'què a'paitopi huachi. Naporo chachin no'soratën i'shiritopi. Ina quëran panca në'mètë' ahuaniantapi. Ihuan quëpahua-chincoira, inotëquè pa'sapiraihuè'.

⁴¹Sa'mairo' ni'ton, motën quëran ya'tararin. Co yapa'ninhüè huachi. Huanconën quëran co'sacairi chiniquën opotaton, nipaaterin huachi.

⁴²—Huëco' prisoro'sa' tëpa'ahua', yonatona' ta'ahuachina', topi sontaro'sa'.⁴³Capitanso' nipirinhüè' co

nohuantërinhuë! Paono tēpacaso!
 Napoaton —Ama tēpacosohuë!
 Ya'ipinpoa' pa'ahua huachi. Nitoyonpa-
 tama', canpita'ton niitama', yonsaiquë
 paco huachi. ⁴⁴Ina quëran a'naquëma'
 nontë' sè'quërahuatoma', yonsaiquë
 paco'. Capa nontë' nipachin, boti
 ma'shanënpita tēranta'
 sè'quërahuatoma', paco huachi, itërin
 capitani. Naporahuatoi, cha'ërai huachi.
 Ya'ipicoi yonsaiquë canconai huachi.

Paono ya'huanarinso'

28 ¹Ya'ipicoi cha'ërahuatoi,
 no'paquë nonshiconai.
 —¿Ma'ninta' iso parti? itohuatëira,
 —Marta, itopi. ²Ya'huëhuano'sa' noya
 nosororinacoi. O'natatoi, sëhuënai
 ni'ton, a'pëtopi.
 —Huëco' napëntiico', itërinacoi.
³Paono ihuë masahuaton, pënquë
 acopirinhuë'. Acoaso', ya'huan
 pipirahuaton, quëtëimirarin. ⁴Ya'huani
 naquëimirarin, ya'huëhuano'sa'
 quënanpi.
 —Iso quëmapi tēpatona'pi ipora
 ni'sora. Napoaton Yosë nohuanton,
 ma'sha onpoarin ana'intacaso marë'.
 Marë quëran cha'ëponahuë', chimianin
 huachi, nitopi.
⁵Paonosonipirinhuë' imirin
 pa'tanahuaton, pënquë tē'yatërin. Co
 manta' onporinhuë'. ⁶“Apira pomatarin.
 A'naroachin anotahuaton, chiminapon,”
 topirinahuë'. Hua'qui' ni'sapirinahuë',
 co manta' onporinhuë'. Napoaton —Co
 Paonosonipirinhuë' tēpatona'pihuë'. Yosë pochin
 niponahuë', piyapi taramara, nitopi.

Hua'an pa'pin anoyatërinso'

⁷Ina ya'cariya a'na hua'an ya'huërin.
 Popirio itopiso'. Noya quëmapi ni'ton,
 pëinënquë ahuë'tërincoi. Noya
 nontërincoi. Cara tahuëri cosharo'
 quëtërincoi. ⁸Ya'huë'rë' Popirio pa'pinso'

chinquë caniorin. Apira apira saporin.
 Nani hua'qui' chi'chirin. Paonori
 nicapon pa'nin. Yosë nontahuaton,
 sè'huamotorahuaton, a'naroachin
 anoyatërin. ⁹Napohuachina, na'a
 cania'piro'sa' huë'pi. Inapitanta'
 anoyatërin. ¹⁰Ina marë' nōya ni'ninacoi.
 Naporahuaton, ma'sha nicanarinacoi.
 Cara yoqui inaquë ya'huërai.
 Yapa'patëira, cara'huaiso' quëtërinacoi.

Nomaquë canconinso'

¹¹Nani cara yoqui nisahuaso',
 yapa'nai huachi. Inaquë nisha boti
 ya'huërin. Aricantria quëran
 huë'pirinhuë', inaquë o'napi
 na'huëanatërin. Ina hui'nin motonquë
 catopi mamanshi ya'huërin. Castoro,
 Porosi itopiso'. ¹²Inaquë ya'conahuatoi,
 pipirahuatoi, Siracosaquë nonshirai.
 Cara tahuëri inaquë i'huatërai. ¹³Ina
 quëran yonsai' pa'tahuatoi, Niquiquë
 canconai. Inaquë a'na tahuëri'
 i'huatërai. Tahuërinquë pinëhuë' parti
 quëran ihuan huë'sahuaton, quëparin-
 coi. Cato' tahuëri quëran Potioriquë
 canconpatëira, nonshirai. ¹⁴Inaquë
 imapisopita quënanconai.

—Huëco' ni'quicoi, itohuachincoira,
 inaquë a'na simana yacaparai. Napora-
 huatoi, Nomaquë ya'caritërai huachi.
¹⁵Ya'caritohuatëira, Quisoso imapiso-
 pita natantahuatona', huë'pi. Apio
 mircatoquë a'naquë nacapirai. Napora-
 huaton, Tres Tapinasëquë canconpa-
 tëira, a'napitanta' quënancoantarai.
 Imasapi anta' ni'ton, nacapiaponacoi
 huë'pi. Inapita quënanahuaton, Paono
 noya cancantërin. Noya cancantaton,
 Yosë nontërin.

—Ma noya, Tata, catahuanrancoi
 ni'ton, co naniantërinacoihuë'. Ina
 marë' Yosparinquë itëranquë, tënin,
 Yosë nontaton. Naporahuaton,
 chiniquë cancantërin huachi. ¹⁶Ina

quëran Nomaquë chachin canconai huachi. Capitanso' pa'sahuaton, prisoro'sa' quëparin tashinan pëiquë po'mocaiso marë'. Paonoso' nipirinhüë' co inaquë po'mopihuë'.

—Nohuantohuatan, quëmaora pëinënquë ya'huëquë', itopi. Napoaton inaora pëinënquë pa'nin. Nipirinhüë', a'na sontarori a'pairarin ama ta'acaso marëhuë'. Inaquë ya'huarin.

Nomaquë Paonori pëinënso'

¹⁷Cara tahuëri quëran Cotio hua'ano'sa' amatërin. Inaquë huë'pachinara, Paonori itërin:

—Nani, iyaro'sa', isëquë huë'nahuë. Pi'pian tëranta' nonchinquëma', ta'to, amataranquëma', huë'nama'. Topinan quëran, iyaro'sa', sha'huirapirino. Canta' Cotio quëmapico ni'to, co a'napita Cotioro'sa' no'huirahuë'. Shimashonënpoapita napopiso' co yonquiato, pinorahuë'. Nipirinhüë', Quirosarinquë pa'pato, maconinaco. Masahuatonaco, Nomano hua'ano'saquë yo'coninaco ana'intinacoso marë'.

¹⁸Hua'ano'sa' natanahuatonaco, “Co manta' onporinhüë' ni'ton, co tëpacaso' ya'huërinhuë'. Ocoi'i,” itërinaco.

¹⁹Cotioro'saso' nipirinhüë' co nohuantopihuë'. Napoaton “Nomano copirno yanontarahüë,” itërahüë. Co yaocoirinacohüë' ni'ton, isëquë huarë'

huëca'huaso' ya'huërin. Co Cotioro'sa' sha'huirapica'huaso marë' huë'nahuë'. Co no'huirahuë'. ²⁰Napoaton amatëranquëma'. Yanohuitëranquëma'. Huëco' ninontahua'. Ya'ipinpoa' Yosë a'paimarinso' ninarëhua'. Canta' ninarapirahuë', nani o'marin ni'ton, imarahüë huachi. Ina marë' maninaco, catinaquë tonpoimiratërinaco, itërin.

²¹—Co'chi, iyasha, manta' nitotërai-hüë' quiyaso paya. Cotio parti ya'huëpispopita co quirica

a'patirinacoihuë'. Huë'pachinara, co a'naya tëranta' sha'huitërinacoihuë'.

²²Nipirinhüë', yanatanainquën.

“Quisoso imapisopita co noyahuë,” topi, natantërai. Ya'ipi parti napopi. Napoaton sha'huitocoi. ¿Ma'ta' quëma a'chinan? ²³A'na tahuëri huënantahua-toi, sha'huitocoi nitochii, itopi.

—Noyahua', iyaro'sa'. Naporo' tahuëri huënantaco' ya'ipinquëma' sha'huichinquëma', itohuachina, pa'pi. Ina quëran tahuëri nanihuachina, na'aya'pi huë'pi. Paono ya'huërinquë niyontopni natanacaiso marë'. Tashira-miachin huë'pi. Huë'pachinara, Paonori a'chintërin.

—Yosë yahua'anëntërinpoa'. Na'con nohuantërin huëntonëinquë chachin aya'coinpoaso'. Ina marë' hui'nin a'paimarin. Quisoso itopi. Quiricanën quëran ina na'con ninopi. Moisésë pëntëntërinso' ninshiaton, ninorin. Pëntëntona'piro'santa' ninopi, itërin. Quiricanën quëran na'con a'chintërin. A'chintaton, chiniquën pëinën Quisoso natëcaiso marë'. A'chintochinaso chachin i'huatërin. ²⁴Natanahuatona', a'naquën natëpi. A'naquënso' nipirinhüë' co natëpihuë'. ²⁵Nisha nisha yonquiataona', yapipiapi huachi.

Yapipihuachinara, Paonori itantarin:

—Ma no'tëquën, iyaro'sa', Ispirito Santo nontërin. Iraca pëntëntona'pi sha'huitërin shimashonënpoa' pëntëncasos marë'. Quiricanëinquë ninshiaton, naporin:

²⁶Paaton, piyapi'sa' sha'huitonquë'.

“Natanapomarahüë', co natantararahüë'. Ni'sapomarahüë', co tëhuëinchachin quënanaramahuë',” itëquë'. ²⁷Iso piyapi'sa' co natantochinachinhüë' cancantopi. Në'huë pochin cancantatona', co yanantatopihuë'. Tanshirin pochin cancantatona', co

yaquënanpihuë'. Noya ni'pi naporini, quë'naintonahuë'. Noya natanpi naporini, nataintonahuë'. Cancanëna quëran natëpi naporini, nitochitonahuë'. Imarinaco naporini, nicha'ëitohuë', itërin Yosëri, tënin Isaiasë ninshitaton.

Ispirito Santo nohuanton, naporin.

²⁸Napoaton sha'huichinquëma' nitotoco'. Yosëri nisha piyapi'sa' nani sha'huitërin cancanëna' anoyatacaso marë'. Inapitaso' natërapu huachi, tënin Paono. ²⁹Ina

itohuachina, nisha nisha ninontahuatona', pipipi huachi.

³⁰Ina quëran cato' pi'ipi Paono inaquë ya'huërarin. A'nantërinso' pëiquë ya'huëhuachina, na'a piyapi'sari ni'capona' huë'pi. ³¹Huë'pachinara, na'con pënënin.

—Yosë huëntonënuë ya'conco' canpitanta', itërin. Sinioro Quisocristo naporinso' a'chintarin. Co të'huatonhuë', na'con a'chinin. A'chinpirinhuë', co insoari tëranta' atonirinhüë'. Nanamën nahuinin huachi. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paonori Nomaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Paonori imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma'. Quisocristoíchin natërahuë. Ina acorinco paato nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, noya nanan a'chinárahüë. ²Co'huara Quisocristo o'mayatërasohüë', ina nanan chachin Yosë sha'huitërinpoa'. Quiricanën quëran anitotërinpoa', iraca ninshitopiso'. Ina nohuanton, na'a pënëntona'piro'sa' ninopi. ³"Hui'nahuë a'paimarahüë," ténin Yosë. Napoaton Quisocristo isoro'paquë o'marahuaton, piyapi chachin nasitimarin. Tapico' shin inaso'. ⁴Yosë pochachin ni'ton, noyasáchin ninin. Chimimiatopirinhüë', Yosëri ananpitantarin huachi. "Inaso' tëhuëenchachin Yosë hui'nin. Chini chiniquën nanantarin," tënëhua'. Ananpitantarin ni'ton, nitotërhëhua'. Quisocristo chachin hua'anëntërinpoa' ni'ton, "Sinioro" itërhëhua'. ⁵Ina nosoroatonco, acorinco nisha nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Inapitanta' nanamën natëcaiso marë' pënënarahuë. Natëhuachina', "Quisocristoso' noya noya," tosapí huachi. ⁶Canpitanta' nisha piyapinquëma' nipomarahüë', Quisocristo imarama'. Yosë nohuanton, imarama'. ⁷Napoaton Nomaquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Yosë pa'pi nosororinquëma'. Nani

acorinquëma' piyapinënpita nicacamaso'. Ni'ton, inasáchin yonquicaso' ya'huërin. Tata Yosë nosoro'inquëma'. Catahuainquëma' sano cancantacaso marë'. Quisocristonta' catahuainquëma'. Inaso' hua'anëntërinpoa'.

Inapita marë' Yosë nontërinso'

⁸Canpitaso' noya Yosë natërama', natantërahuë. Ya'ipi piyapi napopi. Ina natantato, "Yosparinquën, Sinioro," itërahuë Yosë. Ina'ton napotërahuë. Quisocristo catahuarinco ina pochin Yosë nonta'huaso marë'. ⁹Yosë ni'sarincó, no'tëquën nontaranquëma'. Ya'ipi cancanëhuë quëran huarë' Yosë imarahüë. Hui'nin nanamën a'chinárahüë. Nani tahuëriya canpita yonquiatëinquëma', Yosë nontarahüë. "Noya catahuaquë'," itërahuë. ¹⁰Iraca quëra huarë' nicapëinquëma' yapa'pirahuë', co nanitërahuë'. Ipora huanta' paca'huaso' yonquiarahuë. "Quëma nohuantohuatan, Sinioro, catahuaco onpopionta' pa'i," tënahüë, Yosë nontato. ¹¹Yani'nanquëma'. Yacatahuanranquëma' Yosë pochachin cancantacaso marë'. Ina quëran noya noya imasarama huachi. ¹²Canpitanta' noya imapatama', achinicananaramaco canta'. Noya ninontohuatëhua', noya noya cancantarihua huachi. ¹³Tëhuëenchachin, iyaro'sa', iraca quëra huarë' nicapëinquëma'

yapa'pirahuë'. Ipora huanta' co nanitërahuë' paca'huaso'. Nisha nisha parti a'chinpatëra, piyapi'sa' natëtona', Quisocristo imasapi huachi. Canpitanta' yaa'chintëranquëma' noya noya imacamaso marë'. ¹⁴Ya'ipi piyapi'sa' pënëna'huaso' ya'huërin. Quisocristo sha'huitërinco. "Nisha nisha nananquë nonpisopita a'chintëquë'. Quirica nitotora'sa', co nitotora'sahuë', ya'ipiya pënënuquë', " itërinco. ¹⁵Napoaton canpitanta' yaa'chintëranquëma'. A'napitanta' Nomaquë ya'huëpisopita Quisocristo nanamën a'chinchí, ténahuë.

Quisocristo nanamën

¹⁶Co caso' tapanahuë' Quisocristo nanamën a'china'huaso marë'. Piyapi'sa' natëhuachina', Yosëri anoyacancantarín huachi. Ina'fchin nanitaparin oshanënpoa' inquitinpoaso'. Cotioro'sari'ton natëhuachina', anoyacancantërin. Iporaso' nisha nisha piyapi'santa' anoyacancantarín huachi. Napoaton pa'yatërahuë nanamën sha'huita'huaso'. ¹⁷"Yosëfchin anoyacancantërinpoa'," topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', co huachi inapita yonquiarinhuë huachi. Quiricanën quëran ina anitotërinpoa'. "Cancanëma quëran huarë' Yosë natëhuatama', oshanëma' inquitarinquëma'. Ina quëran noya ni'sarinquëma'. Ina nohuitatoma', noya noya nanpiarama huachi," ténin Yosë quiricanënuquë. Co canpoara nanitërahuahuë' noya cancantacaso'. Ina imapatëhua', anoyacancantarínpoa huachi.

Iraca quëra huarë' oshahuanpiso'

¹⁸Yosë inapaquë ya'huaponahuë', cancanënpoa quëran anitotërinpoa'. "Piyapi'sa' co noyahuë' nipi. Co ca pochín cancantopihuë'. Ana'intarahuë

huachi," ténin Yosë. No'tën nanan nitotaponaraihuë', co nohuantopihuë' natëcaiso'. ¹⁹Yosë nohuitacaso' ya'huëpirinhuë', co yanatëpihuë'. Inari chachín anitotërinpoa'. ²⁰Isoro'pa' ninin quëra huarë' piyapi'sa' nitotopi. Yosëso' co quënanpirëhuahuë', nani ma'sha ninin. Ina nicatona', "Tëhuëenchachín Yosë ya'huërin. Ya'ipiya nanitaparin ni'ton, ina chinotahua'," ta'caso' nipirinhuë', co nohuantopihuë'. Napoaton na'inpi huachi. ²¹Yosë ya'huërinso' nitotaponaraihuë', co ina chinotopihuë'. Ina nohuanton, nani ma'sha ya'huëtopirinahuë', co ina marë' "Yosparinquë, Sinioro," co itopihuë'. Nisha nisha yonquiatona', co noyahuë' yonquipi. Tashi pochín cancantopi huachi. ²²"Ya'ipiya nitotërai," topirinahuë', co noya yonquipihuë'. ²³Yosëso' noyasachín ninin. Co onporonta' chiminaponhuë'. Inaso' nipirinhuë', co ina yonquipihuë'. Ina naniantatona', mamanshi nipi moshacaiso marë'. Mamanshi piyapi nonanpiso' moshapi. Co piyapi ya'huëmiatopirinhuë', ina yamoshapi. Nisha nisha ma'shoro'santa' moshapi. A'naquë anpianatëhuano'sa', a'naquë no'paquë niohuaratërinso'pita, inapita moshapi.

Yosëri a'porinsopita

²⁴Napoaton Yosëri tananpitërin co noyahuë' yonquipisopita nicacaiso marë'. A'porin huachi. A'pohuachina, pa'pi co noyahuë' nipi. Taparosachín yonquiatona', nisë'huapi. Co ina pochín nisë'huacasohuë' nipirinhuë'. ²⁵Yosëri no'tëquë anitotopirinhuë', ina a'porahuatona', nonpin nanan natëpi huachi. Ma'sha isoro'paquë ya'huërinso'pita moshatona', chinotapi. Yosëriachín ya'ipiya ninin nipirinhuë', co inaso' chinotopihuë'. Tëhuëenchachín inasáchin chinotacaso' ya'huërin, ténahuë. Amen.

²⁶Napoaton Yosëri tananpitërin pa'pi co noyahuë' cancantacaiso marë'. Sanapi'sa' co huachi so'ina' nohuantopihuë'. Sanapi capini nisë'huacaiso' nohuantopi. Co ina pochin nicacasohuë' nipirinhuë'.

²⁷Quëmapi'santa' co huachi sa'ina' nohuantopihuë'. Quëmapi capini ninayapi. Ina marë' na'inpi. Yosëri ana'intarin huachi. Cancanënanta' tapipi huachi.

²⁸Co Yosë yanatëpihuë' ni'ton, inari a'porin co noyahuë' nicacaiso'. Ni'ni pochin cancantopi huachi. ²⁹Pa'pi co noyahuë' nipi. Nimonshitacaisorachin yonquipi huachi. Na'con oshahuanpi. A'na piyapi ma'shanënpita nohuantapipi. Piyapi chinotopi. Niapiratopi. A'naquën tëpapi. Nino'huipi. Nonpinotopi. Yáno'huítopi. A'napita nonpinapipi. ³⁰Nipinopi. Yosë inimicotopi. Ma'tona' ma'tona' nonpi. “Caso' noya noyaco,” ta'tona', a'napita nocanpi. Yonquirápi co noyahuë' nicacaiso'. Co pa'pina', a'shina', inapita tëranta' co natëpihuë'. ³¹Co huachi yonquipihuë'. Nonpinápi. Co quëmopinënpita tëranta' nosoropihuë'. No'huitchinachin cancantopi. ³²“Co noyahuë' nipsisopita chiminpachina', parësítotopiquë pa'sapi huachi,” tënin Yosë. Ina nitotaponarahuë', inachachin niantapi. Naporahuatona', a'napitanta' co noyahuë' nipachinara, pa'yatopi.

Yosë no'tëquën ana'intërinso'

2 ¹A'naquëma', iyaro'sa', naporama': “Paso' quëmapi co noyahuë' ninin,” tënana'. Inaso' nipirinhuë', ina pochachin canpitanta' co noyahuë' ninama'. Napoatoma', nina'intarama huachi. ²“Co noyahuë' nipatama', ana'intaranquëma',” tënin Yosë. No'tëquën inaso' ana'intarin, nitotërë hua'. ³“A'napita oshahuanpi,” tënana'. Nipirinhuë', canpitanta' co noyahuë' nipatama', ana'intarinquëma'. Co

cha'ësaramahuë'. ⁴Yosë nosororinpoa'. Co a'naroachin no'huirinpoahuë' ni'ton, co Yosë të'huatëramahuë'. “Co a'naroachin ana'intarinpoahuë’,” ta'toma', co noyahuë' ninama'. Yosë na'con nosoropirinquëmahuë', co ina yonquiramahuë', ¿ti? Tëhuënhachin co a'naroachin ana'intarinquëmahuë'. “Oshaquëran co noyahuë' yonquirinso-pita naniantapona' nimara,” ta'ton, ninarárin.

⁵Canpitaso' nipirinhuë' co natantochinachinhuë' cancantërama'. Co oshanëma' yaa'poramahuë'. Napoaton ayaro' tahuëri chini chiniquën ana'intarinquëma'. Naporo' ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën ana'intarin huachi. ⁶Ya'ipi ninëhuasopita Yosë nitotërin. Ayaro' tahuëri ina yonquiaton, no'tëquën sha'huitarinpoa'. Noya nipatëhua', noya acoarinpoa'. Co'so' noyahuë' nipatëhua', ana'intarinpoa'. ⁷Noyasachin nipatëhua', noya ni'sarinpoa'. Ina pa'yatohuatëhua', ananpitarinpoa'. Inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua huachi. ⁸Nipirinhuë', co Yosë yonquihuatëhuahuë', no'huarinpoa'. No'tëquën anitotopirinpoahuë', co natëhuatëhuahuë', ana'intarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', chiniquën ana'intarinpoa huachi. ⁹Ya'ipi co noyahuë' nipsisopita no'tëquën ana'intarin. Naporo' chiniquën parësítapi. Cotioro'sa' ana'intarin. A'napitanta' co noyahuë' nipachina, ana'intarin. ¹⁰Noya cancantopisopitaso' nipirinhuë' noya ni'sarin. Noya noya acorarin. Asanocancanarin huachi. Cotioro'sanpoa', nisha piyapi'sanquëma', ya'ipinpoa' noya nipatëhua', nicha'ësarinpoo huachi. ¹¹Ayaro' tahuëri nanihuachin, no'tëquën ana'intarin huachi. Insosona tëranta' co noyahuë' nipachina, co nicha'ësarinhue'.

Cancanënpoa quëran anitotërinpoaso'

¹²Iraca Moisésëri Cotioro'sa' pënënin nani ma'sha natëcaiso'. Cotioro'sarächin pënënin. Co natëhuachinahuë', oshahuanpi. Ina marë' Yosëri ana'intarin huachi. A'napitaso' nipirinhue' co pënëntërinso' nitotopihuë'. Co nitotatonahuë', co ina natëcaiso' ya'huëpirinhue'. Co noyahuë' nipachina', ana'intarin inahuanta'. ¹³Ya'huërë' Cotioro'saso' Moisésë pënëntërinso' natanaponaraihuë', co natëtöpihuë'. Napoaton co Yosëri noya ni'ninhue'. No'tëquën natëpi naporini, Yosëri noya ni'itonhuë'. ¹⁴Ya'huërë' nisha piyapi'saso' co pënëntërinso' nitotaponaraihuë', inahuara yonquinëna quëran nitotopi ma'sona noya nicacaiso'. A'naquën noya nipi. A'naquën nitotopirinhue', co noyahuë' nipi. ¹⁵Cancanëna quëran Yosëri anitotërin noya nicacaiso'. Co noyahuë' nipachinara, inahuara nitotopi. "Co napocasohue' nipirinhue', naporahuë," topi yonquiatona'. Inapochachin noya nipachinara, inanta' cancanëna quëran nitotopi. ¹⁶Ayaro' tahuëri ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita aipitarinpoa huachi. Po'oana quëran ma'sona tëranta' onporëhuasopita a'ninquëchin anitotarinpooa'. Naporo' tahuëri Tata Yosë nohuanton, Quisocristo no'tëquën sha'huitarinpooa'. Co noyahuë' nipatëhua', ana'intarinpooa huachi. Ina nanan ya'ipi parti quëran huarë' sha'huitarahuë'.

Cotioro'santa' co natëtöpisohue'

¹⁷A'naquëma' Cotioro'sanquëma' ni'ton, a'napita nocanama'. "Moisésë pënëntërinso' natëhuato'i, cha'ësarai," toconama'. "Yosë na'con na'con nosororincoi," ta'toma', a'napita nocanama'. ¹⁸Yosë nohuantërinso' nani nitotërama'.

Yosë quiricanën a'chintërinënuëma' ni'ton, nitotërama' noya nicacaso'.

¹⁹Nisha piyapi'santa' yaa'chintërama'. Inapitaso' co Yosë nohuitatonahuë', somaraya pochin niconpi. Tashi pochin cancantopi. ²⁰Co Yosë nanamën nitotopihuë' ni'ton, yaa'chintarama'. "Yosë no'tëquën pënënincoi ni'ton, noya noya nitotërai. A'napitaso' co quiya pochin nitochatërapihuë'," toconama'. ²¹A'napita a'chintopiramahuë', co canpita tëranta' natëramahuë'. "Ama ihuatocosohue'," itapomarahue', canpitanta' inapochachin ihuatërama'. ²²"Ama a'na quëmapi sa'in monshitocosohue'," tapomarahue', canpitanta' monshihuanama'. Piyapi'sa' mamanshi moshahuachinara, no'huirama'. "Yosëfchin chinotacaso' nipirinhue'," tënama'. Napoapomarahue', canpita tëranta' co cancanëma quëran huarë' chinotëramahuë'. Co canpitaso' moshapiramahuë', moshatopiso pëiquë ihuatërama'. ²³"Quiyasachin Moisésë pënëntërinso' nitotërai," tënama'. Nipirinhue', co natëramahuë' ni'ton, a'napitanta' co nohuantopihuë' Yosë imacaiso'. ²⁴Co noyahuë' cancantërama' ni'ton, nisha nisha piyapi'sa' co Yosë noya ni'sapihuë'. "Yosë co noyahuë' ni'ton, imapisopitanta' co noya nipihuë'," tosapi, tënin Yosë quiricanënuë.

Yosë piyapinënpita

²⁵"Quiyaso' Yosë piyapinënpitaco'i," ta'toma', Cotio marca niacotërama' a'napita nitotacaiso marë'. Moisésë pënëntërinso' noya natëhuatama', no'tëquën nitotopi. "Isopitaso' Yosë piyapinënpita," tosapi. Nipirinhue', co natëhuatamahuë', topinan quëran Cotio marca niacotërama'. ²⁶Ya'huërë' nisha piyapi'saso' Yosë natëhuachina', piyapinënpita pochin ni'sarin. ²⁷Canpi-

taso' nipirinhüè' pënëntërinso' nitotapomarahüè', co natëramahuè'. Topinan quëran Cotio marca niacotërama'. Nisha piyapi'saso' nipirinhüè', co Cotio marca niacotaponarahüè', Yosë natëpi. Napoaton atapanarinënuëma'.²⁸Cotioro'sanquëma' nipiramahuè', co ina marè' piyapinënpita pochin ni'ninquëmahüè'. Inapochachin Yosë marcanën co nonënpoaquë acotërinpoahuè'.²⁹Ya'ipi cancanënpoa quëran Yosë imapatëhua', tëhuëchachin piyapinënpita pochin ni'sarinpoa'. Marcanën cancanënpoaquë acotërinpoa'. Co nonënpoaquë a'ninquëchin acotërinpoahuè'. Cancanënpoa' anoyacancantërinpoa'. Ina quëran noya ni'ninpoa'. Co piyapi'sa' pa'yatopirinënpoaquè', Yosëso' noya ni'sarinpoa'.

Yosë no'tëquën noninso'

3¹“¿Ma'marëta' Cotioro'saso' marcanën nohuantopi? Topinan quëran Yosë chinotopi nimara,” topi a'naquën.²Co topinan quëran chinotopihuè'. Yosëri na'con catahuarin. Inahua'ton nontërin. Nanamën chachin sha'huitërin ninshitatona' ya'huëmiatacaiso marè'. “Yosë quiricanën iraca ninshitopiso,” tënëhua'.³A'naquën co natëpirinahuè', co Yosë nanamënso' ayarinhuè'. Co onporonta' ayaponhuè'. Co Yosë nonpintarinpoahuè'.⁴Ya'ipi piyapi'sa' nonpinpirinahuè', Yosëso' no'tëquën nonin.

Yosë no'tëquënáchin nonpirinhüè', a'naquën co yanatëpihuè'. “Yosë nonpintarinpoa' nimara,” topirinahuè', co onporonta' nonpintërinpoahuè', tënin Yosë quiricanënuë.

⁵A'naquënso' nipirinhüè' co no'tëquën yonquipihuè'. “Quiyaso' co noyahuè' nipatëira, a'napita nicatonaco'i, Yosë na'con na'con yonquipi. “Yosëso'

no'tëquën nonin,” ta'tona', ina yonquiapi. Napoaton co ana'intincoiso' ya'huërinhuè',” toconpi a'naquën. Inahuara yonquinëna quëran napopirinahuè', co no'tëquën yonquipihuè'.⁶No'tëquën ana'intacaso' ya'huërin. Co ana'intacaso' ya'huërinhuè' naporini, co ayaro' tahuëri no'tëquën sha'huichitonpoahuè'.

⁷A'naquëonta' taponal: “Caso' nonpinpirahuè', Yosëso' no'tëquënáchin nonin. Nonpintërahüè' ni'ton, a'napita na'con na'con Yosë yonquiapi. Napoaton co oshahuancohuè'. Co ana'intincoso' ya'huërinhuè',” toconpi. Co no'tëquën yonquipihuè'.⁸No'tëquën yonquipi naporini, oshahuanacaso' noya niitonhuè'. A'naquën pinorinaco. “Paono chachin sha'huitërinpoa' co noyahuè' nicacaso'. Co noyahuè' nipatëhua', Yosë na'con na'con nosoroarinoa'. Napoaton na'con na'con co noyahuè' niahua',” toconpi nonpintatona'. Ina marè' ana'intacaso' ya'huërin. Yosëri ana'intarin.

Ya'ipinpoa' oshahuanëhuaso'

⁹“Cotioro'saco'i noya noya ninai,” topirinahuè', co no'tëquën yonquipihuè'. Nani sha'huitëranquëma'. Cotioro'sanpoa', nisha piyapi'sanquëma', ya'ipinpoa' oshahuanëhua'.¹⁰Yosë quiricanënuë naporin. Co noyahuè' cancantërama'. Co a'nayanquëma tëranta' no'tëquën yonquiramahuè'.¹¹Co Yosë nanamën natanamahuè'. Co canpitaora nohuantëramahuè' Yosë chinotacamaso'.¹²Co Yosë iranën pa'tëramahuè'. Pëshonama huachi. Co a'nayanquëma tëranta' noya ninamahuè'.¹³Pa'pi co noyahuè' nonconama'. Ni'co'. Chimipi co noya pa'pituahachinarahuè', anarin.

Inapochachin taparo' nonpata-mara, anarinso pochachin Yosë ni'ninquëma'. Noyásha nontopiramahuë', nonpintarama'. Nonpintërama' ni'ton, nonamaso' ya'huan tomain pochin Yosëri ni'nin.

¹⁴No'huitatoma', piyapi'sa' pinosárama'. ¹⁵A'naroachin yaahuërama', yatëparama'.

¹⁶Inséquësona pa'patamara, piyapi'sa' aparësitarama', asëtarama'. ¹⁷Co onporonta' sano cancantaramahuë'. A'napitanta' ano'huitërama'. ¹⁸Co Yosë të'huatëramahuë'. Co ina yonquiramahuë', topi iraca. Yosë quiricanëñquë ninshitopi.

¹⁹Tëhuëñchachin co noyahuë' nicatëhua', ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. Yosë pënëntërinso' nitotopirëhuahuë', co natërehuahuë' ni'ton, ana'intinpoaso' ya'huërin. ²⁰Canpoara co nanitërihuahuë' no'tëquën Yosë natëcaso'. Co natëhuatë huahuë', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Pënëntërin quëran oshahuanëhuaso' anitotërinpoa'. Ina natanpatëhuara, "Tëhuëñchachin oshahuanëhua'. Co noyahuë' ninëhua'," tënëhua'.

Quisocristo anoyacancantërinpoaso'

²¹Iporaso' nipirinhüë' Yosë anitotërinpoa' noya cancantahuaso marë'. Quisocristo anoyacancantaripoa' ni'ton, co huachi iraca pënëntërinso' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Iraca quiricanën quëran Quisocristo o'macaso' ninorin. Iporaso' nani o'marin huachi. ²²Quisocristo imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa huachi. Insosona natëhuachina, anoyacancantaripoa'. Co nisha nisha nontërinpoahuë'. ²³Ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. Co a'nayanpoa tëranta' Yosë pochin cancantërehuahuë'. ²⁴Nipirinhüë', inaora nohuan-ton, Yosë nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', Quisocristo a'paimarin nisha'ëinpoaso

marë'. Ina imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa huachi. ²⁵Yosë nohuan-ton, Quisocristo chiminin. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. "Ca marë' chiminin," topatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Huënainën quëran anoyacancantaripoa'. Iraca piyapi'sa' oshahuanpirinahuë', Yosëri co a'naroachin ana'intërinhuë'. "A'na tahuëri Quisocristo chiminpachin, oshanëna' inquitarahüë huachi," ta'ton, co ana'intërinhuë'. ²⁶Iporahuant'a' no'tëquën ana'intarin. "Quisocristo oshanënpoa marë' chiminin," topatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Noyapiachin cancan quëtarinpoa'. Quisocristo imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Co canpoanta' ana'intarinpoahuë'.

²⁷Napoaton co inso tëranta' nocanacaso' ya'huërinhuë'. Co canpoara cha'ërehuahuë'. "Quisocristo ca marë' chiminin," topatëhua', ina nisha'ësaripoa'. Co no'tëquën natëpirëhuahuë', nisha'ërinpoa'. ²⁸Nani sha'huitëranquëma'. Quisocristo imarëhuaso marë' anoyacancantërinpoa'. Co ya'ipi pënëntërinso' natëpirëhuahuë', noya ni'ninpoa'.

²⁹Yosë ya'ipi piyapinpoa' nohuantë rinpoa'. Co Cotioro'sarachin nosororinhüë'. Nisha nisha piyapi'sa' nosororin. Ya'ipinpoa' nosororinpoa'. ³⁰A'naichin Yosë ya'huërin. Ya'ipinpoa' napopiana-chin yonquirinpoa'. Cotioro'sahuë nipon, nisha piyapi'sahuë nipon, Quisocristo imapachina', anoyacancantaripoa'. ³¹Anoyacancantohuachinpoa', co ya'ipi pënëntërinso' naniatërehuahuë'. Ina quëran oshahuanëhuaso' nitotarihua'. Quisocristo imapatëhua', catahuaripoa' noya natëcaso'.

Apran anoyacancantërinso'

4 ¹Apran naporinso' sha'huichinquëma'. Inaso' shima-shonënpoa', Yosëri noya ni'ninso'.

²Apran inaora co nanitërinhuë' no'tëquën Yosë natëcaso'. Inaora nanitërin naporini, "Caso' noyaco. No'tëquën natërahuë," chitonhuë'. Nipirinhue', co nanitërinhuë' ina pochin Yosë nontacaso'. ³"Yosë no'tëquën nontërinco. Inasáchin catahuarinco," topachina, Yosëri noya ni'nin. Oshanën inquitaton, noya ni'nin, ténin quiricanënuë. ⁴Ni'co'. Piyapi'sa' co topinan nicanarëhuë'. Sacatohuachina, pahuëré caso' ya'huërin. Inapochachin no'tëquën natërehua' naporini, Yosë noya nicaipoaso' ya'huë'itonhuë'. ⁵Yosëso' nipirinhue' inaora nohuanton, nosororinpoa'. "Co caora noya nipirahuë', Yosë chachin anoyacancantarinco," topatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Noya ni'ninpoa huachi. ⁶Co noyahuë' nipirëhuahuë', inaora nohuanton, Yosë anoyacancantërinpoa'. Noya ni'ninpoa huachi. Ina marë' noya cancantërehua'.

⁷Oshanënpoa' Yosë inquitohuachinpoa', noya cancantarihua'. Ya'ipi oshanënpoa' ayatarinpoa'. ⁸Co huachi oshanënpoa marë' ana'intarinpoahuë'. Napoaton noya cancantarihua', ténin Tapico'.

⁹Co Cotioro'sarachin anoyacancantërinhuë'. A'napitanta' anoyacancantërin. Apran yonquico'. "Yosë no'tëquën nontërinco," topachina, Yosëri noya ni'nin. Nani sha'huitëranquëma'.

¹⁰Co'huara Cotio marca acoyatëraso-huë', noya ni'nin. Naporo' inaso' "Cotio quëmapi" co topihuë'. Cotio marca niacotërin piquëran "Cotio quëmapi" topiso'. ¹¹Yosë natërin ni'ton, inari noya ni'nin. Co'huara marcanën acoyatëraso-huë', piyapinën pochachin ni'nin. Ina piquëran Cotio marca acorin imarinso' anitotacaiso marë'. Apran'ton Yosë natërin. "No'tëquën nontërinco," topachina, noya ni'nin. Nisha

piyapi'santa' ina pochachin natëtatona', Apran pochin cancantopi. Co Cotio piyapi'sahuë' nipirinhue', Yosëri hui'nin pochin ni'nin. ¹²Cotioro'santa' Apran pochin natëtohuachinara, hui'nin pochin ni'nin anta'. Co marca niacotopiso marë' noya cancantopihuë'. Co'huara marca acoyatëraso-huë', Apranso' natëtërin. Inapitanta' ina pochin cancantohuachinara, Yosëri noya ni'nin.

Yosëri Apran sha'huitërinso'

¹³Iraca Yosëri Apran itapon: "Nosoroatënuë, páncaro'pa' quëchinquë. Piyapinëhuë pochin ni'saranquë. Quëma shinparinpitanta' noya catahuarahuë. A'na tahuëri ya'ipiro'pa' hua'anëntapona'," itërin. "Yosë co onporonta' nonpintërincohuë'," téninso marë' Yosëri noya ni'nin. Co naporo' Moisésë pënëchatërarinhue'. Napoaton co ina natërinso marëhuë' Apran noya ni'nin. ¹⁴Natërinso marë' noya ni'nin naporini, co Yosëri catahuacaso' ya'huë'itonhuë'. Topinan quëran Yosëri nonchitonhuë'. Nipirinhue', "Yosë co onporonta' nonpintërincohuë'. Catahuarinco mini," téninso marë' piyapinën pochin ni'nin. ¹⁵Yosë nohuanton, Moisésë pënëntërin natëcaiso marë'. Co natëhuachinahuë', ana'intacaso' ya'huërin. Co pënëntërinhuë' naporini, co natëcaso' ya'huë'itonhuë'. Co oshahuaintërihuahuë'.

¹⁶"Yosë no'tëquën nontërinco," topachina, Yosëri itërin: "Oshahuanpiranhuë'. Caora nohuanto, nosororranquë. Catahuanranquë. Hui'nanpitanta' catahuarahuë," itërin Yosëri. Co Cotioro'sarachin nosororinhue'. Ya'ipi Apran pochin cancantërehuasopita nosororinpoa'. Ina hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. ¹⁷Iraca Yosëri Apran itërin: "Ca nohuanto, notohuaro' shiparinpita

ya'huëtarinquën. Na'a nisha piyapi'santa' quëma pochachin cancantapi," ténin Yosë. Quiricanënuquë naporin. "Yosë no'tëquën nontërinco. Ya'ipiya nanitaparín. Chiminpisopita ananpitarín. Ma'sha capa nipachina, topinan yonquiarapirínhuë', ya'huërarín," ta'ton, Apran natëtërin huachi.

¹⁸Quëma shiparinpita na'asapi huachi," itërin Yosëri. Hua'qui' co a'na hui'nin tëranta' ya'huëtöpirínhuë', Apran natëtërin. "Yosë nohuanton, oshaquëran hui'nahuë ya'huëtarínco. Shinëhuëpita na'asapi," ténin Apran. ¹⁹Pasa pi'ipitaponahuë', co hui'nin ya'huëtërinhuë'. Co huachi chinirínhuë'. Sa'fionta' co hua'huana'pihuë'. Nani paíya. Napoaponahuë', Yosë natërin. ²⁰"Yosë nonpintërinco," co téninhuë'. Co nisha nisha yonquirínhuë'. "No'tëquën nontërinco," ta'ton, chiniquën cancantërin. "Ma noyacha Yosëso' ni'ton, co naniantaríncohuë'. ²¹Yosëri ya'ipiya nanitaparín. Sacai' niponahuë', nani sha'huitërinco ni'ton, catahuarínco. Sha'huitërinco chachin ya'huapón huachi," ténin. ²²Ina yonquirínso marë' Yosëri nóya ni'nin.

²³Apran naporinsopita Yosë quiricanënuquë ninshitopi. Canpoanta' nitotacaso marë' ninshitopi. ²⁴Ina nonanpatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Quisocristo chimimiatopirínhuë', Yosëri ananpitarín huachi. Ina hua'anëntërinpoa huachi, tënëhua'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinpoa' canpoanta'. ²⁵Yosë nohuanton, oshanënpoa marë' chiminín. Anoyacancantínpoaso marë' inari ananpitarín. Oshanënpoa' inquitatonpoa', noya ni'sarinpoa huachi.

Yosë catahuarínpoaso'

5 ¹"Quisocristo'ichin nicha'ësarínpoa'," ta'tëhua', imarëhua'. Ina anoyacancantërinpoa'

ni'ton, Yosë noya ni'ninpoa'. Co huachi inimiconënpita pochín ni'ninpoahuë'.

²Quisocristo chiminín ni'ton, Yosë nosoroatonpoa', nicha'ërinpoa'. Imapatë hua', nicha'ësarínpoa'. Nosoroatonpoa', ipora huanta' catahuarínpoa huachi. A'na tahuëri Yosë'pa' pa'patëhua', Yosë pochín nisarëhua huachi. Ina yonquiatë hua', nóya cancantarihua huachi.

³Iporanta' parësitaríhuarahuë', noya cancantarihua'. "Parësitohuatëhua', Yosë catahuarínpoa' chini chiniquën cancantahuaso marë'," ta'tëhua', co sëtarihuahuë'. Chiniquën cancantatë hua', noya ahuantarihua huachi. ⁴Noya ahuantohuatëhua', oshaquëran Yosë pochachin cancantarihua huachi. Ina quëran Yosëichín yonquiaríhua'. "Co naniantarínpoahuë'," ta'tëhua', ina yonquiaríhua huachi. ⁵Yosëichín yonquihuatëhua', tëhuëncachín co naniantarínpoahuë'. Ina marë' co sëtarihuahuë'. Ispirito Santo a'patimarinpoa'.

Ya'coancantohuachínpoa', "Ma noyacha Yosë nosororínpoa paya," tarihua'. Ispirito Santo chachín Yosë nosororínpoaso' anitotërinpoa'. Naporahuaton, catahuarínpoa' a'napita nosorocaso marë'.

⁶Canpoara co nanitërehuahuë' cha'ëcahuaso'. Iraca o'macaso' naníhuachina, Quisocristo isoro'paquë o'marin huachi. Co Yosë yonquipirëhuahuë', oshahuanëhuaso marë' chiminín.

⁷Ni'co'. Piyapi noya niponahuë', co insonta' ya'huërenamë chiminacaso' nohuantërinhuë'. Noya noya nipachín, nicha'ëcaso marë' a'nara' ya'huëretapón nimara. ⁸Quisocristoso' nipurínhuë' oshahuano'sa marë' chiminín. Oshahuanpirëhuahuë', ya'huëretërinpoa'. Yosë nohuanton, canpoa marë' chiminín. Napoaton "Ma noyacha Yosë nosororínpoa paya,"

tënëhua'. ⁹“Corosëquë huënnainën pa'nin. Oshanënpoa marë' chiminin,” topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa huachi. Napoaton ayaro' tahuërinta' catahuarinpoa'. Naporo' tahuëri co noyahuë' nipsisopita chiniquën ana'intarin. Imarëhuasopitaso' nipirinhue' co ana'intarinpoahuë'. Quisocristo chachin nicha'ësarinpoo huachi. ¹⁰Iraca oshahuanatëhua', Yosë inimicotopirë huahuë', hui'nin chiminin ni'ton, nanan anoyatërinpoa huachi. Iporaso' nani noya ninontërehua' ni'ton, noya noya catahuarinpoa'. Nanpiantarin ni'ton, catahuarinpoa' nóya cancantahuaso marë'. ¹¹Naporahuaton, “Yosë nosororinpoa',” ta'tëhua', ina pa'yatërehua'. Hui'nin chachin nanan anoyatërinpoa' ni'ton, capa cancantërehua'.

Atan nonanëhuaso'

¹²Atan'ton co noyahuë' nicaton, oshahuanin. Ina marë' chiminacaso' ya'huërin. Ina quëran ya'ipinpoa' co noyahuë' nicatëhua', chiminëhua'. ¹³Co'huara Moisésë pënëncatërasohuë', co noyahuë' nipi. Co pënënpachinpoahuë', co ana'intinpoaso' ya'huërinhuë'. ¹⁴Nipirinhue', Atan quëra huarë' ya'ipiya chiminpi. Ya'nán isoro'pa' nipon, Yosëri pënënpirinhue'. Atan co natëtonhuë', oshahuanin. Ina quëran ya'ipi piyapinta' oshahuanpi. Co Yosëri chachin pënënpirinhue', inahuanta' oshahuanpi. Atan oshahuanin ni'ton, ya'ipinpoa' oshahuanë hua'. Inachinquënpooa'. Quisocristoso' nipirinhue' catahuarinpoa'. Inanta' piyapi niponahuë', no'tëquën natërin ni'ton, ya'ipinpoa' catahuarinpoa'. ¹⁵Inaso' nosororinpoa'. Atanso' nipirinhue' co ina pochin nininhue'. Co natërinso marëhuë' oshanën ya'huëtërin huachi. Napoaton ya'ipi piyapi oshahuanatona', chiminpi. Ina quëran ana'intacaso' ya'huërin

huachi. Yosëso' nipirinhue' inaora nohuanton, nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', hui'nin a'paimarin na'aquënpooa' anoyacancantinpoaso marë'. ¹⁶Atan co natërinhuë' ni'ton, osha ya'huërin huachi. Ya'ipi piyapinpoa' oshahuanë hua' ni'ton, chimimiatacaso' ya'huërin huachi. Yosëso' nipirinhue' nosororinpoa'. Oshahuanpirëhuahuë', Quisocristo chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitattonpoa', noya ni'ninpoa huachi.

¹⁷Atan oshahuanin ni'ton, ya'ipi piyapinpoa' chiminëhua'. Parësitopiquë pacacaso' ya'huëpirinhue', Yosë nóya nosororinpoa'. Inaora nohuanton, imarëhuasopita anoyacancantërinpoa'. Quisocristoso' nicha'ërinpoa' ni'ton, Yosë nohuitatëhua' nanpirëhua'. Naporahuaton, a'na tahuëri Yosë'pa' noya noya nanpimiatarihua huachi.

¹⁸Atan co noyahuë' ninin ni'ton, ya'ipinpoa' ana'intinpoaso' ya'huëpirinhue'. Quisocristo chiminin ni'ton, ya'ipinpoa' nanitërehua' Yosë pochin nancicaso'. Imapatëhua', co ana'intarinpoahuë'. ¹⁹Atan co Yosë natërinhuë' ni'ton, ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. Quisocristoso' nipirinhue' Yosë natëton, chiminin. Ina marë' na'aquënpooa' anoyacancantërinpoa huachi.

²⁰Iraca Moisésë pënëntërin oshahuanë huaso' anitotinpoaso marë'. Na'con oshahuanpirëhuahuë', Yosë nosororinpoa'. Ina nanitërin ya'ipi oshanënpoa' inquitinpoaso'. ²¹Oshahuanëhua' ni'ton, parësitopiquë pacahuaso' ya'huërin. Yosëso' nipirinhue' nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. Quisocristo anoyacancantohuachinpoa', nanpimiatarihua huachi. Inaso' hua'anëntarinpoa huachi.

Quisocristo imarëhua' ni'ton aporihuanëhuaso'

6 ¹Tëhuëncachin inaora nohuanton, Yosë nosororinpoa'. A'naquëns'o' nipirinhue' co noyahuë' yonquipi.

“Naquëranchin co noyahuë' nianta'ahua' Yosë na'con na'con nosoroatonpoa' oshanënpoa' inquitanta'inpoa',” toconpi. ²Ama, iyaro'sa', ina pochin yonquia'ahuasohuë'. Quisocristo imapatëhua', co huachi nohuanarihua-huë' oshahuanacaso'. Chiminpatëra, co huachi yonquirëhua'. Inapochachin co pi'pisha tëranta' oshahuanacaso' ya'huërinhuë'. Noya nicacasoáchin ya'huërin. ³“Quisocristo imarahuë huachi,” ta'tëhua', aporihuanëhua'. Ina noya chinpitacaso marë' aporihuanë hua'. Nani ina nitotërama' ipora. Aporihuanpatëhua', Quisocristo-rë'quënpoa' chiminëhuaso pochin ninëhua'. Ina chimininsó pochachin co noyahuë' yonquirëhuasopita nianiantërë hua'. Imapatëhua', catahuarinpoa' nianiantacaso'. ⁴Quisocristo chiminpa-china, pa'pitopi. Aporintohuachinënpoara, canpoanta' co noyahuë' yonquirë huasopita nianiantërëhua'. Tata Yosë chiniquën nanantaton, Quisocristo ananpitantarin huachi. Canpoanta' nasha cancan quëtërinpoa' Yosë pochachin cancantahuaso marë'. Ina yonquiatëhua', aporihuanëhua'.

⁵Quisocristo chimimiataponahuë', nanopiantarin huachi. Inapochachin canpoanta' co noyahuë' yonquirëhuasopita nianiantohuatëhua', nanopiantarëso pochin noya noya cancantarëhua huachi. ⁶Cato' cancan pochin ya'huëtërinpoa'. A'na cancanso' sopai yanatërin. Quisocristo imarëhua' ni'ton, co noyahuë' cancantërëhuaso' nianiantë rëhua'. Ama huachi sopai natëcaso marëhuë' nianiantërëhua'. Co noyahuë' cancantërëhuaso' chimininsó pochin nitahua'. ⁷Chimipiso' co huachi yonquirinhuë' oshahuanacaso'. Inapochachin canpoanta' Quisocristo imapatëhua', co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'.

Yosë catahuarinpoa' ama ina natëcahuaso marëhuë'. ⁸Co noyahuë' cancanso' nianiantohuatëhua', Quisocristo pochachin noyapiachin cancantarihua huachi. Ina nohuitatë hua', noya noya nanopiarëhua'. A'na tahuërinta' inarë'quënpoa' nanopimiatantarihua huachi. ⁹Inaso' nanopiantahua-china, co huachi chimianinhuë'. Chimirin nani minsërin. Nanpimiantantarin huachi.

¹⁰Chiminpachina, oshanënpoa marë' chiminin huachi. Naporo' sopai, oshanënpoa', inapita minsërin huachi. Iporaso' nanopimiantantarin. Yosëichin natëcaso marë' nanopimiantantarin huachi. ¹¹Canpoanta' ama huachi sopai yonquia'ahuasohuë'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, Yosëichin natëahua'.

¹²Sopai camaihuachinquëma', ama, iyaro'sa', natëcosohuë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita nianiantatoma', noyasáchin yonquico'. ¹³Ni'co'. Imira, nantë', ya'pira, huëratë', nanamënpoa', inapita ya'huëtërinpoa'. Inapita sopairi nohuantopirinhuë' camaicaso marë'. Ama pi'pisha tëranta' natëahuasohuë'. Ina nianiantatëhua', Yosë pochin yonquia'ahua'. Imirama quëran noya nico'. Co ihuatacaso', co së'huatacaso', co ahuëtacaso', co inapita nicacaso' ya'huërinhuë'. Imirama quëran a'napita catahuaco'. Inapochachin ya'pirama quëraonta' noya nininsoachin ni'co'. Co taparo' nininso' nicacaso' ya'huërinhuë'. Nanamëma quëraonta' noya nonco'. Ya'ipi nonënpoa quëran huarë' noyasáchin niahua'. ¹⁴Co huachi oshahuanacaso' ya'huërinhuë huachi. Co ya'ipi pënëntërinso' natëpirëhua-huë', inaora nohuanton, Yosë anoyacancantë rinpoa'. Nosoroatonpoa', catahuarinpoa' noya nicacaso marë'.

Hua'anënpoa pochin nininso'

¹⁵Tëhuëinchachin iraca pënëntërinso' co huachi natëcaso' ya'huërinhuë'. Yosë

nosoroatonpoa', nicha'ërinpoa huachi. A'naquënso' nipirinhue' ina natanatona', co manta' yanatëpihuë'. "Huëco' pa'ahua'. Co noyahuë' niahua'," toconpi. Ama ina pochin yonquicosohuë'. ¹⁶Insoona natëhuatëhua', inaso' hua'anëntarinpoa'. Sopai natëhuatëhua', ina hua'anëntarinpoa'. Camaihuachinpoara, co noyahuë' yaninëhua'. Co noyahuë' nipatëhua', chimimiarihua', parësitopiquë' pa'sarëhua huachi. Nipirinhue', Yosë natëhuatëhua', noya nicarihua'. ¹⁷Iraca sopai natëtoma', co noyahuë' nipirama-huë'. Quisocriso nanamën a'chintohuachinquëma', noya natanama'. Ya'ipi cancanëma quëran noya natërama'. Ina yonquiato, nóya cancantërahuë'. ¹⁸Co huachi sopai camaiarinquëmahuë'. Nasha hua'anëma' ya'huëtërinquëma'. Quisocriso natëtoma', noya nisarama huachi. ¹⁹Iso pochin a'chintaranquëma' noya noya nitotacamaso marë'. Canpitaora co nitotëramahuë'. Iraca taparo' nonpatamara, pa'yatërama'. Co noyahuë' nicacasoachin yonquirama'. Inapohuatamara, sopai pochin cancantërama'. Iporaso' noyasachin nico'. Inapohuatama', noyapiachin cancantarama huachi. ²⁰Iraca sopai natëhuatamara, co noyahuë' ninama'. Co yonquiramahuë' noya nicacamaso'. ²¹Co noyahuë' nipatama', co ina marë' canamiataramahuë'. Topinan quëran ya'huërama'. Ina pochin cancantohuatama', parësitopiquë' pa'sarama'. Iraca ina pochin nipiramahuë', iporaso huachi ina marë' tapanama'. ²²Co huachi iporaso' sopai hua'anëntërinquëmahuë'. Yosë nicha'ërinquëma' co huachi oshahuanacamaso marëhuë'. Ina chachin hua'anëntërinquëma huachi. Napoaton noyapiachin cancantarama'. A'na tahuëri Yosë'pa' nanpimiatarama huachi. ²³Sacatuatëra, pahuërerë'. Inapochachin co noyahuë' nipatëra, chimimiatërë'. Yosëso'

nipirinhue' inaora nohuanton nosororinpoa'. Quisocriso imapatëhua', ina nohuitatëhua', nanpimiarihua huachi. Inaso' hua'anënpoa'. Inasachin natërhua huachi.

Sa'arinso pochin nininso'

7 ¹Moisësë pënëntërinso', iyaro'sa', nitotërama'. "Chiminaquë huarë' natëcaso' ya'huërin," topi. ^{2,3}Ni'co'. Sanapi so'yahuachina, so'in chinpitacaso' ya'huërin. So'in ya'huëpirinhue', a'na quëmapiri së'huahuachin, monshihuanin. Ina marë' oshahuanarin. Nipirinhue', so'in chiminpachin, co huachi so'yarinhue'. So'yaantahuachin, co ina marë' oshahuaninhue'.

⁴Inapochachin, iyaro'sa', Quisocriso chiminin ni'ton, co Moisësë pënëntërinso' natëcaso' ya'huërinhuë'. Chimininso pochin naniantarëhua'. Ina naniantatëhua', Quisocriso chinpitacaso' ya'huërin. Nani nanopiantarin huachi. Ina imamiatohuatëhua', noya nicarihua huachi. Ina na'con Yosë nohuantërin. ⁵Iraca canpoara nipa'yatacasoáchin yonquirëhua'. Co noyahuë' cancantërhua'. Pënënpachinënpoaara, aquë aquëtë' co noyahuë' yonquirëhua'. Ina marë' chimimiatacaso' ya'huërin. ⁶Iraca nisha nisha pënëntërinso' ya'huërin natëcaso', Moisësëri ninshitërinso'. "Co ya'ipiya natëhuatëhuahuë', co onporonta' cha'ësarëhuahuë'," topi. Apina'pi tashinan pëiquë ya'huërinso pochin nipirëhuahuë'. Iporaso' co huachi Moisësë pënëntërinso' yonquiarëhuahuë'. Ina naniantatëhua', cancanënpoa quëran huarë' Yosë natërhua'. Ispirito Santo chachin catahuarinpoa'. Nasha cancan quëtërinpoa'. Catahuahuachinpoara, noya nisarëhua huachi.

Moisësë pënëntërinso'

⁷"Moisësë pënëntërinso' co noyahuë'," topi a'naquën. Ama ina pochin yonquicosohuë'. Yosë nohuanton, pënëntërin

oshahuanëhuaso' nitotacaso marë'. Pënënpachinpoara, yonquirëhua huachi. "Tëhuënychachin oshahuanëhua'," tënëhua'. "Ama a'na piyapi ma'shanëna' nohuantapacosohuë'," tënin iraca pënëntaton. Caso' ina natantato, "Tëhuënychachin a'napita ma'shanën nohuantahuato, co noyahuë' yonquirahuë. Oshahuanahuë," tënahuë yonquiato. ⁸"Ama ma'sha nohuantapacosohuë'," itërinco. Ina natanaparahuë', aquë aquëtë' ma'shanëna' nohuantapatërahuë. Co noyahuë' cancantërahuëso' canarinco. Iraca oshahuanpirë huahuë'. Co'huara pënënchatërasohuë', co nitotërëhuahuë'. ⁹Co'huara pënëntë rinso' natayantërarihuahuë', "Caso' noya quëmapico," topirëhuahuë'. Ina natanpatëhuara, "Tëhuënychachin oshahuanco. Chiminpatò, ana'intarinco huachi," tënëhua'. ¹⁰Noya ya'huëcaso marë' pënënpirinpoahuë'. Co ina natëtëhuarahuë', oshahuanëhua huachi. Oshahuanatëhua', parësitopiquë pacahuaso' ya'huërin. ¹¹Pënëntërinso' natëhuato, noya cancantarahuë huachi, topirëhuahuë'. Co ina natëhuatëhuahuë', oshahuanëhua'. Chimimiatahuaso' ya'huërin.

¹²Yosë chachin pënëninpoa'. Sha'huëtërinpoaso' nòya. No'tëquën nonin. Noya pënënpirinpoahuë', canpoara co nanitërëhuahuë' natëcahuaso'. ¹³Co pënëntërinso marë' chiminacaso' ya'huërinhuë'. Oshahuanë hua' ni'ton, chiminacaso' ya'huërin. Pënënpachinpoara, oshahuanëhuaso' nitotërëhua'. Pa'pi co noyahuë' ninëhua', tënëhua'.

Nisha nisha yonquirëhuaso'

¹⁴Noya yonquicaso marë' pënënpirinpoahuë'. Caso' co noya yonquiatohuë', oshahuanahuë. Co nanitërahuë' noya nica'huaso'. ¹⁵"Noya nisarahuë',"

topirahuë', a'naroachin co noyahuë' yaninahuë. Co yaoshahuanpirahuë', oshahuanahuë. Onpoatoso' napomaraco, co nitotërahuë'. ¹⁶Co nohuantopirahuë', co noyahuë' ninahuë. Ina marë' co noya cancantërahuë'. "Yosë no'tëquën pënëninpoa'," tënahuë. ¹⁷Co caora nohuantopirahuë', co noyahuë' ninahuë. Sopai natëto, co noyahuë' cancantato, oshahuanahuë. ¹⁸Caora co noyahuë' cancantërahuë. Inachinco. Nitotërahuë. Yosë yanatëpirahuë', caora co nanitërahuë' natëca'huaso'. ¹⁹Noya nica'huaso' nohuantopirahuë', co noyahuë' ninahuë. Co yaoshahuanpirahuë', oshahuanahuë. ²⁰Co nohuantopirahuë', co noyahuë' ninahuë. Co noyahuë' cancantato, oshahuanahuë.

²¹Noya nica'huaso' nohuantopirahuë', co noyahuë' cancantato, co noyahuë' ninahuë. Inachinco, tënahuë. ²²Cancanë huë quëran Yosë yanatëpirahuë'. ²³A'na cancan nohuantërin. A'na cancanso' nipirinhuë' co nohuantërinhuë'. Co noyahuë' nicacasoáchin yonquirin. Ina natëto, co noyahuë' ninahuë.

²⁴Ina marë' sëtërahuë. Co noyahuë' cancantërahuëso marë' parësitopiquë paca'huaso' ya'huërin. ¿Inta catahuainco ipora co noyahuë' yonquirahuëso' nanianchi? tënahuë, yonquihuatëra. ²⁵Quisocriso nanitaparin. Ina catahuarinpoa'. Hua'anëntarinpoa'. Ina marë' "Yosparinquën, Sinioro," itërhua'. Napoaton cancanënpoa quëran Yosë natërhua'. Co noyahuë' cancantatëhua', co noyahuë' nipirëhuahuë', Quisocriso catahuarinpoa' noya cancantahuaso marë'.

Ispirito Santo catahuarinpoaso'

8 ¹Napoaton iporasò Quisocriso imapatëhua', co ana'intinpoaso' ya'huërinhuë'. Naporahuaton, co sopai natëcaso' ya'huërinhuë'. ²Sopai

natëhuatëhua', oshahuanëhua'.
 Oshahuanpatëhua', chimimiatarihua'.
 Nipirinhüë', Quisocristo imapatëhua',
 Ispirito Santo catahuarinpoa' Yosë
 pochin nanpicaso'. Co huachi sopai
 natëcaso' ya'huërinhuë'. ³Iraca Yosë
 pënënpirinpoahuë'. Co noyahuë'
 cancantatëhua', co nanitërehuahuë'
 no'tëquën natëcaso'. Ina quëran hui'nin
 chachin isoro'paquë a'paimarin. Piyapi
 chachin nasitimarin. Co oshahuanapo-
 nahuë', oshanënpoa' inquitinpoaso
 marë' o'marin. Isoro'paquë ya'huapon,
 piyapi niponahuë', inari sopai minsërin
 huachi. Noyasächin ninin. Napoaton
 canpoanta' co sopai natëcaso'
 ya'huërinhuë'. ⁴Co noyahuë' yonquirë
 huasopita naniantohuatëhua', Ispirito
 Santo natëhuatëhua', catahuarinpoa'
 noya nicasas'. Ina pochin cancantohua-
 tëhua', Yosë noya ni'sarinpoa huachi.
 Ina marë' hui'nin a'paimarin.

⁵Co noyahuë' yonquihuatëhuara,
 nipa'yatacasoachin yonquirëhua'.
 Nipirinhüë', Ispirito Santo catahuahua-
 chinpoa', Yosë pa'yatacaso' nohuantari-
 hua'. ⁶Canpoara nipa'yatohuatëhuara,
 chimipi pochin niconëhua'. Co manta'
 Yosë nohuitërehuahuë'. Nipirinhüë',
 Ispirito Santo natëhuatëhua', Yosë
 nohuitatëhua', nanpimiatarihua huachi.
 Noya yonquiatëhua', sano cancantari-
 hua huachi. ⁷Nipa'yatacasoachin
 yonquihuatëhua', Yosë inimicotarëhua'.
 Co Yosë natëcaso' nohuantarëhuahuë'.
 Co nanitarëhuahuë' ina natëcaso'. ⁸Ina
 pochin cancantohuatëhua', co Yosë
 noya ni'sarinpoahuë'.

Ispirito Santo ya'coancantërinpoaso'

⁹Canpitaso' nipirinhüë' co noyahuë'
 yonquiramasopita naniantërama'.
 Ispirito Santo
 ya'coancantohuachinquëma', ina
 natëtoma', Yosë pochin cancantarama

huachi. Co Ispirito Santo
 ya'coancantohuachinquëmahuë', co
 tëhuënychachin Quisocristo imarama-
 huë'. ¹⁰Ipora huanta' canpoara co
 noyahuë' yonquiatëhua', co nanitëre
 huahuë' Yosë pochin cancantacas'.
 Nipirinhüë', Quisocristo
 ya'coancantohuachinpoa', anoyacancan-
 tërinpoa'. Ni'ton, Yosë noya ni'ninpoa
 huachi. ¹¹Ispirito Santo
 ya'coancantërinpoa'. Yosë hua'yanën
 chachin ni'ton, achinicananinpoa' Yosë
 pochin cancantahuaso marë'. A'na
 tahuërinta' Yosë ananpitarinpoa
 huachi. Quisocristo ananpitarinso
 pochachin ananpitarinpoa'
 canpoanta'. Ispirito Santo
 ya'coancantërinpoa' ni'ton,
 nonënpoarë'quënpoa chachin nanpian-
 tarihua huachi.

¹²Napoaton, iyaro'sa', Ispirito Santo
 natëcaso' ya'huërin. Co noyahuë'
 yonquirëhuasopita naniantahua'. ¹³Co
 noyahuë' nipatëhua', chimimiatarihua
 huachi. Nipirinhüë', co noyahuë'
 ninëhuasopita a'pohuatëhua', nanpimia-
 tarihua huachi. Ispirito Santo catahua-
 rinpoa' co noyahuë' ninëhuasopita
 a'pocahuaso marë'.

Yosë hui'ninpoa' ninëhuaso'

¹⁴Ispirito Santo natëhuatëhua', Yosë
 hui'ninpoa chachin nisarihua huachi.
¹⁵Iraca nani ma'sha të'huatërehua'.
 Iporaso' nipirinhüë' Ispirito Santo
 ya'coancantërinpoa' ni'ton, co huachi
 të'huacas' ya'huërinhuë'. Hui'ninpita
 pochachin Yosë ni'ninpoa'. Ina
 nontohuatëhuara, "Tata," itërehua'.
¹⁶Ispirito Santo chachin cancanënpoa
 quëran anitotërinpoa'. "Hui'ninpita
 pochachin Yosë ni'ninquëma',"
 itërinpoa'. ¹⁷Hui'ninpoa' nipatëhua',
 na'con na'con catahuarinpoa'. A'na
 tahuëri Yosë'pa' noya acoaripoa

huachi. Quisocristo acotërinso pochin acotarínpoa' canpoanta'. Imarëhuaso marë' aparësitopirinënpoahuë', inapochachin inarë'quënpoa' noya noya ya'huëcontarihua huachi.

A'na tahuëri ya'ipiya anoyatarinso'

¹⁸Isoro'paquë pi'pian parësitarihuahuë', ama ina yonquia'ahuasohuë'. Ama ina marë' sëtahuasohuë'. A'na tahuëri Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua huachi. Ina yonquiatëhua', nóya cancantahua huachi, tënahuë. ¹⁹Naporo' Quisocristo imarëhuasopita noya noya ya'noarihua huachi. Ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërsinopitanta' ina tahuëri ninararin. ²⁰Iporaso' nipirinhüë' ma'sha co noyatërinhuë', mashirin. Ma'sharo'santa' chiminin. Nipirinhüë', co inaora nohuanton, naporinhüë'. Yosë nohuanton, naporin. A'na tahuëri ya'ipiya anoyatarin huachi. ²¹Naporo' co huachi ma'sha chanatarinhüë'. Co huachi chiminarinhüë'. Yosë hui'ninpoapita inapaquë pa'patëhua', ma'sharo'santa' noya noya niantarin huachi. Co huachi chiminaponahuë'. Nahuan, pacatëro', canio, inapita co ya'huaponahuë huachi. ²²Iraca quëra huarë' ma'sharo'santa' parësitopi. Ma'shanta' papotopirinhüë', co noyatërinhuë', chiminin. Ipora huanta' chiniquën parësitapi. ²³Piyapinpoanta' parësitapirëhuahuë', Ispirito Santo nani ya'coancantërinpoa'. A'na tahuërinta' nasha nonënpoa' quëtarinpoa'. Ina ninarëhua'. Nasha nonënpoa' quëtohuachinpoa', co huachi caniorihuahuë'. Co huachi chiminarihuahuë'. Naporo' Yosë hui'ninpita cháchin ya'noarihua huachi. ²⁴Tata Yosë noya nicha'ërinpoa'. “A'na tahuëri nasha nonënpoanta' quëtarinpoa',” ta'tëhua', ina ninarëhua'. Pahuanarin quëtínpoaso'. Napoaton ninarëhua'. Co pahuaninhüë' naporini,

co ninaitërihuahuë'. ²⁵“Tëhuënychachin nasha nonënpoa' quëtarinpoa',” ta'tëhua', co sëtëréhuahuë'. Noya cancantatëhua', ninarihua huachi.

Ispirito Santo canpoa marë' nontërinso'

²⁶Iporaso' nipirinhüë' co chiniquën cancantopirëhuahuë', Ispirito Santo catahuarinpoa'. Yosë nontohuatëhuara, co nitotëréhuahuë' ma'sona itacaso' nipirinhüë', catahuarinpoa'. Cancanënpoa quëran inari Yosë nontërin. Canpoaso' co natanpirëhuahuë', Yosëso' natanin. ²⁷Ya'ipi yonquirëhuasopita Yosë nitotërin. Ispirito Santori nontohuachina, natanin. Yosë nohuantë rinso chachin nitotaton, canpoa marë' noya nontërin.

Yosë nosororinpoaso'

²⁸Yosë nosorohuatëhua', noyasachin yonquiarinpoa'. Ma'sha onpohuatë huara, na'con catahuarinpoa'. Pi'pian parësitapirëhuahuë', ina nohuanton, parësitëréhua quëran noya noya pipiarëhua'. Achinicancaninpoa' ni'ton, noya noya imarihua huachi. Nani acorinpoa' ina nohuitahuaso marë'. ²⁹Yaimarëhuasopita iraca quëra huarë' Yosë nohuitërinpoa'. “Yaimarinco,” ta'ton, a'naya a'nayanpoa' nohuantërinpoa'. Quisocristo pochachin cancantahuaso marë' acorinpoa'. Quisocristoso' noya noya ninin. Ina quëran na'aënpoa' imapatëhua', ina pochin cancantarihua huachi. Yosë hui'nin pochin nisarëhua canpoanta'. ³⁰Nohuantërinpoa' ni'ton, huëntonënuë chachin aya'coninpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', noya ni'ninpoa'. Ina nohuanton, a'na tahuëri inapaquë noya noya ya'huëcontarihua huachi.

³¹Yosë catahuarinpoa' ni'ton, co insonta' nanitërinhuë' minsëinpoaso', tënëhua'. ³²Nosoroatonpoa', co hui'nin

apiratërinpoahuë'. Isoro'paquë a'paimarin chiminacaso marë'. Canpoa marë' chiminin. Ipora huanta' inapochachin nosoroatonpoa', nani tahuëriya catahuarinpoa'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, co manta' pahuantarinpoahuë' Yosë pochin cancantacaso'. Nóya nicha'ësarinpoo huachi. ³³Yosë chachin huëntonënuquë aya'compachinpoa', co ayaro' tahuëri të'huatacaso' ya'huërinhuë'. "Oshanëma marë' ana'intarinquëma'," itohuachinënpoa', ama natëahuasohuë'. ³⁴Yosë noya ni'ninpoa' ni'ton, co insonta' nanitërinhuë' oshanënpoa marë' ana'intinpoaso'. Quisocristo oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. Ina quëran nantiantarin huachi. Yosë inchinanën quëran ya'huaton, canpoa marë' Yosë nontárin. ³⁵Quisocristo nosoromiatërinpoa'. Ma'sha onpopirëhuahuë', co naniantarinpooahuë'. Sëtohuatëhua', yonquiarinpoa'. Piyapi'sa' aparësitopirinënpoahuë', inaso' nosororinpoa'. Cosharo', coton, sariro, inapita pahuantohuachinpoa', co naniantarinpooahuë'. Ma'sha të'huatohuatëhua', catahuarinpoa'. Yatëpapirinënpoahuënta', co patarinpoahuë'. Tëhuëenchachin nosororinpoa'. ³⁶Yosë quiricanënuquë naporin:

Imarainquënsó marë', Sinioro, ya'ipi tahuëri yatëparinacoi. Co manta' onpopiraihuë', ohuicaro'sa' tëpapiso pochin yatëparinacoi, ténin.

³⁷Inaso' nipirinhuë', Quisocristo nosororinpoa'. Parësitapirëhuahuë', nani tahuëri catahuarinpoa' sopai minsëcaso marë'. Nóya cancantarëhua huachi.

³⁸Yosë nosoromiatërinpoa'. Nanpihuatë huara, nosororinpoa'. Chiminpatë huanta', co patarinpoahuë'. Anquëniro'sa', sopairo'sa', tanan hua'yano'sa', inapita co nanitopihuë' Yosë quëran osëreïnpoaso'. Ipora

tahuëri'sa' ma'sha onpotohuachinpoa', co patarinpoahuë'. A'na tahuërinta' ma'sha onpotohuachinpoa', co Yosë naniantarinpooahuë'. ³⁹Ma'sha inapaquë ya'huërensopita, isoro'paquë ya'huërensopita, inapita co nanitopihuë' Yosë quëran osëreïnpoaso'. Co insonta' nanitërinhuë' Yosë ananiantinpoaso'. Quisocristoso' hua'anëntërinpoa'. Ina imarëhua' ni'ton, Yosë nosoromiatërinpoa huachi.

Cotioro'sa' nosororinso'

9 ¹Quisocristo imato, no'tëquën nonahuë. Co nonpinahuë'. Ispirito Santo ya'coancantërinco ni'ton, no'tëquën nontëranquëma', tënuhuë. ²Tëhuëenchachin Cotioro'sa' yonquiato, sëtërahuë. Cancanë huë quëran huarë' sëtárahüë. ³Inapitaso' quëmopinëhuëpita. Co Quisocristo imatonahuë', ana'intacaso' ya'huërin. Nanitërahuë naporini, inapita ya'huërenamën parësitopiquë pa'itohuë'. Cha'ëcaiso marë' inaquë parësitohuë'. ⁴Piyapinënpoa' nicacaiso marë' Yosëri acorin. Iraca quëra huarë' nohuantërin. Hui'ninpoa' pochin nosororin. Huënarachin huënarachin a'pintohuachina, shimashonënpoapita quënanpi. Iraca chachin sha'huitërin: "Catahuaranquëma' noya ya'huëcamaso marë'," itërin. Naporahuatón, no'tëquën natëcaiso marë' pënënin. Noya chinotacaiso marë' a'chintërin. "A'na tahuëri Cristo a'paimarahüë," itërin iraca. ⁵Shimashonënpoapitaso' noya quëmapi'sa', Yosëri huayoninsopita. Ina quëran Quisocristo isoro'paquë o'mahuachina, Cotio sanapi quëran nasitërin. Inaso' Yosë chachin. Ya'ipiya hua'anëntërinpoa'. Ma noyacha inaso paya, tënëhua'. Amen.

Yosë huayoninso'

⁶Na'con nitotaponaraihuë', notohuaro' Cotioro'sa' co Yosë natëpihuë'. Napoaponahuë', Yosë co topinan quëran

sha'huitërinhuë' nicha'ëcaso marë'. Co ya'ipi Cotioro'sa' piyapinënpita pochin ni'ninhuë'. ⁷Apran cato' hui'nin ya'huëtöpirinhuë', a'naichin Yosëri acorin Apran ya'huërëtacaso marë'. “Isaco huayonahuë. Shinpitanta' piyapinënhuëpita pochin ni'sarahuë,” ténin Yosë. ⁸Napoaton ya'ipi Cotioro'sa' co Yosë piyapinënpitahuë'. A'naquën co natëtöpihuë'. A'naquën natëtöpi. “Yosë no'tëquën nontërinpoa',” ta'tona', natëpi. Inapitasáchin piyapinënpita pochin ni'nin. ⁹Iraca Yosëri Apran itapon: “Ca nohuanto, a'na pi'ipi quëran sa'an hua'huanarin. Catahuarahuë ni'ton, hua'huanarin huachi,” itërin. Napoaton a'na pi'ipi quëran Isaco nasitërin huachi. Yosë acorinso'.

¹⁰Naporahuaton, Tata Isaconta' cato' hui'nahanin. Sa'in yahuaihuachina, Yosëri nontërin. ¹¹⁻¹³“Hua'hua nininso' chini chiniquën nanantarin. Paninan nininso' co onpopinchin chiniquën nanantaponhuë',” itërin. Ina quëran itantarin: “Cacopo nosoroato, huayonahuë. Isaoso' nipirinhuë' co onpopinchin nohuantërahuë',” ténin Yosë quiricanënuë. Co'huara nasichatëraponhuë', naporin. Co ya'huëyatërasohuë', yonquiaton, huayonin. “Noya nininso marë' Yosëri huayonin,” topiramahuë', co ina marë' huayoninhuë'. Inaora nohuanton, huayonin. Iraca quëra huarë' Yosë inaora nohuanton, piyapi nosororin. Ipora huanta' inaporarin.

Yosëso' noyasachin ninin

¹⁴A'naquën taponá: “Yosëso' co noyahuë'. Co ya'ipi piyapi napopianachin ni'ninhuë' ni'ton, co noyahuë',” topirinahuë', co no'tëquën yonquihuë'. ¹⁵Iraca Yosëri itërin: “Caora nohuanto, piyapi'sa' nosoroarahuë. Co noyahuë' nipirinahuë', nosoroarahuë',” itërin Moisësë. ¹⁶Co piyapiri nanitërin-

huë' Yosë huëntonënuë aya'coinoaso'. Noya nipirëhuahuënta', co canpoara nanitërhuaahuë' ya'conacaso'. Inaora nohuanton, Yosë aya'coninpoa'. Nosoroatonpoa', aya'coninpoa'. ¹⁷Ya'huërë' Iquipito copirnosó' co noyahuë' cancantöpirinhuë', co Yosëri ocoirinhuë'. “Piyapinënhuëpita hua'anëntöpiranhuë', nicha'ësarahuë. Na'a piyapi'sa' nicatora', “Ma noyacha Yosë nanitaparín paya. Copirno co nohuantöpirinhuë', piyapinënpita nicha'ërin huachi,” tosapi. Nisha nisha piyapi'sa' naporapi. Ina marë' ca nohuanto, copirno ya'conan,” itërin Yosëri. Quiricanën quëran sha'huitërinpoa'. ¹⁸Inaora nohuanton, a'naquën nosororin. A'naquënso' nipirinhuë' tananpitërin. Tananpitoahuachina, co natantochinachinhuë' cancantöpi huachi.

¹⁹Ina natanaton, a'naquën co noyahuë' yonquirin. “Yosë nohuanton, a'naquën natëpi. Co ya'ipiya natëpihuë'. Ma'sona Yosë nohuantërinsoichin nipirëhuahuë'. ¿Onpoatonta' nipachin ana'intarinpoa'?” toconpi a'naquën.

²⁰Ama ina pochin yonquicosohuë'. Co Yosë no'huicasó' ya'huërinhuë'. Ni'co'. Sanapi tëshitohuachina, minë', huë'ëta, inapita ninin. Nipachina, co ma'sharia hua'anën no'huirinhüë'. “¿Onpoatonta' iso pochin ninanco?” co ichtonhuë'.

²¹Sanapi no'pa' mapachina, ma'sona nohuantohuachina, ninin. A'naquën ninshirayarín. A'naquën topinanaya. Inaora yonquirinso' ninin. Inapochachin Yosë yonquirinpoa'.

²²A'naquën co natëpihuë' ni'ton, Yosëri no'huirín. Ana'intacaso' ya'huëpirinhüë', co a'naroachin ana'intërinhuë', ninararin. Co a'naroachin ana'intohuachinhüë', co ina marë' Yosë no'huicasó' ya'huërinhuë'. Oshaquëran ana'intarin huachi. Ina

ni'pachina!, “Tèhuënchachin Yosë no'tèquën yonquirin. Hua'qui' tananpi-topirinhüè!, iporaso' no'tèquën ana'intèrin huachi. Chini chiniquën nanantèrin inaso!” tosapì.

²³A'naquënpoaso' nipirinhüè! nosoroa-tonpoa!, nicha'èsarinpooa!. Inaora nohuanton, nosoroarinpoa!. Iraca chachin yonquirinpooa! nicha'èinpoaso marè!. Anoyacancantohuachinpooa!, piyapi'sa' na'con Yosë yonquiapi. “Ma noyacha catahuarin paya,” tosapì.

²⁴A'naquënpoa' Cotio piyapinpooa' ninèhuaso! Quisocristo imarèhua!. A'naquëma! nisha piyapi'sanquëmanta! Yosë nohuanton, imarama! canpitanta!.

²⁵Inapochachin iraca Osiasë ninshitèrin.

“A'naquën iraca co piyapinèhuèpita-hüè! nipirinhüè!, iporaso! piyapinèhuèpita pochachin ni'nahuè.

Iraca co nosoropirahuè!, iporaso! nosororahuè huachi,” ténin Yosë, itèrin. ²⁶Ina quëran itantarin:

“Canpitaso' co piyapinèhuèpita nipiramahuè!, iporaso! hui'nahuè pochin ni'nanquëma!. Caso' nanpimiatarahuè huachi,” ténin.

²⁷Isiasënta! ninoton, ninshitèrin.

“Hua'huayatèrahuè! Cotioro'sa' ya'huèpirinahuè!, co ya'ipiya cha'èsapihuè!. Marè yonsanquë inotèra'huaya ya'huèrinso nàpo' ya'huèpirinahuè!, caraichin Yosëri nicha'èsarín. ²⁸Na'a piyapi'sa' a'naroachin ana'intarin. Ana'intacaso' ya'huèrin ni'ton, no'tèquën ana'intarin huachi,” ténin.

²⁹Siniro ya'ipinpoa'

hua'anèntèrinpoa!. Iraca ina nohuanton, ya'ipi Sotomaquë ya'huèpisopita ta'huantopi huachi. Comoraquë ya'huèpisopitanta' ta'huantopi. Caraichinpooa' nipirèhuahuè!, nosoroatonpoa!, nicha'èrinpoa!.

Co nosororinpooahuè! naporini, canpoanta' ya'ipinpoa' ta'huanchitèrihuahuè!, ténin Isiasë, iraca ninshitaton.

Cotioro'sa' co natèpisohüè'

³⁰Napoaton itèranquëma!. Nisha piyapi'sa' hua'qui' co Yosë yonquipirinhüè!, inari anoyacancantèrin. “Yosë no'tèquën nonin,” ta'tona!, natèpi huachi. Napoaton noya ni'nin.

³¹Cotioro'saso' nipirinhüè! tapona!: “Moisësë pènèntèrinso! natèhuatèhua!, Yosë noya ni'sarinpoa!,” topirinhüè!. Co no'tèquën nanitopihuè! natècaiso!.

³²“No'tèquën natèhuatèhua!, nóya cancantarèhua huachi,” topirinhüè!, co nanitopihuè! noya cancantacaiso!.

“Yosëichin nanitèrin anoyacancantinpooa!,” ta'caiso! nipirinhüè!, co Quisocristo nohuantopihuè!. Napoaton Yosëri co noyahuè! ni'nin. ³³Yosë quiricanenquë naporin:

Cotioro'sa' ya'huèrinquë Cristo a'pahirahuè!, co nohuantopihuè!. Inaso! pancara'pi yai'patèrëso pochin ni'pi. Co nohuantatona-hüè!, chimimiatapi huachi. Nipirinhüè!, insosona Cristo nohuantohuachin, co onporonta' atapanarahüè!. Noya ni'sarahüè huachi, ténin Yosë.

Onpohuatèhuasona Yosë noya ni'ninpoaso'

10 ¹Pa'pi nohuantèrahuè Cotioro'sa' cha'ècaiso!. Ina marè!, iyaro'sa', chiniquën Yosë nontàrahuè. ²Yosë yachinotopirinhüè!, co nanamën no'tèquën yonquipihuè!. ³Quisocristo chiminin anoyacancantinpooa marè!. Nipirinhüè!, co nohuantopihuè! ina nanan imacaiso!. “Pènèntèrinso! natèhuatèhua!, Yosë noya ni'sarinpoa!,” topirinhüè!. Co Yosë

nontopihuè!. “Quèma, Sinioro, anoyacancantocoi,” co itopihuè!. ⁴Iraca Moisèsè pènèntèrin. Iporaso' nipirinhue' Quisocristo nani o'marin anoyacancantipoaso marè!. “Quisocristoichin anoyacancantarinpoa!,” topatèhua!, Yosè noya ni'sarinpoa!.

⁵Moisèsèri ninshitèrin iraca nanan imacaiso marè!. “No'tèquèn natèhuatama!,” Yosè noya ni'sarinquèma!. Ya'ipiya natècaso! ya'huèrin,” ténin ninshitaton. ⁶Canpoaso' nipirinhue' Quisocristo imapatèhua!, Yosè noya ni'sarinpoa!. Quisocristo nanamènso' co sacaiyahuè! nitotacaso!. Co inapaquè paaquèhuarè! cha'èrihuahuè!. “O'maton, Sinioro, catahuaco,” co ta'caso! ya'huèrinhuè!. Nani huachi o'marin huachi. Canpoa marè! chiminin. ⁷Co chimipiquè paacaso! ya'huèrinhuè!. Nani nanopiantarin huachi. Co inatohua! paatèhua! cha'èrihuahuè!. Ama ina pochin yonquicosohuè!.

⁸Nani Yosè anitotèrinpoa!. Ina nanan chachin a'chintèranquèma! natècamaso marè!. “Nanamènpoa quèran Yosè nontarèhua!. Cancanènpoa quèran ina natèrèhua!,” itèrinpoa!. ⁹Tata Yosè nohuanton, Quisocristo tèhuèenchachin nanopiantarin huachi. Ina cancaneñpoa quèran yonquihuatèhua!, “Quisocristof chin natèrahuè huachi,” topatèhua!, Yosè anoyacancantarinpoa!. ¹⁰Canca-nènpoa quèran Yosè yonquihuatèhua!, noya ni'sarinpoa!. “Caso! Quisocristo imarahucè,” topatèhua!, naporo chachin anoyacancantarinpoa huachi.

¹¹“Insosona Quisocristo natèhuachin, co sètarinhue'!. Co a'poarahuè!,” ténin Yosè quiricanènquè. ¹²A'naichin Yosè ya'huèrin. Ya'ipinpoa! nosororinpoa!. Co Cotioro'sarachin na'con nosororinhue'!. Ina nontohuatèhua!, nóya catahuarinpoa!. ¹³“Oshanèhuè, Sinioro, inquitoco,” topatèhua!, anoyacancantarinpoa huachi.

Ya'ipi parti noya nanan sha'huirinsò'

¹⁴Co a'chintohuatèhuahuè!, co nitotapihuè!. Co nitotohuachinahuè!, co nanitapihuè! natècaiso!. Co natèhuachinahuè!, co nanitapihuè! Yosè nontacaiso!. ¹⁵Co Yosè a'parincoihuè! naporini, co sha'huichitènquèmahue'!. Nanamèn sha'huicaso! ya'huèrin. “Ma noyacha ni'ton, noya nanan sha'huitaonpoa! huè'sarin paya,” topi iraca. Yosè quiricanènquè naporin.

¹⁶A'naquènso' nipirinhue'!, noya nanan natanpirinahuè!, co nanitopihuè! natècaiso!. “Nanamèn, Sinioro, sha'huitopirahuè!, caraichin piyapi natèrinènquèn,” ténin Isaiasè iraca.

¹⁷Quisocristo nanamèn natanacaso! ya'huèrin. Natanpatèhua!, “No'tèquèn nonin,” topatèhua!, natèarèhua huachi.

¹⁸Na'a piyapi'saso' nipirinhue'! natanpirinahuè!, co yanatèpihuè!.

Nisha nisha parti nanamèn sha'huitopi. Ya'ipi parti nahuinin, ténin Yosè quiricanènquè.

¹⁹Cotioro'saso' nitotaponaraihuè!, co yonquipihuè!. Moisèsè ninshitaton, naporin:

“Nisha piyapi'sa! catahuarahue' ni'ton, apiratarama!. Co yonquipirinacohue'!, catahuarahue'!. Ina marè! no'huitarama!,” ténin Yosè, Cotioro'sa! nontaton, itèrin.

²⁰Isaisènta' co tè'huatonhuè!, Yosè noninso' sha'huirin.

“Nisha piyapi'sa! co nohuitopirina-cohuè!, iporaso' imasarinaco. Co iraca nontopirina-cohuè!, iporaso' anohuitarinaco huachi,” ténin Yosè, itèrin.

²¹Cotioro'saso' nipirinhue'! co yanatèpihuè!. Co natantochinachinhue'! cancantopi. “Hua'qui! nosoroato, Huèco! catahuainquèma!, itopirahuè!, co yanatèrinacohue'!,” ténin Yosè.

A'naquën natëtërinso'

11 ¹Na'a Cotioro'sa' co natëpirina-huë', co Yosë a'porinpoahuë'. Ipora huanta' piyapinëpoa' nosororinpoa'. Canta' Cotio piyapico. Tata Apranco' shimashonëhuë. Mincamin huëntonquë nasitërahuë. ²Iraca huayonahuatonpoa', acorinpoa' piyapinëpita nicacahuaso'. Co a'porinpoahuë'. Iraca Yosë quiricanënquë ninshitopiso' nitotërama'. Iniasë pënëntopirinhüë', Cotioro'sa' no'huipi. Napoaton Yosë nontohuachina, inapita sha'huirapirin. ³“Na'amiachincoi, Siniro, pënënpiraihuë'. Co nohuantatohuë', a'naquëncoi tëparinacoi. Na'piro'sa' chinota'huainquënso marë' a'mitëraisonta' të'yatopi. Casachin imasapiranquënhüë', yatëparinaco canta',” itërin Iniasëri, Yosë nontaton. ⁴Napotopirinhüë', Yosëri itërin: “A'naquën mini mamanshi moshapi, Paaro itopiso'. Nipirinhüë', ca nohuanto, canchisë huaranca quëmapi'sa' chinotarinaraco. Co mamanshiquë moshatapihuë',” itërin. ⁵Inapochachin iporanta' a'naquën Cotioro'sanpoa' Yosë huëntonëquë ya'conëhua'. Nosoroatonpoa', Yosë aya'coninpoa'. ⁶Inaora nohuanton, catahuarinpoa'. Co no'tëquën natëpirë huahuë', nosororinpoa'. No'tëquën natërehua' naporini, co catahuainpoaso' ya'huë'itonhuë'.

⁷Na'a Cotioro'sa' Yosë huëntonëquë yaya'conpirinahüë', co inahuara nanitopihuë' noya cancantacaiso'. A'naquën Yosë nohuanton, ya'conpi. A'napitaso' nipirinhüë' co natantochinachinhüë' cancantopi. ⁸“Yosëri tananpitërin ni'ton, huë'ërëso pochin cancantopi. Ya'pirahuanaponaraihuë', co ni'sapihuë'. Ipora huanta' natanaponaraihuë', co yonquiapihuë',” tënin Yosë

quiricanënquë. ⁹Copirno Tapirinta' iraca itapon:

Yosë no'huipi ni'quëhuarë', ana'inchin. Nani ma'sha ya'huëtopirinhüë', co Yosë yonquiapihuë'. Coshatatona', capa cancantapirinhüë', ina quëran chachin nitapicancaina'. Yosëri ana'inchin. ¹⁰Tanshirin pochin cancantatona', co nitotapihuë'. Yosë nohuanton, chiniquën parësichina', tënin iraca.

Inapochachin ipora huanta' co yanatan-topihuë'.

Nisha piyapi'sa' ya'conpiso'

¹¹Cotioro'sa' co natantochinachinhüë' cancantopirinhüë', co Yosëri a'pomiatërinhuë'. Nipirinhüë', co imapihuë' ni'ton, nisha piyapi'santa' Yosë huëntonëquë ya'conpi huachi. Ina quëran Cotioro'sa' apiratonal, yonquiapi. “Inapochachin Yosë catahuanta'inpoa',” ta'tona', imasapi huachi inahuanta'. ¹²Iraca co imapihuë' ni'ton, iporaso' ya'ipi piyapi'sa' nanitopi Yosë huëntonëquë ya'conacaiso'. Nisha piyapi'sa' niponahuë', Yosëri noya ni'sarin huachi. A'na tahuëri na'a Cotioro'santa' imapachina', noya noya nisapi huachi.

¹³A'naquëmaso' co Cotioro'sanquëmahüë'. Yosë a'parinco a'chinta'huanquëmaso marë'. Ina marë' noya cancantërahuë. Pa'sápato, a'chintaranquëma'. ¹⁴Na'aquëma' imapatama', Cotioro'santa' nohuantapi imacaiso'. Inapitanta' Yosëri anoyacancantarin. ¹⁵Cotioro'sa' Yosëri a'porin ni'ton, nisha nisha piyapi'sa' ina nohuitapi huachi. A'na tahuëriso' nipirinhüë' Cotioro'santa' imaantahuachina', noya noya nisapi, tënhüë'. Chimininsö pochin cancantopirinhüë', nanpiantarinso pochin nisapi huachi.

¹⁶Nara itèl' noya papotohuachina, sèl'para'huayaonta' noya papotarin. Inapochachin iraca shimashonèhuèipita natèhuachinara, Yosèri noya ni'nin. Iporahuanta' Cotioro'sacoì natèhuatoi, noya ni'sarincoi.

Nara'huaya achinpitèrèso pochin nininso'

¹⁷Nara quèran a'chinchinquèma'. Oripo nara sèl'pa' co noyahuè' nitohuachina, nishitèhuatè', tè'yatèrè'. Ina quèran nisha nara sèl'paquèn tèranta' achinpitèrè' papotacaso marè'. A'naquèn Cotioro'saso' oripo nara sèl'pa pochin ninin. Co natèpihuè' ni'ton, Yosèri a'porin. Canpitaso' nisha piyapinquèma' nipiramahuè', huèntonènquè aya'coninquèma'. Piyapinènpita pochachin ni'ninquèma'. ¹⁸Nipirinhuè', ama Cotioro'sa' nocancosohuè'. Ama “Quiyaso' noya noyacoì,” ama tocosohuè'. Nara sèl'paquèni co nara achinirinhue'. Itèni achinirinsò'. Inapochachin Cotioro'sa'ton Yosè natèpi. Ina piquèran canpitaso' imarama'.

¹⁹“Quiyanta' imaca'huaiso marè' Cotioro'sa' a'porin,” tènama' nimara. ²⁰Yosèri a'porin mini. Nipirinhuè', co ina marè' a'porinhue'. Co Quisocriso nohuantopihuè' ni'ton, a'porin. Canpitanta' imarama' ni'ton, noya ni'ninquèma'. Napoaton ama inapita nocancosohuè'. Ni'cona canpitanta' Quisocriso naniantotama'.

²¹Cotioro'sa'ton piyapinènpita pochin ni'pirinhue', ana'intèrin. Quisocriso naniantohuatama', ana'intarinquèma' canpitanta'.

²²Ma noyacha Yosè nosororinpoa paya. Co natèpisopitahuèso' nipirinhuè' chiniquèn ana'intarin. Inasachin imapatèhua', nosoromiatarinpoa'. Nipirinhuè', naniantohuatèhua', a'poarinpoa' canpoanta'. ²³Naporahua-

ton, Cotioro'santa' imaantahuachina', Yosèri piyapinènpita pochin niantarin. Nara sèl'para'huain achinpitantarèso pochin acoantarin. Yosè ni'ton, nanitaparin. ²⁴Nani a'chintèranquèmaso'. Nisha nara sèl'para'huain tèranta' achinpihuatèra, papotèrin. Inachachin sèl'para'huainso' napon achinpitantahuatèra, a'naroachin papotantarin huachi. Inapochachin Cotioro'sa' noya imapachina', Yosèri noya niantarin huachi.

A'na tahuèri imaantacaiso'

²⁵Yosè yonquirinsò' nani anitotèrinco. A'napita co nitotopirinhue', sha'huichinquèma' no'tèquèn nitotacamaso marè'. Ama a'napita nocancamaso marèhuè' sha'huitaranquèma'. Ama “Quiyasachin imarai,” ama tocosohuè'. Iporaso' na'a Cotioro'sa' co natantochinachinhue' cancantopirinhue', notohuaro' piyapi'sa' nisha nisha nininsopita Yosè huèntonènquè ya'conapi. Ya'ipi Yosèri nohuantèrinso-pita ya'conapi. ²⁶A'na tahuèri hua'huayatèrahuè' Cotioro'santa' ya'conapi huachi. Yosè quiricanènquè ninorinsò pochachin imasapi. Iraca ninshitaton, naporin:

A'na tahuèri Cotio quèmapì chachin o'mararin Cotioro'sa' nicha'ècasso marè'. Co noyahuè' yonquipisopita ananiantarin huachi. ²⁷Oshahèna' inquitahuato, piyapinèhuèpita pochin ni'sarahue' huachi. Apran sha'huitèrahuèso chachin naporarahuè, tènin Yosè quiricanènquè.

²⁸Iporaso' Cotioro'sa' co Yosè nanamèn natèpihuè'. Yosè inimicotopirinhue', canpitaso' imarama'. Napoaponahuè', Cotioro'sa'ton acorin piyapinènpita nicacaiso marè'. Iraca Apranco' sha'huitèrin ni'ton, ipora

huanta' shinpita nosoroarin. ²⁹Nani Yosë sha'huitohuachinpoa', inachachin nisarín. Co onporonta' nisha nontarin-poahuë'. Huëntonënguë aya'conpachinpoa', co onporonta' naniantarínpoahuë'. ³⁰Iraca co natëpira-mahuë', co Cotioro'sa' nohuantopihuë' ni'ton, Yosë catahuarínquëma'. Oshanëma' inquitatënguëma', noya ni'ninquëma huachi. ³¹Iporaso' Cotioro'sa' co natëpihuë'. Co natëhuachinarahuë', Yosë catahuarínquëma'. Ina ni'pachina', yonquiantapona'. Ni'ton, a'na tahuëri inahuanta' nosoroaton, catahuaantarin huachi. ³²“Ya'ipi piyapi'sa' oshahuanpi ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin,” ténin Yosë. Ina quëran inaora nohuanton, nosoroatonpoa' catahuarínpoa huachi.

Yosë yonquirínpoaso'

³³Ma noyacha Yosëso' catahuarínpoa paya. Ma noyacha yonquirín paya. Ya'ipiya nitotërin. Yonquinënso' co nitotopirëhuahuë', ya'ipinpoa' noya yonquirínpoa'. “Onpohuatonso nimara ma'sha onporëhua’,” topirëhuahuë', inaso' noya yonquirínpoa', ténahuë. ³⁴“Co insonta' Yosë pochín yonquirínhuë'. Co incari tëranta' nanitërinhuë' ina pënënacaso'. Inaso' noya noya yonquirín. ³⁵Co insönpoa tëranta' Yosë nicanarëhuahuë'. Co ina marë' i'huërtinpoaso' ya'huërinhuë',” ténin quiricanënguë. ³⁶Ya'ipi ma'sha Yosëri ninin. Ina nohuanton, co ta'huantarëhuahuë'. Yosëichin pa'yatacaso marë' ya'huërhua'. Inaora nohuanton, anoyacancantërinpoa'. Ma noyacha Yosëso paya, itahua'. Siempre ina chinotahua'. Amen.

Yosë marë' sacatërhëhuaso'

12 ¹Yosë na'con nosororínpoa' ni'ton, ya'ipi cancanëma quëran, iyaro'sa', ina imaco'. Ina yonquiatoma',

nani tahuëri noyasachín nico'. Ina Yosë nohuantërin. Inapohuatama', Yosë noya yonquiarama huachi. ²Iporaso' na'a piyapi'sa' co Yosë natëpihuë'. Ma'sharachín yonquiatona', co Yosë yonquipi huë'. Ama inapita nonancosohuë'. Nani tahuëri Yosë nontoco' yonquirínso chachín quëchinquëma'. Ina yonquihuatama', nohuantërinso chachín anitotarinquëma'. Ina quëran Yosë pochachín cancantohuatama', noya ni'sarínquëma huachi.

³Yosë nosoroatonco, acorínco piyapi'sa' a'chinta'huaso'. Nani tahuëri catahuarínco. Napoaton pënënaránquëma'. Ya'ipínquëma' sano yonquico'. Ama, iyaro'sa', a'napita nocancosohuë'. Yosë nisha nisha acorínpoa'. Nisha nisha catahuarínpoa' ma'sona nohuantërinso' noya nicacaso'. Ni'ton, co a'napita nocanacaso' ya'huërinhuë'. No'tëquën yonquiatoma', ma'marësona acorínquëmaso' nitotoco'. A'naya a'nayanquëma' anitotarinquëma'. ⁴Ni'co'. Imira, nantë', ya'pira, inapita ya'huëtërinpoa'. Imira ya'huëtërinpoa' së'quëtacaso marë'. Nantë' ya'huëtërinpoa' iratacaso marë'. Nisha nisha ya'huëtërinpoa' nisha nisha nicacaso marë'. Co ya'ipiya inachachín ninínhuë'. ⁵Inapochachín ya'ipi Quisocriso imarëhuasopita a'naichín nonënpoa pochín ninëhua'. Ya'ipinpoa' ina imarëhua' ni'ton, ina pochín ninëhua'. Nisha nisha piyapínpoa' nirihearahuë', nicatahuarëhua'. A'na huëntonaca' ninëhua'.

⁶Yosë nosoroatonpoa', acorínpoa' nisha nisha nicahuaso'. Ma'marësona acohuachínpoa', noya niahua'. A'naquën Yosë yonquirínso chachín anitotërin sha'huicaiso marë'. Anitotahuachínquëma', ya'ipiya no'tëquën sha'huico'. ⁷Ina nohuanton, a'naquën nitotërin catahuatacaso'. Nitocatahua-

huatama', noya catahuaco'. A'naquën nitotërin a'chinacaso'. Nïtoa'chinpatama', noya a'chinc'o'.⁸A'naquëonta' nitopënëntërin. Pënënto-huatama', noya pënëntoco'. Achinican-canco' imamiachina'. A'naquëonta' Yosë nohuanton, coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtërin. A'napita quëtohuatama', ama piyapi'sa' noya nicainquëmaso marë' quëtocosohuë'. Yosë yonquiatoma', quëtoco'. "Ina nosororinco ni'ton, canta' nosoro'i," ta'toma', quëtoco'. A'naquëonta' Yosë nohuanton, chiniquën nanan ya'huëtërin. Ansiano-huë nipon, hua'anhuë nipon ya'conpatama', ama chirotomahuë', noya pënëntoco'. Noya nonco'. A'naquëonta' Yosë nohuanton, cania'piro'sa', sa'ahuaro'sa', inapita catahuapi. Inaquëpita ni'tapoma' pa'patama', noya cancantatoma', catahuaco'.

Yosë pochin cancantahuaso'

⁹Ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'. Cancanëma quëran huarë' nosoroco'. Co noyahuë' ninamasopita a'poco huachi. Noyasachin nico'.¹⁰Imaramasopita capini noya ninosoroco'. Iyaparima pochin nini'co'. Ama "Caso' noya noyaco," tocosohuë'. A'napita yonquiarapitoma', noya nonapico'.¹¹Ama chirotomahuë', nicatahuaco' noya noya imacaso marë'. Ya'ipi cancanëma quëran noya yonquiatoma', Yosë marë' sacatoco'.¹²"Yosë ananpitarinpoa'," ta'toma', noya cancantoco'. Ma'sha onpohuatama', ama no'huïtosohuë'. Chiniquën cancantatoma', ahuantoco'. Apira apira Yosë nontoco'.¹³Imapisopita pahuantohuachina', ma'sha quëtoco'. Ni'toro'sa' ya'notohuachinquëma', noya nontatoma', a'caco'.

¹⁴A'na piyapi pinopachinquëma', ama no'huïcosohuë'. Noya nontoco'. Napora-

huatoma', Yosë nontoco' inapitanta' catahuain. ¹⁵A'napita na'con yonquico'. Canpitaora ninatanamaso pochin cancantoco'. Noya cancantohuachina', ina marë' canpitanta' noya cancantoco'. Sëtohuachina', inanta' yonquico'. Sëtatón pochin cancantatoma', noya nontoco' ama aquëtë' sëchinasohuë'.¹⁶Noya ninicatoma', ya'huëco'. Ama a'na piyapi tëranta' nocancosohuë'. Ya'ipi piyapi'sa' noya nontoco'. Ama "Caso' na'con na'con nitotërahuë," ama tocosohuë'. Ama ina pochin yonquicosohuë'.

¹⁷A'na piyapi ma'sha onpotohuachinquëma', ama i'huërëtosohuë'. Noya nontoco' ya'ipi piyapi'sa' noya nicacaso marë'.¹⁸Ama piyapi no'huïcosohuë'. No'huïhuachinquëma', ama canpitariso' no'huïcosohuë'. Nanitohuatama', nanan anoyatoco'.¹⁹Nosoroatëinquëma', iyaro'sa', oshaquëran pënënanquëma'. Ama i'huërëtosohuë'. Tananpïtoco' Yosëri ana'inchin. "Co noyahuë' nïpisopita cari ana'intarahuë. No'tëquën ana'intarahuë," tënin Yosë. Quiricanënuë naporin.²⁰Napoaton "Inimiconën tanahuachin, a'caco'. Yamorohuachin, o'shitoco'. Inapotohuatama', inimiconëma' atapanarama huachi," tënin anta'.²¹Ama sopai natëcosohuë'. Nani ma'sha ayonquïrinquëmaso' a'pomatoco huachi. Yosë yonquiatoma', noyasachin nico'. Inapohuatama', sopai minsëarama huachi.

Copirno acorinsopita

13 ¹Copirno acorinsopita natëco'. Yosë nohuanton, copirno, chirinchi, coisë, hua'an, inapita ya'huërin. Co Yosë nohuantërinhuë' naporini, co inapita ya'cointonahuë'. Napoaton natëco'.²Copirno, chirinchi, hua'an, inapita co natëhuatamahuë', Yosënta' co natëaramahuë'. Ina marë' ana'intarinquëma'.³Noya

nipatama', co copirno no'huairinquëmahuë'. Co natëhuatama-huë', no'huairinquëma' ni'ton, të'huatacaso' ya'huërin. Napoaton noya nico' copirno noya ninquëma'. Sano ya'huarama huachi. ⁴Yosëri acorin coidainpoaso marë'. Nipirinhüë', co noyahuë' nipatama', të'huatoco'. Co topinan chiniquën nanan quëtërinhuë'. Yosëri acorin co noyahuë' nipisopita ana'intacaso marë'. ⁵Napoaton copirno natëcaso' ya'huërin. "Ana'intohuachinpoa'," ta'toma', natëco'. Yosë ni'sarinpoa' ni'ton, natëco'. ⁶Ina nohuanton, hua'ano'sa' ya'huërin noya nicacaso marë'. Ina marë' nani tahuëri sacatapi. Napoaton coriqui yama'pahuachinquëma', pahuëretoco'. ⁷Ya'ipiya no'tëquën pahuëretoco'. Copirno coriqui yama'pahuachinquëma', quëtoco'. Camaihuachinquëma', natëco'. Copirno, chirinchi, coisë, inapita natëco'. Capo, hua'an, inapitanta' noya ni'co'.

Ya'ipi piyapi nosorocahuaso' ya'huërin

⁸Nihuitohuatama', a'naroachin pahuëretoco'. Ya'ipi piyapi nosoroco'. Inaso' na'con na'con Yosë nohuantërin. ⁹Iraca pënëntohuachina, itërin: "Sa'ahuanpatama', ama a'na sanapi së'huacosohuë'. Ama tëpatocosohuë'. Ama manta' ihuatocosohuë'. Ama nonpina-picosohuë'. Ama a'na piyapi ma'shanënpita nohuantapacosohuë'," tënin. Ninosorohuatë hua', ya'ipi Yosë pënëninpoaso' natëarëhua huachi. "Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco'," tënin Yosë. ¹⁰A'napita nosorohuatama', co no'huaramahuë'. Co pinosaramahuë'. Nöya catahuarama'. Napoatoma', nosorohuatama', Yosë nöya natëarama huachi.

O'macaso' tahuëri ya'caritëriarinsö'

¹¹Ya'nan imarihua', "Pahuanarin Quisocriso o'macaso'," tënëhua'. Iporaso' nipirinhüë' nani o'macaso'

tahuëri ya'caritëriarin. Naporo' nicha'ësarinpöa huachi. Napoaton ama huë'ërëso pochin yonquicosohuë'. Yosë no'tëquën yonquico'. ¹²Hua'qui' piyapi'sa' co noyahuë' nicaatona', tashi pochin cancantopirinahuë'. Iporaso' Sinioro tahuërinën ya'caritëriarin. Napoaton ama tashi pochin cancanta-huasohuë'. Noyasáchin niahua' sopai minsëcaso marë'. ¹³Tahuëri pochin cancantatëhua', noya niahua'. A'naquën pitasachin pa'yatopi. Na'a tahuëri nansarápi, o'osápi, coshatápi, no'piápi. Ama, iyaro'sa', pitaso' pa'yatocosohuë'. Ama no'piscosohuë'. Ama pi'pisha tëranta' nimonshitacamaso' yonquicosohuë'. Ama nino'huicosohuë'. Ama a'na piyapi apiratatoma', nocancosohuë'. ¹⁴Sontaro'sa' hua'na a'mopiso pochin Quisocriso ya'copirinpöa' ama sopai minsëinpoaso marëhuë'. Napoaton Quisocriso na'con yonquiatoma', ina pochachin cancantoco'. Ina natëtoma', ama pi'pian tëranta' yonquicosohuë' co noyahuë' nicacamaso'.

Co ninocanacaso' ya'huërinsohuë'

14 ¹A'naquënso' Quisocriso imasapirinahuë', ipora huarë' co ya'ipi nanamën nitochatërapihuë'. Co Quisocrisoíchin natëyatërapihuë'. "Pënëntërinsona' natërahuë ni'ton, cha'ësarahuë," topi. Co canpoa pochachin imashatërapirinahuë', huë'pachina', noya nontoco'. "Huëco', iyaro'sa', Yosë chinotahua'," itatoma', cortoque ichiya'conco'. Ama nino'huichinachin cancantatoma' nontocosohuë'. ²Ya'huëre' canpoaso' "Quisocrisoíchin nicha'ërinpoa' ni'ton, ya'ipi cosharo' noya capacaso'," ta'tëhua', ya'ipi ca'nëhua'. Inapitaso' nipirinhüë' Quisocriso imapirinahuë', co ya'ipi nanamën nitochatërapihuë'. "Nosha ca'patëhua', oshahuanëhua',"

ta'tona', ya'ipi nosha a'popi. ³Canpitaso' nosha ca'namaso marè' ama na'na'piro'sa' tēhuacosohuè'. Nosha a'poro'santa' co nocainpoaso' ya'huèrinhuè'. Yosè noya ni'ninpoa' ni'ton, ama “Sopainquëma',” ama ichinpoasohuè'. Quisocristo imapatè hua', Yosè noya ni'ninpoa'. Napoaton canpoa capini co ninocanacaso' ya'huèrinhuè'. ⁴Yosëichin hua'anëntërinpoa'. Inaichin natëcaso' ya'huërin. Noya nipatèhua', noya ni'sarinpoa'. Co noyahuè' nipatèhua', inanta' nitotërin. Napoaton Yosëichin sha'huitinpoaso' ya'huërin. Co ninocanacaso' ya'huèrinhuè'. Yosè ya'ipi nanitaparin ni'ton, imarèhuasopita catahuarinpoa'. Catahuahuachinpoa', noya nisarihua'.

⁵Inapochachin a'naquën “Cotio chinoto tahuëri noya noya,” topi. Naporo' tahuëri chinotatona', Yosè chinotopi. Canpoaso' nipirinhuè' “Nani tahuëri noya Yosè chinotacaso',” tènèhua'. Co tahuëri imarèhuahuè'. Quisocristo imarèhuaso'. Napoaton ama nisha nisha yonquicosohuè'. Cancanëma quëran na'con yonquico' noya nicacamaso marè'. ⁶Onporosona chinotohuatama', Yosè yonquiatoma', ina chinotarama'. Inapochachin nosha ca'patèhuara, Yosè yonquiatèhua', coshatèrèhua'. “Yosparinquën, Sinioro,” itèrèhua'. A'napitaso' co nosha caponarahuè', Yosè yonquiatona', coshatopi. “Yosparinquën, Sinioro,” itopi anta'. ⁷Co canpoara nipa'yatacaso marè' ya'huèrèhuahuè'. Co canpoara chiminarihuahuè'. Yosè ni'sarinpoa', chiminarihua'. Co patarinpoahuè'. ⁸Sinioro piyapinënpoa' ninèhua'. Ina natëcaso marè' nanpitèhua', ya'huèrèhua'. Ina yonquiinpita chiminarihua'. Nanpihuatè huanta', inasachin hua'anëntërinpoa'. Ina quëran chiminacaso' nipachin, ina

yonquiatèhua', chiminarihua'. Inasáchin imarèhua'.

⁹Ya'ipinpoa' hua'anëntinpoaso marè' Quisocristo chiminin. Nani chimirin minsërahuaton, chini chiniquën nanantaton, nanopiantarin huachi. Napoaton nanopirèhuasopita, chiminpi-sopitanta', ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa huachi. ¹⁰Ayaro' tahuëri ya'ipinpoa' no'tëquën sha'huitarinpoa'. Napoaton, iyaro'sa', co ninocanacaso' ya'huèrinhuè'. Nitèhuacasonta' co noyahuè'. Yosëichin no'tëquën anitotërinpoa huachi. ¹¹Iraca quiricanënquë ninshitopi.

Caso' Yosëco ni'to, co nonpinahuè'.

A'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' chinotarinaco. “Quëmasáchin Yosënquën,” itarinaco, tënin Yosë.

¹²Ayaro' tahuëri nanihuachin, ya'ipinpoa' Yosè natanarinpoa'. Ma'marësona ma'sha ninèhuaso' natanarinpoa'. A'naya a'nayanpoa' no'tëquën sha'huitacaso' ya'huapon huachi. Co noyahuè' ninèhuasopita ana'intarinpoa'.

Noya noya imacaso marè' nicatahuahua'

¹³Napoaton ama, iyaro'sa', ninocanco-sohuè'. A'napita imapisopita catahuaco' noya canchchina'. Ni'cona anishacancantotama'. ¹⁴Ya'ipi cosharo' noya capacaso'. Co manta' a'pocaso' ya'huèrinhuè'. Sinioro Quisoso imato, naporahuè'. Ina sha'huirinso'. Napoaton nitotèrahuè'. A'naquënso' nipirinhuè' co ina nitochatèrapihuè'. “Co Yosè nohuantërinhuè' nosha capacaso',” topirinahuè', noya capacaso' nipirinhuè'. Inapitaso' co nanitopihuè' capacaiso'. ¹⁵Canpita ya'ipi cosharo' noya ca'nama'. A'napitaso' nipirinhuè' yaimapirinahuè', co nitotatonahuè', co ca'pihuè'. “Huëco' ina ca'ahua',” itohuatama', co noyahuè'

cancantamarai! “Co noyahuè! capacaso,” tosaponaraihuè!, ca'pi naporini, co huachi noyahuè! cancanchitonahuè!. Napoaton inapita nosoroatoma!, ama napotocosohuè!. Ama cosharoachin yonquiatoma!, ama a'napita anishacancantocosohuè!. Inapita marè anta! Quisocristo chiminin.¹⁶Ma'sona tèranta! noya nicacaso! ya'huèpirinhuè!, a'napitari co noyahuè! ni'pachinquèma!, ama napocosohuè!, a'napita co noyahuè! ni'chinquèma!.¹⁷Yosè noya hua'anèntèrinpoa!. Ina imapatèhua!, noya nisarihua huachi. Asanocancanarinpaa! ni'ton, co nino'huicaso! ya'huèrinhuè!. Ca'nèhuaso!, o'orèhuaso!, inapita co onpopinchin yonquicaso! ya'huèrinhuè!. Ispirito Santo catahuarinpoa! noya cancantahuaso!. Catahuahuachinpoa!, capa cantarinhua huachi.¹⁸Ina pochin Quisocristo imapatèhua!, Yosè noya ni'sarinpoa!. Piyapi'santa! noya ni'sarinpoa!.

¹⁹Napoaton noya ninicatèhua!, ya'hua'ahua!. Nicatahuahua! noya noya imacahuaso marè!.²⁰Ama ca'namaso marè! a'napita anishacancantocosohuè!. Ya'ipi cosharo! noya capacaso!. Co manta! a'pocasohuè!. Nipirinhuè!, a'naquèn co ina nitotatonahuè!, ca'pachina!, co noyahuè! cancantapi. Napoaton co yaca'pachinahuè!, tananpitoco! cancanèna quèran yonquipiso! natècaso!.²¹Ama manta! a'napita anishacancantacamaso! yonquicosohuè!. Ama ca'namaso marè!, o'oramaso marè!, inapita marè! ama anishacancantocosohuè!. Iyaparin pochin nosoroatoma!, catahuaco! noya noya imacaiso marè!.²²Napoaton, iyaro'sa!, Yosè ni'sarinquèma! ni'ton, no'tèquèn yonquico! inari nohuantèrinso! anitochinquèma!. Anitotohuachinquèma!, noya nico!. Cancanènpoa

quèran huarè! “Noya Yosè imarahuè,” topatèhua!, noya cantarinhua!.²³“Co Yosè nohuantèrinhuè! ma'sona nicacaso!” tarihuarahuè!, ina nipatèhua!, oshahuanarihua!. Nisha nisha yonquiatèhua!, nipatèhua!, co Yosè noya ni'sarinpoahuè!. Ca'nèhuasohuè nipon, ma'sha ninèhuasohuè nipon, ya'ipiya cancanènpoa quèran natècaso! ya'huèrin. Nisha nisha yonquihuatèhua!, oshahuanarèhua!.

Nicatahuacaso! ya'huèrin

15¹Canpoaso! ya'ipi cancanènpoa quèran imarèhua!. A'naquènso! nipirinhuè! co ya'ipi cancanèna quèran imashatèrapihuè!. Inapitanta! oshaquèran pènènatèhua!, catahuahua! noya imaina!. Ama canpoara nohuantèrèhuasorachin yonquia'ahuasohuè!.²A'napita yonquiatèhua!, catahuahua! noya cancanchina!. Catahuahuatèhua!, noya noya imasapi huachi.³Quisocristoso! co inaora nohuantèrinso! yonquirinhuè!. Yosèichin natèrin. Yosè nontaton, itèrin: “Quèma inimiconènpita, Tata, no'huirinaco canta!” itèrin quiricanènquè.⁴Iraca Yosè quiricanènquè na'con ninshitopi. Canpoanta! yonquicaso marè! ninshitopi. “Iraca imapisopitanta! ma'sha onpoaponaraihuè!, Yosè yonquiatona!, ahuantopi. Yosèri noya catahuahua-china, imamatopi. Inapochachin Yosè noya catahuarinpoa! canpoanta!” topatèhua!, nóya cantarinhua!.⁵Yosèso! catahuarinpoa! ya'ipiya ahuantacaso!. Achinicananinpoa!. Ina catahuainquèma! noya ninicatomà! ya'huècamaso marè!. Quisocristo sha'huitèrinpoa! ni'ton, ina pochin nico!.⁶Ina quèran co nisha nisha yonquiamahuè!. Napopianachin cantantohuatama!, nóya Yosè chinotarama!. Hui'nin chachin hua'anèntèrinpoa!, Quisocristo imarèhuaso!. “Ma noyacha Yosèso! catahuarinpoa paya,” tosarama huachi.

**Ya'ipi imarëhuasopita noya
ninontahuaso'**

⁷Quisocristo nosororinpoaso pochin ninosoroco'. Nisha nisha piyapinpoa' ni'ton, pi'pisha nisha inachintërëhua'. Nisha nisha nirihuarahuë', noya ninontahua'. Ina quëran "Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, ninosoropi paya," tosapì. ⁸Iraca Cotioro'sa' nontaton, Yosëri itërin: "A'na tahuëri Cristo a'paimarahuë," itërin. Napoaton Quisocristo a'paimarin Cotioro'sa' catahuacaso marë'. Sha'huitërin ni'ton, a'paimarin. Co onporonta' nonpintërinpoahuë'. ⁹Nisha piyapi'sarinta' imacaiso marë' o'marin. A'chintohuachinara, inahuanta' Yosë chinotopi. "Ma noyacha nosororinpoa paya," topi.

Nisha piyapi'sa' ya'huërinquë,
Sinioro, nontaranquën. Yonquia-
tënquën, cantararahuë, tënin
quiricanënuë.

¹⁰Cotioro'sa' Yosë chinotopi.

Canpitanta' nisha
piyapi'sanquëma' nipomarahuë',
ina nohuitatoma', noya cancan-
toco'.

¹¹Tata Yosë chinotoco'. "Ma noyacha Yosëso paya," itoco' canpitanta', tënin anta'.

¹²Isaiasënta' Quisoso ninoton, ninshitërin.

A'nara' quëmapi nasitimapon. Cotio piyapi niponahuë', mashotohuachin, ya'ipi piyapi'sa' hua'anëntarin. Nisha piyapi'sarinta' natërapi ni'ton, achinicananarin huachi, tënin ninshitaton.

¹³Yosëichin tëhuëenchachin catahuarinpoa' chiniquën cancantacaso'. Canpitanta' catahuainquëma' nóya cancantacamaso marë'. Asano cancainquëma'. Inasachin yonquihuatama',

catahuarinquëma'. Ispirito Santo ya'ipiya nanitaparin. Catahuahuachinquëma', chini chiniquën cancantarama huachi.

Ma'marësona Paonori ninshitërinso'

¹⁴Canpitaso', iyaro'sa', nóya piyapinquëma', tënahüë. Yosë nanamën noya nitotërama'. Napoaton nipënënamaso' nitotërama'. ¹⁵Napoaponahuë', chiniquën miachin pënënatënuëma', ninshitaranquëma' na'con na'con yonquicamaso marë'. Yosë nosoroatonco, acorinco nanamën a'china'huaso marë'. ¹⁶Quisocristo chachin a'parinco nisha nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Nanamën a'chintarahuë inapitanta' imacaiso marë'. A'chinato, Yosë marë' sacatarahuë. Nisha piyapi'santa' imapachinara, Ispirito Santori ya'coancantarin. Noyapiachin cancan quëtarin huachi. Ina marë' Yosëri noya ni'sarin. ¹⁷Quisocristo catahuarinco ni'ton, nóya a'chinahuë. Napoaton noya cancantërahüë. ¹⁸Quisocristo noya catahuahuachincora, nisha nisha piyapi'sa' a'chintërahüë. Natëpi anta huachi. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparahuë. Co catahuarincohuë' naporini, co inapitanta' imaitonahuë'. Napoaton sha'huitaranquëma'. ¹⁹Tëhuëenchachin Ispirito Santo ananitërinco, na'a cania'piro'sa' a'narochin anoyatërahüë Yosë natëcaiso marë'. Ina ni'sahuatona', natëpi huachi. Ispirito Santori ya'coancantërin ni'ton, imapi huachi. Quirosarinquë a'chintërahüë. Ina quëran pa'sápato, Iriricoquë huarë' Quisocristo nanamën a'chintëra'piarahuë. Ya'ipi parti pënëntërahüë. ²⁰Inseqüësona a'na piyapiri a'chintohuachina, co inaquë a'chinahuë'. Co Quisocristo nohuitopi-quëhuë' pa'nahuë. Ina marë' acorinco ni'ton, inaquërachin a'china'huaso'

nohuanterahuë. ²¹Yosë quiricanenquë ninorin. “Nisha nisha parti co Yosë nanamën natanaponaraihuë!, natanapi huachi. Co nitotopirinahuë!, a'na tahuëri nitotapi huachi,” ténin. Ipora huarë! nisha nisha parti a'chinárahüë.

Nicapon yapa'ninso'

²²Napoaton hua'qui' nicaponquëma' yapa'pirahuë!. Pa'sápató, co nanitërahüë!. ²³Iporaso' nipirinhüë! nicaponquëma' yapa'sarahüë. Isëquë ya'ipi nani a'chintërahüë huachi. ²⁴Nani yonquirahuë aquë Ispaña'pa' a'china'huaso marë!. Inatohua' pa'pato, niriaponquëma'. Naporo huarë! ninohuitarihua huachi. Hua'qui miachin i'huatatuato, pi'pian a'chintaranquëma'. Ina quëran yapa'pato, catahuaco noya pa'i, topirahuë!. ^{25,26}Iporaso' nipirinhüë! Quirosarin'pa' pa'sarahüë. Inatohua' na'a imapisopita ya'huëpirinahuë!. Ma'sha pahuanin ni'ton, parësitapi. Ina natanahuatona!, Masitoniaquë imapisopitari yacatahuapi. Acayaquë imapisopitarinta' yacatahuapi. Pahuantërsinopita nosoroatona!, coriqui quëtërinaco. Ina quëtonta'huaso marë! pa'sarahüë. ²⁷Quisocristo imapi inahuantá' ni'ton, catahuacaiso' pa'yatopi. “Inapita'ton Yosë nanamën nitotatona!, a'chintërinënpoa' ni'quëhuarë!, canpoarinta' ma'sha quëtacaso' ya'huërin. Nisha piyapinpoa' nipirëhuahuë!, Yosë nohuitacaso marë! catahuarinënpoa' ni'ton, canpoarinta' catahuahua' ama ma'sha pahuanchinasohüë!,” topi. ²⁸Cari coriqui quëtapo pa'sarahüë. Huënanta-huato, nicaponquëma' pa'sarahüë. Ina quëran Ispañaquë pa'sarahüë huachi. ²⁹Canpitataquë pa'pato, Quisocristo noya catahuarinco nanamën a'chinta'huanquëmaso marë!.

³⁰Canpitanta', iyaro'sa!, Quisocristo imarama!. Ispirito Santo catahuarinpoa'

ni'ton, ninosoroarëhua!. Napoaton chiniquën Yosë nontoco' catahuainco.

³¹Cotio parti na'a piyapi'sa' co Yosë natëpihuë!. Inatohua' pa'pato, Yosë nontoco' ama macainacoso marëhuë!. Naporahuaton, coriqui quëtontahuato, Yosë nontoco' Cotioro'sa' noya nicaina-coiso marë!. ³²Ina quëran Yosë nohuan-ton, canpitataquë pa'sarahüë. Noya cancantato, nontaranquëma'. Noya ninontohuatëhua!, chiniquën cancantarahüë huachi. ³³Yosëichin asanocancaninpoa!. Canpitanta' noya catahuainquëma!, ténahuë. Amen.

Amiconënpita yonquirinso'

16 ¹Imoya Mimi canpitataquë pa'sarin. Inanta' noya imarin, ténahuë. Sincriaquë ya'huaton, inaquë imapisopita na'con catahuarin. ²Canpitataquë canconpachin, noya nontoco!. Quisocristo imarama' ni'ton, noya nontoco!. Ma'sha pahuantohuachin, quëtoco!. Ina sanapiri na'a piyapi'sa' catahuarin. Canta' catahuarinco.

³Prisira, Aquiro, inapita sha'huitoco' noya ya'huë!ina!. Na'con catahuarinaco Quisocristo nanamën a'chinaca'huaso marë!. ⁴Iraca a'napita yatëpapirinacohüë!. Inapita co chimirin të'huatatonahuë!, catahuarinaco. Ina marë! pi'pishachin shichiminaponaraihuë!, catahuarinaco ni'ton, cha'ërahüë. Ina marë! “Yosparinquën,” itërahüë. Nisha piyapi'sa' imapisopitarinta' “Yosparinquën,” itopi inahuarinta!. ⁵Aquiro pëinënquë chachin a'naquën niyontonpi Yosë chinotacaiso marë!. Inapitanta' yonquirahuë, sha'huitoco' noya ya'huë!ina!. Ipinitonta' yonquiarahüë. Asia parti pa'patëra, ina'ton Quisocristo imarin. Inaso' noya amiconë huë. ⁶Marianta' yonquirahuë. Na'con catahuarinquëma!. ⁷Antronico Coniasërë chachin yonquirahuë. Inapitanta'

Cotioro'sa' niponaraihuè', Quisocristo imapi anta'. Imaraiso marè' napopianachin tashinan pèiquè po'morinacoi. Yosè nohuanton, iraca inahuanta' acopi a'chinacaiso marè'. Noya a'chinpi. Co'huara ca imayatèrasocohuè', imapiso'.

⁸Anpriasènta' sha'huitoco' noya ya'huè'in. Inanta' noya amiconèhuè. Noya Quisocristo imarin. ⁹Orpanonta' yonquirahuè. Inanta' noya catahuarincoi Quisocristo nanamèn a'china'huaiso marè'. Istaquisènta' noya amiconèhuè.

¹⁰Apirisènta' yonquirahuè. Ya'ipi cancanèn quèran Quisocristo natèrin. A'napitari aparèsitopirinahuè', co a'porinhuè'. Aristoporo pèinènquè ya'huèpisopitanta' sha'huitoco' noya ya'huè'ina'. ¹¹Irotiononta' yonquirahuè. Inanta' Cotio piyapi. Narsiso pèinènquè ya'huèpisopita Yosè imarinsopita yonquirahuè. ¹²Imoya Tripina, Imoya Triposa, inapitanta' sha'huitoco' noya ya'huè'ina'. Nani tahuèri piyapi'sa' catahuapi Yosè imacaiso marè'. Imoya Pirisitanta' noya ni'nahuè. Inanta' na'con piyapi'sa' catahuarin. ¹³Roponta' sha'huitoco' noya ya'huè'in. Nóya Quisocristo marè' sacatèrin. A'shionta' yonquirahuè. Mamahuè pochin ni'nahuè carinta'. ¹⁴Asincrito, Priconti, Irimasè, Patropasè, Irimisè, a'napita inaquè imapisopita, ya'ipiya sha'huitoco' noya ya'huè'ina'. ¹⁵Piroroco Coniarè chachin, Nirio oshinë chachin, Orinpasè, ya'ipi imarinsopita inaquè ya'huèpiso', inapitanta' yonquirahuè. ¹⁶Imaramasopita capini noya ninosoroatoma', nisè'quèco'. A'napita Quisocristo imarinsopitanta' nisha nisha parti ya'huèpisopita yonquirinènguèma'.

Piquèran huarè' pènèntèrinso'

¹⁷Quisocristo nanamèn nóya a'chintèrainquèma'. A'naquènso' nipirinhuè' co no'tèquèn a'chinpihuè'.

Ni'cona, iyaro'sa', nonpintochinquèma'. Insèquèsona a'chintohuachinara, nisha nisha yonquipi. Anishacancantopi. Ama inapita natancosohuè'. Tananpitoco' pa'ina'. ¹⁸Quisocristoso' hua'anènpoa' nipirinhuè', co inapitariso' natèpihuè'. Inahuara costapisoráchin yonquipi. Noyásha nonaponaraihuè', co no'tèquèn nonpihuè'. Co noya nitotoro'sahuè' a'naroachin nonpintopi huachi.

¹⁹Canpitaso' nipirinhuè' noya natèrama', natantèrahuè. Ina marè' noya cancantèrahuè. Na'con yonquico' noya nicacamaso'. Ama oshahuana-maso' yonquicosohuè'. ²⁰Yosèichin catahuarinpoa' sano cancantacaso'. Sopai yanonpintopirinquèmahuè', Yosè catahuahuachinquèma', a'naroachin sopai minsèarama huachi. Canpita marè' Yosè nontarahuè. Quisocristo noya catahuainquèma', tènahuè. Inaso' hua'anèntèrinpoa'. ²¹Timotionta' "Noya, iyaro'sa', ya'huèco'," itarinquèma'. Inaso' catahuarinco a'china'huaso'. Nosio, Cason, Sosipatro, inapitanta' yonquiarinènguèma'. Cotio piyapi'sa' inahuanta'. ²²Ca Tirsioco iso quirica ninshitaranquèma'. Paono sha'huitèrincoso' ninshitaranquèma'. Canpitanta' Yosè imarama' ni'ton, yonquiaranquèma'. "Noya ya'huèco'," tènahuè canta'. ²³Acayonta' yonquirinquèma'. Ina pèinènquè yacaparahuè. Isèquènta' imaraisopita niyontonai chinota'huaiso marè'. Irastonta' yonquirinquèma'. Iso ninanoquè coriqui a'paina'pi. Iya Coartonta' yonquirinquèma'. "Noya ya'huèco' canpitanta'," itèrainquèma'. ²⁴Quisocristo na'con catahuainquèma'. Amen, tènai, Yosè nontatoti.

Ma noyacha Yosèso paya

²⁵Nani tahuèriya Yosè chinotahua'. Ya'ipiya nanitaparin. Ina achinicanca-

ninquëma' imamiatacamaso marë'
 canpitanta'. Nanamën tēninso
 pochachin catahuarinquëma'. Ina nanan
 chachin a'chintëranquëma', Quisocriso
 nanamën nininso'. Iraca quëra huarë' co
 nanamën nitotopirinahuë', iporaso' Yosë
 anitotërinpoa'. ²⁶Quiricanën quëran
 anitotërinpoa'. Iraca a'naya a'naya
 ninotona', ninshitopi. Yosë nohuanton,
 ninshitopi huachi. Iraca quëra huarë'
 Yosë ya'huërin. Co onporonta' chimina-

ponhuë'. Nanpimiatarin. Ina nohuanton,
 nanamën ya'ipi parti sha'huiarëhua'.
 Nisha nisha piyapi'sa' anitotarëhua'
 natëcaiso marë'. ²⁷Yosëichin chinota-
 caso' ya'huërin. Inaichin ya'ipiya
 nitotërin. Quisocriso catahuarinpoa'
 noya noya ina chinotacaiso marë'. Ipora
 quëra huarë' ina chinotahua'. Ama
 naniantahuasohuë'. Amen. Nani
 ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, quirica a'patërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Canta' isëquë noya ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Iya Sostinisëro'co nanan a'pataranquëma'. ²Corintoquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Canpitanta' Yosë huëntonënquë ya'conama'. Quisocristo imapatama', anoyacancantërinquëma'. Ni'ton, noyapiachin cancantërama'. Yosë acorinquëma' piyapinënpita nicacamaso'. Nisha nisha parti a'napitanta' Quisocristo imapi. Ya'ipinpoa' ina hua'anëntërinpoa'. A'na huënton pochin ninëhua'. ³Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' catahuainquëma'.

Yosparinquën, Siniro, tëninso'

⁴Quisocristo imapatama', Yosë nosoroatëinquëma', catahuarinquëma'. Ina marë', "Yosparinquën," itërahuë Yosë. ⁵Quisocristo imarama' ni'ton, na'con catahuarinquëma'. Ina catahuahachinquëma', noya yonquiatoma', noya nia'chintarama huachi. Yonquirinso chachin anitotërinquëma'. ⁶Nanamën a'chintohuatëinquëma', Yosë catahuarinquëma' natëcamaso marë'.

"No'tëquën sha'huitërinpoa'," ta'toma', natërama'. ⁷Canpitaora co nanitëramahuë' Yosë pochin cancantacamaso'. Nipirinhüë', Yosë ananitarinquëma'. Co manta' pahuantarinquëmahuë' noya nicacamaso marë'. Catahuarinquëma' ni'ton, noya cancantatoma', Quisocristo o'macaso' tahuëri ninarama'. ⁸O'mantaquë huarë' inaso' achinicancanarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', noya cancan quëtarinpoa'. Ayaro' tahuëri nanihuachin, co ana'intarinpoahuë'. ⁹Yosë co naniantarinpoahuë'. Sha'huitërinpoaso pochachin catahuarinpoa'. Nani acorinpoa' hui'nin nohuitacaso marë'. Quisocristo chachin hua'anëntërinpoa huachi.

Nisha nisha imarai topiso'

¹⁰Apira, iyaro'sa', Quisocristo nanan quëterinco ni'ton, pënënananquëma'. Ina imarama' ni'quëhuarë', noya ninontoco'. Ama ya'tonën ya'tonën yonquicosohüë'. Noya nini'toma', ya'huëco'. Napopianachin yonquico'. ¹¹A'naquëma', iyaro'sa', canpita capini nino'huirama', natantërahuë. Croi quëmopinënpita sha'huitiirinco. ¹²Nisha nisha nonama'. "Paono imarai," topi a'naquën. "Quiyaso' Aporosë imarai," topi a'naquëonta'. "Pitro imarai," topi a'naquëonta'. A'naquënso' nipirinhüë' "Quiyasáchin Cristo imarai," ta'tona', a'napita nocanpi. Naporama', co nisha

nisha nonacasohuë' nipurinhuë'.

¹³A'naichin Cristo ya'huërin imacahuaso'. Caso' co canpita oshanëma marë' chiminahuë'. “Quisocriso imarahuë,” topatamara, aporintë rinquëma'. “Paono imarahuë,” co tēnamahuë'. ¹⁴Co na'aquëma' aporintë ranquëmahuë'. Catoyáchinquëma', Crispo, Acayo, inaíchinquëma' aporintë ranquëma'. A'napitarinta' aporintërinquëma' ni'ton, noya cancantërahuë. ¹⁵Na'aquëma' aporintëranquëma' naporini, “Paonori inaora imacaiso marë' aporintërin,” ichitonacohuë'. Co ina nohuantërahuë'. ¹⁶I'yan, Istipanasënta', sa'in, hui'ninpita, inapitarë chachin aporintërahuë. Inaichin aporintërahuësö', topirahuë'. Co huachi a'na yonquirahuë'. ¹⁷Nanamën a'chinaca'huaso marë' Quisocriso acorinco. Aporinta'huaso marë' co acorincohuë'. Co piyapi yonquirinso' a'chinahuë'. “Quisocriso corosëquë chiminin. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin,” tēnahuë. Inaichin nanitaparin nicha'ëinpoaso'. Napoaton inasáchin a'chinahuë. Nisha nisha a'chinahuë naporini, Quisocriso nanianchitomahuë'. Inaichin yonquihuatēhua', tēhuëchachin anoyacancantërinpoa'.

Quisocriso nanamënso' chini chiniquën

¹⁸“Quisocriso corosëquë chiminin nicha'ëinpoaso marë',” tosarahuë. A'naquën natanpachinara, co nohuantopihuë'. “¿Ma'marëta' natë'iso'?” toconpi. Naporinsopita Yosëri ana'intarin huachi. Canpoaso' nipirinhuë' noya natanēhua'. Nani Yosë anoyacancantërinpoa'. “Yosëichin nanitaparin nicha'ëinpoaso',” tēnēhua'.

¹⁹A'naquënso' nani ma'sha nitotaponaraihuë', co Yosë yonquipihuë'. Inahuara cha'ëcaiso' yonquipiri-

nahuë', co nanitopihuë'. Nani ma'sha yonquiaponaraihuë', naponin yonquipi, tēnin Yosë.

Quiricanën quëran naporin.

²⁰Nani ma'sha nitotopirinahuë', co no'tëquën yonquipihuë'. Quirica nitotoro'sa tēranta' co Yosë pochin yonquipihuë'. A'naquën na'con nitotaponaraihuë', co no'tëquën yonquipihuë'. “Co nanamēhuë imatomahuë', naponin yonquirama',” tēnin Yosë. ²¹Ina nohuanton, piyapi inahuara yonquinëna quëran co nanitopihuë' Yosë nohuitacaiso'. Quisocriso chimininso' a'chinárai. A'naquënso' nanamën natanpachinara, tēhuapi. Canpoaso' nipirinhuë' natēhuatēhua', anoyacancantërinpoa'. Ina Yosë nohuantërin.

²²Cotioro'saso' co yanatëtopihuë'.

“Yosë pochin niquë'. Ina ni'patoj, natëarainquën huachi,” toconpi. Nisha piyapi'santa' co yanatëtopihuë'. Na'con na'con nitotacasaráchin yonquipi. “Quiyaora yonquinëhuëi quëran nitotarai,” topirinahuë'. ²³Caso' nipirinhuë' Quisocriso nanamënsoráchin a'chinahuë. “Corosëquë canpoa marë' chiminin,” tēnahuë. Cotioro'saso' co natëtopihuë'. “Inaso' Yosë hui'nin naporini, co chimiintonhuë',” topi. Nisha piyapi'santa' co nohuantopihuë'. “¿Ma'marëcha natë'iya?” toconpi.

²⁴Canpoaso' nipirinhuë' Yosë nohuanton, Quisocriso imarēhua'. Inaso' no'tëquën yonquirin. Ya'ipiya nitotaton, no'tëquën anitotërinpoa'. Inasachin nanitaparin anoyacancantinpoaso', tēnēhua'. Quiyanta' Cotio piyapicoi nipoirahuë', canpitanta' nisha piyapinquëma' nipomarahuë', Yosë nohuanton, imarēhua'. ²⁵Yosë nanamën a'chintohuatēhuara, tēhuarinënpoa'. “Quiyaso' na'con na'con nitotërai. Quisoso chiminatón, co

nicha'ërinpoahuè',” toconpi. Yosëso' nipirinhüè' noya noya yonquiaton, no'tëquën anitotërinpoa'. Naporahua-ton, ya'ipiya nanitaparin. Piyapi'sa' inahuara co nanitopihuè' noya cancantacaiso'. Quisocristoso' nipirinhüè' chiminatón, anoyacancantërinpoa'. Inaso' nicha'ërinpoa huachi.

Yosë huayoninpoaso'

²⁶Ni'co', iyaro'sa'. Na'aquëma' co na'con nitotopiramahuè', Yosëri huëntonënuquë aya'coninquëma'. Co chiniquën nanantona'piro'sa pochinhüè' nipiramahuè', nohuantërinquëma'. Caraichin ma'huano'sa' imasapi. ²⁷Yosë nohuanton, na'a piyapimia imasapi. A'naquënso' nipirinhüè' na'con nitotaponaraihuè' co imapihuè'. Chiniquën nanantopirinhüè', co Yosëri nicha'ërinhuè'. Inapita atapanacaso marè' Yosë nohuanton, na'a topinan piyapi'sa' imasapi. ²⁸Iporaso' a'naquën nocaninënpoa'. “Canpitaso' topinan piyapi'sanquëma'. Co manta' nitotëramahuè'. Napoonama,” itopirinënpoahuè', Yosëso' nohuantërinpoa'. Ya'huërè' inapitaso' chiniquën nanantaponaraihuè', co imapihuè' ni'ton, ya'ipi Yosëri ayatarin. ²⁹Co insonta' inaora cha'ëponhuè'. Napoaton co ninocanacaso' ya'huërinhuè'. Hua'ani tëranta' co a'napita nocanacaso' ya'huërinhuè'. Yosë'pa' huanihuatëhua', co inquënpoa tëranta' nanitarihuahuè' ninocanacaso'. “Caora noyaco,” co ta'caso' ya'huërinhuè'. ³⁰Yosë nohuanton, Quisocristo imarëhua', imapatëhua', ya'coancantërinpoa'. Ya'coancantohuachinpoa', catahuarinpoo' no'tëquën yonquicaso'. Oshanënpoa' inquitohuachinpoa', noya huachi ni'sarinpoo'. Nasha cancán quëtërinpoa' noya nicahuaso marè'. Quisocristo chachin nicha'ërinpoa huachi. ³¹“Ma

noyacha Yosëso' ni'ton, anoyacancantërinpoa paya,” nitahua'. “Quiyaso' noya noyaco,” ama tocosohuè', ténin Yosë quiricanënuquë.

Noya nanan sha'huirinsó'

2 ¹Canpitataquë pa'patëra, Yosë nanamën a'chintëranquëma'. Co chiniquën, iyaro'sa', nontëranquëmahuè'. Sanoanan quëran a'chintëranquëma'. ²Co'huara pa'shatërapohuè', yonquirahuë. “Quisocristoáchin a'chinarahuë. Corosëquë oshanënpoa marè' chiminin,” ténahuë. Napoaton inaichin sha'huitëranquëma' inasachin imacamaso marè'. ³Canpitataquë ya'huasoco, co chinirahuè'. “Co caora nanitërahuè' noya a'china'huaso’,” ta'to, co chiniquën cancantërahuè'. ⁴Co na'con nitotërahuëso marè' chiniquën nontëranquëmahuè'. Ispirito Santo chachin catahuarincó nanamën nóya a'china'huaso marè'. Inaso' ya'ipiya nanitaparin. Natanpatama', “Yosë nanamën chachin a'chintërinpoa’,” ta'toma', natërama'. ⁵Napoaton co piyapi yonquirinsó' imaramahuè'. Yosëfchin natërama'. Inaso' ya'ipiya nanitapaton, anoyacancantërinquëma'.

Yosë anitotërinpoaso'

⁶Yosë pochin cancantopisopita a'chintohuato, na'con na'con a'chintërahuë. Ya'ipi Yosë yonquirinpoaso' a'chintërahuë. Co caso' piyapi'sa' yonquirinsó' a'chinahuè'. Co hua'ano'sa pochin nontëranquëmahüè'. Inapitaso' inahuara yonquinënsáchin yonquiatona', co Yosë pochin yonquipihuè'. Ni'ton, ta'huantapi huachi. ⁷Co inapita pochin a'chinahuè'. Yosë yonquirinsó chachin a'chinahuë. Iraca co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuè', Yosë ninotonpoa', yonquirinpoa'. Anoyacan-

cantinpoaso marë' yonquirinpoa'. Iraca co insonta' nitotopirinahuë', iporaso huachi Yosë anitotërinpoa' ni'ton, a'chintëranquëma huachi. ⁸Hua'ano'sa' co nitotopihuë'. Nitotopi naporini, co Quisocristo tëpa'itonahuë'. Inaso' Yosë chachin. Noya noya nipirinhüë', tëpapi.

⁹Yosë nosorohuatëhua', noya noya catahuarinpoa'. Inapaquënta' noya tapatarinpoa'. Piyapi'sa' co onporonta' ina pochin ni'chinpihuë'. Co incari tëranta' natanpihuë'. Yosë noya yonquirinpoaso' co insonta' inahuara nitotopihuë', tënin quiricanënuë.

¹⁰Imarëhuasopitaso' nipirinhüë' nitotërehua'. Yosë nohuanton, Ispirito Santo anitotërinpoa'. Ya'ipi Yosë yonquirinso' Ispirito Santo nitotërin.

¹¹Piyapi yonquirinso' co a'napitari nitotërinhuë'. Inaora yonquinën quëran nitotërinso'. Inapochachin Ispirito Santoso' Yosë hua'yanën chachin ni'ton, yonquirinso' chachin nitotërin. ¹²Imarë huasopitaso' co nisha cancantërehua-huë'. Yosë nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. A'chintinpoaso marë' a'patimarinpoa'.

Ya'coancantohuachinpoa', Yosë yonquirinpoaso' anitotërinpoa'. ¹³Ina nitotatëhua', a'napita a'chintarëhua'. Co canpoara yonquinënpoa quëran a'chinarihuahuë'. Ispirito Santo ayonquirinpoa' noya a'chinacaso marë'. Yosë pochin cancantopisopita a'chintohuatëhua', Yosë nanamën chachin a'chintërehua'.

¹⁴A'naquënso' nipirinhüë' piyapi yonquirinsoráchin nitotatona', co nohuantopihuë' Yosë nanamën natanacaiso'. A'chintohuatëhuara, tëhuaconpi. Ispirito Santoráchin catahuarinpoa' natantahuaso'. Napoaton co imarinsopitahuë' natanaponaraihuë', co nanitopi-

huë' no'tëquën yonquicaiso'. ¹⁵Yosë pochin cancantohuatëhua', no'tëquën yonquiarëhua huachi. A'napitaso' co canpoa pochin yonquipihuë'. “¿Onpoatomata' ina pochin yonquirama?” itërinënpoa'. Co nitotopihuë'. ¹⁶“Yosë ya'ipiya nitotërin. Inaora nitotërin. Co incari tëranta' a'chintërinhuë',” tënin quiricanënuë. Canpoaso' nipirinhüë' Quisocristo imapatëhua', yonquirinso' chachin ayonquiarinpoa huachi.

Imin sha'tërëso pochin nininso'

3 ¹Ya'ipi Yosë nanamën, iyaro'sa', yaa'chintopiranquëmahüë', co ipora nanitërahüë'. Ya'ipi cancanëma quëran natërama' naporini, na'con a'chinchitënuëmahüë'. Co noyahuë' yonquiramasopita co naniachatëraramahüë'. Quisocristo imapiramahuë', hua'huishin pochin cancantatoma', co Ispirito Santo ya'ipi cancanëma quëran natëyatëraramahüë'. ²Ni'co'. Hua'huishin sho'shoáchin o'lorin. Co coshachatërarinhüë'. Inapochachin canpitaso' ninama'. Ya'nana a'chintaponquëma', pi'pian a'chintëranquëma'. Aquëtë' yaa'chintopiranquëmahüë', co nanichatëraramahüë' no'tëquën yonquicamaso'. Iporahuanta' co nanitëramahuë'. ³Co noyahuë' yonquiramasopita co naniantëramahuë'. Canpita capini ninocantatoma', niapiratërama'. Nino'huirama'. Nisha nisha yonquiatoma', co imapisopitahuë' pochin cancantërama'. Co Yosë pochin cancantëramahuë'. ⁴“Paono imarai quiyaso’,” topi a'naquën. “Quiyaso' Aporosë imarai,” topi a'naquëonta'. Ina pochin nonatoma', co imapisopitahuë' pochin yonquirama'.

⁵Co imainacoso' ya'huërinhuë'. Aporosënta' co imacaiso' ya'huërinhuë'. Topinan piyapicoi nipoirahuë', a'chintërainquëma'. Yosë

sha'huitërincoi ni'ton,
 a'chintërainquëma'. Natanpatama', Yosë
 imasarama'. ⁶Ni'co'. Iminpatëra, a'naso'
 sha'tërin. Ina quëran a'nanta' coidarin.
 Pacarapiton, i'shaquë oporapitërin noya
 papotacaso marë'. Nipirinhüë', co inari
 ma'sha apapotërinhuë'. Yosë nohuan-
 ton, papotërin huachi. Inapochachin
 carinquëma'ton a'chintëranquëma'. Ina
 quëran Aporosënta'
 a'chintantarinquëma'. Nipirinhüë',
 Yosëso' anoyacancantërinquëma'.
⁷Napoaton co imacamacoso'
 ya'huërinhuë'. Aporosënta' co
 imacamaso' ya'huërinhuë'. Yosë
 anoyacancantërinquëma' ni'ton,
 inasáchin yonquicamaso' ya'huërin.
⁸Sha'tërëso pochin carinquëma'ton
 a'chintëranquëma'. A'nari i'shaquë
 oporapitërinso pochin Aporosënta'
 a'chintantarinquëma'. Catocoi chachin
 Yosë inpriatonën pochin ninai.
 Inpriatoro'sa' sacatohuachinara,
 hua'anëni pahuërerin. Onpopinsona
 sacatohuachinara, no'tëquën pahuëre-
 rin. Inapochachin quiyaso' Yosë marë'
 sacatarai ni'ton, ina acanarincoi. Co
 quiyaso' hua'anëncoihuë'. ⁹Yosë
 a'parincoi ina marë' sacatacaso'.
 Canpitaso' Yosë sha'tërinso pochin
 ninama'. Yosë sha'huitërincoi ni'ton,
 catahuarainquëma'. Nipirinhüë', ina
 hua'anëntërinquëma'.

Yosë pëinën pochin nininso'

Quisocristo imarama' ni'ton, Yosë
 pëinën pochin ninama'. Quëmapi
 pëirins pochin Yosë catahuarainquëma'
 noya nicacamaso marë'. ¹⁰Yapëihuatëra,
 nóya onë ahuanirë'. Onë'ton nohuantë-
 rë'. Ina quëran oshaquëran pëirë'.
 Onë'ton ahuanirëso pochin
 carinquëma'ton a'chintëranquëma'.
 Yosë catahuarincó no'tëquën
 a'china'huaso'. Ina quëran a'napita

a'chintantarinquëma'. Nani tahuëri
 yonquico' noya noya nicacamaso marë'.
¹¹Quisocristoso' noya onë pochin. Ina
 na'con na'con nohuantarihua'. Co ina
 imapatëhuahuë', co onporonta' Yosë
 nohuitarihuahe'. Nani ina
 a'chintëranquëma huachi. ^{12,13}Pëihua-
 tëra, noya onë'ton acocaso' ya'huërin.
 Ina quëran tëquënpara, huica, pasara,
 inapita nohuantërë'. A'naquën
 yapëihuachinara, noya narasachin mapi.
 Noya tëquënpara, huica, pasara, inapita
 acohuachinara, nóya pëipi. Co apípora
 mocarinhüë'. A'naquënso' nipirinhüë' co
 noya nara mapihuë'. Co tachi nara
 mapihuë'. Napooninsopita mapi. Co
 noya nara quëranhuë' pëihuatëra,
 a'naroachin mocarin. Inapochachin
 canpoaso' noya pëirinsó pochin niahua'.
 Nani tahuëri no'tëquën yonquihuatë
 hua', noya noya imarihua huachi.
 Ni'co'. Ma'sha pënquë po'mohuatëra,
 a'naroachin huiquitërin. Nara, panpë,
 panpatëro', inapita a'naroachin huiquitë
 rin. Hua'na, coriqui, oro, inapitaso'
 nipirinhüë' co huiquitërinhuë'.
 Inapochachin Yosë ya'ipinpoa'
 ninëhuaso' tëniarinpoa'. Co noyahuë'
 nipatëhua', ma'sha huiquitërinso pochin
 nirihua'. A'naquën ipora co noyahuë'
 nipachinara, co piyapi nitotopihuë'.
 A'na tahuëriso' nipirinhüë' ya'ipi
 ninëhuasopita anitotarinpoa'. Naporo'
 tahuëri a'ninquëchin nitotarihua huachi.
¹⁴Ayaro' tahuëri a'naya a'nayanpoa'
 Yosë tëniarinpoa'. Tënihuachinpoa',
 ma'sha ahuiquitëriso pochin
 nitarinpoa'. Noya nipatëhua', oro
 pochin ni'sarinpoa'. Inaso' co huiquitë
 rinhuë'. Noya imatëhua', a'napita
 catahuarëhua' noya imacaiso marë'.
 Napoaton Yosë inapaquë acanaarinpoa'.
¹⁵A'naquënso' nipirinhüë' Yosë imapiri-
 nahuë', co ya'ipi cancanëna quëran
 imapihuë'. Isoro'paquë

ya'huërsinopitarachin yonquipi. Napoaton ma'sha huiquitërinso pochin nisapi. Yosë'pa' pa'sapirinahuë', isoro'paquë napopisopita ayatomiatarin. Co Yosë marë' sacatopihuë' ni'ton, topinan quëran ya'huëpi. Inapaquë co manta' canaapihuë'.

¹⁶Yosë imapatëhua', ina pëinën pochin nirihua'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', cancanënpoa-quë ya'huërarin. Ina yonquico'. ¹⁷Yosë ya'huërinquëso' ama pi'pisha tëranta' osha ya'huë'insohuë'. Ya'coancantërinquëma' ni'ton, noyasáchin nicacaso' ya'huërin. A'na piyapi atapicancanpatama', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Canpitanta' nitapicancanpatama', Yosë chiníquën ana'intarinquëma'.

Yosëichin pa'yatacaso' ya'huërinso'

¹⁸A'naquënso' co Yosë yonquiatonahuë', inaora ninonpintërin. “Caora yonquinëhuë quëran noya noya yonquiarahuë,” topirinahuë'. Ama ina pochin yonquicosohuë'. “Caora co no'tëquën yonquirahuë'. Catahuaco, Siniro, noya yonqui'i,” topatama', Yosë catahuarinquëma'. Noya yonquiarama huachi. ¹⁹Co imapisopitasohuë' nani ma'sha nitotaponaraihuë', “Co no'tëquën yonquipihuë’,” tënin Yosë. Quiricanën quëran anitotërinpoa'. “Na'con nitotatona', piyapi'sa' nonpin-topirinahuë', co nanitopihuë' Yosë nonpintacaiso'. Inari na'con na'con nitotaton, minsëarin huachi,” tënin. ²⁰Yosëso' ya'ipiya nitotërin. “Piyapi'sa' na'con yonquipirinahuë', napoonin yonquipi,” tënin. Quiricanën quëran naporin. ²¹Napoaton ama piyapi'sa' pa'yatocosohuë'. “Paso' quëmapi noya noya a'chintërincoi,” ama itocosohuë'. Yosëichin pa'yatacaso' ya'huërin. Yosë ya'ipiya catahuarinpoa' noya imacaso

marë'. ²²Ina nohuanton, carinquëma' a'chintëranquëma'. Aporosë, Pitro, inapitanta' Yosëri a'parin a'chintinquëmaso marë'. Nani ma'sha isoro'paquë quë'tërinpoa' noya nanpica-huaso marë'. Anoyacancantërinpoa' Yosë nohuitatëhua' noya nanpica-huaso marë'. Chiminpatëhua', ya'huërin'pa' noya noya ya'huëcontarihua huachi. Ipora tinpo noya catahuarinpoa'. O'macaso' tahuërinta' co naniantarin-poa-huë'. Noyasachin yonquirinpoa'. ²³Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, inasachin imacahuaso' ya'huërin. Inaso' hua'anëntërinpoa'. Tata Yosë chachin a'paimarinso'.

Yosë tëniarinpoaso'

4 ¹Hua'qui' co piyapi'sa' Yosë nanamën nitotopihuë'. Ni'ton, Yosë a'parincoi nanamën a'china'huaiso marë'. Quisocristo inprietonen pochin ninai. Ina yonquico'. ²Inprietonenpo' nipatëra, hua'anënpo' no'tëquën natëtacaso' ya'huërin. Inapochachin Yosë hua'anëntërinpoa'. Inasáchin natëcaso' ya'huërin. ³Napoaton sha'huirapihuatamaco, co ina yonquirahuë'. Piyapi yonquirincoso' co yonquirahuë'. Caso' “Noyasáchin ninahuë,” co ténahuë'. ⁴Noya mini natërahuë, topirahuë', co caso' Yosë pochin nitotërahuë'. “Noyaco,” ténahuëso marë' co Yosë noya ni'sarincosuë'. Inaso' ya'ipiya nitotaton, no'tëquën aipitarinpoa'. ⁵Napoaton iporaso' ama nocantocosuë'. A'na tahuëri Siniro o'mantahuachin, ya'ipi piyapinpoa' tëniarinpoa'. Ya'ipi ninëhuasopita anitotaripoa'. Po'oana quëran ninëhuasopitanta' a'ninquëchin sha'huitarinpoa'. Yonquirëhuasopitanta' nitotërin. Ma'marësona tëranta' naporëhuaso' anitotaripoa'. Naporo' ya'ipinpoa' no'tëquën nontarinpoa'.

Noya nipatëhua', noya ni'sarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa huachi.

⁶A'chintohuatëinquëmara, iyaro'sa', Yosëichin yonquirai. Ca Aporosëro'co a'chintërainquëmaso' ninshitëranquëma' canpitanta' noya yonquicamaso marë'. Yosë quiricanënëchin natëcaso' ya'huërin. A'na quëmapi noya a'chintohuachinquëma', ama inasachin pa'yatocoso'huë'. ⁷Yosë nohuanton, nisha nisha nitotërehua'. Co canpoara nohuanton, nanitërehuahuë'. Yosë catahuarinpoa' noya nicacaso'. Co catahuarinpoahuë' naporini, co manta' nitochitërehuahuë'. Napoaton co nocantacaso' ya'huërinhuë'.

Co no'tëquën yonquipisopitahuë'

⁸Canpitaso' naporama': "Nani ya'ipi nitotërai. Co manta' pahuantërincoihuë'. Yosë pochachin ninai. Quiyaora noya nitotatoi, chiniquën nanantërai," topiramahuë'. Tëhuëinchachin chiniquën nanantërama' naporini, quiyanta' isoro'paquë chiniquën nanan ya'huëchitoncoihuë'. ⁹Co ina Yosë nohuanchatërarinhuë'. Ina nohuanton, co piyapi'sa' noya ni'ninacoihuë'. Nanamën a'china'huaiso marë' a'papiirincoihuë', na'a piyapi'sa' co nohuantopihuë'. Apiro'sa' pochin ni'ninacoi. Chimirin quihuitërinacoi. A'ninquëchin aparësitërinacoi. Anquëniro'santa' nicatona', pa'yanpi. ¹⁰Quisocriso natëtoi, nanamën a'chinarai. Ina marë' tëhuarinacoi. Canpitaso' nipirinhuë' Quisocriso imapiramahuë', co tëhuarinëinquëma-huë'. "Quiyasachin nóya nitotërai," toconama'. Quiyaso' co chiniquën nonaihuë'. Canpitaso' nipirinhuë' ninocanatoma', chiniquën ninontarama'. Piyapi'sa' noya ni'pirinëinquëmahuë', co noyahuë' ni'ninacoi. ¹¹Iporahuanta'

parësitërai. A'na tahuëri tana natanai. Yamororai. A'moca'huaisonta' pahuantë rincoi. Ahuërinacoi. Pa'sápatoi, co huachi ya'huëmiatërai'huë'. ¹²Sacato-huatëira, coshatërai.

No'huipirinacoihuënta', noya nontërai. Aparësitohuachinacoiranta', co no'huiraihuë'. Ahuantërai. ¹³Pinopachinacoiranta', oshaquëran nontërai. "Nanan anoyachi," ta'toi, noya nontërai. Iporahuanta' no'huitonacoi, co quë'yarinacoihuë'. Amirotëresö pochin ni'ninacoi. Quisocriso natëtoi, na'con parësitërai.

Hui'nin pochin ni'ninsopita

¹⁴Co, iyaro'sa', no'huiranquëmahuë'. Nosororanquëma'. Co nohuantërahuë' atapana'huanquëmaso'.

Pënëna'huanquëmaso marë' ninshitaranquëma'. Hui'nahuëpita pochin nicatëinquëma', pënënanaranquëma' noya yonquicamaso marë'. ¹⁵Iporaso' na'a piyapi'sa' Quisocriso nanamën a'chintarinëinquëma'. Nipirinhuë', carima'ton pënënanquëma' ni'ton, imarama'. Quisocriso nanamën sha'huitohuatëinquëmara, natërama'. Natëtatoma', Yosë huëntonëinquë ya'conama'. Napoaton tatanëma pochin cancantoco. ¹⁶Ina pochin cancantatomaco, nonanco, tënahuë.

¹⁷Ina marë' Timotio a'patëranquëma'. Inaso' noya ni'nahuë. A'chintohuatëra, Quisocriso imarin ni'ton, hui'nahuë pochin ni'nahuë. Nóya Siniro imarin. Ya'ipi naporahuëso' a'chintantarinquëma' noya imacamaso marë'. Insëquësona pa'patëra, Quisocriso nanamënsáchin a'chinahuë. Imapisopita niyontonpachinara, a'chintërahuë. ¹⁸A'naquënsö' nipirinhuë' nonpintarinquëma'. "Quiyaso' na'con na'con nitotërai. Napoaton co Paono yahuë'ninhuë'," itopirinquëmahuë'.

¹⁹Tëhuëenchachin nicaponquëma' pa'sarahuë. Yosë nohuanon, co hua'quiya quëranhuë' pa'sarahuë. Naporo' nocaninacosopita ni'sarahuë. Chiniquën nonpirinahuë', co Yosë pochin cancantopihuë' nimara. Yosë tëhuëenchachin catahuahuachinpoa', noya cancantarihua'. A'napitanta' catahuarihua' noya cancantacaiso marë'. ²⁰Co topinan quëran nonacaso' ya'huërinhuë'. Yosë huëntonëncuë ya'conpatëhua', Yosë pochin cancantarihua'. Ina catahuarinpoa' noya nicahuaso'. ²¹Nosororanquëma', iyaro'sa'. Oshaquëran yapënpiranquë mahuë'. Co Yosë natëhuatamahuë', pa'pato, ana'inta'huanquëmaso' ya'huërin. Pa'pato, çma'cha onpochiquë maya? tënahuë.

Quisocristo imaponahuë', oshahuaninso'

5 ¹A'naquëma' co noyahuë' nicaton, monshihuanin, topi, natantërahuë. Inaso' pa'pin sa'in monshitërin. Inapohuatëra, pa'pi co noyahuë' ninin. Co imapisopitahuë tëranta' co onporonta' ina pochin nipihuë'. ²Canpitanta' nitotapomarahuë', co ina marë' tapanamahuë'. Oshanën marë' sëtacamaso' nipirinhuë'. Iporahuanta' "Quiyaso' nóya imarai," topiramahuë'. Nani ocoicaso' nipirinhuë', co ocoirama-huë'. ³Co canpitataquë ya'huaporahuë', yonquiranquëma'. Ya'huërahuë naporini, ina quëmapi chiniquën ana'inchitohuë'. ⁴Quisocristo imarama' ni'ton, niyontonco'. Niyontonpatama', ca pochin cancantatoma', ina quëmapi chiniquën pënënco'. "Quisocristo nanan quëtërincoi ni'ton, ⁵ama huachi Tata Yosë a'painquënsuhuë', tënai. Sopai natëran ni'ton, parësitamaso' ya'huërin. Co noyahuë' yonquiranso' naniantamaso marë' napotrainquën," itoco'. Inapoto-huatama', a'na tahuëri yonquiapon

nimara. "Co noyahuë' yonquirahuëso' naniantato, Yosë imanta'i," tapon nimara. Napohuachin, Quisocristo o'mantahuachin, nicha'ësarin huachi.

⁶Iporaso' nipirinhuë' "Nóya imarai," topiramahuë', co ya'ipinquëma' noya ninamahuë'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. Ni'co'. "Nosha po'mohuatëra, pi'pisha tëranta' pinshiinë chachin po'mohuatëra, ya'ipi nosha s'cotërin. A'naroachin ya'ipi tapirin," topi. Inapochachin a'nayanquëma tëranta' co noyahuë' yonquihuatama', ya'ipinquëma' nitapicancanarama'. ⁷Iraca Pascoa cosharo' ca'pachinara, co pi'pian tëranta' asairinso' nohuantopihuë'. Ya'ipiya tëlyatopi. Inapochachin canpitanta' nitantiaco'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noyapiachin cancantoco huachi. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' Quisocristo nani chiminin. Ina imarëhua' ni'ton, nasha cancan quëtërinpoa'. ⁸Napoaton ama iraca ninëhuaso' yonquia'ahuasohuë huachi. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantatëhua', noyasachin niahua'. Ya'ipinpoa' no'tëquënáchin yonquia'ahua huachi.

⁹I'huá chachin ninshitëranquëma'. "Ama monshihuaninsopitarë'quëma' nipayacosohuë'. Ama inapita noya ni'cosohuë'," itëranquëma'. ¹⁰Na'a piyapi'sa' co Yosë imatonahuë', monshihuanpi, apirapi, ihuatopi, mamanshi moshapi, inapopi. Hua'huayatërahuë' piyapi ina pochin nipi ni'ton, inapita nontacaso' ya'huërin. Co nontërehuahuë' naporini, co nanichitërihuahuë' isoro'paquë ya'huëcaso'. ¹¹A'naquënso' nipirinhuë' "Canta' imarahuë," taponahuë', monshihuanárin. A'nanta' apirarin. A'naquëonta' ipora huanta' mamanshi moshararin. A'naquëonta' pinotërin, no'pirin, ihuatërin.

“Quiyanta' imarai,” taponaraihuè', inapopi. Ama inapitarè'quëma' nipayacosohuè'. Yosè nonpintapi. Ni'ton, ama inapitarè'quëma' coshatocosohuè'.^{12,13}Co Yosè imapisopitahuè' co canpoari ana'intacaso' ya'huërinhuè'. Tananpitahua' Yosëri ana'inchin. Imarëhuasopita capiniso' nipirinhue' nipënëanahuan'. Co noyahuè' nipachina', ana'intahua' yonquicaiso marè'. Co noyahuè' nina'pi ocoico' pa'in, tënahuè'.

**Imarëhuasopita capini nanan
anoyatacaso' ya'huërin**

6¹Canpita capini nanan ya'huëhuachin, ama nino'huicosohuè'. Ma'sha onpotopirinquëmaonta', co coisëquë quëpacaso' ya'huërinhuè'. Co inaso' imarinhuè'. Quisocristo imarama' ni'ton, niyontopatama', no'tëquën pënënco' nanan anoyachina'.²A'na tahuëri Quisocristo o'mahuachin, imarëhuasopita acorinpoa' inarè'quënpoa' hua'anëntacaso marè'. Coisè pochin nicatëhua', ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitarihua'. Ina nani nitotërama'. ¿Onpoatomata' nipachin co iporasos' nani'tëramahuè' nanan anoyatacamasos'? tënahuè'.³Ayaro' tahuëri anquënirosanta' hua'anëntatëhua', coisè pochin no'tëquën sha'huitarihua'. Napoaton iporasos' canpoa capini nisha nisha yonquihuatëhua', no'tëquën nipënëanahuan' nanan anoyatacaso marè'.⁴A'naquëmaso' nipirinhue' nichinotohuatamara, coisëquë nisha'huirapirama'. Co coisëso' Yosè imana'pihuè' nipirinhue', sha'huitërama'. Co canpoa pochin yonquirinhue'.⁵Co inaquë quëpacasohuè' nipirinhue'. Napoaton pënënaranquëma' tapanacamaso marè'. A'naquëma' no'tëquën yonquirama', tënahuè'. Napoaton nanan

ya'huëhuachin, no'tëquën yonquina'pi anoyachinquëma'.⁶Canpitaso' nipirinhue' imaramaso capini nipinotoma', nisha'huirapirama'. Coisëso' co Yosè natëpirinhue', inaquë quëpahuatamara, co noyahuè' ninama'.

⁷Nisha'huirapihuatamara, sopai minsërinquëma'. Ma'sha onpotohuachinënuquëma', ahuantacaso' ya'huërin. Ma'shanëma' topinan matërinquëma' nimara. Napoaponaraihuè', co no'huicasos' ya'huërinhuè'. Tananpitë rama' naporini, noya noya niitomahuè'.⁸Canpitaso' nipirinhue' co noyahuè' cancantarama'. Imaramasopita capini ninonpinapitoma', nii'huëretarama'.

**Co Yosè huëntonënuquë
ya'conpispitahuè'**

⁹Co noyahuè' nipisopita co Yosè huëntonënuquë ya'conpihuè'. Nani nitotërama' ipora. Ni'cona nonpintochnënuquëma'. A'naquën co Yosè nohuaitonahuè', monshihuanapi. Mamanshi moshapi. Nisha nisha co noyahuè' nipi. Sa'ina' ya'huëtopirinhue', a'na sanapi së'huapi. Quëmapi capini nisë'huapi. Taparosachin yonquipi. Inapita pochin nipisopita co Yosë'pa' pa'sapihuè'.¹⁰A'naquëonta' ma'sha ihuatopi, apirapi, no'pipi, pinotopi. A'naquën a'napita ahueatona', ma'shanëna' matopi. Ya'ipi co noyahuè' nipisopita co Yosè huëntonënuquë ya'coanpihuè'.¹¹Iraca a'naquëma' ina pochin nipirama-hue'. Siniro Quisocristo imapatama', oshanëma' inquitërinquëma'. Nani anoyacancantërinquëma' ni'ton, Yosè noya ni'ninquëma'. Ispirito Santo chachin catahuarinquëma' Yosè pochin cancantacaso'.

Ma'marësona Yosè acorinpoaso'

¹²Iraca pënëntërinso' a'porëhua' ni'ton, “Ma'sona tëranta' yanipatëhua', noya

nicacaso'," toconpi a'naquën. Tëhuënchachin Quisocristo co iraca pënëntërinso pochin nani ma'sha pënënpirinpoahuë', cancanënpoa quëran huarë' inasachin natëcahuaso' ya'huërin. Quisocristo pochachin cancantahuaso' ya'huërin. Napoaton ma'sona tëranta' anishacancantohuachinpoa', co napocaso' ya'huërinhuë', ténahuë. "Ama inapocosohuë'," co itopirinpoahuë', inasachin yonquihuatëhua', co huachi Yosë na'con yonquiarihuahuë'. Inapohuatëhua', sopai minsëarinpoa huachi. ¹³Yosë cosharo' quëtërinpoa' capatëhua' chiniquën cancantahuaso marë'. Ina marë' anpopitë' acotërinpoa'. Nipirinhuë', co inasachin yonquicaso' ya'huërinhuë'. A'na tahuëri Yosë nohuan-ton, cosharo', anpopitë', inapita ta'huantarín. Ni'ton, co coshatërehuaso marë' oshahuanëhuahuë'. Noya coshatacaso'. Napoapohuë', co onporonta' monshihuanacaso' noyahuë'. Co Yosë nohuantërinhuë' monshihuanahuaso'. Co ina marë' nonënpoa' acotërinpoahuë'. Sinioro natëcaso marë' acorinpoa'. Nonënpoarë'quënpoa' nicha'ësarínpoa'. ¹⁴Yosë nohuan-ton, Quisocristo nanpiantarín huachi. Inari chachin nonënpoa' ananpitarínpoa'. Ya'ipiya nanitaparin.

¹⁵Quisocristo imapatëhua', ya'coancantarínpoa'. Ni'ton, inasachin natëcaso' ya'huërin. Monshihuanpatama', Quisocristo naniantatoma', monshihuanapi pochin cancantarama'. Inaso' pa'pi co noyahuë'. ¹⁶Yosë quiricanënuë naporin: "Quëmapi sanapi mapachina, cato' piyapi niponahuë', a'naichin pochin Yosëri ni'nin," ténin. Canpitaso' monshinparima' ichihuë'ëpatama', ina pochin cancantarama'. Inapohuatama', co Quisocristo imamiataramahue'. ¹⁷Quisocristoichin imapatëhua', ina pochachin cancantarëhua'.

¹⁸Napoaton ama pi'pisha tëranta' monshihuanacosohuë'. Ihuatacaso', no'picaso', no'huitacasos' inapita

nicacaso' co noyahuë', nipirinhuë', co atapicancaninpoahuë'. Monshihuanpatama', nitapicancanarama huachi. ¹⁹Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. Yosë a'patimarinpoa' ni'ton, cancanënpoaquë chachin ya'huërarín. Napoaton co huachi canpoara nohuantërehuasopita nicacaso' ya'huërinhuë'. Yosë chachin hua'anëntërinpoa huachi. Ina nani nitotërama' ipora. ²⁰Quisocristo chiminatón, nicha'ërinpoa'. Nicha'ërinpoa' ni'ton, ya'ipi nonënpoa quëran huarë' hua'anëntinpoaso' ya'huërin. Napoaton noyasáchin nico' a'na piyapi'santa' nicatënuëma' Yosë chinochina'.

Yasa'arinsopita pënëninso'

7 ¹I'hua chachin ninshitohuatamaco, nisha nisha natanamaco. Apira sha'huitaranquëma'. Quëmapi co yasa'apachinhuë', noya inaora ya'huëcaso', ténahuë. Nipirinhuë', ama manta' monshihuinsohuë'. ²Napoaton quëmapi'sa' sa'acaso' ya'huërin. Ama yamonshihuanacaiso marëhuë' sa'aina'. Quëmapi'sa' sa'íinchin yonqui'ina'. Inapochachin sanapi'santa' so'íinchin yonqui'ina'. ³Quëmapi'sa' sa'ina' noya nosoroatona', ichihuë'ëina'. Inapochachin sanapi'santa' so'ina' nosoroatona', huë'ëpaina'. ⁴Sanapi nani so'yahuachina, co inaora yonquicaso' ya'huërinhuë'. So'in yonquirinsonta' yonquicaso' ya'huërin. Quëmapi' co inaora yonquicaso' ya'huërinhuë'. Sa'in yonquirinsonta' yonquicaso' ya'huërin. ⁵Ama a'po'inasohuë'. Ichihuë'ëina'. A'na tahuëri nipirinhuë' quëmapi inaora yonquinën quëran nohuantohuachin, sa'inë chachin nohuantohuachina', cara tahuëri pochin co niipopihuë'. Na'con na'con Yosë nontacaiso marë' co niya'caripihuë'. Ina quëran naquëran-

chín niya'cariantacaiso' ya'huërin ama a'na sanapi noyacasos marëhuë'. Ama hua'qui' nisha huë'ëcosohuë', sopai minsëchinquëma'.

⁶Napoaton yasa'apatama', sa'aco', tënahuë. Co yasa'apatamahuë', noyapoton. Co sa'acasoachin ya'huërinhuë'. ⁷Caso' nipirinhuë' co sa'ahuancosohuë'. Co manta' sanapi së'huarahuë'. Yosë catahuarinco ahuanta'huaso'. Pa'sápato, a'chinárahüë. Na'a quëmapi'sa' ca pochin ninin naporini, noya ni'itonahuë', topirahuë'. Co ya'ipi nanitopihuë' ca pochin nicacaiso'. Yosë catahuarinpoa' nisha nisha nicacahuaso'. A'naquën ina nohuanton, sa'arin. A'naquënso' nipirinhuë' ina nohuanton, noya inaora ya'huërin.

Co sa'ahuansinsopitahuë'

⁸Co yasa'apatamahuë', noya nisarama'. Inapochachin quëyoronos'a' co yaso'yahuachinahuë', noya nisapi. Canta' caora ya'huarahuë'. ⁹Napoapona-huë', sanapi nohuantohuatama', maco'. Noya sa'acaso'. A'naquën co sa'apachinahuë', nisha nisha yonquipi. Sanapi së'huacaisoachin nohuantopi. Ina pochin cancantohuachina', sa'aina'. Ina noya, tënahuë.

¹⁰Nani sanapi mapatama', inarë'quëma chachin ya'huëmiatoco', tënahuë. Quisocristo sha'huëterinpoa' ni'ton, natëcaso' ya'huërin. Ya'huë'rë' sanapi'santa' so'yahuachina', so'ina' chinpitomiatacaso' ya'huërin. ¹¹Nipirinhuë', co chinpitohuachinhuë', ama huachin a'na quëmapi so'yachinsohuë'. So'in chachin chinpitantahuachin, noya nisarín. Quëmapi'santa' sa'apachina', ama sa'ina' të'yachinasohuë'.

¹²Isonta' pënëanta'inquëma'. Quisocristo isoro'paquë nipon, co napopirinhuë', noya pënënanquëma', tënahuë. A'naquëma' co'huara

Quisocristo imashatërapomahuë', sa'arama'. Iporaso' imapiramahuë', sa'amaso' co yaimapihuë'. Yachinpitohuachinquëma', ama të'yatocosohuë'. ¹³Inapochachin, imoyaro'sa', a'naquëma' imapomarahuë', co so'yama' imapihuë'. Co yaimaponaraihuë', co yatë'yatohuachinquëmahuë', ama ta'ananpicosohuë'. Noya yacahuatoma', chinpitoco'. ¹⁴A'naichin imaponahuë', noya ichiya'huë'in. Sa'ini imapachina, cato chachin Yosëri noya yonquiarin. Oshaquëran imapon nimara. Inapochachin quëmapiso' imana'pi nipachina, sa'ionta' Yosëri noya yonquiarin. Hui'ninpitanta' noya yonquiarin. Co'so' ichiya'huëhuachinahuë', hui'ninpita co onporonta' Yosë imaponahuë' nimara. Co noyahuë' cancantohuachina', Yosëri co noyahuë' ni'sarin. ¹⁵Nipirinhuë', co imana'pihuë' nininsoari co yachinpitohuachinhuë', tananpichin noya pa'in, tënahuë. Sa'inhuë nipon, so'inhuë nipon, co imatonahuë' yapa'pachina, tananpichin pa'in. Noyatapon. "Noya cancantatoma' ya'huëco'. Co nino'huicaso' ya'huërinhuë'," itërinpoa' Yosë. ¹⁶Sanapi noya imaponahuë', so'in co onporonta' imamarahuë'. Quëmapinta' noya imaponahuë', co sa'in imamarahuë'. Co nitotërhuhuë'. Napoaton yapipihuachina, tananpichin pa'in, tënahuë.

Yosë nisha nisha acorinpoaso'

¹⁷Yosë nohuanton, nisha nisha ninëhua'. Co napopinachin ninëhuahuë'. Imapatama', ama nisha nisha pochin yonquicosohuë'. Ya'huëramaquë chachin noya nicatoma', imaco'. Ma'sona tëranta' Yosë nohuantohuachin, sano yonquiatoma', ya'huëco'. Paato, ya'ipi imapisopita inachachin pënënarahuë. ¹⁸A'naquëma' co'huara imashatërapomahuë', Cotio marca

acotërinëinquëma'. Quisocristo imapatama', ama Cotio marca yatapico-sohuë'. Naporahuaton, co marca ya'huëtohuachinquëmahuë', ama niacotocosohuë'. ¹⁹Co Cotio marca yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë natëcasorachin yonquico'. ²⁰Nani Quisoso imapatama', ama a'na' a'na' pëchin yonquicosohuë'. Ma'sona tëranta' nipatama', Yosëichin yonquico'. ²¹A'naquëma' imaporahuë', patron marërachin sacatërama'. Ama ina marë' sëtocosohuë'. Nipirinhue', nanitohuatama', pipimiatohuatama', canpitaora marë' sacatoco huachi. ²²Patron marë' sacatapomarahue', co ina hua'anëntërinquëmahuë'. Sinioro imarama' ni'ton, co huachi piyapi hua'anëntarinquëmahuë'. A'naquënpoa' co patron asacatopirinpoahuë'. Quisocristo imapatëhua', ina hua'anëntërinpoa'. Inasachin natëcaso' ya'huërin. ²³Iraca sopai hua'anëntopirinpoahuë', Quisocristo chiminatón, nicha'ërinpoa'. Inasáchin natëtëhua', yonquia'ahua'. Ama piyapi'sa' noya nicainpoaso marë' Yosë naniantahuasohuë'. ²⁴Napoaton, iyaro'sa', imapatama', maquësona tëranta' sacatohuatama', sano cancancotoco! Yosë catahuainquëma'.

²⁵Iporaso' co sa'arinsopitahuë', co so'yarinsopitahuë', inapita ma'sona onpocaso' sha'huichinquëma'. Quisocristo isoro'paquë nipón, co ina a'chintopirinpoahuë', catahuarinco no'tëquën pënëna'huaso'. Nosoroatonco, acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Napoaton nanitërama' natëamacoso', tënahuë. ²⁶Ipora tahuëri'sa' sacai' imacaso', na'con aparësitarinënpoa'. Napoaton onporamasona ya'huapoma', inachachin ya'huëco'. ²⁷Sa'ahuanpatama', ama të'yatocosohuë'. Co

sa'ahuanpatamahuë', noya canpitaora ya'huëcaso'. ²⁸Napoaponahuë', sanapi nohuantohuatama', maco'. Noya sa'acaso'. Inapochachin nano'santa' yaso'yahuachina', noya nisapi. So'yatohuachina', co ina marë' oshahuanpihuë'. Nipirinhue', hua'huina' ya'huëtohuachina', aparësitohuachinëinquëma', na'con na'con sëtarama'. Co nohuantërahuë' canpitaso' na'con parësitacamaso'.

**Co isoro'parachin yonquicaso'
ya'huërinsohuë'**

²⁹Ni'co', iyaro'sa'. Quisocristo o'macaso' tahuëri ya'caririarinpoa'. Yosë nohuantón, co hua'qui' isoro'paquë ya'huarihuahuë'. Napoaton sa'ahuanpatama', ama sa'anachin yonquicosohuë'. Yosë na'con na'con yonquico'. ³⁰A'na tahuëri sëtarama' nipirinhue', ama sëtatoma', topinan ya'huëcosohuë'. A'na tahuërinta' capa cancantapomarahue', ama inasachin yonquicosohuë'. Ma'sha pa'anacasonta' ya'huëtopirinquëmahuë', ama inasachin yonquicosohuë'. ³¹Ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërinsohuta' a'na tahuëri ta'huantarin. Napoaton ma'sha ya'huëtopirinquëmahuë', ama inapita na'con na'con yonquicosohuë'.

³²Nani ma'sha yonquihuatëra, sacai' Yosë marë' sacatacaso'. Co nohuantërahuë' canpitaso' nisha nisha yonquia-toma', napinhue' cancantacaso'. Quëmapi co sa'in ya'huëtohuachinahuë', co nani ma'sha yonquicaso' ya'huërinhuë'. Nanitërin Sinioroachin yonquicaso'. ³³Sa'ahuano'saso' nipirinhue' nani ma'sha yonquicaso' ya'huërin. Sa'in noya nocomacaso marë' yonquirin. ³⁴Co nanitërinhuë' Yosëachin yonquicaso'. Inapochachin sanapi'santa' co so'yahuachinahuë', nanitërin Yosëichin yonquicaso'. Inasachin yonquihuachina,

na'con Yosë marë' sacatarin. So'yahuano'saso' nipirinhüë' ma'sha yonquicaso' ya'huërin. So'in, hua'huinpita, inapita noya nocomacaso' ya'huërin.

³⁵Inapita a'chintëranquëma' yonquicamaso marë'. Co caso' camairanquëma-hüë'. Noya yonquico' Yosë nohuanterinso' ayonqui'inquëma'. Yasa'apatama', sanapi maco'. Noyasachin nicacaso' ya'huërin. Yosë na'con na'con yonquia-tëhua', ina marë' sacatahua'.

³⁶Hui'nama' nani payatohuachina', quëmapiri nohuantohuachin, ama apiracosohüë'. Noya macacaso' nipachina', "Maquë'," itoco'. Noya so'yain. Co ina marë' oshahuaninhüë'. ³⁷Nipirinhüë', co quëtacaso' nohuanthuatamahüë', noya inanta', Hui'naonta' co yaso'yahuachinahuë', quëma pëinënuë chachin ya'huë'ina'. Nipirinhüë', co onporonta' monshihuanacaso' ya'huërinhuë'. Yaso'yahuachina', acoantoco'. ³⁸Nanon aso'yacaso' noya. Co'so' nohuantohuachinahuë', inanta' noya. Ipora tinpo na'con na'con aparësitarinënpoa' ni'ton, co so'yahuachinahuë', noya noya, topirahuë'.

³⁹Sanapi'sa' so'yahuachina', so'in chinpitacaso' ya'huërin. Napoapona-hüë', so'ini ayananpihuachina, yaso'yantahuachin, noya so'yanta'in. Yosë imarinsoráchin so'yachin. ⁴⁰Co yaso'yahuachinahuë', noya inanta'. Noya noya cancantarin, topirahuë'. Espíritu Santo catahuarinco no'tëquën pënënta'huaso'.

Cosharo' mamanshi marë' acopiso'

8 ¹A'naquën ma'sha tëparahuatona', nosha acopi mamanshi chinotacaiso marë'. "Noya ipora ina nosha pa'angatë' capacaso', ¿ti?" itëramaco ni'ton, sha'huichinquëma'. Tëhuëinchachin,

iyaro'sa', co mamanshi nanpirinhüë'. Topinan quëran tëpapi, nitotërehua'. A'naquënso' nipirinhüë' co ya'ipi cancanëna quëran natëyatërapihüë'. "Nanpiarin nimara," ta'tona', "Ina nosha ca'patëhua', mamanshi chachin chinotarëhua'," topi. Inapitanta' nosorocaso' ya'huërin. Nani na'con nitotari-huarahuë', co nosorohuatëhuahuë', topinan quëran nitotarihua', ninocanarihua'. Nipirinhüë', piyapi nosorohuatëhua', catahuarëhua' noya noya Yosë imacaiso marë'. ²A'naquëma' "Ya'ipiya nitotërahüë'," topiramahuë', na'con pahuantërinquëma' no'tëquën yonquicaso'. ³Napoaponahuë', Yosë nosorohuatëhua', ina pochin cancantarihua'. Ina quëran nohuitatonpoa', noya ni'sarinpoa'. ⁴Nosha mamanshi chinotacaso marë' quëntahuachinara, patoma ahuiquitopi. Patoma pa'antopi capacaiso marë'. "Quisocriso imapatëhua', ina nosha noya capacaso', ¿ti?" itëramaco, ninshitatoma'. Inta, a'chinchinquëma'. Co mamanshi nanpirinhüë'. Co ina chinotacaso' ya'huërinhuë'. Tata Yosëichin chinotacaso' ya'huërin. ⁵A'naquënso' nipirinhüë' nisha nisha ma'sha isoro'paquë ya'huërinsopita moshapi. Inapaquë ya'huërinsopitanta' moshapi. Nisha nisha ya'huërin, "Yosë" ta'tona', moshapi. "Inapita chinotacaso' ya'huërin," topi. ⁶Canpoaso' nipirinhüë' Tata Yosëichin chinotërehua'. Inasachin nininpoa'. Ya'ipi ma'sha ninin. Ina nohuitacaso marë' acorinpoa'. Quisocrisoáchin hua'anëntërinpoa'. Yosë nohuanton, isoro'pa' acorin. Ina nicha'ërinpoa' Yosë pochin cancanta-huaso marë'.

⁷Canpitaso' nitotopiramahuë', a'naquëmaso' co ya'ipi cancanëna quëran natëyatëramahuë'. Iraca mamanshi chinotopiramahuë', Quisocriso

impatamara, mamanshi a'porama huachi. A'popiramahuè', a'naquëma' ipora huanta' pi'pian yonquiatoma', tè'huatarama'. “Nosha mamanshi marè' acopiso' ca'patèhua', mamanshi chachin chinotarèhua'. Napoaton ina nosha ca'patèhua', oshahuanarèhua' nimara,” tènama' a'naquëma'. Napoapomarahuè', ca'patamara, “Oshahuanarihua' nimara,” ta'toma', co noyahuè' cancantarama'. 8Tèhuënchachin, iyaro'sa', ca'patèhua', co ina marè' oshahuanè huahuè'. A'pohuatèhua', co ina marè' Yosë noya noya ni'ninpoahuè'. Co inaso' cosharo' yonquirinhuè'. Cancanënpoaso' ni'ninpoa'. 9Na'aquëma' nani ina nitotatoma', ya'ipi nosha noya ca'nama'. Nipirinhue', ni'cona a'napita anishacancantotama'. A'naquën imasapirinhue', co Quisocristoichin imashatèrapihue'. Nisha nisha tè'huatopi. 10“Ya'ipi nosha noya capasaco',” ta'toma', noya ca'nama'. A'na tahuëriso' nipirinhue' mamanshi moshapiso' pèiquè pa'patama', inaquè coshatarama' nimara. Inaquè coshatasëma', a'naquën imapisopita nicatènquëma', “Mamanshi chinotarin anta',” taponi' nimara. Ina quèran “Canta' ca'i,” topachina', ya'conahuatona', ina nosha capona'. Ina ca'pachina', “Oshahuanahuè,” topachina', co noyahuè' cancantapi. 11Canpitaso' noya capomarahuè', co mamanshi yonquiamarahuè'. Nipirinhue', ama a'napita anishacancantacaso marèhuè' ama inaquè coshatocosohue'. Co chiniquèn cancantopirinhue', inapitanta' nicha'ècaso marè' Quisoso chiminin. Co nosorohuatamahuè', sopairi minsëapon nimara. 12Co ya'ipi cancänna quèran imatonahuè', nisha nisha tè'huatopi. Nonanatenquëma', ca'pachina', co noyahuè' cancantapona'. “Ma'cha onpo'iya. Sopai nani minsërinco,” taponi'. Ina aoshahuanpa-

tama', Quisocristonta' co noyahuè' ni'sarinquëma'. Ina marè' canpitanta' oshahuanarama'. 13Ya'ipi cosharo' noya capasaco' nipirinhue', a'na tahuëri nosha capasoco, a'na imarinsò' ni'pachinco, yanisha cancantohuachin, co huachi ina ca'sarahue'. Iyahuè nosoroato, co pi'pian tèranta' nohuantè rahuè' anishacancanta'huaso'.

Quisocristo acorinsopita

9 1Co inso piyapi tèranta' camairincohuè'. Quisocristo chachin acorinco nanamën a'china'huaso marè'. Inapaquë panantarinso' piquèran cari ni'nahuè. Sinioro catahuarinco a'china'huaso'. A'chintohuatènquëmara, canpitanta' imarama'. 2“Co Quisocristo chachin a'parinquënhue',” itèrinaco a'naquën. Canpitaso' nipirinhue' co napotèramacohue'. Quisocristo co topinan quèran a'parincohuè'. A'chintohuatènquëmara, ina imarama'.

Yosë marè' sacatopisopita

3“¿Inta' nanan quètèrinquën a'chinacaso'?” itohuachinacora, no'tèquën sha'huitèrahuè. Quisocristo chachin nanan quètèrinco. 4A'chintohuatènquëmara, a'camacoiso' ya'huërin. Yamorohuato, o'shitamacoisonta' ya'huërin. Nohuantè rahuè naporini, noya ma'paitènquëmahuè'. 5A'napita Quisocristo ca'taninsopitaso' nipirinhue' sa'atona', sa'inarè' iratopi. Nanamën a'chinacaiso marè' pa'pachinara, sa'inè chachin pa'pi. Quisocristo iinpita, Pitro, inapitanta' inapopi. Nohuantèrahuè naporini, canta' Quisocristo imarinsò' macato, inaro'co chachin irachitohue'. 6A'chintàrai ni'ton, a'camacoiso' ya'huëpirinhue', Pirnapi, ca, quiyasachin sacatatoi, coriqui ma'patèrai cosharo' pa'anaca'huaiso marè'. Ma'sha

pahuantohuachincoira, quiyaora pa'anai. A'napitaso' topinan ma'parinënquëma'. ⁷Ni'co', iyaro'sa'. Sontaro ya'conpachinara, co cosharonën pa'anacaso' ya'huërinhuë'. Capacaso', a'mocaso', inapita topinan quëtopi. Inapochachin ma'sha sha'pachina, hua'anëni inaora macaton, ca'nin. Co ina marë' pahuëretacaso' ya'huërinhuë'. Ohuica pë'tahuatona'pinta' yamorohuachina, ohuica sho'shoi' ma'ton, o'orin. Quiyanta' chiniquën sacatopiso pochin Yosë nanamën a'chinárai. Napoaton nataninacoisopita catahuainacoiso' ya'huërin. ⁸Co piyapi'sarachin ina pochin yonquipihuë'. Yosë quiricanënquënta' naporin. ⁹“Cahuario asacatuhatama', a'caco'. I'nataton i'shorayahuachin, ama tonpoanantoco-sohuë'. Tananpitoco' pi'pian pi'pian coshachin,” ténin Moisésë, iraca ninshitaton. Co cahuariorachin Yosë yonquirinhuë'. ¹⁰Canpoanta' nitotacaso marë' quiricanënquë aninshitërin. Quëmapi iminpachina, co topinan sha'ninhuë'. “Nitohuachin, masarahuë,” ta'ton, sha'nin. Ina quëran ma'sha cayahuachina, ma'ton, ca'nin. Inapochachin Yosë nanamën a'chintohuachina, pahuantërinso' quëtacaso' ya'huërin. ¹¹Quiyaso' a'chintohuatëinquëmara, noya catahuarainquëma' Yosë pochin cancantacamaso marë'. Ina marë' ma'sha pahuantohuachincoi, topinan quëtëramacoi naporini, noya niitonhuë'. ¹²A'napitaso' a'chintohuachinquëmara, ma'sha topinan quëtërama'. Quiyaso' na'con na'con a'chintërainquëma' ni'ton, na'con na'con quëtamacoiso' ya'huëpirinhuë'.

Co manta' topinan ma'parainquëmahuë'. Ma'sha pahuantopirincoihuënta', ahuantërai. Piyapi'sa' noya noya Yosë nanamën natanacaso marë' co manta' ma'patëraihuë'.

A'chinahuë quëran canarahuë naporini, co onpopinchin noya ni'itonacoihuë' nimara, ténahuë. ¹³Iraca a'naquën Yosë chinotopiso pëiquë sacatohuachinara, inaquë chachin coshatopi. Ma'sha Yosë chinotacaso marë' tëpahuachinara, patoma ca'pi. Topinan quëtöhuachinara, ca'pi. ¹⁴Inapochachin Quisocristonta' sha'huitërinpoa'. “Nani tahuëri nani tahuëri Yosë nanamën a'chinpachina', natanpisopitari ma'sha quëchina' nanpicaiso marë',” ténin. ¹⁵Inaso' nipirinhuë', co manta' ma'paranquëmahuë'. Co ina marë' ninshitëranquëmahuë'. Co manta' nohuantërahuë'. Caora sacatato, a'chinarahuë. Co pi'pisha tëranta' nohuantërahuë' pahuëräamacoso'. Na'con na'con piyapi Quisocristo imacaisoráchin cancantarahuë, ténahuë.

Ma'marësona Paono noya cancantërinso'

^{16,17}A'naquën, “Yosë nanamën a'chinahuëso marë' caso' noya noyaco,” topi. Caso' nipirinhuë' co caora nohuanto a'chinahuë'. Co ina marë' noya noyacohuë'. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Co a'chinpatohuë', ana'intarinco. Caora nohuanto, a'chinahuë naporini, ina marë' canaitohuë'. Nipirinhuë', ina sha'huitërinco a'china'huaso marë'. ¹⁸Napoaponahuë', nanamën a'chinpatëra, co manta' ina marë' ma'patërahuë'. Cosharo', ma'sha, inapita quëtinacoso' ya'huëpirinhuë', co manta' ma'patërahuë'. Topinan a'chinahuë. Ina marë' nóya cancantërahuë.

¹⁹Co insonta' pahuëërincohuë' ni'ton, co insonta' camairincohuë'. Nipirinhuë', caora nohuanto, ya'ipi piyapi'sa' catahuarahuë. Na'con na'con piyapi'sari Quisocristo imacaso marë' a'chinarahuë. ²⁰Cotioro'sa'

a'chintohuatëra, inapita pochin ninahuë a'naya a'naya Quisocristo imacaiso marë anta'. Co Moisésë pënëntërinso' natëca'huaso' ya'huëtopirincohuë', Cotioro'sa pochin ninahuë natanacoso marë'. Inapitanta' Quisocristo natëcaso marë' nohuanterahuë. ²¹Ya'huë'rë' nisha piyapi'saso' co Moisésë pënëntërinso' natëpihuë'. Napoaton inapita a'chintohuatëra, co Moisésë pënëntërinso' natëpirahuë'. Co ina natëpirahuë', Quisocristo natëto, noya ninahuë. Nisha piyapi'sarinta' imacaiso marë' Quisocristo nanamënachin a'chinahuë. ²²A'naquëonta' imaponahuë', co no'tëquën nitochatërapihuë'. Inapitanta' co no'huirahuë'. “Caso' noya noya imarahuë,” co itërahuë'. Ma'sona tëranta' natëpirinahuë', inaquë ya'huëhuato, oshaquëran pënënahuë. Inapita pochin ninahuë natanatonaco, noya noya Quisocristo imacaiso marë'. Ya'ipi piyapi'sa' nosoroato, oshaquëran a'chintarahuë'. Co no'huitonacohuë' natanpachinaco, inapitanta' imasapi anta', tënahuë. Inasachin yonquirahuë. ²³Ina pochin Yosë nanamën a'chinpato, na'con na'con piyapi'sari ina nohuitapi anta'. Ina marë' canta' noya cancantërahuë.

Nicanapiso pochin nininso'

²⁴Quëmapi'sa' nicanacaiso marë' ta'ahuachinara, a'naichin canatërin. A'napitaso' co chiniquën ta'atonahuë', na'huëtopi ni'ton, co canatopihuë'. A'naichin canatërinso'. Canpitanta' chiniquën ta'apiso pochin cancantacatoma', na'con yonquico' Yosë pocháchin cancantacaso marë'. ²⁵Quëmapi'sa' yanicanahuachinara, noya chinicaiso marë' na'con yonquipi. Noya coshatopi. Tashi' nipachina, noya huë'ëpi. Co capa cancantacaiso' yonquipihuë'. Ta'acaisoráchin yonquipi. Nani tahuëri

ta'arapi noya noya no'quicaiso marë'. Inapitaso' piyapi'sari noya nicacaiso marë' nicanapi. Canatohuachinara, yancotë' huëron quëran nipiso' quëtopirinahuë', inaso' a'naroachin ahuirin huachi. Canpoaso' nipirinhuë' Yosë noya nicainpoaso marë' imarëhua'. Noya nipatëhua', Yosë'pa' acanarinpoa'. Inatohua' co manta' mocasarinhuë'. Napoaton ya'ipi cancänëpoa quëran imacaso' ya'huërin. Chiniquën, iyaro'sa', Yosë imahua'. ²⁶Caso' co nisha nisha yonquirahuë'. Yosë natëca'huasorachin yonquirahuë. Co topinan ya'huërahuë'. Yosë nohuanterënsorachin ninahuë. ²⁷Co noyahuë' yonquihuatëra, a'naroachin nianiantërahuë. Co nohuanterahuë' pi'pian tëranta' oshahuanaca'huaso'. Nohuantaso' Yosë marë' sacatarahuë. A'napita na'con pënënpirahuë', co noyahuë' nipato, co Yosë noya ni'sarincohuë', co acanaarincohuë', tënahuë.

Cotioro'sa' iraca napopiso'

10 ¹Iraca napopisopita, iyaro'sa', yonquico'. Iraca ya'ipi Cotioco'ra'sa' inimiconënpita ya'huëpi quëran pipirahuatona', Moisésëco' imapi. Yosë nohuanton, chistoro' ya'norin imacaiso marë'. Naporahuatona', Quëhuai' marë' pëntonahuatona', ya'ipiya cha'ëpi. ²I' quëran cha'ërahuatona', Moisésë imapi huachi. Insëquëchinsona pa'pachina, Yosë nohuanton, chistoro' quëchitërarin. Inapochachin iporaso' Quisocristo natërëhua' ni'ton, aporihuanatëhua', imarëhua'. ³Iraca inotë' parti pa'pachinara, co inaquë cosharo' ya'huëpirinhuë', Yosëri quëtërin capacaiso marë'. Ina nohuanton, nani tahuëri no'paquë cosharo' ya'nohuachina, ya'ipiya coshatopi. ⁴Inotë' parti pa'pi ni'ton, capa i'sha. Co

ya'huëpirinhuë', Quisocristo nohuanton, i'sha quënanpi. Pancara'pi quëran pipihuachina, o'opi. Quisocristoso' ina na'pi pochin nicaton, i'sha pochin nininso' cancanëna marë' quëtërin noya cancantacaiso marë'. Co quënanpirinahuë', inari na'con catahuarin cha'ëcaiso marë'. ⁵Ya'ipiya noya a'paipirinhuë', Cotioro'sa' co noyahuë' cancantopi. Caraichin noya imapi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. A'napitaso' nipirinhuë' no'huiton, ana'intërin. Ina nohuanton, inaquë chachin chiminpi. Piyapinënpita pochin ni'pirinhuë', co noyahuë' cancantopi ni'ton, ana'intërin huachi.

Pënëinpoaso marë' ninshitopiso'

⁶Pënëinpoaso marë', iyaro'sa', iraca ina ninshitërin. Inapitaso' co noyahuë' yonquipi. Nani ma'sha noyapatopi. Ama inapita nonahuansohuë'. ⁷Mamanshi moshapi. "Moshatacaiso marë' pita nipi. Coshatatona', o'osapi. Nansarahuatona', capa cancantapi," tënin Yosë quiricanëñquë. Canpitaso' nipirinhuë' ama inapita pochin cancantocosohuë'. Ama mamanshi moshacosohuë'. ⁸Iracanta' a'naquën monshihuanapi. Ina marë' Yosë nohuanton, cato shonca cara huaranca piyapi'sa' chiminpi. A'na tahuërichin nipirinhuë', Yosë nohuanton, inanapo' chiminpi. Ina yonquiatoma', ama manta' monshihuanacaso' yonquicosohuë'. ⁹Iraca chachin co Yosë natëpihuë'. "Co nimara Yosë ana'intarinpoahuë'," ta'tona', co noyahuë' nipi. Ina marë' ya'huanatona', na'a chiminpi. Ama ina pochin Yosë tënia'huasohuë', ana'intoahuachinpoa'. ¹⁰Ama Yosë no'huiahuasohuë'. "Co Yosë noya catahuarinpoahuë'," topi iraca. Ina marë' Yosëri anquëni a'patimarin inapita tëpacaso marë'.

¹¹Yosë nohuanton, iraca napopisopita quiricanëñquë ninshitopi pënëinpoaso

marë'. Inapita pochin nipatëhua', ana'intarinpoa' canpoanta'. Ayaro' tahuëri nani nanitëriarinpoo'. ¹²A'naya a'nayanquëma' ni'cona oshahuantama'. "Caso' noya piyapico. Co onporonta' Yosë a'poarahuë'," ama tocosohuë'. Ni'cona sopai nonpintochinquëma'. ¹³Sopai ya'ipi piyapinpoo' sha'huitërinpoa' co noyahuë' nicahuaso marë'. Yosëso' nipirinhuë' catahuarinpoa'. A'naya a'nayanpoa' co nanitëre huasohuë' nitotaton, ni'sarinpoa'. "Tananpitëquë'," itohuachina, co sopai nanitërinhuë' aquëtë' tëniinpoaso'. Cancanënpoo quëran huarë' Yosë natëhuatëhua', co sopai minsëarinpoahuë'. Ma'sha onpopirëhuahuënta', Yosë ananitarinpoo' ma'sona ahuantahuaso'. Yosë chachin catahuarinpoa' sopai minsëcaso marë'.

Mamanshi moshapiso'

¹⁴Napoaton, iyaro'sa', ama pi'pisha tëranta' mamanshi moshacosohuë'. Nosororanquëma' ni'ton, pënënanranquëma'. ¹⁵Canpitaso' nitoyonquirama'. Sha'huitëranquëmaso' yonquico' no'tëquën nitotacamaso marë'. ¹⁶Niyontonpatëhuara, Quisocristo chimininso' yonquirëhua'. "Quiya marë', Sinioro, huënainën pa'nin ni'ton, Yosparinquën tënai," itatëhua', huënainën pochin nininso' o'orëhua'. Cancanënpoo quëran huarë' yonquiatëhua', o'opatëhua', huënainën quëran anoyacancantarinpoo'. Ina quëran cosharo' nonën pochin cancantatëhua', së'panahuatëhua', ca'nëhua'. "Tëhuënchachin canpoa marë' Quisocristo nonën ohuampi," ta'tëhua', na'con ina yonquirëhua'. Ina pochin nipatëhua', noya noya Quisocristo nohuitarihua'. ¹⁷Quisocristo yonquiatëhua', inasachin cosharo' ca'nëhua'. Na'aquënpoo' niriuharahuë', Quisocristo imarëhua' ni'ton, a'na

huëntona pochin ninëhua'. Napopiana-chin yonquirëhua'.

¹⁸Cotioro'sa' napopisonta' yonquico'. Ma'sha Yosë chinotacaso marë' tëparahuatona', ahuiquitopi. Pi'pian nosha acopiso' ca'pi. Yosë yonquiatona', coshatopi. Inapoatona', Yosë chinotopi. ¹⁹Ya'huërë' mamanshiso' co nanpirinhuë'. Co chinotacasohuë' nipirinhüë', a'naquën moshapi. Ma'sha inapita chinotacaso marë' tëpahuachinara, topinan quëran napopirinhüë', co mamanshiri ni'ninhüë', co nataninhüë'. ²⁰Mamanshi moshahuachinara, sopai yonquipi. Co Yosë yonquipihüë'. Co nohuantërahüë' canpitaso' sopai imacamaso'. ²¹A'naquën mamanshi moshacaiso marë' pita nipi. Sopai yonquiatona', napopi. Sinioro yonquihuatëhua', co sopai yonquicaso' ya'huërinhuë'. Napoaton amatohuachinënquëma', ama pacosohüë'. Quisocristo chimininsö' yonquiatoma', coshatërama', o'orama'. Napoaton ama sopai yonquiatoma', coshatocosohüë'. ²²Yosë apiratërinpoa' co sopai natëcaso marëhuë'. Sopai yonquihuatëhua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Inaso' chini chiniquën nanantërin. Co canpoaso' ina pochin chiniquën nanantërehuahuë'. Ni'cona Yosë no'huihuachinquëma'.

Nicatahuacaso' ya'huërinso'

²³Iraca pënëntërinso' a'porëhua' ni'ton, "Ma'sona tëranta' yanipatëhua', noya nicacaso'," toconpi a'naquën. Tëhuëchachin Quisocristo co iraca pënëntërinso pochin nani ma'sha pënënpirinhüë', cancanënpoa quëran huarë' inasachin natëcahuaso' ya'huërin. Napoaton ma'sona tëranta' anishacancantohuachinpoa', co napocaso' ya'huërinhuë', tënahuë. "Ama inapocosohüë'," co itopirinhüë', a'napita nicatonpoa', nisha yonquihua-

china, co napocaso' ya'huërinhuë', tënahuë. Yosë pochin cancantacaiso marë' nicatahuahua'. ²⁴Napoaton, iyaro'sa', a'napitanta' noya noya imacaso marë' nohuantoco'. Canpitaora costaramaso' ama aquëtë' yonquicosohüë'. A'napita na'con na'con yonquico'. "Nonainaco," ta'toma', noyasachin nico' inahuanta' Yosë pochin cancanchina'.

²⁵Nosha mircatoquë ya'huëhuachin, pa'anatoma', ca'co'. Ama manta' natantapomarahüë', ca'co'. "¿Mamanshi chinotopiso pëiquë ma'patëran?" ama itocosohüë'. Ama nisha nisha yonquiapomarahüë', ca'co'. ²⁶Tata Yosë ya'ipiro'pa' ninin. Ya'ipi ma'shoro'santa' ninin. Napoaton ya'ipi nosha noya capacaso'.

²⁷A'na tahuëri coshatapatërehua'. Co imarinsohüë' amatohuachinquëma', nohuantohuatama', paco'. Ma noshaso tëranta' a'cahuachinëma', ca'co'. Ama manta' natantapomarahüë', ca'co'. ²⁸Nipirinhüë', a'na piyapi sha'huitohuachinquëma', "Iso' nosha mamanshi chinotacaso marë' acopiso'," itohuachinquëma', ama ca'cosohüë'. Sha'huitërinquëmaso' nosoroatoma', ama ca'cosohüë'. ²⁹Ca'patama', co ina marë' oshahuanaramahuë'. A'naquënso' nipirinhüë' të'huatona', nisha nisha yonquipi. Inapita yonquicaso' ya'huërin.

A'naquëmaso' nipirinhüë', itaramaco: "¿Ma'marëta' a'napita yonquicaso' ya'huërin? ³⁰Yosparinquën, Sinioro, itahuato, noya caso' ca'nahuë. Co ina marë' nonpinapiinacaso' ya'huërinhuë'," topiramahuë'. Ya'ipi piyapi nosorocaso' ya'huërin. ³¹Ma'sona tëranta' nipatama', Yosë yonquiatoma', noya nico' a'napitanta' Yosë noya yonquicaiso marë'. Napoaton coshatohuatama', o'opatama', ma'sona tëranta' nipatama', a'na piyapi yonquiatoma', nosoroco'. ³²Ama insonta' anishacan-

cantocosohuë'. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa', Yosë imapisopita, ya'ipiya nosorocaso' ya'huërin. ³³Caso' ya'ipi piyapi'sa' yonquirahuë. Catahuarahuë noya Yosë imacaiso marë'. Co caora costarahuëso' yonquirahuë'. A'napitanta' yacatahuarahuë inahuanta' Quisocristo imacaiso marë'.

11 ¹Caso' Quisocristo noya nonanahuë. Canpitanta' nonanatomaco, noya nico'.

Sanapi'sa' Yosë imapisopita

²Ma noyanquëma', iyaro'sa', ni'ton, siempre yonquiramaco. Yosë nanamën a'chintohuatënquëmara, noya natëramaco. ³Isonta', iyaro'sa', a'chinchinquëma' nitotoco'. Co insonta' inaora nohuanton ya'huërinhuë'. Siempre natëcaso' ya'huërin, tënhuë. Sanapi'saso' so'ina' natëina'. Quëmapi'santa' Quisocristo natëina'. Quisocristoso' siempre Tata Yosë natërin. ⁴Quëmapi'sanquëma' co motëmaquë niimomototëramahuë'. Topinan pa'sarama'. Napoaton niyontonpatama', pënëntohuatama', ama, iyaro'sa', motëma' niimomototocoso'huë'. Sanapi'sa' inapopiso' ni'ton, niimomototohuatama', tapanarama'. Inapochachin Yosë nontohuatama', ama niimomototocosohuë'. ^{5,6}Crico sanapiro'sanquëmaso' nipirinhüë' so'yama' natëtoma', motëma' niimomototërama'. Sanapi topinan moto' pa'pachina, piyapi'sari co noyahuë' ni'pi. "Co noya sanapihuë'. Quëmapi pochin cancantaton, chiniquën nanan nohuantërin," topi. Napoaton, imoyaro'sa', niyontonpiquë Yosë nontohuatama', siempre niimomototoco'. Yapënëntohuatamanta', niimomototoco'. Co niimomototohuatamahuë', co natëtona'piro'sa pochinhüë' ni'sarinëinquëma'. Ni'co'. Sanapi'sa' co

quëmapi'sa pochin niya'itopihuë'. Ya'ipi noyá niya'itopi naporini, tapaintonahuë'. Napoaton, imoyaro'sa', motëma' niimomototoco', tapantama'.

⁷Quëmapiro'sanquënpoaso' nipirinhüë' Yosë nontohuatëhua', ama motënpoa' niimomototahuasohuë'. Yosë nininpoa' ina pochin hua'anëntacaso marë'.

Inasachin, iyaro'sa', natëhuatëhua', nóya cancantarihua'. Ina marë' acorinpoa'. Inapochachin sanapi'santa' so'ina' noya natëhuachina', nóya cancantapi huachi. ⁸Quëmapi'ton Yosëri ninin. Ina quëran ahüë'ëtahuaton, a'na nininpitëraca' ocoitërin. Ina ocoitahuaton, ina quëran chachin sanapi ninin.

⁹Quëmapi'ton ninin. Ina piquëran sanapi ninin so'in catahuacaso marë'.

¹⁰Napoaton quëmapi chini chiniquën nanantërin. Sanapi'saso' so'ina' natëina'. Natëtona', motëna' niimomotochina'. Napohuachina', anquëniro'sarinta' noya ni'sapi. ¹¹Napoaponahuë', napopianachin Yosë nosororinpoa'. Co quëmapi'saráchin nohuantërinhuë'.

Sanapi'santa' nohuantërin. Quisocristo imapatëhua', napopianachin ni'ninpoa'.

¹²Ya'ipinpoa' Yosë nininpoa'.

Quëmapi'ton nisahuaton, quëmapi nininpitën quëran sanapi ninin. Naporo quëra huarë' sanapi'sa quëran ya'ipinpoa' ya'huërëhua'. Yosë nohuanton, ina pochin ya'huërëhua'. Napoaton ya'ipinpoa' napopianachin nosororinpoa'.

¹³⁻¹⁵Iporaso', iyaro'sa', imoyaro'sa', cancanaëma quëran yonquico' noya nicacamaso marë'. Quëmapinpoa' niya'irëhua'. Co ain pa'macaso' nohuantë rëhuahuë'. Sanapi'saso' nipirinhüë' ainën a'pamarin. A'pamahuachinara, noya ni'nama'. Ina marë' Yosëri ain quëtërin, tënama'. Napoaton Crico sanapi'sanquëma' Yosë nontohuatamara, niimomototërama'. Noya naporama', tënhuë. ¹⁶A'naquëma'

nisha yonquiatoma', yano'huiramacoi
nimara. Quiyaso' nipirinhue' co
yano'huirainquémahué'. Co nisha nisha
a'chinhahué'. Ya'ipi parti imapisopita
inachachin napopi.

**Niyontonpachinara, a'naquén co
noyahué' nipiso'**

¹⁷Niyontonpatama', iyaro'sa', noya
nicacaso' ya'huépirinhue', a'naquéma' co
noyahué' ninama'. Co ina maré' noya
ni'nanquémahué'. Napoaton pëñenaran-
quéma'. ¹⁸Yosë chinotacaso maré' niyonton-
patamara, a'naquéma' nisha nisha
ninontatoma', nino'huirama', natantërahué.
Pi'pisha natëtërahué. ¹⁹Co ya'ipi cancanëma
quëran imapatamahué', nisha nisha yonquia-
rama'. Co napopinachin yonquiamahué'.
Ina quëran Yosë cancanën manëhuasopita
nohuitërinënpoa'. Co nisha nisha yonquirë
huahué'. A'napitaso' nipirinhue' co noya
yonquiatonahué', co no'tëquën imapihué'.
^{20,21}Quisocriso yonquicaso maré' niyontona-
huatoma', coshatapomarahué', a'naquéma'
co ninosoroatomahué', niapiratërama'.
A'naroachin canpitaora cosharonëma'
ca'nama'. Co nipatamatëramahué'. Inapoto-
huatamara, a'naquën tanapi. A'naquënso'
nipirinhue' na'con o'otona', no'pipi.
Napoatoma', co nanitëramahué' Quisocriso
chimininso' yonquiatoma' coshatacamaso'.
²²Co noyahué' ninama', tënahué. Corto
pëiquë co ina pochin nicacaso'
ya'huërinhué'. Pahuantërensopitanta'
tapanpi. Pëinëma' ya'huëtërinquéma' inaquë
coshatacamaso'. Chinotacaso maré'
niyontonpatama', co tëhuëchachin
ninosorohuatamahué', Yosë co noyahué'
ni'ninquëma', tënahué.

**Quisocriso chimininso'
yonquiatëhua', ca'nëhuaso'**

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³Sinioro sha'huitërincoiso chachin
nani sha'huitëranquëma'. Iraca Cotasëri

Quisocriso sha'huirapirin. Sontaro'sari
yamapachinara, naporo' tashi'
ca'tano'sanënpitaré' coshatopi.
²⁴Cosharo' masahuaton, “Yosparin-
quën,” Tata Yosë itahuaton, së'panin.
Së'panahuaton, a'naya a'naya quëtërin.
“Ca nonëhué pochin iso'. Ca'co'.
Canpita maré' chiminarahué. Nonëhué
ohuanarinaco. Niyontonpatama',
chiminahuëso' yonquiatomaco, pi'pian
cosharo' ca'co',” itërin. ²⁵Nani coshato-
huachinara, tasa'huaya manin. “Huënain-
nëhué pochin iso'. Huënainëhué
pa'sarin ni'ton, piyapi'sa' cancanëna'
anoyatarahué. Iraca quëra huaré'
pënëntopiso' nanan ya'huërin. Iporaso'
nipirinhue' nasha nanan
sha'huichinquëma' imacamaso maré'.
Chiminarahué ni'ton, anoyacancanta-
ranquëma'. Ca yonquiatomaco, o'oco'.
Ipora quëra huaré' inapoatoma',
yonquico’,” itërin Quisosori. Ina
sha'huitërinpoa' ni'ton, ipora huanta'
niyontonpatëhuara, inaporëhua'.
²⁶“Oshanënpoa' inquitinpoaso maré'
Quisocriso chiminin’,” ta'tëhua',
cosharo' ina nonën pochin nininso'
ca'nëhua'. Huënainën pochin nininso'
o'orëhua'. Inapotohuatëhua',
a'napitanta' niconpoa', Quisocriso
chimininso' nitotapi. Sinioro
o'mantaquë huaré' chimininso' yonquia-
tëhua', ca'ahua', o'oahua'.

²⁷Ina maré' niyontonpatama', ama,
iyaro'sa', topinan quëran ca'cosohué'.
Ama nisha nisha yonquiatoma',
o'ocosohué'. Nisha nisha yonquiapoma-
rahué', o'opatama', Quisoso
tëpana'piro'sa pochin cancantarama'.
Pa'pi oshahuanarama'. ²⁸Napoaton
canpitaora yonquinëma quëran
no'tëquën yonquico'. Pi'pisha tëranta'
co noyahué' yonquihuatama', nani-
toco huachi. Noyapiachinsáchin cancan-
tatoma', ca'co', o'oco'. ²⁹Oshanënpoa'

inquitinpoaso marè' chiminin. Co oshanëma marè' sètohuatamahüè', topinan quèran ca'sarama'. Topinan quèran ca'patama', topinan quèran o'opatama', na'con oshahuanarama'. Ina marè' Yosè ana'intarinquëma'. Quisocristo chimininso' co no'tèquën yonquiramahüè'. ³⁰Napoaton a'naquëma' caniorama', iquitërama'. A'naquënso' ina marè' chiminin. ³¹Ya'ipi cancanënpoa quèran huarè' imacaso' ya'huërin. Ni'ton, yonquia'ahua'. Co noyahuè' yonquirë huasopita naniantohuatëhua', co Yosè ana'intarinpoahuè'. ³²A'na tahuëri oshahuano'sa' parësipa'sapi. Inaquë Yosëri ana'intomiatarin huachi. Imarëhuasopitaso' nipirinhüè' co nohuanterinhüè' parësitopiquë a'painpoaso'. Napoaton iporasos' pi'pian ana'intarinpoa' noya noya yonquica-huaso marè'. Ina quèran co ayaro' tahuëri ana'intarinpoahuè'.

³³Napoaton, iyaro'sa', noyapiachin cancantatoma', Quisocristo chimininso' yonquicaso marè' niyontonco'. Ina marè' niyontonpatama', ama a'naroachin ca'cosohuè'. Nininaco'. Ya'ipi ninanihuatama', napopinachin ca'co'. ³⁴A'naquën tanahuachina', inahuara pënënaquë coshachina'. Ina quèran noya niyontonpatama', co Yosè ana'intarinquëmahuè'. A'na tahuëri pa'sarahüè' nicaponquëma'. Naporo' na'con na'con a'chinchinquëma'.

**Ispirito Santo nisha nisha
catahuarinpoaso'**

12 ¹Apira Ispirito Santo naporinso', iyaro'sa', a'chinchinquëma' nitotacamaso marè'. Ina tëhuënhachin catahuarinpoa' nohuanterinso' nicacahuaso'. A'naya a'nayanpoa' catahuarinpoa'.

²Iraca co Yosè natëyatërapomahuè', nisha nisha yonquiatoma', mamanshi

mosharama'. Co nanpiton natanpirinquë mahuè', sopai nohuanton, inapita chinotërama'. ³Iporahuanta' a'naquën Quisocristo pinopi. "Co Quisocristo natëcaso' ya'huërinhuè'. Co inaso' Yosè hui'ninhüè'," toconpi. Sopai nohuanton, napopi. Co Ispirito Santo natëpihuè'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', catahuarinpoa' Quisocristo natëcaso'. "Quisocristoichin natërahuë huachi. Inaso' hua'anëntërinco," tënëhua'. Ispirito Santo nohuanton, naporëhua'.

⁴Yosè acorinpoa' nisha nisha nitotacasos'. Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' noya nicacaso'. ⁵Siniro nohuanton, nisha nisha ninëhua' a'napita catahuacaso marè'. Nisha nisha nirihuahuë', ya'ipinpoa' Yosè natërhëhua'. ⁶A'naya a'nayanpoa' ananitërinpoa' nisha nisha nicacaso'. Ya'ipinpoa' Yosè chachin catahuarinpoa'. ⁷Co canpoara nanitopirëhuahuë', Ispirito Santo ananitërinpoa' ma'sona ina nohuanterinso' nicahuaso'. Catahuarinpoa' ni'ton, a'napitanta' catahuarihua' noya noya imacaso marè'. ⁸Ispirito Santo nohuanton, a'naquën noya nitotërin pënëntacasos'. No'tèquën yonquiaton, pënëntarin huachi. A'naquëonta' nitotërin noya a'chinacaso'. ⁹A'naquëonta' catahuarin chiniquën Yosè natëcasos'. "Yosè ya'ipiya nanitaparin," ta'tona', ina nontopi. Nontohuachinara, Yosëri na'con catahuarin. A'nanta' Ispirito Santo catahuarin cania'piros'sa' anyoyatacaso marè'. ¹⁰A'naquën nani ma'sha Yosè pochin nininso' nanitaparin. A'naquën Yosè yonquirinso chachin cancanën quèran anitotërin a'napita sha'huitacaiso marè'. A'naquëonta' Ispirito Santo nohuanton, macarisona catahuarinso' nitoninorin. Co Ispirito Santoachin yacatahuarinpoahuë'. Sopairinta' piyapi'sa' catahuarin nonpintinpoaso marè'. Napoaton a'napita pënënpachinpoa', ninocaso' ya'huërin. Nonpin nanan nipachina, sha'huitërinpoa' ama natëcaso marëhuë'. A'naquëonta'

Ispirito Santo nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. Co natantochinachinhue' nonpi. Yosë yonquicaiso marë' napopi. A'nanta' ina pochin nonpachinara, natanin. Co inaora nitotaponahuë', Ispirito Santo catahuarin natanacaso'. Natanahua-ton, ma'sona tëninsol' sha'huirin. ¹¹Ya'ipi imarëhuasopita catahuarinpoa'. A'naichin Ispirito Santo niponahuë', catahuarinpoa' nisha nisha nitotahuaso'. Ina nohuanton, a'naquën nitopënëntërin. Ina nohuanton, a'nanta' nitononëntërin. Ispirito Santo ananitërinpoaso'. Inaora nohuantërinso' catahuarinpoa' ma'sona tëranta' nitotahuaso'.

A'na huëntona pochin ninëhuaso'

¹²Ni'cochi, iyaro'sa'. Piyapinpoa' a'naichin nonënpoa' nirihuarahue', nisha nisha ya'huëtërinpoa'. Ya'piranpoa', nantënpoa', imiranpoa', inapita ya'huëtërinpoa'. Inapochachin Quisocristo imarëhuasopita nisha nisha nirihuarahue', a'na huëntoinchin ninëhua'. Nonën pochin Quisocristo ni'ninpoa'. ¹³Ispirito Santo chachin Quisocristo huëntonënuquë aya'coninpoa'. A'naquënpoaso' Cotioro'sanpoa'. A'naquëmaso' nisha piyapinquëma'. Nipomarahue', napopianachin Yosë ni'ninpoa'. A'naquëma' canpitaora marë' sacatërama'. A'naquëma' nani tahuëri patronëma' asacatërinënuquëma'. Nisha nishanpoa' nipirihuahuë', Ispirito Santo catahuarinpoa', ya'ipinpoa' aporihuanëhua'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, huëntonënuquë aya'coninpoa', a'na huëntoinchin ninëhua'. Ya'ipi imarëhuasopita Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'.

¹⁴Nonënpoa' a'naichin nipirinhue', nisha nisha ya'huëtërinpoa'. Nantënpoa', imiranpoa', tonanpoa', inapita ya'huëtërinpoa'. ¹⁵Nantëhuë nontërinco naporini, “Caso' co imirancohuë'. Napoaton co nohuantancoso' ya'huërinhuë',” itërinco naporini, co

no'tëquën nonchiitoncohuë'. Nantëhuënta' nohuantërahuë. ¹⁶Huëratë huënta' nontërinco naporini, “Caso' quëma huëratëncó. Co ya'pirancohuë'. Napoaton co nohuantancoso' ya'huërinhuë',” itërinco naporini, co no'tëquën nonchiitoncohuë'. Huëratë huënta' nohuantërahuë. ¹⁷Ya'pirinpoasáchin ya'huëtërinpoa' naporini, ¿ma quëranta' natanchitërihuahuë'? Huëratënpóasáchin ya'huëtërinpoa' naporini, ¿ma quëranta' imëchitërihuahuë'? tënahuë. ¹⁸Yosëso' nipirinhue' nisha nisha acotërinpoa'. Ina nohuanton, imiranpoa', nantënpoa', ya'piranpoa', inapita ya'huëtërinpoa'. ¹⁹A'naichin ya'huëtërinpoa' naporini, co nonënpoa' inaichitonhuë'. Napoaton nisha nisha acotërinpoa'. ²⁰Inapochachin Yosë huëntonënuquë nisha nisha ninëhua'. Nisha nisha nirihuarahue', a'na huëntona pochin ninëhua'. Nonënpoa pochin ninëhua' noya noya nicatahuacaso marë'. “Co noya noya nitotërahuë' ni'ton, co Yosë nohuantë rincohuë',” co ta'caso' ya'huërinhuë'. Ya'ipinpoa' nohuantërinpoa'.

Ninocaninsopita pënëinso'

²¹Isonta', iyaro'sa', yonquico'. Ya'pirari imira nocanin naporini, “Quëmaso' napoonan. Co nohuantëranquënhue',” itërin naporini, co no'tëquën nonchiitonhuë'. Motënpóanta' co nantënpoa' nocanacaso' ya'huërinhuë'. Ya'piranpoa', imiranpoa', motënpoa', nantënpoa', ya'ipiya nohuantërehua'. Inapochachin co canpoa capini ninocanacaso' ya'huërinhuë'. Ya'ipinpoa' Yosë nohuantërinpoa'. ²²Ni'co'. Ninopinënpoa', sa'poronënpoa', inapita pochin nininsopita co a'ninquëchin ya'noponahuë', na'con na'con nohuantërehua' nanpica-huaso'. Noya noya ananpirinpoa'. Co

inapita ya'huëtërinpoahuë' naporini, chimiintërihuahuë'. ²³Të'tëtënpoa', pinënpoa', tonanpoa', inapita co cancanënpoa pochin nohuanterëhua-huë'. Nipirinhuë', noya nitaparëhua'. Taparonënpoapitanta' noya imotërë hua'. ²⁴Imiranpoa', tanpaquënpoa', ya'piranpoa', inapita co niimotërëhua-huë'. Nisha nisha ya'huëtëpirinpoahuë', ya'ipiya nohuanterëhua'. Yosë nohuan-ton, co a'ninquëchin nininsopitahuë' na'con na'con coidarëhua'. Inapochachin Yosë huëntonënuë ninëhua'. Ya'ipi imarëhuasopita napopianachin nohuanterëhua'. A'naquënso' co chiniquën nanantaponahuë', tējuënchachin noya catahuarinënpoa'. Co a'ninquëchin pënëntëpirinahuë', inahuanta' Yosë marë' sacatapi ni'ton, noya niahua'. ²⁵Napoaton Quisocristo imarëhuasopita capini co nino'huicaso' ya'huërinhuë'. Nicatahuacaso' ya'huërin. Ama, iyaro'sa', ninocahuasohuë'. Noya nini'tëhua', ya'hua'ahua'. ²⁶Maquënënpoa tëranta' iquitohuatë huara, ya'ipi nonënpoa' iquitërëhua'. Inapochachin Quisocristo imarëhuaso capini, a'naya tëranta' ma'sha onpohuachina, ya'ipinpoa' ninosoroa'ahua'. A'nanta' a'napitari noya ni'pachina, ya'ipinpoa' noya cancantahua'. Co niapiratatëhuë', noya ninosorocaso' ya'huërin.

Nisha nisha acorinpoaso'

²⁷Ya'ipi imarëhuasopita a'na huëntoinchin ninëhua'. Nonën pochin Quisocristo ni'ninpoa'. Ya'ipinpoa' nohuanterinpoa'. ²⁸Yosë nisha nisha acorinpoa' imarëhuasopita capini nicatahuahuaso marë'. Quisocristo isoro'paquë nipon, a'naquën acorin paaton nanamën a'chinacaiso marë'. Ina ni'pisopita chachin. Inapita'ton Yosëri acorin. Ina quëran a'napitanta' acorin

pënëntacaiso marë'. Naporahuaton, a'naquëonta' acorin Quisocristo nanamën a'chinacaiso marë'. Yosë nohuan-ton, a'naquën nani ma'sha nanitaparin. A'naquën acorin cania'piro'sa' anoyatacaso marë'. A'naquën acorin a'napita catahuacaso marë'. A'naquën acorin hua'an pochin nicacaso marë'. A'naquën Yosë nohuan-ton, nisha nananquë nonpiso pochin nonin. ²⁹Co ya'ipinpoa' acorinpoahuë' paaton a'chinacaso marë'. Co ya'ipinpoa' nitopënëntërëhuahuë'. Co ya'ipinpoa' Quisocristo nanamën a'chinacaso' ananitërinpoahuë'. Co ya'ipinpoa' nani ma'sha nanitaparëhua-huë'. ³⁰Co ya'ipinpoa' ananitërinpoahuë' cania'piro'sa' anoyatacaso'. Co ya'ipinpoa' nisha nananquë nonëhua-huë'. Nisha nanan natanpatëhuara, co ya'ipinpoa' natanëhuahuë'. Co ya'ipinpoa' inachachin nicacaso' acorinpoahuë'. Ispirito Santo nohuan-ton, nisha nisha ninëhua'. ³¹Yosë nontoco' Ispirito Santo catahuainquëma' noya noya nicacamaso'. A'napita catahuaco' noya imacaiso marë'. Piyapi nosorocaso' noya noya, tënahuë. Ina a'chinchinquëma'.

Ninosorocaso' ya'huërinso'

13 ¹A'naquënpoa' nisha nananquë nonpiso pochin nitononëhua'. Anquëni pochachin nonarihuarahuë', co piyapi'sa' nosorohuatëhuahuë', topinan quëran nonarihua'. Noncaropiso pochin Yosë nataninpoa'. ²A'naquënpoa' noya nitotërëhua' pënëntacaso'. Yosë yonquirinso cháchin nitotërëhua'. Ya'ipiya nitotarihuarahuë', co piyapi'sa' nosorohuatëhuahuë', topinan quëran nitotarihua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. A'naquënpoa' chiniquën Yosë natërëhua'. Yosë nontohuatëhua', ma'sha sacai' nininso' nanitaparëhua'.

Motopi chi'huincacaso pochin nanitapa-pirèhuahuè', co piyapi nosorohuatèhuahuè', topinan quèran natèrèhua', co Yosè noya ni'sarinpoahuè'. Ninosorocaso' na'con na'con nohuantèrin.

³A'naquènpoa' ya'ipi ma'shanènpoa' sa'ahuaro'sa' quètèrèhua'. Co tèhuènchachin nosorohuatèhuahuè', topinan quèran quètarihua'. “Pèn quèran yatèpapirinacohuènta', imamiatarahuè,” tarihuarahuè', co piyapi nosorohuatèhuahuè', co manta' Yosè'pa' canarihuahuè'.

⁴Piyapi nosorohuatèhua', co yano'huirihuahuè'. Noya nontatèhua', catahuarihuahuè'. Nosorohuatèhua', co a'na piyapi a'piratarihuahuè'. Co nocanarihuahuè'. “Caso' noya noyaco,” co tarihuahuè'.

⁵Piyapi nosorohuatèhua', co pi'pisha tèranta' atapanarihuahuè'. Co canpoara yonquinènpasachin yonquicaso' ya'huèrinhuè'. A'napitanta' nosoroatèhua', yonquiarihuahuè'. Tèhuènchachin nosorohuatèhua', no'huipirinènpohuènta' co no'huirihuahuè'. Pinopirinènpohuènta', co ina yonquiarihuahuè', naniantarihua'.

⁶A'na piyapi co noyahuè' nipachina, tèhuènchachin sètarihua'. Co naporinso' yonquiatèhua', a'napita sha'huitacaso' pa'yatarihuahuè'. No'tèquèn yonquihua-china, canpoanta' noya cancantarihua'.

⁷A'napita nosorohuatèhua', co onporonta' pinorihuahuè'. Co noyahuè' nanan natantohuatèhua', co a'naroachin natètarihuahuè'. Noya yonquiarihuahuè'. “Yosè nohuanton, oshaquèran noya cancantapon nimara,” tarihua'. Ma'sha onpotopirinènpohuènta', ahuantarihua'.

⁸Ipora quèra huarè' nosoromiatacaso' ya'huèrin. A'naquèn ipora pènèntapirinahuè', a'na tahuèri co huachi pènèntacaso' ya'huaponhuè'. A'naquènta' Yosè chinotatona', nisha nananquè nonpiso pochin nonpi. A'na tahuèriso' nipirinhuè' co huachi ina pochin nonacaso'

ya'huaponhuè'. Iporaso' a'naquèn nitotèrin a'chinacaso'. A'na tahuèri co huachi a'chinacaso' ya'huaponhuè'. Pènèntacaso', a'chinacaso', inapita co ya'huèmiatarinhuè'. Ninosorocaso' nipirinhuè' na'con na'con Yosèri nohuantèrin. Co onporonta' inaso' ayaponhuè'. Co onporonta' nisha cancantacaso' ya'huaponhuè'. ⁹Iporaso' ya'ipi co nitotarihuahuè'. Co ya'ipi no'tèquèn nitopènèntarihuahuè'. ¹⁰A'na tahuèriso' nipirinhuè' Yosè'pa' ya'ipiya nitotarihua huachi. Naporo' co a'chinacaso' ya'huaponhuè'. Co huachi nipènènacaso' ya'huaponhuè'.

¹¹Iraca hua'huatarihuahuè', hua'huasha pochin nonèhua', hua'huasha pochin yonquirèhua'. Iporaso' nipirinhuè' nani mashotèrèhua'. Co huachi hua'huasha pochin nonèhuahuè'. Co huachi hua'huasha pochin ninèhuahuè'.

¹²Hua'huaro'sa' pi'pisha yonquipiso pochin iporaso' pi'pisha Yosè nohuitèrèhua'. Hua'na huènaratèrinquè sacoshin hua'yanènpoa' quènanè'. Inapochachin iporaso' pi'pisha Yosè nohuitèrèhua'. Yosè'paso' nipirinhuè' a'nínquèchin Yosè nohuitarihua'. Iporaso' co Yosè pochin ya'ipiya nitotarihuahuè'. Inatohuaso' nipirinhuè' ya'ipiya nitotarihua'. Yosè noyá nohuitèrinpoa'. A'na tahuèri canpoanta' inapochachin Yosè noyá nohuitontarihua huachi. ¹³Cancanènpoa quèran huarè' Yosè natècaso' ya'huèrin. “Co onporonta' nonpintarinpoahuè’,” ta'tèhua', inasachin ninacaso' ya'huèrin. Ninosorocasonta' ya'huèrin. Yosèso' na'con na'con nohuantèrin ninosorocahuaso'.

Nisha nananquè nonpiso'

14 ¹Napoaton, iyaro'sa', noya ninosoroco'. Ina quèran Yosè nontoco' Ispirito Santo catahuainquèma' ma'sona nohuantèrinso' nicacamaso'. Noya pènèntacaso' na'con na'con

nohuantoco'. ²A'naquën Ispirito Santo nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. Co natantochinachinhuë' nonpi ni'ton, co a'napita natantopihuë'. Yosëichin natanin. Co piyapi nitotërinso' nonsapirihuë', co a'napita natanpihuë'. ³Ya'huërë' Yosë nanamënso' a'chintohuatëhua', noya nataninënpoa'. Ina yonquihuachina', noya noya imasapi. Pënënpatëhua', achinicananarihua'. Sëtopirinahuë', natanatonpoa', chiniquën cancantapi huachi. ⁴Nisha nananquë nonpiso pochin nonpachina', inahuara Yosë yonquiatona', chiniquën cancantapi. Nipirihuë', Yosë nanamën a'chintohuachinënpoa', ya'ipi imarëhuasopita natanpatëhua', chini chiniquën cancantarihua'.

⁵Nisha nananquë pochin nonacaso' noya nipirihuë', Yosë nanamën a'chinacaso' noya noya, tënhuë. Ina na'con na'con Yosë nohuantërin. Nisha nananquë nonpachina, ina piquëran ma'sona tëninsol' nonapon a'naquën sha'huichinquëma'. Imaramasopita natanatoma', noya yonquicamaso marë' sha'huichinquëma'. ⁶Yosë a'chintohuachincora, inachachin, iyaro'sa', sha'huitëranquëma'. Ina anitotohuachincora, nanamën chachin a'chintëranquëma'. Inapotato, catahuanranquëma' noya noya imacamaso marë'. Nisha nananquë nonpiso pochin nontëranquëma' naporini, co nataintomacohuë'. Co ina quëran noya noya imaitomahuë'. Canpita nananquë pënënpatënuëma', tëhuëchachin natanamacol'.

⁷Ni'co'. Quina co noyahuë' pihuihuachinara, co nitotochinachinhuë' natanë'. Quitaranta' co noyahuë' pi'nihuachinara, co piyapi nitotochinachinhuë' natanpi. ⁸Cornitanta' nisha nisha pihuiipi sontaro'sa' nitotacaiso

marë'. A'na tahuëri inimicoro'sa' huë'pachinara, cornita pihuipirinahuë' sontaro'sa' përacaso marë'. Co no'tëquën pihuihuachinahuë', co sontaro'sa' niyontonpihuë' inimicoro'sa' a'pacaiso marë'. ⁹Inapochachin canpoanta' nisha nananquë nonpiso pochin nontohuachinënpoa', co natanarihuahuë'. Topinan quëran nonsapi. ¹⁰Tëhuëchachin, iyaro'sa', nisha nisha nanan ya'huërin. Nisha nisha piyapi'sa' ninontacaso marë' ya'huëpirinhuë'. ¹¹Co nitotohuatëhuahuë', co natanarihuahuë'. “Nisha piyapi ni'ton, nisha nananquë nonin,” tënëhua'. Co ninontacaso' nanitarihuahuë'. ¹²Na'con nohuantërama' Ispirito Santo catahuainquë maso'. Nisha nisha nicacamaso' nohuantërama'. Ma'sona tëranta' nipatama', a'napita imarinsopita catahuaco' Yosë pochin cancantacaiso marë'.

**Ma'sona nonpisonta'
sha'huicaso' ya'huërin**

¹³Napoaton nisha nananquë nonpiso pochin yanonpatama', Yosë nontocol' ma'sona nonamaso' nitotamaquë. Ina quëran nitotatoma', canpita nananquë chachin piyapi'sa' sha'huitocol'. ¹⁴Nisha nananquë Yosë nontohuato, Ispirito Santo nohuanton, nontopirahuë', ma'sona tënhuëso' co nitotërahüë'. ¹⁵Co nohuantërahüë' topinan quëran Yosë nonta'huaso'. Yonquiato, canta' Yosë nonchi, tënhuë. Nisha nananquë pochin cantapirahuë', co nohuantërahüë' topinan quëran cantaca'huaso'. Yonquiato, canta' Yosë cantanën noya canta'yi, tënhuë. ¹⁶Niyontonpatama', a'naso' Yosë nontaton, “Yosparinquën,” itohuachina, napopinachin yonquiatoma', “Amen,” tënama'. Nisha nananquë nontërin naporini, co nataintomahuë'. Co natanatomahuë', co yonquicamaso' nanichitomahuë'.

¹⁷Inaso' noya nontopirinhuë', topinan quëran natanama'. Co natanamahuë' ni'ton, co achinicananinquëmahuë'.

¹⁸Canta' nisha nananquë nonpiso pochin nitononahuë'. Canpita quëran na'con na'con nanitërahuë'. Ina marë' "Yosparinquën" itërahuë' Yosë. ¹⁹Napoapona-huë', Yosë chinotacaso marë' niyontonpatëhua', pënënta'huaso' noya noya ténahuë'. Nisha nananquë pochin nonato, shonca huaranca nanan nonahuë' naporini, topinan quëran nointohuë'. Canpoa' nananquë a'natërapo' nananichin nonahuë' naporini, natanpi ni'ton, inaso' noya noya niitonhuë', ténahuë'.

²⁰Ama, iyaro'sa', hua'huaro'sa' pochin cancantocosohuë'. Hua'huaro'saso' co yonquipihuë'. Canpitaso' nipirinhuë' no'tëquën yonquico'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. ²¹Yosë quiricanënquë Moisésë iraca ninshitërin. "Cotioro'sa' hua'qui' pënënpirahuë', co yanatërinacohuë'. Napoaton nisha piyapi'sa' inaquë a'parahuë'. Nisha nananquë nontapirinahuënta', co natëarinacohuë'," ténin Yosë.

²²A'naquën nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. Co imapisopitasohuë' ayonquicaiso marë' napopi. "Yosë nohuanton, naporin," ta'tona', yonquia-pona' nimara. Imarëhuasopitaso' nipirinhuë' canpoara nanamënpoaquë chachin Yosë nanamën a'chintohuachinënpoa', noya cancantarihua'. "Ma noyacha catahuarinpoa paya," tarihua'. ²³Yosë chinotacaso marë' niyontonpatama', a'naquën co imarinsohuë' ya'conapon anta'. Nisha nananquërachin nonpatama', co natanpachinahuë', "Hua'yanconpi," tapona'. ²⁴Nipirinhuë', Yosë nanamën a'chintohuatama', co imarinsopitahuënta' noya natanapi. Pënëntërinso' natanahuatona', yonquiapi huachi.

"Tëhuëenchachin canta' co noyahuë' nicato, oshahuanahuë'. ²⁵Pa'pi co noyahuë' yonquirahuë'," tosapi. Ina yonquiatona', oshanëna marë' sëtatona', Yosë chinotapi huachi. "Tëhuëenchachin Yosë catahuarinquëma'," itarinënquëma'.

Niyontonpachinara Yosë chinotopiso'

²⁶Napoaton, iyaro'sa', niyontonpatama', noyasáchin yonquico'. A'naquëma' cantarama'. A'naquëma' Yosë nanamën a'chinarama'. A'naquëma' pënëntarama'. A'naquëmanta' nisha nananquë nonpiso pochin nonama'. Ina piquëran ma'sona tapon nonamaso' canpita nananquë sha'huitarama'. Ma'sona tëranta' nipatama', nicatahuaco' ya'ipinquëma' noya noya imacamaso marë'. ²⁷Nisha nananquë pochin yanonpachina', a'naya a'naya noina'. Catoya'pihuë nipon, caraya'pihuë nipon, inaíchin noina'. Naporahuaton, ma'sona tapon noninso' sha'huuina'. ²⁸Co insoari tëranta' natanacaiso' nanitohuachinahuë', niyontonpiquë ama ina pochin noinasohuë'. Ina pochin yanonpachin, inaora paaton, noin Yosëichin natanacaso marë'. ²⁹Niyontonpatama', catoya, caraya nimara pënëchina'. A'napitaso' nataina'. No'tën nanan nipachin, noya natanco'. Nonpin nananso' nipachin, ama natancosohuë'. Yosë nanamënachin imacaso' ya'huërin. ³⁰Co a'na quëmapiachin pënëntacaso' ya'huërinhuë'. A'nanta' Yosëri nanan anitotohuachin, inarinta' sha'huichin. Yapënëntohuachin, ya'nan nona'pi ta'taton, natanta'in. A'na ya'huëre' pënëntanta'in. ³¹Inapotatoma', a'naya a'nayanquëma' pënëntoco'. Ya'ipinquëma' noya noya yonquicamaso marë' nipënëncó'. Napohuatama', canpita capini nichinicanarama'.

³²Co Yosë nohuantërinhuë' corto pëiquë noncarocaso'. Napoaton nipënënpaté hua', ninatëhua', a'naya a'nayanpoa' pënëntahua'. A'na'ton tonihuachin, a'nanta' pënëntanta'in. Ina toniantahua-chin, a'nanta' pënëntanta'in. ³³Yosëso' co nisha nisha ayonquirinpoahuë'. Catahuarinpoa' noya cancantacaso'. Niyontonpiquënta' catahuarinpoa' a'naya a'nayanpoa' pënëntatëhua' noya Yosë chinotahuaso marë'.

Ya'ipi Yosë cancanën manëhuasopita nisha nisha niyontonarihuarahuë', noya chinotacaso' ya'huërin. ³⁴Niyontonpatama', sanapi'sa' ta'tatona', nataina'. Ama pënëinchinasohuë'. "Quëmapi'sa' natëina'," ténin Yosë quiricanëinquë. ³⁵Ma'sona yanitotohuachina, pëinënaquë chachin so'ina' nataina'. Yosë chinotacaso marë' niyontonpatama', sanapi'saso' co pënëntacaso' ya'huërinhuë'.

³⁶Ama canpitaora yonquiramaso' imacosohuë'. Co canpita'ton Yosë quiricanën nitotëramahuë'. Co canpitarachin a'chintërainquëmahuë'. ³⁷Yosë nanamën chachin no'tëquën a'chintëranquëma'. No'tëquën ninshité ranquëma'. Insosona yapënëntohuachin, natëinco. Ispirito Santo tëhuëinchachin catahuahuachinquëma', ina nanan chachin natërama'. ³⁸Nisha a'chintohuachinquëma', ama natëtoco-sohuë', tënahuë'.

³⁹Napoaton, iyaro'sa', Yosë nanamën a'chinacaso' na'con nohuantoco'. A'naquën nisha nananquë nonpiso pochin yanonpachina, nananpitoco' noin. ⁴⁰Nipirinhuë', ama noncarocoso'huë'. A'naya a'nayanquëma' nontoco'. Noyapiachin cancantatoma', Yosë yonquico'.

Quisocristo nanpiantarinso'

15 ¹Yosë nanamën nani a'chintëranquëma'. "No'tëquën nontërincoi," ta'toma', natërama'.

Natëtoma', imamiatarama'. Ina nanan chachin sha'huitantaranquëma' yonquicamaso marë'. ²Ina natëmiatohuatama', Yosë nicha'ësarinquëma huachi. A'naquënso' nipirinhuë' "Imarahuë'," taponaraihuë', topinan quëran napopi. Co cancanëna quëran natëpihuë'. Inapitaso' co nicha'ësarinhuë'.

³Ya'nan a'chintaponquëma', Yosë anitotërinco chachin sha'huitëranquëma'. Quisocristo nanamën inaso'. "Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' Quisocristo chiminin," itëranquëma'. Iraca Yosë quiricanën quëran ninorinso chachin chiminin. ⁴"Chiminpachina, pa'pitopi huachi. Pa'pitopirinahuë', cara tahuëri quëran nanpiantarin huachi," itëranquëma'. Quiricanëinquë ninorinso chachin nanpiantarin huachi. ⁵Nanpiantarahuatón, Pitro ya'notërin. Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari ni'pi. ⁶Ina quëran na'a imapisopita niyontonasoi', ya'notantarin. A'natërapo pasa piyapi pochin ni'pi. Ipora huanta' nanpirapi. Caraichin nani chiminin. ⁷Santiaconta' ya'notërin. Naporahuatón, ya'ipi ca'tano'sanënpita ya'notantarin. Ina quëran inapaquë panantarin huachi.

⁸Piquëran huarë' canta' ni'nahuë'. Inimico pochin cancantopirahuë', inapa quëran ya'notimarinco. Naporo huarë' imarahuë'. ⁹Imapisopita aparësitërahue' ni'ton, co acoincoso' ya'huërinhuë', topirahuë'. Pa'pi co noyahuë' cancantopirahuë', anoyacancantatonco, acorinco paaton a'china'huaso marë'. Ca'tano'sanënpita pochin nica'huaso' acorinco. ¹⁰Nosoroatonco, Yosë catahuarinco. Co catahuarincohuë' naporini, co manta' nanichitohuë'. Catahuahuachincora, pa'nahuë nanamën a'chinapo. Co topinan quëran catahuarincohuë'. Caso' na'con na'con Yosë marë' sacatërahue'. Co cariso'

piyapi'sa' anoyacancantèrahuè'. Yosè achinicananinco a'china'huaso marè'. Ina catahuarinco ni'ton, a'chinpato, na'a piyapi'sa' imasapi huachi. ¹¹Yosè nanamèn a'chinahuè. Quisocristo ca'tano'sanènpitanta' a'chinpi. Ina nanansáchin a'chintèrainquëma', natèrama'.

Quisocristo imarèhuasopita nanpiantacaso'

¹²“Quisocristo nanpiantarin huachi,” itèrainquëma'. A'naquëmaso' nipirinhue' co no'tèquèn yonquiramahuè'. “Co Yosè ananpitarinpoahuè’,” toconama'. ¹³Co nanpiantacaso' ya'huèrinhuè' naporini, co Quisocristo tèranta' nanpiantaitonhuè'. ¹⁴Topinan quèran a'chinchitènguëmahuè'. Topinan quèran natèitomahuè'. ¹⁵Nani nonpinchitènguëmahuè'. Nipirinhue', co, iyaro'sa', nonpin nanan a'chintèranquëmahuè'. “Yosèri chachin ananpiantarin huachi,” itohuatènguëmara, no'tèquèn nontèranquëma'. ¹⁶Co ananpitarinpoaso' ya'huèrinhuè' naporini, co Quisocristo tèranta' ananpichitonhuè'. ¹⁷Topinan quèran imaitèrihuahuè', co oshanènpoa' inquichitonpoahuè'. ¹⁸A'naquèn imapirinhue', chiminatona' nani parèsitopiquè pa'itonahuè'. ¹⁹Isoro'paquèrachin Yosè catahuarinpoa' naporini, pa'pi nosorochitè rihuahuè'.

²⁰Nipirinhue', Quisocristo tèhuèenchachin nani nanpiantarin huachi. Ina'ton nanpimiatantarin. Ina quèran canpoanta' chiminarihuarahuè', nanpimiatantarihua huachi. ²¹Atan'ton co Yosè natètonhuè', chiminin ni'ton, canpoanta' ya'ipinpoa' chiminèhua'. Nipirinhue', Quisocristosos' isoro'paquè nipon, chimimiataponahuè', nanpiantarin ni'ton, canpoanta' nanpiantarihua'. ²²Atan pochin cancantatèhua', chiminèhua'. Napoaponahuè', Quisocristo imapatèhua', nasha pochin ananpitarin-

poa'. ²³Co napopinachin nanpiantarèhua-hue'. Iraca Quisocristo'ton nanpiantarin. Iporaso' pantaton, nanpimiatarin huachi. A'na tahuèri o'mantahuachin, imarèhuasopitanta' ananpitomiatarinpoa huachi. ²⁴Ina quèran ya'ipiya naniarin huachi. Iporaso' nisha nisha hua'ano'sa', copimoro'sa', inapita chiniquèn nanantatona', camairinènpoa'. Sopairo'santa' yacamairinènpoa'. Quisocristo o'mahuachin, ya'ipiya minsèarin huachi. Nani minsèhuachin, Tata Yosèichin ya'ipiya hua'anèntarinpoa huachi. ²⁵Ina nohuanton, Quisocristo chiniquèn nanantarin. A'na tahuèri ya'ipi inimicoro'sa' minsèarin huachi. ²⁶Chimiorionta' ayatarin. Ananpitarinpoa', chimirin minsèarin huachi. Co huachi chiminacaso' ya'huaponhuè'. ²⁷“Yosè nohuanton, ya'ipiya minsèarin huachi,” tènin Yosè quiricanènguè. Napoaton Quisocristo ya'ipiya hua'anèntarin. Tata Yosèrè' napopianachin chini chiniquèn nanantarin huachi. ²⁸Ina nohuanton, Quisocristo ya'ipiya minsèarin huachi. Inaso' Yosè hui'nin ni'ton, pa'pin natèmia-tèrin huachi. Nani ya'ipiya minsèhuachin, Tata Yosèáchin chinotarihua huachi.

²⁹¿Onpoatomata' ipora huanta' a'naquëma' co natèyatèramahuè'? “Co Yosè ananpitarinpoahuè’,” toconama'. Co no'tèquèn yonquiramahuè'. A'naquëma' chiminpisopita yonquiatoma', imarama'. “Inapitaso' noya piyapi ni'ton, canta' imai,” ta'toma', yaimarama'. Ina quèran imatoma', aporihuanama'. Co nanpian-tacaso' ya'huèrinhuè' naporini, topinan quèran napa'itomahuè'.

Co topinan quèran parèsitèrinsohuè'

³⁰Quiyanta' parèsitato, a'chinárai. Nani tahuèri yaahuèrinaco. Co nanpian-tahuatèhuahuè', topinan quèran parèsitèrai. ³¹A'naquèn yatèparinacoi. Nani tahuèri “Chiminapo nimara,”

ténahuë. Yoscoarë' no'tèquën nontëranquëma'. Quisocristo catahuarinco ni'ton, a'chintohuatënuëmara, nóya imarama'. Ina marë' nóya cancantërahuë. Napoaton, iyaro'sa', co onporonta' nonpintëranquëmahuë'. ³²Ipsiquë a'chinahuëso marë' chiniquën no'huirinaco. Ni'ni' pochin cancantatona', yatëparinaco. Inaquë parësitërahuë. Ahuantaporahuë', co isoro'paquë canarahuë'. Isoro'paquëráchin ya'huëréhua' naporini, co manta' canaitërihuahuë'. Co nanopiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, co Yosë yonquicaso' ya'huë'itonhuë'. “Huëco' coshatahua'. No'piahua'. Co hua'quiya quëranhuë' chiminarihua' ni'ton, capa cancantahua',” nichitërihuahuë'. Co nanopiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, napo'itërihuahuë'.

³³Ama ina pochin yonquicosohuë'. Ni'cona a'napita anishacancantochinënuëma'. “Co noyahuë' nipisopitarë'quëma' nipayahuatama', canpitanta' nitapicancanarama'. Inapita nonanpatama', co huachi noyapiachin cancantaramahuë',” topi iraca. No'tèquën napopi. ³⁴Ama, iyaro'sa', huë'ërëso pochin cancantocosohuë'. No'tèquën yonquiatoma', noyasachin nico'. A'naquëma' co Yosë nohuichatë raramahuë'. Ina yonquiatoma', tapanacamaso' ya'huërin. Napoaton pënëranquëma'.

Nasha nonënpoa' quëtarinpoaso'

³⁵A'naquëma' natanamaco. “Chiminpatëhua', ¿onporahuatëhuata' nanopiantarihua'? ¿Onpopinta' nonënpoa' ya'huëtaponpoaso'?” itëramaco. ³⁶Co yonquiyatëramahuë', ¿ti? ténahuë. Ni'cochi. Ya'pirin sha'patëra, ya'pirin chachinso' mocarin. Acopo' ya'pira'huainso' nipirinhuë', noya papotërin. ³⁷Tricoraya nimara sha'nama'.

Ya'pirin sha'patamara, aipi ya'pirin chachinso' co papotërinhuë'. Ya'pira'huain papotohuachina, nisha ya'norin huachi.

³⁸Yosë nohuanton, ma'sha papotërin.

Nisha nisha ya'pirin sha'patëra, nisha nisha papotërin. Co inanpiachin papotërinhuë'. Yosë nohuanton, naporin.

³⁹Ma'sharo'santa' nisha nisha noshatopi.

Piyapinpoanta' nonënpoa' nisha.

Ohuacaro'sa', inaira, sami, inapitanta' nisha nisha noshatopi. Co napopianachin noshatëréhuahuë'. Nisha nisha acorinpoa'.

⁴⁰Nisha nisha ma'sha isoro'paquë ya'huërin.

Inapaquë ya'huëpisopitanta' nisha nisha ya'nopi.

Co napopianachin ya'nopihuë'. ⁴¹Pi'iso' huënarachin huënarachin a'pinin.

Yoquinta' nisha a'pinin.

Tayoraro'santa' nisha nisha a'pinpi.

Co napopianachin huënaratopi-huë'.

⁴²Inapochachin canpoanta' nanopiantahuatëhua', nisha ya'noarihua huachi.

Chiminpatëhuara, chanatopirëhuahuë', nanopiantahuatëhua', nasha nonënpoa'

ya'huëtarinpoa'. Co onporonta' chanatarihuahuë'. ⁴³Iporaso' nonënpoa' co onpopin-chin noyahuë'. Chiminpatëhua', pa'pitarinënpoa huachi.

A'na tahuëriso' nipirinhuë' noyápiachin nonënpoa'

ya'huëtarinpoa huachi. Co iporaso' chinirëhuahuë'.

A'na tahuërinta' caniorëhua'.

Nanpianahuatëhua', co huachi caniorihuahuë'.

Ya'ipiya nanitarihua huachi. ⁴⁴Isoro'paquë ya'huëcaso'

nonënpoa' ya'huëtërinpoa' ni'ton, chiminëhua'.

Pa'pitopirinënpoahuë', ananpitantahuachinpoa', nisha nonënpoa' quëtarinpoa'

Yosë'pa' ya'huëcahuaso marë'.

Iporaso' nonënpoa' Yosë acotërinpoa' isoro'paquë ya'huëcaso marë'.

A'na tahuëriso' nipirinhuë' noya noya nonënpoa' quëtarinpoa'

inaré'quënpoa' ya'huëcahuaso marë'.

Atan nonën pochin ya'huëtërinpoaso'

⁴⁵Yosë quiricanënuë tënin: “Iraca Yosëri a'na quëmapira' ninin. Atan

itërin. Nonën quëtërin isoro'paquë nanpicaso marë',” ténin. Quisocristoso' quëmapi nipon, Yosë pochin nanpirin. Catahuarinpoa' canpoanta' Yosë pochin nanpicaso marë'. ⁴⁶Ya'ipinpoa' nonënpoa' ya'huëtërinpoa' isoro'paquë nanpicaso marë'. Ina quëran Yosë imapatëhua', nasha cancan quëtërinpoa'. Ananpitantahuachinpoa', nasha nonënpoanta' quëtërinpoa'. ⁴⁷Atan no'pa quëran ninin isoro'paquë nanpicaso marë'. Quisocristoso' nipirinhue' Yosë ya'huërin quëran o'marin ni'ton, noya noya ninin. ⁴⁸Ya'ipi piyapinpoa' Atan pochin nicatëhua', ina nonën pochin ya'huëtërinpoa'. Napoaponahuë', Quisocristo imapatëhua', a'na tahuëri ina nonën pochachin ya'huëtërinpoa'. ⁴⁹Iporaso' Atan pochin ya'norëhua'. A'na tahuëriso' nipirinhue' Quisocristo pochin ya'noarihuua huachi.

Chimirin minsëcaso'

⁵⁰Nonënpoa' ipora ya'huëtërinpoaso' co nanitërinhuë' Yosë ya'huërinquë paacaso'. Chiminpatëhua', nonënpoa' chanatarin. Co inaso' ya'huëmiatarinhue'. Napoaton nasha nonën quëtërinpoa'. ⁵¹Noya natanco, iyaro'sa'. Na'a piyapi'sa' co nitotopirinahuë', sha'huitaranquëma'. Co ya'ipi imarëhuasopita chiminarihuahuë'. A'naquënpoa' nanpisëhua', Quisocristo o'mantararin. Naporo' ya'ipi imarëhuasopita nisha pochin ya'noarëhua'. ⁵²A'naroáchin nisha ya'noarëhua'. A'nanaya nisha nonënpoa' ya'huëtërinpoa'. Ayaro' tahuëri nanihuachin, anquënniri cornita pochin pihuirapihuachin, chiminpisopita nanopiantarapi huachi. Quisocristo imapi ni'ton, ananpitantarin huachi. Naporo' ya'ipi imarëhuasopita nisha nonënpoa' ya'huëtërinpoa'. Co huachi chiminarihuahuë'. ⁵³Chiminpatëhua', nonënpoa'

ipora ya'huëtërinpoaso' chanatarin. A'na tahuëriso' nipirinhue' nisha nonënpoa' ya'huëtöhuachinpoa', co chanatarinhue'. Nanpimiatarihuua huachi. Co huachi chiminarihuahuë'. ⁵⁴Nisha nonënpoa' quëtöhuachinpoa', nanopiantarihuua huachi. Yosë quiricanënnquë ninorinso pochachin nanopimiatarihuua'. “Chimirin minsëarin huachi. Co huachi chiminacaso' ya'huaponhuë'. ⁵⁵Co huachi chimirin minsëarinpoahuë'. Yosëri minsëarin huachi. Co huachi chiminacaso' të'huatarihuahuë',” ténin quiricanënnquë. ⁵⁶Iraca Yosë pënënpirinhue'. Co natëtatëhuahuë', oshahuanëhua'. Oshahuanëhua' ni'ton, chiminacaso' ya'huëpirinhue'. ⁵⁷Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, nicha'ërinpoa paya. Ina nohuanton, Quisocristo ya'huërëterinhue'. Corosëquë chiminatón, sopai minsërin. Nanpiantarahuaton, chimirionta' minsërin huachi. Catahuahuachinpoa', canpoanta' sopai minsëarinhuua'. Ina marë' “Yosparinquën' itahuua'. ⁵⁸Napoaton, iyaro'sa', chiniquën cancantoco'. Ama pi'pian tëranta' sopai natëcosohue'. Ama topinan ya'huëcosohue'. Apira apira nipënnco'. Naporahuaton, paatoma', a'napita a'chintëra'piaco'. Sinioro catahuahuachinquëma', co onporonta' topinan quëran a'chinaramahuë'. A'chinpatama', Yosëri nohuantërinso'pita imasapi huachi.

Pahuantërinso'pita catahuacaso'

16 ¹A'nanta', iyaro'sa', sha'huichinquëma', yonquico'. A'naquën imapisopita ma'sha pahuantarin ni'ton, parësitapi. Inapita catahuacaso marë' coriqui yaa'parama'. Carasiaquë imapisopitanta' coriqui a'parapi. Inapita nani sha'huitërahuë coriquinën yontonacaiso marë'. Inapochachin canpitanta' sha'huitaranquëma'. ²Nani

Tomio tahuëri niyontompatama', pi'pian pi'pian coriqui acoco'. Nanitëramaso' acoco'. Na'con ya'huëtohuachinquëma', na'con quëtoco'. Pi'pian ya'huëtohuachinquëma', pi'pian quëtoco'. Nani simana inapotohuatama', nicaponquëma' pa'pato, coriqui a'pacamaso' quënanconarahüë. ³Catoya'pi pochin huayonco' inari coriqui quëtonacaso marë'. Canconpato, quiricatahuato, a'paarahüë. Quirosarin-quë quëparapi pahuantërsopita quëtacaso marë'. ⁴Canta' pa'samaraco. Co pa'sarahüë' nimara. Co nitochatëra- rahuë'. Yonquiri'i. Pa'pato, napopianachin pa'sarai.

Nicapon yapa'ninso'

⁵Ipora nicaponquëma' yapa'pirahuë', Masitonia parti paca'huaso' ya'huërin. Inaquë co hua'quiarahuë'. Nani ni'tontahuato, ya'huëramaquë pa'sarahüë. ⁶Canpitataquë hua'qui miachin yacaparan-quëma'. O'napi' inaquë na'huëanatapo nimara. Ina quëran catahuaramaco a'na parti paca'huaso', topirahuë'. ⁷Co iporaso' niraranquëmahuë'. A'na tahuëri Yosë nohuantohuachin, hua'qui' yacaparan-quëma'. ⁸Iporaso' nipirinhüë' Ipositoquë ya'huato, a'chinárahüë. Pinticostisë tahuëri huarë' isëquë ya'huapo. ⁹Yosë nohuanton, na'a piyapi'sa' isëquë yaimapi ni'ton, a'chintárahüë. A'naquënso' sopai natëtona', no'huipirinacohüë', pënëntarahüë. Na'a miachin imasapi huachi. ¹⁰Iya Timotio cantonpachinquëma', noya nontoco' noya cancanchin. Ca pochachin Yosë nanamën a'chinarin. ¹¹Hui'napi nipirinhüë', ama nocancoso-hüë', noya natanco'. Noya nontatoma', a'patimantaco. Ina ninarahuë'. A'napita iyaro'sarë' canquimapon nimara. ¹²Iya Aporosë sha'huitopirahuë' ni'coinquëmaso marë'. "A'napita iyaro'sa' pa'pachina', quëmanta'

paquë'," itopirahuë', co ipora nanitërin-hüë'. Nanitohuachin, nicaponquëma' pa'sarin.

Piquëran huarë' pënëninso'

¹³Ni'cona, iyaro'sa', sopai minsëchin-quëma'. Ama nisha nisha yonquicoso-hüë'. Ya'ipi cancanëma quëran natëmia-toco'. Ma'sha onpoapomarahuënta', chiniquën cancantoco'. Chiniquën cancantatoma', noya nico'. ¹⁴Ma'sha tëranta' nipatama', noya ninosoroa-toma', nico'.

¹⁵Istipano sa'inë chachin nohuita-rama'. Iraca Acaya parti ya'huapo, inapita'ton Quisocristo imapi. Ya'ipi pëinënquë ya'huërsinopita imasapi. Imatona', na'con catahuarinënquëma'. Ya'ipi imapisopita catahuapi. ¹⁶Inapitasa' noya natëco', tënahüë. A'napitanta' chiniquën catahuarin-quëma' noya imacamaso marë'. Insosona ina pochin a'chintohuachinquëma', noya ni'co'. ¹⁷Istipano, Portonato, Acaico, inapita isëquë cantihuachinco, nóya cancantarahüë. Canpitasa' aquë ya'huatoma', co ni'namacohüë'. Inapitasa' ya'huërama quëran huëcatona', catahuarinaco. ¹⁸Noya nontatonaco, achinicancaninaco. Pantahuachina', canpitanta' achinicancanarinënquëma', tënahüë. Cancoantahuachina', noya natanco'.

¹⁹Ya'ipi imapisopita Asia parti ya'huëpisopita sha'huitarinënquëma' noya ya'huëcamaso marë'. Aquira sa'inë chachin yonquirinquëma'. Pëinënquë niyontonpiso-pitanta' yonquirinënquëma'. Canpitanta' Siniro imarama' ni'ton, na'con yonquirinënquëma'. ²⁰Ya'ipicoi yonquirainquëma'. Noya, iyaro'sa', ya'huëco', tënai. Noya ninosoroatoma', nisë'quëco'.

²¹Ca Paonoco na'con yonquiran-quëma'. Caora imirahuë quëran isoíchin ninshitaranquëma'.

²²Insosona co Siniro nosorohuachin-huë', Yosëri ana'inchin. Parësitopiquë a'pacaso' ya'huërin. A'naroachin Siniro o'manta'in huachi, ténahuë.

²³Quisocriso hua'anëntërinpoa'. Canpita yonquiatënuëma', ina nontëra-

huë. "Na'con, Siniro, catahuaquë' noya imainënuë," itërahuë.

²⁴Ya'ipinquëma' Quisocriso imarama' ni'ton, nosororanquëma'. Nani ninshité ranquëma huachi.

Paono

Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitaraninso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma'. ¿Noya ya'huarama'? Noya canta' ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquëma'. Corintoquë ya'huëramasopita ninshitarainquëma'. Yosë nohuanton, canpitanta' huëntonënuquë ya'conama'. Acaya parti nisha nisha ninanoro'saquë ya'huëpiramahuë', imasarama'. Ya'ipinquëma' yonquiatënuquëma', ninshitaranquëma'. ²Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' catahuainquëma' ina pochin cancantacamaso marë'.

Yosë achinicananinpoaso'

³—Ma noyanquëncha quëmaso', Tata, ni'ton, catahuarancoi paya, itahua' Yosë. Hui'nin chachin a'paimarin catahuainpoaso marë', Siniro Quisocristo itërehuaso'. Tata Yosë na'con nosororinpoa'. Inasáchin siempre achinicananinpoa'. ⁴Ma'sona tëranta' onpohuatëhua', ina catahuarinpoa' noya cancantahuaso marë'. Achinicananinpoa' ni'ton, canpoanta' nanitërehua' a'napita catahuacaso'. Inapitanta' ma'sha onpohuachina', achinicananarihua'. Yosë catahuarinpoaso pochachin

inapitanta' catahuarëhua'. ⁵Quisocristo imarëhuaso marë' a'napita aparësitërinënpoa'. Aparësitohuachinënpoa', Quisocristo chachin achinicananinpoa'. Na'con na'con aparësitohuachinënpoa', na'con na'con catahuarinpoa' noya cancantahuaso marë'. ⁶Canpitanta' Yosë nohuitacamaso marë' a'chintërainquëma'. Ina marë' aparësitë rinacoi. Parësitapiraihuë', Yosë catahuarincoi noya cancanta'huaiso marë'. Ina nitotatoma', noya cancantoco'. “Paono aparësitohuachinara, co yaa'porinhuë'. Yosëri catahuarin noya cancantacaso'. Catahuarinpoa' canpoanta',” topatama', chiniquën cancantarama', ténahuë. ⁷Canpitanta' aparësitohuachinënquëma', Yosë catahuarinquëma' chiniquën cancantacamaso marë'. Napoaton co Yosë a'poaramahuë'. Chiniquën cancantatoma', imamiatarama huachi, ténai. Ina marë' noya cancantërai.

⁸Parësitëraiso' sha'huichinquëma', canpitanta' nitotoco'. Asiaquë ya'huasocoi, na'con ma'sha onpotërinacoi. Co ahuantochinachinhuë' cantantërai. ⁹“Chiminapoi nimara,” topiraihuë', co chiminaihuë'. Yosë nohuanton, ma'sha onporai ina na'con na'con yonquica'huaiso marë'. Napoaton “Quiyaora nanitërai,” co ténaihuë'. “Catahuacoi, Siniro, co quiyaso' nanitëraihuë',” itërai. Yosëichin ya'ipiya nanitaparin. Chiminpisopitanta' ananpi-

tantarin. ¹⁰Pi'pishachin shichimipirai-huë', Yosë na'con catahuarincoi ni'ton, cha'ërai. Nani tahuëri ni'sárincoi. "Co onporonta' naniantarinpoahuë'. Siempre nicha'ësarinpoo huachi," ta'toi, noya cancantërai huachi. ¹¹Canpitanta' quiya marë' chiniquën Yosë nontoco' catahuaincoi. Na'a piyapi'sa' quiya marë' Yosë nontohuachina', Yosë catahuarincoi. Ina quëran inahuanta' noya cancantapi. "Ma noyacha Yosëri catahuarin paya," ta'tona', "Yosparinquën, Sinioro," tosapi.

Paono Corintoquë yapa'ninso'

¹²Yosë ni'sárinco ni'ton, no'tëquën sha'huitaranquëma'. Co pi'pian tëranta' nonpintërainquëmahuë'.

No'tëquënáchin nontërainquëma'. Yosë pochin cancantatoi, noya yonquirainquëma'. Co quiyaora yonquinëhuëi quëran a'chintërainquëmahuë'. Yosë catahuarincoi ni'toi, noya ninai. Ina marë' noya cancantërai.

¹³No'tëquënáchin ninshitërainquëma'. Co nisha nisha yonquiraihuë'. Co yanonpintërainquëmahuë'. Iso quirica nontohuatama', yonquiraiso chachin nitotarama'. Noya nitotohuatama', noya noya yonquiaramacoi, tënai. ¹⁴Ipora noya miachin nitotërama'. O'macaso' tahuëri nanihuachin, Yosë'pa' pa'sarama'. Ina marë' quiyanta' noya cancantarai. Naporo' tahuëri canpitanta' noya ni'saramacoi, tënahuë. "Paono noya a'chintërincoi ni'toi, imarai," tosarama'. Ina yonquicamaso' nohuantë rahuë.

¹⁵⁻¹⁶"Noya ni'sarinaco," ta'toi, i'hua nicaponquëma' yapa'pirahuë'. Masitonia parti pa'pato, nirinta'inquëma', topirahuë'. Ina quëran huënantahuato, ni'quimantaranquëma'. Canpitataquë pa'nahuë naporini, Cotia parti paca'huaso' catapaitomacohuë'. Catoro'

ni'patënuëma', noya noya cancantarama', tënahuë. Nohuantopirahuë', co pa'nahuë'. ¹⁷Nipirinhüë', caso' co nisha nisha yonquirahuë'. Co caora yonquinë huë quëran nisha nisha nonahuë'.

A'naquën ma'sona tëranta' sha'huipirinhüë', nonpinaton, naporin. Co caso' ina pochin cancantërahüë'. ¹⁸Yoscoarë' no'tëquën nontëranquëma'. Yosë no'tëquënachin nonin ni'ton, canta' co nonpintaranquëmahüë'. Co nisha nisha nonahuë'. ¹⁹Iraca Siripano, Timotio, ca, caracoi a'chintërainquëma'.

Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Co onporonta' nonpintërainpoahuë'. No'tëquën nontërinpoa'. ²⁰Ya'ipi Yosë sha'huitërinpoaso' Quisocristo acotarinpoa'. Napoaton "Quisocristos" no'tëquën nonaton, catahuarinpoa'. Ma noyacha Yosëso paya," tënëhua'. ²¹Yosë chachin huëntonënuë aya'coninpoa' Quisocristo imacaso marë'. Acorinpoa' piyapinëpita nicacaso marë'. ²²Hui'nin pochin niconpoa', Ispirito Santo aya'coancantërinpoa'. Hua'yanën chachin aya'coancantërinpoa' ni'ton, noya nicha'ësarinpoo huachi. Ya'huërin'pa' quëpantarinpoa huachi, tënëhua'.

Ma'sona yonquiaton, hua'quirinso'

²³Ya'ipi yonquirahuëso' Yosë nitotërin. Ina ni'sarinco ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'. Co nohuantërahüë' canpitataquë chiniquën pënëna'huanquëmaso'. Napoaton co i'hua ni'conanquëmahüë'. Naporo' pa'nahuë naporini, co noyahuë' ninamaso marë' chiniquën pënëna'huanquëmaso' ya'huë'itonhuë'. ²⁴Co quiyaso' hua'an pochin chiniquën pënëntërai huë'. Oshaquëran pënënainquëma'. Yosë nanamën nani imarama'. Yacatahuarainquëma' noya noya cancantacomaso marë'.

2¹Nicaponquëma' yapa'pirahuë', yonquirahuë. "Ipora pa'pato, chiniquën pënënpato, canta' sëtarahuë," ta'to, co pa'nahuë'. ²Chiniquën pënënpatënquëma', sëtarama'. Co nohuanterahuë' asëta'huanquëmaso'. Canpita sëtohuatama', canta' sëtarahuë. Noya cancantarama' naporini, canta' noya cancanchitohuë'. ³Napoaton i'hua ninshitéranquëma' pënëna'huanquëmaso marë'. Ina quëran canpitataquë pa'pato, co sëtarahuë'. Noya imaantahuatama', noya cancantarahuë. Noya cancantohuato, canpitanta' noya cancantarama huachi, ténahuë. ⁴Chiniquën sëtato, i'hua ninshitéranquëma'. "Co yanatërinacohuë'," ta'to, sëtërahuë. Na'nëchinachin cancantërahuë. Co nohuanterahuë' chiniquën asëta'huanquëmaso'. Co no'huiranquëmahuë'. Na'con nosororanquëma'. Ina nitotacamasa marë' ninshitéranquëma'.

Nanan anoyatacaso' ya'huërinso'

⁵I'hua a'naquëma' co noyahuë' ninamasa marë' sëtërahuë. Co casáchin sëtërahuë'. Canpitanta' sëtërama'. Nipirinhue', co nohuanterahuë' chiniquën no'huicamaso'. ⁶Nani ana'intërama'. Co noyahuë' nininso marë' inanta' sëtárin. Co aquëtë' ana'intacaso' ya'huërinhuë'. ⁷Iporaso' nanan anoyatoco'. Noya nontantaco' chiniquën cancanchin. Iporahuanta' sëtárin. Napoaton catahuaco' ama aquëtë' sëchinsohuë', sëtori ya'coancantohuachin. ⁸Niyontonahuatoma', noya nontoco'. "Nanan, iyasha, anoyatarainquën. Nosororainquën," itoco', ténahuë. Ina quëran tēhuënchachin nosoroatoma', noya nontantaco huachi. ⁹Napoaton i'hua ninshitéranquëma'. "Ya'ipiya natëarinaco nimara," ta'to, pënënanquëma'.

Tënia'huanquëmaso marë' ninshitéranquëma'. Naporon' noya natëramaco.

¹⁰Nanan anoyatohuatama', canta' nanan anoyatatë pochin cancantarahuë. Co no'huirahuë'. Co manta' onpotopirincuhuë', co noyahuë' nininso marë' sëtëpirahuë'. Canpita yonquiatënquëma', nani nanan anoyatërahuë. "Quisocristo nani tahuëriya ni'sarinpoa'," ta'to, cancanëhuë quëran nanan anoyatërahuë. ¹¹Co nanan anoyatohuatëhuahuë', sopai minsëarinpoa'. Inaso' nisha nisha yanonpintërinpoaso' nitotërehua'.

¹²I'hua Troasëquë pa'nahuë Quisocristo nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanon, na'a piyapi'sa' nohuanopirinhue', co hua'quiyahuë' a'chintërahuë. ¹³I'hua chachin iya Tito canpitataquë a'papirahuë'. Co huënantahuachinhue', yonquiápirahuë'. "¿Onpoatoncha co iyasha huëntarinhuë paya?" ta'to, piyapi'sa' noyasha nontahuato, patërahuë. Masitoniaquë pa'nahuë iya Tito nacapiapo. Nacapihuatëra, noya nanan sha'huitërinco.

Quisocristo catahuarinpoa' sopai minsëcaso'

¹⁴"Ma noyacha Tata Yosëso paya," ténahuë. Quisocristoichin imapatëhua', Yosë siempre catahuarinpoa' sopai minsëcahuaso marë'. Ina marë' "Yosparinquën," itërahuë. Ya'ipi parti paatoí, Quisocristo nanamën a'chinarai. Pimo hua'sai' sëcotëtërinso pochin Quisocristo nanamën nahuinarin. A'chintatoí, na'a piyapi'sa' anitotërai. ¹⁵Quisocristo nanamënsáchin a'chinpatëira, Yosë noya ni'sarincoi. A'chinpatëira, Yosë nohuanterinsopita noya natanpi ni'ton, nicha'ësarín. Co nohuanterinsopitahuënta' natanpirinhue', topinan quëran natanpi ni'ton, parësitopiquë pa'sapi huachi.

¹⁶A'naquën noya natanatona', cha'ësapi. Yosëri ananpitomiatarin huachi. A'naquënso' nipirinhüè' co natëtona-hüè', chimimiatapi huachi. Ina quëran Yosëri ana'intarin huachi. Noya noya nanan ni'ton, co insonta' nanitërinhuè' inaora a'chinacaso', tënahüè. Co piyapinpoa' nanitërehuahuè'.
¹⁷A'naquën nonpinatona', inahuara canacaiso marè' a'chinapi. "Yosë nanamën a'chintëranquëma'," topirina-hüè', co no'tëquën a'chinpihuè'. Quiyaso' nipirinhüè' no'tëquën sha'huitërainquëma'. Yosë a'parincoi ni'ton, ina nanansáchin a'chinarai. Yosë ni'sárincoi ni'ton, Quisocristoichin natëarai huachi.

Nasha nanan

3 ¹"Quiyaso' noya noya piyapicoi," co itarainquëmahuè'. Ya'huèrè' a'naquënso' canpitataquë nasha pa'pachina, co nohuitëramahuè' ni'ton, carta a'napitari ninshitërinso' a'notërinquëma'. "Iso quëmapi noya. A'chintohuachinquëma', noya natanco'," tënin cartaquë. Co quiyaso' ina pochin carta a'notëranquëmahuè'. Nani noya nohuitëramaco. Naporahuatón, co carta ma'paranquëmahuè' a'napita noya nicainacoso marè'.
²Canpitaso' cartanëhuë pochin ninama'. Quisocristo nanamën a'chintohuatëinquëmara, noya imarama'. Ya'ipi piyapi'sa' ni'ninëinquëma'. "Paonori a'chintërin ni'ton, noya cantantopi," ta'tona', noya ni'ninaco canta'. Quiyanta' cancanëhuëi quëran nosororainquëma'.
³A'chintohuatëinquëmara, Quisocristo anoyacancantërinquëma'. Anoyacancantohuachinquëmara, noya carta pochin ninama'. Co quirica, napsë, inapita nininsopita pochin yonquirahuè'. Anoyacancantinquëmasoachin yonqui-

rahuë. Iraca Moisësë pënëntohuachina, na'piquë ninshitopirinhüè', co anoyacancantërinhuè'. Iporaso' nipirinhüè' Quisocristo imarëhua' ni'ton, anoyacancantërinpoa'. Yosë hua'yanën chachin aya'coancantërinpoa', Ispirito Santo inaso'. Ina ya'coancantohuachinquëma', noya noya yonquiarama huachi. A'napita noya nicanatëquëma', "Ma noyacha Yosëri catahuarin paya," tosapí. Inapotohuatama', noya carta pochin Yosë nanamën a'napita anitotarama huachi, tënahüè.

⁴Quisocristo catahuarincoi ni'ton, noya a'chintërainquëma'. Ina marè' Yosë noya ni'sarincoi, tënai. ⁵Co quiyaora nanitërainhuè'. Quiyaora co pi'pisha tëranta' nanitërainhuè' anoyacancanta'huainquëmaso'. Yosëichin ananitërincoi. Co catahuarincoihuè' naporini, co canpitanta' cancanëma quëran imaitomahuè'. ⁶Ina nani acorincoi a'china'huaiso marè'. Acohuachincoira, catahuarincoi nasha nanan a'chinta'huainquëmaso marè'. Iraca nanan Moisësëri ninshitopirinhüè'. Ina imapatëra, co onporonta' noya cancantërehüè'. "Co natëhuatamahuè', chimimiatarama'. Ana'intacaso' ya'huërin huachi," topi. Co ina nanan a'chintërainquëmahuè'. Nasha nananso' nipirinhüè' noya noya. Ina imapatëhua', Ispirito Santo catahuarinpoa' Yosë nohuitatëhua' nanpimiatacaso marè'.

⁷Iraca pënëntërinso' sha'huihuachina, na'piquë Moisësë ninshitërin. Yosëso' noya noya ni'ton, huënarachin pochin ya'norin. Napoaton ya'cariya nontohuachina, Moisësë ya'pirionta' huënaratarin. Huënaratarin ni'ton, co Cotioro'sa' nanitopihuè' hua'qui' nirayacaiso'. Huënaratapona'huè', oshaquëran sacorayarin huachi. Pënëntërinsona' noya niponahuè', co ya'huëmiatërinhuè'. Co ya'ipiya

natèhuachinahuè', chiminpachina',
ana'intacaso' ya'huèrin huachi.

⁸Iporaso' nipirinhue' Quisocristo
nanamèn a'chinarai. Inaso' noya noya.
Ispirito Santo chachin catahuarinpoa',
tènai. ⁹Iraca pènènto nanan noya
nipirinhue', siempre ana'intacaso'
ya'huèrin. Quisocristo nanamènso'
nipirinhue' noya noya.
Ya'huèrenamènpoa' chiminin ni'ton, ina
impatèhua', oshanènpoa' inquitaton-
poa', Yosè noya ni'sarinpoa huachi.
Napoaton noya noya, tènahuè. ¹⁰Iraca
Moisèsèco' noya pènèntopirinhue',
iporaso' Quisocristo nanamèn
ya'huètèrinpoa'. Inaso' noya noya
ni'ton, "Iraca nananso' co onpohuinchin
noyahuè'," tènahuè. ¹¹Iraca nanan noya
niponahuè', co ya'huèmiatarinhue'.
Iporaso' Quisocristo nanamèn
ya'huèmiatarin huachi. Co onporonta'
nishatarinhue' ni'ton, noya noya,
tènèhua'.

Nipa'copirayatèrin pochin nininso'

¹²"Quisocristo nanamèn co onporonta'
ta'huantarinhue'," ta'toi, inasachin
a'chinarai. Co tèl'huatatoihuè', ya'ipi
parti a'chinarai. ¹³Iraca Moisèsè
pènèntohuachina, ya'pirin huènaratopi-
rinhuè', oshaquèran sacorayarin.
Nipa'copirayatèrin ama sacorayarinsò'
quènanacaiso marèhuè'. ¹⁴Ya'huèrè'
Cotioro'saso' co natantochinachinhue'
cancantopi. Ipora huanta' Yosè quirica-
nèn iraca ninshitopiso' nontopirinhue',
co no'tèquèn yonquipihuè'.
Nipa'copirayatèrinso pochin cancanta-
tona', co nanitopihuè' Yosè quiricanèn
no'tèquèn nitotacaiso'. Quisocristoichin
Yosè anohuitèrinpoa'. ¹⁵Ipora huanta'
Moisèsè ninshitèrinso' nontopirinhue',
co no'tèquèn yonquipihuè'. "Noya
natèhuatèhua', cha'èsarèhua'," topirina-
huè', co canpoara cha'èrihuahuè'.

¹⁶Quisocristo imapatèhua', co huachi
nipa'copirayatèrinso pochin cancantari-
huahuè'. Noya Yosè nohuitarihua
huachi. ¹⁷Quisocristo, Ispirito Santo
napopianachin yonquipi. Quisocristo
impatèhua', Ispirito Santo na'con
catahuarinpoa'. Napoaton co huachi
iraca pènèntèrinso' yonquicaso'
ya'huèrinhuè'. Co huachi tè'huacaso'
ya'huèrinhuè'. Co huachi sopai
natècaso' ya'huèrinhuè'. Ispirito Santo
catahuarinpoa' noya noya cancanta-
huaso marè'. ¹⁸Quisocristo noyasáchin
ninin. Ina imapatèhua', co manta'
nipa'copirayatèrèso pochin cancantari-
huahuè'. Cancanènpoa quèran nanitèrè
hua' Yosè nòya nohuitacaso'. Apira
apira ina yonquihuatèhua', oshaquèran
Yosè pochachin cancantarihua'. Ina
nohuanton, Ispirito Santo catahuarin-
poa' noya noya cancantahuaso marè'.
Yosè pochin cancantohuatèhua',
a'napitanta' Yosè anohuitarihua'.
Canpoaso' isihuico pochin ninèhua'.
Isihuicoquè a'notèrèso pochin
a'napitanta' Yosè anohuitarihua'.
Ni'pachinpoa', "Yosèri catahuarin
ni'ton, inapochachin cancantapi,"
tosapi.

Paono no'tèquèn a'chininso'

4 ¹Yosè nosoroatoncoi, acorincoi
nanamèn a'china'huaiso marè'. Ina
yonquiato, chiniquèn cancantarai.
²A'naquènso' co noyahuè' yonquiato, a'
chinapi. Noyásha nontopirinhue',
nonpintacaiso marè' napopi. Quiyaso'
nipirinhue' co manta' po'oana quèran
ninaihuè'. Co nisha nisha a'chinaihuè'.
Ya'ipi Yosè nanamèn no'tèquèn
a'chintarainquèma'. Yosè ni'sarincò,
inasáchin a'chinarai. A'ninquèchin
a'chinai ya'ipi piyapi'sa' yonquicaiso
marè'. Co mánta' tapana'huaso'
ya'huèrinhuè'. ³Quisocristo nanamèn

noya a'chintopiraihuè', a'naquèn co natantopihuè'. Parèsitopiquè pacacaiso' nipisopita co nohuantopihuè' natètacaiso'. ⁴Sopai nohuanton, co nanitopihuè' no'tèquèn yonquicaiso'. Ma'sha a'pintèrëso pochin nanamèn quèran Yosè anitotèrinpoa' ina nohuita-caso marè'. Inapitaso' nipirinhue' somaraya pochin cancantatona', co nanitopihuè' natècaiso'. Co Yosè natèhuachinahuè', sopairi hua'anèntarin. Camaihuachina, ina natèpi huachi. Quisocrisoso' Yosè chachin. Inaso' nóya nipirinhue', sopai nohuanton, co ina yonquipihuè'. ⁵Co quiya imancoiso marèhuè' a'chintèrainquémahuè'. Quisocrisoto nanamènachin sha'huitèrainquèma'. “Siniro ni'ton, inasachin yonquicaso' ya'huèrin,” tènai. Quiyanta' ina natètoi, nani tahuèri yacatahuarainquèma'. Catahua'huainquèmasoráchin cancantèrai. ⁶Iraca co'huara isoro'pa' ya'huèyatèrasohuè', Yosè ya'huèrin. Ya'ipi parti tashipirinhue', “Tahuèri ya'huè'in,” topachina, tahuèri nóya ya'huèrin. Inapochachin cancanènpoa-què a'pintèrinpoa' ina nohuita-caso marè'. Inaso' noya noya. Quisocrisoto yonquihuatèhua', Yosè chachin nohuitarèhua'. A'pininso pochin inari Yosè anohuitarinpoa huachi.

Ma'sha onporèhuaso'

⁷Co canpoaso' chiniquèn nanantari-huarahuè', Yosè nohuitatèhua', a'napitanta' catahuarèhua' ina nohuita-caso marè'. Ni'co'. Yonsha, huè'èta, inapita no'pa quèran nipi ni'ton, co ya'huèmiatèrinhuè'. A'naroáchin ya'quihuachina, co noyatèrinhuè'. Napoonin. Inapochachin canpoanta' co chiniquèn cancantopirèhuahuè', Yosè catahuarinpoa' noya nicacaso'. A'napitanta' nicatonpoa', yonquiapi.

“Ma noyacha Yosèri catahuarin paya. Co catahuarinhuè' naporini, co ina pochin cancanchitonahuè',” tosapì. ⁸Nani ma'sha onpopirèhuahuè', Yosè catahuarinpoa' ahuantacaso marè'. “Oshaquèran nicha'èsarinpoa',” ta'tèhua', imarèhua'. “¿Onpoatèhuacha ma'sha onporèhua paya?” tarihuarahuè', co yaa'porèhuahuè'. ⁹Imarèhuaso marè' na'con aparèsitopirinenpoahuè', co Yosè nianiantèrinpoahuè'. Chiniquèn asètopyirinenpoahuè', co minsèrinènpoa-huè'. Yosè achinicananinpoa'. ¹⁰Iraca Quisocrisoto chiniquèn aparèsitahuatona', tèpapi. Canpoanta' Quisocrisoto marè' parèsitarèhua'. Parèsitatèhua', ina pochin yonquiarèhua'. Yosèichin natèton, Quisocrisoto chiminin. Inapochachin canpoara yonquirèhuaso' nianiantatèhua', Yosè nohuantèrinsorá chin imarèhua'. Nani tahuèri ina catahuarinpoa' ni'ton, “Tèhuèenchachin Quisoso inapaquè nanpito, a'paiarinpoa huachi,” tènèhua'. ¹¹Quisocrisoto nanamèn a'chinaiso marè' siempre aparèsitèrinacoì. Quiyaora co nanitopiraihuè', nani tahuèri ina achinicananincoì ina pochachin yonquica'huaiso marè'. Ipora huanta' nanpito, Quisocrisoto pochin cancantaraì. ¹²A'chintèrainquèmaso marè' aparèsitopirinaicoìhuè', canpitaso' imarama'. Quisocrisoto nohuitèrama' ni'ton, a'na tahuèri ananpitanantarinquèma' canpitanta', tènahuè.

Na'con na'con yonquirèhuaso'

¹³Iraca Tapico' ma'sha onpotopirina-huè', chiniquèn cancantèrin. “Yosè nicha'èsarinco ni'ton, co tè'huatatorahuè', sha'huirahuè,” tènin. Yosè quiricanènuè naporin, iraca ninshitaton. Quiyanta' inapochachin cancantèrai. “Yosè catahuarincoì,” ta'toi, a'chinarai. ¹⁴Tèpapirinaicoì-

huënta', Quisocristo imarai ni'toi, Yosë ananpitarincoi, tēnai. Iraca Quisocristo ananpitarinso pochin canpoanta' ananpitarinpoa'. Yosë'pa' quëpantarinpoa'. Canpitaro'co chachin ya'huëcontarihua huachi. ¹⁵Canpitanta' imacamaso marë' parësitérai. Ya'ipinpoa' Yosë na'con nosororinpoa'. Na'con na'con piyapi'sa' ina nohuito-huachina', noya cancantatona', Yosë nontapi. “Ma noyanquëncha, Sinioro, paya. Nosoroatoncoi, nicha'ësarancoi ni'ton, Yosparinquën, Sinioro,” itapi.

¹⁶Napoaton co a'pochinachin cancantëraihuë'. Co tananpitochinachinhuë' cancantatoi, a'chinárai. Parësitatoi, co huachi chinipiraihuë', nasha cancan nani Yosë quëtërincoi. Nani tahuëri catahuarincoi noya noya cancanta'huaiso marë'. ¹⁷Tëhuënchachin iporaso' pi'pian parësitapirëhuahuë', co hua'qui' isoro'paquë ya'huarihuahuë'. Yosë'pa' pa'patëhua', co onporonta' pipiarëhuahuë'. Imarëhuaso marë' parësitapirëhuahuë', inapaquëso' noya noya cancantarihua'. Yosë pochachin cancantarihua'.

¹⁸Isoro'paquë ya'huërintosopita co na'con na'con yonquirëhuahuë'. Iporaso' parësitarihuahuë', co ina marë' sëtarihuaahuë'. Yosë na'con na'con yonquiarëhua'. Ina nohuitacasoáchin cancantarihua'. Isoro'paquë ya'huërintosopita quënanpirëhuahuë', co ya'huëmiatarinhuë'. Ta'huantarin huachi. Yosë noya yonquirinpoaso' co quënanpirëhuahuë', ya'huëmiatarin huachi. Yosë marë' sacatërëhuasonta' co ta'huantarinhuë'.

Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihuaso'

5 ¹Ni'co'. Pëi' nëmëtë quëran nipachinara, co hua'quirinhuë'. Natëricho quëran pëihuachinara, noya noya ninin. Inapochachin nonënpoanta'

co ya'huëmiatarinhuë'. Chiminpatëhua', Yosë'pa' pa'patëhua', nasha nonënpoa' quëtarinpoa'. Co piyapinpoa' nasitérë huaso pochin nirihuahuë'. Noya noya nininso' quëtarinpoa'. Co onporonta' chanatarihuahuë'. ²Iporaso' parësitopirë huahuë', a'na tahuëri nasha a'morëhuaso pochin nasha nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Ina na'con nohuantërë hua'. ³Chiminpatëhua', co hua'yanënpoarachin inapaquë ya'huëmiatarinhuë'. Nasha nonën quëtarinpoa huachi. ⁴Iporaso' isoro'paquë ya'huatëhua', co chinirëhuahuë', sëtërëhua', parësitérë hua'. Co ina marë' nohuantarihuaahuë' a'naroachin chiminacaso'. Nipirinhuë', nasha nonënpoa' na'con nohuantarihua'. Isoro'paquë ta'huantopirëhuahuë', Yosë'pa' noya noya ya'huëmiatarihuahuachi. ⁵Yosë acorinpoa' nasha nonënpoa' ya'huëtinpoaso marë'. Tëhuënchachin inapaquë noya ananpitarinpoa huachi, tënëhua'. Nani Ispirito Santo aya'coancantërinpoa' ni'ton, nitotërëhua'.

⁶Napoaton quiyaso' chiniquën cancantërai. “A'na tahuëri Yosë'pa' pa'sarëhua',” ta'toi, noya cancantarai. Tëhuënchachin isoro'paquë nanpihuatë hua', co Quisocristo nirayarihuaahuë'. ⁷Co ipora quënanpirëhuahuë', “Yosë no'tëquën nontërinpoa',” ta'toi, imarai. “Co onporonta' nonpintarinpoahuë',” tēnai. ⁸Napoaton co chiminacaso' tē'huatëraihuë', “Chiminpatëhua', Quisocristorë'quënpoa' ya'huëcontarihua'. Ina noya noya,” tēnai. ⁹Ma'sona tēranta' nipatoi, Yosëichin natëarai noya nicaincoiso marë'. Nanpihuatëira, Yosë nohuantë rinsoáchin nohuantërai. Ina nohuanton, chiminapoirahuënta', inasachin natëarai. ¹⁰A'na tahuëri Quisocristo o'mantahuachin, ya'ipinpoa' coisë

pochin sha'huitarinpoa'. Ya'ipi ninēhua-sopita a'ninquēchin sha'huitarinpoa huachi. A'naya a'nayanpoa' no'tēquēn nontarinpoa'. Co noyahuē' nipatēhua', no'tēquēn ana'intarinpoa'. Noya nipatēhua', Yosē'pa' acanaarinpoa huachi.

Nanan anoyatērinpoaso'

¹¹Napoaton Yosē tē'huatacaso' ya'huērin. Ina yonquiatoī, ya'ipi piyapi'sa' pēnēnārai. Co pi'pian tēranta' nonpintērainquēmahuē'. Yosē ni'sárincoi ni'toi, no'tēquēn nontērainquēma'. Noya ninaisopita canpitanta' nitotērama', topiraihuē'. ¹²“Quiyaso' noya noyacoī,” co tēnaihuē'. Co a'napita nocanaihuē'. Nisha nanan a'china'piro'sa' noya pochin ya'noponaraihuē', co cancanēna quēran huarē' imapihuē'. Pinopachincoi, sha'huitoco': “Paono tēhuēinchachin no'tēquēn nontērincoi. Ya'ipi cancanēn quēran huarē' Quisocristo imarin,” itoco'. Ina pochin a'panitacaso marē' sha'huitaranquēma'. ¹³A'na tahuēri chiniquēn pēnēnpatēra, “Paono hua'yantērin,” toconpi a'naquēn. Napopirinahuē', Yosē yonquiato, ina pochin nonahuē. A'na tahuērinta' oshaquēran pēnēnanquēma'. Yosē yonquicamaso marē' ina pochin nontēranquēma'. ¹⁴“Quisocristo na'con nosororinpoa’,” ta'toi, nanamēn a'chinārai. Canpoa marē' inaso' chiminin. Ya'ipinpoa' chiminacaso' ya'huērin. Inaso' nipirinha' ya'huēretērinpoa', tēnēhua'. ¹⁵Tēhuēinchachin canpoa marē' chiminin noya noya cancantahuaso marē'. Co huachi canpoara costarēhuaso' pa'yatacaso' ya'huērinhuē'. Inasáchin yonquicahuaso marē' chiminin. Chiminaponahuē', nantiantarin huachi. Napoaton inasachin yonquirai. ¹⁶Iraca quiyaora

yonquinēhuēi quēran yonquiraihuē', aipi ya'norinsoachin pochin nitotērai. Quisocristonta' iraca co no'tēquēn yonquiraihuē'. “Co inaso' Yosēhuē'. Topinan piyapi ta'ma’,” topiraihuē'. Iporaso' nani nohuitērai. “Inaso' Yosē hui'nin chachin,” tēnai. Piyapi'sa' noyásha nonpachinara, a'napita pa'yatopirinahuē', co huachi ina yonquiraihuē'. Cancanēnpoa quēran yonquirēhuasorachin yonquicaso' ya'huērin, tēnahué. ¹⁷Quisocristo imapatēhua', Yosē anoyacancantarinpoa'. Nasha cancan ya'huētarinpoa huachi. Iraca yonquirēhuasopita naniantēre' Nasha miáchin pochin cancantatēhua', noya noya yonquiarihua huachi.

¹⁸Co canpoara noya cancantērehua-hué'. Yosēichin anoyacancantērinpoa'. Iraca oshahuanatēhua', Yosē inimicotopirēhuahuē', inaora nohuanton, hui'nin isoro'paquē a'paimarin chiminatōn nanan anoyatinpoaso marē'. Ina quēran canpoanta' acorinpoa' nanamēn a'chinahuaso marē'. Insoana natēhuachin, nanan anoyatarin huachi.

¹⁹Hui'nin yaa'paimahuachina, nanan quētērin anoyacancantōinpoaso marē'. Anoyacancantōhuachinpoa', co huachi oshanēnpoa' yonquirinhuē'. Inquitērinpoa huachi. Nani nanan anoyatōhuachinpoara, acorinpoa' paatēhua' a'napitanta' sha'huitahuaso marē'.

²⁰Quiyanta' Quisocristo acorincoi a'napita sha'huita'huaiso marē'. Pa'pin nohuanton, nanan quētērincoi pēnēna'huainquēmaso marē'.

Quisocristo ya'huērēnamēn pochin sha'huitarainquēma'. “Yosē nontoco' nanan anoyachinquēma’,”

itárainquēma'. ²¹Iraca Quisocristo co manta' oshahuanaponahuē', Yosē nohuanton, ya'huērētērinpoa'. Oshahuan pochin nicaton, Yosēri chiniquēn ana'intērin. Canpoa marē'

chiminin ni'ton, co huachi oshahuan pochin ni'ninpoahuè'. Quisocristo imapatèhua', Yosè nóya ni'sarinpoa huachi.

Noya nicacaso marè' Yosèri catahuarinso'

6¹Yosè acorincoi nanamèn a'china'huaiso marè'. Acoatoncoi, catahuarincoi a'chinta'huainquémaso marè'. “Yosè nosoroatonpoa', yanicha'èrinpoa'” itèrainquéma'. Ama, iyaro'sa', topinan quèran natancohuè'. Imamiatoco huachi. ²Iraca quiricanèn quèran Yosè naporin:

Ipora huarè' yacatahuanquéma'.
Nontohuatamaco, natanaranquéma'. Yanicha'èranquéma' ni'ton, catahuanquéma' cha'ècamaso marè', ténin.

Ipora tahuèri'sa chachin, iyaro'sa', yacatahuarinpoa'. Nontohuatèhua', anoyacancantarinpoa'. A'na tahuèriso' nipirinhuè', co huachi nanitarihuahuè' huèntonènquè ya'conacaso', ténahuè'.

³Napoaton noyasachin ninai a'napitanta' Yosè imacaiso marè'. Co noyahuè' ninai naporini, a'napitanta' niconcoi, co Yosè imaitonahuè'. “Yosè imatona', napoonpi,” chitonahuè'. ⁴Ma'sona tèranta' nipatèira, Yosè piyapinènpita pochin ninai. Yosèichin natèrai, ni'ninacoi. Aparèsitopirinacoihuè', co i'huèrètèrai huè'. Ma'sha, cosharo', inapita pahuantopirincoihuè', ahuantatoi, chiniquèn cancantèrai. Ma'sha onpoapoiraihuè', co pa'yanaihuè'. ⁵A'chinoiso marè' tèhuèenchachin huihuirinaoi, tashinan pèiquè po'morinacoi. Chiniquèn no'huitatona', ahuerinacoi. A'chinapoi pa'sápatoi, co huachi chiniraihuè'. Na'a tashi' Yosè marè' sacatápatoi, huè'èi' natanai. A'na tahuèrinta' co coshatatohuè', tana natanai.

⁶“Quisocristo imarai,” ta'toi, noyasachin yonquirai. Co manta' nonpinaihuè'. Nóya Yosè nanamèn nitotèrai. Ma'sha

onpotopirinacoihuè', co no'huiraihuè', ahuantèrai. Ya'ipi piyapi'sa' nóya nontatoi, catahuarai. Ispirito Santo ya'coancantohuachincoira, catahuarincoi noya nica'huaiso'. Tèhuèenchachin cancanèhuèi quèran huarè' piyapi'sa' nosororai. ⁷No'tèquèn a'chinai. Yosè na'con catahuarincoi ni'ton, a'chinpatèira, na'a piyapi'sa' natana-tona', imasapi huachi. Naporahuaton, sacai' nininso' nanitaparahuè. Co sopai minsèrincoihuè'. Ni'què'. Inimicoro'sa' huè'pachinara, sontaro'sa' tachiton a'morin ama inimicori minsècaiso marèhuè'. Inapochachin Yosè achinirincoi ama sopai minsèincoiso marèhuè'. Ina nohuanton, noyasachin ninai. Noya catahuahuachincoira, sopai minsèrai huachi. ⁸A'naquèn noya ni'ninacoi, a'naquèn no'huirinaoi. A'naquèn “Paono nóya a'chinin,” topi. A'naquènso' nipirinhuè' pinopirinacoihuè', co ina yonquiraihuè'. No'tèquèn a'chintopiraihuè', “Nonpiánpi,” topi a'naquèn. ⁹Na'a piyapi'sa' co yanohuitopirinacoihuè', na'a miachin nohuitèrinacoi. Pi'pisha shichimipiraihuè', nanpiárai. Ma'sha onpopoiraihuè', Yosè nohuanton, co chiminaihuè'. ¹⁰Sètopiraihuè', Yosè yonquiatoi, noya cancantèrai. Co na'con ma'sha ya'huètopirincoihuè', Yosè nanamèn a'chintèrai ni'ton, na'a piyapi'sa' natètonaco, noya noya cancantapi. Yosè yonquirinso chachin ya'huètopi huachi. Co manta' ya'huètopirincoihuè', Yosè nohuitatoi, nóya cancantèrai. Co manta' noya noya nininso' pahuantèrincoihuè'. ¹¹Corintoquè ya'huèramasopita ninshitáranquéma'. Nani ya'ipi yonquirahuèso', iyaro'sa', sha'huètèranquéma'. Na'con nosororancuéma'. ¹²Co pi'pisha tèranta' no'huirancuémahuè'. Noyasachin yonquipirancuémahuè', co onpopinchin nosororamacuè' nimara,

tēnahuē. ¹³Hui'nahuēipita pochin, iyaro'sa', ni'nainquēma' ni'ton, nosoro-coi quiyanta', topiraihuē'. Ina na'con nohuantērai.

Nipayarēhuasopita

¹⁴Co Yosē imapisopitasohuē' nipirihuē', ama inapitarē'quēma' nipayacoso-huē'. Yasa'apatama', ama inapita macosohuē'. Co canpita pochin cancantopihuē'. Noya cancantohuatama', co nohuantaramahuē' oshahuanacamaso'. Ni'co', iyaro'sa'. Tahuēri, tashi' co inachachinhuē'. Nisha ya'norin. Inapochachin co Yosē natēpisopitahuē' nisha yonquipi. Quisocristo imaramasopita capinirāchin nimaco'. ¹⁵Quisocristo natēhuatēhua', co sopai natēarēhuahuē'. Quisocristo imarēhua' ni'ton, co a'napita pochin cancantērēhuahuē'. Co Yosē natētonahuē', nisha nisha yonquipi inahuaso'. ¹⁶Yosē chinotērēhuaquē noyasāchin nicaso' ya'huērin. Co inaquēso' mamanshi moshacaso' ya'huērinhuē'. Inapochachin canpoanta' ina imapatēhua', Yosē ya'coancantarinpoa'. Cancanēnpoaquē ya'huarin ni'ton, inasachin yonquicaso' ya'huērin. Co a'na yonquicaso' ya'huērinhuē'. Yosēso' nanpiárin. Quiricanēn quēran nontērinpoa'.

—Imapatamaco,

ya'coancantaranquēma'.

Canpitaro'co ya'huarahuē huachi. Chinotohuatamaco, noya a'paiaranquēma'. Piyapinēhuē pita pochin ni'saranquēma'.

¹⁷Napoaton a'naquēn co noyahuē' cancantohuachina', ama inapitarē'quēma' nipayacosohuē'. Co noyahuē' yonquirinso' tananpito-co'. Inapotohuatama', noya ni'saranquēma huachi. ¹⁸Tataparinquēma pochachin noya nosoroaranquēma'. Hui'nahuēipita

pochin cancantaranquēma', itērinpoa' Tata Yosē. Chini chiniquéen nanantaton, ya'ipiya hua'anēntērin, tēnin quiricanēn-quē.

Noya nanan natanpiso'

7 ¹Yosē nōya yonquirinpoa' ni'ton, iyaro'sa', ya'ipi co noyahuē' yonquirēhuasopita naniantahua'. Ya'ipi co noyahuē' ninēhuasopita a'poa'ahua'. Yosē tē'huatatēhua', noyasachin niahua'. Nosororanquēma', iyaro'sa', ni'ton, pēnēnaranquēma'.

²Noya, iyaro'sa', nosoroantaco. Co a'nayanquēma tēranta' ma'sha onpotērainquēmahuē'. Co anishacancantērainquēmahuē'. Co nonpintērainquē mahué'. ³Co no'huitēnquēma' pēnēn-quēmahuē'. Na'con nosororainquēmaso' nani sha'huitērainquēma'. Chimina'huaiquē huarē' nosoroarainquēma'. ⁴Noya ni'nanquēma', iyaro'sa'. “Corintoquē ya'huēpisopita noya imapi,” itērahuē ya'ipi piyapi. Imarama' ni'ton, co sētērahuē'. Parēsitaaporahuē', canpita yonquiatēnquēma', nōya cancantērahuē'.

⁵Masitoniaquē canconpatēira, co napinhuē' cancantērai. Na'a piyapi'sa' no'huirinaco. Canpita' cancanēhuēi quēran na'con yonquirainquēma'. “Corintoquē ya'huēpisopita imaponarahuē', a'naquēn Yosē naniantomara,” ta'toi, sētopiraihuē', ⁶Yosē achinicanca-nincoi. Sētohuatēhua', ina achinicanca-ninpoa'. Ina nohuanton, Tito huē'nin. ⁷Napoaton noya cancantērai. Noya nanan sha'huitērincoi. Noya imantarama' ni'ton, inanta' noya cancantērin. Natanconpachinquēmara, itapoma: “Hua'qui' co Paono ni'nincoihuē'. Sha'huitēquē' manoton huē'in. Co noyahuē' ninaiso marē' sētērai. Paono pēnēnpachincoi, noya natanai,”

tënama', itërincoi. Ina natanato, nóya cancantërahuë.

Oshanëna marë' sëtopiso'

^{8,9}I'hua quirica ninshitatënguëma', chiniquën pënënanquëma'. Ina quirica nontohuatamara, pa'pi sëtërama'. Ina natantato, canta' pi'pian sëtopirahuë'. Co nohuantërahuë' chiniquën asëta'huanquëmaso'. Iporaso' nipirinhue' noya cancantërahuë. Co hua'qui' sëtëramahuë'. Oshanëna marë' sëtatoma', na'con na'con Yosë yonquiarama'. Co noyahuë' ninamasopita a'porama'. Pënënanquëma' ni'ton, co ana'intinquëmaso' ya'huërinhuë'. ¹⁰Oshanënpoa marë' sëtouatëhua', Yosë nontohuatëhua', catahuarinpoa' co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantacaso marë'. Ina pochin sëtacaso' noya, tënahüë. Ina quëran anoyacancantarinpoa huachi. Co imapisopitasohuë' nipirinhue' topinan quëran sëtopi. Co oshanëna' naniantohuachinahuë', chimimiatapi huachi. Ina quëran Yosëri ana'intarin huachi. ¹¹Ni'co', iyaro'sa'. Sëtatoma', na'con na'con Yosë yonquiarama'. Ina quëran "Tëhuëenchachin co noyahuë' nicatëhua', oshahuanëhua'. Co noyahuë' ninëhuasopita naniantahua', Yosë ana'intohuachinpoa'," tënama'. Canta' noya yonquiramaco. "Manoton Paono huë'in catahuainpoaso marë'. Chiniquën cancantatëhua', no'tëquën natëahua'," tënama'. Oshahuana'pi ana'intërama' noya nicacaso marë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noya cancantantarama huachi. ¹²Oshahuana'pi ana'intacaso marë' i'hua ninshitëranquëma'. Co noyahuë' ninin ni'ton, a'nanta' sëtërin. Inanta' yonquiato, ninshitëranquëma'. Nipirinhue', co inapitarachin yonquirahuë'. Ya'ipinquëma' noya yonquicamaso' nohuantërahuë. "Paono

no'tëquën pënëninpoa'. Yosë ni'sarinpoa' ni'quëhuarë', natëahua'," ta'camaso marë' ninshitëranquëma'.

¹³Natëramaco ni'ton, noya cancantërahuë. Tito cantonpachinquëmara, co pi'pian tëranta' no'huiramahuë'. Noya nontërama' ni'ton, noya cancantërin. Canta' ina natanato, noya cancantërahuë. ¹⁴Co'huara pa'shatërasohuë', Tito sha'huitërahuë. "Corintoquë ya'huëpisopita noya imatona', natëarinënguën," itërahuë. No'tëquën nontëranquëma'. Inapochachin Tito no'tëquën nontërahuë. Pa'pachina, tëhuëenchachin noya natërama'. ¹⁵Pënënpachinquëmara, noya natërama'. "No'tëquën pënënancoi. Tëhuëenchachin co noyahuë' ninai. Yosë të'huata'huaiso' ya'huërin," tënama'. Ina natanahuaton, Titonta' na'con nosororinquëma'. ¹⁶Carinquëmanta' yonquatënguëma', nóya cancantërahuë. Noya noya imasarama huachi, tënahüë.

Pahuantërinso' quëtacaso' ya'huërinso'

8 ¹Isonta', iyaro'sa', yasha'huitëranquëma'. Masitonia parti na'a piyapi'sa' Quisocristo imasapi. Nisha nisha ninanoquë niyontonatona', Yosë chinotapi. "Yosë na'con nosororinpoa'," ta'tona', a'napita noya nosoroapi. Yosëri chachin catahuarin ina pochin cancantacaiso marë'. ²Ma'sha onpotohuachinara, chiniquën parësitaponaraihuë', nóya cantantopi. Napoaton pi'písha ya'huëtopirinhue', a'napita imapisopita pahuantohuachinara, ma'sha quëtopi. Na'con topinan yaquëtopi. ³Co ya'sotaponaraihuë', na'con quëtopi. Pahuantaiquëhuarë' quëtopi, cari ni'nahuë. Co sha'huitopiraihuë', inaora nohuantona', quëtërinacoi. ⁴"Quiyarinta' a'napita imapisopita catahuai, topiraihuë'. Cotia parti na'con pahuantopi ni'ton, iso coriqui

quëtonquë', itërinacoi. Na'con ina pochin nontërinacoi. ⁵Co coriqui quëtacasoachin yonquipihuë'. Ya'ipi cancanëna quëran Yosë imapi. Ina'ton yonquipi. Ina pochin cancantacaso' noya noya, tënahüë. Ina quëran coriqui, ma'sha, inapita quëtopi. Quiyanta' yanatërinacoi. "Ma'sona Yosë nohuantohuachin, sha'huitocoi quiyanta' natëii," itërinacoi. ⁶I'hua pi'ipiquë Tito pënënpachinquëmara, canpitanta' nohuantërama' coriqui yontonacamaso'. "Imapiso-pita pahuantopi ni'ton, a'patahua'," tënama'. Napoaton i'hua Tito nontërahuë. "Naquëranchin paantaton, pënëantaquë' pahuantërinso-pita catahuacaiso marë'," itërahuë. ⁷Canpita nóya imarama'. Quisocristo noya natërama'. Na'con nitotatoma', a'chinama'. Chiniquën cancantatoma', noya nisarama'. Naporahuatoma', nóya nosororamacoi. Napoaton iporaso' a'napitanta' nosoroatoma', catahuaco', tënahüë.

⁸Co camairanquëmahüë'. A'napita na'con quëtopiso' sha'huitëranquëma' yonquicamaso marë'. Tëhuëenchachin a'napita nosorohuatama', ama topinan quëran nontocosoahuë'. Catahuaco' ama pahuanchinasoahuë'. ⁹Quisocristo nosoroatopoa', catahuarinpoaso' nani nitotërama'. Iraca noya noya inapaquë ya'huëpirinhuë', isoro'paquë o'marin nicha'ëinpoaso marë'. Co manta' isëquë ya'huëtërinhuë'. Parësitërin quëran nicha'ërinpoa' noya noya cancantahuaso marë'. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa' quëpantaarinpoa huachi. Parësitaton, iyaro'sa', na'con catahuarinpoa'. Napoaton canpoanta' tëhuëenchachin nosoroatëhua', a'napita catahuahua'.

Nipatomatopiso pochin nininso'

¹⁰I'hua pi'iquë yonquirama' a'napita catahuacamaso'. Naporo' caniaritërama' coriqui yontontacamaso'. Iporaso' naquëranchin yontoantaco', tënahüë.

Inapotohuatama', noya nisarama'.

¹¹I'hua pi'iquë pa'pi nohuantopirama-huë', iporaso' noya cancantatoma', coriqui yontoantaco' pahuantërinso-pita a'patacamaso marë'. Na'a coriqui ya'huëtohuachinquëma', na'a quëtoco'. Pi'pian ya'huëtohuachinquëma', pi'pian quëtoco'. ¹²Ya'ipi yonquiramasopita Yosë nitotërin. Co apirahuatamahüë', noya ni'sarinquëma'. Co na'a coriquihuanpatamahüë', Yosë nitotërin. Co nanitëramahuë' na'a quëtacaso'. Co apiratamahüë', pi'pian tëranta' quëtohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'.

¹³Nipatomatëramaso pochin nico'. Co nohuantërahuë' pahuantinquëmaso'.

¹⁴Noya nicatahuacaso' nohuantahua'.

Iporaso' ya'huëtarinquëma' ni'ton, pahuantërinso-pita quëtoco'. A'na tahuërinta' ma'sha pahuantohuachinquëma', inahuanta'

i'huëretarinëinquëma'. Ninapotohuatëhua', ya'ipi imarëhuasopita noya ya'huarihua'. Co pahuantarinpoahuë'.

¹⁵Iraca mashocoro'sa' inotë' parti pa'pachinara, Yosë nohuanton, cosharo' inapa quëran o'marin capacaiso marë'. Mapachinara, a'naquënso' na'a mapi. A'naquënso' nipirinhuë' pi'pian maponaraihuë', co pahuantopihuë'. "Coshatohuachinara, co niapiratopihuë'. Co insonta' pahuantërinhuë', co insonta' ya'sotërinhuë'," tënin Yosë quiricanënuë'.

Tito a'parinso'

¹⁶Yosë nohuanton, Titonta' na'con yonquirinquëma'. Ina marë' noya cancantato, "Yosparinquën, Sinioro," itërahuë'.

¹⁷"Naquëranchin paantaquë'," ithuatëra, "Noyahua'. Nani canta' yonquirahuë' paanta'huaso'. Na'con nohuantërahuë'," itërinco. ¹⁸A'na iyayanta' a'paarai.

Titorë' pa'sarin. "Inanta' nóya imaton, Quisocriso nanamën noya a'chinin," topi ya'ipiya. ¹⁹Imapisopita nisha nisha ninano quëran niyontonahuatona', ina quëmapi chachin huayonahuatona', acopi ca'tanaincoiso marë'. Quirosarin-quë pa'sarai coriqui quëtëramaso' yoca'huaiso marë'. Pa'patoi, inanta' pa'sarin. Coriqui quëtonpatoi, noya cancantapona huachi. "Ma noyacha Tata Yosë nosororinpoa paya. Ina nohuanton, iyaro'sa' noya cancantatona', catahuaninënpoa'," taponal. ²⁰Na'a coriqui quëparai ni'ton, co nohuantëraihuë' a'napita pinoinacoiso'. "Inahuara ihuatomarai'," co itinacoiso' nohuantëraihuë'. Napoaton na'a miachincoi pa'sarai. ²¹Yosë ni'sarincoi, co quiyaso' ihuatëraihuë'. Co quiyorantquën marëhuë' coriqui manaihuë'. Yosë nitotërin. Piyapi'santa' ina nitotacaiso marë' co quiyasachin quëparaihuë'. Ya'ipiya noya nicainacoiso' nohuantërai.

²²A'na iyayanta' a'parai nicainquë maso marë'. Inanta' ya'ipi cancanën quëran huarë' imarin. Piyapi'sa' nosoroaton, catahuanin, a'chintërin, naporin. Cari ni'nahuë. Noya quëmapi, ténahuë. Nani sha'huitërahuë. "Corintoquë imapisopita na'con nohuantopi pahuantërsopita catahuacaiso'," itërahuë ni'ton, yapa'nin nohuitinquë maso marë'.

²³"¿Inta' Titoso'?" itohuachinquëma', sha'huitoco'. "Co'ta Paonorë' a'chininso'. Inanta' catahuaninpoa' noya imacahuaso marë'," itoco'. "¿Ma'marëta' a'napitanta' huë'pi?" itohuachinquëma', "Nisha nisha ninano quëran a'paipiso'. Quisocriso noya imapi inapitanta'," itoco'. ²⁴Inapita cantonpachinquëma', noya nontoco'. Ina quëran coriqui pahuantërsopita marë' quëtohuatama', noya ni'sarinënquëma'. "Paono

no'tëquën nontërinpoa'. Corintoquë imapisopitari nosoropi mini," tosapí. Ina quëran ya'huërinquë chachin paantahuachina', sha'huirapi anta'. Ya'ipi imapisopita nitotapi huachi.

Imapisopita catahuacaso' ya'huërin

9 ¹Tëhuëinchachin, iyaro'sa', a'napita imapisopita pahuantohuachina', ma'sha quëtacaso' ya'huërin. Nani nitotërama' ni'ton, co na'con ninshitaranquëmahuë'. ²Piyapi'sa' na'con yacatahuarama', nitotërahuë. Ya'ipi Masitonia parti pa'pato, sha'huitëra'piarahuë. "I'hua pi'iquë chachin Corintoquë ya'huëpisopita yonquipi pahuantërsopita catahuacaiso'. A'napitanta' Acaya parti ya'huëpisopita inachachin yonquipi," itërahuë. Masitoniaro'sa' natantahuatona', inahuanta' nohuantopi. "Inapita pochin quiyanta' catahuaii, topiraihuë'," itërinaco na'aya'pi. ³Nipirinhuë', "Co ya'ipi coriqui yontonchatërapihuë'," ta'to, isopita iyaro'sa' a'pataranquëma' nontinquëmaso marë'. "Nani yontonapi huëshirahuë," itopirahuë', ipora huanta' pahuanamara. Co topinan quëran napota'huaso' ya'huërinhuë', ténahuë. ⁴Co hua'quiya quëranhuë' Quirosarin-quë pa'sarai coriqui quëtona'huaiso marë'. A'naquën Masitoniaquë ya'huëpisopita imasarinaco. Canpitataquë canconpatoi, nani coriqui yontonopinan quënanconarai, topirahuë'. Co ya'huëhuachinhuë', tapanarahuë. "Corinto piyapi'sari noya nosoropi," itërahuëso marë', co coriqui ya'huëhuachinhuë', tapanarama' canpitanta'. ⁵Napoaton iyaro'sa' aquëchitërahuë. I'hua yonquirama' a'napita catahuacaso'. Inapitaso' catahuaninënquëma' coriqui yontonacamaso marë'. Yontonpatama', noya quënanconarai. Canpitaora nohuanton,

quëtoco'. Co quiyaora nohuanton, yama'parainquëmahuë'.

Yosë quëtërehuaso'

⁶Ison'ta', iyaro'sa', yonquico'. Pi'pian sha'tohuatëra, pi'pian manë'. Pancana sha'tohuatëra, panca manë'. Inapochachin pi'pian Yosë quëtohuatëhua', pi'pian catahuarihua'. Na'con quëtohuatëhua', noya noya catahuarihua'.

Yosënta' na'con catahuarinpoa'.

⁷Ya'lipinpoa' canpoara nohuanton, quëtahua'. Onposona yaquëtohuachin, quëchin. Co cancanën quëran nohuantohuachinhuë', ama quëchinsohuë'. Yosë nohuantërin ya'ipi cancanënpoa quëran yonquiatëhua' quëtacaso'. Noya cancantatëhua', quëtahua'. Ina pochin quëtohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'.

⁸Yosë ya'ipiya nanitaparín. Nosoroatonpoa', na'con catahuarinpoa' noya nicacaso'. Nani tahuëri catahuarinpoa'. Ina catahuahuachinpoa', noya cancantarihua'. Co manta' pahuantarinpoahuë' Yosë pochin cancantahuaso marë'. Naporahuaton, co ma'sha tëranta' pahuantarinpoahuë'. Ina nohuanton, ya'huëtarinpoa' a'napitanta' quëtacaso'.

⁹Iraca quiricanëinquë naporin:

Noya imarinacosopita co apirapihuë'. A'napita imapisopita pahuantohuachina', quëtapi. Noya nicacasorachin yonquirapi huachi, ténin.

¹⁰Ni'co'. Yosë nohuanton, ya'pirin ya'huërin shacacaso marë'. Sha'patëra, ina nohuanton, na'a papotërin capacaso marë'. Inapochachin ina nohuanton, ma'sha ya'huëtarinquëma'. A'napita topinan quëtohuatama', Yosë catahuarinquëma' noya noya cancantacamaso marë'. ¹¹Nóya catahuahuachinquëma', a'napitanta' catahuarama'. Co apiratato mahuë', quëtarama'. Ina Quirosarinquë ya'huëpisopita quëtonpatoi, "Yosparin-

quën, Sinioro," tosapi. ¹²Imapisopita catahuahuatëhua', co huachi pahuantapihuë'. Naporahuaton, na'con na'con Yosë yonquiapi. "Yosparinquën, Sinioro," itapi. ¹³Catahuarama' ni'ton, noya cancantapi. "Ma noya Quisocristo nanamën imatona', catahuarinënpoa'. Ya'ipi imapisopita nosoropi. Ma noyacha Yosëso' ni'ton, ina nohuanton, noya catahuarinënpoa paya," tosapi. ¹⁴Yosë nohuanton, na'con nosororama' ni'ton, inapitanta' nosoroarinëinquëma'. Canpita marë' Yosë nontápi. ¹⁵Yosëso' nipirinhue' na'con na'con quëtërinpoa'. Hui'nin chachin a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Inaso' noya nóya ni'ton, "Yosparinquën, Sinioro," itahua'.

Yosë ananitërinpoaso'

10 ¹Ca Paonoco oshaquëran pënënanquëma'. A'naquën napopi. "Paono aquë quëran ninshito-huachinpoara, chiniquën nanan a'patirinpoa'. Isëquë chachin ya'huapon, të'huatatonpoa', co chiniquën pënëninpoahuë'," topi, natantërahue'. Quisocristoso' chiniquën nanantapona-hue', co no'huirinpoahuë', oshaquëran pënëninpoa'. Ina pochin cancantato, canta' oshaquëran pënënanquëma'. ²A'naquënso' pinorinaco. "Paonoso' co Yosë pochin yonquirinhue'. Nisha nisha yonquirin," topirinahuë'. Pa'pato, inapita chiniquën pënënarahuë'. Canpitaso' nipirinhue', noya yonquiantaco. Ina quëran co chiniquën pënëna'huanquëmaso' ya'huaponhuë', ténahuë. ³Piyapicoi quiyanta' nipiraihuë', co a'napita pochin yonquiraihuë'. Sopai natëpisopita inimicotopirinacoihuë', co quiyaora yonquinhuei quëran yaminsëraihuë'. ⁴A'naquënso' inimiconën minsëcaso marë' nisha nisha chinotopi. Nonpintatona', yaminsëpi. Quiyaso' nipirinhue' co quiyaora

yonquinèhuèi quèran sopai minsèrai-huè'. Yosè ananitérincoi ina minsèca'huaiso marè'. Sopai chiniquèn nanantopirinhue', Yosèso' chini chiniquèn nanantèrin. Ispirito Santo catahuarincoi ni'ton, sopai minsèrai. ⁵Canpoara, iyaro'sa', co nanitérèhuahuè' Yosè nohuitacaso'. Yosè yacatahuapirinhue', a'naquénso' co yanatèpihuè'. Sopai nohuanton, nisha nisha nanan imasapi. “¿Ma'marèta' Yosè natè'i? Caora noya nitotèrahuè,” toconpi ni'ton, co nanitopihuè' Yosè nohuitacaiso'. Nipirinhue', Yosè catahuarincoi noya pènèna'huaiso marè'. Quiricanèn quèran sopai minsèrai. Yosè catahuahuachincoi, oshaquèran a'naquèn imasapi anta'. “Caora co nanitérahuè' noya nica'huaso'. Catahuaco, Sinioro,” topatèhua', catahuarinpoa', Yosè nohuitarihua huachi. Ina catahuarinpoa' ya'ipi co noyahuè' yonquirehuasopita naniantacaso marè'. Quisocriso yonquinèn chachin quètèrinpoa' inasachin natècaso marè'. ⁶Canpitaso' Yosè natèarama', topirahuè'. Canpitataquè pa'pato, insosona co natèhuachincohuè', no'tèquèn ana'intarahuè huachi.

Quisocristori Paono acorinso'

⁷Nani nitotèrama'. Napoaton no'tèquèn yonquico'. A'naquèn “Quisocriso chachin a'parinco,” topachinara, isonta' yonqui'ina'. Canta' Quisocriso a'parinco a'china'huaso marè'. ⁸Yosè chachin chiniquèn nanan quètèrincoi nanamèn a'chinta'huanquèmaso marè'. A'naquénso' a'chintohuachinquèmara, anishacantarinquèma'. Co ina nohuantèrahuè'. Noya noya imacamaso marè' a'chintèranquèma'. Napoaton co topinan quèran a'chintèranquèmahuè', tènahuè. ⁹Chiniquèn nanantapirahuè', co apa'yana'huanquèmaso marè' ninshitaranquèmahuè'. ¹⁰A'naquèn

itèrinènuquèma': “Paono na'con ninshita-tonpoa', chiniquèn pènènpirinhue'. Huè'pachinaso', co chiniquèn nanan quèran nontèrinpoahuè'. Sanoanayan quèran a'chintèrinpoa' ni'ton, co chiniquèn nanantèrinhuè,” toconpi a'naquèn. ¹¹Nipirinhue', co nisha nontarahuè'. Inapitanta' sha'huitoco' nitochina'. Ninshitohuatènuquèmara, chiniquèn pènènanquèma mini. Canpitataquè canconpato, inachachin nontaranquèma'. Insosona co yanatèhuachinhue', chiniquèn pènènato, ana'intarahuè huachi.

¹²Inapitaso' co no'tèquèn yonquihuè'. “Quiyaso' noya noyaco. A'napita quèran noya noya nitotèrai,” toconpi. Co ina pochin nonacasohuè' nipirinhue', napopi. Inahua capini ninocanatonan', ninapotopi. Co inapita pochin cancantè raihuè'. ¹³Co quiyaora nohuanton, chiniquèn nanantèraihuè'. Yosè chachin acorincoi na'a piyapi'sa' a'chinta'huaiso marè'. Insèquèsona a'china'huasonta' sha'huitèrincoi. Ina nohuanton, canpitanta' a'chintarainquèma'. ¹⁴Yosè sha'huitèrincoisoráchin nisarai. Quiyarima'ton Quisocriso nanamèn a'chintèrainquèma'. ¹⁵Co a'na piyapi a'chinquè pa'naihuè', co inaquè a'chintèraihuè'. Yosè a'parinco noya a'chinta'huanquèmaso marè'. Na'con nohuantèrainquèma' noya noya imacamaso'. Noya noya imapatama', catahuaramaco a'napitanta' a'chintacaso marè'. ¹⁶Ina quèran a'napita ya'huèrinquènta' yaa'chinai. Inapitanta' Yosè imacaiso marè' a'chintarai. A'na piyapi a'chinquè co nohuantèraihuè' a'china'huaiso'.

¹⁷“Noya noya ninahuè,” co ta'caso' ya'huèrinhuè'. “Ma noyacha Yosè catahuarinco paya,” ta'caso' ya'huèrin. ¹⁸“Caso' noyaco,” topatèhua', co ina marè' Yosè noya ni'sarinpoahuè'. Noya cancantohuatè

hua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Ina na'con na'con yonquia'ahua'.

Nisha a'china'piro'sa' yanonpinpiso'

11 ¹Noya nipatëhua', co ina marë' a'napita nocanacaso' ya'huërinhuë'. Nipirinhuë', pi'pian naporahuëso' sha'huichinquëma', natanco. No'tëquën yonquicamaso marë' sha'huitaranquëma'. ²Yosë nohuanon, na'con nosororanquëma'. Nosoroatëquëma', apiratëranquëma'. Co nohuantërahuë' nisha cancantacamaso'. Nanon so'yarinso pochin ninin. Ni'co'. Quëmapiri mapachina, so'ináchin yonquicaso' ya'huërin. Inapochachin carinquëmanta' a'chintëranquëma' Quisocristoichin yonquicamaso marë'. ³A'naquëno' nipirinhuë' yanonpintërinënuëma' ama Quisocristoichin yonquicamaso marëhuë'. Iraca sopairi ya'huan taranahuaton, Ipa nontërin ama Yosë natëcaso marëhuë'. "Natëhuatanco, na'con nitotaran," itopirinhuë'. Nonpintaton, anishacancantërin. Inapochachin a'naquën yanonpintërinënuëma'. ⁴Quisocristoichin imacaso' a'chintopiranquëmahuë', inapitaso' nisha a'chintërinënuëma'. "Quisocristo nanamën chachin a'chintaranquëma'," itopirinënuë mahuë', nisha nanan a'chintërinënuëma'. Nisha nisha natëcaso' a'chintohuachinquëmara, a'naroachin yaimarama'. Ispirito Santo yonquirinso' nohuitopiramahuë', nisha nanan a'chintohuachinquëma', nisha cancantarama'. "¿Onpoatonta' nisha nanan natanapi?" tënahüë yonquiato. ⁵"Quiyaso' noya noyacoï," itopirinënuëmahuë', inapitaso' co ca quëran noya noyahuë', tënahüë. ⁶Co hua'an pochin nonaporahuë', noya noya nitotërahuë. Ya'lipiya no'tëquën a'chintëranquëmaso' nani nitotërama'.

Paono noya cancantaton, a'chininso'

⁷Yosë nanamën a'chintohuatënuëmara, co pi'pisha

tëranata' pahuëramacohuë'. Ina marënta' pinorinaco. "Paono noya a'chinin naporini, ina marë' coriqui ma'paitënuëmahuë'," toconpi. Nohuantërahuë naporini, pahuëramacoso' ya'huë'itonhuë'. Nipirinhuë', topinan a'chintëranquëma' canpita noya noya imacamaso marë'. Ina marë', iyaro'sa', co noyahuë' ni'namaco, ¿ti? ⁸A'chintëranquëmaso marë' co manta' ma'paranquëmahuë'. A'napita imapisopitari coriqui a'patërinaco nanpica'huaso marë'. Naporo' co inapita a'chintopirahuë', a'patërinaco. ⁹Canpita-taquë ya'huasoco, ma'sha pahuantopirincohuë', co pi'pisha tëranta' ma'paranquëmahuë'. Masitonia piyapi huëcatona', quëtirinaco. Quisocristo imapi ni'ton, topinan ma'sha quëtirinaco nanpica'huaso marë'. Canpita ma'shanëma' co ma'paranquëmahuë'. Co onporonta' nohuantaparanquëmahuë'. ¹⁰Quisocristo catahuarinco, no'tëquën nontaranquëma'. Co a'chinato, co canarahüë'. Ya'ipi Acaya parti topinan a'chinarahuë, tënahüë. Co inso tëranta' nanitërinhuë' atananpitincoso'. ¹¹"Co nosororinquë mahuë' ni'ton, ma'shanëma' co ma'parinquëmahuë'," topirinahuë', co no'tëquën nonpihuë'. Yosë ni'sarinco, na'con nosororanquëma', tënahüë.

¹²Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinquëmara, coriqui ma'parinënuëma'. Caso' nipirinhuë' a'chinahuëso marë' co coriqui ma'patërahuë'. Ipora huanta' topinan a'chinárahüë ama pinoinacoso marëhuë'. Nisha a'china'piro'sa pochin canta' ma'paranquëma' naporini, "Paono pochachin a'chintërainquëma'. Yosë a'parincoï quiyanta'," ichtënuë mahuë'. ¹³Inapitaso' nipirinhuë' na'con nonpintërinënuëma'. "Quisocristo a'parincoï," itopirinënuëmahuë', co

tëhuënychachin a'parinhuë'. Nonpinta-tënuquëma', a'chintërinënuquëma'. Quisocristo acorinso pochin nonpirinahuë', co noyahuë' cancantopi. ¹⁴Ni'co'. Sopainta' nohuantohuachin, Yosë anquëninën pochin ya'norarin piyapi nonpintacaso marë'. ¹⁵Napoaton sopai natëpisopitanta' ina pochachin nipi. "Yosë a'parincoi. No'tëquën natëcamaso marë' a'chintarainquëma'," itopirinahuë'. Nonpintopi ni'ton, a'na tahuëri Yosëri no'tëquën ana'ntarin huachi.

Nisha a'china'piro'sa' nocantopiso'

¹⁶"Caso' noya noyaco," co ta'caso' ya'huërinhuë'. Co ina pochin nontopiranquëmahuë', pi'pian sha'huichinquëma', natanco, topirahuë'. "Paononta' a'napita nocanin," ama tocosohuë'. ¹⁷Co Yosë sha'huitërinpoahuë' a'napita nocanacaso'. Nocantohuatëra, co noyahuë' yonquirë'. ¹⁸Nipirinhuë', nisha a'china'piro'sa' ina pochin nonpi ni'ton, canta' pi'pian sha'huichinquëma'. ¹⁹Nisha a'china'piro'sa' nocanpirinënuquëmahuë', noya natanama' ni'quëhuarë', canta' pi'pian tëranta' natanco, topirahuë'. ²⁰Inapita chiniquën camairinënuquëma'. Ma'shanëma' topinan mapi. Nonpintatënuquëma', hua'anëntërinënuquëma'. Nocaninënuquëma', yaahuërinënuquëma'. ¿Ma'marëcha noya natanama paya? tënuquë, yonquiato.

Paono parësitërinso'

²¹Quiyaso' nipirinhuë' co ina pochin ninahuë'. Co chiniquën nontërainquë mahuë'. Inaso' nipirinhuë', co noyahuë' ni'namacoi, ¿ti? Inapitaso' co no'tëquën yonquiatonahuë', "Noya noyaco," toconpi, co napocasohuë' nipirinhuë'. Pinorinaco ni'ton, no'tëquën sha'huichinquëma'. ²²"Quiyaso' Cotio

piyapicoi, co nishacoihuë'. Yosë piyapinëncoi chachin ninai," topi. Canta' inapochachin ninahuë'. "Aprancoso' shimashonëhuëi chachin," topi. Inapochachin canta' Cotio quëmapico ni'to, Yosë piyapinëncio ninahuë'. Co caso' nishacohuë'. ²³"Quisocristo sha'huitërincoi ni'toi, natërai," itopirinënuquëmahuë'. Caso' na'con na'con natërahuë huachi. Nisha a'china'piro'sa' nocaninaco. Co caso' nocanpirahuë', pi'pian ina pochin nonchinquëma' no'tëquën yonquicamaso marë'. Yosë marë' caso' chini chiniquën sacatarahuë. Pa'sápato, Yosë nanamën a'chinarahuë. Ina marë' na'con na'con parësitato ahuantërahuë. Inanta' sha'huichinquëma'. A'chinahuëso marë' na'con tashinan pëiquë po'morinaco. Na'aro' ahuëatonaco, shitëparinaco. ²⁴Cotio hua'ano'sa' ana'intonaco, chiniquën huihuirinaco. Cara shonca iscono' huihuirinaco. Nisha nisha ninanoquë a'natëraporo' inapotëra'piarinaco. ²⁵Copirno sontaro'sanënpita naraqüë chiniquën ahuërinaco. Cararo' inapotatonaco, ana'intërinaco. A'na tahuëri na'piquë të'yaronaco, tëpapirinacohuë', nanopiantarahuë. Naporahuaton, cararo' pi'pishachin shichimiitërahuë. Botiquë marë pa'taporahuë', boti ya'quirahuaton, acopoi' pa'nin. Cararo' inaporahuë. A'na tashi' nara së'quërahuato, i'quë huaniitërahuë. Inaquë chachin tahuërianpitarahuë. I'huaraya huarë' cha'ërahuë huachi. ²⁶A'chinaca'huaso' marë' ira iratërantarahuë. Parësitaporahuë', a'chinarahuë. Iro'sa' panca pamatohuachina, shichimiitërahuë. Mataroro'sa' yatëparinaco. Canta' Cotio piyapico nipirahuë', Cotioro'sa' no'huitonaco, yaahuërinaco. Nisharo'santa' no'huirinaco. Panca ninanoro'saquë

a'naquën yaahuërinaco. Co piyapi ya'huërinquëonta' ma'sharo'sa' yamaninco. Marë pa'tohuatëra, parësité rahuë. A'naquën “Quiyanta' imarai,” taponaraihuë', chiniquën no'huirininaco. ²⁷Na'con sacatërahuë cosharo' pa'ana'huaso marë'. Tashi' nipirinhüë', co huë'ërahuë'. Ni'tárahüë. Na'a tahuëri capa cosharo' ni'ton, tanarahüë, yamororahuë. Co coshataporahuë', a'chinárahüë. A'moca'huaso' pahuanin ni'ton, sëhuën natanahuë.

²⁸Yosë nohuanton, ina pochin parësítá rahuë. Naporahuaton, ya'ipi imaramasopita nosoroatënuëma', yonquiáranquëma'. Noya noya imacamaso' na'con nohuantërahuë. Nani tahuëri yonquiátënuëma' co napinhüë' cancantërahuë.

²⁹A'naquëma' ma'sha onpohuatamara, canta' sëtërahuë. Pi'pian Yosë naniantohuatamara, na'con yacatahuanquëma'. A'na piyapi anishacancantohuachinquëmara, nosororancuëma' ni'ton, ina no'huirë pochin cancantërahuë.

³⁰Nisha a'china'piro'sa' na'con nonsapi. “Quiyaso' noya noyacoí,” topi. Caso' nipirinhüë' co ina pochin nonahuë'. “Co caora nanitërahuë’,” tënahüë. Ina marë' a'naquën tëhuapirinacohüë', co ina yonquirahuë'. Yosë nohuanton, na'con ma'sha onpotopirinacohüë', noya cancantërahuë. ³¹Yosë ni'sarinco, co nonpintaranquëmahüë'. Inaso' Quisocristo pa'pin chachin, ya'ipiya chinochina'. Ina ni'sarinco ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'. ³²Iraca Tamascoquë ya'huasoco, ninano' hua'an yamaninco. Copirno Aritasëri acorinso'. Tashinan pëiquë yapo'morinco ni'ton, sontaro'sa' a'parin. Nani tahuëri ninano' ya'coana ni'sapi macainacoso marë'.

³³Yamapirinacohüë', imapisopita catahuarinaco cha'ëca'huaso marë'. Inapa pairatopiquë ya'coana'huaya ya'huërin. Ina quëran yo'mëquë

anohuaraimarinaco. Napotohuachinacora, cha'ërahuë. Co caora nanitopirahuë', Yosë catahuarinco, cha'ërahuë.

Paono inapaquë quënaninso'

12 ¹Co nohuantërahuë' a'napita nocana'huaso'. “Caso' noya noya piyapico,” co taporahuë', pi'pian ina pochin sha'huichinquëma' natëamacoso marë'. Iraca Yosë nohuanton, hua'narëso pochin ni'nahuë'. Quisocristo chachin anitotërinco'. ²Naporo' Yosë ya'huërinquë chachin quëparinco. Quisocristo nosoroatonco, inapotërinco. Nani shonca catapini pi'ipitarin quëparinco'. Hua'yanëhuëichin a'na' pa'mara. Nonëhuëro'co chachin a'na' pa'maraco. Co caso' nitotërahuë', Yosëichin nitotërin. ³Tëhuëinchachin pantarahüë. Nonëhuëro'co chachin a'na' pa'maraco. Co caso' nitotërahuë'. Yosëichin nitotërin. ⁴Yosë'pa' ya'huasoco, na'con natanpirahuë', co nanitërahuë' sha'huica'huaso'. Co Yosë nohuantërinhuë'. ⁵Noya noya nininso' anitotërinco. Casachin a'notërinco. Nipirinhüë', co ina marë' “Noya noyaco,” co tënahüë'. Co caora nohuanto, chiniquën nanantërahuë'. Co caora nanitërahuë' noya nica'huaso', tënahüë. ⁶“Na'con na'con nitotërahuë’,” itëranquëma' naporini, no'tëquën nonchitënuëmahüë', co nonpinchitënuëmahüë'. Nipirinhüë', co ina pochin nontëranquëmahüë'. Noya nohuitëramaco. A'chintohuatënuëmara, natanamaco. Naporahuëso' ni'nama'. Inaichin nitotatoma', noya ni'co, topirahuë'. Napoaton co aquëtë' sha'huitaranquëmahüë'.

⁷Na'con na'con anitotërinco. Ina quëran ama a'napita nocana'huaso marëhuë' Yosë nohuanton, ma'sha onporahuë. Co oshahuanaporahuë', sopai chiniquën aparësitérinco. ⁸Ina

marè' chiniquèn Yosè nontèrahuè.
 “Catahuaco, Siniro, ama parèsichiso-
 huè,” itopirahuè'. Cararo' ina pochin
 nontèrahuè. Catoro' napopirahuè', co
 a'panirincóhuè'. ⁹Ina quèran naquèran-
 chin inachachin itantahuatèra, Siniro
 sha'huitèrinco huachi. “Ca nohuanto,
 ipora huanta' parèsitapiranhuè',
 nosoroatènquèn, na'con catahuan-
 quèn. Carinquèn achinancanaranquèn
 noya ahuantamaso marè'. Co quèmaora
 nanitohuatantuè', na'con na'con
 catahuanquèn. Ma'sona tèranta'
 onpohuatan, co onporonta' pataran-
 quènhuè',” itèrinco Yosè. Napoaton co
 huachi sètèrahuè'. “Ma'sha onporahuè
 ni'ton, Quisocristo na'con na'con
 catahuarinco,” ta'to, noya cancantèra-
 huè. Co caora nanitohuatèrahuè', ina
 achinancaninco nanitapa'huaso marè'.
¹⁰Napoaton co chiniquèn cancantohuatè
 rahuè', co pa'yanahuè'. Pinopachina-
 cora, co no'huitèrahuè'. Ma'sha pahuan-
 topirincóhuè', co ina yonquirahuè'.
 Quisocristo imarahùeso marè' aparèsito-
 huachinacora, ahuantèrahuè. Sacai'
 nipirinhüè', nóya cancantèrahuè. “Co
 caora nanitohuatèrahuè', na'con na'con
 Yosè catahuarinco,” ta'to, chini
 chiniquèn cancantèrahuè huachi.

Imapisopita yonquirinso'

¹¹Nisha a'china'piro'sa' pinorinaco
 ni'ton, a'panirahuè. Co a'panita'huaso'
 nipirinhüè', “Noyaco canta',” itèrahuè.
 “Paono nóya a'chintèrincoi,” itèrama'
 naporini, co ina pochin canta'
 nonaca'huaso' ya'huè'itonhuè'.
 “Quiyaso' noya noyaco'i,” itopirinhüè'
 mahuè', co ca quèran noya noyahuè'.
 Caora co nanitaporahuè', Yosè catahua-
 rinco ni'ton, nóya ninahuè. ¹²Iraca
 Quisocristo isoro'paquè nipon, a'naya
 a'naya huayonaton, acorin nanamèn
 a'chinacaiso marè'. Inapitaso' na'con

catahuarin. Ina nohuanton,
 cania'piro'sa' a'naroachin anoyatopi.
 Nani ma'sha nanitapapi. Inapopi quèran
 acorinsopita nohuitèrèhua'. Canta'
 acorinco ni'ton, inapochachin Yosè
 catahuarinco. Canpitataquè ya'huapo,
 cania'piro'sa' a'naroachin anoyatèrahuè.
 Aparèsitopirincóhuè', ahuantato,
 a'chintèranquèma'. “Ma noyacha Yosèri
 catahuarin paya,” ta'toma', imarama'.
¹³Ya'ipi imaramasopita napopianachin
 nosororahuè. A'naquènso' nipirinhüè'
 sha'huitèrinèncuèma'. “Co Paono
 nosororinhüèmahuè'. A'napita imapiso-
 pita noya noya ni'nin,” itopirinhüè'
 mahuè', ya'ipinhüèma' napopianachin
 ni'nanquèma'. A'na parti a'chinpató,
 cosharo', coriqui, inapita ma'patèrahuè
 capato, nanpica'huaso marè'. Canpitaso'
 nipirinhüè' co ma'pachinanhüèmahuè'.
 Nipirinhüè', co ina marè'
 no'huimacoso' ya'huèrinhuè', ténahuè.

¹⁴Nani catoro' ni'conanhüèma'.
 Iporaso' naquèranchin nicaponquèma'
 yapa'sarahuè. Cantonpatèncuèma', co
 manta' ma'paaranquèmahuè'. Co
 ma'shanèma' nohuantèrahuè'. Canpita
 noya noya imacamaso' nohuantèrahuè.
 Hui'nahuèpita pochin ni'nanquèma'.
 Hui'nanpoa' co nocomarinpoahuè'.
 Canpoari catahuacaso' ya'huèrin.
¹⁵Napoaton co manta'
 ma'paranhüèmahuè'. Noya cancantato,
 sacatàrahuè cosharo' pa'ana'huaso
 marè'. Ina quèran parèsitaporahuè',
 a'chintèranquèma' noya imacamaso
 marè'. Na'con na'con nosoropiranhüè
 mahuè', co onpopinchin nosororamaco-
 huè', ¿ti?, ténahuè.

¹⁶A'naquèonta' nonpinapirincó.
 “Paono co ma'sha
 ma'papirinhüèmahuè', nonpintatèn-
 quèma', canarin,” itèrinèncuèma'. Co
 napopirahuè', napotèrinèncuèma'.
¹⁷I'hua mini a'naquèn a'papirahuè', co

manta' ina quëran canarahuë'.

¹⁸“Ni'coniquë', iyasha,” itërahuë Tito. Inarë' a'na iyasha a'parahuë. Canconpachinara, co Tito nonpintëranquëmahuë'. Canta' ina pochachin cancantërahuë. Co pi'pisha tëranta' canaraihuë'.

¹⁹Co pa'yatamacoso marëhuë', iyaro'sa', ninshitëranquëma'. Napopirama-huë', co aquëtë' ina yonquirahuë'. Nosororanquëma', iyaro'sa'. Noya noya imacamaso marë' ninshitaranquëma'. Quisocristo imarahuë ni'ton, Yosëichin yonquirahuë. Ina ni'sárinco ni'ton, ninshitaranquëma'. ²⁰Canconpato, noya cancantacamaso' nohuantërahuë. Co noyahuë' cancantohuatama', canconahuato, ana'inta'huanquëmaso' ya'huërin. Napoaton yonquiáranquëma'. Ipora huanta' a'naquëma' nino'huiamaranquëma', niapiratamaranquëma', ninonpinapimaranquëma', nipinosamaranquëma', ninocanamaranquëma', nisha nisha yonquimaranquëma', tënahuë yonquiato. ²¹Iraca a'naquëma' co noyahuë' yonquirama'. Monshihuanama', sanapirachin chinotërama'. Ipora huanta' inapoarama' nimara. Co ina naniantohuatamahüë', canconpato, pa'pi sëtarahuë. Carinquëma' a'chintëranquëmaso' ni'quëhuarë', Yosë atapanarinco. Co oshanëma' a'pohuatamahüë', “Ana'inta'huanquëmaso' ya'huërin,” ta'to, chiniquë'n sëtarahuë.

Oshahuano'sa' ana'intëranso'

13 ¹Nani catoro' ni'conanquëma'. Iporaso' naquëranchin nicaponquëma' pa'sarahüë. Yosë quiricanën quëran sha'huitëranpoa'. “Ama topinan quëran ana'intocoso-huë'. Natantacaso' ya'huërin. Cato' piyapihuë nipon, cara piyapihuë nipon, inachachin sha'huitohuachinpoa', naporo huarë' ana'intacaso' ya'huërin,” topi. Napoaton

pa'pato, ina pochin natantarahuë no'tëquën nitota'huaso marë'. ²I'hua ni'conpatënanquëmara, pënënanquëma'. “Co oshanëma' naniantohuatamahüë', a'na huë'pato, no'tëquën ana'intaranquëma huachi,” itëranquëma'. Iporaso' co inatohua' ya'huëpirahuë', inachachin pënëantar-anquëma'. Co i'hua oshahuaninsoachin yonquirahuë'. Ya'ipinquëma' pënënanquëma'. ³“Chiniquën nanantëranso' a'notocoi, nitochii,” itopiramacohuë'. Pa'pato, no'tëquën ana'intohuatënanquëma', nitotarama huachi. “Quisocristori a'parin ni'ton, chiniquën nanantarin,” tosarama'. Quisocristo co topinan quëran nontëranpoahuë'. Chiniquën nanantaton, ya'ipiya nanitaparin. Iraca anoyacancantëranquëma'. Naporahuaton, ipora huanta' oshahuano'sa' no'tëquën ana'intarin. ⁴Isoro'paquë nipon, piyapi chachin nicaton, co aquëtë' chinirinhuë'. Corosëquë patanantopi. Chimimia-topirinhüë', Tata Yosë chiniquën nanantaton, ananpitantarin huachi. Quiyanta' Quisocristo pochin cancanta-toi, co quiyaora chiniraihuë'. Inaso' acorincoi ni'ton, Yosë achinicancanincoi. Ina quëran nanan quëtërancoi pënëna'huanquëmaso marë'. Ana'inta'huanquëmaso marënta' nanan quëtërancoi.

⁵Canpitaso' nipirinhüë' no'tëquën yonquico'. Canpitaora yonquinëma quëran yonquico'. A'naquëma' co imashatëramamahüë' nimara. Ya'ipi cancanëma quëran imapatama', Quisocristo ya'coancantarinquëma'. Ya'coancantohuachinquëma', nitotarama'. A'naquëmaso' nipirinhüë' co tëhuë'nchachin imamaranquëmahüë'. Nonpinatoma', “Imarahüë,” topatama', co Yosë nohuitaramahuë'. Napoaton canpitaora yonquinëma quëran

yonquico' imacamaso marë'. ⁶Tëhuë-
chachin imapatama', co topinan quëran
a'chintëranquëmahuë', tënhuë. Ina
quëran canpitànta' inachachin yonquia-
rama'. “Tëhuëchachin Quisocristori
acorin pënënaipoaso marë’,”
tosarama'. ⁷Canpita marë' Yosë nontara-
huë. “Catahuaquë' noyasachin niina’,”
itërahuë. Co a'napita noya ni'inacoso
marëhuë' naporahuë. Canpita noya
noya imacamaso marë' naporahuë.
A'napita co noyahuë' yonquiarapipirina-
cohuë', co ina yonquirahuë'. ⁸No'tën
nanan natëcamaso marë' catahuan-
quëma'. Co nanitërahuë' nisha
a'chinta'huanquëmaso'. ⁹Noya
imapatama', co chiniquën
pënëna'huanquëmaso'
ya'huëtarincohuë'. Ina marë' nóya
cancantarahuë. Ipora huanta' chiniquën
Yosë nontërahuë. “Catahuaquë', Siniro,
quëma pochachin cananchina’,”
itërahuë. ¹⁰Napoaton co
ya'huaporahuë', ninshitëranquëma'
pënëna'huanquëmaso marë'. Ya'ipi co
noyahuë' yonquiramasopita nanianto-
huatama', canconpato, co
ana'inta'huanquëmaso' ya'huaponhuë'.
Siniro chachin chiniquën nanan

quëtërinco catahua'huanquëmaso marë'.
Oshahuano'sa' ana'intoahuato, co
topinan quëran ana'intarahuë'. Noya
noya imacaiso marë' inapotërahuë.

Piquëran huarë' pënëntërinso'

¹¹Nani, iyaro'sa', ninshitëran-
quëma'. Noya cancantoco', tënhuë.
Ya'ipi cancanëma quëran Yosë
imaco'. Pënënanquëmaso' noya
natëtoma', chiniquën cancantoco'.
Napopianachin, iyaro'sa', yonquico'.
Noya nini'toma', ya'huëco' Yosë
catahuainquëma'. Inaso' siempre
nosororinpoa'. Catahuaninpoa' sano
cancantacaso marë'. ¹²Noya ninoso-
roatoma', imaramasopita capini
nisë'quëco'. ¹³Ya'ipi imapisopita
isëquë ya'huëpisopita noya yonquiari-
nënuëma'. “Sha'huitëquë' noya
ya'huë'ina’,” itërinaco.

¹⁴Tëhuëchachin Quisocristo
hua'anënpoa'. Ina noya catahuain-
quëma'. Tata Yosë nosoro'inquëma'.
Ispirito Santo chachin cancanëmaquë
ya'huaton, Yosë noya anohuichin-
quëma', tënhuë, yonquiato. Nani
ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Carasiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Nisha nisha niyontonpique
quirica a'parinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma'. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Co piyapi'sa' inahuara nohuanton a'pairinacohuë' a'china'huaso marë'. Co inapita acorinacohuë'. Tata Yosë chachin acorinco. Ina nohuanton, Quisocristo nanopiantarin huachi. Nani nanopiantohuachina, ina chachin nanan quëtërinco a'china'huaso marë'. ²Canpitanta' Carasiaquë ya'huëramasopita imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. Ya'ipicoi isëquë imaraisopitarë'coi nanan a'patarainquëma'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya isëquë quiyanta' ya'huarai. ³Canpita marë' Yosë nontërai. “Nosoroaton, Siniro, catahuaquë' noya cancanchina'. Nani tahuëri catahuaquë' sano cancanchina'. Quisocristori chachin anoyacancanchin,” itërai, Yosë nontatoi. ⁴Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' Quisocristo chiminin. Inaora nohuanton, ya'huërëterinpoa'. Na'a piyapi'sa' co noyahuë' yonquipi. Ama inapita pochin cancantahuaso marëhuë' chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Tata Yosë nohuanton, nicha'ërinpoa huachi. ⁵“Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, nicha'ërinpoa paya,” itahua'. Ama onporonta' ina naniantahuasohuë'. Amen.

Quisocristoichin imacaso' ya'huërinso'

⁶Iraca Yosë nohuantërinquëma' imacamaso marë'. Quisocristo nosoroatëinquëma', catahuarinquëma' ni'ton, imarama'. Imapiramahuë', a'naroachin ina naniantatoma', nisha nanan yaimarama'. Ma'cha yonquiatoma', nisha nanan yaimarama paya, ténahuë yonquiato. ⁷Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'. Ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Inasachin yonquipiramahuë', a'napita huëcatona', nisha nanan a'chintarinëinquëma'. Napoaton nisha nisha yonquiarama'. Yanonpintë rinëinquëma'. “Co Quisocristoráchin yonquicaso' ya'huërinhuë’,” itërinëinquëma'. Co nisha nanan, iyaro'sa', natëcaso' ya'huërinhuë'. Ina imapatama', co Quisocristo nicha'ësarinquëmahuë'. ⁸Canta' nisha a'chinahuë naporini, Yosë ana'inchitoncohuë'. Anquëni tëranta' nisha a'chinin naporini, Yosëri ana'inchitonhuë'. “Quisocristoichin nicha'ërinpoa’,” itëranquëma'. ⁹Iraca inachachin sha'huitëranquëma'. Iporaso' naquëranchin sha'huitantëranquëma'. “Quisocristoichin anoyacancantërinpoa’,” ta'toma', imarama'. Inso tëranta' nisha a'chintohuachinquëma', Yosëri chiniquën ana'inchin, ténahuë.

¹⁰Piyapi'sa' no'huihuachinacora, co ina yonquirahuë'. Yosë pa'yata'huasorachin yonquirahuë. Ina

noya ni'pachinco, nóya cancantërahuë. Co piyapi'sa' pa'yatinacoso' yonquirahuë'. Piyapi'sa' na'con na'con yonquirahuë naporini, co Quisocristo natëito-huë'.

Paono ya'nán imarinsó'

¹¹No'tëquën, iyaro'sa', sha'huitaranquëma'. Iraca quëra huarë' co piyapi yonquirinsó' a'chintëranquëmahuë'. ¹²Quisocristo chachin nanamën anitotërinco. Co piyapi sha'huitërincohuë'. Co insonta' ina nanamën a'chintërincohuë'. Inaora nohuanton, anitotërinco.

¹³Iraca naporahuëso' nani natantërama'. Co'huara Quisocristo imashatërapohuë', Cotio nanan imarahuë. Ina imato, Quisocristo imapisopita no'huirahuë. Chiniquën aparësitërahuë.

Ata'huanta'huaso' yonquipirahuë'. ¹⁴Cotioro'sa' napopiso' chiniquën imato, inasachin yonquirahuë. Carë' napopiana-chin pi'ipitërinso' noya natëpirinahuë', caso' na'con na'con natërahuë. Nani ma'sha iraca a'chinpiso' yanatëpirahuë'.

¹⁵Yosë nosoroatonco, nontërinco hui'nin imaca'huaso marë'. Co'huara ca nasichatë rapohuë', yonquirinco nanamën a'china'huaso marë'. ¹⁶Inaora nohuanton, hui'nin anohuitërinco nisha piyapi'sa' pënëna'huaso marë'. Ina marë' acohuachincora, co piyapi'sa' natanahuë'. Co insonta' a'chintincoso marë' paaparahuë'.

¹⁷A'naroachin Arapia parti pa'nahuë caora ya'huato, yonquica'huaso marë'. Quisocristo ca'tano'sanënpita Quirosarinquë ya'huëpirinahuë', co inatohua' pa'nahuë' nonta'huaso marë'. Inapita'ton acopirinhüë', Yosë nani sha'huitërinco ni'ton, co inapita tëranta' natanconahuë'. Arapia parti paato, Quisocristo nanamën yonquiarahuë. Ina quëran Tamascoquë paantarahuë huachi.

¹⁸Cara pi'ipi quëran Quirosarinquë pa'nahuë huachi Pitro nohuita'huaso

marë'. Cato' simana pochin pëinënuë yacaparahuë. ¹⁹Naporo' Santiaconta' nohuitoconahuë. Quisocristo iin inaso'. Inapitáchin nontërahuë. Co a'napita ca'tano'sanënpita ni'nahuë'. ²⁰Yoscoarë' no'tëquën ninshitaranquëma'. Co nonpintaranquëmahuë'.

²¹Ina quëran Siria parti pa'nahuë a'chinapo. Sirisia partinta' pa'nahuë. ²²Cotiaquë ya'huëpisopitaso' nipirinhüë' co nohuichatërarincohuë'. Inatohua' na'a Quisocristo imapisopita ya'huëpirinahuë', co nirayarinacohuë'. ²³Co nohuitaponacorahuë', nanan natantopi. "Iraca Paono aparësitërinpoa'. Yatëpapirinpoahuë', iporasó' inanta' imarin. Quisocristo nanamën a'chinarin huachi," natantopi. ²⁴Ina natantahuatona', "Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, Paononta' imarin paya," topi.

Quisoso ca'tano'sanënpitarë' ninontopiso'

2 ¹Shonca catapini pi'ipi quëran naquëranchin Quirosarinquë paantarahuë. Pirnapi ca'taninco. Titonta' quëparai. ²Yosë ayonquirinco paca'huaso' ni'ton, pa'nahuë imapisopita nontaca'huaso marë'. Ansiano'sarachin niyontonpachinara, sha'huitërahuë. "Caso' nisha piyapi'sa' a'chintohuato, Quisocristoichin imacaiso' ya'huërin, tënahüë. Iraca pënëntërinso' imacaiso' co a'chintërahuë'," itërahuë ansiano'sa'. "Co no'tëquën a'chinanhuë'," itërinaco naporini, topinan quëran a'chinchitënuëmahuë', tënahüë yonquiato. Ansiano'saso' nipirinhüë' "Noya a'chinan," itërinaco. ³Titonta' nisha piyapi nipirinhüë', inatohua' quëparahuë. Co Cotio marca ya'huëtopirinhüë', ansiano'sari noya ni'pi. "Cotio marca niacotëquë'," co itopihüë'. ⁴A'naquën Cotioro'saso'

nipirinhüè!, “Quiyanta' imarai,” taponaraihuè!, co Quisocristoráchin imapihuè!. Iraca pënëntërinson'ta' imapi. Yasha'huirapirinaçoi ni'ton, niyonton-piso pëiquè ya'conpi nicainacoiso marè!. “Iraca pënëntërinson'ta' natëcaso' ya'huërin,” topirinahuè!. Nani ma'sha natëcasoachin yonquihuatëhua', t'ëhuatochinachin cancantërehua'. Co quiyaso' nohuantëraihuè' ina pochin cancanta'huaiso!. “Quisocristo imapate hua', co iraca pënëntërinso' natëcaso' ya'huërinhuè!,” t'ënai. Inapitaso' nipirinhüè' co ina pochin yonquihuè!. Tito quënanahuatona!, “Cotio marca niacotoco!,” itopirinaçoihuè!. ⁵Co pi'pian t'ëraanta' nohuantëraihuè!. “Quisocristoichin anoyacancantërinpoa!,” itërai. Canpitanta' no'tëquën yonquicamaso' nohuantërai. Napoaton nisha a'chintohuachincoira, co manta' natëraihuè!.

⁶Ansiano hua'ano'sa' co nisha sha'huitërinacohe!. Chiniquën nanan ya'huëtaponaraihuè!, co t'ëhuatërahuè!. Napopianachin Yosë ni'ninçoi. ^{7,8}“No'tëquën a'chinan,” itërinaco ansiano'sa!. Pitro a'chintohuachina, Yosë nohuanton, na'a Cotioro'sa' Quisocristo imasapi. Carinta' a'chintohuato, Yosë nohuanton, na'a piyapi'sa', nisha nisha niponaraihuè!, imasapi inahuanta!. Napoaton ansiano'santa' noya nontërinaco. “Yosëri Pitro acorin Cotioro'sa' a'chintacaso marè!. Quëmaso' nipirinhüè' acorinquën nisha piyapi'sa' a'chintamaso marè!,” itërinaco.

⁹Santiago, Pitro, Coansha, inapitaso' chini chiniquën nanantopi ni'ton, sha'huitërinaco. “Yosë na'con catahuarinquëma!. Ina acorinquëma' nisha piyapi'sa' a'chintamaso marè!,” ta'tona!, s'ëquërinaco. Pirnapinta' s'ëquëpi. “Canpitaso' nisha piyapi'sa' a'chintoco!.

Quiyaso' nipirinhüè' Cotioro'sa' a'chintarai,” itohuachinacoira, “Noyahua!,” itërai. ¹⁰“Ama sa'ahuaro'sa' naniantocosohuè!. Imapisopita a'chintoco' ma'sha quëtacaso!,” itërinaco. “Co'chi naniantaraihuè!. Nosororai quiyanta!,” itërahuè!.

Paonori Pitro pënëninso'

¹¹Ina quëran Pitro Antioquiaquë pa'pirinhüè!. Quisocristoichin anoyacancantërinpoaso' nitotaponahuè!, pi'pian naniantaton, iraca pënëntopiso' imaantarin. Napoaton chiniquën pënënahe. Niyontonpiquë chachin pënënahe. Ina sha'huichinquëma' nitotoco!. ¹²Inaquë nisha piyapiro'sa' ya'huërin. A'naquën Quisocristo imapi. Inapitaso' co Cotio piyapihuè' ni'ton, ya'ipi cosharo' ca'pi. Co manta' a'popihuè!. Cotioro'santa' inaquë ya'huëpisopita Quisoso imapachinara, co huachi cosharo' a'popihuè!. Napopianachin coshatopi. Pitronta' inapitarè' coshataton, co ma'sha a'porinhüè!. Ina quëran a'napita Cotioro'sa' Quirosarin quëran canquipi. Santiago imarinsopita inahuaso!. “Quiyanta' Quisocristo imarai,” taponaraihuè!, iraca pënëntopiso' yonquiatona!, ma'sha a'popi. Inapita huè'pachinara, Pitro co huachi nisha piyapirè' coshatërinhuè!. Cotioro'sa' t'ëhuataton, nisha coshatërin. ¹³Ya'huëhuano'santa' Cotioro'sa' nipisopita Pitro nicatona!, ma'sha a'poantapi. Pirnapinta' a'poantaton, Pitrorè' chachin nisha coshatërin. Quisocristo nanamën nitotaponaraihuè!, co ya'ipi cancanëna quëran imapihuè!. ¹⁴Ina quënanahuato, “Co no'tëquën Quisocristo imapihuè!,” ta'to, ya'ipi piyapi ni'tërantapaiquë Pitro chiniquën pënënahe. “Cotio piyapinquën niponahuè!, Quisocristo imaton, iraca pënëntërinso' naniantëran. Nisha piyapirè'quën

coshatëran. Co Cotioro'sa pochin yonquiaponahuë', iporaso' naquëranchin ma'sha a'poantaran. Ina pochin nicaton, piyapi'sa' anishayonquiaran. "Co Quisocristoichin nicha'ërinpoahuë' nimara. Iraca pënëntërinson'ta' natëcaso' ya'huërin," tapon'a', nonanarinënquën. Nisha piyapi'santa' Cotioro'sa pochin atarantaran, ¿ti?" itërahuë'.

Quisocristo nanamënso' noya noya

¹⁵Canpoaso' Cotioro'sanpoa'. Co nisha piyapinpoahuë'. Co oshahuanacasoachin cancantërehuahuë'. ¹⁶"Pënëntërinso' natëhuatëira, Yosë noya ni'sarincoi," topirinahuë' a'naquën, co ina marë' noya ni'ninpoahuë'. "Quisocristo anoyacancantohuachinpoa', Yosë noya ni'sarinpoa'," ta'tëhua', Quisocristo imarëhua huachi. Imapatëhua', oshanënpoa' inquitërinpoa' ni'ton, Yosë noya ni'ninpoa huachi. Co pënëntërinso' natërehuaso marë' Yosë'pa' canarihuahuë'. Quisocristoráchin nicha'ërinpoa'.

¹⁷"Quisocristoráchin anoyacancantërinco," topatëhua', co huachi iraca pënëntërinso' imarihuahuë'. "Co iraca pënëntërinso' natëhuatamahuë', oshahuanama'," itopirinënpoahuë' a'naquën, co no'tëquën yonquipihuë'. Quisocristo imatëhua', noya nisarëhua'. Quisocristos'o' co onporonta' aoshahuaninpoahuë'. ¹⁸Iraca pënëntërinso' nani nianiantërehua'. Naquëranchin ina yonquiantahuatëhua', co Yosë natëarihuahuë'. Quisocristoichin yonquicaso' ya'huërin. ¹⁹Iraca canta' pënëntërinso' imapirahuë', co nanitërahuë' no'tëquën natëca'huaso'. Co ina imato noya cancantërahuë'. Oshahuanato, chimipi pochin cancantërahuë. Napoaton iraca pënëntërinso' nianiantërahuë Yosëichin yonquica'huaso marë'. ²⁰Quisocristo corosëquë chiminin. Ina imapato, canta' corosëquë chiminahuëso pochin nicato,

co noyahuë' yonquirahuëso' nianiantërahuë. Napoaton co huachi oshahuanaca'huaso' ya'huërinhuë'. Iporaso' Quisocristoíchin yonquirahuë huachi. Co huachi caora nohuanto ma'sha ninahuë'. Quisocristo ya'coancantërinco ni'ton, catahuarinco noya nica'huaso'. "Nani tahuëri Yosë hui'nin chachin catahuarinco," ta'to, noya cancantërahuë. Inaso' pa'pi nosororinco. Inaora nohuanton, ya'huërenamënpoa' chiminin. ²¹Yosë nosoroatonpoa', hui'nin a'paimarin chiminacaso marë'. Co ina nianiantërahuë'. Inasachin imarahuë. Ni'ton, Yosë noya ni'sarinco huachi. Iraca pënëntopisonta' imarëhua' naporini, topinan quëran Quisocristo chimiintonhuë'.

Iraca nanan nianiantatëhua', nasha nananáchin imahua'

3 ¹Co no'tëquën, iyaro'sa', yonquiramahuë'. Yosë no'tëquën anitotërinpoa'. A'naquënso' nipirinhuë' yanonpintërinënquëma' ama Yosë noninso' natëcamaso marëhuë'. "Quisocristo corosëquë patanantopi. Canpoa marë' chiminin," itërainquëma'. A'ninquëchin quënanëso pochachin sha'huitohuatënquëmara, natanama'. "Ina pochin chiminaton, oshanënpoa' inquitërinpoa'," ta'toma', Quisocristo imarama'. ²Ni'co'. Iraca pënëntopiso' natëpiramahuë', co Yosë pochin cancantëramahuë', co Ispirito Santo ya'coancantërinquëmahuë'. Nipirinhuë', Quisocristo nanamën a'chintohuatënquëmara, noya natanama'. "No'tëquën nontërinpoa'," ta'toma', natërama'. Ina imapatama', Ispirito Santo ya'coancantatënquëma', na'con catahuarinquëma'. ³¿Onpoatomata' iporaso' co huachi no'tëquën yonquiramahuë'? Naquëranchin iraca pënëntopiso' yanatëantarama'. Ya'nan

imapoma', co canpitaora nanitërama-huë' Yosë huëntonënuë' ya'conacamaso'. Ispirito Santo aya'coninquëma'. Ipora huanta' co nanitëramahuë' ma'sha natëtoma' Yosë pochin cancantacamaso'. Ispirito Santo catahuahuachinquëma', noya cancantarama huachi. ⁴Imaramaso marë' na'con parësitérama'. Quisocristo naniantohuata-ma', topinan quëran parësitérama'. Co ina naniantaramahuë', topirahuë'. ⁵“Quisocristoichin anoyacantërinco,” topatama', Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Ya'coancantohuachinquëma', achinican-caninquëma'. Catahuarinquëma' ni'ton, nani ma'sha nanitaparama'. Iraca pënëntopiso' natëhuatama', co ina pochin catahuarinquëmahuë'. Quisocristo imarama' ni'ton, catahuarinquëma huachi.

Apran iraca naporinso'

⁶Ni'co'. Iraca Aprani Yosë natërin. “No'tëquën nontërinco. Sacai' nininsonta' nanitaparin,” topachina, Yosëri noya ni'nin. ⁷Iporaso' canpoanta' “Yosë no'tëquën nontërinpoa' ni'ton, imasarahuë huachi,” topatëhua', Apran pochin cancantarihua'. Ina pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Inanta', iyaro'sa', nitotoco'. ⁸Co Cotioro'sarachin Yosëri nohuantë rinhuë'. Nisha piyapi'santa' imapachina, noya ni'sarin. Noya nicaton, co oshanëna marë' ana'intarinhuë'. Iraca Quisocristo nanamën ninoton, Apran itapon: “Nisha nisha piyapi'santa' quëma pochin cancantohuachina', na'con catahuarahuë,” itërin Yosëri. Quiricanën quëran naporin. ⁹Aprani natërinso marë' Yosëri na'con catahuarin. Inapochachin canpoanta' Quisocristo natëhuatëhua', catahuarinquëma huachi.

¹⁰Moisësë iraca pënëntërinso' yaimapatama', ana'intinquëmaso' ya'huërin. Co ya'ipi natëramahuë' ni'ton, ana'intarinquëma huachi. Iraca quiricanën quëran naporin. “Co ya'ipi miachin natëhuatamacohuë', ana'intaranquëma'. Parësitopiquë a'paranquëma huachi,” tënin. Co inso tëranta' nanitërinhuë' no'tëquën natëtacaso'. ¹¹“Caora natëto, cha'ësarahuë,” co ta'caso' ya'huërinhuë'. Ina pochin cancantohuatëhua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Quiricanën quëran no'tëquën sha'huitërinpoa'. “Yosëichin nicha'ësarinpoo'. Inasáchin yonquihuatëhua', noya ni'sarinpoa', Yosë pochin nanpimiatarihua huachi,” tënin quiricanënuë. ¹²Cato' nanan ya'huërin. Co cato chachin imacaso' ya'huërinhuë'. Iraca pënëntopiso' natëhuachina', inasachin imacaiso' ya'huërin. Moisësë sha'huitërinpoa': “No'tëquën natëcaso' ya'huërin. No'tëquën natëhuatama', noya nanpiarama',” tënin. Ina nanan imapatama', co Quisocristo nanamën imaramahuë'.

Oshanënpoo marë' Quisocristo chimininso'

¹³Co nanitërehuahuë' no'tëquën natëcahuaso'. Ni'ton, ana'intinpoaso' ya'huërin. Quisocristoso' nipirinhuë' nicha'ërinpoa'. Canpoa' ya'huërenamënpoo' chiminin. Inaquë Yosëri ana'intërin. Quiricanën quëran sha'huitërin. “Piyapi pa'pi co noyahuë' nipachina, chiniquën ana'intërë'. Ana'intoquatëra, naraqüë achinpitërë'. Nani Yosëri a'porin huachi,” tënin quiricanënuë. Canpoaso' ana'intinpoaso' ya'huëtopirinpoahuë', naraqüë chachin Quisocristo apatanantohuachinara, oshanënpoo marë' parësitérin. Inaquë parësitaton, nicha'ërinpoa'. ¹⁴“Yosë no'tëquën

nontërinco,” tënin Apran. Ina tëninso marë! Yosëri noya ni'nin. Nisha piyapiro'sarinta! imacaiso marë! Quisocristo chiminin. Ina natëhuachinara, Yosëri noya ni'nin. Ya'ipinpoa! Quisocristo imapatëhua!, Ispirito Santo ya'coancantarinpoa!. Iraca Yosë sha'huirinso pochachin ya'coancantarinpoa!.

Yosë sha'huirinso!

¹⁵Ni'cochi, iyaro'sa!. Iso pochin sha'huichinquëma! yonquicamaso marë!. Piyapi lisensia ocoihuachina, coisëri nininën acorin huachi. Ina quëran co insonta! nanitërinhuë! canpiacaso!. Co aquëtë! ninshitopihuë!. Ya'nän ninshitë rinso chachin ya'huëmiatarin huachi. ¹⁶Inapochachin iraca Yosëri nontaton, Apran sha'huitërin. “Caora nohuanto, nóya catahuananquën. Quëma shiparionta! catahuanahuë ya'ipi piyapi'sa! anoyacancantacaso marë!,” itërin. A'naichin shin yonquiaton, naporini. Quisocristo ninoton, napotërin. ¹⁷Iraca Apran itapon: “A'na tahuëri quëma shiparinquën ya'huëhuachin, ya'ipi piyapi'sa! anoyacancantarin. Caora nohuanto, nicha'ësarahuë. No'tëquën nontaranquën. Co onporonta! naniantarahuë!,” itërin Yosëri. Ina quëran catapini pasa cara shonca pi'ipi na'huëhuachina, Cotioro'sa! pënënin nani ma'sha natëcaiso marë!. Pënëpirinhuë!, Apran iraca sha'huitërinso! co naniantërinhuë!. Yosëri nani sha'huitohuachina, co onporonta! nonpintërinhuë!. ¹⁸Iraca Yosëri sha'huitërin. “Caora nohuanto, piyapi'sa! nicha'ësarahuë,” itërin. Iraca pënëntopiso! imacaso! ya'huërin naporini, co inaora nohuanton Yosë nicha'ëitonpoahuë!.

¹⁹Inaso! nipirinhuë!, co topinan quëran Cotioro'sa! pënëninhuë!. Ya'ipi

piyapinpoa! co noyahuë! ninëhua!. Oshahuanëhuaso! anitotinoaso marë! iraca pënënin. Quisocristo nasitaquë huarë! pënëntopisoachin ya'huërin imacaso!. Quisocristo nasitohuachina, iraca shahuitërinso pochachin o'marin huachi. Naporu quëra huarë! ina ya'huërin noya imacahuaso marë!. Iraca Yosë yapënëntohuachina, anquëniro'sa! a'paimarin Moisësë sha'huitacaso marë!. Ina quëran Moisësëri piyapi'sa! a'chintërin. ²⁰Nipirinhuë!, Apran nontohuachina, co anquëni a'paimarinhuë!. Co piyapi tëranta! a'parinhuë! sha'huitacaso marë!. Yosëri chachin no'tëquën sha'huitërin.

Maistro pochin nininso!

²¹Co Yosëso! nisha yonquirinhuë!. Apran nontërin piquëran Cotioro'sa! pënënaponahuë!, co Apran naniantërinhuë!. Cotioro'sa! pënëntërinso! ya'huëpirinhuë!. Ina natërhua quëran noya cancantërhua! naporini, inasachin natëcaso! ya'huë'itonhuë!. No'tëquën natërhua! naporini, Yosë noya ni'itonpoahuë!. ²²Co insonta! nanitërinhuë! no'tëquën natëcaso!. Ya'ipinpoa! oshahuanëhua!. Ina marë! ana'intinpoaso! ya'huërin, tënin Yosë quiricanën quëran. Napoaton Quisocristoráchin nanitaparin anoyacancantinoaso!. Inasachin imapatëhua!, Yosë noya ni'sarinpoa!.

²³Iraca piyapi'sa! topinan ya'huatona!, co noyahuë! nicacoráchin yonquipi. Ama ina pochin nicacaiso marëhuë! Moisësë pënëntopirinhuë!. Co no'tëquën natëpihuë! ni'ton, ana'intacaso! ya'huërin huachi. Tashinan pëiquë ana'intërinsochita pochin nipi. Quisocristo nasitaquë huarë! pënëntopisoachin ya'huërin ama Yosë naniantahuaso marëhuë!. ²⁴Ni'cochi. Hua'huaro'sa! co yonquipihuë! ni'ton,

na'con pënënacaso' ya'huërin.
Inapochachin iraca Moisésë na'con
pënëninpoa'. Maistro a'chininso pochin
pënëninpoa' oshahuanëhuaso'
ayonquïnpoaso marë'. Yanatëpirëhua-
huë', co nanitërehuahuë'. Co ina quëran
noya cancantërehuahuë'. Quisocriso'
nipirinhuë', o'mahuachina, anoyacan-
cantërinpoa'. Ina imapatëhua', Yosë
noya ni'ninpoa'. ²⁵Nani Quisocriso
o'marin ni'ton, co huachi iraca pënënto-
piso' yonquicaso' ya'huërinhuë'.

Hui'nin pochin ni'ninpoaso'

²⁶Iporaso' Quisocriso imapatëhua',
hui'ninpita pochin Yosë ni'ninpoa'.
²⁷Ya'ipinpoa' Quisocriso natëhuatëhua',
huëntonënuë chachin aya'coninpoa'.
Ya'conpatëhuara, aporihuanëhua'.
“Quisocrisoichin imasarahuë huachi,”
ta'tëhua', aporihuanëhua'. Quisocriso
pochachin Yosë ni'ninpoa'. ²⁸Napoaton
co nisha nisha yonquirinpoahuë'.
A'naquënpoa' Cotio piyapinpoa'.
A'naquëma' nisha piyapinquëma'
nipomarahuë', co canpoaso' noya noya
ni'ninpoahuë'. A'naquën patrono'sa',
a'naquën piyapinënpita nipirinhuë', co
ina Yosë yonquirinhuë'. Napopianachin
ni'ninpoa'. A'naquëma' sanapi'sa'
ninama'. A'naquënpoa' quëmapinpoa'
nipirëhuahuë', ya'ipinpoa' Quisocriso
imapatëhua', a'na huëntoínchin pochin
ni'ninpoa'. ²⁹Iraca Apran natërinso
marë' Yosëri acorin piyapinënpita
nicacaso marë'. Quisocriso imapatë
hua', Yosë piyapinënpita ninëhua'
canpoanta'. Apran sha'huitërinso
pochachin na'con catahuarinpoa'.

Iraca natëtërinso'

4 ¹Ni'cochi. Ma'huan chiminpachina,
ya'ipi ma'shanënpita, coriqui,
inapita ayananpirin. Hui'nin mashoto-
huachina, inari ya'huëretërin huachi.

Hua'huataponso' nipirinhuë', co
a'naroachin maninhuë'. Inaora
ma'shanënpita nipirinhuë', co
a'naroachin hua'anëntërinhuë'.
²Hui'napitaquë huarë' a'napitari
camairin. Hua'huasha ni'ton,
natëtacaso' ya'huërin. Ina quëran
hui'napitohuachina, ya'ipiya
hua'anëntarin. Pa'pin sha'huirinso'
tahuëri chachin nanihuachina,
hua'anëntarin huachi. ³Inapochachin
canpoanta' co'huara Quisocriso
nanamën nitochatërarihuahuë',
hua'huaro'sa pochin yonquirëhua'. Nani
ma'sha natëtacaso' yonquiconëhua'.
Ma'sha a'pocaso', ma'sha nicacaso',
inapita sha'huitërinënpita. Inasachin
yonquipirëhuahuë'. ⁴Ina quëran tahuëri-
nën nanihuachina, Yosëri hui'nin
a'paimarin. Sanapi quëran nasitaton,
piyapi chachin ninin. Cotio quëmapi
ni'ton, iraca pënëntopiso' natëtacaso'
ya'huërin. No'tëquën inaso' natëtërin.
⁵Nicha'ëinpoaso marë' o'marin.
Nicha'ëpachinpoa', co huachi iraca
pënëntopiso' natëcahuaso'
ya'huërinhuë'. Hui'ninpita pochin Yosë
ni'ninpoa huachi.

⁶Hui'nin pochachin niconpoa',
Ispirito Santo aya'coancantërinpoa'. Ina
quëran Yosë nontohuatëhua', Ispirito
Santo nohuanton, “Tata” itarëhua'.
⁷Napoaton co patroni piyapinënpita
ni'ninso pochin ni'ninpoahuë'.
Hui'ninpita pochachin a'naya
a'nayanpoa' ni'ninpoa'. Hui'ninquënpoa'
ni'ton, na'con catahuarinpoa'.
Anoyacancantatonpoa', noya ni'ninpoa
huachi. Quisocriso imarëhua' ni'ton,
noyasáchin yonquirinpoa'.

Iraca pënëntopiso' co natëtacaso' ya'huërinhuë'

⁸Iraca co Yosë nohuitëramahuë'. Nisha
nisha ma'sha, mamanshi, inapita

tè'huatatoma', mosharama', co inapita yonquicasohuè' nipirinhuè'. ⁹Iporaso' Yosè nohuitèrama'. Inanta' hui'ninpita pochin nicatènquëma', noya nohuitèrinquëma'. Nicha'èpirinquëmahuè', ìma'marècha naquèranchin iraca pènèntopiso' natètoma', tè'huachinachin cancantantarama paya? Natèapomarahuè', co ina marè' noyapiachin cancantèramahuè'. ¹⁰Cotioro'sa pochin Sahuato tahuèri chinotèrama'. Yoqui pipiantahuachina, ina tahuèri'santa' chinotantarama'. Nani pi'iquè nisha nisha tahuèri'sa' na'huèrama'. “Ina marè' Yosè noya ni'ninpoa',” topiramahuè', co ina marè' noya ni'ninpoahuè'. ¹¹No'tèquèn, iyaro'sa', a'chintopiranquëmahuè', naniantèrama' nimara, tènahuè. “Topinan quèran a'chinahuè nimara,” ta'to, sètèrahuè.

¹²Canta' iraca Cotioro'sa' pènèntèrinso' natèpirahuè', Quisocristo imaca'huaso marè' naniantèrahuè huachi. Ca pochin cancantatoma', canpitanta', iyaro'sa', iraca pènèntèrinso' naniantoco huachi. Iraca co no'huiramacohuè', noya nontèramaco. ¹³Ya'nana a'chintapènquëma', caniorahuè. Canioto, hua'qui' yacapatènquëma', a'chintèranquëma'. ¹⁴Chiniquèn caniopirahuè', co a'poramacohuè'. “Inca, co yanatanainquènahuè',” co itèramacohuè'. Noya natanamacaco. “Anquèni pochin Yosè nanamèn a'chintèrancoi,” itèramaco. Quisocristo noninso pochachin natanamacaco. ¹⁵A'chintohuatènquëmara, pa'yatèrama'. Na'con nosororamaco. Nanitèrama' naporini, ya'pirama chachin quèchitomacohuè'. ¿Onpoatomata' ipora co huachi noya natanamacohuè'? ¹⁶No'tèquèn pènènanquëma' ni'ton, no'huiramaco, ìti?

Nisha a'china'piro'sa'

¹⁷Nisha a'china'piro'saso' nipirinhuè' canpitataquè paatona', noyásha nontopirinènquëmahuè', co tèhuëncha-

chin yacatahuarinènquëmahuè'. Yaocioarinènquëma' inapita imacamaso marè'. “Ama Paono natècosohuè',” itèrinènquëma'. ¹⁸Noyásha nontopirinènquëmahuè', co ina marè' no'huirahuè'. Ama nonpinchinènquëmasohuè', tènahuè. Inaichin naporahuè. Canpitataquè ya'huasoco, nóya nontèramaco. Iporanta' co ya'huèpirahuè', noyasachin yonquico, topirahuè'. ¹⁹Na'con, iyaro'sa', nosororanquëma'. Hui'nahuèpita pochachin ni'nanquëma'. Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, chiniquèn parèsitèrin. Inapochachin canta' na'con yonquiatènquëma', chiniquèn parèsitarèso pochin cancantèrahuè. Canpitanta' Quisocristo pochachin cancantacamaso' na'con nohuantèrahuè. Quisocristorachin imapatama', oshaquèran ina pochachin cancantarama'. Ina marè' na'con yonquiaranquëma'. ²⁰Nicaponquëma' yapa'pirahuè'. Inaquè ya'huèrahuè naporini, ninontatèhua', noya noya niitomahuè'. Aquè ya'huèrama' ni'ton, ìma'ta' onpochi anoyata'huaso'? tènahuè yonquiato.

Acara pochin nininso'

²¹Natanco, iyaro'sa'. Moisésè pènèntèrinso' yanatèhuatama', ya'ipi Moisésè ninshitèrinso' yonquico'. ²²Apran cato' hui'nin ya'huètèrin. A'naso' cosonanèn hua'huin. A'naso' nipirinhuè' sa'in chachin hua'huin, tènin. ²³Cosonanènso' Apran nohuanton, hua'huanin. Sa'inso' nipirinhuè' Yosè nohuanton, hua'huanin. Co'huara hua'huayantèraponhuè', Yosèri itèrin: “Ca nohuantonèhuèquè hua'huanaran,” itèrin. Yosèri catahuarin ni'ton, hua'huanin huachi. ^{24,25}Iso cato' sanapi'sa' yonquihuatama', nitotoco'. Cato' sanapi'sa' ya'huèrin. Inapochachin cato' nanan ya'huèrin. A'na nananso'

pënëntopiso' nanan, topi. A'naso' nipirinhue' Quisocristo nanamën. Pënëntopiso' nanan cosona pochin ninin, Acara itopiso'. Iraca Cotioro'sa' Arapia parti pa'topi. Ina parti pa'taso!', Moisésë pënëntërin. Sinai motopiquë canconpachinara, pënëntërin nani ma'sha natëcaiso'. "Co no'tëquën natëhuatëhuahuë', ana'intarinpoa'," ta'tona', t'ëhuatopi. Ipora huanta' Cotioro'saso' Quirosarinquë ya'huatona', pënëntopiso' nanan imasapi. "Ana'intohuachinpoa'," ta'tona', t'ëhuatopi. A'naquënta' Cotioro'sa pochin yonquiapi. "Co no'tëquën natëhuatëhuahuë', ana'intarinpoa', co cha'ësarëhuahuë'," topi. ²⁶Apran sa'ins'o' nipirinhue' co ina pochinhue'. So'ini noya noya ni'nin. Co hua'anën pochin camairinhue'. Inapochachin Quisocristo imarëhuasopitanta' Yosë noya ni'ninpoa'. Huëntonënnquë chachin aya'coninpoa' ni'ton, inapaquë ya'huëcontarihua huachi. Inatohua' nasha Quirosarin ya'huërin, noya noya nininso'. ²⁷Iraca Yosë quiricanënnquë ninshitaton, naporin:

Co hua'huana'pinquënnhuë' niponahuë', hua'huanaran. Napoaton nóya cancantëquë'. Hua'qui' co hua'hua ya'huëtopirinquënnhuë', noya cancantaran huachi. A'na'ton so'yaton, hua'huanin. Quëmaso' nipirinhue', na'con na'con amiparinpita ya'huëtarinquënn. Ina marë' capa cancantëquë', itërin.

Inapochachin ipora Quisocristoichin imapatëhua', hui'ninpita pochachin Yosë ni'ninpoa'. Co moshasho pochin camairinpoahuë'.

²⁸Apran hui'nin chachin Isaco itopiso'. Yosë nohuanton, ya'huëtërin. "No'tëquën Yosë nontërinco," topachina, ina nohuanton, Isaco

nasitërin. Canpoanta' Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuanton, huëntonënnquë ya'conarihua'. Hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. ²⁹Apran hui'ninpitaso' co noyahuë' nini'tona', ya'huëpi. Ispirito Santo nohuanton, Isaco nasitërin. Cosona' hua'huinso' nipirinhue' no'huitërin. Apiraton, Isaco no'huirin. Inapochachin ipora huanta' no'huirinënpoa'. Iraca pënëntopiso' nanan imapisopita no'huirinënpoa'. ³⁰Cosona' hua'huinso' nipirinhue' co ya'huëmiatërinhuë'. Ina'ton nasitapona-hue', Yosë co nohuantërinhuë' inari hua'anëntacaso'. Apran sha'huitërin. "Isaco ya'ipi hua'anëntapon. Napoaton cosona' hua'huinë chachin a'paquë' pa'ina'," tënin. Inapochachin canpoanta' iraca pënëntopiso' naniantacaso' ya'huërin. ³¹Napoaton, iyaro'sa', Quisocristo nanamën imapatëhua', co pënëntopiso' nanan imacaso' ya'huërinhuë'. Yosë co patron pochin piyapitërinpoahuë'. Huëntonënnquë chachin aya'coninpoa' ni'ton, hui'nin pochachin ni'ninpoa huachi.

**Cotioro'sa pochin yonquihuatëhua',
co Quisocristo imarëhuahuë'**

5 ¹Quisocristo nicha'ërinpoa' inasachin yonquiatëhua' noya cancantahuaso marë'. Ina imapatëhua', catahuarinpoa' noya nicahuaso'. Napoaton ama naquëranchin iraca pënëntopiso' imahuasohuë'. Quisocristoráchin yonquia'ahua'.

²Ca Paonoco no'tëquën sha'huitëranquëma'. A'naquënso' nisha a'chintërinënnquëma'. "Co Cotio marca niacotohuatamahuë', co Yosë noya ni'sarinquëmahuë'," itopirinquëmahuë'. Quisocristoichin anoyacancantërinpoa'. Cotio marca niacotohuatama', co Quisocristoichin yonquiamahuë'. Ina quëran co anoyacancantarinquëma-

huè'. ³No'tèquèn itaranquëma'. Cotio marca niacotohuatama', ya'ipi Cotio pënëntèrinsò' natëcamaso' ya'huèrin. ⁴"No'tèquèn natèhuatèhua', Yosè noya ni'sarinpoa'," topatama', co Quisocristo imaramahuè'. Yosè nosoropirinquëmahuè', Quisocristo naniantohuatama', co huachi catahuarinquëmahuè'. ⁵Nipirinhue', ina imapatèhua', Ispirito Santo catahuarinpòa'. "Quisocristoichin anoyacancantèrinpoa'," topatèhua', Yosè noya ni'sarinpoa', tènèhua'. Oshanènpòa' inquitatonpoa', tèhuënchachin noya ni'ninpoa huachi. ⁶Quisocristo imapatèhua', co Cotio marca yonquiarihuahuè'. A'naquënso' nani niacotopi. A'naquënso' nipirinhue' co niacotopihuè'. Co ina yonquicaso' ya'huèrinhuè'. Cancanènpòa quèran huarè' imacaso' ya'huèrin. "Quisocristo catahuarinpòa'. Co nonpintarinpoahuè'," ta'tèhua', ya'ipi cancanènpòa quèran natèahua'. Ina natèhuatèhua', catahuarinpòa' nòya ninosorocaso'. Ina pochin cancantohuatèhua', Yosè noya ni'sarinpoa'.

⁷Nòya imasapiramahuè', ìncha nonpintohuachinquëma', nisha ayonquire'pënquëmaya? tènahuè. ⁸Co ina pochin Yosè a'chintèrinpoahuè'. Huëntonènquè aya'coninpoa' ni'ton, cancanènpòaquè nontarinpoa'. No'tèquèn yonquicahuaso' nohuantèrin. ⁹Ni'co', iyaro'sa'. Nosha po'mohuatèra, pi'pisha tèranta' pinshiinè chachin po'mohuatèra, ya'ipi nosha sè'cotèrin. A'narochachin ya'ipi tapirin huachi. Inapochachin pi'pian tèranta' nonpin nanan yonquihuatama', co hua'quiya quèranhuè' ya'ipinquëma' nitapicananarama'. ¹⁰Caso' nipirinhue' natèranquëma'. No'tèquèn yonquiarama', tènahuè. Siniro catahuarinquëma' ama nisha nisha yonquicamaso marèhuè'. Insosona nisha a'chintohuachinquëma',

Yosèri ana'intarin huachi. Chiniquèn nanantaponahuè', nonpintohuachinquëma', Yosèri ana'intarin huachi.

¹¹A'naquèn nonpinapirinaco. "Paononta' quiya pochin a'chinin. "Cotio marca niacotoco'. Co iraca pënèntopiso' natèhuatamahue', co Yosè noya ni'sarinquëmahue'," tènin Paononta', toconpi. Co napopirahuè', nonpinapirinaco. Ina pochin a'chinahuè naporini, co Cotioro'sa' no'huitonacohuè'. "Quisocristo corosèquè chiminin. Inasáchin imapatèhua', anoyacancantarinpoa'," itèrahuèsò marè' ipora huanta' aparèsitarinaco. ¹²Nisha a'china'piro'sa' pipimiatopi naporini, noya noya niitonhuè'. Inahuara nohuanton, pipiina', tènahuè.

¹³Canpitaso', iyaro'sa', Quisocristoí chin yonquico'. Ina marè' huëntonènquè aya'coninquëma'. Co iraca pënèntopiso' natècaso' ya'huèrinhuè'. Napoapona-huè', co Yosè nohuantèrinhuè' oshahuacamaso'. Quisocristo imapatama', co noyahuè' yonquiramaso' naniantacaso' ya'huèrin. Ninosoroatoma', nicatahuaco' noya cancantacamaso marè'. A'napita na'con na'con yonquico'. ¹⁴Iraca Yosè pënèntohuachina, ninosorocaso' na'con na'con nohuantèrin. "Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco'," tènin. ¹⁵Nino'huihuatama', pa'pi co noyahuè' nisarama'. Tanan ni'niro'sa' niquètèpiso pochin cancantarama'. Nipinocasonta' co noyahuè'. Ina pochin nipatama', ni'cona nitapicanantama'.

Ispirito Santo catahuarinpòaso'

¹⁶Ispirito Santo, iyaro'sa', natèco' catahuainquëma', tènahuè. Ina catahuahuachinquëma', co noyahuè' yonquiramaso' naniantarama'. Inapita naniantatoma', nòya nisarama'. ¹⁷Ispirito Santo yacamaipirinpoahuè', ipora huanta' co

noyahuë' yonquirëhua'. Ispirito Santoso' nipirinhüë' pënëninpoa' ama ina pochin cancantacaso marëhuë'. Co noyahuë' yonquihuatëhua', co nanitërehuahuë' Ispirito Santo natëcaso'. Cato' cancán pochin ya'huëtërinpoa'. Noya yacancan-topirëhuahuë', canpoara co nanitërehuahuë' noya nicahuaso'. ¹⁸Cancanënpoaquë Ispirito Santo nontërinpoa' ma'sona noya nicahuaso'. Ina natëhuatëhua', co huachi iraca pënëntopiso' yonquiarihuahuë'. Ispirito Santo nohuantërinso chachin yonquiarihua huachi.

¹⁹Co canpoara nanitërehuahuë' Yosëichin yonquicaso'. Co noyahuë' yonquirëhuasopita nitotërehua'. Co noyahuë' yonquihuatëra, co noyahuë' ninë'. Yamonsihuanë', taparo' nonë', sanapi së'huachinachin cancantëre'. ²⁰Mamanshi mosharë', pënötëre', niinimicotëre', yaniahüëre', niapiratëre'. Yáno'huitëre', ma'sha apiratëre', nipinorë', a'na huënton a'na huënton co noyahuë' nini'të' ya'huëre'. ²¹Co noyahuë' yonquihuatëra, a'napita ma'shanënpita noyaparë', yatëpatëre', no'pirë', pita na'huëcasoráchin yonquirë', naporë'. Iraca pënënanquëma'. Iporanta' pënëantaranquëma'. Inapohuatëhua', co Yosë huëntonënuquë ya'conarihuahuë'. Ina pochin nipsisopita co Yosë'pa' pantarapihuë'.

²²Nipirinhüë', Ispirito Santo natëhuatëhua', catahuarinpoa' ninosorocaso'. Catahuahuachinpoa', Yosë nohuitatëhua', nóya cancantarihua'. "Yosë noya ni'sarincó," ta'tëhua', sano cancantarihua'. Co manta' të'huatarihuahuë'. Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' noya ninicatëhua' ya'huëcahuaso marë'. Piyapi no'huipirinpoahuënta', co yano'huiarihuahuë'. Nosoroatëhua', nóya nontarihua'. Ispirito Santo catahuahuachinpoa', noya nicarihua'. No'tëquën

nontarihua'. Co pi'pisha tëranta' nonpintarihuahuë'. ²³Ispirito Santo natëhuatëhua', oshaquëran nontarihua'. Ina nohuanton, co yai'huëretarihuahuë'. Co noyahuë' nicacaso' yonquipirëhuahuë', ina catahuarinpoa' naniantacaso'. Inapohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Co pënëinënpoaso' ya'huaponhuë'. ²⁴Quisocriso corosëquë chiminatón, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Napoaton canpoanta' ina imapatëhua', co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantarihua'. Co huachi nohuantarihuahuë' sopai pochin cancantahuaso'. ²⁵Ispirito Santo ya'coancantatonpoa', catahuarinpoa' noya nicacaso'. Ya'coancantohuachinpoa', ma'sona tëranta' sha'huitohuachinpoa', noya natëhua'.

²⁶Ama noya ninëhuaso marë' a'napita nocahuansohuë'. Ninocanpatëhua', a'naroachin nino'huiarihua'. Ama ina marë' niapiratahuasohuë'.

Nicatahuacaso' ya'huërinso'

6 ¹Yosë pochin cancantohuatama', iyaro'sa', a'napitanta' catahuaco' Yosë pochin cancanchina'. A'naso' co noyahuë' nipachina, ama no'huicosohuë'. Oshaquëran pënënantoma', catahuaco' co noyahuë' yonquirinsopita nanianchina'. Ni'cona canpitanta' sopai minsëchinquëma'. ²Ya'ipinpoa' a'na tahuëri ma'sha onporëhua'. A'na tahuërinta' sopai yanonpintërinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Napoaton nicatahuahua' noya yonquiahuaso marë'. Inapohuatëhua', Quisocriso natëarihua'. "Ninosorocó," itërinpoa'.

³"Caora nohuanto, noya piyapico," topatan, quëmaora ninonpintaran, co no'tëquën yonquiranhuë'. Co insonta' Yosë pochachin cancantërinhuë'. Co Yosë catahuarinpoahuë' naporini, co

manta' noya niitërihuahuë'.

⁴A'naquëma' a'napita nicatoma', nocanpiramahuë', co ninocanacasohuë' nipirinhüë'. Quëmaora yonquinën quëran ninanso' yonquiráquë' noya noya cancantamaso marë'. Yosë quiricanën nontaton, quëmaora yonquinën quëran nitantiaquë'. Noya cancantohuatán, Yosë noya ni'sarínquën. Ina quëran "Yosë noya ni'sarínco," ta'to, capa cancantaran huachi. ⁵Yosë nisha nisha acorinpoa' nicacaso'. A'na tahuëri sacai' nipirinhüë' ahuantacaso' ya'huërin. Napoaton na'con yonquia'ahua' noya nicacaso marë'.

⁶A'naquën paatona', nani tahuëri Yosë nanamën a'chinápi. A'chintohuachinquëma', ma'sha quëtoco' ama pahuanchinasohuë'.

⁷Ni'cona sopai nonpintochinquëma'. Co Yosë tëhuacaso' ya'huërinhuë'. Co insoari tëranta' nanitërinhuë' Yosëso' nonpintacaso'. No'tëquën, iyaro'sa', yonquico'. Ma'sha sha'patëra, inachachin nitërin. Co nisha nitërinhuë'. ⁸Inapochachin co noyahuë' yonquihuatëhua', co noyahuë' nisarëhua'. Ina marë' ana'intinpoaso' ya'huërin. Nipirinhüë', Ispirito Santo natëhuatëhua', nani tahuëri catahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. Ina quëran Yosë'pa' noya nappicontarihua huachi. ⁹Ama Yosë naniantatëhuahuë', noya niahua'. Noya nicacaso' ama amiahuasohuë'. Chiniquën cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarínpoa'. Ina marë' ayaro' tahuëri acanaarinpoa'. ¹⁰Napoaton ya'ipi piyapi'sa' nosoroa'ahua'. Nanitohuatëhua', catahuahua'. Quisocriso imarëhuasopita capini na'con na'con ninosoroa'ahua'.

Piquëran huarë' pënëntërinso'

¹¹Ca Paonoco apira pi'pian tëranta' caora imirahuë quëran ninshitaran-

quëma'. Panca letraquë ninshitaranquëma' na'con yonquicamaso marë'.

¹²A'naquën ipora huanta' Cotio marca yaacotarínënnquëma'. A'napita Cotioro'sari noya nicacaiso marë' inapopi. "Quisocriso corosëquë chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Inasáchin nicha'ërinpoa', topatëhua', Cotio hua'ano'sa' no'huiarinënnpoa'," topi. ¹³Co ya'ipi pënëntopiso' natëpirinhüë', Cotio marca yaacotarínquëma'. Niacotohuatama', pa'yatapi. "Ni'co. Nisha piyapi'santa' natëtonpoa', iraca pënëntopiso' imasapi," tosapi. ¹⁴Caso' nipirinhüë' piyapi'sa' pa'yata'huaso' co yonquirahuë'.

Quisocriso chiminínsoáchin yonquirahuë. Corosëquë chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Ni'ton, co ma'sha isoro'paquë ya'huërinso' yonquirahuë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquirahuësopitanta' naniantërahuë huachi. ¹⁵Co huachi Cotio marca yonquicaso' ya'huërinhuë'.

Quisocriso imapatëhua', nasha cancancantërinpoa' Yosë pochin cancantahuaso marë'. ¹⁶Nani no'tëquën a'chintëranquëma'. Ina imapatama', Yosë piyapínë chachin nisarama'. Yosë nosoroatënnquëma', noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma huachi, tënhuë.

¹⁷Quisocriso no'tëquën natërahuë ni'ton, ahuërinaco. Ipora huanta' pë'sharínaco ni'ton, cari ya'huërarín. Napoaton ama insonta' pinoinacosohuë', tënhuë. Quisocriso chachin acorínco a'china'huaso marë'.

¹⁸Canpita, iyaro'sa', yonquiatënnquëma', Quisocriso nontërahuë. "Nosoroaton, Sinioro, na'con catahuaquë' noya cancanchina'. Amen," itërahuë, ina nontato. Nani huachi.

Paono

Paonori Ipiisoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Noyanquëma' canpitanta'. Ca Paonoco ninshitaranquëma'. Yosë nohuanon, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Canpitanta' Quisocristo imarama' ni'ton, Yosë huëntonënuquë acorinquëma'. Ipiisoquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. ²Yonquiatënuquëma', Tata Yosë nontërahuë. “Nosoroaton, Sinioro, catahuaquë' noya cancanchina',” itërahuë. Quisocristo chachin catahuainquëma' sano cancantacaso marë'. Inasachin natërhua'.

Iraca quëra huarë' Tata Yosë yonquirinpoaso'

³Ma noyacha Tata Yosëso paya. Inapa quëran noya noya yonquirinpoa'. Hui'nin chachin Quisocristo. Ina imarëhua' ni'ton, na'con catahuarinpoa' Yosë pochin cancantacaso marë'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', anoyacancantërinpoa'. Ina quëran nani tahuëri catahuarinpoa' nohuanëtinso chachin nicahuaso'. Co inapaquë ya'huëyatërarihuërahuë', inatohua' ya'huarëhuaso pochin Yosë nohuitarë hua'. Ina yonquiatëhua', “Yosparinquën, Sinioro,” itahua'. ⁴Co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', yonquiatonpoa', huayoninpoa' nóya cancantahuaso marë'. Quisocristo imapatëhua', oshanënpoa' inquitatonpoa', Yosë nóya

ni'ninpoa huachi. ⁵Iraca quëra huarë' nosoroatonpoa', acorinpoa' huëntonënuquë ya'conacaso'. Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, hui'nin pochachin ni'ninpoa'. Inaora nohuanon, noya yonquirinpoa'. ⁶Hui'nin na'con nosororin. Ina imapatëhua', canpoanta' na'con nosoroarinpoa'. Ina yonquiatëhua', “Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, nosororinpoa paya,” tosarëhua'.

Quisocristo catahuarinpoaso'

⁷Quisocristo corosëquë chiminatón, nicha'ërinpoa'. Huënainën pa'nin ni'ton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Inaora nohuanon, Yosë na'con nosororinpoa'. ⁸Nosoroatonpoa', catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. Yonquinen chachin quëtërinpoa'. ⁹Inaora nohuanon, nóya yonquirinpoa'. Co canpoara nitotopirëhuahuë', yonquirinpoaso' anitotërinpoa'. Iraca quëra huarë' chinotërin Quisocristo a'paimacaso'. ¹⁰Ina quëran tahuërinën nanihuachin, Quisocristo ya'ipiya hua'anëntarin huachi. Ya'ipi ma'sharo'sa' anoyatarin. Inapaquë ya'huërensopitanta' hua'anëntarin. Napoaton chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin huachi. Ya'ipiya a'na huëntoinchin pochin acorinpoa'. Ina Yosë na'con nohuanëtin.

Ispirito Santo aya'coancantërinpoaso'

¹¹Inaora nohuanon, acorinpoa' piyapinënpita nicahuaso marë'. Quisocristo imapatëhua', hui'nin pochin

ni'sarinpoa'. Napoaton a'na tahuëri Yosë'pa' noya noya acoarinpoa huachi. Iraca chachin yonquirinpoa' ni'ton, huëntonënguë aya'coninpoa'.
 12Quiya'ton imarai. "Quisocristo nicha'ësarínpoa'," ta'toi, imarai. Noya imapatoi, a'napitanta' niconcoi, Yosë yonquiapi inahuanta'. "Ma noyacha Tata Yosëso paya," tosapi. Ina ta'caso marë' acorincoi. 13Canpitanta' Yosë nanamën a'chintërainquëma'. "Quisocristo anoyacancantohuachinquëma', nicha'ësarínquëma huachi," itërainquëma'. Natanpatamara, "No'tën nanan inaso'," ta'toma', natërama'. Quisocristo imapatama', hui'nin pochin Yosë ni'ninquëma'. Napoaton Ispirito Santo aya'coancantërinquëma'. Marca acopiso pochin aya'coancantërinquëma' huëntonënguë aya'coninquëmaso' nitotacaso marë'. Iraca sha'huirinso chachin napotërinquëma'. A'napitanta' nicanatënguëma', "Ma noya cantantopi inapitaso'. Yosë piyapinënpita chachin nipi," tosapi. 14Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantomiatarinpoa'. Inaso' Yosë hua'yanën chachin ni'ton, "Tëhuëchachin a'na tahuëri Yosë'pa' quëpantarinpoa huachi," tënëhua'. Nani Yosë nicha'ërinpoa' ni'ton, o'macaso' tahuëri nanihuachin, ya'huërin'pa' quëpantarinpoa huachi. Inaquë noya noya ya'huëcontarihua huachi. Ina yonquiatëhua', "Ma noyacha Tata Yosëso yonquirinpoa paya," tënëhua'.

Inapita marë' Paonori Yosë nontërinso'

15"Quisocristo anoyacancantërinpoa'," ta'toma', inasachin imarama'. Ina imatoma', ya'ipi imaramaso capini noya ninosoroarama', natantërahuë. Ina natantato, nóya cancantërahuë. 16Na'con canpita marë' Yosë nontërahuë. "Noya imarinënguën ni'ton, Yosparinquën, Sinioro," itërahuë, Yosë

nontato. 17Tata Yosëso' noya noya ninin. Inasáchin chinotacaso' ya'huërin. Quisocristo isoro'paquë o'maton, Yosë anohuitërinpoa'. Ina yonquiato, canpita marë' Yosë nontërahuë. "Catahuaquë', Sinioro, no'tëquën yonqui'ina', noya noya nohuichinënguën. Noya, Tata, nohuithuachinënguën, quëma yonquënë chachin yonquiapi huachi. 18Ya'ipi nanamën, Sinioro, noya anitotëquë'. Quëma huëntonënguë chachin aya'conancoi noya cancanta'huaiso marë'. Catahuaquë' ina yonquiatona', noya cancanchina'. A'na tahuëri, Tata, ya'huëranquë chachin noya noya ya'huëcontarai huachi. Ina na'con yonqui'ina'. 19Quëmaso', Tata, ya'ipiya nanitaparan. Quëma natërainquën ni'ton, nani tahuëri yacatahuarancoi. Chini chiniquën nanantëran ni'ton, catahuahuatancoi, co insonta' nanitërinhuë' minsëincoiso'. Catahuaco'i ina yonquiato, chiniquën cancanchii. 20Iraca chiniquën nanantëran, Quisocristo ananpitaran. Ananpitarahuaton, inapaquë quëpantaran huachi. Inapochachin, Sinioro, quiyanta' catahuarancoi ipora ya'ipiya minsëca'huaiso'," itërahuë, Yosë nontato. Quisocristo chiniquën nanantaton, ipora huanta' Yosë inchinanën quëran huënsëarin. 21Isoro'paquë nisha nisha hua'ano'sa', chirinchiros'a', copirnoros'a', inapita chiniquën nanantapi. Inapaquënta' chiniquën nanantopisopita ya'huapi. Quisocristos'o' nipirinhuë' inapita quëran chini chiniquën nanantërin. Co incari tërantata' nanitërinhuë' minsëcaso'. Co onporonta' a'napitari minsëapihuë'. 22Ya'ipi sopairo'sa', inimiconënpita, inapita nani minsërin huachi. Ya'ipiya ina natëcaso' ya'huërin. Ya'ipiya hua'anëntaton, imarëhuasopita nóya catahuarinpoa'. Na'aquënpoa' nipirëhuahuë', a'na

huëntoinchin acorinpoa'. Inasachin hua'anëntarinpoa'. ²³Inaora nonën pochin ni'ninpoa'. Napoaton na'con yonquirinpoa'. Noyá ya'coancantërinpoa' Yosë pochin cancantahuaso marë'. Noyá ya'coancantohuachinpoa', ya'ipi cancanënpoa quëran ina yonquiarihua'. Ina marë' nininpoa'. Ya'ipi parti ni'sárinpoa'. Ya'ipiya hua'anëntarin huachi.

Yosë nosoroatonpoa' nicha'ërinpoaso'

2 ¹Iraca canpitaso' co noyahuë' nicatoma', oshahuanama'. Co Yosë nohuitatomahuë', chimipi pochin cancantopiramahuë'. Iporaso huachi Yosë anoyacancantërinquëma'. Quisocristo ananpitanarinso pochin nasha cancan quëtërinquëma' ina nohuitatoma' nanpimiatacamaso marë'. ²Co'huara Quisocristo imashatërapomahuë', canpita costamatoráchin ninama'. Sopai hua'an natëtoma', co noyahuë' ninama'. Inaso' co quënanpirë huahuë', isoro'paquë sacatárin minsëinpoaso marë'. Yonquinëmaquë camairinquëma' ni'ton, co Yosë natëramahuë'. ³Iraca ya'ipinpoa' co Yosë natërëhuahuë'. Co noyahuë' yonquiatëhua', co noyahuë' ninëhua'. Canpoara nohuantë rëhuasoráchin ninëhua'. Yano'huitohuatëhuara, no'huitërëhua'. Yano'pihuahuatëhuara, no'pirëhua'. Yaahuë tohuatëhuara, ahuetërëhua'. Ina marë' parësitopiquë pacacaso' ya'huërin. ⁴Yosëso' nipirinhue' na'con nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', yanicha'ërinpoa'. ⁵Oshahuanëhua' ni'ton, chiminpiso pochin ni'pirinpoahuë', oshanënpoa' inquitërinpoa'. Iporaso huachi Quisocristo imarëhua' ni'ton, nasha nanpirinso pochin Yosë ni'ninpoa'. Anoyacancantërinpoa' Yosë pochin

cancantacaso marë'. Nosoroatonpoa', inaora nohuanton, nicha'ërinpoa'. ⁶Iraca Quisocristo pa'pitopirinhue', Yosëri ananpitanarahuaton, inapaquë quëpantarin. Canpoanta' imarëhua' ni'ton, nanpimiatarihua'. Quisocristo ya'coancantërinpoa' ni'ton, ipora chachin inapaquë ya'huarëhuaso pochin cancantarihua'. Ina pochin yonquihuatë hua', achinicananinpoa' ama sopai minsëinpoaso marëhuë'. Nóya cancantarihua huachi. A'na tahuërinta' chimimiatapirëhuahuë', ananpitanarinpoa' inapaquë ya'huëcontahuaso marë'. ⁷Yosë na'con nosororinpoa'. Quisocristo imapatëhua', noya catahuarinpoa' a'napitanta' yonquicaiso marë'. Inapitaso' nicatonpoa', "Ma noyacha Yosëri nosororin paya," tosapí huachi. Ipora quëra huarë' napoapi. Inapaquë pa'patëhua', inaquënta' "Ma noyacha Yosëso' nicha'ërinpoa paya," taponá'. Ina marë' huëntonënuë' aya'coninpoa'. ⁸Nosoroatonpoa', inaora nohuanton nicha'ërinpoa'. "Quisocristo'fchin anoyacancantërinpoa'," topatëhua', oshanënpoa' inquitatonpoa', nicha'ërinpoa'. Co canpoara nanitërë huahuë' Yosë imacaso'. Ina catahuarinpoa' cancanënpoa quëran natëcahuaso'. ⁹Co canpoara nanitërëhuahuë' cha'ëcaso'. Napoaton co nocantacaso' ya'huërinhuë'. "Caso' noyaco ni'to, Yosë'pa' pa'sarahue'," co ta'caso' ya'huërinhuë'. ¹⁰Yosë anoyacancantërinpoa'. Anoyacancantahuatonpoa', acorinpoa' nóya nicacaso marë'. Quisocristo catahuahuachinpoa', noya nisarëhua huachi. Iraca quëra huarë' yonquirinpoa' ina pochin nicahuaso'. Ina marë' nicha'ërinpoa'.

Quisocristo nanan anoyatërinpoaso'

¹¹Isona', iyaro'sa', yonquico'. Iraca co noyahuë' cancantatoma', co pi'pian

tëranta' Yosë nohuitëramahuë'. Canpitaso' co Cotioro'sanquëmahuë'. Inapitaso' nonënaquë Cotio marca niacotohuachinara, "Quiyaso' Yosë piyapinënpitacoï. Canpitaso' co quiya pochin chinotëramahuë' ni'ton, co Yosë piyapinënquëmahuë', itërinënquëma'.¹²Tëhuënhachin co'huara imashatërapomahuë', co Quisocristo nohuitëramahuë'. Iraca Yosëri Cotioro'sa' acorin piyapinënpita nicacaso'. "Nicha'ësaranquëma'," itërin. Canpitaso' co Cotioro'sanquëmahuë' ni'ton, co piyapinënpita pochin ni'ninquëmahuë'. Co nanamën sha'huitërinquëmahuë'. Topinan quëran ya'huërama'. Co Yosë'pa' pacamaso' yonquiramahuë'. Co pi'pian tëranta' Yosë nohuitëramahuë'. Co ina yonquiramahuë' ni'ton, co manta' catahuarinquëmahuë'.¹³Hua'qui' co Yosë nohuitëpiramahuë', iporaso' Quisocristo imatoma', nohuitërama huachi. Oshanëma marë' chiminin ni'ton, Yosë anohuitërinquëma'. Co huachi inimiconën pochin ni'ninquëmahuë'.¹⁴Quisocristo chiminin ni'ton, nanan anoyatërinpoa'. Iraca Cotioro'sacoi co noyahuë' ni'nainquëma'. Nisha piyapinquëma' ni'ton, inimicoro'sa pochin ni'pirainquëmahuë'. Iporaso' ya'ipinpoa' Quisocristo imarëhuasopita napopianachin yonquirëhua huachi. A'na huënton pochin ninëhua huachi.¹⁵Quisocristo chiminin ni'ton, nasha nanan quëtërinpoa'. Co huachi iraca pënëntopiso' natëcaso' ya'huërinhuë'. Co huachi Cotioro'sa pochin nicahuaso' ya'huërinhuë huachi. Ya'ipinpoa' Quisocristo imapatëhua', nasha huëntonquë aya'coninpoa'. Quisocristo huëntonquë ya'conatëhua', co huachi nisha chinotërehuahuë'. Nisha nisha piyapinpoa' niriuhuarahuë', noya nini'tëhua' ya'huërehua huachi.¹⁶Napo-

rahuaton, co huachi Yosë inimicotërehuahuë'. Quisocristo corosëquë chiminaton, nanan anoyatërinpoa'. Ya'ipinpoa' Quisocristo imapatëhua', napopianachin yonquiarihua'. A'na huënton pochin ninëhua'.

Pëi pochin ninëhuaso'

¹⁷Quisocristo isoro'paquë o'maton, noya nanan sha'huitërinpoa'. "Ya'ipinquëma' nicha'ësaranquëma'," itërinpoa'. Cotioro'sacoi, nisha piyapi'sanquëma', ya'ipinpoa' nanan anoyatërinpoa'.¹⁸Quisocristo chiminin ni'ton, ya'ipinpoa' nanitërehua' Yosë nontacaso'. "Tata," itatëhua', nontërehua huachi. Ispirito Santo catahuarinpoa' ni'ton, Tata Yosë nontohuatëhua', noya nataninpoa'.¹⁹Napoaton iporaso', iyaro'sa', Yosë nohuitarama huachi. Co Yosë'pa' pa'shatërapomarahuë', nani huëntonënnquë aya'coninquëma'. Ya'huëhuano'sa pochin nisarama'. Co nisha piyapi pochin ni'ninquëmahuë'. Ya'ipinpoa' Quisocristo imarëhuasopita hui'nin pochachin ni'ninpoa huachi.²⁰Ya'ipi imarëhuasopita ina naponpoa chachin a'na pëichin pochin ninëhua', natëricho quëran nininso'. Natëricho pëi' yanipatëra, acopo' ihuatahuatë', siminto acorë'. Ina'ton acorë' ama pëi' anotacaso marëhuë'. Inapochachin canpoanta' Yosë pëinën pochin ninëhua'. Siminto acopiso pochin nanamën a'chintërinënpoa'. Ca'tano'sanënpita'ton Quisocristo nanamën natanahuatona', a'chinpi. Ina quëran a'napitanta' natëtona', no'tëquën a'china'piapi. Napoaton Quisocristo nanamën chachin nitotërehua'. Natëricho pëi' nipatëra, pëi' nanirinso' natëricho acorë' tantiacaso marë'. Ina acohuatëra, a'napita natëricho no'tëquën apanshinë'. Inapotohuatëra, noya pëirë'. Pëi' tantiarëso pochachin

Quisocristoso' anitotërinpoa'. Inasachin no'tëquën a'chintërinpoa'. ²¹Quisocristo imapatëhua', Yosë acoarinpoa' ina pëinën pochin nicacaso'. Nöya pëi' nohuantërin. Napoaton ina catahuahua-chinpoa', noya nini'tëhua' ya'huërëhua'. A'napitanta' a'naya a'naya Quisocristo imapachina, ya'conapi anta'. Oshaquë ran pëi' nanirin pochin oshaquëran a'napitanta' ya'conapi anta'. Quisocristo na'con catahuarinpoa' ni'ton, nöya pei pochin nisarëhua'. ²²Canpitanta' Quisocristo imatoma', ya'conama'. A'naya a'nayanpoa' natëricho pochin ya'conëhua' nanicaso marë'. Ya'ipi imarëhuasopita Yosë pëinën pochin ninëhua'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', Yosë chachin canpoarë' ya'huërarin huachi.

Nanamën a'chinacaso marë' acorinso'

3 ¹Napoaton canpita marë' Yosë nontërahuë. Nisha piyapi'sanquëma' nipomarahuë', Quisocristo nanamën a'chintëranquëma' ni'ton, tashinan pëiquë po'morinaco. ²Yosë chachin acorinco a'chinta'huanquëmaso marë'. Na'con catahuarinco ni'ton, nanamën sha'huiárahue, natantërama'. ³Co canpoara nanitërehuahuë' ya'ipi nanamën nitotacaso'. Nipirihuë', inaora nohuanton, anitotërinco. Iporaso' nani pi'pian ninshitëranquëma'. ⁴Iso quirica nontohuatama', canpitanta' nitotarama'. Quisocristo nanamën noyá anitotërinco. ⁵Iraca co iso nanan nitotopihuë'. Iporaso' Quisocristo acorincoisopita nitotërai. Ispirito Santo anitotërincoi a'china'huaiso marë'. ⁶Na'a pi'ipi Cotioro'sarachin Yosë chinotopi. Yosëri na'con catahuarin. "Nicha'ësaranquëma'," itërin. Iporaso' nipirihuë' nisha piyapi'sanquëmanta' catahuarinquëma'. Noya nanan natana-

toma', Quisocristo imarama' ni'ton, canpitanta' nisha'ësarinquëma'. Napoaton a'na huënton pochin acorinpoa'. Nisha nisha nananquë nonëhuasopita huëntonënuquë aya'coninpoa'. Ya'ipi piyapi yanicha'ërinpoaso' iraca co nitotopirina-huë', nani anitotërincoi ni'ton, sha'huitëranquëma'.

⁷Yosë nosoroatonco, acorinco ina nanan a'china'huaso marë'. Na'con catahuarinco ni'ton, noya a'chinárahue. ⁸Co a'napita nocana'huaso' yonquirahuë'. Iraca co pi'pian tëranta' Yosë pochin cancantopirahuë', anoyacancantërinco. Ina quëran nosoroatonco, acorinco nisha piyapi'sa' sha'huita'huaso marë'. Quisocristo nanamënso' noyapiachin. Ma inacha ni'ton, nosororinpoa paya, tënahue yonquiato. Na'con nosoroatonpoa', nani tahuëri catahuarinpoa'. ⁹Iraca Yosëri ya'ipi ma'sha ninin. Naporo chachin yonquirinpoa' anoyacancantinpoaso marë'. Napoaponahuë', co ya'ipi piyapi'sa' sha'huitërinhuë'. Ipora huarë' anitotërinco ni'ton, sha'huitëranquëma'. ¹⁰Na'con Yosë yonquirinpoa'. Ina nohuanton, oshaquëran a'naya a'nayanpoa' imarëhua'. Iporaso' na'quënpoa' imatëhua', Yosë huëntonënuquë ya'conëhua'. Anquëniro'santa' ni'ninpoa'. "Ma noya Yosë yonquirin ni'ton, anoyacancantaton, huëntonënuquë chachin aya'conin," topi anquëniro'sa'. ¹¹Iraca quëra huarë' Yosë yonquirinpoa' imacahuaso marë'. Quisocristo o'maton, huëntonënuquë aya'coninpoa'. Inasachin hua'anëntërinpoa'. ¹²Ina imapatëhua', tatanpoa pochin Yosë nontarihua'. "Anoyacancantërinpoa' ni'ton, noya natanarinpoa'," ta'tëhua', co të'huatarihuahuë'. Noya cancantatëhua', ina nontarëhua'. ¹³A'chintëranquëma'

ni'ton, tashinan pëiquè po'morinaco. Parësitapirahuè', chiniquèn cancantoco'. Canpitanta' Quisocristo imacamaso marè' parësitèrahuè. Ina marè' noya cancantacaso' ya'huèrin.

Quisocristo nosororinpoaso'

¹⁴“Ma noyacha Yosè yonquirinpoa paya,” ta'to, isonahuato, chiniquèn Yosè nontèrahuè. Inaso' Quisocristo pa'pin ni'ton, imatèhua' canpoarinta' “Tata” itèrèhua'. ¹⁵Ya'ipi imarèhuasopita huèntonènquè nani ya'conèhua'. A'naquènpoa' nani Yosè'pa' ya'huècontapi huachi. A'naquènpoa' nipirinhue' ipora huanta' isoro'paquè ya'huarèhua'. Ya'ipinpoa' tatanpoa pochin ni'nèhua'. ¹⁶Napoaton campita yonquiatènquèma', Yosè nontèrahuè. “Quèmaso', Tata, noya noyanquèn ni'ton, na'con nosororancoi. Nisha piyapiro'santa' imarinènsopita nosoroaton, catahuaquè' chiniquèn cancanchina'. Ispirito Santori achinicancaïn noya noya imainènquèn. ¹⁷Ya'ipi cancanèna quèran natètatona', Quisocristo'chin yonqui'ina'. “Cancanè huèquè ya'huèrarin,” ta'tona', noya noya nohuichinèn, tènahuè. Catahuaquè', Tata, noya nosoro'inèn. Ya'ipi piyapi'sa' nosoro'ina’,” itèrahuè Yosè nontato. Nara itè' acopo' pa'pachina, co inpaninhue', tachitèrin. Noya huanirin huachi. Inapochachin canpitanta' “Quisocristo na'con nosoroarinpoa’,” ta'toma', a'napitanta' nosoroarama'. Noya nosorohuatama', Quisocristo imamiatarama huachi. Cancanèmaquè ya'huèmiatarin huachi. ¹⁸Quisocristo na'con nosororinpoa'. Iraca quèra huarè' nosororinpoa'. Co onporonta' naniantarinpoahuè'. Ya'ipinpoa' nisha nisha piyapinpoa' nipirèhuahuè', nosororinpoa'. Hua'ano'sa', sacatoro'sa', ya'ipinpoa' nosororinpoa'. Noya

piyapi'sa' nosororin. A'napitanta' co noyahuè' nipirinhahuènta', nosororin. Ya'ipi imarèhuasopita ina yonquia'ahua'. ¹⁹Ma noyacha inaso' nosoromiatochaninpoa paya, tènèhua'. “Catahuacoï, Sinioro, ina yonquiatoi, quiyanta' na'con nosoro'inquèn. Quiya capininta' noya ninosorohuatoi, quèma pochachin cancantarai huachi,” itèrahuè, Yosè nontato.

²⁰Tata Yosè chini chiniquèn nananta-ton, ya'ipiya nanitaparin. Hua'yanèn chachin nani ya'coancantèrinpoa' ni'ton, noya catahuarinpoa'. Nani tahuèri achinicancaninpoa'. Ni'ton, cancanènpoa quèran huarè' Yosè yonquia'ahua'. Ina nontohuatèhua', “Catahuaco,” itohuatèhua', na'con catahuarinpoa'. Na'con nohuantopirè huahuè', na'con na'con inaso' nanitaparin nicacaso'. Co nitotèrèhuasohuènta' nanitaparin. ²¹“Ma noyacha Tata Yosèso paya,” itahua'. Quisocristo noya imapatèhua', a'napitanta' nicanonpoa', Yosè yonquiapi huachi. Ya'ipi piyapi'sa' ina chinochina'. Ama onporonta' ina naniantahuasohuè'. Ipora quèra huarè' inasachin yonquia'ahua'. Amen.

A'na huènton pochin ninèhuaso'

4 ¹Quisocristo nanamèn a'chinahuèso marè' tashinan pëiquè po'mopirinaohuè', iporahuenta' pènènanranquèma'. Yosè nicha'ètonpoa', huèntonènquè aya'coninpoa'. Napoaton noyasachin niahua'. ²Co inquènpoa tèranta' noyasáchin yonquirèhuahuè' ni'ton, ama a'napita nocanhuansohuè'. Ama no'huiahuasohuè'. Oshaquèran nontahua'. Ma'sha onpoarihuarahuè', ahuantahua'. A'napita ma'sha onpotohuachinpoa', ama yai'huèrètahuasohuè'. Co noyahuè' nipirinhahuè', nosoroatèhua', noya nontahua'. ³Na'con, iyaro'sa', yonquico' iyaparima

pochachin ninosorocamaso'. Espirito Santo catahuarinquëma' napopianachin yonquicamaso marë'. Ina catahuahua-chinquëma', co pi'pian tëranta' nino'huïaramahuë'. Noya nini'toma', ya'huarama huachi. ⁴Quisocristo imapatëhua', ya'ipinpoa' a'na huëntoinchin pochin ninëhua'. Espirito Santo chachin ya'coancantërinpoa'. Co nisha ya'huërinhuë'. Ina chachin ya'ipi imarëhuasopita ya'coancantërinpoa'. Nicha'ësaripoa' ya'huërinquë chachin quëpanta'inpooaso marë'. Inaquërachin pa'sarëhua'. ⁵Quisocristoíchin hua'anëntërinpoa'. Ina nanamënáchin natërëhua'. "Quisocristo imarahüë huachi," ta'tëhua', aporihuanëhua'. Co nisha nisha imacaso marë' aporintërinënpohuë'. ⁶Tata Yosëichin chinotërëhua'. Ya'ipi imarëhuasopita hui'nin pochin ni'ninpoa'. Inaso' chini chiniquën nanantaton, hua'anëntërinpoa'. Ya'ipinpoa' catahuarinpoa' ina marë' sacatacaso'. Nosoroatonpoa', ya'coancantomiatërinpoa'. Napoaton nisha nishanpoa' nirihuarahüë', Quisocristo imatëhua', iyanpoa pochachin ninia'ahua'.

Nisha nisha acorinpoaso'

⁷Quisocristo catahuarinpoa' noya nicacaso'. Ya'ipinpoa' a'naya a'nayanpoa' catahuarinpoa'. Inaora nohuanton, catahuarinpoa' ma'sona tëranta' nohuantërinso' noya nitotahuaso marë'. ^{8,9}Iraca inapaquë nóya ya'huëpirinhuë', isoro'paquë chachin o'marin. Isëquë ya'huapon, co chiniquën nanantona'pi pochinhuë'. Na'con parësitaton, chiminin. Ina quëran inapaquë panantarin huachi. Iraca quiricanënuquë naporin:

Ya'ipi inimicoro'sa' minsërahuaton, inapaquë panantarin huachi.
Naporahuaton, piyapinënpita

catahuarin nóya nicacaso'. Nisha nisha nicacaso' catahuarin, tënin. ¹⁰Quisocristo chachin isoro'paquë o'marahuatton, inapaquë panantarin huachi. Panantarahuaton, hua'yanën chachin a'patimarinpoa' ya'coancantoinpoaso marë'. Noyá ya'coancantohuachinpoa', ya'ipiya cancanënpoa quëran ina yonquiarihua'. ¹¹Naporahuaton, nisha nisha acorinpoa' nicatahuahuaso marë'. A'naquën Quisocristori chachin a'parin a'chinacaso marë'. A'naquëonta' Espirito Santo nohuanton, Yosë yonquirinso chachin sha'huirin. A'naquëonta' nisha nisha parti paaton, Yosë nanamën a'china'piarin. A'naquëonta' acorin imapisopita achinicanacaiso marë'. Ya'huëpiquë ya'huëhuano'sa' nani tahuëri catahuapi noya imacaiso marë'. Pënënatona', ya'ipi Yosë nanamën a'chintapi. ¹²Nisha nisha acorinpoa' nóya cancantahuaso marë'. Ina quëran nanitarihua' a'napita catahuacaso'. Nóya cancantohuatëhua', nipënënarihua'. A'na huënton pochin ni'tëhua', nicatahuarihua' noya noya imacahuaso marë'. ¹³Inapohuatëhua', ya'ipinpoa' imarëhuasopita napopianachin yonquiarihua'. Yosë hui'nin chachin nóya nohuitarihua'. Ina quëran noya noya cancantarihua huachi. So'sorëso pochin oshaquëran Quisocristo pochachin cancantacaso' ya'huërin.

¹⁴Ina quëran no'tëquën yonquiarëhua huachi. Co huachi hua'huaro'sa pochin cancantarihuahuë'. Hua'huaro'saso' co yonquiyatërapihuë' ni'ton, nisha nisha natëtopi. Canpoaso' nipirinhuë' chinotënpoa pochin no'tëquën yonquia'ahua'. Ni'co'. Panca ihuan huë'pachina, boti niquëran niquëran ohuërerin. Co no'tëquën yanponinhuë'. Inapochachin a'naquën nisha nisha nanan natanpachinara, nisha nisha

yonquipi. Co Quisocristo nanaménáchin yonquipihué'. A'naquén nisha nisha a'chinarin. Noyá nitotopi nonpinacaiso'. Nonpin nanan imatona', yanonpintopirir-nēnquémahué', ama pi'pian tēranta' natēcosohué'.

¹⁵Quisocristo nanamēnso' nipirinhué' no'tēn nanan. Noya ninosoroatēhua', inasachin nia'chintahua'. Inapohuatēhua', oshaquēran Quisocristo pochin cancantarihua'. Inaso' na'con nosorotonpoa', inaora nonēn pochachin ni'ninpoa'. Cancanēnpoa pochin ninin. Cancanēnpoa' capa naporini, co pi'pian tēranta' yonqui'tērihuahué'. Inapochachin Quisocristo na'con nohuantērēhua'. Inasáchin natēcaso' ya'huērin. ¹⁶Ina natēhuatēhua', noya nini'tēhua', ya'huarigua huachi. Ya'ipinpoa' nicatahuacaso' ya'huērin. Nisha nisha nicatahuarigua' Yosē pochin cancantahuaso maré'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya nicatahuarigua'. Ina quēran ninosoroatēhua', ya'ipinpoa' noya nica cantarihua huachi. Naporahuaton, na'asarihua huachi.

Nasha cancán quētērinpoaso'

^{17,18}Quisocristo nanan quētērinco ni'ton, pēnēnaranquēma'. Na'a piyapi'sa' co imatonahué', topinan quēran ya'huērapi. Somaraya pochin cancantatona', nisha nisha yonquipi. Co natantochinachinhué' cancantopi ni'ton, co Yosē nanamēn nitotopihué'. Co Yosē yonquiatonahué', co manta' Yosē nohuitopihué'. Ama inapita pochin nicosohué'. ¹⁹Inapitaso' nitotaponaraihué', co nohuantopihué' noya nicacaiso'. Co noyahué' nicacaisoachin cancantaponaraihué', co ina maré' tapanpihué'. Monshihuanacaisoachin yonquipi. Co noyahué' yonquiatona', a'naratipita nipi. ²⁰Co ina pochin

Quisocristo a'chintērinpoahué'. ²¹Inaso' no'tēquēn anitotērinpoa'. Nanamēn nani natanama'. ²²Iraca pa'pi co noyahué' ninama'. No'pirama', monshihuanama', nisha nisha yonquirama'. Inapohuatama', "Noya cancantarēhua'," topiramahué', ninonpintērama'. Co tēhuēnchachin noya cancantēramahué'. Iraca naporamaso' chanatērēso pochin Yosē ni'ninquēma'. Ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantoco huachi. ²³Ina naniantatoma', Yosē nontoco' Ispirito Santo catahuainquēma'. Catahuahuachinquēma', oshaquēran noya yonquiarama huachi. ²⁴Nasha cancán Yosē quētērinpoa' ina pochin cancantahuaso maré'. Napoaton nasha a'morēso pochin nasha cancantoco'. No'tēquēn yonquiatoma', noyasáchin nico'.

Noya ninontacaso' ya'huērin

²⁵Ya'ipi imarēhuasopita Yosē huēntōnēnquē chachin ya'conēhua'. Iyanpoa pochin ninēhua'. Napoaton ama ninonpintahuasohué'. No'tēquēnchachin ninontahua'.

²⁶Co noyahué' nipachina', no'tēquēn pēnēnco'. Nipirinhué', ni'cona oshahuantama'. No'huihuatama', co'huara pi'i ya'coyantērasohué', nanan anoyatoco'. ²⁷Hua'qui' no'huihuatama', a'naroachin sopai minsēarinquēma'.

²⁸A'naquēma' iraca ihuatērama'. Ama huachi ihuatocosohué'. Ama, iyaro'sa', chirotomarahué', noya sacatoco huachi. Ina quēran nanitērama' pahuantērinso-pita quētēcamaso'.

²⁹Ama taparoso' noncosohué'. Ama ma'toma ma'toma noncosohué'. Sano yonquiatoma', noya nonco' a'napita natanatēnquēma', Yosē yonqui'ina'. Noya noya imacaso maré' catahuaco'. ³⁰Co noyahué' nipatama', Ispirito Santo sētarin. Quisocristo imapatamara,

Ispirito Santo aya'coancantërinquëma'. Ayaro' tahuëriquë huarë' a'paiarinquëma'. Naporo' nicha'ësarinquëma huachi. Napoaton ama Ispirito Santo asëtocosohuë'.

³¹Ama a'napita no'huitoma', chinotocosohuë'. A'naroachin nanan anoyatoco'. Ama no'huitacamaso' cancantocosohuë'. Ama chiniquën nontocosohuë'. Nipinocasonta' co noyahuë'. Ama pi'pian tëranta' co noyahuë' nontocosohuë'. ³²Ya'ipi piyapi noya nontoco'. Nosoroatoma', catahuaco'. Ma'sha onpotohuachinquëma', ama ina yonquicosohuë'. Quisocristo imarama' ni'ton, Yosë oshanëma' inquitërinquëma'. Canpita marë' chiminin ni'ton, nanan anoyatë rinquëma'. Inapochachin canpitanta' a'napita ma'sha onpotohuachinëinquëma', nanan anoyatatoma', noya nontoco'.

Yosë cancanën manëhuasopita

5 ¹Yosë nosoroatonpoa', hui'nin pochin ni'ninpoa'. Tatanpoa' ni'ton, ina nonahuan'. ²Quisocristo nosoroatonpoa', canpoa marë' chiminin. Oshanënpoa marë' chiminpachina, Yosëri noya ni'nin. Napoaton canpoanta' nani tahuëriya inapochachin ninosoroa'ahua' Yosë noya ni'inpoa'.

³Yosë anoyacancantërinquëma' ni'ton, ama, iyaro'sa', monshihuanacosohuë'. Ama a'na quëmapi sa'in noyapacosohuë'. Ama pi'pian tëranta' a'na sanapi yonquicosohuë'. Ama a'na piyapi ma'shanënpita noyapacosohuë'. ⁴Ama taparo' ninontocosohuë'. Ama narinacasoachin yonquicosohuë'. Co topinan quëran ninontacaso' ya'huërinhuë'. Yosë catahuarinpoaso' na'con na'con nisha'huitahua'. Ina yonquiatëhua', "Yosparinquën, Sinioro," itahua'.

⁵Monshihuanpatama', co Quisocristo

huëntonënuquë ya'conamahüë'. Co noyahuë' yonquihuatama', co imaramahuë'. Ma'sharachin yonquihuatama', co tëhuëncachin Yosë yonquiamahuë'. Nani ma'sha nohuantohuatama', mamanshi mosharëso pochin niconama', Yosë na'con na'con yonquicaso' nipirinhüë'. Co noyahuë' yonquiramasopita co naniantohuatamahüë', co Yosë huëntonënuquë ya'conaramahuë'. Ina nitotatoma', iyaro'sa', yonquico'. ⁶A'naquën napopi: "Quisocristo imapomarahüë', noya monshihuanacaso'," topirinhüë', ama pi'pian tëranta' natëcosohuë'. Co Yosë natëpëso-pitahuë' chiniquën ana'intarin. ⁷Napoaton ama inapitarë'quëma' nipayacosohüë'.

Tahuëri pochin nininso'

⁸Iraca tashi pochin cancantopiramahüë', iporaso' Yosë imarama' ni'ton, tahuëri pochin cancantarama'. Napoaton siempre tahuëri pochin nico'. ⁹Tahuëri pochin cancantohuatama', nóya nisarama'. No'tëquën yonquiatatoma', noyapiachin cancantarama'. ¹⁰Noya yonquiatoma', Yosë nohuantë rinso' nitotoco'. Ina nitotohuatama', ya'ipiya natëco'. ¹¹A'naquën tashi pochin cancantatona', co noyahuë' nipi. Topinan quëran ya'huërapa' ni'ton, ama inapitarë'quëma' nipayacosohüë'. Oshaquëran pënenco'. Noyasachin nipatama', a'napita ni'sarinëinquëma'. Inapatatoma', catahuaco' ama huachi oshahuancaso' nohuanchinasohüë'. ¹²Pa'pi co noyahuë' nipi. Po'oana quëran a'naratipita nipi. A'ninquëchin sha'huitërahüë naporini, pa'pi tapaintë rihuahüë'. ¹³Noyasachin nipatëhua', oshahuano'sa' oshaquëran yonquiapi. "Tëhuëncachin co noyahuë' ninëhua'," tosapi. Ina quëran oshaquëran inahuanta' tahuëri pochin cancanta-

pona' nimara. ¹⁴Yosë quiricanënquë naporin:

Co noyahuë' nipatëra, huë'ërëso pochin cancantërë'. Ama ina pochin cancantatomarahuë', Yosë yonquico huachi. Co Yosë nohuítóhuatërahuë', chimipi pochin cancantërë'. Yosë nontoco' nasha cancan quëchinquëma'. Ina quëran nantiantarëso pochin cancantarama'. Quisocristo chachin a'pintarinquëma' noya nicacamaso marë', tënin.

Ispirito Santo acapacancaninpoaso'

¹⁵Napoaton, iyaro'sa', noya yonquiatoma', ya'huëco'. Yosë anitotërinpoa' no'tëquën yonquicaso'. Ama ina nantiantatomarahuë', no'tëquën yonquico'. ¹⁶Iporaso' na'a piyapi'sa' co noyahuë' cancantopi. Napoaton apira apira a'napita catahuaco' Yosë yonquicaiso marë'. Onpopionta' nanamën anitotoco'. ¹⁷Ama topinan quëran ya'huëco-sohuë'. Yosë nohuantërinso' nitotatoma', natëco huachi. ¹⁸A'naquën no'picasoachin cancantopi. "Huëco' no'piahua'. Capa cancantahua'," nitopirinahuë'. Ama canpitaso' no'picosohuë', nishacancantotama'. Yosë nontoco' Ispirito Santo noyá ya'coancanchinquëma'. Nani tahuëri ya'coancantomiachinquëma'. Ina quëran co huachi no'pipomarahuë', tëhuëchachin capa cancantomiatarama huachi. ¹⁹Yosë quiricanën yonquiatoma', nisha'huitoco'. Yosë cantanën cantaco'. Nisha nisha cantanën cantatoma', ya'ipi cancanëma quëran Yosë yonquico'. ²⁰Nani tahuëri "Yosparinquën," itoco' Tata Yosë. Ma'sha onpoapomarahuënta', noya cancantoco'. "Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, nontaranquën," ta'toma', Tata Yosë nontoco'.

Quëmapi'sa' sa'inarë chachin pënëninso'

²¹Yosë t'ëhuatatoma', ama, iyaro'sa', chiniquën ninontocosohuë'. Ninosoroa-

toma', nicatahuaco'. Ya'ipinquëma' nipënënatoma', ninatanco'. ²²Sanapi'sa' Yosë natëtona', so'inanta' natëina'. ²³Imarëhuasopitaso' Quisocristo nonën pochin ninëhua'. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, camairinpoa'. Ya'ipi imarëhuasopita nicha'ësarinpoo huachi. Napoaton inasachin natëcaso' ya'huërin. Inapochachin quëmapi'sa' sa'ina quëran chini chiniquën nanantërin. Napoaton sanapi'santa' so'ina' natëina'. ²⁴Imarë huasopita Quisocristo natërehuaso pochachin sanapi'santa' so'ina' natëina'. Sha'huitohuachina', ya'ipiya noya natëina'.

²⁵Naporahuaton, quëmapi'santa' sa'ina' nosoro'ina'. Quisocristos' imarëhuasopita na'con nosororinpoo'. Nosoroatonpoo', ya'huërenamënpoa' chiminin. Ina nosororinpoo pochachin quëmapi'sa' sa'ina' nosoro'ina'. ²⁶Quisocristo anoyacancantohuachinpoara, aporihuanëhua'. Cancanënpoa quëran huarë' imarëhua' ni'ton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Nanamën natëhuatëhuara, noyápiachin cancan quëtërinpoa'. ²⁷Ya'ipinpoa' noya cancantahuaso' nohuantërin. Co pi'pian tëranta' nitapicancanahuaso' nohuantërinhuë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita inquitërinpoa'. Limpia cancan quëtöhuachinpoa', noya ni'sarinpoo huachi. ²⁸⁻³⁰Imarëhuasopita nonën pochachin nicatorpoo', na'con nosororinpoo'. Na'con nosoroatonpoo', nani tahuëri catahuarinpoa'. Inapochachin quëmapi'sa' sa'ina' nosoro'ina'. Inahuara nonëna pochin nicatora', noya yonqui'ina'. Co insonta' inaora ninohuirinhuë', noya nantpicaso' yonquirin. Tanahuachina, coshatërin. Canotohuachina, chinotërin. Noya ina pochin ninosororin. Quëmapi sa'apachina, inaora ninosororinso pochachin sa'in nosorocaso' ya'huërin. Inaora ninosoroaton, sa'ionta' noya nosororin. ³¹Yosë quiricanënquë naporin:

“Quëmapi sa'apachina, co huachi pa'pin, a'shin, inapita na'con na'con yonquicaso' ya'huërinhuë'. Sa'in na'con na'con yonquiaton, chinpitacasos' ya'huërin. Cato' piyapi nipirinhue', a'naichin pochin Yosëri ni'nin,” tënin. ³²Inapochachin Quisocristo ni'ninpoa'. Quëmapi sa'in nichinpitërinso pochachin Quisocristorë'quënpoa' nichinpitërehua'. Quisocristo imapatëhua', nichinpitërehua' ni'ton, a'naichin pochin Yosë ni'ninpoa'. Ma noyacha Quisocristo yonquirinpoa paya, tënëhua'. ³³Canpitanta', iyaro'sa', sa'ama' na'con nosoroco'. Quëmaora ninosororanso pochachin sa'amanta' nosoroco'. Sanapi'sanquëmanta' so'yama' noya ni'co'. Noya nicatora', natëco'.

Hua'huaro'santa' pënëninso'

6 ¹Canpitanta', apia'huaro'sa', pënënanquëma'. Tatama' natëco'. Mamamanta' natëco'. Quisocristo imarama' ni'ton, inapita natëcamaso' ya'huërin. ^{2,3}Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Tatama' noya nicatora', natëco'. Mamamanta' natëco'. Natëhua-tama', Yosë na'con catahuarinquëma'. Hua'qui' noya ya'huarama',” tënin quiricanënuë. Ina, apia'huaro'sa', Yosë na'con nohuantërin nicacamaso'.

⁴Ya'huëre' canpitanta', iyaro'sa', hui'nama' oshaquëran pënëncos'. Ama apira apira no'huicosohue'. Apira apira no'huihuatama', co natantochinachinhuë' cancantapona'. Co noyahuë' nipachina', oshaquëran pënëncos' noya nicacaso marë'. Yosë nanamën noya a'chintoco' Quisocristo imaina'.

Sacatoro'sa' pënëninso'

⁵Patron nihuihuatama', pahuërecaso' ya'huërin. “Sacatëquë”, itohuachinquëma', sacatoco'. Ama nonpintocoso-hue'. Quisocristo ni'sarinquëma' ni'ton, ina yonquiatoma', noya sacatoco'.

⁶A'naquënso' patroni ni'pachina, chiniquën sacatërin. Co ni'pachinahuë', chiropachina, co sacatërinhuë'. Canpitaso' nipirinhue' patron co ni'pirinquëmaonta', noya sacatoco' Quisocristo noya ni'inquëma'. Yosë natëtoma', ya'ipi cancanëma quëran noya nico'. ⁷Co piyapi marëachin sacataramahuë'. Yosë natërama' ni'ton, noya sacatoco'. ⁸Noya nipatëhua', Yosë'pa' acanaarinpoa'. Ya'ipinpoa' napopianachin Yosë ni'ninpoa'. Nani nitotërama' ipora. Ma'huano'sahuë nipon, piyapinënpitahuë nipon, ya'ipiya no'tëquën sha'huitarin. Insosona noya nipachina, acanararin huachi.

⁹Ya'huëre' hua'ano'sanquëmanta', piyapi camaihuatama', noya nontoco'. Ama no'huicosohue'. Yosë ni'sarinquëma' canpitanta'. Inaso' hua'anëntërinpoa'. Ya'ipinpoa' ina natëcaso' ya'huërin. Co ma'huano'sa' noya noya ni'ninhue'. Cancanënpoa quëran huarë' yonquirëhuasopita nitotërin.

Yosë catahuarinpoa' sopai minsëcaso marë'

¹⁰Nani, iyaro'sa', pënënanquëma'. Yosë imatoma', nani tahuëri ina nontoco' achinicanainquëma'. Inaso' chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya nanitaparin ni'ton, catahuarinquëma'. ¹¹Sopai hua'an noyá nitotërin nonpincasos'. Nani tahuëri yanonpintërinpoa'. Yosëso' nipirinhue' chini chiniquën nanantaton, yacatahuarinpoa'. Ina nontohuatëhua', siempre catahuarinpoa' sopai minsëcaso'. ¹²Inimiconënpoa' co piyapi pochin quënanëhuahuë'. Sopai hua'anso' yaminsërinpoa'. Na'a sopairo'santa' ina natëtona', yacamairinënpoa'. Co quënanpirëhuahuë', yonquinënpoa quëran yacamairinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Iporaso'

notohuaro' piyapi'sa' tashi pochin cancantatona', sopai natëpi huachi. Inari camairin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquipi. ¹³Sopai chiniquën sacatarin minsëinpoaso marë'. Napoaton Yosë nontahua' catahuainpoaso marë'. Inaso' noya ananitërinpoa'. Catahuahuachinpoa', co sopai minsëarinpoahuë'. Ina minsëhuatëhua', chiniquën cancantatëhua', imamiatahua huachi. Sontaro'sa' yonquico'. Inimiconënpita huë'pachina', co topinan ahuëtapona' pa'pihuë'. Hua'na quëransachin a'mopi ama inimiconënpitari tëpacaiso marëhuë'. Nani noya nitaparahuatona', sahuëni-nëna' masahuatona', pa'pi huachi.

¹⁴Canpoaso' sontaro'sa pochin nisarëhua'. A'mopiso pochin Yosë quëtërinpoa' ama sopai minsëinpoaso marëhuë'. Napoaton chiniquën cancantatoma', Yosë nontoco' quëchinquëma'. Panca sintoron nitonpotopiso pochin no'tën nanan na'con nohuantoco'. Ina imatoma', no'tëquën nonco'. Co pi'pisha tëranta' nonpintacaso' ya'huërinhuë'. Hua'na coton a'mohuachinara, co inimiconëni ohuaninhuë'. Inapochachin noyasachin nipatëhua', co sopai minsëarinpoahuë'. Yosëichin catahuarinpoa' noya nicacaso'. ¹⁵Sho'shorahuan sapatë' pochin nininso' po'mohuachinara, co to'coitopihuë', noya noya iratopi. Inapochachin canpoanta' paatëhua' a'napita sha'huitahua' inahuantu' Yosë nanamën nitochina'. Noya nanan yonquihuatëhua', sano cancantarihua'. Co të'huarihuahuë'.

¹⁶Sontaro'sa' nontë pochin nininso' quëpapi nipa'shintacaiso marë'. Inimicoro'sa' panca shinërë masahuatona', quirosin pochin nininquë pashitahuatona', i'chinpitopi. I'chinpitahuatona', pë'chinanquë aquë të'yatopi. Napoaton sontaro'sa' panca nontë pochin nininso' quëpapi

nipa'shintacaiso marë'. Ina quëran inimicori të'yanantohuachina', shinërë inaquë tacopiquirin huachi. Panca shinërë orotërarinso pochachin sopai apira apira yanonpintërinpoa' Yosë naniantacaso marë'. Napoaton na'con Yosë yonquico'. "Yosë ni'sárinco. Co onporonta' naniantarincohuë'," topatama', achinicananarinquëma'. Co pi'pian tëranta' sopai natëaramahuë'. Panca nontë' quëpapiso pochin Yosëso' noya ya'copiarinpoa huachi. ¹⁷Sontaro'sa' co casco hua'na quëran nininso' yancopihuë' naporini, a'naroachin inimiconënpitari motën acochitonahuë'. Inapochachin canpoanta' co Yosë anoyacancantërinpoahuë' naporini, co cha'ëitërihuahuë'. Nasha cancan quëtërinpoaso' maahua' ama sopai minsëinpoaso marëhuë'. Yosë quiricanënta' ya'huëtërinpoa'. Ispirito Santo nohuanton, ninshitërinënpoa' sopai minsëcahuaso marë'. Napoaton nani tahuëri ina nontatoma', yonquico'. Sontaro'sari sahuëninën quëran inimico minsëpi. Inapochachin Yosë quiricanën quëran sopai minsëarihua'.

¹⁸Apira apira Yosë nontoco'. Ma'sha onpohuatama', Yosë nontoco' catahuainquëma'. Noya yonquiatoma', chiniquën Yosë nontoco'. Ispirito Santo catahuarinpoa' cancanënpoa quëran huarë' noya nontacaso'. Ama chirotomahuë', ni'sáco' ama a'nanaya sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Ya'ipi imarëhuasopita marë' Yosë nontoco'. ¹⁹Ca marënta' Yosë nontoco' catahuainco nanamën noya a'chinchí. Chiniquën cancantato, a'chinchí. Na'a piyapi'sa' co Yosë nanamën nitotopirinahuë', nani anitotërinco. ²⁰Ina chachin a'parinco a'chinta'huaso marë'. Ina marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Po'mopirinacohuë', Yosë nontoco' ama të'huaisohuë'. Chiniquën cancantato, a'ninquëchin a'chinta'huaso' ya'huërin.

Piquëran huarë' sha'huirinsò'

²¹Iya Tiquico ya'ipi naporahuëso' sha'huitarinquëma'. Inaso' na'con nosororahuë. Iyahuë pochin ni'nahuë. Sinioro nanamën noya a'chintarin.
²²Canpitataquë a'paarahuë onpohuinsona ya'huëraiso' sha'huitinquëmaso marë'. Ina natanpatama', chiniquën cantantarama'. ²³Quisocristo noya

catahuainquëma', tënahüë. Ya'ipi imaramasopita yonquiato, Tata Yosë nontarahüë. "Catahuaquë', Sinioro, sano cancanchina', inahua capini noya ninosoro'ina'. Achinicancanquë' noya noya imainën," itërahüë. ²⁴Quisocristo nosoromiatohuatama', noya catahuainquëma', tënahüë. Amen. Nani ninshité ranquëma huachi.

Paono

Paonori Piriposëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. Noyanquëma' canpitanta'. Quiyanta' noya ya'huarai. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquëma'. Quisocristo hua'anëntërincoi. Inasáchin natërai. Ansiano'sanquëma' yonquiaranquëma'. A'naquëmanta' ansiano'sa' catahuarama'. Canpitanta' yonquiaranquëma'. Ya'ipi Quisocristo imaramasopita Piriposëquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. ²Tata Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Quisocristo hua'anëntërinpoa'. Inanta' catahuainquëma' nóya cancantacamaso marë'.

Inapita marë' Yosë nontërinso'

³Co, iyaro'sa', naniantëranquëmahuë'. Nani tahuëri canpita yonquiatënquëma', Yosë nontárahüë. "Piriposëquë ya'huëpisopita noya imarinënquën ni'ton, Yosparinquën, Siniro," itërahüë, Yosë nontato. ⁴Noya cancantato, canpita marë' Yosë nontërahüë. ⁵Iraca Yosë nanamën a'chintohuatënquëmara, a'naroachin imarama'. Naporo quëra huarë' catahuaramaco a'napitanta' a'chinta'huaso marë'. Iporahuanta' a'napita a'chintarama' Yosë imacaiso marë'. Ina yonquiato, noya cancantërahüë. ⁶"Quisocristo imasarahüë huachi," topatama', naporo tahuëri chachin Yosë

anoyacancantërinquëma'. Co naniantarinquëmahuë', ténahuë. Ipora huanta' catahuarinquëma' noya noya nicacamaso marë'. Quisocristo o'mantaquë huarë' catahuarinquëma'. Naporo' Quisocristo pochachin cancantarama huachi. ⁷Na'con nosororanquëma' ni'ton, ina pochin noya yonquiranquëma'. Iraca Quisocristo nanamën a'chinpatëra, catahuaramaco. Tashinan pëiquë po'mohuachinacoranta', co naniantëramacohüë'. Inaquënta' catahuaramaco. Imarahüëso marë' sha'huirapirinaco. Coisëquë quëpapirinacohüë', co tapanatohüë', Yosë nanamën no'tëquën sha'huitërahüë. Canpitanta' "Yosë catahuarinpoa'," ta'toma', co tapanaramahuë'. Napoaton canpita yonquiatënquëma', noya cancantërahüë. Iyahuëpita pochachin ni'nanquëma'. ⁸Quisocristo nosororinpoaso pochachin carinquëmanta' nosororanquëma'. Pa'pi yani'nanquëma'. Yoscoarë' no'tëquën nontëranquëma'. ⁹Canpita marë' Yosë nontërahüë. "Catahuaquë', Siniro, noya noya ninosoro'ina'. A'napitanta' nosoro'ina'. Quëma nohuanton, nanamën nóya nitochina'. Catahuaquë', Siniro, no'tëquën yonqui'ina'," itërahüë, Yosë nontato. ¹⁰Yosë nanamën na'con yonquihuatama', nóya yonquiararama huachi. No'tëquën yonquihuatama', noyápiachin cancantarama'. Noyasáchin nipatama', Quisocristo

o'mantahuachin, nóya ni'sarinquëma'. Co ana'intarinquëmahuë'. ¹¹Quisocris-toichin catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. Ina catahuahuachin-quëma', a'napita nosoroarama', noya noya nisarama'. Piyapi'sa' ni'pachinënuëma', Yosë yonquiapi huachi. “Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya nipi. Ma noyacha Yosëso paya,” tosapi.

**Parësitërin quëran Yosë
nanamën nahuininsó'**

¹²Ma'sha onpotopirinacohuë', iyaro'sa', inanta' noya, ténahuë. Ina sha'huichinquëma'. Tashinan pëiquë po'mopirinacohuë', ina marë' na'con piyapi'sa' Yosë nanamën natanapi. ¹³Ya'ipi sontaro'sa' isëquë ya'huëpisopita natanapi. “Paono co manta' onpopirinhüë', Quisocris-toichin ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi,” itopi. Ya'ipi piyapi nitotërin. ¹⁴Tashinan pëiquë po'mopirinacohuë', chiniquën cancantërahuë'. Ina natana-tona', na'a imapisopita co aquëtë' t'huapihuë'. “Quisocris-toichin quiyanta’,” ta'tona', chiniquën cancantapi. Chiniquën cancantatona', Yosë nanamën na'con na'con a'chinapi.

¹⁵⁻¹⁷A'naquën noya nosororinco ni'ton, noya cancantatona', a'chinapi. “Paono tashinan pëiquë ya'huëpirinhüë', Yosë nohuan-ton, inaquë po'mopi Quisocris-toichin nanamën no'tëquën sha'huicaso marë',” ta'tona', noya a'chinapi. A'naquënso' nipirinhüë', co nosororinacohuë'. Apiratërinaco. “Quiyaso' noya noya a'chinarai,” toconatona', co noyahüë' ni'ninaco. Co Quisocris-toichin yonquiatona', a'chinpihuë'. “Paono tashinan pëiquë ya'huaso', quiyaso' a'chinpatëira, na'con na'con piyapi'sa' pa'yatatona', nataninacoi. Ina quëran Paonori apiratë

pochin nicaton, aquëtë' sëtárin,” topi natantërahuë'. ¹⁸Ina niponahuë', co no'huirahuë'. Co apiratërahuë'. A'naquën noya cancantatona', Quisocris-toichin nanamën a'chinapi. A'naquënso' co noya cancantaponarai-hüë', a'chinapi anta'. Na'con na'con piyapi'sari natanapi ni'ton, noya cancantërahuë'.

¹⁹Nani tahuëri ca marë' Yosë nontërama'. Naporahuaton, Ispirito Santo nani tahuëri catahuarinco. Napoaton co pa'yanahuë'. Ocoiarinaco nimara. Co caso' nitotërahuë'. Yosëichin nitotërinso'. Ma'sona tëranta' onpotohuachinaco, inanta' noya, ténahuë. Noyasáchin Yosë yonquirinpoa'. Ina marë' noya cancantërahuë' huachi. ²⁰Co nohuantërahuë' pi'pian tëranta' Yosë nanianta'huaso'. Ispirito Santo catahuarinco ni'ton, co tapanarahuë'. Iraca quëra huarë' achinicananico. Iporahuanta' chiniquën cancantato, noya sha'huichi. Coisë ocoiaponco nimara. Tëpaponco nimara. Co ina nitotërahuë'. Co ina yonquirahuë'. Ocoihuachinco, a'chiantarahuë a'napitanta' imacaiso marë'. Tëpahua-chinaco, piyapi'sa' nicatonaco, na'con na'con Quisocris-toichin yonquiapona', ténahuë. Quisocris-toichin natëca'huasoráchin yonquirahuë'. ²¹Ca nanpihuato, Quisocris-toichin yonquiato, nóya cancantërahuë'. Chiminpató, Quisocris-toichin co chachin ya'huëcontarahuë huachi. Ina quënan-contahuato, noya noya cancantërahuë huachi. Ni'ton, ma'sha onpoaporahuë', co pa'yanahuë'. ²²Co chiminpatóhuë', Yosë nanamën a'chiantarahuë. Ina quëran na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi. Napoaton co nitotërahuë'. ²³Ma'cha noya noya nicaya, ténahuë, yonquiato. Co caso' nitotërahuë'. A'na cancan nohuantërin chimina'huaso'.

Chiminpato, Quisocristoro'co ya'huëcontarahüè. Inaso' noya noya. ²⁴Nipirinhuè', chiminpato, çincha a'chintèrè'ponquëmaya? tènahuè yonquiato. Canpita a'chinta'huanquëmaso' yonquipirahuè'. ²⁵Napoaton co tèpaarinacohüè', tènahuè. Yosè nohuanton, nanpihuatoto' a'chintantaranquëma'. Noya noya Quisocristo imacaso marè' a'chinchinquëma'. Nóya natètohuatama', noya noya cancantarama huachi. ²⁶Ocoihuachinco, nicaponquëma' pa'sarahüè. Pa'pato, capa cancantarama huachi. "Ma noyacha Quisocristoro' ni'ton, Paono a'pairin paya," tosarama huachi.

Quisocristo marè' parësitàrèhuaso'

²⁷Iporaso', iyaro'sa', noya noya nico'. Quisocristo nanamën yonquiatoma', ina pochachin cancantoco'. Yosè huëntonëñquë ya'conama' ni'ton, ina pochin cancantacaso' ya'huërin. Nicaponquëma' pa'samarahuè. Co nanitapohüè' nimara. Ina niponahuè', nani tahuëri noya nico' noya nanan natanchi. Ya'ipinquëma', iyaro'sa', imamiatoco'. Ama a'nayanquëma tëranta' nisha yonquicosohüè'. Espirito Santo catahuarinquëma' ni'ton, napopianáchin yonquico'. No'huipirinëñquëmahüè', chiniquën cancantatoma', Quisocristo nanamën a'chináco'. Inapotohuatama', natantohuato, nóya cancantarahüè huachi. ²⁸A'naquën co Quisocristo imatonahuè', no'huairinëñquëma', aparisitarinëñquëma'. No'huipirinëñquëmaonta', ama tèt'huatocosohüè'. Chiniquën cancantohuatama', yonquiapi huachi. "Ma inacha Yosè imapisopitaso paya. Yosëri catahuarin ni'ton, cha'ësapi. Co imarèhuasopitasohüè' nipirinhuè' co nicha'ësarinpoahuè'," tosapi. Yosëichin

catahuarinpoa' chiniquën cancantacaso'. ²⁹Yosè nosoroatonpoa', noyasáchin yonquirinpoa'. Ina nohuanton, Quisocristo imarèhua'. Ina quëran imarèhuaso marè' parësitàrèhua'. "Ca marè' chiniquën parësitàrërin ni'ton, canta' imarahüeso marè' pi'pian parësichi," ta'tèhua', noya cancantahua'. Inanta' Yosè nohuantërin. ³⁰Iraca canpitataquë ya'huapo, imarahüeso marè' aparësitàrërinaco, ni'nama'. Ipora huanta' ina marè' parësitàrahuè. Canpitanta' imaramaso marè' aparësitàrinëñquëma'. Niponahuè', chiniquën cancantatoma', imamiatoco'.

Quisocristo nonanacaso' ya'huërinso'

2 ¹Quisocristo achinicananinquëma'. Na'con nosororinquëma' ni'ton, noya cancantarama'. Espirito Santo ya'coancantohuachinquëma', catahuarinquëma'. Catahuahuachinquëma', noya ninosoroarama'. ²Napoaton ya'ipinquëma' nóya nini'toma', ya'huëco'. Noya noya ninosoroco'. Ama, iyaro'sa', nisha nisha yonquicosohüè'. Napopianachin cancantoco'. Ina pochin cancantohuatama', noya noya cancantarahüè huachi. ³A'naquën chiniquën nanan nohuantopi. Inasáchin yonquiatona', a'napita noganpi. "Caso' noya noyaco," topi yonquinëna quëran. Canpitaso' nipirinhuè' ama ina pochin cancantocosohüè'. A'napita noya noya ni'co'. ⁴Ama canpitaora nohuantëramasoráchin yonquicosohüè'. A'napita nohuantërinsonata' yonquiatoma', catahuaco'.

⁵Noya ninicatoma', Quisocristo pochachin cancantoco'. ⁶Inaso' iraca quëra huarè' Yosè'pa' ya'huërin. Yosè chachin niponahuè', co inaora nipa'yatacaso' yonquirinhuè'. Nosoroatonpoa', yonquirinpoa'. Inapaquë chini chiniquën nanantaponahuè', co ina

na'con na'con nohuantërinhuë'. ⁷Ina naniantaton, isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarin huachi. Nani mashotohuachina, co hua'an pochin chiniquën nanantacaso' nohuantërinhuë'. Topinan piyapi pochin cancantaton, a'napita catahuacasaróchin yonquirin. Canpoa pochachin ninin.

⁸Isoro'paquë ya'huëhuachina, Yosëichin natërin. Ina nohuanton, canpoa marë' chiminin. Iraca pa'pi co noyahuë' nipachina, corosëquë patanantopi chiminacaso marë'. Quisocristo Yosë hui'nin niponahuë', corosëquë patanantohuachinara, chiminin. ⁹Yosëichin natërin ni'ton, inari ananpitarin. Ananpitarahuatton, inapaquë quëpan-tarin huachi. Inaquë chini chiniquën nanan quëtërin. Yosë nohuanton, ya'ipiya hua'anëntarin huachi. "Sinioro" itarëhua huachi. ¹⁰Napoaton Quisocristo yonquiatona', ya'ipi piyapi'sa' ina chinochina'. Inapaquë ya'huërinso-pita, chiminso-pita, inapitarinta' chinochina'. Sopairo'saquë huarë' ina natëina'. ¹¹"Quisocristo Yosë hui'nin ni'ton, ya'ipiya hua'anëntarin," itapona huachi. Ina quëran Tata Yosë na'con na'con yonquiarëhua huachi. Napoaton, iyaro'sa', pënënananquëma'. Quisocristo pochin cancantatoma', a'napita catahuacasaróchin yonquico' Yosë noya ni'inquëma'.

Tashi' a'pininso pochin ninëhuaso'

¹²Iraca canpitataquë ya'huapo, noya natanamaco. Noya natanatomaco, natëramaco. Iporanta', iyaro'sa', co inatohua' ya'huaporahuë', noya natëco. Na'con yonquico' Yosë pochin cancantacaso'. Ya'nan imapoma', Yosë anoyacancantërinquëma'. Napoaton noya cancantatoma', imamiatoco'. "Catahuaco, Sinioro, noya imainquën. Co caora nanitërahuë'," ta'toma', imamiatoco'.

Ni'cona Yosë naniantotama'. ¹³Co noyahuë' cancantatëhua', co canpoara nanitërahuahuë' Yosë natëcahuaso'. Nipirinhüë', Yosë nontohuatëhua', catahuarinpoa' nohuantacaso'. Ina quëran Yosë yanatëhuatëhua', inari chachin catahuarinpoa' no'tëquën natëcaso'. Inaso' noya noya ayonquirinpoa'.

¹⁴Noya nini'toma', iyaro'sa', ya'huëco'. Ama nino'huicosohuë'. Ma'sha onpohuatama', ama Yosë a'poatomahuë', noya imaco'. ¹⁵Noyasá chin nico' a'napita noya ni'inquëma'. Yosë hui'ninpita pochin nicatoma', Yosë pochachin cancantoco'. Co imapisopitasohuë' nipirinhüë' co Yosë nohuitatona-huë', co noyahuë' cancantopi. Nino'huipi, monshihuanacaisoróchin yonquipi, nonpinápi. Co noyahuë' yonquiatona', tashi pochin cancantopi. Canpitaso' nipirinhüë', tashi' a'pininso pochin piyapi'sa' catahuaco' no'tëquën yonquicaiso marë'. ¹⁶Quisocristo nanamën chachin a'chintoco'. Ina imapatëhua', Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarëhua'. Ina quëran Quisocristo o'mantahuachin, co atapanaramacohuë'. "Parësitaporahuë', co topinan quëran Yosë nanamën a'chintërahuë', noya imamiatopi," ta'to, nóya cancantarahuë huachi. ¹⁷Quisoso nanamën a'chintëranquëmaso marë' chiniquën no'huirinaco. Ina marë' tēpaponaco nimara, tēnahuë. Yatēpapi-rinacohuë', co sētērahuë'. A'chintëranquëma' ni'ton, noya imarama'. Napoaton noya cancantërahuë'. ¹⁸Tēpahuachinaco, ama sētocoso-huë'. Ca pochachin noya cancantoco'.

Timotio yaa'patërinso'

¹⁹Hua'qui', iyaro'sa', canpitataquëran co nanan natantërahuë' ni'ton, yonquía ranquëma'. Napoaton Timotio

yaa'parahuë natantacaso marë'. Quisocristo nohuantohuachin, co hua'qui quëranhuë' a'paarahuë. Ina quëran sha'huitintahuachinco, noya cancantarahuë huachi. ²⁰Timotioso' na'con nosororinquëma'. Cancanën quëran huarë' yacatahuarinquëma'. Ca pochachin nosororinquëma'. Inasáchin ina pochin cancantërin. ²¹A'napitaso' inahuara yonquipisoráchin nohuantopi. Co Quisocristo na'con yonquipihuë'. ²²Timotioso' nipirihuë' nohuitërama'. “Inaso' noya quëmapi,” topi ya'ipi piyapi. Hui'nahuë pochin ni'ton, catahuarincó Yosë nanamën a'chinacaso marë'. Inanta' nitotërama'. ²³Ma'so' coisë onpotaponcoso nimara, co caso' nitotërahuë'. Nitotohuato, Timotio a'pataranquëma' sha'huitinquëmaso marë'. ²⁴Yosë nohuanton, tashinan pëi quëran ocoiarinco, topirahuë'. Ocoihua-chinco, canta' nicaponquëma' pa'sarahuë. Co hua'qui quëranhuë' pa'sarahuë, tënahué.

A'na iyasha a'patantarinso'

²⁵Iporaso' nipirihuë' Iya Ipapërotito a'patantaranquëma'. I'hua chachin a'patiramaco catahuaincoso marë'. “Paaton, Paono catahuaquë',” itatoma', a'patiramaco. Canquihuachina, nóya catahuarincó. Achinicancaninco. Naporahuaton, inanta' Quisocristo nanamën a'chinin. Ina marë' parësitapohanuë', noya ahuantërin. Iporaso' nipirihuë' canpitataquë paanta'in, tënahué. ²⁶I'hua miachin chiniquën caniorin, natantërama'. Nani noyatahuaton, ya'huërin'pa' yapaantarín. Yani'ninquëma'. “Caniorahuëso' natantatona', pa'yamarai’,” ta'ton, manorarín. Napoaton “Noyahua'. Paantaquë' nipachin,” itërahuë. ²⁷Tëhuënycháchin chiniquën caniopirihuë'. Pipíshachin shichiminin. Nipirin-

huë', Yosëri nosoroaton, anoyatërin. Canta' nosoroatonco, iyahuë anoyatë rinco. Co aquëtë' sëtaca'huaso marëhuë' Yosë nohuanton, co chimininhuë'. ²⁸Napoaton manoton a'pataranquëma'. Ina quënanpatama', nóya cancantarama huachi. Noya cancantohuatama', canta' noya cancantarahuë. Co aquëtë' sëtarahuë'. ²⁹⁻³⁰Canconpachin, noya cancantatoma', nontoco'. “Ma noyacha Sinioro catahuarinquën ni'ton, noya huënantaran paya,” ta'toma', noya nontoco'. Co canpitaso' nanitëramahuë' isëquë huëcacamaso'. Napoaton ina a'patiramaco. Isëquë huëcaton, shichiminin. Chiniquën parësitërin catahuaincoso marë'. Ina pochin cancantopisopita nóya ni'co'.

Yosëri noya ni'ninsopita

3 ¹Iporaso', iyaro'sa', Quisocristo yonquiatoma', nóya cancantoco'. Iraca quëra huarë' inachachin inachachin pënënápiranquëmahuë', co amirahuë'. Naquëranachachin natantahuatama', yonquiantarama'. Ina quëran noya noya imasarama', tënahué. ²Ya'huëre' a'naquënso' nonpin nanan a'chinapi. “Co Cotio marca niacotohuatamahuë', co Yosë piyapinëinquëma' nisaramahuë',” topi, nonpinatona'. Ni'niro'sa pochin cancantatona', napopi. Ni'cona, nonpintochninquëma'. Co noyahuë' nisapi. Pa'sápatona', nonpin nanan a'china'piapi. Ama pi'pian tëranta' inapita natëcosohuë'. ³Yosë marcanën co nonënpoaquë niacotëre huahuë'. Cancanënpoa' Yosë anoyacancantërinpoa'. Cancanënpoa quëran ina chinotarëhua'. Ispirito Santo chachin catahuarínpoa' noya chinotacaso marë'. Co canpoara nanitërehuahuë' noya cancantahuaso'. Quisocristoáchin anoyacancantohuachinpoa', nicha'ësarínpoa', tënehua'. Napoaton

canpoaso' Yosë piyapinënpita ninëhua'.
 4“Moisësëco' pënëninpoaso' no'tëquën
 natërahuë ni'ton, Yosë noya ni'sarinco,”
 topi a'naquën. Caso' nipirinhüë' na'con
 na'con natërahuë. Ina marë' Yosë
 nicha'ërinpoa' naporini, ca noya noya
 cha'ëitohuë'. 5Caso' Cotio piyapico.
 Mincamin huënton quëmapico. Posa
 tahuëritahuaso', Cotio marca acotëri-
 naco. Tatahuë, mamahuë Cotio piyapirá
 chin. Co nishahuë'. Cotio hua'an
 ya'conahuë, Parisioro'sa' itopiso'.
 Ya'conato, ya'ipi Moisësë pënëntërinso'
 imarahuë. 6Inasáchin imato, Quisoso
 imapisopita chiniquën aparësitérahuë.
 “Iraca pënëntërinso' no'tëquën
 natërahuë,” ta'to, noya piyapico,
 topirahuë'. 7Napoaton Yosë noya
 ni'sarinco, ténahuë iraca. Iporaso'
 nipirinhüë' Quisocristo imato, iraca
 yonquirahuëso' a'porahuë huachi. Ina
 imaca'huaso marë' a'porahuë. 8Quiso-
 cristo na'con na'con nohuantato,
 inasachin yonquirahuë'. Iraca Cotioro'sa'
 noya ni'ninaco. Hua'ano'saquë huarë'
 noya ni'pirinacohuë', Quisocristo
 imapatëra, a'porinaco.
 No'huiquirinacohuë', co ina yonquirah-
 uë'. Iraca yonquirahuëso' amirotërëso
 pochin nicato, co pi'pisha tëranta'
 nohuantërahuë'. Quisocristo
 nohuita'huasoráchin nohuantërahuë.
 Ina nohuitacaso' noya noya, ténahuë.
 Inasachin hua'anëntërinco. 9Quisocris-
 toichin imasarahuë huachi. Co caora
 noya nicato, cha'ërahuë'. Co pënëntë
 rinso' natëto, cha'ërahuë'. “Quisocrisoi-
 chin anoyacantërinco,” ta'to, ina
 imarahuë huachi. Imapato, oshanëhuë
 inquitatonco, anoyacantërinco. Ina
 quëran Yosë catahuarinco noya
 nica'huaso'. Ina marë' noya ni'ninco
 huachi. 10Aquë aquëtë' Quisocristo
 yanohuitërahuë. Iraca naniantarahua-
 ton, chini chiniquën nanantërin.

Ya'ipiya nanitaparin ni'ton, catahuain-
 coso' nohuantërahuë. Noya noya
 nica'huaso marë' catahuainco, ténahuë.
 Iraca Yosë natëton, parësitérin. Canpoa
 marë' chiminin. Iporaso' canta' aparësi-
 topirinacohuë', Quisocristo pochachin
 Yosë natëi. Chimininso pochin ya'ipi
 co noyahuë' yonquirahuëso' naniantato,
 noyapiachin cancanchi, ténahuë.
 11Sacai' nipirinhüë', Yosë pochin
 cancantato, Quisocristo pochin naniipi,
 ténahuë. A'na tahuërinta' ananpitanta-
 rinco huachi.

Chini chiniquën imacaso' ya'huërin

12Co ya'ipi cancanëhuë quëran noya
 noya cancanchatërahuë'. Ipora
 huanta' pi'pian pi'pian co noyahuë'
 yonquirahuë. Co Yosë pochachin
 cancantopirahuë', Quisocristo nani
 acorinco ina pochin cancanta'huaso
 marë'. Napoaton nani tahuëri yonquíá
 rahuë noya noya nica'huaso marë'.
 13Co, iyaro'sa', Yosë pochachin cancan-
 chatërahuë'. Nipirinhüë', inasáchin
 nohuantërahuë. Iraca naporahuëso'
 naniantërahuë huachi. I'huapo'
 tahuëri'sa' nanirin ni'ton, naniantacaso'
 ya'huërin. Iporaso' chiniquën Yosë
 imasarahuë noya noya cancanta'huaso
 marë'. 14Co nisha nisha yonquirahuë'.
 Quisocrisoiichin yonquíárahüë ina
 pochin cancanta'huaso marë'. Nani
 tahuëri nani tahuëri napoarahüë. Ina
 quëran a'na tahuëri Yosë'pa' canconta-
 huato, noya ni'sarinco. Quisocristo
 anoyacantërinco ni'ton, inapaquë
 quëpantarino huachi.

15Ya'ipinpoa' no'tëquën yonquihuatë
 hua', Quisocrisoiichin imahua'. Nisha
 yonquihuatëhua', Yosë anitotarinpoa'.
 “Catahuaco no'tëquën yonqui'i,”
 itohuatëhua', anitotarinpoa'. 16Ina
 quëran ama topinan quëran natahuanso-
 huë'. Oshaquëran noya noya anitoto-

huachinpoa', na'con yonquia'ahua'.
Ya'ipi cancanënpoa quëran huarë'
imahua'.

Quisocristo ninarëhuaso'

¹⁷Ya'ipinquëma' nonanco. Nicatahuaco' ca pochachin imacamaso marë'. A'naquëma' nani quiya pochin cancantarama'. Inapitanta' nicatora' nicatora', noya nico'. ¹⁸A'naquënto' nipirinhuë' "Yosë imarahuë," topirinahuë', co noyahuë' cancantopi. Quisocristo oshanënpoa' inquitinpoaso marë' corosëquë chiminin. Nipirinhuë', co ina yonquipi-huë'. Nisha nisha yonquiatona', Quisocristo chimininso' naniantopi. Ama inapita nonancosohuë'. Iraca inachachin pënënanquëma'. Iporanta' inapita yonquiato, chiniquën sëtërahuë. Co inapita nonanacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁹Inapitaso' co Quisocristo nanamën imapihuë'. Ma'sona tëranta' yanipachinara, nipi. Ina marë' tapanacaso' ya'huëpirinhuë', co tapanpihuë'. "Nohuantato, napoarahuë," toconpi. Isoro'paquë ya'huërinso'pitaráchin yonquipi. A'na tahuëri pënquë parësito-miatapi huachi. ²⁰Canpoaso' nipirinhuë' inapaquë ya'huërinso' na'con na'con yonquia'ahua'. Inaquë ya'huëmiatarihua huachi. Quisocristo nicha'ësarinpoa' ni'ton, ina ninarihua'. A'na tahuëri inapa quëran o'mantarin huachi. ²¹Iporaso' nonënpoa' co chinirinhuë'. Yacaniorehua'. Chiminacaso' ya'huërin. Nipirinhuë', Quisocristo o'mantahuachin, nonënpoa' canpiarinpoa'. Ina pocháchin ya'noarihua huachi. Ya'ipiya nanitaparin ni'ton, ya'ipiya minsëarin. Chimirionta' nani minsërin. Ni'ton, noya noya acoarinpoa huachi.

4 ¹Napoaton, iyaro'sa', Quisocristo imamiatoco huachi. Na'con nosororranquëma'. Ya'nipíshahuë yani'nanquëma'. Canpita yonquiatën-

quëma', nóya cancantërahuë. Noya imarama' ni'ton, co topinan quëran a'chintëranquëmahuë', tënahuë.

Sanapi'sa' pënëninso'

²Imoyaro'santa' noya cancanchina'. Ipora imoya Ipotia, imoya Sintiquia, inapita co ninontopihuë', natantërahuë. Napoaton pënënuquë' noya ninonchina'. "Ama huachi, imoyaro'sa', nino'huicosohuë'. Catonquëma chachin Quisocristo imarama' ni'ton, noya nini'toma', ya'huëco'," itëquë'. ³Quëmanta', iyasha, na'con catahuaranco ni'ton, isopita imoyaro'sa' catahuaquë' noya ninonchina'. Cato chachin nóya sanapi'sa'. Na'con catahuarinaco Quisoso nanamën a'china'huaso marë'. Iya Crimintinta' noya catahuarinco. A'napitanta' catahuarinaco a'china'huaiso marë'. Co nininënpi itëquë ninshitopirahuë', Yosëri nohuitërin. Nanpirin quiricaquë nininënpi nani ninshitërin. Inaquë ninshitohuachinpoa', nanpimiatantarihua huachi.

Noya cancantërehuaso'

⁴Nani tahuëri Quisocristo yonquiatoma', noya cancantoco'. Naquëranchin inachachin sha'huichinquëma'. Ma'sha onpoapomarahuë', noya cancantoco', tënahuë. ⁵A'napita nosoroatoma', oshaquëran nontoco'. Quisocristo ni'sarinpoa'. Co hua'quiya quëranhuë' o'mantarin. Ina yonquiatoma', ya'ipi piyapi'sa' noya nontoco'. ⁶Ma'sha onpohuatama', ama pa'yancosohuë'. Ama nisha nisha yonquicosohuë'. Yosë nontoco' catahuainquëma'. Ma'sha pahuantohuachinquëma', nitoco'. "Ma noya catahuarancoi ni'ton, Yosparinquën, Sinioro," itoco'. ⁷Apira apira Yosë nontohuatama', asanocancanarinquëma'.

Canpoara co nanitërehuahuë' sano cancantacaso'. Ma'sha onpohuatëhuara, piyapinpoa' yapa'yanpirëhuahuë', Quisocristo yonquihuatëhua', achinican-caninpoa' ni'ton, co pa'yanarihahuahuë'. Noya noya cancantarihua huachi.

Yonquirëhuasopita

⁸Isoichin, iyaro'sa', pënënananquëma huachi. Noyasachin yonquico'. Ama nonpin nanan natëcosohuë'. No'tëquën yonquico'. Ama api nanan yonquicosohuë'. Noyápiachin cancantoco'. A'napita nóya yonquiarapico'. Noya nicacasoachin chinotoco'. Ina pochin yonquihuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'.

⁹Na'con Yosë nanamën sha'huitëranquëma', natanama'. Ya'ipi a'chintëranquëmaso' noya natëco'. Canpitataquë ya'huapo, noya ninahuë, ni'namaco. Ca pochachin noya nico'. Noya nipatama', Yosë noya catahuarinquëma'. Ina nohuanon, noya nini'toma', ya'huarama huachi. Inasachin asanocaninpoa'.

Paono catahuapiso'

¹⁰Canpitaso' yonquiramaco ni'ton, noya cancantërahuë. I'hua miachin ma'sha a'patiramaco ama pahuantincoso marëhuë'. Ina marë' "Yosparinquën," itërahuë Yosë. Iraca ma'sha a'patëramaco. Ina quëran yacatahuantapiramacohuë', co nanitëramahuë'. Co insonta' huë'ninhuë' ni'ton, co nanitëramahuë'. Iporaso' nipirinhuë' catahuantaramaco. ¹¹I'hua ma'sha pahuantopirincohuë', co ina marë' sëtërahuë'. Nani Yosë catahuarinco ya'ipiya ahuantaca'huaso'. Ma'sha pahuantopirincohuënta', noya cancantërahuë. ¹²Ma'sha ya'huëtohuachinco, noya ya'huërahuë. Capanta' nipirinhuë', co ina marë' sëtërahuë'. A'na tahuëri

cosharo' ya'huërin, noya ca'nahuë. A'na tahuëriso' nipirinhuë' capa ni'ton, tana natanahuë. Ma'sha ya'huëhuachina, noya cancantërahuë. Capanta' nipirinhuë', ahuantato, noya cancantërahuë. Sacai' ahuantacaso' nipirinhuë', Quisocristo catahuarinco ni'ton, ina yonquiato, noya ahuantërahuë. ¹³Co caora nanitapapirahuë', Quisocristo achinicananinco ni'ton, ya'ipiya nanitaparahuë. Ma'sha onpoaporahuënta', noya ahuantërahuë. ¹⁴Canpitaso' nipirinhuë', ma noyanquëma' ni'ton, catahuaramaco. Isëquë ya'huato parësitopirahuë', noya catahuaramaco.

¹⁵Iraca Masitonia parti pa'pato, ca'ton Yosë nanamën a'chintëranquëma'. Ina marë' a'na parti yapa'patëra, canpita catahuaramaco. "Ma noya quëmaso' catahuarancoi Quisocristo ima'huaiso'," itatomaco, ma'sha quëtëramaco. Canpitasachin ma'sha quëtëramaco. ¹⁶Ina quëran Tisaronicaquë ya'huasoco, naquëranchin ma'sha a'patantaramaco. Catoro' a'patëramaco. ¹⁷Ina marë' noya cancantërahuë. Co a'patëramacosorachin yonquiato, pa'yatërahuë'. Catahuaramacoso marë' Yosë'pa' canaarama' ni'ton, noya noya cancantërahuë. ¹⁸Iporaso' nóya i'huëretëramaco huachi. Napoaton noya ya'huarahuë. Co manta' pahuantërincohuë'. Co'huara Ipapërotito huë'shatërasohuë', na'con pahuantopirincohuë'. A'patëramaco ni'ton, ma'sha ya'huëtërinco huachi. Ina marë' Yosparinquën itëranquëma'. Yosë nosoroatoma', ma'sha a'patiramaco. Ina marë' Yosë noya ni'ninquëma'. ¹⁹Canpita' ma'sona pahuantohuachinquëma', Yosë nontoco' quëchinquëma'. Ya'ipiya hua'anëntaton, noya nanitërinquëma'. Quisocristo imarama' ni'ton, nontoco' catahuainquëma'. Co huachi pahuantarinquëmahuë'. ²⁰Ma noyacha Tata Yosë

chinotërëhuaso paya. Ipora quëra huarë'
ya'ipi piyapi'sa' chinochina'. Amen.

Amiconënpita yonquirinso'

²¹Ya'ipi Quisocristo imaramasopita
yonquiranquëma'. Noya ya'huëco'
canpitanta', itëranquëma'. Quisocristo
imarama' ni'ton, na'con yonquiran-
quëma'. Ca'tanincosopitanta' yonquiri-
nënquëma'. “Sha'huitëquë' noya

ya'huë'ina',” itërinaco. ²²Ya'ipi Yosë
imapisopita isëquë ya'huëpisopita
inachachin napotërinaco. Copirno
inpriatonënpitanta' na'con yonquiari-
nënquëma'. “Sha'huitëquë' noya
ya'huë'ina',” itërinaco.

²³Sinioro Quisocristo noya catahuain-
quëma'. Amen. Nani ninshitëranquëma
huachi.

Paono

Paonori Corosasëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya canta' isëquë ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Iya Timotioro'co nanan a'pataranquëma'. ²Ya'ipi imaramasopita Corosasëquë ya'huaramasopita ninshitaranquëma'. Canpitanta' Yosë cancanën manamasopita. Quisocristo natërama'. Ina imarama' ni'ton, iyanpoa pochin ni'nainquëma'. Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Inaso' tatanpoa' inapaquë ya'huërinso'.

Noya imapiso marë' noya cancantërinso'

^{3,4}Nani tahuëriya canpita marë' Yosë nontarai. Sinioro Quisocristo imarëhuaso' Yosë hui'nin chachin. Cancanëma quëran huarë' ina natërama'. Ya'ipi Yosë piyapinënpitanta' nosororama', natantërai. Ina natantatoi, noya cancantërai. “Noya imarinëinquën ni'ton, Yosparinquën, Sinioro,” itërai. ⁵Iraca noya nanan natanama'. “Oshanënpoa' inquitatonpoa', Quisocristo anoyacancantërinpoa',” itohuachinquëma', no'tëquën a'chintërinquëma'. A'chintohuachinquëma', natërama'.

“A'na tahuëri Yosë'pa' noya ananpitan-tarinpoa',” ta'toma', Quisocristo imarama'. Ina imatoma', ninarama'. ⁶Noya nanan chachin ya'ipi parti a'chinapi. A'na parti a'na parti piyapi'sa' natëtatona', ya'conpi huachi. Noya imasapi. Canpitanta' noya imasarama'. Ya'nän natantapoma', natërama'. “Yosë nosoroatonpoa', nicha'ësaripoa',” itërinquëma'. Napotihuachinquëmara, “No'tëquën sha'huitërinpoa',” ta'toma', natërama huachi. ⁷Ipapërasë a'chintërinquëma', ina nöya ninosororaiso'. Quiya pochachin natëton, Quisocristo nanamën a'chinarin. Co quiyaso' nanitëraihüë' canpitataquë paca'huaiso' ni'ton, ina a'parahuë a'chintinquëmaso marë'. Co chirorinhüë' a'chinacaso'. ⁸Ina sha'huitiirinco. “Ispirito Santori catahuarin ni'ton, noya ninosororapi huachi,” itiiirinco.

Inapita marë' Yosë nontërinso'

⁹Naporo quëra huarë' canpita yonquiatëinquëma', Yosë nontërahuë. Nani tahuëriya nontato, itërahuë: “Quëmaso', Sinioro, tëhuëchachin anitotërancoi no'tëquën natëca'huainquënso marë'. Corosasëquë imarinënsopita na'con catahuaquë'. Ya'ipi nohuantëranso' anitotëquë'. Ispirito Santori catahuain no'tëquën yonqui'ina'. ¹⁰Catahuaquë', Sinioro,

quëma nohuantëranso chachin niina'. Inapohuachina', noya noya ni'saran. Catahuaquë' noyasachin niina'. Na'con na'con nohuichinënquën. ¹¹Quëmaso', Sinioro, chini chiniquën nanantëran ni'ton, catahuaquë' chiniquën cancanchina'. Ma'sha onpohuachin, catahuaquë' noya cancantatona', ahuanchina'. A'napitari aparësitohuachina', catahuaquë' ama no'huinasohuë', itërahuë, Yosë nontato. ¹²Nani anoyacancantohuachinpoara, huëntonënquë chachin aya'coninpoa'. Hui'ninpita pochin ni'sarinpoa huachi. Iporaso' ina catahuahuachinpoa', tahuëri pochin cancantarihua huachi. Naporahuatë hua', ya'huërinquë chachin ya'huëcontarihua huachi. Ina marë' "Yosparinquën, Sinioro," itahua'. ¹³Iraca sopai camairinpoa'. Ina natëtëhua', tashi pochin cancantopirëhuahuë', nani Yosë nicha'ërinpoa'. Co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'. Yosë nohuanton, hui'nin hua'anëntërinpoa huachi. Hui'nin na'con nosoropirinhuë', isoro'paquë a'paimarin. ¹⁴Ina chiminaton, nicha'ërinpoa'. Oshanënpoa' inquitërinpoa huachi.

Quisocristo Yosë chachin

¹⁵Tata Yosëso' co quënanëhuë'. Nipirinhuë', hui'nin isoro'paquë o'maton, pa'pin anohuitërinpoa'. Inanta' Yosë chachin ni'ton, nóya anohuitërinpoa'. Co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', hui'nionta' inapaquë ya'huërarin. ¹⁶Yosë nohuanton, hui'nini chachin ya'ipiya ma'sha ninin. Inapaquë ya'huërinsopita, isoro'paquë ya'huërinsopita, inapita acorin. A'naquën quënanë'. A'naquën co quënanëhuë'. Anquëniro'sa', inapaquë chiniquën nanantërinsopita, nisha nisha nininsopita, inapitanta' ninin. Quisocristo'ichin chinotacaiso marë' ya'ipiya

ya'huërin. Ina marë' acorin. ¹⁷Co'huara ma'sha ya'huëyatërasohuë', Quisocristo ya'huërin. Ina nohuanton, piyapi, ma'sharo'sa', ya'ipiya ya'huërapa. Ipora huanta' co yonquirinpoahuë' naporini, ya'ipinpoa' ta'huanchitërehuahuë'. Ya'ipi ma'sharë'quënpoa chachin ta'huanchitërehuahuë'. ¹⁸Ya'ipi imarëhuasopita a'na huënton pochin ninëhua'. Inaora nonën pochachin Quisocristo ni'ninpoa'. Inaso' cancänënpoa pochin ninin. Cancänënpoa' capa naporini, co pi'pian tëranta' yonqui'itërihuahuë'. Inapochachin co Quisocristo catahuahuachinpoahuë', co Yosë pochin yonquiarëhuahuë'. Ina'ton chimirin quëran nanopimiatërin huachi. Napoaton ya'ipiya hua'anëntërin. Inasachin natëcaso' ya'huërin huachi. ¹⁹Quisocristoso' Yosë hui'nin ni'ton, Yosë chachin anta'. Napopianachin ninin. Tata Yosë nohuanton, naporin. ²⁰Iraca oshahuanëhua' ni'ton, ya'ipinpoa' Yosë inimicotopirëhuahuë'. Yosë nohuanton, Quisocristo chiminin nanan anoyatinpoaso marë'. Isoro'paquë ya'huërinsopita, inapaquë ya'huërinsopita, ya'ipiya nohuantërin anoyatacaso'. Canpoa marë' huënanënin pa'nin. Corosëquë chiminin ni'ton, co huachi Yosë inimicotacaso' ya'huërinhuë'.

Quisocristo nanan anoyatërinpoaso'

²¹Iraca canpitaso' co Yosë yonquiramahuë'. Co noyahuë' cancantatoma', Yosë inimicotërama'. Co noyahuë' ninama'. ²²Iporaso' nipirinhuë' nanan anoyatërinquëma'. Quisocristo isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Corosëquë chiminin nanan anoyatinpoaso marë'. Nanan anoyatohuachina, anoyacancantërinpoa huachi. Noyapiachin cancän quëtërinpoa'. O'mantahuachin, co ana'intarinpoahuë'.

Noya cancantahuaso marè' nanan anoyatèrinpoa'. ²³Imamiatohuatama', Yosè noya ni'sarinquëma huachi. Noya nanan natanama'. "Nicha'ësarinpoa'," ta'toma', natërama huachi. Natëmia-toco!. Ama, iyaro'sa', nisha nisha yonquicosohuè!. Ama pi'pian tëranta' a'pocosohuè!. Ya'ipi parti noya nanan chachin a'chinapi. Inachachin canta' a'chinarahuè.

**A'napitanta' imacaiso marè'
parësitàrëhuaso'**

²⁴Imarëhuasopita marè' Quisocristo chiniquën parësitàrin. Parësitàton, huëntonënquë aya'coninpoa'. Ina quëran imarëhuasopitanta' parësitàcaso' ya'huërin a'napitanta' imacaiso marè'. Napoaton ipora canta' parësitarahuè canpitanta' imacamaso marè!. Parësitàporahuè!, noya cancantërahuè. ²⁵Yosè acorinco imapisopita catahua'huaso marè!. Canpitanta' a'chintaranquëma!. Ya'ipi nanamën a'china'huaso marè' acorinco. ²⁶Iraca co Yosè nanamën nitotopihuè!. Iraca quëra huarè! co nohuitopihuè!. Iporaso' nipirinhue' imarëhuasopita anitotèrinpoa'. Yonquirinso chachin anitotèrinpoa'. ²⁷"Quisocristo chachin aya'coancantaranquëma'," itërinpoa'. Canpitanta' nisha piyapinquëma' nipiramahuè!, ya'coancantërinquëma!. Ya'ipinpoa' ya'coancantërinpoa' ni'ton, a'na tahuëri Yosè'pa' noya noya ya'huëcontarihua huachi. Iraca co manta' ina nitotopirinhue!, nani anitotèrinpoa huachi. Quisocristo nohuitatëhua', noya cancantarëhua huachi. Ma noyacha Tata Yosè nosororinpoa paya, tënëhua'. ²⁸Napoaton Quisocristo nanamën a'chinarahuè. Ya'ipi piyapi pënënarahuè. Noya yonquiato, a'chintaranhuè noya noya Quisocristo imacaiso marè!. Noya noya

imapatama', Yosè pochachin cancantarama huachi. ²⁹Ina marè' paato, a'chinárahue. Quisocristo chachin catahuarinco. Achinicancaninco ni'ton, chiniquën cancantato a'chinarahuè.

Quisocristo noya ayonquirinpoaso'

2 ¹Na'con, iyaro'sa', yonquiranquëma!. Naotisiaquë ya'huëpisopitanta' yonquirahuè. Na'aquëma' inatohua' ya'huëramasopita co nohuitaporahuè!, na'con yonquiranquëma!. Co pi'pisha tëranta' nohuantë rahuè! nisha cancantacamaso!. Napoaton ninshitaranquëma!. ²Ya'ipinquëma' yonquiätëinquëma', Yosè nontárahue. "Catahuaquë", Sinioro, chiniquën cananchina!. Noya ninosoro'ina!. Ina quëran a'na huëntoná chin pochin nisapi huachi. Ma noyacha quëmaso' yonquirancoi paya. Catahuaquë' quëma nanamën noya yonqui'ina!. Quisocristo chachin nohuichina!. Iraca co piyapi'sa' nohuitopihuè!. Iporaso' nipirinhue' anohuitërancoi huachi. Catahuaquë' nóya nohuichinënquën. Ina pochin nohuitohuachinënquën, tëhuëchachin noya cancantapi huachi," itërahuè, Yosè nontato. ³Quisocristo ya'ipiya nitotërin. No'tëquën yonquirin. Inasachin catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso!. Ina na'con yonquihuatë hua', noya noya nitotarihua!. Na'a piyapi'sa' co nitotaponaraihuè!, Yosè anitotèrinpoa' Quisocristo pochin yonquiahuaso marè!. ⁴A'naquënso' nipirinhue' nisha a'chinpi. Ama Quisocristoichin yonquicamaso marëhuè! noyásha nontarinënquëma!. Ni'cona nonpintochinënquëma!. ⁵Co canpitataquë ya'huaporahuè!, nosoroatëinquëma!, nani tahuëri yonquiranquëma!. Noya nini'toma', ya'huarama!. Co nisha nisha yonquiamahuè!. Ya'ipi cancanëma quëran Quisocristo

natëarama'. Ina marë' nóya cancantëra-huë. Ma noyacha Yosë catahuarinquëma' ni'ton, noya yonquiatoma', imamiatarama paya, ténahuë.

⁶Ya'nán imapoma', Quisocristo cancanën chachin manama'. Inasachin hua'anëntërinquëma'. Iporahuanta' inasachin natëco'. Ama pi'pian tëranta' nisha imacosohuë'. Nani tahuëri ina yonquicaso' ya'huërin. Ina tēhuëchinsó' catahuarinpoa' Yosë pochin cancantahuaso'. ⁷Ni'co'. Ma'sha sha'patëra, itën acopo' no'paquë pa'pachina, noya huanirin. Noya huanihuachina, noya papotërin huachi. Inapochachin canpitanta' Quisocristo noya chinpitoco'. Inasachin yonquico' achincancainquëma'. Nani iyasha no'tëquën a'chintërinquëma' ni'ton, ya'ipi cancanëma quëran Quisocristo natëco'. “Yosë na'con nosororinpoa',” ta'toma', siempre “Yosparinquën, Sinioro,” itoco'.

Quisocristoichin noya ananpirinpoaso'

⁸A'naquënso' nipirinhüë' nisha a'chinpi. Ni'cona oshaquëran anishacancantochinquëma'. Nonpin nanan inahuara yonquipiso' a'chinapi. Piyapi'sa' yonquipisoráchin imasapi. Quisocristo a'chininsó' co imapihuë'. Nisha nisha ma'sha isoro'paquë ya'huërsopita yonquiatona', nisha pënëntapi. Yaocoirinquëma'. Canpitaso' nipirinhüë' ama inapita natëcosohuë'.

⁹Quisocristoáchin natëcaso' ya'huërin. Piyapi chachin niponahuë', Yosë cháchin anta' ninin. Co manta' Yosë yonquirinso' pahuantërinhuë'.

¹⁰Canpoanta' ina imapatëhua', co pahuantarinpoahuë' Yosë pochin cancantacaso marë'. Yosë chachin nohuitarëhua huachi. Hua'ano'sa', anquëniro'sa', sopairo'sa', inapita chiniquën nanantopirinhüë',

Quisocristoso' chini chiniquën nanantërin. Co ina nohuantohuachinhüë', co manta' nanitapihuë' nicacaiso'.

¹¹Iraca Yosë chinotopisopita Cotio marca niacotopi nohuitacaiso marë'. Iporaso' nipirinhüë' Quisocristo imapatëhua', nisha acotërinpoa'. Co nonënpoaquë acotërinpoahuë'. Cancanënpoa' anoyatërinpoa'. Co noyahuë' yonquirehuasopita inquitërinpoa'. Co huachi nohuantarihuahuë' oshahuanacaso'. Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, nóya cancantarihua huachi. ¹²Aporihuanpatëhua', Quisocristo pochin ninëhua'. Chiminpachina, pa'pitopirinhüë'. Ina quëran Yosë nohuanton, nanopiantarin huachi. Inapochachin canpoanta' co noyahuë' yonquirehuasopita naniantarihua'. Ina quëran Quisocristo nanopirinsó' pochin nicarihua'. “Yosë ya'ipiya nanitaparin,” topatëhua', catahuarinpoa' Yosë pochin cancantahuaso marë'. ¹³Iraca canpitaso' oshahuanatoma', chimipi pochin ninama'. Co pi'pisha tëranta' yonquiramahuë'. Co Yosë nohuitëramahuë'. Iporaso' nipirinhüë' nani anoyatërinquëma' Quisocristo pochin nanopicamaso marë'. Oshanëma' inquitatëinquëma', anoyacancantërinquëma huachi. ¹⁴Iraca Moisésë pënëntërin nani ma'sha natëcaso marë'. Co nanitaparë huahuë' ya'ipiya natëcaso' ni'ton, oshahuanëhua'. Ina marë' ana'intinpoaso' nipirinhüë', Quisocristo corosëquë chiminatón, nicha'ërinpoa'. Ina quëran co huachi Cotioro'sa' pënëntërinso' natëcaso' ya'huërinhuë', ténin Yosë. Ina anianitë rinpoa huachi. ¹⁵Quisocristo chini chiniquën nanantërin. Corosëquë chiminatón, ya'ipi sopairo'sa', hua'yano'sa', inapita a'ninquëchin minsërin. Co huachi inapita natëcaso' ya'huërinhuë'.

Nisha nanan a'chinpiso'

¹⁶Napoaton Cotioro'sa' pënëntërinso pochin pënënpachinquëma', ama

natancosohuë'. "Nani ma'sha ca'patèhua', o'opatèhua', oshahuanarè hua'," topi. Nani ma'sha a'popiso'. Nani sahuato tahuëri chinotopi. A'naya a'naya tahuëri chinoto tahuëri pochin na'huëpi. "Co quiya pochin nipatama-huë', co no'tèquën imaramahuë'," itarinènguëma'. Nipirinhuë', ama inapitaso' natècosohuë'. ¹⁷Iraca nisha nisha cosharo' a'popirinahuë'. Coticio niyontonpiso tahuëri'sa' na'huëpirinahuë'. Quisocristo o'maquë huarë' napopirinahuë'. Iporaso' Quisocristo chachin nani o'marin. Ina ya'huërarin imacaso'. Iraca ina ninoton, nisha nisha nicacaso' sha'huítipirinhuë', nani o'marin ni'ton, co huachi ina pochin nicacaso' ya'huërinhuë'. Quisocristoichin natècaso' ya'huërin huachi. ¹⁸Nisha a'china'piro'saso' nipirinhuë' taponá: "Na'sápoirahuë', ahuantërai. Inapohuatoí, noya noyacoí," topirinahuë', ama inapita pochin cancantocosohuë'. A'naquën anquëniro'santa' chinotopi. "Nani ma'sha Yosë anitotërincoí ni'ton, noya noya nitotërai," topirinahuë', co nitotopihuë'. Inahuara yonquinëna quëran napopi. Ama inapita natècosohuë'. Nisha cancantatona', nonpinápi. ¹⁹Co tēhuēnchachin Quisocristo imapihuë', inasáchin natècaso' nipirinhuë'. Inasáchin yonquihuatèhua', noya noya imasarèhua'. Achinicananinpoa'. Catahuaninpoa' noya ninicatèhua' ya'huëcahuaso marë'. Ina pochin ya'huécaso' Yosë nohuantërin. ^{20,21}Iraca Quisoso chiminin. Canpitanta' ina imapatama', co ma'sharáchin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Inapitaso' nipirinhuë' ma'sharáchin yonquiatona', nisha a'chinpi. "Ama ma'sha sē'huacosohuë'. Ama ma'sha ca'cosohuë'. Ma'pitaso' tananpitoco', oshahuantama'," topi.

Piyapiro'sarachin yonquipiso', co ina natècaso' ya'huërinhuë'. ¿Onpoatomata' nipachin ina pochin pēnēntopiso' natècamaso' yonquiamama'? tēnahuë yonquiato. ²²Co ina pochin Yosë pēnēninpoahuë'. Yosë cosharo' quëtërinpoa' capacaso marë'. Ca'patëra, co huachi ya'huërinhuë'. Ya'ipi ma'sha co ya'huëmiatarinhuë'. Hua'yanēnpoaso' nipirinhuë' ya'huëmiatarin huachi. ²³Coticioro'sa pochin nipsisopita nētērinēnguëma'. "Quiyaso' noya noya nitotërai. Ma'sha a'porahuatoí, parësitérai. Parësítapoirahuë', ahuantërai. Ina marë' Yosë noya noya ni'nincoí," topirinahuë'. Co no'tèquën yonquipihuë'. "Noya noyacoí," ta'tona', a'napita nocanpi. Topinan quëran napopirinahuë'. Co cancanëna' anoyatopihuë'. Co pēnētërinso' natërë quëran co Yosë pochin cancantërhüë'. Quisocristoichin nanitërin co noyahuë' yonquirèhuaso-pita ananiantinpoaso'.

Inapaquë ya'huërinso-pita yonquicaso' ya'huërin

3 ¹Quisocristo chiminpachina, nanopiantarin huachi. Canpitanta' imarama' ni'ton, anoyacancantërinquëma' ina pochin nanpicaso marë'. Napoaton Quisocristo yonquirinso chachin nohuantoco'. Nani tahuëri yonquiráco' ina pochin cancantacamaso marë'. Inaso' inapaquë ya'huërarin. Yosë inchinan quëran huënsëaton, ina pochachin chini chiniquēnananantar. ²Ama ma'sharachin yonquicosohuë'. Yosë'pa' ya'huërinso-pita yonquiráco'. ³Ni'co'. Chimipiso' co huachi isoro'pa' yonquirinhuë'. Inapochachin canpitanta' co ma'sharachin yonquiamahuë'. Quisocristo imarèhua' ni'ton, ina nohuantërinpoaso' na'con na'con yonquiarèhua'. Ina imatèhua', cancanēnpoa quëran Yosë nohuitari-

hua'. Co quënanpirëhuahuë', anohuitë rinpoa huachi. ⁴Quisocristo chachin ya'coancantërinpoa' Yosë pochin yonquicahuaso marë'. A'na tahuëri o'mantahuachin, noya noya ya'noarin huachi. Naporo' inarë'quënpoa' ya'huërihua' ni'ton, canpoanta' noya noya acoarinpoa huachi.

Co noyahuë' yonquirëhuasopita

⁵Napoaton, iyaro'sa', pi'pian tëranta' co noyahuë' yonquihuatama', a'naroachin naniantoco huachi. Yosë nontoco' catahuainquëma' naniantacamaso marë'. Ama monshihuancosohuë'. Ama taparo' yonquicosohuë'. Ama a'na sanapi së'huacamaso' yonquicosohuë'. Ama a'na quëmapì sa'in noyapatocosohuë'. Ama nani ma'sha nohuantapatocosohuë'. A'naquënso' ma'sha na'con nohuantatona', mamanshi moshapiso pochin niconpi. Mamanshi Yosë ya'huëretërinso pochin ma'sharachin yonquiataona', co Yosë yonquipihuë'. ⁶Ina pochin nipisopita co natëpihuë'. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intarin huachi. ⁷Iraca canpitanta' co noyahuë' cancantatoma', co noyahuë' ninama'. ⁸Iporaso' nipirinhüë' ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita a'poco'. Ama no'huitocosohuë'. Ama inso tëranta' no'huicosohuë'. Ama a'na piyapi chinotocosohuë'. Ama pinocosohuë'. Ama taparo' noncosohuë'. ⁹Ama ninonpintocosohuë'. Co noyahuë' yonquiramasopita nani a'porama' ni'ton, co ina yonquicaso' ya'huërinhuë'. Mocarinsó' të'yatërëso pochin iraca naporamasopita a'poatoma', naniantomiatoco'. ¹⁰Nasha cancan manama huachi. Nani tahuëriya Yosë catahuarinquëma' ina pochin cancantacamaso marë'. Ina quëran noya noya ina nohuitarama'. Ina marë' nasha cancan quëtërinquëma'. ¹¹Quisocristo

impatëhua', napopianachin Yosë ni'sarinpoa'. A'naquën Cotioro'sa'. A'naquën Cricoro'sa'. A'naquën Cotio marca niacotopiso'. A'naquën co niacotopisopitahuë'. A'naquën nisha piyapi'sa'. A'naquën quëmaro'sa'. A'naquën patron piyapinënpita. A'naquënso' nipirinhüë' inahua nohuanton, sacatopisopita. Nisha nisha nicarihuarahüë', napopianachin Yosë ni'ninpoa'. Quisocristoichin yonquicaso' ya'huërin. Ina imapatëhua', ya'ipinpoa' ya'coancantërinpoa'. Co manta' pahuantarinpoahuë' noya cancantahuaso marë'.

Yosë pochin cancantahua'

¹²Yosë nosororinpoa'. Anoyacancantërinpoa'. Acorinpoa' ina nohuitacaso marë'. Napoaton, iyaro'sa', ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'. Nosoroatoma', noya nontoco'. Nasha a'morëso pochin noyapiachin cancantoco'. Ama nocantocosohuë'. Nani tahuëriya yonquico' a'napita catahuacaso marë'. Ama chiniquën nontocosohuë'. Oshaquëran nontoco'. ¹³Ama yai'huëretocosohuë'. A'napita no'huihuachinquëma', nanan anoyatoco'. Ma'sha onpotopirinquëmaonta', naniantoco'. Sinioro oshanëma' nani inquitërinquëma'. Ina nonanatoma', canpitanta' nanan anoyatoco'. ¹⁴Nóya ninosoroco'. Ina na'con na'con Yosë nohuantërin. Noya ninosorohuatëhua', noya noya nisarëhua'. Inapohuatëhua', tëhuëinchachin nóya cancantarihua huachi. ¹⁵Quisocristoichin asanocancaininpoa'. Ina yonquihuatëhua', noya niniatëhua', ya'huarëhua huachi. Ina marë' a'na huënton pochin Yosë acorinpoa'. Ina catahuahuachinpoa', co të'huachinachin cancantarihuahuë'. Co huachi pa'yanarihuahuë'. Napoaton inasachin yonquico' asanocancainquëma'. Nani tahuëri "Yosparinquën, Sinioro," itoco'.

¹⁶Ya'ipi Quisocristo nanamën yonqui-ráco'. Na'con ina yonquico'. Noya nitotatoma', nia'chintoco', nipënenco'. Yosë cantanën nisha nisha nininsopita cantaco'. Yosë quiricanën nontatoma', inanta' cantaco'. Canpitaora yonqu-nëma quëraonta' cantaco'. “Ma noyanquëncha, Tata, ni'ton, catahuan-coi paya,” ta'toma', cancanëma quëran huarë' cantaco'. ¹⁷Ma'sona tëranta' yanipatama', Sinioro Quisoso yonquiatoma', nico'. Ina yonquiatoma', noya nonco'. Quisoso catahuarinquëma' ni'ton, “Yosparinquën,” Tata Yosë itoco'.

**Sa'ahuano'sa', so'yahuano'sa',
inapita pënëinso'**

¹⁸Canpitaso', imoyaro'sa', so'yama' natëco'. Sinioro Quisocristo imarama' ni'ton, natëcaso' ya'huërin. ¹⁹Canpitan-ta', iyaro'sa', sa'ama' nosoroco'. Ama no'huicosohuë'. Oshaquëran nontoco'. ²⁰Hua'huaro'santa' pa'pina' natëina'. A'shinanta' natëina'. Ya'ipi pënënpiso' natëina'. Inapo'tohuachina, Siniorori noya ni'sarin. ²¹Pa'pinarinta' oshaquë ran pënëina'. Apira apira no'huihuachina', hui'ninpitari co huachi nohuantapihuë' natëcaiso'. “Natëpirahuë', no'huiárinco,” ta'tona', co huachi natërapihuë'. ²²Patron marë' sacatohuatama', noya natëco'. Ama nonpintocoso-huë'. Co ni'pirinquëmaonta', noya sacatoco'. Ama patronachin yonquicoso-huë'. Sinioronta' ni'sarinquëma'. Ina yonquiatoma', ya'ipi cancanëma quëran natëco'. ²³Ma'sona tëranta' nipatama', noya nico'. Co piyapi marëachin sacatëramahuë'. Sinioro ya'ipinpoa' ni'sarinpoa'. Ina yonquiatoma', nóya nico'. ²⁴Inaso' no'tëquën acanaarinpoa'. Inapaquë noya acanaarinpoa huachi. Quisocristo tëhuëchinso' hua'anëntërinpoa'. Napoaton noya

natëco huachi. ²⁵Co noyahuë' nipatama', Yosë ana'intarinquëma'. Patronhuë nipon, piyapinënpitahuë nipon, ya'ipinpoa' napopianachin ni'ninpoa'. Noya nipatëhua', acanaarinpoa'. Co'so' noyahuë' nipatëhua', ana'intarinpoo huachi.

4 ¹A'naquëma' patronquëma' ninamaso'. Piyapinëmapita nosoroatoma', no'tëquën pahuëreco'. Ama topinan quëran ana'intocoso-huë'. Canpitanta' hua'anëma' ya'huëtërinquëma'. Yosë inapaquë ya'huaponahuë', ya'ipiyarpoo' hua'anëntërinpoa'.

Piquëran huarë' pënëntërinso'

²Nani tahuëri Yosë nontoco'. Ama amiatomahuë', nontáco'. Ama topinan nontocoso-huë'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' noya yonquiatoma', nontoco'. “Yosparinquën, Sinioro,” itoco'. ³Quiya marënta' Yosë nontoco'. Pa'sápato, Quisocristo nanamën a'chinpirahuë'. Ina marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Na'a piyapi'sa' co nanamën nitochatërapihuë'. Inahuanta' nitochina'. Napoaton Yosë nontohuatama', quiya marënta' nontoco' catahuaincoi a'chinta'huaiso marë'. ⁴Yosë nontoco' noya a'chinchin no'tëquën nitotacaiso marë'. Ina pochin a'china'huaso' ya'huërin.

⁵Co Quisoso imarinsopitahuë' huë'pachina', noya nontoco'. Ama tapancoso-huë'. Inapitanta' nosoroatoma', noya a'chintoco'. Onporosona nanitohuatama', noya nanan sha'huitoco'. ⁶Noya yonquiatoma', oshaquëran pënenco' noya natainquëma'. A'naya a'naya natanpachinquëma', na'con yonquico' noya a'chinacamaso marë'.

Amiconënpita napopiso'

⁷Iya Tiquico a'pataranquëma'. Inaso' nóya ni'nahuë. Iyahuë pochachin

nosororahuë. Noya catahuarinco. Inanta' Sinioro natëton, noya nanan a'chinarin. Onpopinsona ya'huërahuëso' sha'huitarinquëma'. ⁸Canpitanta' nitotacamaso marë' a'pataranquëma'. Achinicancainquëmaso marënta' a'pataranquëma'. ⁹Iya Onisimonta' pa'sarin, canpitataquë ya'huërinso'. Inanta' iyahuë pochin nosororahuë. Yosë natëton, noya imarin. Inapita canconpachina', ya'ipi isëquë ya'huëpisopita ma'sha onpopiso' sha'huitarinënquëma'.

¹⁰Aristarconta' isëquë ya'huërarin. Quisocristo imarinso marë' tashinan pëiquë po'mopi anta'. Inanta' yonquiarinquëma'. "Sha'huitëquë' noya ya'huë'ina'," itërinco. Ni'ton, sha'huitaranquëma'. Marconta' yonquiarinquëma'. Inaso' Pirnapi quëmopinën. Nani sha'huitëranquëma'. Canpitataquë pa'pachin, noya nontoco', a'caco', ténahuë. ¹¹Quisosonta' yonquiarinquëma'. Costo itopi anta'. "Noya ya'huëco'," itërinquëma'. Inapitaso' Cotio piyapi'sa' niponaraihuë', Quisocristo imasapi. Ca pochin a'chinapi a'napitanta' Yosë huëntonëquë ya'conacaiso marë'. Ina marë' noya cancantërahuë. Inapitaso' achinicanca-ninaco. A'napita Cotioro'saso' nipirinuë' co catahuarinacohuë'. ¹²Ipapërasënta' yonquiarinquëma', canpitataquë ya'huërinso'. Inanta' Quisocristo natëton, noya nanan a'chinarin. Nani

tahuëriya canpita marë' Yosë nontarin. "Catahuaquë', Sinioro, ya'ipi nohuantë ranso' nitochina'. Quëma pochachin canchina'," itërin, Yosë nontaton. ¹³Na'con yonquiarinquëma'. Co chirorinuë' Yosë nontacaso'. Naotisiaquë, Iraporisëquë inaquë ya'huëpisopitanta' yonquiaton, Yosë nontárin. Cari ni'nahuë. ¹⁴Nocasënta' yonquiarinquëma', notoro inaso'. Inanta' iyahuë pochin nosororahuë. "Sha'huitëquë' noya ya'huë'ina'," itërinco. Timasënta' inapochachin yonquiarinquëma'.

¹⁵Imapisopita Naotisiaquë ya'huëpisopitanta' sha'huitoco' noya ya'huë'ina'. Ninpasënta' yonquiarahuë. Ina pëinënquë imapisopita niyontonpi. Inapitanta' sha'huitoco' noya ya'huë'ina'. ¹⁶Iso quirica nontoco' ya'ipi imapisopita nataina'. Ina quëran Naotisiaquë a'patoco' imapisopita nonchina'. Inapitanta' nisha ninshitato, a'patërahuë. Ina quiricanta' canpitari nontoco'. ¹⁷Arquipo pënëncó. "Sinioro nani acorinquën nanamën a'chinacaso marë'. Ama chirotonhuë', ya'ipi nanamën noya a'chintëquë'," itoco'.

¹⁸Ca Paonoco na'con yonquiarinquëma'. Caora imirahuë quëran isoíchin ninshitaranquëma'. Tashinan pëiquë ya'huërahuë. Ama naniantocosohuë'. Yosë noya catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma'. Ya'ipi Yosë imaramasopita Tisaronicaquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. ¿Noya ya'huarama'? Noya ya'huarai quiyanta'. Siripano, Timotio, inapitanta' isëquë ya'huapi. Inapitaro'coi nanan a'patarainquëma'. Canpitanta' Tata Yosë chinotatoma', Siniro Quisocristo imarama'. Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Quisocristonta' catahuainquëma' noya cancantacamaso marë', tënahüë.

Cancanëna quëran huarë' imapiso'

^{2,3}Nani tahuëri canpita marë' Yosë nontërai. Tata Yosë natëtoma', noya ninama'. Ninosoroatoma', na'con nicatahuarama'. “Siniro Quisocristo co onporonta' naniantarinpoahuë”, ta'toma', chiniquën cancantërama'. Napoaton yonquiatëinquëma', Tata Yosë nontërai. “Ma noya, Tata, catahuaran ni'ton, cancanëna quëran huarë' imasarinëinquën. Ina marë' Yosparinquën itërainquën,” tënai, Yosë nontatoi. ⁴Tata Yosë na'con nosororinquëma', iyaro'sa'. Ina nohuanon, huëntonënuquë chachin ya'conama'. ⁵Quisocristo nanamën a'chintohuatëinquëmara, co topinan quëran a'chintërainquëmahuë'. Ispirito Santo chachin catahuarincoi a'china'huaiso'. Canpitanta' catahuarinquëma' noya natanacamaso marë'. “No'tëquën nontërin-

poa”, ta'toma', ya'ipi cancanëma quëran natërama'. Ina nicatoi, “Tëhuëchachin Yosëri huëntonënuquë aya'conin huachi,” tënai. Canpitataquë ya'huapoi, noya imarai canpitanta' noya imacamaso marë'.

⁶Ina marë' aparësitopirinacoihuë', noya cancantërai. Canpitanta' Yosë nanamën noya natanama'. Imaramaso marë' aparësitopirinënuquëmahüë', Ispirito Santo catahuarinquëma' ni'ton, nóya cancantërama'. Quiya pochin cancantatoma', chiniquën cancantarama'. Nonanpatamacoi, Quisocristo chachin nonanarama'. ⁷Parësitapomarahüë', co a'poramahuë'. Nóya imarama' ni'ton, a'napita imapisopitanta' natantopi. “Ma noya cancantopi inapitaso'. Ina pochin Quisocristo imacaso' ya'huërin,” topi. Ya'ipi Masitonia parti, Acaya parti, inaquëpita napopi. ⁸Noya imarama' ni'ton, ya'ipi ina parti Yosë nanamën natanpi. Naporahuaton, “Yosë noya natërapihuachi,” topi. Ya'ipi parti nahuinin. Co quiyari sha'huitopiraihuë', ya'ipiya nitotopi. ⁹Canpita naporama': “Paono ni'quihuachincoira, noya a'chintërincoi. Noya natanatoi, a'naroachin natërai. Mamanshi a'porahuatoi, Tata Yosëichin chinotërai. Ina imarai huachi. Yosëso' nanpirarin. Inasáchin chinotacaso' ya'huërin,” tënama', natantërai. ¹⁰Ina chinotatoma', hui'nin chachin ninarama'. Canpoa marë' Quisocristo

chiminin. Ina quëran Yosëri ananpitan-tarin. A'na tahuëri inapa quëran o'mantahuachin, nicha'ësarinpoo huachi. Co imapisopitasohuë' nipirihuë' Tata Yosëri no'huiton, ana'intarin, parësitopiquë a'pararin huachi.

Paonori noya a'chintërinso'

2¹Canpitataquë ya'huapoi, iyaro'sa', co topinan quëran a'chintërainquëmahuë', nitotërama'.²Piriposëquë a'chintopiraihuë', inaquë tëhuarinacoi. No'huitonacoi, chiniquën aparësitopirinacoihuë', canpitataquë canconpatëira, co të'huaraihuë'. “Yosë catahuarincoi,” ta'toi, Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. A'napita no'huipirinacoihuë', chiniquën cancantato, pënënarainquëma'.³Co nonpin nanan a'chintërainquëmahuë'. Co canaca'huaiso marë' a'chintërainquëmahuë'. Co pi'pian tëranta' nonpintërainquëmahuë'.⁴Yosë chachin acorincoi nanamën a'china'huaiso marë'. “No'tëquën a'chinapona,” ta'ton, a'parincoi. Napoaton co piyapi'sa' noya nicainacoiso marë' a'chinaihuë'. Yosë noya nicainacoiso marë' a'chinárai. Ya'ipi yonquirëhuasopita nitotërin. Ma'marësona sacatërehuasonta' nitotërin.⁵Co nonpinta'huainquëmaso marë' noyasha nontërainquëmahuë'. Co ma'sha canaca'huaiso marë' a'chintërainquëmahuë'. Co manta' nonpintërainquëmahuë'. Yosë ni'sárincoi, no'tëquën nontërainquëma'.^{6,7}Quisocristo a'parincoi ni'ton, chiniquën nanan quëtërincoi. Napoaponahuë', co chiniquën nontërainquëmahuë'. Co inso tëranta' hua'an pochin camairaihuë' natëinacoiso marë'. Oshaquëran nontërainquëma'. Sanapi hua'huinpita nosoroaton, noya nocomarinso pochin quiyarimanta' nosororainquëma'.⁸Na'con nosoroatëinquëma', Yosë nanamën a'chintërainquëma'. Ina marë' parësitopi-

raihuë', co ina yonquiraihuë'. Ya'ipi cancanëhuëi quëran nosororainquëma'.⁹Canpitataquë ya'huasocoi, chiniquën sacatato, a'chintërainquëma'. Tahuërirë chachin tashirë chachin sacatërai ama topinan ma'sha ma'paca'huainquëmaso marëhuë'. Quiyaora sacatonëhuëi quëran coshatërai. Naporahuatoi, a'chintërainquëma'. Co ina naniantëramahuë', tënahuë'.

Quisocristo imapiso marë' parësitopiso'

¹⁰No'tëquën Yosë natëtoi, noyasáchin ninai. Co manta' onpotërainquëmahuë'. Ya'ipi imaramasopita ni'namacoi. Yosënta' ni'nincoi.¹¹Quëmapi hui'nin achinicananinso pochachin achinicananainquëma'. Ya'ipinquëma' oshaquë ran pënërainquëma'. A'naya a'nayanquëma' nontërainquëma' chiniquën cancantacamaso marë'.¹²“Yosë imarama' ni'ton, noyasáchin nico' noya ni'inquëma’,” itërainquëma'. Ina acorinquëma' huëntonëinquë ya'conacamaso'. A'na tahuëri ya'huërin'pa' quëpantahuachinquëma', noya noya ya'huëcontarama huachi.¹³Yosë nanamën a'chintohuatëinquëmara, noya natanama'. “Co piyapi yonquirinso' a'chintërinpoahuë'. Yosë nanamën chachin a'chintërinpoa’,” tënama'. Tëhuëinchachin Yosë nanamën ni'ton, ina natëhuatama', nanamën quëran anoyacancantarinquëma'. Ina marë' nani tahuëri “Yosparinquën,” itërai Yosë.¹⁴Iraca Cotia parti na'a piyapi'sa' Quisocristo imatona', Yosë natëpi huachi. A'napita Cotioro'sariso' nipirihuë' no'huitona', chiniquën aparësitopi. Iporaso' canpitanta' parësitërama'. Ya'huëhuano'sa' inapochachin aparësitërinëinquëma'.¹⁵Iraca quëra huarë' Cotioro'sa' co Yosë natëpihuë'. Iraca pënëntona'piro'sa' no'huitona', tëpapi. Ina quëran Quisocristo chachin

o'mahuachina, inanta' tēpaantapi. Quiyanta' aparēsitonacoī, a'parinacoī. Napoatona', co piyapi'sa' nosoropihuē'. Yosēri co noyahuē' ni'nin. ¹⁶Nisha piyapi'santa' cha'ēcaiso marē' yaa'chintopiraihuē', Cotioro'sa' co nohuan-topihuē'. “Ama a'chintocosohuē’,” ta'tona', no'huirinacoī. Ina marē' aquē aquētē' oshahuanpi. Napoaton Yosēri chiniquēn no'huirin. No'tēquēn ana'intarin huachi.

Paonori nicapon yapa'ninso'

¹⁷Hua'qui miachin, iyaro'sa', co nicapoinquēmarahuē', co naniantērāin-quēmahuē'. Yonquiatēinquēma', na'con chinotērai nica'huainquēmaso marē'. ¹⁸Canpitataquē yapa'piraihuē', ipora huanta' co nanitēraihuē'. Ca Paonoco catoro' yapa'pirahuē', sopai ya'copirincō ni'ton, co nanitērahuē' paca'huaso'. ¹⁹Na'con yonquirain-quēma'. Imarama' ni'ton, nōya cancantērai. Yosē ya'huērīn'pa' canpitanta' pa'sarama', tēnai. A'na tahuēri Quisocristo o'mantarin huachi. Naporo' “Quiyari a'chintērai ni'ton, imapi huachi,” ta'toi, noya cancantarai. ²⁰Canpita yonquiatēinquēma', noya cancantērai. “Ma noya Yosē catahuarin-quēma' ni'ton, noya imarama',” tēnai.

Timotio a'patērīnso'

3 ¹Hua'qui' co nanan natantērai huē'. “Parēsitatona', a'naquēn yaa'pomarai’,” ta'toi, na'con yonquirainquēma'. Yonquirāpatēinquēma', napīn huē' cancantērai. Timotio noya catahuapirincōihuē'. “Quiyaora Atanasē quē quēparichii,” ta'toi, ²Timotio a'patērāinquēma' pēnēinquēmaso marē'. Inanta' noya imarin. Yosēri acorin Quisocristo nanamēn a'chinacaso marē'. Achincancainquēmaso marē' a'patērāinquēma'. ³Canpitanta' parēsita-pirama huē', co nohuanterāihuē' nisha

nisha yonquicamaso'. Co ina marē' a'pocaso' ya'huērīn huē'. Quisocristo imapatēhuara, aparēsitērīnēnpoa'. Yosē nohuan ton, ina marē' parēsitarēhua'. Nani nitotērama'. ⁴Canpitataquē ya'huasocoi, sha'huitērāinquēma'. “Imarēhuaso marē' aparēsitarīnēnpoa',” itērāinquēma'. Napotērāinquēmaso pochachin iporaso' aparēsitarīnēn-quēma', Timotio a'patērāinquēma' nitota'huaiso marē'. Sopai yanonpintē rinpoa' Yosē a'pocaso marē'. Minsērīn-quēma' naporini, topinan quēran a'chinchitēnquēmahuē'. “Co huachi noya imamaraihuē’,” ta'toi, Timotio a'patērāinquēma'.

⁶Iporaso' nani huēnantaton, nanan sha'huitiirincōi. “Ipora huanta' noya imasapi. Inahua capini noya ninosoroapi,” itiirincōi. Na'con yonquiramacoī. Quiya pochin cancantatoma', canpitanta' yani'namacoī. ⁷Inanta' sha'huitiirincōi. Ina natantatoī, nōya cancantērai. Isēquē ma'sha pahuantopirincōihuē', co ina yonquiraihuē'. Ipora huanta' ma'sha onpotērīnacoī. Parēsita-poirahuē', noya imarama' ni'ton, noya cancantarai huachi. ⁸Quisocristo imamiatohuatama', co huachi sētārai huē'. Chiniquēn cancantarai huachi. ⁹Canpita yonquiatēinquēma', nōya cancantarai. Yosē nontatoī, “Yosparinquēn, Siniro,” itērai. ¹⁰Nani tahuēri tashirē chachin Yosē nontārai canpitataquē paca'huaiso marē'. Co ya'ipi Yosē nanamēn nitochatērāmahuē'. Pahuantarinquēma' ni'ton, ina a'chinchinquēma' noya noya imacamaso marē', tēnahuē'.

¹¹Tata Yosē chachin catahuaincōi onpopionta' pa'ii. Siniro Quisocristo catahuahuachincōi, pa'sarai nicapoinquēma'. ¹²Na'con, iyaro'sa', nosororainquēma'. Inapochachin canpita capininta'

ninosorocamaso' ya'huërin. "Catahuaquë', Sinioro, noya noya ninosoro'ina'. Ya'ipi piyapi nosoro'ina'," itërahuë, Yosë nontato. ¹³Noya ninosorohuatama', Quisocristo achincancanarinquëma' noyasachin nicacamaso'. Catahuahuachinquëma', noyapiachin cancantarama huachi. Ina quëran Quisocristo o'mantahuachin, Yosë noya ni'sarinquëma'. A'na tahuëri ya'ipi piyapinëpitarë chachin o'mantararin huachi.

Yosëri noya ni'ninsopita

4 ¹Quisocristo nanan quëtërincoi ni'ton, apira, iyaro'sa', pënënarainquëma'. Iraca pënënarinquëma' noya nicacamaso marë'. "Noya nipatama', Yosë noya ni'sarinquëma'," itërainquëma', natëramacoi. Iporaso' aquë aquëtë' natëtatoma', noyasáchin nico', tënahüë.

²Sinioro Quisocristo a'chintërincoiso chachin sha'huitërainquëma', natanama'. ³Yosë nohuantërin noyasáchin nicacaso'. Ama pi'pian tëranta', iyaro'sa', monshihuanacosohüë'. ⁴Sanapi nohuantohuatama', ama monshitocosohüë'. Nitatoma', noya sa'aco'. Yosë yonquiatoma', noya ichiya'huëco'. Nani sa'apatama', inasáchin yonquicaso' ya'huërin. ⁵A'naquën co Yosë nohuitatonahuë', ichihuë'ëcaisoachin yonquiatona', a'naroachin mapi. Ama inapita pochin cancantocosohüë'. Tëhuëchachin nosoroatoma', maco'. ⁶A'na quëmapi sa'in ama së'huacosohüë'. Ama ina pochin ni'toma', nonpintocosohüë'. Së'huahuatama', Yosë no'tëquën ana'intarinquëma'. Co naniantarinhüë' ana'intinquëmaso'. Iraca inachachin chiniquën pënënarinquëma'. ⁷Co Yosë nohuantërinhuë' oshahuanacaso'. Acorinpoa' Yosë pochin cancantacaso'.

⁸Co quiyaora yonquinëhuëi quëran pënënarinquëmahüë'. Co natëhuatamahüë', Yosë chachin co natëaramahüë'. Ina nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa' noya nicahuaso marë'. Inaso' noyasáchin ninin.

⁹Imaramasopita capini, iyaro'sa', noya ninosoroco'. Nani nitotërama' ni'ton, co aquëtë' sha'huita'huanquëmaso' ya'huërinhuë'. Yosë chachin cancanë maquë anitotërinquëma' ninosorocaso'. ¹⁰Nani imapisopita nosoroarama'. Ya'ipi Masitonia parti ya'huëpisopita aquë ya'huëpirinahüë', Quisocristo imapachinara, nosororama'. Iporaso', iyaro'sa', na'con na'con ninosoroco', tënai. ¹¹Nani tahuëri yonquico' sano ya'huëcamaso marë'. Ama topinan ya'huëcosohüë'. Ya'ipinquëma' noya sacatoco' ama pahuanchinquëmasohüë'. Iraca inachachin pënënarinquëma'. ¹²Inapohuatama', noya ya'huarama'. Co imapisopitahuënta' noya ni'sarinhüë'. Napohuatama', co manta' pahuantarinquëmahüë'. Co topinan ma'patacaso' ya'huërinhuë'.

Quisocristo o'macaso' tahuëri

¹³Nanpiantacasonta', iyaro'sa', a'chinchinquëma', nitotoco'. Quisocristo imarëhuasopita chiminpatëhua', nanpiantarihua huachi. Ya'huë'rë' co imapisopitasohüë' nipirinhüë', quëmopinën chiminpachinara, sëtopi. "Co onporonta' quënantarihuhüë'," ta'tona', sëtápi. Ama inapita pochin sëtacaso marëhuë' canpitaso' a'chinchinquëma'. ¹⁴Quisocristoso' chimimiataponahuë', nanpiantarinso' nitotërhüë'. Inapochachin Quisocristo imapisopita chimimiatapirinhüë', Yosëri ananpitararin huachi. Quisocristo isoro'paquë o'mantahuachin, ananpitararin inarë' pantacaso marë'.

¹⁵Quisocristo o'mantahuachin, co nanpirèhuasopitaráchin pantarihuahuè'. Chiminpisopita'ton nantantantari. Siniro sha'huitèrinpoaso chachin sha'huichinquèma'. ¹⁶Siniorori chachin nontahuachin, nantantantari. Naporahuatón, anquèni hua'ani pèrasarin. Yosè cornitanèn pihuirarin. Naporo' inapa quèran Quisocristo o'mantarin imarèhuasopita macainpoaso marè'. Chiminpisopita'ton nantantantari. ¹⁷Ina quèran nanpirèhuasopitarè'quènpoa' chistoro' ya'huèrinquè quèpantarinpoa'. Inaquè Siniro nacapiarihua huachi. Inarè'quènpoa' ya'huèmiatarihua huachi. ¹⁸O'macaso' tahuèri yonquiatoma', nisha'huitoco' noya cancantacaso marè'. Ama sètacaso marèhuè' ina pochin niachinincanco'.

O'macaso' tahuèri yonquia'ahua'

5 ¹Onporosona o'macaso' tahuèri nimara. Co, iyaro'sa', ina a'chintaranquèmahuè'. Co insonta' nitotèrinhuè'. Onporoso' nimara. Co nitotèrèhuahuè'. ²Iraca sha'huitèrinpoaso' nani nitotèrama'. Co nitotasoihuè', o'mantarin. Ni'co', iyaro'sa'. Yono tashi' co hua'anèn nitotasohuè', ihuatona'pi pèiquè ya'conin. Inapochachin a'nanaya Quisocristo o'mantarin. ³Co imapisopitasohuè' o'macaso' tahuèri co yonquihuè'. “Noya ya'huarèhua', co manta' onpoarihuahuè',” topirinahuè'. A'nanaya ayaro' tahuèri naniarin huachi, co cha'èsapihuè'. Sanapi yahuaihuachina, onporosona iquitacaso' co nitotèrinhuè'. A'nanaya iquitèrin. Inapochachin a'nanaya ayaro' tahuèri naniarin huachi. Yosèri ana'intarin huachi. ⁴Canpitaso' nipirinhue', co tashi pochin cancantèramahuè'. O'macaso' tahuèri nanihuachin, co pa'yanaramahuè'. Ihuatona'pi a'nanaya

huè'pachina, apa'yaninpo'. Inapochachin Quisocristoso' a'nanaya o'mahuachin, na'a piyapi'sa' pa'yanapona huachi. Canpitaso' nipirinhue' o'macaso' tahuèri ninaarama'. Nanihuachin, co pa'yanaramahuè'. ⁵Quisocristo imarama' ni'ton, hui'nin pochin Yosè ni'ninquèma'. Ya'ipinpoa' imarèhuasopita co tashi pochin cancantèrèhuahuè'. Tahuèri pochin cancantèrèhua'. ⁶Napoaton o'macaso' tahuèri yonquiatèhua', noya ninahua'. A'naquènso' huè'èrèso pochin cancantatona', co ayaro' tahuèri yonquihuè'. Canpoaso' nipirinhue' no'tèquèn yonquiatèhua', sano cancantahua'. ⁷Yahuè'èpatèra, tashi' huè'èrè'. Yano'pihuatèra, tashi' no'pirè'. Inapochachin co imapisopitahuè' tashi pochin cancantatona', co manta' yonquihuè'. ⁸Canpoaso' nipirinhue' tahuèri pochin cancantacaso' ya'huèrin. Napoaton noya yonquia'ahua'. Yosè imamiatahua', sopai minsèhuachinpoa'. Ni'co', iyaro'sa'. Inimicoro'sa' huè'pachinara, sontaro'sa' co topinan pa'pihuè'. Coton hua'na quèran nininso' a'mopi. Casco hua'na quèran nininso' yancopi ama inimicori ohuanacaso marèhuè'. Noya nitapahuachina', co inimicori minsèrinhuè'. Hua'na a'mopiso pochin canpoanta' Yosè natèhua' catahuainpoa'. Ina natètèhua', noya ninosoroa'ahua'. “Yosè a'pairinpoa'. O'mahuachin, noyá nicha'èsarinpoo huachi,” ta'tèhua', noya imahua'. Inapohuatèhua', Yosè catahuainpoa', co sopai minsèarinpoahuè'. ⁹Ayaro' tahuèrinta' co Yosè ana'intarinpoahuè'. Siniro Quisocristo imarèhua' ni'ton, nicha'èsarinpoo huachi. Ina nohuanton, cha'èsarèhua'. ¹⁰Canpoa marè' inaso' chiminin. A'naquènpoa' nantantantarihua', a'naquènpoa' chiminarihuarahuè',

o'mahuachin, ya'ipinpoa' quëpantarinpoa'. Inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua huachi. ¹¹Napoaton nani tahuëri nicatahuaco' chiniquën cancantacamaso marë'. O'macaso' tahuëri yonquiatoma', na'con ninontoco' noya noya imacamaso marë'. Noya nicatahuarama'. Ipora huanta' niachinincanco'.

Piquëran huarë' pënëninso'

¹²Ansiano'sa', iyaro'sa', noya ni'co', ténahuë. Siniro nohuanton, ansiano ya'conpi pënëninquëmaso marë'. Co chirotonahuë', a'chintarinënuëma', pënënarinënuëma'. Napoaton noya ni'co'. ¹³Na'con catahuarinënuëma' noya noya Yosë imacamaso marë'. Napoaton nosoroatoma', noya yonquirapico'. Ya'ipinquëma' noya nini'toma', ya'huëco'.

¹⁴Canpita capini, iyaro'sa', nipënenco'. A'naquën co yasacatërinhuë'. Inapita pënenco' ama chiroinasohuë'. A'naquën ma'sha onpohuachinara, Yosë yananiantopi. Inapita noya nontoco' chiniquën cancanchina'. A'naquën pi'pian sopai yanatërin. Catahuaco' ama Yosë nanianchinasohuë'. Inapohuatama', ama insonta' no'huicosohuë'. Oshaquëran pënenco'.

¹⁵A'napita ma'sha onpotohuachinquëma', ama yai'huëretocosohuë'. Nani tahuëri noya nontoco'. No'huipirinënuëmaonta', nosoroatoma', catahuaco'. Canpita capini ninosoroatoma', ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'.

¹⁶Ama sëtocosohuë'. Yosë yonquiatoma', nani tahuëri noya cancantoco'. ¹⁷Apira apira Yosë nontoco'. Ama a'na tahuëri tëranta' pahuanacosohuë'. ¹⁸Ma'sha onpotopirinënuëma' mahuë', ama sëtocosohuë'. Nani tahuëri "Yosparinquën, Siniro," itoco'. Ma'sha onpoapomarahuënta', noya cancantoco'. "Inanta', Siniro, noya," itoco'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, ina pochin cancantacaso' Yosë nohuantërin.

¹⁹Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Cancanëmaquë nontohuachinquëma', a'naroachin natëco'. Ni'co'. Pën noya orotohuachina, noya napëntërë'. Inapochachin Ispirito Santo yacatahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. Ama pën atacopirëso pochin ina naniantocosohuë'. ²⁰Yosë nanamën a'chintohuachinënuëma', ama tëhuacosohuë', noya natanco'. ²¹Ni'cona, iyaro'sa', nonpintochinënuëma'. A'naquën "No'tëquën a'chintaranquëma'," itohuachinënuëma', ama a'naroachin natëcosohuë'. "Inaora yonquinën quëran a'chinarin nimara," ta'toma', no'tëquën yonquico'. Yosë nanamënsáchin natëcaso' ya'huërin. ²²Co noyahuë' yonquiramasopita a'poco'. Ama pi'pisha tëranta' ina pochin yonquicosohuë huachi.

²³Yosëichin asanocancaninpoa'. Canpita marë' ina nontarahuë noyásha anoyacancaninquëma'. "Catahuaquë', Siniro, ya'ipi cancanëna quëran no'tëquën yonqui'ina'. Ya'ipi nonëna quëran huarë' noyasáchin niina'," itërahuë. Ina quëran Siniro Quisocristo o'mantahuachin, nóya ni'sarinquëma huachi. ²⁴Yosë nani nontërinpoa' imacaso marë'. Huëntonënuë chachin aya'coninpoa'. No'tëquën sha'huitërinpoa'. Co onporonta' nonpintarinpohuë' ni'ton, noya catahuarinpoa huachi.

²⁵Quiya marënta', iyaro'sa', Yosë nontoco'.

²⁶Imaramasopita capini noya ninosoroatoma', nisë'quëco'.

²⁷Niyontonpatama', iyaro'sa', iso quirica nontoco' imapisopita nataina'. Siniro nanan quëtërinco ni'ton, nontoco' ya'ipiya nataina', ténahuë.

²⁸Siniro Quisocristo nosoroatënuëma', catahuainquëma'. Nani ninshité ranquëma huachi.

Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitarinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patantarinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Paonoco ninshitaranquëma'. Ya'ipi Yosë imaramasopita Tisaronicaquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. ¿Noya ya'huarama' canpitanta'? Quiyanta' noya ya'huarai. Siripano, Timotio, inapitanta' isëquë ya'huapi. Inapitaro'coi nanan a'patarainquëma'. Tata Yosë natëtoma', Sinioro Quisocristo imarama'. Huëntonëinquë chachin aya'coninpoa' ni'ton, "Tata" itërëhua'. ²Ina catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Sinioro Quisocris-tonta' catahuainquëma' noya cancanta-camaso marë', tënahüë.

Oshahuano'sa' ana'intarinso'

³Iraca Yosë nontërama' anoyacancan-tinquëmaso marë'. Quisocristo imarama' ni'ton, anoyacancantërinquëma'. Iporaso', iyaro'sa', noya noya imasarama'. Cancanëma quëran huarë' ina natërama'. Na'con na'con ninosoro-rama' ni'ton, nani tahuëri "Yosparin-quën," itërai Yosë. Ina na'con catahuar-inquëma' ni'ton, "Yosparinquën, Sinioro," itacaso' ya'huërin. Ina Yosë nohuanterin. ⁴Ya'ipi parti Yosë imapiso-pita sha'huitërai. "Tisaronicaquë ya'huëpisopita noya imasapi. Imapiso marë' na'con aparësitopirinahuë', "Yosë

co naniantarinpoahuë'," ta'tona', ahuantapi. Co yaa'popihuë'. Ma'sha onpoaponaraihuënta', chiniquën cancantapi," itërai. Quiyaso' a'chintërainquëma' ni'ton, noya imaramaso marë' nōya cancantërai. ⁵Canpitanta' nanamën a'chinacamaso marë' parësitërama'. Noya ahuantë rama' ni'ton, "Tëhuëncachin Yosë catahuarinquëma'," tënai. Inaso' no'tëquën yonquirinpoa'. Yosë nohuan-ton, ipora parësitërhua' noya noya cancantahuaso marë'. Ina quëran noya ni'sarinpoa'. A'na tahuëri ya'huërin'pa' quëpantarinpoa huachi.

⁶Iporaso' a'napita no'huirinëinquëma'. Aparësitapirinëinquëmahüë', a'na tahuëri Yosëri no'tëquën ana'intarin huachi. Co naniantarinhuë'. "Oshahuano'sa' ana'intacaso' ya'huërin," tënin. ⁷Quisocristo o'mantahuachin, co huachi parësitaramahuë'. Noya ya'huarama huachi. Quiyanta' ipora aparësitapirinaoihuë', naporol' ya'ipinpoa' imarëhuasopita nōya cancantarihua huachi. Inaso' inapa quëran o'mantararin. Piyapi'sa' ana'intacaso marë' o'mararin ni'ton, pën nënënenëtarinso pochin ya'noarin. Chiniquën nanantatona', anquëniro'sarë chachin o'mantararin. ⁸O'mantarahuaton, co Yosë nohuitopi-sopitahuë' ana'intarin huachi. Co Quisocristo nanamën natëpihuë' ni'ton,

chinquèn ana'intarin huachi.

⁹No'tèquèn ana'intaton, parèsitopiquè a'pararin huachi. Aquè a'pahuachin, chiniquèn parèsitomiatapi huachi, co cha'èsapihuè'. Inatohua' paatona', co onporonta' Quisocristo nohuitapihuè huachi. Inaso' chini chiniquèn nanantaton, noyasachin niponahuè', inapitaso' co onporonta' quènantapihuè'.

¹⁰O'mantahuachin, imarèhuasopitaso' quènanarihua'. “Ma noyacha Quisocristoso paya. Anoyacancantèrinpoa'. Inasáchin ya'ipiya chinochina',” tosarèhua'. Ya'ipinpoa' imarèhuasopita napoarèhua'. A'chintohuatèinquèmara, canpitanta' natèrama' ni'ton, inaquè noya ya'huècontarama'.

¹¹Napoaton nani tahuèri canpita marè' Yosè nontèrai. “Quèma nohuanton, Sinioro, imarinènquèn. Ni'ton, catahuaquè' noyasáchin niina'. Noya noya yaimarinènquèn ni'ton, catahuaquè' noyapiachin cancanchina'. Quiyaora co nanitèraihuè'. Quèmasachin, Sinioro, ananitaparancoi. Catahuaquè' ya'ipi cancanèna quèran natèinènquèn,” itèrahuè, Yosè nontato. Noya nipatama', Yosè noya ni'sarinquèma huachi. ¹²Ina quèran a'napitanta' nicatènquèma', “Ma noyacha Quisocristo ni'ton, ina imatona', noya nisapi paya,” tosapi. Canpitanta' Quisocristo nohuitèrama' ni'ton, noya noya cancantarama huachi. Yosè chachin nosoroatènquèma', catahuarinquèma' ina pochin cancantacamaso marè'. Quisocristonta' catahuarinquèma'.

Yosè inimiconèn ya'nocaso'

2 ¹Apira, iyaro'sa', o'macaso' tahuèri pi'pian a'chinchinquèma'. Sinioro Quisocristo o'mantahuachin, nacapirahuatèhua', pantarihua huachi.

²A'naquènso' nipurinhuè' co no'tèquèn

nitotopihuè'. “O'macaso' tahuèri nani nanirin huachi,” itohuachinquèma', ama pa'yancosohuè'. Ama nisha nisha yonquicosohuè'. A'naquèn tapon: “Cari ninorahuè. O'macaso' tahuèri nani nanirin,” itohuachinquèma', ama natècosohuè'. A'nanta' tapon: “Nanirin mini. Paono chachin naponinshitèrincoi,” itopirinquèmahuè', ama ina natècosohuè'. ³Ni'cona nonpintochinèinquèma'. Co'huara Quisocristo o'mayatèrasohuè', notohuaro' piyapi'sa' Yosè a'poapi. Co pi'pian tèranta' yanatèrapihuè'. Naporo' a'na quèmapi ya'huapon. Ya'ipi piyapi'sa' nonpintarin ama Yosè imacaiso marèhuè'. Pa'pi co noyahuè' nisarin. Sopairi noyá ya'coancantèrin ni'ton, chiniquèn ana'intacaso' ya'huèrin. Ayaro' tahuèri Yosèri ana'intaton, parèsitopiquè a'pararin huachi. ⁴Inaso' Yosè inimicotèrin. “Ama Yosè chinotocosohuè'. Ama manta' yonquicosohuè'. Casáchin natèco. Yosè ya'huèrètarahuè huachi,” itarin. Yosè chinotopiso pèiquè chachin huènsèapon piyapi'sari chinotacaiso marè'. Pa'pi co noyahuè' nisarin. Chiniquèn nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' yacamaiaapon.

⁵Canpitataquè ya'huapo, nani sha'huitèranquèma'. Ina yonquico'. ⁶Tahuèri nanihuachin, ina quèmapi huè'sarin huachi. Yosè inimiconèn inaso'. Yosè nohuanton, macarisona ya'copiarin ni'ton, co iporaso' huè'shatèrarinhuè'. Ina nitotèrama'. ⁷Co Yosè inimiconèn ya'noyatèrasohuè', iporaso' sopai nohuanton, na'a piyapi'sa' co noyahuè' nipi. Co huachi nohuantopihuè' Yosè natècaiso'. A'naratipita nisapi. A'na tahuèriso' nipirinhuè', Yosè nohuanton, ya'copirins' capa nipachin, Yosè inimiconèn ya'norarin huachi. ⁸Sopai nohuanton, ya'norarin. Ya'nohuachin,

piyapi'sa' aquè aquètè' co noyahuè' cancantapi. Inari camaihuachin, notohuaro' piyapi'sari natèapi huachi. Ayaro' tahuèriso' nipirinhüè', Quisocristori ana'intarin huachi. Huènarachin huènarachin o'mantahuachin, minsëarin huachi. Topinan noncharapirinhüè', ata'huantar huachi. Co huachi nanitarinhüè' piyapi'sa' nonpintacaso'. 9Nipirinhüè', co'huara Quisocristo o'mayatërasohuè', notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. Sopairi catahuarin ni'ton, nani ma'sha nanitapaarin nicacaso'. Piyapi inaora co nanitërinhuè' nicacaso'. Nonpintaton, inapotarin. Piyapi'sari ni'pachina', pa'yanapi huachi. 10Co noyahuè' nicaton, na'a piyapi'sa' nonpintarin. Co no'tën nanan imapihuè' ni'ton, Yosë inimiconën natèapi, parësitopiquè pa'sapi huachi. Yosë nanamën nohuantopi naporini, cha'ëitonahuè'. 11Co no'tën nanan nohuantopihuè' ni'ton, Yosëri tananpitarin, nonpin nanan natèapi. Sopai nohuanton, natèapi huachi. 12Co no'tëquën yonquiatonahuè', co noyahuè' nicacaiso' pa'yatapi. Ina pochin cancan-tohuachina', Yosëri ana'intarin huachi.

Yosë nohuitacaso marè' acorinpoaso'

13Canpitaso' nipirinhüè', iyaro'sa', imarama'. Quisocristo nosororinquëma'. Iraca quëra huarè' ninotëinquëma', Yosë acorinquëma' huëntonëinquè ya'conacamaso marè'. No'tën nanan natëhuatama', Ispirito Santo anoyacancantarinquëma' Yosë pochin cancantacamaso marè'. Ina yonquiato, Yosë nontërahuè. "Ma noya, Sinioro, inapitaso' nicha'ëran ni'ton, Yosparinquën," itërahuè, Yosë nontato. 14Yosë nanamën a'chintohuatëinquëmara, canpitanata' imarama'. Yosë acorinquëma' Quisocristo pochin

nicacamaso'. A'na tahuëri o'mantahuachin, ina pochin ya'noarama huachi.

15Napoaton, iyaro'sa', chiniquën cancantatoma', ya'ipi cancanëma quëran imaco huachi. Canpitataquè ya'huasocoi, no'tëquën a'chintërainquëma'. Ina quëran quirica a'patëranquëma' na'con na'con nitotacamaso marè'. No'tën nanansächin imamiatoco huachi. 16Sinioro Quisocristo catahuainquëma' chiniquën cancantacamaso marè'. Tata Yosënta' nosoroatonpoa', nani tahuëri achinican-caninpoa' ni'ton, co huachi pa'yanacaso ya'huërinhuè'. A'na tahuëri ya'huërinquè chachin quëpantarinpoa huachi. Sha'huitërinpoa' ni'ton, co nonpintarinpoahuè'. Noya yonquirinpoa'. 17Ina yonquiato, canpita marè' Yosë nontárahuè. "Nani tahuëriya, Sinioro, catahuaquè' chiniquën cancanchina'. Achinicancanquè' noyasachin niina'. Onpopionta' catahuaquè' noyásha ninonchina'," itërahuè Yosë.

Yosë nontacaso' ya'huërinso'

3 1Quiya marënta', iyaro'sa', Yosë nontoco' nanamën noya a'chiin ya'ipi parti nahuinacaso marè'. Canpita natanatomaco'i, noya imarama'. A'napitanta' a'chintohuatoi, noya nohuanchina'. Canpita pochachin noya imaina'. Ina marè' Yosë nontoco'. 2A'naquënso' nipirinhüè' co yaimapihuè'. Pa'pi co noyahuè' cancantopi. No'huitonaco'i, yaahuërinaco'i ama a'china'huaiso marèhuè'. Yosë nontoco' nicha'ëincoi. 3Tata Yosëso' nipirinhüè' co onporonta' naniantërinpoahuè'. Achinicancaninpoa'. Sopai yaminsëpirinpoahuè', ina ni'sarinpoa'. Catahuarinpoa' sopai minsëcahuaso'. 4Pënënpatëinquëmara, noya natëramaco. Co a'poatomahuè', imamiatarama',

ténahuë. Yosë catahuarinquëma' ni'ton, noya imasarama'. ⁵Yosë catahuainquëma' ina nosororinpoaso' na'con yonquicamaso marë'. Achinicancainquëma' Quisocristo pochin ahuantacamaso'. Isoro'paquë nipon, piyapi'sari na'con no'huipirinahuë'. Noya ahuantaton, co yai'huërëterinhuë'. Ma'sha onpoaponahuë', noya cancantërin ni'ton, catahuarinquëma' canpitanta' chiniquën cancantacamaso'.

Sacatacasonta' ya'huërinso'

⁶Quisocristo nanan quëtërincoi ni'ton, no'tëquën, iyaro'sa', pënënainquëma'. A'naquën co sacatatonahuë', nisha nisha yonquipi. Yosë nanamën no'tëquën a'chintopirainquëmahuë', co natërina-coihuë'. Ama inapita noya ni'cosohuë'. Ama inapitarë'quëma' nipayacosohuë'. ⁷Nani nitotërama' noya nicacamaso'. “Nonancoi,” itërainquëma'. Canpitataquë ya'huasocoi, co quiyaso' topinan ya'huëraihuë'. Co chiroraihuë'. ⁸Co a'na piyapi cosharonën topinan ma'paraihuë'. Nani tahuëri chiniquën sacatërai. Tashirë chachin sacatërai ama topinan ma'paca'huaiso marëhuë'. ⁹Hua'qui' a'chintërainquëma' ni'ton, noya topinan ma'patacaso' nipirinhüë', co topinan ma'parainquëmahuë'. Sacatatoi, ma'sha pa'anai. Noya sacatërai nonanamacoiso marë'. ¹⁰Canpitataquë ya'huasocoi, pënënainquëma'. “Insosona co yasacatohuachinahuë', co coshatacaso' ya'huërinhuë',” itërainquëma'. ¹¹Nanan nani natantëra-

huë. A'naquëma' co yasacatomahuë', topinan pa'sárama'. Topinan ya'huatoma', a'napitaquë apitarama', natantërahuë. ¹²Sinioro Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, pënënainquëma'. Ama huachi, iyaro'sa', ina pochin cancantocosohuë', ténahuë. Sano yonquiatoma', noya sacatoco' pahuantë rinquëmaso' pa'anacaso marë'.

¹³Na'aquëma', iyaro'sa', noya nisarama'. Ama amitoma', nisha cancantocosohuë'. Nani tahuëri noya nico'. ¹⁴Nani ninshitato, pënënainquëma'. Inso tëranta' co yanatëhuachincoihuë', ni'co'. Ama ina quëmapirë'quëma' nipayacosohuë' oshanëna marë' tapaina'. ¹⁵Niponahuë', ama inimico pochin nicatoma', no'huicosohuë'. Iyaparima pochin nicatoma', oshaquëran pënëncó'.

Asanocancaninpoaso'

¹⁶Quisocristoichin asanocancaninpoa'. Ina catahuainquëma' noya cancantacamaso marë'. Ma'sha onpopiramahuënta', nani tahuëri catahuainquëma' ama pa'yanacamaso marëhuë'. Nani tahuëri noya a'painquëma huachi.

¹⁷Ca Paonoco ninshitëranquëma'. Caora imirahuë quëran isoichin ninshitërahuë. Onporosona carta ninshitohuatëra, iso pochin ninshitërahuë. Ina nicatoma', nitotarama huachi. “Paono mini ninshitërinpoa',” tosarama'. ¹⁸Sinioro Quisocristo nosoroatëinquëma', ya'ipinquëma' catahuainquëma'. Amen. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Timotio ninshitërinso'

Timotio yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 ¹I'huata, api. Ca Paonoco ninshitaranquën, ni'quë'. ¿Noya ya'huaran? Noya canta' ya'huarahuë. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Tata Yosëri sha'huitërin ni'ton, acorinco. Yosë chachin anoyacancantë rinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nicha'ërinpoa huachi. Quisocristo imatëhua', ina ninarëhua'. A'na tahuëri inapaquë quëpantarinpoa huachi. Inaso' a'parinco ni'ton, a'chinarahuë. ²Timotionquën ninshitaranquën. A'chintëranquën ni'ton, Quisocristo natëton, ina imaran. Napoaton hui'nahuë pochachin ni'nanquën. Na'con nosororanquën. Tata Yosë catahuainquën. Noya nosoro'inquën. Nani tahuëri asanocainquën. Quisocristonta' catahuainquën. Inaso' hua'anëntërinpoa' ni'ton, inasachin natërhua'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

³I'hua Masitoniquë yapa'patëra, sha'huitëranquën. "Ipoquë ya'huëtaquë' pënëntamaso marë'," itëranquën. Iporanta' inachachin ninshitantaranquën. Inaquë ya'huaton, pënëntáquë'. A'naquën nisha nisha nanan a'chinapi. Inapita sha'huitëquë' ama ina pochin a'chinchinasohuë'. ⁴Cotioro'sa' iráca napopiso' yonquiápi. Inahuara yonquinëna quëran topiso'.

Napoaton Quisocristo imapisopita pënënuquë' ama inapita imainasohuë'. Co Yosë nanamënhuë' ni'ton, topinan quëran a'chinapi. A'chintohuachina', piyapi'sa' nisha nisha nonsapi. Co catahuapihuë' Yosë nohuitacaiso'. Co Yosë nohuantërinhuë' ina pochin yonquicaiso'. Yosëichin natëhuatëhua', anoyacancantarinpoa'. Ina nanan sha'huicaso' ya'huëpirinhuë', co inapitaso' sha'huipihuë'.

⁵Quisocristoso' nipirinhuë', yacatahuarinpoa' noya nosorocaso'. Noyapiachin cancantohuatëhua', co nisha nisha yonquiarihuahuë'. "Nani oshanënpoa' inquitërinpoa'," ta'tëhua', noya nicarihuá'. Ina quëran cancanënpoa quëran huarë' natëarihua'. Ina pochin cancantohuatëhua', noya ninosoroarihua'. Yosënta' nosoroarihua'. Ina Yosëso' nohuantërin. ⁶Nisha a'china'piro'saso' nipirinhuë' co ina pochin yonquipihuë'. Yosë nohuantë rinso' naniantatona', topinan quëran nonsapi. ⁷"Quiyaso' maistrocoi. Ya'ipi pënëntërinso' nitotërai," topirinahuë', co no'tëquën nitotopihuë'. Chiniquën nonpirinahuë', co nitotopihuë'.

Moisësë pënëntërinso'

⁸Moisësë pënëntërinso' noya niponahuë', co catahuarinpoahuë' noya nicacaso'. Ina nontohuatëhua', oshahuanehuaso' anitotarinpoa'. "Tëhuënchachin ya'lipinpoa' oshahuanëhua',"

tënëhua'. Ina nitotacaso marè' pënëntë rin. ⁹Noya nipisopita co pënënacaso' ya'huërinhuë'. A'napitaso' nipirinhüë' pënënacaso' ya'huërin. Co Yosë natëtonahuë', co manta' yanatëpihuë'. Co Yosë yayonquihuë'. Co noyahuë' nipi ni'ton, Yosë nanamën tēhuaconpi. "Co Yosë chinotacaso' ya'huërinhuë'," toconpi. A'naquënso' a'shin chachin, pa'pin chachin nipirinhüë' no'huitona', ahüëpi. A'naquëonta' yatëpatopi. ¹⁰Nisha nisha nicacaiso' yonquipi. Monshihuanpi. Quëmapi capini nisë'huapi. Hua'huaro'sa' mapi pa'anacaiso marè'. Yanonpintopi. "Yoscoarè' no'tëquën nonahuë'," itopirinhahuë', nonpinpi. Yosë no'tëquën a'chintopirinpoahuë', co nohuantopihüë' natëcaiso'. Ina pochin nipisopita tēhuëchinsos' pënënacaso' ya'huërin. Yosë no'tëquën a'chintërinpoa'. ¹¹Nanamënso' nōya. Ina quëran nicha'ërinpoa'. "Ma noyacha Yosëso paya," itërëhua'. Ina chachin acorinco nanamën sha'huica'huaso marè'.

Quisocristo catahuarinso'

¹²Ina marè' Quisocristo achinicancaninco. "No'tëquën natëarinco," ta'ton, acorinco a'china'huaso marè'. Napoaton "Yosparinquën, Siniro," itërahuë'. ¹³Iraca caso' nisha cancantërahuë'. Quisocristo pinorahuë. Imarinsopita no'huito, aparësitërahuë. Chiniquën ahüërahuë. Quisocristosos' nipirinhüë' nosororinco. Co nitotatohüë', naporahuë. Co ina natëyatërarahuë'. Napoaton nosororinco. ¹⁴Siniro chachin nosoroatonco, na'con catahuarinco. Catahua-huachincora, "Quisocristoichin anoyacancantarinco," ta'to, ina natërahuë huachi. Ina imato, nosororahuë canta'. ¹⁵No'tëquën sha'huitaranquëma'. Ya'ipi piyapi'sa' natëina'. Quisocristo isoro'paquë

o'marin oshahuano'sa' anoyacancantacaso marè'. Caso' na'con na'con oshahuanpirahuë', anoyacancantërinco. ¹⁶Quisocristo nosororinco. Hua'qui' co noyahuë' nipirahuë', nosororinco. A'napitanta' natëcaiso marè' napotërinco. "Paono pa'pi co noyahuë' nipirinhüë', Yosëri nosororin. Nosoroarincos' canta'," ta'tona', natëtapu huachi. Natëtohuachina', Yosë nohuitatona', noya nanpiapi huachi. A'na tahuërinta' inapaquë nanpimiatapi huachi. ¹⁷Napoaton Yosëichin natëahua'. Nani tahuëriya "Ma noyacha Yosëso paya," itahua'. Inaso' co onporonta' ta'huantaponhuë'. Co quënanpirëhua-hüë', siempre hua'anëntërinpoa'. Inaichin chinotacaso' ya'huërin. Ama onporonta' ina naniantahuasohüë'. Amen.

Noya cancantaton a'chinacaso' pënëninso'

¹⁸Hui'nahuë pochin, api, ni'nanquën. I'hua chachin ansiano'sa' Yosë nontatona', acorinëinquën Yosë nanamën a'chinamaso marè'. Naporo' Yosëri anitotërinso' sha'huitatonquën, pënëninquën. "Yosë nohuanton, api, nanamën noya a'chinaran. Ina marè' acorinquën. Parësitaponahuë', catahuarinquën. Napoaton Quisoso a'chininso chachin a'chinquë'," itërinëinquën. Iporanta' inachachin pënënanranquën. Quisoso nanamën chachin a'chinquë' sopai minsëcaso marè'. Tëhuëchachin sopai yacanapirinpoahuë', Quisocristo catahuarinpoa' minsëcaso marè'. ¹⁹Inasachin natëton, pënëntëquë'. Quisocristo nohuantërinso'chachin yonquiaton, noya niquë'. Ina quëran co oshahuanaton, sëtaranhuë'. Noyapiachin cancantaton, piyapi'sa' a'chintëquë'. Ya'huë'rè' a'naquënso' cancanëna quëran noya nicacaiso'

nitotopirinahuë', co yanatëpihuë'. "Co noyahuë' ninahuë," taponaraihuë', inachachin inachachin nisapi. Nani Yosë naniantatona', co huachi yonquipihuë'. Quisocristo a'poatona', co huachi imapihuë'. ²⁰A'naso' iminio topi. A'nanta' Aricantëro topi. I'hua niyontopatëira, inapita chiniquën pënënahüë. "Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, ama huachi Tata Yosë a'painenquënsouhë'. Sopai natëran ni'ton, parësitamaso' ya'huërin," itërahuë. Ama huachi Yosë tëhuacaso marëhuë' chiniquën pënënahüë. "Oshaquëran co noyahuë' yonquirinsopita naniantatona', Yosë pochin cancantapona' nimara," ta'to, napotërahuë.

Yosë nontacaso' ya'huërin

2 ¹Ya'ipi piyapi marë' Yosë nontacaso' ya'huërin. Na'con nontoco' Yosëri catahuain. Niyontonpatama', ina nontoco'. Nani tahuëriya "Yosparinquën," itoco' Yosë. Ina'ton pënënanarquëma'. ²Copirno marë' Yosë nontoco' noya hua'anëntacaso marë'. Ya'ipi hua'ano'sa marë' Yosë nontoco' noya hua'ano'sa' nicacaso marë'. Noya hua'an nipachin, co aquëtë' piyapi'sa' nino'huipihuë'. Sano yonquiatëhua', noya ya'huarigua huachi. Ina quëran Yosë yonquiatëhua', noya nisarihua huachi. ³Ina pochin Yosë nontacaso' nóya. Inaso' nicha'ërinpoa'. Nontohuatë hua', noya nataninpoa'. ⁴Ya'ipi piyapi nicha'ëcaso' nohuantërin. Nanamënso' no'tëquën nitochina'. ⁵Yosëichin chinotacaso' ya'huërin. Oshahuanëhua' ni'ton, inimicotopirëhuahuë', Quisocristo nanan anoyatërinpoa'. Inasáchin Yosë anohuitërinpoa'. Inaso' Yosë niponahuë', piyapi chachin nasitimarin. ⁶Tahuëri nanihuachina, Yosë nohuanton, nicha'ëinpoaso marë' chiminin. Inaora nohuanton, chiminin.

Chiminatón, oshanënpoa' inquitërinpoa huachi. Napoaton "Yosë nicha'ësarínpoa'," tënëhua'. ⁷Ina sha'huica'huaso marë' Yosë acorinco. A'parinco nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. "Yosë no'tëquën nontërinpoa'. Ina natëco huachi," itërahuë. Yoscoarë' no'tëquën nonahuë. Co nonpinahuë'.

Sanapi'sa' pënëninso'

⁸Napoaton nani parti niyontonpachina', quëmapi'sa' Yosë nonchina', tënahüë. Ama no'huichinasohüë'. Ama nisha nisha yonqui'inasohüë'. Noyapiachin cancantatona', Yosë nonchina'. "Quëmasachin, Tata, ananitërancoi noya nica'huaiso'," ta'tona', nonchina'. ⁹Sanapi'santa' noya niina'. A'naquën sanapi'sa' nitapacasaráchin yonquiipi. Na'con miyo pë'pëpi. Oro quëran na'a a'sontanpapi. Cotton pa'ton nininsopita yaa'mopi. Ainën tapacaisoráchin yonquiipi. Yosë imarinsopitaso' nipirinhuë' ama ina pochin ni'tonahuë', sano yonqui'ina'. Ama piyapiri pa'yatacasomaráchin nitapainasohüë'. ¹⁰A'mopiso' ama na'con yonqui'inasohüë'. Noya nicacaiso' na'con na'con yonqui'ina'. Yosë imapi ni'ton, nóya niina', piyapi'sa' nosoro'ina'. ¹¹Yosë nanamën a'chinpachina', sanapi'sa' ta'tatona', noya nataina'. Natanahuatona', noya natëina'. ¹²Niyontonpatama', quëmapi'sa' pënëchina'. Sanapi'saso' nipirinhuë' co pënëntacaso' ya'huërinhuë'. Ama quëmapi'sa' camaiinasohüë', tënahüë caso'. Ta'tatona', nataina'. ¹³Atan'ton Yosëri ninin. Ina quëran sanapi ninin quëmapi catahuacaso marë'. Ipa itopiso'. ¹⁴Naporahuatón, sanapi'ton oshahuanin. Sopairi nonpintërin ni'ton, ina natëton, oshahuanin. Co Atan nonpintërinhuë'.

Sanapi nonpintërin. Napoaton sanapi'sa' co chiniquën nanantopihuë'. Co quëmapi'sa' pënënacaso' ya'huërinhuë'.¹⁵Sanapi'saso' nipirinhüë' hua'huinpita noya aso'sohuachina', Yosëri noya ni'sarin. Yosë natëtona', piyapi'sa' noya nosoro'ina'. Yosë pochin cancantohuachina', nicha'ësarín. Sano yonquihua-china', nicha'ësarín huachi.

Ansiano'sa' acorinso'

3¹No'tëquën sha'huitaranquën. Insosona ansiano yaya'compachina', noya yonquiapi. Ansiano'sa' tëhuënchachin catahuarinënpoa'.²Napoaton ya'compachina', nóya niina'. Ama piyapi'sari pinocaiso marëhuë' noyachin niina'. A'na sa'inachin ya'huëchina'. Co monshihuanacaso' ya'huërinhuë'. Sano yonqui'ina'. Ama nisha nisha yonqui'inasohuë'. Ya'ipi cancanëna quëran imaina'. Ni'toro'sa' huë'pachina', noya nonchina', o'shichina'. A'chinacaso' noya nitochina'.³Ama no'piinasohuë'. Ama yaahuëchinasohuë'. Oshaquëran pënëchina'. Ama yano'huichinasohuë'. Ama coriquirachin cancanchinasohuë'.⁴Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita noya a'chinchina'. Hui'ninpita noya pënëina' no'tëquën natëcaiso marë'. Oshaquëran pënënpachina', noya natërapí. Pa'pin noya ni'sapi huachi.⁵Co hui'ninpita tëranta' pënënpachinahuë', a'napitarinta' co yanatëponahuë'. Napoaton co nanitërinhuë' imapisopita catahuacaso'.⁶Iraca imapisopitaráchin ansiano ya'coina'. Nasha imarinso' ya'compachina', co noyahuë' yonquimara. "Caso' ansianoco ni'ton, noya noyaco," tapon nimara yonquinënquë. Iraca sopai hua'ani ina pochin yonquihuachina, Yosëri ana'intërin. Ni'cona inapochachin ana'intochinquëma'.⁷Ansiano'sa' noyasáchin niina'. Noya

nipachina', co imapisopitarihuënta' noya ni'sapi. Co pinosapihuë'. Co noyahuë' nipachina', sopai hua'ani nonpintaton, minsëarin huachi.

Ansiano'sa' catahuarinsopita

⁸Ansiano'sa' catahuarinsopitaso' tiacono'sa' topi. Inapitanta' sano yonqui'ina'. No'tëquënachin noina'. Ama nisha nisha noinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Ama nonpinatona', coriqui ma'painasohuë'.⁹Na'a piyapi'sa' co Yosë nanamën nitotopirínahuë'. Imarëhuasopita nani anitotërinpoa'. Ansiano'sa' catahuarinsopitaso' nóya nitochina'. Nitotatona', cancanëna quëran huarë' natëina'. Inapohuachina', noyapiachin cancantapi huachi.¹⁰Ama a'naroachin aya'conquësohuë'. Oshaquëran tëniquë'. Noya nipachina', ya'coina huachi.¹¹Sanapi'santa' imapisopita catahuahuachina', sano yonqui'ina'. Ama ma'tona ma'tona noinasohuë'. Ama pinochinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Noyasachin niina'. Ina pochin nipachina', sanapi'sa capini nicatahuapi Yosë pochin cancantacaiso marë'. Inanta' Yosë nohuanterin.¹²Ansiano'sa' catahuarinsopitaso' a'na sa'ianchin ya'huëchina'. Hui'ninpita pënëina' no'tëquën natëcaiso marë'. Ya'ipi pëinënquë ya'huërinso'pita noya pënëina'. Ina pochin cancantërinso'pitarachin ya'coina'.¹³Tiacono'sa' noya nipachina', imapisopitari noya ni'sapi. Noya Yosë marë' sacatohuachina', chini chiniquën cancantapi huachi. "Ma noyacha Quisocriso catahuarinco paya," tosapi.

Yosë huëntonënquë ya'conpispopita

^{14,15}Na'con yonquiatënquën, api, nicaponquën yapa'sarahuë. "Co hua'quiya quëranhuë' pa'samaraco, co pa'samaracohuë' a'na'," ta'to, iso

quirica ninshitaranquën
 pënëna'huanquënso marë'. Yosë huënto-
 nënquë ya'conpatëhua', noya nicacaso'
 ya'huërin. Napoaton sha'huitaranquën
 imapisopita noya catahuacaso marë'.
 Ansiano'sa' acocaso', noya pënëntacaso',
 inapita sha'huitaranquën. Yosëso'
 nanpiárin. Canpoarë chachin
 ya'huërarin. Nanamën no'tëquën
 anitotërinpoa'. Imarëhuasopita
 niyontonpatëhua', no'tëquën
 a'chinarihua'. ¹⁶Co canpoara Yosë
 nohuitopirëhuahuë', Quisocristo anohui-
 tërinpoa'. “Ma noyacha inaso paya,”
 tënëhua'.

Yosë hui'nin isoro'paquë o'maton,
 piyapi chachin nasitimarín. Co
 manta' oshahuaninhuë', ténin
 Ispirito Santo. Nanpíantahua-
 china, anquëniro'santa' quënanpi.
 Imapisopitari ya'ipi parti
 paatona', Quisocristo nanamënso'
 sha'huitëra'piapi. Na'a piyapi'sa'
 natëpi huachi. Iporaso' Yosë'pa'
 ya'huërarin. Inatohua' Yosëri
 quëpantarin huachi.

Ispirito Santo ninorinso'

4 ¹Tëhuëenchachin Ispirito Santo
 ninoton, nani sha'huitërinpoa':
 “A'na tahuëri na'a piyapi'sa' Yosë
 nanamën a'porapi. Sopai natëtona',
 a'porapi huachi. Ayaro' tahuëri
 ya'caritohuachin, naporapi. Nonpin
 nanan natanpachina', imasapi huachi,”
 ténin. ²Naporo' nonpina'piro'sa'
 ya'huapona' piyapi'sa' nonpinacaiso
 marë'. “Quiyanta' Yosë imarai,”
 topirínahuë', co no'tëquën nonsapihuë'.
 Nitotaponaraihuë', cancanëna' ayatatë
 pochin ni'ton, co yonquiapihuë'.
 Hua'qui' sopai natëtona', co huachi
 nanitapihuë' Yosë natëcaiso'. Inapitaso'
 nisha a'chinapi. ³“Ama sanapi macoso-
 huë'. Nisha nisha cosharo' a'poco

huachi,” topi. Napopirínahuë', Yosë
 ya'ipi cosharo' ninin capacaso marë'.
 Nanamën nitotatëhua', Yosë natëhuatë
 hua', co a'poarihuahuë', noya
 caparihua'. “Yosparinquën, Sinioro,”
 itatëhua', caparihua'. ⁴Ya'ipi ma'sha
 Yosëri ninin. Napoaton nóya. Co manta'
 a'pocaso' ya'huërinhuë'. “Yosparinquën,
 Sinioro,” itatëhua', ya'ipiya noya
 caparihua'. ⁵Yosë quiricanën yonquiatë
 hua', Yosë nontohuatëhua', noya
 caparihua'. Inapohuatëhua', Yosë noya
 ni'sarinpoa'.

Quisocristo marë' noya sacatacaso' ya'huërin

⁶Nani pënënanquën. Ina nanan
 a'chintohuatan, noya nisaran.
 Quisocristo noya ni'sarinquën. Cosharo'
 achinirínposo pochin Yosë nanamën
 achinicananarinquën. No'tëquën
 a'chintërainquën ni'ton, noya imasaran.
⁷Nonpin nanano'saso' nipirínhuë'
 tananpitëquë'. Inahuara yonquinëna
 quëran napopiso' tananpitëquë huachi.
 Inapitaso' topinan quëran a'chinapi.
 Quëmaso' nipirínhuë' nani tahuëri
 yonquiquë' Yosë pochin cancantamaso
 marë'. ⁸Nani tahuëriya sacatohuatë
 huara, chinirëhua'. Inapochachin Yosë
 pochin cancantacasoachin yonquihuatë
 hua', achinicananinpoa'. Achinicanan-
 pachinpoa', noya noya nisarëhua',
 ténahuë. Yosë pochin nipatëhua',
 isoro'paquë noya nanopiarëhua'. A'na
 tahuërinta' Yosë'pa' nanopiantarihua
 huachi. ⁹Caso' no'tëquën pënëntërahue',
 ya'ipi piyapi'sa' natëina'. ¹⁰Ina marë'
 paatëhua', Yosë nanamën
 sha'huirárëhua'. Parësitarihuarahue',
 a'chinarihua'. Yosëichin ninarihua'.
 Inaso' nanopiarin. Ya'ipi piyapi
 nicha'écaso' nohuantërin. Natëhuatë
 hua', anoyacancantatonpoa',
 nicha'ësarínpoa huachi.

¹¹A'chintëranquën ni'ton, inachachin, api, a'chinquë'. A'chinaton, pënëntë quë'. ¹²Co mashonquënhuë' niponahuë', noya pënëntëquë' mashoro'santa' natëinënquën. Ya'ipi piyapi'sa' noya nontëquë'. Nosoroaton, catahuahuë'. No'tëquën Yosë natëquë'. Sano yonquia-ton, noyapiachin cancantëquë'. Noyasá chin niquë' imapisopita nonainënquënso marë'. ¹³Niyontonpachina', Yosë quiricanën nontëquë'. Ina nontaton, pënënuë'. Quisocristo nanamën a'chintëquë'. Ca cancona'huarë' inapotë quë'. ¹⁴Iraca ansiano'sa' niyontonahua-tona', acorinënquën Yosë nanamën a'chinamaso marë'. Së'humomotorahuatënquën, pënëninquën. Pënënatënquën, nanan quëtërinquën a'chinamaso marë'. Ina quëran Yosë catahuarinquën nóya a'chinamaso'. Ama ina naniantatonhuë', topinan ya'huëquësuhuë'.

¹⁵Yosë nanamën na'con yonquiaton, a'chináquë'. Ya'ipi cancanën quëran huarë' imaquë'. Ina quëran pënënpatan, a'napita noya ni'sarinquën. "Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya noya pënëninpoa'," tosapi. ¹⁶Nani tahuëri yonquiquë' nóya imacamaso marë'. Naporahuaton, no'tëquën a'chinquë'. Inapohuatan, Yosë catahuarinquën noya noya cancantamaso marë'. A'napitanta' natanpachinquën, noya noya imasapi huachi.

A'naya a'naya pënëninso'

5 ¹Mashoro'sa' co noyahuë' nipachina', ama no'huiquësuhuë'. Tata pochin nicaton, oshaquëran pënënuë'. A'napitaso' nipirinhüë' napopinachin pi'ipitëramaso' iyaparin pochin ni'quë'. Inapitanta' nososoaton, oshaquëran pënënuë'. ²Sanapi'santa' pënënacaso' ya'huërin. Paiya nipachin, mama pochin nicaton, oshaquëran

pënënuë' noya cancanchina'. Imoyaro'sa' napopinachin pi'ipitëramaso' oshinparin pochin ni'quë'. Ama inapita pi'pian tëranta' təcariquësuhuë'. Noyasachin yonquia-ton, nontëquë'.

Quëyoronos'a' napopiso'

³Isonta', api, imapisopita sha'huitëquë' nitochina'. "Quëyoronos'a' pa'pi sa'ahuamia nipachina', nosoroatoma', catahuaco'," itëquë'. ⁴Nipirinhüë', hua'huinpita ya'huëtöhuachin, inapita pënënuë' a'shin catahuaina'. Aminpitarinta' catahuaina'. Aso'sorin ni'ton, inahuarinta' i'huëretanta'ina'. Nosoroatona', nocomanta'ina'. Ina Yosë na'con nohuantë rin. ⁵A'naquën quëyoronos'aso' nipirinhüë' co hua'huinpita ya'huëtërinhuë'. Ya'ipiya ayananpirin. Yosëichin yonquiarin huachi. "Ina catahuarinco," ta'ton, nani tahuëri Yosë nontarin. Tashirë chachin nontarin. Inapita catahuahua'. ⁶A'naquën quëyoronos'aso' nipirinhüë' nipa'yatacasoachin yonquirin. Nanpiraponahuë', chimipi pochin cancantë rin. Nani nitapicancanarin. Co huachi Yosë yonquirinhüë'. Ni'ton, co inapita catahuacaso' ya'huërinhuë'. ⁷Nani ma'sha, api, sha'huitëranquën. Ya'ipi imapisopita pënënuë' natëina'. Ama a'napitari pinocasio marëhuë' noya niina'. ⁸Quëmopinëna' tēhuëncachin nosorocaso' ya'huërin. Pahuantöhuachina', catahuaina'. A'shina', pa'pina', hui'ninpita, inapita na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Catahuaina', nocomaina'. Insoarisona co nocomahuachinahuë', co huachi Yosë natëapihuë'. "A'naquën co Yosë imaponarahuë', quëmopinëna' nosoropi. Napoaton canpitaso' inapita quëran na'con na'con nosoroco'. Co quëmopinëma' nosorohuatamahüë', na'con na'con oshahuanarama'," itëquë'.

⁹A'naquën quëyoronos'a' ya'huërin, noya nininsopita. A'naya a'naya niyontonpiquë huayonahuatona', aco'ina' Yosë imapisopita

catahuacaso marè'. Payaro'saráchin aco'ina', saota shonca pi'ipitèrinso'. A'naichin so'yatèrinso'. ¹⁰Nóya nininsorachin aco'ina'. Hua'huinpita noya aso'sorinso'. Ni'toro'sa' huè'pachinara, o'shitèrinso'. Co manta' apirarinhuè'. Imapisopita catahuarinso'. Sa'ahuaro'sa' nosororinso'. Noyasachin nininso'. Ina marè' nóya ni'sapi. Ina quèyanonsáchin aco'ina'. Ina quèran quèyorono'sarinta' imapisopita noya catahuapi. Nani tahuèri inasachin yonquiapi.

¹¹Nanon quèyorono'saso' nipirinhuè' ama aco'inasohuè'. “Quisocristo marèachin sacatarahuè huachi, co so'yantapohuè,” taponahuè', oshaquèran ina naniantaton, naquèranchin so'yaantacaso' yonquiantapon nimara. So'yaantacaso' noya nipirinhuè', ma'sona Quisocristo sha'huitèrinso' co naniantacaso' ya'huèrinhuè'. ¹²Naniantohuachina, ina marè' oshahuanarin ni'ton, ama ina aco'inasohuè'. ¹³A'naquèonta' topinan ni'tapon pa'sápaton, chirorin huachi. Naporahuaton, ma'tona ma'tona nonsarin, pinotarín. Nani ma'sha nonsarin, co napocasohuè' nipirinhuè'. ¹⁴Napoaton nanono'sa' so'inari ayananpihuachina', so'yanta'ina', ténahuè. So'yantahuachina', hua'huanta'ina'. So'ina', hua'huinpita, inapita nocomahuachina', noya nisapi. Napohuachina', co a'napitari pinosapihuè'. ¹⁵Ni'què', api. A'naquèn quèyorono'sa' nani nisha cancantopi huachi. Quisocristo a'porahuatona', sopai natèpi huachi. Napoaton ya'ipiya pènènquè' noya yonqui'ina'.

¹⁶Quisocristo imapatèhua', noya niahua'. Quèyoron quèmopinènpoa' ya'huèhuachina', quèmopinèn chachini catahuaina' noya nanpicaíso marè'. Ina quèran a'napita imapisopitarinta' sa'ahuamiaro'sarachin catahuaina'.

Ansiano'sa' nininso'

¹⁷A'naquèn ansiano'sa' noya noya pènèntapi. Paatona', nani tahuèri

a'chinápi, pènèntápi. Inapita noya noya ni'co'. ¹⁸Yosè quiricanèn quèran sha'huitèrinpoa'. “Piyapi asacatohuata'ma', pahuèrèco'. Cahuarionta' asacatohuatama', ama apiracosohuè'. Trico i'nataton i'shorayarahuachin, ama tonpoanantocosohuè'. Tananpitoco' pi'pian pi'pian coshachin,” ténin. Napoaton ansiano'sa' Yosè marè' sacatopi ni'ton, catahuaco'. Ma'sha quètoco' ama pahuanchinasohuè'.

¹⁹Nanan natantohuatan, ama, api, a'naroachin natèquèsuhuè'. A'na piyapirachin ansiano sha'huirapihuachin, co natècaso' ya'huèrinhuè'. Catoya'pihuè nipon, caraya'pihuè nipon, inachachin sha'huirapihuachina', naporo huarè' natètèquè huachi. ²⁰Ansiano tèhuènchachin co noyahuè' nipachina, pènènacaso' ya'huèrin. Ya'ipi imapisopita ayontonahuaton, chiniquèn pènènquè'. A'napita tè'huataton, noya nicacaiso marè' pènènquè'. ²¹Tata Yosè Quisocristorè chachin ni'sarinpoa'. Anquèniro'sa' acorinsopitanta' ni'sarinènpoa'. Napoaton, api, ya'ipiya no'tèquèn pènènquè'. Ama a'naroachin ana'intèquèsuhuè'. Noya natantèquè' no'tèquèn nitotacaso marè'. Ina quèran no'tèquèn yonquiaton, pènènquè huachi. Inso tèranta' co noyahuè' nipachina, pènènacaso' ya'huèrin. ²²Ansiano yaacohuatan, noya yonquiaton, oshaquèran acoquè'. A'na ansiano co noyahuè' nipachina, pènènquè'. Co pènènpatanhuè', Yosè ana'intarinquèn quèmantata'. Noyápiachin cancantèquè huachi.

²³Apira apira yacanioran ni'ton, ama, api, i'sharachin o'oquèsuhuè'. Pi'pian huinonta' o'oquè', aquètè' caniotan.

²⁴A'naquèn co noyahuè' nipachina, ya'ipi piyapiri nitotèrin. “Inaso' oshahuanin. Ina marè' Yosèri ana'intarin,” topi. A'naquènso' nipirinhuè' oshahuanaponahuè', co

a'naroachin nitotërëhuahuè'. Nipirinhuè', co cancanën quëran imarinhuè' ni'ton, oshaquëran nitotarihua huachi. ²⁵Inapochachin a'naquën noya nipachina, ya'ipi piyapi nitotërin. A'naquën nóya niponahuè', co a'naroachin nitotërëhuahuè'. Oshaquë ranso' nipirinhuè', inanta' nitotarihua huachi.

Patronquë nihuitopisopita

6 ¹Nihuitopisopitanta', api, pënëñquè' noya niina'. “A'na piyapi nihuihuatama', ina marè' sacatoco' pahuërëtasaco marè'. Co natëhuatama-huè', no'huitatona', Yosë pinopona' nimara. “Yosë nanamënso' napoonin ni'ton, ina imatoma', co yanatëramacohuè',” taponá' nimara. Co ina Yosë nohuanterënhuè'. Napoaton camaihuachinquëma', noya natëco'. ²Piyapi nihuiramasonta' Quisocriso imapachin, iyaparin pochin ni'co'. Imarinso marè' ama chirocosohuè'. Sha'huïtohuachinquëma', noya noya sacatoco'. Imarinso' catahuarama' ni'ton, nóya sacatoco'. Inanta' Yosëri nosororin ni'ton, noya catahuaco',” itëquè'. Ya'ipi carinquën pënënanquënso', api, a'chinquè'. Siempre pënëñquè' natëina'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

³Quisocriso no'tëquën a'chintërinpoa'. Natëhuatëhua', Yosë pochin cancantarihua'. A'naquënso' nipirinhuè' Sinioro nanamën co natëtonahuè', nisha a'chinpi. Nonpin nanano'sa' a'chinapi. ⁴“Ya'ipiya nitotërai,” itopirinahuè', co yonquihuè'. Topinan quëran nonsápi. Nisha nisha nonconpi. Nisha nisha a'chinpi. Piyapi'sa' natanahuatona', niapiratopi, nino'huipi, nipinopi. “Nonpintërinco nimara,” nitatona', co huachi ninatëpi-

huè'. ⁵Ni'ni pochin cancantatona', co niquë'yapihuè'. Iraca Yosë nanamën nitotopirinahuè', ina naniantatona', co huachi no'tëquën yonquihuè'. Ma'sha canacaiso marè' Yosë yaimapirinahuè'. Co ina marè' imacasohuè' nipirinhuè', napopi. Ama inapitaso' natanquësohuè' huachi.

Canamiatërëhuaso'

⁶Yosë pochin cancantohuatëhua', tëhuëñchachin canamiatarihua'. Co na'a ma'sha ya'huëtöpirinpoahuè', sano cancantohuatëhua', nóya ya'huarihua huachi.

⁷Nasitohuatëra, co manta' ya'huëtërinpohuè'. Naporahuaton, chiminpatërantá', ya'ipi ma'shanënpo' patërè'. ⁸Napoaton cosharo', coton, sariro, inapita ya'huëtöhuachinpoa', sano cancantahua'. Ama na'con na'con nohuantahuasohuè'. ⁹A'naquënso' nipirinhuè' coriqui canacasoachin yonquipi. Inasachin cancantatona', sopai natëpi huachi. Nani ma'sha nohuanonpi. Inasáchin yonquiatona', aquëtè' co noyahuè' cancantopi. Ina marè' Yosëri ana'intarin. Parësitopiquè' a'pararin huachi. ¹⁰Coriquirachin pa'yatohuatëra, nisha nisha yonquirè'. Co noyahuè' ninè'. Nonpinè', ihuatërè', no'huëtërè', ina pochin yonquirè'. A'naquën coriquirachin yonquiatona', Yosë a'popi huachi. Ina quëran cancanëna quëran co huachi noya cancantopihuè'. Sëtatona', chiniquën parësitapi huachi.

Imamiatacaso' ya'huërin

¹¹Quëmaso' nipirinhuè', api, Yosë imaran ni'ton, ama coriquirachin yonquiquësohuè'. Noya nicacasoachin yonquiquè'. Yosë pochin cancantëquè'. “Inaso' nosoroatonco, catahuarincó,” ta'ton, noya natëquè'. Ya'ipi piyapi

nosoroquë'. Ma'sha onpoaponahuë',
 chiniquën cancantëquë'. Ama
 yano'huitëquësohuë'. Oshaquëran
 nonquë'. ¹²Iraca imapisopita niyonton-
 pachinara, chiniquën cancantaton,
 nontëran. “Caso' Quisocristo imarahuë
 huachi,” itëran. Napoaton Yosë natëton,
 sopai minsëquë huachi. Yosë nani
 huëntonënquë acorinquën ni'ton,
 imamiatëquë huachi. Ina quëran a'na
 tahuëri inapaquë nanpimiataran huachi.
¹³Yosë chachin ananpiarinpoa'. Inaso'
 ni'sarinpoa'. Quisocristonta'
 ni'sarinpoa'. Iraca inanta' chiniquën
 cancantaton, copirno Pirato no'tëquën
 sha'huitërin. ¹⁴Ina yonquiaton,
 Quisocristo noninso chachin natëquë'.
 Ama a'napita pinocaiso marëhuë'
 no'tëquën a'chinquë'. Sinioro
 Quisocristo o'mantaquë huarë' noya
 natëquë'. ¹⁵Tahuëri nanihuachin, Yosë
 nohuanton, o'mantararin. Inasáchin
 hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi hua'ano'sa'
 ina natëina'. Copirno'sarinta' natëina'.
 “Ma noyacha Yosëso paya,” ichina'.
¹⁶Inasachin co ta'huantarinhüë'.
 Nanpirápon inaso'. Noya noya ni'ton,
 huënarachin pochin ya'norin. Co
 ya'carichinachinhüë'. Canpoara co
 nohuichitërëhuahuë'. Iraca quëra huarë'
 co insonta' Yosë quënaninhüë'. Ipora
 huanta' co quënanarihuarahüë', ya'ipi
 piyapi'sari chinochina'. Ya'ipiya
 nanitapararin. Amen.

Ma'huano'sa'

¹⁷A'naquën na'con coriqui
 ya'huëtërin. Inapitanta', api, pënënquë'.
 “Ama a'napita nocancosohuë'. Ama
 coriquinëmachin pa'yatocosohuë'. Co
 inaso' ya'huëmiataponhuë'. Yosë na'con
 na'con pa'yatoco'. Inaso' co apiratërin-
 poahuë'. Nani ma'sha quëtërinpoa' noya
 ya'huëcaso marë'. ¹⁸Na'a coriqui
 ya'huëtohuachinquëma', a'napita
 nosoroatoma', catahuaco'. Ma'sha
 pahuantohuachina, quëtoco'. Ama
 manta' apiracosohuë'. Noya nico'.
¹⁹Inapohuatama', canamiatarama'. Ina
 marë' Yosë'pa' na'con canaarama'.
 Inaquë noya noya nanpimiatarama
 huachi,” itëquë', pënënaton.

Yosë a'popisopita

²⁰No'tëquën, api, Quisocristo
 nanamën a'chintëranquën. Ama
 naniantatonhuë', noya imaquë
 huachi. Nonpin nanano'saso' nipirin-
 hüë' ama natanquësohuë'. Nisha
 nisha nonpi. “Ya'ipiya nitotërahuë,”
 topirinahuë', co Yosë nanamën
 nitotopihuë'. ²¹A'naquën nisha
 nanano'sa' imatona', Yosë a'popi
 huachi. Ama inapita natëquësohuë'.

Ya'ipi inaquë ya'huëramasopita Yosë
 noya catahuainquëma'. Nani, api,
 ninshitëranquën huachi.

Paono

Paonori Timotio ninshitarinso'

Timotio nosororinso'

1 ¹I'huata, api. Ca Paonoco ninshitaranquën. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Noya canta' isëquë ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocriso acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Quisocriso imapatëhua', Yosë nohuitatëhua', nannipimiatarëhua'. Yosë chachin sha'huitërinpoa' ni'ton, ina nanan a'china'huaso marë' a'parinco. ²Timotionquën ninshitaranquën. Nosoroatëquën, hui'nahuë pochin ni'nanquën. Tata Yosë catahuainquën. Noya nosoro'inquën. Nani tahuëri asanocainquën. Quisocrisonta' catahuainquën. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, inasachin natërehua'.

Timotio noya imarinso'

³Iracá shimashonëhuëpita Yosë chinotërin. Inapochachin canta' chinotë rahuë. Yosë nanamën no'tëquën natëto, chinotërahuë. Nani tahuëri tashirë chachin Yosë nontato, quëma yonquiranquën. Noya imaranso marë' "Yosparinquën, Siniro," itërahuë. ⁴Iracá yapatahuatëquën, sëtaton, na'nëran. Ina yonquiato, na'con yani'nanquën. Onpopionta' nicato noya cancanchi, tënahüë. ⁵Cancanën quëran huarë' Quisocriso natëran. Mamapaya'ton imarin. Noita inaso'. Ina quëran mama Ionisanta' imaton, a'chintërinquën.

Napoaton quëmanta' natëran huachi, tënahüë. Ina yonquiarahuë.

Ispirito Santo achinicananinpoaso'

⁶Iracá së'huamotorahuatëquën, acoranquën pënëntamaso marë'. Naporo' Yosë chachin ananitërinquën ni'ton, nóya pënëntëran. Imapisopita noya a'chintëran. Ipora, api, ina yonquiato, chiniquën cancantëquë'. Ni'quë'. Pënsha yatacopihuachina, pishitohuatëra, noya orotantarin huachi. Inapochachin chiniquën cancantaton, pënëntantaquë', tënahüë. Napoaton, api, ninshitaranquën achinicanana'huinquënso marë'. ⁷Yosë co nohuantërinhuë' të'huacahuaso'. Ispirito Santo chachin aya'coancantërinpoa'. Ina achinicananinpoa' sopai minsëcahuaso marë'. Achinicananpachinpoa', ma'sha onpoarihuarahüë', noya ahuantarihua'. Inasachin ananitërinpoa' piyapi'sa' nosorocaso'. Catahuarinpoa' sano yonquiatahüë', noya ya'huëcahuaso'. ⁸Ama të'huaton, tapanquësöhuë'. Siniro nanamën a'chináquë'. Ina a'chinahuëso marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Ama ina marë' të'huaquësöhuë'. Quëmanta' a'chinanso marë' aparësitohuachinënquën, chiniquën cancantëquë'. Napohuaton, Yosë catahuarinquën noya ahuantamaso'. ⁹Yosë chachin anoyacancantërinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa',

acorinpoa' nóya nicahuaso maré'. Inaora nohuanton, nosororinpoa'. Co noyahué' nipiréhuahué', nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. Co'huara isoro'pa' acoyatërasohué', ninotonpoa', nosororinpoa'. Naporo' chinotërin Quisocristo a'paimacaso'. Ina imapatëhua', anoyacancantarinpoa'. ¹⁰Iraca quëra huaré' nosororinpoaso', iporaso' nani anitotërinpoa huachi. Quisocristo o'marin ni'ton, nitotërehua'. “Tëhuëchachin Yosë nosororinpoa’,” tënëhua'. Quisocristo chachin nicha'ërinpoa'. Nanpiantarahuatón, chimirin minsërin huachi. Co huachi ina të'huatacaso' ya'huërinhué'. Nanamën natëhuatëhua', Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarëhua'. Chiminarihuarahué', nanpiantarihua huachi. Nanamën quëran anitotërinpoa huachi.

¹¹Yosë acorinco nanamën sha'huica'huaso maré'. Pënëna'huaso maré' a'parinco. Ina nohuanton, nisha nisha piyapi'sa' a'chintarahué'. ¹²Ina maré' aparësitopirinacohué', co tapanato yaa'porahué'. Quisocristo imamiatarahué. Ina nohuitato, inasachin natërahué. Ya'ipiya nanitaparín. Nani sha'huitërinco nanamën a'china'huaso' ni'ton, noya a'pairinco. Nanamëonta' ya'huëmiatarin. O'mantaquë huaré' co naniantarincohué', tënahué.

No'tën nanan a'chinacaso' ya'huërin

¹³No'tëquën, api, a'chintëranquën. Inachachin quëmanta' a'chinqué'. “Quisocristoichin anoyacancantërinpoa’,” ta'ton, inasachin natëqué'. Ina nosoroaton, a'napitanta' nosoroqué'. ¹⁴Yosë nohuanton, nanamën no'tëquën nitotëran. Ama manta' nisha a'chinquësohué'. Ispirito Santo catahuarinquën no'tëquën yonquicamaso'. Nani ya'coancantërinpoa' catahuainpoaso maré'.

¹⁵Tashinan pëiqué po'mohuachinaco, Asiario'sa' patërinaco huachi. Huiquiro, Imoquinisi, inapitaso' co catahuarinacohué'. A'napitanta' co tahuëretërinacohué'. Nani nitotëran, tënahué. ¹⁶⁻¹⁷Onisiporoso' nipirinhué' co nariantërincohué'. Nomaquë huë'sahuaton, yonisápatonco, quënaninco. Co të'huatatonhué', tashinan pëiqué ni'quirinco. Na'aro' achinacancaninco. Ina maré' ya'ipi pëinëquë ya'huërinsoyita nosororahué. Tata Yosëri na'con catahuain, tënahué. ¹⁸Ipiquoënta' na'con catahuarinpoaso' nani nitotëran. Ina maré' Yosë nontërahué. “Na'con nosororinco ni'ton, Siniario o'mantahuachin, inanta' nosoroqué’,” itërahué, Yosë nontato.

Sontaro pochin nininso'

2 ¹Quëmanta', api, “Quisocristo catahuarinco,” ta'ton, chiniquën cantantëqué'. Ina imapatëhua', catahuarinpoa' chiniquën cantantacaso'. Hui'nahué pochin nicatëquën, pënëranquën. ²Piyapi'sa' niyontonpachinara, Yosë nanamën a'chintërahué. Quëmanta' natanan. Inapochachin quëmanta' caraichin quëmapi'sa' huayonahuaton, ina nanan chachin a'chintantaqué'. Noya natërinsoyitará chin a'chintëqué' a'napitanta' a'chinchina'.

³Noya sontaro pochin niqué'. Inaso' parësitohuachina, ahuantërin. Inapochachin quëmanta' Quisocristo maré' parësitohuaton, ahuantëqué'. ⁴Sontaro ya'conpatëra, co huachi yonquirehué' canpora ma'sha nicacaso'. Capitanachin natëré'. Ina nohuantërinsoyachin ninë huachi. Inapochachin canpoanta' Quisocristoachin natëcahuaso' ya'huërin. ⁵Isonta' yonquia'ahua'. Nicanacaso maré' ya'nipihuatëra, ya'nipi hua'an sha'huitërinpo' ma'sona noya nicacaso'. Co natëhuatërahué', co

canarëhuë'. Inapochachin canpoanta' Quisocristo noninso' natëahua'.
 6Iminquë chiniquën sacatërinso pochin Yosë marë' chiniquën sacatacaso' ya'huërin. Sha'tona'pi noya sacatohuachina, ma'sha ya'huëtërin huachi. Cayahuachina, inari'ton manin. Inapochachin canpoanta' noya a'chinpatëhua', Yosë'pa' canarihua'.
 7A'chintëranquënso', api, noya yonquiquë'. Quisocristo catahuaarinquën no'tëquën yonquiamaso marë'.

Quisocristo anoyacancantërinpoaso'

8Ama, api, Quisocristo naniantëquësohuë'. Ina na'con yonquiquë'. Isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Tapico' shin ni'ton, hua'anëntarin huachi. Chimimiatapona-huë', nãpïantarin huachi. Ina nanan chachin a'chinárahüë'. Ina imapatëhua', anoyacancantarínpoa'. Nicha'ësarínpoa huachi. 9Ina a'chinahuëso marë' parësitërahüë'. No'huitonaco, tashinan pëiquë po'morinaco. Apiro'sa pochin isëquë ya'huarahuë. Catinaquë tonpopirinacohüë', Yosë nanamënso' co nanitërehüë' tonpocasó'. Nisha nisha parti a'chinapi ni'ton, nahuinin huachi. 10Napoaton co pa'yanahuë'. Yosë nohuanton, oshaquëran a'napitanta' imasapi. Inapitanta' imacaiso marë' ya'lipiya ahuantërahüë. Quisocristo imapachina', nicha'ësarín huachi. Oshanëna' inquitahuaton, anoyacancantarin huachi. Ni'ton, a'na tahuëri Yosë'pa' nanpïantarapi huachi. Inatohua' noya ya'huëcontarihua huachi. Co onporonta' pipiarëhuahuë'.
 11 No'tëquën itëranquën. Yatëpapirinenpoahuënta', imamiatohuatë hua', inarë'quënpoa' nanpimiatarihua huachi. 12Ina marë' parësitohuatëhua', a'na tahuëri inarë'quënpoa' hua'anëntarihua'.

Nipirínhuë', ina a'pohuatëhua', inanta' a'poarínpoa'. 13Co natëpirëhuahuënta', inaso' no'tëquën nontërinpoa huachi. Nani sha'huitërinpoa' ni'ton, co nanitë rinhuë' nonpintínpoaso'. Co onporonta' nisha cancantarinhuë'.

Yosë marë' sacatërehüaso'

14Ina nanan chachin, api, ya'lipi piyapi'sa' sha'huitantaquë' yonqui'ina'. “Yosë ni'sarínpoa' ni'ton, ama nisha nisha ninontocoso-hüë',” itëquë'. Inahuara yonquinëna quëran nisha nisha ninontohuachinara, topinan quëran nonsapi. Insosona inapita natanpachina', co huachi noya Yosë imasapihuë'. Nisha cancantatona', yaa'poapi huachi. 15Noyasachin niquë' Yosë noya ni'inquën. Yosë nanamën noya nitotaton, no'tëquën a'chinquë'. Ina marë' noya sacatohuatan, co Yosë'pa' tapanaranhuë'. 16Nonpin nanano'saso' nipirínhuë' tananpitëquë'. Ama natanquësohuë'. Inapita imapatë hua', co huachi Yosë pochin yonquiarë huahuë'. Topinan quëran nonsapi. Co catahuarínpoahuë' Yosë nohuítacasó'. 17Ni'quë'. Panca yonitohuatëra, nohuarotërë'. Inapochachin nonpin nanano'saso' yatapicancanínpoa'. Iminio, Huirito, inapitasó' nonpin nanan a'chinapi. 18Yosë no'tëquën a'chintopirínpoahuë', co huachi natëpíhuë'. “Yosë co huachi ananpítantarinpoahuë'. Hua'yanënpóachin ananpitarínpoa',” toconpi. Napopi ni'ton, co huachi a'naquën imapíhuë'. 19Yosë nanamënso' nipirínhuë' ya'huárin. Yosë chachin acorínso'. Natëricho pëi' paquëmarinquë pochin ni'ton, ya'huëmiatarín. Canpoanta' ina natëtëhua', imamiatarihua'. Napoaton noya pëi pochin ninëhua'. Yosë chachin

achinicananinpoa'. Quiricanën quëran naporin. "Ya'ipi imapisopita Yosëri nohuitërin," tënin. Nonpinatona', "Quiyanta' imarai," topachinara, Yosë nitotërin. Co ina nonpintapihuë'. "Quisocristo imapisopita nóya cancanchina'. Ya'ipi co noyahuë' yonquipisopita nanianchina'," tënin anta'. Yosë naporin ni'ton, ina ni'sarinpoa huachi. Ina pochin cancantërehuasopita huëntonënuë nani ya'conëhua huachi, tënahuë'.

²⁰Panca pëiquë nisha nisha ma'sha ya'huërin o'ocaso marë'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, nasha minë' ninshirayá chin masahuatë', o'shitëre'. Minëtë', pa'chitë', inapitaso' nipirinhüë' co ina marë' ya'huërinhuë'. Në'huëi' acocaso marë', hui'sëcaso marë', inapita marë' ya'huërin. ²¹Co noyahuë' yonquiramaso' naniantohuatama', ninshiraya minë' pochin nisarama'. Noyasáchin cancantohuatama', Yosë nohuantarinquëma'. Acoarinquëma' noya nicacaso marë'.

²²A'naquën hui'napi'sa' nisha nisha yonquiatoná, pa'sápi. Ama ina pochin yonquiquësohuë'. Noyasachin nicacaso' yonquiquë'. Ya'ipi cancanën quëran Quisocristo natëquë'. Ya'ipi piyapi nosoroquë'. Ya'ipi imarëhuaso capininpoa' noya nini'tëhua', ya'hua'ahua'. Noyapiachin cancantatëhua', Yosë nontërehua' catahuainpoaso marë'. ²³A'naquënso' nipirinhüë' co Yosë quiricanën yonquiato-nahuë', nisha nisha ninontapi. Topinan quëran ninontatona', nino'huiapi. Quëmaso' nipirinhüë' ama inapitarë'quën chiniquë'n ninontocoso huë'. ²⁴Sinioro piyapinënpoa' nipatëhua', co no'huitacaso' ya'huëtarinpoahuë'. Noya nontacaso' ya'huërin. Noya nitotatëhua', a'chintahua'. No'huipirinpoahuë', ama no'huiahuasohuë'. Oshaquëran nontahua'. ²⁵Nisha nanan imapachina, oshaquëran pënëanhuan'. Ama no'huitatëhuahuë',

a'chintahua'. Yosëri catahuahuachin, oshaquëran co noyahuë' yonquipisopita naniantatona', no'tëquën yonquiapona' nimara. ²⁶Yonquicaiso marë' oshaquëran pënëanhuan'. Pëcotanquë ma'sha manëso pochachin sopairi nani manin. Camaihua-china, natëpi huachi. Nipirinhüë', pënënpatëhua', sopai quëran cha'ëpona' nimara.

Aquë aquëtë' co noyahuë' cancantapisopita

3 ¹Natanquë', api, pënëanta'inquën. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, co huachi noya ya'huarihuahuë'. ²Piyapi'sa' niapiratapi. Co huachi a'napita yonquiapihuë'. Coriquirachin cancantapi. A'napita nocanapi. "Caso' noya noyaco," ta'tona', a'napita co noyahuë' ni'sapi. Nipinosapi. Yosënta' tēhuaapi. A'shina', pa'pina', inapita co natërapihuë'. Nani ma'sha quëtöpirinahuë', co ina marë' "Yosparinquën," co itapihuë'. Ma'sharachin yonquiatoná, a'na nohuantërachinapona'. Co Yosë chinotapihuë'. ³Co pi'pisha tēranta' ninosoroapihuë'. Co niquë'yaapihuë'. Nonpinatona', sha'huirapiapi. Nimonshita-pona'. No'piápona'. Niahuëapona'. Noya nininsopita co pi'pisha tēranta' nohuanta-pihuë'. ⁴Iin niponahuë', nonpinapitona' sha'huirapiapi. Co huachi yonquiapihuë'. "Quiyasachin nitotërai," tosapi. Co huachi Yosë nohuantapihuë'. Ma'sha nipa'yatacaisoáchin yonquirapi. Pitaquë ni'tacasarachin nohuantapi. ⁵"Quiyanta' Yosë imarai," topirinhüë', co tēhuënchachin imasapihuë'. Chinotapirinhüë', co cancanëna quëran huarë' natëpihuë' ni'ton, co Yosëri catahuarinhuë' ina pochin cancantacaiso'.

Ama inapita natanquësohuë'. Tananpitë quë' pa'ina'. ⁶Na'a piyapi'sa' anishacancantapi. A'naya a'naya pëiquë paatona', sanapi'sa' nonpintopi. Nonpintatona', a'chintaponaraihuë', a'naquën noya

natanpi. “Oshahuanco ni'ton, ana'lintincoso' ya'huërin,” ta'tona', nisha nisha yonquiapi. Nani ma'sha nohuantatona', co sano yonquiapihuë'. ⁷Nisha nisha nanan yanatanpi. Yosë no'tëquën noninso' nipirihuë', co yamapihuë'. Napoaton co Yosë nohuitopihuë'. ⁸Iraca cato' pënotono'sari Moisësë no'huipi. Canisë, Canprisë itopiso'. Moisësë no'huitona', copirno nonpintopi ama natëcaso marëhuë'. Inapochachin ipora nisha a'china'piro'sa' co noyahuë' yonquiatona', co Yosë nohuantopihuë'. No'tëquën noninso' co yanatanpihuë'. Nisha nanan imatona', co Yosë imasapihuë'. ⁹A'chintohuachina, a'naquën natëpirinahuë', oshaquëran co huachi natërapihuë'. “Nonpinápi.” ta'tona', co huachi imasapihuë'. Inapochachin iraca pënotono'sari nonpintopirinahuë', piyapi'sa' oshaquëran no'tëquën nitotahuatona', a'popi huachi.

Yosë quiricanën quëran nontërinpoaso'

¹⁰Quëmaso' nipirihuë' noya cancantaton, hua'qui' ca'tananco. Yosë nanamën a'chinpatëra, noya natanan. Ya'ipi naporahuëso' ni'nán. Yosëichin yonquiato, imamiatarahuë. Cancanëhuë quëran huarë' natërahuë. Co piyapi'sa' no'huirahuë', nosororahuë. Ma'sha onpoaporahuë', chiniquën cancantërahuë. Quëmanta' ca pochin cancantëran, tënahüë. ¹¹Aparësito-pirinacohüë', ahuantërahuë. Ya'ipi ni'nán ni'ton, nitotëran. Antioquiaquë, Iconioquë, Nistraquë, inaquëpita chiniquën parësita-porahuë', Sinioro catahuarinco ni'ton, cha'ërahuë. ¹²Ya'ipi cancanëpoa quëran Quisocristo imapatëhua', aparësitarinënpoa'. ¹³Ya'huërë' co noyahuë' nipisopita, nonpintëro'sa', inapitaso' aquë aquëtë' co noyahuë' nisapi. Na'con nonpintopi quëran sopairi nonpintarin huachi.

¹⁴Quëmaso' nipirihuë' Yosë nanamën imamiatëquë huachi. Nani iraca mama, amin, ca, a'napitanta' a'chintërainquën,

cancanën quëran huarë' natëran. Noya nohuitërancoi ni'ton, “No'tëquën a'chintërinaco,” ta'ton, imamiatëquë huachi. ¹⁵Hua'huatapon quëra huarë' Yosë quiricanën nohuitëran. Ina quëran Yosë nontërinpoa' nicha'ëinpoaso marë'. Ina nitotohuatëhua', Quisocristo natëhuatë hua', cancanënpoa' anoyacancantarinpoa'. ¹⁶Ya'ipi Yosë quiricanëno' nóya. Yonquirinso chachin Yosëri aninshitërin. Quiricanën quëran a'chintërinpoa'. Pënëninpoa' co noyahuë' ninëhuasopita naniantahuaso marë', nóya ayonquirinpoa'. Anitotërinpoa' no'tëquën Yosë natëcaso'. ¹⁷Quisocristo imapatëhua', quiricanën quëran catahuarinpoa' noya nicahuaso marë'. Nitotatëhua', natëhuatë hua', nóya nisarëhua'. Ina marë' quiricanën quëtërinpoa'.

Ya'ipi piyapi'sa' pënënacaso' ya'huërinso'

4 ¹Yosë ni'sarinquën ni'ton, pënënanranquën. Quisocristonta' ni'sarinquën ni'ton, “Nanamën a'chináquë,” tënahüë. A'na tahuëri inaso' o'mantarin isoro'pa' hua'anëntacaso marë'. Naporo' chimin-pisopita, nanpirëhuasopita, ya'ipinpoa' coisë pochin no'tëquën sha'huitarinpoa'. Oshahuano'sa' ana'intarin. Natërehuasopitaso' noya acoarinpoa'. Napoaton Yosë marë' noya sacatëquë'. ²Nanamën a'chináquë'. Piyapi'sa' yanatanpachina', a'chintëquë'. Sacai' a'chinacaso' nipirihuë', onpopionta' a'chináquë'. A'naquënso' co yaimapachinahuë', no'tëquën sha'huitëquë' natëina'. Co noyahuë' nipachina', pënënuquë'. Noya nontëquë' chiniquën cancantatona', imaina'. Ya'ipi piyapi'sa' a'chintëquë' noya nicacaiso marë'. Nipirihuë', ama no'huiquësokuë'. Oshaquëran pënënuquë'. ³A'na tahuëri piyapi'sa' co nohuantapihuë' Yosë nanamën natëcaiso'. Nonpin nanano'sa' nisha

nisha a'chinpachina', pa'yatapi.
Inahuara costapisorachin yanatanapi.
4Yosë no'tëquën noninso'
a'porahuatona', piyapi yonquirinso'
natëapi huachi. 5Quëmaso' nipirinhue'
sano yonquiquë'. Aparësitohuachinën-
quën, ama no'huitatonahuë', ahuantë
quë'. A'naya a'naya Yosë nanamën
a'chintëra'piaquë' co imapisopitahuënta'
nitochina'. Ya'ipi imapisopita catahua-
quë' noya noya imaina'.

Paono tashinan pëiquë ya'huërinso'

6Co hua'quiya quëranhuë' a'chinahuëso
marë' tëpaarinaco. Nani tahuëri naniriarin
chimina'huaso'. 7Iracá Yosë sha'huitërinco
a'napita a'chinta'huaso'. Nani tiquirahuë
huachi. Sopai hua'an minsëato, Quisocristo
nóya natërahuë huachi. Co pi'pian tëranta'
a'porahuë'. 8Napoaton Yosë'pa'
acanaarinco huachi. Quisocristo
o'mantahuachin, oshahuano'sa' no'tëquën
ana'intarin huachi. Naporo' noya
ninahuëso marë' acanaarinco. Co casachin
acanaarincohuë'. A'napitanta' Quisocristo
nosoroatona', "Manoton o'manta'in,"
topisopitanta' Yosë'pa' canaapi huachi.

A'napitari patopiso'

9Manoton, api, huëquë' ni'quico.
Onpopiota' manoton ni'quico. Ama
hua'quiquësohuë'. 10Caora ya'huarahüë.
Timasëso' nani patërinco. Isoro'paráchin
yonquiaton, patërinco. Tisaronicaquë
pa'nin. Crisinti Carasiaquë pa'nin.
Ya'huëre' Titoso' Tarëmasiaquë pa'nin.
11Nocasëíchin isëquë ya'huërarin.
Marconta' sha'huitonquë' huë'in. Inaso'
noya catahuarinco. 12Tiquicoso'
ya'huëpirinhüë', Ipositoquë a'parahuë.
13Saco tanontën nininso' Troitiquë
huëshirahuë. Carpio pëinënquë ya'huërin.
Huë'patan, quëshico. Niproro'santa'
quëshico. Quiricanëhuë so'nanpinan
nininso' na'con na'con nohuanterahuë.

14Aricantëro hua'na nina'pi nininso'
chiniquën sha'huirapirinco. Ina marë'
Siniorori ana'intarin. 15Yosë nanamën
a'chintërahuë ni'ton, chiniquën
no'huirinco. "Nonpiánin," itërinco.
Napoaton ni'quëna nonpintochinquën.

16Ya'nán coisëquë sha'huirapiponco,
co insonta' catahuarincohuë'. Ya'ipiya
të'huatona', ta'ananpirinaco. Nipirin-
huë', co no'huirahuë'. "Ama ina marë',
Sinioro, ana'intëquësohuë'," tënahuë,
Yosë nontato. 17Ta'ananpipirinacohüë',
Quisocristo catahuarinco. Co patërinco-
huë'. Achinicancaninco ni'ton,
inaquënta' ya'ipi Yosë nanamën sha'hui-
rahuë. Nisha nisha piyapi'sa' nani
natanpi huachi. Pa'pini' maninposo
pochin yatëpapirinacohüë', Yosë
catahuarinco, cha'ërahuë. 18Pa'pi co
noyahuë' yonquiarapipirinacohüë',
siempre nicha'ësarinco. Co sopai
minsëarincohuë'. Quisocristo anoyacan-
cantërinco ni'ton, a'na tahuëri
ya'huërin'pa' quëpantarinco huachi. Ma
noyacha Quisocristoso paya. Ipora
quëra huarë' inasachin chinotahua'.
Amen.

Piquëran huarë' sha'huirinso'

19Prisca, Aquira, Onisiporo sa'in,
hui'ninpita, inapita sha'huitëquë' noya
ya'huë'ina'. 20Irasto Corintoquë
ya'huarin. Tropimo caniorin ni'ton,
Miritiquë huëshirahuë. 21Ama, api,
hua'quiquësohuë'. Co'huara o'napi
naniyatërasohüë', huëquë'. Ioporo,
Potinti, Nino, Craotia, ya'ipi imapiso-
pita isëquë ya'huërinso'pita yonquiarin-
nënquën. "Sha'huitëquë' noya
ya'huë'ina'," itërinaco.

22Quisocristo, api, achinicancainquën.
Inasachin hua'anëntërinpoaso'.
Ya'ipinquëma' imaramasopita noya
catahuainquëma'. Amen. Nani huachi.

Paono

Paonori Tito ninshitërinso'

Tito yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 ¹I'huata, api. Ca Paonoco ninshitaranquën, ni'quë'. ¿Noya ya'huaran? Noya canta' ya'huarahüë. Tata Yosë hua'anënpoa' ni'ton, inasachin natërahüë. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, na'aquënpoa' huëntonëquë ya'conarëhua'. Nöya natëcaiso marë' a'chinarahüë. No'tën nanan a'china'huaso marë' acorinco. Ina natëhuatëhua', Yosë pochin cancantarëhua huachi. ²Quisocristo imapatëhua', a'na tahuëri inapaquë quëpantarinpoa'. Ya'huërin'pa' ya'huëmiatarihua huachi. “Ananpitarinpoa huachi,” ta'tëhua', ina ninarëhua'. Yosë iráca sha'huitërinpoaso'. Inaso' co onporonta' nonpintërinpoahuë'. ³Iporaso huachi nanamën anitotërinpoa'. Inaora nohuanton, anitotërinpoa'. Yosë sha'huitërinco ni'ton, ina nanan chachin pënënanquëma'. Inaso' nicha'ësarínpoa huachi. ⁴Quëmanta', Tito, Quisocristo noya imaran. A'chintohuatënnquëran natëton, imaran ni'ton, tëhuënnchachin hui'nahuë pochin ni'nanquën. Tata Yosë catahuainquën. Asanocancainquën. Quisocristonta' catahuainquën noya cancantamaso marë'. Inaso' nicha'ësarínpoa huachi.

Ansiano'sa' acorinso'

⁵Crita parti ya'huarihua', a'naya a'naya ninanoquë a'chintopirëhuahuë',

pahuanin ya'ipiya a'chinacaso' ni'ton, inaquë huëshiranquën. “Imapisopita na'con na'con pënënnquë'. Naporahua-ton, ya'ipi ninanoro'saquë ansiano'sa' acora'piraquë',” itëranquën. Ina marë' inaquë huëshiranquën. ⁶Ansiano'sa' yaacohuatan, noya quëmapiráchin acoquë'. A'naichin sa'in ya'huëtërinso'. Co pi'pian tëranta' monshihuanacaso' ya'huërinhuë'. Hui'ninpitanta' Quisocristo imaina'. A'naquënsó' ansiano yaya'conpirinahuë', hui'ninpita co noya cancantërinhuë'. No'pirárin. Nisha nisha sanapi pa'yatarin. Co sano cancantërinhuë'. Co pa'pin yanatërinhuë'. Co hui'ninpita tëranta' pënënpachinahuë', a'napitarinta' co yanatëponahuë'. Napoaton co inapita acocaso' ya'huërinhuë'. ⁷Yosë nohuanton, ansiano'sa' ya'huërin imapisopita catahuacaso marë'. Yosëri acorin ni'ton, noyasáchin niina'. Ina quëran co nonapicaíso' ya'huapónhuë'. Ama nocanchinasohuë'. “Casáchin no'tëquën nitotërahüë,” topachina', ama ina quëmapi acoquësóhuë'. Ama yano'huichinasohuë'. Pënëntohuachina', ama no'huitatë pochin pënënnchinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Ama yaahuëchinasohuë'. Ama coriquirachin cancanchinasohuë'. Ama pi'pian tëranta' nonpintatona', canainasohuë'. Insosona ina pochin cancantohuachina', ama ansiano acoquësóhuë'. ⁸Ni'toro'sa' huë'pachina', noya nonchina',

o'shichina'. Pahuantërinso pita nosoro'ina'. Noyasachin ni'tona', a'napita catahuaina'. Sano yonqui'ina'. Yosë natëtona', ina pochin cancanchina'. Pi'pisha tëranta' co noyahuë' yonquihuachina', a'naroachin nanianchina'. Ina pochin cancantohuachina', noya ansiano ya'conacaso', tënahüë. ⁹Yosë nanamën no'tëquën anitotërinpoa', inasáchin a'chintërehua'. Ina nananáchin ansiano'sa' imaina'. Ina na'con yonquihuachina', noya pënënta-pona', no'tëquën a'chinapona'. A'napitari nisha nanan a'chintopirinahuë', ansiano'sariso' Yosë nanamënachin a'chinchina' ama imapisopita nonpin nanan natëtaçaiso marëhuë'.

¹⁰Na'a quëmapi'sa' co yanatëpihuë'. Inahuara yonquinëna quëran a'chinapi ni'tona', topinan quëran nonsápi. Cotioro'sa' pënëntërinso' imatona', yanonpinapi. A'naquëonta' co Cotioro'sa' pochin yonquiaponahuë', nisha nisha nonsápi. ¹¹Ma'sha canacaisoachin yonquiataona', a'chinapi. Co nisha nanan a'chinacasohuë' nipirinhuë'. Nisha a'chintohuachinara, a'naquën Yosë nanamën yaa'popi huachi. Quëmopinënpitarë chachin nisha imasapi. Napoaton imapisopita niyontonpachina', co nisha a'china'piro'sari pënënacaso' ya'huërinhuë'. Yapënëntohuachina', sha'huitëquë' ama pënëchinasohuë'.

¹²Tëhuëchachin, api, Crita parti ya'huaton, na'a nonpina'piro'sa' natanan. A'na Crita quëmapi chachin iraca naporinso'. "Citaro'sa' yanonpinpi. Ni'ni pochin cancantopi. Co sacataponaraihuë', cosharoachin cancantopi," tënin. Pënëntona'pi inaso'. ¹³No'tëquën nonin. Na'a piyapi'sa' inatohua' ina pochin cancantopi. Napoaton chiníquën pënëquë' ama

nonpin nanan natëinasohuë'. No'tëquën yonquihuachina', noya cancantapi huachi. ¹⁴Ama Cotioro'sa' iraca napopiso' natëinasohuë'. A'naquën Quisocriso nanamën a'porahuatona', inahuara yonquinëna quëran a'chinapi. Ama inapita natëinasohuë'.

¹⁵Yosë nasha cancän quëtohuachinpoa', ya'ipiya noya imarëhua huachi. A'naquënso' nipirinhuë' co yaimapihuë'. Taparoachin yonquiipi. Co noyahuë' cancantohuachinara, nisha nisha yonquiipi. No'tën nanan nitotaponaraihuë', co yanatëpihuë'. "Co natëcaso' ya'huërinhuë'," toconpi. Napoaton co huachi no'tëquën yonquipihuë'. Nitapicancanaton'a', co huachi nanitopihuë' noya yonquicaiso'. ¹⁶"Yosë nohuitë rahuë," topirinahuë', co noyahuë' nipi. Ina marë' co tëhuëchachin imapihuë', tënahüë. Co Yosëri noya ni'ninhuë'. "Napoonpi," tënin. Co manta' yanatëpihuë'. Yosë a'poatona', co pi'pisha tëranta' nanitopihuë' noya nicacaiso'.

Quëmapi'sa', sanapi'sa' inapita pënëninso'

2 ¹Quëmaso' nipirinhuë' Yosë nanamën no'tëquën a'chintëquë'. Ina a'chintaton, pënëquë' noya nicacaiso marë'. ²Quëmapi'sa' quëma quëran masho miachin nininsopitanta' pënëquë' nóya cancanchina'. Ama no'piinasohuë'. Nóya yonqui'ina'. Ama nisha nisha yonqui'inasohuë'. Yosë nanamën no'tëquën imaina'. Ya'ipi piyapi nosoro'ina'. Ma'sha onpotopirinahuë', ama yai'huërchinasohuë'. Chiniquën cancanchina'. ³Sanapi'santa' a'chintëquë' sano yonquiataona', Yosë pochin cancanchina'. Ama ma'tona ma'tona noinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Noya niina' a'na sanapi'sarinta' nicatona' nonanacaiso marë'. Naporahuaton, noya nicacaiso'

a'chiina'. ⁴Nasha so'yahuano'sa' pënëina' so'ina' noya nosoroacaiso marë'. Hua'huinpitanta' nosoroacaiso marë' pënëina'. ⁵Noya yonquicaiso marë' pënëina'. Ama manta' so'ina' tēhuacaiso' yonqui'inasohuë'. So'ina' noya nocoma'ina'. Ya'ipi piyapi noya nonchina'. So'ina' noya natëina'. Ina pochin cancantohuachina', a'na piyapirinta' noya ni'sapi. “Ma noyacha Yosë nanamënso paya. Ina imatona', noya nisapi,” taponá'.

⁶Hui'napi'santa' pënénquë' sano yonqui'ina'. ⁷Quëmanta', api, noyasáchin niquë' a'napita nonanainquënso marë'. Noya cancantaton, Yosë nanamën no'tëquën a'chinquë'. Ya'ipi yonquínë quëran huarë' a'chinquë'. ⁸Noyasáchin nonquë' ama a'napita sha'huirapiinquënso marëhuë'. Ina quëran no'huipirinënhuënta', tapanapi. Co manta' pinoinquënso' ya'huaponhuë'.

⁹Sacatoro'santa' pënénquë'. Nihuito-huatëra, “Sacatëquë',” itohuachinpora, sacatacaso' ya'huërin. Natëtona', noya sacachina'. Camaihuachina', natëina'. Co a'panicaso' ya'huërinhuë'. ¹⁰Ama ihuachinasohuë'. No'tëquën natëtona', ama pi'pian tëranta' nonpiinasohuë'. Noya nipachina', a'napitarinta' noya ni'sapi. “Tata Yosë imatona', noya nipi. Ma noyacha Yosë nanamënso paya,” taponá'. Inaso' tēhuënhachin nicha'ësarínpoa'.

Yosë catahuarinpoaso'

¹¹Inaora nohuanton, Yosë nosororinpoa'. Ni'ton, hui'nin chachin a'paimarin. Nosoroatonpoa', nanamën anitotërinpoa'. Inaso' ya'ipi piyapínpoa' nicha'ëinpoaso' nohuantërin. ¹²Nosoroatonpoa', pënëinpoa' noya cancantacaso marë'. Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantahua'. Ama

ma'sharachin nohuantahuasohuë'. Co monshihuanacaso' ya'huërinhuë'. Sano ya'huatëhua', nóya yonquia'ahua'. Yosë yonquirinsorachin imahua huachi. Nani tahuëri Yosë yonquiatëhua', ina pochin cancantahua'. Ina marë' pënëinpoa'. ¹³Noya cancantatëhua', Quisocristo ninahua'. A'na tahuëri chiniquën nanantaton, o'mantatarin huachi. Inaso' Yosë chachin ni'ton, huënarachin huënarachin ya'noarin. Ina quënanpatëhua', nóya cancantarihua huachi. Chiniquën nanantaton, noyá nicha'ësarínpoa huachi. ¹⁴Iraca canpoa marë' chiminin. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. Nicha'ërinpoa' ama huachi sopai natëcahuaso marëhuë'. Anoyacancantërinpoa' piyapínënpita nicahuaso marë'. Huëntonënhuë chachin ya'conpatëhua', noya nicacasaróchin nohuantarihua'.

¹⁵Ina nanan, api, a'chintáquë'. Noya nontaton, achinicanquë'. Co noyahuë' nipachina', chiniquën nanantaton, pënénquë'. Quisocristo nanamën a'chintëran ni'ton, natëinënhuë' quënso' ya'huërin.

Imapisopita noya niina'

3 ¹Inatohua' ya'huapo, noya pënëinahuë'. Inachachin quëmarinta' pënëantaquë'. “Copirno natëco',” itëquë'. Ya'ipi copirno acorinsopitanta' natëcaso' ya'huërin. Noya nicacaiso' camaihuachina', natëina'. ²Ama pinoinasohuë'. Ama nino'huinasohuë'. Noya ninicatona' ya'huë'ina'. Ya'ipi piyapi'sa' noya nonchina'.

³Iraca canpoanta' co noyahuë' cancantërhua'. Co'huara Yosë nanamën nitochatërhuihuahuë', co yonquirëhuahuë'. Co yanatërhuihuahuë'. Sopai nonpintërinpoa' ni'ton, a'naquënpoa' no'pirëhua', monshihuanëhua'. Ma'pitasona pa'yatacasoachin yonquirë

hua'. A'na piyapi ma'shanënpita noyapatërëhua'. Nino'huirëhua'. Co niquë'yarëhuahuë'. Inapoatëhua', topinan quëran ya'huapirëhuahuë'.⁴Yosëso' nosoroatonpoa', noya nanan anitotërinpoa'. Inaso' noya ni'ton, hui'nin a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'.⁵Co canpoara noya ninëhuahuë'. Co nanitërehuahuë' nóya cancantacaso'. Inaora nohuanton, Yosë nosororinpoa', nicha'ërinpoa'. Amatëreso pochin ya'ipi oshanënpoa' inquitërinpoa huachi. Oshanënpoa' inquitatonpoa', anoyacancantërinpoa' noya noya cancantahuaso marë'. Anasitarëso pochin nasha cancan quëtërinpoa'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', catahuarinpoa' Yosë pochin cancantacaso'.⁶Quiso-cristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, Ispirito Santo a'patimarinpoa' ya'coancantinpooaso marë'. Noyá ya'coancantohuachinpoa', na'con catahuarinpoa huachi.⁷Napoaton iporas' Yosë noya ni'ninpoa'. Iraca oshahuanpirëhuahuë', nosoroatonpoa', nanan anoyatërinpoa'. "Huëntonënpüë aya'coninpoa' ni'ton, a'na tahuëri ya'huërin'pa' ya'huëcontarihua huachi," ta'tëhua', ninarëhua'. Inatohua' nanpimiatarihua huachi.

⁸No'tëquën sha'huitëranquën. Quëmanta' inachachin a'chintëquë', ténahuë. Pënënáquë' ya'ipi imapisopita noya nicacaiso marë'. A'chintëranquënso' nóya imacaso'. Natëhuatëhua', noya noya ya'huarihua huachi.⁹A'naquën co noyahuë' yonquiatona', nisha nisha nonpi. Mashocoro'sa' yonquiatona', inahuara yonquinëna quëran nisha nisha a'chinpi. Cotioro'sa' iraca pënëntopiso' nisha

nisha a'chinatona', nino'huipi. Ama inapita natancosohuë'. Ina pochin ninontohuatëhua', topinan quëran ninontërehua'. Co catahuarinpoahuë' Yosë pochin cancantahuaso'. Yosë nanamënëchin imacaso' ya'huërin.

¹⁰Insosona nisha nanan a'chinpachina', pënënpüë' no'tëquën yonqui'ina'. Co yanatëhuachinënpüënhuë', naquëranchin pënëntaquë'. Ina quëran co yanatëhuachinënpüënhuë', sha'huitëquë' ta'china'. Ama insoari tëranta' ina natëinasohuë'. Ama huachi imapisopita pochin ni'cosohuë'.¹¹Sopai nohuanton, nisha yonquipi. Co noyahuë' cancantatona', inahuara nina'intapi.

Nisha nisha pa'pisopita

¹²Artimasë a'pataranquën. Co ina nanitohuachinhuë', Tiquico pa'sarin. Cantonpachinquën, manoton huëcaton, ni'quico. Nicoporisëquë o'napi na'huëanatarahuë'.¹³Sinasë, Aporosë, inapita cantonpachinquën, noya nontëquë'. Sinasë coisë pochin nininso'. Yapa'pachina', catahuahuë' noya pa'ina'. Ma'sha pahuantohuachina', quëtëquë' ama pahuanchinasohuë'.¹⁴Ya'ipi imapisopitanta' sha'huitëquë' noya niina'. Pahuantërinso'pita catahuaina'. Inapotohuachina, co topinan ya'huapihuë'.

¹⁵Ca'taninacosopita yonquiarinënpüë. "Sha'huitëquë' noya ya'huë'in," itërinaco. Ya'ipinquëma' imaramasopita yonquiarainquëma'. Noya ya'huëco' canpitanta', tënai. Quisocristo imarama' ni'ton, nosororamaco. Yosë noya catahuainquëma'. Amen. Nani ninshitë ranquëma huachi.

Paono

Paonori Pirimon ninshitërinso'

Tashinan pëi quëran nanan a'patërinso'

¹I'huata, iya Pirimon. Ca Paonoco ninshitaranquën, ni'quë'. Iporaso' tashinan pëiquë ya'huarahuë. Quisocristo nanamën a'chinahuëso marë' po'morinaco. Iya Timotioro'co nanan a'pataranquën. Nosororainquën, iyasha. Quëmanta' catahuarancoi a'china'huaiso marë'. ²Imoya Apitanta' yonquiato, ninshitaranquëma'. Arquiponta' yonquirai. A'chintohuatëira, ina na'con catahuarincoi a'napitanta' ama sopai natëcaiso marëhuë'. Ya'ipi imaramasopita quëma pëinënquë niyontonomasopita na'con yonquirainquëma'. Iso quirica nontëquë' inapitanta' nataina'. ³Tata Yosë na'con catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' catahuainquëma'.

Imarinso marë' noya cancantërinso'

^{4,5}Nani tahuëri, iyasha, quëma marë' Yosë nontërahuë. Quisocristo noya natëran. Naporahuaton, ya'ipi imapiso-pita nosororan, natantërahuë. Ina marë' "Yosparinquën, Siniro," itërahuë. ⁶Quisocristo imaton, a'napitanta' catahuan imacaiso marë'. Napoaton inapita yonquiato, Yosë nontërahuë. "Catahuaquë', Siniro, ninosoroatona', noya noya yonqui'ina'. Ya'ipi Quisocristo yonquirinpoaso' nitochina'," itërahuë, Yosë nontato. ⁷Ya'ipi imapiso-

pita nosoroaton, quëmari achinicanca-naran. Co huachi sëtapihuë'. Noya noya cancantapi. Ina natanahuato, canta' nóya cancantërahuë. Achinicancananco canta'.

Onisimo catahuarinso'

⁸Iporaso', iyasha, pi'pian sha'huichinquën ma'sona noya nicamaso'. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Chiniquën nanan quëtërinco ni'ton, nohuantërahuë naporini, camaitëinquën-huë'. Inaso' nipirinhue' co nohuantërahuë'. ^{9,10}Nani caso' mashotërahuë huachi. Quisocristo imarahuëso marë' tashinan pëiquë po'morinaco. Napoaton, iyasha, nosoroatanco, hui'nahuënta' nosoroquë', tënahüë. Onisimo itopiso'. Tashinan pëiquë ya'huasoco, inaso' ni'quirinco. Co hui'nahuëhuë' nipirinhue', pënënpatëra, inanta' Quisocristo imarin ni'ton, hui'nahuë pochin ni'nahuë.

¹¹Iraca Onisimo pa'anan asacatacaso marë'. Hua'anëntopiranhue', co noya catahuarinquënhue'. Ta'ananpirinquën. Iporaso' nipirinhue' Quisocristo imaton, noya catahuarinco. Quëmanta' noya catahuairinquën huachi, tënahüë. ¹²Noya catahuapirincóhuë', apira a'pataranquën. Na'con nosoropirahuë', quëma piyapinën ni'ton, nani sha'huitërahuë ya'huëranquë paantacaso marë'. Nosororahuë ni'ton, canton-

pachinquën, noya nontëquë'. ¹³Isëquë quëparitacas' nohuantopirahuë', a'pataranquën. Quisocriso nanamën a'chinahuëso marë' isëquë tashinan pëiquë ya'huarahuë. Isëquë ya'huaran naporini, quëmanta' catahuaitoncohuë', tënahüë. Onisimo quëma ya'huërenamën pochin catahuarincó ni'ton, co yaa'paporahuë', a'pataranquën huachi. ¹⁴“Iyashari Onisimo nohuantomara,” ta'to, a'pataranquën. Quëma yonquiranso pochin canta' yonquirahuë. Co yacamairanquënhüë'. “Inaora nohuanton, sha'huitacasó ya'huërin,” ta'to, a'pataranquën. ¹⁵Yosë nohuanton, ta'ananpirinquën Quisocriso nohuítacasó marë', tënahüë. Co hua'qui' patërinquënhüë'. Iporasó' paahuamantaarinquën. Inaquë ya'huëmiatarin huachi. ¹⁶Quëma marë' sacatopirinhüë', ama huachi piyapinën pochin ni'quësohuë'. Piyapinën niponahuë', iporasó' noya noya ni'quë'. Quisocriso imarin ni'ton, iyanpo pochachin nosoroquë huachi. Carisó' na'con nosororahuë. Quëmanta' piyapinën ni'ton, na'con na'con nosoroquë', tënahüë.

¹⁷Canposó' Quisocriso imatë', noya nipayarë'. Napoaton Onisimo cantonpachinquën, noya nontëquë'. Ca nosororancoso pochin inanta' nosoroquë'. ¹⁸Ihuahuachinquënhüë nipon, nihuihuachinquënhüë nipon,

sha'huitoco carinquën pahuëre'inquën. ¹⁹Caora imirahuë quëran no'tëquën ninshitaranquën. Yoscoarë' pahuërranquën. Isonta', iyasha, yonquiquë'. Co a'chintëranquënhüë' naporini, co Yosë anoyacancanhitënhüë'. Napoaton quëmanta' nihuirancoso pochin nipiranhüë', co manta' ma'paranquënhüë', tënahüë. ²⁰Napoaton, iyasha, ninshitaranquën. Quisocriso imaran ni'ton, Onisimo nosoroquë'. Noya nontohuatan, canta' nóya cancantarahuë. Quisocriso imarë' ni'ton, inapoquë' quëmanta', noya cancanchi canta'.

²¹“Yosë natëton, Onisimo noya nontarin,” ta'to, ninshitaranquën. Na'con na'con nosoroaran, tënahüë. ²²Naporahuaton, quëma pëinënhüë' a'na coantonënhüë' tapatoco, tënahüë. Ca marë' Yosë nontërama' ni'ton, ocoiari-naco nimara, tënahüë. Tashinan pëi quëran pipihuato, nicaponquën pa'sarahuë. Napoaton tapatoco ya'huëcona'huaquë, tënahüë.

²³Iya Ipapërasënta' yonquiarinquën. Inanta' Quisocriso imarin ni'ton, tashinan pëiquë ya'huarin. ²⁴Marco, Aristarco, Timasë, Nocasë, inapitanta' yonquiarinënhüë. “Sha'huitëquë' noya ya'huë'in,” itërinaco. Inapitasó' catahuarinaco Yosë nanamën a'chinacasó'. ²⁵Sinioro Quisocriso noya catahuainquën. Amen. Nani huachi.

Paono

Cotioro'sa' Quisocristo imapisopita ninshitërinso'

Yosë nanamën anitotërinpoaso'

1 ¹Iraca quëra huarë' Yosë nanamën anitotërinpoa'. Mashocoro'sa' pi'pian pi'pian anitotërin. Co a'naroichin ya'ipiya anitotërinhuë'. Oshaquëran a'naya a'naya anitotërin piyapi'sa' pënënacaso marë'. A'na tahuëri anquëni a'paimarin sha'huitacaso marë'. A'na tahuërinta' hua'narëso pochin nontërin pënëntacaso marë'. Iraca pënëntona'piro'sa quëran anitotërinpoa'. Iporaso' nipirinhue' hui'nin quëran nontërinpoa huachi. ²Hui'nin chachin o'maton, Yosë noya noya anohuitërinpoa'. Ya'ipi nanamën anitotërinpoa huachi. Iraca Yosëri sha'huitohuachina, Quisocristo isoro'pa' ninin. Piyapiro'sa', anquëniro'sa', inapaquë ya'huërinso'pita, ya'ipiya ninin. A'na tahuëri Yosë nohuanton, ya'ipiya hua'anëntarin huachi. Piyapinpoanta' hua'anëntarinpoa huachi. ³Inaso' pa'pin pochachin noya nóya ninin. Ina pochachin ni'ton, inasáchin Yosë no'tëquën anohuitërinpoa'. Chiniquën nanantërin ni'ton, ipora huanta' ina nohuanton, ma'sha ya'huërarin. Co yonquirinpoahuë' naporini, ya'ipiya ta'huanchitërihuahuë'. Iraca oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. Chimimiatopirinhue', nantantarahuatton, inapaquë panantarin. Inaquë panantarahuatton, Yosë inchananën

quëran huënsërin huachi. Chiniquën nanantaton, hua'anëntarin huachi.

Quisocristoso' noya nóya

⁴Yosë hui'nin ni'ton, anquëniro'sa quëran chini chiniquën nanantërin inaso'. ⁵Iraca Yosëri sha'huitërin. Quiricanënuquë naporin:

Quëmaso' hui'nahuënuquën. Ipora chachin acoaranquën piyapi'sa' anohuitancoso marë', itërin.

Ina quëran Quisocristo chachin yonquiatton, itantarin:

Ca hui'nahuë inaso'. Ina pa'pinco caso', tënin.

Anquëniro'saso' nipirinhue' co Yosë hui'ninpitahuë'. Yosëri nininso' inapitaso'. ⁶Hui'nin chachin isoro'paquë a'paimahuachina, chini chiniquën nanan quëtërin.

Ya'ipi anquëniro'sarinta' ina chinochina', tënin.

⁷Quiricanënuquë naporin.

Anquëniro'sa' Yosë comisionënpita pochin nininso'. Yosë tapon: "Cari camairahuë. Camaihuatëra, ihuan pochin a'naroachin pa'nin. A'naquën ca nohuanton, pën pochin ana'intërin huachi," tënin Yosë.

⁸Hui'ninso' nipirinhue' noya noya acorin. Ina nontaton, itapon:

Quëmanta' Yosënuquën ni'quëhuarë', ya'ipiya hua'anëntaran huachi. Co onporonta' pipiaranhuë'.

No'tèquénáchin pënéntaran.
⁹Noyasáchin yonquiaran. Co
 pi'pisha tēranta' oshahuanamaso'
 yonquiaranhuè'. Napoaton noya
 ni'nanquèn. Ya'ipiya quèran noya
 noya cancantaran, itèrin Yosèri.
 Quiricanènquè ninshitopi.

¹⁰Ina quèran itantarin:

Quèma, Siniro, iraca isoro'pa'
 acoran. Pi'iro'tè', tayora, yoqui,
 inapitanta' acoran. ¹¹A'na tahuèri
 ya'ipi inapitaso' ta'huantarin.
 Quèmaso' nipirinhue'
 ya'huèmiataran huachi. ¹²Ni'què'.
 Coton mocahuachina, ocoirahua-
 tèt', nasha a'morè huachi. Inapo-
 chachin a'na tahuèri pi'iro'tè',
 tayora, yoqui, inapita
 ta'huantarin. Nasha acoantaran.
 Quèmaso' nipirinhue' co
 onporonta' ta'huantaranhuè'. Co
 nishataranhuè'. Inachachin
 ya'huèrápon huachi, itèrin.

¹³Ina quèran hui'nin itantarin:

Chiniquèn nanantaton, inchinanè
 huè quèran huènsèquè' ya'ipi
 inimiconènpita cariniquèn
 minsèchinquèn huachi, itèrin
 Yosèri.

Co anquèniro'saso' ina pochin nontèrin-
 huè'. ¹⁴Inapitaso' inpriatonènpita
 pochin ni'ton, Yosèri camairin.
 A'paimarin imarèhuasopita catahuain-
 poaso marè'. Yosè chachin
 nicha'èsarinpoo huachi.

**Ama Quisocristo nanamèn
 a'poa'huasohuè'**

2 ¹Quisocristo Yosè hui'nin chachin
 ni'ton, nanamèn na'con na'con
 yonquia'ahua'. Ni'cona canpitanta' ina
 naniantotama'. ²Iraca Yosèri
 anquèniro'sa' a'paimarin nanan
 sha'huitacaiso marè'. Co piyapi'sari
 natèhuachinahuè', Yosèri no'tèquèn

ana'intèrin huachi. ³Iporaso' nipirinhue'
 Quisocristo a'paimarin noya nanan
 sha'huitinpoaso marè'. Na'con nosoroa-
 tonpoa', yanicha'èrinpoa huachi.
 Hui'nin chachin ni'ton, co ina natèhuatè
 huahuè', na'con na'con ana'intinpoaso'
 ya'huèrin. Quisocristo'ton noya nanan
 sha'huitèrin. Ina quèran
 ca'tano'sanènpitari natanahuatona',
 inachachin sha'huitantarinènpooa'.
⁴Yosèri catahuarin ni'ton,
 ca'tano'sanènpita nani ma'sha
 nanitapapi. Ina nohuanton, Ispirito
 Santori catahuarin nisha nisha
 nitotacaiso marè'. A'naya a'naya
 catahuarin Yosè nohuantèrinso'
 nicacaiso'. A'naquèn catahuarin
 cania'piro'sa' a'naroachin anoyatacaiso'.
 A'naquèonta' catahuarin Yosè yonqui-
 rinso chachin nitotacaiso marè'. Ina
 yonquiatèhua', "Ma noyacha Yosèri
 catahuarin paya. Ina nohuanton,
 no'tèquèn Yosè nanamèn
 sha'huitèrinpoa'," tènèhua'.

Quisocristo isoro'paquè o'marinso'

⁵Iraca quèra huarè' Yosè yonquihua-
 chinpoara, co nohuantèrinhuè'
 anquèniro'sa' hua'anèntinpoaso'. A'na
 tahuèri nasharo'pa' nipachin, co inapita
 hua'anèntarinènpooahuè'. Ina
 sha'huitaranquèmaso'. ⁶Iraca a'na
 piyapi naporin, Yosè quiricanènquè
 ninshitopi.

Topinan piyapicoi, Siniro, nipirai-
 huè', yonquirancoi. Onpoatonso'
 nimara na'con nosororancoi,
 tènai yonquiatoi. ⁷Co
 anquèniro'sacoihuè' nipoiraihuè',
 quiyanta' yonquiatèiniquèn,
 nanitèrai nohuita'huainquènso'.
 Hua'an pochin nica'huaiso'
 acorancoi. ⁸Ya'ipi ma'sha
 hua'anèntarai huachi, itèrin
 quiricanènquè.

“Ya'ipi miáchin hua'anéntarai,” itopirinpoahué', iporaso' co piyapinpoa' ya'ipi ma'sha hua'anéntèrèhuahué'. ⁹Quiso-soso' nipirihué' yonquirèhua'. Inaso' isoro'paquè o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Parèsitaton, canpoa maré' chiminin huachi. Napoaton Yosèri chiniquèn nanan quètèrin ya'ipiya hua'anéntacaso maré'. Yosè nosoroatonpoa', hui'nin a'patimarinpoa' ya'huèrètinpoaso maré'. Ya'ipi piyapinpoa maré' chiminin.

Quisocristo parèsitèrinso'

¹⁰Yosèri ya'ipiya ninin. Inasáchin yonquicaso maré' nininpoa'. Ina nohuanton, hui'nin parèsitèrin huèntonènquè aya'coinoaso maré'. Na'aquènpoa' imarèhua'. Imapatèhua', anoyacancantèrinpoa'. Hui'nin pochin Yosè ni'ninpoa huachi. Quisocristo parèsitèrin ni'ton, noya noya nanitèrin catahuainpoaso'. Napoaton “Noya parèsichin,” ténin Yosè. Nosoroatonpoa', naporin. ¹¹Anoyacancantohuachinpoara, hui'nin pochin ni'ninpoa'. Canpoarinta' “Tata” itèrèhua'. Napoaton Quisocristo co atapanarinpoahué', co nocanarinpoahué'. Iinpita pochin ni'ninpoa'. ¹²Quiricanènquè naporin:

Piyapi'sa' iyahuèpita pochin ni'nahué. Quèma nanamèn, Sinioro, a'chintarahué. Niyontopatèira, yonquiatèinquèn, cantarai, ténin.

¹³Inanta' piyapi ni'ton, itantarin: Canta' Tata Yosè natèrahué. Co naniantarincohué', ténahué, ténin.

Ina quèran itantarin:

Yosè nohuanton, a'napita piyapi'sa' imarinaco. Hui'ninpita pochin ni'nin huachi, ténin.

¹⁴Piyapinpoa' ni'ton, nonènpoa' ya'huètèrinpoa'. Napoaton Quisocris-

tonta' o'mahuachina, piyapi chachin nasitimarín. Inanta' nonèn ya'huètèrin. Piyapi chachin niquimaton, chiminin sopai minsécaso maré'. Canpoaso' sopai natètèhua', oshahuanèhua' ni'ton, chiminarèhua'. Quisocristoso' nipirihué' oshanènpoa maré' chiminin. Canpoa maré' chiminatón, sopai minsèrin huachi. ¹⁵Iraca quèra huaré' chimirin tè'huatèrèhua'. “Chiminarihua' nimara,” ta'tèhua', tè'huarè'quènpoa chachin ya'huápirèhuahué', Quisocristoso' nicha'èrinpoa'. Ina imapatèhua', co huachi tè'huatacaso' ya'huèrinhué'. ¹⁶Co anquèniro'sa' catahuarinhué'. Piyapinpoa' catahuarinpoa' cha'écaso maré'. Apran pochin noya cancantohuatèhua', catahuarinpoa'. ¹⁷Napoaton isoro'paquè o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Co piyapi pochin nasitèrinhué' naporini, co catahuainpoaso' nanichitonhué'. Piyapi pochachin inanta' ni'ton, noyá nohuitèrinpoa'. Corto hua'an pochin canpoa maré' Yosè nontèrin nanan anoyatinpoaso maré'. Nosoroatonpoa', canpoa maré' Yosè nontarin. Co naniantarinpoahué'. Chiminin ni'ton, oshanènpoa' inquitèrinpoa huachi. ¹⁸Inanta' isoro'paquè nipon, parèsitèrin. Napoaton parèsitohuatèhua', nosororinpoa'. Parèsitèrinso' ninatanin anta'. Inanta' sopairi ténipirihué'. Nisha nisha sha'huitopirihué' ama Yosè natécaso marèhué', co sopai natèrinhué'. Sopairi yanonpintèrinso' ninatanin anta'. Napoaton sopai yaminsèhuachinpoa', ina nanitèrin catahuainpoaso'. Ama sopai natécaso marèhué' catahuarinpoa'.

Moisèsè quèran noya noya nininso'

3 ¹Imarama' ni'ton, Yosè anoyacancantèrinquèma'. Huèntonènquè aya'coninquèma'. Napoaton, iyaro'sa',

Quisocristo na'con yonquico'. Yosë a'patimaripoa' nanamën a'chintinpoaso marë'. Corto hua'an pochin ya'conahuaton, canpoa marë' Yosë nontarin. Inasachin imarëhua'.²Yosëri acohuachina, no'tëquën natërin. Iraca Moisésënta' Yosë natëton, ya'ipi piyapinënpita hua'anëntërin. ^{3,4}Quisoso' nipirinhue' Moisésë quëran chini chiniquën nanantërin. Ni'co'. Yapëihua-chinara, co pëi' inaora ya'huërinhuë'. Piyapiri nipachina, inari hua'anëntërin. Inapochachin Yosëri ya'ipiya ninin ni'ton, ya'ipiya hua'anëntërinpoa'. Quisocristonta' Yosë hui'nin ni'ton, chiniquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntërinpoa'. ⁵Iraca Yosë natëton, Moisésëri Cotioro'sa' noya hua'anëntërin. Yosë inpriatonën pochin ninin. Inari acorin ya'ipi piyapinënpita pënënacaso marë'. Yosëri sha'huitohuachina, inachachin piyapi'sa' sha'huitantarin. ⁶Quisocristoso' nipirinhue' co inpriatohue'. Yosë hui'nin chachin ni'ton, chini chiniquën nanantërin. Pa'pin natëton, nóya hua'anëntaripoa huachi. Napoaton chiniquën cancantatëhua', chiminaquë huarë' Quisocristo imahua'. "Co naniantarinpoahuë'," ta'tëhua', noya cancantahua'. Imamiatohuatëhua', piyapinënpita nisarihua huachi.

Asanocancaninpoaso'

⁷Napoaton, iyaro'sa', ama Quisocristo a'pocosohue'. Iraca Ispirito Santo nohuanton, quiricanënuë ninshitopi.

Ipora tahuëri Yosë nontarinquëma'.

Natanpatama', noya natëtoco'.

^{8,9}Ama naniantocosohue'. Iraca mashocoro'sa' co natëtochinachinhue' cancantopi. Inotë' parti ya'huaso!', Yosëri na'con catahuapirinhue'. Catapini shonca pi'ipi nani ma'sha quëtopyirinhue', co

yanatëpihuë'. "Co Yosë yacatahuaripoahuë'," ta'tona', yaa'popi. ¹⁰Napoaton Yosëri no'huirín. "Inapita co onporonta' natërinacohue'. Co yanohuitërinacohue'. Co cancanehuë tëranta' yamapihuë' ni'ton, ¹¹no'tëquën sha'huitërahuë. Noyaro'paquë ya'huëcaiso marë' yaquëtopyirahuë', co imarinacohue' ni'ton, co huachi nohuantërahuë'. Co onporonta' inaquë ya'huëcontapihuë'. Co inaquë sano cancantapihuë'," tënín Yosë.

¹²Canpitanta', iyaro'sa', co cancanehuë quëran natëhuatamahuë', co noya cancantaramahuë'. Ni'cona Yosë chachin a'potama'. Iporahuanta' nanpíton, ni'sárinpoa'. ¹³Napoaton nani tahuëri nipënëncó'. Co'huara Yosë no'huyatërasënuëmahue', nicatahuaco' ama sopai minsëinquë maso marëhuë'. Ni'cona sopai nonpintohuachinquëma'. Ina natëhuatama', oshaquëran Yosë naniantarama'. Co natëtóchinachinhue' cancantarama huachi. ¹⁴Iraca Quisocristo natërehua'. Chiminaquë huarë' noya imahua'. Co a'pohuatëhuahuë', Quisocristorë'quënpoa' ya'huëcontarihua huachi.

¹⁵Quiricaquë naporin: Ipora tahuëri Yosë nontarinquëma'. Natanpatama', noya natëtoco'. Iraca mashocoro'sa' co natëtóchinachinhue' cancantopi. Ama inapita pochin cancantocosohue', Yosë ana'intochinquëma', tënín.

¹⁶Iraca Yosë nanamën natanaponarahuë', co yanatëpihuë'. Iquipito quëran pipihuachinara, Moisésëri quëpapirinhue', ¹⁷na'con oshahuanpi ni'ton, Yosëri no'huirín. Catapini shonca pi'ipi co noya ni'ninhue'. Ina nohuanton, inotë' parti chachin ya'ipiya chiminpi huachi.

¹⁸Co'huara chimiyantërasohue', Yosëri

nani sha'huitopirinhüè'. “No'tèquèn sha'huitèranquëma'. Noyaro'pa' yaquètopiranquëmahuè', co yanatèramacohüè' ni'ton, co onporonta' inaquè ya'huècontaramahuè'. Co inaquè sano cancantaramahuè',” ténin. Co natèpihuè' ni'ton, napotèrin. ¹⁹“Co Yosè nanitèrinhuè' nicha'èinpoaso',” topiso marè' co Yosèri catahuarinhüè'. Co ya'conatonahuè', co sano cancantopihuè'. Inotè' parti chachin ya'ipiya chiminpi huachi.

Ipóra huanta' nontèrinpoaso'

4 ^{1,2}Yosè nani sha'huitèrinpoa'. “Ipóra huanta' yacatahuanquëma' sano cancantacamaso marè',” itèrinpoa'. Noya nanan nani natanèhua'. Iraca natanpirinhüè', co natèpihuè'. “Yosè no'tèquèn nontèrinpoa',” co topihuè'. Topinan quèran natanpi ni'ton, co Yosèri anoyacancantèrinhuè'. Ni'cona canpitanta' topinan quèran natantama'. Co natèhuatamahuè', co sano cancantaramahuè'. ^{3,4}Iraca Yosèri itèrin:

Co cancanèma quèran huarè' yaimaramacohüè' ni'ton,
no'huiranquëma'. Co onporonta'
sano cancantaramahuè', ténahuè,
itèrin.

Canpoaso' nipirinhüè' cancanènpoa quèran huarè' imapatèhua', huèntonènquè chachin aya'coninpoa'. Ina quèran sano cancantarihua huachi. Sano cancantohuatèhua', co huachi nisha nisha yonquiarihuahuè'. Quiricanènquè sha'huitèrinpoa'.

Iraca Yosèri isoro'pa' ninin. Saota tahuèri quèran nani ya'ipi tiquihuachina, sano cancantaton, chinotèrin huachi, ténin quiricanènquè.

^{5,6}Iraca quèra huarè' yonquirinpoa' asanocancainpoaso'. “A'na tahuèri piyapi'sa' asanocancantarahüè',” ténin

yonquiatonpoa'. Iraca napopirinhüè', Cotioro'sa' co yanatèhuachinahuè', Yosèri itèrin:

Co onporonta' ya'conaramahuè'. Co sano cancantaramahuè', ténin.

Yosèri nohuantopirinhüè', co yanatèpihuè' ni'ton, co anoyacancantèrinhuè'.

^{7,8}Moisèsè chiminpachina, Cosoiri Cotioro'sa' hua'anèntantarin.

Noyaro'paquè quèpapirinhüè'.

“Ya'conpatoi, noya cancantara huachi,” topi. Ya'conaponaraihuè', co sano cancantopihuè'. Iraca Yosèri sha'huitèrin. “Piyapi'sa' asanocancantarahüè',” itopirinhüè', co Cotioro'sa' ina pochin cancantopihuè'. Ina quèran na' a pi'ipi na'huèrin piquèran Tapi ninshitérin.

Ipóra tahuèri Yosè nontarinquëma'.

Natanpatama', noya natètoco'.

Ama naniantocosohüè'. “Co Yosè yaimaraihuè',” ama tocosohüè', ténin.

Cosoiri asanocancantèrin naporini, co ina pochin Yosèri pènèintonhuè'. ⁹Ipóra huanta' Yosè nohuantèrin asanocancainpoaso'. Yosè anoyacancantohuachinpoa', sáno cancantarihua huachi. ¹⁰Iraca isoro'pa' tiquihuachina, Yosè chinotaton, sano cancantèrin huachi.

Canpoanta' cancanènpoa quèran imapatèhua', inapochachin sano cancantarihua'. Yosè noya nohuitarihua huachi. ¹¹Napoaton na'con yonquico' Yosè pochin cancantacamaso marè'. Iraca co nohuantopihuè' ni'ton, Yosè naniantopi huachi. Ni'cona canpitanta' Yosè naniantotama'.

Yosè quiricanèn

¹²Yosè nanamèn chiniquèn nanantèrin. Yosè nanpiárin ni'ton, ipóra huanta' quiricanèn quèran nontarinpoa'. Noya natèhuatèhua', nanamèn quèran chachin catahuarinpoa' Yosè pochin

cancantacaso marè'. Co'so' natèhuatè huahuè', aquè aquètè' co noyahuè' cancantarihua'. Sahuèni cato quèran chachin to'nahuatèra, inèshin ni'ton, ahuepatèra, a'naroachin nansè acopoquè huarè' pè'sharè'. Inapochachin Yosè nanamènso' chini chiniquèn ya'coancantèrinpoa'. Ina yonquihuatè hua', no'tèquèn nitotarihua'. Ya'ipi yonquirèhuaso chachin anitotèrinpoa'. Yonquinènpoaquè ma'marèsona naporèhuasopitanta' anitotaripoa'.¹³Ma'sona ninèhuasopita tèranta' Yosèsso' nitotèrin. Po'oana quèran nipirèhuahuè', ya'ipiya ni'ninpoa'. Co pi'pisha tèranta' inaso' nonpintarihuahuè'. Ya'ipi yonquirèhuasopitanta' noyá nitotèrin. Ayaro' tahuèri ya'ipinpoa' co noyahuè' ninèhuasopita aipitaripoa'. A'ninquechin sha'huitaripoa huachi.

Canpoa marè' Yosè nontèrinso'

¹⁴Iporaso' Quisoso imarèhua'. Yosè hui'nin chachin inaso'. Nani inapaquè panantahuachina, Yosè'pa' ya'huarin. Inatohua' canpoa marè' Yosè nontárin. Corto hua'an pochin Yosèri acorin. Catahuainpoaso marè' inaquè ya'huarin. Napoaton ama naniantahuasohuè'. Imamiatahua'.¹⁵Inaso' ya'ipiya noyá nohuitèrinpoa'. Sopai yaminsèrinpoasonta' nitotèrin. Co chiniquèn cancantè rèhuahuè' ni'ton, sopai sha'huitaripoa' ama Yosè natèahuaso marèhuè'. Quisosonta' isoro'paquè nipon, sopairi na'con yanonpintopirinhue'. Nisha nisha sha'huitopirinhue' minsécaso marè', co inaso' sopai natèrinhuè'. Inanta' parèsitèrin. Napoaton nitotèrin. "Sacai mini sopai minsécaso'," ta'ton, nosororipoa'.¹⁶"Tèhuèenchachin nosoroatonpoa', catahuaripoa'," ta'tèhua', apira apira Yosè nontahua'. Nontohuatèhua', oshanènpoa' inquitaripoa'. Ma'sha onpohuatèhua', ina

nontohuatèhua', catahuaripoa' noya ahuantahuaso marè'.

Corto hua'an pochin nininso'

5¹Iraca Yosèri corto hua'an acorin ina marè' sacatacaso'. Inanta' piyapi niponahuè', a'napita Cotioro'sa marè' Yosè nontèrin. Co noyahuè' nipachinara, ma'sha corto pèiquè quèpapi. Quèpahuachinara, corto hua'ani tèparin oshanèna marè'. Ama Yosèri ana'intacaso marèhuè' inapotopi.²A'naquèn piyapi'sa' co aquètè' Yosè quiricanèn nitotatonahuè', co noyahuè' nipi. Inapita huè'pachinara, corto hua'ani co chiniquèn nontèrinhuè'. Inanta' piyapi ni'ton, sopairi yaminsèrin. Napoaton oshaquèran pènènin.³Inanta' oshahuanin ni'ton, inaora oshanèn marè' ma'sha tèpacaso' ya'huèrin. Ina quèran a'napita oshanèna marènta' ma'sha tèpaantarin.⁴Co inaora nohuanton, corto hua'an ya'coninhue'. Yosè nohuanton, ya'conin. Iraca Aaron'ton Yosèri acorin corto hua'an ya'conacaso'.⁵Quisocristonta' co inaora nohuanton, corto hua'an ya'coninhue'. Yosèri noya nicaton, acorin.

Quèmaso' hui'nahuè chachinquèn. Ipora chachin acoaranquèn piyapi'sa' anohuitancoso marè', itèrin Yosèri. Quiricanènuè naporin.

⁶Ina quèran intantarin:

Na'a corto hua'ano'sa' ya'conpirinhue', quèmaso' noya noya acoaranquèn. Ya'ipi piyapi'sa marè' nontaranco huachi. Miriquiso pochin nisaran. Co onporonta' pipiaranhue', itèrin.

⁷Quisocristo isoro'paquè o'marahuaton, piyapi chachin nasitimarín. Yatèpahua-chinara, chiniquèn Yosè nontèrin.

Na'nëton, nontërin. “Quëma nohuantohuatan, Tata, nicha'ëco, ama tëpa'inacosohuë'. Ya'ipiya nanitaparan. Nipirinhue', co quëma nohuantohuatanhuë', ma'sona yaonpotohuatanconta' noya. Quëmasáchin yanatëranquën,” itërin. No'tëquën yanatërin ni'ton, Yosëri catahuarin nóya natëcaso'. ⁸Yosë hui'nin chachin niponahuë', piyapi pochachin parësitërin. Co oshahuanapohahuë', piyapi ni'ton, parësitërin quëran noyá nitotërin Yosë natëcaso'. ⁹No'tëquën natëton, canpoa marë' chiminin. Napoaton nanitërin anoyacancantinpoaso'. Ina imapatëhua', noya nicha'ësarinpooa huachi. ¹⁰Yosë nohuanton, Quisocristo corto hua'an pochin ya'conin. “Ipora quëra huarë' piyapi marë' nontaranco,” itërin Yosëri, hui'nin nontaton.

Hua'huaro'sa pochin cancantopisopita

¹¹Quisocristo iraca ninopiso' na'con yaa'chintopiranquëmahuë'. Co natantochinchinhue' cancantërama' ni'ton, sacai' a'chinta'huanquëmaso'. ^{12,13}Na'con Yosë nanamën natanapomarahue', co nanitëramahuë' Yosë no'tëquën natëcamaso'. Noya yonquiatoma', a'napita a'chintacamaso' nipirinhue', co Yosë pochin cancantëramahuë'. Ya'nana'chintëranquëmaso' naquëranchin a'chintanta'huanquëmaso' ya'huërin. Co inapita tëranta' cancanëma quëran huarë' yanatëramahuë'. Hua'huaro'sa pochin cancantatoma', co nanitëramahuë' ya'ipi Yosë nanamën yonquicamaso'. Ni'co'. Canopia'huaya sho'shoráchin yonquirin. Co nanitërinhuë' coshatacaso'. So'soquë huarë' coshatërin huachi. Canpitaso' co noyahuë' yonquiatoma', hua'huaro'sa pochin yonquiconama'. Co nanitëramahuë' sacai' a'chininso' yonquicamaso'. ¹⁴Chinotënpooa pochin yonquihuatëhua',

nóya yonquiarihua'. Co a'naroachin noyasáchin yonquiarëhuahuë'. Nani tahuëri sopai yanonpintopirinpooahuë'. Yosëichin imapatëhua', oshaquëran noya noya cancantarihua'. Ina quëran nanitërhua' no'tëquën yonquicaso'. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua', noya yonquiarihua huachi. Noya yonquihuatëhua', ya'ipi Yosë nanamën natantarihua huachi.

Quisocristo a'popisopita

6 ¹Chinotënpooa pochin yonquiatëhua', ya'ipi Quisocristo nanamën yonquia'ahua'. Ya'nana'chintohuatëinquëmara, co sacaihuë' nininsopita'ton a'chintërainquëma'. “Co noyahuë' nipatama', parësitopiquë pa'sarama'. Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramaspita naniantoco'. “Yosëichin anoyacancantarinpooa',” ta'toma', ina imaco huachi,” itërainquëma'. ²Ina quëran aporihuana-casonta' a'chintërainquëma'. Naporahuaton, “Nani imapachina', së'huamotorahuatoma', Yosë nontoco' Ispirito Santori catahuacaso marë',” itërainquëma'. Yosë ananpitarinpoasonta' a'chintërainquëma'. “Ayaro' tahuëri ya'ipinpoa' no'tëquën sha'huitarinpooa'. Co noyahuë' nipisopita ana'intarin huachi,” itërainquëma'. Ya'nana'imapoma', ina nanan anitotërainquëma'. Inaso' noya nipirinhue', ama inasachin yonquicosohue'. ³Ya'ipi Quisocristo nanamën yonquia'ahua' noya noya imacaso marë'. Yosë nohuanton, oshaquëran ina a'chinchinquëma'.

⁴Ama Quisocristo a'pocosohue'. Ina a'pohuatama', co nanitërinhuë' anoyacancantinquëmaso'. A'naquën Quisocristo nanamën nani nitotopi. “Quisocristo nicha'ësarinpooa',” ta'tona', imapi. Imatona', pi'pian nohuitopi.

Ispirito Santori chachin catahuarin.
⁵Catahuahuachina, Yosë pochin nicacaiso' nanitapapi. Yosë nanamën nóya natanpirinahuè', ⁶Quisocristo a'pohuachina', ìncaricha anoyacancantèrè'poiya? Co nanitopihuè' cha'ècaiso'. Yosë hui'nin chachin canpoa marè' chiminin. Co ina nohuan-tohuachinahuè', Quisoso tèpana'piro'sa pochin cancantapi. Ina tèhuahuatèhua', co huachi nanitarèhuahuè' cha'ècahuaso'. Co a'na ya'huèrinhuè', inaichin nicha'èrinpoaso'. ⁷Ni'co'. Ma'sha sha'patèra, o'nan ya'huèhuachina, ma'sha papotèrin. Na'a o'nan ya'huèhuachina, a'naroachin papotèrin. Hua'anèni inaquè sacatarin. Noya nitohuachina, noya cancantèrin. “Yosë nohuanon, noya papotèrin,” tènin. ⁸Nipirinhuè', nahuan, shihuarin, inapitasáchin papotohuachina, co manta' nitèrinhuè'. “No'pa' napoonin,” topatèra, tananpitèrè huachi. Inapochachin Yosë na'con catahuarinpoa'. Noya imapatèhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. A'naquënso' nipirinhuè' nahuan, shihuarin, inapita papotèrinso pochin nicatona', topinan quèran ya'huèpi. Co Yosë yonquipihuè'. Inapitaso' Yosèri tananpitèrin. A'na tahuèri parèsitopiquè a'parahuaton, pèn quèran ana'intarin huachi.

Co Yosë naniantèrinpoasohuè'

⁹Chiniquèn, iyaro'sa', pènènpiranquè mahuè', nosororanquèma'. Co Yosë a'poaramahuè' nimara. Noya noya imapoma huachi, tènahuè. ¹⁰Yosë co topinan ana'intarinquèmahuè'. Iraca noya ninama'. Imarama' ni'ton, piyapi nosoroatoma', catahuarama' noya noya imacaso marè'. Ipora huanta' noya ninosoroarama' ni'ton, co Yosë naniantarinquèmahuè'. ¹¹Chiniquèn cancantatoma', ya'ipinquèma' imamiatoco'.

“Yosë co naniantarinpoahuè'. A'na tahuèri ya'huèrin'pa' quèpantarinpoa',” ta'toma', chiminaquè huarè' nóya imaco'. ¹²Ama amitomarahuè', na'con Yosë yonquico'. Noya natèpisopita nonanco'. Inapitaso' imamiatopi. “Yosë no'tèquèn nontèrinpoa',” ta'tona', noya natèpi. Ma'sha onpoaponaraihuè', noya ahuantopi. Co Yosë yaa'popihuè'. Napoaton Yosèri na'con catahuarin. Ina quèran a'na tahuèri ya'huèrin'pa' quèpantarin huachi.

Apran naporinso'

^{13,14}Apran yonquico'. Iraca Yosèri itèrin: “Caso' Yosèco ni'to, no'tèquèn nontèranquèn. Quèma na'con catahuanquèn. Ca nohuanon, a'na tahuèri hui'nan ya'huètarinquèn. Naporahuaton, oshaquèran notohuaro' shinparinpitanta' ya'huètarinquèn huachi,” itèrin. Yosèso' chini chiniquèn nanantèrin. Co a'na' ya'huèrinhuè' ina pochin chiniquèn nanantèrinso'. Napoaton “Caso' Yosèco ni'to, no'tèquèn nontèranquèn,” itèrin. ¹⁵Itohuachina, Aprani Yosë natèrin. Hua'qui' co hui'nin ya'huètopirinhuè', noya cancantaton, ninarárin. “Co Yosë nonpintèrincohuè',” ta'ton, natèrin. Napoaton napoin quèran hui'nin nasitèrin huachi. ¹⁶Co piyapi yanatèhuachinpoarahuè', “Yoscoarè!,” tènèhua'. “Yosë ni'sarincó no'tèquèn nontèranquèn,” tènèhua'. Ina pochin nontohuatèhua', natèrinènpoa'. “No'tèquèn nontèrinpoa',” topi. ¹⁷Yosë co onporonta' nonpintèrinpoahuè'. Sha'huitèrinpoaso' co onporonta' nishatèrinhuè'. Napoaton noya nanan sha'huitohuachinpoa', “Caso' Yosèco ni'to, no'tèquèn nontèranquèma'. Nicha'èsarinquèma huachi,” itèrinpoa'. ¹⁸Yosë chachin sha'huitèrinpoa'. Ina quèran “Caso' Yosèco ni'to, no'tèquèn nontèranquèma',” itèrinpoa'. Co

onporonta' nonpintarinpoahuè'. Co pi'pian tēranta' nishataponhuè'. Ina yonquiatēhua', chiniquēn cancantahua'. Iraca Yosēichin imarēhua' catahuainpoaso marè'. “Nicha'ēsarinpoa huachi,” ta'tēhua', ya'ipi cancanēnpoa quēran imahua'. ¹⁹Ni'co'. Botiquè pa'pachinara, a'na tahuēri panca ihuan nacapipi. Chiniquēn co'sacaitērin. Naporo' hua'na quēquēn nininso' te'yaitopi. Acopoi' no'paquè ni'toromahuachina, sano yanponin huachi. Co co'sacairi tēranta' chi'huincarinhue'. Inapochachin canpoanta' a'na tahuēri ma'sha onporēhua', parēsitērhua', sētērhua', naporēhua'. Inapohuatēhua', Yosē yonquia'ahua'. “Inaso' no'tēquēn nontērinpoa'. Nicha'ēsarinpoa huachi. Co onporonta' naniantaripoahuè’,” topatēhua', sano cancantarihua'. Yosē co quēnanarihuarahuè', inapaquè ya'huārin. Inaso' hua'na pochin ni'ton, achinicananarinpōa'. Ina yonquihuatē hua', co nisha nisha yonquiarihuahuè'. ²⁰Quisoso'ton nani inapaquè panantarin taparapiinpoaso marè'. Inaquè ya'huēmiatarin huachi. Corto hua'an pochin ni'ton, canpoa marè' Yosē nontarin. Miriquiso pochin ninin. Co onporonta' pipiarinhue' huachi.

Quisocristo Miriquiso pochin nininso'

7 ¹Miriquisoso' iraca ya'huērin. Quisocristo pochin nininso' a'chinchinquēma'. Co Cotio piyapihuè' niponahuè', noya Yosē imarin. Sarimōquè ya'huēpisopita hua'anēntērin. Naporahuaton, Yosē nohuanton, corto hua'an ya'conin. Piyapi marè' Tata Yosē nontērin. Iraca Aprani nohuitērin. Inimiconēnpita nani minsēconahuaton, o'mantahuachina, Miriquisori nacapirin. Nacapirahuaton, Apran noya nontērin. Ina quēran corto hua'an ni'ton, Yosē nontērin Apran noya noya ya'huēcāso

marè'. ²Nani nontohuachina, Aprani pi'pian canarinso' topinan quētērin. Miriquisoso' nōya hua'an. Nininēn chachin no'tēquēn yonquina'pi, tapon naporin. Sarimoro'sa' hua'anēntērin. Sarimoso', sano cancantona'pi, tapon naporin. ³A'shin, pa'pin, shinpita, inapita co nohuitērhua'huè'. Onporosona nasitomara. Onpo pi'ipi quēranosona chimimara. Co nitotērhua'huè'. Co Yosē chimricanēn quēran sha'huitērinpoahuè'. Piyapi marè' Yosē nontārin. Co Yosēri ocoirinhue' ni'ton, pi'pian Yosē hui'nin pochin ni'nēhua'. Nanpiarin pochin ni'nēhua'.

⁴Iraca na'a corto hua'ano'sa' ya'huēpirinahuè', Cotioro'sariāchin ya'conpi. Miriquisoso' nipirinhue' nisha piyapi. Co Cotio quēmapihuè' niponahuè', a'napita corto hua'ano'sa quēran chini chiniquēn nanantērin. Aprani noya ni'nin. Apran'ton Yosē acorin piyapinēnpita nicacaso marè'. Inaso' chiniquēn nanantērin, tēnēhua'. Napoaponahuè', inimiconēn ma'shanēnpita matohuachina, pi'pian Miriquiso quētērin. Inaso' corto hua'an ni'ton, naporin. ⁵A'na Cotio huēnton Nihuiro'sa' itopiso'. Iraca Yosē nohuanton, Moisésēri sha'huitērin. “Nihuiro'sarāchin corto hua'an ya'coina'. Inapita corto pēiquè pa'pachina', piyapi marè' Yosē nontapi,” itērin. Ina quēran piyapi'sa' itantarin: “Yosē nohuanton, nani ma'sha ya'huētārinquēma'. Napoaton pi'pian canaramaso' Yosē quētacaso' ya'huērin. Pasa pasa canahuatama', shonca shonca quētoco'. Yosē quētacaso' iso', topi. Corto hua'an ma'pahuachinquēma', quētoco’,” itērin Moisésēri. Quēmopinēnpita niponahuè', Yosē nohuanton, ma'pararin huachi. ⁶Miriquiso co Cotio quēmapihuè' niponahuè', Yosē quētacaso' nininso' Apran ma'parin.

Naporahuaton, Apran marë' Yosë nontërin. Yosëri chachin Apran acorin piyapinënpita nicacaso marë'. ⁷“Chini chiniquën nanantohuatëra, a'napita marë' Yosë nontërë',” topi Cotioro'sa'. Napoaton Apran quëran Miriquiso chini chiniquën nanantërin, tënahüë.

⁸Isoro'paquë corto hua'ani Yosë quëtacaso' nininso' ma'patopirinhüë', inanta' piyapi ni'ton, chiminin anta'. Miriquisoso' nipirinhüë' nanpiarin pochin yonquirëhua'. Yosë quiricanën nontatëhua', naporëhua'. Quisocris-tonta' ina pochin ninin. Nanpiárin mini. Co onporonta' Yosëri ocoiarinhüë'.

^{9,10}Nihuiro'saso' nipirinhüë' Apran shinpita. Corto hua'an ya'conpi ni'ton, Yosë quëtacaso' nininso' ma'patopirinhüë', co Miriquiso pochin chiniquën nanantopihüë'. Co'huara shinpita nasichatëraponahuë', Aprani Miriquiso quënanahuaton, Yosë quëtacaso' nininso' quëtërin. Shinpita ya'huërënamën quëtërin.

Nihuiro'sa'

¹¹Iraca quëra huarë' piyapinpoa' oshahuanëhua' ni'ton, co Yosë nanitërinhuë' noya nicainpoaso'. Inimiconënpita pochin ni'pirinpoahuë', nosororinpoa'. Napoaton iraca corto hua'ano'sa' acorin catahuainpoaso marë'. Piyapi marë' Yosë nontopi. Aaron'ton corto hua'an ya'conin. Ina quëran a'naya a'naya Nihuiro'sa' huënton quëran ya'huërëtëra'piapi huachi. Naporo' Moisésë pënëntërinso' nanan sha'huitërin ya'ipi Cotioro'sa' imacaiso marë'. Cotio corto hua'ano'sa' nanan anoyatërinënpoa' naporini, co Quisocris-to o'maitonhuë'. Quisocris-to iraca corto hua'an pochin niponahuë', ya'huëmiatarin ni'ton, noya noya ninin. ¹²Nisha hua'an ya'conpachina, nisha nanan pënëninpoa'. ^{13,14}Quisocris-to

co Nihui huëntonquë nasitërinhuë'. Cota huëntonquë nasitërin. Inapitaso' co onporonta' corto hua'an ya'coninhüë'. Co ina pochin Moisésë pënëntërinhuë'. Napoaton Quisocris-to co Cotio corto hua'an ya'coninhüë', tënahüë.

¹⁵Ina isoro'paquë o'marin ni'ton, nasha nanan ya'huëtërinpoa'. Inaso' canpoa marë' Yosë nontárin. Miriquiso pochin co onporonta' pipiarinhüë'. ¹⁶Iraca pënëntërinso' ya'huëpirinhüë', co ina quëran corto hua'an pochin ya'coninhüë'. Chimimiatopirinhüë', nanpiantarahuaton, ya'huëmiatarin. Napoaton chiniquën nanantaton, noya noya ya'conin huachi. ¹⁷Yosë quiricanën quëran naporin:

Na'a corto hua'ano'sa'

ya'conpirinhüë', quëmaso' noya noya acoaranquën ya'huërëtamaso'. Ya'ipi piyapi'sa marë' nontaranco. Miriquiso pochin nisanan. Co onporonta' pipiaranhüë', itërin Yosëri.

¹⁸Iraca pënëntërinso' nanan imapirëhua-hüë', co ina quëran noya cancantëre huahuë'. Co oshanënpoa' inquitërinpoa-hüë'. Napoaton ina naniantacaso' ya'huërin. ¹⁹Pënëntërinso' nanan nitotopirëhuahuë', co ina quëran Yosë nohuitërehuahuë'. Co nanan anoyatërinpoahuë'. Quisocris-to' nipirinhüë' anoyacancantërinpoa'. Anoyacancanto-huachinpoa', nanitërehua' Yosë nohuita-caso'. Huëntonënpüë chachin aya'coninpoa'. Inaso' noya noya, tënëhua'.

Yosë sha'huirinso'

^{20,21}Iraca na'a Cotioro'sa' corto hua'an ya'conpi. Yosëri acopirinhüë', co ya'huëmiatopihüë'. Nipirinhüë', Quisocris-to yaa'paimahuachina, nontërin: Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontaranquën. Ipora quëra huarë'

piyapi marè' nontaranco huachi.
Ya'huëmiataran. Co onporonta'
nisha acoaranquënhuè', itërin
Yosëri.

²²Napoaton Quisocristo nasha nanan
quëtërinpoa'. Co nonpintarinpoahuè'.
Co onporonta' nisha
sha'huitarinpoahuè'. Ina nananso' noya
noya. Pënëntërinso' nanan iraca
imapiso' co onpopinchin noyahuè'.

²³Iraca na'a corto hua'ano'sa'
ya'conpirinahuè', niya'huërëtëra'piapi.
A'na' chiminpachina, a'na' ya'coantarin.
Ina chimiantahuachina, a'nanta'
ya'coantarin huachi. ²⁴Quisocristoso'
nipirinhuè' co chimimiatërinhuè'.
Nanpiantarahuaton, canpoa marè' Yosë
nontárin. Co incari tëranta'
ya'huërëtërinhuè'. ²⁵Napoaton nanitërin
noyá nicha'ëinpoaso'. “Quisocristoíchin
anoyacancantërinpoa',” ta'tëhua', Yosë
imarëhua'. Ina pochin cancantohuatë
hua', ya'ipiya quëran nicha'ësarinpoo
huachi. Iporahuanta' Quisocristo
nanpiárin catahuainpoaso marè'. Nani
tahuëri canpoa marè' Yosë nontárin.

²⁶Napoaton Quisocristoichin nanan
anoyatërinpoa huachi. Inaso' nóya. Co
pi'pian tëranta' oshahuaninhuè'. Noyasá
chin ninin. Co oshahuano'sanpoa pochin
cancantërinhuè'. Inapaquë panantahua-
china, Yosëri chini chiniquën nanan
quëtërin. ²⁷Co inaso' corto hua'ano'sa'
pochinhuè'. Inapitaso' oshahuanatona',
inahuara oshanëna marè'ton ma'sha
tëpapi. Ina quëran piyapi'sa' oshanëna
marënta' ma'sha tēpaantapi. Nani
tahuëri naporápi. Quisocristoso' nipirin-
huè' co oshahuanatonhuè', co chimina-
caso' ya'huërinhuè'. Inaora nohuanton,
canpoa' ya'huërënamënpoa' chiminin.
A'naroichin chiminatón, nanitërin ya'ipi
oshanënpoa' inquitinpoaso'. ²⁸Iraca
Moisësë pënëntërin quëran na'a
quëmapi'sa' corto hua'an ya'cona'piapi.

Inahuanta' co noyahuè' cancantatona',
oshahuanpi. Ina piquëran Yosëso'
hui'nin chachin acorin. “Co onporonta'
nisha acoaranquënhuè',” itaton,
oshanënpoa' inquitinpoaso marè' acorin.
Inaso' noyasáchin ninin. Co onporonta'
oshahuanaponhuè'. Napoaton nóya
catahuarinpoa huachi.

Quisocristo nasha nanan quëtërinpoaso'

8 ¹No'tëquën sha'huitaranquëma'.
Quisocristo inapaquë panantahua-
ton, Yosë inchinanën quëran chachin
ya'huarin. Inaquë canpoa marè' Yosë
nontarin. Corto hua'an pochin ni'ton,
nanan anoyatërinpoa huachi. ²Iraca
Cotioro'sa' nē'mëtë' pëi' nipi Yosë
chinotacaiso marè'. Inaquë corto
hua'ano'sari piyapi'sa marè' Yosë
nontopi. Quisocristoso' nipirinhuè' co
huachi isoro'paquë ya'huërinhuè'. Yosë
ya'huërin'pa' canpoa marè' Yosë
nontárin. Inaquëso' noya noya catahua-
rinpoa'. ³Iraca corto hua'ano'sa' ma'sha
tëpapi piyapi'sa' oshanëna marè'.
Quisocristoso' nipirinhuè' inaora
nohuanton, chiminin oshanënpoa'
inquitinpoaso marè'. ⁴Ipora huanta'
isoro'paquë ya'huërin naporini, co Cotio
corto hua'an ya'cointonhuè'. Cotioro'sa'
iraca nanan imatona', corto hua'ano'sa'
ya'huëtöpi ma'sha tēpacaiso marè'.
⁵Corto hua'ano'sari chinotopiso pëiquë
Yosë marè' sacatopi. Co Yosë
ya'huërinquë chachin sacatopihuè'.
Quisocristo nanan anoyatinpoaso'
nintona', napopi.

Iraca chinotopiso pëi' yanipachinara,
Moisësë motopi'pa' pa'nin Yosë
nontacaso marè'. Inaquë Yosëri itërin:
“Në'mëtë' pëi' nico' inaquë chinotama-
coso marè'. Onpopinsona nicacamaso'
sha'huitaranquën. Noya natanaton, ina
pochachin niquë',” itahuaton, ya'ipiya
sha'huitërin. Co Quisocristo

o'mayatëraponhuë', ina ayonquicaso marë' sha'huitërin. Sha'huitohuachina, ina pochin nipi. Pëi', ma'sha inaquë ya'huërsopita, inapita nipi. Inaquë corto hua'ano'sa' sacatopi. ⁶Quisocristoso' nipirinuë' Yosë ya'huërinquë chachin panantarahuaton, nanan anoyatërinpoa huachi. Cotioro'sa' iraca nanan imapirinuë', Quisocristoso' nasha nanan sha'huitërinpoa'. “Oshanëma' inquitatonquëma', anoyacancantaranquëma huachi,” itërinpoa' ni'ton, ina nanan noya noya, tënahüë.

⁷Iraca nanan natërehua quëran noyapiachin cancantërehua' naporini, co nasha nanan sha'huichitonpoahuë'. ⁸Iraca nanan imaponarahuë', co noya cancantopihuë'. Iraca quiricanënuë' naporin:

Yosë tapon: “A'na tahuëri ca nohuanto, ya'ipi piyapinëhuëpita nasha nanan sha'huitarahüë. ⁹Iraca Cotio mashocoro'sa' Iquipito parti ya'huëpirinahuë', nicha'ërahuë huachi. Naporo' iraca nanan sha'huitopirahuë'. Co natantochinachinuë' cancantopi ni'ton, tananpitërahuë. Nasha nananso' nipirinuë' co iraca nanan pochinhuë'. Noya noya inaso',” tënin Yosë. ¹⁰Ina quëran itantarin: “Tahuëri nanihuachin, nasha nanan sha'huitarahüë huachi. Naporo' anoyacancantarahuë noya yonquicaiso marë'. Nasha cancan quëtarahuë ca pochin cancantacaiso marë'. Casáchin chinotarinaco ni'ton, noya a'pairahuë. Ca pochin cancantatona', piyapinëhuëpita chachin nisapi huachi. ¹¹Iraca a'naya a'naya natanpachinacora, a'napitanta' a'chintopi. “Yosë nohuitoco',” itopirinuë', co

ya'ipi nanamëhuë nitochatërapihuë'. A'na tahuëriso' nipirinuë' nitotapi huachi. Nasha cancan ya'huëtohuachina', cancanëna quëran chachin nohuitarinaco. Insopita tëranta' nasha nanan imapachina', nohuitarinaco. Hua'ano'sahuë nipon, co hua'ano'sahuë' nipisopitahuënta' nipon, ya'ipiya nohuantohuachinaco, nohuitarinaco huachi. ¹²Na'con nosoroato, ya'ipi co noyahuë' yonquipisopita inquitarahüë. Co huachi oshanëna' yonquiarahuë huachi,” tënin Yosë.

¹³Nasha nanan quëterinpoa huachi. Inaso' iraca nanan ya'huëretërin. Napoaton iraca pënëntërinso' nanan naniantacaso' ya'huërin. Co huachi ina imacaso' ya'huërinhuë'.

Iraca chinotopiso pëi' nininso'

9 ¹Iraca nanan sha'huitohuachina, Moisésë nani ma'sha sha'huitërin onporahuatonsona Yosë chinotacaiso marë'. Ina marë' chinotopiso pëi' nipi. ²Në'mëtë', sha'huëtë', inapita quëran nipi. Cato' coarto ya'huërin. Ya'natimarinsó' noya coarto topi. Inaquë panca nanparin pochin nininso' ya'huërin. Misanta' ya'huërin. Inaquë pana'huaya acorin, Yosë pëinën marë' acorinsó'. ³Ina aquëtë' a'na coartonta' ya'huërin. Në'mëtë' pa'copitërinso'. Ina coarto noya noya coarto topiso'. Yosë huënaratërinso' ya'norinquë. ⁴Në'mëtë' ya'cariya misa'huaya pochin ya'huërin, oro quëran nipiso'. Inaquë yonarin pochin pimochin nininso' a'pëpi tomontacaso marë'. Acohuana Yosë caposonën ya'huërin. Aipiran oro quëran achinpitopiso'. Acoporaonta' oro quëran achinpitopi. Caposo acopoana tasa'huaya oro quëran nipiso' ya'huërin.

Inaquë pi'pian cosharo' Yosë inapa quëran a'paimarinsò' po'morin. Mana itopiso'. Aaron pitananëonta' inaquë po'morin. Inaso' chiminaponahuë', Yosë nohuanton, inaora papotantarin piyapinënpita yonquicaiso marë'. Naporahuaton, cato' na'pitëa'huayanta' inaquë acopi. Inaquë Yosë pënëntërinso' nani ninshitopi. Iraca nanan topiso'.⁵Caposo a'tanamëncuë cato' anquënia'huaya pochin nonanpiso' ya'huërin. A'na inchinan quëran, a'na ahuënan quëran ninotëërin. Monshoarín. Ina huancanachin huënarachin huënarachin Yosëri a'pintërin. Inaquë chachin ma'sha tëpapiso' huënainën quëran ashipitërin. Ama oshanëna marë' ana'intacaso marëhuë' napotërin. Nisha nisha nininsopita a'chintaca'huanquëmaso' ya'huëpirinhuë', co apira aquëtë' sha'huitaranquëmahuë'.

⁶Iraca chinotopiso pëi' ya'huëhuachina, noya coartoquë ya'ipi corto hua'ano'sa' ya'conpi. Nani tahuëri ya'conpi Yosë chinotacaiso marë'.⁷Noya noya coartoquëso' nipirinhuë' co ya'ipi ya'conpihuë'. A'naichin chini chiniquën nanantërinsoáchin ya'conin. Co ina tëranta' nani tahuëri ya'coninhuë'. Nani pi'ipiquë a'na tahuëriáchin ya'conahuaton, ma'sha huënainën quëparin. Inaora oshanën marë' quëparin. Piyapi'sa' oshanëna marënta' quëparin. Inasáchin ya'conin.⁸A'napita piyapi'saso' co onporonta' inaquë ya'conpihuë'. Ina yonquihuatë hua', Ispirito Santo anitotërinpoa'. Iraca pënëntërinso' nanan imapachina', piyapi'sa' co nanitopihuë' Yosë nohuitacaiso', tënëhua'.⁹Iporahuanta' ina yonquihuatëhua', nitotarihua'. Iraca pënëntërinso' co natëhuachinahuë', ma'sha tëpapi ama Yosëri ana'intacaso marëhuë'. Nipirinhuë', co ina marë'

oshanën inquitërinhuë'. Iraca nanan imapirinahuë', co ina quëran noyapiachin cancantopihuë'.¹⁰Iraca nani ma'sha a'popi. Nisha nisha co o'opihuë'. Co noyahuë' nipachinara, "Oshanëhuë inqui'i," ta'tona', i'shaquë niopoimiratopi. Ma'shanta' pa'mopi. "Inapotohuatë hua', Yosë noya ni'sarinpoa'," topirinahuë', co ina marë' noya cancantopihuë'. Quisocristo chiminaquë huarë' ina pochin nicacaso' ya'huëpirinhuë', iporasò' Quisocristo o'marahuaton, nani chiminin. Inapoaton, nasha nanan quëtërinpoa' anoyacancantinpooaso marë'.

Quisocristo oshanënpoa' inquitërinpoaso'

^{11,12}Quisocristo nani o'marin. O'marahuaton, nanan anoyatërinpoa'. Co chinotopiso pëiquë ya'conaton, nanan anoyatërinpoahuë'. Co ma'sharo'sa' tëparinhuë' huënainën macacaso marë'. Inaora huënainën chachin a'parin. Chiminin quëran oshanënpoa' inquitërinpoa'. Ina quëran Yosë ya'huërinquë chachin panantarin nanan anoyatinpoaso marë'. Inaquë noya noya catahuarinpoa huachi. A'naroichin panantarin huachi. Canpoa marë' chiminin ni'ton, anoyacancantarinpoa'. Ina imapatëhua', nicha'ësarinpoa huachi.¹³Cotioro'sa' co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' natëhuachinahuë', co nanitopihuë' chinotopiso pëiquë ya'conacaiso'. Napohuachinara, chipo, ohuaca'huaya, inapita chinotopiso pëiquë quëpapi. Inaquë corto hua'ani tëparahuaton, huënainën manin. Huënainën masahuaton, ma'sha huiquitërinso' yanonën masahuaton, ayontërin. Ayontahuaton, oshahuana'pi ta'satërin. Inapotohuachina, naquëranchin nanitërin chinotopiso pëiquë ya'conacaso'.¹⁴Quisocristo huënai-nënso' nipirinhuë' noya nóya. Inaso' co

pi'pisha tëranta' oshahuanaponahuè',
inaora nohuanton, canpoa marè'
chiminin. Yosè hui'nin chachin ni'ton,
huè'nainèn a'parin oshanènpoa' inquitin-
poaso marè'. Iraca nanan topinan
quèran imapi. Canpoara co nanitèrhua-
huè' noya nicacaso'. Quisocrisoso'
nipirinhue' oshanènpoa' inquitatonpoa',
noyapiachin cancan quètèrinpoa'. Ina
quètohuachinpoa', Yosè pochin cancan-
tatèhua', ina noya chinotarihua huachi.
Naporahuaton, noya nisarèhua huachi.

¹⁵Nasha nanan nani sha'huitèrinpoa
huachi. Iraca na'a piyapi'sa' pènèntè
rinso' nanan imapirinhue', co noyahuè'
cancantatona', oshahuanpi. Co
ma'sharo'sa' huè'nainèn quèran
oshanèna' inquitèrinhuè'. Nipirinhue',
Quisocristo chiminin ya'ipi piyapinèn-
pita oshanèna' inquitacaso marè'. Iraca
ya'huèpi quèra huarè' imapisopita
oshanèna' inquitèrin. Quisocristo
chiminin ni'ton, ya'ipi imarèhuasopita
huèntonènquè aya'coninpoa huachi.

¹⁶Ma noya nanan Quisocristo
sha'huitèrinpoa'. Nipirinhue', co'huara
chimiyanteràponhuè', co nohuitopihuè'.
Ni'co'. Quèmapi chiminpachina,
hui'nini ya'huèrètèrin huachi.

¹⁷Co'huara chimiyanteràsohuè', co
ya'huèrètèrinhuè'. Chiminpachina,
ya'huèrètèrin huachi. Inapochachin nani
Quisocristo chiminin ni'ton, ya'ipi
sha'huitèrinpoaso' acotèrinpoa'.
Oshanènpoa' inquitatonpoa', nóya
catahuarinpoa huachi. ¹⁸Iraca nanan
sha'huitohuachina, ma'sharo'sa'
tèparahuatona', huè'nai' a'papi. Inapota-
tona', iraca nanan imapi huachi.

¹⁹Ya'ipi piyapi'sa' ayontonahuaton,
Moisèsèri pènènin. Nani ma'sha
sha'huitèrin natècaiso marè'. Nani
sha'huitohuachina, ohuaca'huaya,
chipo, inapita tèparahuaton, huè'nainèn
manin. Ina quèran nara'huaya masahua-

ton, quèhuan huaitaquè so'quètahuaton,
i'sharè chachin ta'satèrin. Ninshité
rinso', piyapi'sa', inapita ta'satèrin
huachi. ²⁰“Nani Yosè nanan
sha'huitèrinpoa' natècaso marè'. Iso
huè'nai' pa'sarin ni'ton, ina nanan
quètèrinpoa', imarèhua’,” tènin Moisèsè.
²¹Ina quèran chinotopiso pèi', ma'sha
inaquè ya'huèrinsopita, inapitanta'
huè'naiquè ta'satèrin. ²²Iraca nanan
imapachinara, nani ma'sha huè'naiquè
ta'satopi anoyatacaiso marè'. “Co
huè'nai' ta'satohuatèhuahuè', co Yosè
noya ni'sarinpohuè’,” topi. Tèhuèncha-
chin co huè'nai' pa'pachinhue', Yosè co
onporonta' oshanènpoa' inquitèrinpoa-
huè'.

Quisocristo chimininso' noya noya

²³Iraca huè'nai quèran ma'sha
ta'satopi anoyatacaso marè'. Quisocristo
chiminacaso' ninoton, Yosèri
sha'huitèrin ina pochin nicacaso'.
Quisocristo chimininso' nipirinhue'
noya noya. Huè'nainèn chachin a'parin
anoyacancantinpaso marè'. Anoyacan-
cantèrinpoa' Yosè'pa' noya
ya'huècahuaso marè'. ²⁴Co chinotopiso
pèiquè huè'nainèn ta'satèrinhuè'. Yosè
ya'huèrinquè chachin pantarahuatón,
canpoa marè' Yosè nontárin. “Oshanèna'
inquita'huaso marè' nani chiminahuè’,”
ta'ton, nontárin. ²⁵Iraca corto hua'an
ma'sha huè'nainèn masahuaton, noya
noya coartoquè ya'conin. Nani pi'ipi
inaporin. Quisocrisoso' nipirinhue'
noya noya ninin. ²⁶A'naromaréachin
chiminaponahuè', ya'ipi piyapinpoa
marè' chiminin. Co a'naromaréachin
nanitèrinpohuè' naporini, iraca quèra
huarè' na'aro' chimianta'itonhuè'.
A'naromaréachin chiminin ya'ipi
oshanènpoa' inquitinpoaso marè'. Iraca
oshahuanpisopita marènta' chiminin.
²⁷Yosè nohuanton, ya'ipi piyapinpoa'

a'naroichin chiminëhua'. Ina quëran ana'intacaso' ya'huërin huachi. ²⁸Quiso-cristonta' a'naroichin chiminin ya'ipi oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Ina quëran inapaquë panantarin huachi. Nani oshanënpoa' inquitohuachinpoa', a'na tahuëri o'mantarin. "Ma noyacha Quisocristo ni'ton, nicha'ërinpoa paya," ta'tëhua', ina ninarëhua'. O'mantahuachin, imarëhuasopita maquimarinpoa huachi.

Iraca nanan naniantacaso' ya'huërin

10 ¹Iraca nanan imapachinara, ma'sharo'sa' tãpapi. Oshanëna' yonquiatona', tãpapi ama Yosëri ana'intacaso marëhuë'. Quisocristo chiminacaso' ninoton, Yosëri sha'huiterin huëninën a'pacaso'. Quisocristoichin anoyacancantërinpoa'. Ina chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Iraca nani pi'ipi, nani pi'ipi ma'sha tãpapurinahuë', co tãhuënchachin piyapinënpita oshanëna' inquipihuë'. ²Oshanëna' inquipi naporini, co nani pi'ipi naquëranchin naquëranchin ma'sha tãpaitonahuë'. Cancanëna' anoyatopi naporini, co oshahuaintonahuë'. ³Nani pi'ipi ma'sharo'sa' tãpahuachinara, yonquiantapi. "Tãhuënchachin oshahuanëhua'," topi. ⁴Ma'sharo'sa' tãpapurinahuë', huëninën quëran co onporonta' oshanëna' inquitërinhuë'. Quisocristoichin oshanënpoa' inquitërinpoa'.

⁵Inaso' isoro'paquë yao'mahuachina, pa'pin itërin: "Iporaso huachi ma'sharo'sa' tãpacaso' co nohuantëranhuë'. Quëma nohuanton, piyapi chachin nasitomarahuë natëa'huanquënso marë'. ⁶Na'a ma'sharo'sa' oshanëna marë' tãpapurinahuë', co ina marë' noya ni'nanhue'. ⁷Napoaton, Siniro, natëaran-

quën huachi. Quiricanënquë ninorancoso chachin oshanëna marë' caso' chiminarahuë'," tënin. ⁸Tëhuënchachin iraca nisha nisha ma'sha tãpapi Yosë chinotacaso marë'. Oshanëna marënta' ma'sha tãpapurinahuë', co huachi Yosë nohuantërinhuë' tãpacaso'. Iraca nanan imatona', napopiso'. ⁹Quisocristoso' nipirinhuë' Yosë natëcaso marë' o'marin. Napoaton co huachi iraca nanan imacaso' ya'huërinhuë'. Ina Yosë ananiantërinpoa' nasha nanan imacahuaso marë'. ¹⁰Quisocristo piyapi chachin nasitimarahuatón, oshanënpoa marë' chiminin. Yosë nohuanton, chiminin. Canpoanta' ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitërinpoa huachi. Noyapiachin cancan quëtërinpoa huachi.

Quisocristo Yosë'pa' huënsëarinso'

¹¹Nani tahuëri corto hua'ano'sa' sacatãpi. Naquëranchin naquëranchin ma'sharo'sa' tãpapurinahuë', co oshanëna' inquipihuë'. ¹²Quisocristoso' nipirinhuë' a'naromarëächin chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Ina quëran inapaquë panantarahuaton, Yosë inchinanën quëran huënsëarin huachi. ¹³Inimiconënpita minsëaquë huarë' inaquë ya'huarin. ¹⁴A'naromarëächin chiminaponahuë', anoyacancantërinpoa huachi. Ya'ipi imarëhuasopita oshanënpoa' inquitatonpoa', noyãpiachin cancan quëtërinpoa'. ¹⁵Ispirito Santo inachachin anitotërinpoa'. Quiricanën quëran sha'huiterinpoa'.

¹⁶Piyapinëhuëpitanquëma' ni'toma', a'na tahuëri nasha nanan sha'huichinquëma'. Nasha cancan quëchinquëma' ca pochin cancan tacamaso marë'. Anoyacancantarinquëma' noya yonquicamaso marë'. ¹⁷Co huachi oshanëma' yonquiarahuë'. Ya'ipi co

noyahuë' ninamasopita naniantarahuë huachi, itërinpoa' Yosë.

¹⁸Quisocristo oshanënpoa' nani inquitohuachinpoa', co aquëtë' nicacaso' ya'huërinhuë' oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Inasachin anoyacancantërinpoa'.

**Quisocristo imatëhua',
Yosë nohuitërehuaso'**

¹⁹Napoaton, iyaro'sa', nanitërehua' Yosë chachin nohuitacaso'. Piyapinpoa' nirihuarahuë', chiniquën cancantatëhua', Yosë nontahua'. Quisocristo canpoa marë' chiminin ni'ton, nontohuatëhua', noya natanarinpoa'. Ina yonquiatëhua', nontahua'. ²⁰Iraca noya noya coartoque' Yosë ya'nopirinhue'. Në'mëtëri pa'copitërin ni'ton, co piyapiro'sari quënanpihuë'. Co Yosë nohuitopihuë'. Iporaso' Quisocristo o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Chiminin ni'ton, nanitërehua' Yosë nohuitacaso'. Quisocristo imatëhua', Yosë nohuitarihua huachi. Inaso' nanopiantarahuaton, catahuarinpoa' nohuitacaso marë'. ²¹Chiniquën nanantaton, canpoa marë' Yosë nontárin. Ya'ipi imarëhuasopita catahuarinpoa'. ²²Napoaton Quisocristoichin natëtëhua', ya'ipi cancanënpoa quëran Yosë nontahua'. Nani oshanënpoa' inquitërinpoa' ni'ton, noya cancantarëhua'. Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, aporihuanëhua'. "Iporaso huachi noya natanarinpoa'," ta'tëhua', apira apira ina nontahua' noya noya nohuitacaso marë'. ²³"Yosë no'tëquën sha'huitërinpoa'. Quisocristoichin nicha'ësarinhua'," ta'tëhua', imamiatahua'. Ama pi'pian tëranta' nisha yonquia'ahuasohuë'. Co Yosë naniantarinhua' huachi. Nani sha'huitërinpoa' ni'ton, co nonpintarinpoahuë'.

²⁴A'napitanta' yonquia'ahua'. Na'con

nosoroatëhua', catahuahua' inahuanta' noya ninosorocaso marë'. Nipëñëanhuan' noya nicacahuaso marë'.

²⁵A'naquën co huachi niyontonpihuë' Yosë chinotacaso marë'. Ama inapita pochin cancantahuasohuë'. Sinioro o'macaso' tahuëri naniriarin ni'ton, niyontonatëhua', na'con na'con nicatahuahua' chiniquën cancantahuaso marë'.

²⁶Quisocristo nanamën nani nitotërama'. Nitotapomarahuë', naquëranchin naquëranchin co noyahuë' nipatama', a'popisopita pochin cancantarama'. A'pohuatama', co insonta' nanitarinhue' oshanëma' inquitinquëmaso huachi. ²⁷Ina quëran pa'pi tē'huatacaso' ya'huërin. Yosë chiniquën ana'intarinquëma'. A'na tahuëri co imapisopitahuë' pënquë a'pararin huachi. ²⁸Iraca Moisësë pënëntohuachina, a'naquën co yaimapihuë'. A'popi huachi. A'pohuachinara, ana'intopi huachi. Coisëquë quëparahuatona', sha'huirapipi. Cara piyapiri inachachin sha'huirapihuachinara, co nosoropihuë'. "Tëpaquë'," itopi. ²⁹Yosë hui'nin chachin a'pohuatama', aquë aquëtë' ana'intinquëmaso' ya'huërin huachi. Quisocristo canpoa marë' chiminin. Huëñainën a'parin anoyacancantinpoaso marë'. Inapoaton, nasha nanan quëtërinpoa' imacahuaso marë'. A'naquënso' nipirinhue' imapirinhuaë'. Ina quëran Quisocristo a'popi huachi. Huëñainën quëran anoyacancantopirinhuaë', nisha cancantatona', ina huëñainën chachin tēhuapi. Ispirito Santori nosoropirinhue', co pi'pian tëranta' yanatëpihuë'. Inapitaso' Yosëri chini chiniquën ana'intarin. ³⁰Yosë nohuitërehua'. Inaso' ya'ipiya nitotërin. Co insonta' nanitërinhuë' nonpintacaso'. "Co noyahuë' nipachina', cari ana'intarahuë. No'tëquën ana'intarahuë

huachi,” ténin Yosë. “Inso piyapi tēranta' co yanatēhuachinahuë', Siniorori ana'intarin huachi,” ténin quiricanēnquë. ³¹Yosëso' nanpiárin. Chiniquën nanantërin. Co noyahuë' nipatēhua', pa'pi tē'huatacaso' ya'huërin. Ana'intarinpoa huachi.

³²Ya'nán imaramaso' tahuëri'sa' yonquico'. Quisocristo nanamën a'chintohuachinquëmara, noya natana-toma', imarama'. Ina marë' parësitopira-mahuë', co yaa'poramahuë'. Noya ahuantërama'. ³³Imaramaso marë' a'ninquëchin tēhuarinēnquëma', no'huirinēnquëma'. A'na tahuëri ahuepirinēnquëmahuënta', noya cancantërama'. A'napita imapisopitanta' parësitohuachinara, nosoroatoma', catahuarama'. ³⁴Tashinan pëiquë po'mohuachinara, co tē'huatatomahuë', nicapoma' pa'nama'. Paatoma' a'carama', catahuarama'. Canpitanta' imaramaso marë' ma'shanëma' osërëtopirinēnquëmahuë', co sëtëramahuë'. Co aquëtë' ma'sha yonquiramahuë'. “Yosë chachin nohuitërhua'. Nasha cancan quëtërinpoa'. Co insonta' nanitërinhuë' osërëtinpoaso',” ta'toma', nóya cancantërama'. ³⁵Ya'nán imapoma', noya imarama'. Ama iporasos' yaa'pocosohuë'. “Yosë naniantërinco,” ama tocosohuë'. Chiniquën cancantoco' Yosë acanainquëma'. ³⁶Ma'sha onpopiramahuënta', noya ahuantoco'. Noya imapatama', na'con catahuarinquëma'. Nani sha'huitërinquëma' ni'ton, co nonpintarinquëmahuë'. Noya nicha'ësarinquëma huachi.

³⁷Quisocristo o'mantararin huachi. Co hua'quiarinhuë'. ³⁸“Yosëichin nicha'ësarinpooa,” topatama', noya ni'saranquëma'. “Casachin imapatamaco, nanpimiatarama huachi. Nipirinhuë', a'pohuatamaco, pa'pi co

noyahuë' ni'saranquëma huachi,” ténin Yosë.

Quiricanën quëran naporin. ³⁹Insosona a'pohuachina', parësitopiquë pa'sapi huachi. Canpoaso' nipirinhuë' co a'poarihuahuë'. Imamiatarihua' ni'ton, nicha'ësarinpooa huachi.

Ya'ipi cancanëna quëran huarë' natëpisopita

11 ¹“Co Yosë quënanpirëhuahuë', ya'huárin. Nosoroatonpoa', catahuarinpoa',” topatēhua', tēhuënchachin ina natërhua'. Na'con Yosë sha'huitërinpoa'. Co ipora naniyatërarinhuë'. “Oshaquëran naniarin huachi,” ta'tēhua', noya ninarëhua'. ²Iraca quëra huarë' ina pochin cancantohuachinara, Yosëri noya ni'nin.

³Yosë inaora yonquinën quëran ya'ipi isoro'pa' acorin. Co manta' ya'huëpirinhuë', “Ya'huë'in,” topachina, ma'sha ya'huërin huachi. Ya'ipi ni'nëhuasopita co inaora ya'huërinhuë'. Yosëri nininso'. Quiricanën quëran anitotërinpoa'. “Yosë no'tëquën nontërinpoa',” ta'tēhua', natërhua'.

Apiri chinotërinso'

⁴Iraca Apiri Yosë natërin. “Yosë catahuarinco,” ta'ton, ma'sha tēparahuaton, Yosë chinotërin. Inapotohuachina, noya ni'nin. “Noya natërinco,” ténin. Cainoso' nipirinhuë' co ina pochin cancantërinhuë'. Napoaton Apirico' chiminaponahuë', ipora huanta' “Ma noya Apiri natëtërin,” tënëhua'.

⁵Iraca Inoconta' natëtëton, Yosë yonquirin. Yosë quiricanën quëran napotërinpoa'. “Inoco nóya ni'nahuë,” ténin Yosë. Napoaton co chiminaponahuë', inapaquë quëparin. Piyapi'sa' yonisápirinahuë', co quënanpihuë'. Yosë'pa' noya noya ya'huarin huachi. ⁶Yosë

yonquihuatēhua', natētacasō' ya'huērin.
 “Yosē ya'huárin. No'tēquēn nontērin-
 poa'. Ina nontohuatēhua', natanaton-
 poa', catahuarinpoa',” topatēhua', noya
 ni'sarinpoa huachi. Co ina pochin
 cancantohuatēhuahuē', co onporonta'
 noya ni'sarinpoahuē'.

Noe natētērinso'

⁷Iracā Noenta' ya'huēpirinhuē', a'na
 tahuēri Yosēri itapon: “Co hua'qui
 quēranhuē' ya'ipi oshahuano'sa' i'
 quēran ata'huantarahuē huachi,” itērin.
 Co'huara o'nayantērasohuē', “Yosē
 no'tēquēn nontērinco,” ta'ton, Noe
 natētērin huachi. Sha'huitohuachina,
 natēton, panca nancha ninin. Ina quēran
 sa'inē chachin cha'ērin huachi.
 Hui'ninpitare chachin cha'ērin.
 A'napitasō' natanaponaraihuē', co
 yanatēpihuē'. Napoaton na'inpi huachi.
 Noeso' nipirinhuē' ya'ipi cancanēn
 quēran natētērin. “No'tēquēn
 nontērinco,” topachina, Yosēri noya
 ni'nin.

Apran natēton, pa'ninso'

⁸Apranta' Yosē natanin. “Ya'huēran
 quēran pipimiatēquē'. A'na parti
 a'nochinquēn. Ina no'pa' quēchinquēn
 ya'huēcamaso marē',” itērin Yosēri. Co
 no'pa' nohuitaponahuē', Yosē natērin.
 “Co nonpintarincohuē',” ta'ton, pa'nin
 huachi. ⁹Aquē paaton, Canaan parti
 canconin. Inaquē ya'huaponahuē',
 nē'mētē' pēiquērachin ya'huērin.
 Pa'sápaton, co ya'huēmiatērinhuē'.
 Isaco, Cacopo, inapitanta' nē'mētē'
 pēiro'saquē ya'huēpi. Yosēri nani
 sha'huitērin. “Isoro'pa chachin quēchin-
 quēma',” itopirinhuē', co
 hua'anēnchatērapihuē'. “Co Yosē
 nonpintarinpoahuē'. A'na tahuēri ina
 nohuanton, hua'anēntarihua huachi,”
 ta'tona', Yosē natēpi huachi. ¹⁰Apran

yonquíarin. “A'na tahuēri Yosē'pa' noya
 noya ya'huēcontarihua huachi. Inaquē
 noya pēiro'sa' ya'huarin. Yosēri chachin
 canpoa marē' acorinso',” ta'ton, ina
 ninararin huachi.

¹¹Apran sa'inē chachin Yosē natērin,
 Sara itopiso'. Ina co hua'huana'pihuē'.
 “Nani pa'yaco niporahuē', Yosē
 sha'huitērinco ni'ton, oshaquēran
 hua'huanapo huachi,” tēninso marē',
 Yosē nohuanton, hua'huain huachi.
¹²Apran nani másho niponahuē',
 hui'nahuanin. Ina hui'nin quēran
 chachin na'api huachi. Oshaquēran
 hua'huayatērahuē' shinpita ya'huētērin.
 Tayora nápo' ya'huēpi. Marē yonsanquē
 notohuaro' inotēra'huaya ya'huērin.
 Inotēra'huaya nápo' shinpita ya'huēpi.
 Co pichicasohuē'.

¹³Apran, Isaco, Cacopo, inapita chimina-
 quē huarē' Yosē natēpi. “Nani Yosē
 sha'huitērinpoa'. Co nonpintarinpoahuē'.
 Pahuanarin nipirinhuē', a'na tahuēri Yosē
 nohuanton, ya'huapon huachi,” ta'tona',
 nóya cancantopi huachi. “Co hua'qui'
 isoro'paquē ya'huarihuahuē'. Isēquēso'
 topinan yacapatatēhua pochin ninēhua'.
¹⁴Co isoro'paquē ya'huēmiatarihua huē'.
 Yosē'pa' ya'huēmiatarihua so',” topi
 yonquinēna quēran. Yosē na'con yonquia-
 tona', napopi. ¹⁵Ya'huēpi quēran nani
 pipimiatopi. Ina na'con yonquipi naporini,
 inaquē ayamanta'itonahuē'. ¹⁶Nipirinhuē',
 co isoro'pa' na'con yonquipihuē'. Yosē
 na'con na'con nohuantopi. Ina
 ya'huērinquē chachin ya'huēcaiso'
 nohuantopi. Napoaton Yosēri itapon:
 “Nóya yonquirinaco ni'ton, hui'nahuēpita
 pochin ni'sarahuē. A'na tahuēri inapaquē
 quēpantarahuē huachi. Nani taparapirahuē
 huachi ya'huēcaiso',” tēnin Yosē.

Isaco napotērinso'

¹⁷⁻¹⁹Apran a'naichin hui'nin
 ya'huētērin. Isaco itērin. Nasitohua-

china, Yosëri sha'huitërin: “Isaco mashotohuachin, hui'nahuanarin anta'. Naporahuaton, oshaquëran notohuaro' shinpita ya'huërapì huachi,” itopirinhuë'. Hui'nin hui'napitohuachina, Yosëri itantarìn: “Hui'nan quëparahuaton, motopi'pa' paquë'. Inaquë ohuica pochin hui'nan tëpaquë' chinotancoso marë',” itërin. Co tëhuëenchachin tëpacaso' nohuantopirinhuë', tënिकासo marë' napotërin. “Yosë co nonpintërincohuë'. Ananpitanacasonta' nanitërin,” ta'ton, Apran natëterin huachi. Paaton, Isaco yatëparahuachina, Yosëri itantarìn: “Tananpitëquë'. Ama tëpaquë' sohuë'. Co hui'nan tëranta' apiratërancohuë' ni'ton, noya noya ni'nancuën,” itërin. Napoaton hui'nin ya'huërin'pa' quëpantarahuatón, nantantarìn pochin ni'nin.

²⁰Ina quëran Isaconta' hui'napitohuachina, sa'arin. Ina quëran oshaquëran cato' hui'nin ya'huëtërin. Cacopo, Isao itopiso'. Mashotohuachina, inanta' Yosë natërin. “Noyasachin yonquirinpoa',” ta'ton, Yosë nontërin hui'ninpita catahuacaso marë'. ²¹Cacoponta' mashotahuaton, pitana paquëapona huë', Yosë chinotárin. Yachiminpachina, ina natëton, Così hui'ninpita marë' Yosë nontërin. ²²Cosinta' chiminaquë huarë' Yosë natërin. Mashotahuaton, hui'ninpita sha'huitërin: “Iquipito parti ipora ya'huëpirëhuahuë'. A'na tahuëri shihuëpita copirnori chiniquën aparësitarin. Yosëso' nipirinhuë' nicha'ësarín huachi. No'pa' quëtërinpoaquë chachin quëpaantarín ya'huëcaiso marë'. Canta' inatohua' pa'pichinaco, tënahuë. Sha'huitoco' pa'pachina', nansëhuëpita quëpa'ina', no'panënpoaquë chachin nansëhuë pa'pichinaco,” itërin hui'ninpita. “Yosë co nonpintarinpoahuë',” ta'ton, naporin.

Moisësë Yosëichin yonquirinso'

²³Ina quëran oshaquëran Così shinpita na'api huachi. Notohuaro' ya'huëhuachinara, Iquipito copirnori të'huataton, no'huirín. “Minsëhuachinacoi,” ta'ton, piyapinënpita sha'huitërin: “Cotio sanapi'sa' huaihuachina', quëmapia'huaya nipachin, tëpa'ina',” itërin. Napopirinhuë', Moissësëso' nasitohuachina, a'shini co nohuantërinhuë' hua'huin chiminacaso'. Yosë natëton, co copirno tëranta' të'huatërinhuë'. “Iso hua'huahuëso' noya. Yosë catahuarinpo' hua'huanpo' nicha'ëcaso',” nitopi, so'inë' ninontatona'. Cara yoqui noya po'opi. ²⁴Ina quëran Yosë nohuanton, copirno hui'nini quënanahuaton, nosororin. Masahuaton, aso'sorin huachi. Hua'huin pochachin ni'nin. Inaquë Moissësë nóya ya'huëpirinhuë'. Hui'napitahuaton, Yosë yonquiaton, copirno pëinën quëran pipirin huachi. Nohuantërin naporini, chiminaquë huarë' copirno pëinënquë noya ya'huë'itonhuë'. ²⁵Yosë piyapinënpita catahuacaso marë' pa'nin. Ina marë' parësitopirinhuë', co ina yonquirinhuë'. Yosë natëcaso' na'con na'con nohuantërin. “Co noyahuë' nicatëhua', capa cancantopirëhuahuë', co hua'quiya quëranhuë' isoro'pa' ta'huantarin,” ta'ton, co ma'sharáchin yonquirinhuë'. ²⁶Copirno hui'nin pochin ni'ton, nohuantërin naporini, Iquipito parti na'con canaitonhuë', co ina nohuantërinhuë'. Yosë na'con na'con yonquirin. “A'na tahuëri Cristo o'maton, nicha'ësarínpoa'. Iporaso' ina marë' aparësitopirinacohuë', Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarahuë,” ta'ton, noya ahuantërin. ²⁷Yosë natëton, Iquipito quëran pipirin. Copirnori no'huipirinhuë', co të'huatërinhuë'. “Yosë co quënanaporahuë', ni'sárinco,”

ta'ton, chiniquèn cancantèrin.
Chiniquèn cancantaton, Yosè piyapinèn-
pita catahuarin.

²⁸“Yosè nicha'èsarinpò", ta'ton,
piyapi'sa' camairin: “Ya'ipinquèma'
ohuica'huaya tèpaco'. Huènaïnèn
ya'coanaquè pashitoco' ama anquèneri
panina'huaya nininso' tèpacaso
marèhuè',” itèrin. Napotohuachina,
a'naya a'naya inahua pèinèna' huènai-
què pashitèra'piapi. Napoaton Yosèri
catahuarin. Co panina'huayaro'sa'
chiminpihuè'. ²⁹Ina quèran ya'ipi
Cotioro'sa' noya pipipi huachi. “Yosè
catahuarinpò”, ta'tona', Quèhuai marè
aquètèran pa'pi. Pancai' niponahuè',
Yosè nohuanton, a'naroachin yaninantè'
pochin nimirin pèntonacaiso marè'.
Iquipito sontaro'saso' nipirinhue' co
nanitopihuè' pèntonacaiso'. Imatopiri-
nahuè', iiri imotèrin, chimiitopi huachi.

³⁰Ina quèran Cotioro'sa' Canaan parti
canconpi huachi. Yosè natètona',
inimiconènpita minsèpi huachi.
Quiricoso' pancana ninano'. Natèricho
quèran pairatopiso' inapaquè huarè'
pantarin. Tanontèn nipirinhue', Yosèri
sha'huitèrin tahuitacaiso'. “Catahuarin-
pò mini,” ta'tona', natèpi. Canchisè
tahuèri tahuitopi. Inapotohuachinara,
Yosè nohuanton, paira a'naroachin
nohuatèrin huachi. ³¹Ya'ipi
ya'huèhuano'sa' co Yosè yanatèpihuè'
ni'ton, chiminpi huachi. A'na sanapiá
chin cha'èrin. Oshahuana'pi inaso'.
Nacapa itopiso'. Inimico niponahuè',
Cotio comisionènpita huè'pachinara,
sanapiri po'orin ama sontarori tèpacaiso
marèhuè'. “Tata Yosèichin chinotacaso'
nipirinhue',” tèninsò marè' Nacapa
cha'èrin.

A'napita imapisopita iraca ya'huèpisopita

³²Co inapitarachin Yosè natèpihuè'.
Quitioño, Paraco, Sanson, Quihuiti,

Tapi, Samoiro, pènèntona'piro'sa',
inapitanta' nóya natètopi. Notohuaro'
ya'huèpi ni'ton, co'chi nanitèrahuè'
ya'ipiya sha'huita'huaso paya.

³³A'naquèn “Yosè ya'ipiya nanitaparín,”
ta'tona', inimiconènpita minsèpi.
A'naquèn hua'an ya'conatona',
notèquèn hua'anèntopi. “Yosè
sha'huitèrinpò" ni'ton, catahuarinpò”,
ta'tona', natèpi. Napoaton Yosèri
catahuarin. A'naquèn Yosè natètona',
pa'pini' quèran cha'èpi huachi.

³⁴A'naquèn pèn chiniquèn nènèrapaquè
tè'yatopirinhue', co pi'pian tèranta'
huèyapihuè'. Noya cha'èpi.
A'naquènta' Yosè nohuanton, sahuèni
quèran cha'èpi. Yatèpapirinhue', co
chiminpihuè'. A'naquèn co chinipirina-
hue', Yosèri catahuarin chiniquèn
cancantacaiso marè'. A'naquènta' na'a
inimicoro'sa' minsèrahuatona', a'papi
huachi. ³⁵Cato' sanapi pochin hua'huin
chiminpachina, Yosè natèpi ni'ton, ina
nohuanton nantantarin huachi.

A'naquènsò' nipirinhue' Yosè
natètona', chiniquèn parèsitopi. “Yosè
a'poco' tèpachinènuèma',” itopirina-
hue', co yaa'popihuè'. “Co onporonta'
a'poaraihuè'. Yosè noya noya ananpi-
tantarincoi,” ta'tona', imapiso marè'
chiminpi. ³⁶A'naquènta' Yosè imapi
ni'ton, tèhuapi, ahuèpi, catinaquè
tonpopi, tashinan pèiquè po'mopi,
napotopi. ^{37,38}A'naquènta' na'pique
tè'yaratona', tèpapi. A'naquènta'
sèrichoquè yatona'tona', tèpapi. “Yosè
a'poco', tèpachinènuèma',” itopirina-
hue', co yaa'popihuè'. A'naquènta'
sahuèni quèran tèpapi. A'naquèn co
tèpapirinhue', imapiso marè' chiniquèn
aparèsitopi. Yatèpahuachinara, ta'api.
Co huachi ya'huèmia ya'huèpihuè'.
Capa a'mocaso' ni'ton, ohuica sha'huètè'
a'mopi. Co manta' ya'huètopihuè'.
Motopi'pa', inotè' parti, nisha nisha

parti iratápi. Na'pi naninqué ya'conahuatona', hué'ésapi. Parésitápi. Co Yosé imapisopitarihué' nocanpi. "Inapitaso' napoonpi," topirinhue', Yoséri noya noya ni'nin. Ina nohuanton, parésitopi. ³⁹Yoséichin yonquiatona', nóya imapi, ténin Yosé quiricanénqué. Napoaponahué', ya'ipi Yoséri sha'huitérinso' co naniyatérasohué', chiminpi. ⁴⁰Canpoanta' yonquiatonpoa', Yosé ninarinpoa'. Iporaso' Quisocristo nani chimin ni'ton, ya'ipinpoa' anoyacancantérinpoa huachi. Iraca imapisopita, ipora canpoanta', ya'ipinpoa' anoyacancantérinpoa'. A'na tahuérinta' inapaqué pa'patéhua', Yosé noyá nohuitarihua huachi.

Quisocristoichin yonquia'ahua'

12 ¹Iraca quéra huaré' na'a piyapi'sa' parésitaponaraihué', imamiatopi huachi. "Yosé catahuarinpoa'," ta'tona', natépi huachi. Napoaton inapita yonquiatéhua', canpoanta' nóya imahua'. Ni'co'. Quémapi'sa' nicanacaso maré' ta'ahuachinara, chiniquén ta'api. Co manta' quépapihué'. I'nanpirarahuatona', ta'api huachi. Naporopi a'morinso' co ocoihuachinahué', co nanitérinhué' chiniquén ta'acaso'. Inapochachin canpoanta' naporopi a'morinso' ocoirinsó pochin ya'ipi oshanénpoa' naniantahua'. Co noyahué' yonquiréhuasopita naniantatéhua', ya'ipi cancanénpoa quéran Quisocristo imahua'. Sacai' nipirinhue', ahuantatéhua', noya imahua'. ²Quisocristo na'con yonquia'ahua'. Inasachin catahuarinpoa' Yosé natécaso'. Inasachin nicha'ésarinpoa huachi. Isoro'paqué o'mahuachina, chiniquén parésitérin. Coroséqué parésitohuachina, na'con téhuapirinhue', co ina yonquirinhue'. "Chiminpato, piyapi'sa' nicha'ésarahue'," ta'ton, nóya cancanté

rin. Ina quéran nanpiantarahuatón, inapaqué panantarin. Yosé inchinanén quéran chachin huénséarin huachi.

³Isoro'paqué ya'huapon, oshahuano'sari chiniquén no'huipirinhue', ahuantérin. Ina yonquiatéhua', ama yaa'poa'ahuasohue'. "Co Yosé naniantarinpoahué'," ta'toma', chiniquén cancantoco'. ⁴Sopai yaminsé rinquéma' Yosé a'pocaso maré'. Sacai' nipirinhue', Quisocristo imamiatoco'. Imaramaso maré' aparésitopirinhéqué mahué', co téparinhéquémahue'. ⁵Hui'ninpita pochin nicatonpoa', Yosé pénéinpoa' noya cancantahuaso maré'. Nani nitotopiramahué', naniantérama', ¿ti? Ina nohuanton, quiricanénqué ninshitérinpoa'.

Yonquiqué', conpa, Yosé nosororinpoa'. A'na tahuéri ina nohuanton, parésitérhua' noya noya imacahuaso maré'. A'na tahuéri pi'pian ana'intopirinhue', ama sèthahuasohue'. Ama yaa'poa'ahuasohue'. Ahuancasaso' ya'huérin. ⁶Nosororinpoa' ni'ton, a'na tahuéri ina nohuanton, ma'sha onporéhua'. Hui'ninpita pochin nicatonpoa', pi'pian ana'intérinpoa' noya noya yonquiahuasó maré', ténin. ⁷Hui'ninpita pochin ni'ninpoa' ni'ton, ahuantahuaso' ya'huérin. Ni'co'. Hui'nanpo' no'téqué pénéne' noya noya cancantacaso maré'. A'na tahuéri pi'pian ana'inténe' noya noya nicacaso maré'. Ina pochachin Yosé pénéinpoa'. Noya noya cancantahuaso' na'con nohuantérin. ⁸Co Yosé pénéinpoahué' naporini, co téhuénchachin hui'ninpita pochin ni'itonpoahué'. Ya'ipi hui'ninpita yonquirin noya noya cancantacaiso maré'. Co pi'pian térinta' ana'intoahuachinquémahue', co Yosé hui'ninpitinquémahué'. ⁹Tatanpoa'

pënënpachinpoara, natërëhua'. Pi'pian ana'intopirinpoahuè', co no'huirëhuahuè'. Tata Yosëso' nipirinhuè' na'con na'con natëcaso' ya'huërin. Inaso' nininpoa'.

Hua'yanënpoarë'quënpoa chachin nininpoa' ina yonquiahuasos marè'. Inasachin natëhuatëhua', noya noya cancantarihua huachi.

¹⁰Hua'huatarihua', tatanpoa' pënëninpoa', pi'pian ana'intërinpoa'. Inaora yonquiaton, pënëninpoa' natëcahuasos marè'. Yosëso' nipirinhuè', noya noya yonquiaton, no'tëquën catahuarinpoa' noya cancantahuasos marè'. Na'con nosoropirinpoahuè', a'na tahuëri ina nohuanon parësitàrëhua' noya noya cancantahuasos marè'. Nöya cancantohuatëhua', Yosë pochin cancantarihua'. ¹¹A'na tahuëri Yosë nohuanon, ma'sha onporëhua', a'napita ma'sha onpotërinpoa', naporëhua'. Ni'ton, sëtërëhua'. Parësitàcaso' co nohuantopirëhuahuè', noya ahuantohuatëhua', Yosë na'con catahuarinpoa'. Co ina marè' Yosë a'pohuatëhuahuè', oshaquëran noya noya cancantarihua'. Ina quëran "Ma noyacha Yosë catahuarinpoa paya," ta'tëhua', sano cancantarihua huachi.

Pinino pochin nininso'

¹²Napoaton, iyaro'sa', chiniquën cancantahua'. Ni'co'. Aquë pa'patëra, canotërë', sacai' iratërë'. A'naquëma' ina pochin cancantatoma', co huachi ya'ipi cancanëma quëran Yosë imaramahuè'. Ma'sha onpohuatamara, yaa'porama huachi. Ama huachi ina pochin cancantocosohuè'. "Yosë catahuarinpoa' parësitàrëhua quëran noya noya cancantacaso marè'," ta'toma', chiniquën cancantoco'. ¹³Ama nisha nisha yonquicosohuè'. Yosë iranën no'tëquën imapatama', co pëshonaramahuè'. Yosë catahuarinquëma' noya noya

yonquicamaso marè'. A'napitanta' nicatënquëma', chiniquën cancantapi.

¹⁴Ama pi'pian tëranta' nino'huicosohuè'. Naporahuaton, noya nico'. Co noya yonquihuatamahuè', co manta' Yosë nohuitaramahuè'. ¹⁵Yosë nosoroatonpoa', yacatahuarinpoa'. A'naquënso' nipirinhuè', co yatahuërë topihuè'. Inahuara yonquirinsoächin imatona', co Yosë yonquicaiso' nohuanon topihuè'. Ama inapita pochin cancantocosohuè'. Co Yosëichin yonquihuatamahuè', oshaquëran nitapicancanarama'. Ina quëran pinino a'naroachin ma'sha sè'cotërinso pochachin a'napitanta' atapicancanarama'. ¹⁶Ni'cona sopai minsëchinquëma'. Ama monshihuanocosohuè'. Noyapiachin cancantoco'. Ama ma'sha yonquiatoma', Yosë naniantocosohuè'. Isao iraca naporinso' yonquico'. Ma'sharáchin yonquiaton, co onpopinchin Yosë yonquirinhuè', Yosë na'con na'con yonquicaso' nipirinhuè'. Tanaton, iin nontërin: "Yosë na'con na'con catahuainquënso' nohuantëran, ¿ti? Co caso' ina yonquirahuè'. Cosharo' na'con na'con nohuantërahue'," itërin. ¹⁷Ina piquëran yonquiantapirinhuè'. "Yosë na'con catahuainco," itopirinhuè', co huachi Yosëri nohuantërinhuè'. Chiniquën sëtopirinhuè', iraca a'porinso' co nanitërinhuè' ninoyatacaso'. Ina yonquiatoma', ni'cona Yosë naniantotama'.

Nasha nanan noya noya

¹⁸Iraca nanan imapachinara, Cotioro'sa' pa'pi të'huatopi. Motopi nicotanaquë huè'pachinara, Yosëri pënënin. Yapënënpachina, motopiquë pën panca nënërin. Co ya'caritacaso' ya'huërinhuè'. Tahuëri niponahuè', tashitërë pochin ninin. Yara yaráchin ninin. Panca ihuan pa'nin. ^{19,20}Cornita chiniquën pihuirinso pochin natanpi.

Naporo' Yosëri chiniquën itërin: “Iso motopiquë pënëranarquëma' ni'ton, ama ya'caricosohuë'. Ma'sharo'sa tëranta' motopiquë pa'pachina', chimina'. Na'piquë të'lyaratoma', tēpaco',” itërin. Ina natanahuatona', pa'yanpi. “Ama huachi chiniquën nonchincoisohuë',” itopi. ²¹Ni'sahuaton, Moisésënta' pa'pi tē'huatërin. “Canta' tē'huatato, ropa ropátarahuë',” tēnin. Iraca nanan imapatëra, pa'pi tē'huatërë'. Canpoaso' nipirinhüë', co ina imarëhuahuë'.

²²Nasha nanan imapatëhua', Yosë chachin nohuitarihua'. Co ipora quënan-pirëhuahuë', naniarin. A'na tahuëri ya'huërinquë chachin pantarihua'. Nasha Quirosarinquë ya'huëcontarihua huachi. Notohuaro' anquëniro'sa' inaquë niyontonpi. Noya cancantatona', Yosë chinotapi. ²³Huëntonëinquë chachin Yosë nani aya'coninpoa'. Inapaquë nininēnpoa' nani ninshitërinpoa' hui'ninpita pochin nicainpoaso marë'. Yosë chachin imarëhua'. Inaso' ya'ipiya hua'anëntaton, co imapisopitahuë' no'tëquën ana'intarin huachi. A'naquën imapisopita nani chiminpa-chinara, hua'yanënaso' Yosë'pa' ya'huapi huachi. Yosë pochachin cancantopi huachi. ²⁴Quisocristo chachin nasha nanan quëtërinpoa'. Huënainën quëran anoyacancantërinpoa'. Iraca Apirinta' chiminin. Iini tēparin. Huënainën pa'nin ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Quisocristo chiminso' nipirinhüë' noya noya. Huënainën pa'nin ni'ton, oshanēnpoa' inquitërinpoa huachi.

²⁵Napoaton Quisocristo nanamën noya natanco'. Ama pi'pian tëranta' a'pocosohuë'. Iraca nanan sha'huitohuachinara, a'naquën co yanatëtopihuë'. Ni'ton, a'naroachin ana'intërin huachi. Quisocristo

nanamën noya noya ni'ton, ina nanian-tohuatëhua', aquë aquëtë' ana'intinpoaso' ya'huërin. Inapa quëran pënëninpoa'. ²⁶Yosëri iraca nanan sha'huitohuachina, ina nohuanton, pánca ocohua pa'nin. Ina quëran quiricanën quëran sha'huitërinpoa': “A'na tahuëri naquëranchin nontantahuato, co isoro'parachin nacontarinhuë'. Inapaquë ya'huërinso'pitanta' nacon nacontarin,” tēnin Yosë. ²⁷A'na tahuëri mini ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërinso'pita ta'huantarin. Pi'í, yoqui, tayora, inapitanta' ta'huantarin. Yosë huëntonënso' nipirinhüë' co onporonta' ta'huantarinhuë'. ^{28,29}Huëntonëinquë chachin aya'coninpoa'. Inapaquë pa'patëhua', co onporonta' ta'huantarihua'huë'. Ni'ton, “Yosparinquën, Sinioro,” itahua'. Ya'ipi cancanēnpoa quëran inasachin yonquia'ahua'. Noya cancantatëhua', natëahua'. Ipora huanta' Yosëri no'tëquën ana'intarin ni'ton, tē'huatacaso' ya'huërin. Pënuquë ma'sha ahuiquitëreso pochin ya'ipi co noyahuë' nininsopita ana'intarin huachi.

Noya cancantacaso' ya'huërin

13 ¹Ya'ipi imaramasopita capini noya ninosoroco'. Iyaparima pochin ni'co'. ²Co nohuitapomarahuë', nosoroco'. Huë'pachina, noya nontatoma', o'shitoco', a'caco'. Apran naporinso' yonquico'. Iraca ni'toro'sa' huë'pachinara, “Huëquë' ni'quico,” itërin. Piyapita'ma' topirinhüë', Yosë anquëninën chachin a'carin. Inapochachin canpoanta' ni'toro'sa' noya nontahua'.

³A'naquën imarinso marë' tashinan pëiquë po'mopi. Ama inapita naniantocoso'huë'. Catahuaco'. Canpitanta' tashinan pëiquë ya'huëramaso pochachin yonquico'. A'naquëonta'

imarinso marè' chiniquèn aparèsitohuachina', noya nosoroco'. Canpitanta' ina pochin ninatanama' ni'ton, yonquico'.

⁴Quèmapi'sa' sa'apachina', ama a'na sanapi yonqui'inasohuè'. Sanapi'santa' so'yahuachina', ama so'ina' tēhuananpichinasohuè'. Ama manta' monshihuinahinasohuè'. Monshihuanpatama', Yosè chiniquèn ana'intarinquèma'.

⁵Ama canacasoachin yonquicosohuè'. Co na'con ya'huètopirinquèmahuè', sano cancantoco'. Ama na'con na'con nohuantocosohuè'. Yosè chachin nani sha'huitèrinpoa'. “Co onporonta' pataranquèmahuè'. Co naniantaranquè mahuè'” itèrinpoa'. ⁶Napoaton chiniquèn cancantèrèhua'.

Yosè catahuarinpoa' ni'ton, co tè'huarèhuahuè'. Piyapi'sa' ma'sha onpotopirinpoahuènta', co tè'huatarihuahuè', tènèhua'.

Quisocristo nanamèn a'chinpisopita yonquicaso' ya'huèrin

⁷Ya'nana a'chintèrinèinquèmasopita yonquico'. Yosè quiricanèn noya a'chintèrinèinquèma'. Chiminaquè huarè' noya imapi. Inapita nonanatomia', noya natèco'.

⁸Quisocristo co onporonta' nishataponhuè'. Iraca nosororinpoa'. Ipora huanta' catahuarinpoa'. Co onporonta' naniantarinpoahuè'. Inasachin imahua'. ⁹A'naquèn nisha a'chintohuachinquèma', ama natancosohuè', nonpintochinquèma'. No'tèquèn yonquico'. Cosharo' a'poarihuarahuè', co ina quèran noya cancantèrèhuahuè'. Na'a piyapi'sa' cosharo' a'poaponaraihuè', co Yosè pochin cancantopihuè'. Quisocristoichin nanitèrin anoyacancantiposo'. Nosoroatonpoa', catahuarinpoa' Yosè pochin cancantahuaso'.

¹⁰Quisocristo corosèquè chiminaton, oshanènpoa' inquitèrinpoa'. Iraca nanan

imapisopitaso' nipirinhue', co nanitopihue' ina nohuitacaiso'. Co oshanèna' inquitèrinhuè'. ¹¹Iraca Cotioro'sa' ma'sha tèparahuatona', huènnainèn mapi. Masahuatona', Yosè ya'norinso' coartoquè quèpapi oshanèna marè'.

Noshinènsa' nipirinhue' ninano' intonquè quèpapi ahuiquitacaiso marè'. ¹²Quisocristonta' ninano' aquècha quèparahuatona', aparèsitopi. Inaquè chiminin oshanènpoa' inquitinpoaso marè'. Inaora huènnainèn quèran anoyacancantèrinpoa huachi. ¹³Napoaton canpoanta' aparèsitohuachinènpoa', ahuantahua'. Iraca nanan naniantatèhua', Quisocristoichin imahua'. Ina no'huipiso pochin

no'huipirinènpoaonta', ahuantahua'. ¹⁴Co isoro'paquè ya'huèmiatarihuahuè'. Yosè ya'huèrin'pa' pantacaso' ninarihua'. ¹⁵Napoaton nani tahuèri “Ma noyanquèncha, Tata Yosè, quèmaso paya. Quisocristoichin anoyacancantèrincoi ni'ton, Yosparinquèn, Sinioro,” itahua'. Ina Yosè nohuantèrin. ¹⁶Noyasachin niahua'. Nicatahuacaso' ama naniantahuasohuè'. A'napita ma'sha pahuantohuachina', ama apiratocosohuè'. Inapotohuatèhua', Yosè noya ni'sarinpoa'.

¹⁷Ansiano'sa' pènènpachinquèma', noya natèco'. Noya noya imacamaso marè' Yosèri acorin. Ama Yosè naniantacamaso marèhuè' pènèninquèma'. Ni'ton, natèco'. Co no'tèquèn pènènpachinèinquèmahuè', Yosèri ana'intarin. Noya natèhuatama', noya cancantaton, a'chintarinquèma'. Co yanatèhuatamahuè', sètarin. Naporahuaton, canpitanta' co noya noya cancantapomahuè'.

¹⁸Quiya marènta' Yosè nontoco'. Yosè yonquirinso' no'tèquèn ninshitèranquèma'. Ya'ipi cancanèhuèi quèran Yosè yanatèrai. ¹⁹Chiniquèn Yosè nontoco' catahuainco co hua'quiya quèranhuè' canpitataquè pa'i.

Quisocristo a'pairinpoaso'

²⁰Canpita marënta' Yosë nontarahüë. Ina catahuainquëma' noya ninicatoma' ya'huëcamaso'. Inasáchin asanocancaninpoa'. Nanan anoyatërinpoa huachi. Iraca Quisocristo ananpitarinpoa huachi. Iporaso' ohuicanënpita pochin nicatonpoa', Quisocristo a'pairinpoa'. Huënaïnë pa'nin ni'ton, nasha nanan quëtërinpoa'. Ina nanan imamiatarë hua'. Co onporonta' nishataponhuë'.
²¹Yosë na'con catahuainquëma' ina pochin cancantacamaso marë'. Pi'pian tëranta' co noyahuë' yonquihuatama', anoyacancanchinquëma'. Quisocristo catahuahuachinpoa', nani tahuëri nóya nisarihua'. Ina quëran Yosë noya

ni'sarinpoa huachi. Ya'ipi piyapi'sa' Quisocristo chinochina'. Ama onporonta' ina naniantahuasohuë'. Amen.

²²Nani pi'pian ninshitëranquëma'. Noya, iyaro'sa', natanco', tënahüë. "Achincancanarahüë," ta'to, ninshitë ranquëma'.
²³Co hua'quiya quëranhuë' nicaponquëma' pa'sarahüë. Iya Timotio nani tashinan pëi quëran ocoipi. Manoton huë'pachin, inaro'co pa'sarai.

²⁴Ansiano'sanquëma', ya'ipi imaramasopita yonquiranquëma'. Noya ya'huëtaraco', tënahüë. Itariaro'santa' yonquiarinënuëma'. "Sha'huitëquë' noya ya'huë'ina'," itërinaco.

²⁵Yosë nóya catahuainquëma'. Amen. Nani ninshitëranquëma huachi.

Santiago ninshitërinso'

Nisha nisha parti ya'huëpisopita ninshitërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Santiacoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Canta' isëquë noya ya'huarahüë. Tata Yosë hua'anëntërinco ni'ton, Quisocristoichin natërahuë. Canpitaso' yanquëërahua-toma', nisha nisha parti ya'huarama'. Quisocristo imarama' ni'ton, Yosë piyapinënpita ninama' canpitanta'.

Ma'sha onporëhuaso'

²Nisha nisha, iyaro'sa', ma'sha onpoapomarahüë', ama sëtocosohüë'. Noya cancantoco'. ³Yosë tëniarinpoa' cancanënpoa quëran huarë' natëcahuaso marë'. A'naquën ma'sha onpohuachinara, a'naroachin Yosë yaa'popi. Canpoaso' nipirinhuë' parësitohuatë hua', "Yosë co onporonta' naniantarinpoahuë'," topatëhua', catahuarinpoa' chini chiniquën cancantahuaso marë'. Co ma'sha onporëhuahuë' naporini, co onporonta' chiniquën cancanchitërihuahuë'. Napoaton, iyaro'sa', ma'sha onpoapomarahüënta', noya cancantoco'. ⁴Noya cancantatoma', ya'ipiya ahuantoco' noya noya imacamaso marë'. Chiniquën cancanthuatama', nóya nisarama'. Oshaquëran Yosë pocháchin cancantarama huachi. ⁵"¿Ma'cha ipora niiya?" topatama', Yosë nontoco' noya anitochinquëma'.

Siempre Yosë nontacaso' ya'huërin. "¿Onpoatocha ma'sha onporahuë paya?" topatama', ina nontoco' no'tëquën ayonqui'inquëma'. Co nosororinpoaso' apiratërinpoahuë'. Inaora nohuanton, catahuarinpoa'. Nontëre huaso marë' co no'huirinpoahuë'. Catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. ⁶"Yosë noya catahuarinco. Natëmiatarahuë huachi," ta'tëhua', Yosë nontahua'. Ama nisha nisha yonquia'ahuasohüë'. "Co catahuarincohuë' nimara," ama tahuasohüë'. A'naquën nisha nisha yonquipi. "Catahuahuachinco, natëarahüë. Co'so' catahuahuachincohuë', co imasarahüë'," topi, yonquiatona'. Napopisopita Yosëri co noyahuë' ni'nin. Ni'co'. Co'sacai' co sanoirinhuë'. Pancaiquë ihuaitohuachina, niquëran niquëran niohuëërin. A'naquën piyapi'sa' ina pochin yonquionpi. Nisha nisha yonquipi. ⁷Nisha nisha yonquihuatama', co Yosë catahuarinquëmahüë'. ⁸Co ya'ipi cancanëma quëran huarë' imapatamahüë', co no'tëquën yonquiamamahüë'. Cato' cancan pochin ya'huëtohuachinquëma', nisha nisha yonquiaraha huachi. ⁹Co na'con coriqui, iyaro'sa', ya'huëtopirinquëmahüë', Yosë nóya ni'ninquëma'. Huëntonënuë chachin aya'coninquëma'. Ina marë' nóya cancantoco'. ¹⁰A'naquëmaso' nipirinhuë' na'a coriqui, ma'sha, inapita

ya'huëtërinquëma'. Inaso' niponahuë', Quisocristo imarama' ni'ton, co ma'sharachin yonquiramahuë'. Imaramaso marë' nipayaramasopita tëhuapirinënquëmahuë', co ina marë' sëtacaso' ya'huërinhuë'. A'na tahuëri chimirihua'. Ya'ipi ma'shanta' ta'huantapona'. Quisocristo na'con yonquiatoma', noya cancantoco'.¹¹ Ni'co'. Pi'i chiniquën picatohuachina, papotërinsó' a'naroachin ahuirin. Yanconëonta' anotohuachina, co huachi noyapiachin nininhuë'. Ahuirin huachi. Inapochachin ma'huano'santa' a'na tahuëri chimirihua' anta'. Sacatápirinahuë', chimirihua'. Nani ma'sha ya'huëtöpirinahuë', patapi huachi.

Anishacancaninpoaso'

¹²Ya'ipinpoa' ma'sha onporëhua'. Caniorëhua', parësitérëhua', naporëhua'. Noya ahuantohuatëhua', nóya cancantarihua huachi. "Parësítaponaraihuë', nóya imasarinaco'," ta'ton, Yosë noya ni'sarinpoa'. Ina marë' inapaquë noya canarihua'. Nanpimiatarihua huachi. "Tëhuëinchachin nosorohuatamaco, ananpitarantaruëma'," itërinpoa'. Sha'huitërinpoa' ni'ton, co onporonta' nonpintarinpoahuë'.¹³ A'naquënso' nipirinhuë' ma'sha onpohuachinara, a'naroachin co noyahuë' yonquipi. "Yosë nohuanton, ma'sha onpoarahuë. Ni'ton, co noyahuë' ninahuë. Napoaton co ana'intincoso' ya'huërinhuë'," toconpi. Ama ina pochin yonquicosohuë'. Yosë' noyasáchin yonquirin. Co pi'pisha tëranta' oshahuaninhuë'. Co onporonta' aoshahuaninpoahuë'.¹⁴ Canpoara nohuanton, co noyahuë' yonquirëhua'. Ináchin yonquiconëhua'. Yosë naniantohuatëhua', co noyahuë' nicacaso' yonquirëhua'.¹⁵ Ipora huanta' pi'pian co noyahuë' yonquirëhua'. Co a'naroachin naniantohuatëhuahuë', co

noyahuë' nisarëhua'. Naporahuatëhua', oshahuanarëhua'. Oshahuanpatëhua', chimimiatarëhua huachi. Ni'co'. Sanapi hua'huanpachina, oshaquëran oshaquë ran hua'huin nanihuachina, huairin huachi. Inapochachin oshaquëran oshaquëran co noyahuë' yonquihuatë hua', inachachin co noyahuë' nisarëhua'. Ina marë' oshahuanarëhua'.

¹⁶Nosororantaruëma', iyaro'sa'. No'tëquën yonquico' ama sopai nonpichinquëmasohuë', ténahuë'.¹⁷ Yosëso' noyasáchin yonquirinpoa'. Noya noya cancantahuaso marë' catahuarinpoa'. Inasáchin noya a'pintërinpoa' no'tëquën yonquicahuaso marë'. Pi'i, yoqui, tayora, inapita inari acopirinhuë', co ya'ipi tahuëri noya a'pininhuë'. A'na tashinta' co manta' a'pininhuë'. Yosëso' nipirinhuë' co ina pochin tëranta' nishatërarinhuë'. Nani tahuëriya nosoroatonpoa', catahuarinpoa'.¹⁸ Inaora nohuanton, anasitantatonpoa pochin nasha cancan quëtërinpoa'. Inaso' no'tëquën nonin. Nanamën natëhuatëhua', huëntonëncuë aya'coaninpoa'. Hui'ninpita pochachin ni'ninpoa'. Canpoa'ton anoyacancantërinpoa'. Ina quëran oshaquëran na'aya'pi anoyacancantarin huachi.

Cancanënpoa quëran huarë' natëcaso' ya'huërin

¹⁹Napoaton, iyaro'sa', ama topinan nonacamasoáchin yonquicosohuë'. Yosë nanamën na'con na'con nantanco'. Naporahuaton, ama yano'huitocosoahuë'.²⁰ No'huitohuatëhua', co Yosë pochin nirihuahuë'. Co huachi Yosë noya ni'sarinpoahuë'.²¹ Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ama huachi oshahuancosohuë'. Yosë nanamën nani a'chintërinënquëma'. "Caora, Sinioro, co nanitërahuë' noya nica'huaso'.

Catahuaco, Sinioro,” ta'toma', nanamën yonquiráco'. Ina yonquihuatama', nicha'ësarinquëma huachi.

²²No'tëquën, iyaro'sa', yonquico'. Yosë nanamën a'chintohuachinënuëma', ama topinan quëran natancosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëco'. ^{23,24}Ni'co'. A'na piyapi isihuicoquë ya'pirin ni'pirinhuë'. Në'huërayatërinso' nicaponahuë', a'naroachin naniantërin. Co nimirayarinhuë'. Canpitanta' Yosë nanamën topinan natanpatama', co natëhuatamahuë', ina piyapi naporinso pochin niconapoma'. ²⁵Nipirinhuë', natëhuatama', noya nisarama huachi. Yosë nanamënso' nóya. Pënëninpoaso' natëhuatama', co sopai camaiarinquë mahuë huachi. Nani tahuëri Yosë nanamën yonquico'. Natanpatama', ama naniantocosohuë'. Noya natëhuatama', Yosë siempre catahuarinquëma' noya nicacamasa marë'.

²⁶“Canta' noya Yosë imarahuë,” topi a'naquën. Nipirinhuë', nisha nisha nonin. Co noyahuë' nontohuachina, topinan quëran nontarin. Inaora ninonpinapiarin. Co tēhuënhachin imarinhuë'. Co no'tëquën yonquirinhuë'. ²⁷Tēhuënhachin Yosë chinotohuatēhua', piyapi'sa' nosoroarēhua'. Sa'ahuaro'sa', quëyoro'no'sa', inapita catahuarēhua'. Ma'sha pahuantohuachina', quëtacaso' ya'huërin. A'na piyapi'sa' co noyahuë' cancantatona', co Yosë imapihuë'. Ama inapita nonanhuansohuë'. Noyapiachin cancantohuatēhua', noya imasarēhua'. Napohuatēhua', Yosë noya ni'sarinpoa'.

Ya'ipi piyapi'sa' nosoroa'ahua'

2 ¹Quisocristo hua'anëntërinpoa'. Inasachin noya noya ninin. Ina imarama' ni'ton, ama, iyaro'sa', a'napita nocancosohuë'. Ya'ipi piyapi'sa' noya

nosoroco'. ^{2,3}Yosë chinotacaso marë' niyontonpatamara, ma'huanso' huë'pachina, pa'yatërama'. Noyapiachin a'morin. Panca po'moitëra oro quëran nininso' po'morin. Ina nicatoma', “Huëquë', iyasha,” itatoma', noyaquë chachin ahuënsërama'. A'naquënso' nipirinhuë', co onpopinchin noyahuë' a'mosahuaton huë'pachina, co onpopinchin noya ni'namahuë'. “Inaquë huaniquë'. Nohuantohuaton, no'paquë tëranta' huënsëquë',” itërama'. ⁴Ina pochin nipatamara, co napopianachin nosororamahuë'. Cancanënpoa quëran huarë' Yosë ni'sarinpoa' nipirinhuë', co ina pochin yonquiramahuë'. Co noyahuë' yonquirama'. ⁵Ni'co', iyaro'sa'. Na'aquënpoa' co na'con coriqui ya'huëtopirinpoahuë', Yosë huayoninpoa' imacaso marë'. Yosë nohuitohuatēhua', nóya cancantarihua'. Huëntonënuë chachin aya'coninpoa' ni'ton, Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua huachi. Nani sha'huitërinpoa'. “Nosorohuatamaco, inapaquë quëpantaranquëma',” itërinpoa'. ⁶Canpitaso' nipirinhuë' sa'ahua nininsopita co onpopinchin nosororamahuë'. Ya'huërë' ma'huano'saso' nonpintërinënuëma'. Aparësitërinënuëma'. Coisëquë sha'huirapirinënuëma'. ⁷Quisocristoso' nóya nipirinhuë', tēhuapi. “Co noyahuë' inaso',” toconpi. Imarēhua' ni'ton, Quisocristo piyapinënpitanpoa' canpoaso'. Napoaton ama ma'huano'sa' na'con pa'yatocohuë'.

⁸Yosë quiranën quëran noya noya pënëninpoa'. “Quëmaora ninosororanso pochachin a'na piyapi'santa' nosoroco',” itërinpoa'. Ya'ipi piyapi'sa' nosorohuatama', noya nisarama'. ⁹Nipirinhuë', a'naquën nocanpatama', co noyahuë' nisarama'. Co Yosë natëramahuë' ni'ton, oshahuanarama'. ¹⁰Yosë chachin

pënëninpoa'. "Noya natërai," topirama-huë', pi'pian tëranta' co natëhuatama-huë', oshahuanarama' canpitanta'. Ana'intinquëmaso' ya'huërin.
 11 "Sa'apatama', ama a'na sanapi së'huacosohuë'," ténin Yosë. Napora-huaton, "Ama piyapi tēpacosohuë'," ténin anta'. Co monshihuanaponahuë', piyapi tēpahuatan, oshahuanaran. Co Yosë natëaranhuë'.¹² Quisocriso imapatëhua', co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'. Quisocriso nosorinpoa' ni'ton, ina natëarëhua'. Cancanënpoa quëran yonquirëhuasopita nitotaton, no'tëquën sha'huitarinpoa'. Co noyahuë' cancantohuatëhua', ana'intarinpoa'. Ni'ton, piyapi nosoroatoma', noya nico', noya nontoco'.¹³ Co piyapi'sa' nosorohuatamahuë', ayaro' tahuëri Yosënta' co nosororinpoa', ta'tëhua', a'napita nosoroa'ahua'. Ina quëran ayaro' tahuëri co ana'intarinpoahuë'.

Noya nicacaso' ya'huërin

14 "Canta' Yosë imarahuë," tapomarahuë', co noyahuë' nipatama', topinan quëran, iyaro'sa', nonsarama'. Co tēhuëenchachin imaramahuë'.
 15 A'naquën imapiso' capa capacaso' nipachin, capa a'mocaso' nipachin, catahuacaso' ya'huërin.¹⁶ Ama topinan nontocosohuë'. "Noya ya'huëquë'. Ama sēhuëinquësohuë'. Ama tana natanquë sohuë'," itarihuarahuë', co coton, coshoro', inapita quëtohuatëhuahuë', topinan quëran napotarihua'.¹⁷ Napoaton "Canta' Yosë natëarahuë," tapomarahuë', co piyapi'sa' catahuahuatamahuë', topinan quëran nonsarama'. Co tēhuëenchachin imaramahuë'.

¹⁸ Iso pochin sha'huichinquëma'. A'na quëmapi nimara "Yosë imarahuë," ta'ton, chinotaponahuë', co noyahuë'

ninin. Co Yosë pochin cancantërinhuë'. Ya'huëre' a'nanta' ina nicaton, itapon: "Quëmaso' nipirinhuë' Yosë chinotopiranhuë', caso' noya ninahuë," itërin. Co, iyaro'sa', inapita pochin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Co noyahuë' nipatama', topinan quëran chinotarama'. Cancanëma quëran huarë' chinotacaso' ya'huërin. Caso' "Yosëichin catahuarincino noya nica'huaso'," ta'to, noya ninahuë huachi. Noya nipatëra, a'napita nicatonaco, "Tēhuëenchachin Yosë imaran," itarinaco.¹⁹ "A'naichin Yosë ya'huërin," tënama'. No'tëquën nonama'. "Yosë ya'huërin mini," ténin sopairo'santa'. Ina nitotopi ni'ton, tē'huataton, ropa ropatapi. Napoaponaraihuë', co Yosë imapihuë'. Co napopiso marë' Yosë'pa' pa'sapihuë'.²⁰ Co no'tëquën yonquiramahuë'. "Canta' imarahuë," tapomarahuë', co cancänë mapatamahuë', topinan quëran nonsarama'. Co cha'ësaramahuë'.²¹ Tata Apranco' yonquico'. Yosëri nontohuachina, "Ama hui'nän apiratocosohuë'," itohuachina, Isaco quëparin. Hui'nän niponahuë', co apiratërinhuë'. Yosë chinotacaso marë' yatëpapiirinhuë', Yosëriso' nicha'ërin. Natërinso marë' Yosëri noya ni'nin.
 22 "Yosë no'tëquën nontërinco," ta'ton, Aprani natërin. Natëton, noya noya imarin. Co topinan quëran chinotërinhuë'. Ya'ipi cancänë quëran huarë' natëton, noya imarin huachi.²³ Yosë quiricanëinquë ninshitërin. "Yosë no'tëquën nontërinco," téninso marë' Yosëri noya ni'nin. Inaso' Yosë amiconën," ténin. No'tëquën naporin.
 24 Co topinan quëran nonacaso' ya'huërinhuë'. Noya nipatëhua', noya imarëhua'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinpoa'.²⁵ Inapochachin Nacapanta' oshahuana'pi niponahuë', Yosë yonquiaton, noya ninin. Moisësëri a'parinsopita

huè'pachinara, noya a'pairin ama inimicoro'sari tēpacaiso marēhuè'. Ina quèran po'oana quèran catahuarin cha'écaso'. Ina marè' Yoséri noya ni'nin. ²⁶Hua'yanēnpo' capa nipachina, co nanopirēhuè'. Inapochachin topinan quèran nonpatēhua', co noyahuè' cancantohuatēhua', co Yosè pochin nanopiarēhuahuè'. Chimipi pochin cancantatēhua', co tēhuēnchachin imarēhuahuè'.

Nanamēnpoa' nininso'

3 ¹Ama, iyaro'sa', canpitaora nohuan-ton pēnētocosohuè'. Piyapi'sa' pēnēnpatēhua', co canpoa tēranta' noya nipatēhuahuè', aquètē chachin Yosè ana'intarinpooa'. ²Ya'lipinpoa' co noyahuè' nicatēhua', oshahuanēhua'. Noyasáchin nonacaso' saca sacai'. Noyasachin nontērēhua' naporini, Yosè pochachin cancanchitērēhuahuè'. Noya noya niitērēhuahuè'. ³Cahuario asacatuatēra, pi'pian hua'nayon acatētērè' no'tēquēn pacacaso marè'. Ina quèran motèn no'tēquēn otēerarè'. ⁴I' huaporonta' panca masho nipirinhue', quēmapirotēerin. No'soratēnēn hua'huishin niponahuè', noya otēerarin. Panca ihuani mapirionta', noya otēerarin. Insēquēsona yaquēpahua-china, noya quēparin. ⁵Inapochachin nanamēnpoa' pi'pian niponahuè', nonpatēhua', na'a piyapi'sa' nataninēnpoa'. Noya nonpatēhua', piyapi'sa' achinicananarihua'. Nipirinhue', co noyahuè' nonpatēhua', anishacancantarihua'. Ni'co'. Pēn pi'pira'huaya niponahuè', matohuachina, panca imin a'naroachin huiquitērin huachi. ⁶Nanamēnpoaso' pēn pochin ninin. Pa'pi co noyahuè' ninin. Ina marè' oshahuanēhua'. Sopai chachin camairinpoa' co noyahuè' nonacaso'. Nanamēnpoa quèran nipinorēhua',

nino'huirēhua'. Ma'tē ma'tēhua' nonēhua' a'naquēnpoa'. Co noyahuè' nonpatēhuara, nitapicancanēhua'.

Co noyahuè' nonēhuaso'

⁷Nisha nisha ma'sharo'sa' tananquē ya'huēinsopita pētahuarè'. Pētahuahuatēra, co huachi maninpo-huè'. Anpiantēhuano'sa', i'quē ya'huēinsopita, inapita pētahuarè'. Pēhuara, mayo, inapita pochin nininsonta' mapatēra, hua'anētērè'. ⁸Nipirinhue', co insonta' inaora nanitērinhuè' noya nonacaso'. A'naroachin co noyahuè' nonēhua'. Co noyahuè' nonpatēhua', ya'huan tomainēn pochin nisarēhua'. A'naroachin yanquētērinso pochin na'a piyapi'sa' tapicancanarihua'. ⁹Nanamēnpoa quèran Yosè chinotērēhua'. “Tata Yosè hua'anētērinpoaso' nóya,” tēnēhua'. Ina nanamēnpoa quèran chachin piyapi'sa' pinorēhua'. Ya'lipinpoa' Yosè chachin nininpoa'. Ina pochin yonquicaso marè' acopirinpoahuè', nipinorēhua'. ¹⁰Yosè noya nontapomarahue', piyapi pinopatama', co noyahuè' cancantarama'. Ama, iyaro'sa', nisha nisha noncosohuè'. Noyasachin nonacaso' ya'huērin. ^{11,12}Ni'co', iyaro'sa', quēpa papotohuachina, quēpa nitērin. Co nisha nitērinhuè'. Misēra papotohuachina, misēra nitērin. Co quēpa nitērinhuè'. I'shanta' no'pa quèran pipihuachina, a'nana quèran noya i'sha pipirin. A'nana quèran ca'caquēn pipirin. Noyapiachin nipachina, co onporonta' ca'caquēn pipirinhue'. Inapochachin, iyaro'sa', co nisha nisha nonacaso' ya'huērinhuè'. Noyasachin nonco'.

Yosè noya ayonquirinpoaso'

¹³Tēhuēnchachin noya nitotohuatama', noya nisarama'. Napoaton noya

nico' noya yonquiramaso' nitochina'. Ama a'napita nocancosohuë'. "Co canpoara noya nitotërëhuahuë'. Yosëichin catahuarinpoa' noya yonquicaso'," ta'toma', oshaquëran pënëntoco'. Ina quëran "Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, noya yonquirin paya," taponá'. ¹⁴A'naquënso' nipirinhüë' a'napita apiratatona', nocanpi. Inahuara chiniquën nanantacaso' nohuantopi. Ina pochin cancantohuatama', ama "Caso' nøyaco," ama tocosohuë'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. Nonpiánama'. ¹⁵Co Yosë catahuarinpoahuë' ina pochin cancantacaso'. Piyapi inahuara ina pochin yonquipi. Ninocanatona', niapiratopi. Ináchin yonquipi. Sopai nohuanton, ina pochin yonquipi. ¹⁶Niapiratohuatëhuara, yanino'huirëhua'. Co piyapi nosorohuatëhuahuë', pa'pi co noyahuë' nirihua'. ¹⁷Yosëso' nipirinhüë' no'tëquën ayonquirinpoa'. Ina catahuahuachinpoa', noyapiachin cancantarihua'. Co manta' no'huitarihuahuë'. Oshaquëran nontarihua'. A'napita pënënpachinpoa', natanarihua'. Piyapi'sa' nosoroarihua'. Yosë pochin yonquihuatëhua', noyasachin nirihua'. Co nisha nisha yonquiarihuahuë'. Co nonpintarihuahuë'. Yosëichin catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. ¹⁸A'napita nino'huipirinahüë', Yosë pochin yonquihuatëhua', nanan anoyatarihua'. Noya nontohuatëhua', a'napitanta' noya nisapi.

**Yamonshihuaninso pochin
cancantopisopita**

4 ¹¿Onpoatomata' nino'huitoma', yanياهوërama'? tënahüë, yonquiato. Canpitaora cancanëma quëran nisha nisha ma'sha nohuantarama' ni'ton, co noyahuë' cancantërama'. Nipa'yatacasoachin yonquirama'.

Napoaton nino'huirama'. ²Nani ma'sha nohuantopiramahuë', co ya'huëtërinquëmahüë'. Ni'ton, yatëpatopiso pochin cancantarama'. A'na piyapi ma'shanënpitanta' nohuantaparama'. Co ya'huëtohuachinquëmarahuë', nino'huirama', yanياهوërama'. Co Yosë nontëramahuë' ni'ton, noya nininsopita co ya'huëtërinquëmahüë'. ³A'naquëma' Yosë nontohuatamara, ma'sha nipiramahuë', co quëtërinquëmahüë'. Canpitaora nipa'yatacamaso marë' ma'sha nohuantërama' ni'ton, co quëtërinquëmahüë'. ⁴Canpitaso' co huachi Yosëichin yonquiramahuë'. Yosë yonquipiramahuë', nani ma'sha na'con na'con nohuantatoma', yamonshihuaninso pochin cancantarama'. Capa cancantacasoachin pa'yatarama'. Ma'sharachin yonquiatoma', Yosë inimiconën pochin cancantërama'. ⁵Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoa'. "Ispirito Santo aya'coancantërinpoa'. Ya'coancantohuachinpoa', apirarinpoa' Yosëichin pa'yatacaso marë'," tënin. Co topinan quëran naporinhüë'. ⁶Sacai' Yosëichin yonquicaso' nipirinhüë', inari chachin na'con catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. "Caora noya ninahuë," topatëhua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Nipirinhüë', "Co caora nanitërahüë' noya nica'huaso'. Catahuaco, Sinioro," topatëhua', Yosë catahuaarinpoa'. Nosoroatonpoa', catahuaarinpoa', tënin Yosë quiricanënuë.

⁷Napoaton Yosëichin natëco'. Ama pi'pian tëranta' sopai nohuantocohuë'. Chiniquën, iyaro'sa', cancantoco'. Yosë nontatoma', sopai a'paco' pa'in. Co ina natëhuatamahuë', patarinquëma huachi. ⁸Nani tahuëri Yosë yonquihuatama', inanta' yonquiariinquëma', na'con catahuarinquëma'. Ya'tipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noya

nico'. Ama huachi nisha nisha yonquicosohuë'. Noyapiachin cancantoco huachi. ⁹Oshanëma' yonquiatoma', sëtoco'. Ina yonquiatoma', ama huachi capa cancantamasoachin yonquicosohuë'. Ama narinamasoachin yonquicosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran oshanëma marë' sëtatoma', na'nëco'. ¹⁰Ya'ipinquëma', iyaro'sa', a'naya a'nayanquëma', Yosë chachin ni'sárinquëma'. “Caora, Sinioro, co nanitërahüë'. Noya nica'huaso' catahuaco,” topatama', anoyacancantarinquëma'. Ina pochin cancantohuatë hua', noya noya acoarinpoa huachi.

Pinotona'piro'sa' na'intacaso' ya'huërin

¹¹Ama, iyaro'sa', nipinocosohuë'. Ama coisë pochin cancantatoma', a'napita no'huicosohuë'. Pi'pisha tëranta' nanan ya'huëhuachin, ama apancatahuatoma', sha'huirapicosohuë'. Quisocristo imarama' ni'ton, iyaparin pochachin ninosorocaso' ya'huërin. Pinopatama', co nosoroaramahuë'. Yosë pënëpirinpoahuë'. “Ya'ipi piyapi nosoroco',” itopirinpoahuë', “Co nosorocaso' ya'huërinhuë',” ta'toma', pinorama'. Canpitaora yonquinëma quëran yapënëntatoma', co Yosë natëramahuë'. ¹²Yosëichin hua'anëntërinpoa'. Ina pënëninpoa'. Inasachin ana'intarinpoa'. Noya cancantohuatëhua', nicha'ësarinpooa'. Co'so' noyahuë' cancantohuatëhua', parësitopiquë a'pararinpoa'. Ma'cha, iyaro'sa', canpitaso' ma'sha nisha'huirapirama paya. Yosëichin ana'intinpoaso' nipirinhuë'.

A'nanaya chiminacaso' ya'huërinso'

¹³Natanco, iyaro'sa'. A'naquëma' co Yosë yonquiatomahuë', nisha nisha yonquiconama'. “Ipora tahuëri nimara, tashiraya nimara, sacatapoi pa'sarai.

Paso' ninanoquë hua'qui' sacatarai. A'na pi'ipi pochin sacatahuatoui, na'con canaarai,” topiramahuë'. ¹⁴Co tashiraya tëranta' nanitaramahuë' ninocamaso'. Ma'sona onpocamaso' co nitotëramahuë'. Co canpitaora nohuanton nanpiramahuë'. Chistoro' a'naroachin inquirinso pochachin a'nanaya a'naquën chiminin. ¹⁵“Yosë nohuantonhuachin, nanpihuatoui, ma'sha nisarai,” ta'caso' nipirinhuë'. ¹⁶“Quiyaora nohuanton, nani ma'sha nisarai,” toconama'. Co Yosë yonquihuatomahuë', co noyahuë' cancantarama'. ¹⁷Yosë yonquicamaso' nitotapomarahüë', co yonquihuatomahuë', co noyahuë' cancantarama'. Piyapi'sa' catahuacaso' nitotapomarahüë', co catahuahuatomahuë', ina marënta' oshahuanarama'. Ma'sona tëranta' noya nicacaso' nitotapomarahüë', co ina nipatamahuë', ina marënta' oshahuanarama'.

Ma'huano'sa' pënëninso'

5 ¹Ma'huano'santa' pënënin yonqui'ina'. A'na tahuëri inapitaso' chiniquën parësitapi. Ina yonquiatona', sëchina', na'nëina'. Co hua'qui quëranhuë' parësitapona'. ²Ya'ipi ma'sha canapiso' chanatarin. A'mopisopita i'tërëri pë'yararin. ³Corinquinëonta' topinan quëran canapi. Ma'sha chi'chiotërinso pochin napoonin nisarin. Co canamiatapihuë'. Inahuara marëachin coriqui yontonpi ni'ton, Yosëri chiniquën ana'intarin. Pënquë parësitapi huachi. Na'a coriqui canapolaraihuë', nani ayaro' tahuëri ya'caritëriarin huachi. ⁴Piyapinënpita nonpintopi. Iminënuquë asacatopirinahuë', co no'tëquën pahuëretopihuë'. Inapitari Yosëquë sha'huirapiapi. Ma'sha nitërinso' mapirinahuë', co pahuëretopihuë'. Co pahuëretohuachinahuë', Yosëri nitotarin. Inaso' chini

chinquèn nanantèrin ni'ton, no'tèquèn i'huèrètarin. ⁵Isoro'paquè ma'huano'sa' nóya ya'huèpi. Nani ma'sha ya'huètopi. Capa cancantacaisoáchin yonquipi. Nani ma'sha ya'huètopirinahuè', Yosèri ana'intarin huachi. Ohuacaro'sa' tèpacaso pochin nipon. Yatèparinso' co nitotatonahuè', coshatápirinahuè', tahuèri nanihuachina, a'nanaya hua'anèni huècapairahuaton, tèparin huachi. Inapochachin ma'huano'sa' noya ya'huápirinahuè', a'nanaya ayaro' tahuèri naniarin huachi. ⁶Pa'pi co noyahuè' cancantatona', noya piyapi'sa' nonpinapiapi. Chiniquèn aparèsitopirinahuè', piyapinènpitariso' co nanitopi-huè' i'huèrètacaiso'. Napoaton Yosèri chiniquèn ana'intarin huachi.

Quisocristo noya ninacaso' ya'huèrin

⁷Napoaton, iyaro'sa', aparèsitohuachinènuqëma', ama i'huèrètacamaso' yonquicosohuè'. A'na tahuèri Sinioro o'mararin. Naporó' ya'ipiya no'tèquèn ana'intarin huachi. Ma'sha sha'patëra, co a'naroachin manèhuè'. O'nanpachina, oshaquèran papotarin huachi. “Oshaquèran cayahuachin, mapatèhua', ca'sarèhua',” ta'ton, hua'anèni ninararin. ⁸Inapochachin canpitanta' noya cancantatoma', Sinioro o'macaso' tahuèri ninaco'. Nani ya'caritèriarin. Napoaton ama sètocosohuè'. Chiniquèn cancantoco'. ⁹Ama pi'pian tëranta', iyaro'sa', nino'huiahuasohuè', Yosè ana'intohuachinpoa'. Ni'sárinpoa'. Co hua'qui quèranhuè' o'mararin ana'intinpoaso marè'. ¹⁰Ni'co', iyaro'sa'. Iraca pènèntona'piro'sa' Sinioro nanamèn a'chintopirinahuè'. Pènèntohuachinara, a'naquèni no'huitona', aparèsitopi. Parèsitaponaraihuè', ahuantopi. Co no'huipihuè'. ¹¹Noya ahuantopi ni'ton, Yosèri nóya ni'nin,

tènèhua'. Coponta' pa'pi parèsitèrin, nitotèrama'. Chiniquèn caniorin. Ya'ipi ma'shanènpita ayatèrin. Hui'ninpitanta' chiminin. Na'con parèsitaponahuè', chiniquèn cancantaton, ahuantèrin. Co nohuantèrinhuè' Yosè a'pocaso'. Ma'sha onpoaponahuè', Yosèri catahuarin noya noya pipicaso'. Co topinan quèran tènirinhue'. Ina nohuanton, napoin quèran aquè aquètè' noya yonquirin huachi. Naporahuaton, noya ya'huantarin huachi. Yosè nosoroatonpoa', na'con catahuarinpoa', tènahuè. Napoaton, iyaro'sa', chiniquèn cancantatoma', ahuantoco'.

¹²Na'con, iyaro'sa', yonquico' no'tèquènachin nonacamaso'. “Pa'sarahuè,” topatama', paco'. “Co pa'sarahuè,” topatama', ama pacosohuè'. Nani tahuèri no'tèquènachin nontohuatama', co “Yoscoarè,” ta'caso' ya'huèrinhuè'. Napoaton nani tahuèri no'tèquèn nonco', Yosè ana'intochinquèma'.

Cania'piro'sa marè'

Yosè nontacaso' ya'huèrin

¹³Ma'sha onpohuatama', Yosè nontoco' catahuainquèma'. Ina quèran noya cancantohuatama', Yosè cantanèn cantatoma', “Yosparinquèn, Sinioro,” itoco'. ¹⁴Caniohuatama', ansiano'sa' amatoco' Yosè nonchina'. “Quisocristo catahuainquèn,” ta'tona', pi'pian tomaquè pashichinquèma'. Ina quèran Yosè nonchina' anoyatacaso marè'. ¹⁵Ya'ipi cancanèma quèran huarè' natècaso' ya'huèrin. “Ya'ipiya, Sinioro, nanitaparan,” topachina', anoyatarin huachi. Oshahuanpachina', inanta' inquitarin. ¹⁶Napoaton ma'sona tëranta' co noyahuè' nipatèhua', imarèhuasopita capini nisha'huitahua'. “Ina marè' caso' oshahuanahuè,” nitahua'. Canpoa capini Yosè nontahua' anoyachinpoa'. Ya'ipi co

noyahuë' yonquirëhuasopita nanianto-
 huatëhua', chiniquën ina nontohuatë
 hua', na'con catahuarinpoa'. ¹⁷Ni'co'.
 Iniasëco' canpoa pochachin niponahuë',
 Yosë chiniquën nontohuachina, natanin.
 "Na'a piyapi'sa', Sinioro, co imarinën-
 quënhuë'. Quëma nohuanton, ama
 o'nainsohuë'," itohuachina, cara pi'ipi
 na'con co pi'pisha tëranta' o'naninhuë'.
¹⁸Ina quëran Yosë nontantahuachina,
 "Quëma nohuanton, o'naanta'in,"
 itohuachina, o'naantarin. Ma'sha
 papotantarin huachi. Napoaton

canpoanta' noyapiachin cancantatëhua',
 chiniquën Yosë nontahua'.

¹⁹Noya, iyaro'sa', nipënëncó'.
 A'naso' pëshonpachina, a'naya
 a'nayanquëma' pënëncó' no'tëquën
 yonquianta'ina'. ²⁰Natëhuachin-
 quëma', co chimimiatapihuë'. Ya'ipi
 oshanëna' Yosëri inquitarin huachi.
 Pënënama' ni'ton, noyapiachin
 cancantantapi huachi. Ina yonquia-
 toma', iyaro'sa', nipënëncó'. Nani
 huachi.

Santiago

Pitrori Yosë piyapinënpita ninshitërinso'

Nisha nisha parti ya'huëpisopita ninshitërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Pitroco ninshitaranquëma'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya canta' isëquë ya'huarahüë. Quisocristo a'parinco nanamën a'china'huaso marë'. Nisha nisha parti ya'huapomarahüë', Yosë nohuanton, imarama' canpitanta'. Yanquëërahuatoma', Pontoquë, Carasiaquë, Capatosiaquë, Asiaquë, Pitiniaquë, inaquëpita yacapatë ramaso' nanan a'pataranquëma'. Tëhuënchachin co isoro'paquë ya'huëmiatarëhuahuë'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, Yosë'pa' ya'huëmiatarihua'. Isëquëso' topinan yacapatatëhua pochin ninëhua'. ²Iraca quëra huarë' Tata Yosë nohuitërinquëma'. Ya'ipi yonquiramasopita nitotërin. Nosoroatëinquëma', huayoninquëma' huëntonëinquë ya'conacamaso marë'. Ispirito Santo anoyacancantërinquëma' natëcamaso marë'. Quisocristo corosëquë chiminin oshanëma' inquitinquëmaso marë'. Yosë nontërama' ni'ton, oshanëma' inquitërinquëma'. Nani tahuëri canpita yonquiatëinquëma', Tata Yosë nontërahuë: "Catahuaquë', Tata, ma'sha onpoaponarahüë', chiniquën cancantatona' sano cancanchina'," ténahuë.

Yosë'pa' ya'huëcaso' ninarëhuaso'

³Ma noyacha Tata Yosëso paya. Quisocristo pa'pin inaso'. Na'con

nosoroatonpoa', nasitantarëso pochin nasha cancan quëtërinpoa' ina nohuita-caso marë'. Quisocristo hua'anëntërinpoa'. "Chiminaponahuë', nanpiantarin ni'ton, canpoanta' nanpiantarihua'," ta'tëhua', chiniquën cancantërhua'. Natëtomiatarëhua huachi. ⁴Yosë'pa' nani tapatërinpoa' noya noya ya'huëcontahuaso marë'. Inatohua' co manta' ta'huantarihua'huë'. Co manta' mocarinhüë'. Inaquëso' co yanco pochin ahuirinhüë'. Noya noya nizarin huachi. Canpoa marë' Yosëri acorin. Inari chachin ni'sarin. ⁵Tata Yosë ya'ipiya nanitaparin. "Yosë co quënanpirëhuahuë', catahuarinpoa'," topatëhua', noya a'paiarinpoa'. Ma'sha onpohuatëhua', siempre catahuarinpoa' ahuantacaso'. Ayaro' tahuëri nóya nicha'ësarinpoa huachi. Nani yonquirin o'mantacaso'. A'na tahuëri ni'sarëhua huachi. O'mantaquë huarë' a'paiarinpoa'.

Yosë noya yonquiatonpoa' tënirinpoaso'

⁶Ina yonquiatoma', noya cancantarama'. A'na tahuëri Yosë nohuanton, pi'pian ma'sha onporama'. Ipora chachin ma'sha onpotopirinëinquëmahuë', co hua'qui' parësitaramahüë'. Parësitapomarahüë', o'macaso' tahuëri yonquiatoma', noya cancantoco'. ⁷Ma'sha onpohuatëhua', Yosë tëniarinpoa' ya'ipi cancanënpoa quëran imacahuaso marë'. Oro tënipiso pochin

nitarinpoa'. Oro pënquë po'mohuatëra, noyápiachin pipirin. Ya'ipi në'huë huiquitahuaton, orosachin ninin huachi. Inapochachin iporaso' Yosë nohuanton, pën huiquitërinso pochachin ma'sha onpotërinpoa' tēniinpoaso marë'. Tēnihuachinpoa', ina nontohuatëhua', catahuarinpoa' noya pipicaso'. Noya noya natëarihua huachi. Oro pa'ton niponahuë', co ya'huëmiatërinhuë'. Canpoaso' nipirinhüë', Yosë natëhuatëhua', nanpimiatarihua'. Napoaton na'con yonquia'ahua' cancanënpoa quëran huarë' natëcaso'. Ina Yosë nohuantërinso'. Natëmiatohuatëhua', Yosë noya noya ni'sarinpoa'. Quisocristo o'mantahuachin, noya noya acorarinpoa'. Ina pochin ya'noarihua huachi.

⁸Quisocristo co onporonta' quënana-pomarahuë', nosororama'. Ipora huanta' co nicapomarahüë', "Co nonpintarinco-hüë'. Catahuarinco," ta'toma', ina natërama'. Cancanëma quëran ina nohuitatoma', nóya cancantarama'. Ina yonquiatoma', capa cancantarama huachi. ⁹Imarama' ni'ton, anoyacancantërinquëma'. Nicha'ësarinquëma' ni'ton, noya cancantarama'.

¹⁰Iraca pënëntona'piro'sa' ninopi. "A'na tahuëri Yosë nosoroatëinquëma', nicha'ësarinquëma' canpitanta'," topi. Ninotona' ninshitaponaraihuë', co yonquipihüë'. Ma'ta' tapon naporinso' co nitotopihüë'. ¹¹Ispirito Santo nohuanton, iraca Cristo ninopi. "Parësitapon. Ina quëran nantantarahuaton, noya noya ya'huapon," topi ninotona'. Napoatona', yonquiapi. "¿Ma quëmapita' o'maton, parësitapon? ¿Onporota' parësitaponso'?" topi. ¹²Ina quëran Yosëri pi'pian anitotërin. "Pahuanarin o'macaso'. A'na tahuëri ya'huëpisopita nitotacaiso marë' ca nohuanton, ninorama'," itërin Yosëri.

Canpita, iyaro'sa', nitotacamaso marë' ninopi. Iporaso' ina noya nanan chachin a'chintërainquëma'. Inapa quëran o'maton, Ispirito Santo catahuarincoi noya a'china'huaiso marë'. Anquëniro'santa' yanitotopirinhüë', co ya'ipiya nitotopihüë'. Canpitaso' nipirinhüë' nani nitotërama'. Quisocristo anoyacancantërinquëma huachi.

Yosë pochin cancantacaso' ya'huërin

¹³Napoaton, iyaro'sa', chiniquën cancantatoma', yonquico' noya nicacamaso'. Sano yonquico'. Quisocristo o'mantahuachin, nicha'ësarinpoa huachi. Ina ninatoma', noya cancantoco'. ¹⁴Hua'huaro'sa' noya nipachinara, pa'pin natëpi. Inapochachin canpitanta' Yosëichin natëco'. Iraca co Yosë nanamën nitotatomarahüë', co yonquiramahuë'. Yano'pihuata-mara, no'pirama'. Co noyahuë' yonquihuata-mara, co noyahuë' ninama'. Iporaso' nipirinhüë' ama inapocosohüë'. ¹⁵Tata Yosë noyasachin ninin. Huëntonëinquë aya'coninquëma' ni'ton, canpitanta' ina pochin cancantoco'. ¹⁶Quiricanën quëran Yosë pënëninpoa'. "Caso' noyasachin ninahuë. Napoaton canpitanta' noyasachin nico'," itërinpoa'.

¹⁷Yosë nontohuatamara, "Tata," itërama'. A'na tahuëri inaso' coisë pochin ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitarin. Co noyahuë' nipisopita no'tëquën ana'intarin. Ya'ipi oshahuaninsopita ana'intarin ni'ton, tē'huatacaso' ya'huërin. Chiminaquë huarë' ina yonquiatoma', noya nico'. ¹⁸Iraca shimashonënpoapita topinan quëran ya'huëpi. Moshatopirinhüë', co Yosë nohuitopihüë'. Inapita nonanatomatoma', canpitanta' topinan quëran ya'huëpiramahuë', Yosë ocoirinquëma'

ina nohuitacamaso marè'. Ocoiinqué maso marè' co coriqui pahuèrètèrinhuè'. Hui'nin chachin a'paimarin. Coriqui, oro, inapita a'na tahuèri ta'huantarín. ¹⁹Hui'ninso' nipirinhuè' noya noya. Ina chiminin ni'ton, ocoirinquèma'. Yosèri na'con nosoroaponahuè', a'paimarin chiminacaso marè'. Corosèquè huènanèn pa'nin. Iraca Cotioro'sa' oshahuana-tona', ohuica tèpapi. Noya ohuicarachin nininsopita tèpapi. Inapochachin Quisocrísto' nóya. Co manta' oshahuanaponahuè', corosèquè chiminin. Oshanènpoa' inquitatonpoa', ocoiarinpoa huachi. ²⁰Iraca co'huara isoro'pa' ya'huèyatèrasohuè', Yosè yonquirin hui'nin a'paimacaso marè'. Ipora huarè' ya'norin huachi canpoanta' nicha'èinpoaso marè'. Nani ayaro' tahuèri ya'caririarinpoa huachi. ²¹Quisocrísto anoyacancantèrinquèma' ni'ton, Yosè nohuitatoma', natèrama huachi. “Tèhuèrchachin catahuarinpoa huachi,” tènama'. Quisocrísto chimimiatopirinhuè', Yosèri ananpitantarin huachi. Inapaquè quèpantarahuaton, chiniquèn nanan quètèrin huachi. Napoaton Yosèichin imarama'. “Canpoanta' ananpitantarinpoa',” tènama' canpitanta'.

Yosè nanamèn

²²Yosè nanamènso' no'tèn nanan. Ina natèhuatama', ya'ipi co noyahuè' yonquiramasopita naniantarama'. Noyapiachin cancantarama'. Yosè anoyacancantèrinquèma' ninosorocamaso marè'. Napoaton imaramasopita capini noya ninosoroco'. Tèhuèrchachin cancanèma quèran huarè' ninosoroco'. ²³Yosèso' co onporonta' chimininhuè'. Nanpimiatarin huachi. Inaso' nasha cancan quètèrinquèma' huèntonènquè ya'conacamaso marè'. Nasitantarèso pochín noya cancantèrama'. Co

piyapi'sa' nanitopihuè' Yosè huèntonènquè aya'coinoaso'. Ina yonquinèn quèran anoyacancantèrinquèma'. Nanamènso' co onporonta' ta'huantarínhuè'. Ina natèhuatèhua', canpoanta' nanpimiatarinhua huachi.

²⁴Panpatèro' a'naroachin ahuirin.

Inapochachin canpoanta' chiminarihua'. Yancoro'santa' noyapiachin nipirinhuè', a'naroachin ahuihuachina, nohuatèrin huachi. Inapochachin nani ma'sha ni'nèhuasopita ta'huantarín anta'. ²⁵Siniro nanamènso' nipirinhuè', ya'huèmiatarin huachi, tènín Yosè quiricanènquè.

Ina nanan chachin nani a'chintèrainquèma huachi.

Quiricanèn quèran achinicancaninpoaso'

2 ¹Ya'ipi co noyahuè' yonquiramasopita naniantoco'. Ama, iyaro'sa', ninonpintocosoahuè'. Ama nonpinatoma', “Imarahuè,” ama tocosohuè'. A'naquèn noyasha nonaponaraihuè', po'oana quèran co noyahuè' nipi. Ama ina pochín nicosohuè'. Ya'ipi cancanèma quèran no'tèquèn ninontoco'. A'napita noya ya'huèhuachina, ama noyapatocosohuè'. Ama pinotocosohuè'. ²Yosè huèntonènquè ya'conpatèhua', hua'huasha nasha huaipiso pochín ninèhua'. Ni'co'. Canopia'huaya sho'sho apira apira nayarin. Sho'shotaton, noya chinirarin huachi. Inapochachin canpitanta' Yosè noninso chachin na'con na'con nohuantoco'. Ina yonquihuatama', oshaquèran noya noya nicasatoma', Yosè pochín cancantarama huachi. Yosè nanamènachin achinicancaninpoa'. ³“Siniro nosororinpoa',” ta'toma', nani imarama'. Pi'pian nohuitèrama'. Na'con na'con ina nohuantoco'.

Quisocrísto na'pi pochín nininso'

⁴Na'pi quèran yapèihuatèra, a'na na'piso' na'con na'con nohuantèrè' pèi'

achinicaso marë'. Quisocristo ina na'pi pochin ninin. Piyapi'sa' co nohuantopirinahuë', Yosëriso' nóya nicaton, na'con nohuantërin. Apira apira Quisocristo yonquico'. Inaso' nanpimiaterin huachi. Inasachin ananpirinpoa' Yosë nohuitahuaso marë'. ⁵Imarama' ni'ton, canpitanta' noya na'piro'sa pochin nisarama'. Nanpimiatarama'. Ya'ipi imarëhuasopita Yosë ya'coancantërinpoa'. Cancanënpoa quëran huarë' ina na'con chinotërhua' ni'ton, Yosë yonquiatëhua', noyasáchin niahua'. Ina pëinen pochin ninëhua'. Apira apira ina nontahua'. "Quisocristo catahuarinpoa'," ta'tëhua', "Yosparinquën Sinioro," itahua'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinpoa'. ⁶Yosë nohuanton, Quisocristo na'con yonquicaso' ya'huërin. Iraca quiricanën quëran ina ninorin.

Yapëihuachinara, noya noya na'pi nohuantërin pëi' achinicaso marë'. Cristo ina na'pi pochin nisarin. Cotioro'sa' ya'huërinquë acoarahuë. Ina natëhuatama', "Conaniantarinpoahuë'," ta'toma', nóya cancantarama', tënin Yosë quiricanëinquë.

⁷Quisocristo natëhuatëhua', ina na'con nohuantarihua'. A'naquënso' nipirinhüë' co natëtonahuë', co Quisocristo nohuantopihüë'.

Na'pi quënanpachinara, sacatoro'sa' co nohuantopihüë'. Të'yatopi. Ina na'piso' nipirinhüë' noya noya ninin pëicaso marë', tënin.

Inapochachin Quisocristo noya nipirinhüë' co nohuantopihüë'.

⁸Quiricanën quëran itantarin:

Iratohuatëra, na'pi i'patahuatë', anotëré'. Inapochachin a'naquën co Quisocristo yaimapihüë' ni'ton, nisha cancantopi huachi, tënin.

Co nanamën natëtonahuë', nisha cancantopi. Ina marë' Yosë nohuanton, na'inpi huachi.

Yosë piyapinënpoa' ninëhuaso'

⁹Imarëhuasopitaso' nipirinhüë' nohuantërinpoa'. Huayonatë pochin acorinpoa' ina nohuitahuaso marë'. Inasachin hua'anëntërinpoa'. Nani acorinpoa' a'napitanta' Yosë anohuitacaso marë'. Noyapiachin cancan quëterinpoa'. Yosë piyapinënpoa' ninëhua'. Iraca tashi pochin cancantopirëhuahuë', Yosë nicha'ërinpoa' tahuëri pochin cancantahuaso marë'. Acorinpoa' Yosë noya nosororinpoaso' sha'huicahuaso marë'. ¹⁰Iraca co Yosë piyapinënpita nipiramahuë', iporaso' nani huëntonëinquë aya'coninquëma'. Iraca co insonta' tëhuëenchachin nosororinquëmahuë'. Iporaso' Yosë nosororinquëma huachi.

Ya'ipi piyapi'sa' noya nontacaso' ya'huërin

¹¹Nosororanquëma', iyaro'sa', ni'ton, pënënanranquëma'. Quisocristo imarama' ni'ton, co isoro'paquë ya'huëmiataramahuë'. Yosë'pa' ya'huëmiataramaso'. Napoaton ama ma'sha isoro'paquë ya'huëinsopitaráchin yonquicosohuë'. Isoro'paquë no'piápi, monshihuanapi, taparosachin nonatona', capa cancantapi. Ama ina pochin, iyaro'sa', cancantocosohuë'. Ina pochin cancantohuatëhua', sopai minsëarinpoa', co Yosë pochin cancantarihua'huë'. ¹²Co imapisopitahuë' pinorinëinquëma'. "Conoyahuë' nipi," topi. Inaso' nipirinhüë', noyasachin nico' ni'inëinquëma'. Ina quëran yonquiatëinquëma', oshaquëran Yosë imapona' nimara. Naporo' "Manoyacha Yosëri catahuarin ni'ton, noya nipi paya," tosapi.

¹³Sinioro imarama' ni'ton, copirno natéco'. Ya'ipi acorinsopitanta' natéco'. Copirnosó' chiniquén nanantarin ni'ton, natécaso' ya'huérin. ¹⁴Chirinchi, sontaro, ponisia, inapita acorin piyapi'sa' a'paicaso maré'. Co noyahué' nipachina, ana'intarin. Noya nipachina, noya ni'nin. Inapitanta' natéco'. ¹⁵Ina Yosé nohuanterin. A'naquén co Yosé nanamén nitotatonahué', co yonquipi-hué'. Quisocristo imarama' ni'ton, a'naroachin yapinorinénquéma'. Noyasachin, iyaro'sa', nico' ama pinoinénquémaso maréhué'.

¹⁶Yoséichin chini chiniquén nananté rin. Ina hua'anéntérinpoa'. A'naquénso' nipirinhué' co no'téquén yonquipihué'. “Yoséichin natécaso' ya'huérin. Co copirnosó' natécaso' ya'huérinhué',” toconpi. Ama ina pochin yonquicoso-hué'. Copirnonta' natéco'. Co natéhuata-mahué', co noyahué' ninama'. Yosé piyapinénquéma' ni'toma', noya natéco'. ¹⁷Ya'ipi piyapi noya nontoco'. Imarama-sopita capini noya ninosoroco'. Yosé tē'huatatoma', no'téquén natéco'. Copirnonta' noya ni'co'.

Sacatoro'sa' pēnēninsó'

¹⁸A'naquéma' patron maré' sacatērama'. Asacatohuachinquéma', natéco'. Yosé ni'sarinquéma' ni'ton, noya natéco'. A'naquén patronso' noya. Nosororinquéma'. A'naquénso' nipirinhué' yáno'huiterin. Co noyahué' nipirinhué', inapitanta' natécaso' ya'huérin. ¹⁹Topinan quēran ana'into huachinquéma', ama no'huicosohué'. Yosé yonquiatoma', ahuantoco'. Ina maré' Yosé noya ni'sarinquéma'. ²⁰Co noyahué' nipatama', ana'intarinquéma'. Ahuanto-piramahué', co ina maré' Yosé noya ni'sarinquémahué'. “No'téquén ana'into huachinquéma', ahuantacaso'

ya'huérin,” topi ya'ipiya. A'na tahuériso' nipirinhué' noya nipirama-hué', aparésitarinénquéma'. Co no'huítatomahué', ahuantohuatama', Yosé nóya ni'sarinquéma'. ²¹Ina pochin ahuantahuaso' Yosé nohuanterin. Quisocristo canpoa maré' parésitērin. Parésitaton, a'chintérinpoa' canpoanta' ina pochin ahuantahuaso'. Ina, iyaro'sa', nonanco'. ²²Inaso' nóya ninin. Co manta' onporinhué'. Co pi'pian tēra'nta' nonpininhué'. ²³Inimiconēni pinopachina, co yai'huérētērinhué'. Aparésitopirinhué', co no'huirinhué'. “A'na tahuéri Yoséri ana'intarin. No'téquén ana'intarin huachi,” ta'ton, Yoséichin natērin huachi. ²⁴Quisocristo isoro'paquē o'maton, piyapi chachin nasitamarin. Oshanēnpoa maré' coroséquē chiminin. Inaora ya'huérētērinpoa'. Ya'ipi co noyahué' yonquiréhuasopita naniantahuaso maré' chiminin. Noya nicahuaso maré' chiminin. Coroséquē parésitaton, anoyacancantērinpoa'. ²⁵Ohuica chihuérinso pochin, Yosé iranén co nohuitopiréhuahué', iporasó' ina pa'tērēhua'. Quisocristoichin imarēhua huachi. Inaso' hua'anēnpoa' ni'ton, noya a'pairinpoa' ama sopai minsēin-poaso maréhué'.

So'yarinsopita pēnēninsó'

3 ^{1,2}Sanapi'santa' so'yahuachina', so'ina' natēina'. A'naquén quémapi'sa' co Yosé nanamén natēyatē rapihué'. Inahuanta' imacaiso maré' sa'ina' noya natēina'. Noya nocoma'ina'. Ama a'na quémapi tēhuainasohué'. Yosé yonquiatona', noya niina'. Noyasachin nipachin, ina nicaton, so'ionta' oshaquē ran imapon nimara. Co sa'ini pēnēnpirinhué', noya nininsó maré' “Noya nanan imasarin,” tapon inanta'. ³Ama, imoyaro'sa', nitapacasoachin yonquico-

sohuë'. A'naquën sanapi'sa' ainën nitapacasoachin yonquipi. Oro quëran nipiso' a'sontanpapi. Notohuaro' miyo pè'pèpi. Cotton pa'ton nininso' a'mopi. Noyapiachin nitapacasoachin yonquipi. ⁴Quisocristo imapatama', ama a'moramasoachin yonquicosohuë'. Noyapiachin cancantacamaso' na'con na'con yonquico'. Yosë pochin yonquicaso' ya'huërin. Ya'ipi ma'sha a'naroachin mocarin. Cancanënpoa quëran yonquirëhuasopitaso' nipirinhüë' ya'huëmiatarin huachi. Napoaton, imoyaro'sa', sano cancantoco'. Ama pi'pian tëranta' yano'huitocosohuë'. Nóya cancantohuatama', Yosë nóya ni'sarinquëma'. ⁵Iraca noya sanapi'sa' Yosë natërsopita ina pochin nipi. "Yosë catahuarincó," ta'tona', inaichin yonquipi. So'ina' noya natëtona', noyapiachin cancantopi. ⁶Apran sa'in ina pochin ninin. Sara itopiso'. So'in noya natërin. "Camaihuachincora, natërahuë mini," ténin. Canpitanta', imoyaro'sa', noya nipatama', ina pochin cancantarama'. Ma'sona tëranta' të'huatohuatama', Yosë nontoco' inquichinquëma'. Ina quëran noyapiachin cancantarama huachi.

⁷Canpitanta', iyaro'sa', sa'ama' nosoroatoma', noya ichiya'huëco'. Co canpita pochin chinipihüë' ni'ton, noya ni'toma', oshaquëran nontoco'. Inapitanta' Quisocristo imapi ni'ton, canpitarë'quëma chachin Yosë huëntonëquë ya'conpi anta'. Inapitanta' nanpimiatapi huachi. Ina yonquiatoma', sa'ama' noya nosoroco'. Co sa'ama' nosorohuatamahüë', Yosënta' nontopiramahuë', co natanatëinquëmahüë', co catahuarinquëmahüë'.

Aparësitërinënpoaso'

⁸Ya'ipinquëma', iyaro'sa', noya nini'toma', ya'huëco'. A'naquëma'

sëtohuatama', noya nontoco' ama aquëtë' sëchinasohuë'. Imaramaso capini ninosoroco'. Ninosoroatoma', nicatahuaco'. Ama, iyaro'sa', ninocancosohuë'. Canpitanta', imoyaro'sa', noya ninontoco'. ⁹A'na piyapi ma'sha onpotohuachinëinquëma', ama i'huërëtacamaso' yonquicosohuë'. Pinopachinëinquëma', ama canpitariso' pinocosohuë'. Noya nontoco'. Naporahuaton, Yosë nontoco' inapitanta' catahuain. Imapatëhua', ina sha'huitërinpoa' a'napitanta' nosorocaso'. Napohuatëhua', Yosë noya catahuarinpoo'. ¹⁰Iraca quiricanën quëran itërinpoa':

Noyasachin nontoco'. Ama insonta' nonpintocosohuë'. Inapohuatama', Yosë pochin cancantatoma', noya ya'huarama'. ¹¹Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', nóya nico'. Sano ya'huatoma', ama insonta' no'huicosohuë'. A'napitanta' catahuaco' noya nini'tona' ya'huë'ina'. ¹²Noya nipatama', Sinioro a'paiarinquëma'. Ina nontohuatama', natanarinquëma'. Nipirinhüë', co noyahuë' nipatama', co Sinioro tahuërëtarinquëmahüë', ténin quiricanëquë.

¹³Noyasachin nipatama', co a'napita yai'huërëtarinquëmahüë'. ¹⁴A'na tahuëri nipirinhüë' imaramaso marë' aparësitohuachinëinquëma', ama të'huatocosohuë'. "Quisocristo marë' parësitärëhua'," ta'toma', noya cancantoco'. Yosë noya catahuarinquëma' ni'ton, ama pa'yancosohuë'. ¹⁵Ya'ipi cancänëma quëran Quisocristo yonquico'. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, chinotoco'. Nani tahuëriya chiniquën cancantoco' Quisocristo nanamën sha'huicamaso marë'. Ina quëran

“¿Onpoatomata' imarama'?” itohuachin-quëma', a'naroachin no'tëquën sha'huitarama huachi. Ama no'huitë pochin chiniquën nontocosohuë'. Oshaquëran, iyaro'sa', pënëncó'. Yosë yonquihuatama', noya sha'huitarama huachi. ¹⁶Quisocristo imarama' ni'ton, noyasachin nico'. Ina quëran pinopirinënuëmahuë', “Co'ta noya nisapi. Quëmariso' nonpinapiran,” itarin a'narinto'. Itohuachina, pinotona'pi tapanarin huachi. ¹⁷Co noyahuë' nipatëra, parësitasaco' ya'huërin. A'na tahuëriso' nipirinhüë' Yosë nohuanton, imarëhuasopitanta' parësitarëhua'. Noya nipirëhuahuënta', piyapi aparësitarinënpoa'. Ina pochin parësitasaco' Yosë nohuantërin.

Quisocristo parësitërinso'

¹⁸Quisocristonta' nóya niponahuë', oshahuanëhuaso marë' parësitërin huachi. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. A'naromarëachin chiminaponahuë', ya'ipinpoa' nanirëhuaso marë' chiminin. Canpoanta' Yosë nohuitahuaso marë' chiminin. Tëhuëenchachin tëpapi. Hua'yanënso' nipirinhüë' co chimininhuë'. Chimirin minsërahuaton, nãpiantarin huachi. Iraca quëra huarë' ya'huëmiatarin. ^{19,20}Iraca ya'huëpispita pënënin. Iraca Noe nanpiso', pa'pi co noyahuë' cancantopi ni'ton, ina nohuanton, Noe pënëntá rin. Pënëntopirinhüë', co yanatëpihuë'. Yosëso' co a'naroachin ana'intërinhuë'. Noe panca nancha nicaso', ninarapirinhüë', co natëpihuë' ni'ton, ana'intërin huachi. Ipora huantá' parësitapi. Ya'huë'rë' Noeso' nancha tinirahuaton, ya'conin huachi. Naporo' posaya'píchin i' quëran cha'ëpi. ²¹Inapochachin iporasó' Yosë nicha'ësarinpóa'. Anoyacancantohuachinpóa', aporintërinënpóa'. Co në'huë' inquitinpoaso marë'

aporintërinënpóahuë'. Aporintohuachinënpóara, Yosë nontërehua' catahuainpoaso marë'. “Ya'ipi oshanëhuë' inquitoco,” tënëhua'. Ina marë' anoyacancantërinpoa'. Quisocristo nãpiantarin ni'ton, nicha'ësarinpóa huachi. ²²Nãpiantarahuatón, Yosë'pa' pantarin huachi. Yosë inchinan quëran huënsëaton, chini chiniquën nanantarin. Ya'ipi sopairo'sa', hua'yano'sa', inapita nani minsërin huachi. Anquëniro'santa' ina natëpi.

Iraca naporëhuaso' naniantahua'

4 ¹Quisocristo isoro'paquë o'maton, tëhuëenchachin parësitërin. Napoaton canpitanta' parësitohuatama', ahuantoco'. Quisocristo yonquiatëhua', noya ahuantohuatëhua', noya noya cancantarihua huachi. Ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantarihua'. ²Napoaton ama iraca naporamaso pochin yonquicosohuë'. Ipora quëra huarë' Yosëichin natëco'. ³Hua'qui' co noyahuë' ninama'. Monshihuanama', nisha nisha sanapi noyarama', taparo' nonama', no'pirama'. Pita nicacasoachin yonquirama'. Mamanshi mosharama', co inapita moshacasohuë' nipirinhüë'. Iraca co Yosë imatomahuë', inaporama'. ⁴Iporaso' nipirinhüë' imarama huachi. A'napita yano'pihuachinara, amatopirinënuëmahuë'. Co yano'pihuataramarahuë', no'huirinënuëma'. “¿Onpoatomata' pita nipatëra, co yani'namacoihuë'?” itatënënuëma', pinoarinënuëma'. ⁵Iporaso' pinopirinënuëmahuë', ayaro' tahuëri nipachin, Yosëri ana'intarin. Nãpirëhuasopita, chiminpisopita, ya'ipinpoa' coisë pochin nontarinpoa'. Co noyahuë' nipispita no'tëquën ana'intarin huachi. ⁶A'naquën nohuitë ramasopita nani chiminpi. Piyapi ni'ton, chiminpi. Chiminaponaraihuë', co'huara

chimiyanterasohuë', Quisocristo nanamën a'chintopi. Natëpi ni'ton, hua'yanëna' Yosë pochin nanpimiatapi huachi.

Nisha nisha acorinpoaso'

⁷Ayaro' tahuëri, iyaro'sa', nani ya'cariarinpoa'. Napoaton ama nisha nisha yonquicosohuë'. Sano yonquiatoma', Yosë nontáco'. ⁸Ya'ipi cancanëma quëran noya ninosoroco'. Ina na'con na'con Yosë nohuantërin. Piyapi nosorohuatama', co noyahuë' nipirinhahuënta', a'naroachin nanan anoyatarama'. Co noyahuë' nininso' naniantatoma', co huachi yonquiarahua-huë'. ⁹Ama niapiratocosohuë'. Ni'toro'sa' huë'pachina', noya nontoco'. Noya cancantatoma', a'caco', ahuë'ëtoco'. ¹⁰Yosë imarëhuasopita acorinpoa' nisha nisha nicacaso'. Ya'ipinpoa' nosoroatonpoa', a'naya a'nayanpoa' catahuarinpoa' ma'sona nohuantërinso' nitotacaso'. Napoaton ama topinan quëran ya'huëcosohuë'. Ma'sona nitotohuatama', noya nico' a'napita catahuacamaso marë'. Noya noya imacamaso marë' nicatahuaco'.

¹¹A'naquën Yosë nohuanton, noya nitotopi pënëntacaiso'. Nitotohuatama', Yosë noninso chachin pënëncó'. Ya'huë'rë' a'naquëonta' Yosë nohuanton, cania'piro'sa', sa'ahuaros'a', inapita catahuapi. Yosë catahuarinquëma' ni'ton, ina yonquiatoma', a'napita noya catahuaco'. Ma'sona tëranta' nipatama', ya'ipi cancanëma quëran nico' Yosë noya noya yonquicaiso marë'. Yosëso' noya noya ninin. Chini chiniquën nanantërin. Ya'ipi piyapi'sari ina chinochina'. Quisocristo catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. Amen.

Nisha nisha parësitérëhuaso'

¹²Iporaso', iyaro'sa', chiniquën parësitohuatama', ama pa'yancosohuë'. Co topinan quëran ma'sha onporama-

huë'. Imarama' ni'ton, ina pochin parësitacaso' ya'huërin. Yosë chachin téniarinquëma' noya noya imacamaso marë'. ¹³Quisocristo parësitérinso pochin parësitohuatama', noya cancantoco'. Ina quëran o'mantahuachin, noya noya cancantarama huachi. ¹⁴Imaramaso marë' pinopachinëncuëma', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ispirito Santo catahuarinquëma'. Yosë chachin achinicananarinquëma' ni'ton, noya cancantoco'. Inapitaso' Yosë no'huipirinhahuë', noya ahuantërama' ni'ton, a'napitanta' ina yonquiapona'.

¹⁵A'naquën piyapi'saso' co noyahuë' cancantopi. Tëpatopi. Ihuatopi. A'naratipita co noyahuë' nipi. Inapitaso' ana'intacaso' ya'huërin. Ama inapita pochin yonquicosohuë'. Ina marë' tapanacaso' ya'huërin. ¹⁶Nipirinhue', imaramaso marë' aparësitohuachinëncuëma', ama tapancosohuë'. “Quisocriso imarai mini. Ma noyacha Tata Yosëso paya,” topatama', Yosë noya ni'sarinquëma'.

¹⁷Nani ana'intinpoaso' naniriarin huachi. Ipora chachin imarëhuasopita pi'pian pi'pian ana'intarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', tatanpoa pochin pi'pian ana'intarinpoa' noya noya yonquicahuaso marë'. Ayaro' tahuëriso' nipirinhue' co nanamën natëpisopitahuë' chiniquën ana'intarin huachi. Parësitopiquë a'pararin ni'ton, chiniquën parësitomatapi huachi. ¹⁸Yosë quiricanëncuë sha'huitërinpoa': “Noya piyapi'saso' isoro'paquë parësitapanahuë', cha'ësapi. Oshahuano'saso' nipirinhue' co onporonta' cha'ësapihuë huachi. Ya'ipi co noyahuë' nipisopita chiniquën parësitomatapi huachi,” ténin. ¹⁹Napoaton Yosë nohuanton parësitohuatama', noya nico'. “Catahuaco, Sinioro, chiniquën cancanchi,” itoco'. Yosë chachin nininpoa'. Inaso' co onporonta' nonpintarinpoahuë'.

Ansiano'sa' pënëinso'

5¹Ya'ipi ansiano'sanquëmanta' pënënanquëma'. Canta' ansianoco ni'ton, achinicancainquëma', tënahuë. Quisocriso isoro'paquë nipon, nohuitërahuë. Corosëquë parësito huachina, cari ni'nahuë ni'ton, sha'huirárahue. O'mantahuachin, canpoanta' inarë'quënpoa' hua'anëntarihua'. Napoaton iporaso' pënënanarquëma' noya nicacamaso marë'.²Quisoso imapisopita, iyaro'sa', noya ni'co'. Yosë acorinquëma' ya'huëramaquë a'chinacamaso marë'. Hua'anëni ohuicanënpita noya a'pairinso pochin noya a'paico' imamiachina'. A'naya tëranta' co noyahuë' nipachina, oshaquëran pënënco' noya yonquianta'in. Nani tahuëri catahuaco' noya imaina'. Ama chirotomahuë', a'chincó'. Ina pochin nicahuaso' Yosë nohuanterin. Ni'ton, canpitanta' noya nohuanatoma', a'chincó'. Ama canacaso marë' a'chincosohuë'. Nóya cancantatoma', Yosë marë' sacatoco'.³Pënëntohuatama', iyaro'sa', ama chiniquën nontocosohuë'. Ama hua'an pochin cancantatoma', camaitocosohuë'. Yosë acorinquëma' a'chintëramasopita catahuacamaso'. Napoaton noya yonquiatoma', noya nico' inapitanta' inachachin nonainquëmaso marë'.⁴Quisocriso imarëhua' ni'ton, ya'lipinpoa' hua'anëntërinpoa'. A'na tahuëri o'mantararin. Noya ansiano'sa' nipatama', naporo' noya canaarama huachi. Isoro'paquëso' ma'sha a'narochin ta'huantararin. Inapaquëso' nipirinhue' canahuatama', ya'huëtomiatarinquëma'. Noya noya ya'huëcontarama huachi.

Yosë catahuarinpoaso'

⁵Hui'napisarinta' ansiano'sa' natëina'. Ya'ipinquëma' sano yonquiatoma', nicatahuaco'.

Piyapi'sa' nocanpatama', Yosë co noyahuë' ni'sarinquëma'. Co a'napita nocanpatamahuë', catahuarinquëma'. “Tëhuëncha-

chin canpoara co nanitërehuahuë' noya nicahuaso'. Co Yosë catahuarinpoahuë' naporini, co noya niitërihuahuë',” ta'toma', nicatahuaco'.

⁶Parësitapomarahuë', ama Yosë no'huicosohuë'. Chiniquën nanantaton, ni'sarinquëma' ni'ton, natëco'. Ina noya yonquihuatama', a'na tahuëri noya noya acoarinquëma huachi.⁷Ama ma'sha onpochinachin yonquicosohuë'. Ya'ipiya Yosë sha'huitoco' catahuainquëma'. Ina quëran “Nosoroatonpoa', co nianiantarinpoahuë',” ta'toma', capa cancantoco'.

Inimiconënpoa' nininso'

⁸Sopaiso' inimiconënpoa'. Yacamairinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Pa'pini' yamaninposo pochachin sopai pa'sarin piyapi'sa' minsëcaso marë'. Napoaton sano yonquiatoma', ni'sáco'.⁹Ama pi'pian tëranta' ina tahuëretocosohuë'. Chiniquën cancantatoma', sha'huitoco' pa'in. Yosëchin natëco'. Co canpitaíchin parësitaramahue'. Ya'ipi parti Yosë imarëhuasopita parësitarëhua'. Ina yonquiatoma', chiniquën cancantoco'.¹⁰Yosë pa'pi nosororinpoa'. Quisocriso imarëhua' ni'ton, a'na tahuëri inapaquë quëpantararinpoa'. Iporaso' ma'sha onpopirë huahuë', catahuarinpoa'. Co hua'qui' parësitarihuahuë'. Ina quëran nosoroatonpoa', anoyatarinpoa'. Achinicancanarinpoa'. Noya noya acoarinpoa huachi.¹¹Yosë chini chiniquën nanantërin. Ya'ipiya hua'anëntarin huachi ni'ton, ya'ipiya chinochina'. Amen.

A'napita noya yonquipiso'

¹²Iyaya Siripano catahuarinco ninshita'huanquëmaso'. Inaso' noya ni'nahuë. Noya imarin. Nani, iyaro'sa', pi'pian ninshitëranquëma' pënëna'huanquëmaso marë'. Yosë yonquirinpoaso chachin nani

sha'huitëranquëma'. Noya nosororin-
 poa', tënahuë. Ina yonquiatoma', ama
 a'pocosohuë'. ¹³Papironiaquënta'
 a'naquën Yosë imapi. Imatona', noya
 yonquiarinënquëma'. "Sha'huitëquë'
 noya ya'huë'ina'," itërinaco.
 Inapitanta' Yosëri huayonin huënto-
 nënquë ya'conacaiso marë'. Api

Marconta' yonquiarinquëma'. Inaso'
 hui'nahuë pochin ni'nahuë.
¹⁴Ya'ipinquëma' noya ninosoroa-
 toma', nisë'quëco'. Quisocristo
 imaramasopita Yosë catahuainquëma'
 sano cancantacamaso marë'. Nani
 huachi.

Pitro

Pitrori imapisopita ninshitantarinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Simon Pitroco ninshitaranquëma'. ¿Noya ya'huarama'? Noya canta' ya'huarahuë. Quisocristoichin hua'anëntërinco ni'ton, inasáchin natërahuë. Ina acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, canpitanta' Quisocristo natërama'. Quiya pochin imarama' ni'ton, canpitanta' nicha'ësarinquëma'. Ma noyacha Quisocristo ni'ton, anoyacancantërinpoa paya, tënëhua'. Inaso' Yosë ni'ton, chinotërehua'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nóya ni'ninpoa huachi. Napopianachin nosororinpoa' ni'ton, catahuarinquëma' canpitanta' cancanëma quëran huarë' natëcamaso'. ²Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Noya noya nohuitohuatama', noya noya cancantarama'. Quisocristo nohuitohuatama', na'con catahuarinquëma' sano cancantacamaso marë'.

Noya noya imacaso' ya'huërin

³Quisocristoso' chiniquën nanantaton, ya'ipiya nanitaparín. Ina imapatëhua', catahuarinpoa' Yosë pochin cancantahuaso marë'. Inari Yosë anohuitërinpoa'. Huëntonënuë nani aya'coninpoa'. Inaso' nóya ni'ton, nohuantërin canpoanta' inapochachin cancantahuaso'. Ina nohuitohuatëhua', noya

catahuarinpoa'. ⁴“Caora nohuanto, catahuaranquëma' noyapiachin cancantacamaso marë',” itatonpoa', na'con catahuarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', anoyacancantarinpoa'. Nani tahuëri yacatahuarinpoa' noya nicacaso marë'. Ina yonquihuatëhua', “Catahuaco, Sinioro,” topatëhua', sopai quëran nicha'ësarinpoa huachi. Sopai yacamairinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Sopai natëhuatëra, monshihuanë', canacasoáchin yonquirë', co noyahuë' cancantëre'. Inapohuatëra, oshaquëran nitapicancanë'. Quisocristoso' nipirinhuë' cancanën chachin quëtërinpoa'. Apira apira ina yonquihuatëhua', oshaquëran Yosë pochin cancantarihua huachi. ⁵Napoa-ton Quisocristo imapatama', na'con yonquico' noya nicacamaso marë'. Noya nicatora', Yosë yonquirinso chachin nitotoco'. ⁶Ina nitotohuatama', ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Sano yonquico huachi. Naporahuatoma', a'na piyapi no'huihuachinquëma', ama yai'huërëtosohuë'. Ma'sha onpoapomarahuë', chiniquën cancantoco'. Yosë pochin cancantatoma', ya'ipi cancanëma quëran ina chinotoco'. ⁷Noyásha chinotatoma', imaramasopita capini noya ninosoroco'. Naporahuatoma', ya'ipi piyapi nosoroco'. Inimiconënpopitanta' nosorocaso' ya'huërin. Quisocristo pochachin nosoroco'.

⁸Ina pochin Yosë pënëninpoa' noya noya imacahuaso marë'. Ina pochin cancantohuatëhua', co topinan quëran imasarëhuahuë'. Oshaquëran noya noya cancantohuatëhua', noya noya Quisocristo nohuitarihua'. ⁹A'naquënso' nipirinhue' co ya'ipi cancanëna quëran Yosë imapihuë'. Co noyahuë' nipi. Co a'napita nosoropihuë'. Ina pochin cancantohuachinara, pëtorayatërëso pochin cancantopi. Pëtorayatohuatëra, co aquë quënantërëhuë'. Inapochachin inapita co ya'ipi cancanëna quëran imatonahuë', isoro'paquë ya'huërsoráchin yonquipi. Co Yosë nohuantërinso' yonquipihuë'. Nóya cancantahuaso marë' oshanënpoa' inquitopirinpoahuë', ina naniantopi huachi. Oshaquëran somaraya pochin cancantapi. Co huachi nanitapihuë' Yosë nanamën natanacaiso'. ¹⁰Napoa-ton, iyaro'sa', na'con yonquico' ya'ipi cancanëna quëran huarë' imacamaso marë'. Yosë nani huayoninquëma' huëntonënuquë ya'conacamaso marë'. Ina marë' nani nontërinquëma'. Inaquë ya'conpatama', Yosë pochin cancantoco'. Inapohuatama', co nisha cancantatoma', a'poaramahuë'. ¹¹Cancanëna quëran huarë' imapatama', a'na tahuëri inapaquë quëpantarinquëma' noya ya'huëmiatacamaso marë'. Sinioro Quisocristo nóya nicha'ësarinpoo huachi. Inapaquë pa'patëhua', co onporonta' pipiarëhuahuë huachi.

Yonquicaso marë' ninshitërinso'

¹²Ina yonquiato, co amirahuë' pënënta'huaso'. No'tën nanan nani nitotërama'. Noya nitotopiramahuë', naquëranchin sha'huitantaranquëma' noya noya yonquicaso marë'. ¹³Co'huara ca chimiyantërapohuë', ina nanan chachin sha'huichinquëma' ama naniantacamaso marëhuë', tënhuë'.

¹⁴Co hua'qui quëranhuë' chiminarahuë'. Sinioro Quisocristo nani anitotërinco. ¹⁵Napoaton ninshitaranquëma'. Naquëranchin a'chintantaranquëma'. Ina quëran chiminpirahuënta', iso quírca nontohuatama', yonquiantarama huachi.

Quisocristo ya'norinso'

¹⁶“Chiniquën nanantaton, Quisocristo o'mantararin,” itëranquëma'. Sinioro o'macaso' tahuëri no'tëquën a'chintëranquëma'. Co caora yonquinë huë quëran a'chintëranquëmahuë'. Co pi'pisha tëranta' nonpintëranquëmahuë'. Iraca isoro'paquë nipon, nisha pochin ya'notërincoi. Ya'pirahuëi quëran chachin ni'nai. ^{17,18}Quisocristoro'coi a'na motopi'pa' pa'nai. Inaquë Yosë nohuanton, huënarachin huënarachin ya'norin, ni'nai. Naporo chachin inapa quëran Tata Yosë nontërincoi: “Isoso' hui'nahuë, nosororahuëso'. Nóya ni'nahuë,” itërincoi. Yosë nohuanton, noya inaquë quënanatoi, natanai. Inapatatoncoi, Quisocristo chiniquën nanantërinso' anitotërincoi.

Quiricanën quëran anitotërinpoaso'

¹⁹Ina yonquiatoi, “Ma no'tëquën Yosë ninorin,” tënai. Iraca quëra huarë' pënëntona'piro'sa' ninshitërinënpoa'. Yosë nohuanton, co'huara nasichatëraponhuë', Quisocristo napocaso' ninopi. “No'tëquën ninshitopi,” ta'toi, quiricanën na'con natërai. Canpitanta' ina nontatoma', yonquico'. No'tëquën anitotërinpoa'. Tashi' nipachina, huaroro noya a'pintërinpoa'. Inapochachin Yosë quiricanën quëran a'pintërinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. Tahuërianpitaquë huarë' huaroro noya orotërin. Inapochachin ipora Quisocristo o'mantaquë huarë' quiricanën ya'huëtërinpoa' ina nohuitacaso

marè'. O'mantahuachin, noyá nohuitarihua huachi. ²⁰Iporaso' quiricanèn quèran nontèrinpoa'. Co canpoara yonquinènpoa' quèran nitotèrèhuahuè'. Ispirito Santo anitotèrinpoa'. ²¹Iraca co inahuara nohuanton, ninshitopihuè'. Yosèri acorin nanamèn anitotinpooaso marè'. Ispirito Santo nohuanton, Yosè yonquirinso chachin ninshitopi.

Nisha a'china'piro'sa'
(Judas 4-13)

2 ¹Iraca Yosè acorinsopita no'tèquèn pènèntopi. A'naquèniso' nipirinhuè' nonpintopi. "Quiyanta' no'tèquèn pènènarainquèma'," itopirinahuè', Cotioro'sa' nonpintopi. Inapochachin iporaso' a'naquèn nonpin nanan yaa'chintarinènquèma'. Noyásha nontapirinènquèmahuè', nonpintarinènquèma'. "Quiyanta' imarai," taponaraihuè', nonpin nanan a'chinapi anishacancantacaiso marè'. Quisocristo nicha'èinpoaso marè' chiminin. Inaíchín natécaso' nipirinhuè', nisha a'china'piro'sari co yanatèpihuè'. Ina marè' a'na tahuèri Yosèri ana'intarin. A'nanaya ana'intarin huachi. ²Co no'tèquèn a'chintatonahuè', na'a piyapi'sa' nonpintapi. "Co natécaso' ya'huèrinhuè'. Noya no'picaso', noya monshihuanacaso'. Inapita nicacaso' nóya," ta'tona', co noyahuè' nisapi. Na'a piyapi natanahuatona', inapochachin cancantapi. "Imarai quiyanta'," taponaraihuè', co noyahuè' nisapi. Ina marè' a'napita nicatona', Quisocristo pinosapi. "Quisocristo nanamèn co imacaso'huè'. Inapisopita co noyahuè' nipi," ta'tona', co no'tèn nanan yaimasapihuè'. ³Nisha a'china'piro'saso' co nosororinènquèmahuè'. Ma'sha canacaiso marè' nonpin nanano'sa' a'chintarinènquèma'. "Nani hua'qui' napopiraihuè', co Yosè ana'intèrincoihuè'," topirinahuè'. Iraca quèra huarè' Yosèri yonquirin ana'intacaso'. A'na tahuèri

no'tèquèn ana'intarin huachi. Co naniantarinhuè' ana'intacaso'.

⁴Ni'co'. Iraca a'naquèn anquèniro'sari co Yosè yanatèpihuè'. Co noyahuè' nipi ni'ton, Yosèri ana'intèrin. Co inapita tèranta' nicha'èrinhuè'. Parèsitacaiso marè' a'parin huachi. Tashinanquè tonpopinan ya'huèrápi. Inaquè ayaro' ninarapi. ⁵Iraca ya'huèpisopitanta' co nicha'èrinhuè'. Co noyahuè' nipachinara, Yosè nohuanton, panca pama pa'nin. I' quèran ta'huantopi. Noeso' Yosè imaton, no'tèquèn pènèntopirinhuè', co yanatèpihuè' ni'ton, ya'ipiya ta'huantopi. Noesachin nicha'èrin. Quèmpinènpitarè' posaya'píchin cha'èpi. ⁶Ina quèran Sotomaquè ya'huèpisopitanta' ana'intèrin. Co noyahuè' cancantohuachinara, Sotoma, Comora, cató' ninano chachin ahuiquitèrin. Noyá ahuiquitèrin. Ya'ipiya chiminpi huachi. Ayonquipoaso marè' aninshitèrinpoa'. "Co noyahuè' nipatèhua', chiniquèn ana'intarinpoa'," tènèhua'. ^{7,8}Sotomaquè ya'huèpisopita pa'pi co noyahuè' cancantopi. Monshihuanacaisoáchin yonquipi. A'naratipita co noyahuè' nipi. Inaquè a'na quèmapíchin noya ninin. Loto itopiso'. Nani tahuèri, nani tahuèri co noyahuè' nininsopita nicon, sètèrin. Co noya ni'ninhuè'. Taparo' nonpachinara, co noya nataninhuè'. Sètacasoáchin cancantèrin. Sacai' niponahuè', inaora Yosè yonquirin. Ina marè' Yosèri nicha'èrin. ⁹Inapochachin ipora Quisocristo imapatèhua', Yosè nanitèrin catahuainpoaso'. Sopai yaminsè pirinpoahuènta', Yosè catahuainpoa' cha'ècaso marè'. Oshahuano'saso' nipirinhuè' ana'intarin. Nani yonquirin chiniquèn ana'intacaso'. Ayaro' tahuèri nanihuachin, no'tèquèn ana'intarin. Parèsitopiquè a'pararin huachi.

Co Yosè natèpisopitahuè'

¹⁰A'naquèn co pi'pisha tèranta' Yosè yanatèpihuè'. Inapitaso' chiniquèn

ana'intarin. Co Yosë natëtonahuë', co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi. A'naratipita taparo' nisaponaraihuë', co ina marë' tapanpihuë'. “Caora noya nitotërahuë,” ta'tona', co insonta' yanatëpihuë'. Anquëniro'santa' tëhuapi. Yosëri noya acopirinhüë', pinopi. ¹¹Anquëniro'saso' nipirinhüë' inapita quëran chini chiniquën nanantaponaraihuë', co nohuantopihuë' pinocaiso'. “Yosëri ana'inchin,” ta'tona', tananpi-topi.

¹²Nonpin nanan imapisopitaso' nipirinhüë' ni'ni' pochin cancantopi. Co manta' yonquipihuë'. Ma'sona tëranta' yanipachinara, nipi. Yosë yonquirinso' co nitotatonaraihuë', tëhuapi. Ni'co'. Ma'sharo'sa' tananquë quënanpatëra, tëparë', co nosororëhuë'. Ina marë' Yosëri acorin. Inapochachin nisha a'china'piro'saso' ta'huantapi. Oshanëna marë' Yosëri ana'intarin huachi. ¹³Co noyahuë' nipi ni'ton, a'na tahuëri inahuanta' parësitapi huachi. Iporáchin yonquiatona', capa cancantacasoachin yonquipi. Coton mancharinso pochin nipi. Coton manchahuachina, nitapirin ni'ton, tapanë'. Inapochachin inapitaso' nitapicancantopi ni'ton, canpitaso' tapanacamaso' ya'huërin. Nonpinacaiso' pa'yatopi. Imaramasopita niyontonpata-mara, “Quiyanta' imarai,” ta'tona', ya'conpi. Nonpintatëinquëma', ichicoshatapirinëinquëmahüë', inahuaso' co noyahuë' cancantopi.

¹⁴Sanapi quënanpachinara, monshita-caisoráchin yonquipi. Co nanitopihuë' naniantacaiso'. Sopairi nani minsërin huachi. Co chiniquën cancantopisopitahuë' nonpintatona', anishacancantapi. Pëcotan pochin nonpintapi. Ma'sharachin yonquiatona', noyapatopi. Sopai pochin cancantopi ni'ton, parësitopiquë pa'sapi huachi. ¹⁵No'tën nanan a'porahuatona', Yosë iranën

quëran pëshonpi huachi. Paramo pochin cancantopi. Pioro hui'nin inaso'. Iraca pënëntopirinhüë', coriqui na'con na'con nohuantërin. “Nonpinacaso' co noyahuë' nipirinhüë', inapotohuato, na'con canarahüë,” ta'ton, co noyahuë' yonquirin. ¹⁶Co yanatërinhuë' ni'ton, Yosëri chiniquën no'huirin. Moranën co nitononaponahuë', Yosë nohuanton, piyapi pochin nonin. Ina nonin quëran Yosëri pënënin ama yonquinën ayatacaso marëhuë'.

Yanonpintisopita

¹⁷Nisha a'china'piro'sa' co Quisocristo nanamën a'chintatëinquëmarahuë', nonpintërinëinquëma'. Yaniro'pa pochin nipi. Ni'co'. I'sha no'pa quëran pipiuhuachina, noya o'opirëhuë'. Yanihuachina, co huachi o'ocaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' nonpintarinëinquëma'. Isonta' yonquico'. Hua'qui' co o'nanpachinahuë', chistoro' yaraton quënanpatëra, pa'yatopirëhuë'. Panca ihuani quëpahuachina, co huachi o'naninhüë'. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' nisapi. “Noya noya a'chintarainquëma',” itopirinëinquëmahüë', co tëhuëinchachin catahuarinëinquëmahüë' Yosë pochin cancantacamaso marë'. Nani iraca Yosëri yonquirin ana'intacaso'. Tashinanquë a'pararin. Inaquë noyá tashitapona huachi. Co onporonta' pipiponahuë'. ¹⁸Inahuara nipa'yatatona', topinan quëran nontarinëinquëma'. Nisha nisha yonquipi. Nasha ya'conpisopita a'naroachin nonpintopi. Ipora huarë' co noyahuë' yonquipisopita naniantapirinahuë'. “Huëco' no'piahua'. Noya no'picaso'.” itopi nonpintatona'. ¹⁹“Co insonta' natëcaso' ya'huërinhuë'. Canpitaora nohuanton ya'huëco'. Ma'sona tëranta' yanipatama', nico'. Inapohuatama', capa

cancantarama',” itopirinênquémahuè', co inapita tēranta' inahuara nohuanton ya'huèpihuè'. Sopai nohuanton, no'pipi, monshihuanpi, co noyahuè' nipi. Insosona minsèhuachinpoa', hua'anèntarinpoa', tènahuè'. Inapitaso' nani sopairi minsèrin huachi. ²⁰A'naquèn Quisocristo nanamèn natanpachinara, natèpirinahuè'. “Cha'èsarahuè huachi,” ta'tona', co noyahuè' yonquirinsopita pi'pian naniantopi. Ina quèran nisha cancanta-tona', Yosè a'popi huachi. Co noyahuè' niantahuachinara, sopairi minsèrin huachi. Ina marè' na'con na'con Yosèri ana'intarin huachi. ²¹No'tèn nanan nitotaponaraihuè', co imamiatopihuè'. Nóya nicacaso' a'chintopirinahuè', ina naniantopi. Co onporonta' natanpihuè' naporini, noya noya niitonahuè'. Nani Yosè a'popi huachi. ²²Ma'pitacha nipi paya. Nani a'porahuatona', ni'ni' pochin cancantopi. “Ni'ni' imohuachina, co yonquirinhuè'. Imorinso chachin caantarin. Coshinta' i'què amaponahuè', naquèranchin shipiroquè quèhuèantarin. Nè'huètantarin huachi,” topi. No'tèquèn napopi. Inapochachin a'naquèn Yosè nanamèn pi'pian imaponahuè', a'poantahuachinara, naquèranchachin co noyahuè' niantapi huachi. Aquè aquètè' co noyahuè' cancantapi huachi.

O'macaso' tahuèri

3 ¹Nosororanquèma', iyaro'sa'. I'hua quirica a'patèranquèma' nontacamaso marè'. Iporaso' naquèranchin ninshitantaranquèma'. Pènèntaranquèma' no'tèquèn yonquicamaso marè'. ²Iraca noya ninotona'piro'sa' ya'huèpi. Ninotona', Yosè quiricanènuè ninshitopi, nani nontèrama'. Naporahuatona, quiyanta' Quisocristo pènènincoiso' a'chintèrainquèma'. Inaso' nicha'èsaripoa'. Ca'tano'sanènpitaco

chachin a'parincoi. Ama naniantacamaso marèhuè' ninshitaranquèma'.

³Iso' na'con yonquico'. O'macaso' tahuèri ya'caritohuachin, co noyahuè' piyapi'sa' ya'huapona'. Co Yosè natètonahuè', ma'sona yonquirinso' nisapi. Co noyahuè' cancantapi. Quisocristo sha'huitèrinpoaso' tèhuaapi. ⁴“Ma'pítacha nonama paya.

“O'mantararahuè,” itèrinquèma', ùti? Intohuaso' Quisocristos' nimara, cápa. Co o'maarinhuè', tènai. Tatanènpoiari ninarápirinahuè', nani chiminpi. Isoro'pa' ninin quèra huarè' inachachin inachachin nizarin. Co onporonta' nisha tahuèri nizarinhuè',” tosapi. ⁵Co yanatètonahuè', co yonquiapihuè'. Iraca co manta' ya'huèpirinhuè'. Ina quèran Yosè nonaton, isoro'pa' acorin. Inapaquè ya'huèrinsopitanta' acorin. Isoro'pa' anpotopirinhuè', ina nohuanton, yaniro' ya'norin huachi. Inapaquènta' i' ya'huèrin. ⁶Ina quèran piyapi'sa' co noyahuè' nipachinara, i' quèran chachin ata'huantèrin huachi. ⁷Inapochachin ipora isoro'pa', pi'iro'tè', inapita ya'huèpirinahuè', nani Yosèri chinotèrin ana'intacaso'. “A'na tahuèri pèn quèran ata'huantarahuè,” tènin ni'ton, tahuèri nanihuachin, pèn quèran chachin ata'huantarin huachi. Naporo' tahuèri ya'ipi oshahuano'sa' chiniquèn ana'intarin huachi. Parèsitopiquè a'pararin huachi.

⁸Isonta', iyaro'sa', yonquico'. “A'na tahuèriso' a'naroachin na'huèrin. Huaranca pi'ipiso' huá'qui',” tènèhua'. Yosèso' nikipirinhuè' co canpoa pochin yonquirinhuè'. Huaranca pi'inta' nikipirinhuè', Yosèriso' a'na tahuèriáchin pochin ni'nin. Huaranca pi'ipi, a'na tahuèrirè' napopianachin pochin ni'nin. ⁹A'naquèn napopi. “Yosè hua'quiarin. Naniantèrinpoa',” topirinahuè', co hua'quirinhuè'. Co topinan quèran

sha'huitërinpoahuë'. Nosoroatonpoa', ninarárin. Co nohuantërinhuë' a'na piyapi tëranta' parësitopiquë pacacaso'. Na'con na'con piyapi'sa' co noyahuë' yonquipsisopita naniantacaiso marë' ninararin.

¹⁰Napoaponahuë', tahuërinën nanihuachin, Sinioro o'mantararin huachi. Ni'co'. Tashi' co yonquiasëhuë', ihuatë' huë'nin. Inapochachin a'nanaya ayaro' tahuëri naniarin huachi. Naporo' tahuëri pi'iro'të' huëntoncaarin. Chiniquën huëntoncahuachin, ta'huantararin. Pi'i, tayora, inapita huëya huëya' ni'ton, soquiarin huachi. Isoro'pa', ya'ipi ya'huërinso'pita, inapita huiquitapi huachi.

Noya yonquicaso' ya'huërinso'

¹¹Co manta' ya'huëmiatarinhuë'. Ya'ipiya ta'huantararin huachi ni'ton, ama ma'sharachin yonquia'ahuasohuë'. Yosë pochin cancantahua'. Noyasachin nicacaso' ya'huërin. ¹²O'macaso' tahuëri noya ninahua'. "Manoton o'ma'in," ta'tëhua', noyapiachin cancantahua'. Ina tahuëri nanihuachin, ya'ipi inapaquë ya'huërinso'pita pën quëran ta'huantararin huachi. Pi'i, yoqui, tayora, inapita soquiarin huachi. ¹³Napoaponahuë', nasha ya'huantapon huachi. Nani Yosë sha'huitërinpoa'. "A'na tahuëri nasharo'pa' acoapo huachi. Inapaquë ya'huërinso'pita' nasha acoantapo huachi," itërinpoa'. Ina ninarëhua'. Inaquë noyasachin nisarëhua huachi.

¹⁴Napoaton, iyaro'sa', ina ninatoma', na'con yonquico' noyasachin nicacamaso marë'. "Quisocriso nanan anoyatërinpoa'," ta'toma', noya nini'toma', ya'huëco'. Ya'ipi co

noyahuë' yonquiramasopita nanianta-toma', noyapiachin cancantoco'. Ina quëran o'mantahuachin, noya ni'sarinquëma huachi. ¹⁵Nosoroatonpoa', ninararin na'con na'con piyapi'sari natëcaso marë'. Ina quëran inapitanta' nicha'ësarín huachi. Ama ina naniantocoso'huë'. Inachachin iya Paononta' ninshitërinquëma'. Inaso' noya quëmapí, tënahüë. Yosë nohuanton, no'tëquën nitotaton, ninshitërin. ¹⁶Na'a quirica ninshitatón, nisha nisha ninanoquë ya'huëpisopita a'patërin. Noya pënënpirinpoahuë', pi'pian sacai' yonquicaso'. A'naquën piyapi co Yosë nanamën nitotatonahuë', nisha nisha yonquipi. Paono ninshitërinso' nontopirinahuë', co noya yonquiatonahuë', co no'tëquën a'chinpihuë'. Ya'ipi Yosë quiricanëonta' nontopirinahuë'. Co yanatëtonahuë', nisha pochin a'chinpi. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intarin huachi.

¹⁷Napoaton, iyaro'sa', nani pënënanquëma' ni'ton, ni'cona nonpintochinënquëma'. Iporaso' noya yonquipirama-huë'. Co noyahuë' nipisopita yanonpin-tarinënuëma' inapita pochín nisha nisha cancantacamaso marë'. ¹⁸Canpitaso' nipirinhuë' Sinioro Quisocriso' chin yonquico'. Nosororinquëma' ni'ton, nani tahuëri yacatahuarinquëma'. Inasachin yonquihuata'ma', oshaquëran noya noya nohuitarama huachi. Naporahuatón, ina pochín cancantatoma', noya noya ninosoroco'. Inaso' nicha'ësarínpoa huachi. Ya'ipi piyapi'sa' chinochina'. Ayaro' tahuëriquë huarë' inasáchin yonquia'ahua'. Amen. Nani ninshitëranquëma huachi.

Pitro

Coanshari imapisopita ninshitërinso'

Quisocristo no'tëquën anitotërinpoaso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Iso quirica a'pataranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Quiyanta' isëquë noya ya'huarai. Quisocristo noya noya nohuitacamasa marë' ninshitaranquëma'. Iraca co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', inapaquë ya'huërin. Ina quëran o'marahuaton, a'chintërincoi, natanai. Quiyaso' ni'nai. Nirayarai. Nonën chachin ya'huëtërin, së'huarai. Inari chachin Yosë yonquirinso' anitotërinpoa'. Ina nohuito-huatëhua', nóya nanpimiatarihua huachi. ²Isoro'paquë o'mahuachina, quiyaso' ni'nai. Nohuitatoi, sha'huitarainquëma'. Inaso' nanpimiatarin huachi. Iraca inapaquë ya'huërin. Tata Yosë chachin ya'huërin. Napopianachin yonquipi. Inapaquë ya'huaponahuë', ³o'mahuachina, piyapicoi ni'nai, natanai. Tata Yosë nóya nohuitërai. Hui'nionta' iporahuanta' nohuitërai. Yosë yonquirinso chachin yonquirai. Napoaton ninshitaranquëma' canpitanta' Quisocristo nohuitacamasa marë'. Quiya pochachin Yosë nohuitoco', tënhuë. ⁴Canpitanta' Yosë pochin cancantohuatama', nóya cancantarama'. Ina nohuitarama' ni'ton, nóya cancantarama huachi. Ina marë' ninshitaranquëma huachi.

Tahuëri pochin nininso'

⁵Noya nanan Quisocristo anitotërincoi. Ina nanan chachin

sha'huitaranquëma'. “Yosëso' noyasáchin ninin. Tahuëri pochin cancantërin. Co pi'pisha tëranta' tashi pochin cancantërinhuë',” itërincoi. ⁶Tashi pochin cancantohuatëhua', co Yosë nohuitarihuahuë'. “Yosë nohuitë rahuë,” tapomarahuë', co noyahuë' cancantohuatama', nonpinama'. Co cancanëma quëran imaramahuë'. ⁷Yosëso' noyasáchin ninin. Tahuëri pochin cancantërin. Canpoanta' tahuëri pochin yonquihuatëhua', Yosë nohuitarihua'. Naporahuaton, noya nini'tëhua' ya'huarihua'. Hui'nin chachin chiminin ni'ton, ya'ipi oshanënpoa' inquitarinpoa'. Huënainën quëran anoyacancantaripoa huachi.

⁸“Co oshahuancohuë',” topatëhua', a'naya a'nayanpoa' canpoara ninonpinapiarëhua'. Co no'tëquën yonquirëhuahuë', co Yosë cancanën manëhuahuë'. ⁹Onporosona co noyahuë' nipatëhua', Yosë nontahua'. “Tëhuënychachin co noyahuë' nicato, oshahuanco,” topatëhua', Yosë oshanënpoa' inquitarinpoa huachi. Co nonpintërinpoahuë'. Quisocristo chiminin ni'ton, nanitërin ya'ipi oshanënpoa' inquitinpoaso'. Noyápiachin cancan quëtarinpoa huachi. ¹⁰“Ya'ipinquëma' co noyahuë' ninama',” itërinpoa' Yosë. Napotopirinpoahuë', “Noya ninahuë. Co caso' oshahuancohuë',” topatëhua', “Yosë nonpintërinpoa',” tënhuaso pochin cancantërhua'. Nanamën no'tëquën

sha'huitopirinpoahuë', co natêrêhua-huë'.

Nanan anoyatêrinpoaso'

2 ¹Quisocristo imarama' ni'ton, hui'nahuë pochin ni'nanquëma'. Ninshitaranquëma' noyasachin nicacamaso marê'. Nipirinhuë', co noyahuë' nipatêhua', Quisocristo catahuarinpoa' ni'ton, ana'intinpoaso' ya'huëpirinhuë'. Canpoa marê' Yosë nontaton, nanan anoyatarinpoa'. Inaso' no'têquênáchin yonquirin. ²Ya'huërënamënpoa' chiminin ni'ton, nontohuatêhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nanan anoyatêrinpoa'. Ya'ipi piyapi marê' chiminin. Ya'ipinpoa' oshanënpoa' inquitinpoaso' nohuantopirinhuë'.

³Yosë nohuitoahuatêhua', pënëninpoaso' natêarêhua'. No'têquën natêcaso' nohuantarihua'. Ina natêhuatêhua', têhuënchachin Yosë nohuitarihua', tènêhua'. ⁴A'naquënso' nipirinhuë' nonpiánpi. "Nani Yosë nohuitêrahuë," topirinahuë', pënëninpoaso' co natêtonahuë', nonpiánpi. Co Yosë nohuitopihuë'. ⁵Yosë nanamën imapatêhua', noya noya Yosë nosoroarihua'. Ina pochin cancantohuatêhua', têhuënchachin ina nohuitarihua'. ⁶"Yosë imarahuë huachi," topatêhua', Quisoso pochachin cancantacaso' ya'huërin.

Nasha pochin pënëninpoaso'

⁷Co, iyaro'sa', nasha pënëninpoaso' ninshitaranquëmahuë'. Iraca quëra huarê' Quisocristo nanamën natanama'. "Ya'ipinquëma' noya ninosoroco'," itêrinpoa'. Inachachin iporanta' pënënanquëma'. ⁸Co nasha nananhuë' niponahuë', nasha pochin a'chintêrinpoa' cancanënpoa quëran huarê' ninosorocahuaso marê'. Inaso' ya'ipi piyapinpoa' nosororinpoa'.

Nosoroatonpoa', cancanënpoa' a'pintarinpoa' tahuëri pochin cancantahuaso marê'. Canpoanta' ina pochin ninosorohuatêhua', co huachi tashi pochin cancantarihuaahuë'. Quisocristo catahuarinpoa' ni'ton, tahuëri pochin cancantarihua'.

⁹A'na piyapi no'huihuatama', co Yosë imaramahuë'. "Imarahuë," tapomarahuë', co tahuëri pochin cancantêramahuë'. Ipora huanta' tashi pochin cancantarama'. ¹⁰A'napita nosorohuatêhua', tahuëri pochin cancantarihua huachi. Ina pochin nipatêhua', a'napitanta' niconpoa', Yosë yonquiapi huachi. Têhuënchachin nosorohuatama', co a'napita anishacancantaramahuë'.

¹¹Nipirinhuë', no'huihuatama', tashi pochin cancantarama huachi. Co noyahuë' cancantatoma', co manta' yonquiaramahuë'. Co nanitaramahuë' no'têquën yonquicamaso'. Sopai nohuanton, somaraya pochin cancantarama huachi. Napoaton, iyaro'sa', cancanëma quëran huarê' ninosoroco'.

Ma'sharachin pa'yatopisopita

¹²Canpitaso' imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. Hui'nahuëpita pochin nicanquëma', ninshitaranquëma'. Quisocristo canpoa marê' chiminin. Imapatama', oshanëma' inquitarinquëma'. ¹³A'naquëmaso' ca pochin mashonquëma'. Canpitanta', iyaro'sa', hua'qui' imarama' ni'ton, Quisocristo noya nohuitarama'. Inaso' iraca quëra huarê' ya'huërin. Noya imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. Canpitanta', apia'huaro'sa', nani sopai minsërama'. Napoaton ninshitaranquëma'.

Ya'ipi imaramasopita hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Yosë nohuitêrama' ni'ton, ninshitaranquëma' noya noya cancantacamaso marê'. ¹⁴Quiso-

cristo noya nohuitërama' ni'ton, iyaro'sa', ninshitaranquëma'. Nani tahuëri, apia'huaro'sa', Yosë nanamën yonquiarama'. Napoaton chiniquën cancantarama'. Chiniquën cancantatoma', sopai nani minsërama'.

¹⁵Sopai nohuanton, na'a piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. Co Yosë natëtonahuë', co noyahuë' cancantopi. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. Ama nani ma'sha nohuantapatocosohuë'. Ma'sha na'con yonquihuatama', co tëhuëenchachin Yosë nosororamahuë'. Ina naniantatoma', co yonquiaramahuë'. ¹⁶A'naquën isoro'paquërachin pa'yatopi. Pa'yatacaisoráchin cancantopi. A'na sanapi a'na sanapi yonquirapi. Taparo' nininso' yani'pi. Inahuara yonquipisorá chin nohuantoonpi. Ma'sha ya'huëtopirinahué', aquë aquëtë' nohuantapi. Nani ma'sha ya'huëtouhuachinara, a'napita nocanapi. Ina pochin cancantohuatama', co Yosë pochin cancantaramahuë'. Sopai pochin cancantarama'. ¹⁷Isoro'pa' ta'huantarin. Ya'ipi ma'shanta' ta'huantarin. Inasachin pa'yatohuatëhua', topinan quëran nanpirëhua', chimimiatarihua huachi. Nipirinhüë', Yosë noya imapatëhua', co onporonta' ta'huantarihuahuë'. Ya'huëmiatarihua huachi.

Quisocristo inimiconënpita

¹⁸Co hua'quiya quëranhuë', iyaro'sa', Quisocristo o'mantararin. “Cristo yao'mahuachin, inimiconën huë'sarin,” itërinpoa'. Nani natantërama' canpitanta'. Iporaso' na'a piyapi'sari Cristo yainimicotopi. Napoaton o'macaso' tahuëri naniriarin, tënëhua'. ¹⁹“Quiyanta' imarai,” topirinahué', nani pipipi huachi. Co tëhuëenchachin Yosë huëntonënnquë ya'conpihuë'. Ya'conpi naporini, co pipitonahuë'. Pipipi quëran nitotërehua'. “Co onporonta'

cancanëna quëran huarë' imapihuë’,” tënëhua'.

²⁰Canpitaso' nipirinhüë' imarama'. Quisocristo nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Napoaton no'tëquën yonquirama'. ²¹Nitotopirama-huë', naquëranchin pënëantaranquëma' yonquicamaso marë'. Nonpin nanan natëhuatëhua', co no'tëquën yonquiare huahuë'.

²²A'naquën nonpin nanan a'chinapi. “Quisososo' co Cristohuë'. Co Yosë hui'ninhüë’,” toconapona'. Napoatona', Quisocristo inimicotapi. Tata Yosënta' a'poapi huachi. ²³Co Yosë hui'nin yanatëhuatamahuë', co Tata Yosënta' nohuitaramahuë'. “Quisocristoso' Yosë hui'nin chachin. Ina natëarahüë huachi,” topatama', Tata Yosënta' imasarama huachi.

²⁴Ya'nan imapoma', no'tëquën a'chintërainquëma'. Ina cháchin imamiatoco'. Ina imapatama', cancanëna quëran Tata Yosë nohuitarama huachi. Hui'nionta' noya nohuitarama huachi. ²⁵Quisocristo chachin sha'huitërinpoa': “Imamiatohuatamaco, Yosë nohuitatoma', nanpimiatarama huachi,” itërinpoa'.

Ispirito Santo a'chintërinpoaso'

²⁶A'naquën yanonpintarinënnquëma' ni'ton, ninshitaranquëma'. ²⁷Canpitaso' nipirinhüë' Ispirito Santo ya'huëtërinquëma'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, ina nohuanton, ya'coancantërinpoa'. Nani tahuëri a'chintarinpoa'. Cancanënpoaquë Yosë nanamën a'chintarinpoa'. Co onporonta' nonpintërinpoahuë'. No'tëquën a'chintërinpoa' ni'ton, co a'napita a'chintinpoaso' ya'huërinhuë'. Ina natëhuatama', no'tëquën yonquiarama'. Sha'huitërinquëma pochachin Quisocristo imamiatoco huachi.

²⁸Ipora quëra huarë', iyaro'sa', Quisocristo imamiatoco huachi. Inapohuatama', o'mantahuachin, co tapa ya'huëtarinquëmahuë'. Co pa'yanaramahuë'. ²⁹Quisocristo noyasáchin ninin. Napoaton Yosë huëntonënuquë ya'conpatëhua', noya nicarihua'. Insozona noya nipachina', nani Yosëri anoyacancantërin ni'ton, hui'nin pochin ni'sarin, tënëhua'.

Yosë hui'ninpita

3 ¹Ma noya Tata Yosë nosororinpoa' ni'ton, hui'ninpita pochachin ni'ninpoa'. Huëntonënuquë chachin aya'coninpoa'. Co imapisopitasohuë' nipirinhüë' co nitotopihuë'. “¿Onpoa-tonta' Yosë pochin cancantacaiso' nohuantopi?” toconpi. Co Yosë nohuita-tonahuë', napopi. ²Iporaso', iyaro'sa', hui'nin pochin ni'ninpoa'. A'na tahuëri noya noya acoarinpoa huachi. Onpopin-sona nicarihua'. Co ya'ipi nitochatërarë huahuë'. Nipirinhüë', Quisocristo o'mantahuachin, nirayarihua'. Ina ni'patëhua', ina pocháchin nicarihua huachi. ³“A'na tahuëri Quisocristo ni'sarëhua huachi,” topatëhua', co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantarëhua'. Quisocristo nóya cancantarin ni'ton, canpoanta' noyapiachin cancantacaso' nohuantarihua'.

⁴Yosë pënëninpoa'. Co ina natëhuatë huahuë', oshahuanëhua'. Co noyahuë' nipatëhua', co Yosë natërehuahuë'. ⁵Noya nanan nani nitotërama'. Quisocristo o'marin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Inaso' co pi'pisha tëranta' oshahuaninhuë'. ⁶Tëhuënchachin imapatëhua', nóya nisarëhua'. Co yonquiarihuahuë' oshahuanacaso'. Nani tahuëri co noyahuë' nipatëhua', co Yosë nohuitarëhuahuë'. Co cancänë manëhuahuë'. ⁷Ni'cona, iyaro'sa', nisha a'china'piro'sa' nonpintochinënuquëma'.

Noya nipatëhua', noya cancantarëhua'. Quisocristo noya ni'ton, ina pochin cancantahuaso' ya'huërin. ⁸Nani tahuëri co noyahuë' nipatama', sopai imarama'. Iraca quëra huarë' sopai co noyahuë' cancantërin. Inaso' nonpintoahuachinpoa', canpoanta' oshahuanarëhua'. Nicha'ëinpoaso marë' Yosë hui'nin o'marin. Ya'ipi oshanënpoa' inquitohuachinpoa', co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'.

⁹Huëntonënuquë chachin Yosë aya'coninpoa' ni'ton, co iporaso' yonquirëhuahuë' co noyahuë' nicahuaso'. Hui'nin pochin cancantohuachinpoa', cancänë chachin quëtërinpoa'. Nasitantarëhuaso pochin ninëhua'. Napoaton co huachi nohuantarihuahuë' oshahuanacaso'. ¹⁰Co sacaihuë' Yosë hui'ninpita nohuitacaso'. Yosë pochin cancantohuatëhua', Yosë hui'ninpita pochin nirihua'. Nipirinhüë', co noyahuë' nipatama', co Yosë huëntonënuquë ya'conamahuë'. Co a'napita nosorohuatamahuë', co Yosë hui'ninpita pochin nisaramahuë'. Sopai hui'ninpita pochin nisarama'. Co noyahuë' cancantopi quëran sopai hui'ninpita nohuitarihua'.

Nino'huipisopita

¹¹Ya'nan imapoma quëra huarë' Yosë nanamën natanama'. “Noya ninosoroco,” itërainquëma'. ¹²Íraca Caino co noyahuë' cancantaton, iin tëparin. Sopai natëton, naporin. Ama ina pochin cancantocosohuë'. Iinso' noya ninin ni'ton, no'huilton, tëparin.

¹³Napoaton, iyaro'sa', co natëpisopitahuë' no'huihuachinënuquëma', ama pa'yancosohuë'. ¹⁴Iraca canpoanta' ina pochin co noyahuë' cancantërehua'. Co Yosë nohuitatëhuahuë', chimipi pochin nipirëhuahuë', Yosë anoyacancantërinpoa' ina nohuitatëhua' nanpimiatahuaso

marè'. Napoaton iporaso' a'napita nosororèhua'. Ina quèran Yosè huèntonènquè ya'conèhuaso' nitotèrèhua'. Co nosorohuatamahuè', co Yosè anoyacancantèrinquémahuè'. Chimimiatarama huachi. ¹⁵A'napita no'huihuatama', tèpatona'piro'sa pochin Yosè ni'sarinquèma'. Tèpatona'piro'sa' co Yosè pochin cancantopihuè'. Co inapitaso' Yosè huèntonènquè ya'conpihuè'. ¹⁶Ya'huèrè' Quisososo' na'con nosoroatonpoa', nicha'èinpoaso marè' chiminin. Chiminaton, nosororinpoaso' anitotèrinpoa'. Inapochachin, iyaro'sa', ya'ipi Quisocristo imarèhuasopita nosorocaso' ya'huèrin. Na'con ninosoroa'ahua'. Quisoso ya'huèrenamènpoa' chiminino pochachin a'napita nosorocaso' ya'huèrin. ¹⁷Quisocristo imarèhuasopita capini noya ninosorocaso' ya'huèrin. A'naquèn ma'sha pahuantohuachina', catahuahua'. Capa capacaso' nipachin, capa a'mocaso' nipachin, quètahua'. Co inapita catahuahuatèhuahuè', co tèhuèenchachin nosororèhuahuè'. Yosènta' na'con nosoropirinpoahuè', co tèhuèenchachin nosororèhuahuè'. ¹⁸“Ya'ipi piyapi nosororahuè,” topatèhua', ama, iyaro'sa', topinan quèran napoa'huasohuè'. Cancanènpoa quèran huarè' nosoroatèhua', catahuahua'.

Co tè'huatatèhuahuè' Yosè nontèrèhuaso'

¹⁹Tèhuèenchachin a'napita nosorohuatèhua', no'tèquèn Quisoso nanamèn imasarèhua'. Ina quèran co huachi Yosè tè'huatacaso' ya'huètarinpoahuè'. “Tatanpoa pochin ni'ton, noya ni'ninpoa,” ta'tèhua', co huachi tè'huatarihuahuè'. ²⁰Co noyahuè' nipatèhua', cancanènpoa quèran nitotèrèhua'. Nitotatèhua', sètèrèhua'. Co noyahuè' ninèhuaso' Yosènta'

nitotèrin. Napoaponahuè', cancanènpoa quèran huarè' yaimapatèhua', inanta' nitotèrin. Ina nitotaton, nosororinpoa'. Ina yonquihuatèhua', noya cancantatèhua', Yosè nontarihua'. ²¹Napoaton, iyaro'sa', cancanènpoa quèran a'naya a'nayanpoa' yonquia'ahua'. “Yosè noya ni'sarino,” topatèhua', co Yosè tè'huatarihuahuè'. Co tè'huatatèhuahuè', nani tahuèri ina nontarihua'. ²²Pènèinpoaso' natèhuatèhua', noya natanarinpoa'. Ina nohuantèrinsoáchin yonquihuatèhua', catahuaripoa'. Ina pochin cancantohuatèhua', ma'pitaso' nipatèhua', quètarinpoa'. ²³Yosè nani sha'huitèrinpoa' hui'nin imacahuaso marè'. Ina imatèhua', ninosorocahuaso' sha'huitèrinpoa'. “Quisocristonta' inachachin sha'huitèrinpoa’,” ta'tèhua', cancanènpoa quèran natèahua'. ²⁴Yosè natèhuatèhua', ina nohuitarihuà'. Yonquinèn chachin ayonquiarinpoa'. Imapatèhua', Ispirito Santo aya'coancantèrinpoa' ya'huètomiatinpoaso marè'. Ina catahuahuachinpoa', Yosè pochin cancantatèhua', a'napitanta' nosororèhua'. Ina quèran Yosè nohuitèrèhuaso' nitotèrèhua'.

Nonpin nanan a'chinpiso'

4 ¹Na'a piyapi, iyaro'sa', nonpin nanan a'chintèra'piapi. “Yosè nanamèn a'chinahuè,” topirinahuè', co no'tèquèn a'chinpihuè'. Napoaton nisha a'chintohuachinquèma', ama a'naroachin natètocosohuè'. “Nonpin nanan nimara,” ta'toma', yonquico'. Ya'ipi Yosè quiricanèn quèran a'chintèrinpoaso' yonquiatoma', natanco'. Co ina pochin a'chintohuachinquémahuè', ama natècosohuè'. ²Ispirito Santo no'tèquèn anitotèrinpoa'. “Quisocristo Yosè hui'nin niponahuè', isoro'paquè

o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Piyapi nonén chachin ya'huëtérin,” itèrinpoa'. Ina nanan a'chintohuachinénquëma', no'tèquën a'chinapi. Ispirito Santori ayonquirin ni'ton, noya nonsapi. ³A'naquënso' nipirinhue' sopai nohuanton, nonpinapi. Co Quisocriso nanamén no'tèquën a'chinpihue'. “Yosë hui'ninso' co piyapi chachin nasitimarinhue',” toconpi a'naquën. Inapitaso' Quisocriso inimicotopi. Co ina pochin Ispirito Santo anitotèrinpoahuë'. Iraca ninorinso chachin nani Cristo inimiconén ya'huarin.

⁴Canpitaso' nipirinhue' Yosë hui'ninpitanquëma' ni'toma', no'tèquën yonquiarama'. Ispirito Santo nani ya'coancantèrinquëma'. Inaso' chini chiniquën nanantarin. Ina ya'coancantohuachinpoa', sopai minsëaríhua'. Nonpin nanan sha'huitopirinpoaonta', co natètaríhua-huë'. ⁵No'tèquën yonquiarèhua'. Inapitaso' nipirinhue', co Yosë nohuitatonahuë', co nanamén chachin a'chinpihue'. Isoro'paquë ya'huërsopitarachin yonquiatona', inahuara yonquinëna quëran a'chinpi. Napoaton co imapisopitahuë' a'naroachin natètapi. ⁶Quiyaso' nipirinhue' Yosë nohuitatoi, no'tèquën a'chinai. Yosë imapisopita noya nataninacoi. Co imapisopitasohue' nipirinhue', co yanatèrinacoihue'. Ispirito Santoso' no'tèquënachin nonin. Napoaton nonpin nanan pa'yatopisopita co Ispirito Santo yanatèpihue'. Ina quëran nonpin nanano'sa' nohuitèrë hua'.

Iraca quëra huarë' Yosë nosororinpoaso'

⁷Yosë pa'pi nosororinpoa'. Napoaton, iyaro'sa', canpoanta' noya ninosoroa'ahua'. Huëntonënuë

aya'conpachinpoa', catahuarinpoa' a'napita nosorocaso'. Nosorohuatèhua', Yosë nohuitarihua'. Hui'nin pochin ni'ninpoa huachi. ⁸Inaso' ya'tipi yonquínë quëran nosoromiatochinarinpoa'. Napoaton canpoanta' co a'napita nosorohuatèhuahuë', co pi'pisha tëranta' ina nohuitarihuahuë'. ⁹Nosoroatonpoa', hui'nin chachin isoro'paquë a'paimarin anoyacancantinpoaso marë'. A'naichin hui'nin ya'huëtopirinhue', a'paimarin. Quisocriso anoyacancantohuachinpoa', Yosë nohuitatèhua', nanpimiatarihua huachi. Ina yonquiatèhua', “Ma noyacha Yosë nosororinpoa paya,” tènèhua'. ¹⁰Co canpoara nosoropirèhuahuë', Yosë na'con nosororinpoa'. Ina nohuanton, hui'nin chachin o'marahuatón, chiminin. Ya'huërenaménpoa' chiminin ni'ton, oshanénpoa' inquitarinpoa'. Inquitatonpoa', nanan anoyatèrinpoa'.

¹¹Yosë na'con nosororinpoa' ni'ton, canpoanta', iyaro'sa', inapochachin ninosoroa'ahua'. Yosë pochin cancantahuaso' ya'huërin. ¹²Co inquënpoa tëranta' Yosë quënanpirèhuahuë', noya ninosorohuatèhua', Yosë nohuitarihua'. Ina cancanén chachin ya'huëtarinpoa'. “Yosë na'con nosororinpoa',” ta'tèhua', canpoanta' ninosorohuatèhua', nóya cancantarihua huachi. ¹³Yosë huëntonënuë ya'conpatèhua', Ispirito Santo a'patimarinpoa' ya'coancantinpoaso marë'. Hua'yanén chachin ni'ton, cancanénpoaquë ayonquirinpoa'. “Tèhuëinchachin Yosë nohuitarihua',” tènèhua'. ¹⁴Tata Yosëri hui'nin isoro'paquë a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Quiyaso' ni'nai. Nani tahuëri piyapi'sa' sha'huitárai. ¹⁵“Quisocrisoso' Yosë hui'nin. Ina natëarahue' huachi,” topatèhua', naporo cháchin Yosë huëntonënuë aya'coaninpoa'.

Ya'conatëhua', Yosë nohuitarëhua'.
Cancanën chachin quëtërinpoa'.

Të'hua inquitërinpoaso'

¹⁶Yosë nohuitatëhua', natërehua huachi.
“Ma noyacha Yosë nosororinpoa paya,”
tënëhua'. Inaso' nosoromiatochinarinpoa'.
Canpoanta' nosorohuatëhua', Yosë
nohuitarihua huachi. Yonquinën chachin
ayonquirinpoa huachi. ¹⁷Yosë noya
nohuitohtuatëhua', na'con na'con nosoroa-
rihua'. Ina quëran ayaro' tahuëri nanihua-
chin, co të'huatarihuahuë'. Quisoso
nosororinpoa' ni'ton, canpoarinta'
nosoroarihua'. Iporaso' Quisoso pochin
nosororëhua' ni'ton, co ayaro' tahuëri
pa'yanarihuahuë'. ¹⁸Piyapinpoa capini
noya ninosorohuatëhua', co nisaitarihua-
huë'. Inapochachin Yosërë'quënpoa'
ninosorohuatëhua', co të'huatarihuahuë'.
A'naquën piyapi'saso' na'con të'huapi.
“Yosë ana'intarico,” ta'tona',
të'huatochinachin cancantopi. Canpoaso'
nipirinhuë' “Yosë na'con nosoroatonpoa',
oshanënpoa' inquitërinpoa',” topatëhua',
ya'ipi të'hua inquitarinpoa huachi.

¹⁹Yosë na'con nosororinpoa' ni'ton,
canpoarinta' Yosë nosoroatëhua',
a'napitanta' nosoroarihua'.

²⁰A'naquënso' “Yosë nosororahuë’,”
taponarihuë', iin no'huipi. Co
inapitaso' no'tëquën nonpihuë'.
Nonpiánpi. Piyapi quënanëhua'. Yosëso'
nipirinhuë' co quënanëhuahuë'. Piyapi
nohuitarihuarahué', co nosorohuatëhua-
huë', Yosënta' no nanitarëhuahuë'
nosorocaso'. ²¹Nani pënëninpoa'.
“Nosorohuatamaco, piyapinta'
nosoroco,” itërinpoa'.

Sopai minsëcaso'

5 ¹Ya'ipi Quisocristo imarëhuasopita
a'na huënton pochin ninëhua'.
“Quisocristo Yosë hui'nin chachin,”
tënëhua' ni'ton, huëntonëquë

ya'conëhua'. Hui'ninpita pochin
ni'ninpoa'. Ni'co'. “Quëmapi tëhuëncha-
chin nosorohuatëra, hui'nionta' nosoro-
rë’,” topi. ²Napoaton Yosë nosorohuatë
hua', noya natëhuatëhua', tëhuëncha-
chin hui'ninpitanta' nosoroarihua',
tënahué. ³Yosë nosorohuatëhua',
pënëninpoaso' no'tëquën natëarihua'.
Catahuahuachinpoa', sacai' nipirinhuë',
nanitaparëhua'. ⁴Huëntonëquë
aya'coninpoa' ni'ton, nanitaparëhua'
sopai minsëcahuaso'. “Quisocristo
catahuarinpoa',” topatëhua', inasachin
cancantohuatëhua', co noyahuë' yonqui-
rëhuasopita naniantarihua'. Isoro'paquë
na'a ma'sha, piyapi, inapita ya'huërin
anishacancantinpaso marë'. Nipirin-
huë', Quisocristo yonquihuatëhua',
catahuarinpoa' noya cancantahuaso'.
⁵“Quisoso Yosë hui'nin chachin ni'ton,
catahuarinpoa',” topatëhua', achinican-
caninpoa'. Sopai yanonpintopirinpoa-
huë', minsëarihua huachi. A'napitariso'
co nanitopihuë' minsëcaiso'.

Yosë anitotërinpoaso'

⁶Quisocristo isoro'paquë chachin
o'marin. Nani aporihuanpachina, Yosë
nanamën sha'huirarin. Nani
sha'huihuachina, corosëquë chiminin.
Co topinan quëran aporihuaninhuë'.
Ya'ipiya natëton, canpoa marë'
chiminin. Ispirito Santo no'tëquën
sha'huitërinpoa'. Cancanënpoa quëran
anitotërinpoa'. “Quisososos' Yosë hui'nin
chachin,” itërinpoa'. ⁷Tata Yosë noya
anitotërinpoa' hui'nin natëcahuaso'.
Quiricanën quëran nontërinpoa'. Ispirito
Santonta' inachachin anitotërinpoa'.
⁸Cancanënpoaquë Ispirito Santo
sha'huitërinpoa'. Quisocrisonta'
aporihuanpachina, ya'ipiya Yosë
natërin. Natëton, canpoa marë'
chiminin. Yosë chachin no'tëquën
anitotërinpoa' ni'ton, “Tëhuëinchachin

Quisocristo Yosë hui'nin. Nicha'ërinpoa huachi," tënëhua'. ⁹Cara piyapi napopianachin sha'huitohuachinpoa', natëtarihua'. Yosëso' nipirinhüè' noya noya ni'ton, no'tëquënáchin nontërinpoa'. Napoaton ina sha'huitohuachinpoa', na'con na'con natëtacaso' ya'huërin. Nani Yosë sha'huitërinpoa' ni'ton, "Quisocristo Yosë hui'nin chachin. Ina nicha'ërinpoa'," tënëhua'. ¹⁰Yosë nani sha'huitërinpoa' ni'ton, imarëhuasopita nitotërhua'. Cancanënpoa quëran anitotërinpoa'. A'napitaso' nipirinhüè', co Yosë natëpihuè'. "Quisoso co Yosë hui'ninhüè'. Co nicha'ësarinhüè'," ta'tona', Yosë nonpintërinpoa pochin cancantopi. No'tëquën sha'huitopirinhüè', co natëpihuè'. ¹¹Yosëso' huëntonënuquë aya'coninhüè' ina pochin nanpicaso marë'. Hui'nin chachin anoyacancantërinpoa' nanpimiatacaso marë', tënëhua'. ¹²Yosë hui'nin ya'coancantohuachinpoa', nanpimiatarihua huachi. Co'so' ina imapatëhuahuè', co nanpimiatarihua-hüè'.

Chiniquën cancantatëhua', imamiatahua'

¹³Canpitaso' Quisocristo natërama'. "Inaso' Yosë hui'nin ni'ton, imasarahüè huachi," topatama', huëntonënuquë nani aya'coninquëma'. Ina nohuitatoma', nanpimiatarama huachi. Ina nitotacamaso marë' ninshitaranquëma'. Napoaton chiniquën cancantoco'. "Nani Yosë nohuitërahüè huachi," ta'toma', imaco huachi.

¹⁴Yosë nontohuatëhua', natanarinpoa'. Ina nohuantërinso' ayonquihuachinpoa', noya nataninhüè'. Napoaton chiniquën cancantatëhua', nani tahuëri ina nontarihua'. ¹⁵"Noya nataninhüè'," ta'tëhua', Yosë nontarihua'. Napoaton ma'pitaso' nipatëhua', acotarinhüè'.

Yosë nohuantërinso chachin acotarinhüè'. "Co onporonta' nonpintarinpoa-hüè', acotarinhüè huachi," ta'tëhua', noya cancantarihua huachi.

¹⁶A'naquën Yosë imamiataponahuè', a'na tahuëri pi'pian naniantaton, co noyahuè' ninin. Co Yosë a'poaponahuè', oshahuanin. Inapita marë' Yosë nontahua' anoyacancanchin. A'naquënso' nipirinhüè' imapirinhüè', co noyahuè' yonquiaton, Yosë a'pomiatërin huachi. A'pomiatohuachina, Yosëri tananpitërin. Chiminpi pochin ni'nin. Co inapita yonquiato, pënënananquëmahüè'. Yosëri a'porin huachi. ¹⁷Co noyahuè' nipatëhua', oshahuanëhua'. Nipirinhüè', co Yosë a'pohuatëhuahuè', co chimimiatarihuahuè'. A'pomiatohuatëhua', co onporonta' Yosë'pa' pa'sarëhuahuè'. Parësitopiquë a'paarinpoa huachi.

¹⁸Yosë imarëhuasopita huëntonënuquë aya'coninhüè'. Noyasachin nicacaso' yonquirëhua'. Yosë hui'nin chachin a'paarinpoa'. Sopai yanonpintopirinhüè', Quisocristo catahuarinpoa' ni'ton, co sopai minsëarinpoahuè'.

¹⁹Canpoaso' Yosë hui'ninpitinhüè'. A'napitaso' nipirinhüè' sopairi hua'anëntërin. Camaihuachina, ina natëpi huachi.

²⁰Yosë hui'nin chachin o'maton, no'tëquën Yosë anohuitërinpoa'. Inasachin no'tëquën cancantërin. Yosë nohuitatëhua', cancandërin chachin manëhua'. Quisocristo nohuitërhüè' ni'ton, catahuarinpoa' Yosë pochin cancantacaso marë'. Inasachin chinotacaso' ya'huërin. Ina nohuitohuatëhua', nanpimiatarihua huachi.

²¹Mamanshiro'sa', iyaro'sa', co moshacaso' ya'huërinhuè'. Inapochachin nonpin nanan tananpitoco'. Yosëichin chinotahua'. Nani huachi.

Coanshari ninshitarinso'

No'tën nanan imarëhuaso'

¹I'huata, imoya. Ca ansianoco iso quirica ninshitaranquën. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Canta' noya isëquë ya'huarahuë. Yosë nohuanton, quëmanta' huëntonënguë nani ya'conan. No'tën nanan imaran ni'ton, tēhuënhachin nosororanquën. Ya'ipi Quisoso imapisopita mama pochin nicatënënguën, nosororinënguën. Hua'huanpitanta' nosoroato, ninshitaranquëma'. ²Quisocristo no'tëquën a'chintërinpoa'. Ina imamiatätēhua', ninosoroarēhua'. ³Tata Yosë na'con catahuainquëma'. Nani tahuëri nosoro'inquëma'. Asanocancainquëma'. Quisocristonta' nóya catahuainquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Catahuahuachinpoa', no'tëquën yonquiarihua'. Ina quëran noya ninosoroarihua huachi.

⁴A'naquën hua'huanpita i'hua quënanconahuë. Noya imasapi, ni'nahuë. Tata Yosë pënëninpoaso' no'tëquën natëapi huachi. Ina marë' nóya cancantërahuë. ⁵Iporaso', imoya, ya'lipinpoa' noya ninosoroa'ahua', tēnahuë. Co nasha pënënarinquëma-huë'. Iraca quëra huarë' Yosë sha'huitërinpoa' ninosorocahuaso'. ⁶Yosë nosorohuatēhua', natëarihua'. "Ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'," itërinpoa'. Ya'nan imarama quëra huarë' ina natanama'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

⁷A'naquënso' nipirinhüë' yanonpintë rinënpoa'. Ya'ipi parti pa'sápi nonpin nanan sha'huicaíso marë'. "Quisocrisoso' Yosë hui'nin niponahuë', co piyapi chachin nininhüë'. Co canpoa pochin nonën ya'huëtërinhuë'," topi. Co no'tëquën a'chinpihuë'. Insosona ina pochin a'chinpachina', nonpintapi. Inaso' Quisocrisoto inimiconën, tēnahuë. ⁸Ni'cona nonpintochinënguëma'. Inapita pochin cancantohuatama', topinan quëran imapoma'. Co Yosë'pa' acanaarinquëmahüë'. Nipirinhüë', ya'ipi cancänëma quëran imapatama', Yosë nóya acanaarinquëma huachi.

⁹A'naquën co Quisocrisoto nanamëná chin imapihuë'. "Quiyaso' na'con na'con nitotërai," toconpi. Inapitaso' co Tata Yosë nohuitapihuë'. Quisocrisoto nanamën imapatēhua', Tata Yosë hui'ninë chachin nohuitarihua huachi. ¹⁰A'na piyapi huë'pachin, "Carinquëma' a'chinchinquëma'," itohuachinquëma', ama a'naroachin natëcosohüë'. Co Quisocrisoto nanamën a'chintohuachinquëmahüë', "Inca. Co yanatanainquënhüë'," itoco'. Ama ya'huëramaquë aya'concosohüë'. "Yosë catahuainquën," ama itocosohüë'. ¹¹Co Quisocrisoto natëtonahuë', co noyahuë' nipi. Ama pi'pian tēranta' natanacamaso' nohuantocosohüë'. Canpitataquë nisha nanan a'chintohuachinquëma',

a'naquën nonpin nanan imapona'
nimara. Imapachina', ina marë'
canpitanta' oshahuanarama'.

Nicapon yapa'ninso'

¹²Na'con na'con
yasha'huitopiranquëmahuë', co
aquëtë' yaninshitëranquëmahuë'. Co
hua'quiya quëranhuë' nicapon-

quëma' yapa'sarahuë. Canconpato,
ninontohuatëhua', noya noya
cancantarihua huachi. ¹³Isëquë
Quisocriso imapisopita yonquiari-
nënquëma'. Yosë nohuanton,
huëntonënquë ya'conpi anta'.
“Sha'huitëquë' noya ya'huë'ina',”
itërinaco. Nani huachi.

Coansha

Isonta' Coanshari ninshitarinso'

Imapisopita nosoroaton, catahuarinso'

¹I'huata, iya Acayo. Ca ansianoco ninshitaranquën. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Canta' noya isëquë ya'huarahüë. No'tën nanan imaran ni'ton, tëhuëncachin nosororanquën. ²Na'con nosororanquën, iyasha. Quëma marë' Yosë nontërahuë. “Catahuaquë', Siniro, noya ya'huë'in, ama canioinsohuë'. Noya imarinquën ni'ton, catahuaquë' inapochachin noya ya'huë'in,” itërahuë, Yosë nontato. ³I'hua miachin a'napita iyaro'sa' canquirahuaton, sha'huitiirinco. “Iya Acayo nóya cancantaton, no'tëquën imarin,” itiirinco. Ina natanato, nóya cancantërahuë. ⁴Nani na'aquëma' Quisocristo nanamën a'chintëranquëma'. Ina natëtoma', imarama' ni'ton, hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Na'con nosororanquëma'. Quisocristo nanamën noya imapatama', nóya cancantarahüë. Ina na'con na'con nohuantërahuë.

⁵Ma noya, iyasha, imapisopita nosororan. Ni'toro'sa' ya'nohuachinara, Quisocristo imarin ni'ton, noya nontëran. O'shitaton, a'caran. Co nohuitaponahuë', noya nontaton, catahuan, natantërahuë. Yosë natëton, iyasha, inaporan. ⁶Inapitaso' huënantahuatona', niyontonaiquë sha'huitiirincoi. “Iyasha noya nosororincoi,” itiirincoi. Naquëranchin quëmataquë cancoantahuachina', catahuanta-

quë' noya pa'ina', tënahüë. Yosë marë' sacatapi ni'ton, catahuaquë' ama pahuanchinasohüë'. ⁷Quisocristo noninso' a'chinápi. Ina marë' pa'sápi. Co Yosë imapisopitahuë' a'chintaponahuë', co manta' ina marë' ma'patopihuë'. ⁸Napoaton canpoa' imarëhuasopita catahuahua' ama pahuanchinasohüë'. Inapitaso' no'tën nanan a'chinapi. Cosharo', ma'sha tëranta' pahuantërinso' quëtohuatëhua', canpoarinta' a'napita catahuarihua' Yosë nohuitacaiso marë'. Catahuahuatëhua', na'con na'con piyapi'sa' imasapi huachi.

Tiotripisë co noyahuë' nininso'

⁹Ya'ipi ya'huëramaquë imaramasopita quirica nani ninshitëranquëma'. Tiotripisëso' nipirinhüë' co yanatërincohüë'. Inaso' hua'an pochin yaninin. ¹⁰Napoaton ya'huëramaquë pa'pato, co noyahuë' nininsopita a'ninquëchin sha'huitarahüë. Inaso' na'con pinorincoi, nonpinapirincoi. Naporahuaton, iyaro'sa' a'chinacaso marë' canconpachinara, co noya nontërinhuë'. Co pëinëquë aya'coninhüë'. A'napitari a'china'piro'sa' yacatahuapirinhüë', co inaso' nohuantërinhuë'. “Ama pëinëquë aya'conquësohüë',” itopirinhüë'. Aya'conpachinara, no'huiton, inapitanta' niyontonpi quëran yaocoirin. “Ama huachi canpita tëranta' niyontonpiso pëiquë ya'conquësohüë',” toconin. Pa'pi co noyahuë' yonquirin inaso'.

¹¹Ama, iyasha, co noyahuë' nipsisopita nonanquësohuë'. Noya piyapi nonanquë'. Noya nipatëhua', tëhuënchachin Yosë imarihua'. Co noyahuë' nipatëhua', co Yosë nohuitarihuahuë'.

Imitirio noya nininso'

¹²Imitirioso' nipirinhuë' noya imarin. Ya'ipi piyapi napotërinco. Ya'ipi cancanën quëran no'tëquën yonquirin. Quiyanta' nohuitërai. "Inaso' noya quëmapi," tënai. No'tëquën nontërainquën.

¹³Na'con, iyasha, yasha'huitopiranquënhuë', co aquëtë' yaninshitëranquënhuë'. ¹⁴Co hua'quiya

quëranhuë' nicaponquën pa'sarahuë, tënahuë. Pa'pato, niquënanconpatë', ninonta.

¹⁵Yosë asanocancainquën, iyasha. Ina quëran noya cancantaton, noya ya'huaran huachi. Ya'ipi imapisopita isëquë ya'huërinsoyita yonquiarinëncuën. "Sha'huitëquë' noya ya'huë'in," itërinaco. Ya'ipi amiconëhuëpita inatohua' ya'huërinsoyita yonquiarahuë. A'naya a'naya ca ya'huërenamëhuë nontëquë'. "Yosëri catahuain noya ya'huë'ina'," tënin ansiano, itëquë'. Nani huachi.

Coansha

A'na Cotasë ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Cotasëco ninshitaranquëma'. Cacopo iinco caso'. Quisocristoíchin natërahuë. Ina acorinco pënënta'huaso marë'. Quisocristo imaramasopita ninshitaranquëma'. Tata Yosë nohuanton, imarama'. Inaso' na'con nosororinquëma'. Quisocristo imarama' ni'ton, nóya a'pairinquëma'. ²Yosë na'con catahuainquëma'. Nanan anoyatërinpoa' ni'ton, na'con na'con asanocancainquëma'. Nani tahuëriya nosoro'inquëma' canpitarinta' noya noya nosorocamaso marë'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa' (2 Pedro 2.1-17)

³Carinquëma', iyaro'sa', nosororanquëma'. I'hua miachin yonquirahuë ninshita'huanquëmaso marë'. Yosë anoyacancantërinpoaso' noya noya yaa'chintopiranquëmahuë', apira nanan natantërahuë. A'naquënso' nonpin nanan a'chintarinëinquëma', natantërahuë. Napoaton pënëna'huanquëmaso' ya'huërin, ténahuë. Quisocristo namën no'tëquën a'chintërainquëma'. Yosë nohuanton, no'tëquën ninshitërai ya'ipi imapisopita nitotacaiso marë'. Nani ya'ipiya nanamën anitotërinpoa'. Inasáchin, iyaro'sa', natëtoma', a'napitanta' a'chintoco' no'tëquën yonquicaiso marë anta'. Ama pi'pian

tëranta' nisha a'chintocosohuë', ténahuë. ⁴Tëhuëenchachin a'naquënso' nonpin nanan a'chintarinëinquëma', natantërahuë. Pa'pi co noyahuë' inapitaso'. Iraca imapirinahuë', iporaso' nisha cancantatona', yanonpintërinëinquëma huachi. "Quiyanta' imarai," itopirinëinquëmahuë', co no'tëquën a'chinpihuë'. "Ma'sona yonquihuatë hua', niahua'. Yosë nosororinpoa' ni'ton, co ana'intarinpoahuë'," ta'tona', pa'pi co noyahuë' nipi. No'pipi, monshihuanpi, a'naratipita nipi. Naporahuatona', co tēhuëenchachin Quisocristo yaimapihuë', inasachin natëcaso' nipirinhuë'. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intarin huachi. Iraca quiricanën quëran ninoton, naporin: "A'na tahuëri ana'intomiatarahuë huachi," tēnin. Napoaton ni'cona canpitanta' nonpintochinëinquëma'. Chiniquën cancantatoma', no'tëquën a'chincó'.

⁵Nani nitotopiramahuë', naquëranchin sha'huitantaranquëma' yonquicamaso marë'. Iraca Yosë piyapinënpita Iquipito parti parësitopirinahuë', Yosëri nicha'ërin. Ya'ipiya noya pipiponarahuë', ina quëran a'naquën co yanatëhuachinahuë', Yosëri chiniquën ana'intërin. Ata'huantërin huachi. Inapochachin iporanta' imarin quëran nisha cancantohuachina', chiniquën ana'intarin huachi. ⁶Anquëniro'santa' ya'nan nipon, ya'ipiya noya yonquipirinahuë'. Ina quëran a'naquën nisha

cancantatona', co huachi Yosë yanatëpi-huë'. "Quiyanta' nóyaco ni'toi, natëina-coiso' ya'huërin," téninso marë', co huachi Yosë'pa' ya'huëpihuë'. Nani Yosëri chinotërin chiniquën ana'intacaso'. Tashinanquë tonpopinan ya'huapi. Ayaro' tahuëri parësitopiquë a'pararin huachi. Co onporonta' cha'ësapihuë huachi. ⁷Iraca Sotomaquë ya'huëpisopitanta' pa'pi co noyahuë' yonquipi. Monshihuanacaisoáchin cancantopi. A'naratipita taparo' nipi, co ina pochin nicacasohuë' nipirinhüë'. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intërin. Pën inapa quëran a'patimarin ahuiquitacaso marë'. Sotoma, Comora, inapita huiquitopi. Ya'cariya ninanoro'santa' huiquitopi huachi. Ayonqui'inpoaso marë' ninshitërinpoa'. Inapita yonquiatë hua', "A'na tahuëri oshahuano'sa' pënquë parësitapi huachi," tënëhua'.

⁸Inapochachin iporasos' nisha a'china'piro'sa' inahuara yonquinëna quëran yonquiatona', nonpin nanan imasapi. Na'con monshihuanatona', nitapicancanapi. Co Yosë yanatëpihuë'. Co piyapi tëranta' yanatëpihuë'. "Co insonta' camaiinpoaso' ya'huërinhuë'," toconpi. Anquëniro'santa' tëhuapi.

⁹Iraca Moisésë chiminpachina, Yosëri anquëni hua'an a'paimarin nonën pa'pitacaso marë'. Miquiri itopiso'. Sopairi yaosërëtohuachina, nino'huipi. Naporo' anquëni chiniquën nanantapona-huë', co nohuantërinhuë' sopai tëhuacaso'. Pinopirinhüenta', co yai'huëretërinhuë'. Co inaora ana'intacaso' yonquirinhüë'. "Sinioro ana'inchinquën," itërin. ¹⁰Nisha a'china'piro'saso' nipirinhüë' Yosë yonquirinso' co nitotatonahuë', tëhuapi. Ni'ni' pochin cancantatona', co yonqu-pihuë'. Ma'sona tëranta' yanipachinara, nipi. Inapoatona', nitapicancanpi. Ana'intacaso' ya'huërin huachi.

Piyapi iraca ya'huërinso pochin niconpiso'

¹¹Iraca Cainori, iin no'huiton, tëparin. Nonpina'piro'santa' co tëhuëenchachin nosororinënuquëmahuë'. Paramo pochin cancantopi. Iraca Paramoso' coriquira-chin cancantaton, co Yosë natërinhuë'. Piyapi'sa' oshahuanpirinahuë', co pënëninhuë'. "Noya ninama'," itërin, nonpintaton. Ina marë' oshahuain. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' co Yosë natëtonahuë', piyapi'sa' anishacancantopi. Corinta' iraca co noyahuë' ninin. Co hua'ano'sa' yanatërinhuë', no'huirin. Ina marë' Yosë nohuanton, chiminin. Inapita pochin cancantopiso-pita Yosëri ana'intarin huachi.

¹²Quisoso imaramasopita coshatacaso marë' niyontonpatamara, nisha a'china'piro'santa' huë'pi. Naporo' Yosë yonquicaso' nipirinhüë', na'con o'otona', capa cancantopi. Co Yosë të'huatatonahuë', napopi. A'napita catahuacaso' ya'huëpirinhüë', co nosoropihuë'. Inahuara noya ya'huëcasoáchin yonquipi. Ni'co', iyaro'sa'. Hua'qui' co o'nanpachinahuë', no'pa' yaniromarin. Ina pochin nipachina, yararo'të' quënanpatamara, pa'yatërama'. "O'nan huë'sarin," topiramahuë'. Capa o'nan ni'ton, ihuani quëparin. Topinan na'huërin. Inapochachin inapitaso' pënënpirinquëmahuë'. Nonpin nanan a'chintatënuquëma', co catahuarinquëmahuë' Yosë pochin cancantacamaso marë'. Nara nitërinsona' yonquico'. Pi'lipi tahuëri nanihuachina, nitacaso' ya'huërin. Co nitëhuachinahuë', "Nani chiminin huachi," ta'ton, hua'anëni nishitëtin. Itënë chachin ocoirin ni'ton, noyá chiminin huachi. Inapochachin nonpin nanan a'china'piro'sa' ina nara pochin niconpi. Quisocriso nanamën nitotapo-

naraihuè', chimipi pochin nicatona', a'popi huachi. Ina marè' chiniquèn ana'intacaso' ya'huèrin huachi. ¹³Pamanta' yonquico'. Pánca pamatohuachina, notohuaro' sa'po', amoro', inapita pa'quèërin. Nonpina'piro'sa' chinii' pochin co sano cancantopihuè'. Amoro' pa'quèërinso pochin co noyahuè' cancantacasoáchin yonquipi. Tapanacaso' nipirinhué', co nitotapanpihuè'. Ina marè' Yosèri ana'intarin. Tayoranta' yonquico'. Anotohuachina, tacopirin huachi. Co huachi a'pininhué'. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' tashinanquè pa'miatapi huachi. Quisocristo a'pohuachina', parèsitopiquè pacacaso' ya'huèrin huachi.

¹⁴Íraca Inocori chachin inapita ninorin. Atan shin inaso'. Atan quèran saota shinpita ya'huèrin piqùèran Inoco ya'huèrin. Inapita ninoton, ninshitèrin. “Sinioro chachin o'mararin huachi. Hua'huayatèrahuè' anquèniro'sarè chachin o'mararin. ¹⁵Naporo' ya'ipi oshahuano'sa' ana'intarin huachi. Pa'pi co noyahuè' nipi ni'ton, ana'intacaso' ya'huèrin. Yosè no'huipisopita no'tèquèn ana'intarin huachi,” ténin iraca. ¹⁶Yosèso' noya nosoropirinpoahuè', inapitaso' ma'sha onpohuachinara, ina no'huipi. Co sano cancantopihuè'. Ma'sona tèranta' yonquihuachinara, nipi. Co noyahuè' cancantatona', napopi. “Quiyaso' noya noya nitotèrai,” ta'tona', chiniquèn nonconpi. Co piyapi nosoroaponaraihuè', noyasha nontopi. Inahuara canacaiso marè' napotopi.

**Chiniquèn cancantatèhua',
Quisocristoichin imamiatahua'**

¹⁷Canpitaso' nipirinhué', iyaro'sa', noya yonquico'. Nosororanquèma' ni'ton, pènènanarquèma'. Quisocristo ca'tano'sanènpita sha'huitèrinpoaso' ama naniantocosohué'. ¹⁸“Ayaro'

tahuèri naniriahuachin, co noyahuè' quèmapi'sa' ya'huèrapi. Yosè nanamèn tèhuaapi. Co noyahuè' cancantatona', a'naratipita nisapi,” itèrinpoa'. ¹⁹“Nisha nisha nicacaso' nóya,” toconapona', co napocasohué' nipirinhué'. Ina pochin a'chintohuachina', nisha nisha yonquiapi. Co huachi noya nini'tona', ya'huaponahuè'. Isoro'paráchin yonquiapona'. Co Ispirito Santori ya'coancantèrinhuè'.

²⁰Canpitaso' nipirinhué', iyaro'sa', Yosè nanamèn na'con yonquico' noya noya imacamaso marè'. Inasachin no'tèquèn anitotèrinpoa' Yosè pochin cancantacaso'. Ispirito Santo yacatahuarinpota' Yosè nontacaso marè'. Ina natèco' catahuainquèma'. Ina catahuachinquèma', noya noya Yosè nontarama huachi. ²¹Inapotatoma', nani tahuèri nóya cancantoco' Yosè nosoro'inquèma'. Ina na'con nohuanatoco'. Quisocristo yonquiataoma', o'macaso' tahuèri ninaco'. O'mahuachin, nosoroatonpoa', chimirin quèran nicha'èsarinpota huachi. Yosè'pa' nanpimiatarihua huachi.

Pènquè anotèrinso pochin nininso'

²²A'naquènso' nonpin nanan natanatona', pi'pian yanatètopi. “Ina nanan noya imacaso' nimara,” topi. Inapitaso' oshaquèran pènèncos' no'tèquèn yonquicaiso marè'. ²³Ni'co', iyaro'sa'. Ma'sha pènquè anotohuachina, a'naroachin manè' ama huiquitacaso marèhuè'. Inapochachin piyapi'sa' na'con pènèncos' ama parèsitopiquè paacaiso marèhuè'. A'naquènso' nipirinhué' sopai pochin cancantatona', co noyahuè' nipi. Inapitanta' nosoroatoma', pènèncos'. Nipirinhué', ama pi'pian tèranta' inapita pochin cancantocosohué'. Napopiso' ama yonquicosohué'. Ni'cona sopai minsèchinquèma' canpitanta'.

²⁴Tata Yosëso' nanitërin catahuainpoaso'. Catahuahuachinpoa', co sopai minsëarinpoahuë'. Anoyacancantohuachinpoa', Yosë'pa' nóya ni'sarinpoa huachi. Inatohuaso' noya noya. Capa cancantarihua'. ²⁵Tata Yosëichin hua'anëntërinpoa'. Ina nohuanton, Quisocristo nicha'ësarinpoa'. Inasáchin catahua-

rinpoa' noya chinotacaso'. Ma noyacha Tata Yosëso paya. Iraca quëra huarë' chini chiniquën nanantërin. Noya noya ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochina'. Ipora quëra huarë' inasachin natëahua'. Ama onporonta' naniantahuasohuë', tënëhua'. Amen. Nani huachi.

Cotasë

A'na tahuëri ma'sha onpocaso' Coansha ninshitërinso'

Quisocristo anitotërinpoaso'

1 ¹I'huata, iyaro'sa'. Ca Coanshaco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Quisocristo anitotërincoaso' sha'huichinquëma', nitotoco' canpitanta'. Yosëri chachin hui'nin anitotërin imarëhuasopita anitotinpoaso marë'. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' sha'huitërinpoa'. Quisocristoichin caso' natërahuë. Ina nohuanton, anquëni o'marin nani ma'sha a'notincoso marë'. ²A'notohuachincora, ni'nahuë. Ina nicato, ninshitaranquëma'. Quisocristo chachin anitotërinco. Yosë nanamën inaso', tënahuë.

³Iso quirica nontohuatama', noya cancantarama'. Ina natanpatamanta', noya cancantarama'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ayaro' tahuëri nani ya'caririarinpoa huachi.

Canchisë ninanoro'saquë Yosë imapisopita

⁴Ca Coanshaco quirica a'pataranquëma'. Asia parti ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Imarama' ni'ton, a'naya a'naya ninanoro'saquë niyontonatoma', Yosë chinotërama'. Canchisë ninanoquë niyontonamaso' a'naya a'nayanquëma' yonquiatëinquëma', ninshitaranquëma'. Tata Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Iraca quëra huarë'

ya'huërin. Ipora huanta' nanopiarin. A'na tahuëri o'mantararin huachi. Ispirito Santonta' catahuainquëma'. Tata Yosë ya'huërinquë chachin ya'huaton, nóya yonquirin. Noya yonquiaton, catahuainquëma' noya cancantacamaso marë'.

⁵Quisocristonta' catahuainquëma'. Iraca isoro'paquë o'marahuaton, no'tëquën a'chintërinpoa'. Ina'ton chimimiatopirinhuë', nanopiantarin huachi. Chimirin minsërahuaton, ya'ipiya hua'anëntarin huachi. Ya'ipi hua'ano'sa quëran chini chiniquën nanantarin. Naporahuaton, na'con nosororinpoa'. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' huënaïnën a'parin. Chiminaton, nicha'ërinpoa huachi.

⁶Huëntonëinquë chachin aya'conatonpoa', hua'anëntërinpoa'. Yosëichin yonquicaso marë' acorinpoa'. Ma noyacha inaso paya. Ya'ipi piyapi'sa' chinochina'. Ipora quëra huarë' inasáchin natëina'. Amen.

⁷Ni'cochi. Quisocristo o'mantararin. A'na tahuëri chistororë chachin o'mantararin huachi. Naporo' ya'ipi piyapi'sari ni'sapi huachi. Iraca ohuanpisopitarinta' ni'sapi. Nisha nisha piyapi'sa' sëtatona', na'nërápi. “¿Onpoatëhuacha co natërehuahuë paya?” tosapi. Tëhuëinchachin naporapi.

⁸Yosë chachin sha'huitërinpoa'. “Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', ya'huárahuë. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa'

ta'huantopirionta', caso' ya'huápo huachi. Iraca quëra huarë' ya'huërahuë. Ipora huanta' nanpito, ya'huárahue. A'na tahuëri o'mantararahue. Chini chiniquën nanantërahuë," tënin Yosë.

Quisocristo ya'norinso'

⁹Ca Coanshaco ninshitaranquëma'. Canpitáro'co chachin imarahüë. Ina marë' parësitopirëhuahuë', huëntonën-quë aya'coninpoa'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya ahuantarë hua'. Yosë nanamën a'chinahuëso marë' aparësitërinaco. Quisocristo imarahüë ni'ton, a'na so'ton'pa' a'parinaco, Patomosë itopiso'. ¹⁰I'hua Tomio tahuëri Yosë chinotasoco, Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin quënanahuë. Co huë'ëpirahuë', pinëhuë quëran chiniquën nontërinco, natanahuë. Cornita pihuirinso pochin natanahuë.

¹¹Nontatonco, sha'huitërinco:

—Apira nani ma'sha a'notaranquën, quiricaquë ninshitëquë'. Ina quëran canchisë ninanoro'saquë a'patëquë' imarinacosopita nonchina'. Ipišoquë, Ismirinaquë, Pircamoquë, Tiatiraquë, Sartisiquë, Piratiripiaquë, Naotisiaquë inaquëpita ya'huëpisopita a'patëquë' nitochina', itërinco.

¹²“¿Inta' nontarinco?” ta'to, tahuëre topirahuë', canchisë nanparin pochin quënanahuë, oro quëran nipiso'. Inapa miachin huanirin. ¹³Huancanachin quëmapi huaniarin, ni'nahuë. Piyapi pochachin niponahuë', noya noya ya'norin. Naporopi a'mosahuaton, oro pochin nininso quëran të'tëtëntaquëchin nitonporin. ¹⁴Noya noya yonquirin ni'ton, huirichin aintërin. Pi'shiro quëran na'con na'con huiritërinso'. Naporahuaton, ya'pirin chachin pën nënërinso pochin ninin. Ya'ipiya yonquirëso quëran huarë' nitotërin ni'ton, ina pochin ya'norin.

¹⁵Nantëonta' hua'na pochin quëhuanën ya'norin. Pënquë a'përëso pochin huënarachin ya'norin. Naporahuaton, chiniquën nonin. Panca so'pora tënëntë rinso pochin natanahuë. Ana'intacaso marë' a'na tahuëri o'mantararin ni'ton, ina pochin ya'notërinco. ¹⁶Inchian imirin quëran canchisë tayora pochin nininso' sëlquërin. Naporahuaton, nanamën quëran sahuëni pochin nininso' nënëratërin. Cato quëran chachin to'narëso pochin oshahuano'sa' no'tëquën ana'intarin huachi. Ya'ipi ya'pirinso' pi'i pochin a'pinin. Huënarachin huënarachin ya'norin.

¹⁷Ina ni'sahuato, pa'yanato, chiminatë pochin anotërahuë. Nantën pirayan anotopirahuë', inchian quëran sëlhuarahuatonco, nontërinco.

—Ama tëlhuatocosohuë'. Caso'

Quisosoco. Nisha pochin ya'notaranquën yonquicamaso marë'. Iraca quëra huarë' ya'huërahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. ¹⁸Nanpiarahüë huachi. Chimimiatopirahuë', nanpiantarahuë huachi. Caso' chini chiniquën nanantërahuë. Onporosona chiminacaiso' cari sha'huitarahuë. Ca nohuantohuato, nanpiapi. Ca nohuantohuato, chiminapona'. Co imarinacosopitahuë' chiminpachina', parësitopiquë a'pararahüë huachi. ¹⁹Achin ni'nanso' ninshitëquë'. Apira Yosë nohuanton, nani ma'sha niantaran. Ipora ma'sha onpocaso', a'na tahuëri ma'sha onpocaso', inapita a'nochinquën ninshitantaquë'. ²⁰Achin ni'nanso' co quëmaora nitotopiranhuë', a'chinchinquën nitotëquë'. Panca nanparino'saso' noya a'pintërin. Inapochachin canchisë ninanoro'saquë imarinacosopita ya'huapi. Niyontonaton', chinotarinaco. Tayora sëlquërahuëso pochin ansiano'sa' a'paiarahüë, itërinco.

Ipisoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

2¹Ina quëran sha'huitërinco. —A'na quiricaquë ninshitatón, ansiano Ipisoquë ya'huërinso' a'patëquë' nontohuachin ya'ipiya nataina'. “I'huata, iyaro'sa'. Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Ansiano'sanquëma' carinquëma' a'paiaranquëma'. Ya'ipi imaramacoso-pita huancanachin pa'sahuato, ni'sáranquëma'. ²Nani nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopita nitotërahuë. Noya ca marë' sacatërama'. Co amiatomacohuë', noya ninama'. A'naquën co noyahuë' nipachinara, co noya ni'namahuë'. Nonpin nanan a'china'piro'santa' co noya ni'namahuë'. “Yosë nanamën chachin a'chinarai,” itopirinëinquëmahuë', nonpinapi. Inapita natanpatama', “Co no'tëquën a'chinpihuë',” ta'toma', co natëaramahuë'. Noya yonquiatoma', napoarama'. ³Imaramacoso marë' aparësitopirinëinquëmahuë', ahuantarama'. Co yaa'poramacohuë'. Ina marë' noya ni'nanquëma'. ⁴Nipirinhuë', co huachi noya nosororamacohuë'. Iraca ya'nán imapomaco, tëhuëenchachin nóya nosororamaco. Canpita capininta' noya ninosororama'. Iporaso' nipirinhuë' co huachi iraca pochin noya ninosororamahuë'. Co huachi canta' noya nosororamacohuë'. Ina marë' sëtato, co noyahuë' ni'nanquëma'. ⁵Iraca ninosororamaso' yonquiantatoma', noya niantaco'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramaspita naniantatoma', ya'ipi cancanëma quëran ninosoroantaco'. Nóya nosoroantaco canta'. Co noya cancantantahuatamahuë', pa'pato, ana'intaranquëma'. Co huachi nohuantaranquëmahuë'. Pënsha tacopirinso pochin nisarama'. A'na tahuëri ya'huëramaquë co insonta' imasarinacohuë'. ⁶Nipirinhuë', co

a'poaramacohuë', topirahuë'. Nisha a'china'piro'sa' co pi'pian tëranta' nohuantaramahuë', Nicoraitasë itopiso'. Co noyahuë' nicacaso' a'chintopirinëinquëmahuë', co nohuantë ramahuë' natëcamaso'. Co carinta' costarahuë'. ⁷Imaramaco ni'ton, iyaro'sa', Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'. Noya yonquiatomaco, sopai minsëhuatama', Yosë'pa' ya'huëmiatarama'. Inatohua' noya noya nanpimiatarama huachi. Nani huachi,” itëquë', ninshitohuatan, itërinco Quisosoc.

Ismirinaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

⁸Ina quëran sha'huitantarinco: —Ismirinaquë ya'huëpisopitanta' ninshitëquë' ansiano nontohuachin, ya'ipiya nataina'. “I'huata, iyaro'sa'. Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Iraca quëra huarë' ya'huato, ya'ipiya hua'anëntarahuë. Co onporonta' caso' ta'huantarahuë'. Chimimiataporahuë', nanopiantarahuë huachi. ⁹Imaramacoso marë' na'con parësitëramaso' nitotërahuë. Co na'a ma'sha ya'huëtopirinquëmahuë', Yosë nohuitacamasoachin cancantatoma', sano cancantarama'. A'na tahuërinta' Yosë'pa' pa'patama', co manta' pahuan-tarinquëmahuë'. Iporaso' nipirinhuë' a'naquën chiniquën pinorinëinquëma'. “Yosë piyapinëncoi quiyanta',” topirinahuë', sopai imatona', napopi. ¹⁰Ipora tahuëri'sa' na'con parësitapiramahuë', ama të'huacosohuë'. Sopai nohuanon, tashinan pëiquë po'moarinëinquëma'. Yosë a'pocamaso marë' napotarinëquëma'. Hua'qui miachin parësitarama'. Yatëpapirinëinquëmaonta', ama a'pocosohuë'. Imamiatohuatamaco, nanopiantarama huachi. ¹¹Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'.

Sopai minsēhuatama', co parēsítópique pa'saramahuè', co chimimiataramahaè'. Nani huachi," itèquè', ninshitohuatan, itèrinco.

Pircamoquè ya'huèpisopita ninshitèrinso'

¹²—Ina quèran Pircamoquè ya'huèpisopitanta' ninshitèquè' ansiano nontohuachin nataina'. “I'huata, iyaro'sa'. Ca Quisococo quirica a'pataranquèma', ni'co'. Chiniquèn nanantato, sahuèni inèshin nininso' ya'huètèrinco ana'inta'huaso marè'.
¹³Canpita ninanonèma' nohuitèrahuè. Inaquè na'a piyapi'sa' co noyahuè' cancantopi. Sopairi hua'anèntopirinhuè', canpitaso' noya imaramaco. Antipasè natètonco, noya pènèntopirinhuè', ina marè' tèpapi, ni'nama'. Sopai chachin inaquè ya'huèrin, tènahuè. Parèsitapomarahuè', co a'poramacohuè'. Ina marè' noya ni'piranquèmahuè', ¹⁴co ya'ipinquèma' no'tèquèn imaramacohuè'. A'naquèma' Paramo pochin cancantèrama'. Iraca Paramo Yosè nanamèn nitotopirinhuè', Yosè piyapinènpita nonpinapirin. Inimiconènpita hua'anèn sha'huitèrin anishacancantacaso marè'. Paraco itopiso'. Sha'huitohuachina, anishacancantèrin huachi. Nisha cancantatona', mamanshi moshapi. Moshatonaa Paramo Yosè nanamèn nitotopirinhuè', Yosè piyapinènpita nonpinapirin', nosha mamanshi marè' acopisonta' ca'pi. Naporahuaton, monshihuanapi. ¹⁵Inapochachin canpitanta' a'naquèma' nisha cancantèrama'. Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinènuquèmara, a'naquèma' natètoma', Nicoraitasè a'chininso' imarama'. ¹⁶Napoaton ya'ipi co noyahuè' yonquiramasopita naniantoco huachi. Insosona co naniantohuachinhuè', chiniquèn ana'intomarahuè huachi. ¹⁷Imaramaco ni'ton, iyaro'sa',

Ispirito Santo chachin nontarinquèma'. Huèratèhuanpatama', noya natanatomatico, yonquico'. Sopai minsēhuatama', noya noya cancantarama huachi. Iraca Yosèri cosharo' a'patimarinso pochachin canta' ina pochin nininso' quèchinquèma'. Cancanèma marè' quèchinquèma' sano cancantacamaso marè'. Imaramaco ni'ton, nasha nininèma' a'naya a'nayanquèma' aco'inquèma'. Canpitaora nitotarama'. Huiro na'piquè ninshitèrèso pochin noyapiachin cancantarama'. Cancanèma quèran noya noya nohuitaramaco huachi. Nani huachi," itèquè', ninshitohuatan, itèrinco.

Tiatiraquè ya'huèpisopita ninshitèrinso'

¹⁸Ina quèran itantarinco:

—Ansiano Tiatiraquè ya'huèrinsonta' ninshitèquè' nonchin nataina'. “I'huata, iyaro'sa'. Ca Yosè hui'ninco quirica a'pataranquèma'. Ya'pirahuè pèn nènèrinso pochin ni'ton, ya'ipiya yonquiramaso quèran huarè' nitotèrahuè. Nantèhuènta' hua'na pochin co niohuincarinhue'. Inapochachin co nisha nisha yonquirahuè'. ¹⁹Canpitaso' noya ninama'. Noya natètomatico, ninosororama'. A'naquèma' pahuantohuachinquèmara, nicatahuarama'. Ma'sha onpoapomarahuè', noya ahuantèrama'. Ya'nan imapomaco, noya ninama'. Iporaso' na'con na'con nicatahuarama'. Ina marè' noya ni'piranquèmahuè', ²⁰co ya'ipi cancane ma quèran imaramacohuè'. A'na sanapi corto pèiquè chachin nonpin nanan a'chintopirinquèmahuè', co a'paramahuè'. Iraca Quisapira pa'pi co noyahuè' sanapi niponahuè', Cotioro'sa' hua'anèntèrin. Hua'anèntaton, piyapiro'sa' anishacancantèrin. Inapochachin iporaso' ina sanapi pènènarinquèma' co noyahuè'

nicacamaso'. "Noya monshihuanacaso'. Mamanshi moshacaso marè' nosha acohuachina, noya capacaso'. Ca'co'," itohuachinquëmara, a'naquëma' natëtoma', monshihuanama'. Nosha mamanshi marè' acopiso' ca'nama'. Ina pochin sanapi nonpintërinquëma'. ²¹Co a'naroachin ana'intërahuë'. Hua'qui' pënënpirahuë', co pi'pisha tëranta' nohuantërinhuë' natëincoso'. Oshahuacacaso' co yaa'porinhuë'. ²²Iporaso' nipirinhüë' ana'intarahuë huachi. Chiniquën aparësitarahuë. A'napitanta' anishacancantërinsopita co oshanëna' a'pohuachinahuë', chiniquën ana'intarahuë huachi. ²³Sanapi imarinsopitaso' co natërinacohuë' ni'ton, ata'huantarahuë huachi. Ina nicatona', ya'ipi imarincosopitanta' yonquiapi huachi. "Tëhuëenchachin Siniro nohuitërinpoa'. Yonquirëhua-sonta' nitotërinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa huachi," tosapi. ²⁴A'naquëmaso' nipirinhüë' co nonpin nanan natëramahuë'. "Noya noya nitotërahuë," itopirinquë mahuë', "Sopai imatona', napopi," ta'toma', co ina natëramahuë'. Iporahuanta' noya imaramaco ni'ton, co aquëtë' pënëna'huancuëmaso' ya'huërinhuë'. ²⁵Chiniquën cancantatoma', o'manta'huaquë huarë' imamiatoco. ²⁶Sopai minsëhuatama', a'na tahuëri chiniquën nanan quëtaranquëma'. Ayaro' tahuëriquë huarë' natëhuatamaco, catahuaramaco nisha nisha piyapi'sa' hua'anënta'huaso marë'. ²⁷Tata Yosë nohuanton, chiniquën nanantërahuë. Inapochachin canta' sha'huichinquëma' no'tëquën ana'intacaso marë'. Huë'ëta hua'naquë ahuëhuatëra, a'naroachin nipaatëre'. Inapochachin a'na tahuëri canpitaro'co chachin oshahuano'sa' ana'intarihua huachi. ²⁸Huënio tayora huënarachin

a'pinin. Inapochachin canta' a'pintaranquëma'. Imamiatohuatamaco, nóya nohuitaramaco huachi. ²⁹Imaramaco ni'ton, iyaro'sa', Ispirito Santo nontarinquëma'. Huëratëhuancuëma', noya natanatomaco, yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Sartisiquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

3 ¹Ina quëran Quisososha'huitantarinco:
—Sartisiquë ya'huëpisonta' ninshitë quë' ansianori nontohuachin, ya'ipiya nataina'. "I'huata, iyaro'sa'. Ca Quisosoco ninshitaranquëma'. Caso' Ispirito Santo a'pataranquëma' anoyacancantinquëmaso marë'. Ca nohuanto, ansiano'santa' ya'huapona' a'chinacaiso marë'. Canpitaso' nohuitë ranquëma'. Ya'ipi co noyahuë' ninamasopita nitotërahuë. "Noya imarai," topiramahuë', co tëhuëenchachin imaramacohuë'. Chimipi pochin cancantërama'. ²Ipora huanta' niyontonpiramahuë', topinan quëran naporama'. "Ya'ipi natërai, noya ninai," topiramahuë', co huachi Yosë noya ni'ninquëmahuë'. Huë'ërëso pochin cancantërama' ni'ton, co yonquiramahuë'. Pënsha yatacopirinsoco pochin cancantërama'. Pën yatacopihuachina, pishitëre' noya orotacaso marë'. Inapochachin canpitanta' chiniquën Yosë yonquiantaco'. ³Ya'nana natanapoma', Yosë nanamën no'tëquën a'chintërinëncuëma'. Ina yonquiatoma', ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ya'ipi cancanëma quëran casáchin yonquico huachi. Co noya cancantantahuatamahuë', a'naroachin ana'intaranquëma huachi. Ihuatona'pi huë'ninso pochachin a'nanaya ana'intaranquëma huachi. Co nitotasëncuëmahuë', o'mararahuë. ⁴Caraichin-

quëma' noyapiachin cancantarama'. Canpitarachin noya nicatorama', co nè'huëtërinso pochinhüë' cancantarama'. Ina marë' canpitaso' noya ni'saranquëma' ni'ton, Yosë'pa' ichiya'huëcontaranquëma huachi. Inatohua' nóya cancantarama' ni'ton, huirichin pochin a'mocontarama'.⁵Inquëmaso' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' pa'sarama huachi. Noyapiachin cancantarama' ni'ton, huirichin pochin a'mocontarama huachi. Inatohua' ya'huëmiatarama huachi. Nanpirin quiricaquë nininëma' nani ninshitëranquëma'. Co onporonta' tapiarahüë'. Tata Yosë sha'huitarahuë. "Isopita imarinaco, quëma cancanën mapisopita," itarahüë. Anquëniro'santa' natanapi. ⁶Imaramaco ni'ton, iyaro'sa', Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

**Piratiripiaquë ya'huëpisopita
ninshitërinso'**

⁷Ina quëran itantarinco:
—Ansiano Piratiripiaquë ya'huërinsonata' ninshitëquë' nonchin nataina'. "I'huata, iyaro'sa'. Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Caso' noya noyaco. Casáchin no'tëquën a'chinahuë. Iraca Yosëri Tapico' sha'huitërin. "A'na tahuëri quëma shiparinquën ya'ipi piyapinëhuë pita hua'anëntarin huachi," itërin. Iraca ninorincoso chachin nani o'marahüë Yosë huëntonëinquë aya'cona'huanquëmaso marë'. Niahuiquë pëncó i'soarahuatë', aya'conë'. Inapochachin carinquëma' aya'conpatëinquëma', co insonta' nanitërinhuë' ocoiinquëmaso'. Oncotohuatëra, co a'napita nanitopihuë' ya'conacaiso'. Tëhuëinchachin ca

nohuanto, a'naquën ya'conapona'. A'naquënso' nipirinhüë' co ya'coanpihuë'. ⁸Cari nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotërahuë. Co na'acquëmahüë' nipomarahüë', noya ninama'. Co chiniquën nanantapomarahüë', nanamëhuë noya imarama'. Co tapanatomahuë', "Quisocrisotichin imarai," tënama' ni'ton, catahuaranquëma' na'a piyapi'sa' a'chintacamaso'. Ca nohuanto, pëñëntarama'. Co insonta' nanitarinhüë' atoniinquëmaso'. ⁹A'naquën nonpintatëinquëma', "Yosë piyapinëhuëi quiyanta'," itopirinquëmahüë', sopai imapi. A'na tahuëri ca nohuanto, inapitanta' noya nontarinquëma'. "Tëhuëinchachin no'tëquën imarama'. Quisocrisotino sororinquëma'," itarinquëma'. ¹⁰Chiniquën cancantatoma', imamiatoco, itëranquëma'. Noya imamiatëramaco ni'ton, carinquëmanta' na'con catahuaranquëma'. A'na tahuëri ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita chiniquën aparësitarahüë tënica'huaso marë'. Co naporó' parësitaramahuë'. Nicha'ësarinquëma huachi. ¹¹Co hua'qui quëranhuë' o'mantararahüë. Ama naniantatomacohüë', imamiatoco. Ni'cona sopai minsëchinquëma'. Ina minsëhuachinquëma', co inapaquë canaaramahuë'. ¹²Sopai minsëhuatama', Yosë ya'huërinquë chachin pantarama'. Na'pi pochin nicatorama', ya'huëmiatontarama huachi. Co pipiaramahuë huachi. Yosë co onporonta' a'poarinquëmahüë'. Nininën chachin acotaranquëma'. A'na tahuëri panca ninano' ya'huapon. Inapa quëran o'mararin. Nasha Quirosarin itopiso'. Inaquë Yosë'rë'quënpoa chachin ya'huarigua huachi. Canta' Quisosoco o'mantahuato, nasha nininëhuë ya'huëtarinco. Naporó' tahuëri noya cancantohuatama', noya noya nohuita-

ramaco huachi. ¹³Imaramaco ni'ton, iyaro'sa', Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohatan, itërinco.

Naotisiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁴—Ina quëran ansiano Naotisiaquë ya'huërinso' ninshitëquë' nonchin nataina'. "I'huata, iyaro'sa'. Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. No'tëquën nonato, no'tën nanan a'chintëranquëma'. Co onporonta' nonpintëranquëmahuë'. Yosë nohuan-ton, ya'ipi ma'sha ninahuë. Ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' natëinacoso' ya'huërin. ¹⁵Caso' nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotato, co noyahuë' ni'nanquëma'. Co noyahuë' cancantërama'. Co tëhuëenchachin imaramacohuë'. Ni'co'. Të'nai' noyapiachin o'orë'. Ahuaihuatërant'a', yashin o'orë'. Co noya huairinsohuë' nipirinhüë' o'opatëra, amirotëré', topi. Inapochachin ni'nanquëma'. A'naquën noya ahuiarëso pochin noya imarinaco. Canpitanta' noya imaramaco naporini, noya ni'itënuquëmahuë'. A'naquëonta' tënai' pochin nipi. Co nitochatërapihüë' ni'ton, nosororahuë. Canpitaso' nipirinhüë' co noya ahuiarëso pochinhüë'. "Noya imarai," topiramahuë', ¹⁶co ya'ipi cancanëma quëran imaramacohuë' ni'ton, yaa'poranquëma'. Ma'sha amirotatë' yaimorëso pochin ni'nanquëma'. ¹⁷Canpitaso' naporama': "Na'a ma'sha ya'huëtërincoi ni'ton, nóya ya'huarai. Quiyaso' nóya piyapicoi. A'napita quëran noya noya nitotërai. Co manta' pahuantarincoi-hüë'," topiramahuë', co no'tëquën yonquiramahuë'. Cancanëma quëran yonquiramasopita nitotërahüë. Sa'ahuaya pochin ni'nanquëma'. Coriqui

pahuantërinso pochin canpitaso' na'con pahuantarinquëma' noya cancantacamaso'. Sa'ahua capa a'mocaso' nininso pochin co noyapiachin cancantaramahuë'. Somaraya pochin cancantatoma', co tëhuëenchachin nohuitëramacohüë'. Pa'pi nosorotërama'. Co pi'pian tëranta' Yosë pochin cancantëramahuë'. ¹⁸Napoaton pënënanquëma'. Chiniquën nontoco catahuainquëma'. Ni'co'. Oro a'pëhuatëra, ya'ipi në'huë inquiren. Orosachin quëparitërin, noyasáchin nininso'. Inapochachin canpitanta' nontoco catahuainquëma' noya yonquicamaso marë'. Na'con pahuantarinquëma' Yosë pochin nicacamaso'. Casachin yonquico Yosë noya ni'inquëma huachi. Carinquëma' catahuaraanquëma' noyapiachin cancantacamaso marë'. Yonquihuata-maco, huirichin a'morëso pochin noya nisarama huachi. Somaraya pochin cancantërama' ni'ton, co tëhuëenchachin nohuitëramacohüë'. Nimirioquë acorayatëréso pochin anoyacancanchinquëma' cancanëma quëran nohuitamacoso marë'. ¹⁹Nosoroatënuquëma', chiniquën nontëranquëma'. Pi'pian ana'intaranquëma' noya cancantacamaso marë'. Co noyahuë' yonquiramaso' a'porahuatoma', ya'ipi cancanëma quëran imaco huachi. ²⁰Cancanëmaquë yaya'coancantëranquëma'. Ina marë' nontaranquëma'. Pëncó pi'nirëso pochin ninaranquëma'. Natanahuatamaco, "Ya'coancantoco," itohuatamaco, ya'coancantaranquëma huachi. Ichicoshatëréso pochin nóya ninohuitarihua huachi. ²¹Nani sopai minsërahuato, Tata Yosë'pa' ya'huarahuë. Ya'ipiya hua'anëntarai huachi. Canpitanta' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' noya acoaranquëma'. Carë'quëma chachin hua'anëntarihua huachi. ²²Imaramaco ni'ton, iyaro'sa',

Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë' ninshitohuatan, itërinco Quisoso.

Inapaquë Yosë chinotopiso'

4 ¹Ina quëran inapaquë në'përahuato, quënanahuë. Yosë ya'huërinquë chachin ya'coana ni'soatërin, ni'nahuë. Naporahuaton, inapa quëran Yosë nontërinco. Cornita pihuiopiso pochin chiniquën nontërinco, natanahuë.

—Isëquë huëntaquë'. Nani ma'sha a'nochinquën. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' anitochinquën. Ninoto, anitotaranquën huachi, itërinco.

²A'nanaya Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin Yosë ya'huërinso' quënanahuë. Hua'anëntacaso' shiranënuë huënsëárin, ni'nahuë. ³Inaquë Yosë nisha pochin ya'norin. Na'pi noyapiachin nininso pochin huënaratarin. A'na na'pi huënarachin, a'naso' quëhuáshin. Noyapiachin ya'norin. Yahua'tani tahuitërin, huënsëárin. Yahua'tan niponahuë', huëron pochin caninchin a'pintërin, ni'nahuë. ⁴Inaquë cato shonca catapini ansiano'sa' tahuishi miachin huënsëapi. Huirichinachin a'mopi. Sopai minsëpi ni'ton, yancotë' oro quëran nininso' ayancotopi. ⁵Hua'anëntacaso' shiranën quëran o'cori' pochin nininso' pipiarin. Huënsha huënsha' tarin. Huira tacarintë rinso pochin natanahuë. Canchisë pën nënërinso' Yosë notënanquë chachin ni'nahuë. Ina ni'patëra, Yosë ayonquirinco. Inapochachin Ispirito Santo a'pararin aya'coancantirpoaso marë', ténahuë. ⁶Shira notënanquë panca sono pochin ya'huërin. Co i'shahuë', tachiton. Isihuico pochin niponahuë', acopoquë huarë' quënantëre'.

Yosë shiranën tahuirinquë catapini ma'sharo'sa pochin nininso' ya'huëpi,

nanpirinso'. Inchinan quëran, ahuënan quëraonta' ya'huëpi. Na'a ya'pirahuanatona', ya'ipiya quënantopi. ⁷Co napopinsachin ni'tërinhuë'. Nisha nisha ni'topi. A'naso' tanan ni'ni pochin ya'norin. A'nanta' ohuaca pochin ya'norin. A'nanta' piyapi pochin ya'piratërin. Ya'natoninso' panca anpiantëhuan pochin ya'norin. ⁸Nisha nisha niponaraihuë', ya'ipiya anpiantë huanpi. Saota saota ya'huëtopi. Ina aipiran, acohuëran, cato quëran chachin anpiantënuë ya'pirin ya'huëtërin. Inapitaso' tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotápi. Co tonipihuë'. Cantatona', napopi:

Ma noyacha Tata Yosëso paya.

Noyasachin ninin. Chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Iraca quëra huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiá rin. A'na tahuërinta' pasoro'paquë pa'mantatarin. Ma noyacha inaso paya, topi.

⁹Apira apira chinotapi.

—Ma noyacha Yosëso paya. Ya'ipi piyapi'sa' chinochina'. Na'con catahuarinpoa' ni'ton, “Yosparinquën, Sinioro,” itahua'. Siempre hua'anëntarinpoa huachi. Co onporonta' ta'huantarinquë', topachinara, ¹⁰ansiano'santa' Yosë yonquiapi. “Tëhuëinchachin hua'anëntërinpoa'. Co onporonta' chimianinquë',” ta'tona', cato shonca catapini chachin isonahuatona', chinotápi.

—Co catahuarancoihuë' naporini, co onporonta' sopai minsë'itëihuë'. Ma noyanquëncha ni'ton, catahuarancoi paya, itatona', Yosëri ayancotërinso' quëtantapi huachi. Na'con nosoropi ni'ton, quëtantapi.

¹¹Quëmasachin, Sinioro, imarainquën.

Noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochininquën. Nani

tahuëri natëinënquën. Ya'ipi
nanitapan. Ya'ipi ma'sha ninan.
Quëma nohuanon, ipora huanta'
ya'huarin huachi, itopi.

Ohuica'huaya pochin ya'norinso'

5¹Yosë nohuanon, hua'narëso
pochin niantarahüë. Inapaquë
ya'huërinso' quënanato, quirica
ni'nahuë, so'nanpinan. Inchinan imirin
quëran Yosëri së'quërarin. Cato quëran
chachin nani ninshitërin. To'niquë noyá
nichinpitërin. Canchisëro' nichinpitë
rinso'. ²A'na anquërinta' ni'nahuë.
Chiniquën nanantaton, chiniquën nonin.
—¿Inta' noya noya ni'ton, nanitërin
iso quirica oporinacaso'? tënin.

³Ya'ipiro'paquë yonisapirinahuë', co
insonta' nanan ya'huëtërinhuë' oporina-
caso'. Anquëniro'santa' inapaquë
ya'huaponaraihuë', co nanitopihuë'.
Chimipisopitanta' co inso tëranta'
nanan ya'huëtërinhuë' oporinatón
nicacaso'. ⁴Co insonta' nanitohuachin-
huë', chiniquën sëtërahuë. Sëtápirahuë',
⁵a'na ansiano sha'huitërinco.

—Ama sëtëquësohuë'. Ni'quë'. Tapico'
shin nani sopai minsërin. Cota huënto-
nënquë nasitaton, chini chiniquën
nanantërin. Inari nanitërin to'ni
i'shotahuaton quirica oporinacaso',
itërinco.

⁶Itohuachincora, Quisoso quënanahuë
huachi. Huancanachin huaniárin. Yosë
huënsërinquë ya'cariya ya'huarin.
Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin
nininsopita, inapita tancapitopi. Quisoso
chachin niponahuë', ohuica'huaya
pochin ya'norin, nani tëpapiso'. Canchi-
së pomohuan nisahuaton, canchisë
ya'pirin ya'huëtërin. Ina ni'patëra, Yosë
ayonquirinco. “Tëhuënhachin
ohuica'huaya pochin oshanënpoa marë'
chiminin. Chiniquën nanantaton,
Ispirito Santo a'paimarin ya'ipiro'pa'

nicainpoaso marë',” tënahüë. Ina
nitotahuaso marë' ohuica'huaya pochin
ya'norin. ⁷Ina quëran ya'cariahauaton,
Yosë inchinan quëran quirica ma'parin.
⁸Nani ma'pahuachina, ma'sharo'sa
pochin nininsopita isonahuatona',
Quisoso chinotapi. Ansiano'santa'
isonahuatona', ina chinotapi. A'naya
a'naya quitara pochin nininso' së'quëpi
pi'niatona' chinotacaiso marë'.
Sënaonta' a'naya a'naya quëparin, oro
quëran nininso'. Inaquë yonarin pochin
pimochin nininso' ya'huërin tomonta-
caso marë'. Tomontërinso pochin
imarëhuasopita Yosë nontërhëhua'.
“Nontohuatëhua', noya nataninpoa',”
ta'tona', Yosë chinotapi. ⁹Chinotatona',
inahuara yonquinëna quëran nasha
cantanën cantarapi.

Noya noyanquën, Sinioro, ni'ton,
nanitëran quirica nicamaso'.
To'ni i'shotahuaton, nani ma'sha
anitotarancoi huachi. Iraca
tëparinënquën. Chiminaton, sopai
quëran ocoirancoi Yosë
imaca'huaiso marë'. Napoaton
quëmasáchin nanitëran ya'ipiya
hua'anëntacaso'. Nisha nisha
parti ya'huëpiraihuë', imarain-
quën, Sinioro. Nisha nisha nanan-
quë nonapoirahuë', imarainquën.
Nisha nisha copirno
hua'anëntërinacoisopita nipoira-
huë', natërainquën huachi.
¹⁰Huëntonënquë aya'conancoi
Yosëichin yonquica'huaiso marë'.
A'na tahuëri no'paquë chachin
ichihua'anëntarancoi huachi. Ma
noyanquëncha quëmaso paya,
itopi, cantatona'.

¹¹Ina quëran hua'huayatërahuë'
anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë
ya'huërinso' tancapitopi. Huaranca
huaranca pochin ya'huëpi. Inapitanta'
chiniquën cantarapi anta'.

¹²Ma noyacha Quisososo paya. Ohuica'huaya pochin chiminin piyapi'sa' oshanëna' inquitacaso marë'. Noya noya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya nanitaparin. Nani ma'sha ya'huëtërin, ya'ipiya hua'anëntarin. Ya'ipi nitotërin. Napoaton ya'ipinpoa' natëahua'. “Yosparinquën, Sinioro,” itahua', tosapi.

¹³Ina quëran ya'ipi Yosëri nininsopita napopianachin chinotapi, natanahuë. Inapaquë ya'huërsinopita, isoro'paquë ya'huërsinopita, chiminpisopita, marëquë ya'huërsinopita, ya'ipiya Yosë chinotapi.

Ma noyacha Tata Yosëso paya.

Hua'anëntarinpoa' ni'ton, “Yosparinquën” itahua'. Inasachin natëahua'. Noya noya ni'ton, chinotahua'. Ya'ipiya nanitaparin.

Hui'nionta' ohuica'huaya pochin chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Ni'ton, ipora quëra huarë' ina natëahua', tosapi.

¹⁴—Naporinchin paya. Tëhuëinchachin inasachin natëahua', topi catapini ma'sharo'sa pochin nininsopitanta'. Ansiano'santa' isonahuatona', chinotapi huachi.

To'ni i'shotërinso'

6¹Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Quirica inapaquë ya'huërinso' quënantarahuë, Quisosori ma'parinso'. Iso quirica co quiricamiahuë'. Co oporinahuatë', co nontërehuë'. Oporinpachina', nisha nisha ma'sha ya'noarin. A'na tahuëri oshahuano'sa' ana'intacaso' anitotarinpoa'. Canchisë to'niquë nichinpitërin. A'naya a'naya i'shoton i'shoton a'naratipita a'notërinco. Hua'narëso

pochin ni'nahuë. Quisosori quirica masahuaton, ya'nana nichinpitërinso' i'shotërin. I'shotahuachina, a'na ma'sha pochin nininso' chiniquën nontërin, huira pochin natanahuë.

—Huëquë huachi, itërin.

²Napotohuachina, cahuario ya'norin, ni'nahuë, huirichin nininso'. Ina aipi quëmapi huënsëarin. Pë'chinan quëparin. Piyapi'sa' yaminsërin ni'ton, hua'an pochin yancotëtatton, pa'sarin minsëcaso marë'.

³Ina quëran a'na to'niquë nichinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoarinta' përantarin, huancana ya'huërinso'.

—Huëquë huachi, itohuachina, ⁴nisha cahuario ya'norin, quëhuashin nininso'. Ina aipi a'na quëmapinta' huënsëarin anta'. Panca sahuëni së'quëarin. Chiniquën nanan ya'huëtërin quira nicacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë na'a piyapi'sa' niahuëatona', nitëparapi. Nisha nisha parti quira nisapi huachi. Co huachi noya ya'huapihuë'.

⁵Ina quëran a'na to'niquë nichinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin.

—Huëquë huachi, itohuachina, yara cahuario ya'norin, ni'nahuë. Quëmapi ina aipi huënsërinso' paransa së'quërin cosharo' pë'tëncasos marë'. ⁶Naporo' huancanachin noninso' natanahuë.

—Ya'ipi cosharo' na'con pa'tarin huachi. Ya'ipi tahuëri sacatapohuë', ina marë' a'na quiroichin trico pa'anë'. Naporo' tahuëri chachin inaora pë'yarinso'. Inapochachin a'na cosharonta' pahuanarin. Sipataso' trico pochin niponahuë', co ina pochin pa'topirinhuë', a'na tahuëri inanta' pa'tarin huachi. Ya'ipi tahuëri sacatërëso marë' cara quiroichin

pa'anè'. Toma', huino, inapitanta' pahuanarin. Ni'cona chiniatama', tënin. Naporo' tahuèri'sa' cosharo' pahuanarin ni'ton, tanarotapi huachi.

⁷Ina quèran a'na to'niquè nichinpitè rinso' i'shotantarin. Nani catapini i'shotèrin. Ina i'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari pèrantarin, ya'natomarinso'.

⁸—Huèquè huachi, itohuachina, a'na cahuarionta' ya'noantarin, sha'píchin nininso'. Quémapi ina aipi huènsèrinso' pa'pi tè'huatoro'. Chimirin itopiso'. Ina nohuanon, na'a piyapi'sa' chiminapi huachi. Notohuaro' chiminatona', parèsitopiquè pa'sapi. A'naquèn niahuèatona', nitèparapi. A'naquèn tanari tèpaarin. Naporahuaton, chiniquèn caniòri masarin ni'ton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Tanan ni'niro'sarinta' tèparapi. Inapoaatona', notohuaro' piyapi'sa' chiminapi huachi. Patomachin patomachin chiminapi huachi. Cacharonquè un cuarto topiso'.

⁹Ina quèran a'na to'niquè nichinpitè rinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, misa pochin Yosè chinotacaso marè' acorinso' inapaquè ni'nahuè. Inanaquè na'a imapisopita chimininsopita quènanahuè. Nanpipona', nóya imapi. Co tè'huatatonahuè', Yosè nanamèn a'chinpi. Ina marè' tèpapi. ¹⁰Tèpahua-chinara, hua'yanèna' inapaquè ya'huècontarahuatona', Yosè nontápi.

—Quèma, Siniòro, chini chiniquèn nanantèran. Noyasachin nicaton, no'tèquèn nonan. ¿Onporo huarèta', Siniòro, oshahuano'sa' ana'intaran? Tèparinacoiso marè' no'tèquèn ana'intacaso' ya'huèrin, tosapi.

¹¹Napotohuachinara, Yosèri itèrin:

—Ninataco'. Oshaquèran ana'intarahuè. Co tahuèri naniyatèrarinhuè'. A'napita imarinosopita ipora huanta' pènèntarin. A'naquèn a'chinpiso marè' tèpaantahuachina', isèquè

huèntapi anta'. Naporo huarè' tèparinènquemasopita no'tèquèn ana'intarahuè huachi, itèrin. Itahuaton, huirichin a'mocaiso' quètèrin. Noyapiachin cantopi ni'ton, huirichin a'motèrin.

¹²Ina quèran a'na to'niquè nichinpitè rinso' i'shotantarin. Nani saotaro' i'shorin huachi. I'shotantahuachina, panca ocuhua pa'sarin. Pi'i tashitarin. Yarachin nisarín. Yoquinta' co huachi a'pinarinhuè'. Nincoan quèran huè'saponahuè', quèhuashin nisarín. ¹³Naporahuaton, tayoranta' anotarín. Ni'co'. Iquira nara nitèrinso' canora niponahuè', panca ihuan pa'pachina, a'naroachin omarín. Inapochachin a'na tahuèri na'a tayoranta' anotarín. ¹⁴Pi'iro'tènta' capa nisarín. Quirica so'nanè pochin co huachi ya'noarinhuè'. Naporahuaton, motopiro'sa', so'tono'sa', inapitanta' nacon nacontarin, chi'huincarín huachi. ¹⁵Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ta'arapi. Copimoro'sa', hua'ano'sa', sontaro camairinsopita, ma'huano'sa', chinirinsopita, inapita Yosè tè'huataton', ta'arapi. Motopi'pa' ta'arahuatona', na'pi nanino'saquè ya'conapi na'picaiso marè'. Patrono'sa' piyapinèntarè chachin panca na'pianaro'saquè na'pirapi. ¹⁶Ya'ipi piyapi'sa' tè'huataton', motopi moshatona', nontapirinahuè'.

—Panca na'piro'sa' notarintaton, ya'copi'incoi ama Yosè quènaincoiso marèhuè'. Inapaquè hua'anèntarin. Hui'nionta' chiniquèn no'huirincói. ¹⁷Nani ayaro' tahuèri nanirin huachi. Ana'intohuachincoi, òncha nicha'èrè'poncoiya' tosapirinahuè', naporo' co insoari tèranta' nicha'èsarínhuè huachi.

Yosè marcanèn

7 ¹Ina quèran Yosè nohuanon, hua'narèso pochin niantarahué. A'na tahuèri ma'sha onporcaso'

a'notantarinco. Catapini anquëni ya'nopi, ni'nahuë. A'naso' pi'i pipirinso' parti huaniarin. A'nanta' pi'i ya'coninso' parti huaniarin. Huancanachionta' catochin ninotëarin. Inaquëpita Yosëri acorin isoro'pa' ana'intacaiso marë'!. Oshaquëran Yosë nohuanton, ana'intapi huachi. Pi'pisha pahuanarin ni'ton, anquëniro'sari ihuan ya'copirapi ama ma'sha onpocaso marëhuë'!. Ama nararo'sa tëranta' oyanacaso marëhuë' ya'copirapi. ²Yosë nohuanton, nanan ya'huëtöpi isoro'pa', marë, inapita ana'intacaiso'!. Nani ihuan yaa'papurinahuë', a'nanaya a'na anquëninta' ya'noantarin. Pi'i pipirinso' parti quëran huë'sahuaton, hua'na'huaya quësarín. Yosë nininën acocaso marë' quësarín. Huë'sahuaton, a'napita anquëniro'sa' sha'huitiarín:

³—Ama apira miachin ana'intocoso'huë'!. Ninataco Yosë piyapínënpita catahuai. Co Yosë marcanën acochatërarahuë'!. Të'yainquë acotëra'piapo. Nani acotohuato, ya'ipiro'pa', marë, nararo'sa', inapita ana'intoco huachi, itiarín anquëniro'sa'!.
⁴Ina quëran të'yainquë Yosë nininën acotëra'piarín a'napitari nohuitacaiso marë'!. Notohuaro' acotë'yatëra'piarín. Pichitahuaton, —Pasa catapini shonca catapini huaranca acorahuë, ténin, natanahuë. Yosë piyapínënpita nisha nisha nininso' napotarin. ⁵⁻⁸Iraca shonca cato' huënton ya'huërin. Cotioro'sa' itopiso'!. Iporaso' Yosë piyapínënpita na'con na'con ya'huërin. Nisha nisha nininsopita. Cota, Nopino, Caro, Asiri, Nipitari, Manasisi, Simion, Nihui, Isacaro, Saporono, Cosi, Mincamin, inanapo' huënton ya'huëpirinahuë', shonca cato huaranca, shonca cato huaranca acotë'yatëra'piarín huachi. Yosë piyapínënpita ni'ton, marcanën acotërin. Ya'ipi parti Yosë nanamën

sha'huitëra'piapi ni'ton, notohuaro' piyapi'sa' Quisoso imasapi huachi. Yosëri chachin a'pairarin.

Huirichin a'mopiso'

⁹Ina quëran hua'narëso pochín niantarahüë. Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' Yosë'pa' quënanahuë. Co pichicasohüë'!. Nisha nisha piyapi'sa' Yosë notënanquë huaniapi. Nisha nisha nananquë nonpisopita. Nisha nisha parti quëran huëcatona', Quisoso yamotatona', notërapí huachi. Iraca ohuica'huaya pochín oshanëna marë' chiminín ni'ton, noya cancantatona', huirichin a'moapi huachi. Mërëmë pochín nininso' së'quërahuatona', Yosë chinotapi.

¹⁰Tata Yosëichin nicha'ërinpoa'.

Inasachin hua'anëntërinpoa'!. Hui'nin chiminín ni'ton, anoyacancantërinpoa'!. Ma noyacha inaso paya, tosapí, chiniquën nonatona'!.
¹¹Inaquë Yosë chachin hua'anëntacaso' shiranënquë huënsëarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochín nininsopita, inapitari tancapitopi. Ina tahuirinquë notohuaro' anquëniro'sa' huaniápi. Chinotopiso' natanahuatona', inapitanta' isonahuatona', Yosë chinotapi.

¹²Tëhuëinchachin, Siniro, piyapi'sa' nicha'ëran. Ma noyanquëncha quëmaso paya. Ya'ipiya chinochinënquën. Ya'ipi nitotëran. Chini chiniquën nanantaton, ya'ipiyananítaparan ni'ton, ya'ipi natëinënquën. “Yosparinquën” ichinënquën. Na'con natëmiatarainquën. Co onporonta' a'poarainquënhüë'!. Amen, itapi.

¹³Ina quëran a'na ansiano nataninco. —¿Ma piyapita' isopita, huirichin a'mopiso'? ¿Onporahuatonata' inapaquë huëntapiso'? Nitotëran, ¿ti? itërinco.

14—Co caso' nitotërahuë'. Quëma nitotëranso'. Sha'huitoco canta' nitochi, itohuatëra, sha'huitërinco:

—Isopita chiniquën parësitaponarahüë', co Quisocristo a'popihuë'. Huënaï-nën quëran anoyacancantërin ni'ton, huirichin a'mopi huachi. 15Napoaton Yosë ya'huërinquë chachin huëntapi. Tahuërirë chachin, tashirë chachin ina chinotápi. Yosëri chachin ichiya'huëaton, ni'sarin huachi. 16Co huachi tanaponahuë', co huachi yamoroponahuë'. Co huachi pi'iri picahuachin, parësitaponahuë'. Noya ya'huëintarapi huachi. 17Noya hua'an pochin Quisosori a'paiarin. Ni'co'. Hua'anëni ohuicanënpita noya coidarin. Quëchitërahuaton, noya i' a'notërin o'ocaiso marë'. Inapochachin Quisosori a'paiarin huachi. Yosë'pa' noya noya nanpiapi huachi. Yosëri chachin na'nëi' amitarin huachi. Co huachi sëtaponahuë', itërinco.

Sënan oro quëran nininso'

8 1Ina quëran hua'narëso pochin niantarahüë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' a'notantarinco, ni'nahuë. Ipora huanta' Quisosori quirica së'quëarin. Nani saota to'niquë nichinpi-tërinso' i'shotërin. A'naichin pahuanarin i'shocaso'. Naporo' a'naichin nininso' i'shotarin huachi. I'shotohuachina, ya'ipiya ta'tápi. Miria ora pochin co manta' nonpihuë'. 2Ina quëran canchisë anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë notënanquë huanirarin. Inaquë huanihuachinara, a'naya a'naya cornita quëtopi. Oshaquëran Yosë nohuanton, pihuiarin huachi. 3,4Co'huara pihuiyatë rasohuë', a'na anquëninata' huëcaton, Yosë chinotopiquë misa'huaya pochin nininquë huaniarin. Sënan oro quëran nininso' së'quërin. Inaquë na'a yonarin pochin pimochin nininso' acorin panca

tomontacaso marë'. Yosë ya'huërinquë chachin tomontarin. Tomontërinso pochin Yosë imapisopitanta' ina nontápi. “Ma noyanquëncha quëmaso paya. Nani tahuëri catahuacoï, Sinioro,” itohuachinara, noya natanin. 5Ina quëran anquëni Yosë chinotopiquë ya'caritahuaton, na'a pënaya' ma'parin. Ma'parahuaton, sënanquë acorahuaton, isoro'paquë të'yatërin huachi. Të'yatohuachina, a'naroachin huira pochin natanahuë. Chiniquën tënëntë rin. O'corinta' huënsha huënsha' tarin. Naporahuaton, panca ococua pa'nin. Nani huachi Yosëri ana'intarin, tënanhuë.

Cornita pihuiquiso'

6Naporó' canchisë anquëniro'sa' cornita yapihuirapi. Co napopianachin pihuiapihuë'. A'naya a'naya pihuirapi. A'na'ton pihuirin. Ina quëran a'nanta' pihuiantapi.

7Ya'nán pihuirinso' irinpachina, Yosë nohuanton, ocai', pën, inapita inapa quëran anotërin. Huënaïrë chachin anotarín. Pancana huiquitarin. Patomachin huiquitarin. Cacharonquë un tercero, topiso'. Napochachin nararo'santa' huiquitarin. Naporahua-ton, ya'ipi panpatëronata' huiquitarin huachi.

8Ina quëran a'na anquëninata' cornita-nën masahuaton, pihuiantarin huachi. Pihuiantahuachina, panca motopi pochin nininso' ni'nahuë. Pën pochin orotárin. Yosë nohuanton, marëquë anoitërin. Inaquë anotohuachina, patomachin marë huënaï pochin nisarín. 9Patomachin ma'sharo'sa' inaquë ya'huërinso' chiminpi huachi. Panca nancharo'santa' patomachin ta'huantopí huachi.

10Ina quëran a'na anquëninata' pihuiantahuachina, pánca tayora anotarín, panca orotërinso'. Máin ninin,

topiso'. Anotohuachina, Yosë nohuan-ton, patomachin iiro'sa' tapiarin.

¹¹Tëquëin, i'sha'huayaro'santa' patomachin main nisarin huachi. Máin ni'ton, notohuaro' piyapi'sa' o'otona', chimianpi huachi.

¹²Nani cara anquëni pihuirin huachi. A'nanta' pihuiantahuachina, Yosë nohuan-ton, patoma pi'i tashitarin.

Patoma noya a'pianponahuë', patoma co huachi a'pianinhuë'. Yoqui, tayora, inapitanta' patoma pochin tapiarin. Co huachi noya orotarinhue'. Napoaton tashinta' co huachi noya a'pianinhue'.

¹³Ina quëran panca anpianhtëhuan quënanahuë. Inapaquë a'ninquëchin yanponarin. Piyapi pochin noninso' natanahuë.

—Ma'huantacha nisarin paya. Yosë a'popi ni'ton, piyapi'sa' chiniquën parësita-pona'. A'napita anquëniro'sa' pihuianta-huachina, isoro'paquë ya'huëpisopita aquë aquëtë' parësita-pona', ténin.

Parësitopi parti quëran pipipiso'

9 ¹Ina piquëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, Yosë comisio-nën ya'norin. Tayora anotërinso pochin inapa quëran o'marin. Yosë nohuan-ton, nanan ya'huëtërin parësitopi parti i'soatcaso'. ²I'soatohuachina, acopo quëran conai' pipiarin. Yarachin tomontarin. Panca pën quëran tomontë rinso pochin pipiton, pi'i ya'copiarin. Ya'ipi parti tashitarin. ³Naporahuaton, conai quëran na'a sopairo'sa' pipiapi. Panca séquërë pochin ya'norahuatona', pipiapi. Pa'pi tē'huatoro'. Séquërë pochin niponahuë', yonpinca pochin huitarin. ⁴Co panpatëro' pē'yacaso marë' huë'sapihuë'. Co nara pē'yapihuë'. Co nitërinso tēranta' pē'yarapihuë'. Piyapi'sa' aparësita-pona' marë' pa'sápi. Co Yosë marcanën ya'huëtërinso' aparësita-

huachi. ⁵Co tē'paponaraihuë', a'natërapo' yoqui pochin aparësitapi. Yonpincari huininsó pochin niponahuë', co sanoaponhuë'. Chiniquën iquin natanaponaraihuë', co chiminapihuë'. ⁶Na'con parësitatona', “Chimiin nipachin,” tosapirinhue', co chiminaponahuë'. Chiminacaiso' nohuantapirinhue', co chiminaponahuë'.

⁷Na'a piyapi'sa' aparësita-pona'. Panca séquërë pochin ya'notona', chiniquën pa'sapi. Cahuarioro'sa' quira nicacaiso marë' quëpapiso pochin pa'sapi. Piyapi'sa' minsëapi ni'ton, oro quëran yancotëtapí. Naporahuaton, piyapi pochin ya'piratapi. ⁸Aihuan ni'ton, sanapi pochin aintapi. Tanan ni'ni pochin natëtapí. ⁹Sha'huëtëonta' tachiton. Hua'na pochin ni'ton, co ohuanchinachinhue'. Pa'pachina, anpianhtën quëran chiniquën tēnëntëra-rin. Notohuaro' cahuarioro'sa' chiniquën ta'apiso pochin sopairo'sa' pa'sapi. ¹⁰Naporahuaton, yonpinca pochin huinantapi. Iquin huitapi. Huitohuachina', a'natërapo' yoqui pochin aparësitapi. ¹¹Hua'anën ya'huëtërin anta'. Inari camairinso', parësitopi parti quëran huë'nin. Cotio nananquë Apatono itopiso'. Crico nananquë Aporiono topi. Canponanquë tēpatona'pi tapon naporin.

¹²Na'con parësita-pona' ninoton, nani a'notërinco. Ina ni'pirahuë', na'con na'con parësita-pona' ya'huapon. Catoro' aparësita-pona' pahuanarin nica'huaso'.

Ana'intacaso marë' a'papiso'

¹³Yosë nohuan-ton, nani a'natërapo' anquëniro' cornita pihuirin co noyahuë' nipisopita ana'intacaso marë'. Ina quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, inapaquë nontërinso' natanahuë'. Misa'huaya inapaquë chinotopi quëran nontaton, anquëni pihuirinso' itërin:

¹⁴—Catapini anquëniro'sa' a'paquë' piyapi'sa' aparësitacaiso marë'. Panca i' yonsanquë nani ninarapiso'. Iyopiratisë itopiquë, itërin.

¹⁵Itohuachina, anquëniro'sa' a'parin piyapi'sa' ana'intacaiso marë'. Iraca inaquë acopirinhüë'. Nani ora nanirin ni'ton, a'parin huachi patoma pochin piyapi'sa' tëpacaiso marë'. ¹⁶Ina quëran notohuaro' sontaro'sa' huë'sapi, ni'nahuë. Cahuarioro'sa' aipi huënsëri-rapi. “Cato pasa huaranca huaranca huë'sapi,” tënin, natanahuë.

¹⁷Hua'narëso pochin a'ninquëchin quënanahuë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' quënantarahuë. Sontaro'sa' hua'na quëran nininso' a'mopi. Pënsha pochin huënarachin nipi. A'naquën caninchin. A'nanta' sha'pichin. Parësitopi quëran pipirinso pochin ya'nopi. Cahuarioro'santa' nisha ya'nopi. Tanan ni'ni pochin mototopi. Nanamën quëran pën, conai', sha'pi mo'shi', inapita pipiapi. ¹⁸Inapitaso' nanamën quëran pipirahuatona', patomachin piyapi'sa' tëparapi. Notohuaro' chiminapi. ¹⁹Nanamën quëran tëparapi. Huinamën quëraonta' acoapi. Huinamënso' ya'huan pochin mototahuatona', quëtëtapì.

²⁰Na'a piyapi'sa' chiminaponaraihuë', co naporo tëranta' a'napita yonquiapihuë'. Ni'saponaraihuë', inachachin co noyahuë' cancantapi. Aquëtë chachin sopai yonquiapi. Mamanshi moshapi. Nisha nisha mamanshi moshapi. Oro quëran, prata quëran, hua'na quëran, na'pi quëran, nara quëran, ina quëranpita nipiso'. Co inapitaso' quënantopihuë', co natantopihuë', co iratopihuë'. Co nanpipirinhahuë', moshapi huachi. ²¹Pa'pi co noyahuë' cancantatona', tëpatapi, pënotapi, monshihuanapi, ma'sha ihuatapi. Yosëri ana'intërinso' ni'saponaraihuë', co nohuan-tapihuë' oshanëna' a'pocaiso'.

Quirica'huaya oporinso'

10 ¹Ina quëran hua'narëso pochin a'na anquëninta' niantarahuë, chiniquën nanantërinso'. Chistoro' huancana inapa quëran o'mamarin. Motënuquë yahua'tan tahuirin. Ya'ipi ya'piranën pi'i pochin a'pinarin. Tonain pën pochin ya'noarin. ²Quirica'huaya oporinso' së'quëarin. O'marahuaton, inchinan nantën quëran marëquë i'naitarin. Ahuënan nantën quëran no'paquë i'narin. Panca masho ni'ton, napoarin. ³Chiniquën nanantaton, chiniquën nonsarin. Pa'pini' përarinso pochin natanahuë. Përapachina, inapa quëran a'panitërin. Chiniquën huiratarin pochin natanahuë. ⁴Nonpachina, natanato, quiricaquë yaninshitopirahuë', inapa quëran a'na sha'huitërinco:

—Ama naporinso' ninshitëquësöhuë'. Co a'napita sha'huitacaso' ya'huërinhuë', itërinco.

⁵Naporo' panca anquëni inchinan tanpa quëran anquiontarin. “Yoscoarë' no'tëquën nontaranquën,” ta'ton, naporin.

⁶—Yosë ni'sárinco ni'ton, co nonpinahuë'. Inaso' iraca quëra huarë' ya'huaton, co onporonta' ayaponhuë'. Isoro'pa', marë, pi'iro'të', ya'ipi ya'huërinso'pita inari ninin. Co huachi hua'qui quëranhuë' ana'intarin huachi. ⁷A'naichin anquëni pahuanarin cornita pihuicaso'. Ina pihuiantahuachina, oshahuano'sa' ana'intahuaton, ya'ipiya Yosëri hua'anëntarin huachi. Piyapi'sa' inahuara co nitotopihuë'. Iraca quëra huarë' Yosë nohuanton, ana'intacaso' ninopirinhahuë', ipora huarë' nanirin huachi. Inimiconënpita ana'intahuaton, hua'anëntarin huachi, tënin panca anquëni.

⁸Naporo huanta' a'na nantën quëran marëquë i'naitarin. A'na quëraonta'

no'paquë i'narin. Ina quëran inapa quëran itantarinco:

—Paaton, quirica'huaya së'quërinso' ma'paquë', ⁹itohuachincora, pa'sahuato, ma'parahuë.

—Quirica'huaya quëtoco, itërahuë.

—Noyahua'. Macaton, ca'quë'. Nino pochin cashin ca'sapiranhuë', nani ni'ipatan, main nisarin, itërinco.

¹⁰Quirica'huaya masahuato, ca'nahuë. Nino pochin cashin ca'pirahuë'. Nani ni'isoco, main ninin. Inapochachin Yosë nanamën noya nanan niponahuë', parësitacasonta' anitotërinpoa'. ¹¹Ina quëran itantarinco:

—Na'a piyapi'sa' pënënquë'. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' anitotarinquën. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, copirnoros'a', inapita ma'sona onpocaiso'. Yosë ninoton, anitotarinquën ninshitamaso marë', itërinco.

Catoya'pi Yosëri a'parinso'

11 ¹Ina quëran mitro pochin nininso' quëtërinaco a'nica'huaso marë'.

—Yosë chinotopiso pëi' a'niconquë'. Misa'huaya chinotopiquënta' a'niquë'. Nani a'nirahuaton, piyapi'sa' Yosë chinotapisopita pichiquë'. ²I'iratëso' nipirihuë' ama a'niquësohuë'. Inaquë nisha piyapi'sa' ya'conapi. Co Yosë imaponaraihuë', inaquë ya'conahuatona', tapirapi. Yosë ninanonëonta' tapirapi. Cara pi'ipi miria pochin napotapi. ³Naporo' tahuëri'sa' cato' quëmapi a'pararahuë pënëntacaso marë'. Yaa'pahuato, chiniquën nanan quëtarahuë no'tëquën sha'huicaso marë'. Piyapi'sa' na'con oshahuanpi ni'ton, cato' quëmapi sëtarin. Sëtatton, mocarinsó pochin a'mosarin piyapi'sa' oshanëna' ayonquicaiso marë'. Cara pi'ipi miria pënëntarin, itërinco Yosë.

⁴Catoya'piso' a'na tahuëri nóya pënëntapon. Panca nanparin orotërinso pochin nicaton, Yosë nanamën anitotapon huachi. Oriposo nara pochin ninin. Ina ni'patëra, Yosë ayonquirinco. “Tëhuëenchachin Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' no'tëquën pënënacaso',” ténahuë. ⁵Yosë nohuanton, nani ma'sha nicacaso' nanitarin. Sacai' nininsopita nanitaparin. A'napitari yatëpahuachina', nanamën quëran pën pipiarin. Pipihua-chin, yatëpapisopita huëyarapi. Huëyarahuatona', chiminapi huachi. Ina pochin Yosëri catahuaarin ama catoya'pi chiminacaso marëhuë'. ⁶Iraca pënëntona'piros'a' nani ma'sha napopi piyapi'sa' ayonquicaiso marë'. Inapochachin catoya'pi Yosëri a'parinso' nani ma'sha nanitapaarin. Yosë nontahuachin, cara pi'ipi miria co o'nanaponhuë'. Inapotatona', pënëntá pona huachi. Tëquëionta' nontahuachin, huënai' taranapon. Ina quëran Yosë nohuanton, chiniquën canio acorarin Yosë yonquicaiso marë'. ⁷Cara pi'ipi miria pënëntapona'. Nani noyá pënënto-huachina, Yosë inimiconën ya'noarin huachi. Sopai hua'anëni chachin a'parinso'. Pa'pini' maninposo pochin Yosë imapisopita yatëparin. Yosë nitotaponahuë', —Nani catoya'pi pënëntërin huachi. Co huachi aquëtë' pënëntacaso' ya'huërinhuë', tënin. Napoaton inimiconënpita huë'sahuatona', quira nisapi huachi. Catoya'pi minsërahuatona', tëparapi huachi. ⁸Quirosarinquë chachin tëparapi. Inaquë iraca Quisosonta' tëpapiso'. Inaquë ya'huëpisopita pa'pi co noyahuë' cancantapi. Sotomaro'sa pochin oshahuanacasoáchin yonquiapi. Catoya'pi tëpahuachina', caniquë të'yatapi. Co pa'pitapihuë'. ⁹Cara tahuëri miria pochin na'a piyapi'sa' huë'sapi nicacaiso marë'. Nisha nisha

nananquë nonpisopita ni'sahuatona', co nohuantapihuë' pa'pitacaiso'. ¹⁰Tëparahuatona', pa'yatapi. Capa cancanta-tona', pita nisapi, ma'shanëna' nicanarapi. "Hua'qui' pënënatonpoa', apininpoa' nipirinhüë', nani chiminin huachi," ta'tona', capa cancantapi. ¹¹Cara tahuëri pochin napoápirinahüë'. A'nanaya Yosë nohuanton, nanpirahuatona', huanintarapi huachi. Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'yanapi huachi. ¹²Naporo' inapa quëran nontërinso' natanapi.

—Isëquë huëntaquë huachi, itarin catoya'pi. Napotohuachina, inimiconënpita nicasoi', inapaquë paantarín huachi. Chistororë chachin paantarín huachi. ¹³Naporo chachin panca ocohua pa'sarin. Pa'pachina, notohuaro' pëiro'sa' ohuatërin. Canchisë huaranca piyapi'sa' chiminpi huachi. A'napitaso' pa'pi të'huatapi. "Yosë nohuanton, naporin," tosapi.

¹⁴Nani catoro' parësitapiso' ni'nahuë. Shiarahuaton, a'nanta' a'notantarínco. Hua'narëso pochin ni'nahuëso' ninshichinquëma'.

Piquëran huarë' pihuirinso'

¹⁵Ina quëran a'naichin anquëni ya'natontarinso' pihuiantarín huachi. Pihuihuachina, inapaquë chiniquën nonsapi, natanahuë.

Iraca quëra huarë' na'a copirnoros'a' ya'huëpirinahüë', iporasos' Yosëri ya'ipiya hua'anëntarín huachi. Quisocristorë chachin hua'anëntomiatarín huachi. Co onporonta' pipiapihuë', tosapi.

¹⁶Cato shonca catapini ansiano'santa' Yosë'pa' ya'huërinso' isonahuatona', Yosë chinotapi.

¹⁷—Yosparinquën, Siniro. Quëmasachin ya'ipiya nanitapan. Iraca

quëra huarë' ya'huaton, ipora huanta' nanpiaran. Chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya yahua'anëntarín huachi. ¹⁸Nishanisha piyapi'sa' no'huirinënuënsopita ana'intarín huachi. Chiminpisopitanta' no'tëquën ana'intarín. Imarinënuënsopitaso' nipirinhüë' acanaaran huachi. Co piyapinënpita nianantarínhuë'. Inso tëranta' natëhuachinquën, inapaquë quëpaaran. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa' inapita imapachinquën, acanaaran huachi. A'napitaso' nipirinhüë' co yaimarinënuënhüë' ni'ton, ana'intarín. Imarinënuënsopita aparësitopi ni'ton, chiniquën ana'intarín huachi, itapi.

¹⁹Ina quëran hua'narëso pochin nicasoco, Yosë pëinën inapaquë ya'huërinso' ni'soatërin, ni'nahuë. Iraca chinotopiso pëi acohuaa Yosë caconën ya'huërin. Inaquë huënarachin huënarachin ya'norinso'. Ina pochin nininso' inapaquë ni'nahuë. Nicasoco, o'coritërin, tënëntërin, huiratërin, ocohua pa'nin, ocai' anotërin, naporin. Yosë chiniquën nanantërin ni'ton, naporin.

Panca ya'huaton pochin ya'norinso'

12 ¹Iraca quëra huarë' sopai yaminsërinpoa'. Ya'ipi Yosë imarëhuasopita chiniquën aparësitopinënpohüë', a'na tahuëri Yosëri minsërahuatón, ana'intarín huachi. Ina nitota'huaso marë' Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. A'na sanapi inapaquë quënanahuë. A'morinso' huënarachin huënarachin. Pi'i pochin a'pinin. Nantëanaquë yoqui ya'huërin. Shonca cato' tayora yancotë pochin motënuë tahuitërin. Yosë

piyapinēnpita ayonquipoaso marē' ina sanapi a'notērinco. ²Cayoron inaso'. Nani yahuairin ni'ton, chiniquēn iquitarin. ³Ina quēran a'na ma'sha inapaquē ya'norin, niantarahuē. Pánca ya'huan pochin niponahuē', ina quēran panca panca ninin. Nantēhuan. Quēhua-shin nisahuaton, canchisē motēn ya'huētērin, shonca pomohuaninso'. A'naya a'naya motēnquē hua'an pochin yancotētērin. ⁴Huinamēn quēran inapaquē huihuicontahuachina, tayora pochin nininso' a'tētontarahuaton, isoro'paquē tē'yatimarin. Patoma tē'yatimarin. Ina pochin sopai chiniquēn nanantaton, iraca na'a anquēniro'sa' anishacancantērin. Ina quēran hua'narēso pochin quēnantarahuē. Panca ya'huan pochin nininso' pa'nin. Sanapi notēnanquē huaniarin. “Huaihuachin, hua'huin matahuato, ca'sarahuē,” ta'ton, ninararin. ⁵Ninaso', huairin. Quēmapia'huaya huairin huachi. Inaso' chini chiniquēn nanantaton, a'na tahuēri ya'ipiya hua'anēntapon. No'tēquēn ana'intapon ni'ton, ya'huani yatēparin. Ina marē' ninarápirinhuē'. Nani nasitohuachina, Yosēri nicha'ērin. Ya'huērinquē chachin quēpantarin ichihua'anēntacaso marē'. ⁶A'shinso' nipirinhuē' co piyapi ya'huērinquēhuē' ta'arin. Inaquē Yosēri nani tapatērin noya ya'huēcaso marē'. Cara pi'ipi miria pochin inaquē ya'huarin ni'ton, cosharo' quētapi. Inapochachin piyapinēnpita noya ni'sarin ama sopairi minsēcaso marēhuē'.

Satanasē inapa quēran a'parinso'

⁷Ina quēran hua'narēso pochin niantarahuē. Inapaquē anquēni hua'an quēnantarahuē. Miquiri itopiso'. Sopairi yaminsēaton, ahuērin. Sopairo'sa' anquēniro'sapitarē' niahuērapí. Quira

nisapi. ⁸Anquēniro'sari minsērahua-tona', isoro'paquē a'paimapi. ⁹Inapota-tona', sopai hua'an inapa quēran tē'yatopí huachi. Iraca ya'huan taranahuaton, piyapi nonpintērin. Canta' hua'narēso pochin nicato, ya'huan pochin nininso' ni'nahuē. Inaso' sopai chachin, Satanasē itopiso'. Ya'ipi piyapi'sa' yanonpintērin. Ina minsērahua-tona', isoro'paquē tē'yatopí huachi. A'naquēn anquēniro'santa' ina imapi ni'ton, a'papi inahuanta'. Iporaso' sopairo'sa' itērēhua'.

¹⁰Ina quēran inapaquē noninso' natanahuē. Yosē imapisopita napopiso'.

—Tēhuēnchachin sopai yaminsēpirinpoahuē', Yosē nicha'ērinpoa'. Sopairi Yosē nontaton, na'con sha'huirapiarinpoa'. “Oshahuanpi,” itērapiarinpoa'. Tahuērirē chachin, tashirē chachin naporápiapirinpoahuē', nani Yosēri minsērin huachi. Ya'ipiya nanitaparin ni'ton, hua'anēntērinpoa huachi. Quisocristo chini chiniquēn nanantarin huachi. ¹¹“Oshanēnpoa marē' chiminin ni'ton, sopai minsērē hua'. Huēnainēn quēran anoyacancantē rinpoa'. Ina huēnainēn quēran chachin sopai minsērēhua'. Nanamēn sha'huitatēhua', sopai minsēarihua'. Yatēpapirinēnpoaonta', co a'poarēhuahuē' ni'ton, minsēarihua huachi,” topi. ¹²Napoaton inapaquē ya'huēpisopita noya cancanchina'. Ya'ipiro'paquē ya'huēpisopitaso' nipirinhuē' parēsítapi. Sopai pa'sárin piyapi'sa' minsēcaso marē'. “Co hua'quiya quēranhuē' Yosē ana'intarinco,” ta'ton, chiniquēn no'huitērin. No'huitaton, piyapi'sa' yaminsērin huachi.

¹³Ina quēran Yosē nohuanton, hua'narēso pochin niantarahuē. Ya'huan pochin nininso' nani isoro'paquē tē'yatopí huachi. Tē'yatohuachina,

pa'nin sanapi i'hua huairinso' aparësita-caso maré'. Ina yatëpaton, imasapirin-hué', ¹⁴Yosëri catahuarin cha'ëcaso maré'. Panca anpiantëhuanëso pochin nisahuaton, ta'arin. Co piyapi ya'huërinquëhué' ta'arahuaton, cara pi'ipi miria pochin inaquë na'pirin. Yosë nohuanton, ma'sha ya'huërin capacaso'. Co ya'huani maninhué'. Ayonquiincoso maré' isopita Yosë a'notërinco. Inapochachin Yosëri piyapinënpita ni'sarin ama sopairi minsëcaso marëhué'. Ina nitotohuatëhua', co pa'yanarihuahué'. ¹⁵Chiniquën no'huiton, ya'huani yamanin. Nanamën quëran panca i' pipirin. Tëquëin pochin pipirin sanapi quëpacaso maré'. ¹⁶I' a'papirinhué', no'pa huëncharopachina, i' ya'conin. Ya'ipiya yanquirin huachi. Co chimitërinhué'. ¹⁷Napoaton sopairi chiniquën no'huirin. No'huiton, pa'nin Yosë natëpisopita ahuëapon. A'naya a'naya imapisopita tëpacaso maré' pa'nin. Quisoso imasapi ni'ton, aparësitarin. Ina maré' marë yonsanquë huaniarin.

Yosë inimiconën ya'norinso'

13 ¹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahué. Ma'sha marë quëran pipiarin, co nohuitëresohué'. Pa'pi të'huatoro' pipirarin. Canchisë motohuan nisahuaton, shonca pomonën ya'huëtërin. A'naya a'naya yancotë' ya'huëtërin. Hua'an pochin chiniquën nanantërin ni'ton, naporin. Motëncuë nininën nani ninshitërin, Yosë pinorinso'. “Yosë quëran caso' chini chiniquën nanantërahué,” ta'ton, ninshitërin. Ina ma'sha sopai acorinso', ténahuë. ²Yarani pochin niponahué', tocani pochin nantëtërin. Nanamënso' pa'pini pochin nanantërin. Sopairi chachin chiniquën nanan quëtapon ni'ton, chiniquën nanantaton, copirno

ya'conapon. A'na tahuëri a'na quëmapi ina pochin ya'huapon. Piyapi niponahué', sopai hua'ani ya'coancantërin ni'ton, yarani pochin cancantarin. Napoaton yarani pochin ya'norin, ni'nahuë. ³A'na motën ahuëtouachina', chiminaponahué', nanpiantapon huachi. Noyatouachin, ya'ipi piyapi'sa' pa'yanpi. Pa'yanatona', imasapi huachi. ⁴Sopai natëtona', acorinsonta' chinotapi huachi, yarani pochin ya'norinso'. Notohuaro' piyapi'sa' ina yonquiatona', natëapi huachi.

—Ma noyacha inaso paya. Chini chiniquën nanantarin. Co incari tëranta' nanitarinhué' minsëcaso', tosapi. Yosë inimiconën inaso'.

⁵Sopai nohuanton, na'con Yosë pinosarin.

—Yosë quëran caso' chini chiniquën nanantërahué. Co ina chinotacaso' ya'huërinhué', tosarín. Sopairi catahuarin ni'ton, copirno ya'conarin. Chini chiniquën nanantarin ni'ton, ya'ipi copirnoros'a' camaiarin. Cara pi'ipi miria ya'ipiya hua'anëntarin. ⁶Na'con Yosë pinosarin.

—Capa Yosë. Co inapaquë ya'huërinhué'. Na'a piyapi'sa' topinan quëran imasapi, co inapaquë pa'sapihué', tosarín. ⁷Yosë imapisopita co quë'yarinhué'. Sopai nohuanton, aparësitarin. Aparësitaton, pi'pianchin shicanaarin. Notohuaro' piyapi'sa' hua'anëntarin. Nisha nisha nananquë nonpisopita hua'anëntarin.

⁸Hua'huayatërahué' piyapi'sari natëapi huachi. Quisoso imapisopitaichin co ina chinotapihué'. Quisososos' a'na quirica ya'huëtërin. Nanpirin quirica topiso'. Inaquë nininënpita nani ninshitërin. Isoro'pa' ninin quëra huaré' imapisopita ninoton, inaquë ninshitërin. “Canpoa maré' chiminin,” ta'tona', ina imasapi. A'napitaso' nipirinhué' Yosë inimiconën

imasapi. Co nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huëpihuë'.

⁹Huëratëhuanpatama', noya natana-toma', yonquico'. ¹⁰Tashinan pëiquë po'mohuachinënquëma', Yosëri a'paarin parësitacaiso marë'. Tëpahuachinën-quëma', chiniquën ana'intarin huachi. Ina yonquiatoma', canpitaso' chiniquën cancantoco'. “Yosë catahuarincoi,” ta'toma', imamiatoco'.

Nonpina'pi pënëntërinso'

¹¹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahüë. A'na ma'shanta' no'pa quëran pipiarinso' ni'nahuë. Cato' pomona'huaya ya'huëtërin. Ohuica'huaya pochin nininso'. Noya ya'noaponahuë', sopai pochin chiniquën nonsarin. Inaso' nonpina'pi pënëntërinso'. ¹²Inanta' Yosë inimiconën pochin chiniquën nanantapon. Chiniquën nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' camaiarin yarani pochin nininso' chinotacaiso marë'. Inaso' chiminaponahuë', nanopiantarin ni'ton, chinotapi. ¹³Ma'sha no'pa quëran pipirinsos' nani ma'sha nanitaparin anta' piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Ina nohuanton, pën inapa quëran anotarín. Piyapi'sa' ni'tërantapaquë napoarin Yosë inimiconën natëcaiso marë'. ¹⁴Nisha nisha acorin, sacai' nininso'. Yosë inimiconën nohuanton, naporin. Pi'yapi'sa' ni'pachina'. —Tëhuëenchachin inaso' Yosë, tosapi. Notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin huachi. Ina quëran itapon: —Panca mamanshi niahua'. Copirno chachin nonanatëhua', chinotahua'. Inaso' chiminaponahuë', nanopiantarin ni'ton, chinotoco', itohuachina', nisapi huachi. ¹⁵Ina quëran sopairi catahuarin aquëtë' piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Mamanshi nanpirinso pochin ni'sapi. Niirinso pochin ni'sapi. Noninso pochin natanapi.

—Insosona co moshatohuachinhuë', tëpaarahüë, tosarín. ¹⁶Ina quëran Yosë inimiconëni camaiantarin.

—Ca marcanëhuë niacotoco'. Të'yamaquëhuë nipon, inchinan imiramaquëhuë nipon niacotoco'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', ma'huano'sa', sa'ahuario'sa', ya'ipiya niacotacaso' ya'huërin. Co a'naya tëranta' pahuantacaso' ya'huërinhuë', tosarín. ¹⁷Co marcanën niacotohuachinahuë', co huachi nanitapihuë' ma'sha pa'anatona' canacaiso'. Co pa'anacaiso tëranta' nanitapihuë'. Yosë inimiconën marcanën niacotëra'piapona'. A'naquën nininën chachin niacotapi. A'naquënso' nipirinhüë' pichirinsos' niacotapi. ¹⁸Saota pasa saota shonca saota niacotapi. “Piyapi niponahuë', inasachin natërhua’,” ta'tona', napoapi. Ni'cona nonpintochinquëma'. Yosë imaramasopitaso' no'tëquën yonquico'. Co ina natëcaso' ya'huërinhuë'. Niacotohuatama', co Yosë yonquiaramahuë'. Yosë inimiconën hua'anëntarinquëma huachi, ténahuë.

Pasa catapini shonca catapini huaranca cantapiso'

14 ¹Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, Quisoso quënantarahüë. Ohuica'huaya pochin ya'norin. Sion motopiquë huaniarin. Inarë' pasa catapini shonca catapini huaranca piyapi'sa' ya'huapi, ni'nahuë. Quisoso nininën niacotë'yatopiso'. Imapi ni'ton, Yosë nininëonta' niacotopi. ²Ina quëran inapaquë chiniquën tënëntërinso' natanahuë. Panca so'pora pochin tënëntarin. Chiniquën huira pochin natanpirahuë', mosica pi'nirinsonta' natanahuë. Quitara pochin nininso' pi'niarin. Noyapiachin natanahuë. ³Nasha cantanta' inapaquë cantarapi. Yosë notënanquë cantarapi. Ansiano'sa',

catapini ma'sharo'sa pochin nininsopita, inapita natanapi. Pasa catapini shonca catapini huaranca imapisopita cantapiso'. Isoro'paquë ya'huapona', Quisosori nicha'ërin. Oshanëna marë' chiminaton, anoyacancantërin ni'ton, inapitaráchin nanitopi ina cantacaiso'.⁴Noyápiachin cancantapi. Co pi'pisha tëranta' oshahuanacaiso' yonquiapihuë'. Yosëichin yonquiapi. Insëquësona Quisoso pa'pachin, imasápi. Isoro'paquë ya'huëpirinahuë', nani Yosëri nicha'ërin inasachin chinotacaiso marë'. Nani tahuëri Quisoso chinotapi huachi.⁵Co pi'pisha tëranta' nonpintapihuë'. Noyapiachin cancantapi.

Cara anquëniro'sa' pa'sapiso'

⁶Ina quëran a'na anquëninta' quënanahuë. Inapaquë yanponarin noya nanan sha'huicaso marë'. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, ya'ipiya sha'huitarin.

⁷—Yosë té'huatatoma', natëco'. Ana'intacaso' tahuëri nani naniriarin ni'ton, inasachin imaco'. Ya'ipi isoro'pa', inapaquë ya'huërinso', marë, iiro'sa', ya'ipiya ninin ni'ton, chinotoco huachi, itarin anquëniri.

⁸Ina quëran a'na anquëninta' paaton, sha'huirarin:

—Iracá na'a oshahuano'sa' Papironiaquë ya'huëpi. Panca ninano' nipirinhuë', Yosë nohuanon, ta'huantopi huachi. A'na tahuërinta' inapita pochin cancan-topisopita ya'huapirinahuë', Yosëri ana'intarin huachi. Pa'pi co noyahuë' yonquiataona', na'a piyapi'sa' anishacancantopi ni'ton, ta'huantapi. Noyá ta'huantapi huachi, ténin.

⁹Ina piquëran a'na anquëninta' paaton, chiniquën nonsarin.

—Ama Yosë inimiconën natëcosohuë'. Ama mamanshinën moshacosohuë'. Të'yamaquë marcanën yaacotarín-

quëma' hua'anëntinquëmaso marë'. Ama natëcosohuë'. Ina chinotohuata-tama', Yosë ana'intarinquëma'.¹⁰Chiniquën no'huitonquëma', ana'intarinquëma huachi. Parësitopiquë a'pahuachinquëma', pënuquë parësitararama huachi. Anquëniro'sa' ni'tërantapaquë no'tëquën ana'intarinquëma huachi. Quisosonta' canpita marë' chiminaponahuë', co nohuanteramahuë' ni'ton, ina nohuan-ton, parësitararama huachi.¹¹Co onporonta' pën tacopiaponhuë'. Inaquë conainta' tomontápon. Parësítapona huachi. Co sanoarinhuë'. Insopitasona Yosë inimiconën natëhuachina', mamanshiquë moshatohuachina', chiniquën parësítapona'. Tahuërirë chachin, tashirë chachin parësítapona huachi. Co marcanën niacotacaso' ya'huërinhuë', ténin.¹²Ina yonquiata-toma', chiniquën cancantoco'. Yosë nanamën natëtoma', Quisocristo imamiatoco'. Aparësitopirinënuquëma-huë', ama a'pocosohuë'.

¹³Ina quëran Ispirito Santo inapa quëran itërinco:

—Apira sha'huichinquën ninshitéquë' ya'ipi imapisopita nitochina'. Ipora quëra huarë' chiminpatama', co ina marë' sëtacaso' ya'huërinhuë'. Noya cancantoco'. Quisoso imarama' ni'ton, Yosë'pa' pa'sarama'. Inatohua' co huachi sacatapomahuë'. Co huachi parësítapomahuë'. Yosë marë' sacatërama' ni'ton, nóya ni'sarinquëma'. Inapaquë acanarinquëma huachi, itërinco.

Piyapi'sa' mapiso'

¹⁴Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, chistoro' quënanahuë, huirichin nininso'. Inaquë a'naso' huënsëarin. Quëmapi niponahuë', Yosë pochin ya'norin. Chiniquën nanantaton,

oro quëran nininso' yancorin. Imirin quëran nisha sahuëni sè'quërin, trico macacaso marë' nininso'. Inëshin. ¹⁵Naporo' anquëni Yosë pëinën quëran huë'nin. Huëcaton, sha'huitiarin:

—Nani ora nanirin huachi. Yosë imapisopita maquë huachi. Trico noya cayahuachina, a'naroachin sahuëniquë manë'. Inapochachin iporaso' ora nanirin huachi piyapi'sa' macacaso marë', itërin.

¹⁶Itohuachina, Quisosori manin. Cayarinso' manëso pochachin Yosë imapisopita masahuaton, quëpantarin huachi.

¹⁷Ina quëran a'na anquëni Yosë ya'huërin quëran pipiantarin. Inanta' nisha sahuëni ya'huëtërin, inëshin nininso'. ¹⁸Ya'huërë' a'na anquëninta' Yosë chinotopi quëran huë'nin. Inari pën ni'sarin ora nanihuachin, ana'intacaso marë'. Huëcaton, sha'huitërin:

—Nani ora nanirin huachi isoro'pa' ana'intacaso marë'. Co imapisopitahuë' maquë huachi. Opa cayahuachina, manëso pochachin a'naroachin maquë', itërin anquëniri.

¹⁹Itohuachina, a'naroachin co imapisopitahuë' manin ana'intacaso marë'. Yosëri chiniquën no'huiton, no'tëquën ana'intarin huachi. ²⁰Ni'co'. Oparo'sa' mapachinara, ninano aipiran quëparapi. Inaquë panca nanpiquë to'poipi. Opai' pipihuachina, quëhuain ninin. Huënai pochin ya'norin. Inapochachin ana'intoahuachina, panca huënai' pa'sarin, ni'nahuë. Cara pasa cato shonca quiromitro pochin pancaitë rinso'. Cahuario motën ya'cari huarë' opotarin. Ina ni'patëra, Yosë ayonquirinco huachi. Inapochachin ayaro' tahuëri nanihuachin, oshahuano'sa' chiniquën ana'intarin huachi. Notohuaro' piyapi'sa' parësitapi huachi.

Huënai' i'sha pochin pa'sapon huachi, ténahuë.

**Canchisë anquëniro'sari
ana'intacaso marë' acorinso'**

15 ¹Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahüë. A'na tahuëri oshahuano'sa' chiniquën ana'intarin huachi. Ina anitotincoso marë' nani ma'sha a'notërinco. Pa'pi pa'yanpiro' ni'nahuë. Canchisë anquëni ya'huarin. A'naya a'naya Yosëri yaa'parin piyapi'sa' ana'intacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë nani ma'sha onpocaso' ya'huapon. Ina piquëran ayaro' tahuëri naniarin huachi.

²Co'huara anquëniro'sa' pa'shatërasohuë', inapaquë panca sono' niantarahüë. Isihuico pochin niponahuë', huënaratarin. Pën pochin ya'norin huachi. Sono yonsanquë na'a piyapi'sa' quënanahuë. Noya cancantatona', Yosë inimiconën minsëpisopita. Isoro'paquë ya'huapona', co marcanën niacotopihuë'. Parësitaponaraihuë', “Yosëichin imarai,” ta'tona', imamiatopi. Iporaso' Yosë'pa' ya'huatona', noya ya'huërapa. Quitara pochin nininso' pi'nirahuatona', cantarapi. ³Iraca Moisésë Yosëichin natëton, inimiconënpita minsërahuaton, cantarin. Inapochachin isopitanta' cantarapi. Yosë nohuanton, hui'nin chiminin ni'ton, ina yonquiatona', cantarapi.

Ma noyanquëncha, Sinioro, quëmaso paya. Ya'ipiya nanitaparan. Ma noyacha catahuanconci paya. Chiniquën nanantaton, noya ninan. Noya hua'anëntaton, no'tëquën ana'intëran. Co onporonta' nonpinanhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' natëinënquën.

⁴Ya'ipiya, Sinioro, të'huachinënquën. Ya'ipiya

yonqui'inênquên. Quëmasáchin nóyanquên. A'na tahuëri no'tëquên ana'into huatan, ya'ipi piyapi'sa' ni'sapi. Ni'sahuatona', chinotarínênquên, topi cantatona'.

⁵Ina quëran Yosë pëinën inapaquë ya'huërinso' ni'soatërin, ni'nahuë. Acoana Yosë ya'huërinquë chachin quënanahuë. ⁶Canchisë anquëni ina quëran pipiapi. Huirichin huirichin a'mopi. Të'tëtênquë oro pochin nininquë nitonpopi. Nisha nisha ana'intacaiso marë' pa'sapi. ⁷Ina marë' canchisë sënan ya'huërin, oro quëran nininso'. A'na ma'sharo'sa pochin ni'ninso' sënano'sa' masahuatona', anquëniro'sa' quëtërin. “Paatoma', sënanquë ya'huërinso' të'yanantoco'. A'naya a'naya të'yanantohuatama', Yosëri ana'intarin huachi,” ta'ton, a'naya a'naya quëtërin. Yosëso' co onporonta' chimianinhuë', ni'sárinpoa'. ⁸Noya noya ni'ton, ya'ipiya nanitaparín. Ina të'huatacaiso marë' conai pochin nininso' tomontarin. Ya'ipi Yosë pëinën yanquëëtërin. Co insonta' nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso'. Piyapi'sa' ana'into huachina', naporu huarë' noya ya'coantapi huachi.

Sënano'sa' të'yanantopiso'

16 ¹Naporu' pëinën quëran Yosë chiniquën nonin, natanahuë. —Piyapi'sa' ya'huërinquë paatoma', sënano'saquë ya'huërinso' të'yanantoco'. Të'yanantohuatama', parësitapi huachi. Pa'pi co noyahuë' cancantopi ni'ton, chiniquën no'huito, ana'intarahuë huachi, itërin anquëniro'sa'.

²Ina natanahuaton, a'nara' pa'nin. Isoro'pa' nocorahuaton, sënan të'yanantarin huachi. Të'yanantohuachina, na'a piyapi'sa'

panca ta'tarapi. Sëncopi pochin pipitëra'piapona'. Co noyatochinachinhuë' nisapi. Ya'ipi Yosë inimiconën imapisopita parësitapi. Marcanën niacotopi ni'ton, Yosë nohuanton, ta'taráchin nisapi huachi. Nonanpiso' moshapi ni'ton, parësitápona'. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' ninoton, a'notërinco, ni'nahuë.

³Ina quëran a'na anquëninta' paaton, marëquë sënanquë ya'huërinso' të'yaitarin huachi. Inaquë të'yaitohuachina, i' huënai pochin nisarin huachi. Chimipi huëninën pochin anën nisarin. Napoaton ya'ipi marëquë ya'huërinso' taquiapi huachi.

⁴Ina piquëran a'na anquëninta' pa'nin. Iiro'saquë sënanënuë ya'huërinso' të'yaitohuachina, inapitanta' huënai pochin nisapi huachi. Tëquëin, i'sharo'sa', inapita napoapi huachi.

⁵—No'tëquën, Siniro, ana'intaran. Iraca quëra huarë' ya'huaton, ipora huanta' nanpiaran. Noyasáchin ninan. ⁶Na'a imarinënsopita tëpapi. Noya pënëtopirinahuë', tëpapi ni'ton, i'huëretëresó pochin ana'intaran. Tëpapi ni'ton, chiminapi anta'. No'tëquën ana'intaran huachi, ténin anquëni, natanahuë.

⁷—Tëhuënnachin, Siniro, quëmasachin ya'ipiya hua'anëntëran. Chini chiniquën nanantaton, no'tëquën nonan. No'tëquën ana'intaran, ténin. Yosë chinotopi quëran naporin, natanahuë.

⁸Ina quëran a'na anquëninta' pa'nin ana'intacaso marë'. Pi'iquë sënanquë ya'huërinso' të'yanantohuachina, pi'i chini chiniquën pi'catarin. Pën pochin ni'ton, chiniquën huëyapi. ⁹Chiniquën huëyahuachina', Yosë no'huiapi. “¿Ma' pochinta' cancantaton, Yosë aparësitarinpoa'? Sopai pochin cancantaton, napotarínpoa ipora,” tosapí. Parësitapo-

naraihuè', co nohuantapihuè' oshanèna' a'pocaiso'. Co Yosè yayonquipihuè'.

¹⁰Nani catapini anquëniro'sari ana'intapona' pa'pi. Ina quëran a'nanta' pipirahuaton, Yosè inimiconën ya'huërinquë pa'sarin.

Hua'anëntërinquë chachin pa'sarin. Inaquë paaton, sënanquë ya'huërinso' t'ë'yanantarin. T'ë'yanantohuachina, ya'ipiya tashiarin. Piyapi'sa' chiniquën parësitatona', chiniquën na'nëapona'.

¹¹Yosëso' ya'ipi parti hua'anëntopirinhüè', ina no'huipona'. “¿Ma' pochinta' cancantaton, aparësitarinpoa'? Sopai pochachin cancantaton, napotarinpoa ipora. Ina nohuanton, panca ta'taatëhua', chiniquën parësitarë hua',” taponá'. Co naporo tëranta' oshanèna' yaa'poapihuè'.

¹²Ina quëran a'na anquëninta' pa'sahuaton, panca i'quë sënanquë ya'huërinso' t'ë'yaitantapon. Iyopiratisë itopiso'. Inaquë t'ë'yaitohuachina, panca i' niponahuè', huinquintomata, yaniromaarin. Copirnoro'sa' noya pëntonacaiso marè' yaniromaarin. Pi'i pipirin parti quëran huè'sapi quira nicacaiso marè'.

Quira nicacaiso marè' niyontonapiso'

¹³Ina quëran panca ya'huan pochin nininso' niantarahuë. Sopai chachin ya'norinso'. Ma'sha marè quëran pipirinsonta' niantarahuë. Yarani pochin cancantërinso'. Yosè inimiconën itërëhuaso'. Ma'sha no'pa quëran pipirinsonta' niantarahuë. Nonpintaton, piyapi'sa' pënënarin Yosè inimiconën imacaiso marè'. Cara chachin ya'noantapi, niantarahuë. Cara nanamën quëran chachin cara sopairo'sa' pipipi. Inpo pochin ya'nopiso'. ¹⁴Sopairo'sa' ni'ton, nani ma'sha nanitapapi. Sacai' nininso' nisapi piyapi'sari natëcaiso marè'.

Nonpintatona', napoapi. Nisha nisha copirnoro'sa' camaira'piapona' notohuaro' piyapi'sa' quira nicacaiso marè'. Ayaro' tahuëri nani ya'caritëriarin ni'ton, niyontonapona'. “Canpoari Yosë minsëahua',” ta'tona', napoapona'. ¹⁵Nani Quisoso sha'huitërinpoa':

—Ni'co', iyaro'sa'. A'nanaya o'mantararahuë. Ihuatë pochin nicato, co nitotäsënuquëmahuè', o'mantararahuë ni'ton, nani tahuëri ninaco. Noya ninahuatamaco, noya cancantarama'. Yosë noya ni'sarinquëma'. Noyapiachin a'morëso pochin noyapiachin cancantoco'. Ina quëran o'mantahuato, co tapanapomahuè'. Noya cancantarama huachi, itërinpoa' Quisoso. ¹⁶Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, na'a copirnoro'sa' niyontonapi quira nicacaiso marè'. Armaquitonoquë itopiquë niyontonapi. Cotio nananquë napopiso'.

¹⁷A'naichin anquëni pahuanarin pacacaso'. Ina pa'sahuaton, sënanquë ya'huërinso' t'ë'yanantarin anta'. Ihuanquë t'ë'yanantohuachina, inapa quëran Yosëri chiniquën nontarin.

—Nani huachi, itarin.

¹⁸Itohuachina, o'coritarin. Huirá pochin chiniquën tënëëntarin. Naporo' pánca ocohua pa'sarin. Iraca quëra huarè' co onporonta' ina pochin pa'chininhuè' niponahuè', napoarin. ¹⁹Yosë inimiconënpita ya'huërinquë nocharotarín. Panca ninano' niponahuè', cara no'pa' huëncaroarin. Panca nahuëra'piapon. Nisha nisha ninanoro'saquë ta'huantapi huachi. Co Yosëri naniantërinhuè' ana'intacaso'. Iraca Papironiaquë na'a piyapi'sa' ya'huëpirinahuè', co noyahuè' yonquicasoráchin yonquipi ni'ton, ana'intërin. Inapochachin a'na tahuëri piyapi'sa' ata'huantarin. Chiniquën ana'intarin

huachi. ²⁰Naporo' co huachi motopiro'sa', so'tono'sa', inapita co huachi ya'huaponahuè'. ²¹Inapa quèran ocai' anotapon. Panca masho ni'ton, quèquèn. Catapini shonca quiro pochin què'ninso'. Na'a anotohuachin, piyapi'sa' chiniquèn parèsitatona', Yosè chiniquèn no'huiaپی huachi. Co naporo tēranta' ina tè'huatapihuè'.

Papironia piyapi pochin nininsopita

17 ¹Ina quèran a'na anquèni sènan sè'quèna'pi nininso' huècapairinco.

—Huèquè' pa'a piyapi ana'intacaso' a'nochinquèn. Pasèquè sanapi marè aipi huènsèarin pochin ni'saran. Pa'pi co noyahuè' inaso'. Monshihuana'pi pochin piyapi'sa' anishacancantèrin. ²Na'a copirnoros'a' ina natètona', co noyahuè' nisapi. Monshihuaninso pochin cancantatona', Yosè nianiantapi huachi. Piyapinènpitanta' ina imatona', co noyahuè' nicacaisoachin yonquiapi, itèrinco.

³Itohuachincora, hua'narèso pochin niantarahuè. Ispirito Santo nohuanton, co piyapi ya'huèrinquèhuè' quèparinco, co noyahuè' sanapi ni'nahuè. Yarani pochin nininsonta' ya'huèrin, i'hua ni'nahuèso'. Ina aipi sanapi huènsèarin. Iporaso' quèhuanèn ya'norin. Canchisè mototahuaton, shonca pomon ya'huètèrin. Motèno'saquè nisha nisha ninshitèrin, Yosè pinoton. ⁴Ina sanapi noyapiachin a'moponahuè', co noyahuè' cancantèrin. Quèhuanèn, caninchin, inapita a'morin. Oroa'huaya, nisha nisha na'pi pa'ton nininso', inapita pè'tènin. Noyapiachin monshihuana'pi pochin nitaparin. Tasa oro quèran nininso' sè'quèrin. Ina tasa'huayaquè o'shitèrinso pochin na'a piyapi'sa' anishacancantèrin. Ano'pirin, amonshitérin, napotèrin. ⁵Nininèn pochin nininso'

tè'inquè ninshitopi. Ninshitopirinahuè', ma'ta' tapon naporinso' co nitotopihuè'. “Iso sanapi Papironia piyapi'sa pochin ninin. Inaso' panca ninano'. Ya'huèhuano'saso' nisha nisha yonquipi. Inapita pochin nicaton, notohuaro' piyapi'sa' anishacancantarin,” topi, ninshitatona'. ⁶Tèhuèenchachin ina sanapi pa'pi co noyahuè' cancantèrin. Quisoso imapisopita co què'yarinhuè'. “Quisoso imarai,” topachinara, atèpatèrin. Notohuaro' atèpatahuaton, pa'yatèrin. Ina nicato, pa'yanahuè. ¿Ma'ta' onpoapon? tènahuè, yonquiato. Ina quèran anquèni nontèrinco.

⁷—¿Onpoatonta' pa'yanan? Co yonquiranhuè', ¿ti? itèrinco.

—Co'chi paya, itohuatèra, —Inta nipachin, oshaquèran ya'lipiya anitochinquèn. Sanapi, yarani pochin nininso', inapita a'chinchinquèn nitotèquè'. Yarani pochin niponahuè', canchisè mototèrin, shonca pomontèrin, ina pochin ya'norin. ⁸Inaso' Yosè inimiconèn. Iraca isoro'paquè ya'huèrin. Iporaso' co ya'huèrinhuè'. A'na tahuèriso' nipirinhue' ya'noantarin. Sopai ya'huèrin quèran chachin huè'sarin. Ayaro' tahuèri nanihuachin, parèsitopiquè pa'sarin huachi. Nipirinhue', co'huara pa'shatèrasohuè', notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. A'nanaya ya'noantahuachin, pa'yatapi. Pa'yatatona', imasapi huachi. Co Quisoso imapihuè' ni'ton, nonpintarin. Quisoso imapi naporini, iraca quèra huarè' nininènpita nanpirin quiricaquè ninshichitonhuè'.

Yarani pochin ya'norinso'

⁹Yarani pochin nininso' canchisè mototèrin. Ma'ta' onpoapon naporinso' sha'huichinquèn. Sacai' ni'ton, noya yonquiquè' no'tèquèn nitotamaquè. Canchisè motèno'sa' canchisè motopi

pochin nipi. Inaquë sanapi huënsërinso'.
¹⁰Canchisë copirnoros'a' ayonquincoso
 marë' a'notërinco. Nisha nisha
 copirnoros'a' hua'anëntëra'piarin.
 A'natërapo' nani iraca
 hua'anëntëra'piapirinahuë',
 chimina'piapi. Iporaso' a'nari
 hua'anëntantarin. A'naichin pahuanarin
 ya'ipiro'pa' hua'anëntacaso'. A'na
 tahuëri ya'noarin huachi. Nipirinhuë',
 co hua'qui' hua'anëntaponhuë'. ¹¹Ina
 piquëran Yosë inimiconën chachin
 hua'anëntapon. Nani canchisë
 copirnoros'a' ayaponahuë', inapita
 pochin nicaton, hua'anëntapirinhuë',
 a'na tahuëri Yosëri ocoiarin huachi.
 Ocoirahuaton, parësitopiquë' a'pararin
 huachi.

^{12,13}Co'huara ocoiyatërasohuë',
 chiniquën nanantapon. Co inaora
 hua'anëntaponhuë'. Shonca pomontë
 rinso pochin shonca copirnoros'a'
 ya'huapona'. Nisha nisha piyapi'sa'
 hua'anëntapona'. Yosë inimiconënso'
 nipirinhuë' chini chiniquën nanantarin.
 Copirnoros'santa' camaiarin. Napopianachin
 yonquiapona'. Yosë inimiconën
 natëtona', piyapinënpitanta' camaia-
 pona' ina natëcaiso marë'. Co
 hua'quiyahuë' hua'anëntapona'. ¹⁴Co
 Quisoso natëcaiso' nohuantapihuë'. "Co
 natëcaso' ya'huërinhuë'," ta'tona', quira
 nisapi. Quisoso yaminsëpirinahuë', inari
 minsëapon huachi. Chini chiniquën
 nanantarin ni'ton, ya'ipiya
 hua'anëntarin huachi. Inasáchin
 natëcaso' ya'huërin. Imapisopita nani
 noya acorin. Huëntonënuë' chachin
 aya'conin. Nóya imasapi huachi,
 itërinco anquëni.

¹⁵Ina quëran a'chintantarinco.

—Marënta' ni'nán. Ina aipi sanapi
 huënsërinso'. Inanta' a'chinchinquën
 nitotëquë'. Marë pancai' ni'ton,
 co'sacaitërin. Inapochachin a'na tahuëri

nisha nisha piyapi'sa' ya'huapona',
 nisha nisha nananquë nonpisopita.
 Hua'huayatërahuë' ya'huapona'. Nisha
 nisha copirnoros'a' hua'anëntërinso'pita.
¹⁶Oshaquëran shonca copirnoros'a',
 Yosë inimiconën, inapita nisha
 yonquiapi huachi. Co huachi sanapi
 nohuantapihuë'. Sanapi
 no'huirahuatona', masapi. Masahua-
 tona', ai'nanpiratahuatona', tēpaapi.
 Tëparahuatona', ahuiquitapi huachi. Ina
 ni'patëra, yonquirahuë'. "Tëhuëinchachin
 Yosë a'pohuachina', chiniquën
 ana'intarin huachi. Ina nohuanton,
 inimiconënionta' no'huipi huachi,"
 tēnahuë'. ¹⁷Na'a piyapi'sa' sanapiri
 anishacancantërin ni'ton, Yosë nohuan-
 ton, chiminin. Piyapi'sari ata'huantapi.
 Napopianachin yonquiatona',
 ata'huantapi huachi. Yosëso' chini
 chiniquën nanantërin. Co a'naroachin
 ana'intopirinhuë', "Oshaquëran
 ana'antarahuë' huachi," tēnin. Iraca
 napopirinhuë', a'na tahuëri no'tëquën
 ana'intarin huachi. ¹⁸Sanapi marë aipi
 huënsërinso pochin panca ninano'
 ya'huapona', Papironia pochin nininso'.
 Ya'huëhuano'sa' pa'pi co noyahuë'
 cancantapi. Na'a piyapi'sa',
 copirnoros'santa' anishacancantapona'
 ma'sharachin yonquicaiso marë'. Yosë
 a'pocaiso marë' yanonpintapi huachi.
 Nonpintápirinahuë', Yosë nohuanton,
 ata'huantapi huachi.

Ma'huano'sa' ana'intaponso'

18 ¹Ina quëran a'na anquëninata'
 inapa quëran o'mararin,
 ni'nahuë, chiniquën nanantërinso'.
 Huënarachin ni'ton, isoro'pa' a'pintërin.
²O'marahuaton, chiniquën nonin.

—Nani huachi Papironia ta'huantërin.
 Panca ninano' niponahuë', ta'huantërin
 huachi. Inaquë sopairo'sa', hua'yano'sa',
 inapita ya'huapona huachi.

Soporo'santa' inaquë pa'sapi huachi.

³Papironiaro'sari notohuaro' piyapi'sa' anishacancantopi. Ina pochin cancanta-tona', copirnoros'a', piyapinënpitanta' co noyahuë' nipi. Monshihuaninso pochin nicatona', Yosë naniantopi huachi. Ma'huano'santa' ina pochin yonquiatona', nani ma'sha canapi, tënin anquëni.

⁴Ina topachina, inapa quëran a'nari itërin:

—Ya'ipi imaramasopita pënënanan-quëma', natanco. Ni'cona oshahuano'sa' anishacancantochinënuquëma'. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. Co noyahuë' nipatama', Yosë ana'intarinquëma' canpitanta'. ⁵Na'con oshahuanpi ni'ton, co Yosëri naniantarinhüë' ana'intacaso'. ⁶A'napita aparësitopi ni'ton, no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin. Na'con na'con i'huëretacaso' ya'huërin. Pa'pi co noyahuë' nipi. ⁷Pita nicacaisoachin cancantopi.

Ma'sharachin yonquiatona', a'napita nocanpi ni'ton, Yosëri aparëschin. Parësitohuachina', sëtapona huachi. Iporaso' cancanëna quëran yonquirapi. “Quiyaso' nóya ya'huërai. Hua'an pochin nicatoi, co manta' pahuantërincoihuë'. Co quëyeron pochincoihuë'. Co onporonta' sëtaraihuë',” topirinahuë'.

⁸A'nanaya Yosëri ana'intarin huachi. Na'a piyapi'sa' caniopona', sëtapona', tanarotapona'. Yosëso' chini chiniquën nanantaton, ana'intarin huachi. Ahuiquitarin huachi.

⁹Nisha nisha copimoro'santa' anishacancantërinso'pita sëtapona'. Huiquitërinso' nicatona', na'nëpona'. Yosëri ana'intoahuachin, na'nëpona'. ¹⁰Aquë quëran quënanpachina', pa'pi të'huatapi.

—Ma'huantacha ninin paya. Papiro-
nia panca ninano' niponahuë',
a'naroachin ta'huantopi. Yosëri
ana'intërin huachi, tosapi.

Tintahuano'sa' sëtapiro'

¹¹Tintahuano'santa' sëtatona', na'nëpona'. Nani ma'sha pa'anacaso marë' ya'huëtopirinahuë', co huachi insonta' pa'anaponahuë'. ¹²Oro, prata, na'pira'huaya pa'ton nininso', morin, sita, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita ya'huëtopirinahuë', co incari tëranata' pa'antarinhüë huachi. Nisha nisha pa'ton nininso' ya'huërin ma'sharo'sa' nicacaso marë'. Pimonontë', huiripomon, nóya nara, hua'na, nisha hua'na huënarachin nininso', huirina'pi, inapita ya'huërin. ¹³Nisha nisha pimoanacaso marë' ya'huërin. Yonarin pochin pimochin nininso', pimo hua'sai', inapita ya'huërin. Nisha nisha cosharonta' ya'huërin. Pimóchin ayontërinso', sha'pi natio pochin nininso', huino, toma', arina, trico, inapita ya'huërin. Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', cahuarioro'sa', inapita ya'huërin. Nisha caronta' ya'huërin, cahuariori quëparinso'. Piyapiro'santa' pa'anpi asacatacaiso marë'. Piyapi chachin nipirinhuë', ma'sharo'sa pochin yapa'anpi. Notohuaro' ma'sha ya'huëpirinhuë', co huachi pa'anapihuë'.

¹⁴—Nani ma'sha nohuantopirinahuë', ayarin huachi. Na'a ma'sha ya'huëtopirinahuë', capa huachi. Co onporonta' ya'huëtantapihuë', tosapi.

¹⁵A'napitanta' ma'sha pa'anatona', na'con canapirinahuë', sëtápi huachi. Aquë quëran quënanahuatona', pa'pi të'huatapi.

¹⁶—Ma'huantacha nipi paya. Pánca ninano' niponahuë', ta'huantopi huachi. Noyapiachin a'mopirinahuë', co huachi ya'huërinhuë'. Morin, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita a'mosahuatona', oro, na'pira'huaya pa'ton nininso', inapita

pè'tènpirinahuè', ¹⁷a'naroachin ta'huantopi huachi. Ma'shanènpitarè chachin tahuantopi huachi, tosapi.

Nanchahuano'santa' marè pa'tatona', na'a ma'sha aquè quèran quèpirinahuè'. Inapoatona', na'con canapirinahuè', co huachi pa'sapihuè'. Piyapinènpitanta' inaquè sacatatona', canapirinahuè', co huachi canapihuè'. Inapitanta' aquè quèran ni'sapi. ¹⁸Pèiro'sa' huiquitohuachina', panca conaitarinso' quènanapi. Quènanpachina', pa'yanapi.

—Co onporonta' a'na ninano' ina pochin ni'chinèhuahuè'. Ma notohuaro' ma'shanènpita ya'huètopirinahuè', ta'huantopi huachi, tosapi.

¹⁹Chiniquèn sètatona', mo'shiquè nìpashimototapi. Iraca sètuhuachinara, inachintopiso'.

—Ma'huantacha ninin paya. Panca ninano' nipirinhaue', ayarin. Marè pa'tohuatèira, na'a ma'sha pa'anatoi, quènai. Pa'anpatèira, na'con canapiraihuè', a'naroachin ta'huantopi huachi, tosapi.

²⁰Yosè imaramasopitaso' nipirinhaue' co ina marè' sètaramahuè'. Imarama' ni'ton, noya cancantoco'. Aparèsitopirinenquémahuè', nani Yosèri ana'intèrin huachi. Ina marè' Quisoso ca'taninsopita, ya'ipi nanamèn a'chininsopita, inapitanta' noya cancanchina', itèrinco.

Ma'marèsona ana'intaponso'

²¹Ina quèran hua'narèso pochin niantarahuè. A'na anquè'ninta' ya'noantarin, chiniquèn nanantèrinso'.

Pancara'pi masahuaton, marèquè tè'yaitèrin.

—Na'pi tè'yaitèrahuèso pochachin Papironiaro'sa' ta'huantapi huachi. Co imapihuè' ni'ton, Yosèri chiniquèn ana'intarin. Co huachi ya'huaponahuè'. ²²Co huachi inaquè pita niantapihuè'.

Iraca na'a quitara pochin nininso' pi'nipi. Quina, cornita, inapita pihuipirinahuè', iporaso' co huachi mosica natanapihuè'. Co huachi sacatoro'sa' inaquè sacatapihuè'. Co huachi cosharo' nisapihuè'. ²³Co huachi nanparin i'chinpiapihuè'. Co huachi inaquè sa'asapihuè'. Iraca notohuaro' tintahuano'sa' inaquè ya'huèpirinahuè'. Na'con na'con canapirinahuè', noyá ta'huantapi huachi. Pènotatona', na'a piyapi'sa' nonpintopi ni'ton, Yosèri ana'intarin huachi.

²⁴Iraca quèra huarè' Yosè imapisopita pènèntápirinahuè', co natètonahuè', tèpapi. Ina marè anta' chiniquèn ana'intarin huachi.

No'tèquèn ana'intèrinso'

19 ¹Ina quèran na'a piyapi'sa' natanahuè, inapaquè ya'huèpisopita. Capa cancantatona', chiniquèn nonsapi.

Ma noyacha Tata Yosèso paya.

Oshanènpoa' inquitatonpoa', sopai quèran nicha'èrinpoa huachi. Chini chiniquèn nanantarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. ²Co topinan quèran ana'intèrinhuè'. Ya'ipiya no'tèquèn ana'intèrin.

Monshihuana'pi pochin nininso' nani ana'intèrin huachi.

Notohuaro' piyapi'sa' anishacancantèrinso'. Imapisopita atèpatopi ni'ton, ana'intèrin huachi.

³Ina quèran itantapi:

—Ma noyacha Tata Yosèso paya. Co noyahuè' nìpisopita ana'intarin huachi. Huiquitapi huachi. Pèn co onporonta' tacopiarinhaue'. Conai' tomontápon. Parèsitápona huachi, tosapi inapaquè ya'huèpisopita.

⁴Ya'huèrè' cato shonca catapini ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin

nininsopita, inapitanta' isonahuatona',
Yosë chinotapi.

—Naporinchi paya. Ma noyacha Tata
Yosëso paya. Inapaquë huënsëaton,
ya'ipiya hua'anëntarin huachi, tosapi.
⁵Ina quëran Yosë huënsërinso' ya'cariya
noninso' natanahuë.

Ya'ipi Yosë imaramasopita ina
chinotoco'.

Hua'ano'sanquëmahuë nipon,
piyapinënpitanquëmahuë nipon,
inasachin yonquico'. Ina
të'huatërama' ni'ton, “Ma
noyaquëncha, Sinioro, quëmaso
paya,” itoco', tënin a'nanta'.

Quisocristo quëpantarinpoaso'

⁶Napoatona', hua'huayatërahuë'
piyapi'sa' nonsapi, natanahuë.
Notohuaro' piyapi'sa' ni'ton, panca
so'poraro'sa pochin tënëëntarin.
Chiniquën huira ahuëtërinso pochin
natanahuë.

Ma noyacha Tata Yosëso paya.

Chini chiniquën nanantaton,
ya'ipiya hua'anëntarin. ⁷Huëco'
capa cancantahua'. Noya cancanta-
hua'. Inasachin noya noya
ni'ton, natëahua'. Quisocristo
quëpantarinpoa huachi.

Inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua
huachi. Quëmapi yasa'apachin,
nanon nitërinso' na'con nosoro-
rin. Inasáchin yonquirin. Ina
pochin Quisoso nosororinpoa'.

Ni'ton, nitapacancanarëhua'
inatohua' ya'huëcontacaso marë'.

⁸Quisocristo chachin anoyacan-
cantërinpoa'. Huirichin a'morëso
pochin noyapiachin cancan
quëtërinpoa'. Tëhuëinchachin ina
catahuarinpoa' noya nicahuaso'
ni'ton, huirichin a'morëso pochin
ya'noarihua', tosapi.

⁹Ina quëran anquëni sha'huitërinco:

—Quisoso nontarinquëma' imacamaso
marë'. Imapatama', inapaquë quëpanta-
rinquëma'. Inatohua' nóya cancanta-
rama huachi. Sa'acaso' pita pochin
nipon. Yosë chachin no'tëquën
sha'huitërinquën ni'ton, ina ninshitë
quë', itërinco.

¹⁰Itohuachincora, isonahuato,
yachinotopirahuë'.

—Ama chinotocosoahuë'. Caso'
anquënico. Co Yosëcohuë'. Canpita
pochachin canta' Yosë natërahuë.
Quisoso nanamën imarama' ni'ton,
Yosëichin yonquico', itërinco.

Quisoso nanamënachin
a'chinpatëhua', no'tëquën pënëntarë
hua'.

Quisosori minsërinso'

¹¹Ina quëran Yosë nohuanton,
hua'narëso pochin niantarahuë.
Pi'iro'të' ni'soatohuachina, huiri
cahuario quënantarahuë. Ina aipi
Quisoso chachin huënsëarin. No'tëquën
nona'pi itëréhuaso'. Ma'sona tëranta'
sha'huitohuachinpoa', co onporonta'
nonpintarinpoahuë'. No'tëquën
ana'intaton, inimicoro'sa' minsëarin
huachi. ¹²Ya'pirin pën nënërinso pochin
ninin. Ya'ipiya quënantërin. Inimico-
nënpita minsërin ni'ton, yancotë' oro
quëran nininso' yancorin. Inaquë a'na
nininëonta' ninshitërin, inaora
nitotërinso'. ¹³Cotonënuë panca
huënai' quënanahuë chimininsó'
ayonquiincoso marë'. Inaso' Yosë
nanamën chachin, tënahuë. ¹⁴Noto-
huaro' anquëniro'sari imasapi, huiríchin
a'mopiso'. Inapitanta' huiri
cahuarioro'sa' aipi huënsëatona',
sontaro'sa pochin pa'sapi. Ina quëchitë
riarin. ¹⁵Nanamën quëran sahuëni
pochin nininso' ya'huëtërin. Chiniquën
nanantërin ni'ton, ina pochin ya'norin.
Chiniquën nanantaton, nanamën quëran

chachin inimiconënpita minsëarin. Noninso' sahuëni pochin nicaton, topinan noncharapirinhüë', co noyahuë' nipisopita minsëarin huachi. Piyapi'sa' no'tëquën ana'intarin. Yosëri no'huirin ni'ton, oshahuano'sa' chiniquën ana'intarin huachi. ¹⁶Cotonën piconotë rinquë nani ninshitérin. "Iso quëmapi chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Inasachin natëcaso' ya'huërin," ténin. A'ninquechin quënanacaso marë' inaquë ninshitérin.

¹⁷Ina quëran a'na anquëninta' quënantarahüë. Inapaquë pi'i a'pinqüë huanirahuaton, soporo'sa' përsarin. Ya'ipi chanaro' ca'na'piro'sa' chiniquën përsarin.

—Huëco' Yosëri ata'huantërsopita ca'co huachi. Apira ata'huantarin huachi. ¹⁸Na'a piyapi'sa' chiminapona'. Copirnoros'a', capitano'sa', chiniquën nanantopisopita, inapita chiminapona huachi. Cahuarionënpitarë chachin ta'huantapona'. Hua'ano'sa' piyapinënpitarë chachin co Yosë imapihuë' ni'ton, ta'huantapi huachi. Ma'huano'sahuë nipon, sa'ahuaro'sahuë nipon, co cha'ësapihuë huachi, ténin anquëni.

¹⁹Ina quëran Yosë inimiconën quënantarahüë huachi, yarani pochin cancantë rinso'. Na'a copirnoros'a' sontaro'sanënpitarë chachin niyontonapi. Quisoso minsëcaiso marë' quira nisapi huachi. Piyapinënpitanta' yaminsëpirinahuë'. ²⁰Quira nipachina', Quisosori canaarin huachi. Canarahuatón, Yosë inimiconën masarin. Nonpina'pi pënëntërsonta' masarin.

Sacai' nininso' nicaton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintërin Yosë inimiconën imacaiso marë'. Marcanën niacotahuatona', mamanshinën moshapirinahuë', Quisosori minsëarin huachi. Minsërahuatón, inimiconën, nonpina'pi, cato chachin masarin. Masahuaton,

ana'intomiatarin huachi. Nanpi parësitopiquë tël'yatarin huachi. Inaquë panca pën orotápon huachi. Co onporonta' pipiapihuë'. ²¹Sopai imapisopitanta' ata'huantarin. Inaora nanamën quëran ya'ipiya ata'huantarin huachi. Chiminpachina', soporo'sa' huëcatona', natëaquë huarë' noshinëna' ca'sapi huachi.

Huaranca pi'ipi nininso'

20 ¹Ina quëran a'na anquëninta' inapa quëran o'mararin, ni'nahuë. Catina, niahui, inapita sël'quërin. Niahuiso' parësitopiso' parti i'soacaso marë' sël'quërin.

²O'marahuatón, panca ya'huan pochin nininso' masarin. Sopai chachin inaso'. Iraca quëra huarë' nonpintërinpoaso'. Satanasë itopiso'. Ina masahuaton, catinaquë tonpoarin. Huaranca pi'ipinta' nipirinhüë' co ni'quiritarinhüë'. ³Tonporahuaton, parësitopiquë tël'yatarin huachi. Nani tël'yatahuaton, noyá oncorapiarin. Oncorapirahuaton, noyá pa'pirapitarin ama pipicaso marëhuë'. Huaranca pi'ipi co nanitarinhüë' piyapi'sa' nonpintacaso'. Ina quëran ocoiantarin piyapi'sa' ténicaso marë'. Co hua'qui' nonpintarinhuë'. Shiarahuaton Yosëri ana'intomiatarin huachi.

⁴Ina quëran hua'narëso pochin niantarahüë. Notohuaro' piyapi'sa' quënanahuë. Inapaquë huënsëapi. Yosëri nani acorin hua'anëntacaiso marë'. A'naquënta' isoro'paquë ya'huapona', Yosë nanamën a'chinpi ni'ton, tëpapi. Co Yosë inimiconën yonquípahuë'. Co marcanën niacotopihuë'. "Quisosoichin imarai," topachinara, tëpapi huachi. A'naquën nishitéconotopi. Tëpapurinahuë', Yosëri hua'yanëna' inapaquë quëpantarin huachi. Quisosori ananpitarahuaton, ichihua'anëntarin huachi. Huaranca pi'ipi hua'anëntapi huachi. ⁵Inapita'ton

ananpitantarin. Ina quëran nani huaranca pi'ipi nanihuachin, a'napita chiminpisopita ananpitantarin ana'intacaso marë'.

⁶Quisoso imarëhuasopita'ton ananpitantarinpoa'. Noya nicatëhua', nóya cancantarihua huachi. Co onporonta' chiminarihua-huë huachi. Iraca corto hua'ano'sa' ya'huërin Yosë chinotacaiso marë'. A'na tahuëriso' nipirinhüë' Quisoso imarëhuasopita noya noya chinotarihua huachi. Huaranca pi'ipi inarë'quënpoa' hua'anëntarihua huachi.

⁷Nani huaranca pi'ipi nanihuachin, sopai ocoiantarin huachi. ⁸Ocoiantahuachin, isoro'paquë huënantarin nisha nisha piyapi'sa' nonpintantacaso marë'. Ya'ipi parti paaton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintantarin. Coco, Macoco itopiso'. Inotë' pochin co pichicasohüë'. Sopairi nonpintërin ni'ton, niyontonapi quira nicacaiso marë'. ⁹Nisha nisha parti quëran niyontonahuatona', Yosë piyapinënpita ya'huërinquë huë'sapi. Huë'sahuatona', ninanonën tancapitapi. Imapisopita yatëpapurinahuë', Yosëri nosororarin. Ina nohuanon, inapa quëran panca pën anotararin. Anotahuachin, no'huiapisopita ahuiquitarin huachi. Ya'ipi miachin ta'huantapi. Quisoso imapisopitaichin cha'ësapi huachi. ¹⁰Ina quëran sopai ana'intomiatarin huachi. Hua'qui' piyapi'sa' nonpintërin ni'ton, Yosëri ana'intarin huachi. Panca pënquë të'yatarin. Co onporonta' pipiarinhüë'. Inaquë Yosë inimiconëonta' parësitarin, yarani pochin cancantërinso'. Nonpina'pinta' inaquë chachin parësitarin huachi. Tahuërirë chachin, tashirë chachin chiniquë parësitapi huachi. Co onporonta' sanoarinhuë'. Co onporonta' pipiapihuë huachi.

Ayaro' tahuëri ana'intarinso'

¹¹Ina quëran panca shira quënanahuë, huirichin nininso'. Inaquë Yosëri huënsëa-

ton, piyapi'sa' ana'intarin huachi. Chini chiniquë nanantarin ni'ton, isoro'pa', pi'iro'të', inapita ta'huantapi huachi. Co huachi quënanarëhuahuë'. ¹²Ayaro' tahuëri nani nanirin ni'ton, ya'ipi chiminpisopita inatohua' huaniápona'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', inapita ya'ipiya inaquë pa'sapi. Yosëri ana'intacaso marë' ayontonararin. Naporo' quiricaró'sa' inapaquë ninshitërinso' a'naya a'naya oniriarin. A'naso' nanpirin quirica topiso'. Inaquë Yosë imapisopita nininënpita nani ninshitopi. A'na quiricanta' ya'huërin. Inaquë ya'ipi ninëhuasopita ninshitërinpoa'. Noya ninëhuasopita, co noyahuë' ninëhuasopita, ya'ipiya nani ninshitërinpoa huachi. Ina nontaton, Yosëri ana'intarin huachi. ¹³Ya'ipi piyapi'sa' Yosëri nontarin. Pa'itatona', marëquë chimiitopi quëra huarë' ananpitantarin huachi no'tëquë ana'intacaso marë'. Insëquëso tëranta' chiminpisopita ya'ipiya ya'norapi. A'naya a'nayanpoa' nontarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquë ana'intarinpoa huachi. ^{14,15}Ya'ipiya ya'noantahuachina', nanpirin quirica oniriarin huachi. Inaquë ya'ipi Quisoso imarëhuasopita nininënpita nani ninshitërinënpoa huachi. Co nininënpita inaquë ya'huëhuachinhuë', parësitopi-quë a'pararin huachi. Chiminpisopita ya'huëpiquë capa nisapi huachi. Ya'ipi co noyahuë' cancantopisopita pënquë parësitapi huachi. Inatohua' parësitomiata pona huachi. Co onporonta' tacopiapihuë'. Parësitápona huachi.

Nasharo'pa' nininso'

21 ¹Ina quëran hua'narëso pochin nasharo'pa' niantarahüë. Nasha pi'iro'tënta' quënanahuë. Yosë nohuanon, isoro'pa' ta'huantapon. Pi'iro'tënta' ta'huantapon. Marënta' co huachi ya'huaponhuë'. Ya'ipiya nasha nisarin huachi. ²Ina quëran noyapiachin

ninano' inapa quëran o'mararin ni'nahuë. Yosë ya'huërin quëran o'mararin. Quirosarin pochin niponahuë', noya noya ninin. Noyápiachin ya'norin. Sanapi so'yacaso' nitaparinso pochin noyapiachin ninin. Nasha Quirosarin topiso'. ³Inapa quëran noninso' natanahuë.

—Iporaso huachi Yosë o'mararin huachi. Imarëhuasopita ichiya'huërarinpoa huachi. Co onporonta' patarinpoahuë'. Hui'ninpita pochachin niconpoa', nóya ni'sarinpoa huachi. ⁴Isoro'paquë na'con na'nëpirëhuahuë', Yosë chachin na'nëi' amirayatarinpoa huachi. Co huachi sëtarihuahuë'. Co huachi chiminarihuahuë'. Co huachi ayarihuahuë'. Co huachi na'nërihuahuë'. Co pi'pisha tëranta' iquitarihuahuë'. Iraca na'con parësitopirëhuahuë', co huachi ina pochin ya'huarihuahuë'. Noya ya'huarihua huachi, tënin.

⁵Ina quëran Yosë hua'anëntacaso' shiranënuquë huënsëaton, itërinco:

—Ni'quë'. Ya'ipiya anoyatarahuë huachi. Nashasáchin acoarahuë huachi. No'tëquën nontëranquën ni'ton, ninshitëquë'. Ya'ipiya natëtacaso' ya'huërin, itërinco.

⁶Ina quëran itantarinco:

—Nani ya'ipiya anoyatërahue huachi. Ca'ton ya'huërahue. Co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohue', ya'huárahue. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinhuë', caso' ya'huápo huachi. Iraca quëra huarë' ya'huërahue. Co onporonta' chiminapohue'. Napoaton nontoco catahuainquëma'. Ni'quë'. Chiniquën yamorohuatëra, o'orë'. O'opatëra, chiniquën cancantëre huachi. Inapochachin canta' catahuaranquëma'. Yamororëso pochin cancan-tohuatama', nanpirin i' quëchinquëma'. Achinirinoaso pochin quëchinquëma'

noya cancantacamaso marë'. Caora nohuanto, catahuaranquëma'. Insonquëma tëranta' nohuantohuata-maco, huëco' anoyacancanchinquëma'. ⁷Sopai minsëhuatama', ya'ipi noya taparapiranquëmasopita quëchinquëma'. Hui'nahuëpita pochin ni'saranquëma'. Casáchin yonquiaramaco huachi. ⁸A'napitaso' nipirinhuë' parësitápona huachi. Ayaro' tahuëri na'a piyapi'sa' pënuquë pa'sapi huachi. Huancanachin a'popisopita, co natëpëso-pitahuë', cancanëna' ayatopisopita, tëpatona'piro'sa', monshihuaninsopita, pënotono'sa', mamanshi chinotopisopita, nonpina'piro'sa', inapita pënuquë pa'sapi huachi. Panca pën tënëntápaquë chachin pa'sapi huachi. Inaquë parësitápona huachi. Huaranca huaranca pi'ipinta' nipirinhuë' inaquë chimimiatërinso pochin co onporonta' pipiapihuë', parësitápona huachi.

Ninano' inapa quëran o'mararinso'

⁹Ina quëran a'na anquëni achin ni'nahuëso' niantarahue. Sënan së'quëna'piso' huëantarin.

—Huëquë' nasha ninano' a'nochinquën. Sanapi so'yacaso marë' nitaparinso pochin noyapiachin ninin. Inaquë Quisoso ya'huapon, itërinco.

¹⁰Itohuachincora, hua'narëso pochin niantarahue. Ispirito Santo nohuanton, panca motopi'pa' quëparinco. Inaquë noya ninano' a'notërinco. Nasha Quirosarin itopiso'. Ina ninanoso' Yosë ya'huërin quëran chachin o'mararin. ¹¹Yosëso' noya noya ni'ton, ina pochin nicon, huënarachin huënarachin a'pinin. Na'pia'huaya noyapiachin nininso pochin huënaratarin. Isihuico pochin niponahuë', acopohuarë' quënantëre'. I'hua i'huanánshin quënantëre'. ¹²Pairatopiso' inapaquë huarë' pa'nin. Shonca cato' ya'coana ya'huërin.

A'naya a'naya ya'coanaquë anquëniro'sa' ni'sapi. Ya'ipi quëran shonca cato' ya'huëpi. Nisha nisha ya'coanaquë nininën nani ninshitopi. A'naya a'naya Cotioro'sa' huëntonën ninintërinso'. Shonca cato' ni'ton, ya'ipi ya'coana nanirin. ¹³Pi'i pipirinsol parti quëran pairatopiso' cara ya'coana ya'huërin. Pi'i ya'coninsol partinta' cara chachin ya'huërin. Huancána yonsanquëchin inapochachin cara cara ya'huërin. ¹⁴Pairatopiso' shonca cato' na'piquë paquëërin. Pánca nininsol. Inaquëpitanta' nininënpita ninshitopi. A'naya a'naya Quisoso ca'tano'sanënpita nininënpita nani ninshitopi. Shonca cato' ya'huërin ni'ton, ya'ipiya nanirin.

¹⁵Ina ninano' páncana. Mitro pochin nininsol ya'huëtërin a'nicaso marë', oro quëran nininsol. Ina masahuaton, anquëniro a'nirin. Pairatopiso', ya'coanaro'sa', inapitanta' a'nirin. ¹⁶Cato huaranca cato pasa quiromitro naporopitërinso'. Inapochachin ya'ipianachachin pancanatërinso'. Inapaquënta' cato huaranca cato pasa quiromitro inaparin. No'parorë' napopianachin a'nirinsol. ¹⁷Pairatopisonta' a'nirin. Anquëni niponahuë', piyapinpoa' ma'sha a'nirëhuaso pochin a'niarin.

—Saota shonca catapini mitro inaparinso', itërinco.

¹⁸Pairaso' na'pi quëran nipi, pa'ton nininsol. Caspi itopi. Ina ninano' oro quëran chachin nininsol. Orosáchin niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë' acopohuarë'. Co pi'pisha tëranta' në'huë ya'huërinhuë'. ¹⁹Paira paquëërinquë noyapiachin nipi. Nisha nisha na'pi quëran nipi, pa'ton nininsol. Shonca cato' nisha nisha ya'huërin. A'naso' huënarachin. Caspi itopi. A'nanta' caninchin. Sapiro itopiso'.

A'nanta' caninton niponahuë', hui'tonchin hui'tonchin ninin. Acata itopiso'. Ina piquëran canin caninchin huëron pochin niponahuë', i'hua i'huanánshin. Isimirarita itopiso'. ²⁰A'nanta' quëhuanën nisahuaso', pi'pian hui huiriton hui'shatërin. Onisi itopiso'. A'nanta' quëhuashin. Coronarina itopiso'. Ina piquëransol sha'pichin. Crisorito itopiso'. Ina quëran caninton, Piriro itopiso'. A'nanta' caninton niponahuë', pi'pisha sha'pitonta' ya'norin. Topasio itopiso'. A'nanta' crisoprassa itopiso'. Inanta' caninton chachin. Ina piquëran caninton niponahuë', pi'pisha pi'pisha quëhuanën ya'huërin. Casinto itopiso'. Ya'natontarinso' canínchin. Amatista itopiso'. Ya'ipi quëran shonca cato' ya'huërin. Noyapiachin nininsol. ²¹Ya'coanaro'santa' noyapiachin. Huirina'pi quëran nipiso'. Caninta' oro quëran chachin ya'huërin. Orosachin niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë'.

Yosë chachin a'pintarinpoaso'

²²Inaquëso' co corto pëi' ya'huërinhuë' Yosë chinotacaso marë'. Yosë chachin ya'huërin. A'naichin niponahuë', ya'ipi parti napopianachin ya'huarin. Quisosonta' inachachin nisarin. Ni'ton, noya noya chinotarihua huachi. ²³Inatohua' pa'patëhua', co huachi pi'i, yoqui, inapita nohuantarihuahuë'. Tata Yosë chachin a'pintarinpoa'. Quisosonta' inapochachin nisarin. ²⁴Inaquë nisha nisha piyapinpoa' noyapiachin ya'huarihua huachi. Noya a'pintarinpoa'. Nisha nisha copirnorosanta' isoro'paquë chiniquën nanantaponaraihuë', naporol Yosëichin yonquirapi. “Ma noyacha Yosëso' catahuarinpoa paya,” tosapil. ²⁵Inatohua' co huachi tashiarinhuë'.

Ya'coanaro'sa' co huachi oncotapihuë'.
 26Naporo' nisha nisha piyapinpoa' noya
 noya nicatèhua', inaquë ya'huarigua'.
 “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyacan-
 cantërinpoa paya,” ta'tèhua', inasachin
 yonquiarigua'. 27Noyasáchin inaquë
 ya'huapona'. Co manta' osha
 ya'huërarinhuë'. Co noyahuë' nipsisopi-
 tanta' co ya'conaponahuë'. A'naquën
 nonpinatona', “Imarai quiyanta',”
 topirinahuë', co inapitosa'
 ya'conaponahuë'. Quisoso imarëhuaso-
 pitaráchin inaquë ya'huëcontarigua
 huachi. Nanpirin quiricaquë nininën-
 poapita nani ninshitérinpoa huachi.

Nanpicaso' i'

22 1Ina quëran Yosë nohuanton,
 hua'narëso pochin niantarahuë.
 Nasharo'pa' a'na tahuëri ya'huëcaso'
 niantarahuë. Anquëni a'notërinco. Inaquë
 pancai' quënanahuë. Noyapiachin nininso'.
 Nanpicaso' i' itopiso'. Yosë hua'anëntërin
 quëran pipirarin. Inaquë Quisosonta'
 hua'anëntarin. 2Ninano huancana i'
 pa'sarin. Cato yonsan quëran chachin nara
 papotarin. Nanpirin nara itopiso'. Nani
 yoqui nitarin huachi. Shonca catoro'
 nitaso', pi'ipi naniarin. Monoquëonta'
 ya'huërin noya ya'huëcaiso marë'. Co
 huachi canioponahuë'. 3Inaquëso' co
 huachi ana'intinpoaso' ya'huaponhuë'.
 Tata Yosë ya'huëmiatarin. Quisosorë
 chachin hua'anëntarinpoa huachi. Nani
 tahuëri piyapinënpoapita ina chinotári-
 hua'. 4Inaquë pa'patèhua', Quisoso
 chachin nirayarihua'. Inasáchin natëarihua
 huachi. Marcanën acotërinpoaso pochin
 nicatèhua', ina piyapinënpoa nisarigua'.
 5Co onporonta' tashiaponhuë'. Co huachi
 pi'i nohuantarihuahuë'. Co nanparin
 tëranta' nohuantarihuahuë'. Tata
 Yosëfchin a'pintarinpoa huachi.
 Ichigua'anëntarinpoa huachi. Co
 onporonta' pipiarëhuahuë huachi.

O'macaso' tahuëri

6Ina quëran anquëni sha'huitërinco:
 —Iraca quëra huarë' Yosë nohuanton,
 a'naquën ninopi. Iporaso'
 anquënirosaco a'paimarinco
 ninoca'huaiso marë'. A'notërainquën
 ni'ton, ninshitéran Yosë piyapinënpoa
 nitotacaiso marë'. No'tën nanan nani
 sha'huitërainquën. Ya'ipiya natëtaiso'
 ya'huërin. Co hua'quiya quëranhuë'
 ma'sha onpoarin huachi, itërinco.
 7—A'nanaya o'mantararahuë, tënin
 Quisoso. Nani ma'sha ninshitérahuë
 pënëna'huanquëmaso marë'. Insoquëma
 tëranta' natëhuatamaco, noya cancanta-
 rama huachi.

8Caso' Coanshaco nani ma'sha
 ni'nahuë. Natanahuë. Anquëni
 sha'huitoahuachincora, isonahuë
 chinota'huaso marë'. 9Yachinotopira-
 huë', sha'huitërinco.

—Ama chinotocosohuë'. Caso'
 anquënico. Canpita pochachin canta'
 Yosë natërahuë. Iraca quëra huarë'
 a'naquën Yosë nanamën pënëntërin.
 Quëmanta' pënëntëran. A'napita iso
 quirica natanahuatona', natëapi huachi.
 Ya'ipinpoa' Yosë natërehua'. Napoaton
 inasáchin yonquiquë', itërinco.

10Ina quëran itantarinco:

—Ya'ipi Yosë anitotërainquënso' nani
 ninshitéran. Ama topinan ninshitéquë
 sohuë'. Ninorinso' nani naniriarin
 ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' nanan a'patëquë'
 nitochina'. 11A'naquën natanaponarai-
 huë', co natëapihuë'. Co noyahuë'
 cancantatona', co noyahuë' nisapi. Yosë
 a'pohuachina', aquë aquëtë' co
 noyahuë' cancantapi. A'naquënso'
 nipirinhue' noya cancantatona', noya
 noya nisapi. Yosë pochin cancantohua-
 china', noya noya imasapi huachi,
 itërinco. 12Ina quëran Quisoso chachin
 itërinco:

—Natanco, iyasha, sha'huichinquëma'. Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë'. O'mantahuato, ya'ipiya acanaaranquëma'. Napoaponahuë', co napopianachin canaaramahuë'. Noya noya nipatama', na'con na'con canaarama'.¹³Ca'ton ya'huërahuë'. Co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', ya'huërahuë'. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantaponaraihuë', caso' ya'huápo huachi. Iraca quëra huarë' ya'huarahuë'. Co onporonta' ta'huantarahuë'. Casachin ya'ipiya ninahuë. Imacamacoso marë' ninanquëma'.

¹⁴Imapatamaco, huënainëhuë quëran anoyacancantëranquëma'. Ina marë' noya cancantoco'. Noyapiachin cancantërama' ni'ton, Yosë ya'huërinquë chachin nanpimiatarama'. Ina noya nohuitarama'. Co pipiaramahuë'.¹⁵A'naquënso' nipirinhüë' co onporonta' Yosë ya'huërinquë pa'sapihuë'. Ni'ni pochin cancantopisopita, pënotono'sa', monshihuana'piro'sa', tëpatoro'sa', mamanshi chinotopisopita, inapita aipiran ya'huëmiatapi. A'naquëonta' nonpintápi ni'ton, co nohuantapihuë' no'tën nanan imacaiso'. Inapitanta' co onporonta' Yosë'pa' pa'sapihuë'.

Quisoso nontërinpoaso'

¹⁶Ca Quisosoco anquëni a'patimaranquën. Nani nanan sha'huitërinquën ya'ipi imarinacosopita nitotacaiso marë'. A'naya a'naya niyontonpiquë a'patëquë' nonchina'. Iraca Tapico' ya'huapon, Yosëri sha'huitërin: “A'na tahuëri shia'huain nóya nisarin. Ya'ipi piyapi'sa' nicha'ësarín huachi,” itërin Yosëri. Ca inaco. Tapico' shinco chachin. Caso' huënio tayora huënarachin a'pininso

pochin ya'ipi piyapi'sa' a'pintarahuë huachi, itërinco Quisoso.

¹⁷—A'naroachin o'mantaquë', Sinioro, tënëhua', ya'ipi Quisoso imarëhuasopita. Ispirito Santo inachachin naporin. Natanpatama', —O'mantaquë', Sinioro, itoco' canpitanta'. Canpitaora cancanëma quëran napotoco'. Co Quisoso nohuitohuatamahuë', huëco' nohuitoco' canpitanta'. Yamororëso pochin cancantohuatama', huëco' nanpirin i' quëchinquëma'. Achiniriripoaso pochin quëchinquëma' noya cancantacamaso marë'. Nicanarinpoaso pochin inaora nohuanton, catahuarinpoa'. Napoaton nicha'ësarínpoa'.

¹⁸Nani no'tëquën, iyaro'sa', ninshité ranquëma'. Ya'ipi ninorinso' no'tëquën ninshitéranquëma'. Inachachin a'chinacaso' ya'huërin. Nisha a'chintohuatama', Yosë chiniquën ana'intarinquëma'. Ayaro' tahuëri naniriahuchin, na'con parësitapi. Isëquë nani ninshitéranquëma'. Natana-pomarahuë', nisha a'chinpatama', inapochachin canpitanta' parësitarama'.¹⁹Iso quirica quëran no'tëquën anitotëranquëma'. Co ya'ipi miachin a'chintohuatamahuë', co nanpimiataramahuë', co Yosë ya'huërinquë pa'saramahuë'. Inatohua' noya ya'huërapí. Nani sha'huitëranquëma'.

²⁰Quisoso chachin ya'ipiya anitotërinco, ninshitéranquëma'.

—Tëhuëenchachin o'mantararahuë. Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë, tënin Quisoso.

—Inapoquë', Sinioro. A'naroachin o'mantaquë', itërahuë.

²¹Sinioro Quisoso noya catahuainquëma'. Ya'ipi imaramasopita nosoroatënuëma', catahuainquëma'. Amen. Nani ninshitéranquëma huachi.

Coansha